SC.22.Pl.5.

37
25 C
18

Digitized by Google

HISTORIA

IOANNIS MAGNI

GOTHI SEDIS APOSTOLICAE
LEGATI SVETIAE ET GOTIAE
PRIMATIS AC ARCHIEPISCOPI
VPSALENSIS

DE OMNIBVS GOTHORVM SVEONVMQVE REGIBVS

qui vnquam ab initio nationis extitere,
corúmque memorabilibus bellis

LATE VARIEQVE PER ORBEM GESTIS,
OPERA OLAI MAGNI GOTHI FRATRIS
eiuſdem autoris ac etiam Archiepiſcopi Vpſalenſis
in lucem ędita.

SVSCIPIANT MONTES PACEM POPVLO.

B

A

CVM GRATIA ET PRIVILEGIO IVLII III. PONT. MAX.
ROMAE M.D.LIIII.

IVLIVS PAPA III.

VNIVERSIS & ſingulis præſentes literas inſpecturis. Salutem & Apoſtolicam benedictionem. Cùm ſicut venerabilis frater Olaus Magnus Gothus Archiepiſcopus Vpſalenſis, Suetiæ & Gothiæ primas, nobis nuper exponi fecit, ipſe Hiſtoriam Regum Gothorum, ac Suecorum, & gentium Septentrionalium, quam olim bonæ memoriæ Ioannes etiam Magnus dicti Olai frater, & dum viueret Archiepiſcopus pariter Vpſalenſis, diligenter ac fideliter nunquàm anteà impreſſam conſcripſit, vnà cum propriis libris eam, earúndémque gentium Septentrionalium mores, & mirabilia declarantibus, ad publicam omnium vtilitatem imprimi facere intendat: Nos, ne alii ſumpto inde exemplo, ipſam Hiſtoriam, & libros imprimant, & ex alieno labore, ac ſumptibus lucrum quærant, prouidere volentes, dicti Olai Archiepiſcopi precibus ſuper hoc nobis humiliter porrectis inclinati, omnibus & ſingulis in vniuerſa Chriſtianitate conſtitutis, ſub excommunicationis latæ ſententiæ, in locis autem nobis, & ſedi Apoſtolicæ mediatè, vel immediatè ſubiectis, etiam amiſſionis librorum, & ducentorum ducatorum auri de Camera, pro vna fabricæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, & alia partibus eidem Olao Archiepiſcopo applicantes, pœnis inhibemus, ne intra decennium proximè futurum dictam Hiſtoriam, ac libros in eadem, vel alia forma maiore, vel minore, ſine ſpeciali licentia dicti Olai Archiepiſcopi imprimere, ſeu imprimi facere, aut vendere, vel venales habere quoquomodo præſumant. Hortantes ſereniſsimos Imperatores, Regéſque, & dilectos filios Principes, ac Magiſtratus, almæ verò Vrbis noſtræ, totiúſque ſtatus noſtri Eccleſiaſtici Officialibus, & executoribus, ac quorumuis locorum per eandem Chriſtianitatem exiſtentibus Ordinariis mandantes, & præcipientes, vt dictum Olaum Archiepiſcopum, & agentes pro eo, præſentibus noſtris literis li-

berè, & pacificè gaudere faciant, & curent, iuris remediis opportunis. Contrariis non obſtantibus quibuſcunque. Datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo piſcatoris die XXIIII. Martii. M. D. LIII. Pontificatus noſtri anno quarto.

Paulus Sadoletus Carpent.

SANCTISSIMO AC BEATISS.mo

PATRI, ET DOMINO D.

IVLIO III. PONT. MAX.

OLAVS MAGNVS GOTHVS

Vpſalenſis Archiepiſcopus.

FELICITATEM.

AQVILONARIVM regnorum Duces, ac Reges, qui ab initio exitus filiorum Noæ ab arca haberi potuere, eorúmque vitas, ac geſta vſq; ad tempora Caroli Magni Imperatoris, & filii eius Ludouici Pii, qui Summorum Pontificum Leonis III. ac Stephani IIII. circiter annum ſalutis DCCCXVI. exhortationibus inclinati, primùm ab erroribus, & dæmonum cultura gentes Saxonicas, atq; Septentrionales ad veram Dei Opt. Max. cognitionem cœleſti ac diuino beneficio deduxerunt: necnon vſq; ad hanc noſtram ætatem, qua Rex Goſtauus Suetiæ, & Gothiæ dominandi tenet habenas: Ioannes Magnus Gothus Vpſalenſis præſul, frater meus, ſumma fide, ac diligentia perſcripſit hiſtoriam ſanè eximiis refertam muneribus: cui vtiq; viro veræ pietatis pleno, ad ſuperos demigranti, aſſidua ſolicitudo inerat, ſi ſuperſtes fuiſſet, eadem Aquilonaria regna ad optabilem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ vnitatem reducere, & in perpetua obedientia reducta tenere: licet nunc in magna parte (heu dolor) hæreſum incendiis conflagrare videntur, donec dexteræ Excelſi mutatione, extinctis eiſdem incendiis, vetuſtæ Chriſtianorum concordiæ reſtitui concedentur. Ne tamen viri piiſſimi, ob vitæ ſanctimoniam meliora nunc tenentis, lucubrationes deperirent, quod fraterna potui charitate, in teſtimonium, ac documentum virtutis, laborioſiſſimorúmque ſtudiorum ſuorum,

deuotioníſque in hanc ſacroſanctam Romanam Eccleſiam, tibi BEATISSIME Pater IVLI Pontifex Maxime dicanda hæc ipſa, ac glorioſo tuo nomini perpetuò conſecranda meritiſsimè duxi: cuius admirabiles, ſummæ'que virtutes tot, tantæ'que ſunt, vt cum omni antiquitate de inenarrabili laude contendere poſsint. Illius, inquam, vigilias ſuſcipere non dedigneris, quem tu viuentem maximoperè etiam dilexiſti, & tua ope nunquàm iuuare ceſſaſti. Nam ſicuti vniuerſalis es omnium paſtor, ita locorum illorum, quæ dudum audito ſono Apoſtolico, tuæ ſublimiſsimæ poteſtati ſubduntur, & Romanam Eccleſiam cenſibus annuis recognoſcere conſueuerunt, nulli magis, quàm Beatitudini tuæ debentur. In his varietates non modò temporum haud difficulter deprehendi poterunt, verùm vrbes, moreſque hominum Aquilonarium, belláque, ac geſta Regum, qui fuere, ætatum'que viciſſitudines ampliſſimæ Suetiæ: ſed & bellicoſæ Europianæ Scythiæ, atq; potentis Gothiæ (quæ apud veteres interpretatur Bona regio) & quo tempore ſobolem, ob immenſam multiplicationem, nouas ſedes quæſituram emiſerint, aut quando Mæotidis, & Aſiæ terras, ac littora occupârint, aut bello Troiano triumphantes interfuerint: quod nulli fortaſſe veterum (quod ego compertum habeam) meminiſſe videntur. Fuere tamen cogniti eo tempore, quo Romani imperium per Illyridem ad Danubium vſq; promouerunt, belliſque maximis claruere ſuper Danubio, imperii limite. Atq; quomodo iidem Reges Gothorum pluries Saracenos victorioſo Marte ſuperatos, Hiſpaniarum regionibus ſubiecerint, Hiſpanóſque, & Gallos à Romanorum ingentibus tributis perpetuò liberauerint, & in omnibus bellando, triumphandóque clementiam tenuerint, atq; à rebus Deo dedicatis (pudicitiam nullius violantes) abſtinuerint: vt nedum ſacra vaſa aurea, & argentea magnitudine, & pondere, ac pulchritudine pretioſiſſima, bellico furore ſublata, in ſacras ædes (teſte Oroſio) referre præceperint, ſed etiam fugientibus ad templa (hoſtili furente gladio) pepercerint, ac multis ſacris Toletanis, aliarúmque vrbium Conciliis, ob augmentum Catholicæ fidei, & publicæ pacis ſuadendæ,

cum ſuis Reginis reuerenter interfuerint. Itaq; tibi, BEA-
TISSIME atque glorioſiſſime Pontifex, hæc omnia fe-
cunda optamus, omniáq; ad votum beata, ac iucunda: qui
cuncta ſapientiſſimè regis, nihîlque ducis magis expetendum
fide, religione, pietate. Sic Deus omnipotens tuos ſalutife-
ros cogitatus perficiat, vt felicitati temporum tuorum hanc
gloriam adipiſcare, quo extremum illum alterum terrarum
orbem Septentrionalem ad tuos ſanctiſsimos pedes prouolu-
tum, Dei benignitate videre poſſis: qui Princi-
pum omnium es decus, & columen, ac
Chriſtianæ religionis caput,
& princeps.
Romæ ex ædibus diuæ Birgittæ viduæ
die XXX. Ianuarii, anno
à Virgineo partu
M. D. LIIII.

INDEX RERVM
ET GESTORVM
MEMORABILIVM,
QVAE IN PRAESENTI GOTHORVM,
Sueonúmque Hiſtoria continentur.

A

Ablabius Gothus pag.3
Ablabius Gothus 15
Ablabius 17
Abo ciuitas Epalis in Finlãdia 10
Abraham Broderi 691
Abrahæ prębenda Roſchildiæ ibid.
Abſolon Archieps Lundenſis 609
Acephalorũ hæreſis orta,& extincta 520
Achaces Alanorum rex 496
Acho dux Schoningianorum 608
Acho Hanſon Danos impugnat 750
Acho celerrima victoria vſus Mauritium Ipſon captiuat ibi.
Acho tandem à Schoningianis occiditur ibi.
Acies belli campeſtris 256
Acies belli naualis ibi.
Acoſta 86. rex externus 531
Acoſtæ optima indoles,& mors præmatura ibidem
S. Adaluardus 557
Adelrunæ magicæ mulieres dictæ 220
Adelus 77. rex internus 277
Adeli mors 279
A die Iouis remanet memoria culturæ Iouialis 29
Ad querelas Regneri, proceres grauiter commouentur contra Thorildam nouercam 81
Adulatoris cuiuſdam interpretatio muneri Dario à Gothis miſſorũ 112
Adulatores principũ pernicioſi 102
Adulphus 35.rex internus 137
Adulphus iperterritus accingiť bello 138
Aecius Attilam in Italiã vocat 308
Aecius Romanus occiſus. 310
Aecius Romanus 307
Aecii periculum 500
Aecii aſtutius quàm vtilius conſiliũ 501
Aegyptii, Græci, Romani alioquin ſapientes,portenta coluerunt & venerabantur 34
Aemilianus Imp. 205
Aeneç Sylui diligentia de origine Gothorum 16
S. Aeſchillus epiſcopus,& martyr 583
Affinitas inter Auguſtum & Commoſitum contrahitur 125
Affinitas Principum cauſa pacis 637
Agapitus papa fit legatus Theodati 345
Agapiti papæ duo 558
Agathius 17
Agathius Gothorum hiſtoricus 475
Ager Picenus 394
Agilaus 66.rex externus 512
Agilaus contra Cordubam exercitũ mouit, & vincitur ibi.
Agilai mors 513
Agnerus Danus contra Ericum Victorioſum pugnans occiditur 554
Agni ſchelus rex Scotorum 288
Alandia 10
Alani vnde venerunt 498
Alatheus 49.rex externus 479
Alaricus rex Sueonum 145
Alaricus fit tyrannus 147

Alaricus moritur 149
Alaricus 251
Alar. aliàs Aluerus 68. rex internus 252
Alaricus 99. rex internus 303
Alaricus Hiſpaniarum rex in Clodoueũ Francorum regem pugnat 332
Alaricus moritur ibi.
Alaricus 53. rex externus 486
Alaricus in Italiam mouit ibi.
Alaricus à Stilicone illuditur 487
Alaricus 61. rex externus 507
Alaricus 2. à Clodoueo ſuperatus cadit ibi.
Alarici & Erici duellum 149
Alarici ad bellum exhortatio 488
Alarici in deuictos hoſtes clementia 489
Alarici mors 491
Albertus Crantzius 15
Albertus Crantzius 17
Albertus Archiepiſcopus Bremẽſis prædicatores in Suetiam miſit 581
Albertus dux Brunſuicenſis à filio regis Suetiæ militiæ cingulo decorat 638
Albertus dux Magnopolẽſis Suconũ legatos à captiuitate Danorũ liberat 673
Albertus Crantzius 674
Albertus 135. rex internus 676
Albertus Magno concordiam offert ibi.
Albertus in regno confirmatus Magnopolim adit 677
Albertus in Suetiam reuertitur ibi.
Albertus illuſt. fœminas cogit filiis cerdonum nubere 678
Albertus in Suecos intolerabilis ibi.
Albertus ex Suetia omnem theſaurũ corraſit 679
Albertus tertium prædium poſtulat ibi.
Albertus bellum ſumit contra Margaretam 680
Albertus à ſuis ob tyrannidem deſeritur & captiuatur 681
Albertus captiuatur cum filio & principibus ibi.
Alber. Suecones à fidelitate abſoluit 682
Albertus calumnias Teutonum contra Suecos confictas reiicit 684
Albertus Carſon 685
Albertus Crantzius de inſigni clade Stocholmenſi 686
Alberti apparatus bellicus 680
Albpinus rex Longobardorum 462
Albpinus 274
Alexander Magnus cum Gothis pacem ſeruauit 117
Alexander capiti Lyſimachi ſuum diadema impoſuit 119
Alexander Papa VI. 752
Alexãdri crudelitas in Caliſthenem philoſophum 119
Alff Greueradh 685
Algedone 448
Algerus 230
Algothus 36. rex internus 140
Algothus iuſtitiã & pacem colebat 141
Algothus 89. rex internus 296
Algothus ſatyros ſuppolares deuicit 297
Alienigenæ reges ob ſuã non regni utilitatem præfici ambiunt 693
Aluilda filia regis 234
Aluilda à matre obiurgata deterretur à nuptiis ibi.
Aluilda piraticam exercet 235
Aluilda cum ſua claſſe in mari Gothico circumſertur ibi.
Aluilda princeps piraticę 236
Aluilda inuenitur ibi.
Alo viii. rex Gothorum 37
Alphus 230
Alphus trucidat ingentes ſerpentes tanquam dracones 234
Alphus quærit Aluildam 236
Alphus potitur coniugio Aluildæ ibi.
Aluaſtra 607
Aluerni contra Francos cum Veſtrogothis pugnant, & ſuperantur 509
Amalaſuenta 326
Amalaſuenta xl. inter reges externos 338
Amalaſuenta ab ingratiſsimo Theodato relegatur, & occiditur 344
Amalaſuentæ mirificæ laudes 338
Amalaſuentæ clementia 339
Amalus IIII. rex Gothorum 42
Amali prouidentia ibi.
Amalorum familia apud Hiſpanos ibi.
Amalorũ familia apud Oſtrogothos 43
Amalorum familia 127
Amalricus LXII. rex externus 508
Amalricus rectæ fidei coniugem contemnit, & ob id perit 510
Amalrici mors ibi.
Amanaricus mulierem adulterã condemnauit 223
Amanaricus vulneratur, & moritur ibi.
Amatus ciuis Romanus 513
Amazones vnde dictæ 54

Amazonum exordium 51
Amazonum origo ex Gothorum hiſtoriis 52
Amazonum ſtudia 53
Amazonũ & Gothorum coniũctio 61
Amletus tyrannus 95
Amundus rex Noruegiæ ſuccumbit 171
Amundus pirata extinguitur 189
Amundus 51. rex internus 229
Amundus filius 51. regis interni ibi.
Amundus cecidit 231
Amundus annoſus 113. rex internus 569
Amundus à S. Olauo educatus ibi.
Amundus Vilis 114. rex internus 576
Amundus ſuperatus fugit 577
Amundi annoſi mors 576
Amundi mors 579
Amũdi Epiſcopi Strenginẽſis mors 658
Anaſtaſius Imperator 332
Ancona à Gothis obſidetur 461
Angermannia 9
Angli Sueonibus ſemper amicitia coniuncti erant 164
Angli in Suetia militantes 691
Anglorum & Sueonum regum perpetua confœderatio 561
Anglorum conſilium pro conuertenda Suetia ibi.
Angulus Angliæ regnum obtinuit, vnde & nominatur 66
Anianus Aurelianus Epiſcopus 309
Anienis fluminis pontes deiecti 449
Anni à creatione mundi ad Chriſtum 3960. 18
Annorum mundi vera ſupputatio ibi.
Annonæ penuria 349
Annonæ penuria maxima 655
Anſgarius ſanctus Corbeyenſis 541
Anſgarius multis annis conuertit Suetiã antè, quàm Daniam 542
S. Anſgarius ſæpe ad regna Aquilonaria peruenit ibi.
Antoninæ mulieri Græcæ cauſa Papæ à Belliſario committitur 387
Antenor rex Francorum occiditur 113
Antheas rex Gothorũ extra patriã 114
Antheas renuntiat auxilio Philippi Macedonis 115
Anthemius Imp. 317
Anthemius hæreticus 346
Anthemius ad imperium peruenit 505
Anthinus Gothorũ rex extra patriã 109
Anthini regis Gothorũ reſponſum 110
Antiope infeliciter pugnauit 57
Antiope datis muneribus liberam fecit Menalippam ibi.
Antiopes & Orithyiæ duæ ſorores captæ ibi.
Antiquorum ſimplicitas præſenti aſtutiæ præferenda 348
Antonina Belliſarii vxor 453
Appianus Alexandrinus 3
Apud Gothos non mulier viro, ſed vir mulieri dotem aſsignat 235
Aquęductus interrumpuntur 375
Aquæductus ex Ianiculo i Tyberim 376
Aquarum deriuatio 624
Aquilonaria regna multiplicato i ſe primùm humano genere habitantur 19
Ara Decii 205
Aranes arx regia fuit 70
Aranes 647
Arca Noę i mõtibus Armenię quieuit 18
Arcadius ãno Chriſti 407. imperat 484
Arx Iarmeri 278
Arces non facilè hoſtibus tradendas 458
Arces ab Engilberto expugnatæ 713
Archiepš Vpſalenſis pacis cõſultor 714
Archiepi ĩprudentia i coronatione Chriſtierni 737
Archiepiſcopalis dignitas aliquot annis in Suetia intermiſſa 594
Argentũ Sueticũ tyrannos ꝓuocat 697
Argentifodinæ apud Sueones 593
Argrimus Suecus pugil 163
Argrimus armatur cõtra Biarmos & Finnemarchos ibi.
Argrimus victor filiam Frothonis obtinuit 164
Ariaricus 216
Arietis bellici forma 378
Armanaricus rex extra patriam 218
Armanarici latum imperium 220
Aroſia ſedes Epiſcopalis 9
Arrianis expulſis catholici reſtituunt 517
Ars gladiatoria 239
Arthurus Anglus 288
Vicit Sueones & Gothos ibi.
Arthuri imperium latiſsimum 289
Arthus 91. rex internus 300
Arthi & Arthuri regum comparatio ibi.
Articuli infames 648
Aſclepiodotus Neapolitanus 361
Aſculum in agro Piceno 432
Aſculum à Totila expugnatum 433

Aſiarius Gothus 384
Aslacus Turonis 732
Aſmundus 21. rex in patria 73
Aſmundus occumbens penè pedem Hadingi amputauit 75
Aſmundus Haldani ex Torilda filius, à quo reges Noruegiæ prodierunt 191
Aſmundi corpus apud Vpſaliam tumulatur 75
Aſmundi cuiuſdam fortuita inuentio in ſpelunca 162
Aſsiſium 433
Aſtures & Cantabri nunc Gallicia gens inuictiſsima 532
Aſtutia ſubdola inuadendi imparatas ad prælium 57
Aſtutia probauit rudi populo immortalitatem animæ 122
Aſueſtus lapis 409
Atanaricus 51. rex externus 482
Atanaricus Cõſtantinopoli moritur ibi.
Ataricus 45. Gothorũ rex externus 419
Ataricus ad Iuſtinianũ legatos mittit ibi.
Ataricus occidit ob inhoneſtã pacẽ 420
Athalaricus 41. rex externus 340
Athalarici mors 342
Athalus Romanorum Imp. ab Athaulpho creatur 493
Athanagildus 67. rex externus 513
Athanagildi pietas 514
Athanagildi mors ibi.
Atharicus 216
Athaulphus omnia cõſilio Placidæ coniugis faciebat 492
Athaulphus Romã & totã Italiã donauit Honorio Imperatori ibi.
Athaulphus in Gallias mouit ibi.
Athaulphus fit rex Galliarum ibi.
Athaulphus Gallias imprudenter Honorio donat 493
Athaulphus in Hiſpaniam mouit ibi.
Athaulphus Sueuis pręficitur & rebellat 503
Athaulphus ſuperatus occiditur 504
Athaulphi cædes 494
Attila Hunnorum rex 305
Attilæ ſtatura 306
Attilæ aſtus 307
Attila in Galliam ducit exercitũ potentiſsimum 308
Attila diuinæ iræ flagellum 310
Attila vrbes imperii Conſtantinopolitani euertit ibi.
Attila Romani ĩperii terras deuaſtat 311
Attila Oſtrogothorum auxilio inuictus euaſit 312
Attila & Totila multum differunt 421
Attilæ aſtutia 499
Attilus 26. rex in patria 84
Attilus è crapula contraxit morbũ 89
Attilus capit nauali exercitu Sielandiam inſulam Daniæ 90
Attilus decrepitus Vpſaliæ moritur ibi.
Attilus 29. rex in patria 97
Exercuit iuuentutẽ ſtudio militari ibi.
Orientales populos ſubegit ibi.
Attilus rex & Frouinus dux ineunt duellum 98
Attilus prodidit ſeipſum gloriando ſe occidiſſe Frouinum 99
Attilus nefariè occiditur 100
Attilus rex Suetiæ 24
Attilus 65. rex internus 248
Attilus 87. rex internus 295
Attili iniuriæ quas accepit 87
Auares 275
Auari ad omnes virtutes ignaui 362
Auaritia origo multorum malorum 216
Auaritia in duce execrabilis 422
Augis 3. Gothorum rex 41
Augis in acie ſuccubuit, quo nõ obſtante Gothi victoriam reportârunt 42
Auguſtinus Epiſcopus Hipponẽſis 492
Auguſtus Cæſar 193
Auguſtus ſiue Auguſtulus 503
Aurea ætas 19
Aurea ætas. 23
Aurei montes 574
Aurelianus maximis prẽmiis & honoribus donatur à Senatu 210
Aureliani reſponſoria ad Imperatorẽ 211
Aureliani ars diſciplina fuit militaris auaritiæ coërcendæ ibi.
Aureliani epiſtola ad quẽdã tribunũ ibi.
Aurelianus factus Imperator 212
Aureliani triumphus ibi.
Aurelianus trucidatur 213
Aureliana porta ad Ianiculum 380
Aureum ſeculum in Suecoma 135
Aureus mons 649
Autoris familia 43
Autores diuerſa de Gothorum origine ſentientes 15
Autores quos Io. Gothus ſequitur 17
Auximum oppidum valde munitũ 397
Auximũ & Feſulę Gothorũ pſidia 404

Auximum 405
Auximum à Græcis obſidetur ibid.
Auximum & Feſulæ deduntur 409
Auximi fons aquæ inficitur 407

B

Bacchius Gothus cũ Ro. expoſtulat 374
Balamber Hunnorũ rex Gothos ſeditio- nibus laborantes adoritur 224
Balderus Othini filius regulus Sẽlãdię 91
Balderus magicæ artis peritus cogit exer- citum contra Hotherum ibid.
Balderus moriturcum ſuis & rege Saxo- niæ, claſſe eius ſubmerſa 92
Balderus vulneratus interiit 93
Balderi nuptias Nanna refutat 91
Baltorum familia 127
Baltus 5. rex Gothorum 43
Bamba 82. rex exemus 527
Bamba Saracenos vicit ibi.
Bamba à ſuis venenatus 508
Bambæ ingens modeſtia & pietas 527
Bambæ vndiq; bella inſurgunt ibi.
Bambæ victoria ibid.
Bambæ mors 508
Barbatio Thrax 451
Bartholomæus Anglicus 15
Bartollus Brhun 685
Biſiana familia 705
Baſilius Moſcouitarum princeps 743
Belliſarius 349
Belliſarius Catanenſem ciuitatẽ occupat aliaſq; vrbes 351
Belliſarius ex Africa ĩ Siciliã reuerſus 357
Belliſarius per aquæductum Neapolim deuicit 362
Belliſarius per portam Cœliomontanam Romã ingreditur, Gothis Flaminiam portam egredientibus 369
Belliſarius Romam munit 370
Belliſarius Gothorum inſidias ĩcidit 372
Belliſa. molẽdina ĩ Tybere cõſtruxit 376
Belliſarius à Romanis irriſus ibid.
Belliſarius à Romanis reprehenſus ibid.
Belliſarius Romanos in exiliũ mittit 386
Belliſarius claues & cuſtodias portarum ſæpe mutat 387
Belliſarius fraude vicit Gothos 393
Belliſarius occiditur 395
Belliſarius à ſuis contemnitur 398
Belliſarius igẽio et aſtu Gothos vicit 401
Belliſarius queritur ſe contemni 402
Belliſarius publicę fidei fractor 410
Belliſarius vt infamis à ſuis cõtẽnitur 412
Belliſarius periurus 413
Belliſarius contra iuſiurandum Vitigem captiuat 414
Belliſarius Gothorũ theſauros cõpilat ib.
Belliſarius iterum in Italiam à Iuſtiniano mittitur 430
Belliſarius contemnitur à ſuis 431
Belliſarius in mœrore 432
Belliſarius Vitalianum ſuggillat 440
Belliſarius Romã recuꝑat & munit 449
Belliſarius vxorẽ ſecũ ĩ caſtris hẽbat 452
Belliſarius ꝑfidia notatus toto quinquẽ- nio nihil præclari in Italia egit 453
Belliſarii Græci ſtratagema 351
Belliſarii oratio ad milites 364
Belliſarii in Neapolitanos clementia ibi.
Belliſarii periculum 372
Belliſarii audax facinus 373
Belliſarii ad Gothos reſponſio 377
Belliſarii epiſtola ad Iuſtinianum 382
Belliſarii in Romanos ſeueritas 385
Belliſarii in Romanos ſeueritas & obiur- gatio 390
Belliſarii ſtratagema 391
Belliſarii perfidia 394
Belliſarii periculum 395. 408
Belliſarii fraus 410
Belliſarii perfidia fœda & barbara 412
Belliſarii fraudulenta oratio 413
Belliſarii ad Iuſtinianum epiſtola 432
Belliſarii ingenium militare 440
Belliſarii ingens turbatio 441
Belliſarii victoria turpis 448
Belliſario vrbs clauditur 373
Belliſariũ pœnitet ſui reditus ĩ Italiã 431
Bellum atrox inter Gothos & Danos ob raptum Gro virginis 69
Bellum ob Schoningiam 155
Bellum ſeruile 269
Bellum triduanum 288
Bellum atrociſsimum 309
Bellum cruentum 315
Bellum inopinatum inter Belliſarium & Gothos 372
Bellum improuiſum 407
Bellum atrox inter Danos & Suecos 573
Bellum nauale ibid.
Bellum Schoningianum 577
Bellum ciuile inter Birgerum ducem & Folchungos 623
Bellũ cruẽtũ ĩ Falõia Veſtrogothorũ 681
Benedict' abbas ſpũ ꝓphetico claret 458
Benedictus Epiſcopus Lincopenſis dux

Finlandiæ 625. 627
Benedictus Ienſon 727
Benedicti Eps Lincopenſis mors 658
Benno Eps Vexionenſis moritur 659
Bergenſe oppidum Noruegiæ 4
Berico 14. Gothorum Sueonumq; rex in patria, & ab egreſſu primus 37
Bericōis diuerſimodè excepta ē oratio 38
Beronis mors 542
Beſſa Hiberius 451
Beſſę Græcorum ducis ignauia & auaritia 440
Beſſæ auaritia execranda 443
Bethyca 497
Biarcho pugil Danicus 88
Biarmia ſuppolaris 4
Biarmia duplex Vlterior & Citerior 8
Biarmi contra Hadingum 77
Biarmorū & Finmarchorū gens inſuperabilis, incantationibus dedita 163
Bilagenes leges Gothorum 124
Biluiſius 232
Biorno 11. rex Gothorum 37
Biorno 81. rex internus 282
Biorno 100. rex internus 539
Biornus 98. rex internus 303
Biornus 100. rex internus 304
Biornus Carolo magno cōfœderatus 540
Biornus Chriſtianæ fidei addictus 541
Biornus 105. rex internus 547
Biornus alieni regni inuaſor fugit 548
Biornus fit pirata ibid.
Biornus in Noruegia moritur ibid.
Biornus Ingello bellum intentat 549
Biorni potentia 541
Bircha vrbs maxima ibi.
Bircha vrbs populoſa ad Chriſtum conuertitur 557
Birgerus 95. rex internus 302
Birgerus primus dux Oſtrogothorū 609
Birgerus 2. dux Oſtrogothorum 613
Birgerus Ierl dux belli in Taueſtios 917
Birgerus Ierl ambit regnum 620
Birgerus Ierlo regni adminiſtrator 621
Birgerus dux triū īſigniū filiorū pr ibi.
Birgerus iuſiurandum violat 622
Birgerus dux inimicum mortuum honeſtis exequiis decorauit ibi.
Birger. Ierl prudēter ꝑfectos īſtituit 624
Birgerus in regem eligitur 639
Birgerus 133. rex internus 641
Birge. comitia in Holmia celebrauit 646
Birgerus publico odio laborat 647
Birgerus Eccliacę libertatis violator ibi.
Birgerus fratres ſuos ꝓditione notat 648
Birgerus rex & regina à ducibus captiuantur 650
Birgerus regno ceſsit ibid.
Birgerus rex carceri mancipatur ibi.
Birgerus rex iuſiurandū violat et ad Daniam fugit 652
Birgerus ad pacem cū ducibus redit 653
Birgerus rex à Gotlādenſibus fugaī 654
Birgerus comitia celebrat Sudercopię & denuò confirmatur in regno 655
Birgerus duces benigniſs. lris īuitat ibi.
Birgerus fugit in Gotlandiam & à regno excluditur 657
Birgerus & regina ad Danos fugiūt 658
Birgeri ducis virtutes 618
Birgeri ducis pœnitentia 622
Birgeri ducis pietas in diuinū cultū ibid.
Birgeri Ierl leges 623
Birgeri Ierl mors & ſepultura 625
Birgeri nuptiæ cum regina Merita 643
Birgerus regis et regię eius corōatio 646
Birgeri fratres literas ſigillare cogūt 648
Birgeri in duces comminatio 649
Birgeri obſequia inſidioſiſsima 655
Birgeri ſeritas in fratrum captiuitate 656
Birgeri fuga ibid.
Birgeri infelix vbiq; pugna 657
Birgeri dolus et crudelitas ī agricolas ibi.
Birgeri mors 658
Birgero filius Magnus naſcitur 645
S. Birgitta vidua 659
Blanca Gallica vxor Magni Smech 667
Blanca regina de ſceleribus mariti apud Archiepiſcopum conqueritur 669
Blāca regia Schonigiā Danis ꝓdidit ibi.
Blechingia 7
Bleda Hunnorum rex 305
Blondus Gothos à crudelitate alienos aſſerit 403
Blondus Iuſtiniani auaritiam, & Theodoræ ſuperbiam taxat 416
Boetius 336. 346
Bolueſlus 231
Bonifacius Vādalos ī Africā vocat 497
Bonifacius & Caſtinus inimici 498
Borcharus 251
Boriſta ſapiens formidabilis erat Romanis 124
Boroiſta rex Gothorum extra patriā 122
Boroiſtæ & Syllæ collatio 123
Beroſus de aucto genere humano 19

Bos vnus quinquaginta aureis emptus 437
Boſund 651
Bothnia duplex 8
Botuildus 30. rex in patria 100
Botuildus tyrannus, & pernicies regni erat 101
Botuildus deſperatus fugit de regno 103
Fugit in Curlandiam ibid.
Reuerſus in regnum moritur ibi.
Bous rex Rutenorum frater Balderi 93
Boxus victus cum ſuis ſuſpenditur 224
Bratemundus 101. rex internus 543
Bratemundus à fratre occiſus ibid.
Brauellina pugna 6
Brennus Gallus 490
Broderus Suenſon Carolo rebellat & decollatur 716
Bruncho cum ſociis captiuatur, & tãdem rotis imponuntur 657
Brunduſium à Græcis oppugnatur 439
Brunduſini publicã fidem violabant 472
S. Brunulphus Eps Scarenſis 639
S. Brynulphus Eps Scarenſis 659
Buggo rex Finlandiæ ibid.
Buillas Ildouadi occiſor 418

C

Cæſarauguſtana ciuitas catholica 511
Caius Caligula Imp. 194
Caleſtris ſiue Minuthyia regina Amazonum Alexandrum Magnum Monarcham acceſsit 59
Caleſtre extincta nomen Amazonum pariter deletum eſt ibi.
Calliſthenes 17
Calmarnia 6
Calmarnia 272
Camilla 544
Campi Brauellini 263
Campi Brauellini 309
Campi Cathalaunici ibid.
Campi Cathalanici 500
Campi Erecti in Neriſſa 543
Canis præficitur Noruegianis in regẽ 241
Cannabas rex Gothorum 210
Cannabas in prælio occubuit 212
Cannę vicus Romanorum ſtrage memorabilis 439
Cantabri & Aſtures, nunc Gallitia gens inuictiſsima 532
Canutus tempore Olaui Scotkonung regnauit in Dania 568
Canutus Danię rex S. Olaui hoſtis & occiſor 570
Canutus rex Danorum per inſidias occidi fecit S. Olaum 575
Canutus Danus occaſiones bellorum meditatur 577
Canutus bellũ mouit cõtra Amundũ ibi.
S. Canutus rex Danorum 585
S. Canutus à Blaccõe ꝓditus occidit 586
Canutus ab Halſtano rege Sueciæ educatus 587
S. Canutus dux 588
Canutus, Sueno, Valdemarus Daniam in triumuiratum vertunt 595
Canutus Suercherum adit 596
S. Canutus dux canonizatur 607
Canutus 126. rex internus ibid.
Canutus paternæ necis vindex 608
Canutus bellum mouet in Danos ibid.
Canutus Folchungus 616
Canutus Folchungus cæditur. ibid.
Canutus regnum occupat ibi.
Canutus Poſe 657
Canuti Dani aſtutia 574
S. Canuti Danici regis ſanctitas 586
S. Canuti pietas in honorandis Dei miniſtris ibi.
Canuti erga Pontifices obedientia 609
Cãuti ſyncera pœnitẽtia & oꝑa pia ibi.
Canuti mors & ſepultura 610
Cappadocia per Filinum & Solaphitũ occupatur, ſed infauſto omine, nam ꝑ inſidias poſteà occiſi ſunt 53
Cardinalis Sabinenſis concilium Schoningiæ celebrauit 618
Cardinalis Guido ad Calmarniam peruenit 625
Carelia media ĩter latinos & græcos 100
Careli à Suecis ſuꝑati Xp̃iani fiunt 643
Carelorum regio 642
Carmenta Latinsrũ literarũ inuentrix 24
Carmina patrio ſermone ędita in Latinũ traducta 27
Carmina Starchateri 60
Carmina Gro 68
Carmina Saxonis de vita Starchateri 174
Carmina Starchateri quibus frugalem vitam cõmendat, & delicatã execrat 176
Carmina Starchateri quibus vitam ſuam celebrat 177
Carolus X. rex Gothorum 37
Carolus 45. rex internus 184
Carolus necatur 186
Carolus rex Gothorum 31. in patria 129
Fuit liberalis & benignus 130

Carolus 93. rex internus 302
Carolus 94. rex internus ibid.
Carolus Magnus 505
Carolus Magnus, & eius magna pietas 539
Carolus 104. rex internus 547
Carolus ſuperatur ibid.
Carolus 125. rex internus 604
Carolus neptem Valdemari ducit in cõiugem 605
Carolus Gothorum rex Suecones à Danis liberat ibid.
Carolus fit Gothorũ & Sueonũ rex 605
Carolus pro Noruegianorum pace ſolicitus ibid.
Carolus diuinarum & humanarum legũ obſeruantiſsimus ibi.
Carolus dux Folchungorum 621
Carolus dux Folchungorum in exilium iuit 622
Carolus dux pro fide Chriſti occiſus ibi.
Carolus Canuti 712
Carolus Canutus regni gubernator 714
Carolus pro rege Erico intercedit 716
Carolus ab Erico vocatus inſidias euaſit 718
Carolus technis Danicis captus in Chriſtophorum conſentit 721
Carolus incluſam monialem conſulit ibi.
Carolus vaticinio pueri rex prænuntiatur ibid.
Carolus ex Finlandia ortus 722
Carolus & ſenatores regni Chriſtophorum à Calmarnia ad Holmiam deducunt 723
Carolus regno dignior quàm Chriſtophorus ibi.
Carolus Canuti 139. rex internus 728
Carolus in philoſophia, & mathematica peritus 729
Carolus Gotlandiam impugnat ibi.
Carolus propitia fortuna vti non curabat 730
Carolus Noruegiæ rex conſtituitur 732
Carolus domeſtica inuidia laborare incipit 733
Carolus formidabilem exercitum nempe 1800000. pugnatorum educit, & Daniam in ſolitudinem redigit ibi.
Carolus nauali ꝑlio Dãos expugnat 734
Carolus ad plures annos ꝗetè regnat ibi.
Carolus ob præfectorum auaritiam in publicum odium incidit 735
Carolus obſidetˉ ab Archiepiſcopo Vpſalenſi ibid.
Carolus à ſuis pręfectis deſeritur ibid.
Carolus fugã parat ad regẽ Poloniæ 736
Carolus ad Gedanum nauigat ibid.
Carolus ab exilio ad regnũ reuocatur 738
Carolus in regnum reſtituitur ibid.
Carolus circumſpectior factus eſt 739
Carolus ad mortem appropinquans Stenonem nepotem inſtruit ibi.
Caroli pietas ĩ monaſteriis erigẽdis 606
Caroli regis cædes & ſepultura 607
Caroli mors ob Danicam confœderationem 608
Caroli optima educatio 714
Caroli Canuti aſtutia 715
Caroli iuſta poſtulatio 722
Caroli magna in patriam merita ibid.
Caroli prudentia in euitandis inſidiis Chriſtophori 724
Caroli electio difficilis 728
Caroli coronatio 729
Caroli ſumma prudentia 733
Caroli pœnitentia ob tyrannidem præfectorum 736
Caroli ſtudium in agriculturam, & publicum bonum 739
Caroli mors ãno 1470. à Xpo nato 740
Caroli in Regnerũ Danũ hoſtilitas 547
Caſsiodorus 340
Caſtellum Angeli 455
Caſtinus & Bonifacius inimici 498
Cathalanica gens induſtrioſa 514
Cathalanici campi 6
Cathanẽſis ciuitas à Belliſario occupatur aliæq; vrbes 351
Catellus Epiſcopus Lincopenſis Danos à Suetia expellit 737
Catillus Epiſcopus fugam ſimulat 738
Catilli Epiſcopi facta memorabilia contra Danos ibid.
Catilli Epĩ de Danis ĩſignis victoria ibi.
Cato 19. 329
C. Criſpus Saluſtius 3
Centuncellæ 458
Ceruæ ductu Hunni paludes Mœotidas tranſeunt 221
Cerui iugales 296
Cethegus Romanus 434
Chalcedon vrbs deſtruitur 207
Cham in Aegypto & Africa 20
Chriſtiernus Nicolai contra Carolum inſurrexit 715

Chriſtiernus

Chriſtiernus Nicolai 723
Chriſtiernus Daniæ rex Suecones fractis induciis ſubitò inuadit 731
Chriſtiernus in oppido Rotnaby ſubſtitit 733
Chriſtiernus contra Carolū comitia principum Vilſnaci celebrat 734
Chriſtiernus Veſtrogothiam inuaſit, & Lodoſiam occupat ibid.
Chriſtiernus in regnum intruſus 736
Chriſtiernus Archiepiſcopum Vpſalenſem per ſummam ingratitudinem captiuat 737
Chriſtiernus theſaurum Caroli occupat & abducit ibid.
Chriſtiernus Danus Stenoni minatur 740
Chriſtiernus ab occupanda Suetia animū deſpondet 741
Chriſtiernus Germaniæ principes contra Suecones ſolicitat ibi.
Chriſtiernus Ioannis regis filius Veſtrogothiam impugnat 751
Chriſtiernus ab Oſtrogothis in Daniam repellitur ibid.
Chriſtiernus & Danorum rex Suetiam ambit & inuadit 780
Chriſtiernus aduerſo vēto impeditur ibi.
Chriſtiernus ad regnum per factioſos aſſumitur & ſtatim ob tyrannidem effugatur 781
Chriſtiernus menſe vno regnat in Suetia ibid.
Chriſtierni ingratitudo in ſuos benefactores 737
Chriſtierni ſeueritas in occiſione prælatorum, & procerum regni 781
Chriſtierni ſecundi crudelitas 687
Chriſtina S. Erici coniunx 588
Chriſtina regina regi Datiæ Io. à Stenone liberaliter reſtituitur 747
Chriſtophorus Bauarus 138. rex internus 718
Chriſtophorus Danici regni tenuitatem contemnit ibid
Chriſtophorus dubiam Danorum fidem expertus 719
Chriſtophorus Carolum loco patris habet 723
Chriſtopho. 70. equites auratos creat ibi.
Chriſtophorus Carolum deſerit 724
Chriſtophorus Sueonum odium deteſtatur 725
Chriſtophorus Vādalicis ciuitatibus bellum minatur 726
Chriſtophorus nō ſuccedentibus inſidiis in Daniam reuertitur ibid.
Chriſtophorus naufragium paſſus ibi.
Chriſtophori coronatio 723
Chriſtophori cancellaria 724
Chriſtophori mors anno 1448. 727
Chriſtus natus ex virgine in Bethleem Iudæ 126
Chriſtus quo tempore natus 165
Chriſti honor regno mundano poſthabitus 513
Cicero Romanus 724
Cimbrica Cherſoneſus 4
Cimeria præcipua ſedes Gothorum 127
Cindaſuindus 80. rex externus 524
Cindaſuindi pietas dei honorem temporali regno prætulit ibid.
Cindaſuindi pacificum regnum 525
Cindaſuindi mors 526
Cinna rex Gothorum extra patriam 203
Cintila 76. rex externus 521
Cintila Romanos ab omnibus Hiſpaniis diſcedere coegit 522
Cintila 78. rex externus 523
Cintila duo concilia Toleti celebrari fecit ibid.
Cintilę in armis ſtrenuitas 521
Cintilæ in Romanos victoria ibid.
Cintilæ victoria in Vaſcones 522
Cintilæ mors ibid.
Cintilę mors 523
C. Iulius Cæſar 3
Clarianus dux Romanus 316
Claſsis Gothorum primùm in Gotlandiam inſulam applicuit 39
Claudius Imp. 208
Claudii epiſtola ad Aurelianum ducem exercitus 210
Clemens papa III. opem contra Saracenos petit 611
Clodoueus Francorum rex in Alaricum Hiſpaniarum regem pugnat 332
Clodoueus Alaricum ſecundum ſuperat 507
Clodoueus latè populatur Hiſpanias ibi.
Clodoueus bellum Veſtrogothis intulit quòd Arriani eſſent 509
Clodoueus equum S. Martino vouit ibi.
Clodoueus S. Petro Baſilicam ex voto ædificauit. ibi.
Clodoueus Arrianorum perſecutor ibi.
Clodouei victoria ibi.

Clodouei victoria 510
Cœloſyria 22
Collerus rex Noruegiæ occiditur 96
Cologerius occiſus 453
Colo Epiſcopus Lincopenſis 622
Colonis Epiſcopi Lincopenſis pro alieno peccato pœnitentia grauiſsima ibi.
Colus & fuſus, ſtellæ quædam Friggę nominatæ 30
Comes Rupinenſis 680
Comes Holſatiæ ibi.
Comitia Strengis celebrantur 627
Comitia Vaſtenis celebrata 703
Comitia in Sictuna 709
Comitia Calmarniæ indicta 717
Comitia Calmarniæ pro reducendo Erico 719
Comitia Arbogis celebrantur 727
Comitia Arbogenſia 733
Comitia in oppido Halmſtada ibi.
Comitia Calmarniæ celebrantur ibi.
Commoſitus rex Gothorum, & Pontifex 125
Concilium 72. Epiſcoporum, anno Chriſti 594. 517
Concilium Toletanum ſeptimum 525
Concilium Toletanum 528
Concilium Aquiſgrani 541
Concilium Arbogenſe 659
Concilia Toletana duo, quintum & ſextum 523
Concilia tria Toleti celebrata 526
Concilia Toletana tria 528
Concilia tria Toletana 529
Concordia ſalutaris, diſcordia perniciosa 37
Cōcordia īter reges Suetiæ & Danię 632
Cōditiones pacis inter Birgerum regem, & duces 653
Cōflictus cū Noruegianis acerrimus 161
Confœderatio Caroli Magni, & Gotrici Dani, anno 811. 540
Coniuges malæ prouocant maritos fratres ad exitiale malum 185
Cono Anconæ præfectus 400
Conon Iuſtiniani legatus 451
Conſiliarius malus 285
Conſiliarii boni 277
Conſiliarii mali ibi.
Conſiliarii boni 286
Conſiliarii tyrannorum 594
Conſiliarii regni Valdemarum condemnant ob eius inconſtantiam 637
Conſiliarii tyrannorum 667
Conſiliarii peſsimi ſuam culpam deriuant in innocentes 682
Conſiliarii tyrannorum peſsimi 700
Conſilium malū conſultori peſsimū 340
Conſilium neceſsitati adaptandum 438
Conſilium pro conſeruanda Repub. Stocholmenſi 687
Conſilii in bellis ſuprema vis 468
Conſilia pernicioſa 483
Conſilia prudentum ſæpe ab imprudentibus caſſantur 645
Conſtantianus præfectus Iuſtiniani 356
Cōſtantianus Beliſarium ferro ſauciauit, & occiſus eſt 395
Conſtantianus 384
Conſtantinus Magnus Imp. 215
Conſtantinopolis 216
Conſtantius Claudii nepos 214
Conſtantius Comes contra Gothos 494
Conſuetudo rapiendæ virginis vnde nata 72
Conuentus regū Suetiæ, & Daniæ 636
Corillus rex Gothorum extra patriā 126
Coſroës Gothis confœderatur 396
Crœſi regis Lydorum conſilium 106
Cruenta victoria 40
Cungella 649
Cumæ obſeſſę 472
Curetes ſuperantur 167
Curetum ſubactio 281
Curetum ſubactio 301
Cuſonum familia 705
Cucullati fratres 170. 683
Cucullatorum ſtudium erat in Suecones conuitia ingerere 684
Cyrus Perſarum rex 104
Cyrus mittit legatos poſtulatum doloſè Thamyrim in matrimonium 105
Cyrus ad Araxim exercitum educit 116
Cyrus ſequitur conſilium Crœſi 107
Cyrus cū omnibus copiis extinctus 108
Cyri ſtratagema 107
Cyri exercitus contra Thamyrim 108

D

Dagerus 67. rex internus 250
Dagerus bellum in Rutenos mouit 251
Dagerus Ringonis Noruegianus 575
Dagobertus Frācorum rex Vaſcones expugnat 522

Dalacarli ad libertatem aſpirant 700
Dalacarlorum terræ 9
Dalacarlorum egreſsio cõtra Danos 702
Dalacarlorum egreſsio ſecunda ibi.
Dalia 7
Dan Danorum rex 65
Dania à Dan rege nomen obtinet ibi.
Dania ſubigitur 83
Dania ob bellorum calamitatem deſolata 284
Daniæ regnum ſubiectum ſub tributo manſit 139
Daniæ ſubactio 248
Daniæ ſubactio 251
Daniæ ſubactio 284
Daniæ ſubactio 271
Daniæ ſubactio 288
Daniæ ſubactio 281
Daniæ regnum exiguum ibi.
Daniæ rex alienæ coniugis raptor 283
Daniæ paruulæ telluris anguſtia 162
Daniæ reges à fera Suetica geniti 572
Danica regina viua defoditur 257
Danica coniunx impudica 259
Danica factio Suecis periculoſa 608
Danica perſuaſio 720
Danica aſtutia 717
Danica aſtutia 547
Danica aſtutia 559
Danica conſilia 635
Danicę factionis homines ſemper in Suetia pernicioſi 778
Danicæ crudelitatis tormenta 698
Danicæ inſulæ inhabitari cœperunt 26
Danicarum mulierum violatio 285
Danicas mulieres Suetiæ regibus publicę patriæ malo nupſiſſe 259
Danici regis Erici frater cum cẽtum proceribus captiuatur 651
Danicum ſtratagema in Suecones 547
Danus primus rex Danorum tẽpore Gedeonis ducis Iſraël 26
Danus puer Danis præficitur 137
Danus auxiliũ implorat à Gotharo ibi.
Danus immemor beneficiorũ bellum intentat Adulpho 138
Danus & Gothus affinitate ſociãtur 605
Dani ſui regni fines tranſgreſsi 7
Dani in Gothos ire contendunt 65
Dãi ſeipos mutuò occiſos comedebãt 76
Dani rebellantes prẹſidiarios Hothebroti expugnatos trucidabant 84
Dani à Suetia ſubiugantur 89
Dani frangunt fidem 92
Dani rurſus manus victas dederunt 93
Dani rurſus parant rebellionem 94
Danicus exercitus profligatur 98
Dani ſemiuiri 100
Dani duos præfectos claſsis Botuildi ſuperatos interimunt 102
Dani fecerunt frequentes irruptiones ob ignauiam Botuildi ibi.
Dani eorumq; ſocii vincuntur 139
Dani rurſus parãt defectionẽ à Gothis 143
Dani minus veraces in tradendis ſuis hiſtoriis 160
Dani in diuerſa vota confluunt 170
Dani bis victi 188
Dani tertiò ſubacti ibi.
Dani vltro ſe dediderunt Eugino 228
Dani fugantur 257
Dani à Suecis bello nauali ſuperãtur 258
Dani victi ibid.
Dani à Suecis pacem petunt 259
Dani in legatos ſæuiunt 268
Dani obſequio inſidias occultant 283
Dani proſcripti & venditi 286
Dani ad amiſſam libertatem aſpirant 287
Dani, teſte Saxone, inſidias benignißima reſponſione contegebant 572
Dãi pœnitẽtiã agũt de cęde S. Canuti 587
Dani victi fugerunt 631
Dani Sueonum & Gothorũ oſores 689
Dani docent Margaretam verba Suecis dare 691
Dani à præſidio Holmẽſi deiiciũtur 712
Dani ob tenuitatẽ ſui regni vicinis regnis inſidiantur 716
Dani clàm ab Erico deficiunt 717
Dani arbitri cõſtituuntur inter ſeipſos & Suecones 721
Dani ſuis rebus timent 729
Dani cõtra apertam veritatem Gotlandiã ſibi attinere affirmant 730
Dani Ericum ab obſidione liberant ibi.
Dani ingenio vtuntur 731
Dani apertè ab Erico deficiunt 718
Dani Chriſtoph. mirè laudant 719
Dani Carolum pro Chriſtophoro inclinant 720
Dani ad inducias confugiunt 732
Dani violatis induciis pugnant 750
Dani apud Suecones publico odio laborant 780
Danis vel Dacis, falſò Gothorum nomen attribuitur 16

Dànis præſagium pernicioſum 76
Dànis & Suecis innatum mutuum & inextinguibile odium 140
Danorum exercitum Noruegiani aſtu eneruant 144
Danorum maxima, quadam tempeſtate, barbaries 151
Danorum ſubactio 260
Danorum ſubmerſio 573
Danorum domeſtica diſcordia 585
Danorũ auxilia parata ſunt Suecis quando proditionem moliũtur in ſuos dominos 603
Danorum cædes circa Eccleſiam Danemarcham 604
Danorum ambitio ſuggillatur 606
Danorũ reginæ ex Suecia adductæ ſemper fuere optimæ 640
Danorum ſuggillatio 687
Danorum aſtutia 698
Danorum artes ibid.
Danorum legati pro Chriſtophoro eligendo 719
Danorum profugi repellendi 258
Danos & Suecones coniungere eſt Belial cum Deo comparare 778
Danubius congelatur 316
Darius Anthini regis filiam in matrimonium poſtulat, ſed fruſtra 109
Darius 800000. virorum periculo expoſuit propter ſuam libidinem 110
Darius expoſcit dona à Gothis in ſignũ ſubiectionis ibi.
Darius fugit 113
Darii exercitus ad Iſtrum cęditur ibi.
Datinus rex Herulorum 293
Datius Mediolanenſis antiſtes 388
Datius Mediolani antiſtes 395
Datius Mediolanenſis antiſtes ad Iuſtinianum legatus 403
Daxon Ruſſorum princeps 551
Daxon victor ibid.
Daxonis dolus ibi.
Decibalus Gothorũ rex extra patriã 196
Decius dux Romani exercitus in Gothos 201
Decius Romam rediit ibid.
Decius fit Imperator 203
Decius obſtinatus recuſauit conditiones Gothorum 204
Decius cum filio occubuit 205
Decii ara ibid.
Deciorum mors grata Romanis ibid.
Decretum parandi exercitus 38
Demetrius Græcus opẽ Neapolitanis allaturus Romam diuertit 426
Demetrius Neapolitanis deditionẽ ſuadet 428
Deus iratus regna ob regum ſcelera deſolari permittit 531
Deus innocentum mortem grauiter vindicat 686
Deo gratiæ ſemper agendæ 28
Deum negligens negligitur ab ipſo ibi.
Deorum plurium cultus 31
Dii Gothorum cum his, qui apud Byzãtium colebantur, communicauerunt 33
Dianæ templum famoſum per Heroſtratũ combuſtum in Epheſo 55
Dianæ Epheſinæ templum incenſum 207
Dianæ templum 278
Diceneus philoſophus relictis ſcholis Gothos acceſsit 123
Diceneus benignè ſuſceptus & honoratus à rege ibi.
Dicenei autoritas 123
Dicenei inſtituta in gente Gothica 124
Diei & noctium longitudo 291
Dies Mercurii Othino ſacer erat 30
Dies Veneris Friggæ deæ cõſecratus ibi.
Difficilis ab odio in gratiam reditus 355
Dignerus 66. rex internus 249
Dioc. Vpſalenſis 11
Diocletianus Imp. 214
Diodorus Siculus de priſcis hiſtoriis 17
Diogenes Iuſtiniani legatus 453
Diogenes Græcus 458
Diogenis periculum 455
Dion Græcus 17
Dionyſii Syracuſani exercitus 110
Diſcordia perpetua inter Gothos & Danos 699
Diſpenſante ſummo conditore ex paſtoribus reges, & ex regibus ſerui fiũt 89
Diſsimulatio periculoſa 339
Doctor Ritting proconſul Holmẽſis 741
Domalder 63. rex internus 246
Domalder immolatur Cereri 247
Domarus 64. rex internus 247
Domarus regno Gothorum cedit 250
Domeſtica inter Suecos diſcordia 745
Domeſticum bellum inter Albertum & Suecos 680
Dominica Valentis vxor 481
Domitianus Imp. 194
Domitianus formidabat Gothorum aduentum

uentum 195
Domitianus ad tributa Gothis pendenda fuit coactus 196
Dorpæus rex Gothorũ extra patriã 194
Dortona vrbs 405
Dromones 325
Dromgethes rex Gothorum extra patriam 118
Dromgethes rex Lyſimachum captum alloquitur 120
Dromgethis clementia erga Lyſimachum ibid.
Dromones 440
Drotha filia Regnaldi 241
Duces pro hæreditate inſtant 647
Duces à fratre rege citantur 648
Duces iniuſtè proſcripti 549
Duces pœnitet ad Danos confugiſſe ibi.
Duces ad Noruegiam fugiunt ibid.
Duces in gratiam Birgeri redierunt 649
Duces ſuorum nuptias agunt 650
Duces in Dania bellum mouent 651
Duces incruenta victoria potiti ibi.
Duces comitia celebrant pro liberando rege Birgero 652
Duces nuptias celebrant 654
Duces quieti ſuæ conſulunt 655
Duces in carcere mortui 657
Ducũ victoria de Birgeri militibus 649
Ducum militia agricolis oneroſa 652
Duellum Alarici & Erici 149
Duelli lex 70
Duo gubernatores Noruegiæ 732
Dux Ericus Haquinum regem Noruegiæ adit 651
Dux Stargardiæ 680

E

Ebbo occiditur 192
Ebbo legatus 270
Ebbo Danicus 611
Ebrietas 276
Eccleſiæ iniurias vindicat Deus 275
Eccleſiæ Sueticanæ ruina ſecum regni ruinam trahit 747
Eccleſiaſtica libertas 340
Eccleſius Rauennæ antiſtes 334
Egillus 73. rex internus 268
Egillus à tauro occiſus 269
Egita 84. rex externus 529
Egita peſsimus tyrannus ibid.
Egita quamuis ſceleratiſsimus ſupplicem ſe Epiſcopis commendat ibid.
Elandia 7
Elandia 729
Elephantum ſtatuę 343
Embrinus Theodati gener 357
Emerita Luſitaniæ metropolis 495
Emigiationis Gothorum dux cauſæ 39
Enarus Muſca 732
Engilbertus publicę libertatis aſſertor 700
Engilbertus de tyrannide Iuſſonis queritur ibid.
Engilbertus iterum in Daniam ad Ericũ properat 702
Engilbertus à Dalacarlis princeps eligitur ibid.
Engilbertus ſenatores contra tyrannos excitat 703
Engilbertus 30. arces paucis diebus expugnauit ibid.
Engilbertus in perorando vehemẽs 704
Engilber. Erico humaniter reſpõdet 707
Engilbertus cauſam patriæ ad iuſtos iudices limitat 708
Engilbertus denuò princeps regni eligitur 709
Engilbertus Arbogii comitia celebrat 711
Engilbertus Holmẽſes à Danorum tyrannide liberat ibi.
Engilbertus libertatis vexillum in Holmia collocat 712
Engilbertus iterum patriam liberat ibid.
Engilbertus patriæ pater indignè occiditur 713
Engilberti oratio 703
Engilberti oratio ſecunda 704
Engilb. in ſenatores regni cõminatio ibi.
Engiberti laudes immortales 705
Engilberti exercitus 100000. ibid.
Engilberto reſpõdit Canutus Epiſcopus Lincopenſis 703
Epheſus vrbs 55
Ephorus Cymæus Socratis diſcipulus 17
Epidamnus 356
Epidaurus ibid.
Epiſcopatus Scarenſis 70
Epiſcopales cęrimoniæ 562
Epiſcoporum grauis pœnitentia ob crimen alienum 715
Epiſtola Claudii ad Aurelianum ducem exercitus 210
Epiſtola Senatus Ro. ad Aurelianum ibi.
Epiſtola Aureliani ad quẽdã tribunũ 211
Epiſt. Valẽtiniani ad Veſtrogothos 307
Epiſtola Belliſarii ad Iuſtinianum 382

Epiſtola Belliſarii ad Iuſtinianum 432
Epiphanius epiſcopus Ticinenſis 326
Eporedium Pedemontanum 471
Equi ſame conſumuntur ibid.
Erecti campi in Neritia 543
Erengislus Plota Suecus 636
Ericus Vpſalenſis 17
Ericus 6. Gothorum rex 25
Ericus 37.rex internus 141
Eſtões, Cureteſq; i deditionē accepit ibi.
Ericus moriens apud Oſtrogothos ſepul-
tus eſt 143
Ericus Diſertus dux exercitus Noruegia-
ni 148
Ericus curatur 149
Ericus Sueonibus præficitur ibi.
Ericus rex 40.internus 150
Ericus dux bellicæ claſsis contra Frotho-
nem Danum ibi.
Ericus meruit cognomen Diſerti ibi.
Ericus ad colloqũ Frothonis vocaī 152
Ericus & Frotho certant de eloquentiæ
palma ibi.
Ericus declinat machinationes Frotho-
nis 153
Ericus & Rollerus reſtituunt Frothonem
regno 154
Ericus ſana & recta conſilia impartitur
Frothoni 156
Ericus inſidias Getheri euaſit 157
Ericus Frothonem ſolatur ibi.
Ericus Sclauos opprimit ibid.
Ericus 1. Suetiæ rex fuit tp̃e Abrahę 160
Ericus opem fert Rollero contra Norue-
gianos ibi.
Ericus 38. annos pacificè regnauit 164
Ericus 47. rex internus 186
Ericus perſequitur Haldanum 187
Ericus oppugnat Haraldum & Daniæ
regnum 188
Ericus 96. rex internus 362
Eric. Impius ab Anſgario cõuerſus 542
Ericus à ventorum pileo nominatus 190
rex internus 553
Ericus Victorioſus 100.rex internus 554
Ericus Victorioſus Liuões, Eſtones,Cu-
retes,Pruſſos vicit ibi.
Ericus imperio confœderatus 555
Ericus Victorioſus contra Sueonem Da-
num ibid.
Ericus Aorſel aliàs Stenchillus 3. rex in-
ternus 556
Ericus fit Chriſtianus ibi.
Ericus Stenchillus pro fide Chriſti occu-
buit 557
Ericus Impius Danorum rex,cui Anſga-
rius prędicauit 558
S. Ericus 124. rex internus 598
S.Ericus Sctõrum catalogo aſcriptus ibi.
S. Ericus filiam Ingonis regis in coniu-
gem duxit ibi.
S. Ericus innocentiæ tutor 599
S. Ericus auaritiā sũmoperè deteſtaī ibi.
S. Ericus Finlandos bello adortus fideī
Chriſtianæ ſubiecit ibid.
S. Ericus ſanctos reges imitatur 601
S. Ericus in clerum & eccleſiam magni-
ficentiſsimus 602
S.Ericus eccleſiā Vpſalen.cõsũmauit ibi.
S. Ericus ab ignobili Sueonum nobili-
tate traditur & tandem occiditur 603
Ericus 128. rex internus 612
Ericus Valdemari Danici regis filiā con-
iugem habuit 613
Ericus Balbus 130.rex internus 615
Ericus à regno fugatur 616
Ericus victoria regnum recuperauit 617
Ericus Balbus bellũ i Taueſtiā parat ibi.
Ericus rex in Daniam fugit 632
Ericus Birgeri ducis filius ibi.
Ericus ob Valdemari patris demerita in-
carceratur ibid.
Ericus dux Birgeri frater Noruegiam pe-
tit 645
Ericus dux magnæ eloquentiæ & comi-
tatis 648
Ericus Danus bellum parat in duces 651
Ericus Danicus ducibus ceſsit ibid.
Ericus Danus contra duces bellum atten-
tat 652
Ericus dux bellum Noruegianis infert,et
victor euaſit 653
Ericus dux fit gener regis Noruegiæ ibi.
Ericus Danorum rex iterum bellum con-
tra duces mouet ibi.
Ericus more regio curiam magnificam in-
ſtituit ibid.
Ericus ad exteras nationes pficiſcit̃ 654
Ericus & Hagnus reges cõſtituũtur 669
Ericus Magni filius adulterinum ducem
ſuperat & occidit 670
Ericus à matre Blanca veneno extingui-
tur ibid.
Ericus Pomeranus rex iternus 137. 694
Ericus à Chriſtianis moribus alienus 695
Ericus cleri perſecutor ibi.

Ericus poſt oppreſſum clerum militiam opprimendam aggreditur 696
Ericus bellum in ciuitates Vandalicas ꝓmouet 697
Ericus Danorū cōſilio fit tyrannus 698
Ericus Engilberto verba dedit 701
Ericus bellum parat in Suecones 705
Ericus obſidetur 707
Ericus cum Engilberto expoſtulat ibi.
Ericus pertinax tyrannus 708
Ericus ad Holmiam venit 709
Ericus ſtupidam ingratitudinem Suecis oſtendit 710
Ericus iuramentum ſuum ſeruare recuſat, ne aſſentator videatur ibid.
Ericus Nielſon Iutho crudelis ibi.
Ericus Iutho pręfectus arcis Stocholmēſis 712
Ericus Puke ibid.
Ericus Puke Caroli æmulus 714
Ericus Puke modeſtus ibid.
Ericus ob bonam fidem ſuam periit 715
Ericus Puke captiuatur et decollatur ibi.
Ericus negat regiam maieſtatem iuramētis obligari 716
Ericus, deſperato ad regna reditu, Gotlandiam occupat 718
Ericus obſidetur 729
Ericus Danorum opem implorat ibid.
Ericus in Pomeraniam reuertitur & ibi moritur 731
Ericus Trolle priceps regni deſignat 777
Ericus Trolle captiuus detinetur à Stenone 779
Erico in matrimonium datur Gunuara ſoror Frothonis 154
Erici ſapientia 142
Erici conſtantia 148
Erici & Alarici duellum 149
Erici præclara facinora Frotho recognoſcit 155
Erici conſilio Frotho vtitur ibid.
Erici & Rolleri connubia 156
Erici opera Frotho Hūnos ſuperauit 159
Erici Victorioſi pncipatus amplıſs. 555
S. Erici leges optimæ 600
S. Erici vita tota eximiis virtutibus plena 602
S. Erici cędes 604
S. Erici regis occiſio 605
Erici in Chriſti eccleſiam pietas 613
Erici tempora felicisſima ibid.
Erici clementia ſumma ibid.
Erici mors 614
Erici Balbi virtutes magnæ 616
Erici mors 618
Erici coronatio 694
Erici iuramenta in ſua coronatione ibi.
Erici horrenda barbaries in nobiles 696
Erici regis pœnitentia 705
Erici exercitus naufragio perit 707
Erici regis ſtupida & ſtulta legatio 717
Eſtones 24
Eſtones ad prædāda Suconū littora conuertuntur 143
Eſtones Rutenis coniuncti Gothos adoriuntur ibi.
Eſtones ſuperantur 167
Eſtonum gens 219
Eſtrita Canuti regis ſoror 570
S. Eugenius 523
Eugenius Archiepūs Toletanus 525
Eugenii ſancti mors 526
Eugenius 49. Gothorū rex iternus 227
Eugenius occubuit 228
Euricus 60. rex externus 504
Euricus cōtra Ro. imperiū triūphat 505
Eurici optima conſilia 506
Eurici mors ibid.
Euringius 83. rex externus 528
Euringius moritur ibid.
Euriphilus 13. Gothorum rex 63
Euriphilus ad Troianū bellū acceſsit ibi.
Euriphilus occiditur 64
Eutyciana hæreſis 346. 385
Exclamatio in tyrannum 671
Exercitus robuſtiſsimus mittitur contra Roē Danorum regem 83
Exercitus contra Sclauos 157
Exercitus innumerabilis 263
Exercitus tres 572
Exercitus alter ex nauibus 400. ibi.
Exiliū tutius eſt omni exlege patria 690
Ex mutationibus rerum mutata ſunt nomina gentium & prouinciarum 217
Exordium Amazonum 51
Expeditio validiſsima contra Orientales terras 82
Expeditio Roderici in Rutenos 95
Expeditio contra Veremundum 97
Externi homines de ſceleribus cōuicti ad Suetiam confugiunt 572
Externorum ciuium ingratitudo 683
Externi iprudēter præficiūtur incolis 632

F

Fabula de terminis Schoningianis 578

Fagas Græcus Ariminum obſedit 470
Fallax eſt dæmonum auxilium 74
Falonia 7
Fames in Gothia & Suetia 246
Fames in Suetia & Gothia 272
Fames horrenda 388
Fames Mediolanum acrius quàm hoſtis inuadit 403
Fames intolerabilis 479
Fames in Hiſpania intolerabilis 528
Fames Daniam inuaſit 586
Familiaritas contemptum parit 242
Faſces 379
Faſtida rex Gepidarum 202
Faſto 75. rex internus 276
Fatale reſponſum à Diis 67
Feſulę et Auximũ Gothorũ pſidia 404
Feſulæ 405
Feſulæ obſeſſę 405
Feſulæ deduntur 409
Ferrum pro auro affertur 668
Feuda à Chriſtoph. cariſsimè empta 725
Feugo tyrannus 96
Filia Grāmi rapta ĩ Noruegiā abducit 71
Filii regni eiiciuntur foras 632
Finlandia aliàs regnum 10
Finlādia ĩ plures pricipatus diuidit ibi.
Finni 24
Finni indigniſsimè tranſportātur et venduntur 624
Finningia aliàs Eningia 4
Finmarchorum gens inſuperabilis & incantationibus dedita 163
Firmum in agro Piceno 432
Firmum à Totila expugnatum 433
Fliolmus aliàs Siolmus 59. rex internus 242
Fliolmi bibacis fatum ridiculum 243
Flumina ab hoſtibus ad patriæ commoditatem conuertenda 573
Fœderis nõ ſeruati pœna perſoluitur 232
Fœminæ Gothicæ cũ viris ſuis cõcurrũt contra communem hoſtem 45
Fœminæ Gothorum erant bellicoſæ 81
Fœmiarũ iſignis fortitudo militaris 544
Fœminea aſtutia pro conſeruatione generationis 54
Folandiæ tres 9
Folcho Algoti raptor virginis 640
Folchonis Archiepiſcopi mors 635
Folchũgi ab auita pbitate degeneres 621
Folchungi alienigenas apud regem criminantur 633
Folchungi Ingemarum increpant 634
Folchungi Ingemarum occidunt ibid.
Folchungi inuitantur et captiuantur, tandem occiduntur 635
Folchungorum familia 616
Fons repentè exaruit 402
Fortunæ viciſsitudo 336
Franci victi & profligati à Gothis 333
Franci Gothorum hoſtes 367
Franci à Procopio ſuggillantur 407
Francorum & Oſtrogothorum bellũ 333
Frācorũ regũ belli appato i Gothos 340
Francorum legati ad Vitigem 410
Francorum rex in ſocietatem belli à Iuſtiniano ſolicitatur 463
Francorum ducũ defectio à Gothis 472
Francorum 30. millia ab Oſtrogothis occiſa 508
Francorum regum domeſtica ſeditio 513
Fraterna diſcordia 543
Fraternum odium inextinguibile 627
Fratres quindecim Noruegiani vexant Sueones 169
Fratres illi quindecim opprimuntur vno relicto ſuperſtite 170
Frideleuus à Danis in regem aſſumit 144
Fridigernus 48. rex externus 479
Frigga & Othinus dii æſtimabantur 30
Friggæ deæ dies Veneris conſecratus ibi.
Frigora horrenda 596
Frigus ingens 659
Friſones cum Frideleuo 144
Fro deorum ſatrapa in deorum numerum relatus 31
Fro tyrannus à fœminis ſuperatur 544
Fro fratris occiſor occiditur ibid.
Frogerta filia regis Noruegiæ Frothoni nubit 171
Frogertus pro Gotharo pugnans inhoneſtè occiditur 136
Frouinus Danici exercitus præfectus 97
Frouinus dux & Attilus rex ineunt duellum 98
Frouinus proſternitur ibid.
Frouini occiſi filii Retho & Vigo inducuntur ad occidendum Attilum ibi.
Frotho frater reginæ molitus bellũ i Suetiam à Regnero captus eſt 81
Frotho ingratus 82
Frotho extinctus eſt ibi.
Frotho Danorum rex 136
Frotho ſuperatus extinctus eſt ibi.
Frotho rex barbaris moribus erat 152

Frotho

Frotho & Ericus certant de eloquentiæ palma 152
Frotho intentat necẽ Erico inſidioſè 153
Frotho reſtituitur regno ibid.
Frotho fit melior 155
Frotho Erici præclara merita recognoſcit ibid.
Frotho Erici conſilio vtitur ibid.
Frotho leges æquiſsimas de conſilio Erici tulit 158
Frotho Hunnos ſuperauit Erici opera 159
Frotho filius regis Daniæ ducit vxorem 184
Frotho interficitur 186
Frotho 56. rex internus 238
Frotho in Deos relatus 239
Frothonis claſsis ſubmergitur & ipſe in fluctibus periclitatur 154
Fulgentius 518
Furia magna gentis victoriã aſſecutę 48

G

Gadaricus 6. rex Gothorum dictus Magnus 43
Gaddus Sueticæ claſsis dux contra Danos 751
Gaddus Archiepiſcopo reſpondet 752
Gaddus vehemẽs orator complures orationes præſertim contra Danos ędidit ibi.
Gaddus medio luſtro in Danos pugnat pro patria ibi.
Gaddus monaſterium ſanctę Birgittę diripit 753
Gaddus 780
Gaddi admirãda prudẽtia in morte Stenonis 748
Galerius Maximinus 214
Galerius contra Narſeum in Meſopotamia infeliciter pugnauit ibi.
Galienus Imperator 205
Galieni ineptia 208
Galla Placida 491
Galla Placida fratri reſtituitur 495
Gallus Trebonianus dux exercitus Deciani contra Gothos 204
Gallus Imperator 205
Galtorum familia apud Veſtrogothos 43
Gaptus 2. Gothoꝝ rex extra patriã 41
Gaſtillus & Rollo pceres Veſtrogothorum 150
Gaudentius 336
Gautho in bello occubuit 148
Gauthoni Noruegiæ pars parere cogitur 146
Gebericus Gothoꝝ rex extra patriã 216
Gellaquiſch 635
Genſericus Vandalorum rex ab Eudoxa vocatur in Italiam 504
Gens Gepidarum vnde originem ſumpſerit 39
Gẽtes diuerſæ Hiſpãias occupauere 495
Gepidę ad Valachos ſe tranſtulerunt 43
Gepidæ inualuerunt ibi.
Gepidæ vindices iniuriarum 44
Gepidæ vnde denominati 202
Gepidæ cęduntur à Gothis ibi.
Gepidæ cœperũt moleſtare Gothicas terras ibi.
Gepidæ vincuntur 226
Gepidæ 463
Gepidarum terræ longitudo 126
Gerardus comes captiuatur 634
German 23
Germanus Matha ſuentæ maritus 459
Germani mors ibi.
Germaniæ ciuitates hoſtilia nũtiant Valdemaro regi 671
Geremundus cõtulit ſe ad militiã Theodorici 226
Germundus 71. rex internus 259
Geſalaricus 63. rex externus 508
Geſalarici mors 509
Geſtillus rex Gothorum 39. 146
Geſtillus Sueonibus Ericum præfecit 149
Geſtillo contra Alaricum Rollerus rex Noruegiæ opem fert 147
Geſtritia 9
Getæ & Gothi vna gens 47
Gethar ſiue Gogus 3. Gethaꝝ rex ĩter. 23
Gethar 12. Gothoꝝ rex 37
Gethericus Rugianos & Pomeranos vicit 167
Getherus rex Noruegię cũ Lidormo 144
Getherus rex Noruegiæ 150
Getherus conat̃ Erici & Frothonis amicitiam dirimere 156
Getherus illuditur 157
Getherus inuidet felicitati Erici 158
Getricus primogenitus Erici Gothorum rex 41. internus 166
Getrici erga Haldanum fraternus affectus ibi.
Getuara mater Greporum ſuperãtur reſponſionum calliditate 153

Gildebertus Francorum rex contra Leonegildum 516
Giuthæ reginæ eximia laus & opera pia 582
Giuthem monaſterium virginum in Veſtrogothia 583
Gizericus rex Vandalorum 497
Glacialis pugna 738
Gladiatoria ars 239
Gobriæ vera interpretatio munerum Dario à Gothis miſſorum 112
Gobriæ interpretationem Darius approbat ibi.
Godingus 454
Goſtagus aliàs Oſtanus 90. rex internus 297
Goſtauus Archiepiſcopatum Vpſalēſem renuntiat ad manus legati 779
Goſtauus Ericſon 780
Goſtauus 143. rex internus 781
Goſtaui Archiepiſcopi pertinacia 778
Gotharus 34. rex in patria 134
Gotharus condidit leges de conſenſu populi 135
Præfectos ſapientes conſtituit ibid.
Gotharus vlturus nefariam necem ſoceri bellum in Danos mouet 136
Gotharus 74. rex internus 269
Gothia in multos principatus diuidit 6
Gothia Meridionalis 7
Gothia quo tpe Chriſtū agnouerit ibid.
Gothiæ regni deſcriptio 5
Gothiæ extenſio circa gra. 64. 8
Gothiæ & Suetiæ reges in Chriſti miniſtros olim liberaliſsimi 630
Gothica & Italica milliaria differunt 10
Gothicæ res externæ 17
Gothicæ gentis origo 18
Gothicæ literæ antiquiſsimæ 24
Gothicæ fœminæ cum viris ſuis concurrunt contra communem hoſtem 45
Gothicæ mulieres viris virtute haud inferiores 38
Gothicæ gentis præclara facinora 104
Gothicæ mulieres bello ſimul accinguntur 208
Gothicæ fœminæ non torpent otio 235
Gothicæ tranſmigrationis epilogus 533
Gothicarum rerum inclinatio 462
Gothici exercitus pars trāſfertur per paludes Mæotides 46
Gothici belli annus duodecimus 450
Gothici regni limites in Eraſund 664
Gothicum litus vexatur à piratis Ragnaldi filiis 270
Gothicum imperium perhumanum 430
Gothi à Ptolemæo Guthæ dicuntur 4
Gothi & Sueci ab initio rerum coaluerūt in vnam Rempublicam 5
Gothi ſæpe ſeparatim reges habuerunt 6
Gothi perpetua hoſtilitate Danos perſequuntur ibi.
Gothi & Sueci ad Chriſtum conuerſi ibi.
Gothi, Getæ, Guthi, eadem eſt gens 16
Gothi maiorum geſta carminibus ædiderunt 17
Gothi & Gethæ eadem gens 22
Gothi nouem diebus nouem genera animantium immolabant 34
Gothi pugnabāt pro Dijs ſagittis et malleis contra tonitrua 36
Gothi quo tempore patriam egreſsi fuerint 40
Gothi Vlmerugiam armis ſubactam excolebant ibi.
Gothi Vandaliç partem ſubiugārunt ibi.
Gothi Martiales 45
Gothi Scythç appellati 47
Gothi & Getæ vna gens ibi.
Gothi diuerſimodè compellantur ꝑpter diuerſitatem linguarum gentium quas peruagati ſunt ibid.
Gothi legatos Sexoſis inuadunt 49
Gothi arma per Aſiam extendunt ibi.
Gothi capiuntur pulchritudine Aſiatici ſoli 50
Gothi in votis diſſentiunt 51
Gothi dum patriā exeunt pugnaturi, vicini ipſam impugnant ibi.
Gothi ex Scythia deuicta nomē Scytharum contraxerunt 52
Gothi ſapientes 60
Gothi crudeles Martis cultores ibi.
Gothi Perſarum copias lacerārunt 110
Gothi paruipendentes exercitum Darii leporem inſequuntur 111
Gothi Dario munera ridicula offerūt, ſed non carentia myſterio ibi.
Gothi vindicant iniurias 117
Gothi ſuo contenti & frugales 120
Gothi ſtudiosè operā dabāt ſapiētię 121
Gothi literarū ſtudioſi 124
Gothi tempore pacis ſapientię ſtudebant 126
Gothi ſunt liberales & hoſpitales erga aduenas 130

Gothi ſimulato metu Decianis illudunt 204
Gothi rurſus inuadũt prouincias Romanorum 207
Gothi aquis calidis delectati ibid.
Gothi parant ſe cõtra aduentantẽ Rom. exercitum 208
Gothi profligantur 209
Gothi reuiuiſcunt ibid.
Gothi iterum reuiuiſcunt 213
Gothi humanitate deuinci potuerunt, armis autẽ ſuperari non potuerunt. 215
Gothi contra Vandalos 217
Gothi quærunt occaſionem belli 225
Gothi contra Sueones ibid.
Gothi contra Gepidas 226
Gothi facilius ducunt quàm cogũtur 135
Gothi diſsident à Sueonibus 145
Gothi abutuntur victoria 149
Gothi prouocati per Ruſſos ad arma cõcurrunt 181
Gothi ſtratagema Rutenorum declinãt ibi.
Gothi Ruſsiam vaſtant ibi.
Gothi vincunt Rutenos dilatando imperium ſuum ibid.
Gothi cedunt innumerabili multitudini Rutenorum 183
Gothi diffunduntur in Lituaniam et Poloniam ibi.
Gothi à Romanis contẽpti terras eis ſubiectas inuadunt 194
Gothi traijciunt Danubium 195
Gothi Romanorum exercitũ profligãt ibi.
Gothi tranſmiſſo Danubio redeũt ad antiquas ſedes 197
Gothi vincũtur à Decio primo congreſſu 204
Gothi & Sueci pugnant ſagittis & fundis 265
Gothi ab Arthuro Anglo victi 288
Gothi Hunnos vincunt 314
Gothi pro Romano imperio pugnãt 318
Gothi Gallijs Hiſpanijſq; dominati ibi.
Gothi ob hęreſim Arrianam caſtigati 350
Gothi deleuerunt Mundum 351
Gothi alieni à tyrannide 359
Gothi ab hoſte Belliſario in honore habiti 365
Gothi nulla iniuria Romanos affecerunt 368
Gothi ſanguinem et vitam pro Rom. ponebant ibid.
Gothi nullum ad ſacra loca confugiẽtem violãrunt 392
Gothi de violata fide conqueruntur 394
Gothi à crudelitate alieni 404
Gothi de crudelitate non rectè ſuggillantur ibid.
Gothi ſæpe ob ſuam credulitatem decipiuntur 414
Gothi vires reſumunt 416
Gothi ad Iuſtinianũ legatos mittunt 419
Gothi inſignia Imperatoris capiũt 424
Gothi Gręcos velut inertia pecora trucidabant 427
Gothi erga amicos benigniſsimi 429
Gothi Spoletum vincunt 433
Gothi frumentũ ad Romanos importandum occupant 435
Gothi ꝓperã de ſeueritate culpãtur 443
Gothi Græcos denuò vincunt 459
Gothi vincuntur 461
Gothi iuxta Hadriani molẽ obſeſsi 467
Gothi cum Narſete pacem ineunt 474
Gothi arma reſumentes Narſeti negotiũ faciunt ibid.
Gothi hoſtes Romani imperii deleuerunt 496
Gothi ſuum imperium propagauere 505
Gothi Hiſpaniarum & Galliarum liberatores ibi.
Gothi in nomen Italorum abiuerunt 475
Gothi ex aduenis domini efficiũtur 480
Gothi contra imperium Conſtantinopolitanum ibid.
Gothi ſub Fridegerno in Romanas prouincias diffunduntur 481
Gothi humanitate vincuntur 482
Gothi potius mori quàm feſtum Chriſti violare voluerunt 488
Gothi Romam occupant 490
Gothi pro Romana Republica pugnantes occiduntur 483
Gildus ibid.
Gothi rege caruerunt annis 25. 484
Gothi per Gothos ſuperantur 485
Gothi à pace & quiete abhorrent 494
Gothi in Africam tranſituri periclitantur 495
Gothi & Honorius confœderantur ibi.
Gothi Alani nunc Cathalani 514
Gothi 300. annis in Hiſpaniis regnauerunt 532
Gothi vindictæ cupidi 590
Gothi à Suecis in eligẽdo rege diſſentiũt 599
Gothi & Sueci ſine domeſtica diſcordia inſuperabiles 163

Gothi à ſanguinario rege Birgero deficiunt 656
Gothi Danos vincunt & captiuant 658
Gothi & Suecones de eligendo rege diſſentiunt 682
Gothi Romanorum exemplo regium nomen oderunt 739
Gothis non rectè ſeueritas attribuitur à Leonardo Aret. & eius ſequacibus 447
Gothi quietis impatientes 314
Gothilas 17. rex in patria 66
Gothilas Eſtones, Magnopolenſes, & Curetes deuicit ibid.
Gothilas rex Gothorum extra patriã 116
Gothormus Gothorum dux 605
Gothorum diuerſa nomina 16
Gothorum vxores reuocant maritos ex Aſia 50
Gothorum mulieres viriliter pugnando fundunt hoſtes 51
Gothorum et Amazonum coniunctio 61
Gothorum literæ 25
Gothorum dij cum his,qui apud Byzantium colebantur,communicauerunt 33
Gothorum ſacrificia nouenario numero obſeruabantur 34
Gothorum religio ex Pythagoricis traditionibus aucta ibi.
Gothorum de immortalitate aïæ opinio 35
Gothorum patria fertilis & abundans 38
Gothorum emigrationis duæ cauſæ 39
Gothorum fœminæ erant bellicoſæ 81
Gothorum primus reditus in Europã 118
Gothorum leges Bilagenes dictæ 124
Gothorum diſtinctio in Oſtrogothos & Veſtrogothos,originem habet à natiua patria 127
Gothorum vires augebantur ex Romanorum principum ignauia 208
Gothorum & Sueonum regna iterum cõiunguntur 227
Gothorum magnanimitas 240
Gothorum diſceſsio Hunnorum regnum euertit 313
Gothorum exercitium militare 316
Gothorum mores 320
Gothorum liberalitas in S. Petrum 329
Gothorum ingens humanitas in vniuerſam Italiæ nobilitatem ibi.
Gothorum liberalitate Italiæ vrbes reſtitutę 330
Gothorum imperium latiſsimum 331
Gothorum in ſummos pontifices & clerum fauor 340
Gothorum & Græcorum bellum apud Salonas 351
Gothorum victoria contra Græcos 417
Gothorum mutua diſcordia ibid.
Gothorum ingens pietas 442
Gothorum cum Romanis expoſtulatio 445
Gothorum duces & præfecti ad Iuſtinianum deficiunt 462
Gothorum & Longobardorum pugna 464
Gothorum impetus i milites Narſetis 472
Gothorum cruentiſsima pugna toto triduo contra infinitam Græcorum multitudinem 474
Gothorum ſumma in deum pietas et patientia 483
Gothorum clementia 503
Gothorum regnum per Hiſpaniã & Galliam precipuum 505
Gothus & Danus affinitate ſociant 603
Gotlandenſis ſeditio & bellum 640
Gotlandi Sueonum primi Albertum regem aſſumunt 675
Gotlandia inſula 97
Gotlandia 273. 653
Gotlandia Prutenis venditur et per Suecos redimitur 680
Gotlãdia multis rationibus probatur ad Suetiam & Gothiam pertinere 730
Gotlandia inhumaniter à Danis deſolata ibid.
Gotlandia Sueonum iniuria à Danis occupatur 732
Gotricus Danus Chriſtianę fidei perſecutor 540
Gotrici Dani et Caroli Magni confœderatio anno 811. ibid.
Gotrici Dani aſtutia ibi.
Gradenſis inſula 311
Gradus eleuationis poli ex Ptolemęo 11
Gręca fides 393
Græci alioquin ſapientes portenta coluerunt & venerabantur 34
Græci Neapolim vaſtant 363
Græci iuſiurandum iocum eſſe putãt 414
Græci contra Gothos bellum inſtaurant & vincuntur 417
Græci Veronam occupant & inde à Gothis pelluntur 422
Græci à Gothis victi 423
Græci in ſuos tyranni 426

Græci in Gothorum inſidias inciderunt & occiduntur 431
Græci Piſaurum recuperant 432
Græci Gothorũ aſpectũ vix ſerebãt ibi.
Græci ad Gothos deſecerunt ob denegatum ſtipendium ibi.
Græci Gothorũ inſidiis opprimunt 434
Græci omniũ barbaroꝝ ĩmaniſsimi 437
Græci in ſubiectos iniurioſi 439
Græci vt mendaces & malefici taxantur 445
Græci ad Gothorum militiam ſe conſerunt 453
Græci ſuggillantur 469
Græcorum rex metuit potentiam Amazonum 56
Græcorum fides fluxa 361
Græcorum fides imbecillis 385
Græcorum pax bello pernicioſior 395
Græcorum præfectorum ignauia & auaritia 415
Græcoꝝ ĩ Italos inhumana ſeueritas 417
Græcorum fœda timiditas 424
Græcorum duę claſſes à Totila vno tempore deletę 427
Græcorum principatus intolerabilis 429
Gręcoꝝ perfidia Vitiges captiuatus 442
Gręcorum ſuperba ſeueritas in Romanos 445
Græcorum fuga 455
Gramus Dãus aſtutè Gro filiã regis Sigtrugi adeptus eſt 68
Gramus quoſdam cõſanguineos Scarini ſuperauit 71
Gramus occubuit 72
Gratianus occiſus bello ciuili 482
Gratiãus cũ Gothis fœdera cõponit 481
Gratianus Theodoſium conſortem imperii eligit ibi.
Gratianus Imp. Valentis nepos ibi.
Gregorii libri morales ĩ Hiſpanias tranſportati 525
Grepus Ericum ꝓuocat ad certamen 153
Grepi trigemini fratres 152
Grepi omnes per Ericũ extinguũtur 153
Grimmerus 32. rex in patria 131
Tyrannus fuit Dionyſio Syracuſano ſimilis ibid.
Sacrilegus fuit 132
Scurrarum facilè princeps & protomimus fuit ibid.
Exactor oneroſus fuit ibi.
Eſtõibus et Curetibus tributa ĩpat ibi.
Grimmerus tyrannus ſacrilegii pœnas perſoluit 133
Grippa dux 355
Grippa Gothus 357
Gro filia Sigtrugi 67
Gro per Gramum abducitur ĩ Daniã, ex qua Guthornus procreatus 69
Gubernatores duo 727
Gudmundus 76. rex internus 277
Gumilda regina ob mortem coniugis ſe necauit, pariter cum eo ſepulta 75
Gundemarus 73. rex externus 519
Gundemarus contra Romanos & Vaſcones triumphat ibid.
Gundemari mors ibid.
Gundibaldus Burgundionum rex 326
Gunno dux exercitus ĩ Noruegiam 240
Gunuara ſoror Frothonis datur Erico in matrimonium 154
Gyritha procreatur ex Alpho & Aluilda 236
Gyritha Gothica 284

H

Hacho filius regis 229
Hacho Hyberniam inuadit 230
Hacho 52. rex internus viuente patre regni adminiſtrationem ſuſcepit 232
Hacho cum ſuo exercitu in Sielandia regiam aggreditur 233
Hacho nuntiata morte patris reuocatur à Danię vaſtatione ibid.
Hacho dux cadit 234
Haco 272
Hadingus & Vagnoſtus dijs appoſiti 32
Hadingus arte magica eruditus inſuperabilis videbatur 73
Hadingus anguſtiabatur præſumens inuadere Suetiam brumæ tempore 76
Hadingus in Helſingiam fugit 77
Hadingus Guthormi frater 73
Hadingus exercitum magnum duxit contra Aſmundum 74
Hadingus cognita morte amici fidelis ſe ſuſpendi fecit 79
Hadriani moles, nunc caſtrum ſancti Angeli 380
Hadriani moles 455
Hagbertus amore Signes allectus rediit 231
Hagbertus ſuſpenditur ibid.
Hagbertus filius regis 229
Haldanus Erici ſecundogenitus, Sueo-

num rex 166

Haldanus rex 42.internus 168

Haldanus Hitthini filiã in matrimonium accipit 171

Haldanus occubuit ibi.

Haldanus filius Haraldi vindex paternæ necis 185

Haldanus pugil 252

Haldani egregia fortitudo 186

Haldanus in Ericum vindictã moliť ibi.

Haldanus Haquinũ pugilē ꝓſtrauit ibi.

Haldanus victus fugit ad Vitolphum pugilem 187

Haldanus Erici exercitum ſaxis obruere conatur ibid.

Haldanus fratris necem vltus eſt 188

Haldanus 48.rex internus ibi.

Haldanus piratas perſequitur 189

Haldanus prouocatur ad pugnam, quam minimè detrectat 190

Haldanus Huitbeen rex Noruegiæ 552

Haldani fortitudo 253

Hallandia 7

Hallandia ad Daniã minimè ſpectat 651

Halſtanus 118. rex internus 584

Halſtani heroicæ virtutes ibi.

Halſtani prudentia 585

Halſtani leges ſanctiſsimę ibi.

Halſtani mors omnibus ſummum mœrorem attulit ibi.

Haluinus cecidit 231

Haquinus Ringo 72.rex internus 261

Haquinus 92.rex internus 302

Haquinus dux Noruegiæ ſubmergiť 575

Haquinus Rhode 115.rex internus 579

Haquinus pacificus maluit vnum ciuem ſeruare quàm mille hoſtes perdere 580

Haqnus & Ericus reges cõſtituũtur 669

Haquinus fugit in Noruegiam 676

Haquini clemẽtia i omnes ſubditos 579

Haquino Margareta deſponſatur 672

Haraldus filius regis Daniæ ducit vxorem 174

Haraldus occubuit 188

Haraldus maximus Danorum rex naſcitur 254

Haraldus Veſtrogothus 278

Haraldus Danus 555

Haraldus Danus contra Ericum Victorioſum pugnans repellitur ibid.

Haraldus frater S. Olaui fugit ad Conſtantinopolim 576

Haraldus dux Ignauus 608

Haraldus ſugit 609

Haraldi Danici regis exercitus 263

Haraldi mors 256

Haraldi Danici regis ignauia & iniuſtitia 585

Haraldo Olaui filio Signe filia Caroli datur in matrimonium 185

Harthbenus Helſingus pugil inuſitatę magnitudinis 191

Harthbenus cum ſuis cõmilitonibus occubuit ibid.

Hathinus 86.rex internus 290

Hatuna 650

S. Helena de Veſgothia canonizať 607

Helgo Danorum rex et dux belli aduerſus Attilum 85

Heluigis reginæ optimi mores 630

Helſingborg 653

Helſingia olim regnum 9

Helſingi primi vindicant mortem ſancti Erici 604

Heluetiorum ſiue Sultzerorũ origo 167

Heluidiana hæreſis exterminata 526

Heluinus filius regis 229

Hemmingus Archieṗs Vpſalenſis in Rẽpub. patriæ vigilantiſsimus 662

Henningus Gaddus Lincopenſis 744

Henningus Gaddus inſignis oſor Danici nominis ibi.

Hemmingus Gaddus electus i Epiſcopũ Lincopenſem mira geſsit 746

Hemmingi Gaddi vehemẽs cõtra Danos oratio 753

Henricus filius Aſmundi præſumptuosè pugnans interemptus eſt 74

S. Henricus Epiſcopus 600

S. Henricus Epiſcopus Finlandiæ 601

Henricus Scateler Suenonis Danici filius 603

Henricus Archiepiſcopus Vpſalenſis diſſuadet Erici Pomerani electionẽ 693

S. Henrici martyrium 601

Henrici filius Magnũs cum patre S. Ericum inſidiosè inuadit 603

Herbertus primus Eṗs Lincopenſis 541

Hercules ducum fortiſsimus mittitur contra Amazones 56

Hercules robuſtus & prudens erat ibi.

Hermegildi catholici religio et vera pietas 516

Hermegildi martyrium ibi.

Hermegildi vxor in captiuitate moritur ibid.

Hermunduri

Hermunduri qui ſint 217
Hermunduri creduntur eſſe Moraui 218
Herodotus eiuſq; ſequaces errant de origine Gothorum ſcribentes 105
Heroldus 287
Herotus 103. rex internus 545
Herotus bellum Schoningianum contra Regnerum Danum mouit ibi.
Heroum res magnificè geſtæ obliuioni tradi minimè debent 25
Heruillus princeps Hollandorum Friſonumq; 144
Heruitus Rutenorum rex 181
Heruitus rurſus Gothos inuadit 182
Heruitus iunior à Suecis occiditur ibi.
Heruli victi 219
Heruli 290
Heruli ex Scandia regem petunt 293
Heruli 463
Herulorum gens vnde nomē accepit 218
Hetha mulier Danis præficitur 267
Hialto pugil Danicus 88
Hiarno Danus bis victus à Fridleuo tandem in duello occubuit 170
Hiartmannus contendit in Daniam pro concordia tractanda 87
Hiartmannus ſuſcipitur à Roluone 88
Hiartmannus Daniam occupat Roluone interempto 89
Hiartmannus doloſè in conuiuio occiſus ibid.
Hibbo 272
Hieronymus Aegyptius 18
Hieronymus de Gothorū ſeueritate 486
Hieronymus 489
Hilderus Gothorum rex extra patriā 215
Hildigerus filius Gūnonæ è Drotha 241
Hildigernus pugil Sueticus 252
Hildigerni mors 253
Hildigislaus 230
Hiſpania in libertatem per Gothos ſurrexit 496
Hiſpania à Saracenis ſubiugat̃ et in plura regna diuiditur 532
Hiſpaniæ à Saracenis liberatio ibi.
Hiſpani veram Gothicæ gentis originem tradiderunt 15
Hiſpani generoſi filii Gothorum 320
Hiſtoria quid 2
Hiſtoria nō inutiliter res priſcas tradit 17
Hiſtoriæ geographia præmittenda eſt 3
Hiſtoriæ ſcribendæ difficultas 17
Hiſtorici qbus maior fides adhibēda ibi.
Hiſtriani inferunt Gothis bellum 114
Holingerus 616
Holingeri cædes 617
Holigeri inocētia miraculis declarata ibi.
Hollandi cum Frideleuo 144
Hollerus pro Deo veneratus 32
Holmiæ comitia inſtituuntur pro amouendo Magno 675
Holſtanus 80. rex internus 281
Homo immolabatur 35
Honoria Valentiniani ſoror 311
Honorius 483
Honorius āno 407. Chriſti imperat 484
Honorius Gothis in Gallia ſedes concedit 487
Honorius erga Athaulphū ingratus 493
Honorius contra Athaulphum ibid.
Honorius & Gothi confœderantur 495
Horuēdillus Iuthiæ præſes habuit Gerutham filiam Roderici in coniugem 96
Horuendillus tyrannus ibi.
Hoſpitium duorum latronum ibi.
Hothebrotus 25. rex in patria 82
Ipſam gētē maxima ſtrage facta humiliauit ac tributariam fecit ibi.
Hothebrotus Gyritham Noruegianā virginem accepit in coniugē, ex qua Attilam & Hotherum procreauit 83
Hothebrotus à Thanai flumine ad Albim imperabat 84
Hothebrotus ſubmerſus interiit ibi.
Hotherus fit rex Danórum 90
Hotherus 27. rex in patria ibid.
Hotherus in adoleſcentia ingenioſus & docilis ibid.
Hotherus colebat artem magicam 91
Hotherus victor Nannā ſponſam in Sueciam adduxit 92
Hotherus in Daniam nauigat ibi.
Hotherus deceptus à Danis in Iuthiam fugit ibid.
Hotherus conqueritur de Danorum perfidia ibid.
Hotherus arguitur temeritatis à proceribus Sueciæ ibid.
Hotherus animoſior ꝓ Suecos reddit ibi.
Hotherus educit claſſem cōtra Balderū 93
Hotherus necem Geuari ſoceri ſui vindicauit ibid.
Hotherus in conflictu moritur 94
Hotheri cum Baldero alius conflictus 93
Hotheri victoria in ſatyros 297
Hugulinus Dāoꝝ rex cōtra Botuildū 101

Humelus 16. rex in patria 65
Humelus Danis ſupplicantibus duos filios in auxilium præfecit ibi.
Humelus Saxones domuit 66
Humelus Gothorum rex 254
Humulſus primogenitus patriæ rex præficitur 38
Humulphus 15. rex in patria 64
Pacauit diſcordias ciuiles ibi.
Hunauad 313
Hundingus cum Hadingo paciſcitur 78
Hunni in Medelpathia 222
Hunni Gothos inuadunt ibi.
Hunni terras Gothorum populantur 223
Hunni à Gothis victi 314
Hunni 275. 463
Hunimundus 33. Gothorum rex externus 225
Hunimūdus Sueuię rex Gothos ad bellum prouocat 314
Hunimundi ſumma ingratitudo ibi.
Huningus 18. rex in patria in Hadingum arma parat 77
Hunnorum gentis origo 220
Hunnorum ſtatura & facies 221
Hunnorum diuerſitas 222
Hunnorum cædes 224
Hunnonis exercitus ingens & penè incredibilis 159
Huſaby arx regia fit ſacra ædes Xp̄i 563
Hydruntum obſidione liberatur 439
Hydrunti deſcriptio 448

I

Iacobus Erlandi 635
Iacobus Archiepiſcopus Vpſalenſis orationem Gaddi poſtulat, et Saxonis hiſtorias 752
Ianuarius menſis lingua Gothica à Thoro nomen habet 30
Similiter tonitrua ab ipſo nomen acceperunt ibi.
Iaphet in Europa 21
Iarlerus Archiepiſcopus Vpſalenſis 617
Iarmerus rex Danorum 276
Iarmerus à nobilibus Suecis vocatur ibi.
Idoloꝝ ſacerdos cæcitate percutitur 556
Iempthia 9
Ierisleus Ruſs. rex ſororius S. Olaui 574
Ignaui & prudentis principis comparatio 243
Ignes crebri ad fallendum facti 401
Ildeſonſus Archiepꝰ Toletanus 526
Ildeſonſus à S. Dei genitrice indumento donatur 527
Ildigerus dux Gręcorum 398
Ildouadus Gothorum rex creatur 416
Ildouadus aliàs Ildibaldus 44. Gothorum rex externus ibi.
Ildouadus occiditur 419
Ilium deletur 207
Illegitimo toro geniti, infames exhæredantur 577
Illyrium à Gothis ſubactum 316
Immolandus ſorte deligebatur 35
Imparati facilius vincuntur 367
Imperator eſt deus terrenus 482
Imperatores multi pauco tempore 318
Imperium trecentis annis vacat 505
Ionacopia oppidum 623
Indigna opiliōis traditoris exaltatio 341
Indigoia Gothorum fortiſsimus 306
Inducię inter duces & regē Ericum 651
Induciæ diuturnæ inter Sueones & Dacos 744
Inducijs bellum intercipitur 652
Infames diuinos honores pecunia emercabantur 33
Ingeburgis Suetica fit coniunx regis Daciæ 640
Ingellus 70. rex internus 257
Ingellus incendio perijt 549
Ingelli indoles optima 548
Ingello bellum intentatur à Biorno 549
Ingemarus aliàs Ingo 69. rex iternus 255
Ingemarus à cōiuge Danica ſuſpectus 257
Ingemarus 79. rex internus 280
Ingeuallus aliàs Ingellus 106. rex in. 548
Ingēs theſauris Sueticus ſubmerſus 726
Ingertha S. Canuti filia 587
Ingo 54. rex internus 236
Ingo ſucceſsit in regno Gothorum 237
Ingo 108. rex internus 552
Ingo Regneri filium ducit ibi.
Ingo Ruſsiam vicit et deſolatam reddidit 553
Ingo 117. rex internus 582
Ingo contra leges patriæ nunquàm deliquiſſe creditur ibid.
Ingo 120. rex internus 587
Ingōis optimi mores i bello et pace 582
Ingonis bellum in Valdemarum Ruthenorum regem ibi.
Ingonis cædes 584
Ingonis optimi mores 587

Ingonis

Ingonis mors ex veneno 588
Ingemarus Danus ſororius regis 633
Innumera multitudo militum cōfluit cupiens merere ſub Adulpho 139
Inſidiæ nocturnæ 270
Inſidiæ ſub ſpecie mercatorum 725
Inſidiatores regis in furcam aguntur 141
Inſignia Imperatoris à Gothis capta 424
Ionacopenſis arx 634
Io. Magnus Gothus, Suecorum Gothorumq́ legatus apud Leonē papā X. 1
Io. Gothus cur Gothicam hiſtoriam ſcribere voluit ibi.
Io. Gothus Hadriani Papæ VI. alumnus 2
Io. Gothus ſe. Ap. legatus ibi.
Io. Gothi ſyncerus in patriam amor ibi.
Io. Gothus patriam exilio cōmutat ibi.
Ioannes Vitalianus 394. 424
Ioannes Vitalianus Totilam ad bellum prouocat, & ab eo ſuperatur 450
Ioannes Suerconis filius dux belli 595
Ioannes Suerconis à cōſternata plebe occiditur ibi.
Ioannes Suerconis regis filius totam patriam bello Danico inuoluit 593
Ioannis Suerconis regis filij turpiſsima libido ibid.
Ioannis primi Archiepiſcopi Vpſalenſis pontificatus breuis 610
Ioannes 129. rex internus 614
Ioannis pietas ibid.
Ioannes Adolphi 635
Ioannes Kreplin 709
Ioannes Kropelinus arbiter pacis ibid.
Ioannes Magnus præfectus Calmarnenſis acerrimus Danici nominis inimicus 713
Ioannes Benedicti Archiepiſcopus Vpſalenſis patriæ liberator 735
Ioannes Benedicti Archiepiſcopus Vpſalenſis fugato Carolo Chriſtiernum vocat 736
Ioannes Archiepiſcopus à captiuitate liberatur 738
Ioannes Danorum rex 743
Ioannes Danorum rex Veſtrogothiam impugnat ibid.
Ioannes rex Stenonis magnitudinem laudat ibid.
Ioannes Danorum rex in Suetiam intruſus 745
Ioānes Danus rex piraticam in Succos extendit 749
Ioannes Braſcho eccleſiam Lincopenſem abſente Gaddo occupat 752
Ioannes Arcimboldus ſedis Apoſtolicæ legatus 779
Ioannes Vitaliani pauor 439
Ioānis pręmatura mors & ſepultura 615
Iordanes Rauennas Gothus 3
Iordanes Gothus 4
Iordanes ab Aenea repertus 16
Iordanes 17. 290
Ioſephus 20
Iouiales mallei 36
Iſaaces occiditur 442
Iſaacis Belliſarii militis īprudētia 441
Iſauricus Belliſarii miles 362
Iſaurici Romam Totilæ ꝓdiderūt 442
Iſaurici milites Romam Totilæ tradunt 454
Iſidorus Hiſpalenſis 523
Iſidorus 718
Italia antiquior regno Babyloniæ 21
Italiæ vrbes Gothorum liberalitate reſtitutæ 330
Itali Gothorum imperium optant 414
Itali Gothorum opem contra Græcos implorant 417
Itali à Græcis flagris cędebatur 430
Itali in Suetia militant 691
Italorum miſerrima conditio ſub Iuſtiniano 429
Iuarus Blao 619
Iuari Blao magnanimum reſpōſum 620
Iudaici ſacerdotij libertas 615
Iudęi Gothorum defenſores 351
Iudęorum 90. millia baptizata 520
Iudęorum vis in armis 363
Iulianus ſanctus Archiepiſcopus Toletanus 528
Iulianus præfectus Saracenos in Hiſpanias inuitat 532
Iulius Cæſar Aquilonaria regna aggredi non eſt auſus 145
Iulius dies ibid.
Iulij diei loco celebrat natalis Xpi ibid.
Iuſſe Ericſen Danus crudelis carnifex 698
Iuſſo denuò fit tyrannus peſsimus 701
Iuſſo occiſus 702
Iuſtinianus bellum in Gothos parat ob cædem Amalaſuentæ 345
Iuſtinianus Galliæ reges contra Gothos ſolicitat 350

Iuſtinianus liberare Romam parat 384
Iuſtinianus ab hiſtoricis tanquam durus & ſtupidus reprehenditur 446
Iuſtinianus denuò militiam in Italiam mittit 450
Iuſtinianus in re bellica tepidus 454
Iuſtinianus Imp. ibid.
Iuſtinianus Germanum patruelem ſuum ducem aduerſus Gothos cōſtituit 459
Iuſtiniani in Italiam expeditio 349
Iuſtiniani epiſtola ad Francoꝝ reges 350
Iuſtiniani reſpōſoria ad Theodatum 354
Iuſtiniani auaritia à Blondo taxatur 416
Iuſtiniani inconſtantia 460
Iuſtiniano à Medis bellum infertur 453
Iuſtinus 19
Iuſtinus Imperator Arrianos Epiſcopos proſcribit 334
Iuſtinus Imp. pedes Papæ oſculatur 335
Iuſtinus in Italiam venit 400
Iuſtinus Gothorum præfectus 424
Iutha virgo Dánica Sophiæ reginæ ſoror 616
Iuthia à Iuthone dicta 65

K

Kindia 7

L

Lampeda regina Amazonum 54
Lampeda domeſticam curam agebat in regno 55
Landzcrona caſtrum erigitur 644
Landzcrona ob corrupta victualia iterũ periclitatur 645
Lantgertha 545
Lantgerthæ repudium ibid.
Lappiæ dux 8
Latrones ſuſpenduntur 158
Laurentius Andreę hæreſiarcha & Chriſti Euangelii corruptor 477
Laurētius Archiepiſcopus Vpſalen. 622
Leāder Hiſpalenſis ẽps 516. 517. 518
Legati ignominioſa morte conſumuntur 282
Leges cedunt Marte furente 78
Lēa villa ſtrage Danoꝝ memorabilis 612
Leo Romanus Pont. Attilæ occurrit 311
Leo Imperator 318
Leoni Imperatori Oſtrogothi bellum inferunt 313
Leonardus Aretinus 17
Leonardus Aret. & eius ſequaces non recte Gothis ſeueritatem attribuūt 447
Leonegildus 69. rex externus 515
Leonegildus pertinax Arrianus ibi.
Leonegildus armis quàm religione clarior 516
Leonegildi mors 517
Leuca Gallica 309
Lex duelli 70
Lex carnis alia eſt à lege ſpiritus 603
Liberalitas principis commendabilis 50
Liberius à Iuſtiniano cōtra Gothos mittitur & Syracuſas occupat 460
Libertas cleri à S. Canuto conceſſa 586
Licinius 215
Licinius interemptus ibid.
Lincopia ſedes Epālis Oſtrogothoꝝ 7
Lindormus 38. rex internus 143
Lindormus vicit Rutenos et Eſtones 144
Liuoniæ ſubactio 301
Liuonum ſubactio 280
Locus idolatriæ, & templi apparatus 28
Lodoſia portus valde commodus 580
Lodoſia 653. 654
Lodoſia incinerata 659
Longobardi ex Scandia prodierunt 6
Longobardi gens Gothica 463
Lōgobardorum & Gothoꝝ pugna 464
Longobardorum exitus 272
Longobardorum reges & præſides 274
Lōgobardorum in Italiam ingreſſus ibi.
Lotherus Dani filius regno Daniæ præficitur 67
Lubeca erigitur 597
Lubicen. legati Sueones ſibi contra Danos conciliant 751
Lubicenſes deſertà Suecorum ſocietate Danis confœderantur 753
Lucanus 498
Luceolos oppidum à Narſete victũ 466
Luderus Gothorum dux 368
Ludouicus Caroli Magni filius 545
Luiba 68. rex externus 515
Luiba graue duxit regnare ibid.
Luiba Leonegildum conſortem regni efficit ibid.
Luiba 71. rex externus 518
Luibæ innocentia ibid.
Luibæ cædes ibi.
Luibæ mors 515
Lupicinus dux Valentis 479
S. Lupus Epiſcopus 310
Lyſimachia 120
Lyſimachus 118
Lyſimachus ſuffocat leonem 119

Lyſimachus

Lyſimachus contra Gothos pugnans ab eis capitur ibi.
Lyſimachi capiti ſuum diadema Alexander impoſuit ibid.
Lyſimachum captum Dromgethes alloquitur ibi.

M

Machinæ bellicæ 378
Macurius 468
Magæ relegantur à communi hominum cœtu 221
Magę nubunt Scythicis viris, è quibus Hunni procreati ibid.
Magica ars 573
Magis tributarii magis ſancti 33
Magnopolenſes bellum in Septentrionales parant 683
Magnopolenſes 4. inſignes piratæ 691
Magnus Smech 7
Magnus Gothorum rex abrogauit vſum malleorum 35
Magnus ſancti Olaui filius, fit rex Noruegiæ 576
Magnus Nicolai regis filius 588
Magnus S. Canutum ducem occidit ibi.
Magnus Nicolai Danorum regis filius 589
Magnus 122. rex internus 590
Magnus Nicolai tyrannus 591
Magnus S. Canuti ducis occiſor ibi.
Magnus Polonorum regis filiā in vxorē duxit ibi.
Magnus ſancti Erici occiſor ī regem eligitur & mox occiditur 604
Magnus dux Sudermanniæ clariſsimus 625
Magnus ad Daniam fugit 627
Magnus dux Veſtgothiā ingreditur ibi.
Magnus Ladalaos 132. rex internus 630
Magnus regia corona inſignitur ab Archiepiſcopo Vpſalenſi ibi.
Magnus rex à proditore Dano captiuatur 633
Magnus Folchungis iraſcitur 634
Magnus Dyſauald Danus 636
Magnus duorum regum cām iudicat 638
Magnus ad augendum diuinum cultum ſe conuertit ibi.
Magnus monaſterium ſanctę Claræ erectumis ſolennem conuentum pro internis & externis principibus Holmiæ conſtituit ibi.
Magnus filiam ſuā monachā efficit ibi.
Magnus Birgeri filius naſcitur 645
Magnus infans 550
Magnus Birgeri regis filius ex Dania reuertitur 656
Magnus Birgeri filius captiuatur & occiditur 657
Magnus Smecch 134. rex internus 651
Magnus Holmię ſepelitur 641
Magnus minorennis eligitur 661
Magnus fit rex Noruegiæ 662
Magnus a probitate degenerat 667
Magnus diuinarum reuelationum contemptor 668
Magnus periculum maximū euaſit ibi.
Magnus portentoſa libidine inficit ibi.
Magnus iuſta admonitione deterior factus eſt 669
Magnus in filium Ericum deſæuit ibid.
Magnus recuperato regno crudelior euaſit 670
Magnus rex Blāditi nomē aſſecutus 671
Magnus proprij regni proditor & ſuorum carnifex efficitur ibid.
Magnus ab Haquino filio captiuat 672
Magnus à captiuitate liberatur. ibi. 677
Magnus nobiles proceres proſcribit 673
Magnus vt publicus pdo habitus ē 675
Magnus ab honore regio deponitur ibi.
Magnus ad pertinaciā verſus Suecos bellum infert 676
Magnus vincitur ibid.
Magnus toto ſeptennio captiuus detinetur 677
Magnus Store vexillifer Engilberti 705
Magnus Ioannes diſcipulus Archiepiſcopi Ioannis Magni 714
Magnus Green proditor 731
Magni tyranni cædes 591
Magni ſcelera morte punita 596
Magni ducis claritudo ad inuidiam regem prouocauit 625
Magni humanitas in victum fratrē 628
Magni regis nuptiæ 630
Magni regis magnificentia 632
Magni ſtupida pertinacia 674
Magni regis mors 677
Magni occiſoris Engilberti pœnitentia ibid.
Magni ingens in diuinum cultum affectus 639
Magni in Chriſti miniſtros pietas ibi.
Magni ægritudo & mors 640

Magogus primus Gothoꝶ rex item. 22
Magogas gentes Scythicas eſſe ibi.
Magogi duo ibi.
Mahumetes 300
Maiorianus imperium occupat & occiditur 505
Mala conſcientia graue tormentum 703
Mallei Iouiales 36. 591
Marchia 7
Marchomanni qui ſint 217
Marchomanni 218
Mare album 644
Margareta Danica fit vxor regis Birgeri 640
Margareta Noruegiæ regina 677
Margareta regina regnum Suetiæ ambit 679
Margareta incommoda Succorum diſsimulat 687
Margareta 136. princeps in regno ibid.
Margaretę prudentia in adminiſtrando bello 681
Margareta conditionibus fit regni princeps 688
Margareta conſilio Danorum à pactis diſcedit ibi.
Margareta à Suecis & Danis diuerſam aſſequitur æſtimationem 689
Margaretę auaritia inexplebilis ibi.
Margareta nullū finem facit tributis ibi.
Margareta Henricū Archiepiſcopū Vpſalenſem mortuum ſpoliat ibid.
Margareta iuſiurādum pro ioco habuiſſe videtur 690
Margareta prouentus Sueticos hoſtibus regni contulit ibid.
Margareta ad Suecoꝶ petita reſpondet 692
Margareta Ericum Pomeranię ducem eligendum proponit ibid.
Margareta odium Suecorū propter Danos incidit 693
Margaretæ reginæ mors 695
Margar. Sueticę pietas et oꝑa bona 588
Margaretę maximę opes ibi.
Maria virgo excæcatum illuminat et ad Chriſtum conuertit 556
Marina filia Valdemari 627
Marpeſia regina Amazonum 54
Marpeſia rupes vnde appellata 55
Marpeſia tractabat arma foris ibid.
Marpeſia ſtrenuè pugnando tandem occiditur 56
Martem Deum belli putabāt veteres pagani 30
Martis cultura ibi.
Marte furente leges cedunt 78
Martianopolis 201
Martianopolitæ redemerunt multo auro pacem Gothis ibid.
Martianus Imperator 207
Martianus 422
Martinus dux Græcorum 398
Martinus præfectus Belliſarij 403
Martinus Byzantinus transfuga Spoletū Græcis prodidit 448
Maſeas Damaſcenus 18
Maſſagetę vnde proceſſerunt 48
Mathaſuenta Vitigis vxor 368
Mathias Chetelmundi 644
Mathias Chetelmundi regni gubernator 657
Mathias Chetelmundi moritur 667
Mathię Miechouitę Poloni temeritas 15
Matrimonium illuſtrium fœminarum difficile impetrari poterat 545
Matrimonium occaſionē pacis ꝑſtat 551
M. Tul. Cicero 3
Maxentius 372
Maximinianus Imperator 214
Maximinus Gothus Imp. Rom. 197
Maximinus 16. lixas luctando proſtrauit, totidemq; milites 198
Maximinus ad imperiū ſublimatur 199. Apud Aquileiā cū filio occiditur ibi.
Maximinus Italię exarchus 426
Maximini ingluuies 198
Maximini robur ibid.
Maximini cunctatio 427
Maximus 386
Maximus dux Valentis 479
Maximus imperiū iuaſit & occidit 504
Medelpadia 9
Mediolanum & oppida vicina à Gothis deficiunt 399
Mediolanum à Gothis obſidetur ibid.
Mediolanum fames inuadit acrius quàm hoſtis 403
Mediolanum à Gothis expugnatum ibi.
Mediolanenſes à Gothis deficiunt 395
Medumpa filia Gothilę nupſit Philippo Macedoni 116
Medorum rex Serinus 50
Menalippa Antiopes mūerib. litatur 57
Mendicus procatur 283
Mēna Cōſtantinopolitanus antiſtes 386

Meſſana

Meſſana 452
Metallorum inexhauſtæ fodinæ 9
Methothim præſtigiator magicus 31
Militaris diſciplina à Theodoſio reſtituitur 481
Militaris gloria antiquorum 743
Militia inutilis amouenda 667
Militiæ ſtudium 280
Militum in bello negligentia 451
Militũ legatio minax ad Iuſtinianũ 452
Milleſimus annus Vrbis conditæ 200
Minuthyia regina Amazonum, Alexandrum Magnũ monarchã acceſsit 59
Miraculũ i eleuatione corporis Xp̃i 562
Miracula deus in S. Erico operatur 604
Miſerabile ſpectaculum ritus ipſorum idolatrarum 35
Miſſa à S. Sigfrido celebratur 562
Mœſiæ duę, quæ aliàs dux Daciæ vocabantur 213
Monaſterium Minorum Holmiæ 638
Monaſteria Arbogēſe & Lincopēſe ibi.
Monaſterium virginum Scheningiæ ibi.
Monaſterium Montis Mariæ 639
Monomachia duorum regum 70
Monsfalco 331
Mons Gordieus in Scythia 19
Mons Ruſticorum 683
Morales libri Romanis neceſſarij 525
Moraſteen 661
Moriendum pro libertate patriæ 700
Moringia 7
Mors turpitudini anteponenda 456
Moſcouia 10
Moſcorum bellum 667
Moſcouita pactoꝝ rationē habebat 749
Moſcouitæ ad vnius militis Suetici prouocationem fugiunt 644
Moſcouitæ Suecos adoriuntur & vincunt 645
Moſcouitæ ſuperantur 668
Moſcouitæ bellũ in Suecos mouent 744
Moſcouitaꝝ ītolerabilis multitudo 643
Moſcouitarum fraus 668
Moſcouiticum bellum 644
Moſes, Archilochus Græcus 18
Moſes Hebræus, Philon, Beroſus Chaldæus ibi.
Motala 659
Muliebris aſtus & dolus 85
Mulieres Gothicæ viris virtute haud inferiores 38
Mulieres Gothorum viriliter pugnando fundunt hoſtes 51
Mulieres Gothicæ bello ſimul accinguntur 208
Mulieres in habitu virili prœliantes 213
Muliercularum importuna & vehemens inſtigatio arma capeſſendi 38
Mulieꝝ rixa Reipublicę perniciosa 418
Multiplicatio humani generis īmēſa 20
Mundus à Gothis deletus 351

N

Nanna Balderi nuptias refutat 91
Narnia cum alijs vrbibus à Gothis ſponte defecit 370
Narnia 466
Narſci 218
Narſes in Italiam venit 400
Narſes 402
Narſes Italici belli dux à Iuſtiniano conſtituitur 460
Narſes Hunnos deuicit ibid.
Narſes auxilio Venetorum Gothos vicit 464
Narſes victa Roma felicius pugnat 467
Narſes Romam obſedit 466
Narſes quia eunuchus contemnitur 469
Narſetis exercitus potentiſsimus & penè innumerabilis 462
Narſetis in Italiam ingreſſus 463
Narſetis victoria in Campania 471
Narſeus ſecundo conflictu ꝓfligatur 214
Natalis Xp̃i celebratꝰ loco diei Iulij 145
Nationes 30. ex Scandiana inſula olim eruperunt 6
Natura ꝓuida in aīantibus cōſeruandis 8
Nauale prœlium acerrimum 139
Nauale bellũ īter Gothos et Grȩcos 461
Naues Gothorum ad Vlmerugianos appulſæ ſunt 39
Naues 400. 572
Naues mille in exercitu Canuti ibi.
Naues 600. ad Cãutũ Danũ deferũt 574
Naues 1200. ibid.
Neapolis per Græcos vaſtatur 363
Neapolis 20. diebus obſeſſa & expugnata 365
Neapolis à Totila obſidetur 425
Neapolitani Belliſariũ hoſtē declarãt 361
Neapolitanoꝝ integra erga Got. fides 357
Neapolitanoꝝ oratores ad Belliſariũ 358
Neapolitanoꝝ cōſtantia pro Gothis 360

Nearchus 55. rex internus 237

Nearchus patriç pater ĩ deos relatus ibi.

Neceſsitas inquirendi nouas ſedes 26

Neritia 9

Nequitia ſcurrarum 152

Nerua Imp. 196

Nicaſius Remenſis Epiſcopus 309

Nicea amnis 596

Nicolaus Cardinalis Anglicus legatus Eugenij Papæ tertij 606

Nicolaus Alonis Archiẽps Vpſalẽſis 659

Nicol. Stenonis ĩ Carolũ arma mouit 715

Nicolaus Stenonis capitur & moriẽ 715

Nicolaus Archiepiſcopus Vpſalẽſis 719.

Nicolaus Ienſon 727

Nicolaus Koning Eps̃ Lincopenſis Chriſtiernum fugere in Daniam cogit 734

Nicopiæ arx ſuperatur & deſolatur 658

Nigria vaſtatur à Suecis 545

Nilandia 10

Nilla Gothorum dux 370

Ninus auream ætatem vitiauit 19

Nix nimia & diu durans 471

Nobiles Sueci Iarmerum vocant 276

Nobiles turpi infamia perſequũtur Chriſti eccleſiam 602

Nobilium praui mores 276

Nobilium Sueonum ſubmerſio ad pręceptum Erici 697

Nobilitas priſca à præſenti multum diuerſa 602

Noctium & diei longitudo 291

Noë tribus filijs totum orbem diuiſit 18

Noë 100. annis moratus in Scythia 19

Noë orabat dominum 20

Noë pro poſteris ſuis orabat ibid.

Noë à domino benedictus ibi.

Noë colonias in vniuerſum orbem deducit ibid.

Noë totius mundi rex 21

Noẽ 10. annis occupatus erat in conſtituendis colonijs ꝑ vniuerſum orbẽ ibi.

Noẽ Nembrotum primum Babyloniæ regem creat ibi.

Noë magnam ſuę ætatis partem poſt diluuium apud Scythas egit ibi.

Norcopia 659

Nordianus 44. rex internus 182

Norus tertiogenitus Noruegiæ ꝑficiẽ 66

Noruegia inexpugnabilis 566

Noruegię ꝓs Gauthoni parère cogiẽ 146

Noruegiæ ſubactio 241

Noruegianæ fœminę armatę pugnãt 544

Noruegiani aſtu Danorum exercitum eneruant 144

Noruegiani moliuntur bellũ inferre Haldano 168

Noruegiani oppreſsi ad Regnerum Danum confugiunt 544

Noruegiani & Suecones communibus cõmodis gaudent 567

Noruegiani diſcordes in ſubſtituendo rege 575

Noruegiani poſt mortem S. Olaui ſæua tyrannide Danorum opprimũtur 576

Noruegiani à tyrãno victi grauiorem tyrannidem tolerant ibid.

Noruegianorum pars pro S. Olauo, pars contra eum ſtabat 575

Nucerini Teiæ deduntur 472

Nucerinũ bellũ iter Teiã & Narſetẽ ibi.

Nuptijs conciliatur pax inter reges et regna 567

O

Oceanus Scythicus 10

Oddo magicæ artis præſtigiator mirabilis 150

Oddonis naues terebrantur ibi.

Oddo ſubmerſus cum ſuis interijt ibi.

Odium impacabile inter Sibdagerum & Danos ob raptum virginis 71

Odouacer Herulorum rex Italiam opprimit 320

Odouacer ſuperatur ibi.

Odouacer ſecundò à Gothis victus 324

Odouacer triennio à Gothis obſideẽ 325

Olaus Magnus Gothus Scandiam inſulam deſcripſit 10

Olaus Petri Neritianus hæreticus 477

Olaus Tretelia 107. rex internus 549

Olaus Tretelia ab oriente & occidente impugnatur & vincit 550

Olaus Schotkonung 112. rex ĩternus 558

Olaus Schotkonũg primus rex Chriſtianus in vniuerſo regno ibid.

Olaus Triggonis Noruegiæ rex 559

Olaus Triggonis Sigritham Suetiæ reginam in coniugem poſtulat ibi.

Olaus Triggonis dignum ſuę ſtoliditatis præmium recepit 560

Olaus Triggonis temerarium bellum in Suenonem Danum promouit ibi.

Olaus

Olaus Trigillus ſe ſubmerſit ibid.
Olaus Schotkonung fidei Chriſtianæ ꝓpagator ibid.
Olaus legatos pro fide Chriſtiana prędicanda mittit 561
Olaus rex baptizatur 563
Olaus Schotkonung Sueonum, Gothoꝝ & Noruegiorum rex 565
S. Olaus rex Noruegianus ibi.
S. Olaus patriæ libertatis aſſertor ibi.
S. Olaus bellum in Suecones & Gothos mouit ibi.
Olaus Schotkonung bellum parat in S. Olaum ibi.
S. Olaus Gotlandiam expugnat & ſubiugat ibid.
S. Olaus in Anglia militauit et Danos inde eiecit 566
S. Olaus ī ꝓuincia Vichię ſedē elegit ibi.
S. Olaus ſuos ad libertatem hortatur ibi.
S. Olaus in Noruegię regem eligitur 566
Olaus Schotkonung bellū mouet in Noruegianos ibid.
S. Olaus Sueonum cōmercium cum Noruegianis interdicit ibid.
S. Olaus filiam regis Suetiæ Olaui poſtulat & tandem impetrat 567
S. Olaus ob amicitiam Olaui Sueonum regis à multis bellis liberatur 568
Olaus Schotkonung moritur & Lincopiæ ſepelitur 568
S. Olaus ob fidem Chriſti grauiſsimas perſecutiones ſuſtinuit 569
S. Olaus rex fidem Chriſti prędicat 570
S. Olaus à Danis impugnatur, quia fidē Chriſti promouet ibid.
S. Olaus ad Amundi opem confugit ibi.
S. Olaus victoriam amiſit 574
S. Olaus ꝓfugus ad Neritiā peruenit ibi.
S. Olaus parat reditum in Noruegiam ex Rußia 575
S. Olaus à rege Amundo & amicis excipitur ibid.
Olaus Archiepiſcopus pro dilectione odium reportauit 611
Olaus Archiepiſcopus Vpſalenſis 614
Olaus ſapiens Archieps Vpſalenſis 659
Olaus Archiepiſcopus Vpſalēſis pro reditu Erici laborat 709
Olaus Archiepiſcopus Vpſalenſis ſummoperè pro Erico rege ſolicitus 717
Olaus Archiepiſcopus ad Schoningiam proficiſcitur ibi.
Olaus Archiepiſcopus Nicopię veneno extinguitur ibi.
Origo odij īter Suecos et Teutones 664
Olaus Abſolon Danus 731
Olaus Abſolon Sueonum imprudentia callidiſsimè vtitur ibi.
Olaus Abſolon cōtra fœdera pugnat 733
Olaui Tretelia mors 552
Olaui Triggonis ſtupida ſtoliditas 559
Olaui Triggonis maligna in reginam Sigritham molitio 560
S. Olaui periculum 565
S. Olaui indoles & pietas ibi.
Olaui Tretelię pietas & innocentia 550
S. Olaui mors 575
Olibrius Imp. 505
Olitenſis vrbs ædificatur 522
Olo Noruegicus 263
Olo Noruegianus 267
Opilio 336
Opiniones diuerſę de origine Hunnoꝝ 221
Oppius Sabinus occubuit 195
Optares Theodati occiſor 366
Omnes ſerui ex regibus & omnes reges ex ſeruis originem habent 80
Omnes ſerui ex regibus & omnes reges ex ſeruis originem ducunt 366
Omundus rex Daniæ 268
Oratio Belliſarij ad milites 364
Oratio Vitigis ad Gothos 367
Oratio pro eligendo rege 661
Oratio Caroli pro Republica 721
Oratoribus quid iuregentiū debetur 355
Oratores pro alieno delicto nō ſunt culpandi 356
Ordo ſimulachrorum in fano poſitoꝝ 30
Orithyia filia Marpeſiæ ſucceſsit ī regno nihilo īferior matri viribus et armis 56
Orithyia ſpreta nuptiaꝝ voluptate, qbus ſeruitus ineſt, virginitatē ſeruauit ibi.
Orithyię & Antiopes duę ſorores captę 57
Oſtarus Schoningiæ præfectus ſubijcitur Valandro 244
Oſtanus 78. rex internus 279
Oſtanus 90. rex internus 297
Oſtani tyrānis incredibilis et belluina 298
Oſtanus dux exercitus 554

Oſtenus 58. rex internus 240
Oſtentum fatale 336
Oſter 127
Oſtrogotha Gothorum rex extra patriam 197
Oſtrogotha Romani imperij fines inuadit 200
Oſtrogotha rurſus exercitum validum in Romanorum terras emiſit 201
Oſtrogothi Leoni Imperatori bellum inferunt 313
Oſtrogothorum & Francorum bellum 333
Oſtrogothi à Veſtrogothis diuiſi 476
Othen 9. rex Gothorum 37
Othinus & Frigga dij æſtimabantur 30
Othinus Magnus 73
Othinus 255
Othinus proditor Danus 261
Othinus dæmon 278
Othini aut Thoronis filij exiſtimati diuinis honoribus donabantur 32
Othino dies Mercurij ſacer erat 30
Otho Saxonicus Imp. 555
Otho Cæſar contra Danos ibid.
Otho primus Daniam conuertit ad Chriſtum 558
Othoniel iudex Iſraël 40

P

Pacis conditiones à Iuſtiniano inter Gothos & Græcos præſcriptæ 411
Pacis officia 667
Pacta inter Romanos & Gothos 200
Pagana ſuperſtitione faſcinata nobilis patria labitur in idolatriam 28
Pagani arbitratu ſuo deos ſubmouebant & ſufficiebant 33
Padus exaruit 409
Panormũ oppugnatur & expugnaт̃ 352
Pantaſilea demortua Orithyia cõtra Græcos bello Troiano interfuit 58
Pantaſilea ardebat amore Hectoris ibi.
Pantaſilea proſtrata ferè omnes Amazones ſunt deletæ 59
Pantaſilea 544
Papa orat vt Iuſtinus Arrianos reſtituat 335
Papia Gothorum ſedes 325
Parallelorum aſsignatio 11
Parallelorum à Ptolemæo diuerſa aſsignatio 13
Pariſius prima ſedes Francorum 333
Parthi vnde ortum habuerint 50
Parthi dum fugiunt vehementer hoſtes ſequentes laceſſunt ibi.
Paſtor Neapolitanus 361
Patriæ liberatores ſæpius indignè tractãtur 713
Paulus Diaconus 3. 7
Paulus Cilix 455
Pauli Cilicis oratio ad cõmilitones militari fortitudine plena 456
Pedites facilius obſidionẽ tolerare quàm equites 398
Pelagiana hæreſis exterminata 526
Pelagius diaconus ad Totilam legatus 435
Pelagius Totilę ſupplex occurrit 443
Pelagius iram Totilę mitigat 445
Peruſia 433. 466
Penaxagoras 11. rex Gothorum 61
Penaxagoras cõpoſuit pacẽ inter Amazones & Herculem, deditq; in matrimonium Herculi ſororem ſuam nomine Augen 62
Perannius Belliſarij præfectus 402
Perſæ 463
Peruſia fortiter à Totila impugnatur 450
Peruſia à Gothis expugnata 453
Petrus Rhetor Iuſtiniani orator 353
Petrus Rhetor 355
Petrus primus Archieps Vpſalenſis 610
Petrus Porſe Danus regẽ inuitat & captiuat 633
Petrus Epiſcopus Aroſienſis ab integra patria in exilium mittitur 643
Petrus Epiſcopus in exilio moritur ibi.
Petrus Archiepiſcopus Lundenſis 663
Petrus Aaland 695
Petrus Store, vnde Magnoꝝ familia 705
Phanotheus Herulorum dux 402
Philippa filia regis Angliæ Erici coiunx 695
Philippi Impp. 200
Philippus à Byzantinis in Cimerias terras bellum transfert 115
Philippus dolo Gothos tentauit ibi.
Philip. ſtratagematib. vicit Gothos 116
Philippus 119. rex internus 585
Philippi regnum pacificum 586
Philippi regis obitus 587

Philippo Macedoni Medūpa filia Gothilæ nupſit 116
Philippopolis à Gothis expugnatur 203
Philmerus rex 44
Philo de multiplicatione humani generis 21
Picenus ager 344
Pij ſacerdotes auerterunt Macedonas ab excidio vrbis 117
Piſaurum à Græcis recuperatum 432
Piſsia Gothorum dux 370
Placentia à Gothis obſidetur 434
Placentia à Gothis victa 435
Placentina fames ibid.
Plebeia multitudo in Suetia potens 567
Plinius 4
Pli. de amplitudine Suetiæ 8
Pontifices pileati & pij 36
Pontifices pro Chriſto perſecutionem patiuntur & fugiunt 557
Pontificum apud Gothos veneratio 504
Pontificum autoritate regna conſeruantur 742
Pontificum ope Steno glorioſè regnat ibid.
Pontificibus par cum regibus poteſtas erat 36
Porta (Pinciana) (Salaria) (Preneſtina) (Flaminia) 375
Portuenſis vrbs à Gothis capitur 385
Portuenſis vrbs à Gothis victa 454
Præcepta diſciplinæ militaris 211
Præceptum domini de non eligendo rege alienigena 693
Præſagium Danis pernicioſum 76
Præfecti regij de aduentu S. Sigiſridi apud regem enarratio 562
Præfecti mali ſuggillantur 624
Præfectis malis patria deſolatur ibid.
Præfectorum regiorum officia 613
Prælium cruentiſsimum in Siclandia 229
Presbyterorum filij viliſsimi 577
Principes cōſilio ſummi Pontificis obediunt 606
Principes violatis pactis fiunt prædones 690
Principis exhortatio 37
Principis liberalitas commendabilis 50
Principis peccata irā Dei in omnes ſubditos prouocant 226
Principum ignauia taxatur 624
Priſcus hiſtoricus 305
Ploblemata regis & Roluonis ipſi regi damnoſa 86
Probus Imp. 213
Proceſſuri ad prælium equos immolabāt ad aras 36
Procopius 3. 5. 17. 290. 443
Procopius Belliſarij perfidiam detegit 411
Proſcriptio nobilium 679
Prudentia in reſponſis Regneri adoleſcentis 86
Prudentia omniū cōſiliorum mater 459
Prudentis & ignaui principis comparatio 243
Pruteni ſunt in littore Sarmatici maris 45
Ptolemæus 4
Puerorum corruptores 339
Pugil Vandalus 95
Pugil Vandalus proſternitur ab Vbbone 96
Pugiles gigantea fortitudine plures eodē tempore 199
Pugna cruenta inter Suecos & Danos nobiliores 88
Pugna acerrima 136
Pugna atrox inter Gothos & Græcos apud Auximum 408
Pugna aduerſus deſperatos periculoſa 455
Pugna cruentiſsima 473
Pugnatorum 1500000. 734
Pugnatur rurſus contra Danos à pactis diſcedentes 98
Pythagoras philoſophus 121

Q

Quadi 218
Quæ ſunt ſtudia pacis 141
Quæ gentes Romanis confœderatæ 308
Qualis princeps talis populus 130
Querela de oppreſsione Taueſtorum & Finnorum 618
Querelæ contra Magnum grauiſsimæ 675
Qui de Gothorum origine ſcripſere autores 534
Quicquid libet, licet tyrannis 708

Quindecim fratres Noruegiani vexant Suecones 169
Quintilius frater Imperatoris 210

R

Raccho canis aſsignatus Danis pro rege 87
Radagaſius 52. rex externus 485
Radagaſii potentia formidoloſa ibid.
Radagaſii mors ibid.
Raſno ab Oddone occiſus 150
Ragualdus Ingonis filius à nonnullis rex 118. aſſeritur 585
Raguilda 587
Ragualdus 121. rex internus 589
Ragualdi aſſumptio ſeditioſa ibid.
Ragualdi gigantea proceritas & ferocia ibid.
Ragualdi inſenſata temeritas ibid.
Ragualdi cædes 590
Ragnaldus 50. rex internus 228
Raptus virginum olim glorioſus erat 68
Raptus 258
Rauenna cur regia ſedes 327
Rauenna 330
Rauenna Gothorum regia & ſedes 409
Recaredus 70. rex externus 517
Recaredi pietas ibid.
Recaredus cum omni gente Gothica hęreſim Arrianam abiurat ibid.
Recaredus Romanos ſæpe deuicit 518
Recaredus 40. millia Francorum occidit ibid.
Recaredus mitis in ſuos ibid.
Recaredi mors ibid.
Rechimirus Imp. 317
Rechimeris ingratitudo 318
Recinſuindus 81. rex externus 526
Recinſuindus in Deum pientiſsimus ibidem
Recinſuindi victoria in Vaſcones ibi.
Recinſuindi mors 527
Reſo, id eſt, vulpecula ex Dania in Sueciam mittitur 540
Reſo proditionis crimine conuictus mari ſubmergitur ibid.
Regem externum non eligendum 565
Reges ſtulti peregrinos homines cōſiliarios ſuos conſtituunt 573
Reges ex Gothis & Suecis viciſsim eliguntur 610
Reges & principes populares 741
Regeta alias Ruglate 365
Reginę inſolentia cęteros inſolentes effecit 626
Regis boni & tyranni differentia 249
Regnaldus extincto Eugino vadit contra Siualdum 229
Regnaldus extinguitur ibid.
Regnaldus Noruegiæ rex 240
Regnaldus occubuit 241
Rhegyum vrbs tandem expugnatur 458
Regina infidelis comitante Roluone filio cum theſauro regis fugit in Daniam 86
Regnerus Gothus & eius aſtus 467
Regnerus 24. rex in patria 79
Regnerus per nouercam factus eſt paſtor & bubulcus 80
Regnerus ab Suanhuita adamabatur ibi.
Regneri adoleſcentis prudentia in reſponſis ibi.
Regnerus & Suanhuita ſe mutuò ſpondent 81
Regnerus Suanhuitam in tori conſortem accepit ibid.
Regnerus ſenex apud Vpſalam mortuus tumulatur 82
Regnerus petit Thoram Heroti filiam 545
Regnerus duas immanes belluas occidit 546
Regnerus Lotbroch ibi.
Regnerus Schoningiā dotis nomine occupat ibi.
Regnerus victus 550
Regneri Dani aſtutia 545
Regneri nauigatio vſq; ad mare mediterraneum & Conſtantinopolim 552
Regneri piratica in terras remotiſsimas 553
Regnum parricidio partum infeliciter adminiſtratur 518
Regna felicia à tyrannis opprimuntur 697
Regum iuramentum 527
Regum bonorum vltima cura de pecunia 613
Regum iura diuinis legibus poſtponenda

da 615
Remedium contra famem 246
Remenſium clades 308
Reſimũdum Gothus Sueuis præficit 504
Reſpa illuſtris princeps inter Gothos 206
Retho ſupplex ſuſcipitur ab Attilo 99
Retho inuadit regem ibid.
Retho pirata atrociſsimus 244
Retho Rutenorum pirata 251
Retho Frouini occiſi filius inducitur ad occidendum Attilum 98
Reualia fundatur ibid.
Rex ſine virtute & ſapientia monſtrum eſt 90
Rex magis hoſte nocet 711
Ricardus 75. rex externus 521
Ricardi pueri mors ibi.
Richeſa Suetica fit regina Poloniæ 627
Richeſæ reginæ obitus 614
Richmundus Gothus 440
Riciarius Sueuorum rex 502
Riciarius ſuperatus & occiſus 503
Riga erigitur ibid.
Ringo Noruegianus 268
Ringonis Suetici regis claſsis numeroſa contra Haraldum Danorum regem 6
Ringonis Suetici regis exercitus 262
Ringonis ad Danos oratio 256
Ringonis magnanimitas ibid.
Ritus ipſorum idolatrarum miſerabile ſpectaculum 35
Rodericus 28. rex in patria 94
Roderici in Rutenos expeditio 95
Roderici cognomen ibi.
Rodericus 87. rex externus 531
Roderici perniciosa libido ibi.
Rodolphus 85. rex internus 289
Roe primo & ſecundo congreſſu vincitur 83
Roë ab Hothebroto tertio congreſſu occiditur ibi.
Rollerus rex Noruegiæ opẽ fert Geſtillo contra Alaricum 147
Rollerus dux bellicæ claſsis contra Frothonem Danum 150
Rollerus ad colloquium Frothonis vocatur 152
Rollerus & Ericus Frothonem regno reſtituunt 154
Rolleri & Erici connubia 156
Rollo & Gaſtillus proceres Veſtrogothorum 150
Roluo vocatus à matre venit in Sueciam 85
Roluonis & regis problemata ipſi regi damnoſa 86
Roluone interempto Hiartmannus Daniam occupat 89
Roma quàm potens olim & populoſa fuerit 110
Roma à Gothis inſtaurata 328
Roma iterum à Totila obſidetur 454
Roma frumento conſeritur ibid.
Roma à Vitige & Gothis obſidetur 375
Roma pluribus locis à Gothis impugnatur 380
Roma multis millibus vix defendi poteſt 383
Roma frugum inopia laborat 388
Roma iterum durius obſidetur 434
Roma à Totila iterum capta 442
Roma qualis erat in aduentu Narſetis 467
Roma à Narſete expugnatur ibi.
Roma ab Alarico capitur 489
Romæ fames inaudita & horrenda 437
Romam peſtilentia infeſtat 389
Romam fames inuaſit 434
Romana libertas per Cæſarem euerſa à Gothis reſtituta 328
Romani olim gens rudis 24
Romani alioquin ſapientes portenta coluerunt & venerabantur 34
Romani fœdus ineunt cum Gothis 206
Romani erant Gothorum tributarii ibi.
Romani Senatus epiſtola ad Aurelianum 210
Romani Gothorum auxilium implorant 321
Romani Pontifices à Gothis plurimum honorati 329
Romani diuturnam pacem turbãt in eligendo Pontifice 331
Romani Pont. autoritas 340
Romani iureiurando ſe pro Gothis obligant 368
Romani à Gothis deficiunt ſponte 369
Romani deriſorem Belliſarium oderunt 379
Romani de Belliſario queruntur 382
Romani ſeipſos accuſant quòd Gothos

excluſerint 385
Romani obſides occiduntur ibi.
Romani à Gothis fugantur 388
Romani duo pecuniis corrupti 395
Romani pro Græcorum ſalute extrema ſuſtinent 436
Romani à Gothis vincuntur 480
Romani imperii inclinatio incepit à Gothis 514
Romanis optabilior mors quàm vita 389
Romanus quinque filiorum pater 438
Romanis Hiſpaniæ & Galliæ per Gothos ademptæ 505
Romanorum exercitus profligatur à Gothis 195
Romanorum copiæ iterum ſuccumbunt ibid.
Romanorum milites exautorati coniungunt ſe Gothis 201
Romanorum ingens pœnitentia quòd à Gothis ad Græcos defeciſſent 389
Romanorum commiſeranda querela corã Græcis 436
Romanorum exercitus ab Alarico deletus 489
Romanum imperium declinat per inertiã tyrannorum effœminatorum 206
Romanus Pont. pro quiete Arrianorum orat 335
Romanis à Deo terror immittitur ob læſam Gothorum innocentiam 489
Roſtarus crudelis 32
Roſtiophus Finnonicus dijs applicatus ibi.
Roſtoch erigitur 597
Rotherus pirata 297
Roxalani Moſcouitæ dicuntur 498
Rufinus 483
Ruglate 365
Ruſsiæ ſubactio 280. 297. 301
Ruſticiana filia Symmachi, & Boëtij vxor, Totilæ ſummam clementiam experta eſt 444
Ruſcianum obſeſſum & expugnatum 452
Ruſcianum capitur 453
Ruſticus orator Theodati ad Iuſtinianũ 354
Ruteni à Sueonibus expugnati tributa ſoluunt 252
Ruteni victi 254
Ruteni Suecis tributa pendunt 255
Ruteni iuncti Sueonibus Noruegios vincunt 169
Rutenorum auxilium accitur 168
Rutenorum ſubactio 251
Ruthinus rex Britonum 505

S

Saba monaſterium erectum 607
Saba alias Iulita monaſterium 609
Sabellicus 17
Sacerdotes pij Macedonas ab excidio vrbis auertunt 117
Sacrificia Gothorum nouenario numero obſeruabantur 34
Sacrorum præfecti 36
Safra 50. rex externus 479
Stilico 483
Sagillus rex Gothorum per Amazonas prouocatur ad pugnandum cõtra Græcos 58
Sagillus rex Gothorum 60
Sal apud Venetos 348
Salles Gothorum orator 377
Sallis oratio ibid.
Salmoxes philoſophus 121
Salmoxis ſententiæ ibid.
Salmoxis doctrina de immortalitate animæ 122
Salmoxes adhibitus eſt à rege admiñiſtrando regno ibid.
Salonę 357
Salonæ à Gothis obſidentur 384
Saluſtius 24
Samagetæ, Pruteni ſunt in littore Sarmatici maris 45
Samogetæ ſuperantur 167
Sapiens vir præſtantior eſt forti 124
Saracenis Hiſpania ſubiugatur & in plura regna diuiditur 532
Saturnalia feſta 242
Saxo Grammaticus 17
Saxo multa falſa ſuis hiſtorijs immiſcuit 160
Saxo Danicas hiſtorias mutilatas tradidit 284
Saxo in vita Regneri reuidendus 153

Saxo Daniæ fines deſcribit 730
Saxones in Danos ire contendunt 65
Saxones infeſtant ſinum Gothicum 134
Saxones in Oſtrogothia profligantur ibi.
Saxones iterum fugantur à Tordone ibi.
Saxones profligantur ibid.
Saxones cum Danis 138
Saxones cum Frideleuo 144
Saxoniæ principes Danum turbare conantur 137
Saxonis Danici carmina 38
Saxonis Danici in Suecones impoſtura 541
Scalæ 378
Scandia in ſe continet tria regna, Gothiã, Suetiam, & Noruegiam 5
Scandia inter Scythas & Germanos media 16
Scandia Scythica 22
Scandia & Tyle eadem inſula 293
Scandiç deſcriptio 4
Scara ſedes Epiſcopalis Veſtrogothorum 7
Scarenſis ciuitas 70
Scarenſis epiſcopatus ibi.
Scarenſis ciuitas apud Veſtrogothos 227
Scarinus 19. rex in patria 69
Scarinus Gothorum rex inſtruit bellum contra Gramum Danum 70
Scarinus ſenex à Gramo iuuene opprimitur 71
Scelerati filij ſceleratum patrem combuſſerunt 245
Schioldus rex Danorum 67
Schiſma in electione regis ſubortum prudentia procerum ſopitur 579
Schoningia 7
Schoningia Danis ſubiugatur 282
Schoningia redimitur 663
Schoningi à Gothis & Suecis auxilium implorant 662
Schoningiani termini fabuloſi & impudenti mendacio confiƈti 578
Schoningiani ſe & poſteros ſuos regibus & regno Suetiæ perpetuo iureiurando obligant 669
Schoningiani à Teutonibus grauiſsimè affliguntur 662
Schoningianum bellum 244. 281. 582. 630. 658. 750
Schoningianum bellum & victoria 705
Scipionis Africani ſimilis aſtutia cùm Hannibal pugnaret in Italia 76
Schiſma inter Symmachum & Laurentium 331
Sciri per Gothos deleti 315
Sclaui piratç Danicas oras deprędantur 157
Sclaui & Vandali ſolo nomine differunt 219
Sclauicæ gentis ſtirps interit 158
Scoti à Saxone Danico efferati barbari appellantur 578
Scricfinnia 8
Scricfinni Tylenſes 292
Scricfinnorum veſtitus 294
Scytha lingua Gothica ſagittarium peritum deſignat 52
Scythç omnium hominum primi 19
Scythæ gentes fortiſsimæ nullis in re militari cedunt 24
Scythæ Gothos acriter impugnant 44
Scythica gens antiquiſsima 22
Sela ſoror regis interimitur 96
Sem in Aſia 20
Senatores regni cum Engilberto conſentiunt 705
Senatorum Suetiæ imprudens diſſenſio 729
Septentrionales aſperi bello 162
Septentrionalia regna principatum humani generis ſibi vendicant 20
Septentrionalia regna 108. annis ante Italiam habitata fuerunt 21
Serinus Medorum rex 50
Seruitus apud Gothos nulla 707
Sexoſis regis Aegypti inſatiabilis libido dominandi 48
Sexoſis legatos Gothi inuadunt 49
Sexoſis fuga turpis ibi.
Sexoſis temeritas ibi.
Sibdagerus Noruegiæ rex à Gothis & Suecis aſſumitur in regem 71
Sibdagerus poſt mortem Grami ſubacta Dania præfecit illi Gothormum filium ſub tributo 72
Sibdagerus in Gotlandia ab Haddingo opprimitur 73
Siculi à Gothis deficiunt 352
Sielandia Danica vaſtatur 151
Sigebertus 15
S. Sigfridus Angliæ Archiepiſcopus 7.

S. Sigfridus Archiepiſcopus Eboracenſis 561
S. Sigfridus patriam exilio propter Chriſtum commutauit ibi.
S. Sigfridus ad Gothiam Meridionalem peruenit 562
S. Sigfridus miſſam celebrat ibi.
S. Sigfridi nepotes occiduntur 563
S. Sigfridus pro occiſoribus ſuorum nepotum orauit ibid.
S. Sigfridi tres nepotes tribus luminaribus declarantur ibi.
S. Sigfridus diuino miraculo conſolatur 564
S. Sigfridi obitus ibi.
Sigericus 55. rex Gothorum externus 494
Sigericus occiditur ibid.
Siggo 5. Gothorum rex internus 23
Siggo rex apud Vpſaliam moritur 25
Siggo 13. rex Gothorum 37
Sigritha Canutum Danorum regem omnium potentiſsimum genuit 560
Sigislaus Gothus 384
Signe filia Caroli datur in matrimonium Haraldo Olaui filio 185
Signe filia regis Daniæ 230
Signe ambitur à pluribus ibi.
Signe ſeipſam iugulat 232
Sigtrugus Gothilæ regis nepos regno pſficitur 67
Sigtrugus aurea claua concuſſus occubuit 69
Sigtuna oppidum ædificatur 24
Sigarus occubuit 233.
Simon Snare 271
Simulachrorum ordo in fano poſitorum 30
Singulare certamen duorum fratrum 253
Siolmus 59. rex internus 242
Siſebutus 74. rex externus 519
Siſebutus in lege diuina inſtructiſsimus 520
Siſebuti magna pietas ibid.
Siſebuti victoria contra Romanos & Africanos ibid.
Siſenandus breui regnans moritur 523
Siſenandus 77. rex externus 522
Siſenandus tyrannus & paricida ibi.
Siſiges à Gothis defecit 411
Siſualdus rex Herulorum 466
Siſualdus hoſtis improuiſus 468
Siſualdus Herulorum rex 471
Sitalchus rex Gothorum extra patriam 117
Sitalchi exercitus contra Macedonas 118
Siualdus quidam contra Haldanum conſpirationem molitur 190
Siualdi cum ſeptem filijs cædes 101
Siualdus deſignatur rex Daniæ 228
Siualdus Sigari filius à Danis rex ſufficitur 234
Siualdus dux cadit ibid.
Siuardus 45. rex internus 183
Siuardus rex occiditur 185
Siuardus 53. rex internus 234
Siuardus Noruegiæ rex 543
Siuardus 102 rex internus ibi.
Siuardus Suetiæ rex in Siuardum Noruegiæ regem pugnat & vincit 544
Smyrna vrbs 55
Solinus 4
Sontius fluuius 324
Sophia Danica Valdemari Suetiæ regis coniunx 623
Sophia regina ſuperbiſsima 625
Sophiæ Danicæ inſolentiſsimi & peſsimi mores 626
Sophiæ ingens dolor ibid.
Sophiæ infamia ſempiterna ibid.
Spalorum gens 46
Spargapiſes filius Thamyris capitur, eiúſque exercitus inſidijs Cyri profligatur 108
Spargapiſes ſibi mortem conſciſcit ibi.
Spicaborg 658
Spinaticum & Spina 409
Spoletum à Gothis vincitur 433
Spoletum 466
Starchaterus Suconum fortiſsimus ætatis longæuæ 171
Starchaterus plurima peragrauit regna 172
Starchaterus Viſinum latronem Rutenicum proſternit ibid.
Tannam gigantem Byzantinum ſuperauit ibi.
Viliſcam Polonum vicit ibid.
Hamam Saxonem deleuit 153
Reuertitur in Suetiam ibi.
Fugiebat delicias & conuiuia ibi.
Starchaterus Helgonis Noruegiæ regis partes defendendas ſuſcepit ibi.

Starchaterus

Starchaterus nouem athletas vno conſgreſſu ſimul proſternit 174
Ingellum Daniæ regem effœminatum miro ingenio animauit ibid.
Starchaterus animaduertit in molles, timidos & ignauos 175
Starchaterus ſibi cædem procurat 179
Starchaterus interfuit pugnę 229
Starchaterus Olonis occiſor 267
Starchateri carmina quibus frugalem vitam commendat & delicatam execratur 176
Starchateri carmina quibus vitam ſuam celebrat 177
Starchateri mors 180
Starchateri conſilio Siuardus in regem Suetiæ aſſumitur 184
Statuæ pretioſę deiectę 381
Statutum iniquiſsimum 85
Stegaborg arx deuicta deſolatur 658
Stenchillus miſsis legatis petit ab Archiepiſcopo Bremenſi prædicatores 557
Stenchillus pro fide Chriſti perſecutionē paſſus ibi.
Stenchillus 116. rex internus 580
Stenchilli eximia in Chriſtum pietas ibi.
Stenchillus optimarum legum conditor 581
Stenchilli gigantea fortitudo ibi.
Stenchilli mors ibi.
Steno Chriſtiernum vicit & fugauit 740
Steno oblatam coronam contemnit 742
Steno maximè popularis ibi.
Steno tot milites quot incolas habebat 743
Steno Ioānem Danorum regem vincit & fugat 744
Steno Ioan. Danorum regem in Daniam fugat 745
Stenonis eximia in ſubditos beneuolentia 743
Stenonis admiranda celeritas ibid.
Stenonis humanitas in Danos captiuos 744
Steno humaniter bella geſsit 746
Stenonis bellum cōtra Iacobum Archiepiſcopum Vpſalenſem ibi.
Steno in gratiam cum Iacobo Archiepiſcopo reuerſus ibi.
Steno eccleſiaſticæ libertatis aſſertor 747
Steno ſanctiſsimæ Trinitatis nomē in capite ſuarum literarum ponebat ibid.
Stenonis ſtudium vincere in bono malum ibid.
Stenonis mors ibi.
Steno Sture iunior 142. princeps internus 777
Steno Sueonum Gothorumq́ princeps eligitur 778
Stenonis & Goſtaui Archiepiſcopi Vpſalenſis controuerſia ibi.
Steno Goſtauū Archiepiſcopum in arce Stech obſedit ibi.
Steno Danos fugauit 779
Steno Goſtauum Archiepiſcopum captiuat ibi.
Steno maximè popularis ibi.
Stenonis conſiliarij ignaui & ſeditioſi ibidem
Stenonis admiranda in hoſtem humanitas 780
Stenonis mors ibi.
Stenonis ſumma prudentia erga ſubditos 741
Stenonis laus ſumma & immortalis ibi.
Stenonis ſumma pietas & obſeruantia in clerum 742
Stenonis rigor in præfectos ibid.
S. Stephanus 557
Stephanus primus Archiepiſcopus Vpſalenſis 606
Stilico Vandalus Honorij gener ibid.
Stiliconis perfidia 483
Stilico exteras gentes in Italiam vocat 484
Stiliconis ingens perfidia ibi.
Stilico Gothos in Italiam vocat 485
Stiliconis inſignis dolus & fraus 487
Stiliconis impietas ibid.
Saul Hebræus Gothos die paſchali impugnat 488
Stilico cum filio trucidatur 489
Stocholmenſes pœnitentiā agunt de admiſſo Lutheraniſmo 687
Stocholmia Sueonum regia 9
Stocholmia à Birgero Ierl fundata & erecta 623
Stocholmia præſidium totius regni ibi.
Stocholmia combuſta 658
Stocholmiæ emporij deſcriptio 683
Stralſundium erigitur 597

Stratagema Cyri 107
Stratagema 233. 423
Strengenenſis eccleſiæ conflagratio 658
Strunicus Sclauorum rex occubuit 158
Studia pacis quæ 141
Studijs aſſuetis indulgendum 353
Studium per Gothos reſtitutum 340
Suanhuita filia Hadingi Regnerum & Thoraldum à ſeruili conditione induſtrioſè liberauit 80
Suanhuita confortat Regnerum & induit illum pretioſis veſtibus 81
Suanhuita & Regnerus ſe mutuò ſpondent ibi.
Suanhuita regina ex dolore conceſsit in fata, penes maritum depoſita 82
Suanto militiæ Sueticæ princeps Moſcouitas vicit & eorum terras deuaſtat 745
Suanto à Stenone deficit ibid.
Suanto 141. princeps internus 748
Suanto Oſtrogothorum princeps aſtutia Gaddi regnum occupat ibi.
Suanto à ſenatu regni princeps eligitur ibidem
Suantonis familia honeſtiſsima ibi.
Suantonis liberalitas ibid.
Suanto plus virtuti quàm diuitijs indulgebat 749
Suantopolchus Prutenus 640
Suanto mendaces deteſtabatur 749
Suantonis clementia ibid.
Suantonis in Deum pietas ibid.
Suanto Daniam impugnat 750
Suantonis mors anno Chriſti 1512. 753
Suartmannus 83. rex internus 285
Suartmannus 293
Sudermannia, in qua Epiſcopus Strengenenſis 9
Sueci Hotherum animoſiorē reddunt 52
Sueci deficiunt ab Eugino præficientes ſibi Ragnaldum 228
Sueci tardi ad iram, veloces ad vindictam 233
Sueci & Gothi pugnant ſagittis & fundis 265
Sueci nobiles Iarmerum vocant 276
Sueci & Gothi ſine domeſtica diſcordia inſuperabiles 631
Sueci viginti contra innumerabilem multitudinem Moſcouitæ pugnant 645
Sueci à ſanguinario rege deficiunt 656
Sueci cauſas ſuas dicturi cachinnis et verberibus reijciebantur 678
Sueci Danicam reginam auerſantur 679
Sueci fruſtra apud Margaretam conqueruntur de violatis pactis 690
Sueci contra tyrannidem Margaretæ inſurgunt 691
Sueci Danicati pernicioſi ſunt in patria 693
Sueci & Gothi ad pacem parati 709
Sueci Ericum iterum admonentes lauant laterem 710
Sueci Gotlandiam & Visby occupant 729
Sueci concordes expugnari non poſſunt 741
Suecis & Danis innatum mutuum & inextinguibile odium 140
Suecorum de Moſcouitis victoria 644
Suecorum bellum in Danos 271
Suecorum & Danorum diuerſa ſtudia 698
Suecos pœnitet Margaretā elegiſſe 690
Suenno 2. Gothorum rex internus 23
Sueno patrem patria priuans patria priuatur 555
Sueno Danus fit apoſtata 559
Suenonis grauiſsimæ calamitates ibid.
Suenonis Dani verſutia ibi. 560
Sueno Danicus rex Giutham ducit vxorem 582
Sueno ſanguinarius 583
Suenonis Vlphonis & Eſtritæ filii probitas 584
Suenonis Danici regis pœnitentia memorabilis ibi.
Sueno Danicus ſtolidus & iners 594
Sueno Danicus triumphat ante victoriam 595
Sueno, Canutus, Valdemarus Daniam in triumuiratum vertunt ibi.
Sueno Sture ſenior 140. princeps internus 740
Sueno 3. Danorum rex 592
Sueno tertius Danorum rex bellum mouet in Suetiam 593
Suenonis Danici fuga à facie agreſtium 596
Sueones ſunt liberales & hoſpitales in aduenas 130

Sueones

Suecones iterum à Gothis diſſentiunt 168
Suecones à Siualdo deficiunt 190
Suecones ab Arthuro Anglo victi 288
Suecones & Noruegiani communibus commodis gaudent 567
Suecones à perfidis Moſcouitis circunuenti trucidantur 668
Sibyllæ liber de Gothis & Getis 384
Sibyllinum vaticinium 351
Suecones proſcripti ducem Magnopolenſem adeunt 673
Suecones proſcripti tyrannum ſui officij admonent ibi.
Suecones proſcripti Magnum diffidentes, Albertum in regem eligunt 674
Suecones ab Alberto cõtemnũtur 678
Suecones regem volunt popularem 681
Suecones & Gothi de eligẽdo rege diſſentiunt 682
Suecones cum Teutonicis diſſentiunt ibidem
Suecones iterum contra Cucullatos armantur & ab eis illuduntur 685
Suecones impatientiſsimi ad iniurias verbales 684
Suecones belli propoſitum remittunt 692
Suecones cum Erico annales inducias ſtatuunt 708
Suecones iuſtiſsima ab Erico petunt 709
Suecones Danorum temeritatem deteſtantur 719
Suecones ſub externis regibus iram Dei experiuntur 721
Suecones ſuam imprudentiam iuſtè accuſant 732
Suecones Danos potenter trucidãt ibi.
Suecones Gotlandiam 1439. amiſerũt ibidem
Suecones in Chriſtophorũ conſentiunt 722
Suecones inteſtino odio ſe & patriam deſtituunt 725
Suecones à Chriſtoph. ob mutuum odium taxantur ibid.
Suecones periculosè ſe ſuamꝙ rẽpub. Danis coniungunt 728
Sueonum fatua clementia de inimicis in manibus quaſi diſsimulare 77
Sueonum & Gothorum regna iterum coniunguntur 227
Sueonum bellum in Danos 283
Sueonum legati mortuo Carolo Magno à filio eius Ludouico audiuntur 541
Sueonum ad Chriſtum conuerſio anno eiuſdem 816. 542
Sueonum domeſtica diſſenſio 549
Sueonum & Anglorum regum perpetua confœderatio 561
Sueonum ſimplicitati à Danis ſæpe illuditur 579
Sueonum in Danos odiũ pertinax 593
Sueonum fortitudo admiranda 643
Sueonum legati à Valdemaro Dano captiuantur 672
Sueonum nomina qui proſcripti erant 674
Sueonum pars ad Margaretam deficit 680
Sueonum grauis ruina 683
Sueonum ſimplicitati ſæpiſsimè illuditur 695
Sueonũ controuerſia in eligenda Margareta 688
Sueonum proceres imprudenter perſuadẽt Erico oppreſsionẽ cleri 695
Sueonum inter ſe odium perniciosum 696
Sueonum ſimplicitas deteſtanda 710
Sueonum poſtulatio iuſtiſsima à rege Erico 711
Sueonum ciuium in Holmia periculum ibi.
Sueonum in reges externos propenſio 722
Sueonum nobiles in mutuum odium propenſi 724
Sueonum nobiles indiſcretè feuda coronæ ambiunt ibi.
Suercherus 60. rex internus 243
Suercherus 123. rex internus 592
Suercherus 127. rex internus 610
Suercheri laus à prudentia. & arte militari ac eloquentia ibid.
Suercherus bello ciuili implicatur 611
Suercherus occiditur 612
Suercheri prudentia 595
Suercheri timor & perplexitas ibi.

Suercheri pietas in religione 596
Suercheri ſepultura 597
Suerco à ſeruo proprio trucidatus 596
Suerco vindex in nobilitatem 611
Suerco Nicolaum Danorum regem inſigni iniuria affecit 592
Suerco pacis legatos ad Suenonē Danum mittit 594
Suerconis regnum à principio pacificum 592
Suetia omnium Aquilonarium regionum pręcipua 5
Suetia iterum à Gothis diuiſa 242
Suetia vſq; grad. 90. porrigitur 8
Suetia paulatim ad Chriſtum conuertitur 556
Suetia regnum opulentum 749
Suetię ſiue Sueonię regni deſcriptio 8
Suetiæ nobiles in Ericum Balbum conſpirant 616
Suetiæ nobiles tardi ingenij 632
Suetiæ & Gothię reges olim in Chriſti miniſtros liberaliſsimi 639
Suetica credulitas 635
Suetica nobilitas diuinæ vltioni ſubiecta 564
Suetica credulitas dolis ſępe circumuenitur 729
Sueticæ nobilitatis cōditio ſub Erico Pomerano miſerrima 696
Suetici regni periculum 599
Sueui à Gothis ſuperati 314
Sueui & eorum confœderati delentur à Gothis 315
Sueui 498
Sueuiones nō Illeuiones Plinius ſcripſit 8
Sueuorum gens penè ad internecionē proſtrata à Gothis 503
Suggillātur perfidi & effœminati 360
Suggillantur præſentis temporis hęretici 603
Suizerorum origo 167
Summa Sueonum beneuolentia erga ingratiſsimum Ericum 710
Summi Pontificis & cleri veneratio 343
Supplicem arma proijcientem occidere probroſum eſt apud Gothos 149
Suppolariū regionum mirabilia 296
Syllæ & Boroiſtæ collatio 123
Syluerius papa ſimoniacè electus 346
Syluerius Papa 358
Symmachus 334

T

Tacitus Imperator 213
Tanais diuidit duas Scythias 19
Tanais flumen 21
Tanauſius 8. rex Gothorum 48
Tanauſius in fata cōceſsit relatus à ſua gente inter deos 50
Tanobonta rex Gothorum extra patriam 120
Tarentum à Gothis expugnatum 459
Taruiſium in Gothorum fide perſeuerabat 444
Taueſtiæ arx 618
Teias vltimus Gothorum rex in Italia 167
Teias dux præſtantiſsimus 463
Teias rex 47. externus 465
Teias Frācorum ſocietatem optat cōtra Græcos ibidem
Teię oratio 468
Teias Gothos in diuerſas Italię partes diſtribuit 470
Teiæ celeritas ibi.
Teiæ mora pernicioſa 471
Teiæ heroica & incredibilis fortitudo 473
Teiæ regis fortiſsimi mors ibid.
Telephus ex Herculis & Auges cōiugio procreatur 62
Telephus 12 rex Gothorum Herculis ex Auge filius ibid.
Telephus ab Aiace ſimul et Vlyſſe vehementer inuaſus, à tertio videlicet Achille lethaliter vulneratur 63
Tempora pericuſoſa 599
Tempora felicia ſub Trugillo 641
Terra ob præſidum ignauiam deſerta 624
Teſſander à Telepho vulneratus occubuit 63

Teudes

Teudes aliàs Teuda 64. rex externus 511
Teudæ primum bellum contra Giliſbertum Pariſiorum regem ibi.
Teudæ mors 512
Teudegiſlus rex ſceleratus ibid.
Teudiſclus 65. rex externus ibi.
Teudiſcli mors ibi.
Teutones Suecos ſerris ligneis inhumaniſsimè mactant 686
Teutones Suecones magno numero inhumaniſsimè comburunt ibi.
Teutones iram Dei apertè prouocabant ibid.
Teutonum crudelitas in Suecos 683
Teutonum pertinax odium in Suecos 684
Teutonum fœda vafricies in Suecos 685
Teutonũ inenarrabilis perfidia in ſuos conciues ibi.
Thamyris regina 104
Thamyris prohibet Cyrum ingreſſu regni 106
Thamyris deterret Cyrum à bello ibidem
Thamyris iterum Cyrum ad conflictum laceſsit 108
Thamyris condidit vrbem Thamyriam 109
Theodatus Hetruriæ princeps 342
Theodatus fit rex beneficio Amalafuentę ibidem
Theodatus hiſtoriam ſcripſit ibi.
Theodati indoles optima ibidem
Theodati ſordida auaritia & imbellia ibidem
Theodatus aliàs Theodeatus 40. rex externus 343
Theobertus rex Franciæ ibid.
Theodatus fit tyrannus 344
Theodatus omnibus inuiſus ibid.
Theodatus pacem à Iuſtiniano petit 345
Theodatus annonæ penuriam ſubleuat 347
Theodatus minatur Iuſtiniano 349
Theodatus à Iuſtiniano pacem petit 352
Theodati ad Venetos epiſtola 347
Theodati ineptiæ 349
Theodati ignauia 353
Thodati epiſtola ad Iuſtinianum 354
Theodatus Roma. & Italorum regnũ paruifacit ibid.
Theodati minæ in oratores Iuſtiniani 355
Theodatus ſacra vaſa reſtituit baſilicæ ſancti Petri 356
Theodatus tributa remiſit ibi.
Theodatus magica ſuperſtitione ſeductus 362
Theodati mors 367
Theodembertus Francorum rex Gothis confœderatus 399
Theodemirus, Vindemirus, & Valamirus fratres 226
Theodemirus 36. rex externus 312
Theodemirus 36. rex externus 315
Theodemirus Sueuos & Alemannos denuò vicit 316
Theodemirus in Sarmatas & Illyricũ ibidem
Theodemirus moritur 317
Theodericus naſcitur 313
Theodericus 39. rex externus 319
Theoderici adoleſcentis victoria ibi.
Theodericus à Zenone Arrianus efficitur 320
Theoderici ad Imperatorem oratio 321
Theoderico à Zenone Roma & tota Italia commendatur 324
Theodiſclus Theodati filius 367
Theodiſclus hæreticus primatum Hiſpalenſem amiſit 525
Theodobaldus Frãcorum rex Gothos & Græcos inuadit 406
Theodora 386
Theodoræ ſuperbia à Blondo taxatur 416
Theodoricus à Leone Imp. ad patrem remittitur 316
Theodoricus Gepidas & Bulgaros vicit 324
Theodoricus Trãſpadanã Galliam in fidem recepit 325
Theodericus Rauennam ingreſſus 326
Theodoricus ſumma Romanorum gratulatione exceptus ibi.

Theodoricus vicinorum regum affinitate roboratur 327
Theodorici regnum felicissimum ibi.
Theodoricus pater patriæ 329
Theodoricus omnium Imperatorum optimus 330
Theodorici liberalitas in Ligures 333
Theodoricus in fures acerrimus ibid.
Theodorici mira dexteritas in iudiciis ibidem
Theodorici legati ad Iuſtinum Imperatorem 335
Theodorici pœnitentia 336
Theodorici mors ibi.
Theodoricus fit tyrannus ibi.
Theodoricus 57. rex externus 499
Theodorici inſignis modeſtia ibid.
Theodoricus 59. rex externus 502
Theodoricus Oſtrogothus Hiſpanias à Gallis liberat 508
Theodoricus Italiam & Hiſpanias rexit ibi.
Theodorici mors 504
Theodorici funus 501
Theodoſius à Gratiano conſors imperij eligitur 481
Theodoſius Gothos magis repreſsit quàm ſuperauit ibid.
Theodoſius militarem diſciplinam reſtituit 481
Theodoſius Atanaricum in Conſtantinopolim inuitat 482
Theodoſij mors 483
Theoſredi veri hæredis reiectio multorum malorum occaſio fuit 528
Theopompus 17
Theſſalonica obſidetur 316
Thomas Epiſcopus Aboënſis ab Archiepo Vpſalenſi inſtitutus 618
Thonnonis proditoris ſuppliciũ 269
Thonno Danus proditor 268
Thor 23
Thora Heroti filia à Regnero petitur 545
Thoriſmundus 58. rex externus 500
Thoriſmundus in Attilam vindicare propoſuit 501
Thoriſmũdus à proprio ſeruo occiſus 502
Thoriſmundi in bello Attilano periculum 500
Thorilda iniqua nouerca Regneri 79
Thorne 4
Thoronis aut Othini filij exiſtimati, diuinis honoribus donabantur 32
Thorus æſtimatus ſummus deorum 29
Thori pro Iouis numine vſus ibid.
Thyra commendatur Olauo Trigonis 559
Tiberius Cæſar 194
Ticinum aliàs Papia Gothorum ſedes 325
Ticinum in Gothorum fide perſeuerabat 444
Tillinge 683
Tocho pirata extinguitur 189
Toletanum concilium quartum 522
Toletum à Francis ſuperatur 511
Toletum in Hiſpania primatis ſedes 525
Toleti coronantur reges 526
Tonitrua à Thoro nomẽ acceperũt 30
Toraldus per nouercam factus eſt paſtor & bubulcus 80
Tordo 33. rex in patria 133
Tordo Eſtones, Curetes, Vlmigeros propulit ibi.
Tordo aboleuit paternam infamiam 134
Tordo 84. rex internus 286
Tordo 88. rex internus 295
Tordo Bonde à Veſgothia Danos expellit 734
Tordonem paterna infamia obſcuriorẽ reddidit 133
Tordonus Noruegianus ſatrapa ſub manu Caroli occubuit 131
Torilius 97. rex internus 303
Toriſmundus 34. Gothorum rex externus 225
Toriſmundus victor cecidit 226
Toriſmundus occiſus 310
Toſtho belli autor interficitur 139
Totila Taruiſinus 420
Totilas 46. rex Gothorum externus 421
Totila & Attila multum differunt ibidem
Totilæ bellum primum & proſpe-

rum 423
Totilæ ad ſuos exhortatio ibid.
Totilas victoria humaniſsimè vſus 424
Totilas in Flaminiam, Hetruriam, & Campaniam ducit & vincit 425
Totilas Neapolim obſidet ibid.
Totilas erga Romanas matronas clementiſsimus ibi.
Totilas Apuliam, Lucaniam, & Calabriam vicit ibidem
Totilas vno tempore duas Græcorum claſſes deleuit 427
Totilæ humanitas & clementia 428
Totilæ ad Neapolitanos benigna oratio ibi.
Totilas Neapolim victor ingreditur ibi.
Totilę admiranda in deuictos Neapolitanos clementia 429
Totilæ clementia in Romanos 443
Totilæ oratio pro ſalute Romanorum 444
Totilæ ad Iuſtinianum legati 443
Totilæ literę ad Iuſtinianum pro pace 446
Totilæ in euertenda Roma moderatio ibidem
Totilæ ex celeritate victoria 451
Totilæ in victos clementia 453
Totilæ ſtratagema in expugnãda Roma 455
Totilæ pietas inſignis erga deuictos 457
Totilas Gręciam inuaſit dum Græci in eum exercitum ducebant 461
Totilas Gothorum regum fortiſsimus à Longobardis occiſus 464
Totilas origine Gothus, natione autem Venetus 465
Totilæ theſaurus à concubina proditur 471
Totilas à ſuis diſciplinam militarem ſeueriſsimè exigebat 429
Totilas Romanorum ingratitudinem arguit 430
Totilas Firmum & Aſculum expugnauit 433
Totilas in agricolas perhumanus ibi.
Totilas Tyberis ripas catenis coniunxit 439
Totilas cur ſeuerus factus 442
Totilas à ſanguine abſtinentiſsimus ibidem
Totilas victa Roma primùm ad S. Petrum vadit 443
Totilas iterum Romam capit ibi.
Totilas Romanos vehementer reprehendit ob eorum ingratitudinem 444
Totilas Romam egreſſus 448
Totilas amiſſas terras recuperat ibi.
Traianus Imp. 296
Transfugæ vehementer cauendi 574
Trãſmigrationes multæ priſcorum hominum 22
Trebellius hiſtoricus ſcriptis ſuis plura addidit veritati 209
Tribulorum ingens copia circa mœnia Romana 449
Tributa tempore belli laxanda 550
Tributi noui genus de qualibet cauda 689
Tributum aliud pro quolibet foco, quo redempta eſt Gotlandia ibi.
Tributum à quolibet coniugio ibid.
Tridentum à Gothis munitum 331
Triumphus Aureliani 212
Trogus Pompeius 3
Trogus Pompeius 19
Troia expugnatur, ibidemq́ Euriphilus occiditur 64
Troia deletur 207
Troianum bellum atrociſsimum aduerſus Græcos 62
Trollorum familia publico odio ſubiecta 778
Trugillus Spragaleg 571
Trugillus Epiſcopus Danus 575
Trugillus mouet bellum in Moſcouitas 642
Trugillus ſecundò mouet bellum in Carelos 644
Trugillus ab adminiſtratione regni abſolui petit 646
Trugilli auaritia ob ductam cõiugem Saxonicam 647
Trugillus Canuti captiuatur & decollatur 650

Totilas Romam inſtaurat 457
Totilas cum Romanis perinde ac pater conuerſatur ibidem
Totilæ cũ S. Benedicto colloquiũ ibi.
Totilæ in Siciliam expeditio 458
Tuiſco Noę filius 222
Tulgas 79. rex externus 523
Tulgæ virtutes eximiæ & pietas 524
Tulgæ præmatura mors Toleti ibid.
Tungarenſis vrbs diruta 309
Tutor minorenni regi conſtituitur 621
Turgillus Canuti tutor Birgeri regis 641
Turgillus regni gubernator ibid.
Turres ligneæ 378
Tyburtina vrbs à Totila occupatur 431
Turgillus caruit eccleſiaſtica ſepultura 650
Tyle & Scandia eadem inſula 293
Tylemarchia 294
Tylenſes Scricfinni 292
Tylenſis inſulæ amplitudo 294
Tyles inſulæ deſcriptio 291
Tyrannus fœdera affinitatis non ſeruat 116
Tyrannus 279. 246
Tyrannus quid eſt 267
Tyrannis Oſtani incredibilis et belluina 298
Tyranni timidi in hoſtes 299
Tyranni ſe mutuò trucidant 96
Tyranni & boni regis differentia 249
Tyranni legibus S. Erici abutuntur 600
Tyranni in Suetiâ 697
Tyranni timidi 702
Tyrannicidarum laus æterna 280
Tyrannorum mores 245. 356
Tyrannorum gaudium breue 591
Tyrannorum mos in perdendis innocentibus 418
Tyrannorum crudelitas & auaritia 600
Tyrannorũ infamis vita & mors 647
Tyrãnorum filij ob paterna ſcelera caſtigantur 642
Tyrannorum ſerui & conſiliarij peſſimi 678
Tyrannorum conſiliarij 681. 710
Tyrannorum mores 734
Tyrannorum geſta per ſucceſſores abrogari ſolent 691
Tyrannos admonere eſt operam perdere 673

V

Vagnoſtus & Hadingus dijs appoſiti 32
Valamirus, Theodomirus, & Vindemirus fratres 226
Valamirus 35. rex externus 312
Valander 61. rex internus 244
Valandro ſubijcitur Oſtarus Schoningiæ præfectus ibid.
Valarus Gothus Græcos prouocat ad ſingulare certamen 423
Valdamata neptis Vinnitarij nupſit Balambro 225
Valdemarus, Canutus, Sueno Daniam in triumuiratum vertunt 595
Valdemarus Suercherum adit 596
Valdemarus 131. rex internus 619
Valdemari regnum mortuo eius patre Birgero periclitatur 625
Valdemari fratres paternam hæreditatem diuidunt ibi.
Valdemari infamia ſempiterna 626
Valdemari inceſtus flagitioſus ibid.
Valdemari ſcelera ibidem
Valdemarus in bellum contra fratrem progreditur 628
Valdemarus ſuperatus fugit ad Vermelandiam ibid.
Valdemarus captiuatur ibid.
Valdemari regis inconſtantia 631
Valdemari crudelitas in proprios ſubditos ibidem
Vexio ibidem
Valdemarus iterum belli aleam tentat ibidem
Valdemarus rex in Daniam fugit 632
Vpſalenſis ſedis translatio ibid.
Valdemarus iterũ recõciliatur regi 636
Valdemarus cõdemnatur ob ſuam inconſtantiam à conſiliarijs regni 637
Valdemarus captiuatũ & cuſtoditũ ibi.
Valdemarus liberiorem captiuitatem aſſecutus 642

Valdemarus

Valdemarus Birgeri regis frater 646
Valdemari ducis peregrinatio 651
Valdemarus Danus rex Sueonum diſcordia vtitur 670
Valentinianus à milite Aecij occiſus 495
Valentinianus tertius naſcitur ibi.
Valētiniani epiſtola ad Veſtrogothos 307
Valens perfidia Arriana Gothos infecit 477
Vallens bellum in Gothos parat 480
Valens & Romani à Gothis vincūtur ibi.
Valens à Gothis incēdio traditus occiditur ibi.
Valentis duces à Gothis ob crudelitatem trucidantur 479
Valeri Hiſpani error in hiſtoria 504
Valerianus Chriſtianorū ꝑſecutor 206
Valerianus 451
Valerianus Græcus Tanneti præfectus 470
Valerius Archiepꝭ Vpſalenſis 612
Valerius Archiepiſcopus obijt 614
Vallia 56. rex externus 495
Vallia contra Alanos & Sueuos 496
Valamiri mors 315
Vandaliæ partem Gothi ſubiugārunt 40
Vandali cum Gothis concordiam ineunt 44
Vandali cum Danis 138
Vandali Gothis cedunt 200
Vandali cum Romanis fœdera ineunt 217
Vandali & Sclaui ſolo nomine differunt 219
Vandali Arriani 478
Vādali à Gothis ī Africā fugātur 497
Vardbergum 750
Varnhem monaſteriū S. Benedicti 584
Varnhem 609
Vaſconia. i. Vaſgothia 497
Vaſtenenſe monaſterium S. Birgittæ 9
Vatlandia vaſtatur à Suecis 645
Vbbo 4. Gothorum rex internus 23
Vbbo ibidem
Vbbo Danicus athleta 95
Vbbo ex vulnere obijt 96
Vddo 7. Gothorum rex 37
Vdiſſana Mœſiæ ciuitas oppugnatur à Philippo 117
Veduca illuſtris princeps iter Gothos 206
Venedicus ſinus 10
Vener lacus 7
Venetæ vrbis origo 311
Venetę vrbis ſitus mirabilis 347
Venetę vrbis origo ibidem
Veneti 219
Venetorum victus 348
Veremundus ſuper iniuſta regni Danici poſſeſsione impetitur 97
Veremundo rurſus permittitur regnū ſub tributo 98
Vermelandia 7
Vernamynne 640
Verona 324. 421
Veronam Græci occupant, & inde à Gothis pelluntur 422
Verona in Gothorum fide perſeuerabat 444
Verus 451
Verus Herulorum dux 459
Veſgothi cruento bello Danos deleuerunt 611
Veſgothi ſuum Epiſcopum indignè moleſtant 615
Veſtarus pater Greporū occubuit 153
Veſter 127
Veſtermānnia 9
Veſtrogothi ſuæ cōſulūt libertati 225
Veſtrogothi diuiſerunt ſe ab Oſtrogothis 223
Veſtrogothi Romanis contra Attilam confœderati 308
Veſtrogothi ab Oſtrogothis diuiſi 476
Veſtrogothi Thraciā Mœſiamq́ incolebant ibidem
Veſtrogothorum innumerabilis multitudo 308
Veſtrogothorum ad Valentem legatio 476
Veſtrogothorum commendatio 580
Veſtrogothorum mos in admittendo rege 590
Veſtrogothorum regni in Hiſpanijs finis anno 716. 532

Veterum opificum diligentia 408
Vexio ciuitas Epiſcopalis in Gothiá Meridionali 7
Vffo 22. rex in patria 75
Vffo coegit Hadingum in Daniam redire perſequendo eum ibid.
Vffo ab Hadingo inſidioſè oppreſſus à ſuis tumulo regio Vpſalæ ſepelitur 77
Viburgum Finlandię 5
Viburgum nō longè à paludibus Mœotidibus 16
Viburgum erigitur 643
Vicinorum hoſtilis frequens incurſio 37
Victoria optima ſeipſum vincere 142
Vigilius Papa 386. 435
Vigo ſupplex ſuſcipitur ab Attilo 99
Vigo inuadit regem ibid.
Vigo Frouini occiſi filius inducitur ad occidendum Attilum 98
Vilmerus 43. rex internus 180
S. Vincentius 511
Vincentius Epiſcopus Scarenſis 778
Vindemirus, Theodemirus, & Valamirus fratres 226
Vindemirus 37. rex externus 312
Vindemirus ſenior 37. rex externus 317
Vindemirus ſenior in Italiam ibid.
Vindemirus iunior 38. rex externus 318
Vindemirus Galliarum præſes ibi.
Vinnitarius 32. Gothorum rex externus 223
Vinnitarius prouocatus exercitum duxit in Anthoarum regem 224
Vinnitarius ſagitta percuſſus interijt ibidem
Vinum optimum apud Veronam 347
Visby vrbs munitur 640
Visby emporium olim maximum 653
Visbur 62. rex internus 245
Viſingiana inſula 613
Viſius 373
Viſinnus latro Rutenicus à Starcharthero proſternitur 172
Viſmaria inchoata 597
Viſmariana comitia 677
Viſmarus rex Vandalorum 217
Viſmarus occubuit ibidem
Vitaliani Græci fuga 448
Vitam infamem mors infamis comitatur 531
Vitericus 72. rex externus 518
Vitericus bello infelix 519
Viterici cædes ibid.
Vitiges 43. Gothorum rex externus 366
Vitigis ad Gothos oratio 367
Vitiges 150000. pugnatorum in ſuo habuit exercitu 370
Vitiges Romam obſidere proponit 371
Vitiges ſecundò Romam oppugnat 384
Vitiges nimiū fidei Belliſario tribuit 391
Vitiges ad Coſroēm Perſarum regem legatos mittit 396
Vitigis legatorum oratio apud Perſas ibidem
Vitiges Romam obſidione ſoluit 397
Vitiges Byzantium captiuus ducitur cum coniuge Mathaſuenta & Gothis 414
Vitiges patritio honore donatur 415
Vitiſa 85. rex externus 529
Vitiſa peſsimis tyrannis comparandus ibi.
Vitiſa primùm Epiſcopos veneratur, poſteà magnoperè odit & perſequitur 530
Vitiſæ fœdiſsima libido ibi.
Vitiſæ veſania in demoliendis vrbium mœnibus & abijciendis armis ibi.
Vitiſa Theofredum excæcat 531
Vitiſa excæcatur ibi.
Vitolphus pugil 185
Vitolphus callebat artem medicandi 187
Vitolphus erat magicæ artis peritus ibidem
Vitſercus Danus Suetiam impugnat 550
Vitſercus victor 551
Vitſercus à Ruthenis occiſus ibi.
Vitſerci militaris fortitudo ibid.

Vlſo

Viſo Herulorum rex 295
Viiarius præfectus Belliſarij 403
Vlmerugiam armis ſubactam Gothi excolebant 40
Viulda virgo Noruegiana 592
Vlphila Gothorum pſeudoapoſtolus 477
Vlpho Sprachaſegh Suecus 570
Vlpho aquas in hoſtem armauit 573
Vlpho denuò i indignationem Canuti incidit & occiditur 577
Vlphonis Suetici vaſerrimum facinus 571
Vlphonis ortus ibid.
Vnguinus rex Gothorum 189
Voluſianus Imp. 205
Volaterranus 15
Vpſala metropolis 9. 254
Vpſalia metropolis 12
Vpſalia metropolis antiquiſsima 23
Vpſalia metropolis vtriuſq; regni 237
Vpſalenſes ſacerdotes vetuſtiſsimi rerum geſtarum tractatores 17
Vpſalenſes Archiepiſcopi i nullo obligantur Lundenſi 594
Vpſalenſis Eccleſia fit metropolis ab Alexandro Papa III. 606
Vraia nepos Vitigis 399
Vraia Gothorum præfectus 405
Vraias 407
Vraias à ſuis deſertus 411
Vraias indignè occiditur 418
Vraiæ modeſtia 416
Vrbanus 57. rex internus 239
Vreta monaſterium anno 1162. erectum 606
Vreta villa 589
Vrſilia doloſa inſidiatrix regis mariti & regni 85
Vrſula & 11000. virginum 310
Vrſus puellę amator 571
Vrſus à retiarijs capitur & occiditur ibidem
Vſdrilas Gothus Arimini præfectus occiditur 464
Vxores Gothorum reuocant maritos ſuos ex Aſia 50

X

Xerxes rex Perſarum 113
Parat exercitum contra Gothos ibi.
Aggreditur manſiones Gothorum Cimeriorum ibidem
Luit pœnas ꝑpetrati ſacrilegij 114
Xerxis exercitus ad ſacrilegiū miſſus fataliter deletus ibi.
Xerxes fugit ibi.
Xerxis copias fames & peſtis ſequuntur ibi.

Z

Zeno Imp. Theodericum filium adoptat & miricè extollit 319
Zenta philoſophus 121
Zentæ pietas & affectio erga ſubditos o
Zentes doctiſsimus philoſophus Gothis præficitur 59

FINIS.

NIHIL EST SIMUL INVENTUM ET PERFECTUM
OMNIU VIRTUTU IUSTITIA EST REGINA
NIHIL IN MUNDO STABILE
I·M·V.
LAVS DEO.

IOANNIS MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS IN GOTHORVM SVEONVMQVE HISTORIAM ETC.

PRÆFATIO.

SCRIPTVRVS Gothicarum regionũ loca,mores,Regéſque, quotquot extitêre,eorúmque geſta,& hiſtorias,quãquàm difficile, arduum'que valde opus ſumpſiſſe me intelligam,cùm omnium nationũ Septentrionalium ea gens ſit antiquiſſima, vtpote cuius præclara facinora altius, & quaſi à capite,continuata longa rerum ſerie, recēſere oporteat: tamen mihimet ipſi ſupra vires meas conanti,vim inferre volui, operæpretium me facturum ratus, ſi veterum autorum monumēta librariorũ temeritate omnino deprauata, tēporúmque iniuria ferè collapſa,ex corroſis annalibus patriis,hiſce libris ab obliuione,& interitu vindicarem,generoſóſque, ac illuſtres patriæ meæ proceres (quorum pleróſque ſub id tempus ferè,dum Romæ Septentrionalium Gothorum, & Sueonum regnorum legatione apud Leonem X. Pont. Max.fungebar,eximiæ probitatis antiquorum Gothorum penitus oblitos,paulatim ab auita virtute ad res minus honeſtas,atque ad aperta etiam vitia deciſſe didiceram) ad priſtinæ virtutis ſtudium, tot luculētis pulcherrimarum rerũ, tàm præclarè à maioribus eorũ geſtarum, exemplis inflammarem: vt & ignota regnorum illorum poſteris pandantur, quæ iam prorſum delitentia habebantur, & ad vitæ rectè, ſapientérque inſtituendæ rationem, plurimum lucis afferatur. Habet enim hæc inſtitutio hiſtoriarum autoritatis,laudis,dignitatis multum,mirámque ſapiētiam, & quaſi maieſtatem cum eximio modeſtiæ decore coniunctam. Vt cùm apud Homerũ legimus,quid egerint, dixerint'que Reges, heroës, atque ſummi proceres,multò magis ad virtutem incendi-

Io. Magnus Gothus Suecorũ, Gothorũq; legatus apud Leonem Papam X.

Io. Gothus cur Gothicam hiſtoriam ſcribere voluit.

mur, quàm vllis Philoſophorum præceptis: ſiquidem HISTORIA eſt (vt inquit Cicero) teſtis temporum, lux veritatis, vita memoriæ, magiſtra vitæ, nuntia vetuſtatis. Cuius vtilitatem cùm tam multiplicem eſſe, ſe'que latiſſimè diffunderem animaduerterem, nullum equidem laborem detrectaui, nulſámque diligentiæ partem prætermiſi, modò vt ciuibus meis, atque adeò clariſſimis patriæ alumnis prodeſſem, eorúmque commodis, famæ, & gloriæ, excuſſa omni laboris inertia, conſulerem. Cogitaui nanque eos in veris virtutum officiis arctius contineri poſſe, ſi ob oculos habeant, quo diligentius contẽplentur, & in pectora animóſque demittant ampliſſimas ſuorũ progenitorum laudes, inſigni gloria partas, & per hiſtoriã ſempiternæ totius orbis terrarum memoriæ commendatas: vt vitare ſe apud omnes gentes non poſſe ſummam infamiam exiſtiment, ſi paululum vitiis inhæreant, & ab antiqua probitate, atque honeſtate patrum ſuorum degenerent: atque ita pudore victi, & verecundia retrahantur ad maiorum ſuorum felicem imitationem.

Hiſtoria quid.

Intereà verò, dum ad hæc conſcribenda animũ appellerem, accidit Hadrianum Papam VI. mortuo Leoni ſurrogari: qui, dum Chriſti fidem in eiſdem Septentrionalibus regnis collapſam, reſtituere vellet, mihi ſuo in ſacris literis alũno à conſcribendis hiſtoriis, ad abolendas pernicioſas hæreſes reuocato, negotium dedit, vt primùm omnium conarer, patriã meam ab errore, & perfidia, ad ſanam fidem reducere: deinde vt ipſam honeſtis ſtudiis illuſtrarem, admonere curauit. Itaque impoſita humeris meis tam ardua ſedis Apoſtolicæ legatione, vno eodémque tempore, ac conatu, & periclitanti ſanctiſſimæ fidei (quantum temporis anguſtia permiſit) conſului, & omnes patriæ angulos, in quibus veterum monumenta recondita putabantur, luſtraui: atque vt cæteri, qui ſyncero patriæ amore tenebantur, diligenter inquirerent, effeci. Verùm cùm perſecutio in me, & totam Chriſti Eccleſiam, à reprobis excitata, nõ permitteret me intra patriæ terminos patriæ hiſtorias conſcribere, quicquid mea, vel amicorum opera, ex veterum monumentis conquiſitum erat, ſubitò in ſinum corripui, & more eorum, quos vndique flamma inuadit, confeſtim exilire curaui, patriámque (cuius amorem nunquàm relinquere poſſum) relinquere coactus ſum, ipſámque, nimis magna optimorum ciuium

Io. Gothus Hadriani Papæ VI. alumnus.

Io. Gothus ſed. ap. legatus.

Io. Gothi ſyncerus in patriam amor.

Io. Gothus patriam exilio commutat.

uium caterua ſociatus, exilio commutaui. Proinde ſi qua Gothicarum rerum particula hîc forſan omiſſa fuerit, non meæ voluntati, ſed rerum magnitudini, aut temporum, ſiue hominũ malignitati iuſtius attribuatur: veniámque à quouis iuſto rerũ æſtimatore mereor, ſi inter tot rerum mearum difficultates, opus minus fortaſſe abſolutum præſtitero. Ipſam verò hiſtoriam aptiore ordine me proſecuturũ exiſtimaui, ſi à Gothiæ, & Sueciæ geographia, ſiue deſcriptione, iuxta antiquorum exempla initium ſumpſero. Rectè ſiquidem tum veteres, tum iuniores hiſtorici, locorum poſitionem rebus, quæ in eis geſtæ fuerant, præmittere conſueuerunt. Ita enim Trogus Pompeius Scythica bella ſcripturus, Scythiæ ſitum prius oſtendit. Appianus Alexandrinus Romanorum hiſtorias ſcribere adorſus, neceſſarium ſibi in primis exiſtimauit, terminos nationum ponere, quibus Romani imperabant. C. Iulius Cæſar in ſuis Commẽtariis de bello Gallico, à trium Galliarum ſitu exordium ſumpſit: idem'que nec Britanniæ, nec Hyberniæ, nec aliarum terrarum bella, niſi præmiſſa earum deſcriptione, tradere curauit. A C. Criſpo Saluſtio in Iugurtino bello Africa deſcripta eſt, vrbíſque Romæ ſitus in Catilinæ coniuratione. Sed & M. Tullius Cicero in Verris accuſatione, quò diligentius exponeret, atque apertius portentoſa illius ſacrilegia commonſtraret, poſitionem, ac ſitum declarauit complurium locorum Siciliæ inſulæ. Iordanes Rauennas, Ablabiúſque Senator vrbis Romæ, ambo Gothi, dum ſuorum Gothorũ bella, & eius gẽtis originẽ tradere pollicentur, Scandianam inſulam Hyperboream breuiter deſcriptam, operi præpoſuerunt. Idem'que ſtudium Paulus Diaconus præſtitit, dum ſuos Longobardos eadem inſula egreſſos commemorauit. Præterea Procopius Herulorum geſta ſcripturus, eam ipſam inſulam Scandianam ſub nomine inſulæ Tyle deſcribens, affirmauit eam eſſe decuplo maiorem, quàm totam Britanniam, & affluentiſſimam quandam mortalium multitudinem cõtinere, vt infrà lib. VIII. in vita Hathini Regis latius dicemus: quam etiam nonnulli Balthiam, nonnulli Vergion appellare voluêre. Nos igitur Gothicæ gentis hiſtoriam conſcripturi, quia ea gens incolit partem illius magnæ peninſulæ Scandianæ, commodum iudicauimus, vt totius operis initiũ ab ipſius terræ Scãdiæ faceremus deſcriptiõe.

Hiſtoriæ geographia præmittenda eſt.

Trogus Pompeius.

Appianus Alexandrinus.

C. Iul. Cæſar.

C. Criſpus Saluſtius.

M. Tul. Cicero

Iordanes Rauẽnas Gothus.

Ablabius Gothus.

Paulus Diaconus.

Procopius.

SITVS SCANDIAE, IN QVA EST Gothiæ, & Suetiæ, ſiue Sueoniæ deſcriptio.

CAP. I.

Scandiæ deſcriptio.

EST igitur Scandia, ſiue Scandinauia, iuxta nominis interpretationem, amœna, ſiue pulchra inſula, vltra mare Germanicum, ſiue Gothicum ſinum ſita: cuius ſolum nomen

Ptolemæus. Solinus. Plinius.

Ptolemæus cognouiſſe videtur. C. verò Solinus maximã omnium inſularum Germaniæ affirmat. A Plinio autem lib. IIII. cap. XIII. clariſſima, & ampliſſima dicitur: qui'que tradit ipſam, ob

Iordanes Gothus.

incompertã eius magnitudinẽ, alterũ orbem exiſtimari. Iordanes Gothus (cuius memini) eandem, non ſolùm Gothorum, ſed multarum etiam gentium, genitricem appellat. Circũdatur ferè tota vaſtiſſimo mari, quod Mediterraneũ illud pelagus, quo Africa ab Europa ſeparatur, amplitudine, & ſitu referre videtur. Siquidem ab Oceano Occidentali per anguſtas fauces in-

Cimbrica cherſoneſus.

grediens, Cimbricam cherſoneſum (quæ hodie regnum Daciæ, ſiue Daniæ dicitur) à Scandia ſeparatam Saxoniæ coniungit: deinde Auſtralem Gothiæ plagam ſinu laxiore contingens, duo ex ſe brachia porrigit: quorum vnum per Orientalia lito-

Thorne.

ra Suetiæ fertur in Septẽtrionem, vſque ad emporium Thorniæ, hoc eſt, turritæ inſulæ, longiore quidem tractu, quàm ſit à Numidiæ extremis litoribus vſque ad vltimum maris Adriatici ſinum. Alterum verò brachium vſque in ſinum Venedicũ verſus Aquilonem extenditur, ea ferè longitudine, quæ eſt ab ipſa Punica Carthagine vſque ad mare Euxinũ. Inter hæc duo brachia clauditur ampliſſima peninſula, quæ apud Plinium

Finningia aliàs Einingia.

Finningia dicitur, à noſtris Finlandia, hoc eſt, pulchra terra: ab imperitis autem, qui primam literam mutauerant, Einingia

Gothi à Ptolemæo Guthæ dicuntur.

appellatur. Meridianam Scandiæ partem tenẽt Auſtrales Gothi, qui Guthæ à Ptolemæo dicuntur: quibus præcipua vrbs eſt Calmarnia: cui polus ad 57. gradus eleuatur, longitudo ve-

Biarmia ſuppolaris.

rò 37. continet. Septentrionalia habitantur à Biarmis: quibus polus 90. gradibus eleuatur. Occidẽtalia Scandiæ occupat

Bergenſe oppidu Noruegię.

oppidum Bergenſe, præcipuum regni Noruegiæ emporium: quod in latitudine habet gradus circiter 63. in longitudine 24. Orientalia non ſolùm Scandiæ, verùm etiam Finnin-

giæ

giæ,ſiue Finlandiæ,& totius Sueonici principatus,tenet caſtrũ, & oppidum Viburgenſe in limitibus Moſcouitarum: vbi longitudo eſt 63. latitudo verò 67. gra. Viburgum Finlandię.

CAP. II.

CONTINET hæc ampliſſima inſula tria maxima regna, Gothiam, Sueoniam ſiue Suetiam,& Noruegiam: quæ in plures regiones, ſiue principatus diuidũtur. Procopius autem tradit,tredecim numero nationes in ea contineri, Regéſque ſingulis nationibus præſidere. Gothia (vt diximus) Auſtraliora tenet: quæ à Meridie,Ortúque,& Occaſu,Gothico ſinu alluitur. Cæterùm ab eius Aquilonari latitudine Noruegia,& Suetia,velut duo rami ex vnius arboris ſtipite prodeũtes, vſque ad Septẽtrionalem Oceanum (qui Glacialis dicitur) pariter excurrunt, Noruegia Occidentalia,& montoſa litora tenente,dum Suetia magno naturæ beneficio ampliores,& commodiores terras ſortita, tam numero populorũ, quàm diuitiarum copia, Gothiam,& Noruegiam ſimul coniunctas, longè excellit: quamuis etiam ipſa Gothia amplitudine terræ, atque incolarum multitudine,multas præclaras regiones ſuperet, aut æquet: vtpote quæ non ſolùm animoſis hominibus abundet, verùm etiam æſtuoſa maria, & dẽſiſſima nemora pro muris habeat. Hæc quoque Gothia,cùm à principio mediũ locum inter duas potẽtes, & nunquàm ſatis cõcordes gẽtes,videlicet Sueones,& Danos,ſortita fuiſſet,ne hoſtibus obſeſſa vtrunque latus tueri continenter cogeretur, perpetuam ſocietatem cum Sueonibus, ſiue quòd potentia,& opibus præſtarent, ſiue quòd eorum mores mitiores eſſent, inire curauit. Et ita à regnorum initio Gothi,& Sueci,quaſi in vnam Rempub.coaluerũt, quẽadmodum ipſa natura in vna munitiſſima inſula, ne vnquam diſſentirent, collocauit, perinde ac ſi eos præmonere voluiſſet, quòd ſeruata inuicem vnitate,& concordia, non ſolùm ipſi inuicti, ſed cæterarum nationum victores eſſent futuri. Fuit igitur ea feliciſſima Reſpub. quandiu ipſam non minus prudẽtes, quàm potentes Reges ex Gothis, & Suecis alternis electi, gu-

Scãdiæ in ſe cõtinet tria regna, Gothiã, Suetiã,et Noruegiam.

Procopius.

Suetia omniũ Aquilonariũ regionũ præcipua.

Gothiæ regni deſcriptio.

Gothi & Sueci ab initio rerum coaluerũt i vnã Rẽpub.

bernabant: quod quidem non paucis, ſed multis ſeculis obſeruatum fuiſſe monſtrabimus: quamuis aliquoties, ob æmulationem virtutis, Reges ſibi ſeparatim præfeciſſent. Sed non erat diuturna hæc controuerſia, quin ad priſtinam concordiam cõuerſi, communibus armis communes hoſtes arcerent. Quæ autem bella contra Danos, & eorum ſocios, pariter geſſerant, Saxo Danicarum rerum ſcriptor ſatis oſtendit. Is enim inter alia multa ait, Ringonem Gothorum, & Sueonum Regem, claſſe, in qua nauium duo millia quingentæ repertæ ſunt, præter terreſtrem exercitum, qui innumerabilis penè fuerat, ſuperaſſe Haraldum Danorum Regem, ingentibus etiam copiis ſtipatũ, in campis Brauellinis, qui non longè ab vrbe Calmarnenſi (de qua dictum eſt) abſunt: id'que eodem ferè tempore, quo Atila, & Romani, ac Gothi illam memorabilem pugnam in cãpis Cathalanicis commiſerunt. Neque illa ſola Brauellina pugna, de qua inferius dicere conſtitui, ſed pleraque alia Aquilonarium hominum prælia, multò illuſtriorem memoriam in hiſtoriis, quàm bellum Cathalanicum, obtinuiſſent, ſi ſcriptorum diligentia poſteritati commendata fuiſſent.

Gothi ſæpe ſeparatim reges habuerunt.
Gothi perpetua hoſtilitate Danos perſequuntur.
Ringonis Sueci Regis claſſis nũeroſa cõtra Haraldum Danorũ Regẽ.
Calmarnia.
Brauellina pugna.
Infrà lib. 8. c. 8.
Cathalanici cãpi, de quibus infrà libro 15. c. 20.

CAP. III.

MVLTA quidem, & grandia hiſtoriarum volumina ſub pauciſſimorum verborũ cõtextu illi ſcriptores attingunt, qui affirmãt pluſquàm triginta populos, ſiue nationes non exiguas, olim diſtinctis temporibus ex Hyperborea inſula Scandia, ſiue Scãdinauia, in orbem terrarum potenter erupiſſe, viribúſque, & armis nouas ſedes in Aſia, Africa, & Europa quæſiuiſſe: quarum nouiſſima erat inclyta gens Longobardorum. Poſt cuius egreſſum Gothi, & Sueones ad Chriſtianam ciuilitatem paulatim adducti, non alienas terras vi, & armis deinceps occupare, ſed cœleſtia, & æterna regna innocentis vitæ inſtitutis promereri didicerunt: tam'que conſtantes in ſuſcepta fide Chriſti, & Chriſtianis moribus, vſq; ad hæc noſtra infelicia tẽpora, in quibus ſub ſpecioſo titulo diuini verbi horrẽda peccata cõmittuntur, permanſerũt, quantũ vix alia natio in tota Europa. Sed hæc ſuo loco referuẽtur, & ad Gothiã me conuerto: quæ ob ſui amplitudinẽ in multos, & amplos principatus diuiditur: & hi

Natiões 30. ex Scandiana inſula olim erupeꝛunt.
Lõgobardi ex Scandia prodierunt.
Gothi & Sueci ad Chriſtũ cõuerſi.
Gothia ĩ multos principatus diuiditur.

& hi demũ in regiones: quæ rurſus in præfecturas diſtinguũtur.
In quibus prima eſt Oſtrogothia, Orientaliũ Gothorũ patria,
qui vulgò Oſtergethe dicuntur: cõplectitúrque in ſe Tiuſthiã,
Brauichiã, Kindiniã inſulã Gotlãdiæ, & cõplures alias regiones,
tã ciuiũ numero, quàm terrarũ ſpatio nobiliſſimas, pluráqʒ op-
pida, & vrbes: quibus noſtri maiores Lincopiã, ob ſedis Epiſco-
palis eminẽtiã, optimo iure ſemper prætulerũt. Occidẽtalis autẽ
Gothia, Veſtrogetharũ patria, quã ab Oriẽtali vaſtus lacus Ve-
ther ſeparat, Scarenſem ciuitatẽ Epali ſede decoratã, veneratur:
ↄtinétqʒ in ſe regiones nõ minore incolarũ multitudine excul-
tas, quàm diffuſo terrarũ ſitu porrectas. Interiecto ſiquidẽ vaſtiſ-
ſimo lacu Vener, Daliã, Vermelandiámque ad Septẽtrionẽ cõ-
plectitur. Quæ cùm olim cõiunctæ titulũ regni habuiſſet, ſatis
oſtẽdunt, quãta tũc Veſtrogothia, immò tota Gothia extimare-
tur, cùm eius decima pars regnũ nõ ineptè putaretur. Sũt præ-
tereà ad Auſtralẽ Veſtrogothiæ partẽ Kindia, Marchia, Falo-
nia, Vasbogia, Riduegia, Frochinnia, Gudhemia, Cachinnia,
Vartopthia, pluréſqʒ aliæ lõgæ, latæ que præfecturæ, oppidis, ar-
cibus, tẽplis munitæ, & ornatæ. Deinde ab Occidẽtali Gothia in
meridiẽ progrediẽtibus, Hallãdia, Schõingia, Blechĩgia, nõ par-
uæ regiones occurrũt, Metropolitão Lũdenſi ſubiectæ: ob quas
aſſidua eſt inter Gothos, & Danos cõtrouerſia, ingénſqʒ bellorũ
materia. Dani enim trãſmiſſo brachio maris (quod Scãdiam ab
ipſis ſeparare diximus) eas regiões ob malitiã, vel negligẽtiã Re-
gis Magni Smeech (queadmodũ ſuo loco dicemus) occupaue-
rũt. His ad occidẽtẽ ſolẽ relictis, Smalãdiæ ab Oriente exurgũt:
quas nõnulli Meridianã Gothiam appellãt. Hæ rurſus in multa
territoria diſtinguũtur, videlicet Verentiã: quæ in quinque latas
præfecturas diuiſa, diœceſim ↄſtituit Vexionenſẽ: cuius primus
Pontifex fuit S. Sigfridus, anteà Areps Eboracẽſis: de quo ſuo
loco mẽtionẽ faciemus. Ab Oriẽtali latere Verendiæ, occurrit
ampla terra Moringiæ: ex cuius litore egreſſa eſt claſſis Longo-
bardorũ, vt habet Paulus Diaconus, & Saxo Danicus. Adiacét-
que litoribus Moringiæ, paruo maris ſinu interiecto, ĩſula quæ-
dam Elãdia: cuius lõgitudo habet milliaria Gothica XX. (quæ
cõſtituunt Italica centũ) latitudine verò vix ſeptẽ excedẽte. Sũt
prætereà per terras Smalandiarũ multæ regiones, quæ rurſus in
territoria diuiduntur. Hæc ſummatim de Gothiæ regno.

Gotlãdia iſula.
Lincopia ſedes Epiſcopalis Oſtrogothorum.
Scara ſedes Epiſcopalis Veſtrogothorũ.
Vener lacus
Dalia.
Vermelandia.
Kinda.
Marchia.
Falonia.
Hallandia.
Schoningia.
Blechingia.
Dani ſui regni fines traſgreſsi
Magnus Smeech infrà lib. 21. cap. 6.
Gothia Meridionalis.
Vexio ciuitas Epalis in Gothia meridionali.
S. Sigfridus Angliæ Arepus.
Moringia.
Paulus Diaconus.
Elãndia.

CAP. IIII.

Sueciæ ſiue Sueoniæ regni deſcriptio.

NVNC ad Suetiam,ſiue Sueoniam, quæ non modò Gothiam,& Noruegiam,ut diſcere cœpimus, ſed omnia Septentrionalia regna populorum multitudine, ac fortitudine, diuitiarumq́ue, ac prouentuum abundātia longè ſuperat, accedemus. Huius amplitudinē ſaltem attigiſſe videtur

Pli. de amplitudine Sueciæ.

Plinius libro ſuperius commemorato, vbi Scandianæ inſulæ mentionem faciēs, ait: Clariſſima inſularum Germaniæ eſt Scādinauia, incompertæ magnitudinis: cuius portiō tantum ab Illeuionum gente quingentis pāgis incolitur. Vbi nimirum portentoſè corruptus eſt Plinius, qui ſine dubio à principio ſcripſit, Sueuionum, non Illeuionum gentem; quæ vtique pluſquàm ad quingentos pagos, hoc eſt, territoria, dilatatur. Neque hīc Plinius pāgum pro vico, ſed pro aliqua numeroſa populi congregatione ſcripſit: quemadmodum dicimus, inclytā Heluetiorum gentem in tredecim, vel ſecundum C. Iulium Cæſarē, in quatuor pagos, ſiue territoria, diuiſam. Definit enim extenſio Gothiæ circa 64. grad. latitu. apud Vermelandos: deinde porrigitur Suetia, ſiue Sueonia (vt diximus) uſque ad grad. 90: in quo latiſſimo terrarum tractu, maior eſt hominū numerus, quàm hactenus Latini, & Græci Philoſophi crediderunt, qui de illis terris ſcribētes, eáſque audacius de ſolitudine, & frigoris rigore damnantes, cum iniuria naturæ philoſophati fuerunt. Si enim natura non eſſet magis prouida in conſeruandis animantibus, & hominibus, quàm tales Philoſophi in exquirenda rerum naturalium veritate, profectò citò totius vniuerſi moles periclitaretur. Habet Sueonia à Septētrione (vt diximus) Biarmiam ſuppolarem regionem: quæ in Vlteriorem, & Citeriorē diuiditur: habuítque olim (ut Saxo teſtatur) regni titulum. Ad cuius Orientale latus eſt vaſtiſſima Scricfinnia, de qua Procopius multa fabulatur, vt infrà in vita Hathini dicemus. Deinde verſus Auſtrum vtraque Lappia coniungitur. Poſt quas duæ Bothniæ, Occidentalis, & Orientalis, longo terrarum tractu diffuſæ, populorūmque multitudine cultæ, ſuccedunt. Quarum Auſtraliores limites terra Angermaniæ,

Sueuiones, non Illeuiones Plinius ſcripſit.

Gothiæ extenſio circa gra. 64.

Suetia vſq; gra. 90. porrigit.

Natura prouida in animātibus conſeruandis.

Biarmia duplex, Vlterior & Citerior. Scricfinnia Lib. 8. cap. 33.

Lappiæ duæ. Bothnia duplex.

germãniæ,in Borealem,& Auſtralem diuiſa, cõtingit,diffundi-
Angermannia.
túrque per multos populos,& latiſſimas regiones. Huius Occi-
dentalia tenet Iempthia : quæ cùm Noruegiæ,& Suetiæ confi-
Iempthia.
nis exiſtat,ab hac,& ab illa parte plerũque moleſtatur. Cui Me-
Medelpadia.
delpadia verſus Meridiem connectitur. Deinde per lata terrarũ
ſpatia principatus Helſingiæ,in Borealem, & Auſtralẽ diuiſus,
Helſingia olim regnum.
porrigitur : qui etiam pro ſui amplitudine olim regni titulo
decoratus erat. Auſtralia verò eius contingit Geſtritia. Poſt quã
Geſtritia.
ſequuntur tres Folchorum landiæ,ideſt,terræ:quæ vulgò Ty-
Folandiæ tres.
undia,Otthundia,Ferungia,vocantur. In quorum medio locũ
habet nobiliſſima metropolis Vpſalẽſis,cum pluribus aliis op-
Vpſala metropolis.
pidis, & vrbibus: quarum præcipua eſt Stocholmia Sueonum
regia, natura, arte,ciuibus munitiſſima: quæ ad Orientem ma-
Stocholmia Sueonũ regia.
re Sueonicum,ad Occidentem verò habet vaſtum lacum Me-
ler, ab eiuſdem nominis piſce, qui ibi frequentior eſt, ſic ap-
pellatum : cuius Aquilonaria litora terris Vplandiarum termi-
nantur. Deinde in Septentrionem procedentibus occurrunt
multæ terræ Dalacarlorum : quæ in Oſtrodalias, Veſtrodalias,
Dalacarlorũ terræ.
& Sotdalias diſtinguuntur. Aſperi ſunt illic homines,& mõta-
ni,exercitati in armis : qui gladium & aratrum, bellum & pacẽ,
mortem & vitam in equo ponunt, vt ille Mantuani verſus eis
iuſte adſcribi poſſit : Gens durata gelu, gens inſuperabilis ar-
Metallorũ inexhauſtæ fodinæ.
mis. Sunt quoque in eorum terris inexhauſtæ argenti, cupri,
plumbi,ferri fodinæ,vnde Sueonum Regi maximi, & perpetui
prouentus accreſcunt. Habent hæ terræ Epiſcopũ Aroſienſem,
Aroſia ſedes Epiſcopalis.
cui in fide Chriſtiana obedire conſueuerunt. Eunti ab Aroſia,
quæ eſt in Septẽtrionali litore lacus Meler, ad Occidentem oc-
Veſtermannia
currit regio Veſtermãniæ : poſt quam in eodem tractu eſt Ne-
Neritia.
ritiæ principatus,à Dicta Birgitta vidua,& prophetiſſa(quæ eum
poſſedit) plurimum illuſtratus : cuius ſacra oſſa, curante D.
Catharina filia eius,ex vrbe Roma tranſlata, nõ procul inde in
celeberrimo monaſterio Vaſtenenſi ab ipſa D.Birgitta erecto,
Vaſtenẽſe monaſterium S. Birgittæ.
(cuius eadem D.Catharina poſtmodum prima Abbatiſſa fuit)
apud Oſtrogothos requieſcunt. Supereſt in hac parte extenſior
Sudermanniæ regio : cuius longitudo ab Occidente fertur ad
Sudermãnia, in qua Epũs Strẽgenenſis.
Orientem,itinere quinque dierum: habétque Epiſcopũ Stren-
genẽſem : in cuius diœceſi multa monaſteria virorũ,ac virginũ
magnificè erecta,& liberaliter dotata conſpiciuntur : quamuis

etiam in cæteris diœceſibus multorum ordinum cōuentus inueniantur.

CAP. V.

Finlandia aliàs regnum.
Alandia.

HACTENVS de Gothis, & Sueonibus: nūc trāſmiſſo mari Suetico, ad Oriētem in Finningiā, ſiue Finlādiā calamus cōuertatur, inſulis Alandianis relictis, quæ magno numero in medio itinere amplo mari nauigantibus occurrunt. Igitur Finningia triquetra forma apparet: cuius vnumquodq; latus continet centum quinquaginta milliaria Gothica: quæ ter multiplicata, biſmille, & centum Italica conſtituunt: continet enim milliare Gothicum ſex Italica, immò aliquando octo.

Gothica & Italica milliaria differunt.

Eſt in Occidua parte Finningiæ duplex Finlandia, Aquilonaris, & Auſtralis: illa latè in Septētrionē circa litora maris Suetici excurrit: hæc autem diœceſim, & ciuitatem Epiſcopalem Aboënſem complectēs, in Meridiana Finlandiæ litora extenditur: à cuius Orientali latere prouincia Neolandiæ, hoc eſt, nouæ terræ, principium ſumens, circa litora Venedici ſinus vſque ad Occidentales limites Moſcouitarum verſus Orientem porrigitur, paritérq; cum ſinu Venedico (qui ſic à Vennis, hoc eſt, à Vandalis dicitur) terminatur.

Abo ciuitas epiſcopalis in Finlandia.
Nilandia.
Venedicus ſinus.
Carelia media inter Latinos, Græcos &c.

Déinde occurrit Carelia: quæ eſt cōfinis regio duorum maximorum principatuum, videlicet Sueonū & Moſcouitarum, Latinorum & Græcorum, Scandianorum & Scytharum Aſianorum. Hæc ſiquidem Carelia à Meridie (vt dictum eſt) habet ſinum Venedicum, à quo per multa terrarum ſpatia, vtpote pluſquàm cētum milliaria Gothica, extenditur in Aquilonem, vſque ad Scricfinniam, & Oceanum Scythicum terminatur, relicta Moſcouia ad Orientem, & Suetico principatu (cui paret) ad Occidentem.

Oceanus Scythicus.
Moſcouia.

Hæc ſummatim dixiſſe volui de amplitudine Finningiæ, ſiue Finlandiæ: quæ in ſuis mediterraneis latiſſimas habet regiones, Taueſtiam, Satacundiam, pluréſque alias præfecturas, quas magis attingere, quàm deſcribere curaui, ſuperuacaneū ratus, illas terras deſcribere, quarum geographiā diligentiſſimo ſtudio Olaui Magni Gothi Lincopenſis, fratris noſtri, abſolutum

Finlādia ī plures principatus diuiditur.
Olaus Magnus Gothus Scandiam inſulam deſcripſit.

habemus:

habemus: quam quicunque conſyderauerit, nihil minus ex ea aſſequetur, quàm ſi eaſdem terras quoquouerſus peragraſſet. Quas tamen ſubſcriptus index apertè demonſtrat: quo facilè corrigi poſſint omnes illi errores, in quos veteres, vel iuniores ſcriptores ex inſulæ Scandianæ ignorantia incidiſſe notantur. Sed operæpretium fore puto, quòd ante Scandianæ inſulæ indicem, dierum, noctiumque longitudinem ex ſecundo libro Almageſti Ptolemæi capite ſexto præmittam, principio ab eius Hyperboreis partibus aſſumpto.

Gradus eleuationis poli ex Ptolemæo.

GRADVS ELEVATIONIS POLI ARCTICI.

CAP. VI.

Punctus poli, ſeu parallelus 39.	90.	vbi maximus dies eſt menſium ſex: atque ex vno die naturali totus conficitur annus.	Parallelorũ aſſignatio.
	89.		
	88.		
	87.		
	86.		
	85.		
Parallelus 38.	84.	vbi maximus dies ferme 5. mẽſiũ eſt	Huc vſq; dioc. Vpſalen. a 63.
	83.		
	82.		
	81.		
	80.		
Parallelus 37.	79.	vbi maximus dies cõſtat ex 4. mẽſibus.	
	78.		
	77.		
	76.		
	75.		
Parallelus 36.	74.	vbi maximus dies triũ menſiũ eſt.	
	73.		
	72.		
	71.		
Parallelus 35.	70.	vbi maximus dies duorũ ferè mẽſiũ	
Parallelus 34. periſcii vel circumbratiles.	69.	vbi maximus dies vnius menſis eſt	
	68.	(quinoctialium	
Parallelus 33.	67.	vbi dies maximus 24. horarum æ-	
Parallelus 32.	66.	vbi dies maximus 23. horarum	
Parallelus 31.	65.	vbi dies maximus 22. horarum.	
Parallelus 30.	64.	vbi dies maximus 21. horarum.	

Vpſalia metropolis.	Paral. 29.	63.	vbi longior dies 20. horarum.
	Paral. 28.	62.	vbi lõgior dies 19. horarũ cum dimidia.
	Paral. 27.	61.	vbi longior dies 19. horarum.
	Paral. 26.	60.	vbi longior dies 18. hor. min. 30.
		59.	
	Paral. 25.	58.	vbi maior dies 18. horarum.
	Paral. 24.	57.	vbi maximus dies 17. hor. min. 45.

Hactenus Scandianæ inſulæ latitudo, & dierum differentia.

Paral. 23.	56.	vbi longior dies hor. 17. min. 30.
Paral. 22.	55.	vbi prolixior dies hor. 17. min. 15.
Paral. 21.	54.	vbi longior dies horarum 17.
Paral. 20.	53.	vbi lõgior dies hor. 16. min. 45.
Paral. 19.	52.	vbi lõgior dies hor. 16. min. 30.
	51.	
Paral. 18.	50.	vbi longior dies hor. 16. min. 15.
Paral. 17.	49.	vbi prolixior dies hor. 16.
	48.	
Paral. 16.	47.	vbi lõgior dies hor. 15. min. 45.
	46.	
Paral. 15.	45.	vbi extenditur dies ad hor. 15. mi. 30.
Paral. 14.	44.	vbi longior dies hor. 15. mi. 15.
	43.	
	42.	
Paral. 13.	41.	vbi longior dies horarum 15.
	40.	
Paral. 12.	39.	vbi extentior dies hora. 14. min. 45.
	38.	
	37.	
Paral. 11.	36.	vbi maior dies hor. 14. 30.
	35.	
Paral. 10.	34.	vbi extenditur dies ad hor. 14. 15.
	33.	
	32.	
Paral. 9.	31.	vbi longior dies horarum 14. o
	30.	
	29.	
Paral. 8.	28.	vbi longior dies hor. 13. 45.
	27.	
	26.	
	25.	
Paral. 7.	24.	vbi longior dies hor. 13. 30.
	23.	
	22.	
Paral. 6.	21.	vbi longior dies hor. 13. 15
	20.	
	19.	
	18.	

Paral. 5	17.	vbi longior dies hor.	13.	0.
	16.			
	15.			
	14.			
Paral. 4.	13.	vbi longior dies hor.	12.	45.
	12.			
	11.			
	10.			
Paral. 3.	9.	vbi extenſior dies hor.	12.	30.
	8.			
	7.			
	6.			
Paral. 2.	5.	vbi longior dies hor.	12.	15.
	4.			
	3.			
	2.			
	1.			
Parallelus primus duplicis vmbrę ſub Aequinoctiali circulo.	0	vbi ſẽper ęqualis nocti dies 12.hor.ẽ		

Sed hîc conſyderandum puto, ipſum Ptolemæum longè aliter parallelos in primo libro ſuæ Geographiæ, quàm in Almageſto tradidiſſe: hîc enim ſexageſimotertio gradui polaris eleuatiotionis parallelum vigeſimumnonum, & in Geographia vigeſimumprimum aſſignauit. Próinde cuiuſuis docti lectoris arbitrio eam controuerſiam concordandam relinquo: atque intereà me in vera graduum poſitione publico rectè philoſophantium ſtudio ſatisfeciſſe confido.

Parallelorum à Ptolemæo diuerſa aſsignatio.

ISLĀDIA
FINMARCHIA
SCRIC FINIA
BIARMIA
LAPPIA
TORNIA
LACVS ALBVS
TRONDANES
HALOGIA
FAROGIA
BOTNIA OCCIDĒTALIS
BOTNIA ORIENTALIS
80
CARELIA
NIDROSIA
IEMPTHIA
NILANDIA
HETLADIA
ANGERMANIA
MIDDELPADIA
TAVESTHA
TILEMARCHIA
SVETIA
HELSINGIA
FINLADIA
70
DALIA
GESTRICIA
VERMELADIA
NORVEGIA
HOLMIA
VPLADIA
ALANDIA
MOTES FERRI
NERICIA
ESTHIA
SCARIS
GOTHIA OCCIDĒTAL
60
RIGA
SCOTIA
LIVONIA
SCONI GIA
ELAND
DANIA
HOLSACI
CVRETES
MEMEL
HOLLĀDIA
POMERAIA
GRAD9.

CAP. VII.

SI hũc indicem Volaterranus conſyderaſſet, nequaquàm Ablabio Gothicarum rerum ſcriptori imputaſſet, ea dixiſſe, quæ nunquàm dixit, videlicet, quòd Gothorũ originem paruæ inſulæ Gothlandiæ, quæ Oſtrogothiæ litoribus adiacet, attribuiſſet. Prætereà Sabellicus, Blondus, & complures alii, cùm didiciſſent, quoſdam ex veteribus originem Gothorum Scythis, quoſdam verò Septentrionalibus Germanis tribuiſſe, multa diuinantes, nunc Scythiæ, nunc aliis neſcio quibus terris, eius gentis originem obtruſerunt. Tandem prudentiores rerum Hiſpanicarum ſcriptores, præſertim Rodericus Archiepiſcopus Toletanus, & Rodericus Sancius Epiſcopus Placentinus, quibus vtique debetur magna fides, ex Ptolomæo, & P. Mela Scandiæ deſcriptionem colligentes, in ſententiam Iordanis, & Ablabii (qui inde Gothorum originem tradunt) conſenſerunt. Prætereà ex Galliarum ſcriptoribus Sigebertus, & ex Anglis Bartholomæus, qui libros de rerum proprietatibus ſcripſit, Albertus quoque Crantzius Hamburgenſis, qui ædidit de Gothis hiſtoriam, eãdem eorum originem ex Scandia magno conſenſu affimant. Nec quenquam inter illuſtriores Germanicarũ rerum, vel aliarum terrarum ſcriptores inuéni, qui ſecus de Gothorum origine ſentiret, præter vnum non ſatis clarum ſcriptorem Mathiam Miechouitam Polonũ, qui nullo probato autore citato, ſed Germanorũ gloriæ apertè inuidens, Gothorum originem ad Scythas Aſianos vſq; detruſit, falſóque nonnullos Gothos ſub Rege Daciæ cõmentus eſt, qui non Gothis, ſed Iuthis (teſte hiſtoria Danica) imperat. Similem temeritatem ſuam in proœmio Polonicæ hiſtoriæ aperit, dicens, nullã verã, aut veriſimilem hiſtoriam de rebus Polonicis ante ipſum ſcriptam fuiſſe: ob quam aſſertionem nec ille veram ex non vera tradere potuiſſet. Neque leuipendendi negotii occaſionem præſtitit, quando Regem Poloniæ Boleslaum immenſum regni Daciæ theſaurum vnà cum Petro Schrin abſtuliſſe cõmemorat, ſcurriliter in ſuũ Regem iocatus, quaſi aureũ vellus Danis abſtuliſſet. Sed de his Daci viderint, & Poloni: quorum bona, & ſanior pars ægrè tuliſſe videtur illius

Volaterranus. Ablabius Gothus.

Autores diuerſa de Gothorum origine ſentientes.

Hiſpani veram Gothicæ gentis originem tradiderunt.

Sigebertus. Bartholomæus Anglicus. Albertus Crantzius.

Mathiæ Miechouitæ Poloni temeritas.

impudentis hominis ſcripta: eorúmque doctiſſimus Eraſmus Vitellius Plocenſis Antiſtes me Romæ agẽtem adhortatus eſt, vt veritatem contra illius errores, ne cæteri per eos deciperẽtur, aliquãdo defendere curarẽ: præfatus, malè meritũ eſſe hominẽ, qui odia inter regna, & nationes ſerere nõ vereretur. Intereà ſilẽda nõ eſt illa exquiſita diligentia AEneæ Syluii Senenſis, qui magnã ſuæ ætatis partẽ ante ſummũ Pontificatũ apud Germanos egit. Is ab amiciſſimis ſuis Hiſpanis, præſertim à Ioanne Caruaialo Cardinali S. Angeli rogatus, maximam adhibuit diligentiam, vt primam Gothicæ gentis patriam inueniret: quã tandẽ poſt multã inquiſitionem in monaſterio Cutrucẽſi apud alpes Germaniæ ex Iordane Gothorũ hiſtorico inuẽnit. Déinde in libro, quem De geſtis ſuorum temporum Cardinali Illerdẽſi inſcripſit, ſatis apertè Gothos ex Scandiana inſula prodiiſſe demonſtrat. Cui etiam veritati ſatis efficax argumentum præſtant plurima Scandianorum Gothorũ vocabula, quæ hodie vulgari Italorum ſermoni immixta audiuntur: ſunt'que in Italiam per Gothos procul dubio tranſlata. Quòd autem à pleriſque Scythæ dicuntur, nihil repugnat, cùm Scandia eorum patria media ſit inter Scythas, & Germanos. Próinde à ſcriptoribus nunc Scythæ, nunc Germani appellantur, quemadmodũ noſtro æuo Gothorũ principatus à Viburgo Finlãdiæ oppido ad paludes Mæotides (quæ vtiq; Scythicæ ſunt) vix vltrà, quàm ſex dierũ itinere diſtat. Immò ſi rẽ ipſã diligẽtius intueamur, nullos Scythas in Europa inueniemus, præter Gothos, quorũ Rex hodie ferè ad Septẽtrionalia Tanais imperat. Prætereà ꝙ Gothi nũc Cimerii, nũc Thraces, nũc Põtici, nũc Daci, nũc Myſii, ſiue alio quouis nomine appellati fuerint, illa eſt ratio ſatis manifeſta, ꝙ eas illi gẽtes deuictas bello ſubegerũt, earúmque terras ipſi incoluerũt, illic dominãtes: mixtíque ſubditis gẽtibus, illarũ ſunt poſteà nominibus appellati: qui in Gothia, & lingua patria Getæ, Guthi, Gothini, Getones, paſſim appellantur: quos poſteriores Gothos dicere ꝯſueuerũt, quẽadmodũ infrà ſæpius ſcribere ꝯſtitui. Prætereà minimè vera eſt ea opinio, quæ Danis, vel Dacis Cimbriam incolẽtibus, Gothorũ nomen imponit. Saxo enim Danicus in toto Danicæ, ſiue Cimbricæ hiſtoriæ ꝯtextu, Gothos à Danis ſeparat, bellàque plurima inter eos geſta cõmemorat, vt à nobis in ſuſcepti operis progreſſu monſtrandũ erit.

AEneę Syluii diligentia de origine Gothorum.

Iordanes ab Aenea repertus.

Scandia inter Scythas et Germanos media.

Viburgum non longè à paludibus Mæotidibus.

Gothorum diuerſa nomina.

Gothi, Getę, Guthi eadẽ eſt gens.

Danis, vel Dacis falſò Gothorum nomẽ attribuitur.

CAP.

CAP. VIII.

SED, neceſſariò prius oſtendam, quibus autoribus ſuffultus res patriæ in hiſtoriam conſerre decreui. Fuerat enim ab origine regni Gothorum magnus in eius incolis gloriæ, & laudis appetitus. Próinde præclara maiorum geſta in carmina, et verſus quodam poëtico more, ſed patrio ſermone, redigere curauerunt: eáque in conuiuiis, vt iuuẽtutem ad virtutem excitarent, frequenter concinebant: quę tãdem, ne æui longæua vetuſtate aboleri poſſent, rupibus, & ſaxis inſculpſerunt: à quibus ego non paruam ſcribẽdæ hiſtoriæ materiam mutuare curaui. Deinde non pauca antiquiſsima volumina, quæ publica ſacerdotum Vpſalenſium fide, & Gothico ſermone, ac charactere conſcripta, atque hinc illinc diſperſa inueni, ad mei inſtituti negotium accommodaui. Nec dedignatus ſum etiam Ericum Vpſalenſem, & Saxonem Danicum, quem Irenicus Ioannem Saxonem vocat, in eorum hiſtoriis imitari: vt demum ex multorum veterum, & fidedignorum teſtimoniis ea hiſtoria conſurgere poſsit, quæ veritatem potius, quàm eloquentiam exhibebit. Prętereà in illis Gothicis rębus, quæ extra patriam deſcribendæ occurrunt, Ablabium, & Iordanem Gothos, quorum memini, deinde Dionem Græcum, & Hiſpanorum hiſtoriam imitari conſtitui. Nec Procopium, aut eius interpretem Leonardum Aretinum, immò neque Blondum, vel Agathiũ, aut Sabellicũ, ſiue Bernardũ Iuſtinianũ, vel Albertũ Crantzium omiſſurus ſum: vt demũ omnibus perſuaſum euadat, me nullũ laborẽ prætermiſiſſe, nullos graues autores neglexiſſe, aut vllà occaſionẽ reliquiſſe, vnde Gothica geſta, quę hactenus ſine ordine diſperſa fuerãt, abſoluta hiſtoria tradi potuiſſent. De me autẽ, & mea fide in cõſcribendis hiſtoriis, illud attendendũ exiſtimo, quod Cl. Ptolemæus, & C. Plinius in Geographia tradẽda ſe feciſſe fatentur: videlicet, quód eis primam fidem tribuerint, qui in illis terris fuiſſent educati, vel plurimũ conuerſati. Mirſilius quoque Lesbicus hiſtoricus ait, quód de alicuius gentis antiquitate, & origine, magis credẽdũ ſit ipſi gẽti, atque vicinis, quàm remotis, & externis. Idem ſentit Ioſephus libro primo contra Appionẽ, affirmans, eos omnino deridendos eſſe, qui procul ab aliqua gẽte poſiti, ipſam de eius antiquitate, & moribus docere pręſumunt. Quocirca mihi homini Gotho, de Gothica gẽte ſcripturo, plus fidei tribuẽdũ eſſe puto, quàm Chaldæo, vel Græco res Gothicas enarrare conanti: quamuis non ignorem ipſis ſcriptoribus ex vetuſtarum rerum commemoratione contingere, vt in multis labantur. Nam & antiquiora illa paulum ſuboſcuram ambiguitatem præbent ſcribentibus, & tẽporum deſcriptio haud facilis cognitu, quandoque detrahit legentibus fidem. Heroum prætereà, Regũmque, ac cæterorum virorum multiplex, ac varium genus, non ſatis exquiſitè explicari poteſt. Accedit inſuper, quod omnium eſt difficillimum, vt de antiquorum geſtis ſcriptores inter ſe admodum diſſentiant: qua moti re nobiliores, qui poſtmodum ſecuti ſunt, hiſtorici, omiſsis priorum narrationibus, ad recentiores ſe hiſtorias (vt ait Diodorus in principio ſui quinti libri) contulere. Ephorus quippe Cymæus Socratis diſcipulus hiſtoriã ſcripturus, veteribus prætermiſsis rebus, ab Heraclidum tempore narrandi exordium cœpit. Calliſthenes, ac Theopompus, quos eadem tulit ætas, priſca illa minimè attigerunt. Ego autem ipſius Diodori exemplo ſecus arbitratus, onus ſumpſi, nõ ſolùm præſentes, ſed priſcas res literis mandandi. Maxima enim, plurimáque vetuſtiſsimorum heroum, ac Regum, tum aliorum excellentium virorum merita, & egregia facinora extiterunt, ob quæ à poſteris perennes honores, & in hiſtoria laudem meruere ſempiternam.

Autores, quos Io. Gothus ſequitur.
Gothi maiorũ geſta carminibus ędiderũt.
Vpſalen. ſacerdotes vetuſtiſſimi rerum geſtarum tractatores.
Ericus Vpſalẽ.
Saxo grãmat.
Gothicæ res externæ.
Ablabius.
Iordanes.
Dion Gręcus.
Procopius.
Leonardus Aretinus.
Blondus.
Agathius.
Sabellicus.
Bernardus Iuſtinianus.
Albertus Crãtzius.
Hiſtorici, quibus maior fides adhibenda eſt.
Hiſtorię ſcribẽdę difficultas.
Diodorus Siculus de priſcis hiſtoriis.
Ephorus Cymęus Socratis diſcipulus.
Calliſthenes.
Theopompus.
Hiſtoria non inutiliter res priſcas tradit.

IO. MAGNI

LINCOPENSIS NATIONE GOTHI ET ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTOriæ Gothicæ ex probatis antiquorum monumentis collectæ.

DE GOTHORVM ORIGINE LIBER PRIMVS.

CAP. I.

Gothicę gentis origo.

Moſes Hebręus, Philõ, Beroſus Chaldęus.

ORIGINEM igitur Gothicæ gẽtis ex abditis priſcorũ tẽporũ latebris educturus, antiquiſſimos, eoſdémq; probatiſſimos autores, Moſen, & Philonem Hebræos, Beroſúmque Chaldæũ imitari ꝯſtitui, tam in numero annorũ ab Adã vſque ad diluuiũ Noë, & natiuitate Abrahæ, quàm in cõſtitutione coloniarũ, quæ per vniuerſũ orbẽ poſt illã vniuerſalẽ inũdationẽ diſſeminatæ fuerunt,

Annorum mũdi vera ſupputatio.

omiſſis illis autoribus, qui à ſacra Geneſis hiſtoria diſcedentes, apertè, & nimium circa alterum, vel vtrunq; errauerũt. Illi enim cõtra publicã fidẽ loquẽtes, & à ſe inuicẽ diſſidentes, à creatione Adæ vſq; ad Chriſti natiuitatẽ longè plures annos, quàm ſacrarũ literarũ autoritas admittit, aſſignãt: hi verò ex Geneſis cap. V. mille ſexcentos quinquagintaſex annos ab Adam vſque ad diluuiũ Noë, deinde tranſacto diluuio ad Abrahã, ducẽtos nonagintaduos, magno ꝯſenſu aſſeuerãt. Quocirca examinatis omnibus eiuſdẽ publicæ fidei aſſertoribus, inuenio ab Adã, & mũdi creatione, vſque ad Chriſti natiuitatẽ, annos ter mille nongẽtos ſexaginta. Hæc itaque de vera annorũ ſupputatione ſufficiant:

Anni à creatione mundi ad Chriſtũ 3960.

Noë tribus filiis totum orbem diuiſit.

nunc diuiſionem totius orbis, quẽ Noë tribus filiis ſuis partitus eſt, breuiter annectam. Prius tamen conſyderandum eſt, totam vetuſtiſſimorum hiſtoricorũ turbã in hoc cõuenire, quòd Noë (quẽ alii Ianũ, ſiue Ogygẽ cognominant) perdito aquis diluuii humano genere, ad Scythicas terras in mõtes Armeniæ, ſiue Caſpios, non procul ab Araxi fluuio, arca ſeruatus euaſit. Quippe locus primus, quo cœpit humanũ genus poſt diluuiũ, fuit Scythia Araxea, vt Beroſus Caldæus, & Hieronymus AEgyptius, & Maſeas Damaſcenus, atq; Moſes ꝯſentiũt. De quibus Archilochus Græcus in Epitheto tẽporũ ita dicit: Maſeas Phœnix Damaſcenus

Arca Noë in montibus Armenię quieuit. Hieronymus AEgyptius. Maſeas Damaſcenus. Moſes Archilochus Græcus.

Damaſcenus libro X C VII. hiſtoriarũ aſſerit ante Ninũ ferme C C L. annis fuiſſe inundationẽ terrarum, & quendam, cui Moſes antiquiſſimus hiſtoricus teſtimonium perhibet, liberatum circa fluuium Araxem ad montes Caſpios, tum'que recẽte cœlo, & rudi humano genere, vixiſſe auream vitam: in qua, nullo ferente leges, natura ipſa viuebatur, quouſque Ninus, & Semiramis arma gentibus intulerunt, & auream vitam vitiare cœperunt. Idem teſtãtur Latini ſcriptores, Trogus Pompeius, & eius abbreuiator Iuſtinus libro I. Epitomarum de aurea vita ante Ninum. Deinde in ſecundo libro affirmant, Scythas ſemper fuiſſe ſuperiores de principatu humanæ originis. Neque id ſilet Cato, qui in ſecũdo fragmento cum illis conuenit, ante Ninum circiter ducentis quinquaginta annis, quibus durauit aureum ſeculum, terras fuiſſe inundatas, & in Scythia renouatum, auctúmque mortale genus. Quod quo pacto factum fuerit, Beroſus lib. I I I. oſtendens dicit:

Aurea ætas.

Ninus auream ætatem vitiauit.

Trogus Pompeius.

Iuſtinus.

Scythæ omniũ hoim primi.

Cato.

Beroſus de aucto humano genere.

CAP. II.

EXICCATA humo, & torrefacta terra, Noë cum familia de monte Gordieo(vt par erat) deſcendit in ſubiectam planitiem, plenam cadauerum: quam vſque ad hanc ætatem appellant Miri adam, id eſt, euiſceratorum hominum: & inſcripſit in lapideũ monumentum rem geſtam: & vocant incolæ Locum egreſſorium Noë. Congreſſi verò coniugibus, perpetuò gemĩos ædebãt, marẽ & fœminã: qui adulti, & cõiuges effecti, & ipſi binos partu liberos ædebãt. Neq; enim vnq̃ Deus, vel natura defuit neceſſitati, quæ ad vniuerſi orbis ſpectat opulẽtiã. Eo pacto breui in immẽſũ adaucto humano genere, opus erat nouas ſibi cõquirere ſedes. Hactenus verba ſunt Beroſi: ex quibus apertè colligitur, breue admodũ tẽpus interceſſiſſe ĩter ipſũ vniuerſale diluuiũ, & multiplicatiõnẽ humani generis per vniuerſã Scythiã, & oĩa regna Aquilõis, præſertim Suetiã, Gothiã, Finningiam, Moſcouiam, Lituaniam, Armeniam, Tartariam: quæ vtranque Scythiam, Aſiaticam, & Europæam complectuntur, reſpiciúntq; hinc illinc flumen illud Tanaim, à cuius oſtio ipſe Noë tãdem poſt centũ annos (vt mox ex Beroſo probabimus) egreſſus, colonias in totum orbem extendit. Sed interim ope-

Mons Gordicus i Scythia.

Aquilonaria regna, multiplicato in ſe primũm humão genere, habitantur.

Tanais diuidit duas Scythias

Noë 100. annis moratus in Scythia.

rę pretium fuerit oſtendere nonnulla, quæ in eiſdem Scythicis terris medio ſeculo egerit. Scribit autem Moſes, eundem Noë arca egreſſum, mox ſacra Deo, cùm pro liberatiōe, & expiatiōne, tum ne ámodo vnquam terra ſimili inundatione periclitaretur, feciſſe. Immò Ioſephus, ipſum ſacrificia, & orationes pro ſuæ poſteritatis ſalute faciētem, exauditum fuiſſe commemorat, talia videlicet pro filiis orantem: Vt eius hoſtias propitius Deus ſuſcipere dignaretur, & nullam iracundiam ſimilem vlterius terra ſuſciperet: vt eius opibus impinguati, & ciuitates conſtituentes, vitam habere poſſent feliciorem, & nullis bonis, quibus ante imbrem abundauerant, fraudarentur, ad longam vtique ſenectutem peruenturi. Enimuerò (teſte Moſe) Dominus, exaudita oratione eius, ait ad eum: Nequaquàm vltrà maledicam terræ propter homines. Benedixítque Deus Noë, & filiis eius, dicens: Creſcite, & multiplicamini. Qua quidem benedictione mandatum de generis humani multiplicatione accepit: tantúmque breui (vt dicere cœpimus) multiplicati ſunt homines, vt ea benedictio ſimilis illi benedictioni videretur, qua Chriſtus duos piſces, & quinque panes benedicens, in cibū quinque millium hominum multiplicauit. Probat hanc ſubitam, & ingentem hominum multiplicationem Diodorus Siculus, qui libro tertio, exercitum Nini, adhuc viuente Noë, ex Etheſia ſcriptore, immēſū fuiſſe aſſeuerat, quippe qui in ſe habebat pedites ad decies ſepties cētena millia, equitū millia ducēta, currus verò falcatos paulò minus decē millibus & ſexcētis. Quocirca Beroſus in III. & IIII. Chaldaicarū hiſtoriarū libris affirmat, humanū genus adeò in immenſū multiplicatū fuiſſe in illis primis centū annis poſt diluuiū, vt illa latiſſima Aquilonaria, & Gothica regna, plures incolas capere nō poſſent, neceſſitáſque ipſum Noë ad comparandas nouas ſedes compelleret.

Noë orabat dominum.

Ioſephus.

Noë pro poſteris ſuis orabat

Noë à domino benedictus.

Multiplicatio humani generis immenſa.

CAP. III.

IGITVR Noë cēteſimo anno poſt diluuiū, quo natus eſt dux Phalech (vt S. Moſes Geneſis X. & XI. ſcribens aſſeuerat: ſupputat enim à Sem poſt diluuiū vſq; ad Phalech, annos cētū: & vt aiūt Hebræi, & Catholici autores) Sem præfecit Aſiæ, Chā Aegypto, & Africæ: cuius metropolis fuit Chammin. Iaphetū verò (qui

Noë colonias in vniuerſum orbem deducit.

Sem in Aſia. Cham in Egypto & Africa

(qui & Atlas Maurus dictus eſt, quòd obierit in Mauritania, vt Diodorus in quarto inſinuat) præfecit Europæ. Ipſe toti orbi, maximè ad Occidentē, atque ad Septentrionem (vt idem Diodorus in quarto habet) præfuit. Quod etiam Philo Hebræus de multiplicato humano genere ſcribens, dicit, quòd ipſe Noë cum tribus filiis, & multis colonis in pontum venit, & ratibus perluſtrauit omne mare Mediterraneum, oſtēdens primò Sem omne litus Aſiaticū à Tanai per Boſphorum, vſque ad Nilum AEgypti: & Chameſi à Nilo litus Africæ, vſque in anguſtias Oceani, & Gadium. Iapheto autem omne litus Europæ à Gadibus vſque Tanaim, & ſingulis prouinciis circa litus diuiſit colonias. Decennio, poſtquàm à Tanai diſceſſerat, in eundem locum rediit. Reuerſúſque in Scythiam, Nimbrotum (qui & Saturnus dicitur) anno à diluuio (vt Beroſus ait) centeſimo trigeſimoprimo, primum Babiloniæ Regem creauit: déinde complures alias colonias (quarum etiam Beroſus meminit) in vniuerſum orbem emiſit. Tandem poſtquàm maiorem ſuæ ætatis partem apud Scythas à tempore diluuii exegerat, multáque (teſte eodem Beroſo) pro optimè inſtituenda poſteritate diſpoſuerat, magna coloniarum multitudine ſociatus in Aſiam, déinde in Africam, & poſtremo, ac ſecundo trāſitu in Italiam (in qua fatis conceſſit) peruénit. Igitur ex præmiſſis plura colligi poſſunt: quorum primum eſt, quòd omnia Scythica, & Septentrionalia regna principatum humanæ originis ſibi poſt vniuerſalem inūdationem, teſtimonio probatiſſimorum autorum, iure vēdicare poſſint: déinde quòd Sueonia, Gothia, & Finningia, quarum hiſtorias ſcribere inſtitui, prius affluentiſſima mortalium multitudine incolebantur, quàm reliquæ totius orbis partes, præſertim Auſtrales, vllum colonum haberent: prætereà quòd centum & octo annis (ſi fragmentis Catonis credendum eſt) illæ ipſæ regiones ante Italiam habitatæ fuerunt. Chaldaica quoque Babylon, quam Beroſus regnum regnorum, & primum in orbe terrarum populum nominat, ferme vigintiquatuor annis poſt primum Italiæ incolatum, principe Nimbroto, incepit. Hactenus de prima fortitione coloniarum, quantum ad meum propoſitum ſatis eſſe putaui. Nunc ad Scythica, & Aquilonaria regna, vt eorum Reges, & heroës deſcribam, me conuertam.

Iaphet in Europa.

Noë totius mūdi rex.

Philo de multiplicatione humani generis.

Noë 10. annis occupatus erat in conſtituendis coloniis per vniuerſum orbē.

Tana s flumen.

Noë Nimbrotū primum Regē Babyloniæ creat.

Noë magnam ſuæ ætatis partem poſt diluuium apud Scythas egit.

Noë Romæ mortuus in Ianiculo monte.

Septentrionalia regna principatum humani generis ſibi vendicant.

Septentrionalia regna 108. annis ante Italiā habitata fuerunt.

Italia antiquior regno Babyloniæ.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

CAP. IIII.

Magogus primus Gothorũ Rex internus. Scythica gens antiquiſsima.

MAGOGVS igitur Noë ex filio Iapheto nepos (teſte Ioſepho primo ſuarũ antiquitatũ libro cap. XI) Scythicæ gentis pater, & cõditor erat: primúmq; in ea Europæa Scythiæ parte, quæ nũc Finlãdia vocatur, & Gothorum Regi Orientẽ, ſiue Tanaim verſus hodie paret, imperabat: deinde, vt publica patriæ hiſtoriæ fides habet, trãſmiſſo Venedici maris ſinu in Gothiam, Scãdianæ peninſulæ partẽ, nauibus vectus, magnáque populi multitudine ſociatus, peruénit, & eas gentes ex ſuo nomine (vt autor eſt idem Ioſephus) Magogas nominauit: quibus poſteà Græci Scytharum nomen impoſuerunt. Complures quoque Latinorum totam Scandiam, vti diximus, Scythico nomini attribuêre: at patria lingua à gentis origine vſque in præſens, ſemper (vt paulò antè dictum eſt) Gethæ fuerant nuncupati. Demum Latini, poſtquàm cum eis de imperio cõtendere cœperunt, ipſos frequentius Gothos vocare voluerunt: quanquàm non rarò promiſcuo nomine nunc Gothi, nunc Gethæ, in Latinorum hiſtoriis appellentur, vt in contextu hiſtoriæ deducemus. Sed hoc loco conſyderandum puto, hunc Magogum alium fuiſſe ab eo Magogo, quem Beroſus aſſeuerat à Nimbroto Babyloniorum Rege, ſiue Saturno, miſſum fuiſſe cum coloniis in Cœloſyriam, ibíque regnum, & vrbem Magogibi, id eſt, patriam Magog conſtituiſſe, circa annum à Noëtico diluuio centeſimum ſeptuageſimumquintum. Hic autẽ Gethicas terras, circa annos ab eodem diluuio octogintaocto, adminiſtrandas ingreſſus eſt: niſi forſan, poſtquàm ipſe intra eas pluribus annis regnaſſet, regnáque, & Reſpub. pro illorum temporum ratione conſtituiſſet, tandem ad Nimbrotum, & Cœloſyriam commigraſſet, iuxta exemplum Noẽ, & filiorum eius, qui (teſte Beroſo) nunc in Armenia, nunc ad oſtia Tanais, poſtremò in Aſia, Africa, & Italia cõſederunt. Neceſſariũ quippe erat, vt illi humani generis Principes tantã populi multitudinẽ, quæ ſub Septentrione in immenſum (vt modò ex Beroſo colligebamus) creuerat, ĩ vniuerſã terrã ſæpius educere curarẽt.

Magogas gentes Scythicas eſſe.

Scandia Scythica.

Gothi, & Gethæ eadẽ gens

Magogi duo. Cœloſyria.

Trãſmigrationes multæ priſcorum hominum.

CAP.

CAP. V.

FVERVNT huic Magogo quinque filii: quorum primus Suenno, Sueonicæ gẽtis propagator fuit, & rector: ſecũdus verò Gethar, quẽ alii Gogum dixere, nomen ſuũ Gethis, quibus præerat, adaptandum curauit: reliqui tres, Thor, German, Vbbo, fideli, promptóque obſequio fraternum illorum imperium coluêre. Quocirca non multò minor eorum autoritas in ſubiectis populis erat, quàm ſi Reges deſignati fuiſſent. Neque eo tempore formidandum erat, fraternæ gratiæ vinculum, aut iuſiurãdum, ob Principum pluralitatem, vel regnandi ambitionem, violatum iri: currebat enim tũc illa aurea innocentis vitæ ætas, quam vetuſtiſſimi hiſtorici, & poetæ tot miris, ſummíſque laudibus extollunt.

Suenno 2. Gothorum Rex internus.

Gethar, ſiue Gogus 3. Getharum Rex internus.

Thor. German. Vbbo.

Aurea ætas.

CAP. VI.

VBBO deinde, poſtquàm præterierant à diluuio vniuerſali anni circiter ducẽti quadragintaſex, Suenone fratre fatis abſumpto, principatũ ſuper Sueões adeptus eſt. Ab hoc Vbbone ante tempora Abrahæ ædificata eſt vrbs Vpſalia: ſic dicta à principio, quaſi Vbbonis aula, ſiue quòd circa litora Salæ fluuii ſitum obtineat: à qua etiam diuturno temporũ curſu Sueonum Principes dici voluerunt Reges Vpſalẽſes. Eſt ea vrbs in amœno loco poſita, non hominibus tantum, & Principibus, ac Regibus, ſed ſummis Gothorum Pontificibus, & ipſis Diis à principio dedicata.

Vbbo 4. Gothorum Rex internus.

Vpſalia metropolis antiquiſſima.

CAP. VII.

VBBONE apud Vpſaliam defuncto, aliquot anni præterierunt, antequàm illi in regno Sueonum ſuccederet

Siggo 5. Gothorum Rex internus.

Sigtuna oppi/dũ ędificatur.

Eſtones. Finni.

Siggo: qui opportuno loco ex ſuo nomine Sigtunã oppidum prope lacum Meler erigendum curauit, vt eſſet idoneum præſidium, quo barbari Eſtones, aut Finnones, ſiue aliæ Orientales gẽtes à vaſtãdo agro Suetico arcerentur. Illo enim tempore, queadmodum Aſſyriorum regnum ſub Nino, & Semiramide in omnem ferme Aſiam extendebatur, ita Hyperborei, ſiue Scythici homines ſuam potentiam lõgè, latéque propagare conabantur. Qui ſi pares cum aliis regnis ſcriptores aſſecuti fuiſſent, nec Aſſyriis, nec aliis potentiſſimis regnis, in rerum geſtarum magnitudine inferiores haberentur. Nam cùm illis magna ſcriptorũ ingenia obuenerint, per terrarum orbem facta ipſorum pro maximis celebrantur, & aliorũ virtus, qui maxima fecere, tanta (vt ait Saluſtius) habetur, quantum eam verbis potuere extollere præclara ingenia. Credendum tamẽ non eſt, ipſos Aquilonares omnino caruiſſe ſcriptoribus rerum à ſe magnificè geſtarum, cùm longè ante inuentas literas Latinas, & antè, quàm Carmenta ex Græcia ad oſtia Tyberis, & Romanum ſolum cum Euãdro perueniſſet, expulſis'que Aboriginibus gentem illam rudem mores, & literas docuiſſet, Gothi ſuas literas habuerint. Cuius rei indicium præſtãt eximiæ magnitudinis ſaxa, veterum buſtis, ac ſpecubus apud Gothos affixa: quæ literarum formis inſculpta perſuadere poſſint, quòd ante vniuerſale diluuium, vel paulò pòſt, gigantea virtute ibi erecta fuiſſent.

Scythæ gentes fortiſsimę nullis in re mi/litari cedunt.

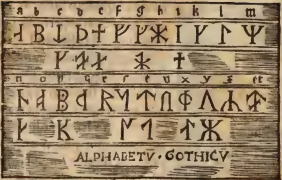
Saluſtius.

Carmenta Latinarum litera/rum inuẽtrix.

Romani olim gens rudis.

Gothicæ literę antiquiſsimę.

Literæ verò hæ ſunt.

Literæ ſeu characteres Gothorum.

HIS Apieibus res geſtas in lapidibus exprimentes ſempiternæ hominũ memoriæ tradiderunt. Quibus etſi Romani ſermonis notitia, quæ tunc ante Romam conditam nulla erat, abeſſet, attamen tanta ad eloquẽtiæ ſtudium, & ad ſcribẽdum patrias poëſes diligentia eos inflammauit, vt non ſolùm pueri modeſti (quod Romanos longo pòſt tempore feciſſe ſcribit Cato) cãtatur; carmina antiqua, in quibus laudes erãt maiorum, paſſim inſtituerentur, verumetiam graues viri in tibias de clarorum virorum virtutibus (vt etiã hodie fit) canerent: tantúſq; erat doctrinæ honor & præmium, vt ſapientibus non modò ſceptra & regna, verumetiam diuinos honores plerique impenderent. Sed de his poſteà ſuis locis nõnihil afferemus. Nunc ad Siggonem reuertamur: Qui poſtq̃ ſubiectos ſibi populos prudenter in bello & pace ad multos annos, vtpote ſexaginta quinque gubernaſſet, armíſq; & legibus præcipuã operam impendiſſet, tandem longo ſenio apud Vpſalenſem metropolim cõſumptus defecit, circa annum à diluuio quadringenteſimum duodecimum.

Res heroũ magnifice geſtæ obliuioni tradi minime debent.

Siggo Rex apud Vpſaliã moritur.

CAP. VIII.

INtereà dum Sueonibus Siggo imperabat, Ericus in Gothorum Regem circa annum à diluuio trecenteſimum quinquageſimum ſeptimũ eligitur. Hic Magogi ex filio Gogo ſiue Gothoro nepos, vel (vt alii dicunt) abnepos, nõ modò inſtituendis bonis moribus, verumetiam patriæ charitate illuſtris

Ericus VI. Gothorũ Rex.

euaſit: ſiquidem iuſtas & ſalutares leges, quas ea ætas permiſit, conſtituit, & quicquid ad cõſeruãdũ Gothicæ Reipub. ſtatũ vtile videbatur, ſummo conatu præſtare curauit. Enimuerò acceptũ à patre, ſiue auo regnũ, tanta virtute gubernauit, atq; in remotas terras extẽdit, vt pleriq; noſtri Hiſtorici hũc affirment non ſolùm præcipuum, ſed primum Regem fuiſſe Gothorũ. Qui cùm vſq; ad eius tempora viuente adhuc Saruco auo ipſius Abrahæ, tantũ multiplicati eſſent, vt ampliſſima inſula Scandiana (quamuis alter orbis dici poſſet) ipſorum infinitum numerũ ſuſtinere nequiret, iuſſa eſt à Rege Erico non parua eorum pars, qui auream ætatem hactenus currẽtem peruerſis facinoribus vitiabant, vicinas ad occidentẽ ſolem inſulas (quæ longo pòſt tempore Danicæ ſiue Cimbricæ dictæ ſunt) quærere, atque in eis nouas ſedes collocare. Itaque noui illarũ inſularum incolæ effecti, diu poſtq; ex terris Gothorum exierant (vt etiam ipſorum hiſtoriæ teſtãtur) ſine Rege ibi conſederunt. Quippe ab hoc Erico vſq; ad Danum, quem ſuum primum Regem tẽpore Gedeonis Iudicis Iſraël fuiſſe affirmant, fluxerũt anni circiter ſexcenti ſexaginta; atq; intereà Regibus Gothorum, ſiue Iudicibus ab eis conſtitutis paruerunt, donec Humelus Gothorum Rex (vt infrà dicemus) ſupradictũ filium ſuũ Danum eis Regem impoſuit. Sed ad Ericum reuertar: de cuius præclaris facinoribus ſi copioſiorem notitiam haberem, facilè oſtenderem eius regnum tantò glorioſius extitiſſe, quantò innocentius illud ſeculum noſtris temporibus fuiſſe conſyderamus. Circumferuntur in tota patria ante publicum omnium conſpectũ carmina patrio ſermone de eius geſtis ab antiquiſſimo æuo ædita, in quibus præter cætera multa, ſequentium verſuum ſenſus habetur.

Neceſsitas ĩquirendi nouas ſedes.

Danicæ inſulæ inhabitari cœperunt.

Danus primus Rex Danorũ tempore Gedeonis Ducis Iſrael.

ERICVS.

Primus in regnis Geticis coronam
Regiam geſſi,ſubiiq; Regis
Munus,& mores colui ſereno
Principe dignos.
Horrui quicquid furor aut libido
Suaſit,& nulli grauis aut moleſtus,
Sed probus,viuens timui præeſſe
More tyranni.
Legibus iuſtis populos gubernans
Præfui : nullus pauor innocenteis
Terruit : iudex procul eſt iniquus
Me duce pulſus.
Daniæ regnum caruit colonis,
Donec illius regionis agros
Gotthicas gentes habitare iuſſi.
Sed ſine Rege
Non erant pauci populi rebelles,
Quos metus legum vetuit morari
Gotthica in terra,vel habere ſedeis
Inter honeſtos.
His ego pulſis procul in remotas
Cimbricas terras,reliquis quietem
Præſtiti firmam : nec erat timenda
Turba nefanda.
Iudices illis adhibens tributo
Subdidi iuſto:nec erat poteſtas,
Qua iugo tali poterat reſiſti
Tempore multo,
Donec Humelo Gothico tyranno,
Natus eſt Danus ſimilis parenti :
Qui dedit nomen titulúmque regni
Gentibus illis.
Non tamen Danos potuit tributo
Debito Gotthis liberare, quorum
Maximas vires metuebat ipſe
Viribus impar.

Carmina patrio ſermone ædita in Latinum traducta.

Hinc ſatis iuſta eſt ratio, coarctans
Danicos Reges, quòd in omne tempus
Gotthico Regi referant tributa,
Colláq; ſubdant.

Pagana ſuperſtitione faſcinata nobilis patria labitur in idolatriam.

TANDEM poſtq̃ mortuo Erico optima illa aurei ſeculi tempora nimis celeri curſu præceſſerant, res Sueonum, quæ bono inchoata fuere principio, in deterius dilabi cœperunt, & demum euolutis à diluuio quadringentis annis, ad impium idolorum cultum corruerunt. Erat (vti diximus) in eorum patribus, & atauis, pietas erga Deum incorrupta, ingens atque infatigabile virtutis ſtudium, innocentia vbique ſecura, nuſquam violētiæ, nuſquam iniuriæ locus, iuſtitia omniū animos conſtantiſſimo fœdere continebat: ſed obrepens paulatim humanæ mentis corruptio, aut omnes virtutes, aut certè maximam earum partem euertit: diuinæ que maieſtatis cultus ab ipſo Noë (teſte Beroſo) per manus traditus, qui primùm omnium curari debuit, neglectus eſt.

Deum negligēs negligitur ab ipſo.

Próinde neglecta Diuinitas, neglexit eos à quibus negligebatur: ipſos tradidit aut tradi permiſit, in reprobū ſenſum, & in ipſum idolatriæ horrendum crimen: à quo quātus ſcelerū cumulus in vniuerſum orbem effluxerit, nullæ hiſtoriæ ſilent. Sed dicat hîc fortaſſe quiſpiam, non eſſe operæpretium, aliqua quantumuis magna & præclara Gentiliū facinora recenſere: quod certè mihi perſuaderi permitterem, niſi lex hiſtoriæ, quam conſcribendam ſuſcepi, me ad eorum narrationē traduxiſſet, cùm non ſit omnino inutile homini Chriſtiano paganæ ſuperſtitionis ſtudia conſyderare, vt pura mente gratias agat diuinæ miſerationi, per quam nouit ſe à tanto errore atque æterna miſeria liberatum, ſimúlq; ingemiſcat ſua opera (cùm ſit in filium Dei adoptatus) Ethnicorum virtutibus ſæpenumero ſuperari.

Gratiæ Deo ſemper agendæ.

Próinde aperiendum hîc ſentio, quibus numinibus Gothica natio pagana ſuperſtitione ſeducta paruerit. Quæ vnà cum Sueonibus, & omnibus adiacentibus prouinciis, templum quoddam nobiliſſimum, ab antiquiſſimo tēpore in hac Vpſalia adeò magnifico apparatu conſtructum venerabatur, vt nihil in eius parietibus, laquearibus, & columnis,

Locus idolatriæ, & templi apparatus.

niſi aurum ſplendere videretur. Tectum præterea totum auro fulgebat, à quo aurea catena dependens, totum templum, domúſque faſtigia cinxiſſe memoratur. Quo factũ erat, vt templum in ampla planitie ſitum, admirando ſui fulgore venerandam religionis maieſtatem acceſſuris præberet. Aſtabat eius foribus arbor ingens ignoti generis, patulis diffuſa ramis, æſtate & hyeme iuxtà virens.

CAP. IX.

IN HOC templo, Thorus tanquam potentiſſimus & ſummus omnium Deorum, in medio triclinio ſtrato puluinari colebatur: cuius magnitudini nihil diuinarũ humanarúmue rerum digna æqualitate conferri poſſe exiſtimatum eſt. Erat in capite eius corona, & in manu ſceptrum, atque in circuitu duodecim ſtellæ: vnde admonebantur cultores credere ipſum eſſe Iouem Auxurũ, hoc eſt, imberbem vel Ioui ſimilẽ, qui in aëre præſidẽs, tonitrua, fulgura, ventos, & nubes, ſerenitatémq; gubernans, agrorum fœcunditatem cum fructibus vniuerſis ſubminiſtraret: cuius patrocinio credebãt ſe à pernicioſis ſyderũ influxibus, & tempeſtatibus, atque à peſtilentia, & fame præſeruari, frugibúſque & omnium bonorũ affluentia beari. Quapropter omnes Aquilonarium regnorum Principes & populi Numen illud mirà pietate venerantes, diem vnum (quem Latini diem Iouis appellant) per ſingulas hebdomadas eius cultui & nomini dedicatum obſeruabant. Quæ nominatio etiam ad noſtrã ætatem, relicta pagana ſuperſtitione, perſe-

Thorus æſtimatus ſummus Deorum.

Thori pro Iouis nomine utebantur.

A die Iouis remanet memoria culturæ Iouialis.

Ianuarius menſis lingua Gothica a Thoro nomen habet.
Similiter tonitrua ab ipſo nomen acceperunt.
Othius et Frigga Dii æſtimabantur.

uerat. Primúmque anni menſem, quem alii Ianuarium vocãt, noſtri menſem Thoronis appellant. Præterea coruſcationes, fulmina, & tonitrua, ſimiléſque ſyderũ motus, fragorem Thoronis appellant: plurimiqȝ Gothorum noſtra ætate Thorones nominãtur. Cingebant latera huius ſupremi Numinis alii duo Dii, Othinus & Frigga, quorum ſimulachra perinde ac comparium Deorũ maieſtas exigere videbatur, vtrinqȝ collocata fuerunt. Othini ſiquidem ſtatua à dextris poſita Martem ipſum aureis armis fulgentem expreſſit. Viuens enim Othinus tanto opinionis fulgore (vt ait Saxo Danicus) cunctis terrarum partibus innitebatur, vt ipſum non ſecus, quàm datum mundo lumen omnes gentes amplecterentur, nec vllus orbis locus extaret, qui numinis eius potentiæ non parêret. Cuius præſidium Gothi aduerſus omnem bellorum impetum ſufficere credẽtes, ipſum incredibili veneratione proſecuti, diem Mercurii in eius honorem æterna commemoratione conſecrauerunt. Et quia viuus in tota Europa diuinitatis titulũ, quòd nulli in arte militari cederet, aſſecutus fuiſſet, hinc eueniſſe credo, vt Gothi (quemadmodum teſtatur Diõ Græcus, Ablabius, & Iordanes, Gothicarũ rerum ſcriptores) Martem, quem Deum belli putauit antiquitas, apud ſe dicerent Primogenitum: quod inſignis Poëta non ignorabat, cùm diceret:

Dies Mercurii Othino ſacer erat.
Martem Deum belli putabant ueteres pagani.

Gradiuúmqȝ patrem Geticis qui præſidet armis.

Martis cultura.

Quem Gothi ſemper aſperrima placauere cultura, morte ſcilicet captiuorum, opinantes bellorum præſidem aptius humano cruore placari, à quo viciſſim omnem belligerandi induſtriam adeò perfectè didiciſſe videbantur, vt deuictis Europæ & Aſiæ potentiſſimis imperiis, ſummum fortitudinis gradum ſint aſſecuti. Simulachrum Friggæ tertio loco poſitum, vt amorum gratiarúmqȝ, ita pulchritudinis, delitiarũ, nuptiarum, & voluptatum omnium Dea credebatur. Et ob id tantum apud Gothos, quantum Venus apud Romanos venerata, diem Veneris vſque ad noſtram ætatem ſibi conſecratũ habet, certáſque ſtellas in cœlo à maioribus noſtris Colũ & Fuſum Friggæ nominatas accepimus. Præterea pingebatur gladio & arcu armata, quòd in illis terris vterqȝ ſexus ſemper in arma promptiſſimus eſſet. Quippe non ſolùm Aquilonares viri, verumetiam mulieres & virgines, olim omnia penè temporũ momenta ad ex-

Ordo ſimulachrorum in fano poſitorũ.
Diem Veneris Friggæ Deæ cõſecrabant.
Stellas quaſdã Colũ & Fuſũ Friggæ nominabant.

colendam militiã conferebant, ne virtutis neruos luxuriæ contagione hebetari paterentur. Sed de his infrà dicemus.

CAP. X.

PRAETER hæc tria præcipua Numina colebantur Dii alii complures, qui (teſte Saxone Danico) miranda præſtigiarum machinatione callentes, occupatis ſimplicium animis, diuinitatis ſibi faſtigiũ arrogauerũt. Quippe non ſolùm Gothos, verumetiam omnes Septẽtrionales prouincias vaniſſimæ crudelitatis laqueis circumuentas, ad cultus ſibi pendendi ſtudium concitantes, præcipuo ludificationis ſuæ contagio reſperſerunt. Adeò nanque fallaciæ eorũ effectus percrebruit, vt in ipſis cæteri quandam numinum potentiam venerantes, eóſque Deos vel Deorum compares autumantes, veneficiorum autoribus ſolennia vota perſoluerent, & ſacrilego errori honorem ſacris debitũ exhiberent. Inter quos quidam Methothim arte magica inſignis, excellentem fictæ diuinitatis opinionem ſibi arripiens, ſimplicium hominum animos præſtigioſæ artis fama ſeductos, ad ſuperſtitioſa libamenta ſibi præbenda adduxit. Hic cùm eſſet ſummus Deorum Pontifex, ſacrificia cærimoniáſque ita diſtinxit atque diſpoſuit, vt diſcretus Superûm cuique cultus & libatio obſeruaretur, aſſerens Deorum offenſas communibus ſacrificiis, aut permixtis cærimoniis, expiari non poſſe. Fro quoque Deorum ſatrapa ſedem haud procul Vpſalia habuit, vbi veterẽ litationis morem tot gentibus aut ſeculis vſurpatum, triſti infandóque piaculo mutauit. Siquidem humani

Plures Deos colebant.

Methothi præſtigiator magicus.

Fro Deorũ Satrapa in Deorum numerum relatus.

generis hoſtias mactare aggreſſus, fœda Superis libamina perſoluit: cui tandem in Deorum numerum relato, vt qui Deus ſanguinis haberetur, furuæ hoſtiæ immolabātur, lectiſterniáq;, & ludi nocturni annuo feriarum circuitu (vt aliquando in vrbe Roma Diti & Proſerpinæ) conſecrabantur. Hollerum etiam diuinitatis inſignibus decoratum decepta venerabatur antiquitas. Is ſiquidem parem cum Othino amplitudinem inter Deos aſſecutus, adeò armorum & præſtigiarum vſu clarus euaſerat, vt ad traiiciēda maria oſſe, quod diris carminibus obſignauiſſet, nauigii loco vteretur, nec eo ſegnius quàm nauigio præiecta aquarum obſtacula ſuperaret. Præterea eorum numero Vagnoſtum & Hadingum appoſitos inuenio: quibus ob opem in periculo bellorum promptius exhibitam, diuini honores pendebantur. Præter hos Roſtiophum Finnonicū, eò quòd exquiſitis præſcientiæ ſtudiis viuus excelluiſſet, poſt fata in Deorum ſocietatē translatum crediderunt. Additur his Roſtarus, cuius ſtupenda immanitas humani ſanguinis ſacrificio ita placari voluit, vt ei illorum, quos cultores ſui oppreſſuri eſſent, animas dedicarent. Demum complures alii Maximi Toronis aút Othini filii exiſtimati, diuinis honoribus à ſeducto populo donabantur, ac publico digni libamine cenſebantur.

Hollerum pro Deo uenerabantur.

Vagnoſtum & Hadingū Diis appoſuerunt. Roſtiophū Finnonicum Diis applicuerunt.

Roſtarus crudelis.

Thoronis aut Othini filii exiſtimati, diuinis honoribus donabantur.

CAP. XI.

NEC Prætereundum puto, quomodo Dii Gothorum cum illis qui apud Byzantium colebantur, ſimilitudinẽ communionémq; habuerint, qualem noſtra ætate Pontifices Borealium regnorũ cum Romanis Pontificibus obſeruant. Siquidem Byzantini Dij Gothicos Deos, ſiquando cõperti fuiſſent diuinitatis gloriam aliquo nefario facinore maculaſſe, non ſolùm Deorum collegio ſubmouere, verumetiam primatu eiectos, ac domeſtico honore ſpoliatos proſcribere, & aliis pœnis afficere autoritatem habebant: qua ſæpius ſeuerè vſi fuiſſe traduntur, exiſtimantes alicuius probroſi Dei potentiam ſatius ſubruendam, quàm publicam religionem ſacrilego exemplo profanandã, ne ipſi pœnas alieno crimini debitas in ſe tranſlatas experirentur. Enimuerò compertum habebant, ſuæ diuinitatis cultores, vulgatis parium Deorum criminibus, obſequium contemptu, religionẽ ludibrio commutare, ſacra pro ſacrilegio duci, ſtatas ſolennéſq; cærimonias ſcenicorum ludorum loco exiſtimari. Itaq; ſubmotis illis, alios in locum ipſorum ſufficientes, facto ipſo oſtenderunt, ſe Deos ac Reges creãdi deſtituendíq; poteſtatem habere. Nec ſemper ea pœna perpetuò duratura, ſed iuxta culpæ modũ quædã menſtrua, quædam annua, quædam triennalis, nonnulla verò decẽnalis, aut diuturnior: qua perſoluta, Diis atrocitatem exilii miſerantibus, ad priſtini fulgoris gloriam reuertebantur, præſertim cùm ſuperioris infamiæ ſqualorem medii temporis interuallũ euacuaſſet. Accidit etiam aliquando (quod ait Saxo) vt illi, qui ſcenicis artibus, aut aliis deformibus operibus impediti eſſent, quominus amiſſũ diuinitatis honorem recuperare, aut de integro aſſequi poſſent, ſummos Deorũ nunc adulando, nunc præmiis permulcendo, diuinæ maieſtatis gloriam pecunia emercarentur, & ad honores, quibus aliás eſſent inepti, ingentis ſummæ pretio aditum obtinuerint. Quòd ſi quanti emerent, ſcire voles, illos interroga, qui quanti veneat diuinitas, didicerunt. Hoc tamen verũ eſſe ſcies, quod Tertullianus de Laribus ſcripſit: Qui magis tributarii fuerũt, magis ſancti habebantur, ĩmò qui magis ſancti, magis tributarii erant, ne liceret Deos eſſe gratis. Nec mirùm videri debeat, tantum valuiſſe in hac gente ta-

Dii Gothorum cum his qui apud Byzantium colebantur, communicauerunt.

Pagani arbitratu ſuo Deos ſubmouebant & ſufficiebãt.

Infames diuinos honores pecunia emercabantur.

Magis tributarii magis ſancti.

Aegyptii, Græci, Romani alioquin ſapientes portēta coluerunt & uenerabantur.

lium Deorum opiniònem, quandò apud Aegyptios, Græcos, & Romanos omnium prudentiſſimos, indignæ fabulæ colerētur, templiſq; honorarentur, vtpote Iupiter, Saturnus, Mars, Mercurius, & reliqui, quos fuiſſe mortales homines, & iſtis Gothicis Diis ſceleratiores ſciebant, atque quorum ſepulchra minimè ignorabant.

CAP. XII.

Sacrificia Gothorum nouenario numero obſeruabātur. Religio Gothorum ex Pythagoricis traditionibus aucta.

HACTENVS de Diis: Nunc de Sacrificiis & Sacerdotibus eorū pauca dicemus. Erat olim in ſacrificiis Gothorum numeri nouenarii obſeruatio admodum accepta: fortè quia Pythagorica Philoſophia monuerit numerum imparem, qualis hic eſt, qui ex ter tribus cōſurgit, in omnibus præponi oportere. Ea enim Septentrionalium religio multum ex Pythagoricis traditionibus aucta cōmemoratur, tàm per Salmoxem, q; per alios eiuſdem eruditionis Philoſophos, de quibus infrà dicendum erit. Et quamuis Diis ſuis ſummum cultum ſingulis hebdomadis, & quotidie exhiberent, tamen omni menſe ſolenniorem venerationem ipſis impendentes, nouem dies ſacrificiis ritè ac religioſè abſoluendis tribuerunt, ſingulíſq; diebus nouem animantium genera immolabant: quibus etiā totidem humanas hoſtias adiungebant. Ac poſt nouendiū, per ſummam totius regni celebritatem, templum illud Vpſalenſe frequentiſſimo incolarum acceſſu viſitabatur, ibíq; nouendialibus feriis, & præſcripto ſacrificiorum numero, Diis hoſtiæ ad

Nouem diebus nouem genera animātium immolabant.

aram mactabātur: homo autem quem ſors immolandū obtulerat, in fontem qui ad locum ſacrificiorū ſcaturiebat, viuus immergebatur; qui ſi facilè efflaret animam, fauſtum renuntiabant ſacerdotes votum, mox'que inde ereptum in vicinum nemus (quod ſacrum credebant) ſuſpendentes, inter Deos translatum affirmabant. Quo factum erat, vt beatum ſe crederet, qui ea immolatione excederet è vita. Accidit nonnunquam Reges ipſos eadem ſorte delectos immolari. Quod quia fauſtiſſimum regno ſacrificium æſtimabatur, totius populi multitudo ſumma gratulatione tam inſignem victimam proſequebatur. Enimuerò ſic defunctos nequaquam mori, ſed tam illos, quàm ſeipſos immortales eſſe perſuaſum habebant.

Homo imolabatur.

Miſerabile ſpectaculum ritus ipſorum idolatrarum.

Sorte deligebatur immolandus.

CAP. XIII.

SVNT graues autores aſſeuerantes Gothos multis nationibus excellentius ſapientiæ ſtuduiſſe, ideó'que opinionē de animæ immortalitate induiſſe, quia (vt ait Herodotus) ſe mori non putantes, dicerent eos qui vita functi eſſent, in alium quempiam locum amœniorē demigrare, in quo Deum quendam Bleixen præſidere affirmabant, ad quem aſſiduè præter ſuperius expreſſum modum, cum naue quinque remigum nuntium quempiam ex ſeipſis ſorte delectum mittebant, præcipientes vt ea quibus indigerent, à liberalitate Numinis impetrarent, quemadmodum infrà dicemus. Prætereà tam obſtinatiſſimo animo Deorum ſuorum cultū obſeruabant, vt conci-

Gothorū de immortalitate animæ opinio.

Pugnabãt pro Diis ſagittis & malleis contra tonitrua.

Mallei Iouiales.

tato in nubibus fragore, ſagittas ex arcubus in aëra excutientes, oſtenderent ſe opem afferre velle Diis ſuis, quos tunc ab aliis oppugnari putabant. Nec ea temeraria ſuperſtitione contenti, inuſitati ponderis malleos (quos Iouiales vocabant) ingenti ære complexos, magnáq; religione cultos, ad eum vſum habebant, vt per eos tanquam per Claudiana tonitrua, & per vſitatam rerum ſimilitudinem, cœli fragores, quos malleis cieri credebãt, exprimerent, tantíque ſonitus vim fabrilium ſpecie imitantes, Deorum ſuorum bellis ſic adeſſe admodum religioſum exiſtimarent. Durabat is Iouialium malleorum vſus vſque ad annũ à Chriſto nato milleſimum centeſimum trigeſimum, cùm Magnus Gothorum Rex Chriſtianæ diſciplinæ ſtudio paganã ſuperſtitionem peroſus, & fanum cultu, & Iouem inſignibus ſpoliare ſanctitatis loco habuit: qui propterea ad multa tempora à Gothis périnde ac cœleſtium ſpoliorum ſacrilegus raptor reputatus eſt. Solebant etiam Gothi proceſſuri in prælũ, equos ad aras immolare, quorum abſciſſa capita contiſq; excepta, ſubiectis ſtipitibus diſtentos faucium rictus ante acies præferebãt. Nec tantùm victimas ante bellum, verumetiam poſt ſuperatos hoſtes hoſtias immolabant, magnificóſque ludos in honorem Deorum faciebãt, in quibus effœminati corporum motus, ſceniciq; mimorum plauſus, ac mollia nolarum ſiue ærium crepitacula oſtentabantur. Hæc & alia eximia ſacrificiorum genera potiſſimùm faciebant, vt Diis iuuantibus nulla bellorum vi ſuperari poſſent: adeò eis arma in deſyderio, & continuo vſu erant, vt reliqua omnia humana ſtudia nequicq; comparanda rei militari putarent. Præerant his ſacris diſparium graduum ſacerdotes, Pontifices, Archiflamines, Flamines, Salii, Augures: quorum primis vtpote Pontificibus, permiſſa erat par cum Regibus poteſtas, tantáque autoritas, vt quicquid illi vel ſuaderent, vel iuberent, quaſi de cœlo ſonuiſſet, mox ipſe Rex & populus alacres exequerentur. Inſtruxerunt gentem pluríma ſapientia, ſelegerunt ſacerdotes, religionem fundauerunt. Teſtatur Diõ Græcus huic genti nulla ætate defuiſſe Põtifices, qui eos in ſapientia erudirẽt. Erat quoq; inter eos genus Pontificum illuſtrius, quos Pileatos, & Pios vocauerunt, ex quibus Reges & ſacerdotes ſibi cooptabant, quod etiam inferius ſubnectemus. Sed nunc ad fata Regis Eriti, quæ circa annos à diluuio

Magnus Gothorum Rex abrogauit uſum malleorum.

Equos proceſſuri ad prœliũ ĩmolabant ad aras.

Sacrorum præfecti.

Põtificibus par cum Regibus poteſtas erat.

Pontifices Pileati & Pii.

luuio quadringentos vigintiquinque inciderunt, reuerſi, inueniemus quòd poſt ipſa tã Sueonũ quàm Gothorũ Reſpub. vario modo vacillare cœpit. Quippe non exiſtente Regum Gothiæ & Suetiæ concordia, qua tanta gentium multitudo in trãquillitate & pace cõtineretur, domi pernicioſa diſcordia, & impia idolorum cultura, de qua diximus, foris importuna hoſtilitas inualuit. Id'qꝫ multo tempore, & cum ſumma omniũ incolarum iactura, annis ferè quadringentis. Reges autem Gothorum, qui medio tempore & ſucceſſiuè regnaſſe memorãtur, hi ſunt, Vddo, Alo, Othen, Carolus, Biorno, Gethar, Gert: quorum ſola nomina ad meã notitiam ex publicis annalibus peruenerunt. Sueones verò tunc ab eis diuiſi ſub Iudicibus magnam illorum ſeculorum partem egiſſe dicuntur.

Concordia ſalutaris, diſcordia pernicioſa.

Vddo VII. Alo VIII. Othẽ IX. Carolus X. Biorno XI. Gethar XII. Siggo XIII. Gothorũ Reges.

CAP. XIIII.

BERICO déinde cõmuni omnium Sueonum & Gothorũ cõſenſu, vtriuſqꝫ regni Monarcha circiter annum á diluuio octingenteſimum trigeſimum ſextum conſtitutus, cùm prudenter animaduerteret, quomodo tot populi in tot diuerſa vota diſtracti abſqꝫ ciuili bello regi, & cõſeruari poſſent. Erant in eis plurimi, quos (vti vbiqꝫ contingere ſolet) diuturna licentia in cædes, rapinas, & omne facinus reddiderat audaciſſimos. Hos prudens Princeps cogitabat (oblata primùm occaſione) à patriæ finibus ſubmouere. Sed quia nõ vellet, nec honeſtè poſſet, id quod cogitauerat, armis & potentia exequi, compertúmqꝫ haberet eorum animos duci poſſe, cogi non poſſe, contractis in concionem nobilibus & plebe, refert quo pacto præteritis annis Eſtones, Liuones, Finningi, Curetes, Vlmerugi, cæteræ'que potentes gẽtes (quãuis à Gothicis litoribus vaſto mari ſeparatæ) auſæ fuiſſent Gothorum potentiam domeſtica ſeditione labefactam, continuis bellis impugnare: nec à propoſito ceſſaturæ viderentur, donec penitus expugnatis iugum turpiſſimæ ſeruitutis imponerent. Quocirca ſi viri eſſe vellent, cogitarent potius tam ſuperbis &

Berico xiiii. Gothorũ Sueonũ que Rex in patria, et ab egreſſu primus.

Vicinorũ hoſtilis frequens incurſio.

Principis exhortatio.

pertinacibus inimicis terras & poſſeſſiones auferre, iugúmq; perpetuæ ſeruitutis inijcere, quàm ab illis iniectũ cum ſempiterna ignominia ſuſtinere. Hac enim præclara victoria plurimas iniurias patriæ pridem illatas iuſtiſſimè vindicarẽt, manúſq; ſuas de cætero non in ciuium, ſed in hoſtium ſanguine cruentarent.

Diuerſimode exceptа eſt Regis Oratio.

Excepta eſt hæc Regis oratio diuiduis cum populorum, tum procerum ſententiis. Cùm alii affirmarent natalis ſoli dulcedinem nequaq; relinquendã, aliis placuit Regio conſilio & præcepto ſatiſfieri debere, quòd iuſtum bellum contra importunos & crudeles patriæ hoſtes præciperetur: præſtarétque ſemel vel vno bello ipſos delere, terráſq; & poſſeſſiones eorum occupare, quàm in ſempiterna eorũ formidine verſari.

Decretum parandi exercitus.

Tandem communi omnium conſenſu decretum fuit, vt tantus exercitus paretur, quantus ſufficere poſſet oppugnãdis & expugnandis illis hoſtilibus terris, quæ à fortiſſimis incolis poſſidebantur.

Gothicæ mulieres uiris uirtute haud inferiores.

Hoc decreto domum ad vxores relato, mox ipſæ muliebribus corporibus viriles animos inferentes, nullum in ſe fœmineæ mollitiei indicium præbuerunt, nullas mœſtas deprompſere voces, non lacrymas, non gemitus, nõ eiulatus emittebãt. Quippe ab ineunte ætate paulo minus quàm ipſi viri armis aſſuetæ, in equo ducebant penſa & prælia tractare. Nec ſolùm mutua exhortatione ſeſe fouebant, ſed viros ipſos ad arma capeſſenda importunè inflammabant.

Muliercularum importuna & uehemens instigatio arma capeſſendi.

Tantúmq; pauco dierum ſpatio profectũ eſt, vt lõgè pauciores eſſent, qui domi reſidere, quàm qui egredi mallent: immò ſi nauium multitudo exituris ſuppetiſſet, tota terra alioqui populoſiſſima, in ſolitudinem redacta fuiſſet. Próinde Regis prudentia oportunè prouiſum fuit, vt ſufficiens incolarum numerus terræ excolendæ relinquererur: cui primogenitum ſuum Humulfum Regem præficiens, iuſſit vt domi & in patria viriliter prudentérq; omnia ageret, ipſe autem foris, & longinqua militia cũ ſuis nihil minus præſtare curaret.

Humulfus primogenitus patriæ Rex præficitur.

Hoc tamen loco nonnulli errant, affirmantes hunc Gothici populi egreſſum ob naturalem terræ ſterilitatem accidiſſe, cùm etiam noſtro tempore tantum in omnibus rebus abundet, vt vix alibi in tota Europa vilius vendantur res humano victui neceſſariæ.

Gothorum patria fertilis & abundans.

Teſtantur eam omnium rerum abundantiam illæ ingentes nauium claſſes, quæ inde quotãnis maximam omnium rerum copiam in omnes tranſmarinas regiones efferre conſueuerunt.

runt. At de illa fame ex bellis,non ex terris inflicta, ob quam
Longobardi inde poſteà exiuere,infrà dicemus. Nunc ſatis eſt
oſtẽdiſſe duas præcipuas huius emigrationis cauſas, videlicet vt Duæ cauſæ emigrationis Gothorum.
vindicta de hoſtibus ſumeretur, & Gothica natio in alienis re-
gnis & terris, quantum viribus poſſet,experiretur.

CAP. XV.

OMNIBVS igitur quæ ad tantam expe-
ditionem neceſſaria videbantur præparatis,
iubet Berico omnium claſſium præfectis, vt Claſsis primum in Gotlandiã inſulam appulit.
totã nauium multitudinem in inſulã Got-
landiæ (quam Iordanes Gotiſcantiam vo-
cat) deducant. Vnde tres naues potentiam
hoſtium explorantes emittere curauit, vnã
quæ Eſtonum, alteram quæ Curetũ, tertiam quæ Vlmerugo- Viuctorũ poſtmodũ ad Vlmerũgiãos appulſæ ſunt naues.
rum litora diligenter perſcrutaretur. Sed ſuborta tempeſta-
te,omnes Vlmerugianis litoribus appulſæ fuere, in quibus nũc
Prutenorum ſedes habentur. Inde exploratis obiter terris, &
incolis,mox ex ſe tertiam nauem ad Bericonem expediũt: quæ
etſi cæteris ad curſum aptior eſſet, attamen ob remigum igna-
uiam tardius incedens,conuitio,quò Gepanda de cætero dice-
retur,occaſionem dedit. Siquidem lingua Gothica tardum &
ineptum, Gepam per conuitium appellat. Itaque ex ea naui
Gepidæ ortum habentes, patrum ſuorum inertiam præclaris Gens Gepidarũ unde originẽ ſumpſerit.
poſteà facinoribus, fundato ex ſe inclyto regno abſterſerunt.
Nec ignauiter legatione functi, Bericonem quo in loco & ſta-
tu reliquæ naues eſſent,edocent,hortantúrque vt totam claſſem
ad ipſas ſine mora perducat, facili negotio terram & populos,
in quibus nihil expugnatu difficile videretur,ſuperaturus. Ne-

que diutius expectatũ eſt: & Gothi (vt ait Iordanes) velut examen apum erumpentes in Europam exiuerunt. Annus tunc erat ſecundũ Hebraicam veritatem à creatione mundi biſmilleſimus quingenteſimus trigeſimus primus, à diluuio autem octingenteſimus ſeptuageſimus quintus, & ante natũ Chriſtum milleſimus quadringenteſimus trigeſimus, quo tempore filii Iſraël à Iudice Othoniele (teſte Alberto Crantzio) regebãtur. Præſenſerant tunc Vlmerugi, quam ob cauſam tam frequens & inuſitata claſſis aduentaſſet: ideóque mutua adhortatione firmati, ſtatuerunt prius ſanguinem & vitam effundere, q̃ chariſſimam patriam hoſtibus occupãdam permittere. Próinde Gothi à principio anteq̃ in litore conſiſterent, difficilẽ Martis aleã experiebantur. At poſtq̃ reſumptis viribus, quas maris tempeſtas non parum labefactauerat, magno impetu & imperterritis animis manus conſeruerunt, victores, non tamen ſine cruenta victoria, euaſerunt. Sed lætari non poterant, ſe amœna loca ſedéſque beatas occupaſſe: quippe veteres illi coloni, qui bello ſupererant, cùm viderent ſe tantæ Gothorũ potentiæ impares eſſe, confeſtim domos, vicos, villas incendio tradiderunt, déinde fuga ſalutem quærentes, ad inferiora Vandaliæ ſe recepere. Itaque Gothi vacuam & laborioſam terram aſſecuti, coniuges, & liberos ex nauibus eductos, excolendis agris præficiunt, domus & villas rurſus erigunt, armáque in vicinas prouincias, Pomeraniam, Poloniam, Magnopoliam, tanta fortitudine extendunt, vt breui tempore magnam magnæ Vandaliæ partem ſuo imperio ſubiugârint. Toto enim tempore ſeptẽ Regum, quo Vlmerugiam incoluerunt, nunquam à tumultu bellorum quieuerunt. Si enim foris nullus hoſtis comparuiſſet, domi & in patria quærebãt, nihílque præclarius ducebant, q̃ inuigilare armis, vitam'que militarem aſſiduo ſtudio exercere.

Gothi quo tempore patriam egreſſi fuerint.

Othoniel Iudex Iſrael.

Cruenta uictoria.

Gothi Vlmerugiã armis ſubactam excolebant.

Gothi Vandaliæ partem ſubiugabant.

CAP.

CAP. XVI.

GAPTVS deinde defuncto Bericoni (teſtantibus Methodio & Iordane) ſucceſſit in regno Gothorũ: qui principatum iure belli quæſitum & propagatum, potentia & armis conſeruare ſtudebat. Quippe quemadmodum gentes, quas Berico in ſubiectionem redegerat, nihil enixius moliebantur, q̃ amiſſam libertatem recuperare, ita ipſe neceſſariũ putabat omni ingenio & diligentia prouidere, ne abiecto ſubiectionis iugo, ex ſeruis liberi, ex ſubditis principes erigerẽtur. Nec minor animo eius ſolicitudo inceſſit de continuo & domeſtico ſuorum Gothorum tumultu. Quippe quemadmodũ in patria ſuſcitare tumultus, negotiúmque ſuis Principibus faceſſere conſueuerant, ita in alienam terram prouecti, mores à maioribus ſuis imbibitos ſeruantes, oſtenderunt ſe cœlum, non animos migrando commutaſſe. Tandem hic Gaptus fatis, an in armis abſumptus fuerit, autores quos ſequor, ſilentio ſuppreſſerunt.

Gaptus II. Gothorum Rex extra patriam.

CAP. XVII.

AVGIS Gothorum fortiſſimus (quemadmodum Iordanes affirmat) mortuo Gapto, in Gothorum Regẽ erigitur: cui graue bellorum negotium contra fortiſſimos Curetes contigiſſe traditur. Ipſi enim Vlmerugorũ verſus oriẽtem ſolem vicini, cùm ſe ſatis munitos arbitrarentur, præſidiis fluuiorum & ſaltuum, paludúmque impedimentis, contendebant principatum Gothicæ gentis abiicere: nõ quòd ab ea grauibus & intolerabilibus tributis moleſtarentur, ſed quòd indecorum atque probroſum ducerent, vitam habere alienæ gentis arbitrio ſubiectam. Ille tamen conatus, vt erat ex temerariis in-

Augis III. Gothorum Rex.

geniis excitatus, ita ad felicem exitum perduci nequiuit. Quã-uis enim Curetes contra Augem & Getas progreſſi, viriliter & pertinaciſſimis animis pugnaſſent, ipſum'que Regem Augim primas in acie partes ſtrenuè agẽtem occidiſſent, ſe tamẽ, & patriam ab illa ſubiectionis infamia liberare nequiuerunt. Mox enim Gothi Amalum ex procerũ ſuorum ordine nobiliſſimũ, vtpote Augis filium, vacanti regno præficientes, victoriã è manibus hoſtium, quibus nimium fauiſſe fortuna videbatur, extorſerunt.

Rex in acie ſuccubuit. quo non obſtante Gothi victoriam reportabant.

CAP. XVIII.

Amalus IIII. Rex Gothorum.

AMALVS igitur præmortui Augis filius in ordine Gothorũ Regum poſt Bericonẽ quartus, creditam ſibi Rempub. tanta diligentia atque induſtria gubernauit & auxit, vt ſuperioris ætatis Principes (quanquã rerum geſtarum magnitudine præſtantes) non ſolùm æquauerit, ſed planè ſuperauerit. Nam cùm Curetes poſt amiſſam (vt diximus) libertatem, nouandis denuò rebus omnem operam accommodarent, ſibíque ad rebellionis ſocietatem Eſtonicam gentem indomitã coniungerent, Amalus vt hoſtium conſpirationes amicorum ſocietate infringere poſſet, miſſis nuntiis Gotillam Gothiæ & Suetiæ Regem, Bericonis nepotem (de quo infrà dicetur) contra ipſos in præliũ excitauit. Et ita communibus duorum fortiſſimorum Regum armis Eſtones, Curetes, & Magnopolenſes, manus victas Gothico imperio iterum tradiderunt, recepto in humeros gemino iugo pro ſimplici. Nam poſteà non ſolùm Amalo, ſed Gotillæ vt obnoxia mancipia obſequebantur. Nec raró accidit, vt eodem tempore paterfamiliás vni ipſorum Regum, & filius eius, aut ſeruus alteri ſine vlla indulgentia parẽre cogeretur. Ex hoc antiquiſſimo Rege Gothorum originem habuiſſe dicitur præclara Amalorum apud Hiſpanos familia, quæ non ſolùm illuſtriſſimos proceres, ſed potentiſſimos & optimos Reges, ac Pontifices ex ſe produxit, quemadmodũ infrà latius proſequemur.

Amali prouidẽtia.

Amalorum familia apud Hiſpanos.

CAP. XIX.

BALTVS ſiue Galtus præmorſtuo Amalo in regno ſucceſſit: cuius geſta ſi fidelis antiquitas ad poſteritatis notitiam perfectius tranſmiſiſſet, non breuem hiſtoriam, ſed hiſtoriarum libros eius imperium, quod varia fortuna adminiſtratum fuit, nobis ſubminiſtraſſet. Siquidem eius tēpore, ſuborto inter Gothos domeſtico tumultu, ad tantam ſeditionem deuenerunt, vt Gepidæ ſiue ſponte ſiue coacti, ab ipſis deficere, & ſibi nouas ſedes (vbi nūc Valachia eſt) quærere cogerentur. Nec multo pòſt tempore, ſubactis vicinis in maximam multitudinem coaluerunt, Regémque ſibi præficientes, non ſolùm Vandalis, ſed Gothis terrori ac formidini eſſe cœperunt. Neque ſilentio implicandum eſt, quòd quemadmodum ex Amalorum cognatione, Regia ſtemmata apud Oſtrogothos longo ac ſplendido ſucceſſionis ordine profluxerunt, ita etiā viciſſim ex illuſtri Baltorum generatione, Veſtrogothi ſacerdotes & Reges ſibi cooptare conſuêrunt: quod infrà magis explicare conabor. Hîc tamen animaduertēdū puto, Baltos à principio Galtos, hoc eſt, Verres dictos fuiſſe. Poteſt hoc perſuaderi ab antiquiſſima & nobiliſſima Gyltarum, hoc eſt, Verrea familia, quæ etiā hodie apud Veſtrogothos perſeuerat: à qua etiam ego ſecundum paternā lineam (vt à parente me o accepi) originem duco.

Baltus V. Rex Gothorum.

Gepidæ ad Valachos ſe trāſtulerunt.

Gepidæ inualuerunt.

Amalorum familia apud Oſtrogothos.

Galtorum uero familia apud Veſtrogothos. Autoris familia.

CAP. XX.

GADARICVS déinde Balti filius communi Gothorum conſenſu in regni ſolio collocatur, qui ob rerum geſtarum magnitudinem Magni cognomine (vt Iordanes, Rodericus Toletanus, & Albertus Crātzius atteſtantur) dignè meruit illuſtrari. Magnum quippe erat, ipſum potentiſſimæ Gotho-

Gadaricus VI. Rex dictus Magnus.

rum nationi imperare. Sed maius erat, ſubditorum populorum animos nunq̃ aut raro concordes, à domeſtica ſeditione, quæ ſub priore Rege Balto initium aut fomentum cõtraxerat, reuocare, reuocatóſque in pace & vnitate cõtinere. Maximúmque fuit vicinas & potentes gentes, quæ non ſolùm in priſtinam libertatem ſe vendicare, ſed Gothicum nomen penitus abolere moliebantur, reprimere & ſuperare. Siquidem (vt diximus) Gepidæ illatarum ſibi à Gothis iniuriarum memores, quaſcũq; poſſunt gentes Scythicas & Vandalicas ſibi adiungentes, bellũ Gothis indicunt, tantíſque animis indictum proſequuntur, vt vno eodem'que momento indictum & illatum putaretur. Nec fuit aliquod bellũ tam acre & periculoſum anteà à Gothis ſuſceptum. Prius enim ſæpe de fortunis & terris dimicauerant, at nunc atrocius prælium de ſalute, & libertate, ac vita agebatur. In quo cùm Vandalorum virtus tantum inclareſceret, vt Gothorum potentiæ pertinaciter reſiſtens par iudicari potuiſſet, conuénit tandem inter vtranque partem, vt Vandali in libertatem reſtituti de cætero non ſubditi, ſed ſocii Gothorum haberentur. Déinde Gadaricus arma viréſque ſuas ad Scythas vſq; extendit: quos cùm ad prælium minime parati eſſent, haud difficulter ſuperauit. Sed non erat tam facile gentem fortem in ſubiectione continere, q̃ facile fuit ipſam nihil aduerſi ſuſpicantem expugnare. Siquidem reuerſo Gadarico cum ſuis in ſuam Vlmerugiam, nec multò pòſt fatis abſumpto, Scythæ iugum, quod à Gothis impoſitũ nimis impatienter ferrẽt, abiicere volentes, vnanimiter cogitabant glorioſam mortem ſeruituti turpitudiníque anteponendam eſſe: eáque acceleratione quod cogitauerant exequebantur, vt parum abfuerit quin Gothos obrecens Gadarici funus perturbatos opprimerent, niſi ſubito cõſilio ſubitum periculum, accelerata noui Regis Philmeri electione, auertiſſent.

Gepidæ uindices iniuriarũ.

Vandali cũ Gothis cõcordiã incunt.

Scythæ Gothos acriter impugnant.

CAP. XXI.

Philmerus VII. Rex.

PHILMERVS igitur Gadarici filius, cùm Magni patris magnifica geſta nõ ſolùm imitaretur, verumetiam ſuperaret, tam regni quàm magnifici nominis hæres ab omnibus meritò æſtimatus eſt. Nam cùm deprehendiſſet Scythas amiſſam libertatem gladio & armis

armis recuperare velle, ſeruitutémque à ſuis ceruicibus excuſſam in humeros Gothorum rurſus iniicere, id'que ipſos tanta acceleratione & impetu (vt dictum eſt) moliri, vt contra ipſorum inſultum progreſſuris nihil eſſet perniciosius, quàm mora & cunctatio: próinde adeò ſubitò in hoſtes potentiſſimos ſe præparauit, vt vnus idẽ dies Regiam illi dignitatẽ, & ineuitabilem belli neceſſitatẽ impoſuiſſe videretur. Verùm quia in tam repentino & non præcognito motu, delectum militum facere non dabatur, vrgebat totam Gothicã gentem, quæ armis apta erat, citiſſimè ad arma conuolare. Cui præcepto tam cupidè ſatisfactum fuit, vt nemo eſſet qui ſe domeſticis laribus ab ea publica & tam neceſſaria expeditione excludi pateretur: immò tam fœminæ q̃ viri citius quàm credi poſſit armati, infantes atque imbellem ætatem plauſtris imponunt, certi ſe in eo prælio aut glorioſa morte occupandos eſſe, aut ſedes non omnino ſteriles, fugatis hoſtibus, occupaturos. Credibile tamen apud me non eſt, quòd ſpe fœcundioris ſoli ad Scythicas vaſtitates cum tanto diſcrimine properare voluiſſent, vt nonnulli affirmant. Nunquid Scythicæ arenæ, aut inuiæ paludes fertiliſſimis Rugianorũ, Obotritorum, Magnopolenſium, Pomeranorum, Prutenorum, Vlmerugiorum, Polonorum terris præeligendæ eſſent? Sed erat ille Martialis & connatus ardor præliãdi in populo illo, qui fortitudini militari ſupremum inter cæteras virtutes gradum ſemper attribuebat.

Fœminæ Gothicæ cũ uiris ſuis concurrũt cõtra communẽ hoſtem.

Gothi Martiales.

CAP. XXII.

HOC igitur bellico ardore concitati, cum ſuo Philimero plenis & pertinaciſſimis animis contra aduentantes Scythas progreſſi, terras ampliſſimas hactenus poſſeſſas relinquere vacuas. Soli tamen Samagetæ, qui remotius ad litora maris Sarmatici habitabãt, & ob id tardius belli apparatũ fieri dicerant, in ſuis ſedibus remanſerunt, hodiéque perſeuerant.

Samagetæ, Pruteni ſunt in litore Sarmatici maris.

Ea maxima & inſuperabili multitudine, Scythæ poſt acerrimū bellum ſuperati funduntur, & profligantur: nec ante quieuere Gothi, quàm vſque ad confinia Mæotidis paludis peruenere. Hic Philimerus cùm diſiectis per arma habitatoribus, ſuos collocandos putaret, pontem magno molimine conſtruxit, eóque perfecto copias in alterā ripam traiicere properauit. Sed cùm eſſet in medio conatu, & tot reſtare viderentur tranſponendi, quot iam tranſpoſiti eſſent, ipſe ex induſtria, & quàm occultiſſime id fieri poterat, pontem illum diſſoluendum curauit, famámque ſparſit id caſu, non propoſito accidiſſe. Putauit enim prudens Rex, vt commodiores ſedes diuiſi quàm coniuncti occuparent. Quòd autem alii ſcribunt, pontem ita corruiſſe, vt in reliquum irreparabilis eſſet, apud me paruam fidem facit. Iidem enim homines eundem laborem, vbi eadem volūtas affuiſſet, ſi non facilè, tamen importunitate ſuperaſſent. Sed erat neceſſarium aliquando poſt tot itinera quieſcere, & imbecillioris ætatis quieti conſulere. Ita ex vna gente duæ mox emerſere, quæ tandem totam Scythiam vaſtiſſimam totius orbis partē, ante Ouim (teſte Iordane) dictam, ſub ſuum imperium redegerunt, diúque in ſubiectione continuere. Nam qui citra paludes manſerant, principatum omnium illarum Scythicarū terrarum, quæ poſt eorum terga vſque ad ſinum Venedicum, ſiue Sarmaticum, vel Eſtonicum, longo & lato tractu porriguntur, aſſecuti ſunt: illi verò qui cum Rege Philimero pontem trāſierant, etſi optatum ſolum, in quo commodè ſe collocarent, inueniſſent, tamen cùm in proximo eſſet fortiſſima gens Spalorum, quæ hactenus inuicta, & cæteris Scythis formidabilis eſſet, ſtatuerunt primùm vires ſuas contra eius potentiam (teſte Ablabio) experiri. Sed neque ea gente ſuperata quieuerunt, donec iam omnium victores ad longinquas Scythiæ partes Pontico mari vicinas peruenirent. Quibus deuictis ſeſe diuiſerūt: alii totam AEgyptum ſubegerunt, cuius rei etiam Herodotus Halicarnaſſeus meminit, alii Orientem duce Amalo, alii Occidentem Valto duce conceſſerunt. Ex illis ad Orientem delatis, Scythis fugatis, reliqui Scytharum Reges emerſerunt. Subſcribit his Irenicus in ſua Germania lib. VI. cap. II.

Trāſfertur pars Gothici exercitus per paludes Mæotides.

Spalorū gens.

CAP.

CAP. XXIII.

PRIMA itaque Gothorum ſedes in Scythia magis memoranda fuit ad mare Ponticum: inde genti iam nomen magis inclaruit: inde dicti ſunt Scythæ, hoc eſt, Scytharum victores. Non tamen inficior ipſos poſteà quandoque Scythas, quãdoq; Gothos, vel Getas appellatos fuiſſe. Immò pro diuerſitate idiomatum quibus imperabant, ſicut in patrio ſolo dicti ſunt Veſtrogetæ, hoc eſt, Occidẽtales Getæ, & Oſtrogetæ, hoc eſt, Orientales, ita in terris alienis, & alienis linguis, nunc Samagetæ, nũc Maſſagetæ, quos Strabo lib. XI. Oriẽtales Gothos affirmat, nunc demum Tirſagetæ dicebantur. Igitur tam Græci quàm Latini ipſos Gothos non rarò promiſcua appellatione viciſſim in eadem gente nominabant. Et Paulus Oroſius lib. I. idem teſtatur. Modò (inquit) Getæ illi, qui & nunc Gothi, quos Alexander euitandos enuntiauit, Pyrrhus exhorruit, Cæſar etiam declinauit &c. Præterea Procopius de Vittige, Romam obſidente ait: Tunc quidam Romani patricii Sibyllæ dicta in medium proferebant, aſſeuerantes ad Iulium vſque menſem ciuitatem in diſcrimine fore, & demum Roma nihil Geticum extimeſcet. Geticam quippe Gothorum nationem hi eſſe affirmant, multíque alii tum veteres, tum recẽtiores autores, vtpote Dion Græcus, qui ſuis hiſtoriis titulũ De Geticis rebus præmiſit. Præterea Iordanes Gothus in ſua Hiſtoria, nũc Gothos, nũc Getas appellat. Et Paulus Diaconus Gothogetas in vita Narſetis affirmat. Ego etiam ſi quam fidem mea experientia mereor, teſtari poſſũ, quòd à meis Gothis Oſtrogeta vocor, qui à Latinis appellor Oſtrogothus. Quippe ab antiquiſſimis temporibus in patria Gethani nominamus, quem Latialis ſermo Gothum vocare conſueuit. Nec ab hac promiſcua appellatione diſſentit Herodotus pater hiſtoriarum, qui Maſſagetas, hoc eſt, Oſtrogothos aſſeuerat Scythas ſedibus expuliſſe, déinde profectos Cimeriam, pepuliſſe habitatores, ſedéſque tenuiſſe. Quod etiã teſtatur Raphaël Volaterranus lib. VII. ex Strabone, & Homero affirmante in Odyſſea X. ipſos ex vltimo Occidente perueniſſe. Quod quàm veriſſimum ſit de Gothis

Gothi Scythæ appellati.

Getæ & Gothi una gens.

Gothi diuerſimode compellantur propter diuerſitatẽ linguarũ gẽtium quas peruagati ſunt.

Cimeriam occupantibus,nemo in hiſtoriis bene verſatus ignorat. Affirmat quoque hanc ſententiam Ptolemæus, Maſſagethas,inquiens, in mediterraneis Aſiæ, in regione Scytharum conſediſſe. Proinde niſi prudēs lector animaduerterit,Gothos & Getas eundem eſſe populum, ipſóſque à deuictis gentibus quandoque Scythas,quãdoque Cimerios, vel Thraces nuncupatos,nunquam Gothicas,vel Scythicas hiſtorias rectè intelliget. Quippe viuente adhuc Magno Philimero Rege, poſtquã Cimerios eiecerant, non ſolùm Cimerii,ſed etiam Scythæ vocabantur,nomen ab occupata terra aſſecuti. Quam victoriam Herodotus proſequens dicit, non contentos expuliſſe Cimerios ſedibus ſuis,ſed ſecutos aſſeuerãt egreſſos,eo impetu & furore,vt nequiuerint de itinere,quo ituri eſſent diſcernere. Siquidē Cimeriis ſalutē fuga quærētibus,& ſiniſtrū latus Tauri mōtis percurrentibus,Getæ eiuſdem montis dextera incedentes,ad Pontum vſque peruenerunt. Vnde rurſus in Cimeriam redierunt,in qua toto tempore, quo eis Philimerus imperauit, permanſerunt,quamuis eorum imperium tota Scythia longè latèque ſequeretur.

Maſſagetæ unde proceſſerũt

Magna furia gētis uictoriam aſſecutæ.

CAP. XXIIII.

Tanauſius VIII. Rex.

TANAVSIVS Philimero vita functo, cùm eſſet annus à diluuio nongēteſimus nonageſimus quintus, & ante Chriſtū natū milleſimus treceteſimus decimus,Rex Gothorū conſtituitur. Quo tēpore Vexores, ſiue (vt Diodoro placet) Sexoſes Rex AEgypti,omniū Oriētaliū nationum victor,cùm animaduerteret nullum eſſe Regē, aut populum, ſiue nationem, ad orientem vel occidentem ſolem,immò neque ad Auſtralem plagam, cuius potentiã formidaret,credidit ſe poſſe totius orbis monarchiam obtinere, ſi Septentrionales Gothos,ſiue Scythas ſuo imperio ſubieciſſet. Itaque omnium ſubiectarum ſibi gentium manu cōtracta,moturus bellū in Gothos,præmittit legatos, qui eis aut ſubiectionis iura,aut inſtantis belli pericula præſcribant, et prænuntient.

Sexoſis Regis AEgypti inſatiabilis libido dominandi.

Non

Nō erat ille potētiſſimi Regis apparatus Scythis omnino ignotus. Didicerant quidem in ipſo plus eſſe virorum quàm viriū, plúſque in ſpecie quàm ipſa re formidabilem. Quocirca legatis duras ſeruitutis conditiones comminantibus, duriora reſpondent: Mirari ſe(dicunt)quæ'nam dementia cepiſſet tam felicem & potentem Regem, vt auderet, aut vellet contra pacificos & innoxios,eoſdémque inopes,nulla laceſſitus iniuria bellum ſuſcipere,quod ei fuiſſet in propriis laribus magis formidandum: quíque vtilius perpendiſſet incertam belli aleam,quàm præmia victoriæ,nulláque damna manifeſta. Hæc dicentes arma vnanimiter corripiunt. Nec legati tanta acceleratione ſeſe ad reditum accingere poterant, quin e veſtigiò eos Gothi ceu rapidiſſimus torrēs inſequerentur: ipſéque Rex AEgiptius cū tota ſua multitudine, tam inopinato impetu aduentantis hoſtis penè obrutus fuiſſet, niſi à celerrima fuga ſalutem quæſiuiſſet. Erat hæc fuga multo vituperio inſignis, quia opulentus Rex ab inopibus, quia glorioſus ab his, quos putabat contemptibiles, quia ſuperbus ab humilibus, non ſolùm fugere, ſed turpiter fugere coactus eſt. Quippe toto exercitu, & belli apparatu poſt terga relicto, atque apud Phaſidem prouinciam deleto, trepidus in ſua ſe recepit, ignarus an confeſtim vita, & rebus propriis ſpoliandus eſſet, qui pridem aliena temerè occupare tentaſſet.

Gothi legatos Sexoſis inuadunt.

Sexoſis fugatur pis.

Sexoſis temeritas.

CAP. XXV.

FACTVS tamē eſt Seſoſes ſecurus & inſuperabilis, non ſua aut ſuorum virtute,ſed quia difficiles inuiæ'que paludes Gothos ab AEgipto prohibuere. Quibus impedimentis repreſſi, arma in amplitudinē Aſiæ extenderunt:quam perdomitam vectigalibus onerarunt, modico impoſito tributo, magis in titulum imperii, quàm in præmium victoriæ. Tunc enim putabant veram victoriā ſe aſſecutos, cùm plus ex præclaris magnificiſque geſtis, quàm ex ſordidis tributorum diuitiis illuſtrarentur. Delectati amœnitate Aſiæ, conſtituerunt ibi ſedes perpetuas collocare: totóſque quindecim annos pacandis & diſponendis finibus eius impenderunt, donec importunis precibus vxorum ad propria reuocantur, affirmantibus ipſarū

Gothi arma per Aſiam extendunt

Vxores Gothorum reuocant maritos ſuos ex Aſia.

legatis, ni redeant, ſobolem ſe ex finitimis quæſituras, nec permiſſuras, vt poſteritas Gothorum per fœminas intercidat. Igitur Tanauſius tot gentium & terrarum victor, præcibus mulierum victus ad Gothicas terras redire coactus eſt. Sed erant in eius exercitu complures, qui cùm domi nec vxores, nec liberos haberent, viderent'que amœniores Aſiæ terras, capti earũ pulchritudine Regẽ orant, vt ſinat ſe ibidem ſedes collocare. Quod cùm æquè citò negatum ac petitum animaduerterent, Serinum Medorum Regem, quem ſciebant Tanauſio grauiſſimum eſſe, importunis precibus aduocatum conſtituunt, & ita quod conſcupiuerant, impetrauerunt. Sed cùm cæteri eorum ſeparationẽ ægrius ferrent, conuitio proſequũtur abeuntes, eóſque Parthos ſua lingua vocant (quod Latinè redditum transfugas, ſiue fugaces, vel timidos ſonat) iuſto quidem nomine. Nam poſtquàm patriam fugiſſent, & Parthicum regnũ fundaſſent, præclariſque facinoribus Gothicam fortitudinem referrent, tunc primùm in prælijs victores emerſerunt, cùm timidi & fugaces putarentur. Siquidem in prouerbium receptũ fuit, Parthos fugiendo vincere. Nec ſolùm vicinis regnis & Regibus, ſed ipſi Romano imperio ſemper aduerſarij fuerunt, tantáque vi & induſtria arcubus, & ſagittis vtebantur, vt nulla alia arte, aut virtute æquè formidabiles eſſent. Nam fugiendo ſagittas in hoſtes inſequentes torquebant, ſpecie quidẽ timidi, re autem vera fortes & audaces. Prima eorum ſocietas, antequàm regnum conſtituerent, erat cum Medis, & eorum Rege Sorino, in quem Tanauſius principatum omnium gentium à ſe deuictarum liberaliſſima donatione transfudit, contentus gloriæ præmio, cuius comparatione aurum & argentum vilia atque abiecta putabat. Hoc magnifico triumpho in Scythiam reuerſus, cœpit toto conatu omnes regni ſui partes, quæ per eius abſentiam labefactæ fuerant, in priſtinam fœlicitatem reſtituere. Nec ab inceptis ceſſauit, donec morte ſublatus in numerum optimorum heroum, immò inter Numina à ſuis relatus eſt. Dignum quippe æſtimabant Gothi, vt inter ſydereas manſiones ſuſciperetur, qui plus ſubiectis populis, quàm ſibiipſi prodeſſe ſtuduit, & victoria in hoſtes ea moderatione vſus eſt, vt nihil ab eis præterquàm licentiam maleſaciendi auferret.

Capiuntur pulchritudine Aſiatici ſoli.

Serinus Medorum Rex.

Parthi vnde ortum habuerit.

Dum Parthi fugiunt, vehemẽter hoſtes ſequentes laceſſunt.

Liberalitas principis commendabilis.

Tanauſius in fata conceſſit, relatus a ſuis gẽte inter Deos.

CAP.

CAP. XXVI.

DEFVNCTO Tanauſio Gothi Regem ſuffecturi, in diuerſa vota ferebantur. Pars quantocyus Regem ſubſtituendum cõſulebat: pars affirmabat non permittendam eſſe vni Principi totam Reipub. ſummam, ſed plures Prĩcipes innumerabili multitudini præficiẽdos: pars querebatur de nimia liberalitate erga Sorinum Medorum Regem, cui tot populos, & terras magno Gothici ſanguinis diſcrimine acquiſitas, facilius quàm prudentius ſubiecit & donauit: pars ſuadebat vi & armis eaſdem terras repetendas eſſe. Et hæc pars non ſolùm ſuadebat, ſed perſuadebat toti multitudini, quæ toto æuo in prælis verſata, magis arma quàm agros colere didicerat. Igitur præfectis ſibi Ducibus, bellum longè latéque diffundunt. Et cùm remotiorem militiam extra patrium ſolum exercerent, vicini populi ſumptis armis patriam eorum populabundi adoriuntur, facilem ſibi victoriam ob virorum abſentiam pollicentes. Sed didicerunt viriles animos etiam Gothorum fœminis ineſſe: Quæ neglecta ſexus fragilitate, arma repentè corripiũt, tantóque impetu feruntur in hoſtes, vt ipſos multiplici pudore affectos, fugam captare compellerent. Pudebat quippe fortes viros à mulieribus ſuperari, fugari, occidi. Sed infamis & ſempiternus contemptus, quo erant à tam fragili ſexu perfuſi, acceptam ignominiam reddidit grauiorẽ. Verùm quò magis concidit in hoſtibus virilis animus, eò magis in fœminis inuicta animi fortitudo parabatur: quæ iam non tantùm iis qui victi fuerant, ſed omnibus in circuitu regionibus formidabiles eſſe cœperunt, principiúmque glorioſum Amazonum regno per occaſionem, quam nunc ſubiicio, contulerunt.

Diſſentiunt Gothi in votis.

Dum patriam exeunt pugnaturi, vicini ipſam impugnãt.

Mulieres Gothorũ viriliter pugnãdo fundunt hoſtes.

CAP. XXVII.

SED animaduertendum eſt nonnullos autores aſſerere, ipſas Amazones ex Scythis prodiiſſe, cùm alii eas ex Gothis originem ducere contendant, quemadmodum Trogus Pompeius, & eius abbreuiator Iuſtinus, qui eas Scythas appellãt. At ipſe Paulus Oroſius poſtquam earum memoriã fe-

Exordiũ Amazonum.

Vxores Gothorum reuocant maritos ſuos ex Aſia.

legatis, ni redeant, ſobolem ſe ex finitimis quæſituras, nec permiſſuras, vt poſteritas Gothorum per fœminas intercidat. Igitur Tanauſius tot gentium & terrarum victor, precibus mulierum victus ad Gothicas terras redire coactus eſt. Sed erant in eius exercitu complures, qui cùm domi nec vxores, nec liberos haberent, viderentque amœniores Aſiæ terras, capti earũ pulchritudine Regẽ orant, vt ſinat ſe ibidem ſedes collocare. Quod cùm æquè citò negatum ac petitum animaduerterent, Serinum Medorum Regem, quem ſciebant Tanauſio gratiſſimum eſſe, importunis precibus aduocatum conſtituunt, & ita quod concupiuerant, impetrauerunt. Sed cùm cæteri eorum ſeparationẽ ægrius ferrent, conuitio proſequũtur abeuntes, eóſque Parthos ſua lingua vocant (quod Latinè redditum transfugas, ſiue fugaces, vel timidos ſonat) iuſto quidem nomine. Nam poſtquàm patriam fugiſſent, & Parthicum regnũ fundaſſent, præclariſque facinoribus Gothicam fortitudinem referrent, tunc primùm in prælijs victores emerſerunt, cùm timidi & fugaces putarentur. Siquidem in prouerbium receptũ fuit, Parthos fugiendo vincere. Nec ſolùm vicinis regnis & Regibus, ſed ipſi Romano imperio ſemper aduerſarij fuerunt, tantáque vi & induſtria arcubus, & ſagittis vtebantur, vt nulla alia arte, aut virtute æquè formidabiles eſſent. Nam fugiendo ſagittas in hoſtes inſequentes torquebant, ſpecie quidẽ timidi, re autem vera fortes & audaces. Prima eorum ſocietas, antequàm regnum conſtituerent, erat cum Medis, & eorum Rege Sorino, in quem Tanauſius principatum omnium gentium à ſe deuictarum liberaliſſima donatione transfudit, contentus gloriæ præmio, cuius comparatione aurum & argentum vilia atque abiecta putabat. Hoc magnifico triumpho in Scythiam reuerſus, cœpit toto conatu omnes regni ſui partes, quæ per eius abſentiam labefactæ fuerant, in priſtinam fœlicitatem reſtituere. Nec ab inceptis ceſſauit, donec morte ſublatus in numerum optimorum heroum, immò inter Numina à ſuis relatus eſt. Dignum quippe æſtimabant Gothi, vt inter ſydereas manſiones ſuſciperetur, qui plus ſubiectis populis, quàm ſibiipſi prodeſſe ſtuduit, & victoria in hoſtes ea moderatione vſus eſt, vt nihil ab eis præterquàm licentiam malefaciendi auferret.

Capiuntur pulchritudine Aſiatici ſoli.

Serinus Medorum Rex.

Parthi vnde ortum habuerit.

Dum Parthi fugiunt, vehementer hoſtes ſequentes laceſſunt.

Liberalitas principis commendabilis.

Tanauſius i fata conceſſit, relatus a ſuis gẽte inter Deos.

CAP.

CAP. XXVI.

DEFVNCTO Tanauſio Gothi Regem ſuffecturi, in diuerſa vota ferebantur. Pars quantocyus Regem ſubſtituendum cōſulebat: pars affirmabat non permittendam eſſe vni Principi totam Reipub. ſummam, ſed plures Prīcipes innumerabili multitudini præficiēdos: pars querebatur de nimia liberalitate erga Sorinum Medorum Regem, cui tot populos, & terras magno Gothici ſanguinis diſcrimine acquiſitas, facilius quàm prudentius ſubiecit & donauit: pars ſuadebat vi & armis eaſdem terras repetendas eſſe. Et hæc pars non ſolùm ſuadebat, ſed perſuadebat toti multitudini, quæ toto æuo in prælijs verſata, magis arma quàm agros colere didicerat. Igitur præfectis ſibi Ducibus, bellum longè latéque diffundunt. Et cùm remotiorem militiam extra patrium ſolum exercerent, vicini populi ſumptis armis patriam eorum populabundi adoriuntur, facilem ſibi victoriam ob virorum abſentiam pollicentes. Sed didicerunt viriles animos etiam Gothorum fœminis ineſſe: Quæ neglecta ſexus fragilitate, arma repentè corripiūt, tantóque impetu feruntur in hoſtes, vt ipſos multiplici pudore affectos, fugam captare compellerent. Pudebat quippe fortes viros à mulieribus ſuperari, fugari, occîdi. Sed infamis & ſempiternus contemptus, quo erant à tam fragili ſexu perfuſi, acceptam ignominiam reddidit grauiorē. Verùm quò magis concidit in hoſtibus virilis animus, eò magis in fœminis inuicta animi fortitudo parabatur: quæ iam non tantùm iis qui victi fuerant, ſed omnibus in circuitu regionibus formidabiles eſſe cœperunt, principiúmque glorioſum Amazonum regno per occaſionem, quam nunc ſubiicio, contulerunt.

Diſſentiunt Gothi in votis.

Dum patriam exeunt pugnaturi, vicini ipſam impugnāt.

Mulieres Gothorū viriliter pugnādo fundunt hoſtes.

CAP. XXVII.

SED animaduertendum eſt nonnullos auctores aſſerere, ipſas Amazones ex Scythis prodiiſſe, cùm alii eas ex Gothis originem ducere contendant, quemadmodum Trogus Pompeius, & eius abbreuiator Iuſtinus, qui eas Scythas appellāt. At ipſe Paulus Oroſius poſtquam earum memoriā ſe-

Exordiū Amazonum.

cerat, ad res Gothicas ſe cõuertit, mõſtraturus eo cõtextu ipſas eſſe origine Gothas. Immò lib. I. cap. XVI. apertè teſtatur ipſas fuiſſe Gothorũ fœminas, & maiorem terrarum partem immẽſis cædibus deleuiſſe: quas etiam in eodẽ lib cap XIIII. Scythas vocat. Iordanes quoque ſuos autores Dionẽ Græcum, & Ablabium Gothũ ſecutus, expreſſè affirmat ipſas ex Gothis prodiiſſe. Hanc igitur apparentem cõtrouerſiam facilè diſſoluit Albertus Crãtzius in ſua Hiſtoria Gothica, affirmans Gothos ex deuicta Scythica terra nomen, nõ originem contraxiſſe. Ego autẽ conſyderandũ puto, nomen Scythiæ non ſemper fuiſſe proprium illarum Aquilonariarum terrarum, quæ à prima origine (vt dictum eſt) Ouim, teſte Iordane, dicebantur. Deinde ab aſſidua exercitatione ſagittãdi dicti ſunt Scythæ: quod lingua Gothica ſagittariæ artis peritum deſignat. Et ita eſſet latiſſima atque generalis appellatio multarum nationum, non propria alicuius populi aut gentis: quãquam non ignorem Beroſum Scythiam à Scytha Noë nepote appellaſſe, Græcos verò pridem Magogos dictos, in Scytharum nomen conuertiſſe, vt teſtatur Ioſephus lib. I. Antiq. Sed liberum iudicium lectori relinquo Poſſem ego forſan in hoc loco pari ratione conqueri de Latinis ſcriptoribus: quia idem Ioſephus in eodem primo libro ſuarum Antiqui. iuſtè Græcos reprehẽdit, quòd pro ſua libidine complura vocabula gentium ad ſuã inflexionem corrupiſſent. Cùm enim extranea nomina Latino ſermoni violenter applicantur, ornatiorem quidem locutionẽ, ſed non ſemper veriorem efficiunt. Sed hæc modò quieſcant. Ad Amazones reuertamur: quarum originem ab antiquiſſimis patriæ hiſtoriis hanc fuiſſe didici. Dum Gothi apud Cimerios habitarent, regnóque poſt fata Regis vacanti prouidere vellent, ſuborta eſt inter eos de ſubſtituendo Rege domeſtica & periculoſa controuerſia: quæ tantum inualuit, vt iam non conſiliis & perſuaſionibus, ſed armis res tranſigenda eſſet. Duo enim Regii ſanguinis iuuenes, Filinus & Solaphitus ſuffulti auxilio ingentis multitudinis, pro ſuo voto Regem creandum contendebant.

Gothi ex Scythia deuicta nomẽ Scytharum cõtraxerunt.

Scytha lingua Gothica ſagittarium peritũ deſignat.

Amazonũ origo ex Gothorum hiſtoriis.

debant. Sed cùm in medio conatu ita periclitarentur, vt nec in ſeipſos, nec in alios ſuæ partis proceres Regiam maieſtatē tranſferre poſſent, patriam ipſam vel optimatum factione coacti, vel ſpontanea voluntate prouocati, cum tota multitudine ſibi adhærente, necnon cum coniugibus, & liberis egrediuntur: nec prius quieuerunt, donec Cappadocia Pōtica vi & armis occupata, ſedes in cāpis Themiſcyreis iuxta fluenta Thermodoontis collocarent. Sed non permiſſi ſunt æquè diuturnis atque optatis ſedibus perfrui. Nam finitimi cùm cōperiſſent ſe, & ſua prædæ loco ab ipſis haberi, nec tutum eſſet contra inuictam eorum potentiā aperto Marte decernere, ſtructis inſidiis eos adoriuntur, & occidunt.

CAPPadocia per eos occupatur, ſed iſauſto omine. nā per inſidias poſtmodū occiſi ſunt.

CAP. XXVIII.

AT vxores illorum, etſi graui dolore ferrent, ſe non ſolùm exilio afflictas, ſed maritorum ſolatio & auxilio deſtitutas, non tamen paſſæ animos ſuos penitus vſque ad deſperationem collabi, ſed memores Gothicæ virtutis, quæ in vtroque ſexu præeminere ſolebat, ſtatuerunt formam ſuā in virilem habitum cōuertere, omniáque reſidua temporum momenta, ad excolendam militiam conferre, ne fortitudinis neruos illecebrarum contagione eneruari paterentur. Siquidem voluptarium viuendi genus poſt virorū necem peroſæ, corpus animúmque patientia ac labore firmare ſtatuerūt, totámque fœmineæ leuitatis mollitiē abdicantes, virili ſeueritate vti ſe coēgerūt. Sed & tanta cura rei militaris notitiam captabāt, vt fœminas exuiſſe quiuis putaret. Quippe natiuæ cōditionis immemores, rigorem blanditiis, bella baſiis prætulerūt, ſtatímque horrendo Martis amictu præcinctæ, in chariſſimorum coniugum occiſores irreuocabili impetu irruerunt, ipſiſque trucidatis, fines imperii ſui longè latéque extenſos, inſigni atque inaudita fortitudine defenderunt. Augebant Rempub. ſine viris, in omnem ætatem virilis ſexus ſæuientes. Nam viros, qui domi ab hoſtibus ſalui manſerant, vel qui caſu à bel-

Amazonū ſtudia.

lo intacti redierant, trucidârunt, vt par omnium orbitas paritatem in omni affectu & propoſito conciliaret. Nubendi quoque animum penitus abiecerunt, affirmantes non libertatem,ſed ſeruitutem matrimonio ineſſe. Veruntamen nõ multo pòſt tempore,pace armis quæſita,cùm formidarent ne prole rareſcente deficerẽt,nundinas ſemel in anno conſtituũt, in quibus externos concubitus vicinarum gentium admittunt,ea cõditione adiecta, vt reuoluto anno eadem die viri reuertantur, recepturi à matribus quicquid maſculini ſexus præterito anno peperiſſent,quicquid verò fœminini æditũ eſſet, matres ad arma & prælia erudirent. Neque enim virgines earum ad penſa & fuſum exercebantur,ſed equis,& armis,& venationibus tempora terebant, vt ſanguinem, non oſcula delibantes, armorum potius quàm amorum officia frequẽtarent; manúſque quas ad penſa & colum aptare debuerant,telorum vſui exhiberent. Affirmãt etiam nonnulli ipſas nouercali odio æditis maſculis guttura confregiſſe. Quod fortè tunc accidere potuit,cùm genitores ad deſignatum diem minimè redirent,abducturi filios quos genuiſſent. Alii dicunt,quòd crudeli filiorum trucidatione terrorem populis & nationibus ingerere voluiſſent. Si enim mater proprio filio non peperciſſet, quomodo in deuictos hoſtes ſe clementem exhiberet? Amazones autem dictæ fuerunt,quaſi ſine mamma: matres enim dextras mammas filiarum inurebãt, vt eſſent iaculandis haſtis, & intorquendis ſagittis aptiores.

Fœminea aſtutia pro conſeruatione generationis.

Amazones unde dictæ.

CAP. XXIX.

SED credendum tamen nõ eſt, fœminarũ multitudinẽ ſine lege, aut ſine Principibus longo tempore fuiſſe,& tot admiranda facinora ſine præuiis Ducibus peregiſſe. Proinde eos autores ſequor,qui dicũt,ipſas ſtatim poſt mortem Filini & Solophiti in Reginas extuliſſe Lampedam & Marpeſiã,defunctorũ iuuenũ coniuges,quæ Martis filiæ dicebãtur: nõ quòd eis Principũ pluralitas in omni caſu vtilis videretur, ſed quia erãt domi & foris tot difficiles labores ſuperãdi,vt vtrique parti vna Regina, quantumuis virilẽ ſupergreſſa fiduciam, par eſſe nequiret. Igitur dum Lampeda ea, quæ domeſticis rebus & patrio

Lãpeda & Marpeſia Reginæ Amazonum.

patrio ſolo opportuna erant, prudenter adminiſtrat, Marpeſia externam militiam vſque in Aſiam tanta magninimitate deduxit, vt nō quibuſuis Ducibus aut Principibus, ſed ſummis Imperatoribus præferenda, aut comparanda putaretur. Nam diuerſas gentes expugnando, alias ſibi conciliando, victricia arma vſque ad Caucaſum montem extendit. Vbi cùm aliquantulū morata fuiſſet, occaſionem dedit, vt Marpeſia illius loci rupes à doctis Poëtis nominaretur.

Marpeſia rupes unde appellata.

Inde victrices fœminæ ſe in totam minorem Aſiam effundentes, Armeniam, Galatiam, Syriam, Ciliciam, Perſidem, multáſque alias Aſiæ regiones potētiſſimas potenter ſubiugârunt: ibíque diuturnas ſedes eligentes, erexerunt magnificas vrbes, arces munitiſſimas, ſuóque nomini cōſecrârunt. Siquidē inter cætera præclara opera, Smyrnā & Epheſum vrbes clariſſimas condiderunt, atque ibidem in honore Dianæ, quam ob aſſiduum venandi ſagittandíque ſtudium mirificè coluerunt, templum illud toto orbe admirandum conſtruxerunt: quod poſteà quidam Heroſtratus ſempiternū nomen comparaturus incendit.

Smyrna, Epheſus urbes.

Dianæ templū famoſum per Heroſtratū cō buſtū in Epheſo.

His igitur præſtantiſſimis factis apparet, illas clariſſimas fœminas non ſola bellica fortitudine præditas fuiſſe, verùm etiam optimis humanæ & ciuilis vitæ inſtitutis abundaſſe. Sed non caruerunt ſimilibus exemplis in patrio ſolo: de quibus nonnihil infrà dicemus, cùm naualem militiam Gothicarum fœminarum ex propoſito attingemus. Nunc ad Amazones Aſianas reuertamur: Quæ etſi ſatis prudenter in bello & pace ſe gererent, attamen feroces animos vicinorum Barbarorum ex omni parte mitigare nequiuerunt, quin ſaltem occultis conſpirationibus molirentur mulierū imperium à ſuis ceruicibus excutere. Sola eis occaſio diu optata defuit, quam tandem eo modo, qui ſequitur, aſſecuti ſunt. Nā cùm Marpeſia omnium pretioſarum rerum ſupellectili & diuitiis abundaret, magnam partē fœminei exercitus prædis onuſtam, ad Lampedam Reginam domeſtica negotia curantē emiſit. Hac emiſſione cùm Aſiani animaduerterent potentiam fœminarum plurimum diminutam, ſtatuerunt longè honeſtius eſſe ſemel mori, quàm peregrinarum mulierum imperium cum tanto dedecore diutius ſuſtinere.

Marpeſia tractabat arma foris. Lampeda domeſticam curā agebat in regno.

CAP. XXX.

Marpeſia ſtrenue pugnādo tandem occiditur.

Orithyia filia Marpeſiæ ſucceſsit i regno, nihilo inferior matri viribus & armis.

ITAQVE coactis viribus in prælium prodeunt: nec ſegniter occurrit Marpeſia, quæ ſuo fœmineo agmine ſtipata, fortiſſimè pugnans occiditur, occiſa prius ingenti multitudine Barbarorum. Sed nec ea cruēta victoria potuit Aſianos ab Amazonum imperio liberare. Quippe potentior Orithyia filia (quam alii Sinopen vel Antiopen vocant) in Amazonum regno matri Marpeſiæ ſuccedens, iugū in ceruices rebellium repoſuit, imbelléſque viros fortium fœminarū imperio parêre coëgit. Hæc tantæ erat pudicitiæ, vt nunquam ſe permiſerit ab aliquo viro cognoſci, ſed perpetua virginitate admirandam bellicæ virtutis gloriam cumulauit. Quod an ſuperbo virorum contemptu, an amore conſeruandæ virtutis fecerit, alii iudicent. Ego puto dedignatam viri conſortiū, quæ potius voluit viris imperare, quàm alicui virorum paritate nuptiarum ſociari. Immò quantò magis contempta nuptiarum voluptate virtuti operàm dabat, tantò maior formido omnes Amazonum hoſtes, qui ſummas virtutes in earū principe conſyderabant, inuaſit. Quis enim non magis metueret hoſtē Reginam prudentem, quàm Regem aliquem imprudentē, & voluptatibus incubantem? Igitur potens & ſapiens Græcorum Rex, cùm cōſyderaret hanc Amazonum Reginam magno excelſóque animo voluptatem contemnere, virtutē colere, totóque conatu res præclaras aggredi, cœpit ſibi & regno ſuo non parum formidare, ne tam admirandæ virtutis mulier ſuam potentiā aliquando aduerſus Græciam dilataret. Quocirca Herculi omnium Ducum ſuorum præſtantiſſimo, cui ob ſingularē fortitudinē duodecim ſtipendia debebat, quaſi impoſſibile negotium imperauit, vt arma Reginæ Amazonum inferret. Qui Regia iuſſa ſecutus, potentem claſſem inſtruxit: in quam non ignauum aut inexpertum militem, ſed probatos proceres, & præcipuam Principum Græciæ iuuentutem induxit. Sed minus aliquid erat, quàm Herculeæ virtutis opus: quod callidius quàm

Orithyia ſpreta nuptiarum voluptate, quibus ſeruitus in eſt, virginitatem ſcrutauit.

Rex Græcorū metuit potentiam Amazonum.

Hercules ducū fortiſsimus mittitur contra Amazones.

quàm fortius abſoluit. Enimuerò poſtquam ab exploratoribus didicit Orithyiam in longinqua militia occupatam, rarúmque fœminarum exercitum pro domeſtico præſidio relictum, quaſi rem grandem facturus, claſſem comitante electiſſima Græciæ militia exilit, & improuiſas adoritur. Erat tunc altera Regina Antiope, ipſius Orithyiæ ſoror, quæ domi Rempub. adminiſtrabat. Hæc cùm inopinatū ſibi bellum ab hoſtibus, quos nunquam læſerat, inferri videret, etſi ad primum inimicorum impetum animo conſternaretur, tamen priſtinæ virtutis contracto (vt caſus permiſit) exercitu fœminarum, audacius quàm felicius in hoſtes irrupit. Sed facilè ſuperantur paucæ mulieres à multis viris, imparatæ à paratis. Multæ enim occiſæ: nec paucæ fuerunt, quæ ductæ ſunt in triumphum: inter quas erant duæ ſorores duarum Reginarum Orithyiæ & Antiopes, videlicet Menalippa, quam Hercules, & Hippolyta, quam Theſeus Rex Athenienſium captiuauit.

Subdola aſtutia inuadendi im paratas ad prælium.

Antiope infeliciter pugnauit

Duæ ſorores Orithyiæ & Antiopes captæ.

CAP. XXXI.

At Regina Antiope, datis Herculi armis, quæ prætioſa habebat, Menalippam ex captiua liberam fecit. Quod Martialis in ſuis Epigrāmatibus ſcribens ait:

Antiope datis muneribus herā fecit Menalippam.

Peltatam Scythico diſcuſſit Amazona dono. Alcides.

Theſeus autem Hippolytam coniugem duxit, atque Hippolytum ex ea genuit. Hac victoria elatus Hercules, ad ſuum Regem concito curſu reuertitur, nolens potentem Orithyiæ exercitum iamiam aduentantem expectare. Illa enim poſtquam didicit ſorores & ſocias ab hoſtibus oppugnari, vt neceſſariā opē afferret, celerrimo impetu aduolauit. Cúmque comperiſſet hoſtem eſſe Græcorū Principem, multis modis & rationibus ſocias adhortatur in vltionē tantæ iniuriæ. Fruſtra, inquit, domueramus Pontum, Aſiam, & Syriam, ſi Græcorum bellis & rapinis nos vexari patiamur. Adiecit præterea nō defuturos amicos & ſocios Principes, quibus odioſa eſſet Græcorum vis & inſolentia, in quorū numero

non poſtremus eſſet Sagillus Rex Gothorum:cui ſtatim per legatos nuntiauit, ſe firmiter ſtatuiſſe bellum Græcis inferre,non tantùm vt ſuas, & ſuarum ſociarum iniurias vlciſcantur, ſed vt prædoceantur Græci, ſe non poſſe reſiſtere fortitudini Gothorum,quando eorum fœminas ad bella doctas, promptas experiuntur. Motus ea honeſta & iuſta legatione Sagillus, ingentē exercitum,cui Penaxagoram filium ſuum præfecerat,ad earum auxilium mittit. Sed cùm hæ auxiliares copiæ itinerum impedimentis nimium retardarentur, & inter ipſas Amazones domeſtica ſeditio oriretur, bello Athenienſium ſuperantur, ſiue verius ad propria redire coguntur. Diu tamen fixa in cordibus earum permanſit iniuria à Græcis accepta.

Sagillus Rex Gothorū per Amazones ꝑvocatur ad pugnādum contra Græcos.

CAP. XXXII.

PANTASILEA igitur, poſtquam Orithyia grauiſſimo ſuorū deſyderio fatis conceſſit, regno Amazonum præficitur. Quo tempore cùm Troiani ſe contra Græcos ad bellum prępararent, compertúmque haberent, Amazones grauiſſimo odio in Græcos ferri, legatos ad Pātaſileam mittunt,per quos nuntiant iam veniſſe tempus, quo iniurias olim Amazonibus per Græcos illatas vlciſcātur,dummodò patiantur ſe militari fortitudini Troianorum ſociari. Non fuit hæc legatio ingrata potentiſſimæ Reginæ, quæ ardentiſſimo Troiani Hectoris amore ardebat, & ſæpe in animo voluerat,quomodo poſſet parem gratiam referre Græcis, à quibus iampridē Amazonum Principes & Reginæ in triumphum ductæ fuerant. Quocirca non diu expectandum putās, exercitum non contemnendum ad Troiam adduxit, primóque impetu combuſtis Græcorum nauibus, eos in fugam conuertit:deinde non ſegniter, aut timidè in acie contra eos pro Troianis dimicans, fortiſſimos viros in admirationem ſuæ virtutis induxit. Quippe locum, quem viuens pugnando occupauit, eundem proſtrato in circuitu magno hoſtium numero moriens contexit. Hoc caſu totus Amazonum exercitus in furorem verſus,

Pantaſilea demortua Orithyia, contra Græcos bello Troiano interfuit.

Pātaſilea ardebat amore Hectoris.

nullo

..illo ſeruato ordine in hoſtes irrumpunt, fata, quibus Regina abſumpta fuerat, in ſe vltrò prouocantes. Sic'que omnes illæ, quæ ad bellum prodierant, neceſſariò ſunt deletæ. Paucæ tamen quæ domi manſerant, ſe potentius & prudentius defendentes, vſque ad tempora Alexandri Magni durauerunt. Cuius inuictam potentiam cùm Amazonum Regina Caleſtris, ſiue Minuthyia fama (vt Iuſtinus refert) comperiſſet, nõ quieuit donec triginta dierum itinere confecto, trecentis mulierum millibus comitata ad eum perueniſſet, felicem ſe exiſtimans, ſi ex fortiſſimo totius orbis dominatore ſobolem, quæ paternam fortunam & fortitudinem referret, conciperet. Itaque totis quatuordecim diebus concubitu Regis potita, cùm ſentiret ſe in vtero concepiſſe, reditum ad proprium regnum accelerauit: in quo nõ longo pòſt tempore cùm omnium Amazonum nomine extincta, deletáque eſt, Hactenus de Amazonibus Gothorum fœminis: nunc ad Gothos redeamus. Prius tamen hoc in loco Strabo diſsimulandus non eſt, qui affirmare videtur, nullam Rempub. ab Amazonibus abſque virorum adiutorio conſtitui poſſe. Sed in ea aſſertione longè diuerſus eſt à Platone, qui in Dialogo VII. de Legibus ſcribit, ſuo tempore innumera mulierum millia circa Pontum militaſſe, quibus non equorum modò, verumetiam arcuum, ac cæterorum armorum cura exercitatióque erat: nec longè pòſt in eodem Dialogo de militari Amazonum fortitudine memoriam facit. Prætereà in Diodoro Siculo longè mirabiliora lib. III. & IIII. inuenies de Amazonibus, quàm nos annotare curauimus.

Pantaſilea proſtrata, fere om̃s Amazões ſunt deletæ.

Caleſtris, ſiue Minuthyia regina Amazonum Alexandrum Magnũ Mõarchã acceſſit.

Caleſtre extincta nomen Amazonũ pariter deletum eſt.

CAP. XXXIII.

CONTINVATVRVS Gothorũ Principum ſucceſſionem, cõſydero Rodericum Archiepiſcopum Toletanũ proximum locum poſt Magnum Philimerũ Magni Gadarici filiũ, tribuiſſe Zentæ doctiſſimo Philoſopho: quem alii rectius (vt puto) affirmãt Gothis præfuiſſe, poſtquàm commutatis ſedibus ex Cimeriis ad Meſiam, Thraciamque, & Valachiam deſcendiſſent. Erat hic Zenta vir magni & admirandi ingenii, qui non ſolùm ob generis nobilitatem, verumetiam ob maxi-

Zentes doctiſſimus Philoſophorum Gothis præficitur.

marum virtutum eminentiam ad regnum Gothorũ aſſumptus eſt. Enimuerò cùm eſſet prudentia,fortitudine, & religione inſignis toto deſyderio ferebatur,vt Gothi humanioribus aſſueſcerent legibus, & ciuilis vitæ inſtitutis operam darẽt, virtutem colerent,inter decus & dedecus diſcernerẽt,inhoneſta fugerent, honeſta eligerent,nec in ſola fortitudine militari, prout hactenus ſibi perſuaſerant,omnium virtutum ſummam collocarent. Siquidem militaris vitæ ſtudium cæteris omnibus præclarius eſſe ducebant,vt ipſum Martem(quem antiquitas Deum bellorum putauit) apud ſe dicerent natum & educatum. Hinc ille Sueticus pugil Starcaterus ex ore Danici Saxonis cecinit:

Zentæ pietas & affectio erga ſubditos.

Carmina Starcateri.

Sub ſignis Gradiue tuis diſcrimine ſummo
Conſenui,victóque metu pugnare decorum,
Turpe vacare ratus,crebras committere cædes
Egregiũ duxi,& ſtrages celebrare frequẽtes.

De quo infrà latius. Verùm ſub hoc ſapiẽte Rege Zenta nõ ſolùm fortitudine,ſed ſapiẽtia clariores euaſerunt. Nulla enim ætate eis deſuerunt,à quibus in ſapientia erudirẽtur. Vnde & penè cæteris nationibus Gothi ſapientiores extitiſſe perhibetur,Græciſque penè ſimiles,vt teſtatur Dion,qui hiſtorias eorum patrio ſermone compoſuit: qui etiam dicit Parabuſceos, deinde Pileatos apud eos vocatos fuiſſe, qui nobiliores & illuſtriores habebantur: ex quibus Reges & ſacerdotes ſibi cooptabant. Verùm in hoc crudeles putabantur,quòd Martem belli Deũ ſemper (vt diximus) aſperrima placauere cultura, morte videlicet captiuorum, opinantes bellorum præſidem aptius humano ſanguine placari.

Gothi ſapiẽtes.

Gothi crudeles Martis cultores.

CAP. XXXIIII.

Sagillus X. Rex.

POST mortem Zentæ inuenio Sagillum Gothis præfuiſſe,verùm proximé ne an aliis intermediis ſucceſſerit,cõpertum nõ habeo. Eſt tamen præclara in hiſtoriis eius memoria, quòd non ſolùm domi & in patria egregiam laudem ex magnificis & memorabilibus factis aſſecutus ſit, ſed etiam foris longè lateque ſui imperii fines extenderit. Corinthiorum,Athenienſium, omniúmque Græcorũ perpetuus & acerrimus hoſtis fuit, in Troianorum partem ſemper propenſior, prouocatus illa in-

tolerabili

tolerabili iniuria, quæ (vt paulò antè diximus) irrogata fuerat Amazonibus à Græcorũ Principibus, nulla hoſtilitate prius nũtiata. Ea enim erat inter Gothos & Amazones neceſſitudo & cognatio, vt Gothi ſuas iniurias ducerent, quæcũque illatæ eſſent Amazonibus, quas ex Gothico ſanguine procreatas, non ſecus ac ſorores & filias amarent, ac tuerentur. Cætera huius Sagilli facinora, quia hiſtoriarum ſcriptores tunc nulli aut pauci erant, in obliuionem euanuerunt.

Gothorum & Amazonũ cõiunctio.

CAP. XXXV.

PENAXAGORAS præmortuo Sagillo patri in regno Gothorum ſucceſſit, eadem magnitudine animi qua pater, ad bella vel pacem inſtructus. Amazones ſummo amore, Græcos inextinguibili odio proſequebatur. Enimuerò ad memoriam reuocans, quomodo iampridem viuẽte & præcipiẽte patre Rege Sagillo, ingentem exercitum pro tutandis Amazonibus à Græcorum iniuriis fruſtra contraxiſſet, ſtatuit iterum belli fortunam pro honore & libertate ipſarum experiri. Itaque illi inuictiſſimo Duci Herculi, cuius ductu audacia Græcorum inopinantes atque imparatas mulieres nõ ferendis iniuriis affecerat, bellum indixit. At Hercules vt erat corpore robuſtiſſimo, ita animum prudentẽ, & ad auertendum futura pericula ſatis eruditum habebat. Próinde per idoneos oratores ad Penaxagoram miſſos, primùm præteriti temporis iniurias deprecatur: déinde pacis conditiones ſibi ab eo præſcribi rogat: demum eius ſororem Augẽ præſtantiſſimam virginẽ in coniugem poſtulat. Penaxagoras autem propoſita hac legatione, multa meditari cœpit, an condonandæ eſſent iniuriæ tam atroces, quæ non ſuæ, ſed ſociarum Amazonũ eſſent. Tandem à ſuis ſapientibus perſuaſus, inter has & ipſum

PENaxagoras XI. Rex.

Hercules robuſtus & prudẽs erat.

PENaxagoras compoſuit pacē inter Amazones & Herculem, deditq; in matrimonium Herculi ſororem ſuam nomine Augen.

Telephus ex eorum coniugio procreatur.

Herculem pacem amicitiam'que cōpoſuit: nec indignum putauit fortiſſimum virum, cuius magnifica geſta vbique vſque ad ſydera efferebantur, nobiliſſimæ ſorori ſuæ matrimonio copulari. Ex hac Auge Hercules filium ſuſcepit, cui mater Gothicū nomen Eleff impoſuiſſe videtur. Hodie enim plurimi in patria Gothorū Elephi appellantur. Poſteà præpoſita litera T capitali fecit nomen à Gothica denominatione differre. Ipſe quoque pater eundem filiū ita ad egregia fortitudinis opera, & militarē diſciplinam inſtituendum curauit, vt fortiſſimo patri ſimilis filius in omni virtute haberetur, nimis indecorum ratus, ſi paternæ fortitudinis imago in degenere filio obſcurari notaretur.

CAP. XXXVI.

Telephus XI. Rex Herculis ex Auge filius

TELEPHVS in locū Penaxagoræ auūculi ſine liberis defuncti in Regem Gothorum aſſumptus eſt, poſtq̄s ex Cimeriis regionibus in Meſiam retro abierant, ſedéſque ibi firmauerant. Hic cùm ex matre fortitudinem Gothicam, & ex patre Herculeas vires & prudentiam, quaſi quædam hereditaria bona conſecutus fuiſſet, non ſolùm militari diſciplina, in qua plurimum valuit, ſed rerum gerendarum prudentia, in qua admirabilis apparuit, Gothos in omni virtute & virtutum officiis continebat. Huius tempore gerebatur illud diuturnum, crudele, & ſanguinarium bellum Troianum, ob vnius mulieris amorem inter Græcos & Troianos ſuſceptum, omniúmque qui interfuerunt, aut præfuerunt, ſumma infelicitate. Siquidem ex Troianis antequàm vrbs caperetur, ſexaginta ſeptē millia, poſt captam verò (ſi hiſtoriis credendum eſt) ducenta ſeptuaginta octo millia, ex Græcis autem octingenta ſeptuaginta ſex millia deſyderata referūtur. Hic Telephus ob gentis Gothicæ inſignē fortitudinem, multis legationibus ab vtraque parte, Græcorum videlicet & Troianorum, ad belli ſocietatem vocatus, demum partibus Troianorum acceſſit, quia Priami eorū Regis ſororē coniugem habebat, ex qua præclaræ indolis filium Euriphilum in ſpem generis ſuſcitauerat. Quo domi apud præceptores relicto

Troianum bellum atrociſſimū aduerſus Græcos.

licto, ad Troiam accelerato greſſu peruenit. Cui aduentanti Teſſander Græcorũ fortiſſimus Dux, ſe totámque ſui exercitus aciem obiecit, tanquam Herculem patrem in fortiſſimo filio ſuperaturus, at contrarium quàm ſperabat euenit. Nam à manibus Telephi vulnere cruento & mortifero ſuſcepto, corruẽs expirauit. Hunc caſum amaro animo Aiax Vlyſſéſque ferentes, ſeſe mutuò in vltionem extincti Ducis hortãtur: acerrimíſque animis in ipſum Telephum conuerſi, ſtatuerunt aut mortuum amicum vindicare, aut in numerum incidere vindicandorum. Nec minore fortitudine Telephus imminentes ſuo capiti gladios auertere conabatur. Sed quæ Herculea vis ei ſatis eſſe potuit contra tres præſtantiſſimos totius Græciæ Duces, à quibus pertinaciſſime oppugnabatur? Nam dum Aiacem vehementius imminentẽ infeſtus inuadit, Vlyſſémque à latere adorientem perſequitur, equo cadẽte ſublabitur, fortiſſimíque Achillis iaculo femore ſauciatus diu curari nequiuit. Græcos tamen, quamuis fractis eſſet viribus, ea parte quã defendit, perturbauit.

Teſſander à Telepho vulneratus occubuit.

Telephus ab Aiace ſimul et Vlyſſe vehemẽter inuaſus, a tertio videlicet Achille letaliter vulneratur.

CAP. XXXVII.

MORTVO in Troiano bello Telepho, Gothi ad filium eius Euriphilũ maximæ ſpei adoleſcentem Gothici regni adminiſtrationẽ deferentes, prũdẽter exiſtimabãt ſe in nullũ magis idoneum, aut æquè dignum tanti muneris onus conferre poſſe. Nam præter illam eximiam nobilitatem, qua poſt longam ſucceſſionem Regum ac potentiſſimorum Principũ illuſtris erat, etiam in omnibus moribus eius ita integritas apparebat, quam optimæ ſpei Principes de ſe polliceri conſueuerunt. Quique ne à patria & auita fortitudine degenerare notaretur, ſe ad Troianum bellum nullis periculis perterritus contulit, laturus opẽ auunculo ſuo Priamo Troiæ Regi, quam (vt diximus) Græcorum Principes pertinaciſſimo odio oppugnabãt, & tandem expugnant: quanquam nonnulli affirmant ipſum Euriphilum

Euriphilus xiii. Rex.

Euriphilus ad Troianum bellum acceſſit.

ob eximium Caſſandræ amorem,quo adoleſcens accenſus erat, omnia illa difficillima pericula itinerũ & bellorum ſuſtinuiſſe. Verùm dum fortius quàm prudentius importunas ac potentes Græcorum turmas inſequitur,ab eis non ſine publico ſuorum planctu,præſertim matris & auunculi, in primo iuuentutis ſuæ flore trucidatur.

Troia expugnatur, ibidẽque Euriphilus occiditur.

IO. MAGNI

GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM Sueonum'que Liber Secundus.

CAP. I.

ORIGINEM Gothorum, & initium rerũ per eos ab antiquiſſimo tempore geſtarum,primo libro abſoluimus. Deinceps autoribus, quos in principio nobis propoſuimus imitandos, innixi, ad Gothiam redeuntes, inquiramus labore, an otio medios annos poſt memorabilem Bericonis exitum tranſegerint: primámque rationem ſumamus de Rege Humulpho, Regis Bericonis primogenito, quem pater domi & in patria Regem conſtituens, iuſſit vt viriliter ſapientérque omnia commiſſi regni negotia tractaret. Qui paternæ iuſſionis obſeruantiſſimus executor,mox poſt patris egreſſum ciuiles illas diſcordias, quas ipſe pater alioquin prudentiſſimus penitus tollere nequiuerat, ita repreſſit & pacauit, vt ſublatis odiis tranquilla vbique pax ac ſecuritas inter omnes Gothiæ incolas appareret, viderẽtúrque

Humulphus xv Rex in patria.

Pacauit diſcordias ciuiles.

túrque bella & ſeditiones relicto Gothiæ regno ad exteras nationes commigraſſe.

CAP. II.

EVolutis deinde aliquot annis Humelus Humulphi nepos ad auiti regni ſceptra peruénit. Cuius tempore cùm Dani animaduertiſsẽt maximam Gothorum multitudinem cum Rege ſuo Bericone ólim in alienas terras emigraſſe, eóque exitu potentiam Gothorum, qui in patria remanſerãt, & ad mutuas diſſenſiones redierant, plurimum extenuatam, nõ diſtulerunt Gothicũ imperium, cùi per multa ſecula paruerãt, à ſuis ceruicibus excutere. Quod cùm Saxones prudentius cõſyderaſſent, mox arma in Danos duce quodam Iuthone (à quo Iuthia vel Iuthonia nomen accepit) conuertebant, nihil dubitantes, quin ſicut principatui Gothorum ſe incautè ſubduxerant, ita etiam eorum neceſſaria ope ſe nõ ſatis prudenter ſpoliauerant. At Dani in eas difficultates adducti, cùm viderent ſe Saxonum potentiæ nequaquam reſiſtere poſſe, Humelum denuò ſupplices adeunt, impetratáque erratorum venia in gratiam recipiuntur: eíſque duos filios ſuos, Danum & Angulum, quos ex Geſilda nobiliſſima coniuge Suetica ſuſcitauerat, præficiendos curauit. Qui valido exercitu muniti, commiſſo acerrimo prælio Daniam (quæ tunc primum à Dan nomen accepit) fugatis inde Saxonibus liberauerunt.

Humelus XVI. Rex in patria.

Dani ĩ Gothos, & Saxones in Danos ire cõtendunt.

Iuthia a Iuthone dicta.

Humelus Danis ſupplicãtibus duos filios in auxilium præfecit.

Dania a Dan Rege nomen obtinet.

CAP. III.

HIC enim eſt ille Dan Humeli Gothorum Regis filius, quem pater Danis primũ Regem conſtituit. Duóque præcepta eidẽ tradidiſſe memoratur. Primum ne in aliqua parte Daniæ delubra conſtrueret, ſed apud Vpſalam Suetorum metropolim diuinitatis cultum venerabundus proſequeretur: Alterum vt cõſyderata Danicæ telluris anguſtia, nulli niſi grauiſſima laceſſitus iniuria, bellum inferret. Angulus autẽ Da-

Dan Danorum Rex.

Angulus Angliæ regnũ obtinuit, vnde et nominatur.

ni frater, cùm ad regni conſortium admitti contenderet, à fratris inſidiis vix elapſus, in Angliæ regnũ fuga ſeruatus euadit. Crediderim tunc parum abfuiſſe, quin Danicum regnum fraterno ſanguine fundatum fuiſſet, quemadmodũ Romanum, quod longè poſterius ſurrexit: de quo ſcriptum eſt,

Fraterno primi maduerunt ſanguine muri.

Attamen Saxo Danicus affirmare videtur, Angulũ Angliæ regno præfuiſſe, noménque ſuum prouinciæ, cui præerat, aptandum curauiſſe. Nunc ad Humelum reuerſus, animaduerto ipſius potentiam non minorem fuiſſe quàm ataui Bericonis, qui videbatur toti orbi bellum indixiſſe. Ille enim Vandalorum gentem viribus & armis validã: hic fortes & pugnaces Saxones deuicit, atque fugauit. Ille ſuum imperium in Vlmerugos, Pomeranos, Polonos, Magnopolenſes extendit: hic Gothis, Sueonibus, Helſingis, Biarmis, Bothniis, Lappiis, Finnis, Scricfinnis, totíque Scandianæ inſulæ præfuit. Illíſque vicinis Danorum inſulis non ſolùm imperauit, ſed etiam Regem ſuper ipſas (vt diximus) conſtituit. Immò in nonnullis hiſtoriis inuenio, quòd Norum tertiogenitũ Noruegiæ Regem præfeciſſet, noménque ex eo patriæ indidiſſet: quanquam nihil probabilius videtur, Noruegiam à via Septẽtrionali ſitum & nomen ſuſcepiſſe.

Humelus Saxones domuit.

Norus tertiogenitus Noruegiæ præficitur.

CAP. IIII.

Gothilas XVII Rex in patria.

GOTHILAS deinde mortui Humeli filius in paterni regni ſolium procerũ conſenſu ſurrogatur. Qui ſuſcepto tam amplo ſuper Gothos, Sueones, aliáſque Septentrionales gentes imperio, nihil à paterna vel auita magnanimitate degenerauit. Enimuerò poſtquàm domi & in patria omnia quieta reddidiſſet, rogatus ab Amalo conſanguineo ſuo, qui tum Gothis in tranſmarina militia occupatis imperabat, prægrandem exercitum in Eſtones, Magnopolẽſes, & Curetes

Gothilas Eſtones, Magnopolenſes et Curetes deuicit.

retes eduxit, commiſſóque in mari & terra prælio, ex rebellibus obſequentes effecit, geminúmque eis iugũ (vt anteà diximus) impoſuit, qui vnũ impatiẽtius, quàm eis expediebat, ſuſtinebant. Deinde controuerſia inter ſuos nepotes, Humelum & Lotherũ, quos Dan ex Gyritha Siggonis Suetici Regis nepte procreauerat, ſuper regni Daniæ ſucceſſione ſuborta, tumultuoſum hominem Lotherum, amoto modeſtiore Principe Humelo, præficiendũ curauit, ſagaciter conſyderans ex domeſtico Danorum tumultu finitimorum pacem fieri. Neque dubitandum eſt plurima & præclara huius Gothilæ (quemadmodum aliorum multorum magnorum Principum) facinora fuiſſe, quæ ingrata vetuſtatis obliuio obliterauit. Quocirca eius hiſtoriam aliis, qui plura de ipſo inquiſierunt, deſcribendam relinquo.

Lotherus Dani filius regno Daniæ præficitur.

CAP. V.

SIGTHVNIVS, quem alii Sigtrugum vocãt, Gothilæ Regis nepos, eiúſque in regno Suetiæ ſucceſſor, dum à ſuſcepti regni principio ſacrificia & libamina Diis ſuis apud Vpſalam metropolim offerret, ſuorúmque fatorum ſeriem, ac futuros rerum euentus ſolicitè inquireret, accepto per victimarios reſponſo, didicit ſibi ab auri metallo ſupremam perniciem, & mortem fatali neceſſitate imminere, ideóque ſummoperè ab eo cauendum eſſe: à ferro, aut chalybe, cæteríſque metallis nunquam violari, vel occîdi poſſe. Quocirca cùm ſe Deorum immortalium beneficio inuictum putaret, magno atque imperterrito animo multa bellorum diſcrimina aggreſſus eſt. Huic erat filia Gro nimium ſpecioſa, de cuius pulchritudine & moribus, cantiones nonnullæ ſermone patrio ad nos peruenerunt. Hanc Schioldus Danorum Rex filio ſuo Gramo miſſis

Sigtrugus Gothilę Regis nepos regno præficitur.

Fatale reſponſum a Diis.

Gro filia Sigtrugi.

Schioldus Rex Danorum.

legatis coniugem poſtulauit,ſed iam pater ipſam fortiſſimo atq; nobiliſſimo pugili Sumbli,Finnorum Regis fratri deſpōderat. Itaque Gram putans ſe à Sigthunio contemptum, quòd filiam alteri minus nobili deſpondiſſet,cōſilium à ſocio ſuo Beſſo,cuius opera in difficillimis rebus ſemper vtebatur, inquirit, quomodo iniuriam contemptus ſui vindicare poſſit. Tandem placuit omnem induſtriam ad hoc accommodare, quò puella etiā inuito patre raperetur. Erat enim tunc inter præclara illuſtriū virorum facinora exiſtimatum, ſi raptas per vim & arma virgines ſuo coniugio ſociarent. Igitur Gramus (aſſumptis ſecum comitibus) relicta Danorū patria Gothiam ingreditur. Sed ne noto vultu præditus agnoſceretur, agnitúſque trucidaretur,variis ferarū pellibus circumamictus inceſſit,magnóque diſcrimine ad regiam Sigthunii peruénit,circa quā latitans tempus obſeruabat,donec egredientem virginem in mutuum amorē alliceret,allectámque & ſponte volentem abduceret. Prius tamen Beſſus ille fidelis & prudens comes, per ſummam ingenii vim, prudentiſſimæ virginis animum in amorē ſui illuſtriſſimi Regis induxit,quamuis ab initio aſpera difficiliſque fuiſſet, nunc patris potentiam & arma, nunc clariſſima auorum & atauorū ſtemmata commemorans. Sed Beſſo nec facundia, nec occaſio defuit, qua ſuum Principē inſigni laude extolleret, nunc ſanguinis nobilitatem,nunc fortitudinem & militarem diſciplinā, nunc demum in armis & præliis inuictam potentiam mira ingenii, arte commendando, quemadmodum Saxo Danicus in illo Adonio carmine teſtatur:

Raptus virginum olim glorioſus erat.

Gramus Danus aſtute Gro filiā Regis Sigtrugi adeptus eſt.

Carmina Gro.

Gro mihi nomen,
Rex pater extat,
Sanguine fulgens,
Fulgidus armis:

Tu quoque qui ſis,
Aut ſatus vnde,
Promito nobis.

CAP. VI.

TANDEM vbi Gram intellexit ſe de voluntate virginis ſecurum, nec formidandas eſſe inſcii patris inſidias,depoſitis ferinis pellibus quibus amictus fuerat,concupito virginis amplexu potitur, datis prius pro ſua Regia fortuna & magnificētia amatoriis donis,quibus puellarum animi citius capi cōſueuerunt.

ſueuerunt. Deinde nihil obluctantem in ſuam vſque Daniam concito curſu perduxit, perductámque magno amore dilexit, & Gutthornum poſteà Daniæ Regem, & filiã Sibdageri, Norvegiani Regis coniugem ex ea ſuſcepit. At Sigthunius raptæ puellæ pater iuſta indignatione motus, hoſtilia Danorum Regi indicit: fiúntque ex vtraque parte magni bellorum apparatus, dum alter illatam ſibi & ſuo ſanguini iniuriam magna Sueonũ & Gothorũ potentia vindicare conatur: alter vt rapta coniuge liberè perfruatur, totis Daniæ viribus ſeſe potẽti hoſti opponere contendit. Itaque educta ad bellum vtriuſque Regis potẽtia, pugna adeò atrox & pertinax committitur, vt non pro aris & focis, aut fortunis, ſed pro ſanguine & vita certamen agi videretur. Nam Sigthunius eò importunius & vehementius hoſti imminebat, quò certiora putaret Deorum oracula, quibus didiciſſet ſe ferro inſuperabilem fore. Sed non deerat Gramo promptum Danicæ aſtutiæ præſidium. Clauam enim, quam more giganteo geſtabat, auro infuſo ponderoſiorẽ effecit, eáque imminentem audacius capiti ſuo Sigthuniũ non ſolùm repreſſit, verùmetiã multis ictibus contuſum occîdit, non inutile documentum futuris Sueonũ Regibus eo facto relinquens, quòd plus aurum quàm ferrum formidabile credant. Quippe plures Reges auro quàm ferro periclitantur, dum auri ſacra fame laborantes ſubditis inopiam rebellionémque, & ſibiipſis præmaturum fatum, aut à regnis eiectionẽ accelerant. Hac de Sigthunio parta victoria Gramus receptui cani iuſſit, credens ſe totam Sueonum regionem morte Regis & iure belli aſſecutum fuiſſe. Sed ſupererat Scarinus Gothorũ Rex, qui non paſſus eſt Sueones victrice Danorum virtute ſubiugari, prudentius futura cõſyderans, quòd Sueonibus ſubactis, Gothorum etiam imperio fortior immineret.

Gro per Gramum abducitur in Daniã, ex qua Gutthornus procreatus.

Atrox bellum inter Gothos & Danos ob raptum Gro virginis.

Sigtrugus aurea claua concuſſus occubuit.

CAP. VII.

SCARINVS igitur etſi totius Gothiæ principatum ſapienter adminiſtrando, omnes incolas ſibi ſubiectos pari ac benigno complecteretur affectu, tamẽ Veſtrogothiã ſua frequentiori præſentia plurimum illuſtrabat: id'que ob vicinum Noruegiæ Regem Sibdagerum, cui vt erat ſanguine cõ

Scarinus XIX. Rex in Patria.

Scarenſis ciuitas

iunctus, ita etiam terrarum ſitu vicinus eſſe volebat. Hic ex ſuo nomine Scaram ciuitatem Veſtrogothorum in loco ſtagnis & paludibus admodum munito, tam prudēter erexit, quàm imprudēter eius ſucceſſores ipſam collabi & deſolari permiſerunt. Antiqua hæc erat Gothorū Regum ſedes. Siquidem non longè ab ea adhuc extant veſtigia regiæ Aranes, cuius ſitus, muri, & ſtructuræ ſuos inſpectores ita in admirationem ducunt, vt firmiter credant nullum præſtantius ædificium ea tempeſtate in omnibus Septētrionalibus regnis reperiri potuiſſe. Sed quid non mutat æui longæua vetuſtas? Refert tamen adhuc Scarenſis ciuitas veteris dignitatis imaginem Pontificali honore ſublimata. Nunc ad Scarinū redeamus. Qui mox vt comperit conſanguineū ſuum, Sueonū Regem Sigthuniū armis Danorum occubuiſſe, nihil moratus omnem ſui regni potentiam cōtrahens, bellum contra Gramū, qui ſe victorem putabat, inſtruxit. Verùm cùm belli apparatus incremēta plurima ſuſciperet, ipſéque Gramus Gothici Regis potentiam nimis adauctam animaduerteret, nec Danorum viribus facilè ſuperabilem crederet, à ſingulari certamine præſidium opportunum mutuari conſtituit. Sciuit enim publica lege & conſuetudine receptum eſſe, vt quicūque tali certamine cum hoſte congredi recuſaret, is pro victo atque imbelli homine haberetur. Igitur Scarinum, quem ob grandem ætatem viribus deſtitutum conſyderabat, vt ſingulares manus conſereret, prouocauit. Vicit veteranum Principem ingenuus pudor, ne ab imbecilli ſenio iuſtam, quam potuiſſet, excuſatione aſſumeret. Proinde armati in campum ambo Reges procedūt, circūſtante vndique virorum fortium corona, quorū pars Scarino, pars Gramo felicem pugnæ exitum precabatur, pars ſucclamabat longè impar, atque iniquum fore hoc duellū, in quo Gramus iuuentutis flore conſpicuus, atque viribus integer, ac Gigantea fortitudine præditus, contra Scarinum ſenectutis diffidentia debilem congrederetur. Quo congreſſu illud facilè euenit, quod cuncti qui aderant, neceſſariò futurum prædixerant,

Aranes eo tempore arx regia fuit.

Epiſcopatus Scarenſis.

Scarinus Gothorum Rex inſtruit bellū contra Gramū Danum.

Lex Duelli.

MOnomachia duorū Regū.

rant, videlicet debilem à valido, ſenem à iuuene, imbellem à gigante ſuperandum fuiſſe. Sed nec illo ſuperato Gramus victoriam in Gothos aut Suecones obtinuit: erat enim Scarinus magna conſanguineorum progenie ſuccinctus, qui contra Gramū viciſſim in ſingulare certamen prodibant. Sed dum conſanguinei Regis occaſum vindicare contenderent, numerū mortuorū ſuo fato adauxerunt. Sed neque ea victoria Gramo regnum Suetiæ poterat conciliari. Quamuis enim abſumpta eſſet in eo Danico bello tota ferè Regii ſanguinis in Gothia progenies, nec inter Suecones aliquis ſupereſſet, qui hæreditaria ſucceſſione vacantibus regnis dignè præficiendus videretur, attamen Suecones & Gothi, Noruegiæ Regem Sibdagerum Gothico ſanguine illuſtrem, Sigthunióque & Scarino proxima conſanguinitate coniunctum, Danorúmque Regis implacabilem hoſtem, ad regni ſolium aſſumunt, iuſtum atque honeſtum exiſtimantes, vt potius Regia dignitas in ſanguine & familia eorum Regū, qui pro patria ceciderūt, permaneret, quàm in Gramum alieni imperii inuaſorem imprudenter collocatum diceretur.

Scarinus ſenex à Gramo iuuene opprimitur.

Gramus quoſdam conſanguineos Scarini ſuperauit.

Sibdagerus Noruegiæ Rex à Gothis & Sueci aſſumitur in Regem.

CAP. VIII.

SIBDAGERVS igitur Noruegiæ Rex multis magnis & honeſtis rationibus in Gothiæ ac Suetiæ regnis ſublimatus, quemadmodū in Danos ob Regis eorum inſolentiā graui odio f[illegible] a vexatis per eum Su[illegible]patiēs, meditari cœp[illegible]ribus & armis iniurias eis illatas vindicaret. Creu[illegible]ter hos Reges graue odium ob raptum cōſangu[illegible] nec poterat indignatio in Sibdagero quacun[illegible] cari, donec facinus facinore, raptum raptu co[illegible]dem claſſe bellica in Daniam prouectus, primo ſororem Regis ſtupro violatam infami pudore affecit, deinde filiā eius admodum ſpecioſam violentius raptam in Noruegiam abduxit, abductámque ſibi matrimonio copulauit, plurimum eo proſpero facto exultans, quòd vnam iniuriam geminata atque atrociore

Sibdagerus XX. Rex in patria.

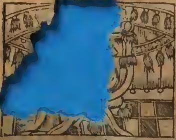
Odium implacabile iter Sibdagerū & Danos ob raptū virginis Gro.

Filia Grami rapta in Noruegiam abducit.

vindicaſſet. Hîc nimirum in magnam admirationem rapior, conſyderans hos virginum raptus tunc & eiſdem temporibus atque annis apud Reges Septentrionales in conſuetudinem veniſſe, quando bellum Troianum ob raptum mulierum crudeliſſimè gerebatur. Neque hîc minor interfectorum Principum & militum numerus commemoraretur, quàm apud Phryges & Danaos, ſi tanta ſcriptorũ copia de ſubrigido Aquilone emerſiſſet. Sed hæc quieſcant, & ad Gramum conuertamur. Qui cõſyderãs ſuas artes artibus Sibdageri duplicata aſtutia ſuperatas, nec ſibi ſpes reliqua eſſet, quin ille occupatis tot in circuitu regnis & populis, tandem Daniam impugnaret, & expugnatam ſubiugaret, ſtatuit omnes ſuæ potentiæ vires contra tam potentem hoſtem ſemel experiri. At prudentem Sibdagerum ea aduerſarii meditatio minimè latere poterat, quin potius lõgè cautiorem effecerit. Enimuerò non modò ſuos Noruegianos, & cæteros ſuo imperio ſubiectos, ſed Saxones (quorum Principẽ Henricum Gramus inſidioſè & clàm obtruncauerat) in belli ſocietatem vocatos, ad Daniæ expugnationẽ inuitauit. Nec Gramus ſegniter occurrẽs, quantaſcunque poterat vires aduentantium hoſtium viribus opponebat. Sed aduenerat tunc ineuitabile fatum, quod nec gigantea fortitudine, nec inuictis armatorum militum millibus, aut quacunque humana potẽtia poterat ſuperari. Igitur fortiſſimus pugil Gramus, poſt tot præclara & magnifica facinora à Rege Noruegiæ Sibdagero, dum ſtupratæ ſororis iniuriam, & laceſſitam filiæ pudicitiam, atque ereptorum regnorum violentiam vlciſci conatur, opprimitur.

Conſuetudo rapiendi virgines vnde nata.

Gramus occubuit.

Oppreſſo igitur atque extincto Gramo Danorum Rege, Sibdagerus omnium Aquilonarium regnorum vnicus moderator effectus, Gutthormum Grami filium, & raptæ olim cõiugis fratrem ab exilio reuocatum, Danis ſub tributo regnaturum præfecit, périnde ac liquidò conſtare volens, quòd totam Daniam æqua ſeruitus teneret, omniúmque corrupta libertas parem conditionis ignominiam ſub tributario Rege redoleret: quaſi parum prælijs afflicti fuiſſent, niſi etiã abiectiſſimo

SIBDAGERus poſt mortem Grami ſubacta Dania, præfecit illi Gotthormum filiũ ſub tributo.

con ditionis

conditionis inſtituto multarentur. Hadingus autem Gutthormi frater, homo magni & præſtantis animi, cùm cogitaret ſe fortiſſimo patre genitum, elegit potius honeſtam exilii cōditionem, quàm in patria ſeruitutem turpitudini coniunctam ſuſtinere. Nec tamen nobiliora fuiſſent eius facinora, ſi in patrio ſolo victitaſſet, quàm modò ſunt inter eos heroës, quorum acta magis miranda, quàm imitanda proponuntur. Siquidem poſt æditos longè lateque militares triumphos, exercitum naualem in Sueticum mare à deuictis Ruſſis reduxit, atque Sibdagerum in Gotlandia commorantem pugna adortus oppreſſit.

Hadingus Gutthormi frater.

Sibdagerus in Gotlandia ab Hadingo opprimitur.

CAP. IX.

ASMVNDVS Sibdageri filius, poſtquàm in regnis Gothiæ, Suetiæ, Noruegiæ, patri hæreditario iure ſucceſſerat, primam curam habuit quomodo victorioſi Hadingi Danorum Regis potētiam à ſe, & ſuis regnis auerteret: quanquàm admodū difficile videbatur, ipſum humana virtute ſuperari poſſe, qui tot magicæ artis præſidiis, ſiue præſtigiis circumſeptus & munitus habebatur. Si enim Saxoni Danico credimus, ab incunabulis traditus fuit præceptoribus in arte magica peritiſſimis, videlicet Vagnopto & Haphlio Sueticis gigantibus: à quibus ita inſtructus credebatur, vt ſi ſibi ipſi fatū non intuliſſet, nullis humanis armis violari potuiſſet. Quippe tam familiaris erat Diis quos colebat, vt mox eorum nomine inuocato, præſentiſſimum ſentiret auxilium. Ductus eſt ab illis viuus ad inferna loca, in quibus plurima arcana mortalibus incognita contēplatus eſt. Didicit quoq; ab Hartgrepa Vagnopti filia, quæ nulli in vanitate artis magicæ ſecunda erat, in dæmonum auxilio ſpem omnem collocare. Conuerſatus eſt familiariter Othino omnium Magorum, immò dæmoniorum nequiſſimo, qui huic primùm in humana ſpecie apparens, bellum in Curetes mouere præcepit, victúmque eo prælio ſuauiſſimæ cuiuſdam potionis beneficio, fortiorem vegetiorémque effecit: deinde à ſene quodam (quem puto ſpectrum magicum fuiſſe) centuriandi exercitus induſtriam aſſecutus eſt. Quibus artibus ſe inſtructum mu-

Aſmūdus xxi. Rex in patria.

Hadingus arte magica eruditus, inſuperabilis videbaī.

OTHinus Magus.

omnino moreretur inultus. Nam cùm Hadingus ſuis numinibus adiutus ipſum amentata haſta transfixiſſet, inter exiguas vitæ reliquias vulneratum interfectoris pedẽ perpetua claudicatione multauit, præmiſſa acri exprobratione quòd in magica arte totam opem ponens, miſerandis criminibus obſitus eſſet, maculiſque & vitiis, vt infamis atque putidus labeo, refertus. Subinde occiſi Aſmundi corpus ſolenni funere elatum, apud Vpſalam Regiis exequiis procuratur. At coniũx eius Gumilda imitata multas præclaras fœminas, quas Ethnicorum commendant hiſtoriæ, ne mortuo viro ſupereſſet, mortẽ ſibi ferro conſciuit, atque eidem (cum viro) tumulo ab amicis demandatur, digna viri cineribus ſociari, quæ virilem animum, & grande facinus ſub muliebri ſexu declarauit.

Aſmundus occumbens penè pedem Hadingi amputauit.

Aſmundi corpus apud Vpſaliam tumulatur.

Gumilda Regina ob mortem coniugis ſe necauit, pariter cum eo ſepulta.

CAP. XI.

VFFO Aſmundi filius poſt fatũ patris in paternis regnis hæreditaria ſucceſſione ſurrogatur: cui Hadingus non minus negotium fecit, quàm pridem eius patri, atque auo, quos multis bellis fatigatos tandem extinxit. Pari enim fiducia, immò maioribus animis nũc inſoleſcebat, poſtq̃ tot triumphos dè multis ac potentiſſimis hoſtibus reportauerat. Quippe non contentus patrem & filium ope malignorum ſpirituum trucidaſſe, adiecit agrum Sueticum longè latèque depopulari. Quamobrem Vffo collectis vndique copiis ſeſe ad arma parat, deinde populatori acerrimum prælium inferens, coëgit in ſuam Daniam remigrare, ſecutus à tergo fugientem, cui in ſua Suetia ceſſiſſe videbatur. Nõ tamen ignoro Saxonem ſcripſiſſe, quòd Vffo in Daniam cum nauali exercitu traieciſſet, interim cùm ab Hadingo ager Sueticus vaſtaretur, quemadmodum olim ab Agatocle ſimili aſtutia factum fuiſſe traditur: qui cùm à Carthaginenſibus in Syracuſana vrbe obſideretur, bellum in Africam transferens ciuitatem Carthaginenſem obſedit. Nec diſſimile fuit prudẽtiſſimi Scipionis Africani facinus, qui exercitu in Carthaginẽ ab vrbe

Vffo XXII. Rex in Patria.

VFFO coëgit Hadingum in Daniã redire perſequendo eum.

Scipionis Afri- cani ſimilis aſtutia cùm Hã- nibal pugna- ret in Italia.

Roma adducto, pugnacẽ Hãnibalẽ Romanos in Italia diuturno bello vexantẽ, ad ſuos proprios lares defendẽdos redire coẽgit. Cõmiſſo in Dania prælio, Vffo nec victus, nec victor ĩ Suetiam reuerſus eſt, Hadingus autem hyeme trãſacta, & verni tẽporis calore redeũte, iratis ſibi numinibus Suetiam tetro omine repetit, ibique luſtrum infeliciſſimè militando confecit. Nã cùm ſe ſentiret Vffonis viribus imparem, ad ſyluarũ anguſtias, montiúmque & vallium ſaltus, ac latebras cõfugere cogebatur: vbi ab Vffone pertinaciſſimè obſeſſus nec in bellum progredi, nec in Daniam regredi permittebatur. Quo euénit, vt ipſe, & milites eius poſt tam diuturnam obſidionem, conſumptis alimentis, ad vltimam miſeriã redacti, primùm ſylueſtribus fungis, & graminibus famẽ lenire cœperint: deinde radicibus, corticibúſque, & herbis vſque ad nigreſcentem terram conſumptis, catorum canúmque viſcera ferro rimantur: quibus non ſuppetentibus, ad immunda equorum cadauera famelicorum rabies ferebatur: tandem equis, felibus, muribus, omnibúſque abominandis morticinis, quæ reperiri poterãt, ſordidius quàm delicatius abſumptis (prô nefas, vt ipſorum Saxo teſtatur) infelix illa infelicium Danorum ingluuies ad humanas carnes extremam famem propulſura conuertitur.

ANguſtiabatur Hadingus præ ſumens inuadere Suetiam brumæ tempore.

CAP. XII.

Dani ſe ipſos mutuò occiſos comedebant.

ITAQVE complures eorũ, qui ab hoſtium ferro hactenus intacti fuerãt, domeſtica framea mactati cibus fiebãt cæterorũ. Quæ igitur maior infelicitas obſeſſis Danis reſidua eſſe potuit, quando ſeipſos mutua cæde interemptos deuorarent? Quocirca non ab aliquo nocturno ſpectro carmẽ illud, quod Saxo inducit, Danis in extremas deſperationis anguſtias compulſis, nocte media inculcatum fuiſſe exiſtimo, ſed à prudente quopiam monitore, qui Danorum imprudentiam ab impugnanda Suetia deterrere conatus eſt, quando ſic afflictis Danis improperando loqui videtur:

Præſagium Danis pernicioſum.

Tetra vos patrios fortuna linquitis agros,
Et facilè hoc regnum veſtro ſuccumbere bello
Creditis: aſt cæca hæc mens eſt, quæ talia credit.

Marte

Marte quati neſcit latiſſima Suetia, Marti
Vos dabitis tergum, timor & fuga vos comitetur.
Nec vobis timidis gladiorum competit vſus.
Libera vos cædet manus, & cædem geminabit.

Quod præſagium crebra Danorum ſtrage nō ſolùm ſequentis diei, ſed multorum ſequentium ſeculorum euentus impleuit, & quando neceſſe fuerit, ámodo implebit. Mirum potuiſſet videri, quòd Sueones ipſos Danos tā importuna & diuturna vexatione afflixiſſent, eóſque ad eam extremam deſperationem coegiſſent, niſi multiplices iniuriæ in Vffonem illatæ conſyderentur. Tenebat obſeſſum regni inuaſorem, Suetiæ populatorem, patriæ deſolatorem, prætereà patris auíque occiſorem: cui etſi clementia parcendum voluit, tamen pietas erga parētes iniuſtè necatos vindictam poſtulare videbatur. Igitur Hadingus poſtquàm comperiſſet Vffonem pertinaciſſimo odio ſibi inſidiari, nullámque aliam rem in votis habere, quàm ſuum caput & vitam, nocturna eruptione & fuga ſe ſaluans, conceſſit in Helſingiam: à qua demum per Noruegiam, ſuperatis multis magníſque periculis, peruénit in Daniam. In qua conſtitutus, ſenſit ſibi denuò bellū à Biarmienſibus præparari, duce quodā Tumingo ab Vffone ad id excitato: ex quo quidem bello, quia numinum ſuorū inſtructione ordines militares diſponere dicit, victor euaſit, atque potitus victoria in metropolim Vpſalam ſe recepit, vt per colloquii ſimulationem Vffonem opprimere poſſet. Sed Vffo periculum præſentiens, illud in autores retorſit, Hadingo tam à noctis habitu, quàm à ſyluarū latebris præſidium accipiente: è quibus denuò erumpens, Vffonem per inſidias adortus oppreſſit: cuius corpus frater Hunningus ampliſſimo funere elatum, apud Vpſalam in Regalibus monumētis ſepeliuit.

Sueonum fatua clementia de inimicis in manibus q̄ſi diſſimulare.

Hadingus i Helſingiam fugit.

Biarmi contra Hadingum.

Vffo ab Hadingo inſidioſè opp̄ſſus à ſuis tumulo regio Vpſalæ ſepelitur.

CAP. XIII.

HVNNINGO in locum defuncti fratris Vffonis ſuccedenti prima cura ſucceſſit, ꝙ in Hadingum arma paranda eſſent, tū quòd fratris & parentum occiſor eſſet, tum etiam quòd conſueta ſua importunitate vacāti regno præfici conaretur. Sed cùm Hadingus recenti memoriæ ſubnecteret, quas calami-

Hunīgus xviii. Rex in patria in Hadingum arma parat.

tates in ſuperioribus annis & prælijs ab Vſſone ſuſtinuiſſet, facilè (ne in eaſdē aut maiores rurſus incideret) permiſit ſe ad eas conditiones per æquos arbitros adduci, vt Hundingus paternis auitíſque regnis pacificè frueretur, promiſſa Hadingo, & mutuò ab eo accepta fide, quòd inuiolabilem pacem amicitiámque inter ſe vſque ad vltimum vitæ ſpiritum conſeruarent, nec aures aut animum illis accommodaturi eſſent, qui inter ipſos fœdera rumpere, odia ſerere, concordiam labefactare molirentur, ſed alter alterius commoda, honorem, quietem, dignitatem, autoritatem defendere, & ampliare curaret. His pactis inter tam potentes Reges firmatis, quot præclara facinora ſecuta fuiſſe putamus, quæ longè digniora ſunt ab eruditis & pijs ingenijs conſyderari, quàm arma, gladij, rapinæ, & huiuſmodi vitiorū monſtra, quæ bellicas furias comitari conſueuerunt? Acceſſit in primis illa filia pacis, videlicet legum veneranda poteſtas, quæ ſecū omnia iuſtitiæ officia adduxit, à quibus nec animi fortitudo, nec in rebus bene gerendis prudētia abeſſe potuit: quæ etſi omnibus ſyderibus pulchriores ſunt, tamen eo tempore, quo Mars cum ſua Bellona dominatur, ita conculcantur, vt nec veſtigiū earum vſquam appareat. Quocirca reddita terris pace, redit ille ſpecioſiſſimus omnium virtutum chorus, inter quas haud infimum locum habuit illa togata tranquillitas horum duorū Regum, quorum conſtātem ac perpetuam amicitiam nulla vetuſtas aboleuit. Siquidem inter eos ita conuentum erat, vt alter alterius fato comperto, mortem ſibi quantotius acceleraret, ne abſque comite ſolus ad infernas ſedes properaret.

Hundingus cū Hadingo paciſcitur.

Marte furente leges cedunt.

CAP. XIIII.

Ex falſa relatiōe de iteritu Haddingi, Hūdingus ſemet voluntariè in dolio mellei potus pleno ſubmerſit.

INTEREA accidit falſam famam circūferri, quòd Hadingus Danıæ Rex inſidijs generi ſui Gutthormi (cui pridem ſororem ſuam Vluildam matrimonio coniunxerat) impetitus corruiſſet. Qua fama allata, Hundingus ſtatuit ſuam Regiam fidem ita declarare, vt omnis poſteritas intellectura eſſet plus apud ipſum valuiſſe quàm vitam. Próinde conuocata totius regni nobilitate, conuiuium magnificum tanquā mortuo amico parentaturus inſtruxit: & ne quicquā Regiæ magnificentiæ

ficentiæ deeſſe videretur,iuſſus à Rege promus condus dolium ingentis magnitudinis cereali,ſiue melleo potu repletum aulæ in medio collocauit. Ipſe Rex pincernæ officio pocula circũferens,pietatis miniſterium implere putabatur. Satagebat enim omnibus modis oſtendere,quòd nõ tam propter amici caſum, quàm ob ſeruandam præſtitam fidem lætus & gaudens in fata concederet. Igitur poſtquàm omnes ebrietate ſuffuſos aduertiſſet,ſeipſum in dolium dulciſſimi liquoris præcipitans,oſtendere videbatur, illud mortis genus dulcius exiſtimari debere, quod pro amicitia & fide ſuſceptum, gloriam laudémque mereretur immortalem. Quo cognito Hadingus cogitabat, quo genere mortis maiorem, vel parem fideliſſimo amico gratiam referre poſſet,(quanquam difficile crederet tã eximiam virtutẽ pari virtute, aut amicitia ſuperari poſſe) non coram ſatrapis & proceribus ſuis,ſed toto populo inſpectãte,ſeſe (ne perfidia notaretur) laqueo ſuſpendi permiſit,vt omnibus compertiſſimum fieret,ipſum plus promiſſam ſemel fidem, quàm caducam vitã, & tandem neceſſariò perituram exiſtimaſſe. Affirmat Albertus Crantzius hanc duorum Regum mortem perquàm ridiculam fuiſſe: at ego eam parem puto præcipuæ virtuti magnorum Græciæ & Latii Principum, qui voluntariam in mortem,ne fidem promiſſam violarent, ſe tradiderunt.

Hadingus cognita morte amici fidelis ſe ſuſpendi fecit.

CAP. XV.

QVanquam Regnerus patri Hundingo in paternis regnis hæreditario iure ſtatim ſuccedere debuiſſet, tamen ſuperandi erant prius per ipſum multi & plurimi aduerſi caſus. Inter quos præcipuũ locum habuiſſe videtur illud nouercale odium, quo à Thorilda Regina ſæpius ad mortem petebatur: quæ quantò præclariorem indolem in priuigno cõſyderabat,tãtò maiores inſidias eius capiti ſtruere conabatur: nec quieuiſſet, donec ſanguinem eius in poculo crudelitatis abſorbuiſſet,niſi paterni amici (quorũ magna potẽtia in regno erat) malignos eius conatus repreſſiſſent. Profecit tamen eouſque

REGNERVS XXIIII. Rex in patria.

Thorilda iniqua nouerca Regneri.

REGnerus & Toraldus per nouercam ſa- cti ſunt paſto- res et bubulci,

pertinax illa duræ nouercæ indignatio, vt tandem ipſum, & fratrem eius Thoraldum Regio pecori per contemptum præfeciſſet, vt ea extrema ignominia affecti, deſinerent ad amplitudinē paterni regni aliquando aſpirare. Sed nō tulere fata, vt Regius ſanguis inter ſeruilis conditionis anguſtias obſoleſceret, quem natura aliorum genuerat præſidem & rectorem. Siquidem filia Danorum Regis Hadingi Suanhuita, vt glorioſo facinore matrimonium illuſtriſſimi iuuenis ſibi conciliaret, (ſumptis in famulitium ſororibus) longo & difficili itinere cōfecto, peruenit in Suetiam ad locum, in quem pridem didicerat Regios pueros indignè relegatos: qui vt viderent tanti apparatus fœminam aduentare, pudore ob deformitatem cultus, ſimul & timore ob nouercales inſidias, quas ſubeſſe ſuſpicabantur, confuſi, ſeruos ſe Regios & pecorum cuſtodes affirmabāt: at contrà Suanhuita (vt erat Danicæ eloquentiæ perita) multis in medium adductis argumentis, oſtendere nitebatur ſibi perſuaſum eſſe, ipſos non ex ſeruis, ſed ex Regibus originem duxiſſe: totámque ſui ſermonis ſeriem ad Regnerum natu maiorem cōuertens, idipſum probare cōtendebat ex ſpecioſiſſimo lineamentorum eius habitu, ex luminum vibratu, ex viſus acritate, ex pupillarū alacritate, ex oculorum micatu, ex formæ pulchritudine, ex faciei & vultus luculentia, ex comi & ingenua ſpecie. Sed non deerat Regio iuueni decens & idonea reſponſio. Serui, inquit, non ſemper ſunt virtute vacui: virilitas ſub ſordida veſte ſæpe occultatur: nec ex veſte virum metiri cōuenit, ſed ex viro veſtem: magíſque ex virtute, quàm ex genere virorū claritudo probatur: nobilitas ex alieno bono eſt, virtus ex proprio dependet: obſcuratur parentum claritas, quando ab eorum probitate peruerſitas degenerat filiorū: & quis illos ſeruos iuſtè dicere poſſit ignobiles, qui damnum generis virtutum magnitudine cōpenſant? Denique quis ſapientū ignorat, omnes ſeruos ex Regibus, & omnes Reges ex ſeruis originem habuiſſe?

Suanhuita filia Hadingi eos ab illa ſeruili cōditione induſtrioſè liberauit.

Regnerus ab Suanhuita adamabatur.

Prudentia in reſponſis Regneri adoleſcētis.

Diſpēſante ſummo conditore ex paſtoribus Reges, & ex Regibus ſerui fiunt.

CAP. XVI.

TANDEM Suanhuita poſtquàm iuuenis conſtantiam, & magnanimitatem, cæteráſque præclaras animi eius dotes cum magna admiratione ſatis exploraſſet, ſe, ſuúmque genus, & propoſitum cur adueniſſet aperiens, iuſſit vt forti animo eſſet,

mo eſſet, ac meliora quàm in nouercæ votis erãt ſperaret. Deinde prolatis ex ſuo promptuario muneribus, & veſtibus Regio honori congruis, effecit, vt abiecto ſqualidæ paupertatis indumento, cultior appareret. Qua inſigni humanitate allectus iuuenis, in nuptias tam clariſſimæ atque omni probitate cõſpicuæ virginis conſenſit. Quæ iam ſponſa effecta, ne ſe illocabilem, aut dote caſſam oſtenderet, gladium variis conflictibus, & contra monſtra, monſtrorum impetus, ac omnes inimicorum conatus opportunum, loco præcipui dotis dilecto ſponſo tradere curauit, adiecta multiplici exhortatione capeſſendæ virtutis, quemadmodum Saxo Danicus carminibus ad id valde accommodis meminit, qui virgini ea verba tribuit, que non ex fœmineo, ſed virili pectore deprompta fuiſſe videntur.

Suanhuita confortat Regnerum, & induit illum p̃tioſis veſtibus.

Spõdent ſe mutuó Regnerus & Suanhuita.

Sponſo gladiũ electũ tradidit.

Erant enim illius tempeſtatis fœminæ, præſertim apud ipſos Aquilonares, in bellica fortitudine ipſis viris parum inferiores. Nec contenta gladium nouo ſponſo tradidiſſe, addidit & familiam, familiæque ſtipendium, & commeatus: quibus inſtructus veteres defuncti parentis amicos accedit, querelas in crudelem nouercam exaggerat: ſe ab ea ad indigniſſimam ſortem, nulla habita Regii ſanguinis ratione, detruſum: immò ſine vllo humanitatis reſpectu, ſe non ſolùm viliſſimis mancipiis, ſed iumentis inſipientibus comparatum.

Fœminę Gothorum erant bellicoſæ.

Moti his grauibus & iuſtis querelis proceres, ipſum in regni ſolium confeſtim collocantes, tam in ipſam Thorildam impiam fœminam, quàm in cæteros Regneri aduerſarios gladio vindicandum decernunt. Itaque Regnerus ex abiectiſſima & deſperata conditione ad ſceptrum Regium ſublimatus, Suanhuitam in Reginam & tori conſortem digniſſimè promouit: quæ illi filium Hothebrotum regni ſucceſſorem pariens, commendabilem ſui nominis & probitatis memoriam ad omnes poſteros tranſmiſit. Quippe patriæ, & Principibus, ac infimæ plebi ſe talẽ ſemper & vbique exhibuit, vt non aliunde adueniſſe, ſed in Suetia nata fuiſſe crederetur.

Ad q̃relas Regneri, p̃ceres grauiter commouentur contra Thorildã nouercam.

Regnerus Suãhuitam in tori conſortem accepit.

Frothonem fratrem, Danorũ Regem, bella in Suetiã ex Orientis partibus transferentem, nõ ſolùm repreſſit, ſed ſuis manibus captiuatum in triumphum duxit: nec anteà libertati reſtituit, quàm Vbboni genero ſuo, quòd Daniam vi & armis occupaſſet, ignouiſſet. Ea venia pro Vbbone impetrata, Regnerus tãtum numerum militum exercitui eius adiecit, quantam manũ

Frotho frater Reginæ molitus bellum in Suetiã à Regnero captus eſt

interim ſpecioſam virginem Gyritham ex illuſtriſſima Norue-gianorum Regum familia ſibi matrimonio coniunxit, ex qua filios duos, Attilum & Hotherum procreauit. Tandem cùm cõſyderaſſet militarem diſciplinam ſub longa temporum tranquillitate labefactari, Sueticámque & Gothicam iuuentutẽ, niſi continuo armorum vſu exerceatur, à parentum & proauorum fortitudine facilius degenerare: próinde circunſpiciendum eſſe aliquẽ ſpecioſum gerendi belli titulum exiſtimauit. Sed cùm Oriẽtis incolæ, Ruteni, atque Eſtones, & cæteri pridẽ ab eo deuicti tributa penderent, imperata facerẽt, nullámque rebellionẽ molirentur, nec liceret bello laceſſere Noruegianos obſtãte antiqua cõcordia, & nouo affinitatis reſpectu, ſubiecit animo memoriam iniuriarum, quas Frotho Danicus Rex Sueonibus & Gothis in eo iniuſto bello (in quo pridem occubuit) irrogarat: qua nimium prouocatus, omne regnorum ſuorum robur cõtra Roë Danorum Regem, Frothonis nepotem educẽs, commiſſo acerrimo prælio victor euaſit. Veruntamen cùm pugna in Dania geſta eſſet, & facile auxiliares Danorum copiæ inſtaurando bello adhiberẽtur, Roë reſumptis ex nouo militum ſupplemẽto viribus, denuò bellum infeliciter tentat. Nam aduerſus Hothebrotum inuicta Gothorum & Sueonum militia roboratum congreſſus, æquè infelicem belli fortunam ſecundam, ſicut primam expertus eſt: ſéque tunc victori Hothebroto victum ſubmiſiſſet, niſi pertinax Danorum fiducia ipſi, vt etiam tertiò aleã Martis experiretur, ſuggeſſiſſet.

Gyritham Noruegianam virginem accepit in coniugem: ex qua Attilã & Hotherum generauit.

Cõtra Roë Danorum Regẽ robuſtiſsimus exercitus mittitur.

Roë primo & ſecundo congreſſu vincit.

CAP. XVIII.

ROE igitur, reparatis viribus ſui exercitus bis ſuperati & profligati, non ſecus ac amẽs & furens in hoſtium cuneos irrumpens, confeſtim Rex à Rege confoſſus interiit. Progreſſus ad interiora regni Daniæ victor Hothebrotus, totum regnum occupat, arcibus præſidia imponit, leges & tributa victis præſcribit. His geſtis nõ minore triumpho ex ſubacta Dania, quàm aliâs ex deuictis Orientis regionibus in Suetiam eſt reuerſus, cunctis fauſta & felicia acclamantibus, quòd eius fortitudine & induſtria Suetiæ imperium à flumine Tanai verſus Orientem,

Tertio congreſſu Roe ab Hothebroto occiditur.

Dania ſubigitur.

A Tanai flumine ad Albim imperabat.

ad Albim fluuium, vel Viſurgum in Occidentem extenſum eſſet, & ampliatum. Reſpondebat amplitudini principatus, ampliſſima vbique pax & concordia: cui conſeruandæ non minus ſtudium Hothebrotus impendit, quàm anteà propagandis augendiſque regni terminis impenderat, vt liquidò cõſtare poſſet, vtrunque tempus, & belli & pacis, ab ipſius prudentia rectiſſimè gubernari. Demum non paucis annis in ſumma trãquillitate & pace euolutis, nonnulli Suetiæ proceres, cùm viderent ſibi illicita non licere, optimo Regi domeſticam diſcordiam (pernicioſum omnium rerum publicarum malum) pepererunt: qua implicatus nequiuit latiſſimo principatui ita conſulere, vt omnes eius partes in obedientia & vnitate continerentur. Proinde Danorum primores idoneam occaſionem ad rebellandum nacti, præſidia ab Hothebroto arcibus impoſita trucidantes, oſtẽderunt ſe magis recuperandæ libertatis, quàm ſeruandæ fidelitatis rationem habere. Quo comperto Hothebrotus ex omnibus regnorum ſuorum populis copias contrahens, potẽtiſſimũ eduxit exercitum: quem nauibus impoſitum, contra rebellãtes Danos traiicere properabat. Sed cùm medium & tranquillũ maris curſum agere videretur, orta ſubitò ſæuiſſima tempeſtate obruitur, & inter marinas vndas inuictæ fortitudinis ſpiritum exhalauit, relictis poſt ſe duobus præſtãtiſſimæ indolis filiis, Attilo & Hothero, quos ſapientiſſimo Regi Noruegiæ Geuaro ducendos commendauerat educandos.

Dani rebellantes, præſidiarios Hothebroti expugnatos trucidabant.

HOThebrotus ſubmerſus interiit.

CAP. XIX.

Attilus XXVI. Rex in patria.

ATTILVS igitur (vt diximus) à prudẽtiſſimo patre Hothebroto genitus, atq; à ſapiẽtiſſimo Rege Geuaro mirificis artibus, quæ ad ciuilem conuictum, & militarem diſciplinam cõferre poſſint, inſtructus & educatus, defuncto parẽti tam ob ſua præclara merita, quàm iure hæreditario in ampliſſimo principatu ſucceſſit. Huic Primum & præcipuum belli negotium ex rebellantibus Danis procreatum eſt. Siquidem mortuo Hothebroto rebellionem,

quam

quam eo viuo moliebātur, pertinacius duce Helgone exequẽtes, tributa negabant, Suecos in præſidiis relictos iugulabant, arma aduerſus Attilum præparabant, nullúmque ſtudium, quo ſeſe infinito Suecorum odio teneri oſtenderent, omittebant. Si quiſpiam Suecorum inter eos occideretur, vel mutilatorũ mẽbrorum iniuria ſimul & damno afficeretur, lege ſanxerunt ne eius læſio iuxta traditas antiquitus leges, ſed longè viliori æſtimatione ſarciretur. Quocirca Attilus Danos in Suetia manſionem complexos, non minore, neque pacabiliore odio proſecutus, etiam propriam Reginã Vrſiliam, eò quòd Danici ſanguinis eſſet, vehementius odiſſe cœpit: quæ tandem poſt longã animi amaritudinem ex mariti odio conceptam, conſilium callidius quàm honeſtius, quo diuturnas moleſtias ſibi illatas vindicaret, inuenit. Quippe marito cõſuluit, vt Roluonem filium ſuum, quem ſibi Dani præfecerant, ad ſe ex Dania in Suetiam vocaret, eóque in ſedandis Suecorum & Danorum controuerſiis conſultore & cooperatore vteretur: futurum affirmãs, quòd Dani ipſius autoritate & prudẽtia perſuaſi, à rebellione ceſſarent, imperata facerent, tributa perſoluerent, nulláſque iniurias ámodo excogitarent. Pulchra quidem hæc Reginæ conſilia credulo marito videbantur, quamuis reuera graues inſidias eius vitæ & fortunis moliretur. Enimuerò conſcius maternæ machinationis filius Roluo, accerſitus aduenit. Sed quia materiam plurimos annos in Suetia extra natale ſolum transegerat, nec filium (quem adoleſcentem reliquerat) agnoſceret, neceſſarium fuit, vt efficacibus ſignis & documentis probaret ſe illum Roluonem eſſe, qui vocatus aduenisset. Mater certior de filii fide & conſtantia circa res gerendas effecta, quicquid inſidiarũ in mariti iugulum, & theſauros eius dudum animo conceperat, per maternam fiduciam (abſente eodẽ marito) aperiebat. Dixit in promptu eſſe maximã auri vim, quam Hothebrotus ex deuictis Orietalibus nationibus, & ſubactis Danis coaceruauerat, antiquóſque priorum Regum theſauros: qui ſi furtim in Daniã transuehantur, non ſolùm Suecos potentia & bellorum neruo deſtituent, ſed Danis opportunum auxilium, quo ſe citius in libertatem reſtituent, ſubminiſtrabunt. Proinde opus eſſe maxima in tanto facinore cautela & prouidẽtia, ne Regia ſeueritas aurum auferentibus (rupta gula) vitam auferat aturam. Cætera

Helgo Danorũ Rex, & dux belli aduerſus Attilum.

Iniquiſsimũ ſtatutum.

Muliebris affectus & dolus.

Roluo vocatus à matre venit in Suetiam.

Vrſilia doloſa inſidiatrix Regis mariti, & regni.

cogitando, & ſilendo, vt ſecum reuoluat, imperauit.

CAP. XX.

INTEREA reuerſus ex negotiis Attilus, cùm Roluonem aduenifſe cognouit, omniáque optata & felicia, propter quæ vocatus fuerat, magnificè polliceri, magnifico & Regio apparatu conuiuium inſtruit: in quo cùm varius de virtutibus, & earum officiis ſermo incidiſſet, rogatus Rex quæ virtus Regiam dignitatem magis ornaret, reſpondit, liberalitatem Regibus & Principibus ſummum præſtare ornamentum, ſéque in eius ſtudiis magis, quàm aliarum virtutũ exercitiis delectari. Déinde iuſſus Roluo dicere, quæ virtus milites magis decoraret, affirmabat, militares homines nulla virtute plus quàm patientia (quæ omnia vincit) commendari. Quam ſententiam, obiecto contra præſentem & flagrantem ignem nudo latere ita probauit, vt à præſentibus non modò vt peritus diſputator, ſed vt efficax virtutum executor diceretur. Rogatus Attilus ſuam ſententiam de Regiâ liberalitate monſtrare, dona in præſentes plurima liberaliter erogauit, & inter cætera torquem aureũ ingentis ponderis collo Roluonis, ad oſtendendam eius claritatẽ, appendit. Sed quicquid in Reginam, & eius filium expendit, ingratiſſimis & ſubdolis inimicis erogatũ fuit: nulla enim alia cauſa ſermonem ad virtutum commendationem conuerterant, niſi vt ſub earum ſpecioſiſſimis nominibus peſſima flagitia, & impudentiſſima furta, quæ ex profundo dolo meditabantur, abſconderent. Siquidẽ tertio conuiuii die, poſtquàm ereptos theſauros vehiculis impoſuiſſent, omniáque ad accelerandum nocturnam fugam ſatis diſpoſuiſſent, Regina lucentis lunæ beneficio vſa, maritũ opibus & toro, ſeipſam virtutibus atque honore ſpoliando, ad turpiſſimæ fugæ præſidium ſe conuertit. Interim Roluo nimis credulo Regi verba dedit, horámque alternis ſermonibus extrahens, animũ eius, ne de Regina cogitaret, occupauit. Demum cùm putaret ipſam à periculis expeditam ad ſecura loca perueniſſe, venia abeundi petita, curſu celerrimo ſe contulit ad fugientes: quorum vires cùm magnitudini ablati theſauri nõ ſufficerent, magnam eius partem abiicere cogebantur

Problemata Regis & Roluonis, ipſi Regi damnoſa.

Infidelis Regina comitante Roluone filio cum theſauro Regis fugit in Daniam.

gebãtur,ſatius arbitrãtes pecunia, quàm vita priuari. Imminebat enim eis à tergo Attilus nimis importune: comprehendiſſétque,ni velocitate vehiculorum ad paratas naues perueniſſet, quippe cui ſumma volũtas erat,raptores in furca efferre, & theſauros in fiſcum,vnde compilati fuerãt,referre:ſed ſaluauit fortuna fugaces,qui vehementiſſimo remorum conatu, inſequẽtis conatum fruſtrauerunt.

CAP. XXI.

IGITVR Attilus ſecũ amaro animo perpẽdens tot & tã inſignes iniurias, videlicet Suecos in Dania crudeliter occiſos: deinde, cæteros viuos in viliſſimo numero haberi, nec dignos putari, quorũ damna iuxta legum formulas ſarciãtur: poſtremò ſeipſum ab illis tot contumeliis affectum,tot inſidiis petitum, tanto & tam immenſo theſauro ſuo, ſibi à maioribus relicto,ſpoliatum: tori conſortem à ſuo latere abductam: neq; deinceps videbantur finẽ facere velle iniuriis, quas ex induſtria & pertinaci malitia Suecis irrogabant: iureiurando ſe aſtrinxit, vt quicquid odii,aut damni,vel cõtumeliarum in Danos irrogare poſſet,id toto ſtudio præſtare contenderet. Hic enim eſt ille Attilus,quem plures antiquæ Danorum & Suecorũ hiſtoriæ affirmant tanto odio in Danos exarſiſſe,vt primò latrantem canem,quem Racchonem vocabat,eis in Regẽ aſſignaret,deinde eo à canibus diſcerpto, gigantem Laës ipſis præficeret. Cui mortuo ſeruus eius Suio ſucceſſit, quẽ inſuperabilis multitudo pediculorum vſque ad nuda oſſa conſumens, horribile mortis genus cunctis intuentibus oſtendit. Noſtris quoque temporibus apud Viburgum in Dania locus eo euentu nominatus demonſtratur. Intereà quidam Hiartmannus ex Suetiæ proceribus, Attilo conſanguineus, & ſumma amicitia coniunctus, quamuis ſororem Roluonis Schuldam tori cõſortem haberet, nequaquàm tamen potuit pacato animo tam atroces iniurias Regi ſuo, & regno Suecorum à Roluone indigniſſimè illatas ſufferre. Quocirca impetratis ab Attilo Gothorum & Suecorum copiis egregiè inſtructis,in Daniam armata & valida claſſe contendit: non vt tributa (quemadmodũ Saxo Danicus aſſe-

Attili iniuriæ, quas accepit.

Raccho canis aſsignatus Danis pro Rege.

HIARtmannus contendit in Daniam pro concordia tractanda.

rit) perſoluat,ſed vt primùm omnium conetur cõcordiam tam inſigniter labefactam reſarcire: quo conatu non ſuccedente,armis impetat, & opprimat iniuriantem. Exceptus à Roluone hoſpitaliter,& communi apparatu magnificè inſtructo. Verùm quia inter pocula (ſicut adhuc eſt mos illarum regionum) de bellis,de Republica, & de iure Regũ, de illatis & acceptis iniuriis, de reſarciendis damnis, & ſimilibus grauiſſimis controuerſiis ſermo lõgius,quàm commodius extraheretur,offenſis inuicem acriter animis ad arma deuentum eſt: fit atrox & cruenta pugna,non inter abiectæ ſortis homines, ſed inter præſtãtiores vtriuſque partis proceres: de quorum eximia fortitudine,& inuictis vtrobiq; animis,plurima & præclara carmina patrio ſermone conſcripta celebrantur, quæ Saxo docto ac diſerto ingenio ſuo in Latinum conuertit eloquium: tantáſque corporis & animi vires Gothis, Suecíſque tribuit, vt communem humanarum virium fortitudinem longo interuallo exceſſiſſe videretur. Siquidem inductus ab eo pugil Danicus Biarcho ad Hialthonem ſocium & commilitonem ſuum inter cætera multa ait:

Hiartmannus ſuſcipitur à Roluone.

Pugna cruenta inter Succos et Danos nobiliores.

Biarcho pugil Danicus.

Saxonis Danici carmina.

Nunc obutus enſis
Cunctandi mihi cauſa fuit, quem Sueticus hoſtis.
In mea prævalido contorſit pectora niſu,
Nec parcè gladium capuli moderator adegit.
Nam quantum in nudo vel inermi corpore fas eſt,
Egit in armato. ſic duri tegmina ferri,
Vt molleis traiecit aquas. nec opis mihi quicquam
Aſpera loricæ poterat committere moles.

Hialtho pugil Danicus.

Et in alio loco idem Hialtho Danorũ pugilum præcipuus exclamans inquit:

Ecce truces oculis Gotthi,viſúque feroces,
Criſtatis galeis,haſtíſque ſonantibus inſtant.
In noſtro validam peragentes ſanguine cladem,
Diſtringunt gladios, & acutas cote bipenneis.

Cui rurſus Biarcho reſpondit:

Non memini certamen agi,quo promptius eſſet
Alternare enſes,partiríque ictibus ictus.
Dans vnum tres accipio. ſic mutua Gotthi
Vulnera compenſant. ſic dextra potentior hoſtis
Vindicat acceptam cumulato fœnore pœnam.

CAP.

CAP. XXII.

HAEC quæ præmiſſa ſunt, idcirco ex Saxone Danico adduxiſſe volui, quòd laus militaris fortitudinis, quæ Suecis & Gothis inuicem tribuitur, ſoleat verior exiſtimari, quàm ſi ab incola & ciue tribueretur: ſimúlque vt ex Danico ſcriptore oſtenderem, eos mores ab antiquiſſimo tempore in regnis Aquilonaribus fuiſſe, quos adhuc ibidem continuari videmus, videlicet ſi pugna & armis agēdū fuerit, Dani à Gothis & Suecis tres ictus pro vno recipient: ſed ſi verbis fuerit contendendum, Dani viciſſim tria vel decem verba pro vna voce (multiplicato fœnore) Gothis & Suecis refundent. Demum occiſo Roluone, Hiartmannus Daniæ regnum occupat. Sed quando diſponendis noui regni negotiis intenderet, ſuámque ſalutem Danorum fidei nimis credulo animo committeret, inter epulādum occiſus interiit. Quibus cognitis Attilus mixtum dolore gaudium concepit. Doluit quidem vehementer, quòd fideliſſimus amicus Hiartmannus indigna & præmatura morte ſublatus eſſet, ſed effuſiore gaudio quàm commodum erat, ob inimiciſſimi Roluonis necē exultauit. Dum eius inferias per ſummam hilaritatem celebraret, potione auidius ſumpta, in morbū à quo difficile curari poterat, collapſus eſt: immò Saxo affirmat eum crapula tunc obiiſſe, quem etiam anteà mortuum dixerat, atque Hiartmannum à Roluone in eius regnum ſub titulo præfecturæ fuiſſe ſurrogatū: quæ mihi videntur adeò contradictorio ſenſu inuicē repugnare, vt neceſſarium fuerit alteram partem eſſe à veritate alienam. Durauit enim vita Attili, donec ſubacto regno Daniæ (vt teſtatur Saxo) fratrē ſuum Hotherum natu minorē Daniæ Regno victrici manu præfeciſſet. Quamuis enim Dani poſt occaſum Hothebroti ſucceſſori filio eius Attilo malè paruiſſent, ſéque nunc Helgone, nūc Roluone duce in libertatem vindicare tentaſſent, attamen ſublatis eiſdem rebellionis autoribus, tandem coacti Suecorum imperio colla ſubmiſēre. Attilus enim cōperta occiſione Roluonis & Hiartmanni, non continuò ob ebrietatis intemperantiam (vt narrat Saxo) mortuus eſt, ſed plurimum gauiſus eſt, occaſionem diu

Roluone interempto Hiartmannus Daniam occupat.

Hiartmānus doloſe in conuiuio occiſus.

Attilus è crapula contraxit morbum.

Dani à Suecis ſubiugantur.

optatam aduenìſſe,qua rebelles Danorum animos ad manſuetiores mores reuocaret. Igitur prægrãdem exercitum ex terris & populis ſibi ſubiectis comparatum deducit in Daniam, portúmque Selandiæ Iſorã ingenti claſſis numero occupat,imminẽtis fortunæ beneficio vſurus. At Dani cùm viderẽt ſe Attilanæ potentiæ inferiores,incertam belli fortunam deditione præueniunt,hoc enixius poſtulantes, vt contẽtus eſſet ipſis Regem conſtituere fratrem ſuum Hotherũ: qui cùm mitioris eſſet animi, omniũ in ſe beneuolentiam prouocauit. His votis Danorũ poſtquàm Attilus optatũ præſtitiſſet aſſenſum , Hotherus Rex à Danis cõſalutatur.Hoc modo Danis ſub Suecorum poteſtatem miſſis, Attilus in Suetiam cum glorioſa victoria reditum accelerauit, & cùm ſine liberis eſſet,Hotherũ in regni conſortẽ aſſumpſit: & tãdem longioris æui ſenio cõfectus, Vpſaliæ diem clauſit extremum.

Attilus capit nauali exercitu Selãdiam inſulam Daniæ.

HOTHerus fit Rex Danorũ.

Attilus decrepitus Vpſaliæ moritur.

CAP. XXIII.

Hotherus xxvii Rex in patria.

HOTHERVS igitur Hothebroti potentiſſimi ac prudẽtiſſimi Regis filius,& Attili anteceſſoris ſui ex vtroque parente frater,in regnis Gothiæ & Suetiæ non tam iure hæreditario,quàm fratris Attili beneficio ſucceſſit. Huius caſus ſi ab origine cõſyderẽtur, varii inſignéſque fuere. Nullus eo in addiſcendis artibus (quæ prudẽtes & ciuiles homines efficiũt)aptior & diligentior erat. Quippe traditus à ſapientiſſimo parente in diſciplinã eruditiſſimi Regis Noruegiæ Geuari,tã docilem ad omnia præclara ſtudia, atque ingenuas artes (quæ tunc temporis in vſu & ſumma æſtimatione habebantur) ſe præbebat,vt à nullo ſuorum coætaneorũ ſuperari poſſe crederetur:erat in eo ſumma corporis firmitas, ingenium multis artibus illuſtre,nec minus exercitio, quàm viribus potens,immaturã adhuc ætatem vberrimis animi dotibus trãſcendebat. Dabatur tũc maximo probro Regibus & Principibus, ſi ab illis virtute & ſapiẽtia ſuperarẽtur,quibus dignitate & Regia autoritate præferebantur. Próinde felices putabantur, & erant

Hotherus ì adoleſcentia ingenioſus & docilis.

Rex ſine virtute & ſapientia monſtrum eſt.

& erant illæ terræ, quando in eis ſapientiores, quàm potentiores Principes dominabantur. Tantæ & tam præclaræ ſpei adoleſcens poſtquàm ex ephebis exceſſiſſet, primam ſuorũ negotiorum difficultatẽ ob Nannæ virginis, educatoris ſui Geuari Regis filiæ nuptias, expertus eſt. Eandem enim, cùm eſſet raræ & incompertæ pulchritudinis, filius Othini Balderus Selandiæ Regulus, pertinaciſſimis precibus in matrimonium poſtulabat: verùm quia perplexo patri permiſſum nõ erat, ipſam filiam ob vtriuſque proci potentiam liberè collocare, refert mentem filiæ ab vtroque conſulendam eſſe, ne quid contra nolentem paterna ſeueritate præſumptum videretur. Hoc cognito Balderus poſtulãdæ Nannæ gratia Geuari fines armatus ingreditur, ipſamque exquiſitis verborum illecebris aggreſſus, nul ũ votis aſſenſum impetrare vel extorquere valebat, cùm virgo varias hinc inde excuſationes, ne in eius amplexum conſentire poſſet, mutaret. Ait enim, cùm ipſe Deus, & Deorum ſemine genitus haberetur, ꝙ indigna eſſet copula Deũ mortali ſociari, neque etiã ſatis conſtantes eſſe ſoleant Deorum promiſſiones, qui ſæpe pacta reſcindere, vinculáque ſocietatis, quæ cum imparibus contraxiſſent, facilè diſſicere conſueuerunt. Repulſus Balderus totas Danicæ & Saxonicæ gẽtis vires ad arma contraxit, ſimul'que præſtigioſæ artis figmentis vſus (vt Saxo Danicus ait) oſtentare conabatur, ſe non ſolùm homines, verùm etiam Deos in ſocietatem pugnæ contra aduerſariũ Hotherum aduocaſſe, vocatóſque magno agmine, & inſuperabilibus armis ſuccinctos, confeſtim aduolaſſe. Sed Hothero non deerant artes, quibus tales Dii poterant repelli & ſuperari. Erat enim & ipſe non minus, quàm Balderus in arte magica peritus.

Balderus Othini filius Regulus Selandiæ.

Nanna Balderi nuptias refutat

Balderus magicæ artis peritus cogit exercitũ contra Hotherum.

Hotherus callebat etiam artẽ magicam.

CAP. XXIIII.

QVOCIRCA tã pertinacibus armis bellum nauale ingrediuntur, vt non humanæ vires inuicem cõgredi, ſed infernalium laruarum præſtigiæ in mutuam perniciẽ conglomerari viderẽtur. Victus hoc bello Balderus, ſatis oſtendit ſuam, ſuorúmque comparium Deorum diuinitatẽ talem, támque imbecillem eſſe, vt ab hominibus ſuperari contemníque poſſet.

Balderus vincitur cum ſuis et Rege Saxoniæ, claſſe eius ſubmerſa.
Hotherus victor Nannam ſpōſam in Suetiam adduxit.

Deinde victor Hotherus fugato Baldero, eiúſque claſſe ſubmerſa, ac Saxoniæ Rege Galdero cum toto eius exercitu deleto, nouam & ſpecioſiſſimam ſponſam Nannam Suetiæ aduexit, cunctis tam inclytus victoria, quàm Balderus turpi fuga ridiculus & contemptus. Nec longa poſt peractas nuptias mora interceſſit, antequàm Daniæ regnum adiuuante Attilo (quod ſuperius diximus) ſibi ſubiecit. Veruntamen dum fidem Danicam firmam cōſtantémque crederet, & paterno regno Suetiæ pacandis regnorum finibus occuparetur, ecce nuntius nimium properando aduolauit, qui affirmabat Danos acerrimum ipſius Hotheri æmulum Balderum in regni Daniæ ſolium extuliſſe. Tam ancipiti (inquit Saxo) cēſura maiorum noſtrorum ſententia fluctuata eſt: noluit enim dicere, fidem eorum fractam, & honeſtatem violatam. Quamobrem Hotherus collecta (vt ſors obtulit) militia, in Daniam nauigat, futurum ratus, vt Dani habita præſtitæ fidei ratione, Balderum alieni regni occupatorem (viſo legitimo Rege) quàm citius excludant. Sed fidē ſua opinione longè inferiorem expertus, commiſſo cum Baldero acerrimo prælio, vix fuga delapſus in Iuthiam euaſit. Nam Dani claſſem eius obſidentes, victo in Suetiam reditum impediebāt. Igitur poſtquàm hyberna apud Iuthos peregiſſet, nomēnque ſuum vico, quem inhabitauerat, indidiſſet, ſolitarius incomitatúſque Suetiam repetit: vbi coram magnatibus ad concionem accerſitis, fluxam Danorum fidem damnans, conqueritur ſe grauiſſimas nimiæ credulitatis ſuæ pœnas luiſſe, velléque in omne reliquum tempus à Danorum terris & conuerſatione abſtinere. Tum proceres non parum concitato animo facilitatē animi eius arguebant, quòd ſe contra illos, qui apertam rebellionē moliebantur, vno tantum & altero militum manipulo comitatus temerè contuliſſet, ibi integræ fidei officia experturus, vbi dolus & perfidia omnia fidelitatis iura violârat. Próinde ſummoperè conandum eſſe, vt ſi velit in ſuæ maieſtatis cōtemptum vindicare, perditóſque ſuæ fortitudinis titulos recuperare, ac demum famæ nitorem ad priſtinam gloriam reuocare, ſit forti & conſtanti animo: meminerit ſe Regem eſſe multarum, & fortiſſimarum gentium: cogitet ſe negotium habere cum gēte fortiſſima, & non minus aſtuta, quàm forti, contra quam non vnum centurionem, ſed totam Suecorum & Gothorum potentiam extendat.

Dani frangunt fidem.
Hotherus in Daniam nauigat.
Hotherus deceptus à Danis in Iuthiā fugit.
Hotherus conqueritur de Danorum perfidia.
Hotherus arguitur temeritatis à proceribus Suetiæ.
Sueci Hotherū animoſiorem reddunt.

extendat. Hæc ſuadendo,& perſuadendo, animum eius à profunda deſperatione ad arma & prælia reduxerunt. Siquidem tam efficax fuit illa procerum exhortatio, vt ipſe qui pridē humanum conuictum abhorrens,ad ſyluarum latebras confugere decreuiſſet,nunc animo æquior effectus,comitia indicit, militē conſcribit,exercitum comparat,omniáque prudentiſſimi Principis officia ſtrenuè exequitur, & tandem omnibus ritè paratis, claſſem,quæ facilè ab hoſtibus contemni, aut ſuperari nō poſſet, educit.

Hotherus educit claſſem cōtra Balderum.

CAP. XXV.

CONTRA Balderus Danis in arma contractis, Hotherum acie excipit: fit atrox & anceps pugna,acerrimíſque animis prælium committitur, donec nocturnæ tenebræ finē facerēt præliandi. Sed Hotherus nihil omittendum ratus,mutato animo caſtra hoſtium noctu ingreditur,ipſorum conſilia exploraturus: quibus cognitis,cautior ad craſtinam pugnam acceſſit:in qua Balderus accepto mortali vulnere,prælio moribundus exceſſit:ipſúmq; elapſo triduo, nimius vulneris cruciatus abſumpſit, non ſine publico Danorum mœrore.. Quis enim credere poteſt,quanto gemitu & luctu ſuum Deum Balderum ſepelierint,propter quem tot cruenta bella geſſerant, tot ciues amiſerant, & iuſiurandum violauerant? Sed mors eius & ſepultura planè oſtendit,vano numini vanos ſubſeruiuiſſe cultores. Cui ſi perfecta diuinitas affuiſſet,vtique non permiſiſſet ſuos veneratores Danos ſub iugum Suecorum humiliari, quibus denuò manus victas coacti porrexerunt. Itaque Hotherus cum triūpho in Suetiam reuerſus,& diuturna,& quietiora tempora nactus, feliciter & pacificè per multos annos regnauit: in quibus etiam regnum Noruegiæ prudenter adminiſtrauit. Nam cùm eius Rex Geuarus (à quo educatus fuerat) cuius filiam coniugē habebat, ab æmulis duce Gautone occiſus fuiſſet, non quieuit donec occiſorem ſeuerè puniuiſſet, & paternum regnum ad filios & hæredes,Herletum & Geritum tranſtuliſſet. In eiſdem etiam annis Dani ſubmiſſis capitibus, & tributis, regno Suetiæ paruerunt, donec Bous Othini filius,Rutenorum Rex vltionē

Alius cōflictus Hotheri cum Baldero.

Balderus vulneratus interiit.

Dani rurſus manus victas dederunt.

Hotherus necē Geuari ſoceri ſui vindicauit

Bous Rex Rutenorum frater Balderi.

occiſi Balderi fratris pertinaci animo verſans, bellum Hothero minaretur & indiceret: quem Hotherus bello excepturus, à Suecis & Danis obtinuit, vt ſuus filius Rodericus in paternis regnis ſucceſſor inſtitueretur: quo obtento in bellum contra Boum progreſſus, victoriam & vitam amiſit. Hîc Saxo Danicus nonnihil veritati parcere videtur, quando ſcribit Curetes & Sueones perinde ac Hotheri morte tributariæ ſortis onere liberatos, Daniam (quam annuis vectigalium obſequiis amplecti ſolebant) armis aggredi animum induxiſſe. Non credo Saxonem tam hebetis fuiſſe ingenii, vt diceret Sueones Danis fuiſſe tributarios, quandò ſuo proprio Regi Hothero Daniam ſubiecerunt, idque nō ſemel, ſed gemino prælio, & duplata victoria, primò cùm ipſam apud Iſoram Selandiæ portum ingenti claſſis numero ſibi ſubiugarent, deinde quando (occiſo Baldero) armata manu eandem Daniam denuò recuperarent, & ſub iugo vſque ad mortem Hotheri pleno dominio continerent. Hæc cùm à Saxone in contextu hiſtoriæ apertè aſſerantur, non poſſū mihi perſuadere ea ipſa verba ex eius animo prodiiſſe. Quippe nimis diuerſum eſt, regna ſubiicere, eíſque imperare, & tributum à ſe victis præſtare, cùm victores à victis, non cōtrà victi à victoribus tributa exigere conſueuerint. Nunc ad Rodericum calamum conuertamus.

In cōflictu Hotherus morit.

CAP. XXVI.

RODERICus XXVIII. Rex in patria.

RODERICVS igitur, quem Hotherus ex Nanna Geuari Regis filia procreauerat, non modò ob vltimæ volūtatis preces, quas idem Hotherus pater, antequàm nouiſſimū bellum cum Rutenorū Principe Boo ingrederetur, coram proceribus porrexerat, verùm etiam ob hereditariæ ſucceſſionis reſpectū ad regni Suetici ſceptra peruenit. Sed idem & ſimile negotium cum Danis ſubire coactus eſt, quale eius auus Hothebrotus, deinde patruus Attilus, & demū ipſe pater Hotherus ſuſtinuit. Siquidem Dani vt à principio nihil omittebāt, quo eius honorem augerent, ita labētibus temporibus

Dani rurſus parāt rebellionē.

poribus,eo faſtidito,& in Suetiam reuerſo, alium ſibi Principē & Regem (vt mox dicemus) creauerunt. Sed ordienda eſt à principio hiſtoria,quam ab antiquis Sueonum libris extractam habemus: quibus liquidò conſtat,Rodericum poſt fata parētis paterno regno Suetiæ Daniam coniunxiſſe, primúmque bellū in Rutenos patris ſui Hotheri occiſores expediuiſſe,illíſque ſuperatis, & ſub Suecorum imperium redactis,totam regnorum ſuorum potentiam in Curetes, & cæteras Vandalicæ nationis gentes conuertiſſe. Quæ etiam ne prorſus improuiſo bello opprimerentur, dudum anteà ſibi proſpicere curauerāt, ſummoperè conātes aduentantis hoſtis exercitū ad inſidias detruſum tollere,vel fugare. Sed aſtutia aſtutiam ſuperante, Rodericus inſidias in autores retorſit. Nam cùm Vandali intra ſyluas & ſaltus non longè à portu,in quem Suetica claſſis contracta erat, latitarent,& occaſionem ſubmergendarum nauium per abſentiam militum expectarent, circumuenti ab eis,quos ſe circumuenire ſperabant,trucidantur. Reliquus exercitus Vandalorū ne hoſtibus congrederetur,abſtinuit: in eo tamen iuuentus eſt pertinacis animi pugil,corporis habitu inſignis,officio, & profeſſione Magus,qui ſingulos ad ſingulare certamē prouocabat. Nec minus Rex poſito in duelli præmium torque aureo ingētis ponderis & valoris,iuuentutem ad capeſſendam virtutis & honoris claritatem,ac mercedem excitabat. Tum repertus eſt in exercitu audacis animi athleta Vbbo Danicus, ſiue (vt alii ſcribunt) Friſius, qui magis honoris,quàm præmii magnitudine prouocatus congreſſum pollicetur: à quo rogatus Rodericus pretioſum torquem,qui virtutis & victoriæ præmium proponebatur,in alterius manus deponere, mox armillas & torquem (vt erat in nauigio collocatus) ingenti excuſſas iactu, poſtulanti porrigere ſtatuit, ſed conatum eius interſtitii magnitudo ſefellit. Quo factum eſt,vt citra deſtinatum locū collapſæ, fluctibus interceptæ perierint: vnde Roderico cognomen Slingabond (quod ſignificat fundæ funiculum,vel funditorem) euénit.

Expeditio Roderici in Rutenos.

Pugil Vādalus.

Vbbo Danicus athleta.

Roderici cognomen.

CAP. XXVII.

AT TAMEN conſtans in pugile animus, cui maior appetitus virtutis,quàm auri inerat, nihil eo caſu commotus, hilarior campum ingreditur, & proſtrato aduerſario pugi-

Pugil Vandalus proſternitur ab Vbbone.

Et Vbbo ex vulnere obiit.

HOruendillus Iuthiæ præſes habuit Gerutham filiã Roderici in cõiugem.

le Vãdalo, victoria potitus eſt, quamuis mutuis affectus vulneribus, confeſtim ex campo egreſſus, animam exhalaret. Reuerſo in Daniam Roderico, primam & inſuperabilem difficultatem obiecit Horuendillus, quem primum in Iuthiæ præſidem promouerat, atque vt fideliore obſequio aſtrictus teneretur, filiam ſuam Gerutham ei in connubium ſociauerat. Sed maius aliquid erat, quod Horuendilliana ambitio poſtulabat. Quippe non contentus ſecundus à Rege haberi, regnum occupandum reſtabat, antequàm animus eius ſatiari poſſe crèderetur. Itaque quos putabat ſuis votis maximè repugnaturos, illos è vita tollendos curauit: in quorum numero erat Rex Noruegiæ Collerus, prima amicitia Roderico coniunctus. Hunc Horuendillus multo conatu luſtratis ſaltibus, & ſyluarum latebris quæſitum, duellóque prouocatum occidit: deinde ſororem eius Selam nomine, piraticis exercitam rebus, ac bellici muneris peritam perſecutus extinxit: nec finem facturus videretur ſtruendarum inſidiarũ, donec iugulo Regis ferrũ immergere poſſet. Quocirca Rodericus faciẽdo ex neceſſitate virtutem, in paternum regnum Suetiæ ſe recepit: ibíque toto tempore, quo tres ſucceſſiuè tyranni, videlicet Horuẽdillus, Feugo, Amletus, Daniam rexiſſent, perſeuerauit: & tandem ſenio confectus deceſſit, contentus interim tributo vel præda, quam ei Horuendillus tranſmittere curauit. Dicit quidem Saxo, opima ſpolia, delectámque prædam ab ipſo ad Rodericum deſtinatam: ſed nimis magno pretio ea præda conſtabat, quandò nullo alio præmio, quàm Regni Danici corona poterat compenſari. Veruntamen vt res ſcelere & flagitio partæ, diuturnæ eſſe nõ ſolent, ita Horuendillus regnum iniuſtitia, atque impietate comparatum, citius quàm ſperauerat à fratre ſuo Feugone trucidatus reliquit. Sed neque Feugoni felicius ſucceſſit aliena regni per ſcelus occupatio, quandoquidem ab Amleto non ſine publica omnium lætitia interfectus occubuit. Tandem quod Amletus in Feugonem perpetrauerat, hoc à Vigleto occiſus ſuſtinuit. Et ita complures tyranni breui tempore ad generum Cereris cruenta morte deſcenderunt. Cùm interim Rodericus ad penultimos dies Regis Amleti tranquillo ſenio perueniſſet, ſuorum regnorum hæredem Attilum filium, cui patrui nomen adaptauerat, reliquit.

Collerus Rex Noruegiæ occiditur.

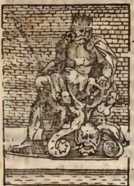
Sela ſoror Regis interimit.

HOruendillus, Feugo, Amletus tyranni.

Tyranni ſemutuò trucidant.

CAP.

CAP. XXVIII.

ATTILVS Roderici filius & hæres, in defuncti patris regno concordibus Suecorum & Gothorum suffragiis sublimatus, militari fortitudini & diſciplinæ ita ſe totũ tradidit, vt ſuo tẽpore nulli ſecundus in ea putaretur: nec ſolùm in propinqua, ſed longinqua militia conſpicuus euaſit. Siquidem omni ſtudio conabatur maiorũ ſuorum gloriã ſuperare, aut æquare: id'que facilius ſe aſſecuturum credidit, ſi partũ ab ipſis parentibus nobilitatis fulgorem, otio deſidiæ'que non relinqueret corrumpendum. Idem'que de exercenda iuuentute Gothica in omni exercitio militari, continuè & prudẽter cogitabat. Nullam enim perniciosiorem peſtem in quacunque Republica reperiri poſſe credebat, quàm iuuentutẽ otiari, vel corruptis moribus imbui. Próinde poſtquàm militiam ſuam longè lateque contractã, non modò militaribus armis & exercitiis, verùm etiam honeſtiſſimis virtutum officiis, ad res arduas atque honeſtas inſtituiſſet, Orietalibus terris & populis bellum inferre properauit. Quibus ad imperata coactis, memoriæ & conſyderationi ſubiecit, Veremundum iniuſto titulo Daniæ regnũ occupare, ſecluſo ſe legitimo Roderici ſucceſſore & hærede. Igitur nuntiũ, qui auiti & paterni regni poſſeſſionẽ, vel annuum tributum à Veremũdo exigat, præmittere curauit, ne prius bellorum incommoda, quàm pacis cõditiones quæſiuiſſe videretur. Negante vtrunque Veremundo, Attilus validã claſſem electiſſimo milite inſtructam contra Daniam educit. Sed cùm didiciſſet præcipuum Danici regni robur apud Iuthos congregatum, illuc ſeipſum, totiúſque claſſis potentiam exponere non dubitauit. Occurrit Frouinus totius Regii exercitus præfectus, innumeris Danorum copiis ſociatus: fit diuturna & atrox pugna, nec remiſſius certamen erat, quàm ſi pro ſummo honore, & ipſa vita ageretur. Intereà incrudeſcentibus bellis, accidit ipſos agminum duces in mutuum deuenire congreſſum, ferróque inter ſe ita concurrere, vt publicum bellum in ſingulare certamẽ

Attilus XXIX Rex in patria.

Exercuit iuuentutem ſtudio militari.

Orientales populos ſubegit.

Veremũdus ſuper iniuſta regni Danici poſſeſsione impetitur.

Expeditio contra Veremundum.

Frouinus Danici exercitus præfectus.

commutarent. Id'que totis votis vterque ad bellum natus, & in bellis educatus, optare videbatur. Tunc enim tantus honor duello dabatur, quātus vix triumphali curru inductis in vrbem Romam Imperatoribus exhiberi ſolebat: quandoquidem ſingulare certamē propria, triumphus ſæpe aliena virtute comparatur. Igitur ſigno dato, vterq; exercitus à pugna ceſſauit. Deſcribitur circus, deſcendunt in pugnam pugiles paribus armis & animis, cōditio adiicitur, ſi Frouinus vincat, libera ſit à Sueonibus Dania: ſi victor fuerit Attilus, Dania Suecis tributum pendat, & ſe victam fateatur. Quo euénit, vt crebreſcentibus vtrinque plagis, Attilus armis ſuperior, proſtrato Frouino priuatæ victoriæ publicam iungeret, paſſim'que diuulſa Danorum agmina profligaret.

Ineūt duellum [illegible] exerc. [illegible] dux.

Frouinus proſternitur, & exercitus Danicus profligatur.

CAP. XXIX.

ITAQVE parta de Danis victoria, permiſſus eſt Veremundus Daniæ regnum ſub tributo adminiſtrare: Attilus autē in Suetiam victrices turmas reducens, ab incolis ingenti gaudio ſuſcipitur. Sed cùm poſteà Dani à pactis diſcederent, nec imperata facerent, aut promiſſorum rationem haberēt, Attilus comparatis denuò copiis, & grādi exercitu armatus traiecit in Daniam, rebelles ad promiſſum, & debitum obſequium reducturus. Fit iterum vehemens & acerrima pugna, indignātibus ſupra modum Suecis, quòd toties victus hoſtis arma reſumeret, & rebellaret. Sed tum alea belli in fauorem Danorum (ne ſuperarentur) conuerſa, Suecos nec victos, nec victores in ſuas terras redire permiſit. Veremundus tamen formidinē, quam de Attili virtute & militari experientia dudum conceperat, nequaquàm deponere potuit, donec ipſum in numero viuorum verſari cognoſceret. Quocirca ipſum per inſidias de medio viuentium tollere conſtituit. Cuius rei cauſa filiis pridem occiſi Frouini, Rethoni & Vigoni ad ſe accerſitis, negotiū occidendi æmuli imponit, promiſſa in præmiū facinoris paterna ditione, & muneribus magnitudine facti condignis. Lætati iuuenes ſibi tam gratum negotium ſub certiſſima magnorum præmiorum ſpe præcipi, ad quod ſua ſponte & toto deſyderio ducerentur,

Rurſus permittitur regnum Veremundo ſub tributo.

Rurſus pugnatur contra Danos à pactis diſcedentes.

Filii Frouini occiſi, Rethones & Vigones inducuntur ad occidēdum Attilum.

ducerētur,fideles efficacéſque operas ſuas pollicētur: ſtatim'que in paternæ vltionis vota coniurati, ſumpto leuioris armaturæ apparatu, Suetiam ſolitarii petunt:ingreſſique nemus, in quo Regem abſque comite verſari ſolitum, fama cognouerant, tela latebris mandant:déinde(vt hodie quoque in Suetia fieri videmus) Regem ſupplices adeunt:queruntur de infelici rerū euētu, quo patriam relinquere cogantur: implorāt illam eximiam Suecorum commiſeratione,quæ omnibus aduenis promptiſſimè exhiberi conſueuit: pollicentur fideliſſima ad quodcunque præceptum obſequia:ſe'que in numerum minimorum ſuorum aſcribi ſupplicant. His autem conſentaneis verbis Attilus ſe, ſuam'que credulitatem flecti permittens,in primum,aut primo proximum militiæ gradum eos conſcribi præcepit. Déinde ſummam Danici eloquii ſuauitatē auidis auribus accepturus, quærit, quis in illo prælio nuperrimè in Dania confecto, magnum illum & præſtantiſſimæ fortitudinis virum Frouinum, Regium præfectum occidiſſe diceretur. Mox ad hæc Retho natu maior inquit: Dubium adhuc eſt, quiſnam ſit tanti viri occiſor: neceſſe enim eſt,vt cæteros omnes mortales in militari fortitudine,& omnium virtutum claritate tranſcendat,qui tantum,tam'que inſigne totius militiæ decus extinxit.

Retho et Vigo ſupplices ſuſcipiuntur ab Attilo.

CAP. XXX.

TVM Attilus,Ego (inquit) ſum ille,qui in publico duello tam egregiam laudem hac mea dextra promerui. Mox'que ſubintulit de occiſi Frouini liberis, de eorū ætate, de animo in paternæ necis autorem,de eorum minis in occiſorem. Ad quæ omnia rotundæ volubilíſque facundiæ dulcedine ita reſponderunt, vt Attilus ſufficiens documentum inſidiarū, quas meditabantur,accipere potuiſſet. Sed nec vſque in præſentem diem plenè intellecta fuerat eorum verſutia, & conatus, tametſi ipſe confeſtim imprudentiſſimæ credulitatis ſuæ pœnas perſoluerit. Paucis enim elapſis diebus, cùm Attilus acuendi roboris,vel recreandi animi gratia,ſolitariæ digreſſionis negotio vteretur,ipſi Dani receptis armis,ſolum & imparatum adoriuntur, confeſſi ſe eos eſſe Frouini filios, de quibus pridē fuerat ſciſcitatus,& vt paternā mortem vlciſcantur, aduenniſſe.Quo

Attilus prodidit ſe ipſū gloriando ſe occidiſſe Frouinū

Retho et Vigo inuadunt Regem.

comperto,ſubſtitit ille interritus,& ne in præmatura fata ſuam floreſcentem adoleſcentiam temerè præcipitarent, admonuit, Tangit (inquiens) animũ meum quidam erga vos commiſerationis affectus,quos noui iuſto dolore in hæc præſentiſſima pericula deueniſſe. Parcite ætati veſtræ, parcite indoli, reſeruate vos feliciori fortunæ,ne dum parentis necẽ temerè vlciſci properetis,in numerum vlciſcendorum incidatis. Próinde paternæ mortis iniuriam pecunia à ſe rependi permittant: quod vtique aſcribi poſſit eorum gloriæ,& claritudini ſempiternæ. Hæc verò ſe non timore perculſum, ſed miſeratione adoleſcentiæ eorum motum admonuiſſe. Sed nimis tarda,& inanis illa admonitio,quæ feroces iuuenum animos in vindictam pertinaciſſimè accenſos emollire nequiuit. Quippe poſt multa verba

Attilus nefariè occiditur.

hinc inde fruſtra iactata,in Regem pariter inſiliunt,& quod tũc ſummè probroſum erat,duo vnum trucidauerũt: ob quam infamẽ

Dani Semiuiri.

victoriam Dani à Teutonibus ſuggillati, Semiuiri dicebantur, quòd non auderet vnus eorum vni congredi,niſi alterius præſidio munitus & ſuffultus. Hoc patrato facinore, iuuenes ad ſuum Regem Veremundum reuerſi,primis ab eo honoribus excipiuntur, vtiliſſimum ab eis opus æditum, & promiſſis præmiis digniſſimum iudicante. Plus enim vtilitatem, quàm honeſtatem æſtimando,non illud quod virtus agendum ſuaſit, ſed id quod ſecuritatem maiorem præſtare potuiſſet,approbare videbatur.

CAP. XXXI.

Botuildus xxx Rex in patria.

BOTVILDVS deinde Attili filius, ſiue (vt alii dicunt) nepos, trucidato per inſidias Danorum parente, cõcordibus procerum & populorum ſuffragiis ad paterna ſceptra vtriuſque regni Gothiæ, & Suetiæ ſublimatus, Regiæ adminiſtrationis officia ita exequebatur, vt principiũ glorioſum, finis nimium moleſtus ſequeretur. Tota enim Sueonum Reſpublica, quæ ſibi per eius prudentiam omnia feliciſſima pollicebatur,ad irreparabilem ruinam delapſa, tantum ingemuit, &

deſecit,

defecit, vt multorum prudentium procerum diligentia atque labore vix tandem poterat poſt lõga tempora in priſtinæ libertatis veſtigium reſtitui. Quamuis enim clariſſimis animi & corporis dotibus ita inſtructus eſſet, vt non electus, ſed natus ad Regiam dignitatem ab omnibus æſtimaretur, tamen parum earum rerum præſtare curauit, ob quas ad tãtum faſtigium aſſumptus erat. Bella quæ ab eius parente, & atauis, in lõginquas terras, & malè meritos hoſtes extendi conſueuerunt, hic in illuſtres ciues, & viſcera regni ſui intulit. Prudentiam, qua in rebus gerendis præditus putabatur, ſæpius ad ciuium perniciem, quàm ſalutem conuertit. Malignis conſultoribus aures & animum nimis adhibuit: quorum peruerſa ſuggeſtione ad eã infelicem ſortem deductus eſt, vt primò in patria contemptibilis, déinde in propinquis terris & regnis contemptus, publico odio iuſtè inſectandus haberetur. Intereà cùm ea ſumma infelicitate laboraret, vt neque à ciuibus, neque ab extraneis amaretur, incidit illi non leue prælium cum Hugulino Danorum Rege. Qui comperta ipſius domeſtica cum propriis ciuibus controuerſia, non parum exultauit, eam occaſionem diu optatam tãdem aduenisse, qua iniurias in regnum Daniæ à Suecis multo tempore illatas vindicare poſſit. Siquidem ad memoriam reuocauit, quomodo Dani ab Hothebroto Suetico Rege facti fuiſſent Sueonum tributarii, déinde ab eius filiis, Attilo atque Hothero multis grauibus præliis, & non ferenda ignominia laceſſiti, demum à Roderico funditore Rege Suetico ſub iugum, & in ſeruitutem miſſi: nec parum æſtimanda videbatur illa bellorum tempeſtas, quam pridem huius Botuildi parens, vel patruus Attilus, regno Daniæ non vna, ſed geminata irruptione inuexit.

Botuildus tyrãnus, & pernicies regni erat.

Hugulinus Danorũ rex cõtra Botuildum.

CAP. XXXII.

QVAMOBREM nequaquàm vlterius differẽdam eſſe belli expeditionem, ſed ſtatim inſtructa militibus claſſe, bellum nauale in Suecos transferendum. Ea Danici Regis machinatione intellecta, Botuildus ſuã gentem parum ad bella pro tyranno voluntariam, nauibus imponit, duóſque nauarchos, Hemotum & Hegrimum eidem præfecit: qui etiam

publicum omnium odium in ſe ob perniciosa conſilia Regi ſubminiſtrata prouocauerant. Igitur Dani nauale & acerrimum prælium aggreſſi, vtrunque claſſis præfectũ primo impetu ſuperatum occiderunt. Quibus vnà cum nonnullis aliis trucidatis, Sueci ſe animoſius & pertinacius defendentes, in ſua litora ſalui redierunt, optimè animati & contenti, non ſolùm quia hoſtibus in pugna pares fuiſſent, ſed quia ſuos domeſticos tyrãnos de omnibus ciuibus, & tota patria peſſimè meritos, marinis belluis ſepeliendos reliquiſſent: quos vtinam & nũc omnes illi perditiſſimi conſiliarii ſubſequerentur, qui aures Principum adulationibus, & mendaciis, milléque aliis fraudibus in perniciem innocentum ſeducunt. Profectò nunquàm tot bella, tot ſeditiones, tot Regũ ac regnorum euerſiones audiremus, ſi lateribus Principum & Magiſtratuum illi fideles conſiliarii aſſiſterent, qui ſuaderent maiorem rationem iuſtitiæ atque honeſtatis habendam eſſe, quàm ſordidi lucri auri & argenti. Quis enim dubitat quin is Botuildus tanta nobilitate illuſtris, animíque & corporis dotibus conſpicuus, prudentia & militari fortitudine nulli ſecundus, ſi pares ſuæ fortunæ ac maieſtati conſultores aſſecutus fuiſſet, nunc in numero clariſſimorum Regum conſcriptus, memoriam ſui nominis, ac laudem haberet immortalem, qui modò vt libero, ita iuſto hominum iudicio, ſordidum auaritiæ mancipium, & fœdum omnis nequitiæ portentum nominatur, tam remotus iam ab omni vera laude, quàm propinquus, dum viueret, eſſe voluit malignorũ hominum adulationi? Sed hæc quieſcant.

Dani duos præfectos claſsis Botuildi ſuperatos iterimũt.

ADVLAtores Principũ pernicioſi.

CAP. XXXIII.

CVM interim Dani conſyderarent ipſum Botuildum adeò exiguo fauore domi ſubnixum, ſæpe in Suetiam ſeſe irrupturos cõminabantur, vt ſubiectus populus tributis & exactionibus ab eo nimis oppreſſus, tandem ſe in libertatem vindicaret. Nec callidos hoſtes callidum fefellit conſilium. Siquidem dum Danis ab Occidua regni parte reſiſtere parat, Ruteni Danis confœderati ab Oriente in Suecos impetum facientes, non ſolùm infelici Regi, ſed toti regno negotium, difficile

Dani fecerunt frequentes irruptiones ob ignauiam Botuildi.

cile & periculoſum effecerunt. Quibus anguſtiis dum Rex ſeſe circūſeptū conſyderaret, nec ei poſſibile eſſet, vno eodem'que tempore domeſticas ſedare diſcordias, hoſtibúſque potētiſſimis ab Oriente & Occidente inſurgentibus occurrere, regnum relinquere, & fuga ſalutem quærere cogitauit. Nec diu diſtulit, antequàm conceptum propoſitum effectui mancipaturus, ſeſe in claſſem ad hoc paratam immitteret. Sed priuſquàm anchoris & velis eleuatis, vento ſe committeret, quidam theſauri eius cuſtos, ſed prodigus, Regii honoris dilapidator Storblindus, in aures eius ſuſurro ædito, quæſiuit an alicuius rei in terra oblitus eſſet. Cui Rex nimis tardè ſapiens reſpōdit, Ego (inquiēs) nimis diu oblitus fueram bonorum procerum meorum cōſilia audire: in quam obliuionem niſi incidiſſem, ego ſaluus in ſalua patria, quam nunc turbatam relinquere cogor, permanerem. Mox'que erectis velis ſe ad Curetes fugitiuo ſimilis recepit: vnde tandem pacato in melius regno reuerſus eſt, & tūc ſanioribus vſus conſiliis, multa conatus eſt in ſtatum feliciorem reducere. Sed fatorum neceſſitati ſuccumbens, prius in mortem conceſſit, quàm videre potuit ſuam piam intentionem tam deſyderatum finem attigiſſe. Mortuus tandem non longè ab Vpſalia in Regum monumentis apud patruum Attilum collocatus eſt, relicto nepote Carolo: de quo infrà libro quarto latior ſermo à nobis extendetur.

Deſperatus rex fugit de regno

Fugit in Curlandiam.

Reuerſus in regnum morit.

IO. MAGNI

GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM SVEONVMQVE

Liber Tertius.

CAP. I.

HOC INTEREA TERTIO LIbro Gothos in vlteriore Scythia commorantes aggreſſi, quæramus quid poſt Troiana bella geſſerint, an'ne ignauia torpentes, maiorum gloriam, & egregiam illam laudẽ, quam olim ſubiugatis Scythis, fugatiſque Ægyptiis, & deuictis Aſianis meruerunt, obliterari permiſerint? Nequaquàm (inquiunt) à parentum gloria degeneres vixeramus, ſed totum conatum noſtrum eò conuerteramus, vt nulla vnquam ſecula præclaràm geſtorum noſtrorum memoriam abolere poſſint. Enimuerò poſt multa ſecula ſub potentiſſima Regina Thamyri potentiſſimum Cyrũ ſuperatum deleuimus. Deinde Darium, & Xerxen, ſummos totius Aſiæ Monarchas in fugam cõuertimus. Philippum Macedoniæ Regem in amicitiam & affinitatem aſſumpſimus. Eius quoque filium Alexandrum Magnum ad noſtram ſocietatem admiſimus. Fuerat enim nobis inſitus ille bellandi ardor, ſed non minus in nobis viguerat optimarum virtutum appetitus: nullóque tempore nobis defuerãt viri in omni doctrina & eruditione præſtantes, qui nos ab omni morum barbarie, & ignorantia liberatos, doctis Græcis (vt Græcorum teſtantur hiſtoriæ) pares reddiderunt. Et itá vtrunque tempus belli & pacis, nos nequaquàm inaniter expendiſſe putemus, quãdo in pace ſapiẽtiam, & in bello militarem diſciplinã prouidè ac diligenter amplecteremur. His honeſtis & præclaris exercitiis hoſtibus terrorem incuſſimus, nobíſque diuturnam quietem, & pacẽ comparauimus, donec potentiſſimus ille Cyrus Perſarum Rex (vt dicere

Regina Thamyris.

Præclara gentis Gothicæ facinora.

Cyrus perſarũ Rex.

dicere cœpimus)poſt deuictos longè latéque populos,& nationes,ad memoriā reuocaret, ſuas terras & ſubiectas gentes, noſtris patrúmque noſtrorum armis ſemper fuiſſe laceſſitas, nec ſe in principatu quamuis ampliſsimo atque inexpugnabili, ſecurū eſſe poſſe,niſi nos primùm ſecuritate,deinde vita priuatos, à patriis laribus diſperdat. Verùm cùm hæc meditaretur,& ad ſuorum ſapientum cōſilia ſuum propoſitum referret,viſum fuit nō ſatis tutum eſſe gentem noſtram ob multas victorias formidabilem, aperto bello impugnare, ſed inſidiis adoriendam eſſe, quæ fortitudine ſuperari nequiret.

CAP. II.

MITTVNTVR igitur à Cyro (vt teſtatur Herodotus)legati, qui Reginam noſtram Thamyrim, potentiſſimam & prudentiſſimam fœminam,Cyro in matrimonium poſtularent. Hîc fortaſſis nonnulli inſurgent, affirmantes quod Herodotus, & Trogus Pompeius, eiúſque abbreuiator Iuſtinus affirmāt,Thamyrim Scytharum fuiſſe Reginam: at contrà ſunt tres doctiſſimi viri, Dion Græcus,Ablabius,& Iordanes,qui teſtātur eoſdem Scythiæ incolas ex prima origine Gothos fuiſſe. Præterea Ioſephus XI. lib.antiquitatum cap. II. affirmat Cyrum contra Maſſagetas exercitum eduxiſſe,& vita priuatum fuiſſe. Maſſagetas autem Strabo lib. XI. Orientales Gothos appellat. Quocirca licebit mihi Herodotum, & eius ſequaces de rerum Gothicarum ignorantia reprehendere, ſicut Manethon AEgyptius eūdem Herodotum in rebus AEgyptiis errantem (teſte Ioſepho lib. I. contra Appionem) iuſtè reprehendit. Nec de nominum mutatione,quæ frequenter,& quandoque ex facili cauſa accidere ſolet,tam pertinaciter digladiandum eſſe opinor. Quippe quemadmodum Itali ex eo nō deſinunt eſſe Itali,quia Græci eos Barbaros,Frācos,ſiue(vt Cato ad filium ſcribit)Spurios,& magis quàm alios opicos vocant, ita nos non deſinimus eſſe Gothi, quamuis ab imperitis, vel parū beneuolis ſcriptoribus Scythæ appellemur.

Cyrus mittit legatos poſtulatū doloſè Thamyrim in matrimonium.

Herodotus,eiuſq; ſequaces errant de origine Gothorum ſcribentes.

Thamyris prohibet Cyrum ingreſſu regni.

Sed his relictis ad Thamyrim reuerſus, conſydero ipſam ſagaci ſuorum ſapientū conſilio cōſyderaſſe, inſidioſam fuiſſe Cyri legationem, per quam non ſuum coniugium, ſed ſubiectorū Gothorum ſeruitus petebatur: próinde miſſis confeſtim legatis, Cyrum à regni ingreſſu prohibuiſſe. Qui, cùm hic dolus non procederet, alia via incedendum putabat. Siquidem vt eam leuem iniuriam, quam dicere volebat atrociſſimam, vindicaret, totum imperii ſui robur eduxit, caſtráque ad Araxis fluenta collocans, fluminis ripas pontibus iungere cœpit, per eos déinde copias traiecturus.

Cyrus ad Araxim exercitū educit.

CAP. III.

Thamyris deterret Cyrum à bello.

OCCVPATO Cyro in eo labore, Regina per legatum mandat, videat ne in alios bellum moliēdo, ſibi ipſi fatum, vel perniciem acceleret. Satis latum & amplum imperium, quod ei fortuna permiſerat, ita regat, vt vicinas terras non moleſtet, neque temerè impugnet, memor inſtabilis fortunæ, quæ nō perpetuò fouet quos exaltat. Veruntamen ſi in propoſito perſeuerare cōtendat, & omnia malit quàm pacem, & amicitiam Gothorum, deſinat pontes immenſo labore conſtruere, ſed liberè cunctam gentem ſuam commodius quò voluerit tranſponat, cùm ipſa interim trium dierum itinere cum ſuo exercitu regrediatur: vel ſi malit Gothis liberum traiectum permittere, tātundem itineris in ſuam patriam reuertatur. Hac conditione per Cyrum ad Perſarum ſapientes relata, conuenere omnium ſententiæ, quòd Thamyri, eiúſque exercitui ſecura tranſmiſſio concedatur. Interrogatus Crœſus quondam Lydorū Rex, nūc Cyri captiuus, diuerſam ab aliis ſapientibus ſententiam profert: Quandoquidem, ô Rex, Dii immortales me tuum captiuum eſſe voluerunt, meliora tibi domino meo, nō hoſti vt olim, propono cōſilia. Si tu immortalis eſſes, & immortali exercitui imperares, vana eſſent noſtra cōſilia immortalitate ſecuris. At ſi tu, tuíque mortales eſtis, debes rerum mortalium fortunam tibi aliquando aduerſari poſſe prouidere. Quocirca ſi hoſtis in tuum regnū admiſſus, te (quod Dii auertant) ſuperauerit, téque fors aliqua ad fugam impulerit, de toto regno periclitabere: neque enim quieſcet

Crœſi Regis Lydorum conſilium.

quieſcet hoſtis victoriam proſequi, quã ſibi viderit tam inſigni fauore arridere. Si verò (quod magis opto) à te ſuperati fugerint, nihil eos inſequendo conſequaris: quæ omnia tibi in hoſtili ſolo pugnanti feliciora ſuccedent. Et ſi aduerſus caſus te hoſtibus inferiorem reddiderit, habebis regnũ tuum ad refugium ſaluum & intactum: ipſos autem fugientes inſectando, totum eorum regnum facilè ſubiugabis: coniecturam enim accipio, omnia tibi feliciter ſucceſſura: ſi in alteram fluminis partem itinere vnius diei progreſſus, iuſſeris caſtra collocari, quæ in omnibus rebus ad humanum victum neceſſariis abundantiã luxúmque oſtentent. Illic lixarum, calonum, cæterámque imbellium turbam, cuius iacturã minimi duxeris, in excubiis relinque: niſi fallat opinio, aderũt hoſtes illi Aquilonares, & mox trucidatis caſtrorũ cuſtodibus, ſe ſuper vina, epuláſque effundent: nec crapulæ finem imponent, donec ſomno vinóque ſepulti, ad arma penitus inepti reddantur. Tunc tui præſtò aderunt, facilem'que & incruentam victoriam de illis ſuſcepturi.

CAP. XIIII.

CYRUS audito Crœſi conſilio ſentẽtiam, cui omnes ſui ſapientes anteà conſenſerant, velocius quàm felicius commutauit. Regina vti conſtitutum erat, triduano itinere regreſſa, Cyro totis eiſdem diebus liberrimã facultatem copias ſuas tranſponendi cõceſſit. Qui vti erat à Crœſo perſuaſus, poſt vnius diei iter, caſtra deliciis quàm bellis aptiora collocauit, ſéque ad Araxis fluminis ripas concito reditu recipere curauit. Elapſis triduanis induciis, Regina filium Spargapiſem, cui tertiam partem ſui exercitus parere iuſſerat, ad ſpeculandum hoſtilia caſtra emittit. Qui cùm videret caſtra magnifico & Regio ſplendore explicata, ratus ibi Regem adeſſe, commilitones hortatur, vt ſe viros fortiſſimos meminerint, virtutémque patriã totis viribus referentes, in hoſtium caſtra irrumpant. Hæc dicens non ſecus ac leo fremens primus omnium fertur in hoſtes, oppugnatíſque, & expugnatis militum excubiis, caſtra opulẽta magis quàm tuta ingreditur: in quibus dum ſe, & commilitones ſuos poſt partam victoriam vino & epulis permiſerat, ſi-

Cyrus ſequitur conſiliũ Crœſi

Stratagema Cyri.

Spargapiſes filius Thamyris capit, eiuſq; exercitus inſidiis Cyri profligatur.

tim'que & bellicos ſudores, auidius ſumpto potu, leuare contẽdit, primò ab illecebris inſidioſorum caſtrorũ ſuperatur, deinde à ſuperueniente Cyro cum omnibus copiis ſuis, quemadmodum prædixerat Crœſus, ſubiugatur: ex cuius copiis plurimi trucidati, multi captiuati, nõnulli etiam fuga ſeruati ad Reginam redierunt. A quibus poſtquàm rerum infeliciter geſtarum ordinẽ didiciſſet, miſſo caduceatore, talia referri iuſſit Cyro: Non tibi blandiaris, aut congratuleris Cyre, quòd viros parum virili virtute deuiceris: dolis viciſti, quos armis ſuperare nequiuiſti: nec poteris affirmare, eos tua fortitudine victos, qui tuis vitiis potius ſuccubuere, quàm tibi. Filium meum, quẽ tibi fortuna captiuum permiſit, ſi placet, æquo munere compenſandum ad me remitte. Cæterùm ſiue id feceris, ſiue non, para te ad prælium: memento te eſſe in terra hoſtili, & cum illis hominibus negotium habere, qui fortitudine, non dolis vincere didicerunt.

Thamyris iterũ Cyrum ad cõflictũ laceſſit.

CAP. V.

HANC animoſam Reginæ legationẽ admiratus Cyrus, iuſſit eius filium à vinculis abſolui: qui mox reſtitutam ſibi libertatẽ, in ſuam extremam cõuertit perniciem. Nã commotus captiuitatis verecundia, ob quã materno conſpectui ſe indignum putabat, gladiũ in ſua viſcera propriis manibus intorſit, præfatus, quòd deliciis ſuperatus eſſet, qui fortes vires ſuperare didiciſſet. Quo fortiſſimo facto, etſi Cyrus conſyderaret, ſe periculoſi belli negotium contra homines audaciſſimos ſuſcepiſſe, attamen pudore ſimul animatus, ducenta millia Perſarum & Medorum contra Reginam ex caſtris eduxit. Illa autẽ quaſi ob filii mortem, & ad tantæ multitudinis aſpectum terrore conſternata fuiſſet, fugæ ſimulatione ſe ad interiora regni loca, ſibi quidem peropportuna, hoſti verò minus accomoda retraxit. Quam Cyrus forti magis, quàm prudenti animo inſecutus, ad præparatas inſidias deuenit: in quibus cum vniuerſa ſua multitudine ita extinctus eſt, vt ne nũtius quidem ſupereſſet, qui acceptam cladem ad Perſas referret. Teſtatur Metaſthenes Perſarum hiſtoricus, bellum illud fuiſſe ſexẽnale. Tum

Spargapiſes ſibi mortem conſciſcit.

Cyri exercitus contra Thamyrim.

Cyrus cum omnibus copiis extinctus.

Regina iuſſit inter tot innumera cadauera corpus Cyri perquiſiri, & ad ſuum conſpectum allatum capite ſpoliari, caput verò abſciſſum in vtrem ſuorum Perſarũ ſanguine plenũ immergi, adiecta hac memorabili exprobratione: O Cyre humano cruore inexplebilis, ſanguinem bibe quẽ ſitiſti. Hoc loci quid aliud rectius adiecerim, quàm talem ſanguinarium, talibus exequiis dignum extitiſſe? Nec enim lex æquior vlla eſt, quàm ſæuos homines puniri morte cruenta. Hac parta victoria, Gothi (vt inquit Iordanes) opimam prædam aſſecuti, primùm ſerica tentoria viderunt: ſub quorum apparatu Perſicam pompam nihilo ſecuriorem fuiſſe compererunt. Deinde Thamyris tanto triumpho, tantiſque ſpoliis locupletata, in partem Mœſiæ (quæ nunc ex magna Scythia nomen habet mutatum) ſe recipiẽs, vbi prope pontem Mœſiaci litoris magnificam vrbem Thamyriam ex ſuo nomine ædificauit. Quid autem rerũ poſteà egerit, quia Iordanes ſilet, etiam ego ſilere cõpellor: atque interim ad Cimerias manſiones, Anthini & Darii pugnã inſpecturus, accedã.

Thamyris condidit vrbem Thamyriam.

CAP. VI.

ANTHINVS Gothorum, cùm adhuc in Cimeriis habitaret, Rex erat, circa ea tempora, quãdo Romana Reſpublica ob violatã honeſtiſſimæ Lucretiæ pudicitiam, ad illã memorabilem mutationem deuenit, qua Regum autoritas abrogata, & Conſulũ ſubſtituta fuit. Nec tunc longè aberat tempus, quo ſanctiſſima mulier Iudith Holofernem potentiſſimũ Perſicæ militiæ Principem (ne ab eo violaretur) occidit. Quo occiſo, tota Perſarum monarchia concuſſa eſt, & mutata. Darius enim vnus ex ſeptem Perſicæ libertatis aſſertoribus (vt habet Herodotus lib. III) cognomento Hyſtaſpis, ſumma aſtutia vſus, non diu diſtulit eandem monarchiam occupare: qui etiam cæco mulierum amore correptus, Anthini Regis filiam per legatos in matrimoniũ poſtulabat, adiectiſque legationi minis, bellum niſi petitis conſentiat, indicit. Cuius affinitatem Gothi ſpernentes, legationem illam fruſtrauerũt. Quẽ

Anthinus Gothorum Rex extra patriam.

Darius Anthini Regis filiam in matrimonium poſtulat, ſed fruſtrà.

contemptum Darius tanta indignatione ſuſcepit,vt in eius viu-dictam totum ſuæ monarchiæ principatũ ad grauiſſima & periculoſa bella cõuocaret : magna ſcilicet ratione (inquit Oroſius) vt propter vnius hominis libidinem ſeptingenta , ſiue (vt Diodorus ait) octingẽta millia virorum periculo mortis exponeret. Vix enim credibile videtur, quantus fuerit ille bellorũm apparatus,vt tot millia armatorum incederent . Ego huic relationi non crederem , niſi graues autores tantum numerum tradidiſſent,præſertim ipſe Diodorus Siculus,qui lib. III. ingentes exercitus Nini, Darii,Xerxis deſcribit . Inſuper ait Dionyſium ex vnica Siciliæ ciuitate Syracuſana exercitum peditum centum viginti,equitum duodecim millium confeciſſe : naues quoque magnas , partim triremes , partim quinqueremes , ad quandringentas ex vno eduxiſſe portu:præterea Romanos ante bellum Hannibalis ex ciuibus,& ſociis ſuis,decies centena millia ad bellum apta deſcripſiſſe . Quocirca nullus ex hac,quæ nunc eſt,vrbium ſolitudine,priſcam illarum gentium expendat copiam . Sed nunc ad Dariũ redeamus : cuius ambitioni quẽ fructũ tot labores, tot itinera,tot expenſæ tandẽ pepererint declaremus.Ingreſſi enim Perſæ in Cimerias terras, magis contẽptibiles , quàm formidabiles à Gothis putabãtur. Quippe Gothi nec ad æquam pugnam , nec ad deditionem ſe conuertebãt, ſed extrema copiarũ lacerantes, plus negotii eis fecerunt,quàm ſi aduerſa fronte eis congreſſi fuiſſent . Darius igitur admirans quòd populus ad bella & arma natus nuſquam in aciem prodiret , miſſis ad Anthinum Regem legatis , inquirit cur Gothi ita latebras captarent,& qui fortiſſimas gentes,ac remotiſſimas terras & nationes importunis armis impetere,atque ſubiugare cõſueuerãt, nunc nec in aciem procederẽt,nec ſe vſquam ad apertum Martem paratos oſtenderent, ſed priſtinæ virtutis immemores,ſe in ſeruitutem (nullo adhuc bello fugati) redigi paterentur . Si Perſarum imperium agnoſcere vellent , dona in ſignum ſubiectionis mittere curarent : ſin minus , ad pugnam ſe præpararent,libertatem que ſuam armis defenſarent . Quibus Rex (teſte Valerio Maximo lib. V. de Dario Rege) reſpondiſſe fertur : Gens hæc noſtra non conſueuit ſe ad arma , niſi eam magna ratio impulerit,conuertere, cùm nihil in hac terra poſſideat , pro quo velit ſe diſcrimini vitæ ſubiicere,præter ſola ſepulchra

Darius 800 000 virorum periculo expoſuit propter ſuam libidinem.

Dionyſii Syracuſani exercitus.

Roma quàm potens & populoſa olim fuerit.

Gothi Perſarũ copias lacerarunt.

Darius expoſcit dona à Gothis in ſignũ ſubiectionis.

Anthini Regis Gothorũ reſponſum.

pulchra maiorum ſuorũ: quæ ſi quis violare tentauerit, ſentiat ſe cum viris negotium habere, qui religionem à maioribus traditam enixius, quàm vitam propriam tueātur. Reliqua omnia, vicos, villas, arces, oppida, vrbes parũ æſtimātes, ne erigere quidē curamus, tantũ abeſt vt pro eis mortis pericula ſuſcipiamus. Sedes noſtras ſæpe pro conſuetudine mutamus: id'que nunc propter aduenas facimus, nõ aliquo bellorum metu coacti, ſed vt cedere ſolemus aëri corrupto, aut beſtiis noxiis. Cæterùm quòd Darius ſe noſtrũ dominum vocet, minimè ratum habemus: nam ſicut à ſeruitute remoti ſumus, ita plurimum à dominio eius diſtamus. Quòd autē munera à nobis exigat, operā dabimus vt opportuno tempore talia mittantur, qualia in his terris noſtra fortuna permittat.

CAP. VII.

ITAQVE ea legatione Darius magis prouocatus, quàm pacatus, ad interiora vrget præcedentes. Viſi ſunt Gothi aliquādo aciem oſtentare: quo cõperto, Perſæ ad bellum ſe continuò præparauerunt. Iam erāt acies ordinatæ, nec aliud præter ſignum litui dandum reſtabat, & ecce lepuſculus ex mediis dumetis accurrit. Tum Gothi ſubito clamore facto, cœperunt hoſtium præſentiæ non amplius recordari: omiſſa volũtate pugnandi cùm pauci leporem inſectantur, alii dilabuntur: ipſi'que Perſæ hoſtes ſubito auolantes admirari poterāt, inſequi non poterant, cùm Gothi equitatu & velocitate ſemper præualerent. Darius igitur aſſumptæ prouinciæ pœnitentia ductus, ad ſuos proceres inquit: Ludificamur planè ab hominibus iſtis, & vt apparet irridemur, quandò vnius leporis curſus omnem eorum reſpectũ à nobis, & tot fortiſſimis militibus noſtris auertit. Nec diu pòſt Gothorum legati ab Anthino Rege miſſi, tria munera minimè pretioſa Dario Regi offerunt, auem, murem, ranam. Perſarum proceres Regem aſpiciunt, & Rex eos, dimiſſóque in terram vultu, viſus eſt dicere: Hæctine ſunt præmia tot laborum, & itinerum, & periculorum noſtrorum? hæccine ſunt tributa, propter quæ oportuit ſeptingēta millia virorum armari, & in pericula mortis per tot diſcrimina rerum

Gothi patuipõdentes exercitum Darii lepore inſequũtur.

Gothi Dario munera ridicula offerũt, ſed non carentia myſterio.

deuenire? Tandem poſt aliquantulum ſilentium, quod ridiculoſa munera conſecutum fuerat, Rex à legatis ſciſcitatur, quid ſibi velint hec res Regi à Rege miſſæ. Illi ſe nihil earum rerum ſcire reſpondent, nec quicquàm ſibi commiſſum fuiſſe, quàm vt illa perferrent & præſentarent. Tum adulator quiſpiã, qui nunquàm in domibus Principum abeſſe ſolet, optatam occaſionem ſe aſſecutum fuiſſe gauiſus, importunè ſe ingerẽdo, Darium allòquitur: Rex (inquiens) optime maxime, quicquid vſquàm in cœlo, terra, mari, id totum illa gens tibi ſubiectum cõfitetur. Siquidem hoc declarant hæc viuentia: quorum auis ex aëre, mus ex terra, rana ex paludibus producitur. At Gobries, vnus ex ſeptem Perſarum primoribus, capite canus, conſilio fidelis, eloquio verax, cùm conſyderaret Darium in aſſentatoris ſententiam conſenſiſſe, non paſſus eſt veritatem adulatione ſuperari, ſed libera voce clamat: O Perſæ, niſi aut cũ auibus auoletis, aut cum ranis flumina tranſeatis, aut cum muribus terræ cauernas aperiatis, non erit quarta via de manibus hoſtium elabendi.

Adulatori cuiuſdam interpretatio.

Gobriæ vera interpretatio.

CAP. VIII.

Darius Gobriæ interpretationẽ approbat.

MOVIT ea interpretatio Regem, vt primã curam de ſaluo reditu ante alia quæcunque negotia adhiberet, ratus quod tunc compertũ haberet, nimis periculoſum eſſe contra eos pugnare, qui in armis & laboribus nati, nullam rem fortitudini militari præferrent, diuitias ſordes putarent, magnificas vrbium ſtructuras vt inutiles occupationes æſtimarẽt, voluptates contemnerent, delicias conculcarent, otia fugerent, labores amplecterentur, hyemem & æſtatem iuxtà paterentur, humi quieſcerent, & quicquid durum atque aſperũ eſſet, inuicto animo ſectarentur. Próinde formidans ne ſibi reditus, interrupto ponte Iſtri fluminis, negaretur, celerius quàm felicius ex terra hoſtili ſeſe abripere procurauit. Gothi enim explorata eius ad redeundum voluntate, velociſſimo curſu viarum compendia quærentes, prius ad pontem, quẽ Darius ſub cuſtodia reliquerat, peruenerunt. Sed pontis cuſtodes iam à parte Scythici litoris ipſum, ne inſidiis aptus eſſet, diſſoluerant: ad Perſarum

 autem

autem reditum mox reparârũt,ſuos, vt ſecura fuga ſalutẽ quæ-rerent,tranſuecturi: fit in litore atrox prælium, in quo Perſæ fuſi,fugatiq́ue ad irreparabilem ruinam corruerunt. Erat in eo Perſico exercitu Antenor Francorum Rex (vt ex Hunibaldo Francorum hiſtorico colligi poteſt) à Scandianis, ſiue Gothis occiſus: cuius filius Marcomirus oraculo monitus eſt, ne temerè Gothos ſolicitaret, teſte Irenico lib. III. cap. LXXVI. Rex tamen Darius per ſummam difficultatem elabitur cũ maiore exercitus parte, amiſſis octoginta millibus fortiſſimorum pugnatorum, quæ ille in damnis non cõputabat præ nimia militum multitudine,qua ſuccinctus aduenerat. Hic tamẽ Herodoti hiſtoria diſſimulãda nõ eſt, qui affirmat Gothos in Thracia à Dario ſuperatos. Sed non repugnat illam Getarum partem,quæ in Thracia reſederat,ab ipſo ſuperatam fuiſſe, & illam quæ relicta Thracia ad latiſſimas Cimeriæ terras redierat,rurſus Darium ſuperaſſe. Sed nec fuga,nec mors Darii finem Perſico bello imponere valebat. Xerxes enim filius eius,& in Perſico regno ſucceſſor,paternã iniuriam à Gothis acceptam, tam tenaci memoria conſeruabat,vt prius omnium aliarum rerum, quàm ipſius obliuiſci poſſe,aut velle crederetur: ſtatuitque prius experiri omnia illa difficillima negotia atque incommoda, quæ Reges bellum geſturi ſufferre coguntur, antequàm deponere poſſet tam vehementem animum vindicandi. Igitur ſeptuaginta armatorũ millia exemplo patris ſui in militiam cõſcripſit. Sed cùm nec tantum exercitum cõtra Gothorum potentiam ſatis eſſe putaret,adiecit trecenta auxiliarium copiarum millia: quæ cùm adhuc parũ ſufficere viderentur, adiunxit etiã mille roſtratas naues,ac tria millia nauium onerariarum.

Darii exercitus ad Iſtrum cæditur.

Antenor Rex Frãcorum occiditur.

Darius fugit.

Xerxes rex Perſarum.

Parat exercitũ cõtra Gothos.

CAP. IX.

QVIBVS copiis etſi nõ ſolùm Gothis, ſed toti orbi formidabile bellum inferre poſſe putaretur, attamen vt principiò terribilis, ita exitu inanis & contemptibilis apud omnes habebatur. Quippe Cimerias Gothorum manſiones aggreſſus, cùm conſyderaret ſuã Perſicã gentẽ & pompã ab animoſis hoſtibus non timeri, ſed apertè contemni,ſubſtitit,& quid cõſilii capiat, inquirit.

Aggreditur mãſiones Gothorum Cimeriorum.

Luit pœnas perpetrati ſacrilegii.

Exercitus fataliter deletus.

Rex fugit.

Tandem cùm nec ſemel cum hoſtibus congredi tentaſſet, bellũ in Græciam tanquam facilè ſuperabilem conuertit: vbi infeliciſſimo prælio confecto, multíſque ſine numero amiſſis, vix ipſe turpiſſima fuga ad ludibriũ fortunæ reſeruatus euaſit, pœnáſque perpetrati nuper ſacrilegii perſoluit. Enimuerò (vt teſtatur Iuſtini hiſtoria) ante naualis prælii congreſſionem miſerat Xerxes quatuor millia armatorum Delphos ad tẽplum Apollinis diripiendum, prorſus quaſi non cum Græcis tantùm, ſed cum Diis bellum gereret: quæ manus tota imbribus, & fulminibus deleta eſt, vt intelligeret, quantò grauior offenſa Deorũ eſſet, tãtò nullas eſſe hominum aduerſus Deos vires: ipſéque hoſtes infeliciter fugiens, piſcatoria ſcapha timens & trepidus elabitur. Erat res ſpectaculo digna, & ad æſtimationem rerum humanæ ſortis varietate miranda, in exiguo latentem videre nauigio, quẽ paulò antè vix æquor omne capiebat: carẽtem etiam omni ſeruorũ miniſterio, cuius exercitus propter multitudinem terræ graues erãt. Nec pedeſtribus copiis, quas ducibus aſſignauerat, felicius iter fuit. Siquidem quotidiano labori (neque enim vlla eſt metuentibus quies) etiam fames acceſſerat: multorum deinde dierũ inopia contraxit & peſtem: tantáque fœditas morientium fuit, vt vix cadaueribus implerentur, alitéſque, & beſtiæ eſcarum illecebris ſolicitatæ, exercitum ſequerentur. Hæc Iuſtinus in memoriam & ignominiam ſacrilegi tyranni ſempiternam: cuius turpem atque infamem exitum, ſi noſtræ ætatis Principes, qui ſe ſacrilegio felices, & inclytos fore confidunt, attenderẽt, forſan rapta reportarent, & ſuos hæredes potius virtutibus claros, quàm vitiorum ſordibus obſcuros, poſt ſe relinquere curarent.

Fames & peſtis ſequuntur.

CAP. X.

Antheas Rex Gothorũ extra patriam. Hiſtriani inferũt Gothis bellũ.

ANTHEAS poſthac euolutis aliquot annis in Regem Gothorum aſſumptus, primũ belli negotium ab Hiſtrianis illatũ ſuſtinuit. Sed cùm eorum fortitudini ſe imparem cõſyderaret, auxilium à Philippo Macedonum Rege per Appollonienſes petit, in ſucceſſionem eum regni Gothici adoptaturus, ſi opportuno tempore opem accommodaret. Sed cùm auxilia diutius differrentur, & interim Hiſtrianorũ Rex in fata concedens,

Gothos

Gothos à metu belli, & neceſſitate implorãdi auxilii liberaſſet, Antheas mox per legatos Philippo renunciat, ſe neque auxilio eius indigere, neqꝫ in adoptionem conſentire poſſe, viuente adhuc incolumi filio, & hærede. Quibus auditis Philippus legatos remittẽs, petit ſibi damna & expenſas belli pro eo ſuſcepti reſarciri: quod eò promptius eum facere debere, quòd miſſis nuper à ſe in eius auxiliũ militibus, ne ſumptũ quidem viæ, nedum officii pretia dederit. Antheas ſterilitatem Scythici ſoli cauſatus, reſpondit, quòd non diuites facit incolas, ſed alimenta ſolùm ad neceſſitatem ſubminiſtrat: nec aliquas ſibi eſſe opes, quæ tanto Regi dignè conferri poſſint: Scythas, ſiue Getas, virtute animi, & fortitudine corporis, non opibus cenſeri. Quibus verbis cùm Philippus ſe derideri putaret, bellum à Byzantinis in Cimerias terras transferre decreuit. Sed cùm ſatis cognitũ haberet ex prioribus geſtis Cyri, Darii, Xerxis, Getas tantæ audaciæ atque potentiæ eſſe, vt nimis difficile eſſet, ipſos viribus & armis ſuperari, ad ſolitas ſuæ aſtutiæ artes, quibus ſemper & vbique abundabat, ſe conuertit, ratus id verũ eſſe, quod noſtra quoque ætate veriſſimum fore experimur, videlicet Gothos in primæua eorũ patria hoſtiũ armis nunquàm ceſſiſſe, niſi ipſorum dolis & fraudibus ſeſe prius ſubmiſiſſent. Igitur Philippus legatis ad Antheam miſſis, nũciari facit, ſe inter grauia diſcrimina belli Byzantini vouiſſe ſtatuã Herculi in oſtio Hiſtri collocandã: idcirco nullas inſidias moliturus, ſed amicus, & pacato ingreſſu, ad amicos Scythas accedere vellet, publicæ religioni ſatisfacturus. Antheas autem non tam hebetis ingenii erat, quin ſatis intelligeret, quorſum hæc aſtuti hominis religio tenderet. Próinde iubet, vt ſi obligationem voti ſoluere velit, ſtatuam ſibi mittat: polliceturque ſe curaturũ, nõ modò vt ponatur, verùm etiam vt inuiolata permaneat: exercitum autem fines ſuos ingredi, negat ſe permiſſurum. Si verò inuitis Getis ſtatuam poſuerit, eo digreſſo ſe ſublaturum, verſurúmque æs ſtatuæ in aculeos ſagittarum. His vtrinque irritatis animis prælium committitur: in quo cùm Getarum vir-

Antheas renunciat auxilio Philippi Macedonis.

Philippus à Byzantinis in Cimerias terras bellũ trãsfert.

Philippus dolo Gothos tẽtat.

Philippus ſtratagematibus vicit Gothos.

tute Philippus ſuperaretur, ad conſuetos dolos, & callida ſtratagemata reuerſus, victor euaſit, abactis viginti millibus puerorum & fœminarum: nec parua erat copia pecoris abducti. At auri & argenti, quo Græcorum ardor habendi extingui poſſet, nihil occurrit.

CAP. XI.

Gothilas Rex Gothorũ extra patriam.

GOTHILAS deinde ſublato è numero viuorũ Anthea, in ſceptra Getica ſucceſſit: cuius inuictam animi virtutem cùm idem Philippus Macedonum Rex cõſyderaret, cœpit ſe ad ea conſilia conuertere, quibus offenſos Geticæ gẽtis animos ſibi reconciliare poſſet, ne fortè Græcorum hoſtibus aliquando confœderata, iniurias iam pridem ſibi illatas ad animum reuocaret, & vindicaret. Quocirca nihil ſibi, & ſuæ Reipublicæ felicius euenire poſſe putauit, quàm ſi legatis ad Gothilam miſſis filiam eius Medompam in cõiugem impetraret: ea enim affinitate nõ ſolùm pernicioſas illas veteris inimicitiæ reliquias aboleret, verùm etiam Macedonicum imperiũ contra quorumcunque hoſtium potentiam cõfirmaret. Fuiſſet quidem ea Philippi prudentia magnis laudibus extollenda, vtpote quæ paci publicæ accommodiſſima videbatur, niſi in ſe reconditos innati doli aculeos continuiſſet. Quippe poſtquàm Medompam in coniugem impetraſſet, Gothos, quos tunc maximè ob ius affinitatis benigno fauore proſequi, & ab incõmodis tueri debuiſſet, grauibus iniuriis iterum vexare contendit. Nam (teſte Dione Græco) cùm bellis exhauſtus inopia æris plurimum laboraret, deliberauit Vdiſitanam Mœſiæ ciuitatẽ Gothis ſubiectam, inſtructis copiis vaſtare: quaſi idem eſſet Regibus amicitia copulari, & ab eis violenter ſpoliari. Profectò hinc noſtri temporis tyranni magis vtile, quàm honeſtũ exemplum ſumpſiſſe videntur, qui nõ exiſtentibus hoſtibus in quos ſuæ ſeueritatis frameas exacuant, in ſubiectorum ciuium viſcera crudele & impium ferrum immergere non erubeſcunt: immò etiam hoſtibus vndique circumſepti, plures fideliſſimos ciues,

Medumpa filia Gothilæ nupſit Philippo Macedoni.

Tyrannus fœdera affinitatis non ſeruat.

quàm

quàm infeſtiſſimos hoſtes perdere conantur. Siquidem in hoſtiles turmas leporum timiditatem, aut aſinorum ignauiam referunt, qui in ſubditos innocẽtes, eoſdem'que inermes, leonum & tygridum ferociam, ac belluinam rabiem imitantur. Hoc modo Philippus ſuos confœderatos amicos & affines Gothos adortus, ciuitatem eorum impugnat, vt tãdem expugnatam ſuæ crudelitatis miniſtris diripiendam exponat. Erant in hac vrbe complures viri, qui admirandæ religionis ſpeciem præ ſe ferentes, ob eximiam erga Deum, ſiue diuinam religionem & pietatem, Pii dicebantur: erant'que ſacerdotes, & proximã poſt Regem autoritatem habentes. Hi patefactis portis, cum citharis & ſacris veſtibus obuiàm armatis progreſſi, patrios Deos, vt ſibi propicii Macedonas repellerẽt, voce ſupplici precabãtur. Quos Macedones ſic fiducialiter ſibi occurrere contuentes, ſuper nouitate inexpectatæ rei ſtupefacti perſtiterunt, Deorum'que numine perterriti, inermibus armati terga verterunt, aciéque ſoluta, quam ad bellum inſtructam produxerant, fuga ſalutem quæſierunt: nec tantùm ab vrbis excidio ceſſauere, verùm etiã quæ foris iure belli occupauerant, reſtituentes, pacati redierũt. Memoria tamẽ huius iniuriæ in ſacerdotium, & religionem illatæ, non tam facile (vt ait Iordanes) potuit ab eorum ſacerdotum cordibus aboleri, quàm facile fuit præparatis Macedonibus imparatò Gothos adoriri. Quippe ea occaſione Gothi multa bella aduerſus Macedónas poſteà mouerunt. Soporionẽ enim Magni Alexandri legatum, cum triginta millibus armatorum deleuerunt, ac Philippum Regem paulò antè domuerunt, vt ait Iuſtinus, qui etiam eos Scythas nominat. Iordanes tamen, & alii id Gothis adſcripſerunt, quos antiqui Scytharum nomine comprehenderunt. Alexander Magnus cum Gothis pacem ſeruauit, teſtantibus Strabone, Arriano Campano. Iuſtinus tamen eos ab ipſo aliquando victos affirmat, cui alioqui nemo ſubſcribit.

Vdiſitana Mœſiæ ciuitas oppugnatã à Philippo.

Pii ſacerdotes auertunt Macedonas ab excidio vrbis.

Gothi vindicãt iniurias.

Alexãder Magnus cum Gothis pacem ſeruuit.

CAP. XII.

SITALCHVS ex præcipuis Gothorum proceribus ob egregia fortitudinis opera, & ſummam in diſciplina militari experientiam, Gothorum Princeps efficitur, circa annos ante Chriſtum natum trecentos. Qui cùm circumſpexiſſet in

Sitalchus Rex Gothorũ extra patriam.

Exercitus Sitalchi cõtra Macedonas.

quas gentes ſuã fortitudinem iuſto bello extẽdere poſſet, ſubiit denuò in eius memoriam illa ipſa ſacrilega & impia impugnatio ciuitatis Vdiſitanæ per Philippũ Regem attentata. Quamobrem exercitum centũ quinquaginta millium pugnatorum aduerſum Macedonas educens, omnem Græciam peruaſtabat, eo tempore, quo proximus ſucceſſor Alexandri Magni Perdicas Macedoniæ imperium gubernaret. Qui etſi opportunis locis Gothis huc atque illuc liberè tranſeuntibus reſiſtere conaretur, in aciem tamẽ iuſtam tantus Princeps prodire nõ audebat: & ita illa ingens Macedonum vis, quæ nuper totam Aſiam ſuo ſubiugauerat imperio, nunc in patrio ſolo aduerſus Gothos ita elanguit, vt extra patriam cum Alexandro in remotiſſimas orbis partes omnino tranſfugiſſe videretur. Propterea Sitalchus direptis omnibus penè locis, vaſtatíſque agris quàm potuit lõgiſſimè & latiſſimè, cùm illi nemo aciem pugnaturus opponeret, onuſtum prædis, & locupletiſſimũ, atque incolumem reduxit exercitum. Hic aũt Gothorum in totam Macedoniam excurſus, videtur fuiſſe primus in Europam velut ad matrem ſuã poſt tot ſecula reditus. Nam priora illorum fortia facta, Aſiam terrebãt, & ſubiugabãt.

Primus reditus Gothorũ in Europam.

CAP. XIII.

DROmgethes Rex Gothorũ extra patriã.

DROMGETHES tãdem ob eximiam probitatẽ ſuam parum poſt fata Sitalchi ad Gothici regni in Thracia adminiſtrationẽ cõmuni procerum & populorum conſenſu vocatus acceſſit. Huius potentiã Lyſimachus Alexãdri Magni indiuiduus comes, & poſteà in parte Macedonici regni ſucceſſor, non ſatis feliciter impugnauit, immemor prudentiſſimæ exhortationis, qua idem Alexander conſuluit Gothos (quos & Getas appellauit) euitandos eſſe. Erat hic Lyſimachus (vt autor

Lyſimachus.

tor eſt Iuſtinus) illuſtri Macedoniæ loco natus, ſed virtute & rerum experientia omni nobilitate clarior: quæ tãta in illo fuit, vt animi magnitudine, & ipſa philoſophia, viriúmque gloria omnes eos, per quos Alexander Aſiam & Oriẽtis regna perdomuit, ſuperauerit. Quippe cùm idem Alexander Calliſthenę Philoſophum, quòd Perſicæ ſalutationis pompam indignanter tulerit, trũcatis crudeliter membris, abſciſſiſque auribus, ac naſo, labiíſque, deforme ac miſerandum ſpectaculum reddidiſſet, inſuper cum cane in cauea clauſum ad metum cæterorum circumferret, tunc Lyſimachus miſeratus tanti magiſtri, & præceptoris ſui, non culpæ ſed libertatis pœnas pendentis, venenũ ei in re medium calamitatum dedit: quod adeò ægrè Alexander tulit, vt eum obiici ferociſſimo leoni iuberet. Sed cùm ad conſpectum eius concitus leo impetum feciſſet, manũ amiculo inuolutam Lyſimachus in os leonis immerſit, arreptáque lingua feram exanimauit. Quod cùm nunciatum Regi eſſet, admiratio in ſatisfactionẽ ceſſit, chariorémque eum propter conſtantiam tantæ virtutis habuit, vt cùm ipſum aliquando equo deſiliens caſu fortuito cuſpide ſuæ haſtæ in fronte vulneraſſet, ne ſanguinis effluxu vitam exhalaret, diadema ſibi demptum Rex alligandi vulneris cauſa capiti eius imponeret: quod auſpicium primum Regalis maieſtatis Lyſimacho fuit.

Alexandri crudelitas in Calliſthenem philoſophum.

Lyſimachus ſuffocat leonem.

Alexander capiti Lyſimachi ſuũ diadema impoſuit.

CAP. XIIII.

TANDEM poſt Alexandri mortem cùm inter ſucceſſores Alexandri prouinciæ diuiderentur, fortiſſimæ gentes eidem quaſi omniũ fortiſſimo aſſignatæ ſunt: adeò etiã vniuerſorum cõſenſu palmam virtutis inter cæteros tulit, qui tantæ Gothorum virtuti par eſſe nequiuit. Quamuis enim nulli in militari diſciplina ſecũdus haberetur, copiíſque fortiſſimarũ gentium ſuccinctus, contra Gothorum Regem Dromgethem bella in Iſtro promoueret, tamen commiſſo grauiſſimo prælio, in manus Gothorum Regis viuus peruenit. Quem cùm Rex non ſolùm militari fortitudine, verùm etiam diuinarum & humanarum rerum ſcientia, maximáque experientia clariſſimum aduerteret, non vt hoſtem, ſed vt familiarem amicum ad ſe per-

Lyſimachus cõtra Gothos pugnans ab eis capitur.

Drōgethes Rex Lyſimachum captum alloquitur.

ductum ita alloquitur: Cùm Lyſimache publico teſtimonio tantum eruditus & ſapiens exiſtas, vt ſatis intelligere poſſis, in quos humanæ potentiæ arma iuſtè conuertantur, plurimū miror te in noſtram gentem nulli noxiam, nullis inſidiātem, nullàque bella, niſi graui iniuria laceſſitam, moliri cōſuetam. Quibus dictis oſtēdit ſe, & ſuos ſemper vixiſſe ab omni auaritia alienos, nihil que aut parum à deuictis opulentiſſimis tyrannis & regnis, præter licentiam opprimendæ innocentiæ vnquam abſtuliſſe. Proinde nec vllas diuitias, nec Regios theſauros apud ſe reconditos eſſe, ob quos auari homines digladiari ſolent: ſed

Gothi ſuo contenti & frugales.

noſtro (ait) frugali victu contenti, ita noſtris rebus vtimur, ne aliena nullis iniuriis affecti iniuſtè diripere cogamur, ciuiles illos mores amplexi, qui monent plus honeſtati & virtuti indulgendum eſſe, quàm diuitiis, quæ ſuos poſſeſſores occupare poſſunt, fęlices autem efficere non poſſunt. Ne igitur talibus mortalibus bellum infer, ſed eis potius amicis vtere. Has memora-

Clementia Drōgethis erga Lyſimachum.

biles exhortationes adduxiſſe contentus, donatum hoſpitaliter Lyſimachum, & amicitia ſibi deuinctum, amiſſæ libertati reſtituit. Profectò hîc admirari conuenit, naturam hoc illi gēti eo tempore donaſſe, quod Græci & Latini longa ſapientum doctrina, præceptiſque Philoſophorum vix hactenus cōſequi valuerunt, cultóſque mores incultæ barbariei collatione ſuperari, tantúmque, immò magis in illis valuiſſe vitia ignorare, quantū inter maximos Philoſophos ſubtiliter de virtutibus diſputare. Sed hîc diſſimulandum non eſt, quòd hunc Dromgethē Thraciæ Regem Oroſius lib. III. hominet, & hiſtoriā proſequitur: ſimiliter Liuius, Euſebius, Eutropius, & alii. Attamen Iordanes, & Strabo Getam dicunt: quod etiam veritati magis cōſonat. Ideò autem præſtantes illi viri Thracē eum fecerunt, dum Getæ frequentius in Thracia imperarent. Aiunt & adhuc locū

Lyſimachia.

in Thraciis nomine Lyſimachiam ab illa pugna nominatum, cuius meminere Plinius lib. IIII. nat. hiſtoriæ, Stephanus Bizantius, & Ptolemæus.

CAP. XV.

Tanobōta Rex Gothorū extra patriam.

TANOBONTAM deinde Regē Gothi habuere, cùm in Thracia reſiderent: ſed quo tempore, nondum e x Hiſtoriis plenè cōpertum habeo, neque etiam quicquàm geſto-

rum

rum eius præter nudum nomẽ ex Perotto Sipontino ad me peruenit. Ita inuiderat fortuna præclaris & magnificis Getarũ geſtis,quæ nimium iniqua ſorte alijs magnificos rerũ ſcriptores tribuerat, qui parua facta tã quàm maiora vſque ad ſydera efferrent. Attamen graues autores teſtantur, Getas (vt diximus) multis nationibus excellentius ſapientiæ ſtuduiſſe, & ab initio fidem,vel opinionem de animæ immortalitate à doctiſſimis Philoſophis didiciſſe: inter quos erat Zenta, de quo dictũ eſt,& Salmoxes,qui fuit homo(inquit Herodotus,vt ego à Græcis accepi Helleſpontum incolentibus) Samíque ſeruitutẽ ſeruiuit Pythagoræ Meſarchi filio,qui claruit circa annos ſexcẽtos ante Chriſtum natum. Ab illo tandem emancipatus, & multo auro,argentóque locupletatus,ad patrios agros reuerſus eſt:vbi cùm comperiſſet gentem ſuam non ita virtutibus operam dare,vt æqualiter honeſtati vitæ, ac militari diſciplinæ ſe accommodarent,cogitauit ſe non ſibi ſoli,ſed etiam patriæ natũ. Próinde nobiliores ſuæ gentis,tum doctrina, tum exemplo,& morum probitate,ad virtutis ſtudia inclinauit, ſecutus in omnibus doctiſſimi præceptoris ſui Pythagoræ inſtituta,cui quàmplurimæ & memorabiles ſententiæ attribuuntur, quas Laërtii diligentia in manipulum vnum colligauit. Verùm inter has non infima videtur,quam ex eius ore ſuſceptam Salmoxes ſuis Gothis ſolicitè inculcare ſtudebat, videlicet,Fugienda eſſe, & omnibus modis abſcindẽda eſſe hec omnia,languor à corpore,imperitia ab anima,luxuria à ventre,à ciuitate ſeditio,à domo diſcordia, & à cunctis rebus intemperantia. Veruntamen cùm conſyderaret mentes nobilium Getarum ſic inclinatas, vt ad viam virtutis magis duci, quàm cogi poſſent,domicilium exstruxit, ad quod plurimos eorum ſub ſpecie conuiuii, re autem vera ob honeſtæ vitæ diſciplinam excipiebat.

Gothi ſtudioſi operam dabãt ſapientiæ.

Zenta & Salmoxes philoſophi.

Pythagoras philoſophus.

Salmoxis ſententiæ.

CAP. XVI.

DEMVM poſtquàm proceres & populos in præceptis inſtitutíſque virtutum confirmaſſet,cœpit de animæ immor-

Salmoxis doctrina de immortalitate animæ.

talitate cunctis applaudentibus diſputare, docendo neque ſe, neque ſuos conuiuas, neque illos, qui illic aſſiduè gignerentur, morerentúrque, interire, ſed in eũ locum commigrare, vbi ſuperſtites ſemper, omnium bonorũ compotes eſſent, optimámque vitam ducerent, quam ſempiterno æuo continuarent. Hoc modo perſuaſis diſcipulis, in ſubterraneum ædificiũ, quod interim conſtruxerat, ſe à ſuorum cõſpectu clàm ſubducens, magnum ſui deſyderium toto triennio gentibus ſuis reliquit, quæ ipſum non ſecus ac mortuum lachrymis ac luctu proſequebãtur. At quarto anno ſuorum conſpectui reſtitutus, ſatis probaſſe videbatur ſententiam de animarum æternitate, & præmio virtutum ſempiterno. Tantáque incepit increſcere admiratio (teſte Strabone) vt par Regi haberetur: illúmque Rex in cõſortium adminiſtrandi regni aſſumpſit, optimè ſibi, & ſuo regno conſultum putans, quando ſapientiſſimi viri conſiliis ſuſtentaretur: viſúſque eſt Rex omnia ſua decreta & reſponſa ex Deorum oraculo proponere, quemadmodũ Numa Pompilius ſuis legibus ex conſiliis Deæ Egeriæ diuinam tribuit autoritatem. Durauítque ea conſuetudo ad plura ſecula in gente Gothorũ, vt ſemper aliquis ſapientiſſimus, & diuina autoritate præditus Regi aſſiſteret, & eius cõſilia in bello & pace moderaretur. Taléſque ſapientes poſt fata in numerum Deorũ à Gothis iuſtius referebantur, quàm à Romanis, qui non rarò ignauiſſimos tyrannos, & enormium vitiorum portenta Deorum collegio aſcripſerunt. Eo igitur modo ſapientiſſimi Pythagoræ diſcipulus Salmoxes, diuinos honores aſſecutus, occaſionem intolerabilis erroris circa verum veri Dei cultum ad ſuos poſteros, præſertim Getas, tranſmiſit.

Aſtutia probauit rudi populo immortalitatem animæ. Adhibitus eſt à Rege adminiſtrãdo regno.

CAP. XVII.

Boroiſta Rex Gothorũ extra patriam.

BOROISTA inter clariores Gothorum Reges meritò connumerandus, eo tempore Gothico regno præficitur, quãdo Sylla Romanis violentius, quàm modeſtius imperabat: qui in vrbe Roma natus, & educatus, barbariſſimos mores in ſuos crudeliter exercebat: hic autem Geta in barbaris terris mores

Syllæ & Boroiſtæ collatio.

mores humaniſſimos ſe didiciſſe monſtrauit. Ille in ciues ſicarius fuit, hic etiam in deuictos hoſtes benignus, atque humanus apparuit. Ille temerè, hic prudenter: ille viribus, hic conſiliis, & virtutibus ſuſcepti imperii iura exercebat. Proinde illorum duorum Principum collatione ſatis oſtendi puto, non omnes Getas in humanos eſſe, vel fuiſſe: nec qui Romanus eſt, continuò ob id à morum barbarie alienus eſt. Huius Boriſtæ egregiã laudẽ cùm Diceneus admirandi ingenii Philoſophus comperiſſet, relictis Græcorum, ſiue (vt aliis placet) Aegyptiorum ſcholis, in quibus vſque ad ſummã ſapientiſſimorum hominum admirationem creuerat, non prius quieuit, donec ad agros Gothicos reuerſus, ſe in amicitiam ſui Regis inſinuaret. Quem prudens Rex ea humanitate collegit, qua planè oſtẽderet, ſe pluris æſtimare ipſam diuinarum humanarúmque rerũ notitiã, eiúſque profeſſores, quàm caducas tranſitorii regni fortunas, quæ ad veram ſapientiam comparatæ, arena exigua ſunt, & lutum: dedit que illi non infimi honoris locum, ſed ſibi parẽ in dignitate & autoritate, vt erudiret Principes eius, ſicut ſemet ipſum, & ſenes eius prudentiam doceret: Qui etiam nõ minora præſtare curauit, quàm ab homine iuxtà gratiſſimo atque doctiſſimo poterant expectari. Nec minor erat eius autoritas in populo, quàm Salmoxis, de quo paulò antè diximus. Quicquid enim ſuaſit, mox populi læti & alacres efficere curauerunt, firmiter credentes, non vocem hominis, ſed Dei præcipientis ſe audiuiſſe. Inſtruxit eos plurima ſapientia: deinde vt ſapientiam pietatis religione decoraret, ſacerdotes elegit, pontifices ordinauit, qui leges, & religionem ſapienter interpretando, publicæ conſulerent tranquillitati.

Diceneus Philoſophus relictis ſcholis Gothos acceſsit.

Benignè ſuſceptus & honoratus à Rege.

Dicenei autoritas.

CAP. XVIII.

ET cùm cerneret Regẽ, ac populos ſibi in omnibus obedire, habereque ingeniũ à natura mite & docile, omnẽ penè Philoſophiã (cũ peritiſſimus erat) ipſos ĩſtruxit. In primis fecit eos in-

Diceꝟei instituta in gente Gothica.

omnibus præceptis, inſtitutíſque virtutum ita abundare, vt abſterſa omni morum barbarie, cunctis populis in omnibus virtutum officiis ſuperiores haberentur. Deinde ſecretas naturæ cauſas eis diligenter aperiens, effecit vt non ſolùm moribus, verùm etiam abditarum rerum ſapientia polleret. Præterea vt iuſtitiam colerent, pacificéque viuerent, leges eis præſcripſit, quas in vnum volumẽ compactas lingua Gothica Bilagenes appellari iuſſit, quod Latinè iuxta leges dicere poſſumus. Neque etiã paſſus eſt eos Logicam, qua verum à falſo diſcernitur, ignorare. Demum nihil omiſit, quod ad vniuerſam rerum cognitionẽ pertinere videbatur: cœlorum intercapedines, ſyderum differentias, ſtellarum curſus, planetarum aſpectus, ſignorũ motus, Solis & Lunæ eclipſes, cæteraſque cœleſtium mirabilium cauſas edocuit: diſtinctiones temporum, terræ motus, acceſſus & receſſus marinorum fluctuum oſtendit: fecit'que ſua ſingulari prudẽtia, quòd Martiales viri, armorum obliti, literis indulgerent: alius Geometriæ addictus, rerum menſuras in puluere deſcripſit, dum alius Aſtronomiæ ſe accõmodans, cœli ſigna ſubnotaret, venturam'que tempeſtatem præſagiret. His atque cõpluribus honeſtis ſtudiis Diceneus in ſua gente præſtantiſſimus apparens, ipſum Regem Boriſtam vt armis formidabilem, ita ſapientia admirabilem effecit. Quippe vt Rex ſapienti cõſilio paruit, ita populi prudenti Regi in omnibus obediuerunt. Siquidem ingentis obedientiæ argumẽtum erat, quòd à Diceneo perſuaſi vites excidere, & ſine vino vitã agere conſenſerunt. Igitur Boriſta his clariſſimis virtutibus eò magnitudinis gentẽ Gothicam extulit, nunc exercitatione corporum, nunc fortitudine animorum, nunc victus ſobrietate, nunc edictorum obedientia, vt intra paucos annos adeò latum adepta ſit imperium, vt Romanæ vrbis principibus ſolicitudinem incuteret, & timorem. Enimuerò poſtquàm multas finitimorum terras Gothicæ ditioni ſubieciſſet, traiecto audacter Iſtro, Macedoniam, Illyricum, terráſque Romanorum eis vicinas cum Romani nominis contemptu deuaſtando peruaſit: prædáſque ingentes inde reportans, ſpem concepit in reliquũ cum Romanis pro virtute & gloria præliandi. Próinde Cæſar Auguſtus (vti teſtatur Strabo) aduerſus Boriſtam, & Gothicam gentem ingentem ſtruxit exercitum. Veruntamen antequàm ad bellum perueniretur,

Bilagenes leges Gothorum.

Gothi literarũ ſtudioſi.

Vir ſapiens præſtantior eſt forti.

Boriſta ſapiens, erat formidabilis Romanis

niretur, Boriſta in fata conceſſit.

CAP. XIX.

COMMOSITVS ob inſignem in armis claritatem, atque excellentem in rebus gerendis prudētiam, defuncto Boriſta, non ſolùm in regni ſolio, verùm etiā in Pōtificia dignitate ſurrogatur. Quicquid enim ad optimum Regē, & ſapientem Pontificem, eorúmque officium ſpectat, id totum in hoc vno Commoſito excellentius eminebat. Quippe iuſtitiam (quæ ſummè neceſſaria eſt in omni ciuili conuictu) ſummo ſtudio vbique & ſemper obſeruari volebat. Pietatem erga Deos ita conſeruabat, vt ſe mortalitati obnoxium ſemper fateretur. Igitur Cæſar Auguſtus contra nullum Regem, nullámque gentem periculoſius bellum ſe ſuſcepiſſe aſſerebat, quàm contra hunc Commoſitum, & ipſius gentem. Quæ quantò magis vitia, flagitiáque, & ſcelera vincere ac ſuperare contendebant, tantò difficilius humanis viribus ſuperari poſſe putabantur. Ad quid enim Gothorum Philoſophi tam importuna doctrina animæ immortalitatem ſuis populis prædicabant, omniáque virtutum officia continuo ſtudio inculcabant, niſi vt firmiter perſuaſi, ſcirent ſe ad meliores ſedes poſt huius vitæ ſtadium commigraturos, vitámque præſentem contemnentes, in ferrum, flammam'que, & omnia aduerſa ſine timore ſe ſponte obiectarent? Quocirca cùm Cæſar hos Getarum mores conſyderaſſet, nihil dubitauit edicto publico affirmare, Gothos eſſe vitandos: immò, cùm ſe eos armis ſuperare poſſe diffideret, ad concordiam ſe conuertit, volens benigna confœderatione tam fortem gentem ſibi ſociare, quam viribus & armis difficile ceſſuram conſyderaret. Hinc firmiter credo Suetonium Tranquillum in vita Auguſti ſcripſiſſe, ipſum deſpondiſſe filiam ſuam Iuliam Commoſitoni Getarum Regi, ſibíque inuicem filiam Regis in matrimonium petiuiſſe: ob quam affinitatē Getæ Romano impe-

Cōmoſitus rex Gothoꝝ et pōtifex.

Contrahitur affinitas īter Auguſtū & Commoſitum.

rio confœderati, iuſſu eiuſdem Auguſti, & cooperãte Elio Catone, ex Tranſiſtrana regione ad quinquaginta millia in Thraciam habitatura redierunt, victuri de cætero in pace & ſocietate Romanorum.

CAP. XX.

Corillus Rex Gothorũ extra patriam.

CORILLVS in demortui Cõmoſiti locum, vergente ad calcem imperio Cæſaris Auguſti, ſuccedẽs regnauit in gente ſua totis quadragĩta annis: quorum annorum memorabilia geſta ita omittit Iordanes, vt plurimum admirer ipſum tam parcum fuiſſe in tradẽda propriæ gentis hiſtoria. Quamuis enim tunc apud Romanos infinito optimorũ ciuiũ cruore effuſo, ciuilia bella ceſſaſſent, pacem'que benigniſſimus DEVS nuper ex munda Virgine natus vniuerſo mundo contuliſſet, nequaquàm tamen credendũ eſt ampliſſimum huius Corilli regnum eiſdem Romanis confœderatum, tanto tempore ocio, aut ignauia torpuiſſe: niſi fortè quia poſt tot bellorum tempeſtates, locorúmque mutationes, laborum moleſtias, denique poſt tot rerum & hominum diſcrimina placuiſſet pulcherrimæ pacis officia nimis diu intermiſſa, ad publicum exercitium reuocare. Id'que in terra Gepidarum, quam hîc Iordanes ſatis extenſam, à Danubio vſque ad Iaziges prope Liuoniam ad mare Sarmaticum habitantes deſcribit. Eſt quoque credibile Gothos eo tempore ſapientum ſuorum (quorum magnam copiam ſemper habebant) conſiliis, doctrinis, præceptíſque longè plus intendiſſe, quàm armis, militaribúſque exercitiis. Quippe cùm à nemine ad bellum prouocarentur, nec ſolerent niſi iniuriis laceſſiti ad arma concurrere, eſſent'que Romani cum ipſis cõfœderati, quid honeſtius, vel commodius in tam diuturna pace & ſecuritate agerẽt, quàm ſe totos ſapientum magiſterio erudiendos præberent, ſummo ſtudio contendentes, vt omnes illos populos prudentia & ſapiẽtia ſuperarent, quos viribus & armis iam pridem ſuo imperio ſubiugârant, iuſtè exiſtimantes vim & potentiam, ſecluſa ſapientia

CHRISTVS natus ex Virgine in Bethlem Iudæ.

Gepidarum terræ longitudo.

Gothi tempore pacis ſapientię ſtudebant.

tia

tia & morum probitate, non humanitatis,ſed belluinæ crudelitatis eſſe indicium.

CAP. XXI.

TRADIT Blondus in Hiſtoria declinationis imperii, quam paulò ante noſtram ætatem ædidit, vbi initium inclinationis à Gothis proueniſſe teſtatur: & inter cætera, quæ de Gothicæ gentis antiquitate cõmemorat, adducit Lucullum Conſulem Romanũm eo tempore,quo contra Tigranem, Mithridatémq; pugnauit,Gothos ex Thracia expuliſſe. Quod quia apud Plutarchum, qui Luculli res geſtas ſcripſit, non inuenio,inter dubia reponerem, niſi crederem Blondum ex Ablabio eam hiſtoriæ partem collegiſſe: à quo fonte etiam Iordanes noſter,quẽ ſequimur,ſua deſumpſit,quamuis negligentius, aut ſtrictius,quàm rerum geſtarum magnitudini congruum eſſe putamus: qui deinde affirmat Gothos tertiam ſedem poſt Cimeriam terram,quam præcipuã habebant,atque poſt Thraciam Mæſiamque, in quam ſecundò migrauerant, ad mare Ponticum collocaſſe: ſed nec ducem, nec tempus quando ea tranſmigratio facta fuiſſet,aſſignat,quãquàm hoc nouum adiicere velle videtur, quòd in Pontico incolatu ciuiliores atque humaniores mores didiciſſent. Proinde in ſuſpicionem venio, quòd hîc Iordanes loquatur de illa prima ſede, quam lõgè anteà circa Pontum occupauerant: nunc enim adeò ciuiles euaſerant,vt totã barbariem dudum exuiſſe viderentur. Quòd autem gentis diſtinctionem ibi factam fuiſſe commemorat in Oſtrogothos,& Veſtrogothos, id non ſolùm ob illius regionis ſitum eueniſſe putãdum eſt, verùm etiam quia in prima & originali eorum patria (teſte Ablabio,& poſt eum Blondo)à principio fundatæ gentis eiſdem nominibus ſemper fuerant condiſtincti. Diximus enim ſuperius, Oſter Orientem,Veſter Occidentem in Gothica lingua ſignificari, atque hinc liquidò patere, qui ſint Oſtrogothi, vel Veſtrogothi: in quibus duæ illuſtriſſimæ familiæ ſemper continuatæ fuerunt, videlicet Amalorum apud Oſtrogothos,& Balthorum apud Veſtrogothos: ex quibus, vt prædictum eſt,ſibi Pontifices,Sacerdotes,Reges, ac

Cimeria præcipua ſedes Gothorum.

Diſtinctio Gothorũ i Oſtrogothos & Veſtrogothos originem habetà natiua patria.

Oſter,& Veſter.

Familia Amalorum.

Familia Balthorum.

Principes, & Duces eligere conſueuerunt, nihil minus ſacerdotium, quo diuina curantur, quàm regnum, quo humana adminiſtrantur, conſyderantes: quos non ſolùm viuos ſumma veneratione dignabantur, verùm etiam mortuis ferè diuinos honores impendebant. Siquidem præclara eorum facinora carminibus complexi, ad ipſorum gloriam & memoriam ſempiternam, frequenter templis & conuiuijs concinebant, vt ea ſaltem dulcedine laudis Reges, & Pontifices à prauis operibus retraherentur, abhorrentes de ſe aliquod infame carmen ad æternam hominum memoriam propagari.

Et hic tandem ſit finis tertii libri, quem Gothi extra patrium ſolum militantes trãſmiſère, hortantes nos vt in patriam eorum regreſſi, fideliter ac diligenter maiorum geſta perquiramus.

IO. MAGNI
GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM SVEONVMQVE

Liber Quartus.

CAP. I.

AD GOTHIAM DEINDE ET Sueoniam reuerſi, non ſolùm nouas & veteres patriæ hiſtorias, verùm etiam obeliſcos, pyramides, quibus Regum, heroúmque geſta inſcripta ſunt, immò vetuſtiſſima patrii idiomatis carmina, & librorum fragmenta perquirentes, nihil vſquam non perſcrutatũ relinquamus, vt bonos Principes pro rebus bene geſtis ſempiterna gloria, malóſque immortali odio, perpetuáque ignominia dignos oſtendamus. Iuſtum quippe eſt, quemadmodũ egregia optimorum Principum virtus ſummis laudibus extollatur, ita improbitas tyrannorum perpetuo opprobrio inuratur, qui ſub humana forma naturam geſſerunt beſtiarum. Primus itaque poſt Botuildum Regem (à quo in fine ſecũdi libri eximus)

occurrit eius nepos Carolus, cuius adeò præclara, & magnifica geſta fuere, vt omni iure inter optimos Reges cõſcribi mereatur. Quippe quãuis in ſceptra paterna, atque in ampliſſima regna ſucceſſerat, tamẽ memor paternorum caſuum tam moderatè ſe in omnibus geſſit, vt non Rex, ſed Paterpatriæ ab omnibus putaretur. Proceres, à quibus honore Regio donatus fuerat, non aliter quàm fratres habebat, eorúmque filios ſummis beneficiis efferre ſtudebat,

Carolus Rex Gothorum xxxi in patria.

ratus ſe ſine honore æſtimandum eſſe, niſi contenderet honorẽ ſuperare, & parua vel mediocria beneficia, ſummis vel maioribus compenſare. Nobiles ad inopiam vergentes, prouentibus Regis ſuſtentare curabat, communitati plebis non rarò tributa laxabat, in legum tranſgreſſores, quando per ignorantiam, aut fragilitatem peccauerant, clementiſſimus erat: qui tamen in eos, qui per malitiam deliquerant, ſummam ſeueritatẽ exercebat: & quemadmodum ipſe in omnibus virtutum officiis ſe continuè exercebat, ita ſubiecti populi læti & alacres ſeſe virtutibus ſine intermiſſione accommodabant. Fit enim plerũque, vt quales fuerint in Republica Principes, talis erit & populus. Hic Carolus inter maximas leges, & mandata cõſtituit, vt Gothi ac Sueci inter ſe, & maximè in omnes aduenas & peregrinos hoſpitalitatem obſeruarent, ſummum'que nefas ducerent, quicũque viatorem à tecto coërceret: quod ſi quis facere tentaſſet, & idoneis teſtibus ter negaſſe hoſpitium conuictus fuiſſet, immiſſo igne ædes eius comburi iuſſit, vt domibus propriis iuſtè priuaretur, qui earum vſum inhumaniter denegaſſet.

Fuit liberalis & benignus.

Qualis prĩceps talis populus.

CAP. II.

HINC ego deductum puto, quòd vix alibi in tota Europa prõptior liberaliórque hoſpitalitas, quàm apud Sueones & Gothos hodie inueniatur. Quippe aduenas non ſolùm benignè admittunt, ſed cuncta ad liberalem conuictum neceſſaria gratis & ſine vlla nomiſmatis cõpẽſatione ſubminiſtrant: deinde equis, vel iumẽtis ad vicinos deducunt, eíſque commendant. Fit'que non rarò lis inter conuicaneos, quis peregrinum excipiat. Summa enim laude ille à cæteris efferri cõſueuit, qui plures aduenas liberali hoſpitio collegiſſet: quemadmodum ille publico odio iuſtè inſectandus æſtimatur, qui cibum, potum, hoſpitiúmque negauerit itineranti. Siquidem tanta vbique eſt cibi & potus abundantia, vt ſordidæ auaritiæ mãcipium reputetur, qui pro numerata pecunia cibauerit eſurientem: niſi forſan in ciuitatibus & oppidis, vbi omnia, ſicut in aliis terris, nummo menſurantur: quanquàm illic ſine comparatione minus expenditur. Cæterùm in villis, quæ paſſim à fortunatis

Gothi & Sueones ſunt liberales & hoſpitales erga aduenas.

à fortunatis agricolis habitãtur, omnia gratis diſtribuũtur, maiorque ad hoſpites, quàm ad proprios filios liberalitas habetur. His nanque ad menſam viliora apponuntur, quandò aduenis pretioſiora reſeruantur. Eſt nanque in Gothis quidam laudabilis pudor innatus, quo maximè afficiuntur, quando nequiuerint ſe omnibus exhibere liberales. Fatetur hanc ſummam Gothorum Sueonumque liberalitatem Saxo Danicæ hiſtoriæ ſcriptor, qui alias Sueticis rebus nõ ſatis fauere videtur, & poſt eum Crantzius Hamburgenſis, qui affirmat in omnibus Septẽtrionalibus regnis magnam eſſe hoſpitalitatem, ſed apud Gothos & Sueones præcipuam. Igitur cùm Carolus domi & in patria totam ſui principatus adminiſtrationem ad optimarum virtutum regulam compoſuiſſet, diuturnam pacatam vitam vſque ad felicem ſenectutem deduxit, nullis audentibus imperiũ eius laceſſere, quod erat tot virtutibus propagatum, & confirmatum, niſi quidam Tordonus Noruegianus ſatrapa. Qui cùm eius filiam coniugem, eandémque nimis exoſam haberet, monitus ab ipſo patre fidei matrimoniali ſatisfacere, contempſit, bellóque prouocatus, & in aciem progreſſus, manibus Caroli percuſſus occubuit. Reliqua nulla bella ab eo geſta inuenio: nec videtur ad prælia promptum, aut paratum animum habuiſſe, qui legibus, optimíſque inſtitutis, & moribus conatus fuerit ſe, ſuóſque in omni tranquillitate & concordia conſeruare.

Tordonus Noruegianus ſatrapa ſub manu Caroli occubuit.

CAP. III.

POST aliquot temporum interualla ſucceſſit in Gothorũ & Sueonum principatu Grimmerus: cuius animus adeò à recto atq; honeſto trãſuerſus erat, vt vix inter homines, tantũ abeſt, vt bonis Regibus cõnumerari mereatur. Sicut enim plerunque cũ optimis Principibus ab infantia creſcere ſolent omnia virtutum ſemina, ita cum iſto tyranno omnis improbitas & nequitia concreuit, tantúmque inualuit, vt praui eius mores in naturam tranſiuiſſe viderentur. Siquidem nulla erat verecundia, nulláque lex, quæ poterat ip-

Grimerus xxxii Rex in patria.

Tyrannus fuit Dionyſio Syracuſano ſimilis.

ſum à perditiſſimis facinoribus abſtractum,ad ſaniorem mentẽ reuocare, quin ſemper & vbique diuina ſimul & humana conſunderet,& conculcaret, ſimilis per omnia illi Dionyſio Siculo tyranno, cuius creditur fuiſſe contemporaneus, & in omnibus flagitiis & ſceleribus imitator. Ille enim templa Deorum tam auarè compilauit,vt facinoroſi ſacrilegi cognomine ab omnibus inureretur: hic templum Deorũ ſuorum apud metropolim Vpſalam (quod anteà ditiſſimum, & catena aurea vndique cinctum fuiſſe oſtendimus) tam fœdo ſacrilegio ſpoliauit, vt quemadmodum ante ipſum nihil erat intus aut foris in eodem templo,quod non vndique auro tegebatur, ita poſteà per eius ſacrilegam atque inſatiabilem famem nihil vſquam relictũ fuit, quod ſaltem colorem præ ſe ferret auri vel argenti. Ille multis cachinnis,& ſcurrili irriſione ſua ſacrilegia extollere nõ erubuit: hic verò vt in omnibus aliis, ita etiam in ſuis enormiſſimis ſacrilegiis, ſe ſcurram ſcurrarum, & protomimum inuerecundè oſtendit. Nec modeſtiorem erga ſubditos, quàm erga Deorũ templa ſeſe exhibere curauit. Quippe omnes proceres,totámque vtriuſque regni Gothorum & Sueonum nobilitatem, quæ per multa ſecula libera fuerat,ad tributa pendenda coëgit. Præterea agricolis, negotiatoribus, ciuibus, omnibúſque omnium ordinum hominibus adeò intolerabiles exactiones impoſuit,vt longè præſtitiſſet ipsũ fuiſſe totius patriæ hoſtẽ,quàm Principẽ. Tandem poſtquàm ſacrilegio,& ſanguine ſubditorum ſuorum ſe ſatis diuitem & potentem credidit, non ſolùm domeſticos, verùm etiam alienos in ſe temerè prouocauit. Miſſa nanque legatione ad Eſtones & Curetes,tributa exemplo priorũ Sueciæ Regum ab eis poſtulabat. Sed cùm illi conſyderaſſent eum publico odio domi laborare, totámque patriam ad ipſius perniciem aſpirare,exercitum confeſtim contraxerunt, contractũque litoribus Sueticis,in quibus Grĩmerum verſari didicerant, impoſuerunt. Verùm cùm ipſe ſuos ad arma cõtra improuiſos hoſtes excitare contenderet,reſponſum tale,quale meruerat accepit,videlicet vt theſauro pugnaret, qui plus vanos theſauros, quàm fideles ciues cõſeruare curaſſet. Itaque ab offenſis ciuibus iuſtè derelictus,& à prouocatis hoſtibus comprehenſus, omníque theſauro, quem ſacrilegio pepererat, ſpoliatus, eas manus ſuas vinciendas tradidit, quas pridem perplexus auaritiæ laqueus

Sacrilegus fuit.

Scurrarum ſacrilegij princeps, & protomimus fuit

Exactor oneroſus fuit.

Eſtonibus & Curetibus tributa imperat.

queus colligaſſet: deinde inſpectatibus ciuibus, parúmque ingemiſcentibus, hoſtes ipſum in ſublimem furcam eleuatum, catena ferrea ſtrangulauerunt, non iniquum rati ipſum ferrea catena perire, qui torquem auream à Deorum templis impudẽti latrocinio abſtulerat. Cuius turpem atque infelicem exitum ſi infelices noſtri temporis ſacrilegi cõſyderarẽt, profectò quorum fata abhorrerent, etiam opera ſequi formidarent.

Grimmerus tyrannus ſacrilegij pœnas perſoluit.

CAP. IIII.

Tordo xxxiii. Rex in patria.

TORDO prædicti Grimmeri filius, poſt miſerrima fata parentis in principatu paterno ſuccedẽs, optimã ſpem de ſe omnibus incolis polliceri videbatur: præſtitiſſétque, niſi à facinoroſo patre genitus, animũ ob paterna demerita & flagitia deſpondiſſet. Siquidem illud publicum odium, quo pater domi & foris laborauerat, nõ parum impedimenti præclaris filii facinoribus, quæ meditabatur, obiecit. Peruenerant iam omnes theſauri, quos imprudẽs tyrannus Grimerus ex Gothis & Suecis nimis auarè coaceruauerat, ad manus hoſtium in perniciem patriæ ſine mora cõuertendi: nec ſatis prompti erant populi ad pendenda Regi tributa, cùm memoriæ ſubiicerent, qualiter prioribus annis magnitudine & multitudine tributorũ magis aucta fuerat Grimmeri tyranni violentia, in patriam, & proprios ciues, quàm contra potentes aduerſarios & inimicos. Plures enim ciues magnitudine diuitiarum confortatus extinxit, quàm hoſtes occîdit, aut ſuperauit. Quocirca Tordo ſumma cum difficultate ampliſſimi principatus adminiſtrationem executurus, cogebatur domi & in patria, apud proceres & plebeiam multitudinẽ, tanta modeſtia ſe ſubmittere, vt ſua eximia probitate omnẽ paternæ improbitatis memoriam ſe abolere velle monſtraret. Sed altiores radices in cordibus ciuium patris iniqũitas firmauerat, quàm vt facilè eradicari potuiſſet. Multũ tamen boni filii virtus profecit: quandoquidem ad eius virtutis opinionem tota patriã ad arma conſurgens, Eſtones, Curetes, Vlmigeros, qui poten-

Tordonem paterna infamia obſcuriorem reddidit.

Eſtones, Curetes, Vlmigeros propulit.

tiſſima claſſe Suetiam vaſtaturi aduenerant, magno impetu eſfugauit. Qui tanto terrore ad ſuas terras repulſi redierunt, vt ſpem omnem, quam de alienis terris inuadendis conceperant, penitus abiicerent, & ſecum optimè actum putarent, ſi non & ipſi præda fierent eorum, quos conſtituerant deprædari.

CAP. V.

Saxones infeſtāt ſinum Gothicum.

CAETERVM eodem tempore Saxones, ſiue Obotriti (duce Geldero) claſſem armis viriſque inſtructiſſimam per totum ſinum Gothicum (quem Mela, & Plinius, vel eorū corruptores Codanum vocant) circumferebant: nec ſolùm Cimbros & Danos, ſed Pomeranos, Vandalos, Rugianos, Curetes, Eſtones, vaſtatis eorum terris, graui iniuria affecerunt. Verūtamen cùm ſe in terras Oſtrogothorum effudiſſent, bellumque acerrimum contra Tordonem commiſiſſent, victi tandem ab eo, fugatíque, ad nauium præſidia redierunt: tantúmque vires eorum eo bello confractæ fuerunt, vt ſe ad proprias terras, auxiliares copias contracturi, recipere cogerentur. Sed nec ob ea damna à piratico exercitio abſtinendum putabant. Siquidem geminato nauium numero, eiſque præſidio lōgè validiore impoſito, denuò in Gothos mouent: quibus Tordo nihil ſegnius quàm prius obuiàm progreditur, fitque bellū acerrimis vtrinque animis, donec Martis alea Gothorum partibus adiecta, cogeret Saxones ſalutem à velocitate fugæ mutuare, atque in ſuā claſſem lacerato victóque exercitu remeare. Itaque hoc triumpho Tordo & potentes hoſtes potenter repreſſit, & ſubditorū populorum fauores ſibi prudenter feliciterque conciliauit. Enimuerò quantum ei prius paterna nocuerat improbitas, tantum ipſi poſtmodum propria & excellēs virtus ſuffragata eſt. Quieuitque ſub eo Sueonū Gothorūmq; principatus diuturna pace & tranquillitate ſecurus.

Saxones in Oſtrogothia profligantur.

Saxones iterum fugātur à Tordone.

Tordo aboleuit paternam infamiam.

CAP. VI.

Gotharus 34. Rex in patria.

GOTHARVS in locū præmortui patrui ſui Tordonis communi Sueonum Gothorúmque conſenſu in Regem electus, præcipuam curam adhibebat, vt procerum à quibus

bus

bus in regni ſolium ſublimatus fuerat, totius populi expectationi ſatisfacere poſſet. Sciuit enim ſe Regiam dignitatem ſuper illum populum aſſumpſiſſe, qui enixius ſtudere conſueuit conſeruandæ ſuæ libertati, atque ad res arduas ac præclaras facilius duci, quàm cogi poſſet: quemadmodũ in hac noſtra tempeſtate noſtros Gothos affectos experimur. Quos ſi proprii Principes ad inſolita onera, vel tributa, ſiue prælia cogere tentauerint, citius vitam, quàm aſſem aut teruncium à coactis extorquebunt. Cæterùm ſi placido ſermone ipſos ſtuduerint inclinare, nihil tam arduum aut difficile fuerit, quod non parato ac prompto animo exequantur. Eodem quoque modo ſe in omnibus virtutum officiis præſtare contendunt, ſummoperè cauentes, ne ex triſtitia, aut neceſſitate benefacere videantur. Proìnde valde neceſſarium fuerit, vt qui huic populo Princeps conſtituitur, magnam prudentiam cum ſingulari eloquentia cõiunctam habeat: alioquin nõ diu expectabit, donec Gothorum Sueonúmque animos ad rebellionẽ paratos experietur. Hunc populi ſui morẽ Gotharus prudenter conſyderans, nullas leges aut conſtitutiones cõdere, aut præcipere voluit, niſi procerũ ac populorũ conſenſu approbatas. Verùm poſtq; legitima approbatio eas corroboraſſet, diligẽter effecit, ne fruſtra cõditæ putarẽtur. Præfectos verò ſuos, qui ipſius nomine & autoritate in populo præſidebant, nõ legũ, aut cõſuetudinũ terræ ignaros conſtituit, ſed ſapientes, quorum mens magis honori & gloriæ Regis, quàm eius lucro & augẽdis opibus inclinaretur, quíque ſciret ſe liberis hominibus præſidere, nõ beſtiis, neque ad ſuam tantũ, ſed magis ad populi vtilitatẽ inſtitutos. Erat nimirum ea Sueonũ ætas tam felix, vt nihil ab illo ſeculo, quod Poëte Aureum vocant, diſtare crederetur. Quæ enim maior felicitas alicuius gentis eſſe poterit, quàm habere Regem, qui ſe nouit Regem, & patriæ patrem, non tyrannum eſſe, eáque omnia tum per ſe, tũ per ſuos præfectos ſubiectis populis benignè aſſiduéque præſtare, quæ pii ac indulgentes patres indigentibus filiis ſolicitè præſtare conſueuerunt?

Gothi facilius ducunt quàm coguntur.

Gotharus condidit leges de conſenſu populi.

Præfectos ſapientes conſtituit.

Aureum ſeculũ in Sueonia.

Aliâs ſi Principes ab ea Regia virtute degenerantes, vim pro legibus, ſeueritatem pro clementia, tyrannidem pro paterno regimine in ſubiectos exercuerint, multò tutius erit vltra Sauromatas, & glacialem Oceanum confugere, vel ad ſitientes Afros commigrare, aut latebras in deſerto cum vrſis, leonibus, tigridibus, ſerpentibus, ſcorpionibúſque eligere, quàm cum agreſti tyranno, qui in ſtultitia ſua confidit commorari.

CAP. VII.

Frotho Danorum Rex.

IGITVR cùm Gotharus tanta moderatione ſuis præeſſet, tam domi quàm foris ab hoſtium inſidiis atque incurſu liber, diu feliciterque regnauit, donec à Danorum Rege Frothone Vegeto iniuriam non ferendã accepiſſet. Siquidem is Frotho Noruegiæ Regem Frogertum, aliâs Frogerum (cuius filiam hic Gotharus coniugem habebat) ad ſingulare certamen prouocatum, aſtutius quàm honeſtius occidit. Cum enim lege duelli cautum eſſet, ne alter alterum extra circum pugnæ deſtinatum impeteret, Frotho maiorem vitæ ſuæ, quàm honeſtæ legis rationem habens, poſtulat, vt Frogertus ante ingreſſum

Frogertus pro Gotharo pugnans inhoneſtè occiditur.

pugnæ arma ſecum permutet: quod cùm Frogertus animo nobili & liberali annueret, atque à ſe gladium armáque permutãdi cauſa abiiceret, à Frothone Dano doloſè tranſuerberatur.

Gotharus vlturus nefariam necem ſoceri bellum in Danos mouet.

Quam iniuriam Gotharus vlturus, prægrandem exercitum ex Gothis Suecíſque contractum, contra Frothonem in Daniam vſque deduxit. Sed nec animus, nec vires Frothoni, vt armis arma depelleret, defuerunt. Itaque commiſſo acri prælio, fortuna primùm Danorum partibus fauere videbatur: ſed cùm

Acerrima pugna.

Gotharus ſuorũ animos in medio pugnæ feruore deficere aduertiſſet, commemoratis tum ſuis optimis meritis, tum hoſtis dolis, & perfidia, trepidantem exercitũ à fuga reuocauit, victoriámque à Danorũ manibus potenter prudẽtérque extorquẽs,

Frotho ſuperatus extinctus eſt.

Frothonẽ ſuperatũ extinxit, nihil eũ adiuuãte magnitudine nominis, quo à ſuis fortis, vegetúſque appellatus eſt. Verũtamẽ vt deuictã Danicam gentem ſibi benigniorem efficeret, filiũ Fro-

thonis

thonis Danũ nomine, pueriles annos vix egreſſum, regno præfecit, ne Danici regni maieſtas potius ad extraneos translata, quàm in ſanguine & familia Frothonis continuata videretur. Hac inſigni victoria Gotharus illuſtris effectus, maximo Sueonum Gothorúmque gaudio in patriã reuerſus excipitur. Sed quia (vt plerunque fieri ſolet) ex priori bello ſequens bellũ excitatum emerſit, non eſt permiſſus diuturnam in patria quietẽ deducere. Quippe Saxoniæ principes Danum Danorum Regem (quòd ob puerilẽ ætatem regno inhabilis videretur) regno deiicere, aut ad tributa ſibi pendenda cogere moliebantur. In qua neceſſitate Danus conſtitutus, auxilium à Gotharo per legatos implorat, vt quem regno præficiendum curauerat, etiam conſeruare non omittat. Igitur Gotharus non minorem ex Suecis & Gothis exercitum ad hoc ſecundum, quàm ad primum bellum eduxit: tantáque claſſis ex illis copiis, atque adiũctis Danorum nauibus emerſit, vt pelagus ipſum longè latéque bellica claſſe coopertum videretur. Qua potentia Saxones nõ ſolùm repreſſi, ſed ad tributa Danis pendenda coacti fuere. Reliqua huius Gothari tempora ſatis trãquilla feliciáque fuiſſe traduntur, affirmantibus hiſtoriis noſtris ipſum poſt longam ſenectutem apud Vpſalam metropolim in Regum monumentis collocatum.

Danus puer Danis præficitur.

Saxoniæ principes Danũ turbare conantur

Danus auxiliũ implorat à Gotharo.

Saxones profligantur.

CAP. VIII.

ADVLPHVS deinde in defuncti patris Gothari imperium ob optimi patris merita, tum ob eximiam ſuæ propriæ virtutis indolem, concordibus procerum populorúmque ſuffragiis eleuatur: qui non minus paternarum virtutum imitator, quàm regnorum hæres & ſucceſſor fieri contendebat. Quicquid enim in paternis operibus præclarum animaduerterat, illud aut ſuperare, aut æquare ſummo ſtudio conabatur. Próinde ſubiecti populi non ſe Regem, aut animum Regis, ſed ſolum corpus ami-

ADVLPHVS XXXV. rex internus.

ſiſſe gratulabātur, promptóque & læto animo omnia quæ præcipiebat exequebantur, ſcientes ab ipſo nihil niſi pium, iuſtum, & honeſtum imperari. Ita optimæ ſpei adoleſcens omniū ſubditorum animos ſibi obſequioſos effecerat, vt nec domi, nec foris ab aliquo hoſte impeteretur, ſed ob præſtantiſſimas ſuas virtutes plurimum ab omni bus amaretur: id'que per annos multos, donec Dan Danorum Rex, cùm ſe ſatis confirmatū in ſuo regno putaret, atque ad memoriam reuocaret, patrem ſuum Frothonem à Gotharo huius Adulphi parente occiſum, cœpit animum ſuum ad vindictā paternæ necis excitare, cùm potius perpēdere debuiſſet ſe Gothari beneficio ad paterni regni ſceptra promotum, atque à potentiſſimis hoſtibus liberatū, inſuper etiam in regno & libertate conſeruatum fuiſſe. Sed cùm plus in eo valeret vindictæ appetitus, quàm ratio, arma in Adulphū parat, à cuius parēte, ne Saxonum armis opprimeretur, aut ſub tributum redigeretur, protectus eſt. Verùm vbi ſuam ſuíque regni potentiam longè inferiorem attēderet, quàm quòd ſecurè bellum mouere poſſet in Adulphum, qui non ſolùm potentiſſimis regnis & populis imperaret, ſed ob ſummam ſuorum ciuium beneuolentiam inſuperabilis appareret, Saxones ac Vādalos, fortiſſimas quidem gētes, & bellis maximè aſſuetas in ſuā militiam conſcribit: tantámque bellatorum multitudinem cōtraxit, vt non modò Gothos & Sueones, verùm etiam totam Europam ſe ſuo imperio ſubiicere poſſe confideret. Attamen Adulphus ad reſpectum tantæ multitudinis nihil territus, ſed magno atque conſtanti animo cuncta ad tantum belli apparatū opportuna ac neceſſaria ſtrenuè adminiſtrat, nihil'que omittit, quod ad erigendos & confortandos ſuorum animos aptum accommodúmque putabat: quanquàm iam minimè opus eſſet ipſos monitis aggredi, quos dudum maximis virtutum meritis ſibi fecerat ad omnes fortunæ caſus addictiſſimos.

Danus immemor beneficiorum bellum intentat Adulpho.

Saxones & Vādali cùm Danis.

Adulphus imperterritus accingitur bello

CAP. IX.

ENIMVERO cùm edictum de milite cōſcribendo propoſuiſſet, nullus iuuentus erat in toto eius principatu, præſertim armis idoneus, qui non ſummoperè contēderet in militiam pro tam bene merito Rege conſcribi: erat'que maximus numerus eorū, quos Rex à militiæ

à militiæ propoſito ægerrimè poterat reuocare: immò ſi militũ numero nauium numerus reſpondiſſet, tota patria quaſi ſuis ſedibus auulſa, cum ſuo Adulpho hoſtibus obuiàm prodiiſſet. Itaque quò maior erat vtriuſque partis apparatus, eò magis admiror Saxonẽ Danicæ hiſtoriæ ſcriptorem, huius belli memoriam non feciſſe. Nec opinari poſſum illud ei incognitũ fuiſſe, quod ego Romæ cõſtitutus inter vetuſtiſſima fragmẽta Danicarum & Anglicarũ rerum in ædibus D. Birgittæ relicta inueni: ex quibus facilè apparere poterat, hoc bellum inter præcipua numerari poſſe, quæ inter Gothos & Danos vnquam cõtigerant, ſimiléque fuiſſe illi, quod longè poſteà inter potentiſſimos Reges Haraldũ Daniæ, & Ringonem Gothiæ Suetiǽque confectum eſt: niſi fortaſſis illi Dani, qui Saxonis libros tranſcripſerant, ea omiſiſſent, quæ patriæ ſuæ decorem minuere videbantur. Siquidem hoc nauali & acerrimo prælio Dani, Saxones, Vandali, omnéſque alii ſub Danorum ſignis militantes, vnà cum Rege ſuo Dano ita victi, fugati, deletíque fuerunt, vt vix ſcalmus, quo exitus cruentiſſimi belli in Daniam nunciaretur, euadere potuiſſet. In hac victoria Adulphus nonnihil à ſua & Gothicæ gẽtis modeſtia alienum feciſſe commemoratur. Nam Toſthonem quendam perfidiſſimum trãſfugam, qui Dano autor mouẽdi belli extiterat, ad ſua genua prouolutum, veniámque procuratæ rebellionis ſuppliciter implorantem, ab aſtantibus cũ exprobratione ingratitudinis interfici iuſſit: quod à Gothis vt ſeuerum exiſtimari conſueuit. Quippe ſupplicem, aut debilem, vel arma abiicientem occidere, etiam hodie apud Gothos inter opera ſempiterno opprobrio digna computatur. Deinde conceſſam à ſuperis victoriam proſecutus, totum Danorum regnum ſibi ſubiecit: quod etiam collocatis per opportuna loca præſidiis, vſque ad vitæ ſuæ exitum prudenter potentérque gubernauit: eiuſque filii, & nepotes vſque ad Frideleuũ cognomẽto Celerem, Frothonis Tertii patrem, in pace ac trãquillitate Daniæ regno ſub tributum miſſo præſidebant. Quod ſi Saxoni parum placuit, ideóque ſilendum putauit, danda eſt venia homini magis in ſuos, quàm alienos affecto. Cætera huius Adulphi geſta, quæ procul dubio plurima inſigniáque fuerunt, indagare nequiui, niſi quòd latiſſimum imperium aſſecutus, omnes eius partes ad leges iuſtitiámque ita compoſuit, vt

Confluit innumera multitudo militum eupiens merere ſub Adulpho

Nauale prælium acerrimum.

Dani, eorumq́ ſocij vincuntur.

Toſtho belli autor interficitur.

Supplicem, arma proijcientem occidere, ꝓbroſum eſt apud Gothos

Daniæ regnum ſubiectum ſub tributo mãſit.

ptos,ſibi in æterna felicitate vnire dignetur. Cùm igitur in hoc honeſto propoſito Algothus,non tantum quãtum vellet proficeret,totum animi ſui ſtudium adhibuit, vt iuſtitia in omnes ſubiectos cuiuſcunque regni, aut nominis eſſent,æqualiter ſeruaretur,cogerentúrque timore pœnarum ſeſe mutuis commodis adiuuare, qui id amore virtutis & humanitatis efficere noluiſſent. Cæterùm bellis'ne aliorum laceſſitus fuerit, an alios laceſſiuerit, non inuenio. Próinde coniicio ipſum imperio per manus maiorum acquiſito contẽtum fuiſſe, totúmque animum ſtudiis pacis impendiſſe. Studia autem pacis ſunt, leges condere,mores componere,vicos, villas,caſtra erigere, portus munire,omniáque ad futuros bellorũ euentus prouidere. Beatus enim Rex eſt,qui tempore belli de pace,& tempore pacis de bello cogitat. Præterea ſummum pacis ſtudium eſt, publicam concordiam inter ciues ſeruare, qua quiſque ſuam libertatem tutam ſecurámque cognoſcat. Tandem hic Algothus violenta'ne,an naturali morte occubuerit, aliis ſcribendum relinquo.

Algothus iuſtitiam & pacem colebat.

Studia pacis quæ?

CAP. XI.

ERICVS Algotho patre genitus,eiúſque in regnis Gothiæ,Suetiæ,Daniæ ſucceſſor, non contẽtus latiſſimo imperio,quod paterna induſtria propagatum acceperat, ſed traiecta in Eſtones, atque Curetes,& Vandalos bellica claſſe, meditabatur quomodo poſſet longius latiúſque ſuum extendere principatum: fauitque meditationi fortuna. Nam Eſtones & Curetes viſa claſſis Gothicæ potentia, deditione temerarium bellum quantotius præuenerunt. Itaque Ericus incruenta victoria in ſua regna reuerſus, cùm putaret ſe longa tranquillitate & pace gauiſurum, repentinæ inſidiæ ſubortæ apparuere. Nam Daniæ proceres,vt ſe ab Erici iugo aſtutius quàm honeſtius eximere poſſint,nõ paucos ex Suetica nobilitate per occultos nuncios in ſuam ſententiam adducere curauerunt: prudentia tamen Regis effectum eſt,vt perfidi nuncii cum nonnullis defectionis autoribus comprehenſi,patibulis

Ericus xxxvii. Rex internus.

Eſtones Curetéſque in ditionem accepit.

Inſidiatores Regis in furcam aguntur.

appenderentur. Serpſit nihilominus occulta proditio, eò periculoſior, quò incertis autoribus maiora indies ſuſciperet incrementa. Igitur ſapiens Rex poſtquàm ſecum perpendiſſet quibus conſiliis ſine armis efficacius ſuperandæ eſſent tam perículoſæ inſidiæ, ſtatuit non potentia ſed prudentia, non violentia ſed beneuolentia, non ſeueritate ſed manſuetudine ſibi vtendum eſſe. Siquidem illud genus vincendi optimum exiſtimari ſolet, quo Reges & Principes, per patientiam atque clementiã animos delinquentiũ à maligno propoſito ad veræ virtutis officia reuocare contendunt. Proínde quos maiore ſuſpicione notatos habebat, eos maioribus beneficiis ſibi obnoxios efficere ſtudebat. Nec inane erat tam liberale atque benignum ingenium, quo ex perfidis oſoribus, occultíſque calumniatoribus, fideles atque obſequioſi ſubditi ſubitò apparebant. Præterea vt ſubditarum gentium fidem erga ſe firmius conſeruaret, maiorẽ tributorum partem relaxauit, præfatus ſe lõgè feliciorem ex fide, quàm ex pecunia ſubditorum ciuium fore: nec tantum ſibi lucra prodeſſe poſſent, quantum obeſſent, ſi partis per tyrannidem opibus ditiſſimus eſſet, atque interim publico omniũ odio laboraret. His ingeniis perenni laude dignis, magnum & memorabilem triumphum de domeſticis hoſtibus agens, glorioſũ exemplum ad poſteros, & magnanimos Principes tranſmiſit, quo facilius & laudabilius poſſent ſubiectos populos in fide atque officio continere, vel à perfidia & rebellione ad prõpta obſequia reuocare. Quæ quidem modeſtiſſima Principũ ingenia ſi hac noſtra infelici tẽpeſtate in vſu eſſent, profectò neque terra tantum humani ſanguinis exorberet, neq; Regum & Principum theſauri, magna atque honeſta parentum ſolicitudine cõgeſti, in pernicioſos milites, terrarum prædones erogarentur. Longè enim præſtantius eſſet ſubdito ciui per ignorantiam, aut fragilitatem delinquenti, magno animo ignoſcere, & cum vicino Principe etiam cũ nonnullo damno cõuenire, quàm in ſubditorum capita, aut contra vicinos, qui nihil vel certè parũ malè meriti ſunt, tam importunam hominũ colluuiem inæſtimabili ære & damno congregari: qui nunquàm aut rarò tantum hoſtibus, quantum propriis dominis, ad quorum præſidium vocati fuerant, nocuerunt. His itaque moribus, & hac ſingulari prudentia benignitatéque Ericus diu & in magna felicitate regnauit

Victoria optima ſeipſum vincere.

Erici ſapientia.

peruenítque ad annos optatæ ſenectutis; in qua tandē deficiens, locum in monumentis Regum apud Veſtrogothos accepit.

Moriēs Ericus apud Veſtrogothos ſepultus eſt.

CAP. XII.

LINDORMVS, ſiue (vt alii ſcribunt) Lidorus, poſt fata patris ſui Erici ad paternum regnum cōſenſu procerum & populorum aſſumptus eſt. Hic etſi paternam probitatem ac prudentiam in omnibus morū ſuorum inſtitutis imitari conaretur, attamen nō æquè feliciter filio ac patri omnia ſucceſſere. Enimuerò Dani, quamuis ab Erico patre multis beneficiis affecti fuiſſēt, rurſumque ipſum dum viueret qualicunque obſequio coluiſſent, tamē à filii principatu defectionem meditantes, expectabant occaſionem, qua ſine periculo ſe in libertatem vindicarēt. Intereà accidit Eſtones, vocatis in belli ſocietatem Rutenis, claſſe numeroſa & potentiſſima Gothiæ litoribus applicuiſſe, omniáque hoſtilia Lindormo repentè denunciaſſe. Quī licet ad tantā, támque inopinatam belli molem ſe nimis imparatum animaduerteret, egit tamen magno confirmatóque animo, quæcunque rei gerendæ magnitudo poſtulare videbatur. Siquidem milite (quem neceſſitas, acceleratióque permiſit) tumultuariè congregato, ſine mora hoſtibus Oſtrogóthiæ litora populantibus, potenter occurrit, eóſque velocem fugam ad naues captare coēgit. Sed neque ea fuga hoſtile propoſitum mutauere. Nam poſtquā abducta in altum claſſe reditum in proprias regiones aſtutè diſſimulaſſent, ſubitò velis mutatis, ad prædanda Sueonum litora iter inſtitutum deflexerunt. Quo euénit, vt Rex non ſolùm cópias, quas in eorum abſceſſu dimiſerat, ad militiā reuocaret, ſed longe maiores conſcriberet, eíſque comitatus hoſtium potentiæ ſecurius obuiaret.

Lindormus 38. Rex internus.

Dani rurſus parant defectionem à Gothis.

Eſtones Rutenis coniuncti Gothos adoriuntur.

Eſtones ad prędanda Sueonum litora cōuertuntur.

CAP. XIII.

IGITVR cùm adhuc atrocius bellum in terris Sueonum gerendū reſtaret, ipſeq; Lindormus nimis remotam à Dania

Fridelcuus à Danis in Regē aſſumitur.

militiam exerceret, Danorum proceres ad apertam rebellionē prodeuntes, quendam Frideleuum priſcorum Regum ſanguine illuſtrem, cognomento Celerem, ipſius Lindormi conſanguineum, in ſuum Regem celerius quàm debebant erexerunt. Ita dum Lindormus Orientalia litora ſui regni ab hoſtiũ incurſu viriliter tuetur, Occiduas eius partes domeſticis inſidiis auulſas experitur. Nihilominus bellum Rutenicum, & Eſtonicum, ſumma animi conſtantia aggreſſus, victoriam in mari & terra de potentibus hoſtibus feliciter reportauit. Deinde ad animum reuocans iniuriam, qua fuerat à Frideleuo affectus, eundem exercitum à Rutenis in Danos transferre contendit, vocato etiam in ſocietatē belli Noruegico Rege Gethero, quē Saxo Gotharum vocat. Nec defuere Frideleuo Principes, & populi confœderati, in quorum numero erant Saxones, Friſii, Hollandi, & horum Princeps Heruillus. Itaque Lindormus validam claſſem armis viriſque inſtructiſſimam educens, certā ſibi victoriam polliceri videbatur: quam etiam facilè aſſecutus fuiſſet, niſi ſuborta inter Noruegianos & Gothos controuerſia, tam potentem militiam, & bellicam claſſem labefactaſſet. Igitur Lindormus, qui contra hoſtes Danos arma cōparauerat, ne ea ſanguine ciuium, aut ſociorum cruentaret, receptui cani iuſſit, totámque claſſem ex Gothis Sueonibúſque coactam, ſecum ad propria incolumem reuocauit, malens ſui nominis gloriā à ſeruatis ciuibus potius, quàm à trucidatis hoſtibus ampliari. Noruegiani tamen propoſitum belli pertinacius amplexi, ſtatuerūt aut bello cadendum eſſe, aut iniurias à Danis crebrius acceptas, iuſta vindicta puniendas eſſe. Nec parum idoneo ingenio ad illud propoſitum vtebantur. Siquidem clàm immiſſis in Danorum exercitum exploratoribus, ſeditiones, rixas, ac mutua odia inter eos excitabant, multóſque præmiorum magnitudine in ſuam partem alliciebant: quorum præcipuus erat Heruillus Hollandorum, Friſonúmque Princeps, cuius ductu totius Danici exercitus robur nitebatur. Is magna militum caterua comitatus, Danorum ſocietatem peroſus, ad Noruegianorū partes & militiam ſe conuertit, pugnámque contra Danos conſeruit: cuius euentum Saxo prope calcem quarti libri deſcribit. Lindormus autem inter ſuos Gothos Sueonéſque, omiſſa Danici regni cura, in paternis auitíſque regnis diuturnum ac felicē principatum

Lindormus vicit Rutenos et Eſtones.

Getherus Rex Noruegiæ cū Lindormo. Saxones, Friſones, Hollādi, cū Frideleuo.

Noruegiani aſtu Danorum exercitū eneruant.

Heruillus princeps Hollandorum Friſonumq́.

principatum agens,ſe talem omnibus ſuis ciuibus exhibere curauit,vt dignus eſſet in cuius funere infinitæ bonorum hominũ lachrymæ funderentur. In qua autem Gothiæ aut Suetiæ parte ſepultus fuerit,ſicut antè minimè ſcriptũ inueni, ita nec meis ſcriptis ad poſteros tranſmittere poſſum. Reſtat tamen hoc loco commemorandum, quòd hic Lindormus eſt ille Sueonum Rex,de quo Cornelius Nepos ſcribẽs ait, quòd mercatores Indiæ in Germaniam per Septentrionale mare delatos, Celeri Metello Galliarum præſidi donauerit: quemadmodum etiam in libris Pompeianis, quibus Plinius, & Hermolaus Barbarus,& Otto Friſingus ſubſcribunt, continetur. Ex eo autem quòd Saxo circa hoc tempus affirmet Frideleuum Celerẽ apud Danos regnaſſe, quo Metellus Celer apud Gallos præſederit, coniecturam ſumo ex ea nominis conuenientia, nonnihil conſanguinitatis vel affinitatis, inter Hyperboreos Reges & Romanos Principes tunc temporis intercеſſiſſe. Veriſſimum tamen eſt Romanam potentiam,rerum terrarúmque dominam, nunquàm auſam fuiſſe arma contra Septentrionales Reges cõuertere: ſed ſe ſatis felicem fore putabat, ſi ſaltem paruulam illarum gentium portionem, Gothos videlicet,qui relicta patria Romanas terras, demum ipſam vrbem Romam expugnarunt, à ſuis ceruicibus auertere potuiſſet. Iulius verò Cæſar vſque ad mare Germanicum (vt noſtræ hiſtoriæ fatentur) perueniens, cũ illis gentibus congredi formidabat. Quocirca confeſtim inde reuerſus,hoc ſolũ quod ſuo currui triumphali præſcriberet,habebat: Veni,vidi,fugi. Eſt tamen à magnanimitate Aquilonarium regnorum & populorum precariò aſſecutus, vt ad perennem eius memoriam vnum diem feſtum in menſe Decembri inſtar Saturnalium dierum, qui tunc Romæ agi ſolebant,celebrarent,in quo conuiuiis,tripudiíſque quàm maximè indulgerent: vocatus eſt dies ille Iulius,perſeuerátque vſque ad noſtra tempora. Sed Chriſtianæ religionis pietate nunc multò ſolennior eſt, quàm tunc pagana ſuperſtitione inſtitutus erat. Siquidem natalem Chriſti Saluatoris noſtri diem,eo ipſo die,qui Iulio adſcriptus erat,cum ſumma omnium lætitia celebramus.

Iulius Cæſar Aquilonaria regna aggredi non eſt auſus.

Iulius dies.

Natalis Chriſti celebratur loco diei Iulii.

CAP. XIIII.

ALARICVS (quẽ Saxo Alricum vocat) prædicti Lindormi nepos,à Sueonum proceribus non expectato Go-

Alaricus Rex Sueonum.

thorum conſenſu, in defuncti patrui regna ſucceſſor eligitur: qui quamuis nobilitate ſanguinis polleret, eſſetque in omnibus virtutibus eminẽtiſſimus, & adeò magnam ſpem gnbernandi regni de ſe polliceretur, vt à nullo maior expectari potuiſſet, attamen cùm Gothi ſecum perpẽderent, illam vetuſtiſſimam cõſuetudinem, quæ vult vtriuſque regni, Gothiæ videlicet & Suetiæ proceres, ad Regis electionem conuenire, grauiter admodum tulerunt, ſe ſuíſque votis aut contemptis, aut neglectis, Alaricum ad regnorum ſceptra cõſcendiſſe: nec quieſcere potuit illa Gothica magnanimitas, quæ omnia alia quàm ſui contemptum pati poſſe videbatur, donec acceptã iniuriam cumulata vindicta compenſaret. Sed expectandam putabat temporis opportunitatem, qua ſic ſuam libertatem dignitatémque tueretur, ne libertatem ſeruitute, aut nobilitatem ignobilitate temerè commutaret. Intereà Alaricus totam animi ſui curam eò conuertit, quò oſtenderet ſe non ad perniciem, ſed ad publicam patriæ ſalutem in regni ſolium ſublimatum: ſuique imperii terminos ampliaturus, arma in Noruegiam extendit: cuius partem iure belli occupatam, filio ſuo Gauthoni Vermiæ ac Solongiæ Regi parère iuſſit. Deinde ordinatis per omnes fines ſui principatus præfectis, præcepit vt omnia Reipublicæ negotia per ſummam moderationem exequentes, nihil committerẽt publicè vel priuatim, quo ſubiectorum populorum animi iuſtè commoueri poſſint: ſed in omnibus maiorẽ rationẽ virtutis atque honeſtatis, quàm lucri & cupiditatis habentes, apertis indiciis perſuaderẽt, ipſum fore indulgentiſſimũ Principem, totiúſque patriæ patrem, & conſeruatorẽ, non euerſorem. Prætereà nihil enixius curabat, quàm offenſos Gothorum animos ſibi cõciliare, atque ad priſtinam Reipublicæ vnitatem (in qua cum Sueonibus ab initio vtriuſque regni conſenſerant) reuocare.

Gothi diſsidẽt à Sueonibus.

Gauthoni Noruegiæ pars parère cogitur.

CAP. XV.

Geſtillus Rex Gothorũ 39.

SED iam odium in Sueones conceptum, altiores radices in cordibus Gothorum firmauerat, quàm vt facilè poſſet inde auelli.

euelli. Quippe vt facilis eſt tranſitus ex gratia in odium, ita reditus ex odio in gratiã difficilis & laborioſus. Siquidem Gothorum proceres plus ſuo honori, quàm Sueonum votis indulgendum rati, Geſtillum, aliâs Geſtiblindum quendam antiquo Regum ſanguine illuſtriſſimum, concordi cõſenſu Regem deſignant: quo facto, non minor tempeſtas Aquilonaria regna inuaſit, quàm ea erat, quæ tunc tẽporis aut paulò pòſt Romanam vrbem ob cædem Iulii Cæſaris euertit. Quemadmodum enim Senatorum, optimorûmque ciuium ſanguine, non ſolùm vrbs Roma, ſed tota Italia cruenta abominabilíſque apparebat, nec finem aut modum ſanguinarius gladius accepit, donec pernicioſus ille Triumuiratus Antonii, Lepidi, Octauiani, crudelem cædem vnius Principis in vniuerſam Romanam Rempublicam crudeliſſimè vindicaſſet: ita Aquilonaria regna, præſertim Gothia & Suetia, trium potẽtiſſimorum Principum, Alarici, Geſtilli, Erici armis euerſa, tandem ad vnũ Principem Ericum redierunt, fatis eiſdem Septentrionales regiones reſpicientibus, quæ demum poſt tot diſcrimina rerum Romanam monarchiam Octauiano Cæſari ſubiecerunt. Alaricus enim poſtquàm comperiſſet potentem æmulum Geſtillum à Gothis contra ſe excitatum, totius manſuetudinis ſuæ hactenus in omnibus obſeruatæ oblitus, ex probiſſimo Rege ſeuerus tyrannus euaſit: nec ámodo pater, ſed hoſtis patriæ meruit appellari. *Alaricus fit tyrannus.* Quippe dum bella in aduerſarium parat, & ciues inſolitis ac intolerabilibus tributis onerat, ex fidelibus ciuibus acerrimos hoſtes effecit: quo euénit, vt plenè diſcernere nequiret, plus'ne ciues formidaret, an aduerſariũ, qui non ſolùm ob potentiã Gothicæ gẽtis, ſed etiã amicitiam Rolleri Noruegiæ Regis, cui cõſanguinitate coniunctus erat, omnia ſibi felicia pollicebatur. Nam poſtquàm eò proceſſerat Alarici odium, quò omnia alia mallet, quàm amicitiam cum ipſo componere, nõ diſtulit ſe ad Rollerum conferre, opem contra hoſtem opibus, armíſque, & populis potentem impetraturus. Erat enim Geſtillo perquàm facilis via à Veſtrogothia in Noruegiam, cui extat collimitanea. *Rollerus Rex Norueg ſe cõfert Geſtillo contra Alaricum.*

At Rollerus nondum in ſuo regno Noruegiano plenè confirmatus, copiam ſuæ perſonæ in extraneam militiam abnuere cogebatur: auxiliares tamen copias, quantas Geſtillus poſtulabat, emiſit. Inſuper Ericum germanum ſuum Diſerti cognomen habentem, ex Daniæ regno (qui ſub Frothone Rege militabat) arcerſitum, ducem exercitus contra Alaricũ creat. Quam quidẽ expeditionem Ericus contra ipſum Alaricum eò libentius aſſumit, quò maiorem Noruegiæ partem filius Alarici Gauthonus violentius quàm iuſtius iamprıdem deuaſtatã occupaſſet, atque ex ea nõ minorem Noruegianis quàm Veſtrogothis perniciem irrogaſſet.

Ericus Diſertus dux exercitus Noruegiani.

CAP. XVI.

PROINDE primum belli impetum in eundem Gauthonum deducens, ipſum regnis & vita priuauit, præfatus arborem illam virere non poſſe, cuius radices exaruiſſent. Hac orbitate quamuis Alaricus non parum afflictus fuerit, animum tamen lapſui proximum, ea fortitudine erectum cõfirmabat, vt contra aduerſæ fortunæ impetũ audacior ex damno accepto emerſiſſe videretur. Nihil enim remiſſior in apparando bello effectus, prægrandem cogebat exercitum: quo ſuffultus, de hoſte (quamuis nimium potente) certam victoriam reportaſſet, ſi publico non priuato congreſſu, pugna cõfecta fuiſſet. Alaricus enim ante belli ingreſſum Erico ad ſe clàm vocato, multis modis perſuadere conatus eſt, vt reuocatis ad memoriam patrum ſuorum conſanguinitate, & fœderibus, quibus Erici aui, & ataui cum Sueonum Regibus coniuncti fuerant, Geſtilli ſiue Geſtiblindi, Gothorúmque militiam detrectaret. Sed erat in Erico animus maiore virtute præditus, quàm quòd pateretur ſe eius fieri deſertorem, cuius ſe profeſſus fuerat defenſorem. Ea via Alaricus nihil proficiens, orabat, vt annuat cũ Geſtiblindo priuatam pugnam conferere, duellíque congreſſu totius belli molem abſoluere. At Ericus ipſum tum ob incommoda ſenectutis, tum ob aduerſam corporis valetudinem, armis inhabilem affirmans, obtulit ſe eius loco pugnaturũ: neque enim ho-

Gautho in bello occubuit.

Erici conſtantia

neſtum

neſtum eſſet pro eo duellum refugere, pro quo venerat vitam & ſanguinem effundere. Igitur inſpectantibus omnibus, duo præſtantiſſimæ virtutis pugiles, Alaricus & Ericus, in circum prodeunt, acerrimis animis vtrinque pugnantes: viſi ſunt robore corporum, ac militari diſciplina æque pares, atque inſtructi, nam vterque grauiſſimis plagis affectus in circo corruit moribundus.

Duellum Alarici & Erici.

CAP. XVII.

SED pugnæ fortuna, quæ Alaricum confeſtim è viuis abſtulit, Ericum (licet difficillimè curatum) vitæ feliciori reſtituit. Reſtitutúſq;, & liberaliter pro optimè geſta militia donatus, ſe in ſua recepit, lætus quòd à tot diſcriminibus propitia fortuna ſaluus euaſiſſet: ſpem'que indubiam à Geſtillo, & Gothorum proceribus accepit, quòd ei non exiſtente hærede in regnis ſucceſſurus eſſet. Hac victoria Geſtillus, Gothorúmque proceres crudelius vtebantur, quàm vnquam antea Gothica manſuetudo vel in patria, vel in longinqua militia cõſueuit. Plurimi ex illuſtriſſimis Sueonum proceribus, optimíque ciues ſine numero occiſi, cæteri tormentis afflicti, & omnibus fortunis exuti, ad infelicem vitam redacti fuerunt. Neque poterat illa ciuilis & domeſtica diſcordia, quæ tam crudeliter ſæuiebat, pacari, donec maximam procerum populíque multitudinem vltima fata implicarent. Próinde hîc aliquis iuſtè exclamare poſſit: O Gothi & Sueci, quò vos diſcordia duxit? Actum tamen erat per magnam Geſtilli prouidentiam, ne regna illa penitus deſolarentur. Cùm enim perpenderet ſe ad vltimam ſenectutem perueniſſe, ſibíque aut naturali fato, aut domeſticis armis de proximo ſuccumbendum eſſe, Ericum ad ſe denuò vocatum, Sueonibus præficiendum curauit: nec diu poſteà ſuperuiuens, in fata conceſſit, totúmque Gothorum & Sueonũ principatum eius moderationi adminiſtrandum reliquit, præfatus ſe æquiſſimo animo ſpiritum exhalare, poſtquam virum tot præclaris operibus & virtutibus inſignem, ſubiectis regnis & populis præfeciſſet.

Alaricus moritur, Ericus curatur.

Gothi abutuntur victoria.

Geſtillus Sueonibus Ericum præfecit.

CAP. XVIII.

Ericus Rex 40. internus.

ERICVS igitur tum ob ſua optima merita, tum ob ſingularem Geſtilli conſanguinei ſui prudentiam in Regem ſublimatus, vtrunque regnũ ſopitis hinc inde odiis, ad vnũ principatum prudentiſſimè reuocauit, tantáque induſtria ad plures & felices annos gubernauit, vt meritò inter principes Heroës, quibus vnquam Aquilonaria regna ſubiecta fuerant, cõnumeretur. Pater illi regno fuit Noruegianus, qui militari induſtria, & athletica fortitudine illuſtris, proceribúſque Veſtrogothorũ Rolloni & Gaſtillo, apud quorum limites habitabat, amicitia cognationéque cõiunctus erat, à quibus etiam liberos ſuos Ericum atque Rollerum, in primis morum, militaríſque diſciplinæ inſtitutis erudiendos curauit. Qui poſt eam inſtitutionem, in familiam Gethleri, ſiue Getheri Noruegiæ Regis aſcripti, tam magnificis admirandíſque operibus ſeſe Regi & proceribus commendabant, vt facilè primam in aula Regia autoritatem poſt Regem aſſequerẽtur. Erat enim illud tempus, quando nõ ſolùm ſanguinis nobilitati, ſed virtuti & prudẽtiæ maxima ratio à Regibus & Principibus habebatur. Siquidem ipſe Rex comperta in Erico ſumma & admirabili eloquentia, non diſtulit eum Diſerti cognomine honeſtare, præfecturámque opibus & honoribus inſignem, claritudini nominis accommodare. Deinde ſuborta inter ſe, & Frothonem Danorum Regem cõtrouerſia, Ericum Rollerúmque bellicæ claſſis præfectos conſtituit. Excipit illos Oddo (cui tunc temporis apud Danos maxima piraticæ autoritas tribuebatur) vir in magicis præſtigiis ita eruditus, vt abſq; carina maris profunda pererrans, hoſtium nauigia concitatis carmine procellis obrueret, maleficio victoriam, quam viribus cõſequi nequiuerat, aſſecuturus. Hic (inquit Saxo) negotiatoribus atrox, & agricolis clemens extitit, quòd hi mundis laboribus, illi ſordido quæſtu victitarent. Ab hoc Oddone Rafno (cui Getherus piraticum negotium contra Danos commiſerat) poſt cruẽtum bellum ſuperatus & occiſus eſt.

Rollo & Gaſtillus proceres Veſtrogothorum.

Getherus Rex Noruegiæ.

Ericus meruit cognomẽ Diſerti.

Ericus & Rollerus duces bellicę claſsis contra Frothonẽ Danum.

Oddo magicæ artis præſtigiator mirabilis.

Rafno ab Oddone occiſus.

CAP.

CAP. XIX.

EO igitur ſociæ claſſis occaſu Ericus & Rollerus cautiores effecti, conſyderabant vt arduum & difficile,ita periculoſum eſſe,pugnã cum eo conſerere, qui ventos commoueret & vndas, peſſimáque dæmonia ad ſuã militiam conſcripta & parata haberet: próinde maiore opus eſſe induſtria,quàm ſi cõtra humanas vires res gerenda eſſet. Igitur per exploratores inſtructi, quomodo Oddo naues ſuas lapidibus ad iaciẽdum aptis onerasſet,miſſis clàm peruicacioris ingenii iuuenibus, earum tabulas aquis vicinas, ſub medio noctis ſilentio,intorto ſenſim terebro cauari fecerunt, nullo ex vigilibus ad eorum acceſſum vel diſceſſum excitato: quibus enauigantibus, paulatim Oddonis claſſem exceptæ rimatim aquæ depreſſerunt: quã cùm ab aquis defendere conarentur, non remotè claſſis hoſtilis apparuit,qua Oddo non ſolùm victus, ſed omnino deletus interiit, nullo ex tota eius claſſe ſuperſtite, qui acceptam eladem nunciare potuiſſet. Hanc victoriam Ericus & Rollerus aſſecuti, Sielandiæ litora,aliáſque Danorum inſulas deprædantes inuaſerũt, id'que liberè & nullo reſiſtente. Quippe iam tota maritima Danorũ claſſis deleta erat, nec aliqua domeſtica concordia inter Danos reſidua erat, per quam extraneo hoſti obuiaretur. Si enim Saxoni Danico credi oporteat,non ſolũ ipſa concordia, ſed quicquid virtutis & honeſtatis erat,ſub hoc puero Rege Frothone à Dania exploſum profligatúmque fuit:tantáque morum barbaries rurſus inducta,vt nõ hominum, ſed belluarũ more ibi palàm atque inuerecundè viueretur. Horreo enim, & horrẽs obſtupeſco,quãdo intueor Saxonem,tam obſcœnos atque fœdiſſimos ſuorum Danorum militũ mores exprimentem: qui poſt multa fœda atque horrenda inquit, tam effrenatam militum procacitatem non exteris tantum, ſed etiam patriæ inuiſum feciſſe Regem. Dolenter ſiquidem ferebant Dani, ſuperbè ſibi ac crudeliter imperari.

Oddonis naues terebrantur.

Oddo ſubmerſus cum ſuis interiit.

Sielandia Danica vaſtatur.

Danorũ maxima barbaries ea tempeſtate.

CAP. XX.

TALITER laceſſitum vulgus, afflictionis ſuæ querelam tacitis gemitibus agitabat, nulli miſeriæ tempora culpandi

Ericus & Rollerus ad colloquiũ Frothonis vocantur.

palàm animus erat, internus omniũ præcordia dolor, hoc acrius, quò occultius lacerabat. Effectum tamen erat, vt Ericus & Rollerus data publica fide, ad Frothonem in colloquium vocarentur. Qua vocatione ſe ſatis ſecuros exiſtimantes, duas naues ſpoliis onuſtas (vt inquit Saxo) in Noruegiam remittunt, reliqua claſſe ſe, ſuóſque commilitones ad Frothonẽ conferunt. Sed non ea humanitate, quam ſperabant, excipiuntur. Erant enim tres fratres, Grepi commune nomen habentes, vno partu æditi: quorum flagitiis tota aula Regia, totáque Dania inquinata apparuit. Hi cùm primas apud Regem partes haberent, primi omnium aduenientem cum fratre & ſociis Ericum, ſcurrilibus conuitiis adoriuntur: vixque ab eo cùm litora inſiliret, manus violentas continuere. Veruntamen maior erat in Erico animi firmitas & prudentia, quàm ſe cõtumeliis, vel minis, aut terroribus improbiſſimorum hominum ſuperari pateretur. Progredienti ex claſſe, maleficia maleficiorumque turbã oppoſuere, vt territus ſalutem à fuga mutuaret. Sed non deerat illi ingenium, quo artem arte, maleficium maleficio ſuperaret. Siquidem omnem illum maleficorum apparatum, vnius execrationis imperio expiare coëgit. Deinde cùm ad regiam, Regiſque conſpectum perueniſſet, nihil modeſtius, quàm ſi ad præſentiam protomimi perductus fuiſſet, excipitur. Nam Regis contubernales, qui aduenas omni iniuriarum genere proſequi conſueuerant, vt ludibrio ingredientem afficerent, lubricam limini ſubſtrauere pellem, quam ſuperueniente Erico celeri funis tractu corripiẽtes, lapſum introeũti feciſſent, niſi Rolleri fratris ope à caſu fuiſſet reuocatus. Rex autem, qui cùm eam cõtumeliam prohibere debuiſſet, adiecit conuitium, affirmans ſtolidum hominem, qui neſciret inſidias præparatas euitare. Aderant & lateri Regis pugiles, quorũ conſeſſui cùm ſeſe Ericus applicaret, toruos ore fremitus ædebant, ac more ſæuientium canum, & vlulãtium luporum, horriſonas extulere voces. Deinde inter Frothonem & Ericum certamen ob eloquentiæ palmam initum eſt: in quo etſi Frotho præcipuus haberetur, tamen in omnibus inferior erat Erico, qui non ſolùm humanarum rerum peritiſſimus, verùm etiam (vt Saxo ait) ſenſuales brutorum ſonos ad certarum affectionum intelligentiã referebat. Prætereà tam comis atque ornati eloquii erat, vt quicquid

Grepi trigemini fratres.

Frotho rex barbaris moribus erat.

Nequitia ſcurrarum.

Frotho & Ericus certant de eloquentię palma.

quid diſſerere cuperet,continuò prouerbiorum lepôre poliret. Quo factum eſt,vt Rex ſe eius eloquentia ſuperatum confeſſus, confeſtim armillam brachio ſuo detractam, decretæ mercedis loco victori erogauerit.

CAP. XXI.

INTEREA Regii familiares acrioribus odiis in Ericum concitati, iurauerunt ſe eũ cum omnibus aduenis aquilarũ vnguibus ſubſtraturos. Præcipuus enim Greporum cùm ab Erico de commiſſo cum Regina adulterio apud Regem accuſatus eſſet, impacabili furore correptus, accuſantem cum eius comitatu ad certamen prouocat:

Grepus Ericũ prouocat ad certamen.

prouocatus triduas inducias petit,& interim ex tergore mactatæ pecudis crepidas parat,quas abietino gũmi interfuſis mixtim arenis obliniens, quò firmius veſtigia poneret, ſuis ſuorúmque pedibus adaptauit. Poſteà ſtatuto tempore cum ſuis congelati maris campum aggreſſus,Grepos omnéſque eorum commilitones lubrico inſtabilíque gradu titubantes, crepidarum firmitate ſubnixus proſtrauit.

Grepi omnes per Ericũ extinguuntur.

Gotuaram deinde occiſorum matrẽ, lingua verbiſque procaciſſimam,reſpõſionum calliditate ſuperauit, coëgítque vt eximium auri pondus victa victori donaret.

Gotuara mater Greporum ſuperatur reſpõſionum calliditate.

Præterea Veſtarum Greporum patrem, cùm filiorum mortem vindicare conaretur,colli ac dorſi fractione colluctando contriuit.

Veſtarus pater Greporum occubuit.

Igitur cùm Frotho altiore animo attenderet, ſe tanto commilitonum ac præcipuorum amicorum numero per Erici aſtutiam orbatũ, cœpit & ipſe nõ paruas inſidias Erico,eiúſque ſociis præparare.

Frotho intentat necẽ Erico inſidioſe.

Quandoque enim ſica, quandoque alio mortifero telo ipſum traiicere meditabatur. Sed cùm aduerteret eius prudentiam maiorem eſſe,quàm quòd poſſet apertis inſidiis oppugnari,ſtatuit ipſum nocturno tempore occupatum occidere: feciſſétque niſi Ericus à filia, ſiue Sorore Regis præmonitus,ad claſſem cũ fratre & ſociis quantò citius effugiſſet.

Ericus declinat machinationes Frothonis.

Ea fuga Ericus ſalutem conſecutus, mox ventis vela commiſiſſet, niſi in litore Regiam claſſem,qua fugiens occupari poſſet,attendiſſet. Próinde laceratis occultè eius tabulis, pror ſus inutilẽ reddere curauit. Subſecutus Frotho claſſem ſuam, quaſi in omnibus partibus inte-

gram, præcipiti curſu inuolat, nihil enixius contendens, quàm Ericum interceptum perdere & trucidare.

CAP. XXII.

Frothonis claſſis ſubmergit, & ipſe in fluctibus periclitatur.

HOC impetu Frotho anchoras eleuat, ventíſque vela permittit. At cùm omnia concitatius quàm prudentius aggrederetur, ſubitò claſſis vi aquarum obruta in profundũ ferebatur. Frotho (vt erat armis onuſtus) inter vndas enatare cœpit. Quod cùm Ericus & Rollerus, qui de proximo rerũ exitũ expectabant, viderent, ſtatim ſe in aquas præcipitant, & natãdi induſtria, quam perfectè didicerant, Regem iam tertiò vndis perfuſum à præſentiſſimo mortis periculo eripuerũt, atque vitæ, & dignitati priſtinæ, ac regno, & Regio honori, per ſummam & memorabilem clementiam reſtituerunt, admirantibus cũctis, quòd Regi iniquo, & innocentium perſecutori, tam incredibilis humanitas ab illis præſtaretur, in quorum perniciem totum animi ſui conatum extenderat.

Ericus & Rollerus reſtituũt Frothonẽ regno.

Si hæc admirandæ virtutis officia Dani in Noruegianos contuliſſent, mox in latere Danicæ hiſtoriæ annotatum fuiſſet: Noruegiæ à Danis ſubactio: Dani Noruegianis Regem impoſuerunt: Noruegia Danis tributaria, & ſimilia, quibus in cõtextu hiſtoriæ aliquid minus reſpondetur. Sed erat hoc vincendi genus ſempiterna laude extollendum, quo nulli niſi excellenti probitate præditi vincere conſueuerunt. Quid enim illi clementiæ addi poterat, quæ atrocem inimicum, eundémque captiuũ, in regnũ, principatũ, atq; integras fortunas reſtituit? Próinde nullus verus rerũ æſtimator ſecus iudicare poterit, quàm Frothonem Erici beneficio Daniæ regno imperaſſe: immò niſi conſiliis Erici in omnibus diligẽter paruiſſet, nequaquàm tam glorioſam nominis ſui memoriam ad poſteros tranſmiſiſſet. Poſtremò reſtitutis paulatim Frothoni viribus, compoſitíſque & pacatis omnibus, reditur in litus, déinde in regiam: vbi aduocata concione, Erico nõ ſolùm ſororem ſuam Gunuaram in coniugem, & Centuriatũ pro dote attribuit, vt Saxo affirmat, verumetiã (vt noſtræ hiſtoriæ cõtinent) parem ipſum ſibi in regno cõſtituit, iuſtè exiſtimans illi partem conferre, cuius gratia totum poſſidebat: tantáque poſteà,

Gunuara ſoror Frothonis datur Erico in matrimoniũ.

ſteà,& tam cõſtans,ac inuiolabilis amicitia inter ipſos vſque ad vltimum vitæ exitum conſeruata fuit, vt vix aliquorum fratrũ concordia maior apparere potuiſſet.

CAP. XXIIII.

Frotho fit melior.

VISVSQVE iam Frotho ad ſaniorẽ mẽtem redire, ſecum reuoluere cœpit, quàm corruptos mores ex conſuetudine corruptiſſimorum Greporum hauſiſſet, quantúmque ſui commilitones à recto & honeſto deſueuiſſent. Hæc cogitans gratulabatur ſecum optimè actum eſſe, quòd Erici cõſortium vnquam aſſecutus fuiſſet, cuius induſtria illorũ peſſimorũ contubernalium ſocietate caruerit. Siquidem ad primum ipſius acceſſum laqueo ſtrangulatus eſt Colo ille malignus, malignorum operum ſuggeſtor: deinde nefarii Grepi cum ſuis turpiſſimis complicibus ab eo occiſi: Veſtmarus quoque peſſimorum filiorum peſſimus pater, fractis (vt diximus) ab Erico ceruicibus expirauit. Qui ſi è medio viuorum ſublati non fuiſſent, nulla prorſus virtutis honeſtatíſque veſtigia in Rege, aut tota eius familia relicta fuiſſent. Hîc meritò adiecero, quàm gratum Deo & hominibus obſequium præſtant, qui malignorum conſiliorum autores à Regum & Principum aulis eliminare conantur. Nulli enim dubium eſt, quin omnia aduerſa, quibus nunc totus orbis Chriſtianus affligitur, inde exoriãtur: quia inexperti aut iuuenes Principes malos conſiliarios ſecum conuerſari patiuntur, à quibus diſcunt vtilitatem honeſtati, lucrum virtuti, tyrãnidem modeſtiæ præferre, ſéque tales exhibere ſubiectis ciuibus, quales olim crudeles tyranni deuictis ſæuis hoſtibus ſe vix præſtiterunt. Sed de his iudicet Deus, qui propter peccata populi regnare facit hypocritas. Deinde Frotho cum Erico conſultat, quomodo abolitis à regno peruerſis moribus, iuſtæ & honeſtæ leges in priſtinam autoritatem reſtituãtur, conſuetudinéſque & laudabilia maiorum inſtituta, ad publicum vſum reuocentur, omniáque diligenter curentur, quæ augendæ Reipublicæ, & ſubiectorum populorum tranquillitati opportuna videantur. Præterea conqueritur ſe ſuam infamiã ex Hamundæ vxoris adulterio contractam, grauiſſimo animo

Erici præclara facinora Frotho recognoſcit.

Frotho Erici cõſilio vtitur.

ſufferre, velléque ipſam Hunnorum Regi remittere, ne in Dania conuerſando vitæ ſuæ inſidiatricem experiretur, ipſámque Getuaram peſſimam fœminam adulterii conſciam, lapidibus obruere, aut viuam defodere: addidit etiam ſibi plurimũ placere Aluildam Gethleri Noruegici Regis filiam, vt in locũ repudiatæ coniugis ſuccedat.

CAP. XXIIII.

TVM Ericus ſummoperè laudata Frothonis prudentia, reſpondit, ſibi nihil magis in votis eſſe, quàm quòd boni mores, & honeſtæ leges, quæ malignitate peruerſorum hominum à patria exploſæ fuerant, denuò ab exilio ad patriam, & antiquas ſedes reducantur: cui etiam honeſtiſſimo negotio

Ericus ſana & recta conſilia impartiĩ Frothoni.

ſeſe omnes ingenii ſui vires accommodare velle affirmabat. Nec ſibi diſpliceret, quòd Getuara ſuæ iniquitatis mercedẽ adepta, documentum fieret cæteris, ne Regum bonitate in velamẽ ſuarum nequitiarum abuterentur. Neque de Hamundæ repudio, quod inſigni crimine meruerat, aliud iudicium ferri poſſet, niſi forſan quòd honeſtius atque vtilius Rollero, cuius fides iam compertiſſima eſſet, in matrimonium traderetur. De filia autem Gethleri, quòd iuxta ipſius Frothonis votum ex Noruegia adducatur, ſe diligenter curaturum pollicetur. Grata viciſſim Frothoni fuit hæc Erici reſponſio. Quocirca fratres cõ-

Erici & Rolleri connubia.

iunctas egere nuptias, Erico ſororem Regis Gunuaram, Rollero repudiatam Reginam ducente: quibus peractis, ambo cũ coniugibus nauigationem in Noruegiam inſtituunt. At Gethlerus magnitudine felicis fortunæ, quam Ericum extuliſſe di-

Getherus conatur Erici & Frothonis amicitiã dirimere.

dicerat, ad inuidiam collapſus, cogitare cœpit quomodo illum amicitiæ nexum, quo ipſe cum Frothone cõiunctus eſſet, abrumperet, ne ingenti proſperitate ſuffultus, aliquando Noruegianum ambiret imperium. Enimuerò cognita Erici legatione, refert ſe Gunuarã Frothonis ſororem in matrimonium cupere, velléque potius legato filiam ſuam Aluildam, quàm Frothoni coniungere. Ericus quamuis optimè ſciret quorſum hæc molitio Getheri tenderet, ſimulandum tamen putauit: egítque ſingularibus verbis ampliſſimas gratias, quòd ſe tanto honore,

& prima

& prima amicitia dignaretur. Igitur Gunuaram clàm admonet, vt ſimulato conſenſu Getheri petitionem admittat, conditione adiecta, quòd Aluilda prius Erico deſponſetur. Quo reſponſo Getherus plurimum gauiſus, filiam Erico nupturam exhibet, omniáque quæ apparatui nuptiarum neceſſaria, vel opportuna videbantur, diſponit. Sed cùm deprehenderet ſibi ab Erico & Gunuara illudi, percuſſores occultè intra eorum thalamum ſubornat, qui ipſos nocturno ſopore occupatos cõfodiant. At circunſpectior erat Ericus, quàm immiſſis latronibus vtile fuit. Nam vtroque occiſo, confeſtim Gunuara & Aluilda comitatus, ex regia ſe recepit ad ſuos, quos iuſſerat ad omnem fortunæ euentum paratam ſeruare ſtationem: quorum ope imminentes Getheri inſidias declinauit, proſperáque nauigatione cum fratre Rollero, atque Aluilda, & integro ſociorũ numero ad Frothonem reuertitur: qui etſi maxima lætitia ex Aluildæ nuptiis afficeretur, non parua tamen erat moleſtia, quã tunc Sclauorũ piratæ, qui litora Danica populabãtur, eius gaudio immiſcuerunt. At Ericus ad bella & res præclaras natus, iuſſit vt optima quæque ſperaret, nec ſtatim ad quemuis aduerſæ fortunæ impetum animum deſponderet, aut ab honeſta lætitia, quam ex nuper adducta coniuge cõceperat, reuocaret: ſe illũ eſſe, qui diligenter ac fideliter curare velit, ne Danicæ Reipublicæ hoſtes ipſam impunè à ſe vexatam fuiſſe glorientur. His dictis claſſem viris armíſque munitam cõtra Sclauos educit, quos per naues frõdibus tectas ad inſidioſa loca perductos, facili negotio expugnauit, & oppreſſit: viámque fecit maiori bellorũ apparatui, quo ipſe Frotho primitias bellorum ſuorum parum poſteà in Sclauos transferret, tanta bellatorum multitudine ſtipatus, quãtam (vt Saxo Danicus inquit) vix terra, aut mare poterat ſuſtinere.

Getherus illuditur.

Ericus inſidias Getheri euaſit.

Sclaui piratæ Danicas oras deprędantur.

Ericus Frothonem ſolatur.

Ericus Sclauos opprimit.

CAP. XXV.

FROTHO igitur & Ericus per terras & maria inſuperabilem contra Sclauos potẽtiam educentes, primo aggreſſu hoſtes adeò terruerunt, vt eorum Rex Strunicus belli inducias per legatos poſtularet: quæ ideò petentibus negatæ fuerunt, quòd hoſtis in-

Exercitus contra Sclauos.

duciarum beneficio muniendus non eſſet,neque expediret bel-lorum initia,dubioſa rerum expectatione ſuſpēdere, præſertim cùm Dani à Sclauis prouocati,atque inuiti ad eas bellorũ diſ-ficultates deueniſſent,affirmāte Erico ita ludum foris agi opor-tere,prout domi fuerat inchoatus. Deinde pugnatũ eſt vtrin-que acerrimis animis, donec Rege Strunico cum maiore pro-cerum parte interfecto,cæteri in deditionem accipiuntur. Tum Frotho (ſuggerente fortè Erico,nouarum rerum inuētore) vo-catis ad concionem Sclauis,per præconem edixit, vt ſi qui inter eos raptu,aut furto viuere didiciſſent, ſeſe quãtotius exhiberēt, primos honores & ampla præmia à Frothone ſuſcepturi. Quo edicto plurimi Sclauorum ſe cupidius quàm ſecurius prodide-runt,quos confeſtim à reliqua parte (quæ nimis exigua erat) la-queo conſumi fecit, præfatus eos neceſſariò tanquam publicas patriæ peſtes è medio auferendos. Hoc ingenio (inquit Dani-cus ſcriptor)totam penè Sclauicæ gētis ſtirpem cõſumpſit. De-mum poſt partam eam victoriam, ne Dania armis quàm legi-bus potentior videretur,leges à Frothone per eximiã Erici in-duſtriã,tam iuſtæ,atque humanæ, rationiq́ꝫ cõſonæ promulgã-tur,vt vix æquiores in medio Latio, aut Græcia ſtatui potuiſ-ſent : fiebátque indies clarior Erici fama : dubiúmque apud omnes eſſe cœpit,an ipſi,an Frothoni magis obediēdum eſſet. Quæ quidē fama inſignem in Gethero Rege inuidiam excita-uit,vt coacta non parua claſſe trãſmitteret in Daniam,ſumptu-rus de Erico vindictam, quòd filiam Aluildam (ſe inuito) ad Frothonem adduxit.

Strunicus Sclauorũ Rex occubuit.

Latrones ſuſpē-duntur.

Sclauicę gentis ſtirps interit.

Frotho leges ęquiſsimas de conſilio Erici tulit.

Getherus inuidet felicitati Erici.

CAP. XXVI.

FROTHO autē, qui omnē Erici fortunã nõ ſecus ac ſuã æſtimabat, copias non minus potentes eduxit,Getherúmque prope inſu-lam Renſe, vt temerè ita infeliciter pugnan-tem oppreſſit:cui Rollerus in regno Norue-giæ tum fauore & cõſenſu procerum ac po-puli,tum etiam nonnullo auxilio Frothonis ſucceſſit. Verùm cùm iam Sclauis, Noruegianíſque ſuperatis, omnia ſecura putarentur, grauior ex Oriēte bellorum tempe-ſtas contra Danos ſuboriri viſa eſt. Nam Huno Hunnorum Rex,

Rex, audito filiæ ſuæ Hamundæ repudio, nō ſolùm Olimarum Orientalium Regem, ſed quàm plurimos alios Reges & Principes, in ſocietatem belli ſibi adiunxit: qui tantam multitudinē bellatorum per terras & maria eduxerunt, vt contra totum orbem bellum ſuſcepiſſe viderentur. Nam ſi Saxoni Danico credendum eſt, in nauali exercitu quem Olimarus duxit, Reges fuere ſex, qui totidem claſſibus præfecti erant: quarum quælibet quina nauium millia complectebatur: deinde in qualibet naui trecenti milites numerabantur. At in terreſtri exercitu, cui Huno præerat, triginta millia ducum, excepta gregarii militis multitudine, conſcripta fuiſſe commemorat. Ego (vt ingenuè fatear) nequaquàm credere poſſum, tantam fuiſſe bellatorum multitudinem, etiam ſi tota Scythia ſuis ſedibus auulſa ad bellum produxiſſet. Credo tamen ingentem fuiſſe militum multitudinem, & longè maiorē quàm noſtro tempore ad bellum educi poſſit. Nunc enim penè vbique terrarum longè minor hominum numerus inuenitur, quàm olim. Quis enim iam ex Palæſtina Syriæ tantum exercitum educeret, quantùm legitur paruiſſe Dauidi, aut Salomoni? Quis etiam nunc quemadmodum olim, ex Romana Repub. quadringenta ſexaginta quatuor millia ciuium conſcriberet? Vtcunque tamen ſe iſta habeant, ego in hac parte reiicio fidem in Danicæ hiſtoriæ autores, quos veraciter affirmaſſe credo, ipſum Frothonem tam formidabilis belli molem ſingulari virtute ac ſumma induſtria Erici in finibus Ruſſiæ ſuperaſſe. Quippe tunc actum fuiſſet de Danis, & eorum imperio, niſi Erici prudentia eorum Regē conſeruaſſet, tot'que potentiſſimos hoſtes ſuis conſiliis victos repreſſiſſet & profligaſſet.

Hunonis exercitus ingens, & penè incredibilis.

Erici opera Frotho Hūnos ſuperauit.

CAP. XXVII.

SED quid hic Ericus à gratitudine Danorum pro tantis in ipſorum Rempub. meritis reportauit? Illud profectò quod minus grati homines repēdere cōſueuerunt, ſempiternam videlicet ſui nominis ſuggillationem. Nam cùm in noſtris hiſtoriis compertiſſimum ſit, ipſum tam Geſtilli, ſiue

Geſtiblindi induſtria, quàm concordi procerum electione in Regem Gothorum & Sueonum (vt prædiximus) ſublimatum fuiſſe, attamen nonnulli Dani aſſerere non verentur, tam glorioſum & ſapientiſſimum Regem Frothonis gratia in ea regna collocatum fuiſſe, quaſi eo ingenio ſupprimere poſſent apertam veritatem, & ſuas proprias hiſtorias, quæ ſatis oſtendunt Frothonem per Erici gratiam regnaſſe: neque illud verum eſſe, quod Saxo affirmat, hunc Ericum primum eius nominis Regem Suecis præfuiſſe, cùm etiam ille Rex, qui (vt diximus) circa tēpora Abrahæ, aut aui eius Saruch, primos incolas in Daniam ex Gothia miſit, Erici nomen habuerit, Suecíſque vnà cum Gothis imperauerit. Cuius memoriam non ſolùm vetuſtiſſima hiſtoria, ſed carmina publicè (vt ſuprà diximus) cōſcripta nobis commendant. Voluit fortè Danus ſuppreſſo nomine illius primi & antiquiſſimi Erici, eam publicā fidem abolere, quæ affirmat ipſos Danos eiuſdem Erici beneficio Danicas inſulas (promiſſo Gothis perpetuo tributo) primitus inhabitaſſe, cùm tamen præclarius fuiſſet antiquas ſequi hiſtorias, quæ fortes Danos ex fortibus Gothis prodiiſſe fatentur. Præterea nō ſatis probabilis videtur illa Saxonis aſſertio, qua Frothoni cenſum ſeptuaginta Reges ſubiectos fuiſſe commemorat: immò nec vicini Reges, quorum alter Alaricus Suecis, alter verò Geſtiblindus Gothis (vti præfati ſumus) præerat, tantum abeſt vt eiuſdem Frothonis imperium à Ruſſia vſque ad vtranque Rheni fluminis ripam extenſum fuerit: immò neque Noruegiæ regnum ei ſubiectum fuiſſe probabimus, cùm ipſe Saxo ſtatim poſtquàm ampliſſimi (vt dicere voluit) principatus terminos declaraſſet, bellū Frothonis in Noruegianos proſequatur, Regéſque Gothiæ & Suetiæ (quorum nunc meminimus) ſeſe in mutua & atrocia bella præparare affirmet. Quibus collapſis, aut collabētibus, Ericus nō autoritate Frothonis, quæ apud Sueones & Gothos nulla, aut parua erat, ſed Regis Geſtilli, & procerum vtriuſque regni Gothiæ & Suetiæ principatum aſſecutus eſt.

Dani minus veraces in tradendis ſuis hiſtorijs.

Ericus I. Suetiæ Rex fuit tempore Abrahæ.

Saxo multa falſa ſuis hiſtorijs immiſcuit.

CAP. XXVIII.

HACTENVS de Erico vt Danicæ Reipub. moderatore, ſocióque Frothonis, latius dixeramus, nunc contra-

ctius

ctius quid in regnis Gothiæ & Suetiæ poſt adeptos Regii honoris titulos egerit, differemus. Prima ſiquidem illi cura fuit diſcordes Gothorum & Sueonum animos, ad ſtabilem concordiam reuocare, moreſque, & leges bellorum tempeſtate conuulſas, in priſtinum ſtatum reſtituere: nec quicquam omiſit, quo ſubiectorum ciuium animos ad omnem fortunæ varietatem ſibi fideles efficeret. Deinde ad animum reuocans, quomodo Noruegiani Regi ſuo Rollero rebellarent, nō quòd eis quicquam in moribus eius inconditum diſpliceret, ſed quia per Danici Regis cooperationem ius regnandi violētius quàm iuſtius occupare voluiſſet. Igitur Ericus vt fratri Rollero in tantis rerum difficultatibus opportuna remedia afferret, maximum ex Suecis & Gothis exercitum cōtra Noruegiam eduxit, Frothonémque Daniæ Regem vt idem faceret per legatos inducit, affirmans Rollerum non tam ſuæ cauſæ, quàm honori Frothonis magnoperè conſulere velle. Igitur ingentes copiæ ex Suecis, Gothis, & Danis comparatæ, terrori fuere omnibus in circuitu regionibus. Frotho naualem exercitum non ſolùm multitudine, ſed armis & viribus terribilem, Noruegianis terris immittit, omniáque incendio, cædibus, & rapinis inuoluit. Congregati Noruegiani in finibus Halogiæ, vires viribus, arma armis oppoſuerunt, totúmque diem à prima luce in veſperam, pertinaciſſimam pugnam peregerunt, victoria apud Noruegianos remanente: fugiſſet'que Frotho ſequēti diluculo, niſi Ericus terreſtri ac nocturno itinere quàm celerrimè confecto aduolaſſet, & nouis copiis amiſſam victoriam à manibus fortiſſimorum inimicorum extorſiſſet: quæ tamen adeò cruenta fuit, vt victores parum feliciores victis haberentur. Quippe vt bona Noruegici regni pars cultoribus euacuata fuit, ita totus Sueonum Danorúmque exercitus vnà cum Rollero penè deletus eſt. Teſtatur hanc immaniſſimam cladem Saxo Danicus, qui aſſerit tantam de Danis ſtragem acceptam fuiſſe, vt æternis nauium millibus ſolæ centum ſeptuaginta ſuperſtites fuiſſe credantur.

Ericus opem fert Rollero contra Noruegianos.

Cōflictus cum Noruegianis acerrimus.

CAP. XXIX.

Septentrionales aſperi bello.

QVO memorabili prælio doceri poterant Dani,non æquè facilè Septentrionales ſicut Auſtrales homines expugnari poſſe. Próinde apud eos dicere ſoleo,quòd ſi tot bella in alias terras,videlicet Orientales,Occidentales,Auſtrales promouiſſent, quemadmodũ in vicinos Gothos, Noruegianos, Sueones attentauerant, eſſet profectò longè latior eorum principatus, quàm Saxo ſcribit in vita diui Chanuti Regis: vbi ſuam Daniã vocat Paruulæ telluris anguſtiam. Sed dum fortes fortibus cõgrediuntur, ſæpe accidit vtroſque pari infelicitate collabi. Præterea ſilendum nõ eſt illud,quod Erico in Noruegico bello occupato accidiſſe dicitur. Cùm enim milites eius prædã & theſauros in ſubterraneis antris ſollicitè inueſtigarent, inuenerunt ſpeluncam magnæ profunditatis,in quam quendã ex robuſtioribus corbe impoſitum, & pendulo fune circũcinctum immiſerunt,rati ſe illinc optima ſpolia extracturos: qui cùm in profundum perueniſſet,mox quidam ibi latitans eum à corbe eiecit,ſéque in ipſius locum reſtituit: quem ſupernè funem moderantes,magni theſauri ſpe,auidè extraxerunt. Sed viſa ignoti hominis facie,ſquallore & funebri aſpectu tabefacta, in diuerſa effugerunt, funus ab inferis ſe reduxiſſe putantes. Ericus autem propior ei factus, cauſam quærit, quomodo in illud antrũ deueniſſet,quare cruenti oris imaginem præ ſe ferret. Ego, inquit,ſum Aſmũdus,Alfi Hetmarchiæ Regis filius,qui aliâs parum proſperè venationi incumbens, irruente noctis caligine à retiariis diuulſus fui, & poſt multos errores ac deuia,in Biorni Vichiẽſis Regis ædes deueni,in quibus Aſuitus eius filius tãtam ſuis egregiis meritis amicitiam mecũ coniũnxit, vt iureiurãdo nos pariter aſtringeremus, ne alter alterius fato ſupereſſe velit, ſed communi tumulo viuum cum mortuo includi. Tandem Aſuitus prior in fata conceſſit, cui me potius contumulari voluì, quàm præſtitam amico fidem violare. In eo igitur tumulo incluſus,grauem cum Aſuito luctam ſuſtinueram: nam nocturno tempore rediuiuus canem & equum ſecum cõſepultos dentibus dilaniauit: deinde vngues in me conuertens,abruptis

Dania paruulæ telluris anguſtia.

Aſmũdi cuiuſdam fortuita inuectio in ſpeluncã.

auribus

auribus genas quoque meas dilacerauit: feciſſétque me ex viuo mortuum, niſi ab eo feliciore fortuna ereptus, ad viuorum ſocietatem rediiſſem.

CAP. XXX.

EODEM tempore quidã Argrimus Sueticus, ſanguinis nobilitate, & athletica virtute præclarus, quia pridem Erici militiam in Noruegiano bello ſecutus, multa egregia fortitudinis opera ædidiſſet, ſpem'que magnam tã ex Frothonis, quàm ex Erici promiſſis concepiſſet, Oſuaram Frothonis filiã ſibi in coniugem donari poſtulabat. At Frotho filiam nondũ nuptiis idoneam aſſerens, iuſſit vt bono animo eſſet, aptúmque tempus expectaret, & interim duos Reges Egtherum Biarmiæ, & Tengillum Finmarchiæ, quòd nuper in Noruegiano bello pertinacibus hoſtibus pertinaciſſimè adhæſiſſent, expugnaret, & iniuriã vtrique Regi Erico & Frothoni violenter irrogatã, poſtéter vindicaret. Nec ſegniter Argrimus Regiis votis obſequitur. Quippe exercitu valido ſuccinctus, ſeſe ad expugnãdos illos extremi orbis incolas conferre non diſtulit. Sed difficiliorem belli euentum expertus eſt, quàm ſibi forſan à principio perſuaſiſſet. Nam populus ille multis rationibus inſuperabilis exiſtimatur. Habitat enim vltimam orbis terrarum partem, paludibus, nemoribus, ſaltibus, torrentibus inuiam. Eſt etiam incantationum ſtudiis omnino deditus, eíſque nõ minus, quàm armis pugnare conſueuit. Prætereà acer eſt illis populis telorum vſus: neque enim alia gens promptiore arte ſagittãdi perfruitur: grandibus & latis ſagittis dimicant. Inſuper lubricorum ſtipitum celeri allapſu curſum intendere ſoliti, arbitraria velocitatis potentia rapiuntur, promptiſſimámque propinquitatis & abſentiæ facultatem obtinere creduntur. Mox enim vt hoſtem læſerint, eadem celeritate qua ſubeunt, auolãt, nec procurſu reditum languidius tentant. Itaque & corporum & vehiculorum agilitate, inſtandi fugiendíque expertiſſimam obtinent facultatem. Quocirca Argrimus, quamuis forti & electo milite eos aggreſſus fuiſſet, bis tamen ab eis victus, victoriam fuga permutauit. Tandem tertiò felicius pugnans, poſt acer-

Argrimus Sueticus pugil.

Argrimus arpatur cõtra Biarmos & Finmarchos.

Biarmorum & Finmarchorũ gens inſuperabilis, & incantationibus dedita.

Argrimus victor filiã Frothonis obtinuit.

rimũ bellum victor euaſit, filiámque Frothonis Regis in præmium glorioſæ victoriæ obtinuit: ex qua magnum liberorum numerum ſuſcitauit. Qui cùm auſpicia ſuæ militaris fortitudinis à piratica inchoarent, vno nauali & cruento bello omnes ſimul cõtrucidantur. Nunc ad Ericum redeamus: Qui partum ſua ſingulari virtute ac induſtria Gothorũ Sueonúmque principatum, per maximam temporum tranquillitatem diu ac feliciter adminiſtrauit, contentus bella geſſiſſe, vt tandem in pace viuere poſſet. Nec inuenio in noſtris Gothicis hiſtoriis, ipſum vnà cum Frothone (vt Saxo affirmat) Angliam, Britanniam, Hyberniam ſubieciſſe. Nunquàm enim legi Gothorum aut Sueonum Reges bellum Angliæ ſpõte intuliſſe, ſed cum ipſius Regibus quandam cognatam amicitiam ab origine regnorum contra Danorum violentiam & arma conſeruaſſe.

Angli Sueonibus ſæpe amicitia coniuncti erant.

CAP XXXI.

NVNC igitur poſtquàm bella Erici commemorauimus, etiã pulcherrima pacis ſtudia, quibus ſuper omnes Reges præcelluit, adducemus. Quis enim dubitat quàm grata ſemper ei fuerit pax, qui nunquàm niſi laceſſitus iniuria ad bella ſe conuertit, nec vnquã adepta victoria crudeliter vſus fuit, ſed in atroces inimicos clemẽtiſſimi hominis officia ſæpius exercebat? Quis etiam iure negare poteſt, ipſius regnum in perpetua ac conſtanti iuſtitia viguiſſe, venerandámque legum poteſtatem omnibus iniuriis præualuiſſe? Quippe cùm autor fuiſſet Frothoni, vt tot æquiſſimas leges pro pacifico ſubiectorum populorum conuictu conderet, nequaquàm credendus eſt in propriis regnis & terris, à tam vtili, & honeſto, ac ſummè neceſſario ſtudio animum retraxiſſe. Quomodo enim ſine optimis legibus tam diuturna temporum tranquillitate & pace gaudere potuiſſet? Enimuerò totis triginta octo annis, quibus Gothis ac Suecis imperabat, nulla bellorum memoria in eius geſtis inuenitur, ſed vbique pax, gaudium, iuſtitia, æquitas, ſummáque in ſingulis Gothicæ Reipub. partibus concordia, amicitia, vnitas ita ſeruabatur, vt nunquàm pacatiora, aut ſecuriora tempora à rerum exordio in illis terris anteà fuiſſe credantur. Sed abſit

Ericus 38 annos pacificè regnauit.

ab

ab humana & Chriſtiana pietate, cogitare eam pacis abundantiam ab aliqua mundana prudentia prouenìſſe. Erat enim tūc illud tempus acceptabile, & per tot præterita ſecula piorum hominū deſyderio expectatum, quo ipſe clemētiſſimus DEVS omnis veræ pacis autor, humanam carnem induere, ex immaculata Virgine naſci, & cū hominibus cōuerſari dignatus eſt: cuius ſupereffluenti bonitati acceptū debemus, quicquid vſquam pacatum & bonum habemus. Ipſi honor, & gloria, nunc & vſque in ſempiternum. Siquidem per ipſum Ericus regnabat, & leges condendo iuſta decernebat: per ipſum facta eſt pax hominibus bonæ voluntatis: per ipſum, immò in ipſo populus gentium Septētrionalium, qui ambulabat in tenebris, vidit lucem magnam: denique per ipſum liberata eſt ciuitas Aquilonis ab illius tyrannide, qui dixit: Ponam ſedem meam in Aquilonem, & ſimilis ero Altiſſimo. Et ſi quæſiueris quoto anno Erici natus ſit ipſe Saluator noſter Ieſus Chriſtus, dico probabile apud me eſſe iuxta ſupputationem veriſimilium hiſtoriarum, quas nunc habemus, illud ſummum diuinæ miſerationis opus circiter annum regnorum huius Erici trigeſimū quartum accidiſſe: à quo tempore reſtabant octingenti anni vſque ad tēpora Caroli Magni Imperatoris, ſub quo Gothia & Suetia cœpit verum Deum, & filium eius quem miſit Ieſum Chriſtum (vt infrà dicemus) agnoſcere, vitámque ab eo ſperare ſempiternam.

CHRISTVS quo tempore natus.

Gothia & Suetia quo tempore Chriſtum agnouerit.

IO. MAGNI
GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM SVEONVMQVE

Liber Quintus.

CAP. I.

Getricus primo genitus Erici Gothoꝝ Rex 41. internus.

Haldanus ſecũdogenitus Sueonum Rex.

NOVI IGITVR LIBRI INItium facturi, ad Getricũ Erici Diſerti primogenitum, qui poſt fata patris tam hæreditaria ſucceſſione, quàm concordi procerũ electione, ad Gothici regni ſceptra peruẽnit, deſcendamus, Haldano ſecundogenito apud Sueones (de quo poſteà dicemus) in paternum principatum ſuccedente. Hic Getricus cõſyderans ſe fortiſſimo & prudentiſſimo patre genitũ, cœpit præclaras eius virtutes tam diligenti ſtudio æmulari, vt in nullo ab ipſius for-

titudine & probitate degeneraſſe notaretur. Præcipua tamẽ eius virtus & animi magnitudo in eo poterat conſyderari, quãdo fratrem ſuum natu minorem in Regio culmine ſibi adæquari videret, & inde maximam virtutem capeſſendæ virtutis aſſumeret, vnde alius fortaſſis inextinguibilis odii fomitẽ excitaſſet. Nam cùm à malis, aut parum prudentibus conſultoribus moneretur, nullam regni ſocietatem admittere, maiorémque Regiæ maieſtatis quàm conſanguinitatis rationem habere, magno atque excellenti animo reſpondiſſe fertur, ſe magis gloriam & honeſtatem, quæ ex vera virtute procedit, quàm totam totius regni maieſtatem æſtimare: virtute enim, non ſublimitate graduum Principes clari illuſtréſque reddũtur. Proinde ſi proceribus populiſque Gothorum anguſta videretur

Getrici erga Haldanum fraternus affectus.

vnius

vnius regni poſſeſſio, non ob id fraternæ neceſſitudinis vincu-
lum continuò violandum eſſe, nec Gothorum Sueonúmque
ſocietatem, quam ſemper omnes prudentes incolæ inuiolabilē
eſſe voluerūt, ad aliquod irreparabile periculum præcipitandā:
eſſe adhuc integras vires animóſque, in nullo quàm olim fuerūt
remiſſiores, quorum fortitudine potius in exteras terras, quàm
in ciuium viſcera arma conuertantur. Hæc locutus, edictum
proponit, ſi aliqui militiæ idonei eſſent, qui in alienas terras ar-
ma extendere vellent, ſcirent ſe ducem habere, qui nihil arduū
aut difficile pro amplianda Gothici nominis gloria ſubterfuge-
re vellet.

CAP. II.

AD CVIVS edicti promulgationem, tā-
tus numerus ſeſe ad arma ſponte accinxit, vt
minima incolarū pars videri potuiſſet, quæ
domeſticā quietem longinquæ & dubiæ mi-
litiæ præferre ſtatuiſſet. Quam multitudinē
Gethericus validæ claſſi impoſitam, vſque ad
litora Rugianorum, ac Pomeranorum pro-
ſpera nauigatione perduxit, bellóque cum incolis commiſſo,
victor euaſit. Veruntamen cùm Gothi conſyderaſſent Pome-
rani ſoli ſterilitatem, noluerunt feliciorem patriam minus feli-
ci commutare: ſed in tres potentes exercitus diuiſi, quidam eo-
rum poſt multos & varios errores peruenerūt ad illa aſpera al-
pium iuga, in quibus nunc eorum poſteritas Suetziorum no-
mē habēs, perſeuerat, dū alteri (teſte Anglicana hiſtoria lib. II.)
in Scotiam peruenientes, gentem Pictorum cōdiderunt, idque
anno à Chriſto nato LXXII. reliqui verò, quorum minor erat
numerus, cū Getherico ſuperatis Vlmerugis, Curetibus, Samo-
getis, Eſtonibus, tandem poſt plurium annorum militiam reli-
ctis ibi præſidiis, Vilimero Getherici filio parēre iuſſis, in Go-
thiam cum honeſtiore victoria redierūt, quàm ſi vicinis Sueo-
nibus bella intuliſſent. Fateor tamen in Suetziorum ſiue Hel-
uetiorum hiſtoriis legiſſe, non omnes qui nunc Suitzeri vocā-
tur, vno & eodem tēpore in locis illis ſedes occupaſſe, ſed quoſ-
dam ex Gothis (mortuo Gothorum Rege Teia) ex Italia illuc
ſe recepiſſe, quoſdam verò ex Suetia, qui non ſolùm ex ſuis

Gethericus Rugianos & Pomeranos vicit.

Heluetiorum ſiue Suitzerorū origo.

Curetes, Samogetę, & Eſtones superanť.

Teias vltimus Gothorū Rex in Italia.

hiſtoriis,ſed ſummis beneficiis erga Suecos ad ſe venie͂tes oſte͂dunt ſe prima origine Gothos & Sueones extitiſſe: id'que mihi ipſi ante paucos annos per ſummam ipſorum beneuolentiam oſtenderunt, quod etiam gratitudine ſempiterna commemorabo. Nunc ad Gethericum reuertar: Qui poſt glorioſam regni adminiſtrationem in multos & felices annos continuatam, tandem in fata apud ſuos Veſtrogothos conceſſit.

CAP. III.

Haldanus Rex 42. internus.

HALDANVS Erici Diſerti filius, patri in regno Suetiæ procerum populíque conſenſu ſurrogatur. Quamuis enim totus paterni imperii principatus Getherico primogenito, tum ob eius eximias virtutes, tum ob ius hæreditariæ ſucceſſionis deferendus videretur, tame͂ viſum fuit Sueonibus ſe iterum à Gothis ſeparare, & veteris ſocietatis fœdera (ſeorſum creato Rege) diſſoluere: ea tamen diuiſio totam Suetici regni Rempub. ad multa & difficilia pericula detruſit, parum'que aberat, quin fu͂ditus deſolata fuiſſet. Siquidem Noruegiani ad memoriam reuocantes pernicioſa illa bella, quibus Ericus huius Haldani pater magna͂ Noruegiæ partem olim deuaſtauerat, & iam inter Gothos & Sueones controuerſia de Rege ſubſtituendo ſuborta eſſet: próinde non negligendam eſſe occaſionem, qua acceptas iniurias contra diſcordes inimicos vindicare poſſent. Igitur potente͂ exercitum ex omnibus Noruegiæ angulis educe͂tes, coëgerunt Haldanum, vt & ipſe ſe ſuáſque terras defenſurus, ad omnia opportuna auxilia circumſpiceret: qui tunc primùm apertis oculis conſyderabat quàm neceſſaria fuiſſet Gothorum & Sueonum vnitas, vt vnitis viribus aduentantes hoſtes exciperent: ſed iam Gethericus cum electiore Gothorum multitudine enauigauerat, regnúmque ſuum Haldani moderationi reliquerat. Quocirca cùm domeſtica militia plurimu͂ attenuata eſſet, ad externam ſe conuertere cogebatur. Itaque ad Rutenorum Principem ſe confeſtim recipie͂s, opem neceſſariam quam volebat, inuenit.

Sueones iterum à Gothis diſſe͂tiunt.

Noruegiani moliūtur bellum inferre Haldano.

Rutenoru͂ auxilium acceitur.

uenit. Nam Fridleuus nuper defuncti Danici Regis Frothonis filius,ſub eodem Rutenorum Principe (cui ex materno genere conſanguineus erat) militabat. Hic poſtquàm referente Haldano,patrem Frothonem nuper defunctũ,aliúmque à Regio ſanguine alienum in paternum regnũ ſucceſſiſſe didiciſſet, omnem operam apud Rutenum adhibuit, vt tantas militũ copias Haldano adiungeret, quantæ ſufficerent eius cõtra potentes hoſtes defenſioni,ſuæ que in paternum Daniæ regnum præfectioni. Neque enim alia ſpes reliqua videbatur,niſi quòd aut ambo extorres,aut ambo Reges crearentur. Qua honeſta perſuaſione Rutenus ſeſe inclinari permiſit,vt omnia quæ petebãtur liberaliter exequeretur, facturus vno eodémque beneficio duobus Regibus commoditatem ſempiterna gratitudine compenſandam. His igitur auxiliaribus copiis Haldanus & Fridleuus adiuti,ſe quàm celerrimè in Suetiã receperunt, adunatíſque Sueonum & Rutenorum viribus, Noruegianos facilè ſuperantes, tam ſe quàm patriã à formidabili bello liberauerũt.

Ruteni iuncti Sueonibus Noruegios vincunt.

CAP. IIII.

PERACTO eo Noruegiano bello,reſtabant quindecim fratres illuſtri inter Noruegianos loco nati: qui cùm Sueonum victoriam ægriori animo ferrent, ſuóſque cognatos ab eis occiſos vindicare cõſtituiſſent, intra inſulam quandam rapidiſſimo torrente vndique munitam ſe receperunt: nec cõtenti inſuperabilis torrentis præſidio defendi,præaltum etiam vallum quo ſecuriores eſſent, extruxerunt: vnde extructo ponte ſæpius egreſſi,Sueones in vicino poſitos, crebris iniuriis vexauere. Nec facile fuit eorum violentiam virtute populari reprimere. Erant enim animis acres,iuuentutis fiducia audaces,habitu corporis inſignes,fortitudine & diſciplina militari præſtãtes, giganteis triumphis illuſtres, trophæis gentium celebres, ſpoliis locupletes. Præterea canem habebant, horrendæ quidẽ acerbitatis belluã, atque humano cõuictui formidoloſam, quæ ſæpius (vt Saxo Danicus aſſerit) biſſenos ſola viros oppreſſerit. Tandem poſtquàm continuo latrocinio viciniam totam deua-

Quindecim fratres Noruegiani vexãt Sueones.

Fratres illi XV. opprimuntur vno relicto ſuperſtite.

ſtaſſent, magnáſque cædes ſæpe peregiſſent, penates ſpoliaſſent, armẽta ſtrauiſſent, ingentem prædã abduxiſſent, ſpoliatas ædes combuſſiſſent, mares cum fœminis paſſim obtrũcaſſent, omniáſque peſſima facinora diu & impune perpetraſſent, Haldani & Fridleui viribus victi oppreſſi'que fuere, præter vnũ Biornonem, quem Fridleuus impenſiore medicina è vulneribus curatum, præſtita illi fide in ſuam militiam conſcripſit, ratus aliquãdo futurum, vt tam fortem propugnatorẽ ſeſe exhiberet, quàm pertinacem inimicum ſe anteà præſtitiſſet.

CAP. V.

Dani in diuerſa vota confluũt.

INTEREA verò dum Fridleuus hoc modo in Suetia pro Haldano militaret, multa per legatos in Dania egit, vt ad Frothonis regnum liberè admitteretur. Sed cùm Hiarno Regiis honoribus exui, & in obſcurã vulgi ſortem ire nollet, diuiſa fuere Danorũ vota. Alii nanque Fridleuo fauentes, affirmabant ſubmouendum eſſe plebeium hominem, qui ad inſperatũ rerum culmen præter ſanguinis claritatẽ ſolo fortunæ beneficio perueniſſet: alii verò præſentem rerum ſtatum conſyderantes, & Hiarnoni nouo homini fauentes, reſponderunt, hunc & illum Regio ſceptro æquè idoneum cenſeri poſſe, præſertim ſi repudium Hamundæ matris eius attendatur. His diuiduis Danorum votis coram Fridleuo expoſitis, iuſſi ſunt eorum legati redire, Hiarnonémque monere, aut ſceptrum regni deponere, aut armis de rerum ſumma confligere. At Hiarno maioris erat animi, quàm quòd vitã ſalutémq; honori accepto præponeret. Igitur Fridleuus Haldani copiis ſuffultus, aduerſum hoſtem acerrimè pugnans victor euaſit. Attamen Hiarno nihil animum deſpondens, denuò copias coëgit. Sed neque ſecundo bello felicior erat primo. Quippe cæſis fugatíſque ſuis, ſolitaria fuga ſalutem quæſiuit. Demum duello cum Fridleuo congreſſus occubuit, maiorem animum quàm fortunam aſſecutus. Debet itaque Fridleuus Haldani auxiliis, quòd ad Frothonis regnum peruenerit. Si enim Dani eius ſucceſſioni integro affectu fauiſſent, procul dubio totis tribus annis, quibus mortui Frothonis corpus circumferebant, aliquo nũtio Fridleuũ ex Ruſſia ad vacantẽ principatũ reuocaſſet. Poſtremò vnà

Hiarno Danus bis victus á Fridleuo, tandẽ in duello occubuit.

cum

cum Haldano bellum in Noruegianos denuò transfert, occaſione accepta ex negatis ab Amundo eorum Rege nuptiis, petiuit enim eius filiam Frogertam: re autem vera maius deſyderium vterque habebat, iniurias ſuperiore bello à Noruegianis acceptas vindicare. Igitur grauiſſimo prælio commiſſo, cecidit Amundus, & filia eius in matrimoniũ Fridleui victoris deuenit: qua potitus, vt parem gratiam Haldano adhuc cœlibi referret, Hitthini filiam (quam monſtro quondam liberauerat) eidem in coniugium ſociauit. His itaque feliciter geſtis, tam inuiolabilis amicitia vſque ad vltima fata inter Haldanum & Fridleuum continuata fuit, qualem prius Ericus & Frotho per ſummam atque integerrimam fidem mutuis amicitiæ officiis coluerunt. Tandem Haldanus ab ingratis æmulis domeſtico ferro impetitus occubuit.

Amundus Rex Noruegię ſuccũbit, et Frogerta filia eius Frothoni nubit.

Haldanus hitthini filiam in matrimonium accipit.

Haldanus occubuit.

CAP. VI.

HIC locus exigere videtur vt Starchateri inuicti pugilis memoria habeatur. Quam quia Saxo diffuſius agit, volui potius ipſam ex eo ſummatim excerpere, quàm conterranei hominis laudes ſuſpecta affectione extollere. Erat enim Sueticus, ſiue Helſingus, non autem Taueſthius, aut Eſthius, vt quidam putare vidẽtur. Teſtantur id non ſolùm noſtræ veteres hiſtoriæ, ſed Suetici nominis interpretatio, qua Starcher fortẽ ſignat, quaſi diceres Fortem atherũ, qui Taueſthio, vel Eſthio ſermone Vege ather dici debuiſſet. Similis ratio nominis eſt de patre eius Storuercho, qui Eſthia lingua Sureuercho dictus fuiſſet. Præterea Saxo ipſum in vita Siualdi fortiſſimum Sueonũ appellat. Siquidem is admiratione dignus homo, natus eſt parum poſt Chriſtum natum; peregit que trium hominum ſecula, fortis &

STArchaterus Sueonum fortiſsimus ætatis longęuę.

pugili apud Saxones gymnicis palmis clariſſimo congreditur: cuius pugno primùm ita obrutus memoratur, vt genibus niſxus humum mento contingeret. Quam corporis nutationem egregia vltione penſauit. Nam vbi reſuſcitato poplite manum expedire, ferrúmque diſtringere licuit, medium Hamæ corpus diſſecuit: eáque victoria Saxones Danorum ſubiecit imperio. Quo facto in Suetiam reuerſus, Haldaníque militiam proxima familiaritate complexus, nunquàm bellorũ exercitio abſtinuit, vt abſtractum deliciis animum continua armorum intentione torqueret, ſibíque nũquàm ebrioſa potione indulſiſſe diceretur. Ad conuiuia nunquàm voluit inuitari, aſſerens hunc ſcurrarũ & paraſitorum morem eſſe, lautioris alimoniæ gratia ad alienæ culinæ nidorem decurrere. Quocirca non ſecus ac graui iniuria affectus, inuitantes grauibus pœnis afficere conſueuit. Præterea ab Helgone Noruegiæ Rege (cui nouem eximiæ fortitudinis pugiles ipſo nuptiarum die ſub duelli prouocatione ſponſam abripere voluerunt) ſuppliciter rogatus, quòd tãto diſcrimini auxilium afferret, tam promptiſſimo animo precibus aſſenſit, vt Helgone ad locum pugnæ præcedente, interiectis aliquot diebus profectionem orſus, tantum locorum diali & pedeſtri itinere emenſus prodatur, quantum præcedentes diebus duodecim equeſtres peragraſſe dicuntur. Interrogatus à pugilibus, an ei dimicandi virtus ſuppeteret, non vnum tantum, verùm quotlibet admiſſos excipiendi certiſſimas ſibi vires extare reſpondit. Sequẽti die cũ contemptu aduerſariorum campum ingreſſus, ſub mõtis cuiuſdam cliuo ſeſſione quæſita, aduerſum ventis ac niuibus corpus præbuit. Tunc quoque ac ſi verno tempore apricandum fuiſſet, depoſita veſte demẽdis pulicibus operam dabat. Purpureum quoque amiculum, quo nuper ab Helga (id erat nomen Regiæ ſponſæ) donatus fuerat, ſentibus iniecit, ne contra ſæuientia grandinis tela, indumentorum vmbracula mutuatus videretur.

Hamam Saxonem deleuit.

Reuertitur in Suetiam.

Fugiebat delicias & conuiuia.

Helgonis Noruegiæ Regis partes defendendas ſuſcepit.

CAP. VIII.

TVNC etiam athletæ montẽ ex oppoſito ſubeuntes, auerſum ventis ſedẽdi locũ petũt, accẽſóque igne frigus depellũt. Deniq; non viſo Starchatero, quendam mõtis faſtigio im-

mittunt,qui tanquam è ſpecula eius contemplaretur aduētum. Is in deuexa montis parte ſenem proſpicit ſcapulis tenus niuali deſuper reſperſione contectum, quem percontatur an is ſit,qui promiſſas pugnæ partes agere debeat. Cum'que ſe hunc eſſe Starchaterus aſtrueret,ſuperuenientes cæteri, pariter'ne omnes an ſingilatim excipere ſtatuiſſet,interrogant. At ille: Quoties, inquit,mihi triſte canum agmen oblatrat,ſimul nō viciſſim eos abigere ſoleo. Ita ſe cum vniuerſis quàm ſingulis confligere malle ſignificans,aduerſarios prius dictis, quàm armis contemnendos putabat. Inito conflictu,ſex eorum abſque mutuo vulnerum receptu proſtrauit,tres verò reſiduos, quanquàm multis vulneribus ab eis affectus,fratrum exemplo conſumpſit.

Starchaterus nouem athletas vno cōgreſſu ſimul proſtrauit.

CAP. IX.

DEMVM interiecto tempore, cùm apud Haldanum Sueonum Regem militaret,intellexiſſet'que Daniæ Regē Ingellū prorſus petulantiſſimi luxus illecebris mācipatum, vitiáque pro virtute complexum,intermiſſis'que Regiæ maieſtatis officiis, ſordidum luxuriæ mancipium euaſiſſe, dolenter ferēs tantæ indolis iuuenem,tam inclyti patris filium exuiſſe, eximiū carbonū faſcem,tanquàm opimam ſarcinam humeris ſuis Daniam petiturus impendit. Rogatus ab obuiis quid tam inſolitum onus deferret,Ingelli Regis hebetudinem ad acuminis habitum ſe perducturum aſtruxit. Nec minus quàm dixit effecit. Tantū enim valuit fortiſſimi & diſertiſſimi monitio, vt Ingellus ex enerui & molli illecebrarū mancipio, magnanimus virtutum cultor euaderet,patríſque ſui interfectores,quos ad primum familiaritatis gradū extulerat,trucidaret. Quo peracto, Starchaterus ſuis monitis ſatisfactum gaudens, gratias agendo multa præclara in laudem veteris militiæ dixit: inter quæ nonnullos ſuæ adoleſcentiæ mores (vt Saxo habet) commem orans inquit:

Ingellum Daniæ Regē effœminatū miro ingenio animauit.

Carmina Saxonis de vita Starchateri.

Imberbis quando ductum auſpiciúmque ſequebar
Militiæ Rex Hacho tuæ,laſciua peroſus
Ingenia,& luxum,nil præter bella colebam.

Exercens

Exercens animum cum corpore, mente profanum
Omne relegaui, ſtomachóque placentia fugi,
Fortia complexus animo, nanque arma profeſſus.
Aſpera veſtis erat, cultúſque parabilis olim,
Rara quies, ſomníque breues, labor otia longè
Propulit, & parco fluxerunt tempora ſumptu.
Non vt nunc quidam, quibus inſatiata cupido
Ingluuie cæca viſum rationis inumbrat.
Horum aliquis veſtis operoſæ tegmine cultus,
Molliter alipedem flectit, ſparſam'que renodat
Cæſariem, & laxos patitur fluitare capillos:
Diſcere ſæpe foro, turpíque inhiare lucello
Gaudet: & hoc ſtudio vitam ſolatur inertem,
Venali celebrans commiſſa negotia lingua.
Vi violat leges, & ferro iura laceſſit,
Obterit innocuos, alieno paſcitur ære,
Stupra, gulámque colit, riſu conuiuia mordax
Inſequitur, ſic ſcorta petens vt ſarculus herbam.
Occidit ignauus, dum prælia pace quieſcunt,
In media ſi valle cubet: teſtudine nulla
Tutus erit, qui fata timet: ſors vltima viuum
Quemque rapit: latebra letum depellere non eſt.
At ego qui totum concuſſi cladibus orbem
Leni morte fruar, placidóque ſub aſtra leuandus
Funere, vi morbi defungar vulneris expers.

CAP. X.

SEMPER tam remotum à laſciuia animũ habuit, vt ne eius quidem ſpectator eſſe ſuſtinuerit: nunquàm otiũ negotio prætulit: nec minimè quidem luxuriæ aſſenſor eſſe voluit, mollium & timidorum perpetuus irriſor: hiſtriones, ſcurras, paraſitos vbicunque inter bellantes comprehendit, cædendos curauit, ſatius ratus in leuium hominum agmen cuticulæ damno ridiculum dictare ſupplicium, quàm pœna capitis funeſtum imperare diſcrimen: ita iocularis miniſterii, ſordidæque conditionis cateruam probroſo animaduerſionis gene-

Starchaterus animaduertit in molles, timidos, & ignauos.

Vulgus externum fugiebat eſum:
Nec fuit ſummis epuli libido.
Ipſe Rex paruo meminit modeſtam
Ducere vitam:
Mellei temnens ſpeciem ſaporis,
Combibit toſtum Cereris liquorem,
Nec parum coctis dubitabat vti,
Aſſa peroſus.
Menſa perſtabat modico paratu,
Exhibens ſumptum tenui ſalino,
Ne quid externo variaret vſu
Docta vetuſtas.
Amphoras nemo pateraſ'ue quondam
Intulit menſis: dolio profudit
Poculum promus: nec erat catillis
Copia pictis.
Nemo tranſacti venerator æui,
Cantharis iunxit teretes diotas,
Nec cibis lancem cumulauit olim
Comptus agaſo.
Non breui concha cyatho ue leui
Prandium vanus decorabat hoſpes:
Nunc recens morum facies pudenter
Omnia preſſit.

CAP. XI.

TANDEM poſt egregiã facinorũ ſuorũ memoriã in ſenium vergens, hoc ſuccincto carmine totius vitæ & militiæ ſuæ ſtudiũ ſummatim expreſſit, dicens:

At mihi (ſi recolo) naſcenti fata dedere
Bella ſequi, belloq; mori, miſcere tumultus,
Inuigilare armis, vitam exercere cruentam.
Caſtra quietis inops colui, pacémque peroſus
Sub ſignis Gradiue tuis diſcrimine ſummo
Conſenui, victóque metu pugnare decorum,
Turpe vacare ratus, crebras committere cædes
Egregium duxi, & ſtrages celebrare frequentes.
Sæpe graues bello Reges concurrere vidi,

Carmina Starchateri quibus vitam ſuam celebrat.

Et clypeos, galeáſque teri, crudeſcere campos
Sanguine, loricas affixa cuſpide rumpi,
Vndique thoraces admiſſo cedere ferro,
Luxuriare feras inhumato milite paſtas.
Hîc aliquis fortè egregii conaminis autor,
Marte manúque potens, medium dum pugnat in hoſtem,
Intentam capiti loricam diffidit: alter
Caſſide perfoſſa, ferrúmque in vertice merſit.
Hic gladius ſæpe dextra bellantis adactus,
Tegmine diſciſſo capiti diſtrictus inhæſit,
Quando ter Olonis ſummo diſcrimine nati
Expugnator eram: nanque agmine prorſus in illo
Aut gladſum fregit manus, aut obſtanta fudit:
Hæc grauitas ferientis erat. Quid quando Curetum
Littus, & innumera conſtratum cuſpide callem
Primus ligniferis docui decurrere plantis?
Nanque aditurus agros confertos murice ferreó,
Armabam laceros ſubiecto ſtipite greſſus.
Hinc mecum egregiis congreſſum viribus Hamam
Enecui: mox cum Rino duce Flebace nato
Obtriui Kyrios, vel quas alit Eſthia gentes,
Et populos Semgala tuos. Poſt hæc Tilemarchos
Aggreſſus, caput inde tuli liuore cruentum,
Quaſſum malleolis, armíſque fabrilibus ictum.
Hîc primùm didici quid ferramenta valerent
Incudis, atque animi quantum popularibus eſſet.
Theutonici quoque me pœnas autore dedêre,
Cùm natos Suertinge tuos Frothonis iniqua
Cæde reos, domini vindex ad pocula ſtraui.
Nec minus hoc facinus, quando pro virgine chara
Vno ſeptenos necui certamine fratres,
Teſte loco, qui me ſtomacho linquente pereſus,
Non parit arenti rediuiuum ceſpite gramen.
Mox'que ducis Kerri bellum nauale parantis,
Vicimus egregio confertam milite puppim.
Inde dedi leto Vaſzam, fabrum'que procacem
Multaui natibus cæſis: ferróque peremi
Rupibus à niueis hebetantem tela Viſinnum.

Quatuor

Quattuor hinc Leri natos,pugileſque peremi
Biarmenſes,gentis Hybernæ principe capto.
Duflinæ populabar opes,ſemper'que manebit
Noſtra Brauellinis virtus conſpecta trophæis.
Quid moror? excedunt numerum quæ fortiter egi,
Quod'que manu geſſi,ad ſolidum celebrare recenſens
Deficio: ſunt cuncta meo maiora relatu.
Vincit opus famam,nec ſermo ſuppetit actis.

CAP. XII.

POSTREMO prolixa iã ætate defeſſus, ne ſenii vitio priſtinum gloriæ decus amitteret,egregium fore putauit, ſi voluntarium ſibi conſciſceret exitum, fatúmque proprio maturaſſet arbitrio. Olim nanque rei bellicæ deditis morbo oppetere probroſũ exiſtimatũ eſt. Quocirca aurũ librarũ centũ & viginti,quod iam pridem pro Olonis tyrãni interfectione meruerat,collo appenſum gerebat,emendi in ſe percuſſoris gratia, nihil aptius ratus, quàm ſi aurũ quod pro aliena clade tulerat, damno propriæ ſalutis impenderet. Itaque Hatherum ſplendido loco natum, cuius olim patrem occiderat, obuium nactus, hortabatur ne à parentis ſui interfectore pœnas exigere vereretur. Hæc facientem auro quod gerebat potiturum eſſe promittit: & vt eius in ſe animum ferociorem efficeret,huiuſmodi exhortatione vſus fuiſſe commemoratur:

Starchaterus ſibi cędem procurat.

Prætereà Hathere priuaui te patre Lenno.
Hanc mihi quæſo vicem referas, & obire volentem
Sterne ſenem,iugulúmque meum pete vindice ferro.
Quippe operam clari mens percuſſoris adoptat:
Horret ab ignaua fatum depoſcere dextra.
Sponte pia legem fati præcurrere fas eſt:
Quod nequeas fugere,hoc etiam anticipare licebit.
Arbor alenda recens,vetus excidenda: miniſter
Naturæ eſt quiſquis fato confinia fundit,
Et ſternit quod ſtare nequit: mors optima tunc eſt
Cùm petitur,vitæ'que piget,cùm funus amatur,
Ne miſeros caſus incommoda proroget ætas.

Hæc dicens exertam crumena pecuniam promit. Hatherus autem tam fruendi æris, quàm paternæ vltionis capeſſendæ cupidine concitatus, obſecuturum ſe precibus ſpopondit. Cui Starchaterus cupidè enſe præbito, pronam poſtmodum ceruicē applicuit, ne timidè percuſſoris opus exequeretur, aut ferro muliebriter vteretur hortatus, præfatúſq; quòd ſi peracta cæde ante cadaueris lapſum caput ac truncum medius interſiliret, armis inſuperabilis redderetur. Quod vtrum inſtruēdi percuſſoris, aut puniendi gratia dixerit, incertum eſt: fore enim poterat, vt ſaltantem eximii cadaueris moles obrueret. Igitur caput decuſſum morſu terram petiuit, ferocitatem retinens viuētis. Percuſſor fraudem ſubeſſe veritus, ſaltu abſtinuit; quem ſi temerè peregiſſet, fortè nunquàm amplius ſaliiſſet. Hic fuit exitus admirandi gigantis Starchateri: cuius hiſtoriam ideò à Saxone mutuatam in compendium redegi, quia aliena laus efficacior eſſe ſolet quàm propria, præſertim cùm Danus Sueticæ vel Gothicæ nationis hominem commendauerit. Erat enim hic Sueticus pugil, quem corporis proceritas, ingens virium robur, & vita ſupra humanum terminum prolixa, ſingularem faciunt & incomparabilē: cuius exemplo facilè perſuaderi queat, craſſo ſub aëre naſci magnos poſſe viros, & magna exēpla daturos.

STAR Chateri mors.

CAP. XIII.

Vilmerus 43. Rex internus.

VILMERVS Getherici filius, dum adhuc Haldanus in regno Sueonū præſideret, mortuo patri ſucceſſit: qui nihil à paterna magnanimitate degenerans, arma potius in extraneos & remotè poſitos hoſtes, quàm in domeſticos & vicinos Sueones conuertere ſtuduit. Quippe (vt præfati ſumus) cùm illis Gothis à patre præfectus fuiſſet, qui tranſmarinis regionibus (redeunte in Gothiam Getherico) remanſerant, inuictæ militiæ ſtudium tam diligenter exequebatur, vt ſtrenuo patri ſtrenuiſſimus filius ſucceſſiſſe videretur. Enimuerò non ſolo imperio Curetum, Eſtonum, Vlmerugorum, Samogetarum à patre relicto cōtentus, ſed totas

tas ſuæ Gothicæ gentis vires in Ruſſos, à quibus prius laceſſitus fuerat, conuertit; eóſque deiectos ſub tributa coëgit. Illi enim cùm comperiſſent vicinam ſibi Eſthiam ſub Gothorũ imperiũ deueniſſe, non parum formidare cœperunt tam potentem populum ſuo lateri propinquaſſe: Proinde eorum Rex Heruitus ſuſcitata ex terminis vicinorum principatuum cõtrouerſia, bellum Vilmero indicit: ad quod Gothi tam alacres concurrerũt, quaſi nihil vnquam iucundius, quàm arma tractare didiciſſent: priúſque armis accincti intra Ruſſiæ terminos ſe diffundebant, quàm de ſua ipſorum defenſione deliberaſſe putarentur. Quocirca Ruſſi magis ingenio, quàm viribus aut armis vtendũ rati, inuſitati acuminis clauos aduentantibus hoſtibus obiectabant, repreſſuri eorum impetum, quos putabant ad arma fuiſſe tardiores. Sed qui maiora bellorum pericula antè ſuperare didicerant, etiam minutulos clauos prudenter euitauerunt. Secuti enim exemplum Starchateri, qui primus ligniferis docuit decurrere plantis, lignea pedibus tegmina ſubmiſere: quo præſidio ſubſtratos humi aculeos integro expeditóque greſſu cõculcabant. Eſt autẽ ferrum hoc quatuor diſpartitum ſtylis, iiſdémque taliter conſtitutis, vt in quamcunque partem illud iaciatur, triũ pedũ æqualitate ſubſiſtat: quod (ni fallor) Latini Tribulos appellãt, vt habet hiſtoria Herodiana lib. IIII. in vita Macrini.

Heruitus Rutenorum Rex.

Gothi prouocati per Ruſſos ad arma concurrunt.

Gothi ſtratagema Rutenorũ declinant.

CAP. XIIII.

PROGRESSI deinde Gothi ad interiora Ruſſiæ, omnia rapinis, flammis, cædibus inuoluebant, donec cõcurrente vtroque exercitu, atrocius certamen reſtaret: certatúmque eſt diebus duobus tam pertinaciter, vt vix noturnæ tenebræ frameas à crudeli cæde reuocare potuiſſet. Tandẽ Gothi victoriã non incruẽtam aſſecuti, omnes Ruſſiæ partes vſque ad Tanaim fluuium Europæ & Aſiæ limitaneum, ſuum imperium (exemplo illorum veterum Gothorum patrũ ſuorũ) extẽderunt, ſedéſque ibidem ad plures annos firmauerunt, intereà Vilmero Gothorum regnum in patria à patre Getherico relictum reſpiciẽte, & in bonis legibus, ac optimis moribus potenter & prudẽter gubernante: qui etiam Gothis in Ruſſia relictis, exemplo patris priuſquàm ab eis diſcederet, filium ſuum Nordianum præficere

Gothi Ruſsiam vaſtant.

Gothi vincunt Rutenos dilatando imperium ſuum.

curauit: deinde per annos non paucos cum ſumma autoritate latiſſimi imperii ſui terminos in fide & obſequio continens, nomen præclarum inter clariſſimos Reges & Principes ad omnē poſteritatem tranſmiſit. Cuius & aliorum multorum plurima & egregia facinora, nobis illa antiquorū ſimplicitas abſcondita effecit, vt nunc plura & peſſima noſtri temporis flagitia, quàm optima veterum opera nos ſcire fateamur. Quæ enim priſcorum hiſtoria tanta, tamque nefanda ſcelera continet, aut vnquam continere potuit, quanta nunc paſſim in ſummis, mediocribus, & infimis hominibus experimur? Sed hæc diuino iudicio committenda ſunt, à quo corruptiſſimi noſtri temporis mores breui aut emendationem, aut punitionem expectabūt.

CAP. XV.

Nordianus 44. Rex internus.

NORDIANVS Vilmeri filius, ampliſſimum principatum ab auo Getherico, atque à patre glorioſa victoria partum, ſibíque relictum, non æquali fortuna aſſequi & conſeruare potuit. Quippe cùm domi & in patria Gothi ac Sueones diſcordia plurima laborarent, ipſéque Heruitus Ruſſiæ Rex comperta per veram famam morte potentiſſimi Vilmeri, cœpit multis ingeniis ad recuperandam amiſſam libertatē aſpirare: cauítque omnibus ingeniis, ne inſidiæ quas occultis dolis in Gothos meditaretur, eis apertæ fierent, pœnáſque citius quàm libertatem conſequeretur. Emergebat tamen poſt multos occultos conatus dudum conceptæ perfidiæ partus: & cùm Gothi omnia ſecura putarent, nihilque minus quàm

Heruitus rurſus Gothos inuadit.

Rutenorum rebellionem cogitarent, tunc ſubitò Heruitus apparuit innumerabilibus Scytharum & Ruſſorum copiis ſuffultus: tantóque impetu aggreſſus eſt Gothos, vt ſi in eius exercitu perſeuerantia & impetus pares fuiſſent, mox ſublata fuiſſet Gothis omnis ſpes atque occaſio reſiſtendi. Verùm cùm ille impetuoſiſſimus furor paululum remitteretur, Gothi ſe in maxima multitudine perarmant, parati vires viribus opponere,

nere, & imperium virtute maiorum partum atque ampliatum defendere, prius ſanguinem & vitam, quàm honorem in ſe à maioribus transfuſum ignauiter amiſſuri. Fit igitur vtrinque bellum atrox & cruentum, in quo multi ex vtroque exercitu deſyderati fuerunt. Tandem quia Ruſſis in proprio ſolo pugnantibus recentes militum copiæ ſemper ſuppeditabantur, victoria ad indigenas ſe conuertit, quæ extraneos ſeuerius auerſata fuit. Quamuis enim Gothi tam ob multitudinem, quàm militarem diſciplinam inſuperabiles viderentur, tamen nimiis & incredibilibus hoſtium copiis coacti ſunt Ruſſiæ imperium manibus incolarum relinquere: factúmque eſt, vt ex Ruſſia (duce Nordiano) in Lituaniam & Poloniam in maxima multitudine diffunderentur, & tandem poſt nonnulla tempora cũ cæteris Gothis, qui olim Septentrionalem Gothiam, communémque patriam egreſſi fuerant, in Thracia coniungerentur. Fatendum tamen eſt non omnibus Gothis nunc placuiſſe ad incertas ſedes commigrare, ſed natale ſolum potius repetendũ: quos Heruitus victricibus & maximis copiis ſuccinctus inſequebatur, & partem Suetiæ ſub ſuum Principatum redegit. Sed parum admodum eius durauit imperium. Nam confeſtim ſe in ſuam Ruſſiam recipiens, filium ſui nominis Heruitum adminiſtrãdo nouo regno præfecit, quem Sueones ſine mora impugnatum, expugnatúmque occiderunt.

Gothi cedunt innumerabili multitudini Rutenorum.

Gothi diffunduntur in Lituaniã et Poloniam.

Heruitus iunior à Suecis occiditur.

CAP. XVI.

SIVARDVS deinde per ſummã difficultatem ad regni Suetiæ culmẽ aſcẽdit. Enimuerò poſtquàm Suetiæ proceres Haldanum Regem patrẽ eius ob ſeueriorem regni gubernationem occidiſſent, toto ingenio & exquiſitis conſiliis impedire conabantur, ne filium paternæ necis vindicẽ in locum occiſi patris ſublimarent: quanquàm non deeſſent, qui affirmaret paternam ſeueritatem filio innocenti nocere non debere. Durauítque diu ea procerum controuerſia de Rege ſubſtituendo, donec Starchaterus ex Danica

Siuardus 45. Rex internus.

Starchateri cõſilio Siuardus in Regem Suetiæ aſſumitur.

militia,in qua ſolus nouem fortes pugiles vno certamine deuiſerat, ad patriam rediiſſet. Qui cùm ſibi ſummam autoritatẽ, tum ob eximiam corporis & animi fortitudinem, tum etiam ob ſingularem probitatem, & res magnificè geſtas,apud omnes ordines cõparaſſet,haud difficulter cæteros proceres, vt in Haldani ſanguine Regiæ maieſtatis ſucceſſionem conſeruarent, induxit, præfatus non expedire Reipublicæ tanti faſtigii culmen in aliquam obſcurioris ſortis familiam, niſi aliqua grauiſſima cauſa ſubeſſet, transferre, cùm etiam crebra experientia compertum eſſet, humilioris conditionis homines ad ſublimem dignitatis gradum euectos, inſolentiſſima tyrannide omnia corrupiſſe. Itaque magna & ſingulari cooperatione Starchateri Siuardus in paterno principatu ſucceſſit, data prius fide, ne in patris occiſores quacunque occaſione vindicaret. Potuit illa Starchaterus apud Sueones potenter & prudenter efficere: at nullis ingeniis,nullàque quantumcunque diſerta oratione Gothis perſuadere potuit,vt Siuardum in Regem aſſumerent, affirmantibus conſtanter eius parẽtem Haldanum omne ius primogeniti Getherici pridem violaſſe, atque ſeipſum in paternũ imperium præpoſtero ordine intrudi permiſiſſe.

CAP. XVII.

Carolus 46. Rex internus.

PROINDE Carolum Nordiani in externa militia occupati nepotem Gothiæ regno præficiunt: renouatúmque eſt odium inter Suecos & Gothos, quod ſemper omnes viri qui in vtraque parte ſapientiores habiti ſunt, horruerunt,tantúmque in patria inter hos Reges inualeſcebat, vt etiam in longinquiores regiones perniciosa fœcũditate diffunderetur. Erãt enim Olauo Regi Danorum duo eximiæ ſpei filii, Frotho videlicet,qui Vuldam prædicti Suetiæ Regis Siuardi filiã, & Haraldus,qui Signem huius Caroli Gothorũ Regis filiam in matrimoniũ aſſumpſerãt. Hæ duæ coniuges vt erant ex duobus patribus ſummè diſſentiẽtibus natæ, ita

Frotho & Haraldus filij Regis Daniæ ducunt vxores.

ſuos

ſuos maritos quàm arctiſſimo ac fraterno vinculo coniunctos, ad inextinguibile odium perducentes, occaſionem præſtiterũt, vt Frotho fraternæ neceſſitudinis immemor, fratrem ſuũ Haraldum omni probitate ac militari diſciplina conſpicuum, ſtructis occultè inſidiis trucidaret, filióſque eius Haraldum & Haldanum, niſi induſtria Caroli materni aui præſeruati fuiſſent, æquali crudelitate perdidiſſet. Quorum natu maior Haldanus cùm poſt multos & varios caſus adoleuiſſet, non ſolùm patruũ, eundem'que patris ſui occiſorem Frothonem occîdit, ſed & regnum eius Daniam occupauit: deínde in Sueones (eò quòd inde oriunda eſſet Vuilda, quæ putabatur Frothonem ad fraternam necem accendiſſe) arma conuertit, Regem'que eorum Siuardum ob mala merita malè educatæ filiæ occîdit.

Malę coniuges prouocant maritos fratres ad exitiale malũ.

Haldanus filius Haraldi vindex paternę necis.

Siuardus Rex occiditur.

CAP. XVIII.

CAROLVS igitur non ad aliquam humanæ vitæ felicitatem, ſed ad plurima pericula tam apud ſuos, quàm apud vicinos & exteros, Gothico regno præfectus eſt. Cùm enim in ſumma controuerſia cum Siuardo Sueonum Rege verſaretur, æſtimabat ſibi ac ſuo regno optimè conſultum iri, ſi Daniæ Regem ſibi aliquo arctiſſimo amicitiæ vinculo conciliaret, ne inter duos potẽtiſſimos Reges medium ſortitus locũ, vtriuſque potentiam aliquando ſibi infenſam pâteretur. Igitur (vt dicere cœpimus) optimæ ſpei iuueni Haraldo Danorum Regis Olaui filio, vnicam filiam Signem matrimonio copulauit: cum qua inſignis virtutis pugilem Vitolphum, tanquam opportunum in aliena terra præſidium mittendum curauit. Sed quod ſingulari ſpe ad ſuam ſalutem perpetuam diſponebat, hoc aduerſa fata ad eius extremam perniciem ob peſſimarum coniugum corrixationem (vti iam diximus) conuerterunt. Horrendum profectò ſtultarum mulierum exemplum, ab imprudentum virorum moribus acceptum. Solent enim inſenſati atque effœminati viri, cùm in ſe nihil prorſus virtutis habeant, ex maiorum ſuorum nobilitate ac virtute (à qua remotiſſimi ſunt, ſeſe turgidos oſtentare: at ſi eorum perſonas

Signe filia Caroli datur in matrimonium Haraldo Olaui filio.

Vitolphus pugil.

penitius inſpexeris,nec veſtigium veræ virtutis in omni eorum actione inuenies. Sed his omiſſis ad Carolum redeamus: Qui cùm ſaluandis occiſi Haraldi liberis, ſuiſque ex filia nepotibus magis ſolicitè quàm ſecurè inuigilaret, procuratis à Frothone paricida inſidiis extinguitur. Sed nec Frothoni ſua paricidia inulta manſere. Nam iidem huius Caroli nepotes Haldanus & Haraldus (vti præfati ſumus) impiũ eius ſanguinẽ exhauſere.

Carolus necatur.

Frotho interficitur.

CAP. XIX.

Ericus 47. Rex internus.

ERICO deinde Siuardi Sueonũ Regis ex Vuilda nepoti in locum occiſi materni aui ſurrogato, grauiſſimæ in omnibus rebus difficultates, ob eiuſdem matris Vuildæ iurgia & conuitia cõtra Signem Gothicam fœminam & Reginam cõgeſta, emerſere. Siquidem Haldanus Signæ filius, ob amiſſi parentis Haraldi & materni aui Caroli necem, vbique grauis atque inuictus vindex imminebat. Occiſis enim Frothone patruo, eodem'que paricida, & Siuardo Sueonum Rege, nunc demum in hunc filium eius Ericum à terra & mari bellum parat. Ericus tamen magno atque præſtãti animo bellum commiſſurus, militem non imbellem ex Sueonibus cõtraxit, copiáſque viribus & armis inſtructiſſimas, contra aduẽtantis hoſtis impetum educit: fit inſigne atque atrox prælium, non modò inter infimæ ſortis milites, verumetiam inter admirandæ fortitudinis pugiles, & proceres, atque ipſos agminũ duces. Claruit præcipuè in hoc bello eximia Haldani fortitudo. Quippe cùm cæteris pugilibus corporis & animi fortitudine præcelleret, abiecto ſcuto caput galea muniit, & vtranque manũ clauæ eximii ponderis immittit, progreditúrque in acerrimas hoſtium turmas, omnia occurrentia proſternens: nec erat aliquod tam firmum obſtaculum, quod tãtæ molis impetum fruſtrare poſſe videretur. Inter ſummæ fortitudinis opera Haquinum Erici pugilem ſibi in acie occurſantem proſtrauit: fortuna tamen tanto eius animo non reſpondit, nam victus ſalutem fu-

Haldanus in Ericum vindictã molitur.

Haldani egregia fortitudo.

Haldanus Haquinum pugilẽ proſtrauit.

ga

ga quærere cogebatur: peruenitque poſt multos errores & deuia ad terras Helſingorũ, opportuno ſuſceptus hoſpitio à quodam Vitolpho pugile, qui olim (vt prædiximus) Signem Haldani matrem è Gothia in Daniam comitatus fuerat, patríque Haraldo fideliter vſque ad vltima fata militauerat.

Haldanus victus fugit ad Vitolphũ pugilem.

CAP. XX.

Ericus perſequitur Haldanũ.

Vitolphus erat magicæ artis peritus.

AT Ericus comperta Haldani fuga, mox expeditiſſimos milites dirigit, qui ipſum ex penetralibus Vitolphi extractũ occidant, aut ad ſuum conſpectum adducãt. Sed erat Vitolphus in arte magica adeò peritus, vt venientibus confeſtim adimeret omnem oculorum vſum, ne propinquas ædes viſu aut veſtigiis indagare potuiſſent. Itaque Haldanus geminum à Vitolpho beneficium in extrema rerum ſuarum fortuna aſſecutus eſt. Quippe ab inſidiis potentiſſimi hoſtis fideliter ſeruatus, deínde à mortiferis vulneribus quæ in bello ſuſceperat, diligentiſſimè curatus, optatum aduerſæ fortunæ remedium præter omnem ſpem feliciter inuénit. Didicerat enim Vitolphus ex diuturna & continua militia, quæ carnẽ eius multis vulneribus ſulcauerat, certiſſima medicinæ artis experimenta, quibus Haldanum ad priſtinæ incolumitatis habitum breui temporum curſu perduxit. Igitur recuperata ſalute, exercitum vndecũque poterat congregauit, bellúmq; nihilò felicius quàm prius in Ericũ promouit. Nam cùm Ericus populo & viribus prævaleret, Haldanus ſe ad inſidioſa ſtratagemata conuertens, conabatur ipſum ad impenetrabiles montium ſaltus pertrahere: qua aſtutia minimè ſuccedente, ſe cum commilitonibus in montium faſtigia recepit, vnde ingentia ſaxa in ſubeuntem Erici exercitum cum tanto fragore præcipitauit, vt cœlum in fulmina & portentoſa tonitrua ruptum putaretur. Sed erant perridicula tonitrua Claudiana, auditu quidem horrenda, ſed exitu vana, tantum aberat vt autori victoriam conciliaſſent, aut incolæ ipſum diuino honore pro tam inani & ludicro facinore dignũ iudicaſſent.

Vitolphus callebat artẽ medicandi.

Haldanus Erici exercitum ſaxis obruere conatur.

CAP. XXI.

CVM ergo Haldanus à montibus & ſyluarum latebris præſidium ſalutémque mutuaret, Ericus nolens circa eius ob-

ſidionem fruſtra occupari,exercitum claſſi impoſitum vſque in Daniam ſecura aura deducẽs,Haraldum Haldani fratrem Danorum regnũ perfunctoriè moderantem in bella prouocauit. Qui confeſtim copiis coactis,obuiàm aduenienti prodibat:cõmittitur atrox & cruẽta pugna,diúque ab vtraque parte victoria expectatur,quæ tandem Sueonum partibus inclinatur, victóſque & infeliciter pugnantes Danos proſtrauit. Qui tamen reſumptis viribus,audaciore quàm proſperiore fortuna bellum renouant: ſed erat inanis ſpes,qua contra inuictam hoſtiũ potentiam erigebantur. Próinde victi profligatíque temerariæ pugnæ pœnas pependerunt. Neque tamen ſatis eſſe credebãt ſe gemino prælio ſuperatos,niſi & tertiũ aggrederentur:in quo (occiſo Haraldo)manus victas Suecis porrexerunt.Itaque Ericus ſubacta Dania, victorem exercitum in Suetiam reducens, diuturnam felicem'que requiem adeptus eſt, donec Haldanus patris,fratriſque, & plurimorum neceſſariorum ſuorum necem ſtatuiſſet in Ericum vindicare. Ad id enim non impotentem ex toto Danico imperio exercitum coëgit, ipſúmque in Suetiã Ericum oppreſſurus tranſuexit. Occurrit Ericus multo & valido milite cinctus, & ſi viribus non dolis manus conferendæ fuiſſent, victor nimirum euaſiſſet. Enimuerò dum Haldanus ſuorum paucitati diffideret,victoriam aſtutia & dolis comparauit, quando Ericum ad præparatas inſidias protractũ cõprehendit, comprehenſóque poteſtatem fecit vitam obſequio redimendi: at magni atque inuicti ſpiritus homo, precariam vitam agere dedignatus, mortem ſeruituti turpitudiníque anteponebat.

Ericus oppugnat Haraldũ & Daniæ regnum.

Dani bis victi.

Haraldus occubuit, & Dani tertiò ſubacti.

Haldanus fratris necem vltus eſt.

CAP. XXII.

Haldanus 48. Rex internus.

HALDANVS Caroli Gothorum Regis ex filia Signe nepos,poſtquàm in patris & fratris occiſores potẽter & proſperè vindicaſſet,conſenſu Suetiæ procerum in Sueoniæ Regem ſublimatur. Dignus ſiquidẽ ab omnibus putabatur, vt qui paricidalis criminis tam ſtrenuus vltor extitiſſet, etiam Rex conſtitutus à ſubiectis populis omnem impietatem eliminare curaret,virtuteſque bellorum tempeſtate concuſſas,in priſtinum

ſtinum ſtatum atque vigorem collocaret. Hic ſui regni auſpicia felicius à vicinorum Principum concordia inchoanda exiſtimans, Vnguinum Gothorum Regem ſanguinis propinquitate coniunctum, miſſis prudentibus legatis, ſibi ad ſtabile & perpetuum fœdus conciliauit, prudenter quidem ex præteritis ad futura proſpiciens. Quemadmodum enim Reges, & regnum Sueciæ ob controuerſias, quæ aliquando cũ Gothis inciderant, ad grauiſſima quæque incõmoda corruerãt, ita perſeuerante vtriuſque partis concordia, nulla pars humanæ felicitatis eis vnquam defuiſſe videbatur. Compoſitis deinde in patria omnibus Reipublicæ partibus, ne ciuibus & incolis ſuis grauior, quàm iuſtum & æquum eſſet, immineret, totã ſuæ militiæ multitudinem à viſceribus ciuium abſtractam, claſſi'que impoſitam, contra piratas (qui tunc vbique mare Sueticum infeſtabant) eduxit, palàm affirmans eos Reges nocentiores eſſe quocunque publico hoſte, qui ob ſuperbam ignauiam in ſuis ædibus à militari exercitio ſeparati commorantur, ſubiectíſque populis formidabiles, hoſtibus verò contemptibiles apparent. Vidi ego aliquãdo eius generis Principes, eorúmque tyrannidem expertus ſum, qui in ſubſtratum populum leones & tigrides erant, at in hoſtes omni lepore timidiores notabantur: plures quippe ſine numero ciues, quàm hoſtes opprimebant. Sed his belluis (in quorum memoriam inuitus incido) omiſſis, ad Haldanum fortiſſimum atque prudentiſſimum Regem reuertor: Qui (vt diximus) ſuæ gregariæ militiæ turmas in naualibus bellis continuè exercebat, nunc Daniam cuius etiam Rex erat, nunc Suetiam, & Gothiam ab omni domeſticorum & piratarum iniuria conſeruando, nihílque omittendo quo ſubiectos ſibi populos feliciores efficere potuiſſet. Inter cæteros autem piratas duo erant vegetioris ingenii Vandali, ſiue Curetes, Anũdus & Tocho, qui acrioribus bellis circumpoſitas regiones moleſtabant. Hos Haldanus maritima pugna aggreſſus extinxit.

Vnguinus Rex Gothorum.

Haldanus piratas perſequit.

Anundus & Tocho piratę extinguuntur.

CAP. XXIII.

ATTAMEN nonnulli in Suetia emerſere, ſanguine quàm moribus nobiliores, qui tam ſedulos Haldani labores, & nunquàm intermiſſas pro ſalute publica excubias, ingrato animo æſtimarent: totíſque conatibus ipſum in extremum vitæ & honoris diſcrimen adducere moliebantur. Huius factionis caput erat quidam Siualdus clariſſimo loco natus, qui apud Sueonũ concionem multa abominanda facinora in abſentem Haldanũ congeſſit, argumento ſumpto ab occiſione Frothonis, quam non ſolùm orationis vehemẽtia, ſed multo lachrymarum profluuio ita auribus præſentis populi inculcauit, vt parũ abeſſet, quin ſtatim Regio honore (quẽ ſummoperè ambire videbatur) donaretur. Quibus compertis Haldanus, coactis ad cōcionẽ militibus, inſinuat quomodo ingrati Sueonum proceres, pro quorum pace & tranquillitate tot vitæ diſcrimina ſuſtinuerat, iniurias, & inſidias, omniáqꝫ publicæ hoſtilitatis ſtudia in ſe pertinaciter meditarentur: proinde neceſſarium fore, illum rebellium conatum in prima origine ſuccidi, ne longiorem moram aſſecutus altiores radices emittat. His dictis totius claſſis robur & arma, ab atrocibus hoſtibus ad reprimendos ingratorũ ciuium tumultus reuocauit. At Sueones viſa magnitudine aduentantis exercitus, mox à Siualdo defectionis autore paulatim defecerunt. Sed pertinax in bellace viro animus, in nullo remiſſior apparebat. Miſſo enim ad Haldanum nuncio inquit: Si te virum fortem fateri volueris, progredere mecum in campum, vt vnius aut alterius occaſu cætera multitudo ſeruetur. Ego & ſeptem filii mei ex vna parte ſtabimus, te & filiis tuis ex aduerſo pugnantibus. Non equidem, ſubintulit Haldanus, duellum detrecto, ſed iniquam conditionem, qua ſolus contra octo prouocor, iuſtè reprehendo. Tum Siualdus: Nil mirandum, ait, hominem mẽte & corpore frigidum occaſiones quærere, quibus ſe à pugna eximat. Ego & filii mei vna caro cenſendi ſumus. Si tu hactenus frigido & infœcundo toro cubuiſti, affer ergo in campum vnita membra, quãdo ego in filios diſperſa iterum in certamen aſſumo. Hac qualicunque ratione Haldani

Siualdus quidã contra Haldanum conſpirationẽ molitur.

Sueones à Siualdo deficiunt.

Haldanus prouocatur ad pugnam, quam minimè dettrectat.

Haldani magnanimitas ſe ad iniquum certamẽ adduci permiſit: victórque proſtratis patre & filiis, à toto populo ſalutatur. Déinde abſumpto vno peſtifero capite, mox alterũ priore perniciofius emerſit. Nam Harthbenus pugil Helſingicus omnia alia potius, quàm Regem optimis moribus præditum pati volens, non diſtulit ipſum, quem ſuorum enormium facinorum vindicem formidabat, ad ſingulare certamen denuò prouocare. Erat ille Harthbenus monſtroſa longitudine, vtpote nouẽ cubitis in altum porrectus, cui etiam duodecim athletæ commilitones fuere: quorũ opera quoties illi præſaga pugnæ rabies inceſſiſſet, vinculorum remedio oborti furoris impetus propulſabatur. Ea fortitudine ad omne nefas abutens, nullius illuſtriſſimæ virginis aut fœminæ pudicitiam intentatam permiſit. Siquidem raptas Regum filias ſtupro fœdare gloriæ loco ducebat, tantóque ſe clariorem æſtimabat, quantò ſplendidiores concubitus violentius aſſequi potuiſſet.

Siualdi cum ſeptem filiis cædes.

Harthbenus helſingus pugil inuſitatę magnitudinis.

CAP. XXIIII.

HVNC Haldanus cùm ab eo ad ſingularẽ pugnam prouocaretur, magnanimiter cõtempſit, affirmans ſe ſolum cum eo & duodecim commilitonibus ipſius cõgredi paratum. Quo contemptu Harthbenus perfuſus, ſtatim ſex è ſuis athletis ferro cõſumpſit, déinde ſex reliquis ſociatus, pugnam cum Haldano conferens, victoria caruit & vita, plaudentibus cunctis ad mortem tam inſignis & ſpurciſſimi latronis. Hoc monſtro oppreſſo, mox aliud opprimendum offertur. Nam cùm comperiſſet Grimonem eximiarum virium athletam, Hatheri Noruegici Regis filiam Torildam ſub duelli comminatione expetere, illuc ſuo more monſtra domiturus acceſſit. Nec bonæ ſpei bonus effectus defuit. Nam Grimonem (quamuis athletica fortitudine, atque magica arte cõſpicuum) ita oppreſſit, vt perpetuò mancum atque imbellem reddiderit. Itaque Haldanus Torilda potitus, filium Aſmundum, à quo Noruegiæ Reges ſe prodiiſſe gloriantur, ex ea ſuſcitauit. Tandem cùm didiciſſet Ebbonem quendam plebei generis piratam, Vnguini Gothorum Regis filiam Sigrutham in coniugem, &

Harthbenus cũ ſuis commilitonibus occũbit.

Aſmundus Haldani ex Torilda filius, à quo Reges Noruegię prodierũt.

dimidium Gothici regni in dotem poſtulare, indignanter tam diſparis conditionis copulam tulit, ſe'que ignoto habitu deformatum inter nuptiarum auſpicia in regiam Vnguini recepit: vbi præmiſſa acerrima obiurgatione in plebeii hominis temeritatem, quòd auderet ſe Regibus coæquare, Surge, in quit, & ferro mecum decernens te virum oſtende, non anteà voto quàm victoria potiturus. Monſtris nocturnam pugnam Ebbo conuenire reſpondit. Qui tandem Haldano importunius perurgente, & ſub luſtris lunæ ſplendorem diem referre affirmante, e medio conuiuii ſurrexit, primóque impetu nequicquàm ſe defendere tentās occiditur, verſis in fumus & exequias nuptiis, quas diſparitas conditionis conciliaſſe videbatur. Hic erat exitus plebeii hominis, quem nec virtus, nec generis claritas nobilitauit. His per Haldanum in materno regno Gothorum feliciter actis, ſe in Suetiam recepit, diúque in tranquillitate regnando, gloriam ſui nominis apud omnes meruit immortalem.

Ebbo occidit.

IO. MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM SVEONVMQVE

Liber Sextus.

CAP. I.

NVNC autem continuaturi res Gothicas, quas ex difficillimis antiquorum obſcuritatibus erutas ad calcem tertii libri perduximus, indignanti ſimul & dolenti animo ferimus, tam fortem gentem, totque clariſſimis triumphis inclytam, adeò paucos geſtorum ſuorum ſcriptores inueniſſe, donec ad tempora illorum Cæſarum, quibus conflictata eſt, perueniret. Tunc enim Romani ſcriptores ſuorum Principũ laudes ampliaturi, non poterant commodè fortiſſimorum hoſtium virtutem ſilentio præterire: quemadmodũ Vatum præſtantiſſimus AEneam ſummis laudibus extollere volens, Turno eius hoſti non paruam militaris fortitudinis experientiam tribuit. Credendum tamen eſt hiſtoriam Romano autore cõſcriptam, propenſiore ſtudio ferri in ſuorum, quàm alienorum hominũ laudes. Verùm tribuendum eſt hoc affectibus humanis, qui etiam in viris perfecta virtute præditis nonnihil ſibi concedendum putant. Prudentis lectoris eſt, ex plurima lectione quæ probabiliora vidẽtur eligere. Nunc vnde pridẽ digreſſi ſumus redeamus. Diximus ſuperius Auguſtũ Cæſarẽ orbis domitorẽ, nullius gẽtis potẽtiã magis formidaſſe, quàm Getarũ. Ideoq; idem poëta Virgilius lib. VII. AEneidos de Romanis aduerſus hanc gentem bella mouere volentibus perterritus cecinit:

Siue Getis inferre manu lachrymabile bellum. Et Auguſtus ipſe poſtquàm à principio imperii ſui ipſam bellis acerrimis impetiuiſſet, parúmque profeciſſet, voluit po- Auguſtus Cæſar.

ſ

tius eam ſingulari amicitia ſibi conciliatam fouere, quàm eius fortitudinem ad bellum prouocatam experiri. Próinde (vt ex Suetonio Tranquillo diximus) Commoſito eius gentis Regi filiam ſuam Iuliam deſpondit, petita viciſſim eius filia in matrimonium. Qua quidem affinitate effectum eſt, vt per plures annos (imperante Auguſto) Gothi quieti, & Romanis confœderati in Thracia, Daciáque, & ad ripas Danubii permanſerint, ac Cæſare Auguſto morte ſublato, Tiberióque ad imperium aſſumpto, cùm non ea priſtina amicitia colerentur, conſilium ceperint, quo oſtenderent ſe, ſuámque confœderationem à Romanis neque vtiliter negligi, neque ſecurè contemni poſſe. Igitur coactis copiis ſe in vniuerſam Mœſiam Romano imperio ſubiectam effundentes, omnia ferro, flammis, rapinis deuaſtabant. Deínde poſt direptas vrbes, depopulatos agros, multiplicéſque hominum ſtrages, præda onuſti ſe in ſua receperunt. Voluit quidem Tiberius eam Gothicæ gentis violentiam reprimere & vindicare, ſed prius in fata conceſſit quàm exercitus ad illud bellum comparatus expediri poterat. Neque eius ſucceſſor Caius Caligula aliquid contra eam gentem agere audebat, quamuis minis maximis ipſam terrere conaretur. Sed timeri non poterat à fortibus hominibus tam perditæ vitæ tyrannus. Quis enim illud monſtrum niſi nimis propè poſitus timuiſſet? Mouit quidem exercitum in Germaniam, ſed nihil fortiter contra hoſtes egit, qui in proprios ciues non ſolùm fortis, ſed violentiſſimus eſſe conſueuit.

Gothi à Romanis contempti terras eis ſubiectas inuadunt.

Tiberius Cæſar.

Caius Caligula Imp.

CAP. II.

Dorpaneus rex Gothorũ extra patriam. Domitianus Imp.

DORPANEVS Gothorum Rex erat in Thracia, ſiue Dacia, quando ille Domitianus ſordidæ auaritiæ mancipium Romanum imperium, quod regendum ſuſceperat, diuexabat. Huius auaritia effectum eſt, vt Gothos tæderet amicitiæ & confœderationis, quam ſub priſcis Imperatoribus ab Auguſti Cæſaris tempore autore Agrippa inierant, deliberaréntque Romanorum terras ſibi viciniores ab auaro

auaro atq; indigno præſide ad ſe armis, & pactis, ſiue alio quocunque modo pertrahere. Solent enim illæ terræ facilius ad hoſtes deficere, quibus ignaui atque auari tyranni dominantur. Nec diu deliberatum erat, antequàm coadunatis copiis Danubium pertranſirēt. Conabantur quidem Romani milites, qui ibi in præſidiis collocati erant, reſiſtere traiicietibus, ſed impoſſibile erat contra tantam hoſtium vim atque importunitatem præualere. Igitur retrocedentes, & in aciem ſe colligentes ad iuſtam pugnam præparabant: pugnatúmque eſt acerrimis armis & animis, donec victoria ſeſe Gothorum partibus applicans, cogeret Romanos ſalutem à fuga mutuare. Sed nec fuga ſaluare poterat, quos Gothi tanto impetu inſequebantur, ſternebant que, & trucidabant. Cecidit in eo cruento prælio Oppius Sabinus militaris induſtriæ peritiſſimus, totius Romani exercitus princeps: pauci admodum ex maximo exercitu Romam rediere, triſtem bellorum exitum nunciantes. Trepidatum eſt Romæ ne victor exercitus poſt tantam limitaneorum præſidiorum, & militum ſtragem, ad interiora Romani imperii ſe liberè diffunderet, omnia pro voto crudeliter vaſtaturus. Próinde Domitianus, qui ſe Deum & Dominum appellari mandauerat, ex ea ſuorum ruina ſatis doceri poterat, quàm parum poſſet illa ſua mentita diuinitas, quæ peregrinorum hominum potentiæ cedere cogebatur: contra quam denuò ingentes copias (quibus Cornelium Fuſcum in Republica expertiſſimum præfecit) comparabat, atque in hoſtes, qui liberius Romanum imperium impugnabant, emittere curabat. Sed nihil felicius pugnatúm eſt ſecundo bello quàm primo. Quamuis enim tantus eſſet Romanæ militiæ apparatus, vt contra hoſtilem gentem certiſſimam victoriam ſibi polliceri potuiſſet, tamen poſt atrox & vehemens præliũ omnes Romanæ copiæ vnà cũ ſuo duce profligatæ, deletæ'que fuerunt: tam'que dirũ vulnus tũc Romana Reſpublica ſibi inflictũ putabat, vt (ſi Blõdo Romano ſcriptori Cornelii Taciti verba afferenti credi oporteat) ſilentio prætereundũ cẽſuerint

Gothi traiiciũt Danubium.

Exercitus Romanorum profligatur à Gothis.

Oppius Sabinus occubuit.

Domitianus formidabat Gothorum aduentum.

Romanorũ copiæ iterum ſuccumbunt.

Domitianus ad tributa Gothis pendenda fuit coactus.

numerum ſuorum militum in ea pugna deſyderatorum, Salluſtii hiſtorici exemplo, qui in ſimili caſu inenarrabilem Romanorum ſtragem occultauit: immò ita victus eſt Domitianus (vt ait Dion Græcus) quòd tributa Gothis ſóluere fuerit cõpulſus.

CAP. III.

Decibalus Gothorum Rex extra patriam,

DECIBALVS poſt fata Dorpanei in Gothorũ Regem ſublimatus, cœpit totis corporis & animi viribus (quæ ei ſemper & vbiq; aderant) meditari, vt quemadmodũ Dorpaneus trãſmiſſo Danubio, Gothicum imperium occupatis Romanorũ prouinciis ampliauerit, ita ea quæ parta fuerant prudenter conſeruaret. Neque eũ meditatio fefellit. Túnc enim Romani ſub ſupérba ignauia Domitiani indignè conculcati, maiorem curam habebãt, quomodo atrocem illum & domeſticum tyrannum, quàm quemuis extraneũ hoſtem amouerent. Sed neque illo (vti meruit) trucidato, & per viliſſimos veſpillones ſepulto, Nerua qui ei ſucceſſit, coërcendæ Gothorum potentiæ par eſſe potuit, tum quia incõmoda ſenectute affectus impediretur, tum etiam quia breui tempore quo imperabat, ad omnia reſtituenda quæ perditus Domitianus amiſerat, minus ſufficere potuiſſet. At Traianus, qui eo defuncto ad imperium peruénit, efficaciores occaſiones, quibus ſubductæ Romanorũ prouinciæ reſtitui poſſent, aſſecutus, nihil differendum putabat, quin inter cæteras etiam illæ quæ Gothorum viribus occupatæ fuerant, rurſus potentia & armis ad mutilatum Reipublicæ corpus reducerentur. Igitur collectis validiſſimis copiis, quas exiſtimabat Gothorum potentiæ pares, arma in Decibalum promouit. Sed non erat tam facile gentem fortiſſimam à ſemel occupatis ſedibus exturbare. Si enim Eutropio & aliis ſcriptoribus credimus, adeò diuturnum erat illud bellum, quòd Thracia ſiue Mœſia, Gothorum ſedes, omnibus rebus humano victui neceſſariis penitus exhaurire tur. Tandem poſt multa acerrima prælia ad eas pacis conditiones

Nerua Imp.

Traianus Imp.

tiones deuentum fuit, vt Gothi tranſito Danubio in ſuas antiquas ſedes remearent, eſſéntque Romanorum ſocii & confœderati. Nec ſolùm permiſſi ſunt veteres ſedes incolere, ſed additi illis fuere ampliſſimi agri, in quibus habitauerãt Thaiphali, ſiue dicere mauis Tribali, & Vandali. Ea prouincia decies centena millia paſſuum in circuitu (teſte Eutropio) continebat. Itaque Romanæ prouinciæ, quas Gothi relinquebant, tam amplis ſedibus compenſari videbantur, vt ex Romano bello victores, aut victoribus pares rediiſſe viderentur.

Gothi tranſmiſſo Danubio redeunt ad antiquas ſedes.

CAP. IIII.

OSTROGOTHA deinde Gothorum Rex effectus, diuturnum, felicémque, & amplum obtinuit principatum, eſt'que inter præcipuos Reges qui ante eum fuerant, iure collocandus. Nec fruſtra ſibi proprium nomen, quod omnibus Oſtrogothis commune erat, aſſumpſiſſe videbatur. Quippe cùm Oſtrogotha Orĩetalem Gothum patria noſtra lingua ſignificet, illi rectiſſimè applicatũ videtur, cuius auſpiciis Gothorum regnum iterum oriebatur, atque in immenſum excreuit, terrorémque Romanæ potentiæ (vt mox dicemus) incutiebat. Cur autem Oſtrogothi vel Veſtrogothi dicantur, & quòd Gothi & Getæ eadem gens ſit, ſuprà commemorauimus. Sed de his aliâs. Nunc ad Oſtrogotham redeamus: cuius hiſtoriam mox ſubiiceremus, niſi in memoriam Maximini Imperatoris incidiſſemus: qui cùm genere Gothus fuerit, inter magnos Gothorum Principes aliquam hiſtoriæ partem ſibi iure vendicabit, vt ex hac gente etiam aliquem mundi dominum, & ad ſummam in terris dignitatem euaſiſſe monſtremus. Eius hiſtoriam tradidere complures, inter quos præcipui ſunt Iulius Capitolinus, Cordus, Herodianus, ex quibus paucula excerpenda curaui, reliqua in ſuo fonte quærenda relinquens.

OSTRogotha Gothorũ Rex extra patriam.

MAXIMinus Gothus Imperator Romanorum.

CAP. V.

MAXIMINVS ſub Alexandro Imperatore enituit, militare verò ſub Seuero cœpit. Hic de vico Thraciæ vicino barbaris loco, ignobili etiam patre & matre genitus: quorum alter ex Gothis, altera ex Alanis geniti eſſe perhibētur, & patri quidem nomen Micea, matri Ababa fuiſſe dicitur. Sed hæc nomina Maximinus primis temporibus ipſe prodidit: poſteà verò vbi ad imperiũ peruénit, occuli præcepit, ne vtroque parente barbaro genitus Imperator eſſe videretur. Fuit ab initio paſtor, mox prima ſtipendia ſub Seuero fecit Alexandri auo. Forma ſtaturáque fuit virili, decorus facie, ingenio ferus, ſuperbus atque omnium contemptor, interdum etiam iuſtitiæ & æquitatis fautor. Seuero ab initio eſt conciliatus campeſtri certamine, quo lixas ſedecim, vnũ poſt alium proſtrauit, cum quibus ob ignobilitatẽ eſt primò luctari iuſſus: mox altero ſudore totidem milites. Quare aurea torque ab Imperatore donatus, accitúſque inter laterum ſtipatores, ac tum demum illuſtrari cœptus eſt, corporis vaſtitate & candore inſigni, oculíſque vegetis ſua ſponte conſpicuis. Miratur Capitolinus ipſum ſæpe vno die bibiſſe vini amphoram. Comédit & libras carnis quadraginta. Cordus (autore eodem Capitolino) ſexaginta ſcripſit. Sudorem ſui corporis vbertim fluentem calice excipiebat, vt interdum ex eo tres impleuerit ſextarios. Tironum legionem, quam ſub Germanico bello accepit inſtruendam, quotidie exercuit, vnáque ipſe exercebatur. Quinos ſenóſue milites quotidie ſternebat. Tum tribunorum vnus, vir ſpectatæ virtutis cauillabundus: Quid mirum, inquit, ſi tribunus milites vincit? Hunc ex prouocatione congreſſum primo impulſu ad terram deiecit, exclamans: Date alium, ſed tribunũ.

Maximinus 16. lixas luctando proſtrauit, totidemq́ milites.

Maximini ingluuies.

CAP. VI.

FVIT (vt Cordus ſcribit) octonis pedibus, atque vno digito maior: pollice ita pingui, vt vxoris dextrocherio pro annulo vteretur: vi tanta, vt equum pugno percuſſum nudaret dentibus, crura calce perfringeret, Topazios lapides fricaret digitis, maiuſculáſque

Maximini robur.

laſque arbores dimidiaret. Quæ virium multiplex experientia effecit, vt Antheum quidam cum vocarent, alii Herculem, aut Milonem Crothoniatem. Ego huius viri fortiſſimi geſta ex Romanis ſcriptoribus libentius adduco, quia in veteribus Gothorum hiſtoriis multi ſimiles pugiles, immò præſtantiores, & gigantea fortitudine præditi paſſim deſcribuntur. Eodémq; tempore, quo Maximinus ſuæ mōnſtroſæ fortitudinis opera hinc inde exercebat, ille admirandi roboris gigas Starchaterus pugil Sueticus (cuius paulò antè meminimus) aliíque quàm plurimi, in prima Gothorum patria æditis vbique clariſſimis & memorabilibus facinoribus viguerunt. Erat Maximinus Seuero ſemper charus, Caracallæ charior, ſub quo magnos ordines duxit: Macrino abſtinuit, tanquam ſui Imperatoris occiſore: Heliogabalum Aurelium impuram belluam contempſit, interim in Thracia apud ſuos Gothos familiariter conuerſatus. At poſtquàm comperiſſet rerum ſummam ad optimum Imperatorem Alexandrum deueniſſe, Romam rediit, magníſque honoribus ab illo eſt exceptus. Primùm ordines duxit, multáque fortiter geſſit: tandem Alexandro apud Gallias militari tumultu occiſo, ad imperium peruénit, indignante Senatu, quòd ſine ſua autoritate imperaret. Bella grauiſſima contra Germanos geſſit, eo conſilio vt ad Oceanum vſque Sarmaticum Romanum propagaret imperium, omni Arctoa plaga longè latéque domita. Sed nuntiata ſibi Africæ defectione, in Italiam rediit, occupatúſque in Aquileiæ oppugnatione à ſuis (ob ſeueritatem) deſeritur, déinde vnà cum pulcherrimo filio eiuſdem nominis à militibus trucidatur. Hæc ex Romanis hiſtoriis idcirco adduximus, vt oſtenderemus ſaltē duos Maximinos Imperatores ex Gothis prodiiſſe: immò inferius in vita Athaulphi oſtendemus, tantam huius gentis potentiam extitiſſe, vt Romanum Imperatorem aliquando pro voto conſtitueret.

Pugiles gigantea fortitudinis plures eo tempore.

Maximinus ad imperium ſublimatur.

Apud Aquileiam cum filio occiditur.

CAP. VII.

NVNC ad Regem Oſtrogotham ſtylum conuertamus: cui in omnibus bellicis rebus feliciſſimi fuere ſucceſſus. Erátque eo tempore huius gētis poſſeſſio ſatis ampla, & in plura regnā diffuſa. Nam vltra Thracias etiam Scythica Pōti

litora tenuit:in quibus tanta terrarum ſpatia protenduntur, tot ſinus maris,tot fluminum excurſus, tot hominum manſiones, & populorum examina reperiũtur,vt iam etiam Romano imperio terrifica videretur. Primum igitur & difficile bellum inter hanc Gothicam gentem,& Vandalos, Marchomãnos,Quados incidit: qui tunc maximam in rebus bellicis gloriam aſſecuti videbantur, ideò quòd inter omnes hoſtes quibus Gothi congreſſi fuerant, vix maiores vires, quàm in gente Vandalorum experiebantur: quæ tunc in Germania longas latáſque ſedes occupabat, Gothis tamen ſub auſpiciis huius Oſtrogothæ Regis pugnantibus cedere cogebatur. Deinde Gothica arma in Romanas prouincias, accepta à Romanorum auaritia occaſione,extendebantur. Cùm enim tunc ſub duobus Philippis Cæſaribus patre & filio milleſimus conditæ vrbis Romæ annus magno atque incredibili apparatu, ingentíque cunctorum lætitia celebraretur, Gothi tum ob ſocietatem,qua Romanis cõiuncti erãt, tum ob ſua maxima in Romanam Rempublicam merita,ſperabãt ſibi egregia munera, & donatiua militaria iuxta conſuetudinem maiorum porrigenda eſſe: id enim fuerat in pactis,vt Gothi duo maxima obſequia præſtarẽt Romanis,vnũ videlicet ne Romanas prouincias inuaderent: alterum vt alias fortiſſimas gentes ab earum inuaſione coërcerent: Romani verò & ſtipendiis, & muneribus ipſorum merita compenſarent. Quod cùm diutius facere diſtuliſſent, Gothi ſubtracta ſibi ſtipendia indignè ferentes, ad prælia Romanis inferenda animos intendunt,non paſſuri ſe ab illis negligi vel contemni, quorum fortitudini vel pares, vel parum inferiores eſſent.

Vãdali Gothis cedunt.

Philippi Impp. Milleſimus annus vrbis conditę.

Pacta inter Romanos & Gothos.

CAP. VIII.

IGITVR Rex Oſtrogotha armata ſuorũ magna multitudine,fines Romani imperii inuaſit, Mœſiámque & alias vicinas prouincias ferro,flammis, rapinis deuaſtauit. Tum Philippi Cæſares conſyderãtes quorſum Gothicus populus ſuam multã extendere conaretur, ſtatuerunt eam in radice ſupprimere,ne cõſecuta longi temporis incrementum inuicta permaneret. Itaque Decium ex ducibus ſuis Reipublicæ peritiſſimum,

Oſtrogotha Romani imperii fines inuadit.

peritiſſimum, multis & validis militum copijs ſubnixum, cõtra Gothos confeſtim emittunt. Qui ſuper ipſos (cùm magis prædandi, quàm præliandi negotio hinc inde diſperſi intenderent) irruens, haud difficile eos vt tranſito Danubio in ſua redirent coëgit. Deinde magnum numerum limitaneorum militum, qui Gothorũ inuaſiones prohibere debuiſſet, exautorauit, quaſi ipſorum diſſimulatione, aut negligẽtia Romanæ prouinciæ hoſtium irruptionibus patuiſſent. Quibus à militia & ſtipendio amotis, alios quos fideliores & animoſiores exiſtimabat, limiti cuſtodiendo præfecit. Reduxitque tunc Romam exercitũ incolumem, ratus ſe non ſolùm bella, ſed omnes bellorum occaſiones prudenter auertiſſe. Sed erat monſtroſæ hydræ caput, quod abſciderat, quod que ſtatim ex ſe inſuperabilem perniciem in Romanam Rempub. propagabat. Hi enim, quos Decius vt inutiles aut negligentes à militia non ſatis prudenter amouerat, grauiter tulerunt ſe pro diuturno ac difficili labore eam ignominiam atque atrocem iniuriam reportaſſe. Proinde ſine mora ſeſe ad Gothos & eorum militiam conferunt, publico totius Romanæ Reipublicæ damno ſuas priuatas iniurias vindicaturi. Nec ſecus quàm ſperabant à Rege Oſtrogotha excipiebantur, qui eorum conſilijs perſuaſus, ſtatuit omne robur ſuæ gentis in Romanorum terras effundere: confeſtimque trecenta millia Gothorum perarmata denuò in fines Romanorũ eduxit. Quæ multitudo facilè limitaneorum militum præſidia penetrans, ad omnes prouincias quas volebat peruenit, ingentémq; prædam vbique nullo reſiſtente contraxit. At inter cætera illuſtria loca quæ tunc depopulabantur, erat Martianopolis natura & arte munitiſſima, quam ferũt Traianum ad honorem ſuæ ſororis Martiæ condidiſſe, cùm didiciſſet ex ipſius manibus in præterfluentem amnem auream peluim excidiſſe, & rurſus ſe dolenti dominæ ex profundo ſpõte reddidiſſe. Itaque Troianus numini loci gratificaturus, eam cõdidit ciuitatẽ, quam tandem florentem, & magnis diuitiis affluentem Gothi diuturna obſidione cingebant, volentes eam à Romanorum imperio alienatam ſuæ ſubiicere poteſtati. Ciues autem tot & tam diuturnis incommodis affecti, tandem multo auro redimunt libertatem. Itaque Gothi accepta ab ea ingenti pecunia, ſpoliatíſque ipſius ſuburbiis, locupletẽ atque incolumem exer-

Decius dux Romani exercitus i Gothos

Decius Romã rediit.

Romanorũ milites exautorati coniungunt ſe Gothis.

Oſtrogotha ryr ſus exercitum validũ in Romanorum terras emiſit

Martianopolis.

Martianopolitę redemerũt multo auro pacẽ à Gothis.

citum in ſuas reduxere regiones.

CAP. IX.

INTERIM verò dum Gothi foris & in Romanis prouinciis prædarentur, non ſinebant aduerſa fata ipſos domi à prædonibus liberos permanere. Siquidem vicina gens Gepidarum eandem violentiam illis domi inferre conabatur, quam ipſi in longinqua militia aliis inferebant. Gens autem Gepidarum ea eſt, quæ in poſtrema claſſe, dum Gothi (duce Rege Berico) Gothiam exuere, vehebatur: quæ à præcedentibus ob tarditatem & inexperientiam rei nauticæ, Gepe conuitioſo nomine inclamabatur. Gepa enim in noſtra Gothica lingua tardum & ſtolidum deſignat. Quo quidem conuitio effectum eſt, vt Gepidæ ſe à Gothis alienarent, regnúmque nõ contemnendæ virtutis ex ſe ſuſcitarent: quod poſteà nõ ſolùm gentibus inferiori Pannoniæ (quam incolebant) vicinis, ſed & ſuis cõſanguineis Gothis grauiſſima belli negotia procreauit, notámque tarditatis & ſtoliditatis ſibi à principio inuſtam, præclaris facinoribus aboleuit. Huius gentis Rex Faſtida cùm Oſtrogotha Gothorũ Rex Romanas prouincias deuaſtaret, collectis ſuorum validiſſimis copiis, duxit in Gothorum terras, ſiue quòd illum inuidia Gothicæ victoriæ ſtimularet, ſiue aliæ cauſæ ipſum ad ea bella concitaſſent. Sunt enim qui ſcribunt Gepidas cùm anguſtius in magna ſuorum multitudine habitarent, optauiſſe à Gothis conſanguineis ſuis partem illarum terrarum, quas habebant ampliſſimas, ſed cùm diu eis negatæ fuiſſent, armis ipſas occupare voluiſſe, præſertim dum Gothi in lõginqua militia impedirentur, quos etiam (vt alii ſcripſere) putabant in deuictis prouinciis ſedes collocaturos. At Oſtrogotha nuntiatis ſibi Gepidarum irruptionibus, indignè tulit ſuos gladios à ceruicibus malè meritorum hoſtium in viſcera cõſanguineorum reuocari. Próinde compoſitis in alieno ſolo rebus, ad propria ſe recipere contendit. Conueniunt igitur fortiſſimæ Gothorum & Gepidarum acies apud oppidum Galthis iuxta flumen Ancha: certatúmque eſt diu & pertinaciſſimis animis inter eos, quos inuicem armorum ſimilitudo, & ſimilis pugnãdi conſuetudo

Gepidę cœperunt moleſtare Gothicas terras.

Gepidę vnde denominati.

Faſtida Rex Gepidarum.

Gepidæ cędũtur à Gothis.

di conſuetudo in mutuam perniciem concitabat. Demum victoria ad Gothos conuerſa, Gepidas (quamuis vſque ad nocturnas tenebras perſeuerantiſſimè pugnantes) victos, cæſos, ac proſtratos profligauit. Tum Faſtida Gepidarum Rex accepta grauiſſima ſuorum ſtrage, trepidus in ſuam regionem ſe receſpit. Neque Gothi fugientem inſequi curabant, rati ipſum ſatis pœnarum ob temerè attentatum bellum pependiſſe. Reliqua tēpora Gothi in ſumma trāquillitate ſub hoc Rege Oſtrogotha deduxerunt: qui etiam pacifico fine quieuit.

CAP. X.

CINNA à Iordane, & à Pōponio Læto Echina, ab aliis verò Omba dicebatur: qui poſt Oſtrogotham in Regem Gothorum ſublimatus eſt. Huius tempore Romana Reſpublica vario modo periclitata fluctuabat, diſſidentibus inter ſe Principibus eius de imperio, ad quod tandē Decius trucidatis duobus Philippis velocius quàm honeſtius peruēnit. Nec ceſſauit ea diſcordia, donec peragratis plurimis terris ad extremos Romani imperii limites diffunderetur. Quocirca Cinna idoneā occaſionē inuadēdi Romani imperii aduenìſſe ratus, duos potentiſſimos exercitus conſcripſit: quorum vnus ad deuaſtādam Mœſiam octoginta millia pugnatorum habebat: nec minor erat alter, quem ſuo ipſius ductu contra Eutheſiam nouam vrbem promouit, quam Troianus in terris Sarmatarum ad ſuæ victoriæ monimentum erexit. Decius igitur pacata vtcūque domeſtica Romanorum diſcordia, terribilem contra Gothos exercitum eduxit. Quod cùm Cinna didiciſſet, voluit potius honeſtè fugere, quàm manus turpiter aut temerè conſerere. Itaque in Thracia Philippopolim vrbem opulentam expugnaturus receſſit. Decius verò vt cognouit hoſtem retro abiiſſe, non quieuit donec in Thraciam ad radices Hemi montis (qui non procul à Philippopoli diſtat) perueniret. Sed prius expugnata & direpta eſt vrbs à Gothis, antequàm Imperator auxilia af-

Cinna Rex Gothorum extra patriam.

Decius fit Imperator.

Philippopolis à Gothis expugnatur.

ferret. Tum Gothi auctis fortunis locupletati animos erexere, auſi iuſta acie ſe Romanis exercitibus (quamuis numero & virtute præſtantioribus) opponere: victi tamen à Decio in illo primo congreſſu, ad anguſtias locorum, quæ in Dardaniis ſunt, expulſi detruſi'que fuerunt, iam'que pro victis habebantur. Quippe duo potentiſſimi Decii Imperatores pater & filius, totius militiæ Romanæ fortitudine ſtipati, obſtinatiſſimè ipſos obſidebant: expugnaſſent'que, niſi Gothi à Decii æmulis præmoniti fuiſſent, quomodo præparatas inſidias euadere poſſent.

Gothi vincũtur à Decio primo cõgreſſu.

CAP. XI.

SVNT (teſte Pompeio Læto) qui ſcribũt Gothos miſſo ad Decium legato ab eo poſtulaſſe, vt omni præda, quam opulentam habebãt, relicta, ſinerentur in ſuas antiquas ſedes trans Iſtrũ remeare. Quod Decius obſtinato ad eorum perditionem animo pertinaciter negabat, præfatus ſe omnino velle perdere gentem adeò inquietam, quæ ſola plus negotii faceret Romano imperio, quàm cæteræ omnes, quæ vniuerſo orbe continentur. Iam'que ſe voti compotem credens, quendã ex limitaneis ducibus Mœſiæ Gallum Trebonianum ad obſidendos exitus, ne euadere poſſent, cum bona copiarum parte emiſit. Hic dux pridem humanam Gothorum conuerſationẽ expertus, perſuaſit eis ne pariter conglobati hoſtem exciperent, ſed in duas turmas diuiſi, alii ſe prope paludem in inſidiis collocarent, dum alii impetu in Romanos facto fugam verſus paludem ſimularent, Deciúmque & eius militem ad inſidias, in quibus omnino periclitaretur, protraherent. Gothi conſilium Galli primo aſpectu reprobantes, putabant illud magis in ſuã quàm in hoſtium perniciem excogitatum: at dum ad nouiſſima remedia circumſpicienda cogerentur, viſum eſt cæteris omnibus magis efficax & opportunum. Igitur in pugnam deſcẽdẽtes, admirationi fuere Imperatori, qui iam eos victos ac proſtratos reputabat, ignoránſque ſe proditum, certam ſibi victoriam pollicebatur, ſtatim'que exercitum prævalidum educens, nihil reſtare credebat, quàm venire, videre, vincere: ſed aliorſum ſeſe alea belli conuerterat. Nam Gothi vti conſtituerant, ad primũ belli impetũ ſimulato metu Decianos ad inſidias perduxerunt,

Decius obſtinatus recuſauit conditiones Gothorum.

Gallus Trebonianus dux exercitus Deciani contra Gothos.

Gothi ſimulato metu Decianis [illegible].

rũt,perductóſque vehemẽtiſſima pugna excipiunt:fiunt vtrinq; magnæ ſtrages,Cæſarianis difficillime in paluſtri loco præliantibus. Decius pater cum filio occubuere:ſenior fortè equo ſedens,ne viuus ad manus hoſtium deueniret, inſiliit in voraginem propinquæ paludis:nam quæſitum eius cadauer nuſquam poterat reperiri. Põponius Lætus ambos Decios ſpõte præcipitatos exiſtimat,vt verẽdum Deciorum exemplum imitati,ſe pro futura victoria deuouerent. Cæterùm ſiue caſu,ſiue cõſilio perierint, gratũ fuit Senatui Populóque Romano eos periiſſe.

Decius cum filio occubuit.

Mors Deciorũ grata Romanis.

CAP. XII.

SILENDVM tamen non eſt Iordanem nonnihil diuerſi à præmiſſa narratione cõtinere. Scribit enim Decium dum concitato curſu contendit ad ſuccurrẽdum Philippopoli à Gothis obſeſſæ, perueniſſe ĩ medio itinere ad Beroã,aliàs Berceam, ibíque ſuper eum dum equos laſſúmque exercitũ refoueret, Cinnam cum Gothis in modum fulminis irruiſſe, vaſtatóque exercitu ipſum in Mœſiã profligaſſe, indéque reparato exercitu rurſus cõtra Gothos rediiſſe, qui interim Philippopolim ceperant, & Priſcum ducem ſibi contra Decium cõciliauerant. Ventũ tunc fuit ad atrocem conflictum,in quo Decii filius ſagitta ſaucius crudeli vulnere trucidatur. Quod pater attendens,quamuis ad milites confortandos magnanimiter dixiſſe fertur,Nemo triſtetur.perditio vnius militis nõ eſt reipub. diminutio: tamen paterno affectu vehementer cõmotus in cõfertiſſimos hoſtes ſe immiſit,aut mortẽ,aut filii vltionem expoſcens : ex qua quidem pugna nunquàm rediit,nec cadauer eius (quamuis ſolicitè quæſitũ)vſquam cõparuit. Traditur Diis ſuis ante ingreſſũ pugnæ in Abritto Mœſiæ vrbe immolaſſe, indéq; loco nomen Ara Decii inditum fuiſſe. Ita Gothi victores non ſolùm Romanam militiam, ſed Romanum Imperatorem vnà cum filio contrucidarunt:nec erat qui illorum viribus & armis reſiſteret. Tandem AEmilianus primò, deinde Gallus cum Voluſiano ſummam Romani imperii adepti, quemadmodum affirmat Iordanes, mox fœdus cum gente Gothorum pepigerunt. Quod fœdus Marcus Antonius Sabellicus om-

Ara Decij.

AEmilianus, Gallus, & Voluſianus Impp.

tium virorum virtute propagatum & auctum, quia mox paulò fuerit inclinaturũ talibus fortunæ ludibriis, præſagio quodam futuri excidii labefactari cœperit. Igitur Gothi ſumpta licẽtioris euagationis audacia (vt Euſebius breuiter commemorat) Pontum, Aſiam, Macedoniam, & Græciam populati fuerunt. Simili breuitate Oroſius eãdem cladem perſtringens ait: Græcia, Macedonia, Pontus, & Aſia Gothorum inundatione delentur. Alii verò, in quibus eſt Iordanes, latius rem explicant, aſſerentes ipſos ductu Principum prædictorum claſſem bellicam viribus & armis munitiſſimam vſque ad Helleſpõtum promouiſſe, deinde Aſiã minorẽ peruaſiſſe, Epheſum cepiſſe, & deuaſtaſſe, incenſo illo famoſiſſimo in omni terrarum orbe Dianæ Epheſianæ templo, quod olim ſuæ gentis fœminæ Amazones fundauere, volentes fortè exemplo illius primi incendiarii ex ea conflagratione nomen aſſequi ſempiternum.

Gothi rurſus inuadũt prouincias Romanorum.

Templum Dianæ Epheſinæ incenſum.

CAP. XIIII.

QVI rurſus prouecti in Bithyniam, Chalcedonem claram vrbem ſubuerterunt: quam poſteà Cornelius Abitius aliqua ex parte reparauit, viſáque fuit nonnihil refloreſcere, attamen veteris ruinæ veſtigia diu præferebat. Troiam, Iliúmque, quæ vix à bello illo Agamemnonico aliquantulum reſpirabant, rurſus hoſtili mucrone deleuerũt, viciníſque vrbibus aut euerſis, aut populatis in Thracias abierunt: vbi ad radices Hemi montis vrbem inuadunt Anchalitanam, quam dudum Sardanapalus Parthorum Rex (teſte Iordane) ex fundamentis erexerat intra limbum maris, & Hemi mõtis radices. Ibi Gothi calidarum aquarũ balneis plurimum delectati, multorum dierum manſionem continuauerunt. Illæ enim quintodecimo milliatio ab ea vrbe diſtantes, ab imo ſui fontis igne ſcaturientes tam ſalubres eſſe creduntur, vt vix in vniuerſo orbe æquè ſalutares pro reparandis hominum membris inueniantur. Tandem omnibus pro voto potitis, præda ingenti locupletati in ſuam regionem redierunt. Emerſit demum inter tot negligentes Romanæ Reipublicæ præſides vnus magnanimus capti Imperatoris Valeriani dux Martianus, qui cooperante Baliſta

Chalcedõ vrbs deſtruitur.

Troia, Iliumq; delentur.

Gothi aquis calidis delectati

Martianus Imperat.

prætorio præfecto etiam poſteà imperauit. Hic collectis vndique copijs, duxit in Gothos per Mœſiam & Thraciã digraſſantes, conatúſque eſt eos extra Romanas prouincias effugare. Sed maiores tunc erant Gothicæ gentis vires, quàm quòd poſſent diſperſis imperii viribus ſuperari: auctáque fuit eorum potentia totis quindecim annis, quibus Romana Reſpub. vel ob Valeriani captiuitatem, vel ob Galieni ſecordiam inſeliciter laborabat. Teſtatur id Trebellius Pollio in vita Galieni Gothi, inquiens, occupatis Thracijs Macedoniam vaſtauerũt, Theſſalonicam obſiderũt: quæ omnia contemptu Galieni fiebant, qui publico Romani imperii malo natus, nulli honeſtæ & præclaræ rei vtilis videbatur. Cætera eiuſdem Galieni geſta Palphurius Curas, & Trebel. Pollio referant. Attamen inſignem ineptiam, quam idem Trebellius eidem Galieno tribuit, ſilere non poſſum. Galienus, inquit, quaſi aliquam rem grandem & triumpho dignam feciſſet, ſimulatas gentes, vtpote Gothos, Sarmatas, Francos, Perſas in triumphum duxit, putans ſe Romano populo eludere poſſe

Gothorum vires augebantur ex principum ignauia.

Galieni ineptia.

CAP. XV.

TANDEM currente anno à nato Chriſto CCLXXI. ſuperbiſſimus Claudius ignauiſſimo Galieno à ſuis ĩterfecto, in imperio ſurrogatur, tantum ad arma & magnifica facinora promptus ac paratus, quantum alter luxu, deliciis, & omnibus flagitiis contaminatus. Hic Claudius cùm nihil magis aut æquè neceſſarium putaret, quàm Gothorum audaciam & potentiam à Romanorum ceruicibus, ſiue prouinciis coërcere, totas aut certè maiores Romani imperii vires contra fortiſſimam gentem (quæ tunc pluſquàm cæteri populi timebantur) cõſcribere curauit. Sed nõ dormierũt Gothi, cõtra quos tãti belli moles inſtruebatur. Quippe qui prius CL. millia ad deuaſtãdas Romanas prouincias emiſerãt, audita fama bellici apparatus qui Romæ fiebat, bellatorum ſuorũ copias geminabãt. Nec deerat ab ea Gothorũ militia fœmineus ſexus, qui muliebribus corporibus viriles animos inſerens, prõptius ad arma, quàm ad voluptates

Claudius Imp.

Gothi parant ſe contra aduentantem Rom. exercitum.

Mulieres Gothicæ bello ſimul accingũt.

voluptates conuolabat. Prius tamen quàm ad pugnam venireretur, longè & latè vagati velut procella quædam quacunque irent prouincias Romani populi afflixere. Enimuerò hinc inde in partes diffuſi, multà prius Romanis damna intulerunt, quàm aduerſus tantam vim hoſtium Claudius ſatis potentem exercitum, quem comparauerat, effundere tētaret. Primò itaque pugnatum eſt in Mœſia circa Martianopolim: terráque & aquis res geſta fuit. Quæ quidem pugna eum exitum habuit, vt nulla potuerit maior clades (iuxta teſtimonium Pollionis) Gothorū rebus infligi. Tradit enim Romanus ſcriptor innumeros mortales aut cæſos, aut captos, multos etiam naufragio periiſſe, cæteram multitudinē diſiectam: nec ſemel & in vno loco, ſed in pluribus locis pari felicitate pugnaſſe Romanos, præcipuè circa Byzantium, & Theſſalonicen, & ad oram Macedoniæ, diuerſiſque terris: nullámque Gothis pugnā non interim funeſtā & exitialē fuiſſe, vt omnes Romanæ prouinciæ ſeruitiorum multitudine, ſpoliíſque eius gentis repletæ ſint. Libet partē epiſtolæ adducere, quam Claudius poſt victoriam ad Senatum Romanum dedit, & ad Iunium Bocchum qui Illyrico præſidebat, in qua nimis magnū mortaliū numerum eo bello conſumptum tradit. Deleuimus, inquit, trecenta viginti Gothorū millia, duo millia nauium alto mari depreſſimus. Hîc autē quid dicam ſatis hæreo, vnū tamen ô Claudi, ſiue Claudiane ſcriptor hîc admiror: ſi tot Gothorum millia in hoc bello corruerunt, rogo vnde iterum tot Gothi cōfeſtim ſuccreuerint, viréſque repararuerint, vt vix anno elapſo difficillimū negotium potentiſſimo duci Aureliano, & toti Romanæ Reipublicæ faceſſere potuiſſet? Proinde ſi Gothis æquè doctus ſcriptor accidiſſet, queadmodū Romanis, multa vtiq; aliter de ſua gēte tradidiſſet: quāuis adhuc nōnulla vetuſtiſſima fragmēta Gothicæ hiſtoriæ in eorū primа patria inueniātur, ex quorū antiquitate aliquando cōſūmatior hiſtoria de Gothicis rebus (vt ſpero) elicietur: interim oportebit vt nobis ex illis hiſtoriarū monimētis quæ à Romanis trādūtur, ſatisfactū putemus. Attendendū tamē eſt teſtimoniū Liberiani, & Flauii Vopiſci, qui aſſerūt Trebelliū in hiſtoria Claudiana adulationibus corruptū, plura addidiſſe veritati: quibus ego eò facilius cōſētio, dū excepto eo Trebellio, priſcorū nullus tot occiſorū recordetur. Prætereà Sabellicus de ipſo Trebellio

Gothi profligātur.

Gothi reuiuiſcunt.

Trebellius hiſtoricus ſcriptis ſuis plura addidit veritati.

ait, quòd de Claudio è familia Conſtantini prognato, adulatione plena omnia ſcripſit.

CAP. XVI.

Cannabas Rex Gothorum.

CANNABAS, ſiue Cãnabaudes, Cinnæ Regi in Gothorum regno temporibus valde perplexis ſucceſſit, quãdo Aurelianus Romanum regebat imperium: qui cùm adhuc dux eſſet exercituum, præceptũ ab Imperatore Claudio ſub hac epiſtola accepit:

Epiſtola Claudii ad Aurelianum ducem exercitus.

Claudius Imperator ſuo Aureliano S. Expetit à te munus ſolitũ noſtra Reſpub. aggredi: quid moraris? tuo magiſterio milites vti volo, tuo ductu tribunos: Gothi oppugnãdi ſũt, Gothi à Thraciis amouẽdi, eorũ enim plerique Europã vexãt: omnes exercitus totúmque militẽ in tua poteſtate cõſtituo: ſolitã nobis æde virtutem: tecũ erit frater Quintilius cùm occurrerit. Ego aliis rebus occupatus, ſummam belli illius tuis virtutibus credo.

Quintilius frater Imperatoris.

Quis iam dubitat quantus fuerit reſpectus, aut terror Gothici populi, contra quem Imperator fortiſſimum ducem, & proprium fratrem emiſerit? Libet etiam hîc inſerere epiſtolam, quam pridem Valerianus, ſiue (vt inquit Flauius Vopiſcus) Romanus Senatus gratias agit Aureliano, quòd Gothos ad Nicopolim vicerit: Gratias, inquiens, Aureliane tibi agit Reſpublica, quòd ſe à Getarum poteſtate liberaſti. Abundamus per te præda, abundamus gloria, & his omnibus quibus Romana augetur felicitas. Accipe igitur pro rebus à te optimè geſtis coronas murales quatuor, vallares quinque, nauales duas, ciuicas duas, puras haſtas decem, vexilla bicolora quatuor, tunicas rurolas Ducalis ornamenti quatuor, pallia proconſularia duo, togam prætextam, tunicam palmatã, togam pictam ſubarmalem profundam, & ſellam eburneam: te enim Conſulem deſignamus, & de more ſcipionem dabimus, & faſces. Hæc Senatus. Valerianus autem ad Aelium Xiſum præfectum ærarii ſcripſit, vt Aureliano Cõſuli deſignato Circenſes ludos ædituro, in eorũ apparatũ ex fiſco daret aureos Antonianos C C C.

Epiſtola Senatus Ro. ad Aurelianum.

Aurelianus maximis præmiis & honoribus donatur à Senatu.

Philippicorum

Philippicorum argenteorum tria millia nummorũ, quinquagies ſeſtertiûm æris, tunicas multitias viridesdecẽ, lineas AEgyptias viginti, mãtilia Cypria paria duo, tapetia Afra decem, ſtragula Maura decem, centum ſues, atque oues totidem, maiores hoſtias duas, minores quatuor: præterea conuiuium publicum Senatoribus Equitibúſque Romanis ædi iuberet. Tum Aurelianus dicitur Imperatoribus his militaribus verbis grãtias egiſſe: Ego, inquiens, domine Valeriane Imperator Auguſte ideò cuncta feci, ideò vulnera patienter accepi, ideò equos & cõmilitones meos laſſaui, vt inde gratias ageret Reſpublica, & conſcientia mea: at tu plus feciſti. Ago ego gratias bonitati tuæ, & accipio Conſulatum, quem tu & Senatus datis. Deus faciat vt etiã totus populus Romanus ſic de me iudicet. Si quis igitur dubitauerit quæ & quanta fuerit eo tempore apud Romanos exiſtimatio de Gothorum potẽtia, is præmiſſa Valeriani verba perpendat, & honorem tam inſignem conſyderet, qui præſtitus erat vni duci, qui vel vno prælio ſuperior, retroẽgiſſe hoſtes videbatur.

Aureliani reſpõſoria ad Imperatorem.

CAP. XVII.

EGO autem aliquando accuratè in hiſtoriis quæſiui, an tanta fuiſſent Aureliani arma, vt per ea tãtæ potentiæ hoſtes vincere aut coërcere valuiſſet, tandem inueni eius mirificam & optimam artem, qua non ſolùm Gothos, ſed vniuerſum orbem ſuperare potuiſſet: artem inquam, qua effrenatam militum licentiam intra militaris diſciplinæ leges ſeueriter continebat: quam qui ſcire velit, leget eius epiſtolam, quam ad quendam tribunum militum dedit, quem præſidio præfecerat. Si vis, inquit, tribunus eſſe, immò ſi vis viuere, manus militum contine: nemo pullum alienum rapiat: ouem nemo attingat: vuam nullus auferat: ſegetem nemo deterat: oleum, ſalem, ligna nemo exigat: ſua quilibet ſit annona contentus: hoſtili præda, non prouincialium lachrymis diteſcat: arma deterſa ſint, calceamenta fortia: noua veſtis veterem excludat: ſtipendiũ in baltheo habeat, non in pompa: torquem, armillas, & annulum deponat: miles ſaginarium equum defricet: captum animal non

Aureliani ars diſciplina fuit militaris auaritię coercendæ

Epiſtola Aureliani ad quendam tribunũ.

Præcepta diſciplinę militaris.

vendat: alius alii vt famulus obſequatur: à medicis gratis curentur: haruſpicibus nihil dent: in hoſpitiis caſtè ſe habeāt: qui litem fecerit vapulet. Huiuſmodi erat militaris diſciplina ſub Imperatore Ethnico: quam ſi noſtri Chriſtiani Reges ſeruarēt, profectò hoſtibus formidabiliores, & ciuibus amabiliores haberentur, nihil'que tam nobili eorum virtuti vſquam præualeret. Nunc à digreſſione ad Cannabam reuertamur. Qui etſi ægro animo ferebat tātum Gothici ſanguinis iamprīdē in Romano prælio exhauſtum fuiſſe, tamen erecto & excelſo animo cogitabat reſiduas vires ſuas ita augere & confirmare, vt ſi Romani denuò contenderent collapſæ Gothicæ gentis fortitudinē experiri, deprehenderēt Gothos fortuna ſuperari poſſe, animos autem deſpondere non poſſe. Intereà Aurelianus Imperator effectus, magnā Romanæ militiæ vim in terras Orientales contra Palmirenos, & Zenobiam eorum Reginam educens, multa prælia in eo ductu circa Illyricū & Thraciam, quæ à Gothis grauiter denuò vexabatur, peregit. Igitur Cannabas ad tumultuaria arma excitatus, exercitum (quem ſubitus caſus admiſit) eduxit, fortitérque pugnans occubuit. Gothi tamen qui ſupererāt, ne ſic morerentur inulti, magnam ſtragē in occiſi Regis occiſores commiſerunt: qui poſtremò multitudini cedere coacti, manus victas Romanis porrexerunt, multíque eorum ad Aureliani triumphum Romam tranſmiſſi fuerunt. Methodius tamen, & Iordanes Gothis (vt Irenicus ſubſcribit) eandem victoriam tribuerunt.

Aurelianus factus Imperator.

Cannabas in prælio occubuit.

CAP. XVIII.

Triumphus Aureliani.

HIC igitur Aurelianus poſt Orientis victoriam vario apparatu inſignique triumpho Vrbem ingreſſus eſt. Tres ſiquidem Regii currus illi prælati fuerunt, argento auróq; inſignes, Odenati Regis vnus, alter Perſicus ab eius gentis Rege dono miſſus, tertius Reginæ Zenobiæ, quo infelix Regina ſe Romam victrix inituram dixerat. Sed id omen in malum vertit, vincta enim eodem curru inuecta eſt, priuſquàm de ea ſit triumphatum. Cerui quadriiuges quartum currum traxere, quem Cannabæ Gothorū Regi ademerat: eodémque

Aurelianus

Aurelianus in Capitolium inuectus, ceruos (vt antè vouerat) Ioui immolabat. Præceſſerunt elephanti viginti, feræ Libycæ Palæſtinæ'que cicuratæ ducentæ, tigres quatuor, cameli, pardi, alces, gladiatorum paria octingenta, ex barbaris gentibus captiui, Blemiæ, Arabes, Indi, Bactriani Hyberes, Perſæ, Sarraceni, Getæ, Alani, Roxolani, Sarmatæ, Galli, Sueui, Vandali, & Germani. Fuerunt & Palmirenorum Principes, & AEgyptiorum, qui ex rebellione vt hoſtes triumphati ſunt: & quod omnium maximè conſpicuum fuit (inquit Italus Sabellicus) mulieres quædam virili habitu dimicantes, quæ cum Gothis captæ fuerant, quando pleræque aliæ in pugna periiſſent: eas Amazonũ progeniem eſſe titulus indicabat. Creditum tunc fuit à cõpluribus Romanis ipſam Gothicam gentam vnà cum nomine penitus extinctam, nec in reliquum tempus eius reliquias à Romana Republica formidandas eſſe, attamen eò res breui deuénit, viuẽte adhuc Imperatore Aureliano, vt videret per eã gẽtem vaſtatum Illyricum, Mœſiámque deperditam. Præterea cùm coſyderaret Daciam, quam Traianus trans Danubiũ prouinciam conſtituerat, non poſſe per Romanas vires ab importunis Gothorũ armis defenſari, deſperata eius diuturniore poſſeſſione, exercitum inde reuocauit, deinde abductos ab ipſa populos in Mœſia collocauit: quam ſuam, vel Romanorum Daciam voluit appellari, quæ nunc duas Mœſias diuidit. Credendum tamen eſt ipſum multa variáque cogitatione ſecum egiſſe, antequàm in illam populorum tranſmigrationem conſentiret, quos aliâs ibidem in præſidiis Romanæ reipublicæ collocaſſet. Nec ſatis feliciter ea ſolicitudo illi ſucceſſit. Quippe dum pacandis illis terris diligentius quàm ſecurius inuigilaret, domeſticis inſidiis impetitus opprimitur, Gothóſque magis irritatos, quàm Romano imperio obſequioſos, in fata concedens reliquit. Huius ſucceſſor Tacitus breui tempore imperãs nulla dãna Gothis intulit, nulláque viciſſim ab eis illata ſuſtinuit. Probus verò ſummam Romani imperii aſſecutus, curauit omnia probè & prudenter adminiſtrando, ne à ſuo nomine vel innata probitate degenerans videretur. Is enim poſtquàm in Germania feliciter triumphaſſet, Sarmatáſque potenter repreſſiſſet, tetẽdit iter per Thracias, atque omnes Gothicos populos, quos in Romanorum amicitiam accepit, monuítque vt in ſuis ſedibus

Mulieres in habitu virili præliantes.

Gothi iterum reuiuiſcunt.

Mœſię duę, quę aliâs duæ Dacię vocabant.

Aurelianus trucidatur.

Tacitus Imp.

Probus Imp.

ſiſterent.

quieſcentes, nullum damnum Romanis prouinciis inferrent, à quibus etiam nihil niſi pacē & concordiam expectarent. Itaque ſub hoc Probo, & illo Charo, ſiue etiam ſub Diocletiano, & eius collega Maximiano, qui ſucceſſu annorum imperabant, Gothicus populus in Romanorum confœderatione permāſit, victoriámque de Perſis, quam Romani ductu Galerii imprudenter amiſerant (vt mox dicemus) potenter reparauit.

CAP. XIX.

Diocletianus Imp.

Maximianus Imp.

SED operæpretiū fuerit prius noſſe Diocletianum ob maximas totius imperii difficultates, in quas inciderat, ſibi in conſortē imperii aſſumpſiſſe Maximianum cognomento Herculeum. Deinde cùm plura cōtra imperium ſuccreſcerent monſtra, quàm vno & altero Hercule expugnari poſſent,

Cōſtantius Claudii nepos.

Galerius Maximinus.

creauit etiam alios duos Cæſares, Cōſtantium Claudii nepotē, & Galerium Maximinū, prudenter & optimè factum ratus, vt quò plures eſſent Imperatoriæ maieſtatis aſſertores, eò pauciores fierent eius impugnatores. Sed prudentia illa Diocletiana, quæ Chriſti nomen inſolentiſſimè contemnebat, & ſe pro Deo adorari iubebat, prohibere nequiuit, quin vbiq; terrarum plures vno tempore rebellarent, alius hîc, alius ibi, vel alibi. Inter cæteros Narſeus bellum cōtra Romanos in Meſopotamia mouit, contra quem Galerius Maximinus à Diocletiano miſſus ſemel atque iterum conflixit.

Galerius contra Narſeū in Meſopotamia infeliciter pugnauit.

Fuerúntque eius prælia Romanis parum proſpera. Quippe hoſtium multitudine ſuperatus, totóque exercitu amiſſo, ad Diocletianum qui non longe aberat, peruenit: à quo tam indignè ob rem ignauiter geſtam exceptus eſt, vt aliquot millia paſſuum (vt erat purpura indutus) ante illius currum coactus ſit pedibus iter facere. Qua inſigni contumelia affectus, non continuò animum deiecit, ſed reparandis viribus toto ſtudio intentus, Gothos ex Thracia, Mœſiáque eduxit: quorū forti opera vſus in Armenia proſperè cum Narſeo conflixit,

Narſeus ſecūdo cōflictu profligatur.

victúmque ingenti prælio caſtris exuit, vxorem & liberos vnà cum Regia gaza cepit, & cum his multos Perſarum nobiles. ipſúmq; in vltimas regni ſolitudines egit: ſicque priore contumelia deterſa, Romanis victoriam prius amiſſam reſtituit.

ſtituit. Gothos quorum auxilio vicerat, diu in prælio habitos dilexit, votíſque eorum grata compenſatione ſatisfacere curabat: ipſi que rurſus Romanæ Reipublicæ ita inſeruire ſtudebãt, vt ſemper eam auxiliaribus copiis ſuſtentarent, donec ſuam militiam negligentius ab ipſa expeti, ſimúlque militaria dona & ſtipendia negari conſyderarent. Próinde ſub Auguſto Cõſtantino Magno ad apertam irruptionem in Romanum imperium conſurgentes, Thraciam Mœſiámque ferro & flamma inuaſerunt: victi tamen à Conſtantino, & in ſuas antiquas ſedes redire compulſi, plurimos ex ſuo numero amiſerunt, vt Sabellicus, & Blondus affirmare videntur. Sed Iordanes illis aperte contradicit. Conſtantinus enim animaduertẽs eius gentis mores, quòd beneficiis ac fœdere in officio contineri poſſet, armis autem nec ſubiugari, nec deleri poſſet, veterem cum ipſa confœderationem renouauit: in qua inter alia Gothi obligati fuerunt, vt ſub Romanis ſignis pro ſtipendio (quando vocarētur) militarent: quod etiam & magnificè præſtiterunt. Eorum nanque militari fortitudine non ſemel vſus eſt in Licinium ſororium ſuum, quem Galerius Maximinus Cæſarē creauerat, ipſéque Conſtantinus data in coniugem germana Conſtantia, Auguſtum fecit. Sed neque ea humanitas potuit pertinacis hominis animum à rebellione reuocare, erat enim ingenii duri, bonarúmque literarũ, & Chriſtiani nominis perſecutor, quãuis interim putaretur Reipub. maximè neceſſarius, & in re militari peritiſſimus. Igitur cùm Conſtantinus nihil apud eum beneficiis proficeret, ſtatuit armis agendum eſſe contra ingratum: nec vno prælio, ſed iterum atque iterum ipſum ſuperauit. Habebat enim Conſtãtinus in omni bello quod feliciter geſſit, auxiliares Gothorum copias ſibi fideliter ac diligenter militantes, quibus Licinii exercitus (quamuis fortiſſimus, & ſæpe reparatus) cedere cogebatur. Hic tandem Licinius Chriſti, & omnis humanitatis inimicus, à ſuis militibus quemadmodum diu meruerat, trucidatus eſt.

Cõſtãtinus Magnus Imp.

Gothi humanitate deuici po tuerunt, armis autem ſuperari non potuerunt.

Licinius.

Licinius interẽptus.

CAP. XX.

HILDERICVS patri ſuo Cannabæ, cui cognomen erat Ouida, in regno Gothorum ſucceſſit, eo tẽpore quo Romanum imperium Conſtantino Magno Imperatore

Hildericus Gothorum Rex extra patriam.

tegrâ conſeruabat. At cùm Vādalis graue illi belli negotium incidit, quos quia vicini erant, cogitabat ſuo dominio ſubiugare. Habebant autē ſub Rege ſuo Viſmaro manſionem ad ripam Danubii Borealem, à Gothis autem ad Occidentalē ſupra gentem Marchomannorum, qui ab illis ad Occidentē habitabāt: à Meridie Danubii ripam, ab Aquilone Hermunduros habebant. Igitur Vandalis hoc modo collocatis, contigit inter eos & Gibericum Gothorū Regē nonnihil cōtrouerſiæ incidiſſe, ob quā Gothus perarmata ſuorum maxima multitudine contendit in Vādalos: quos magno acerrimóque prælio ſuperauit, occiſo Rege Viſmaro, multiſque mortalibus. Tum Vandalorum reliquiæ ea irreparabili ſtrage ſuſcepta, miſſis ad Conſtantinum Imperatorem legatis, orant ſe ad Romani imperii confœderationem admitti, ſedeſque in Pannonia liberas ſibi aſſignari. Quibus impetratis, fœdus cum Conſtantino pepigerunt. Nec ab illis ſedibus vſque ad tempora Honorii Imperatoris exiuerunt, quando (vt infrà dicemus) à Stilicone ad occupandas nouas in Gallia ſedes euocabantur. Gothi igitur Vandalorum victores, cùm viderent eam gentem ad Romanorum pacem admiſſam, noluerunt amplius contra ipſam arma extendere, obſtante confœderatione, quam pridem cum Romanis iniuerant, qua cautum erat, vt omnes in gratiam Romanorum ſuſceptos, amicitia non armis proſequerentur. Hîc fortaſſe quiſpiam interrogat, quænā gētes ſint, aut fuerint Marchomanni, & Hermunduri, quibus vicini erant Vandali: Ad quod reſpōdendū puto, nō ſolùm in vna plaga mundi, verùm in toto orbe terrarum crebrius eſſe gentiū nomina cōmutata. Vnde ſi quis Ptolemæū, Strabonem, Pliniū, alióſque veteres tum Geographos, tum Hiſtoricos inſpexerit, inueniet plurima gētiū & terrarū nomina, quorū veſtigia nuſquā hac noſtra ætate īueniūtur. Mutationes autē nominū multis modis accidere ſolēt. Quādoq; enim Reges ſuppreſſis priſcorū nominibus, ſua propria ſubiectis populis cōmunicauerūt, quādoq; victrices gētes abolito victarū nomine, rurſus ſuum indiderūt:

Viſmarus Rex Vādalorum.

Gothi contra Vandalos. Viſmarus occubuit.

Vandali cum Romanis fœdera ineunt.

Marchomanni & Hermūduri qui ſunt.

Ex mutationibus rerum mutata ſunt nomina gentium & prouinciarum.

vt Hungari ſuperatis Pannonibus Hungariam, Turci ex Aſia Turchiam, Tartari ex Sarmatia Tartariā nominauerūt. Quod quia noſtris ſeculis factum fuiſſe comperimus, vetuſtis illis ſeculis idem factitatum fuiſſe nō dubitamus. Próinde minus facile eſt oſtendere, qui olim fuerint illi Marchomanni, niſi in teſtimonium attulerimus Cornelium Tacitum, qui Germaniam, & eius populos diligentius cæteris Romanis ſcriptoribus tradere conabatur. Is Hermunduros circa ortū Albis fluuii ponens, occaſionem dedit, vt eos hodie Morauos exiſtimemus: in quorum montibus fons eſt & ſcaturigo Albis fluminis. Iuxta Hermunduros Nariſci, ac déinde Marchomanni, & Quadi agunt: quibus ſuperandis M. Antonius, & Aurelianus, ac Probus Romani Imperatores non parum olim laborauerūt: atque ob eam victoriā à Romanis ſcriptoribus immortali laude extolluntur, in nullo inferiores æſtimati ab illis, qui perículoſa bella Punica ſuperauerunt. Nunc ad Gothos, à quibus digreſſi ſumus, redeuntes, conſyderemus ipſos ſub potentiſſimo Rege Giberico poſt ſuperatam fortiſſimam gentē Vandalorū in longæua pace, & temporum tranquillitate quieuiſſe.

Hermūduri credūtur eſſe Moraui.

Nariſci. Machomanni. Quadi.

CAP. XXII.

ARMANARICVS ex nobiliſſima Amalorum familia natus, in regno Gothorū ſucceſſit. Qui obſtante fœdere cum Romanis inito, nullas eorum prouincias bello laceſſiuit: quocirca nec Romanarū rerum ſcriptores eius meminerunt: ſuū tamen imperium tam latè (teſte Iordane) extendit, vt à pleriſque Alexandro Magno compararetur. Tantum enim ad Orientem progreſſus eſt, vt totā Scythiam victrici manu ſubiugaret. Nec ea ampliſſima victoria amplitudini animi eius ſatisfecit: arma quoque in Septētrionales terras extēdit, præſertim in Herulorū gentē, & eius Regē Alaricū iuxta Mæotidas paludes (Ablabio teſte) habitātē: quæ nomen à locis ſtagnātibus (ſic enim apud Græcos Helos ſonat) aſſūpſiſſe videtur: vnde factū eſt, vt trāſpoſitis literis, pro Heleris Heruli dicerētur. Cauſa verò ſiue occaſio belli in Herulos ſuſcepti,

ARManaricus Rex extra patriam.

Herulorum gēs vnde nomen accepit.

pti, intolerabilis eorum ſuperbia fuiſſe creditur, cùm ſibi primas partes in diſciplina militari iactanter arrogarent, gloriam rerum à ſe præclare geſtarum vocis procacitate extollẽdo. Addidit etiam eis animos, quòd nulla in circuitu eorũ gens eſſet, quæ non leuem armaturam in acie ſua ex ipſis elegerit: velocitate enim & corporum agilitate (quæ non parum in militia valet) omnes præcellebant. At Gothi non paſſi ſibi militaris gloriæ palmam per minus potentem populum auferri, qui pridem validiſſimas nationes ſuo imperio ſubiugarânt. Próinde collatis vtrinque agminibus, pro gloria decertandum reſtabat: in quo quidem certamine Gothi acerrimis animis progredientes, effecerunt vt corporum agilitas, de qua Heruli ſibi nimium complacebant, plus ad velocem fugam, quàm ad perſiſtendum in pugna, vel ad aſſequendam victoriam vtilis haberetur. Victi ſiquidem, & magna parte trucidati, documento eſſe potuere, ſuperbi ſpiritus hominibus plus animi, quàm corporis vigorem ad felicem bellorum exitum conferre. Illis igitur qui ſupererant, ſub iugum & tributum miſſis, arma viréſque ſuas in Venetos conuertit. Qui autem fuerint illi Veneti, Iordanes ex Ablabio explicat, affirmans eos fuiſſe Sclauicæ gentis portionem. Tũc enim ſicut nũc Sclauonica gens ad multas nationes diffuſa, diuerſa nomina ſortiebatur, nec Sclauonica gens à Vandalica, niſi ſolo nomine differebat. Igitur (vt Iordanes ait) Armanaricus potentiæ ſuæ arma in gentem Vandalorum tunc per latiſſimas Germaniæ terras, præſertim per litora maris Germanici locatam extendit, eam'que (quamuis fortiſſimam, & infinita multitudine ad prælia prodeũtem) ſuperauit, ſuperatámque ſuo ampliſſimo imperio coniunxit. Sed nec ea victoria cõtentus, ad Eſtonum gentem ſuæ potentiæ arma conuertit.

Heruli victi.

Veneti.

Sclaui & Vandali ſolo nomine differũt.

CAP. XXIII.

EST autem Eſthia in Auſtralibus litoribus maris Sarmatici (quod ibi Sinus Venedicus dicitur) collocata, gens quidem noſtra ætate viribus & armis potens, vtpote quæ ductu magni principis Magiſtri Liuoniæ potentiſſimorum Moſcouitarum arma à ſuis, cæteriſque vicinis terris reprimere, & ſæpe ſuperare conſueuit. Hanc gentem Armanaricus magni

Eſtonum gens.

nominis vmbra ſtimulatus, magnifico bellorum apparatu inuaſit. Vnde haud difficile cognoſci poteſt, totum illum latiſſimarum regionum tractum, qui eſt à Danubio vſque ad eundẽ Venedicum ſinum, Armanarici regno paruiſſe, cùm per ipſum non ſecus ac pacatum & ſubditum populum copias bellatorum tranſmiſerit. Ipſa quoque Germania, &(vt diximus) tota Scythia, quæ ex Europa per Tanaim in Orientem latiſſimè protẽditur, eius principatum adeò auctum, & amplũ, magnificúmq; effecere, vt ſummis Monarchis qui vnquam fuerunt, meritò cõparari queat. Ait enim Iordanes ipſum omnibus illis populis & nationibus perinde ac propriis laribus imperaſſe. Sed cùm nihil ſtabile eſſe queat, quod fortunæ varietate gubernatur, non potuit illud ampliſſimum Armanarici imperium ad æquã diuturnitatem cum tanta amplitudine peruenire, aut ad hæredes tranſmitti. Quamuis enim diu feliciterque regnauerit, vtpote à tempore robuſtæ iuuentutis vſque ad decimum ſupra centeſimum annum, tamen in calce vitæ ſuæ irruentibus in ſe, & ſuam gentem Gothicam Hũnis, conſyderare potuit ſui latiſſimi regni ruinam de proximo imminere.

Armanarici lalũ imperium.

CAP. XXIIII.

Origo gentis Hunnorum.

NVNC igitur quia Hunnorum nomen in medium venit, ſæpéque poſt hæc tempora eorum memoriã in his noſtris hiſtoriis facere intendimus, non inutile fore putamus, ſi ipſorum originem ex Iordane Rauennate, & Ablabio Romano Senatore adduxero. Hi ambo Gothi vno conſenſu affirmant ipſos ex Gothis circa Mæotides paludes commorantibus, ea occaſione quæ ſequitur prodiiſſe. Tempore ſiquidem antiquiſſimo Gothi ex Scandiana inſula cum ſuo Rege Berico (vt diximus) egreſſi, tandem ſub Filimero quinto poſt eum exitũ Rege, ad illas paludes peruenerunt. Tum Filimerus noui regni in illis terris fundator, operæpretium iudicabat auſpicia ſui imperii à morum correctione inchoare: factáque de moribus inquiſitione, reperit in populo ſuo quaſdam magas mulieres, patrio ſermone Adelrunas appellatas. Gothicus enim

Adelrunę magicę mulieres dictę.

ſermo

ſermo Runa artem, vel aliquãdo magiam ſignificat: vnde etiã hodie lapides complures in Gothia characteribus Gothicis inſcripti, Runaſten nominantur. Eaſdem mulieres de maleficio conuictas vel ſuſpectas, in remotas Scythiæ ſolitudines abire coëgit, ne earum commercio reliqua gens contaminata, in nefarias operationes procliua collaberetur. Illæ aliquandiu in ſolitudinibus pererrantes, tandem quoſdam Scythici generis homines ſimili errore per deſerta vagantes inueniunt, quibus cõnubio ſociatæ, prolem per temporum interualla innumerabilẽ ædiderunt. Eſt enim in regionibus frigidis eò maior hominũ fœcunditas, quò rarior eſt ibi aëris contagio, quæ ſolet mortalibus fœtificum calorem minuere, fatúmque & mortem plerunque accelerare.

Magę relegantur à communi hominum cœtu.

Magæ nubunt Scythicis viris, è quibus Hunni procreati.

CAP. XXV.

TALI ergo ſtirpe Hunni procreati, venationibus & arte ſagittaria ſeſe plurimũ exercuerunt. Accidit intereà dum quidam eorum venationibus ardentiore ſtudio intenderent, iam'que ineuitabile fatũ aduenisſet, quo Deus in gente ſtulta humanam ſuperbiam caſtigare vellet, ecce cerua ſeſe illis inſectandam ex improuiſo offert, ingreſſáque paludem, nunc progrediens, nunc ſubſiſtens, indicem ſe viæ præbuit: quam ſecuti venatores, paludem Mæotidem (quam imperuiam vt profundum pelagus hactenus æſtimauerãt) pedibus tranſiere: mox quoque eatenus vt ignota terra ignotis apparuit, cerua diſparuit. Ita venatores illi exploratis nouis ſedibus, & viuendi cõmoditate, totum Hunnorum genus ad occupãdas eas nouas & feliciores terras excitabant. Perſuaſi igitur Hunni, tota ſuorũ multitudine collecta, cum coniugibus, & pignoribus, ac tenuitate fortunarum quas habebant, nouas ſedes occupaturi paludes tranſierunt. Noua hominum facies terrorem intuentibus ingerebat. Nam breuis hominũ ſtatura, torua facies, luminũ pũcta potius quàm oculi; color teter, inſuetis Tartaream faciem præferebant. Affirmat Iordanes ex Ablabio, ipſos primùm ex incubis ſpiritibus genitos: alii Faunis agreſtibus, quos aiunt ſyluas incolere, & nihil humanum præter ſolam ſpeciem

Ceruę ductu Hũni paludes Mæotidas trãſeunt.

Hunnorum ſtatura & facies.

Diuerſę opiniones de origine Hunnorum.

oſtendere, ortos prodiderunt. Crantzius (cui ego accedo) ex vagabundis Scythis in ſolitudine Scythica genitos arbitratur: qui etiam Beroſi Babylonici opinionem de Hunnorum origine adducit, aſſerẽs ipſum Noë poſt diluuium genuiſſe Tuiſconem, qui filios reliquit Hũnum, Vandalum, Sueuum, Marſum, & reliquos intrà Tanaim & Rhenum omnes cõmorantes. Nec ſilendum eſt, quod Procopius de bello Perſico lib. I. de Hunnis commemorat. Sunt, inquit, Hunni qui Euthalitæ vocantur, reliquis Hunnis nequaquàm vicini, neque ad eos pertinentes, ſed Perſis propinqui Boream verſus: quorum ciuitas Gorgà nomine, in Perſidis confinibus ſæpe cum colonis de ipſis finibus pugnat. Nec vt reliqui Hunni Nomades ſunt, vitam agentes paſtoralem, ſed optimam iam pridem incolunt regionem, ſolíque Hunnorũ albi ſunt: neque item fœdi aſpectu, neque ferarum modo vt illi victitantes, ſed ſub vno degentes Principe, politicam agunt vitam inter ſe, & cum vicinis ius fasq́ue colunt æquè ac Romani, & alii omnes. Fortunatiores inter eos vſque viginti amicos habent, ſeu plures ſi contingat, qui conuiuæ continui ſunt, quibúſque cõmunis pecunia ſimul & poteſtas eſt. Decedẽtem ex eis aliquem ad ſepulchrum efferri mos eſt. Præterea commemorandum puto, ex noſtris Septẽtrionalibus hiſtoriis haberi, quomodo Sueonũ Reges per mediam Ruſſiam tranſeuntes, bella in Hunnos olim extenderunt: quanquàm non deſunt qui dicant ipſos Hunnos à Septentrionali parte Scandiæ vltra Helſingorũ terras ex Medelpathia primùm erupiſſe: in qua etiam hodie plurimi præſtãtiſſimæ fortitudinis homines inueniuntur, qui Hunni proprio nomine appellantur, quíque magna & præclara opera in tyrãnos, qui patriæ libertatem vexauerant, peregerunt. Noſtríque temporis Principes ſi tentauerint eos inſolitis onerare tributis, citius vitam quàm teruncium ab eis inuitis extorquebunt, niſi fortaſſe ſponte allecti, aliquid præſtare voluerint. Ita ipſorum magnanimitas duci poteſt, cogi non poteſt. Hunni igitur (vt à digreſſione redeamus) Gothis adhuc gẽs incognita, cùm primùm arcu & pharetra armati apparuerũt, ipſo primo aſpectu Gothos, qui populos & nationes ſubiugauerant, terruerũt. Quis enim non fuiſſet territus ad facies hominum tam inſolitas? Erant genæ ſine barba, colore atro, oculi ſine ſuperciliis carbonum pũ-

Tuiſco Noë filius.

Hunnorum diuerſitas.

Hunni in Medelpathia.

Hunni Gothos inuadunt.

cta præferentes: in ore non vox, aut verba, ſed horridus ſibilus, aut ſtridor ignotus. Gothi tamen priſtinæ virtutis memores, ſeſe in aciem contra inſolitos hoſtes collegerunt, rati ſe pridem contra homines decertaſſe, nunc tandem contra dæmonia, aut gigantes pugnaturos. Animabat eos vndique parta victoria. Prætereà ipſe Rex Armanaricus omnium opinione inuictus, cũctorum animos ad certam victoriam erigebat. Sed illum tũc nimis infelix caſus ante belli congreſſum eripuit. Cùm enim fœminam quandam mariti ſui inſidiatricem, vel deſertricẽ, lata ſententia pedibus equorũ diſcerpi feciſſet, fratres mulieris Sarus & Amnius, ſororis mortem vindicando Regem Armanaricum nõ ſine publico & ſummo omniũ dolore ex inſidiis adorti vulnerauerunt. Quo caſu quemadmodum Gothorum animi plurimum deiiciebantur, ita Hunni in ſummam audaciam erecti, atque in prælium progredientes, Gothorum terras nullo in aciem occurrẽte vaſtabant. Rex autem, cùm dolori ſuſcepti vulneris additus eſſet angor mentis ex Hunnorum graſſatione contractus, in fata conceſſit, ſortitus exitum tãta maieſtate indignum, poſtquàm (vt anteà diximus) annũ decimum ſupra centeſimum compleuiſſet.

AMANaricus mulierẽ adulteram cõdemnauit.

Amanaricus vulneratur & moritur.

Hũni terras Gothorum populantur.

CAP. XXVI.

VINNITARIVS deinde Armanarici ex fratre nepos in regno Oſtrogothorum ſucceſſit, ſed longè inferiori felicitate quàm Armanaricus. Ille enim (vt diximus) latiſſimum ſortitus imperium, inter ſummos & potentiſſimos Monarchas numerari merebatur: hic autẽ ſolis Oſtrogothis imperabat. Veſtrogothi enim iam ſuæ proſpexerãt libertati, cautiores effecti ex aduerſo caſu Oſtrogothorum, quo ab Hunnis victi fuerant, cùm primùm eos ex latebris Aquilonis irrumpẽtes, infelici pugna excepiſſent. Iidem tamen Oſtrogothi animo conſtantiore & erectiore illum aduerſæ fortunæ impetum ſuſtinentes, ſedéſque quas tenebant, victoribus Hunnis relinquentes, ad Ponticum litus veterem patrum ſuorum manſio-

Vinnitarius 32. Gothorũ Rex externus.

Veſtrogothi diuiſerunt ſe ab Oſtrogothis.

nem remigrârunt, volentes potius patriam quàm libertatem (quando vtrunque retinere nequibant) amittere. Hunni tamẽ neque ea diſceſſione contenti, bellum ipſis per Anthoares Scythiæ populos inferre minantur, niſi tributa in ſignum promiſſæ ſubiectionis pendere curent: Irritatus his minis Vinnitarius, maiorem quam potuit ſuorum multitudinẽ perarmabat, duxit que in Boxum Anthoarum Regem: à quo dum in primo congreſſu ſuam ſuorúmque militarem virtutem oſtentare nititur, ſuperatur. Qua aduerſa fortuna turbatus, ſed non perturbatus euaſit. Reparatis enim quàm primùm copiis, animoſior in victores proceſſit, ipſis que ſuperatis Regem eorum Boxum cum filiis, & ſeptuaginta principibus laqueo ſtrangulauit, vt pendentium cadauera cæteris metum generarent, dolerént que ſe alios libertate & patria ſpoliaſſe, à quibus ſpiritu & vita iuſtè priuarentur.

Vinnitarius prouocatus exercitum duxit in Anthoarum Regem.

Boxus victus cum ſuis ſuſpẽditur.

CAP. XXVII.

AD hanc Gothorũ victoriam Balamber Hũnorum Rex vehementer commotus, cœpit conſilia ſolicitè inquirere, quomodo renaſcentẽ Gothicæ gẽtis potentiam, priuſquàm inuincibile ſuſciperet incrementum, euertat. Demum conſyderans omnem gentem in ſe diuiſam facilè ſuperari poſſe, Sigiſmundum Hunimundi Magni filium, inter Gothorum proceres potentẽ, pluribus Gothis imperãtem, à Vinnitario promiſſionibus alienatum in ſuam partem trahere feſtinauit: eiúſque auxilio fretus, ſuper Vinnitarium exercitum valde potentem eduxit: certatúmqꝫ diu & pertinaciter: ſtatuerat enim Vinnitarius glorioſam mortem ſeruili turpíque conditioni anteponere. Primo igitur & ſecundo certamine cæſa infinita hoſtium multitudine, victor prælio exceſſit: nec aliquis (inquit Iordanes) cõmemorare valet, quantam ſtragem Vinnitarius de Hunnorũ exercitu peregit. At tertio prælio reparatis vtrinque viribus, prope fluuium Eracum in cruentiſſimam cædem muicem corruentes, dubiam diu expectauere victoriam, donec Balamber Vinnitarium miſſa in caput eius ſagitta trucidaret. Sed neque interempto Rege Gothi ſe poteſtati victoris permittere voluerunt,

Balamber Hunnorum Rex Gothos ſeditionibus laborantes adoritur.

Hunnorum cædes.

Vinnitarius ſagitta percuſſus interiit.

runt,niſi adiecta conditione,vt Regem cui parerent ex ſe ipſis eligerent,in reliquo Hunnorũ ſocii & confœderati haberentur.

CAP. XXVIII.

Hunimũdus 33. Gothorũ Rex externus.

HVNIMVNDVS, quem Iordanes aſfirmat potẽtiſſimi Armanarici Regis filiũ, concordi procerũ conſenſu in Regẽ Oſtrogothorum aſſumptus eſt. Qui etſi eſſet in bellicis rebus plurimũ ſtrenuus,magnámq; ſpem libertatis ſubiectis populis polliceretur, tamen nimis multa erant, quæ magnitudini animi eius obſiſtebant. Erant in primis Gothorum vires tum per bella,tum per domeſticam diſcordiam nimiũ extenuatæ,Hunnorum verò potẽtia vbique inſuperabilis imminebat. Præterea Veſtrogothi ſuæ libertati conſulentes, nec in ſubiectionem,nec in confœderationem Hunnorum conſentire volebant. Itaque oportuit Hunimundum illius eximii animi ſui propoſitum intra modeſtiæ terminos vſque ad opportunũ tempus continere,ne fortè cùm ſimplex iugum temerè abiicere properaret,geminum ſibi & populis ſuis acceleraret. Iam enim Balamber Gothos non vt ſubditos, ſed vt confœderatos (ducta in vxorem nepte Vinnitarii Valdamata) habere cœperat. Præterea liberam poteſtatem eligendi Regis, vt in pactis conuentũ fuit,ad ipſos tranſtulerat: quæ omnia amicitiæ, non tyrannidis ſigna oſtendebant. Attamen cùm Gothi omnia alia pati mallent,quàm inerti otio torpere, neceſſarium fore putabãt,vt alicubi hoſtes, contra quos vires ſuas exercerent, inquirerent, ne Gothica iuuentus omiſſo militaris diſciplinæ ſtudio nihil amplius haberet,quo ſe ſuámque libertatem à tyrannorum impetu vindicaret. Tandem oblata eſt bellorum occaſio inter Gothos & Sueuos, in quos Hunimundus copias ex Gothica iuuentute comparans,feliciterque (teſte Iordane) dimicãs, victor euaſit:nec diu pòſt magno omnium ſuorum mœrore vitam cũ regno reliquit.

VESTrogothi ſuę conſulunt libertati.

Valdamata neptis Vinnitarij nupſit Balambro.

Gothi quęrunt occaſionẽ belli.

Gothi contra Sueuos.

CAP. XXIX.

Toriſmũdus 34 Gothorũ Rex externus.

TORISMVNDVS prædicti Hunimundi filius, magno omnium procerum conſenſu in ſumma ſpe totius gẽ

tis in paterni regni ſceptra peruenit: qui etiam omnium expe- ctationi magnoperè ſatisfeciſſet, niſi in primo iuuentutis flore cùm conaretur famam extendere factis, extinctus fuiſſet. Non tamen ignauus periit, ſed Marte cruento. Pugnabat belli ful- mina nulla timens. Siquidem ſecundo anno adepti regni, ſiue iniuriis Gepidarum laceſſitus, ſiue illo vetuſto odio vtrique gē- ti cognato, ſiue etiam alia quacunque occaſione prouocatus, exercitum viribus & armis inſtructiſſimum eorum terris inue- xit: magnóque prælio commiſſo Gepidæ ſuperantur, cæduntur, fugantur: iam que manus victas victori Gotho porrigebant, & ſubito ſubruētis equi caſu victor vnà cum victoria expirauit. Quem infelicem caſum Oſtrogothi adeò dolenti & amaro ani- mo tulerunt, vt nihil vnquam amarius ſibi accidiſſe putauerint, tantúmq; defuncti Regis amori tribuebāt, vt totis quadraginta annis nullum alium Regem in eius locum ſurrogarēt. Eiúſque filius Geremundus ſubito patris occaſu perterritus, paterni re- gni ſceptra cōtemnens, ſeſe cum filio ſuo Viderico ad militiam Theodorici Regis Veſtrogothorū (de quo inferius dicetur) ta- cita ſui generis claritate contulit, multáque & præclara facino- ra contra Attilam Hunnorum Regem peregit, volens potius in aliena terra ſub glorioſo Rege militare, quàm in patrio regno Hunnis confœderato, vel ſubiecto imperare: tantum diſplicuit magnanimo Principi vel ipſa ſubiectio, vel ſola ſubiectionis opinio. Deinde Valamirus cum fratribus ſuis Theodemiro & Vindemiro ad Oſtrogothorum regnū tempore Attilæ perue- nit: de quibus quia inferius libro nono loqui intendimus, nūc ſatis erat ſola nomina eorum cōmemoraſſe, vt intereà à Thracia & remotioribus terris in Gothiam & Suetiam reuerſi, dili- gentius inquiramus quidnam Gothi in ſua patria ege- rint, cum cæteri in procul poſitis regionibus tot bellorum motus ſuſtinuerint. Sed operæ- pretium fuerit oculos ad calcem quinti libri (à quo digreſſi ſumus) pau- lulum reuocare.

Gothi cōtra Gepidas.

Gepidæ vincuntur.

Toriſmūdus victor cecidit.

Geremūdus cōtulit ſe ad militiam Theodorici.

Valamirus, Theodemirus, & Videmirus fratres.

IO. MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM SVEONVMQVE

Liber Septimus.

CAP. I.

QVOCIRCA EVGINVS, SIVE vt alii dicere volunt Vginus, mortuo cōſanguineo ſuo Haldano poſt multas conſultationes tandem ad Gothiam (cuius tunc Rex erat) regnum Suetiæ communi procerum ac populorum conſenſu adiunxit. Quamuis enim Haldanus dum viueret, ipſum in regno Suetiæ indubitatum ſucceſſorem propter eius optima merita deſignaſſet, tamen quia ea deſignatio nullo procerum cōſenſu confirmata fuit, neceſſarium erat ipſam poſt Haldani fata

Euginus 49. Gothorū Rex internus.

Sueonū & Gothorum regna iterum cōiunguntur.

in difficultates nō paruas incidere, opponentibus ſe Eugini electioni illis Suetiæ primoribus, qui pridem Haldanum à regno ob ſeueritatem cēſuerant amouendum: qui tunc (vt putabant) ſuorum votorum facilè compotes euaſiſſent, niſi potentia & prudētia Vgini eorum conatibus obſtitiſſet. Próinde quòd Haldanus ſeuerius imperaſſet, quòd nobiles complures puniuiſſet, quòd patriam multis tributis pro naualibus bellis oneraſſet, id totum vni Vgino imponunt: præualuit tamē ea pars, quæ Haldano & Eugino vt iuſtis Principibus fauere videbatur. Itaque Euginus regnū Suetiæ difficulter aſſecutus, optimum Regem ſe tam Suecis quàm Gothis præſtare curauit: meruítque ſua ſumma & ſingulari probitate,

Dani vltro ſe dediderunt huic Eugino.

vt etiam Daniæ proceres ipſum in ſuum Regem ſponte ſine vllo bello poſtularent. Erat enim in eo iuſtitia cum clementia & æquitate ita coniũcta, vt omnes in quibus erat ſanior mens, vehementer dolerent ipſum non prius, ſed in tam producta ætate ad omnium regnorum illorum adminiſtrationem perueniſſe. Quamuis etiam ab omnibus ſubiectis regnis & populis plurimũ amaretur, & coleretur, ipſeque viciſſim omnes & ſingulos vt pater filios amplecteretur, attamen à Danis ita dilectus erat, vt non ex Gothis, quorum nomini ſæpius inuident, ſed ex cœlo ad eos deſcendiſſe videretur. Cauſa tam eximii amoris ea fuiſſe creditur, quia iam Regius ſanguis apud eos defecerat: credebántque ſe Regia ſtemmata à vetuſtiſſimo Gothorum Regum ſanguine feliciore auſpicio reſtituere poſſe: neq; enim quieuerunt, donec eis filium ſuum Siualdum Regem etiam viuens deſignaret. Quo facto, Daniæ regnum ſponte Gothorum regno ſe ſubiecit. At Suetiæ proceres, in quibus nimis diu durare ſolet vindictæ appetitus, cùm ad memoriam reuocarent Eugini & Haldani potentiam, qua anteà oppreſſi fuerant, ſtatuerunt bellum Eugino inferre: nec diu huiuſcemodi animi ſui ſtatutum diſtulerunt, antequàm electo ex ſe Rege Ragnaldo, expeditas Sueonum copias cõtra ipſum iam veteranũ educerent. Igitur Euginus (cui tum ob aduerſam ingraueſcẽtis ſenii valetudinem, tum ob ſpectatam in omnibus probitatẽ parcendum fuiſſet) bello ſuorum Sueonũ laceſſitus occubuit: qui apud Danos, & in aliena terra, cuncta felicia, & ſupra omne votum proſpera expertus eſt.

Siualdus deſignatur Rex Daniæ.

Sueci deficiunt ab Eugino pſicientes ſibi Ragnaldum.

Euginus occubuit.

CAP. II.

Ragnaldus 50. Rex internus.

RAGNALDVS & nobili, & Regio ſanguine in Suetia ortus, paſſus eſt (vt diximus) ſe per factionem optimatũ in Suetia ad regni ſolium contra Euginũ ſublimari. Audax quidem facinus, & in primo regni ingreſſu ſatis felix, ſed non eodem curſu poſt lætum principium vltima ſucceſſerũt. In prima ſiquidem pugna (cuius nũc meminimus) de ſene Eugino facilè triumphauit, at non ſic in

ſecundo

ſecundo bello, quod contra filium eius Siualdum ſuſceperat, euenit. Hic enim Regnaldus indignè ferens quòd ipſi Dani ſe ita ſponte Gothorum Regi ſubieciſſent, filiúmque Eugini Siualdum in Regem conſtituiſſent, cogitabat eodem exemplo quo patrem occiderat, etiam filium confeſtim tollere, ne quis apud Gothos vel Danos, niſi Suetico ſanguine illuſtris imperaret. Quocirca electiſſimas bellatorum copias ex Suetia in Daniam expedire curauit. Conueniunt ambo exercitus in Sielandia Danorum inſula, fit'que atrociſſima & pertinax pugna. Sueones pro gloria & imperio pugnabant, Dani verò pro ſalute & libertate. Nuſquàm poterat tantis odiis, tam'que graui ac diuturno prælio pugnari, quantum in eo cruentiſſimo congreſſu, qui totis tribus diebus continuatus erat, ſolis noctibus pugnam dirimentibus. Tandem huic importuniſſimæ pugnæ cædes Regnaldi finem impoſuit, cunctis eius commilitonibus ad caſum Regis conſternatis. Erant in ea pugna (exceptis gregariis militibus) quadraginta Sueonum fortiſſimi, in quorum etiam numero erat Starchaterus. Hi cùm nullis vnquam bellorum fulminibus concuti conſueuerint, in hoc tamẽ prælio ſublato Rege, ſalutem à fuga quærere non verebantur: quos etiam fortiſſimus & inuictus pugil Sueticus Starchaterus inſecutus, documentum præbuit nullum hominem tam præſtantibus eſſe viribus, quin aliquando ſuam fragilitatem agnoſcere compellatur.

Regnaldus extincto Eugino vadit contra Siualdum.

Prælium cruentum in Sielandia.

Regnaldus extinguitur.

Starchaterus interfuit pugnæ.

CAP. III.

AMVNDVS Regnaldi in Danico bello occiſi filius, patri in Suetiæ regno concordibus procerũ votis ſurrogatur. Huic fuere plures filii in bellicis rebus, & militari diſciplina inſtructiſſimi, Hacho, Heluinus, Hagbartus, Amundus. Ad hũc igitur Hachonẽ natu maiorem, cui tũc apud Sueones maxima piraticæ autoritas deferebatur, omnes illi Sueonũ fortiſſimi, qui Regnaldiano bello ſuperfuere, quaſi quædam reliquiæ delapſæ eius cõmilitiũ amplectũtur. Neq; ignauiter eorũ fortiſſima ope

Amundus 51. Rex internus.

Hacho, Heluinus, Hagbertus, Amundus filii Regis.

Hacho Hyberniam inuadit.

ra vſus in Hybernos,& alias Occidentalis Oceani inſulas tranſferre curauit,multóſque populos, & terras partim ſub iugum miſit,partim in cineres redactas deſolauit. Intereà fratres eius Heluinus, Hagbartus, & Amundus,ne domeſtico otio contabeſcerent,claſſem armis viríſque potentiſſimam eduxere:eóque

Gothicum litus vexaturà piratis Ragnaldi filiis.

Algerus.

Alphus.

præſidio ſeſe ſatis munitos exiſtimātes, totum mare Gothicum piraticis vexauere operibus. Incidit inter hos,& Sigari Danorum Regis filios,Algerum & Alphum,nauale atque atrox prælium, quod tam pertinacibus vtrinque viribus agebatur, vt neutra pars alteri cederet,donec nocturnæ tenebræ telorū vſum pugnantibus prohiberent. Tunc enim clauſis oculis corporeis, cœperunt oculi mentis in vtraque parte efficacius aperiri, conſyderantibus hinc inde damna, pericula, vulnera, occiſiones, quas inani gloria ſeducti perpeti cogebantur. Quocirca reddita diurna luce, placuit vtriuſque partis Principibus, ad pacem concordiámque perpetuam conuenire: tantáque amicitia acerbo odio ſucceſſiſſe videbatur, vt ſe intimo ac fraterno complecterentur affectu. Sed vehementior quàm diuturnior exiſtens, finem magis moleſtum, quàm optatum accepit. Hagbartus enim pactæ amicitiæ fiducia fretus, cum Sigari filiis

Signe filia Regis Daniæ.

petita Dania in aulam Regiam per eos comiter exceptus eſt: in qua cùm verſaretur,à filia Regis Signe tam ob virtutem,quàm ob generis nobilitatem adamatur: nec potuit generoſi animi adoleſcens non amare illuſtriſſimam virginem, à qua ſe tam grato amore concupiſci comperiebat. Sed obſeruato opportuno tempore ignorantibus eius fratribus, ipſam ſibi in ſponſam data inuicem fide aſſumpſit.

CAP. IIII.

Signe ambitur à pluribus.

Hildigisleus.

ERANT eo tempore multi Dani,& Teutones, qui eandem virginem in coniugem poſtulabant: in quorum numero præcipuū locum habebat quidam Hildigisleus, claro inter Teutones loco natus. Is cùm comperiſſet ſibi à Regia puella præferri Hachonē: vel Hagbartum,Amundi Regis filios, indignāti & grauiſſimo animo tulit illum ſui contemptū,præſertim

cùm

cùm intellexiſſet ſibi à virgine exprobratum, quòd præter vultus venuſtatem,& claritudinem parentum,nullis præclaris facinoribus, ſiue rerum geſtarum gloria illuſtraretur, Hagbartum verò Sueticum(quem ſub Hachonis nomine ſummis laudibus extulerat) in militaribus exercitiis, & magnitudine rerum geſtarum illuſtriſſimum nominaſſet. Próinde Hildigisleus non ad arma more virorum, ſed ad inſidias more mulierũ acceptas iniurias vindicaturus ſe conuertit. Bolueſium enim quendam natura & moribus peſſimum,amicitias abrumpere,& odia ſerere ſolitum,magnis muneribus datis inducit,vt fœdus quod Sigari filii cum Hagbarto & fratribus eius pepigerãt, acriori odio permutarent. Nec ſegniter artem, quam ab ineunte ætate ad multorum perniciem didicerat, executus eſt, hortãdo Regiós iuuenes,vt Suecorum amicitiam nuſquam vtilem, ſed vbique periculoſam atque inſidioſam deuitarent. Cuius malignæ ſuggeſtioni tantum tributum erat, vt Sigari filii promiſſæ fidei obliti, ad arma velocius quàm honeſtius conuolarent, ipſóſque Sueones ad publicum & naualem conflictum prouocatos trucidarent.

Bolueſius.

CAP. V.

CECIDERE in eo prælio fortiſſimi proceres Amundus & Heluinus: at Hagbartus nolẽs in aliena regione iniquis viribus Martis aleam experiri, ab ea pugna prudentius declinauit. Sed denuò copias contrahens, & acerrimum bellum inſtaurans, glorioſam victoriam de fratrũ occiſoribus reportauit. Déinde ſumpta muliebri veſte,omníque fortitudine depoſita, ad Signem Sigari filiam ſe recepit, ſiue vt ſe de occiſione fratrũ eius excuſaret,ſiue vt furtiuo potiretur amore,parũ in Sueticis hiſtoriis expreſſũ inuéni:quãquàm Saxo Danicus multa in eius temeraria facta cõmemorat,videlicet quomodo filiã Regis violauerit,quomodo deprehẽſus in eo ſcelere fuerit,quomodo cõplures electos milites,anteq̃ comprehẽdi poterat,trucidauerit, quomodo in cõcione ad peſſimi Bolueſii cõſiliũ dãnatus fuerit, quomodo in furca ſtrãgulatus ĩterierit,tãdẽ quomodo Signe ab

Amundus & Haluinus ceciderunt.

Hagbertus amore Signes allectus rediit.

Hagbertus ſuſpenditur.

Signe ſeipſam iugulat.

infinitū amorem, quo erga vnicum ſponſum ſuum ducebatur, ſe ipſam iugulauerit, atque igni pariter cum tota aula Regia exurendam tradiderit. Hîc iterum & meritò exclamãdum eſſet in illa humani generis portenta, quæ exemplo illius perdiſſimi Boluesii ea conſilia imprudētibus Principibus ſuggeſerunt, vnde regna, nationes, populi incredibili celeritate euertūtur, & tamen non deſinunt ignaui proceres talium conſiliis ſe, & omnem ſuam, ac ſuorum ſalutem committere. Erat eodem tempore in aula Sigari Biluiſius, qui omnia ad amicitiam & pacem à tenera ætate conuertere didicerat. Is ſummoperè conatus eſt perſuadere vt Sigari filii fœdus cum Hagbarto & fratribus eius initum nequaquàm rumperent, ſed cõſeruarent: cuius optima conſilia quia contempta, vel neglecta fuerunt, ſecuta eſt in primis Regiorum liberorum clades & occiſio, filiæ violatio, & infamis exitus, ac tãdem Regis Sigari mors: omnéſque Daniæ nobiles vnà cū omnibus Regii ſanguinis reliquiis propter ea Boluesii conſilia penitus extincti fuerunt.

Biluiſius.

Fœderis non ſeruati pœna perſoluitur.

CAP. VI.

Hacho 52. Rex internus, viuẽte patre regni adminiſtrationem ſuſcepit.

HACHO Amundi Regis filius, antequàm in paterna regna ſuccederet, ea magnifica opera geſſit, quæ cæteri illius ætatis proceres potius admirari quàm imitari valuerūt. Patre Amundo in graui ætate ad Regiæ dignitatis labores aſſumpto, hic in ſe omnem adminiſtrãdi regni ſolicitudinem ſuſcipiens, tam circumſpectè omnibus Reipublicæ partibus ſatiſfecit, vt quemadmodum contra hoſtes, & in bellicis rebus incomparabiliter ſtrenuus eſſet, ita in ciues & amicos nullum benigni Principis officium prætериret. Paterno igitur regno prudenter conſulturus, totam patris militiã ita diuiſit, vt altera pars in patria, & mari eius litoribus alluente ſub ductu fratrum (quos nūc nominauimus) militaret, dum ipſe interim altera parte militū ſuccinctus, arma Occidẽtalibus Oceani inſulis ĩferret. Qui cùm in tam remotis finibus cõſtitutus eſſet, certíſqꝫ nūtiis didiciſſet duos fratres ſuos bello nauali à Danis oppreſſos, tertium verò ignominioſo mortis genere in ſuæ familiæ

familiæ,& Suetici Regis contumeliam abſumptum, nihil vlterius morandum ratus, totius exercitus ſui robur ex Hybernia in Danos conuertere properauit. Erant tunc nonnulli, qui vnà cum pugile Starchatero eius militiã deſerentes, varias cauſas cur in Danos pugnare nollent, afferebant: at Hacho nihil eorum deſertione motus, copias quas reſiduas habebat, Daniæ litoribus, quibus Sielãdia ambitur, imponit, rectóque & quàm celerrimo curſu per ſaltus & nemora vſque ad regiam (in qua tunc Sigarum verſari intellexerat) contendit. Nec accelerationi proſpera fortuna defuit. Nam primam & ſecundam vigilum ſtationem ſuſpenſo tacitóque itinere præteruectus, cùm extremas ſyluarum latebras penetraſſet, iuſſit abſciſſos arborũ ramos ſingulorum ſuorum manibus geſtari. Quod cùm milites in tertia ſtatione conſtituti animaduerterent, mox Sigaro nuntiant ſe inſolitam & ſtupendam rei nouitatem admirãtibus oculis ſubieciſſe: viſum quippe erat, nemus ſuis ſedibus auulſum ad regiam vſque properare.

Hacho cũ ſuo exercitu in Sielandia regiã aggreditur.

Stratagema.

CAP. VII.

TVM Sigarus animo ad inſidiarum conſyderationem conuerſo reſpondit, eo ſyluarũ acceſſu ſibi extrema fata portendi: mox que militem (quem inopinatus caſus obtulit) contrahens, obuiàm aduenienti hoſti progreditur: fit atrox ac vehemens pugna, Suecis ſuo more vindictam pertinaciſſime ſitiẽtibus: neque enim eſt vlla gens, quæ tardius ad iram prouocatur, quæ que iniurias acrius vindicare cõtendit. Cecidit eo prælio Sigarus Danorum Rex. Hacho verò victoriam in crudelitatem vertẽs, nulli ſexui, aut ætati pepercit, regnúmque Daniæ tam ſeueriter opprimebat, vt illud nequaquàm ad tributum, aut ſubiectionem, ſed ad extremam deſolationem expugnaſſe videretur: nec quieuiſſet donec magnam eius partem deſolatam reddidiſſet, niſi in eo conatu nuntium de obitu patris, quo ad paternum regnum ſubitò reuocabatur, acceſſiſſet. Subſtituit tamen alterum eiuſdem nominis ducem Hachonem cognomento Faſtuoſum. Quem cùm Dani poſt Sueonum abſceſſum viribus deſtitutum viderent, confeſtim ad

Sueci tardi ad iram, veloces ad vindictam.

Sigarus occubuit.

Hacho nuntiata morte patris reuocatur à Daniæ vaſtatione.

Siualdus Sigari filius à Danis Rex ſufficitur.

Siualdus & Hacho ambo duces cadunt.

arma reuerſi,ſtatuerunt ſe à Suetico iugo eripere, & in priſtinā libertatem vindicare: filióque Sigari Siualdo in Regem aſſumpto,prælium vehementius quàm vnquam prius inſtaurāt. Fuit ea pugna adeò vehemens & cruenta, vt proſtratis anteà multis millibus, tandem ambo exercituum duces Hacho & Siualdus corruerint: erant'que pauciſſimi,qui ſibi poſt tam miſerabilem cladem fuga conſulere potuerint. Hic fuit finis infeliciſſimæ pugnæ,in qua omne Regii ſanguinis ſtēma in Dania extinctū, ad vnam fœminam Gyritham(vt mox dicemus) peruenit. Hacho autem Amundi filius non(vt Saxo ſcribit)in Scotorum regno profugus periit,ſed apud ſuos Sueones, poſtquàm in paterna ſceptra ſucceſſerat,nonnullóſque annos feliciter regnauerat, in fata conceſſit.

CAP. VIII.

Siuardus 53. Rex internus.

Aluilda filia Regis.

SIVARDVS interim dū Amundus, & poſt eum filius eius Hacho in regno Suetiæ præſiderent, ad Gothici regni ſceptra peruenit: ex cuius filia Aluilda Regius ſanguis iterum per Daniam diſſeminatus, clariſſimos Reges & proceres ſucceſſu temporum procreauit. Hæc Aluilda ab incunabulis tantæ verecundiæ fuiſſe perhibetur, vt os peplo iugiter obnuptum habens,à nullo vnquam viro ſuam pulchritudinem (quæ maxima erat) videri pateretur. Próinde quò magis ſe, vultúmque ſuum à virorū aſpectu retrahebat, eò amplius illuſtriſſimi iuuenes ipſam videre contendebant. Tum Alfus quidam Sigari Danorum Regis filius,trucidatis ſummæ atrocitatis ſerpentibus,qui virginis conclaue tutabantur,ipſam in coniugem poſtulabat. Conſenſit Regia virgo in iuuenem genere,& operum claritate conſpicuum: at mater virginis ipſam acrioribus verbis obiurgando,à virili conſortio deterruit, affirmans nimis turpe & probroſum eſſe,aliquam virginē tam facilè in viri amplexū, eliſis pudicitiæ neruis, conſentire,eóque facto à præclaris priſcarum virginum moribus, quibus ſemper plus pudicitia

Alfus trucidat ingentes ſerpētes tanquam dracones.

Aluilda à matre obiurgata deterretur à nuptijs.

tia

tia quàm vita placuit, degenerare. Quibus conuitiis filia à matre affecta, cœpit non modò Regis filium (quamuis forma, genere, virtutibus clariſſimũ) verùm etiam omnes viros tam pertinaci caſtitatis propoſito auerſari, vt firmiter ſecum ſtatueret, nunquàm alicui viro copulari. Deinde ne annos ſuos otio, inertiáque labefactari pateretur, veſtem fœmineam, animúmque muliebrem in virilem audaciam commutauit, & quæ pridē puella fuerat pudiciſſima, deinceps in piratico exercitio virorũ fortitudinem ſuperare, aut æquare videbatur. Nec paruus erat virginum numerus, quæ ſe à voluptatibus abſtractas, ad idem militiæ propoſitum paratiſſimas offerebant.

Aluilda piraticam exercet.

CAP. IX.

MIRANDVM tamen nõ eſt ibi ſæpe inuẽtas fuiſſe puellas in militari diſciplina ab ipſis cunabulis educatas, quæ potius bellis quàm nuptiis delectarẽtur. Viri enim Gothi magna ſeueritate matrimonia ſua obſeruantes, vxores ſuas in tori ſocias, & pares labores, non in dominas, ſiue ad delicias aſſumere conſueuerunt. Próinde apud eos non mulier viro, ſed vir mulieri dotem aſſignat, ne coniunx ob magnitudinem dotis inſoleſcens, aliquando ex placida conſorte proterua euadat, atque in virum dominari contendat, ſed caſtiſſimã illam Romanam Lucretiam iugiter imitando, lanæ, texturæ'que dedita, inter lucubrantes ancillas mediis ædibus cõmoretur, ſit'que ſemper ad viri imperium parata, nunc hæc, nũc illa difficillima negotia domi & foris adminiſtrare, périnde ac ſi virilẽ fortitudinẽ haberet. Immò nec primis dominabus, aut ipſi Reginæ otiari permittitur. Quocirca minus difficile fuit Aluildæ magnã virginum turbam ſecum ad militiam educere, eáque ardua & præclara facinora ædere, quæ à fortibus viris difficile præſtari potuiſſent. Intereà verò cùm victrices turmas longè latéque per mare Gothicum circumferret, accidit eam in quẽdam portum deuenire, in quem multi piratæ ad conſtituendum ſibi Principem conuenerant.

Apud Gothos non mulier viro, ſed vir mulieri dotem aſſignat.

Gothicæ fœminæ non torpẽt otio.

Aluilda cũ ſua claſſe in mari Gothico circumfertur.

CAP. X.

Aluilda prin- ceps piraticę.

HI ergo non ſolùm ob formæ pulchritudi- nem, ſed ob res præclarè ab ea geſtas, ipſam in piraticæ Principem elegerunt. Nec ſpe ſua decepti fuerunt: quippe tã ſtrenuè om- nia belli negotia exequebatur, vt fœminam exuiſſe quiuis credere potuiſſet. Alphus au-

Alphus quęrit Aluildam.

tem fama militiæ eius comperta, ſe quoque ad piraticum opus accingit, aut mortem, aut virginem vnicè dilectam inter tot vaſtiſſimi maris diſcrimina reperturus. Nunc ſiquidem in altum proiectus, horrendis procellis repellebatur, nunc in anguſtiores ſinus relapſus, latronum inſidiis excipieba- tur. Tandem poſtquàm tot maria perluſtrauerat, & tot peri- cula ſuſtinuerat, omniáque difficillima amantium ſtudia in ſe

Aluilda inueni- tur.

expertus fuerat, optato caſu in extremis Finingiæ, ſiue Finlan- diæ receſſibus, tempore algidiſſimæ hyemis ipſam inuénit, non muliebriter ad aſpectum amatoris applaudentem, ſed cruenta tela pro amatoriis ſignis retorquentem, tam'que pertinaciter ſe defenſantem, vt omnibus perſuaſum eſſet, ipſam plus pudici- tiam, quàm vitam conſeruare voluiſſe. Demum erecto per

Alphus potitur coniugio Al- uildę.

Alphum ſigno pacis, ad mutuum colloquiũ deuenitur: in quo ex repugnante hoſte chariſſimam coniugem effecit, plurimum lætatus eam ſibi in mari occurriſſe, quam in aula Regia repu- gnante ſeuera matre aſſequi nequiuiſſet. Genuítque ex ea filiã

Gyritha procrea- tur ex Alpho & Aluilda.

Gyritham, vnicã Regii ſanguinis in Dania reparatricem. Plu- ra huius Gothici Regis Siuardi opera in obliuionem vnà cum multis aliorum Regum geſtis abiuerunt, niſi quòd ab Ingone Sueonum Rege (cuius hiſtoriam nũc ſubiiciemus) bello impe- titus occubuerit.

CAP. XI.

Ingo 54. Rex internus.

INGO poſtquàm Amundus, & filius eius Hacho paucis annis in Suetiæ regno præ- fuiſſent, vnanimi procerum ac populorum conſenſu in eiuſdem regni ſolium colloca- tur. Hunc etſi Ericus Vpſalenſis affirmet Vilmeri filium, & ad principatũ vtriuſque regni, Gothorum videlicet & Sueonum, à principio

principio,& eodem tempore perueniſſe, attamen aliæ hiſtoriæ (quas probabiliores in hac parte exiſtimo) teſtantur ipſum anteà pluribus annis Sueonum regno præfuiſſe, & demum poſt graues controuerſias, atrociáque bella, in quibus Siuardus Gothorum Rex oppreſſus interiit,in Gothico regno ſucceſſiſſe. Ingo ſucceſſit in regno Gothorum. Prætereà idem Ericus ſcribit hunc Ingonem poſtquàm vtriuſque regni monarchiã aſſecutus fuiſſet,celebratis apud Vpſaliam comitiis,inuiolabili decreto(conſentientibus Principibus populíſque Sueonum) ſtatuiſſe, vt caput, & ſedes regni Suetiæ in metropoli Vpſala deinceps cenſeretur, quemadmodum olim Humelum Regem præcepiſſe memorauimus. Vpſalia metropolis vtriuſq; regni. Iuſtũ quippe viſum eſt Ingoni & proceribus, vt præcipua æſtimatio de illo loco haberetur,in quo præcipua Deorum cultura tunc ſeruabatur. Fuiſſet etiam eodem tempore operæpretium inſpectis celebrioribus regni Gothiæ locis,decretum ædidiſſe, an apud Oſtrogothos, vel Veſtrogothos Regia ſedes collocanda fuiſſet,quãuis dudum Scarinus (vt antè diximus) Scaram ciuitatem ex ſuo nomine erectam, caput, & regiam omnium Gothorum haberi voluiſſet. Scarenſis ciuitas apud Veſtrogothos. Sed hæc & ſimilia ad Principum voluntatem ſuborta aliqua neceſſaria cauſa permutari conſueuerunt. Reliqua huius Ingonis tempora felicia pacatáque fuerũt, donec ſenio confectus, apud metropolim Vpſalam (quam cæteris regnorum ſuorum locis ſemper prætulerat)vitam & regnũ morte commutaret.

CAP. XII.

NEARCHVS præmortui Ingonis primogenitus,poſt paterna fata in vtroque regno Gothiæ & Suetiæ ſucceſſit, tantáq; iuſtitia,& æquitate,ac clementia ſubiectis; populis imperauit,vt ob ſingulares & ſummas virtutes ſuas, non ſolùm optimis Principibus,ſed ipſis Diis ſimilis haberetur. Nearchus 55. Rex internus. Siquidem regna ipſa à prudentiſſimo parente adeò bene inſtituta ac- Nearchus patriæ pater in Deos relatus.

cepit,vt facilè ſe optimum Regem ibi præſtare poſſet, vbi publicus ſubditorum conſenſus ad pacem,& concordiam, omniáque virtutũ ſtudia ſũmo conatu conſpirabat. Próinde nec aliis in circuitu Principibus & populis bellum intulit,nec ab aliis illatum ſuſtinuit. Quis enim (niſi admodum imprudens)auderet alicui Regi, ſiue Principi bellum inferre, quem noſſet à fortiſſimis & fideli bus ſubditis contra omnem bellorum impetum fideliſſimè muniri,& defendi? Itaque in huius optimi Regis hiſtoriã nihil moleſtius inſeri poteſt, niſi quòd breuiſſimus fuerit eius principatus, qui in multos & felices annos extendi meruiſſet.

CAP. XIII.

Frotho 56. rex internus.

FROTHO déinde (quẽ alii rectius Froẽ nominant) Ingonis optimi Regis filius, poſt præmatura Nearchi fratris fata tam ob ſpectatiſſimam memoratorum Regum probitatẽ, quàm ob maximam ſpem, quã omnes de eius præclara indole conceperant, vtriuſque regni monarchiam, nullo ex proceribus vel populo contradicente, aſſecutus eſt. Hic publicæ omnium expectationi & ſpei ita ſatisfecit, quòd in nullo à patris, vel fratris veſtigiis degeneraſſe notaretur: immò quemadmodum eius imperium aliquantò diuturnius erat; ita etiam facilius ab omnibus prædicabatur. Quippe eo regnante tam tuta vbique erat proborum innocentia,vt ſubiectis populis nihil niſi iuſtum,æquum, & pium eueniret: ipſéque optimus,& immortali laude dignus Rex, potius vitam ſuam,quàm iuſtitiam,ſiue innocentiam violari permiſiſſet. Hæc cùm de Ethnico Rege ſcribo,vehementi dolore perfundor,nos infelices homines,qui Chriſtum per quem Reges regnant colimus, tam remotos eſſe à talium Regum præſidio, & tutela.

& tutela. Sed abſit vt ob id animum deiiciamus, qui in æternã felicitatem recipiendi ſumus, quando illi humani generis tortores ad ſempiterna tormenta detrudentur. Nunc ad Frothonem reuerſi, videamus quid ei ſimplicium Gentilium gratitudo pro tam eximiis beneficiis rependere ſtuduerit: illud nimirum, quod putabat omnem humanum cogitatum tranſcendere. Quippe vt diuinas virtutes in eo relucere credebat, ita ipſum in Deorum numerum referebat: & fortaſſe longè rationabilius, quàm Romani ſuum Iouem Cretenſem, omnium flagitiorum genere ſordidum, quem iam innumerum infernalium dæmonum relatum non dubitamus.

Frotho i Deos relatus.

CAP. XIIII.

VRBARVS poſt optimorum Regum Ingonis & filiorum eius fata, conſentientibus incolis in regna ſucceſſit. Hic quemadmodum ab ineunte ætate in arte militari, & præſtãtiſſimis moribus educatus fuerat, ita filios ſuos Nordianum & Oſtenum in ſpem regni genitos, per nobiliſſimum & fortiſſimum Gũnonem ſatrapã erudiẽdos curauit: à quo inter cætera multa militaria exercitia, quæ ad firmandas acuendáſque vires attinebant, etiam vitandi inferendíque ictus conſuetudinem ſtudioſo exercitii genere contrahebant. Solitũ quippe erat Gothorum iuuenes adeò perfectè artem gladiatoriam addiſcere, vt aduerſæ frontis ſupercilium ineuitabili ictu ferirent: quo ſi quis recepto, verſilitate palpebræ timidius cõniueret, mox aula eiectus ſtipendiis defungebatur. Tantum enim virium animis eorum à natura & conſuetudine ſine exercitio militari inſitum erat, vt etiam receptis in vultum ictibus, nec leues quidem ſuperciliorum nutus æderent, atque aduerſus omne percuſſoris irritamentum in eodem habitu animum continerent, in nullo mollius ſe gerentes, quàm pugiles Olympici, de quibus Cicero, & fideliſſimi autores teſtãtur, quòd grauiſſimas plagas excipientes, & cæſtibus contuſi, nihil omnino ingemuerint. Próinde affirmare auſim, quòd Aquilonaribus

Vrbarus 57. rex internus.

Ars gladiatoria.

militibus nunquàm illud Ennianũ iure potuerit improperari:
Gothorum magnanimitas.
Vos etenim iuuenes animos geritis muliebres. Aut illud: Salmacida ſpolia ſine ſanguine, & ſudore. Sed tales ſemper inuenti ſunt, vt eis nullus labor inſolitus, nullus locus aſper, aut arduus eſſet, non armatus hoſtis formidoloſus, non mors ipſa terrorem eis incutere valuiſſet, vt quãdoque in duello morientes, ſoluto in riſum ore, per ſummã doloris diſſimulationem ſpiritũ efflauerint, tam que inuicto animo fuerint, vt bello intercepti ſæpe in libertatem reſtitui potuiſſent, ſi quantulaſcũque preces pro vitæ prorogatione porrigere voluiſſent. Sed precariæ vitæ vſum animi magnitudine contemnentes, vitã perinde atque paruulum aliquod beneficium reſpuerũt, mortis ſententiam ſua ſponte complectentes: adeò ſalutẽ dedecore, vel dedecoris ſpecie mercari virtus ignorat. Ex quibus moribus ſatis animaduerti poſſe exiſtimo, quomodo Gunno Regios liberos inſtituerit, quos tunc oportuit non ſolùm natalium claritate, ſed illuſtriſſimorum geſtorũ magnitudine cæteros omnes ſuperare. Reliqua huius Regis Vrbari geſta veterum negligẽtia conſepulta, ad meam notitiam minimè peruenerunt.

CAP. XV.

Oſtenus 58. rex internus.

OSTENVS in defuncti parẽtis Vrbari regna perueniẽs, quãuis eſſet ad pacem concordiámque inclinatiſſimus, vtpote qui à puero didiciſſet, quantũ horroris atq; incommodi bella afferre ſoleant, attamẽ ob grauiſſimas iniurias, quibus à Noruegianis laceſſitus erat, animum ad bella & cædes conuertere cogebatur. Illi enim Nordianum fratrem eius, quẽ pridem in Regem aſſumpſerant, ſtructis inſidiis necauerunt, ſurrogato in eius locum Regnaldo, qui tam ætate, quàm ægritudine corporis laborabat. Quod cùm Oſteno compertum fuiſſet, ſtatuit fratris occiſionem ita vindicare, vt nõ ſolùm necis autores, ſed tota Noruegia doleret, ſe inflictæ vindictæ acerbitate deſolatam. Tunc ſubiens Gunno licentiam laceſſendæ Noruegiæ, importunis precibus ab Oſteno impetrauit. Qua

Regnaldus Noruegiæ Rex.

Gunno dux exercitus in Noruegiam.

impetrata,

impetrata, animum ſuum ad omnem crudelitatem pertinaciſſime obfirmauit, præfatus ſe chariſſimi alumni Nordiani necem ita vindicaturum, vt nulla vnquam poſteritas obliuiſci poſſit crudeliter occiſi, & ſeueriter vindicati Regis euentum. Priſmúmque Iatriæ prouinciam adortus, omnia eius loca ferro, flamma, cædibus, impacabili furore vaſtabat: tantáque vehementia victoriam proſequebatur, vt promiſcuæ cædis auidus, nihil conditioni, aut ſexui, vel ætati indulgendum putaret. Sed neque miſerationis, aut verecundiæ reſpectum egit, quominus fœmineo ferrum ſanguine cruentaret, matréſque cum liberis communi ſtragis ſæuitia trucidaret. Sordebat ei omnis præda, & à rapinis totum animi ſui propoſitum auertebat, ad id ſolùm intentus, quò publicas vias, & ſemitas cadaueribus obſitas, cruoréque vndiq; perfuſas, calcaret, mallens funeſti, quàm auari vindicis nomen habere.

CAP. XVI.

TANDEM incolæ proximum & indubitatũ periculum publica deditione præuenientes, à ſuo Rege Regnaldo deficiũt: qui nihilominus ſpem repellendi hoſtis aſſumens, audet ſe, ſuorúmque paucitatem in apertum belli diſcrimen immittere, animo quàm corpore vegetior: alienis nãque humeris fulta veſtigia proferens, in prælium deſcendit. Quod cùm imprudentius quàm felicius geſſiſſet, à Gunnone oppreſſus occubuit. Gunno igitur victoriam aſſecutus, didicit Regnaldum deſperatis anteà rebus, filiam Drotham in ſubterraneis latebris vnà cum Regiis theſauris, & ſupellectili, ac neceſſaria familia, & apto in longum tempus ſumptu incluſiſſe. Quibus auditis, omnes ingenii ſui neruos ad eam inueſtigandã intẽdit. Quam tandẽ repertam in coniugẽ duxit: genuítq; ex ea filium Hildigerũ nihil à paterna ſeueritate degenerantẽ, quemadmodũ inferius ſuo loco ſubiiciemus. Hic Saxo Danicus multis verbis exaggerat, quomodo Gũno iſte deuictæ gẽtis ſuperbiã domiturus, canẽ Noruegianis in Regẽ præfeciſſet: quod ſi factũ fuiſſet, profectò longè minus pernicioſũ morſum illi regno inflixiſſet, quàm ille vnus morſus erat, quo à Noruegia auulſæ fuere inſulæ

Noruegiæ ſubactio.

Regnaldus occubuit.

Drotha filia Regnaldi.

Hildigerus filius Gunnonis è Drotha.

Canis præficit Noruegianis in Regem.

Orchadum. Sed hæc videant illi quorum intereſt, ego ad Oſtenum reuertar: quem longè clementiorem erga deuictam gentem Noruegianam fuiſſe credo, quàm Danorum hiſtoriæ perſuadere contendunt. Nec diu illi victoriæ ſuperuiuẽs, regnis & vita priuatur, apud Vpſalam metropolim in Regiis monumentis collocatus.

CAP. XVII.

Fliolmus aliàs Siolmus 59. Rex internus.

FLIOLMVS, quẽ alii Siolmũ vocant, in regno Gothorum iterum à Suetia diuiſo, cõſentiẽtibus Gothiæ proceribus ad Regia ſceptra ſublimatur. Oſteno nanque ſubita fati vocatione, & ſine liberis defũcto, ſuborta eſt inter vtriuſque regni proceres de nouo Rege ſubſtituendo cõtrouerſia: ob quam neceſſariũ & opportunũ viſum eſt, duos potius eligere Reges, qui ſe mutuo fœdere cõfouerent, quàm per diſcordiam in apertum, & pernicioſum bellum proſilire. Igitur Suetia Attilum, Gothia hunc Fliolmum eligente, parum minus quadraginta annis diſtinctis Regibus gubernabantur. Imperabant medio tẽpore Gothis Reges ſex, Sueonibus verò quatuor. Primùm igitur illos ſex, deinde reliquos quatuor breuiter perſcrutemur. Quippe vt breuiſſimo tempore regnauerũt, ita nobis de ſuis geſtis parum admodum reliquerunt, quemadmodum hic Fliolmus, cuius virtutes paucas, vitia verò plura inuenio: inter quæ primum locũ habere videtur, illa imprudens apud ſuos ſeruos familiaritas, propter quã Auguſtus Cæſar Iuliũ auunculũ (teſte Eutropio) vehementer arguebat, quòd milites cõmilitones nouo, blandóque more appellaſſet: quãdo enim affectabat charior fieri, autoritatẽ Principis emolliuit. Fliolmus verò milites ſuos indulgẽtius quàm prudẽtius tractãs, nõ ſolùm cõmilitones, ſed cõbibones ſuos effecit, quotidianóque conuictu ad exemplum Saturnalium feſtorum, quæ ſeruos dominis in menſa coæquant, vnà cum eis comedere, & in longam noctem potare vtile, honeſtumque putauit. Quod nimirum ſub termino vitæ ſuæ expertus eſt, vt honeſtate vacuum, ita neque vllam vtilitatem

Suetia iterum à Gothia diuiſa

Familiaritas cõtemptum parit

Saturnalia feſta.

tem afferre potuiſſe. Cùm enim ſolito & turpi more, noctem cum ſuis potando duceret, ab ipſis ebrietate ſuffuſis, in ingens dolium cereali liquore repletum, quod pro explenda bibacium gula in media aula collocatum erat, per ludibrium præcipitatus interiit, relicto ad poſteros Principes documento, quòd quamuis fideles ſerui diligendi, iuuandi, promouendi ſint, attamen à nimia familiaritate (quæ contemptum parit) prudentius coërceantur. Hic erat exitus bibacis Regis admodū ridiculus, quē commemorando non minore rubore perfundor, quàm Saxo Danicus, quando cogitur ſuorum Danorum ebrietates ad memoriam reuocare, inductis verbis equitis Britannici, qui aſſerit Danos facilius vitam, quàm vinum deſerturos.

Fliolmi bibacis fatum ridiculum.

CAP. XVIII.

SVERCHERVS Fliolmi filius, poſtquàm pater morte apud ſuos Veſtrogothos abſumptus eſt, ad Gothici regni adminiſtrationem peruenit. Quæ quoniam diuturna nō fuit, intentionē, quam pro Reipublicæ reſtitutione optimè inſtituenda habebat, ad optatum effectum deducere nequiuit. Fuit enim à paternis moribus tantum remotus, quàm virtutes à vitiis remotiſſimè diſtant. Erat ſiquidem pater ſordidæ ebrietatis mancipium, filius autē viſa paterni vitii ignominia, nihil præclarius ſobrietate duxit: pater plus hiſtrionibus, & ſcurris, filius verò proceribus, & prudentibus magnoperè, & ſemper delectari conſueuit: illi otia, huic negotia magis placuerunt: illum ignauia, hunc prudentia memorabilem effecit. Quippe vt ille nihil in moribus Regia maieſtate dignum habebat, ita huic omnia (præterquàm temporis diuturnitas) cumulatiſſimè affuerunt, quæ ad felicem beatúmque ſtatum regnorum, & Principum opportuna creduntur. Sed durum, & ineuitabile fatum tam admirandæ indolis Principem in primis regni auſpiciis oppreſſit. Cùm enim Daniæ regnum in varias atque diſcordes præfecturas diſtractum, Gothicis armis ſubiicere ſtatuiſſet, iam'que ad id copias paratas, & proximè tranſmittendas haberet, ecce ſubito

Suercherus 60. Rex internus.

Ignaui & prudentis Principis comparatio.

equi caſu brachium dextrum ſubiectis ſaxis ita colliſit, vt breui poſt tempore, cùm caſus ille ex ſolicitudine ſuſcepti belli maiora ſumeret incrementa, vitam prӕmatura morte commutaret, dolẽtibus cũctis ſubditis, qui ſibi à tam optimo Principe omnia proſpera & felicia pollicebãtur. Creditur apud ciuitatẽ Scarenſem non procul à collibus Kindiӕ vnà cum patre tumulatus.

CAP. XIX.

Valander 61. Rex internus.

VALANDER prӕdicti Suercheri filius, non modò in paternum principatum, verumetiam in bella, quӕ contra Danos ſuſceperat, ſurrogatus eſt. Exercitũ enim, quem pater ante occaſum ſuum parauerat, in Hallandiã, & Schoningiam, celerius quàm credi poterat, effudit. Tum Oſtarus earum prouinciarum prӕfectus, ob inopinatum hoſtis inſultum, & copias ſuis viribus ſuperiores, pugnã deditione prӕuẽnit, promiſſo annuo tributo, & fideli in omnibus famulatu, ea conditione adiecta, vt Valandri ope cõtra Danorum incurſiones defenderetur: fuiſſẽtque tunc Valander in reliquas Daniӕ partes progreſſus, niſi Attilus Suetiӕ Rex occaſionem ex eius abſentia nactus, Oſtrogothos Suetiӕ vicinos improuiſa pugna adortus fuiſſet: ob quam neceſſe fuit arma à Danorum ceruicibus excuſſa, in defenſionem patriӕ reuocare. Facto igitur cum Attilo congreſſu, ſaucius è bello exceſſit, concordiámque cum eo pepigit, vt neuter alterius terminos, ſiue populos, ferro, vel flãma, aut alio quocunq; genere hoſtilitatis infeſtaret. Facta ea pace, nõ diu diſtulit, antequàm naualẽ exercitũ in Rethonẽ atrociſſimũ piratã, quem Rutenorum Rex mari Venedico, ſiue Suetico infeſtando immiſerat, cõpararet. Verùm cùm in eius belli procinctu multa ſolicito atque anxio animo adminiſtraret, ſomnum'que admodum feſſus captaret, ſubito fato extinguitur. Creditum à pleriſque fuit, ipſum à dӕmonio, cui ſe ob aſſequendam victoriam deuouerat, ſuffocatum. Sunt'que hiſtoriӕ, quӕ corpus eius apud Oſtrogothos Regiis exequiis tumulatum fuiſſe affirmant.

Schoningianũ bellum.

Oſtarus Schoningię prӕfectus ſubijcitur Valandro.

Attilus rex Suetiӕ.

Retho pirata atrociſsimus.

CAP.

CAP. XX.

VISBVR in patris Valandri regnum ſuccedens, quemadmodum parum idoneus erat, ita exiguo tẽpore ſolium clariſſimo Principe dignũ occupauit. Fuiſſet quippe aptius inter ſordidi quæſtus mercatores collocatus, quàm inter præclaros & magnificos Principes, quibus ſumma cura erat, honeſtatem vtilitati præferre. Siquidem vt omnes tyranni conſueuerunt, auarè ſimul & crudeliter imperabat. Quicquid auri & argenti vſquam in toto regno erat, id ſuũ eſſe dicebat. Próinde nunc mutuo, nunc dono, nũc minis, omnium ciuium bona in ſuum inexplebilem fiſcum congregauit: nulla erat concio, nullus procerum, aut populi conuentus, nulla publica, aut priuata placita, nulla comitia, in quibus nõ conquerebatur de inopia Regiæ coronæ, quam omnibus modis adiuuandam affirmabat: immò ſub ſpecie conſeruandæ Regiæ dignitatis tot rapinas, tot ſpolia, tot furta in ciues, tot´que ſacrilegia in Deorum templis commiſit, vt publicus patriæ hoſtis exiſtens, minùs nocere nõ potuiſſet: & tamen nihil vnq̃s præclari per eas ingentes diuitias ſudore & ſanguine pauperũ cõparatas, efficere curauit. Erat enim in bellicis rebus omnium imbelliſſimus, at pacifici & optimi ciues ipſum omni tigride truculentiorem experiebantur. Próinde in ſummum omnium incolarum odium adductus, etiam propriis ſeruis contemptui fuit. Nec poterat à propriis filiis non deſpici. Qui cùm conſyderaſſent ſe poſt eius fata nihil præter infamiam ex turpiter actá vita eius aſſecuturos, ſtatuerunt prægrandem eius theſaurum in primis occupare. Obſeruato igitur opportuno tempore, cùm ille ſibi nihil prorſus timeret, ſed vti eſſet ditiſſimus, ita ſe putaret ſecuriſſimum, ecce eius filii (vt ait Ericus Vpſalenſis) ipſum cum tota ſua ſordida familia immiſſo igne combuſſerunt. Et nihil vnquam melius feciſſe videtur, quàm quòd genuerat eos filios, à quibus tam iuſtè fuit trucidatus.

Viſbur 62. Rex internus.

Tyrannorum mores.

Scelerati filij ſceleratum patrẽ combuſſerũt.

CAP. XXI.

Domalder 63. Rex internus.

DOMALDER ingratiſſimus Visburi filius, quemadmodũ patri à ſe pridem combuſto in regno ſucceſſit, ita in ſecordia, & omni crudelitate eius eſſe imitator non erubuit. Cumulaſſet etiam ſuam atrocem ſæuitiam inſigni auaritia, niſi pater omnia, quæcunque pretioſa erant in toto regno, ad ſe rapuiſſet. Quo factum erat, vt cùm filius nihil vſquam rapiẽdum inueniret, rapax & auarus videri nequibat. Fuit tamen ſubiectis populis non ſolùm inutilis, ſed perniciosus Princeps: familiámque ſibi ſimilem, & ad omne flagitium audacem fouebat, cui non ſolùm permiſit omnia nefaria in obſequioſos ciues inferre, ſed præceptum addidit aulicis ſuis, non quidem palàm, ſed occultè, vt cautè opprimerent quoſcunque viderent in populo gratiores. Ita nullus erat in tota militia eius, qui non commendauerat ſe illi aliquo enormi facinore: & ſi qui inuenti fuiſſent ad honeſtatem quàm crimina proniores, mox ſtipendiis defuncti, extra aulam præcipites eiiciebantur. Próinde multi ſe apud tyrannum de rebus atrociter geſtis extollebant, qui omnem violentiam, & atrocia facta ſummoperè horruerunt. Erat igitur extrema infelicitas regni, quando Regii ſatellites in ſpeciem defenſionis patriæ, atque innocentiæ comparati, ore quidem iuſtitiæ & æquitatis miniſtros ſe affirmabant, re autem vera hoſtes erant ciuium, omníſque honeſtatis, & virtutis. Quicquid vſquam in frumentis erat, id ſuis equis deuorandum apponebant, cùm interim infelices parentes viderent liberos ſuos, non ſuppetente ad panem frumẽto, fame atque inedia perire, ipſí que pariter cum eis in fata cõcedere cogerentur. Non enim in loculis vnde emerent habebant, nec qui venderent inueniebantur: tantum quippe à Viſburo ſpoliati fuerant, vt nec agris ſeminandis, nec liberis in vita conſeruandis ſufficerent. Quocirca cùm fames non modò Gothiæ regnum, ſed & Suetiam (quæ omnibus rebus ad humanum victum neceſſariis abundare conſueuit) tam acriter inuaderet,

Tyrannus.

Fames in Gothia & Suetia.

Remedium cõtra famem.

deret, vnicũ remediũ à templorũ Pōtificibus, qui Othino idolo Vpſaliæ miniſtrabant, contra præſentiſſimam omnium terrarum Septentrionalium ruinã perſuadebatur, videlicet quòd Regem Domaldrum tanquam atrocem humani generis hoſtẽ, vinculis conſtrictum apud Vpſaliam Deæ Cereri (cuius cultus illuc ex Græcia peruenerat) immolarent. Quod quaſi ex Deorum oraculo prodiiſſet, æquè celeriter factum vt dictum erat. Siquidem à cõſternato populo Domalder compeditus alligatur, deinde ex Gothia in Vpſaliam ductus, grata victima Cereri, ſiue genero eius Plutoni immolatur. Poſt cuius fata frugum, rerúmque omnium abundantia longè latéque ſucceſſit.

Domalder immolatur Cereri.

CAP. XXII.

DOMARVS præmortui Domaldri filius, ſiue (vt alii dicunt) ex fratre nepos, ad paterni regni ſceptra conſenſu procerum (qui magis ad Regii ſanguinis ſucceſſionem, quàm eius, aut patris merita attendebant) peruenit. Veruntamen ad Gothici regni gloriam reſtituendam nihil efficere poterat. Cùm enim fauore ciuium nimiũ deſtitutus eſſet, eius quoque imperium minus efficax reddebatur. Tanta ſiquidem pertinacia in Gothorum animis paterni odii reliquiæ cõfirmatæ fuere, vt priuatas offenſas reſtituendæ Reipublicæ præponderarent, ſalutémque patriæ potius periclitari, quàm auſpiciis huius Domari reſtitui paterentur. Difficile quippe adulta odiorum ſeminaria radicitus euelli queunt: raróque humana mens quem ſemel graui faſtidio proſecuta eſt, ſyncero amicitiæ ſtudio amplexatur. Itaque cùm Domarus videret ſe à Gothis contemptui, aut odio haberi, nec bella in alios intulit, nec ſubditos ad imperata cogere audebat, ſed animo parum Regio incedẽs, eos vbique metuebat, quibus (ſi cõſcientia paterni, auitíque demeriti non fuiſſet) formidini eſſe debuiſſet. Sed non erat is animi angor in eo diuturnus. Siquidem vltima fata (quæ ſolent ſæpe à mœſtis inuocari) vitam pariter, & mẽtis anxietatem ab eo poſt breuem imperii curſum abſtulerunt.

Domarus 64. Rex internus.

CAP. XXIII.

Attilus 65. Rex internus.

QVEMADMODVM pauſlò ſuperius diximus, mortuo Oſteno Gothorum & Sueonum Rege, ortam fuiſſe inter vtroſque populos controuerſiam, qua neceſſe fuit hos & illos ſibi Regem proprium aſſumere, ita nunc ad hunc Attilum (qui tunc à ſuis Suecis in Regem ſublimatus erat) animum conuertentes, intelligimus ipſum fuiſſe virum in bellicis rebus, & militari induſtria admodum inſtructum, multáque bella in Danorũ præfectos (qui tunc populare, ſiue verius diuiſum regimen in Daniam induxerant) proſperè geſſit. Próinde (vt parum antè meminimus) Valandrum Gothorum Regem iuſto bello impugnaſſe videbatur, quando ille tranſmiſſo in Daniam exercitu, alterius belli fructum in ſe tranſferre niteretur. Quippe iam cum Attilo in gratiam redierant, eíque tributa pendentes, ſe ſatis ſecuros exiſtimabant. Quòd autem Ericus Vpſalenſis dicit huic Attilo aſcribi, quòd canem aliquem Danis in Regem præfeciſſet, non eſt integrum. Veteres enim Danorum hiſtoriæ illud facinus Attilo Hothebroti filio (de quo prius diximus) attribuunt: hic autem Attilus erat omni modeſtia præditus, belláqꝫ tum in Danos, tum in Rutenos, & alias procul poſitas nationes fortitudine militari, & non contumeliis extendebat: magíſque ea honeſta militia profecit, quàm ſi militem numero, & fortitudine longè præſtantiorem, ſed in omnem laſciuiam proiectum, eduxiſſet. Quippe ſi eius imperio Gothia vnà cum Suetia ſubiecta fuiſſet, ipſiúſque conſiliis tota vtriuſque regni monarchia moderata fuiſſet, nequaquàm Moſcouitarum Princeps ſuos piratas in ſinum Gothanum tam liberè immiſiſſet. Semper enim veriſſimum fuerat, Suecos & Gothos in vnam militiam adunatos, terrorem ſuis hoſtibus incuſſiſſe, ſeparatos verò facilè ab inimicis deuictos, & afflictos. Hic tandem Attilus poſt plura & magnifica geſta apud Vpſaliam defunctus eſt, locúmque in Regiis monumentis (prout viuens optauerat) impetrauit.

Daniæ ſubactio.

CAP.

CAP. XXIIII.

DIGNERVS deinde in Sueo≈num regno procerum, populo≈rúmque conſenſu, quamuis ætate prouectus ſublimatur: quem quidam à Regio ſanguine alienum, quidam verò Oſteni ex ſorore nepotem affir≈mant: omnes tamen ipſum optimis moribus nobiliſſimum, atque in rebus bene gerendis expertiſſimũ fuiſſe con≈ſentiũt. Totum ſiquidem ſtudium ſuũ eò conuertit, quò oſtenderet ſe maiorẽ curam de augenda & conſeruãda Republica, quàm de ſua pro≈pria ſalute aſſumpſiſſe: ſummèque cauit, ne ſui ſatellites quem≈cunque contra iuſtitiam opprimerent, præfatus Regiam digni≈tatem, & Regios prouentus à ſubditis populis nulla alia ratione impendi, niſi vt eos in pace & tranquillitate defendat, atque cõ≈ſeruet: à quo officio quantum deficeret, tãtum ſe à proprio ho≈nore ſeparatum oſtenderet, aſſequereturq́ue ex Regia ſublimi≈tate ſempiternam infamiã, à qua immortalem gloriam cõſequi potuiſſet. Erant huic Dignero cõtrariiſſimi mores ad eos, quos eodem tempore habebat ille perditiſſimæ vitæ Viſburus Go≈thorum Rex, cuius paulò antè meminimus. Erat ille ſordidiſ≈ſimæ auaritiæ mancipium, plus pernicioſa metalla, quàm pre≈tioſam virtutem æſtimans: hic omnia ad liberalitatem, magni≈ficentiámque, & ad virtutum officia referebat. Ille ſubditos ci≈ues iniuſtis atque intolerabilibus tributis onerabat, & tamen de continua rerum inopia querulabatúr: hic de Regiis prouenti≈bus, quos veterum leges præſcripſerant, optimè contentus, ſeſe in omnibus diuitem, & bene fortunatum oſtendit. Ille publico omnium ſuorum odio laborans, vitam in omni momento mi≈ſeram, & formidine plenam deducebat: hic ab omnibus pèrin≈de ac communis parens dilectus, iucunda & continua tranquil≈litate gaudebat. Ille tandem per proprios filios cum tota igna≈ua familia ſua immiſſo latenter igne combuſtus, perpetuum ſui nominis dedecus ad futura tempora tranſmiſit: hic ad ſenectu≈tem bonam poſt felicis beatæq́ue vitæ curſum perueniẽs, egre≈

Dignerus 66. Rex internus.

Tyranni & boni Regis differentia.

gia, & nunquàm caſura laude ab omnibus, & in omni æuo iuſtiſſimè meretur extolli. Igitur quò magis felices tunc fuere Sueones, eò infelicius mei Gothi ſuam aduerſam ſortem deplorantes, doluerunt ſe à vetuſtiſſima Sueonum ſocietate imprudenti conſilio diuulſos. Sed non erat æquè facile Rempub. in præcipitem caſum corruere, & ab eo in priſtinum ſtatum reuocari. Quippe illud eſt temerariorum, quorum infinitus vbique eſt numerus: hoc autem eſt officium ſapientum, qui nimis pauci in toto orbe terrarum reperiuntur.

CAP. XXVI.

Dagerus 67. rex internus.

DAGERVS optimo patri Dignero, nullo procerũ reſiſtente, in regni Suetiæ ſceptra ſucceſſit. Hic prudentiſſimo patri in omnibus virtutum partibus adeò ſimilis erat, vt nulli ex incolis iuſtè conqueri potuiſſent, ſe optimũ Regem amiſiſſe, cùm omnia paternæ probitatis officia in filio abũdè reuixiſſe conſyderarent. Prima igitur auſpicia ſuæ adminiſtrationis à domeſtica concordia aſſumens, omnes proceres, qui aliquid latentis, ſiue aperti odii in mutuam perniciem fouere videbãtur, ſolicito ſtudio ad neceſſariam concordiam adduxit. Qua parta, totas ingenii vires eò conuertit, vt Gothos in veterẽ Suecorum confœderationẽ reuocaret. Nec difficilem ſuo propoſito viam inuenit. Domarus enim (de quo proximè diximus) ob maxima patris demerita, omnibus Gothorum proceribus & populis inuiſus, nihil magis in votis habebat, quàm Regiam dignitatẽ tot inſidiis expoſitã vel deponere; vel aliqua alia honeſta conditione permutare. Quocirca in ſocietatem Dageri conſentiens, effecit vt Gothi in priſtinam cum Sueonibus cõcordiam redirẽt: iam'que in procinctu erat, vt ſe ad Dagerum conferret, & ſubitò irruentibus in ſe fatis, animam (vt prædiximus) exhalauit, dolore inſuperabili ex ſubditorum rebellione, aut translatione regni ſuſcepto: quamuis nonnulli dicere velint, ipſum ſanum atque incolumem ad Dagerũ perueniſſe, vitámque diuturnam, & ab omni ſolicitudine liberam, vſque

Domarus regno Gothorũ cedit.

que ad optatam ſenectutem apud eundem deduxiſſe.

CAP. XXVI.

ITAQVE hac ſingulari prudentia Dagerus ſuum imperium augens & cõfirmãs, terrorem omnibus in circuitu hoſtibus incuſſit: attamen multis iniuriis à Rutenorũ Principe laceſſitus, validum exercitum ex Gothis, Sueciſ, & Schoningis contraxit: cui duos Schoningiæ ſatrapas, Borcharum & Oſtarum, præficere curauit. Hi primam belli fortunam cõtra quendam Rethonem Rutenorum piratam, cui nullum humanitatis veſtigium inerat, experturi, tanto ardore bellum nauale cum eo cõſeruerunt, vt ambo exercituum duces Borcharus & Retho, datis acceptiſque vulneribus, primo bellorũ impetu abſumerentur. Erat autem Retho tam ſordidæ auaritiæ, vt nudatis coram ſe negotiatoribus, qui in eius manus inciderant, femoralia eorum ſcrutaretur: tantæque atrocitatis, vt ſemper noua & exquiſita tormenta, quibus infelices homines torquerentur, inueniret. Quandoque enim vno pede in terra alligato, alterum arbori violenter inclinatæ alligabat, quæ rurſus ſuæ naturæ relicta, hominem crudeli ſpectaculo diſtraxit. Igitur deleto tam crudeli hoſte, Dagerus filium ſuum Alaricum (quẽ Saxo Aluerum vocat) totius naualis exercitus præfectum conſtituit: qui ad patris præceptum tam potenter & prudenter in omnibus ſe geſſit, vt breui dierum ſpatio totã militiam ſibi creditam in vniuerſas Ruſſiæ regiones effũderet: effecítque vt Rutenorum Princeps Dageri imperio ſubiectus, tributa perſolueret, atque ad omnia imperata ſeſe obnoxium fateretur. Tandem poſt adeptam tam inſignem de potente hoſte victoriam, Dagerus relicto in patria filio Alarico, volens etiam ex militari diſciplina gloriam conſequi, totius exercitus robur in Daniã traiicere feſtinauit: quam tunc citius, quàm felicius ſubiugauit. Cùm enim remiſſis in Suetiam copiis, regni Daniæ ſtatũ ordinaturus remãſiſſet, Danorum inſidiis impetitus opprimitur, documento ad poſteros relicto, ne quis facilè ſuam ſalutem permittat inimico ſemel reconciliato.

Dagerus bellũ i Rutenos mouit,

Retho Rutenorum pirata.

Borcharus.

Alaricus.

Rutenorũ ſubactio.

Daniæ ſubactio

CAP. XXVII.

Alaricus aliàs Aluerus 68. rex internus.

ALARICVS (quem alii Aluerum vocant) Dageri filius, poſt mortem patris ad Regiæ dignitatis ſolium, tum propter eius eximia & clariſſima facta, tum ob ſingularem ſpem, quam de eo tota patria conceperat, digniſſimè ſublimatur. Hic cùm à Rutenis, quos aliâs ſubiugauerat, tributa per legatos poſtularet, Ruſſi perfidè eos excipiētes, per inſidias trucidauerunt, bellúmque & arma, non tributa ſe deinceps Sueonibus ſoluere velle nuntiauerunt. Motus tam atroci & inſigni perfidia Alaricus, gentem fortiſſimam ex omnibus ſui imperii finibus contrahit, ſecúmque in perfidum hoſtem educit. Iam'que ſtabant acies ad pugnam paratæ, & vnus ex præcipuis Sueonū pugilibus Hildigernus, ab Alarico poſtulat ſibi licere aliquem ex Rutenorum fortiſſimis ad duellum prouocare. Quod cùm impetraſſet, mox ad Rutenos exclamat, vt fortiſſimum ex toto agmine ad ſingulare certamen emittant. Quo clamore Ruteni prouocati, cogitabant quem ex ſuis inſultanti hoſti opponerent. Cunctātibus cæteris, Haldanus præcipuæ fortitudinis pugil, qui nuper ad Rutenorum militiam ex Schoningia aduenerat, ſe ad duellum offert. Erat hic Haldanus Borchari Schoningiani ſatrapæ filius, ex Drotha Noruegiæ Regis filia ſuſceptus, quam occiſo nobiliſſimo marito Gunnone Suetico, ſibi in coniugem acceperat non inuitam. Nam idem Gunno occiſo anteà eius patre Rege Regnaldo, ipſam in ſuum coēgerat cōiugium, filiúmque Hildigernum ex ea procreauerat. Quocirca cùm Hildigernus natu maior, ſciret hūc Haldanum eſſe ſuum vterinum fratrem, recuſauit cum eo congredi, prætexendo ipſius in re bellica inexperientiam: Ego, inquiens, ſeptuaginta fortiſſimorum pugilum cæde claritatē nominis acquiſiui, hic autem Haldanus vix militarem diſciplinā in limine ſalutauerat. Diſcat igitur prius vires ſuas cum æqualibus experiri, deinde ſi ſic illi viſum fuerit, mecum congrediatur.

Ruteni à Sueonibus expugnati tributa ſoluerunt.

Hildigernus pugil Sueticus.

Haldanus pugil.

CAP.

CAP. XXVIII.

HIS conuitiis Haldanus nihil motus, ſed forti animo reſpondit: Si tibi videor imbellis, & ob ætatem contemptibilis, accedat alter ex veſtro agmine, qui mecum congrediatur. Mox'que vnum adductum obtruncat. Deinde duo ſunt illi obiecti: quibus occiſis, tres ſecum pariter congreſſuros poſtulat: quibus oppreſſis, numerum per vices adauxit, vſque ad vndecim: quibus demum congreſſus, victor euaſit. Tum Hildigernus vidēs ipſum ad parem militiæ gloriam ſecum perueniſſe, cōgreſſum ei diutius negare noluit: ſed campum ingreſſi, tanto armorū fragore fortiſſimi pugiles inuicē cōcurrerunt, vt putaretur terra ad eorū congreſſum cōtremuiſſe. Tandem Hildigernus ſentiēs ſe mortiferū vulnus accepiſſe, proiectis armis Haldanum his, ſiue ſimilibus verbis alloquitur: Ego, inquiens, tuus vterinus frater ſum ô Haldane. Drotha enim, cuius vbera ſuxeras, me quoque in hanc lucē ædidit, ſed nimis diuerſo omine: te quidem ad pompam, & proſperos vitæ ſucceſſus, me autē in hac viridi iuuenta præmaturo fato extinguendum. Ad hæc Haldanus animo nimium conſternatus, & in ſummū dolorem adductus, inquit: O mi frater, cùm me fratrem tuum cognouiſſes, cur tam pernicioſa taciturnitate ſiluiſti? Ego prius in me arma, quàm in te conuertiſſem, immò pro te vitam meam libēter impendiſſem: Nunc igitur quis mihi tribuat vt tecum moriar, tecum ſepeliar, tecúmque omnia extrema experiar? tua eſt, ô frater, hæc culpa: tuo ſilentio noſtram fraternam neceſſitudinem violaſti: tua taciturnitas me infelicem paricidam effecit: te mihi nulla vnquam reſtituet ætas: te quoad vixero, lachrymis proſequar ſempiternis.

Haldani fortitudo.

Singulare certamen duorum fratrum.

CAP. XXIX.

TVM Hildigernus magna ſe ratione fraternā neceſſitudinē tacuiſſe dicebat, ne videretur congreſſum timidè denegare, aut ſceleſto animo attentare. Quibus dictis, ſpiritū in conſpectu lachrymantis fratris efflauit. Alaricus autē ad vnius, aut plurium pugi-

Hildigerni mors.

Ruteni victi.

lum necem nihil territus, ſed conſtanti animo in pugnam progreſſus, priuatum athletarum occaſum publica victoria vindicauit. Victi nanque Ruteni, tributa ſolita pendere non recuſabant. Igitur Alaricus cum egregio & memorabili triumpho in patriam reuerſus, tranquillitati in reliquam ætatem ſtuduit, legibúſque & moribus regnum componere curauit, donec ad ſeniles annos perueniens, inter amicorũ manus expiraret. Vnde Ericum Vpſalenſem in errorem lapſum fuiſſe opinor, qui aſſerere videtur ipſum ab Erico fratre ſuo regnandi cupidine ducto, trucidatum, eam'que cædem, alio telo non ſuppetente, freno peregiſſe. Nec ſilendum puto Haldanũ (cuius nunc memini) ob res fortiter & magnificè geſtas, Gyrithã Siuardi Gothorum Regis neptem, vnicam Danici regni hæredem, in cõiugem obtinuiſſe. Quam cùm ſterilitatis vitio obnoxiam conſyderaret, maximámque (vt Saxonis verbis vtar) prolis creandæ cupidinem haberet, conciliandæ ei fœcunditatis gratia Vpſalam nobiliſſimam Sueonum vrbem petit: vbi reſponſo monitus fuerat, ſuſcitãdæ ſobolis cauſa fraternis primùm manibus parentare. Poſtquàm oraculo paruit, optatæ rei ſolatium impetrauit. Siquidem filiũ ex Gyritha ſuſcepit, cui Haraldo vocabulum adaptauit. Hinc facilè colligitur, illud præceptum à Danorum Regibus vſque ad hæc tempora diligenter obſeruatum fuiſſe, quod Humelus Gothorum Rex, filio ſuo Dano, primo Danorum Regi (vt antè memini) cùm ipſum Daniæ Regem deſignaret, præſcribere curauit, videlicet ne in aliquã parte Daniæ Deorum delubra conſtrueret, ſed apud Vpſalam Sueonum metropolim diuinitatis cultum venerabundus proſequeretur.

Gyritha Gothica.

Haraldus maximus Danorũ Rex naſcitur.

Humelus Gothorum Rex.

Vpſala metropolis.

IO. MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM SVEONVMQVE

Liber Octauus.

CAP. I.

SVCCESSIT DEINDE IN numero, & ordine Regum Ingemarus, quẽ alii Ingonem vocant. Cùm enim eſſet inter Alarici filios natu maior, tam ob paterna merita, quàm ob concordem procerum conſenſum, Gothis Sueonibúſque Rex cõſtituitur. Hic cùm ad animum reuocaret ſe fortiſſimo patre, & qui latiſſimè imperauerat, genitum, noluit paternæ hæreditatis titulis contentus eſſe, ſed paterna geſta ſuperare, aut æquare deſyderãs, tributa à Rutenis, quæ patri promiſſa fuerant, extorſit. Deinde Haraldo Danorum Regi, quòd Schoningiã Gothici regni partem occuparet, bellũ indixit: non (vt Saxo inquit) proferendi imperii gratia, ſed vt ſuorum regnorum fines tueretur. Territus ad eius belli denuntiationem Haraldus, cœpit diuina, & humana, atque Acheronta mouere, vt ſcire poſſet an Ingemari potentiæ tutò congredi poſſit: importunáſq; preces idolo Othino (qui præcipuè apud Vpſalam venerabatur) offerens, rogabat, ne ſibi in tantis bellorum periculis laboraturo deeſſe velit. Tum illi viſa eſt aſtare imago monoculi ſenis, qui hiſpida veſte indutus, Othinum ſe nominabat, veniſſéque, vt futuri belli euentum ei denuntiet, rationémque ſtruendarum acierum,

Ingemarus aliàs Ingo 69. Rex internus.

Ruteni Suecis tributa pẽdũt.

Bellũ ob Schoningiam.

Othinus.

ſiue ad nauale, ſiue ad campeſtre bellum, oſtendat. Erat is profectò malus dæmon ex antro inferni aduolans. Proinde videamus quàm commodè ad militarem diſciplinam acies bellicas inſtruere docuit. Niſi me fallat opinio, ita militiam confundere, & non ordinare imperauit, vt nulli, aut certè quàm pauciſſimi viui & ſalui per ſuam militarem diſciplinam euaderent.

Acies bellicampeſtris.

Iuſſit enim (teſte Saxone) vt terreſtribus bellum copiis editurus, vniuerſam aciem in tres turmas diuideret, quarum vnamquanque vicenarii ratione denſaret, mediam verò viginti virorum numero reliquis porrectiorem extenderet, quam etiam in coni, ſiue pyramidis acumen digerens, alarum receſſus vtrinque ſecus diſcretis ambagibus obliquaret. Cuiuslibet verò turmæ ſeriem hac ratione contexeret, vt à duobus frons inchoans, conſequētibus locis vnitatis duntaxat incrementa reciperet, & quidem in ſecunda linea tres, in tertia quatuor: eodémque modo poſterius ordinandos, habita congreſſione, ſtatueret: ſic'que conſequētes gradus idem proportionis tenor inſtrueret, donec coniunctionis extremitas alas æquaret, cornu verò quodlibet denis ab eo ordinibus formaretur. Poſt has itē turmas, inſtructam iaculis iuuentutem admittat: à cuius tergo grandæuorum cohortem adhibeat, quæ labantes ſociorum vires veterana quadam virtute firmaret. Deinde funditorum alas gnarus locorū ſupputator annecteret. Poſt hos cuiuslibet ætatis, aut ordinis homines, abſque conditionis æſtimatione paſſim adſciſceret. Cæterùm poſtremã aciem ternis, inſtar primæ, cornibus interſtinctã, ſimiliq; graduū proportione digeſtã explicet, cuius tergum ſuperiori cōiunctum agmini, ipſum auerſæ frontis obſtaculo tueretur.

CAP. II.

Acies belli naualis.

AT ſi nauale fortè prælium incidiſſet, partem claſſis ſecerneret, quæ eo propoſitos inchoante conflictus, multiuola rates hoſticas reflexione circundaret. Hæc idcirco nulla verborum mutatione facta, ex Saxone adduxi, vt videamus ipſum malum dæmonem fallaciſſimè & ineptè militarem induſtriam Danis tradidiſſe. Quis enim pugnandi modus contra Sueones ineptior dari potuiſſet? præſertim qui nec in ſaltibus, nec in

inuiis

inuiis ſyluarum latebris, immò neque in aperto campo contra expertam militiam profuiſſet. Si quis enim eam cēturiandi artem intimius inſpexerit, deprehendet ipſam non ad Danorum victoriam, ſed ad extremam perniciem excogitatam, maximè ſi ad iuſtam pugnam deuentum fuiſſet, quam tunc Haraldus in Suetia, & in terra hoſtili, hoſtibúſque impar cōſultius euitauit, oblata ſibi faciliore occaſione extinguendi inimici. Habebat ſiquidem Rex Ingemarus peſſimam coniugem Danico ſanguine ortam, ipſius Haraldi conſanguineam, quæ abiecto omnis honeſtatis reſpectu, cum nonnullis domeſticis inimicis ad inſidias iugulo mariti iniiciendas conſpirauit: id'que ad importunam Haraldi ſuggeſtionem, cui tunc præclarius viſum erat, læſa honeſtate vincere, quàm ſine victoria ad propria remeare. Cùm enim Ingemarus inſuperabilem exercitum comparaſſet, eſſet'que de victoria certus, ecce impudentiſſima coniunx admiſſis clàm intra cubiculū latronibus, ipſum à ſumma trabe catena aurea ſuſpēdi procurauit, nō procul ab eo loco, in quo nūc Holmenſis ciuitas ædificata cōſpicitur: infamis nimirū mulier, & publico omnium mortalium odio inſectāda, quam nec virtus, nec humanitas, nec pudor, aut vlla naturæ ratio à tam deteſtando facinore reuocabat. Veruntamen nec ea militaris induſtria, quā malignus ſpiritus ſub nomine Othini Danos docuit, nec maligna cōſilia, quæ mulier omni nequiſſimo dæmonio ſceleratior adinuenerat, efficere valuerūt, vt victoria ad partes Haraldi ſe inclinaret. Quippe mox vt ſceleris immanitas à Regina perpetrati, ad publicam notitiam celerrimè erupiſſet, præcipui amici Regis Ingemari vnà cum fratre eius Olauo aduolantes, ipſam Reginam adhuc in flagranti crimine deprehēſam, viuam defoderunt. Deinde Ingello Ingemari filio ad regni ſolium ſublimato, Danos adoriuntur, ipſóſque, & eorū Regem Haraldum magno impetu in fugam conuerterunt: in quo bello Olauus Ingemari frater, dum victos Danos pertinacius inſequeretur, occubuit.

Ingemarus à cōiuge Danica ſuſpenſus.

Danica Regina viua defodit.

Dani fugantur.

CAP. III.

INGELLVS Ingemari filius, poſt patrē, qui per Danicæ mulieris inſidias crudeliter interēptus erat, in regnis Gothiæ & Suetiæ ſucceſſit. Hic erat in rebus bellicis ſtrenuus, & in

Ingellus 70. rex internus.

arte militari nulli ſecundus, primáque audacia præditus. Próinde (non vt Saxo ſcribit) belli inducias per legatos poſtulabat, nec poſt chari parētis occiſionem latebras circumſpexit, aut ſub aduerſæ valetudinis ſimulatione in tam humilem, aut iacentem fortunam corruerat, vt Danorum clementiam, quæ longè magis languebat, imploraret, ſed exercitum, quem iam paterna ſedulitas comparauerat, educens, tam pertinaci propoſito hoſtes adoriebatur, vt ſi Haraldus celerioris fugæ præſidio ſibi non conſuluiſſet, in extremæ ſortis pericula cū tota ſua militia incidiſſet. Fugatis igitur Danis, Ingellus claſſem ad naualis belli vſum comparat, quam armis & militibus inſtructiſſimam, Daniæ litoribus imponit, expoſitóque milite, pugnam acerrimam contra Haraldum inſtaurat, nihil ardētius deſyderans, quàm priuatam trucidati parentis necem publica Danorum ſtrage vindicare. Nullum igitur bellum magis cruentum videri poterat, per quod Ingellus cruentam victoriam aſſecutus, noluit Haraldum fuga elapſum, ad interiora Daniæ ob præparatas inſidias inſectari, ſed propinquā illo loco arcem demolitus, ſororem eius captiuam in ſignum adeptæ victoriæ ſecum in Suetiam perduxit, vt exemplo Iulii Cæſaris ſeruaret eam, à qua, vel propter quam tandem perdendus eſſet. Ille ſiquidem raptus occaſionem præſtitit, qua multa hominum millia tam Gothorum, quàm Danorum perderentur. Cùm enim Haraldus didiciſſet ſororem violenter abductam, vehementer indoluit ſuo ſanguini tam inſignem iniuriam irrogatam. Quocirca claſſem bellicam denuò contra Suetiam comparat, aut ſororem recuperaturus, aut vitam amiſſurus. Committitur vtrinque prælium atrociſſimum, in quo Haraldus infeliciter pugnās ſuperatur, atq; in ſuā Daniam victus, & multa infelicitate oneratus remeauit. Nec diu diſtulit, antequàm potentiorem exercitum contra Ingellum excitaret.

Dani à Suecis bello nauali ſuperantur.

Raptus.

Dani victi.

CAP. IIII.

ERANT interim in Suetia multi perſpicacis ingenii nobiles, qui Ingello illud violētum coniugium diſſuadere ni-

tebantur,

tebantur, quòd talis coniunctio triſtes exitus plerunque parere cõſueuit: nec eſſent mores illius Danicæ mulieris adeò integri, vt propter eius amplexum tot viri, totáque patria in apertum belli diſcrimen exponenda eſſet. Sed erat in iuuene Rege pertinax præliandi ardor, quo maiores militum copias, quàm vnquam prius conſcribi mandat. Quod cùm Haraldus comperiſſet, conſiliũ à ſuis ſapientibus ſuper futuro bello inquirit. Hi cõfeſtim ſuadebãt potius permittẽdam eſſe Sueonũ Regi ſororẽ, quàm viſurus eſſet tot fideles ciues, & ſubditos ſuos ante ſuũ conſpectum crudeliter trucidari. Itaque miſſis ad Ingellum legatis, pacem, pacíſque conditiones ſibi præſcribi optat, ſororẽ in legitimam coniugem offert, omniáque integræ amicitiæ officia integro animo polliceri videbatur. Nec poterat Ingellus tam iuſtis & honeſtis conditionibus pacis refragari, cùm ipſorũ procerum ſuorum ſententia ad concordiam magiſ', quàm prælium inclinaretur. Pacatis igitur cum externo hoſte rebus, non lõgè pòſt perniciofius bellum illi in patria, & à propinquis mouebatur. Quippe poſtquàm ipſi viderent illam Danicam cõiugem impudicè viuere, eſſéque vni nuptã, multis verò expoſitam, non ceſſabant monere Regem, vt tam apertam coniugis impudicitiam, quæ etiam in eius, & totius regni vergebat infamiam, coërceret. Quam monitionem importunius depromptam, amaro atque indignanti animo excipiens, occaſionem ſui præmaturi interitus imprudenter adduxit. A fratre ſiquidem inter iniurioſa verba, quæ vltro citróque ferebantur, occiſus occubuit. Et ita duo fortiſſimi Reges Suetiæ, pater & filius, à duabus Danicis mulieribus infeliciter perditi, documentum poſteris reliquerunt, vt in ſimili rerũ euentu maiorem prudentiam adhibere contendant. Narrant Danorum hiſtoriæ omnes eorum Reginas ex Suetia adductas, ſemper fuiſſe continentiſſimas, & optimas, ſuóſq; maritos feliciſſimos effeciſſe: at illas, quæ ex Dania in Suetiam venerant, non ita ſe habuiſſe comperio, vt optimæ dici potuiſſent.

Dani à Suecis pacem petunt.

Danica cõiunx impudica.

Danicas mulieres Suetiæ Regibus publicæ patriæ malo nupſiſſe.

CAP. V.

GERMVNDVS præmortui Ingelli filius, in paterna ſceptra concordibus procerum populorúmque ſuffragiis peruenit. Hic à paternis moribus, & illo perpetuo ardo-

Germundus 71. Rex internus.

re prælian di nunquàm degenerans, quemadmodum viuendi principium à patre ſuſcepit, ita ab eodem acerrimi odii ſeminaria in Danos aſſumere non omiſit. Enimuerò poſtquàm ad memoriam reuocaſſet eas iniurias, quas patri, auóque eius irrogauerant, cœpit totis ingenii ſui viribus cogitare, quomodo iniuriarum magnitudinem vindictæ magnitudine compenſaret. Igitur comparatis vndique militum copiis, bellum in Daniam tranſportauit. Occurrit ei Haraldus Danorum agminibus vndique circumfultus: fit pertinax & atrox pugna. Sueci enim & Gothi, iam aſſueti Haraldum ſuperare, indignum putabant, ſi ab eo vincerentur, quem toties à ſe victum meminerunt. Nec minores Haraldo animi creuerant, quòd in propria terra, vbi auxiliares copiæ ſemper adhiberi poterant, certamen ageretur. Victi nihilominus Dani, manus victas Germundo porrexerũt, ſupplicíque deditione inſidias, quas clàm meditabantur, celauerunt. At Germũdus Suetica ſimplicitate præditus, putabat manus, & ora, ac corda eorum conuenire, exercitúmque quem prudenter adduxerat, imprudentiſſimè ad Suetiam remiſit, nimium eis confidẽs, qui nimium iurare conſueuerunt. Hi enim vt latera eius ſtipatoribus nuda animaduerterunt, mox ipſum contra promiſſam fidem & iuſiurandũ inuadentes, captiuant, captiuúmque ignominioſa morte, quali ipſi iuſtius afficiendi fuiſſent, affecerunt. In loco enim, qui à vulgo Otthaſund, ſiue Othini ſinus dicitur, erecta trabe ipſum ſtrangulantes, documentum poſteris præbuerunt, ne nimium illis hominibus fidant, qui plus libertati, quàm honeſtati tribuendum putant. Hæc itaque ignominioſa mors Germundi, non ſolùm occaſionem, ſed cauſam præſtitit illi memorabili bello, de quo mox dicemus. Sed hîc attendendum eſt, Saxonem Danicum huius Germundi non meminiſſe: affirmat enim Haraldum Danorum Regem cooperatorẽ fuiſſe, vt Ringo poſt Ingelli fata in Sueonũ Regem aſſumeretur. Sed vt ille ſuis hiſtoriis Danicis autoritatem tribuit, ita nos fidem reiicimus in hiſtorias Sueticas, quas nobis propoſuimus imitandas:

Danorum ſubactio.

Danorũ dolus in ſuum Regẽ.

imitandas: prudens lector poſteà quod verius fuerit ample-ctatur.

CAP. VI.

HAQVINVS RINGO Germundi filius, inter clariores Gothorum & Suecorum Reges, qui vnquam ante eum fuerũt, commemorandus, publico patriæ cõſenſu ad Regiam maieſtatem poſt triſtia fata parẽtis aſſumitur. Hic perpetuo & impacabili odio in Danos, qui patrem eius doloſe iugulauerant, ferebatur: expectauitque ad plures annos idoneam occaſionem, qua poſſet acceptam iniuriam in totum Danorum regnum vindicare. Intereà accidit ipſum per quoſdam certiores nuntios à Rege Danorum (qui amicitiã egregiè ſimulabat) miſſos inſtrui, quomodo idem Danus comminaretur ſe eiſdem artibus, quibus anteà necẽ Ingelli, & Germundi accelerari fecerat, Ringonem quoque non multo pòſt tempore ſublaturum. Erat inter hos medios nuntios quidam inſignis proditor Danus, (quem Saxo Othinum vocat) cuius tanta fallacia erat, vt etiam ſi Regum arctiſſima cõcordia fuiſſet, tamen mutuam odii pertinaciam eis ingeneraſſet. Ringo igitur cùm intellexiſſet vitã ſuam aut clandeſtinis Haraldi inſidiis impetendam, aut publicis armis comminatum periculũ auertendum, prælegit aperto Marte contra inſidioſum hoſtem pugnare, quàm ab eo ſubmiſſis latenter ſicariis intra domeſticas latebras iugulari. Próinde Haraldum per nuntios monendũ curat, vt ſi in animo eius aliquod latens odium conſtitutum eſſet, illud potius virilibus armis, quàm occultis dolis extinguat. Itaque Haraldus, poſtquàm compertum habuiſſet ſuas occultas inſidias in apertam notitiam Ringonis perueniſſe, omnes operas ſuas adhibebat, ne Ringo ex improuiſo Daniæ fines inuaderet: miſſiſque nuntiis ſeptennes inducias ab eo impetrauit, vt illo annorum numero tranſacto, pugna pro vtriuſque partis iuſtitia & gloria decerneretur.

Haquinus Ringo 72. Rex internus.

Othinus proditor Danus.

CAP. VII.

VERVM, cùm Haraldus conſyderaret ſuorum Danorũ vires minores eſſe, quàm quòd Gothorũ & Sueonum potentiæ reſiſtere poſſent, militiam ſuam ex Germanis, Saxonibus, Sclauis, Liuonibus, Vandalis, Anglis, Scotis, Hybernis, Friſonibus, atque ex totius Danici regni robore conſcripſit: tantámque copiarum eius multitudinem fuiſſe (referente Saxone) inuenio, vt numero quidem cõprehendi nequiuiſſet. Solos ſiquidẽ agminum ductores commemorat, quos fortiſſimos Reges, præſtantiſſimóſq; proceres, & clariſſimos duces fuiſſe affirmat. Iiſdem adiungit præcipuæ fortitudinis pugiles, qui inſtructis ad bella corporibus, ingenii quoque virtute pollebant, proceritatis habitum animorum dotibus decorantes. Nec ſolùm in arcubus, baliſtíſque, & ſagittaria arte periti ſſimi erant, ſed & poëſes patrio ſermone contexere didicerant. Talibus enim ſtudiis animum cum corpore exercuerant. Præterea vbi putabat viros nõ ſufficere, adiecit & pugnaces mulieres, quarum muliebri corpori natura virilem animum erogaſſe videbatur. Erant'que inter eas ſpecioſæ virgines, quæ non modò comiter, ſed etiam pugnaciter cultæ, acies bellicas ductauerunt. At claſſis Danica, quæ eas innumerabiles copias in Gothos trãſuectura erat, tam frequens fuiſſe memoratur, vt fretum, quod Schoningiã à Selãdia quatuor Italicis milliaribus ſeparat, eius magnitudine repleretur, confertiſſimáque nauium coniunctione pedeſtre iter inter vtrunque litus (inſtar pontis) exhiberet. Ringonis autem exercitus longè minore pompa & apparatu, ſed maioribus animis, atque militaribus exercitiis ſeſe ad horrenda Martis arma præparabat. Tantum quippe ſpei Ringo in fortitudine, & militari experientia ſuorum Gothorum & Sueonũ reponebat, vt nullus, aut valde rarus eſſet miles, quem ab exteris regionibus in ſuam militiam conſcripſiſſet. Iuncti erant eius militiæ Gislemarchi, qui Froë Dei erant neceſſarii, & fidiſſimi numinum arbitri, viri quidem manu prompti, cõſilio vegeti, proximáque Ringonem familiaritate complexi. Præterea Tilemarchi in armis fortiſſimi, quibus virtutis plurimum, faſtus verò

Haraldi Danici Regis exercitus

Ringonis Suetici Regis exercitus.

verò minimum inerat. Olo etiam fortiſſimus pugil Noruegiani Regis filius, quem ſeptem Reges manu atque induſtria promptiſſimi ſtipauere, Ringonis militiam ſequebatur.

Olo Noruegicus.

CAP. VIII.

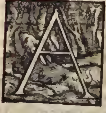
CAETERVM in tota Suetica claſſe nauiũ duo millia quingẽtæ cõtinebantur, Gothica verò claſſis in collaterali inſula Gotlãdiæ, in portu Garnenſi Suetică expectabat: quas in vnã claſſem coactas, Olo in portum, qui Vicus dicitur, proſpera nauigatione perduxit, Ringone interim terreſtres Sueonum & Gothorũ copias ductãte, vſqꝫ ad locũ præſtitutæ pugnæ, in cãpis Brauellinis, qui in Verendia (quæ eſt pars Gothiæ Meridionalis) longè latéque extẽdũtur. In quo quidẽ loco expoſitis vtriſqꝫ copiis, quæ claſſe, & quæ terreſtri itinere adductæ fuerant, apparuit ingẽs hominũ multitudo, quæ vix poterat numerari. Siquidẽ cùm vnũ cornu eius eſſet in portu Vicenſi, alterũ in Verendiã per diſtãtiã quadraginta milliarium Italicorum, ſiue CCCL. ſtadiorum porrigebatur. Hanc igitur multitudinem locis & ordinibus confuſam, Ringo inſigni equo circumiens, omnibus militaris diſciplinæ præceptis ita ſatisfecit, vt nihil in toto exercitu, niſi optimè ordinatum videretur. Intereà claſſis Danica ſuperatis vaſti maris periculis, ad deſignatum certamini locũ peruénit. Tum Ringo reuocatis ad memoriam veteris militiæ legibus, magnoperè prohibuit, ne quiſquam aduentantẽ hoſtẽ laceſſeret, donec ingentẽ turbã, quã adduxerat, cẽturiaſſet. Nec ſigna canere permiſit, quoadvſqꝫ hoſtis omnia pro voto ſuo ordinaſſet, præfatus ſe nihil dubitare, quin illa innumerabilis & incõdita multitudo facilè corruat, quæ cæco ductore in pugnã ſe cõferre nõ formidat. Nec ſibi opus eſſe (inquit) magna erga ſuos exhortatione, qui prioribus tẽporibus Danos à Gothicis terris nõ ſolùm repreſſerãt, ſed ſuperauerãt, & ad ſubiectionẽ, tributáqꝫ pendenda coëgerãt. Nec vnquã tantas fuiſſe Danorũ vires, vt per eas ſolas Sueones, aut Gothos ſuperauerint. Quocirca nec iam armis Danicis cedendum eſſe, præſertim cùm tradita ſint in manus furioſi, & capularis ſenis, qui nõ minus mẽte, quàm oculis captus, alienas terras inuadit, qui ſuas nequit gubernare. Quibus verbis Ringo animos ſuorum in ſpem certæ victoriæ erexit.

Campi Brauellini.

Exercitus innumerabilis.

CAP. IX.

T Haraldus,dum ſuos adhortari conatur, multa delirantis ſenectutis verba tremulis labiis, nutantíque capite deprompſit: Quia, inquiens, ſoror mea aliquando Sueonum Regina fuit, nullus iure potuit filiaſtrũ eius Ringonem,in Regem eorum cõſtituere, niſi ego: talíque iure deberet mihi tributa penſdere. Sed nunc aſſerit ſe à patre ſuo,& incolis regnum habere: armáque pro auro, contemptum pro gratia, odium pro dilectione repẽdens,cogit me decrepitum ſenem ad bella prodire. O igitur nobiliſſimi Dani,qui vos omnibus hominibus nobiliores prædicatis,nolite permittere illos impotentes Gothos & Sueones veſtram inuictam virtutem ſuperare. His miſerabilius

lius quàm commodius à queruloſo ſene depromptis, ſumma vtrinque vi conſeritur bellũ: nec meminerunt Septentrionaliũ regnorum hiſtoriæ alicuius belli tam atrociter ibidẽ geſti, tãtáque ſanguinis effuſione cruẽtati. Valuit multũ in eo prælio fũditorum opera, ſagittariorúmque ſtrenuitas, & prõptitudo. Tãta enim vi periti arcuum Gothi, neruos intenderant, vt clypeos quoque iaculis tranſuerberarent. Nec alia efficacior cædis extitit cauſa. Loricas, galeáſque périnde ac inermia corpora ſagittarũ acumina penetrabant: maximè autem per Dalacharlos ingens de Danis clades (teſte Saxone) accepta eſt. Cùm autẽ Haraldus luminibus orbatus, triſte ſuorũ murmur propè exaudiret, quærit à Brunone (qui per inſidias officio aurigæ fungebatur) quomodo Ringo ſuam gentem in centurias digeſſiſſet. Cui auriga: Corniculata, inquit, acie pugnat. Haraldus ad hæc: Putabam me ſolum nouiſſe militarem diſciplinam, qui ipſam à Deo meo Othino didici. Hæc dicentem, pluráque dicere pa=

Sagittis et fũdis pugnãt Sueci & Gothi.

rantē Bruno è falcato curru in terram præcipitando trucidauit. Hic erat exitus maximi Danorũ Regis Haraldi, qui quinquaginta annis regnans, varióque bellorum euētu cum tribus fortiſſimis Gothorum Sueonúmque Regibus pugnans, tandem à quarto eorũ omniũ potentiſſimo Ringone ſuperatus occubuit.

Mors Haraldi.

CAP. X.

AT Ringo cognito Haraldi interitu, mox receptui cani iuſſit, reuocatis militibus ſuis, qui Danorum terga abſque intermiſſione pulſabãt. Dicitúrque talē orationē ad deuictos Danos habuiſſe: O viri Dani, cùm ſæpius quàm felicius has terras Gothicas impugnetis, nec pugnãdo aliud, quàm extrema vitæ diſcrimina aſſequimini, quis ſapiens affirmauerit vos in eo facto prudentes eſſe, aut prudenter agere? Erratis profectò, & nimiũ erratis, ſi putaueritis hæc duo regna noſtra, Gothiã & Suetiã, fideliter vnita, per veſtrã potentiã ſuperari poſſe. Quã etſi nunc inſuperabilē reddidiſſe videbamini, adiunctis vobis fortiſſimis Saxonibus, bellacibus Anglis, audacibus Scotis, imperterritis Hybernis, pugnacibus Friſiis, valētiſſimis Liuonibus, potentiſſimis Vãdalis, ſeptémque maximis Regibus, attamē victa, proſtratáq; ſuccubuit. Proínde ſi qua rerũ neceſſitas, aut gloriæ cupido vos ad tot vitæ pericula cõpellit, ad alias gentes veſtræ potētiæ arma cõuertantur. Eſt in noſtris terris propitio Deorũ munere magna argenti vis, omniúmque metallorũ inexhauſtæ fodinæ. Sed ſunt etiã arcus, baliſtæ, tela, frameæ, gladii, omniáque bellica inſtrumenta, quibus noſtræ fortunæ defenſantur. His dictis iuſſit Haraldi corpus inter innumera occiſorũ cadauera inquiri: cui reperto adeò ſolennes magnificáſque exequias impendit, vt omnibus palàm oſtenderet, ſe magno atque præſtantiſſimo animo omnes tranſacti temporis iniurias obliuioni tradidiſſe, rectéq; exiſtimaſſe illos eſſe abiecti atque degeneris animi homines, qui more veſpillonum in mortuorum hoſtium cadauera deſæuiunt: monuítque omnes, vt non ſolùm Regium funus, ſed omnium Regiorum procerum, virorúmque fortiũ corpora, dignis atque honeſtis exequiis decorarēt. Tradit Saxo à parte Danorum triginta millia, à parte verò Sueonum & Gothorum duodecim millia procerum cecidiſſe: vulgi verò multitudo,

Ringonis ad Danos oratio.

Ringonis magnanimitas.

multitudo,quæ hinc inde corruerat, à nullo poterat numerari.

CAP. XI.

HAC victoria Ringo potitus,Sueonũ Gothorúmque imperio Danicum ſociauit: & vt Danis aliquid dedecoris irrogaret, mulierem,ſiue virginẽ Hetham eis in Regem præfecit,quaſi innuere voluiſſet, vt fœminæ obedirẽt,qui ſe ſuper cæteros viros æſtimarent. Olonẽ verò Noruegianum, cuius fortiſſima opera vſus fuerat,Schoningiæ, & Hallandiæ præfectum conſtituit. Sed nõ diu placuit Danis fœmineo ſubeſſe imperio. Proinde Olonẽ importunis precibus adoriũtur,rogãtes,vt Danici nominis gloriã fœmineo imperio ſubeſſe nõ patiatur,ſed ea à Regio throno amota,ſibi Regiã maieſtatem aſſumat. Nec difficile fuit ambitioſo perſuadere, regnum occupare. Impetrato enim ad id Ringonis cõſenſu, vocatã ad ſe Hethã Daniæ regno iubet abſtinere,eſſéque deinceps ſola Iuthia contentam: cui tamen annuum tributum imponit. Deinde ad innatam ſeueritatẽ reuerſus,breui effecit, vt Dani ſecũ muſſitãdo dicerent: Non'ne fuit ſatius nos triſtia virginis Hethæ, atque ſuperba pati imperia,quàm ſæuiſſimam Olonis tyrannidem quotidiano timore ſuſtinere? Sed nõ fuit tam facile Regẽ deiicere,quàm cõſtituere.

Daniæ ſubactio. Hetha mulier Danis præficit.

Olo Noruegianus.

CAP. XII.

IGITVR importunis precibus inuictum pugilem Starchaterum adoriũtur, vt accepta in mercedem ingenti auri copia, tyrannum è vita auferat. Ille verò conſyderans tyrannidem nihil aliud eſſe, quàm publicã humani generis peſtem,operas ſuas pro cõmuni omniũ libertate pollicetur, Olonémque balnea ingreſſũ, atque inermẽ,turpius quàm fortius trãſuerberat. Quo facto, tãtus perpetrati ſceleris horror fortiſſimi pugilis animũ inuaſit, vt penè ſibi ipſi manũ intuliſſet. Permanſit'que ea læſæ cõſcientiæ pœnitudo in ipſo,vſq; ad extremum vitæ terminũ. Quippe in ſe reuerſus,nimiũ doluit ſe tam inſidioſè,& turpiter,nulláque militaris honeſtatis ratione habita,trucidaſſe tyrannum, quem

Starchaterus Olonis occiſor.

Tyrannis quid eſt.

vtique ſine tãta infamiæ nota abſtuliſſet, ſi aperto Marte, & prænuntiata hoſtilitate ipſum aggreſſus fuiſſet. Tandem (prout ſuperius diximus) poſtquàm ad vltimam ſenectutem deueniſſet, ab Hathero inter Sueones nobiliſſimo, volũtaria morte occiſus occubuit. Intereà Ringo ampliſſimi imperii ſui terminos in pace & tranquillitate conſeruare cupiens, iuſtitiam vbique ſeruari præcepit, legéſque ad pacificum ſubiectorum populorum cõuictum vtiles, ac neceſſarias promulgauit. Prætereà in locũ occiſi Olonis, filium eius Omundum (annuo vectigali impoſito) Daniæ Regẽ creat, Ringonémque eiuſdẽ nominis apud Noruegianos regnantem, in ſuam militiã cõtra Hybernienſes adiũxit: multáque & præclara facinora in Occidentalibus regnis peregiſſet, niſi abſente Ringone Noruegiano, Omundus præliũ in Noruegiam tranſtuliſſet. Demum hic felix, ac glorioſi nominis Rex Ringo, poſtquàm Gothis, Sueonibus, & Danis, diu & feliciter imperaſſet, atque ad optatam ſenectutem perueniſſet, Vpſaliæ ſceptra vitámque morte commutans, locum in Regiis monumentis accepit.

Omundus Rex Daniæ.

Ringo Noruegianus.

CAP. XIII.

Egillus 73. Rex internus.

EGILLVS Haquini Ringonis filius, cognomento Vendilkraaca, ĩ patris regna ſucceſſit. Huic prima difficultas cum Omundo apud Danos regẽte incidit. Cùm enim Egillus miſſis legatis tributa promiſſa ab eo poſtularet, nõ ſolùm poſtulationi nõ paruit, ſed nuntios ignominioſa morte afficiẽs, ipſos in proceram arborem ſecus viam publicã ſuſpendit. Motus ea inſigni cõtumelia Egillus, exercitum prævalidum ex omnibus partibus regnorum ſuorum conſcribi curauit, eique Danum quendam Thonnonem præfecit, qui anteà ex Dania ſub profugi titulo in Suetiã, deinde in Regis militiam peruenerat. Erat enim eloquio blandus, obſequio promptus, conuerſatione ſupplex, atque in omnibus artibus, quibus Suetica ſimplicitas decipi poterat, inſtructiſſimus. Hic igitur primum familiaritatis

Dani in legatos ſæuiunt.

Thõno Danus proditor.

Danorum profugi repellẽdi.

familiaritatis gradũ apud Eugillum aſſecutus, mox cuius eſſet fidei & integritatis aperuit. Factus enim tribunus militum, totam militiam ſibi creditam in Regem, & regnum perfidiſſimè conuertit. Nam cùm Omundus didiciſſet totam Egilli militiã Thonnoni Dano creditam, in ſummam ſpem rerum feliciter gerendarum erectus, totum animi ſui conatum eò conuertit, quò poſſet Thonnonem in ſuam partem inclinare. Nec difficile fuit Danũ à Dano pro publica Daniæ libertate excitare. Thonno igitur maximis promiſſis ſolicitatus, totam Egilli familiam (vt dicere cœpimus) in caput proprii Principis animauit: iamq́; Egillus eiſdem domeſticis inſidiis ferè oppreſſus fuiſſet, niſi copiis tumultuariè comparatis præſentiſſima pericula auertiſſet. Bellum ſeruile. Nunquàm enim aliquod ſeruile bellum tanta incremẽta in regnis Aquilonaribus ſuſceperat, quanta iſtud, quod à Thonnone Dano inchoatum fuit, & propagatum. Neque etiam aliquod importunius, aut diuturnius fuit. Quippe octo ſeruilia bella à Thonnone contra Egillum geſta fuerunt, ſuppeditante ſemper Omundo Danorum Rege recentes copias, & cõmeatum. Tandem Thonno vt alter Spartacus, in nono bello cũ vniuerſis copiis à Rege Egillo, Sueticis militibus ſuccincto, ſuperatur, & mortem inſigni traditore dignam ſufferre coactus, laqueo ſtrangulatur. Thõnonis proditoris ſupplicium. Itaque Egillus à domeſticis & ſeruilibus inſidiis liberatus, animum ad pacis ſtudia ſolicitè & prudẽter accõmodabat. Sed cùm eſſet ſtrenuus iuſtitiæ & æquitatis cultor, nõ paucos proceres, quibus ea ſeueritas minimè placebat, offendit. Hi furioſum taurũ maleficio procuratũ, Regi publica via incedenti obiecerunt, à cuius cornibus impetitus, vitam pariter & ſceptra reliquit. Egillus à tauro occiſus.

CAP. XIIII.

GOTHARVS Egilli filius, in defuncti parentis regna concordibus procerum ac populorum ſuffragiis aſſumptus, cogitare cœpit iuxta exemplũ Regis Algoti, de quo prædiximus, quomodo illud nimis inueteratũ odium, quod inter Sueones & Danos à prima regnorũ fundatione cõtinuatũ fuerat, abolere poſſit: iamq́ue longa rerũ experientia cõpertũ haberet, nihil minus ad id valere, quàm bella & diſſenſiones. Quocirca ad diuerſa Gotharus 74. Rex internus.

ſtudia ſe cōuertens, ſtatuit cum omnibus vicinis Regibus & Prī cipibus, cōcordiam amicitiámque componere: Danorum verò Regem Omūdum vt ſingulari affinitate ſibi coniungeret, nobilem quendam Ebbonem inter Sueones illuſtri loco natū, tam honeſtæ legationi præficiens, filiam ipſius pulcherrimam haud difficulter impetrauit. Siquidem prudens & diligens nūtius, obtento patris & filiæ conſenſu, Gotharum multiplici ratione exhilarabat. Quippe non ſolùm clariſſimæ affinitatis, verùm etiam publicæ, & neceſſariæ pacis legatū ſeſe fuiſſe monſtrauit. Sed cùm nihil præter nuptiarum apparatum reſtare putaret, denuò Ebbonem legatione onerat, maioréque & decētiore comitatu ſtipatum in Daniam remittit, vt ſponſam ex paterna domo eductam, cum Regia & conſueta pompa, vſque ad Suetiam deducere curet. Ebbo igitur magnifico apparatu, & honeſta familia inſtructus, ad Schoningiam, ſiue Hallandiam Daniæ regno vicinam, peruēnit: vbi inſigne quoddam latrocinium in publico hoſpitio expertus eſt.

Ebbo legatus.

CAP. XV.

ERANT enim duo fratres, quorum habitationes medii amnis fluxus ſeparauerat. Hi ſub ſpecie hoſpitalitatis fraudes, & inſidias, ac hoſtilitatem prætereuntibus clàm inferre cōſueuerunt: iam'que complures aduenas, eo prauo malignóque ingenio, ſub quieto noctis ſilentio ſomnum captantes, oppreſſerāt. Horum hoſpitio Ebbo ſuſceptus, ſplendidiúſque & liberalius, quàm fidelius tractatus, tandem in cubiculum quaſi nocturna quiete fruiturus deducitur. Ibi abeunte domeſtica familia in omnes angulos, tectum ipſe oculis ſuis circumſpexit, vidítque ſupernè penſilem trabem acuto ferro munitam, capitibus ſubiectorum imminere. Próinde re tacitus conſyderata, iubet comites ſuos tranſpoſitis ſeorſum corporibus, feſſa mēbra fouere, præfatus ſalubriora loca, quæ ab illis angulis eſſēt remotiora.

Hoſpitiū duorum latronū.

Inſidię nocturnæ.

tiora. Paruerũt iubenti Ebboni comites, at cæteri, qui ſe prudẽtiores putabant, locũ ſemel occupatum mutare noluerunt: qui ſub media nocte, demiſſo deſurſum ligno, obtruncati fuerunt. Nec longa mora interiecta, domeſtici latrones præmiſſis luminibus adueniunt, legatum Regium, eiúſque ſocios, quos putabant theſauros ad futuras nuptias afferre, ſpoliaturi. Sed quem credebant trucidatum, inueniunt viuum, & ad pugnam præparatum. Quocirca ſumptis confeſtim armis, aperto bello inuadunt, quos occultis inſidiis perdere nequiuerunt. Facta igitur atroci pugna, cæsíſque cõpluribus comitibus, Ebbo vix vita ſeruatus euaſit, nuntiúmque tantò triſtiorem ſe Gotharo reſtituit, quantò feliciorem ſe pridem (deductis proſperè negotiis) exhibuerat.

CAP. XVI.

DVM Gotharus ea infelicitate nuntii vehemẽter commotus, cogitabat eas inſidias Siuardo Omundi filio (cui credebat illas nuptias non placere) præparatas, ſtatuítque eã iniuriam in Omundum, & totum Daniæ regnum vindicare. Nec Omundus ſe aut ſegniorem, aut impotentiorẽ ad excipiendum hoſtem oſtendit. Quippe vt Gotharus omne robur regnorum ſuorum cõtra Daniam educere properabat, ita Omũdus quicquid præſtantioris militiæ vſquam in toto regno, aut confœderatis terris habebat, aduenienti hoſti opponere contẽdebat, tantum de victoria certior, quantũ ſciuit ſuã innocentiã ab iniuria Ebboni illata alienam. Sed non ſemper victoria innocentiam comitatur. Siuardus enim ab Omundo Danicas copias ducere iuſſus, facto cum Gotharo conflictu ſuperatur. Non ſolùm victoriam, ſed & maiorem Danici regni partem eo infelici congreſſu amiſit. Progreſſus poſteà Gotharus, nõ prius à deuaſtatione ceſſauit, donec ſponſam quam concupiuit, à mediis aulæ Regiæ penetralibus extractam, ſecum in Suetiam vſque perduxit. Erat tum inter illuſtriores proceres Sueonum Simon Snare, magnæ inter omnes autoritatis. Hunc Gotharus Selandiæ, Hallandiæ, Schoningiæ præficiens, præcepit, vt toto ſtudio reliquam Daniæ partem ſuæ poteſtati ſubiugare conare-

Bellum Sueco-rum in Danos

Daniç ſubactio.

Simon Snare.

tur. Quod æquè ſolicitè vti præceptum erat, efficere curauit. Vocatis ſiquidem in ſuam militiam Sclauis, primùm Iuthos, deinde Fionienſes ſuperauit, Daniæ que vires ita effregit, vt lõgo pòſt tempore nequiuerint in priſtinum ſtatũ ſuſcitari. Quãuis enim Siuardus collectis vndique copiis, arma in Simonem Schoningiæ præfectum conuertiſſet, vt eo ſuperato, ſe & patriam in libertatem vindicaret, attamen nec potentia, nec fortuna par eſſe potuit hoſti potẽtiſſimo, qui Gothari viribus auctus, vbique inuictus apparebat. Nec contentus erat Siuardus Martis aleam ſemel attentaſſe, ſed ſæpe bellum Simoni intulit, rurſúſque ab eo illatum ſuſtinere cogebatur.

CAP. XVII.

Fames in Suetia & Gothia.

INTEREA verò cùm homines per Gothiam & Suetiam, ad plures annos plus bellis, quàm agris exercendis intendere cogerentur, neceſſariò ſecuta eſt in illis regionibus frumenti inopia, & fames, non ob terræ ſterilitatem, quæ ſuperabundantem panem cultori rependere conſueuit, ſed quia (vt dictum eſt) agricolæ vomeres in gladios conuerterant. Quocirca Rex & proceres, vocatis ad plebiſcitum populis, deliberant, quomodo ſe à præſentiſſimo famis periculo prudentius eripiãt. Quibuſdam conſultius videbatur, ſenes, & pueros, omnémque imbellem ætatem, accelerato per ferrum fato, extinguere, quàm ſinere eos longa inedia, quæ eſſet omni morte durior, cruciari: alii verò illud conſilium nimis inhumanum iudicabant, quo abiecta omni commiſeratione, crudele ferrum ſanguine innocentum, aut imbecillæ ætatis cruentaretur. Tandem communi omnium incolarum conſenſu decretum eſt, vt tam Gothi, quàm Sueones, in tres turmas diuiderentur, quarum tertia, quæ miſſis in vrnam ſortibus deſignaretur, patriam egredi, & ſedes in alienis terris vi, vel fauore acquirere cogeretur. Conectis igitur ſortibus, qui extorres vnà cum coniugibus & liberis iudicabantur, magno animo præſentis fortunæ varietatem amplexi, mox duos præſtantis animi iuuenes, Haconẽ & Hibbonẽ, duces, quibus parerent, elegerunt. Deinde in Moringiam, & ciuitatem Calmarniæ (quæ caput eſt Gothiæ Meridionalis) pro-

Longobardorum exitus.

Haco et Hibbo

Calmarnia.

fecti:

fecti, claſſem tranſuehendæ multitudini idoneã confeſtim præparabant. Qua præparata, mox in inſulam Gotlãdiæ, deinde in Teutonica litora, ſuperato maris periculo, ſe contulerunt. Poſtremò ſuperatis maximis difficultatibus, per maria & terras, per bella & labores, per regna & nationes, quietẽ in Italia inueniẽtes, gẽtem Longobardorum armis & viribus illuſtrem, fundauerunt, in ea parte, quam olim Vmbri habitabant: qui inde à Tyrrhenis ſunt eiecti, Tyrrheni à Gallis, Galli à Romanis, Romani à Longobardis: qui poſtremò illi terræ nomẽ indiderũt, quæ iacet intra alpes & Apenninum, vt teſtatur Sabellicus. Gotlandia.

CAP. XVIII.

HIC ſcio contra me inſurgere Danos, qui ſuum Saxonem mordicus tuentes, dicent longè poſt hæc tempora Longobardorum exitum fuiſſe, videlicet ſub Rege Snione, qui ſextus ab hoc Siuardo Danis imperabat, anno Chriſti (vt Danica hiſtoria teſtatur) ſexcenteſimo octogeſimoſexto. Quod quàm alienum ſit à veritate, ſatis oſtendit Paulus Diaconus, & alii rerum Longobardicarum ſcriptores. Crantzius etiã iuxta ſupputationem ex Euſebio, Hieronymo, & Florentino, diligẽter continuatam vſque ad Carolum Magnum, affirmat eorum exitum fuiſſe anno à nato Chriſto trecẽteſimo octogeſimoſecundo: quẽ tamen Raphaël Volaterranus anno Domini quingenteſimo vigeſimo aſſignat, fortè ex litoribus Danubii. Deinde vnà cum Sabellico aſſerit eorum ingreſſum fuiſſe in Italiam circa annum Chriſti quingenteſimum ſexageſimumoctauum: quanquàm Blondus ſcribat eos paulò pòſt, hoc eſt quinto, vel ſexto anno Italiam intrauiſſe, ſedente Papa Benedicto primo, cùm alii dicant tempore Papæ Ioannis, qui hunc Benedictum immediatè præceſſerat. Ex quibus omnibus facilè colligimus, Saxonem in ea ſupputatione lapſum fuiſſe: qui ſi conſyderaſſet eos tot habuiſſe Reges, multáſque terras peragraſſe, & plurima bella geſſiſſe, antequàm Italiam ingrederentur, nequaquàm eorum exitum è Scãdiana inſula tam tardum affirmaſſet, quippe cùm terminus regni eorum in Italia aſſignetur, imperante Carolo Magno circa annũ Chriſti octingẽteſimum, poſtquàm

autore Sabellico in Italia CCIIII.annis regnaſſent.

CAP. XIX.

PRIMVM enim à Scandiana inſula profecti (inquit Paulus Diaconus) Achonem, & Ibbonem (vt diximus) habuere duces. Iiſq; fato functis, primum ea gens Agelmūdum ſibi Regem conſtituit. Eóque à Bulgaris Iſtri accolis interfecto, Lanuſſio ſurrogatus eſt: qui Agelmundi necem vlciſci cupiens, in Bulgaros arma cōuertit, eóſq; maxima clade afflixit. Lanuſſioni defuncto tertius Rex Lethu eſt ſuffectus: qui cùm annis quadraginta regnaſſet, Hildochum filium ſibi inſtituit ſucceſſorem. Et poſt eum quintus Godocus Longobardorum regno præfectus eſt: qui primus gentem illam in Romanorū prouincias (teſte Blondo) introduxit, terráſque contiguas occupauit. Godoco vita functo ſucceſſit Claſſo. Eíque mortuo ſurrogatus eſt in ſeptimum Regem filius Tatho: qui profligatis Herulis, paulò pòſt interfectus fuit. Octauus Regū Vuacho, Valdaricum filium habuit ſucceſſorem. Poſt quem decimus Longobardorum Rex fuit Audoinus: à quo primùm in Pannoniā traducti annis duodequadraginta prope, Danubium. Déinde ſub ipſo Audoino primùm, & poſteà ſub Alboino eius filio, qui Rex vndecimus fuit, annis quadragintaduobus habitauere, dignitate, & maxima potentia aucti. Quippe eo tempore Alboinus Comundum Gepidarum Regem interfecit, eiúſque filiā Roſamūdā ſibi matrimonio copulauit: & Imperatoris Cōſtantinopolitani, eiúſque ducum amicitia ſibi parata, eis cōceſſit duodecim millia equitum, qui in expeditionem Italicam à Narſete ducti, Totilam interfecerunt. Inquit Sabellicus: Florentiſſimum Longobardorum equitatum nulla vis tenere potuit: ſed præceps per æqua & iniqua, quà voluit, ſibi fecit iter. Partem itaque multò difficillimam Italiæ emenſus, circa Padum conſedit.

Longobardoꝝ Reges & prȩſides.

Alboinus.

CAP. XX.

Longobardoꝝ in Italiam ingreſſus.

DVCTVRVS in Italiam Alboinus, magna vſus prudentia, ſibi vndique proſpexit. Nam ne in Pannoniam, ſi

aliqua

aliqua ingrueret neceſſitas,præcluderetur reditus,illam Hunnis conceſſit precariò inhabitandã. Quos quidem Hunnos nequaquàm ex Scythia tunc veniſſe,ſed ex illis fuiſſe conſtat, qui tot poſt Attilæ mortem incommodis affecti,& variis conflictati cladibus,partim Auares ſe dixerunt, partim in Pannoniis circa Danubium conſederunt,omnibus ſubiecti, vel Gothorum,vel Gepidarum,vel Longobardorum gentibus,quas in illis vicinis regionibus contigit habitare. Eum'que in modum Hunni gens clariſſima, variam habuere ſuarum rerum fortunam: qui Veſtrogothos patriis expulere ſedibus, Oſtrógothóſque prius ſubiectos,& ſimul Gepidas,Herulóſque Scythia eduxerunt. Et aliquando duce Attila in Romanis prouinciis, ac in Italia potētiſſimi fuerunt. At poſt eius mortem à Gothis derelicti, varia incommoda ſuſtinuerũt, donec præter omnem ſpem beneficio Alboini ſedes quietas in Pannonia obtinerent,in quibus vſque hodie non ſine magna gloria & felicitate perſeuerant, non modò ſe,ſuámque regionem,verùm etiam totum orbem Chriſtianum à potētiſſimi Turcæ inſultu, fideliter diligentérque defenſantes. Igitur Alboinus ex Pannonia cum omni Longobardorum gente per Noricum (quæ Bauaria prius, mox Auſtria dicta eſt) Liburniam,atque Iapidiam,Italiam ingreſſus eſt, anno tertiodecimo Iuſtini Imperatoris. Ea quidem parte, qua ſemper fuit exterarum gentium armis obnoxia, in Carnorum ora, quæ nunc eſt Forum Iulium,tumultuoſè cõſedit. Sunt qui dicunt Alboinum,cùm primùm Italiæ limen eſſet ingreſſus, altiore quodam loco conſtitiſſe,vnde in planitiem late iacentem, ingẽs erat proſpectus,atque ad ſuos cõuerſum dixiſſe: Hæc eſt, viri fortes, illa Italia, quam ſequimur: iam eam capillis tenemus. . Forum Iulium, & omnia illi circumiecta loca, continuò deditionem fecere. Regnatum itaque eſt per Longobardos in Italia ab hoc Alboino ſub trigintaduobus Regibus, vſque ad vltimum Regem eorum Deſiderium: qui ob ſacrilegia, & ingentes iniurias,quas Summo pontifici,& Romanæ eccleſiæ irrogauerat,à Carolo Magno Imperatore ſuperatus,regnũ tam potens & inclytum,nunquàm in ſe, aut in ſua poſteritate deinceps recuperaturus amiſit, Deo tam acriter & apertè vindicante iniurias ſuæ eccleſiæ irrogatas.

Hunni.

Auares.

Eccleſię iniurias vindicat Deus

CAP. XXI.

HIS ſummatim de Lõgobardorum egreſſu commemoratis, ad Gothorum Regem redeamus. Qui poſt Longobardorũ exitum reliquam populi multitudinẽ ad nouam Reipub. normam perducturus, legem in primis ædidit ſeueriorem, quàm efficaciorem, de ſeruanda in cibo & potu ſobrietate: quæ etſi ab omnibus ob ſummam rerum inopiam vtilis, ac neceſſaria iudicaretur, tamen inuenti erant non pauci, qui potius vitam, quàm gulæ conſuetudinem depoſuiſſent: magiſque in vetitam ebrietatem, quàm aliâs in permiſſam ferebantur. Et hi erant, qui nobilitatem à parentibus, ignobilitatẽ à ſeipſis cõtraxerant, quique abiecta magna parte humanæ rationis, quicquid alimẽti apud pauperem plebeculam inueniebatur, in ſuã, & canũ ſuorum ingluuiem ſatiandam extorquebant, in minimo vitio reponentes, quando panem à pauperum liberis proxime perituris eriperent, canibúſque deglutiendum abiicerent. Nec ea violentia pauperes oppreſſiſſe contenti, matronarum & virginum pudicitiam inceſtare, inter præclara facinora computabant. Próinde Gotharus tam inſigni nebulonum temeritate commotus, quoſdam ex eis, vt cæteri terrerentur, meritis ſuppliciis affecit: qui eo exemplo deteriores effecti, inſidias in Regis caput parauerunt, tãtum aberat, vt terror pœnæ homines in malo obſtinatos, ad melioris vitæ frugem reuocare potuiſſet: quinpotius viſum erat illis, patrociniũ ſuæ turpitudinis à Danorum Rege Iarmero (quemadmodum etiam nunc ſæpius experimur) implorare. Igitur Danus Rex tales homines in eorum conſueto ſtudio conſeruaturus, exercitum ex tota Dania

Ebrietas.

Nobiliũ praui mores.

Iarmerus Rex Danorum.

Nobiles Sueci Iarmerum vocant,

coactum, cum ipſis in Suetiam direxit. Comparauerat etiã Gotharus non paruum exercitum, veruntamen antequàm in conflictum deueniretur, ſuborta eſt inter Gotharum, & fratrem eius Faſtonem pernicioſa cõtrouerſia, de legum ſeueritate moderãda

Faſto 75. Rex internus.

das

da: quæ tantum inualuit, vt Faſto ipſum Gotharum inter mutuæ contentionis verba, præcipiti furore trucidaret. Et nihilominus patriam ab imminentibus hoſtibus potenter ac prudēter liberauit. Quem etiam nonnulli affirmāt gubernacula regni ad aliquot annos feliciter tenuiſſe, eiúſque filium Gudmundū poſt paterna fata in principatu ſucceſſiſſe: cuius geſta quia ab hominum memoria exciderant, ab his hiſtoriis excidere permiſi. Gudmūdus 76. Rex internus.

CAP. XXII.

ADELVS deinde Gothari per domeſticas & fraternas inſidias trucidati filius, vel nepos, à proceribus, populíſque adminiſtrādo regno præficitur. Hic primùm omnium à prudentibus conſiliariis perſuaſus, nobiles illos, qui pridem ob patris ſeueritatem Danici Regis auxilium implorauerant, in gratiam reuocauit, ne, deſperata erratorum venia, plures ſecum in deſperationem adducerent, res'que illas deſperando attentarent, quæ vniuerſam Rempub. in ruinā irreparabilem præcipitarent. Attamen odium, quod inter patrem, ſiue patruum ſuum, & Iarmerum Daniæ Regem, ſeminatū propagatúmq; fuerat, nequaquām extingui ſuſtinuit, ſed ad plures annos occaſionē, qua patris iniuriā vindicaret, expectauit. Tandē cùm cōpertum haberet, Iarmerū malignis cōſiliariis primum familiaritatis gradum ſecū tribuiſſe, omniáque ad eorū peruerſa cōſilia atrociter agendo, communibus in ſe locū odiis dediſſe, ſtatuit non diutius expectandum eſſe, ſed confeſtim illū perdere, qui hominibus perdendis continuè inuigilaret. Nec deerat occaſio, qua facilè voti compos euaderet. Quippe iam Vandalos, ſiue Sclauos, Pomeranos, & Liuones multis, magníſque, & enormibus iniuriis laceſſitos, in ſe prouocauerat.

Adelus 77. Rex internus.

Conſiliarij boni.

Conſiliarii mali

Qui miſſa legatione Adelum ſolicitant, vt ſecum arma in ſanguinarium tyrannum ſuſcipiat. Nec grauatè poſtulatis aſſenſit, qui forſan ea ab his poſtulaturus fuiſſet. Collectis igitur aliquot ex Suetia copiis, quibus Haraldum Veſtrogothiæ Principem præficere curauit, Sclauorum (quos hîc Saxo Helleſponticos vocare videtur) exercitum auxit. Tum accidit Iarmero, quod omnibus tyrannis in extremam neceſſitatem collapſis, frequentius & iuſtius euenire ſolet, videlicet ab omnibus ſubditis contemni, & derelinqui. Proinde non auſus in publicam aciem contra irruentes hoſtes prodire, ad arcem quandam, mirifico opere pridem à ſe conſtructam, confugit, credens ſe in illa tutum præſidium habiturum, quæ natura & arte fortiſſima videbatur. Sed fortis non erat, quæ per tyrannidem, & ex ſanguine pauperum erecta erat. Intereà tamen cùm obſidione premeretur, læto aſpectu ex arcis faſtigio proſpicit, quomodo Sueones & Sclaui, partitione prædæ acturi, ſeſe mutua clade conficerent: conſtituitque in ipſos tam diſcordes, repentè irrumpere, niſi quàm primùm in concordiam reuerſi, ſeſe ad arcis expugnationem præparaſſent. Quorum inſultum vt Iarmerus intolerabilem animaduerteret, ad vota conuerſus, Othini dæmonis auxilium implorat: aderátque vocatus Othinus, & ita Iarmerum in re bellica inſtruxit, quemadmodum pridem Haraldum contra Ringonem centuriandi artē docuiſſet. Enimuerò hūnc & illū ad infelicē exitū, & turpiſſimā mortē adduxit. Huic quidē præcepit, vt hoſtiū acutas bipennes lapillorū iactu repelleret. Quod quàm minimè profuit, ſecutus belli euentus oſtēdit. Siquidē hoſtes, poſtquàm admota teſtudine, & ariete, primos portarū aditus occupaſſent, cōuulſis poſtibus, irruptáq; æde, Danos vſque ad vnū obtruncāt. Iarmerus verò, qui ſe Othini præſidio & inſtructioni crediderat, vtraque manu, ac pedibus ſpoliatus, trūco (vt ait Saxo) īter cadauera corpore rotabatur. Parta hac cruētā victoria, amiſsiſq; militū copiis, Haraldus maiore ſpoliorū, quàm militū numero ſeſe Adelo reſtituit, ſublatúmq; æmulū, nō ſine ingēti audiētis lætitia nūtiauit. Tum Adelus cùm pro adepta victoria Deo vero gratias agere debuiſſet, ad idolorū tēpla ſacrificaturus, cum magna equitū pōpa acceſſit. Quò cùm perueniſſet, ædémq; Dianæ (cuius cultū Gothi à Græcis perſuaſi admiſerant) ingreſſurus eſſet, ſubito equi

Haraldus Veſtrogothus.

Arx Iarmeri.

Othinus dæmō.

Dianę templū.

equi lapſu corruens expirauit. Nec longè ab eo loco Regias ſortitus eſt exequias, & monumentum. Verùm ego eam Dianã non Aſiaticam, ſed Scythicam fuiſſe exiſtimo. Adeli mors.

CAP. XXIII.

OSTANVS poſt præmaturam Adeli patris ſui mortem, Gothiæ & Suetiæ Rex ſurrogatur: qui longè minora præſtitit, quàm patria ab eius fide atqꝫ integritate expectauerat. Factus ſiquidem Rex ita ſuos conſanguineos erigit, & magnificare contendit, vt omnes credere poſſent, ipſum non ob ſalutem regni, & incolarũ, ſed ſolùm ob ſuam, ſuorúmque gloriam, & faſtum, ad regni faſtigium conſcendiſſe. Quicquid vſquam in prouentibus Regalibus erat, quod proceribus de Repub. benè meritis in feudum cõferri conſueuit, illud in nepotes, & ſordidam eorum familiam erogandum erat. Prætereà exactiones, tributa, grauamina populis imponebãtur, vt publico omnium mœrore Regia illa generatio inclyta fieret, & felix. Vbique inter Sueones & Gothos querelæ, doloréſque, ob inuectum tam tyrannicum principatum, at in curiis Regiorum conſanguineorum, cantiones, tripudia, & omnia lætitiæ genera audiebantur, vt quiuis ſapiens iuſtè dicere potuiſſet, tale regnum nihil aliud fuiſſe, quàm publicũ latrocinium. Accidit intereà Oſtanum cum ſuis contribulibus à Suetia in Gothiam ob nonnulla regni negotia deſcendere: in quo quidem tranſitũ, quædam nobilium generatio circa oppidum Nicopenſe Regis aduentum obſequioſius & ſtudioſius, quoad fieri poterat, excepit, omniáque humanitatis ſtudia, quibus putabat rigorem animi eius emolliri poſſe, adhibere curauit. Sed ingratum erat, quicquid ingrato præſtabatur. Quos circa nobiles illi videntes ſe, & omnia obſequia ſua in oculis tyranni ſordere, ſimulque aduertentes ipſum ob inciuiles mores, & crudelia facinora, in conſpectu totius patriæ, omniúmqꝫ incolarũ vilipẽdi, atque in ſummo omnium odio ver-

Oſtanus 78. rex internus.

Tyrannus.

ſari,obſeruato idoneo tempore, ipſum vnà cum eius intolerabili progenie, & nequiſſima familia,ſomno vinóque ſepultum, immiſſo igne (ſicut peſſimè meritus erat) combuſſerunt, plaudentibus cunctis bonis,illud horrendum monſtrum de medio ſublatum,quod potius ſuper belluas & feras in deſertis nemoribus,quàm ſuper liberos homines imperium habuiſſet: eiúſq; cineres ad perennem ignominiam in præterfluentē torrentem iniecti fuere. Deinde illis nobilibus, qui tam nobile tyrānicidium peregerant,decreta eſt publica laus,& honor ſempiternus.

Tyrannicidarū laus æterna.

CAP. XXIIII.

Ingemarus 79. Rex internus.

INGEMARVS improbiſſimi patris Oſtani optimus filius, cognomento Canutus, quia ſæpe conabatur paternos mores ſuis conſiliis immutare, palámque oſtendebat omnem patris tyrannidem ſibi vehementer diſplicere,noluerunt illi generoſi patriæ liberatores, eius innocentiam cum ſcelerato tyranno igne conſumere, ſed operā adhibuere,vt procul à Rege,atque eius familia locatus ſaluaretur. Nec illud inſigne beneficiū in eum cōtuliſſe cōtenti, effecerunt etiā in publicis regni comitiis,in quibus de reſtituenda regni libertate agebatur, vt communi procerum populorúmque cōſenſu in Regē aſſumeretur. Factus igitur Rex,tantū ſe in omnium virtutum officiis exercebat, quantum pater in omniū vitiorum ſordibus inquinatus apparebat. Militaris diſciplinæ negotia ita ad priſtinum vſum,& gloriam reducebat, vt iuuentus, quæ ſub corruptis Oſtani tēporibus à ſtrenuitate, & fortitudine maiorum defecerat,nunc ad capeſſendam virtutem prouocata, egregiis militiæ operibus præteriti temporis negligētiam aboleret. Pacatis enim domi & in patria omnibus Reipub.partibus, conſcriptíſque fortiſſimorum militum copiis, traiecit in Ruſſiā: quam commiſſo leui,& incruento prælio, ad deditionem haud difficulter adegit. Ruſſi enim non tantum ad eius potētem militiam,quantum ad eius famæ bonitatem reſpicientes, promiſſo tolerabili tributo,gaudebāt ſe in eius ſocietatē & cōfœderationē deueniſſe. Deinde ſe ad Liuones,& Curetes conuertens, pari

Militiæ ſtudiū.

Ruſsię ſubactio

Liuonum ſubactio.

induſtria

induſtria victoriam aſſecutus eſt. His peractis, cogitabat domeſticæ quieti ad aliquot annos indulgere. Quibus euolutis, militiam ſuam in Hyberniam, Scotiam, Britanniam eduxit, belláque & plures inſultus in illas inſulas fecit: veruntamen an victor, vel victus euaſerit, plenè ex hiſtoriis, quas ſequor, non inuenio. Poſtremò optimè paratam & armatam claſſem in Danos conuertens, eos poſt commiſſam acerrimam pugnam in deditionem ſuſcepit. Quibus ſuperatis, cùm ſibi minus prouideret, atque in inſula Balthici maris (quam Longam vocant) quaſi ſecurus verſaretur, Danorum perfidia & inſidiis impetitus occubuit.

Curetum ſubactio.

Daniæ ſubactio.

CAP. XXV.

HOLSTANVS deinde, poſtquàm pater eius Ingemarus in fata cõceſſerat, Rex Gothorum conſentientibus proceribus efficitur, Suecis ad Biornonem (de quo proximè dicemus) conuerſis. Huic Holſtano prima belli difficultas cum Siualdo Danorum Rege (qui Brodero ſucceſſerat) emerſit. Affirmabat enim Siualdus terras Schoningiæ, & Hallandiæ, à Daniæ regni integritate euulſas, ad Gothiæ regni fines violentius, quàm iuſtius applicatas. At Holſtanus Gothici regni terminos optimo iure defendẽs, aſſeruit ipſas terras Schoningiæ nullo vnquam iure, aut ratione, ad Daniæ regnum pertinuiſſe, niſi forſan aliquando violentis Danorum armis occupatæ fuiſſent. Poſſeſſio autem violenta nullius temporis præſcriptionem admittit. Nec diutius valet vis, quàm ius in armis verſatur. Ceſſantibus armis, quod iniuſtitia detinuit, iuſtitia reſtituere conſueuit. Contrà Siualdus dicere potuit: Si Schoningia, & Hallandia non eſſent de integritate Daniæ, tunc Dania regnum ob ſui exilitatem dici nequiret. Quid ad nos Gothos, inquit Holſtanus, de amplitudine, vel exiguitate veſtræ Daniæ? Si enim originem gentis veſtræ conſyderare volueritis, inuenietis Ericum Gothorum Regem

Holſtanus 80. Rex internus.

Schoningianũ bellum.

Daniæ regnum exiguum.

ante tempora Abrahæ patribus veſtris inſulas Danicas ſub tributo inhabitandas conceſſiſſe. Schoningia autem, vel Hallandia, quas ipſa natura à Danorum inſulis, interiecto ſinu maris, auulſit, nullo vnquam iure ad vos Danos pertinebant. Hæc aut his ſimilia tunc, quemadmodum nunc, dici poterant, donec poſt multa verba ad arma deueniretur: quæ etſi Danus Gotho comminaretur, mors tamen, quæ Siualdum Danum abſtulit, abſtulit & bella, quouſque in defuncti patris locum ſuccederet Snio, qui patre aliquantulum callidior, non per arma, ſed per nuptias ad ſe trahere Gothici regni partem nitebatur. Miſſa nanque ſolẽni legatione, filiam Holſtani in matrimonium poſtulabat. At Holſtanus prudenter conſyderans, quorſum tenderent hæ nuptiæ, legatos cõfeſtim à ſe indignabundus abiecit: quos denuò, & importuniore temeritate in eodem negotio reuerſos, publico ſuſpendio conſumpſit, præfectúmque Schoningiæ Eſchillum, adiuncto ſibi ſocio Achillo, cõſtituit, præmonitum, quòd peruigili cura illas terras à Danici Regis inſultu cuſtodiret. Deinde ſe ad Biornonis Suetiæ Regis amicitiam conuertens, data ei in matrimonium filia, quam Snio poſtulabat, cõſtantem ac perpetuam confœderationẽ cum eo coniungere feſtinabat. His compertis, Snio vehementer doluit Holſtanum inſidias callidè excogitatas prudentius deuitaſſe: animaduertítque armis opus eſſe, non dolis. Quocirca expectato idoneo tempore, comparatáque ex Dania, & vicinis terris militia, traiecit in Schoningiam: contra quem cùm Eſchillus incautius pugnaret, ſuperatus occiditur. Et ita Schoningia, quæ iure ad Gothiam attinebat, armorum potentia Danis pauco tempore acceſſit. Intereà Holſtanus in ſenium, & tandem ad mortem vergens, Gothiæ regnum vnà cum filia, Biornoni Sueonũ Regi commendauit.

Legati ignominioſa morte conſumũtur.

Schoningia Danis ſubiugatur

CAP. XXVI.

Biorno 81. Rex internus.

BIORNO igitur vtriuſque regni Gothiæ & Suetiæ Rex, quãuis ſubiecta regna ſtrenuè à Snionis Danorũ Regis armis & viribus defenſaret, attamẽ nulla vis tanta erat, qua poterat eius calliditatẽ ſuperare. Cùm enim Snio conſyderaret ſuam potentiam

minorem

minorem eſſe, quàm poſſet Biornoni
bellum cum aliqua ſpe felicioris euen-
tus inferre, & tamen omnino ſecum
conſtituerat, Gothorum Regis filiam,
quamuis iam Biornonis vxor eſſet, ſi-
bi in ſpem adipiſcẽdi regni per matri-
monium copulare. Quod quia nimis
arduum erat, quendam ſub ſpecie ino- *Mendicus procatur.*
pis & mendici in aulã Biornonis trãſ-
mittendum curabat: qui egregii diſ-
ſimulatoris officio fungens, omnem
operam adhibebat, quomodo poſſet in Reginæ colloquium,
ſub ſpecie mendicandæ opis, peruenire. Erant tunc, quemad-
modum nunc, plures Dani in aula Reginæ ſeruientes: horum *Dani obſequio inſidias occultant.*
callido ingenio vſus, haud difficulter voti cõpos euaſit. Siqui-
dem eorum conſilio ſe in arctum angulum, per quem Regina
tranſire conſueuerat, abdidit: quæ cùm adueniret, vt ſui miſe-
reatur exclamat. Deinde propius accedens, quaſi petitam opẽ
accepturo, ſubmurmurat: Snio te amat. Regina quoque in
arte diſſimulandi nullo aſtuto viro inferior, progreditur. Dein-
de actis negotiis, per viam, qua egreſſa fuerat, reuertitur, men-
dico in eodem loco perſeuerãte, quaſi per importunitatem ac-
cepturus opem, quam prius Regina negaſſet: quæ tunc palàm
verba conſolatoria præmittens, occultè inſinuauit: Amantem
me amo. Gauiſus optato reſponſo mendicus, nõ quieuit do-
nec ſimili aſtutia locum, & tempus inueſtigaſſet. Tempus erat
brumæ initium, & locus prope ſinũ maris in Bœckercer, quaſi
diceres fagorum congeriem. His ex ſimulatore mendico cõ-
pertis, Snio iam in ſummã ſpem aſſequendi Gothici regni ere-
ctus, tempus deſignatum expectat: cuius commoditate fretus,
Reginam (vt ſperabat) ſublatis mariti opibus lauãdi ſpecie di- *Daniæ Rex alienæ coniugis raptor.*
greſſam, nauigio in Daniæ partes deportandã curabat. Secu-
ta deinde fuere atrocia inter Reges bella, quæ tales raptus ſem-
per comitari conſueuerũt, multáque mortalium millia, in qui- *Bellum Suecorũ in Danos.*
bus nulla illius rei conſcientia, aut conſenſus inerat, perierunt.
Non enim ſemel, ſed ſæpenumero, & ancipiti euentu, variáque
victoria (vt dicit Saxo) dimicatum eſt inter hos Reges, cùm al-
ter iuſtas nuptias violatas vindicaret, coniugémque repoſceret,

alter iniuſtas tueretur. Durauit illud pernicioſum bellũ in plures annos, cum tanta vtriuſque partis pertinacia, & incõmodo, vt ſublatis agricolis, ipſi quoque agri deſolati iacerent. Proinde nonnullis apparet Saxonem rectè opinatum fuiſſe, quòd Longobardi propter huius famis incommoda Scãdianam patriam exilio commutaſſent: ſed in his à recta temporum ſupputatione multum diſſentire conuincitur, prout ſuperius in Gotharo diximus. Immò Albertus Crantzius circa hunc paſſum inſurgens, queritur Saxonem Danicas hiſtorias nimis mutilatas tradidiſſe. Quod etiam nulla ratione negari poteſt. Quippe cùm omnis ſcriptorum turba affirmet, trigintaduos Reges Longobardis, ab eorum ex Scandiana inſula exitu, vſque ad vltimum ipſorum Regem Deſiderium, ſupra quadringentos annos ſucceſſiuè præfuiſſe, ipſe Saxo per tot ſecula tantummodò tres Reges, Biornonem, Haraldum, Gormonem aſſignat: Sueticæ verò hiſtoriæ interim vigintiſex Reges enumerant. Crediderim ego eundem Danicum ſcriptorẽ ea ratione res Danicas per tot tempora diſſimulaſſe, ne inſignes patriæ ſuæ calamitates, quas tunc multis modis paſſa eſt, commemoraret. Siquidem vt ex Sueticis hiſtoriis colligimus, poſtquàm (vt dictũ eſt) Snio Danorum Rex, Biornonis Sutetiæ Regis coniugẽ per inſidias raptam, ſecum in Daniam tranſtuliſſet, occaſionémque cruentiſſimis bellis præſtitiſſet, Dania ipſa eiſdem bellis nõ ſolùm vaſtata, ſed ferè deſolata, ad extremam ruinam deuénit: in qua nunc Scotis & Anglis, nunc Noruegianis & Suecis, ſiue Gothis, nũc Vandalis & Teutonibus, nunc Gallis & Friſonibus parens, vix regni nomen & titulum retinere valebat. Cecidit in primis ea diuturna pugna ipſe Snio Danus: & Biornus Sueticus poſt adeptam de Danis victoriam, vxorémque recuperatam, parum ſuperuiuens, in fata apud Vpſaliam conceſſit.

Saxo Danicas hiſtorias mutilatas tradidit.

Dania ob bellorum calamitatem desolata.

Daniæ ſubactio

CAP. XXVII.

RAVALDVS autem præmortui Biornonis filius, circa annos Chriſti quadringentos ſexagintaquatuor, Sueonũ, Gothorúmque, & Danorũ regnis præficitur. Hic etſi in omnes ſubiectos populos eſſet moderatiſſimi animi, attamẽ tanta ſæuitia in Danos ferebatur,

Rauald⁹ 82, Rex internus.

tur, vt nullā penitus gratiam apud ipſum inuenire poſſent. Siquidem tenaciſſima memoria ſuæ matris raptū, quo in Daniam deducta fuerat, conſeruans, omne ingenium ſuum eò conuertere ſtudebat, quò omnibus poſteris compertiſſimum fieret, tam temerariam illuſtriſſimæ Reginæ abductionem, grauiſſimis pœnis aliquādo punitam, vindicatámque fuiſſe. Erat in eius conſilio Siggo quidam, generis nobilitate conſpicuus, cæterùm moribus adeò diſſolutis, & peruerſis, vt putaretur ab aliquo extremæ vilitatis ruſtico procreatus. Ab hoc Rauàldus perſuaſus, multa crudelius, quàm modeſtius in Danos cōmiſit. Nam illuſtriſſimas nobiliſſimorū virorū coniuges, maritis inſpectātibus, & nihil cōtrà niti audentibus, ad infelicis ſtupri commercium paſſim à ſuis Suecis rapi permiſit: ſæpéque eas in publica proſtibula publicæ omnium libidini ſeruituras relegabat. Similémque vim in virgines per ſuos exerceri conſenſit. Hæ enim quantò illuſtriore loco natæ erāt, tantò viliorib⁹ cerdonibus, hiſtrionibus, & ſimilibus infimæ fæcis hominibus matrimonio tradebātur. Itaque vnus vnius Sueticæ Reginæ raptus, omnium Danicarum mulierum raptu ita compēſatus erat, vt vniuerſi Daniæ incolæ duram pœnitentiam vſque ad filios filiorum ſuſtinerent. Próinde Dani longè prudentius egiſſent, ſi à tam atroci iniuria nulla neceſſitate prouocati abſtinuiſſent. Tunc enim aliis populis in virtutum officiis pares, parem Regis benignitatem nacti, & in omnibus eorum votis experti fuiſſent. Cæterùm hic Rauàldus morbo, an bello deceſſerit, vel vbi locorum ſepultus fuerit, non potui apud autores, quos ſequor, inuenire.

Conſiliarius malus.

Danicarum mulierū violatio.

CAP. XXIX.

SVARTMANNVS Rauàldo in regnis Gothorum, & Sueonum, ac Danorum ſuccedēs, incertum reliquit, plus'ne crudelitatis per vniuerſum Daniæ regnum in viros, quàm eius anteceſſor Rauàldus in fœminas exercuerit. Quippe cùm videret Da-

Suartmānus 83. Rex internus.

nos Sueonum Gothorúmque iugum nimis grauatè ſuſtinere, occultíſque & inſidioſis molitionibus ad amiſſæ libertatis iura recuperanda cõtinuè anhelare, tanto furore accenſus erat, vt per ſua numina iurauerit, ſe Danicas inſulas, occiſis earum incolis, in ſolitudinem redacturum: feciſſet´que tam crudeli propoſito ſatis, niſi quidã prudentiores conſiliarii, Suetica modeſtia præditi, iuuenilem animũ eius à tam atroci vindicta reuocaſſent, præfati ab omni homine, maximè autem à Regibus & Principibus, longè abeſſe debere non modò crudelitatem, ſed omnem crudelitatis opinionem. Quibus conſiliis perſuaſus, parum mitius quàm decreuerat, delinquentes puniturus, magnum Danorum numerum proſcripſit. Nec pauci erãt, quos in Angliam, Galliam, Germaniam, cæteráſque tum vicinas, tum remotas terras vendidiſſe dicitur. Cæteris autem, qui paruo numero in Dania reſidebant, tam ſeueriter dominabatur, vt longè humanius egiſſe videbatur in eos, quos viliſſimo pretio vendiderat, aut in longinquas nationes damnatos proſcripſerat. Qualis verò erga ſuos Gothos & Sueones fuerit, parum ex hiſtoriis compertum habeo. Próinde mihi perſuadeo, quòd apud eos ſatis moderatum, bonúmque Principem ſe geſſerit: alióquin in Sueticis hiſtoriis tyrannidis notam minimè euaſiſſet. Solent enim res crudeliter atrocitérque geſtæ, tenaciore memoria retineri, & diligentius ad perpetuam poſterorum conſyderationem deſtinari, cùm interim optima bonorum Principum geſta citius dilabãtur, vel tenuiſſima memoria ad futurorum notitiam tranſmittantur. Euénit huius Suartmanni obitus in terra Oſtrogothorum, circa annum Chriſti quingenteſimum nonum, poſtquàm annis circiter vigintiocto regnaſſet.

Conſiliarii boni.

Dani ꝓſcripti & venditi.

CAP. XXX.

Tordo 84. rex internus.

TORDO igitur poſthac in paternum principatũ ſurrogatus, in nullo ſe clemẽtiorem erga Danos exhibuit, quàn

iſti

iſti duo memorati Reges, per quorum manus tam inclyta regnorum ſceptra acquiſiuit. Quocirca cùm Daniæ proceres animaduerterent ſuam Daniam, armis & exercitibus Sueticis Gothicisque miſerabiliter obtritā, ſitu & ſqualore marcidam; culturæ'que inopē iacere, præterea ſe, & vniuerſos Daniæ incolas, adeò inſigni paucitate cōtemptibiles, vt nihil prorſus reliquum ſpei haberent, quo vel ſe, vel chariſſimas coniuges ſuas, ſiue liberos tueri poſſent, immò tam deiectas, & deſperatas omnes ſuas fortunas, vt nihil vltrà ad ſuam ipſorum calamitatem addi potuiſſet: próinde communi inter ſe cōſilio habito, firmiter decreuerunt, aut honeſta morte occumbere, aut dudum amiſſam libertatem aliquando recuperare. Sed cùm rurſus attenderent Gothorum vires tātas eſſe, vt Danorum viribus nequaquàm ſuperari poſſent, cœperūt ſe paulatim ex patria in Angliam, Galliam, & Germaniam, cæteráſque terras ad ſuos, qui pridem à ſeuero Rege proſcripti fuerant, ſubducere. Déinde miſſis hinc inde nuntiis, conſilia liberandæ patriæ inquirebant, ſéque mutuò confortare, exhortari, & vrgere non ceſſabant, donec exercitum ingentem ex Anglia, Hollandia, & Gallia cōpararent: ſibíque quēdam Heroldum, ſiue (vt verius puto) Haraldum ex ſuis, Danico ſanguine illuſtriſſimum, gerendi belli ducem præfecerunt. Hic autem præcipuus inter eos proceres erat, quos Rex Tordo concitatiore quàm prudētiore animo in Britanniam pridem relegauerat, fatis ita diſponentibus, vt ille ſeruandus proſcriberetur, à quo tandem Dania priſtinæ libertati reſtitui ſperaretur. Itaque Heroldus primùm ab illis Danis, qui in Britanniam confugerant, vel qui proſcriptione damnati illuc inuiti peruenerant, déinde ab illis, qui per Galliam, & Germaniam diſperſi fuerant, in Principē aſſumptus eſt. Iuſſus'que de ſua gente primam agere curam, non diſtulit præualidā claſſem cōparare: & citius quàm Tordo opinabatur in Daniam aduenicns, magnam eius regni partem occupauit. Occupaſſet etiam Tordonem, niſi ſe celerius ad Veſtrogothos recepiſſet: apud quos paucis diebus manens, inſuperabilem

Dani ad amiſſā libertatē aſpirant.

Heroldus.

exercitum contraxit. Quo ſuccinctus, confeſtim in Daniam

Daniæ ſubactio

rediit, totámque Danorum multitudinem,nondum in regno nouiter recuperato confirmatam, facili Marte ſuperauit,& profligauit.Quo euénit, vt Heroldus collectis infelicis pugnæ reliquiis,denuò in Angliam nauigaret.

CAP. XXXI.

Arthurus Anglus.

PRAEERAT eo tẽpore Britãnis ille inuictiſſimus Rex Arthurus, de cuius ampliſſimo imperio,& mirificis triumphis,plura in hiſtoricis monimentis traduntur, quàm facilè credi poſſint. Hic igitur ab Heroldo cõtra Tordonẽ opem ferre rogatus, non grauatè amici precibus annuit,præfatus ſe nihil libentius vnquam egiſſe,quàm illud bellum cum Rege potentiſſimo acturus eſſet,qui illa fortiſſima Gothorum & Sueonum gente,cæteríſque validiſſimis populis ſtipatus eſſet. Educitur itaque ex Britannia, Gallia, Hollandia,maxima claſſis, in qua innumerabilis pugnatorum multitudo ad Daniæ liberationẽ aduehebatur: quæ etiam maximis Scotorum copiis, quas eorum Rex Angniſchelus ducebat, adaucta, à Tordone non minore potentia ad nauale bellum præparato, intra illud fretũ, quod Cimbros à Gothis ſeparat,excepta eſt: ſtatímq; ad acerrimum prælium deuentum eſt: quod toto triduo adeò pertinacibus animis ob ſummam vtriuſque partis virtutem agebatur, vt neutra earum ſaltem coniecturare poſſet, quorſum victoria ſeſe inclinaret. Tandem Germanica claſſis Gothos Sueonéſq; à tergo inuadens, Arthurum, cuius ſigna ſequebatur, victoriæ compotem ſine mora effecit,ipſóſque vt potius ſe,ſuámque patriam conſeruare,quàm Danis imperare curarent, coëgit. Itaque Arthurus tam glorioſam victoriam aſſecutus,Daniam ipſam non Danis (vt ſperabant) ſed ſibi,ſuiſque Britãnis, ac Scotis ſubiectam eſſe volebat. Quo facto infelices Dani,cùm ſe ab vno Sueonum Gothorúmque iugo liberatos putarent, geminum,immò multiplex,idémque longè atrocius ſibi impoſitum experiebantur: ſub quo diutius oppreſſi,non modò ab Anglis, & Scotis, verùm etiam à Noruegianis, quibus Arthurus(teſte hiſtoria

Angniſchelus Rex Scotoꝝ.

Bellum triduanum.

Suecones & Gothi ab Arthuro Anglo victi.

hiſtoria Scotica)conſanguineũ ſuũ Loth in Regem præfecerat: prætereà à Vandalis,& Teutonibus,à Gallis,& Friſiis, cæteríſq; populis Arthuro ſubiectis, plurimũ diuexabãtur, quãuis Anglorũ iugũ ſæpius excutere tentãtes,Arthurũ ad pertinacẽ indignationẽ prouocaſſe videbãtur. Quanto autẽ tẽpore Dania ſub tam graui tyrannorũ iugo laborauerit,hiſtoriæ quas ſequor,nõ explicãt: ſi tamẽ cõiecturare liceat, pluribus annis,aut ſeculis,tã infeliciter oppreſſa deſolatáq; iacebat. Solent enim feliciora regna poſt tot bellorũ tempeſtates tardè reſurgere,quando tenuia (quale eſt ipſa Dania)nũquàm,aut tardiſſimè ad priſtinas fortunas reſtitui poſſent, cùm interim Suetia pluribus annis (modò domeſtica cõcordia aſſit)põtẽtiſſimos exercitus alere,& potẽtiſſimis hoſtibus abſq; aliqua ſui læſione reſiſtere queat. Sed nũc ad Tordonẽ redeamus: qui pace,vel induciis inter ſe, & Arthurũ poſitis,ad plures annos quietè feliciterq; regnauit: quẽ alii apud Veſtrogothos in ciuitate Scarenſi, alii apud Suetios in Vpſalia ſepultũ affirmant. Nec apud me illæ hiſtoriæ probabiles vidẽtur,quæ aſſerũt Arthurũ Suetiæ Gothiæ'que imperaſſe, quãuis eas (vt nũc diximus) aliquando expugnare contendebat.

Arthuri imperium latiſſimũ.

CAP. XXXII.

RODVLPHVS Tordoni fatis abſumpto, in regnis ampliſſimis ſuccedens,adeò magni & præſtãtiſſimi animi erat, vt nullos,aut certè pauciſſimos ſummarũ virtutũ ſuarum imitatores habere poſſit. Enimuerò poſtq; aliquot annis apud Gothos Suecóſq; cũ admirabili prudentia,& maxima morũ honeſtate præfuiſſet,cœpit quadam ingenti animi magnitudine animaduertere,quàm vana caducáque ſit omnis huiusmũdi põpa, & gloria,præſertim Regũ & Principũ: qui cùm ſint omniũ hominũ infeliciſſimi, nihilominus ſeſe cæteris omnibus feliciores exiſtimant. Quocirca ne ea vanitate vſque ad vltima fata irretitus detineretur, contempto deſertóque tam lato & magnifico imperio,ſe totum in priſtinam libertatem vindicauit, ſumptóque ſecum honeſtiſſimo comitatu, potius elegit in alienis terris peregrinari , quàm in propriis per continuas afflicti

Rodulphus 85 Rex internus.

cc

animi moleſtias imperare. Non enim contentus erat Germanicas & Vandalicas terras perluſtraſſe, niſi etiã peragrata Græcia, tandem ad Gothos in Italia regnantes perueniret, diſceretq; quantum in armis apud exteras nationes valuiſſent. Hic eſt enim, de quo Iordanes Gothus in ſua Hiſtoria ſic habet: Rodulphus non ante omnes, ſed ante multos annos, cùm in Scandia Rex eſſet, contempto proprio regno, ad Theodorici Regis Gothorum gremium cõuolauit, & vt deſyderabat inuenit. Cæterùm redierit'ne poſt tot peregrinationes in patriam, an extra ipſam mortuus fuerit, omnino ignoro, quia autores, quos ſequor, idipſum ignorare videntur.

Iordanes.

CAP. XXXIII.

Hathinus 86. Rex internus.

HATHINVS, à cuius nomine Regia ſedes Hathuna apud Suecos nomen accepit, in latiſſimo principatu, quẽ Rodulphus inſigni magnanimitate contẽpſerat, ſucceſſit, eo ferè tempore, quo Iuſtinianus ille legum conditor imperabat. Huius Hathini memoria apud Procopium Græcum hiſtoricũ memorabilis inuenitur. Quippe in ſecundo libro belli Gothici mentionem Herulorum faciens, aſſerit eos tẽpore ipſius Hathini, quem Datinum vocare videtur, Regẽ ex inſula Tylenſi, quam Plinius, & alii plerique Scandianam vocant, ſibi elegiſſe. Cuius verba prout ab eo poſita ſunt, prius aſſumam, deinde ea omnibus modis ampliſſimæ Scandianæ inſulæ cõuenire probabo. Heruli ſiquidẽ, inquit ille, eorũ Rege Amrico temere interfecto, cùm ſuorũ morũ vt feritatẽ, ita & animi præ ſe furorẽ tuliſſet, pro patrato iam ſcelere nil aliud cauſæ afferebãt, niſi quòd ſub nullius ſe velle in poſterum dicerent imperio eſſe: tametſi antehac nemo ferè, qui in hos imperium habuiſſet, à priuato quouis differret, vt cui omnes ſine diſcrimine & aſſidere, & cõueſci vnà, impudentérque, & vt cuique placitum conuitiari, iurgaríque ſoleant, adeò vt nullis vſpiam hominum Heruli fuerint intemperantia, & leuitate inferiores. Iam'que eos facti pigebat: nec ſine Principe eſſe, nec ſine duce ad bellum vitam ſe ducere poſſe apertius affirmabãt. Itaque cùm multum

Iuſtinianus Imp.

Procopius. Heruli.

ac ſæpe ea de re conſultaſſent, præſtare id omnibus viſum eſt, vt ex Tyle inſula, vnde eis origo eſſet, aliquem ſibi Regio ex genere confeſtim excirent, qui his imperaret.

CAP. XXXIIII.

Tyles inſulæ deſcriptio.

CONSTAT autem Tylen hanc inſulam longè plurimum vndequaque potentiſſimã eſſe, quippe quam decies ferãt maiorem eſſe, quàm Britannia ſit, à qua longius abeſt, vt in Boream ſita. Hac ipſa in inſula deſerta pleraque ſunt, & ingentibus vacua ſpatiis loca: quæ verò frequentiora ædificiis ſunt, & hominum cultu, nationes tredecim numero incolũt affluẽtiſſima quadam mortalium multitudine, Regéſque ſingulis nationibus præſunt. Et apud has vniuerſas, mirandum quod fieri contingit. Siquidẽ circa ſupremũ æſtatis tẽpus, dum in autũnũ hæc ſe circũagit, ad quadrageſimũ plurimũ diẽ haudquaquàm ſol in Occiduũ vergit, ſed per omne id tẽpus ſupra terrã exiſtit, & viſitur. Dein nõ minore quàm mẽſiũ ſex interuallo, circa hyemis poſtrema, eadẽ in inſula per dies ſol quadraginta nuſquam cõparet, ſed perpetua hæc offũditur nocte: vnde & per id tẽporis negotiorũ omniũ remiſſio tenet qui in ea regione ſũt homines, quandoquidẽ nullo pacto verſari inter ſe hi mutuò queant. Mihi verò hanc inſulã adeundi, etſi nimiũ peroptãti, oblata nunq̃ occaſio eſt, vt miranda iſta cõſpicerẽ: ab his tamẽ quærendo, & ſciſcitando, qui inde ſe ad nos contulerunt, num ea in inſula ſtatis temporibus ſic oriretur, vt traditur, ſol, & occideret, certiorem eſſe eius rei cõperi famam, ex eorũ præſertim relatu, qui ſolem identidem affirmarent per dies hos quadraginta nec occidere quidẽ, ſed eius regionis hominibus in Oriẽtẽ alibi cõparere, & nõnullis in locis ad Occidẽtẽ, ad horizontẽmq; rurſũ hũc redeuntẽ, eũdẽ ſeſe in locũ recipere, vbi & die ſuperiore oriẽtẽ cõſpexerãt: & hũc in modũ noctẽ vnã hos cõputare iam pertrãſiſſe: rurſúmq; cùm noctiũ tẽpus aduenerit, vt lunæ, ita & ſyderũ curſibus aliorũ animaduerſis dierũ hos ſpatia cõtemplari: denique dierũ quinq; & triginta magnæ huius & perpetuæ noctis trãſacto iam tẽpore, in mõtiũ cacumina ex eorũ cõſuetudine nõnullos emittere ſpeculatũ, vt ſicũde fortè, et ex aliqua ſpecula ſolẽ proſpexerint, hominibus ſtatim inferiora tenẽtibus lo-

Diei et noctium longitudo.

ea renuntient; poſt quintum diem vt his ſol omnino illuceat, fore: tunc vniuerſos, vt fauſta ſibi renũtiata, panegyricis laudibus celebrare: & hæc ipſa in tenebris agere. Et Tulithis hæc quidem hominibus præcipua quædam ſunt ſolennia, cæterorúmque maxima. Mihi verò formidine detineri inſulæ huius habitatores videntur, tametſi id eis in ſingulos annos cõtingat, ne ſe prorſus ſol ipſe deſtituat.

CAP. XXXV.

Scricfinni Tylenſes.

EX his verò, qui Tylen hanc inſulã incolunt, barbarorum natio quædã, ac ſola, qui Scricfinni vocãtur, belluarũ in morem vitam ducunt, vt qui nec veſtibus operiantur, nec calceati incedant, nec vino vtantur in potũ, nec vllum habeant è terra edulium, quandoquidem nec eam excolũt, nec ſemine quicquam operentur: ſed cum vxoribus viri venationibus ſtudent. Beſtiarum nanque, & animãtium, cæterorúmque vim maximam his exhibent ſyluæ, quæ vaſtæ ea in regione procul dubio ſunt, & æditiſſimi montes: vnde ferarũ carnibus diueſcuntur aſſiduò, quas venando comprehendunt: & earum tergoribus veſtiũtur, cùm apud eos lini, lanæ'ue nullus ſit vſus, nec conſuendi ars vlla, vel inſtrumentum, ſed belluinis hi neruis inuicem tergora colligantes, totum integunt corpus. Atqui barbarorum id genus vitam ſic tranſigit. Aliis verò in rebus Tulithæ omnes, non magnũ in modũ à cæteris mortalibus differũt. Deos ſiquidẽ, ac dæmones plurimos colunt, cœleſtes partim, vt rẽtur, partim aërios, & qui terræ ac mari præſideant, & eiuſmodi aliis, qui in aquis, ac fontibus, fluuiíſque verſari tradũtur: his'que frequẽtiſſimè immolãt cuiuſuis generis hoſtias. Sed victimarũ potiſſima apud hos vir aliquis eſt, quem omnium primũ in prælio ceperint: hunc nimirum mactando, Marti ſacrificant, vt quem Deorum maximum ducant. Sed ea eſt apud hos immolandi conſuetudo, vt non ſolùm hoſtiam mactent, ſed in arborẽ viuã hanc prius ſuſpẽdant, indéque inter ſenticeta & vepres proiectã, ſic variis ac miſeris modis excruciando cõficiant. Id vitæ genus Tulenſes ducunt, gens ſanè in terris hauddubiè vnica, quæ hominum exuberet multitudine. Et hos quidem fuiſſe ſat conſtat, ad quos olim cohabitandi ob gratiam, aduenæ Heruli diuerterint.

diuerterint. Nunc verò Herulorum è gente, qui apud Romanos (vt diximus) meruerant, ſui Regis cæde patrata, è primoribus quoſdam ad Tylen inſulam mittunt, qui diligenter peruestigando ad ſe demum deducerent, ſi quem fortè Regio ex ſanguine oriundum ea in inſula inuenirēt. Tum illi, vbi eò eſt peruentum, pleroſque cōperiunt Regii generis homines ibi adeſſe, è quibus vno dūtaxat qui ſibi perplacuiſſet delecto, ac ſecum deducto, reuertebātur. Sed qui fortè deducebatur, morbo correptus emoritur. Vnde rurſum Heruli inſulā repetunt, & alterū quempiam, Datinum nomine, ſecum abducunt. Hunc Aordo germanus frater, & ex Herulis, qui Tules erant, iuuenes ducenti ſequuntur.

Heruli ex Scandia Regem petunt.

Datinus Rex Herulorum.

CAP. XXXVI.

LONGAS igitur in itinere faciendo his moras trahentibus, Herulos, qui ad Tylen inſulam nuntios miſerant, cogitatio ſubiit, nullo ſuo ex commodo id ſe facturos, ſi Iuſtiniano inuito ex Tyle Principem ſibi exciuerint. Vnde confeſtim Byzantium mittunt, Imperatorem rogatum, ducem quem mallet ſibi vt traderet. Tum ille Herulum his quempiam Byzantii diu verſatum, mox mittit, Suartmannum nomine, quem Heruli tum primùm benignè ſuſceptum, volentem quidem vt Regem ſalutant, & venerantur, iubentíque conſueta obſequuntur, & parent. Haud multos inde poſt dies aduénit, qui his nūtiaret in proximo eſſe, qui ex Tyle inſula ad ſe miſſi cum Rege redirent. Suartmannus verò venientes hos perditurus, obuiàm ire Herulos mox iubet. Tum illi Regis voluntate probata, hūc ſtatim ſequuntur. Verùm vbi dieī iter à ſuis hi abfuere, nocte clàm Rege deſerto, vno agmine omnes ad eos, qui nuper ex Tule aduenerant, vltro transfugiūt. Suartmānus verò ab omnibus deſtitutus, Byzātiū ſolus profūgit: quē Imperator Iuſtinianus in principatū reſtituere omnibus viribus nitebatur, ſed Heruli Romanorū potētiā veriti, ad Gepidas defecerūt. Hactenus ex Procopio Tylenſis inſulæ deſcriptio ad verbum aſſumpta, Scandiam inſulam adeò veraciter exprimit, vt in nullo, niſi ſolo nomine (teſte Franciſco Irenico) ab ipſa differat. Cauſa autē, ſiue occaſio, cur etiam Tule nominetur, aſſignari poterit.

Suartmannus.

Scandia & Tyle eadē inſula.

Tylemarchia.

Siquidem nauigantibus à Britannia in Borealem,ſiue Aquilonarē Scandiam,primò in ipſius litore occurrit terra Tylemarchiæ (quaſi diceretur Tylenſium patria) haud exigua Noruegiani regni portio. Cætera quoque ita conueniunt, vt nulla prorſus differentia inter hanc,& illam inueniri queat. Scricfinnos,quos Procopius in extremis Tyles partibus collocat, Iordanes, Paulus Diaconus, Irenicus, compluréſque alii,vltimis Scandiæ deſertis attribuunt. Conſtat prætereà nullam aliam inſulam potentiſſimam, & affluentiſſima quadam mortalium multitudine inhabitatam,à Procopio aſſignari potuiſſe. Quam enim aliam decies maiorem tota Britannia,tredecímque nationes, & totidem regna in ſe continentem adduceret? quippe cùm Plinius ipſam alterū orbē vocari dicat. Nec alibi quàm in Scandia,diuturnior dies in æſtate, & rurſus prolixior nox per hyemē inuenietur. Quòd autem in tam prolixæ noctis tempore intermiſſionem omnium negotiorū affirmet, nō aſſentio, cùm compertum ſit lunare ſydus, pauco intermiſſo tempore, nocturnos congreſſus,parum minus quàm ſolem ipſum diurnas operas adiuuare: reſtántquè abſente ſole duo crepuſcula, videlicet matutinum,& veſpertinū,in quibus pauculæ diei reliquiæ noctes ipſas (ne penitus noceant) illuſtrant: immò ſuppolares ipſi,vt ſphæralis ratio ſatis oſtendit,cōtinua luce,nullis interrupta tenebris,perfruuntur. Cæteris verò Scandianis,vt magis vel minus ſuppolaribus accedunt,noctes diéſque augentur, vel diminuuntur. Scricfinni verò non adeò deſtituti ſunt indumentis,quemadmodū idē Procopius dicit,qui aſſerit eos nec veſtibus operiri, nec calceatos incedere: quinimmò vt ait Iordanes,pretioſius induuntur,quàm magni Principes, qui nullū indumentorum genus pretioſius putant, quàm zabellinis, & hermelinis pellibus ſubductum. Et hæ quidem pelles omnibus Scricfinnis,cuiuſcunque fuerint ſexus, ætatis, aut ordinis, adaptantur. Suntque apud eos pretio vili, & ferè nullo,præſertim hermelinæ, quas omnium viliſſimas putāt, eò quòd fœdiſſimus ſit eorum animalium coitus, lepráque ex earundem pellium contactu generetur. Próinde prudentius agerent Principes,ſi à ſe hermelinas procul remouerent. At dicis vinū eos non habere: fateor equidem id verum eſſe. Sed quid opus eſt Scandianis vino, qui ſine eo robuſtiores ſunt cæteris mortalibus

Tylenſis inſulæ amplitudo.

Scricfinnorum veſtitus.

bus vino victibus, & eius hauſtu nō rarò periclitātibus? Ait quidā Romanus Imperator ſuis militibus: Cur de defectu vini cōquerimini, cùm Tyberim habetis? Ad cætera verò, quæ Procopius de Tylēſibus dicit, opportuniore loco reſpōdebimus. Intereà ad Hathinum redeuntes, attendamus ipſum Herulorū legationem benigno promptóque animo excepiſſe, eíſque Vlfonem fratrem ſuum in Regem conſtituiſſe. Quem cùm mox in ipſo itineris ingreſſu mortuum didiciſſet, in magnam ſuſpicionem deuénit, ipſum dolo & inſidiis deducentium periiſſe. Próinde miſſis confeſtim poſt terga abeuntium copiis, Herulos ad ſe reuocauit. Qui poſtquàm innocentiam ſuam euidētibus argumentis declaraſſent, ab Hathino eiuſdem nominis filium in regni ſucceſſorem impetrauerunt: quem abeuntē Tordo, aliàs Aordo, germanus frater, vnà cum Herulorum nobiliſſimis deducit: deductúſque non ſolùm Herulis, ſed etiam Gepidis Rex conſtituitur. Cætera huius Hathini geſta, ingratæ obliuionis ſilentio perierunt.

Vlſo Herulorū Rex.

CAP. XXXVII.

ATTILVS deinde ad rerum ſummam perueniens, magis conſeruandis, quàm extendendis regni finibus intendebat, plúſque paci & tranquillitati, quàm bellis animum applicabat. Cui demum fatis abſumpto, Tordo tam apud Gothos, quàm Suecones, ad Regia ſceptra conſcendit: quæ poſtquàm pauco tempore tenuiſſet, in fata conceſſit.

Attilus 87. Rex internus.

Tordo 88. rex internus.

CAP. XXXVIII.

Algothus 89. Rex internus.

ALGOTHVS deinceps Regium nomen & ſceptra ſortitus, nihil minus Gothicæ Reipub. præſtitit, quàm ſũmi & optimi Reges ante ipſum vnquã præſtiterũt. Quippe vt ſui nominis interpretationi, quæ totum bonum ſignificat, ſatisfaceret, diligentiſſime cauit, ne quicquam ageret, quod totum bonum non eſſet. Siquidem primùm omnium poſt acceptam Regii nominis gloriam, tam in regno, quàm cum vicinis terris & populis, firmam ac diuturnam pacem componendam curabat, legéſque omni humanitate plenas, exploſis prius cunctis tyrannorum inſtitutis, promulgauit. Inter cætera autem multa, & optima conſtituit, vt omnes cauſæ, ſiue cõtrouerſiæ, prius ad arbitrium optimorum virorum, qui in diſſidentiũ territorio inueniebantur, componerentur, quàm ad aliquod iudicium deueniretur: rectè exiſtimans, ſummum ius, ſummáque iudicia, ſummam eſſe iniuriam, niſi bonorum virorum arbitrio præueniantur. Próinde in omnibus tribunalibus primas partes æquitati, miſeratiónique tribuendas eſſe volebat: nihil que rigidum, aut ſeuerum, ſiue præcipitanter in iudiciis fieri permiſit. Quo facto, omnes Reipub. partes ab ipſa radice ſeſe componere velle monſtrabat. Enimuerò cùm æqua, incorruptáque iudicia vbique ſeruarentur, paci & tranquillitati omnes conſulebant. Factúmque eſt vt Algothus illius domeſticæ pacis commoda aſſecutus, animum ſuum ad indagãda naturæ ſecreta, quæ ad Septentrionem in ſuppolaribus regionibus contineri dicebantur. Fama enim didicerat, nonnullos monſtroſi generis homines, quos Menningos, vel ſyluarum Satyros vocabant, illic manſionem complexos, magnarúmque rerum, & eximiarum opum aceruos poſſidentes: at locorum aditus inuiis, & vix ſuperabilibus impedimentis obſitus aſſerebatur. Quocirca non pauca vehicula pro ſe, ac ſuis comitibus adaptat, eiſque ceruos iugales applicari præcepit. Sunt autem cerui iugales, quos Albertus Magnus Rangiferos appellat, nõ pauco numero

Suppolariũ regionum mirabilia.

Ceruiiugales.

numero etiam noſtro tempore in illis terris ſub polum vergentibus, curſu quidem velociſſimo præſtantes, vtpote qui vno die tantum itineris peragere poſſint, quantum validus equus vix toto triduo abſoluit. His itaque ceruis Algothus inſtructus, inuſitata celeritate eximia montium iuga tranſcendit, commiſſóque cum ſyluarum Satyris prælio, victor euaſit. Deinde ea via, qua venerat, in Suetiam reuerſus, armillas, gladios, arcus, ſagittas, cæteráque eiuſce generis ſpolia victis erepta, inter amicos diſtribuens, nil ſibi præter rerum geſtarum gloriam vendicabat. Eo'que ſingulari facinore Hotherum olim Suetiæ Regem æmulatus fuiſſe videtur: quem Saxo aſſerit ſimili profectione, & induſtria eò perueniſſe, victúmque Memmingũ ſyluarum Satyrum, armilla, gladióque ſpoliaſſe. Poſt hæc Algothus vocatis in concionem proceribus, conſilia gerendi belli in Rotherum Ruſſiæ Principem inquirit. Hic enim Rotherus, cùm pridem compertum habuiſſet, Algothum in ſuppolaribus regionibus diutius occupari, piraticã in Oriẽtales Suetiæ partes (rupto fœdere) transferre non diſtulit, omniáque rura litoribus proxima, ferro, flamma, rapiniſque defœdauit. Deinde audito Algothi reditu, in ſola fuga ſpem omnem reponens, in ſuã regionem remeauit. Algothus autem tam atroci iniuria prouocatus, confeſtim quas poterat copias eduxit, quibus nõ modò paria, ſed longè grauiora damna Ruſſiæ incolis irrogabat. Quippe quæ ille in Suetica litora commiſerat, hic maiori exercitu ſuccinctus, in vniuerſam Ruſſiam cumulato fœnore rependebat. Enimuerò omnes Ruſſorum terras flamma, cædibúſque inuoluens, nõ quieuit donec eas in ſuam redigeret poteſtatem, efficerétque vt Ruſſi imperata facerẽt, & Suetiam perpetuo tributo agnoſcerent ſuperiorem. Reliqua eius geſta apud autores, quos ſequor, non inueni: ſed quòd deinceps publica & perpetua pace gauiſus, ad optatam perueneritſenectutem, ſepultus Vpſaliæ in antiquorum Regum monumentis.

Algothus Satyros ſuppolares deuicit.

Hotheri victoria in Satyros.

Rotherus pirata.

Ruſsię ſubactio.

CAP. XXXIX.

GOSTAGVS poſt fata Algothi in regnorũ adminiſtratione ſucceſſit, iuſto iniuſtiſſimus, probóqꝫ reprobiſſimus, & agreſtis tyrannus. Hic enim quamuis à principio Oſtanus dictus eſſet, attamen ob tyrannidis magnitudinem Goſta-

Goſtagus aliàs Oſtanus 90. Rex internus.

gi nomen obtinuit. Goſtagus ſiquidem bonorum, ſiue prædiorũ raptorem, lingua Gothica exprimere videtur: quod vtique nulli vnquam tyrãno iuſtius poterat adaptari, quàm huic ſceleratiſſimo homini: qui vt erat à ſãguine Regio remotus, ita quoque ab omni virtute, & honore remotiſſimum ſeſe omni tempore oſtendebat. Filius hic erat cuiuſdam nobilis viri ignoti nominis, qui ab omnibus adeò ridiculus æſtimatus erat, vt eo loquente, ſiue ignauiter balbutiente, cuncti qui aderant, immodico ora riſu laxarent. Mater quoque eius Thorilla vni marito nupta, omnibus expoſita erat. Quocirca ex talibus parentibus, quid aliud quàm tale omnium vitiorum portentũ poterat generari? Duabus tamen potiſſimùm cauſis, ad regnorum ſceptra conſcendit. Prima, quòd ſuæ prauæ malignæ que naturæ vitia, per ſummam aſtutiam occultare ſciret: altera, quòd regni proceribus in bello Rutenico, vt gentem illam poſt fata Algothi rebellantem ſubiugarẽt, occupatis, ipſe plebeiæ multitudinis auxilio ſtipatus, tyrãnidem nullo reſiſtente arriperet: in qua adeò crudeliter, & auarè, atque impiè

Tyrannis Oſtani incredibilis & belluina.

præfuit, vt vix vllus ab origine rerum vſque ad eius tempora, cum tanta feritate liberis hominibus dominaretur. Nullius res ſecura: nulla legum obſeruantia: nulla domus, ſiue poſſeſſio ab iniuriis libera: vitæ integritas, morum honeſtas, omniſque iuſti & æqui ratio, euerſa Repub. ſublata eſt: homicidia, adulteria, rapinæ, furta, omniáque enormium ſcelerum genera, loco clariſſimorum facinorum ducebantur. Quæ enim virtus adeſſe, & quod flagitium deeſſe poteſt in illa Repub. cuius Rex publicus patriæ hoſtis efficitur, nihílque ab infami latrone differre videtur? quemadmodum hic Goſtagus, qui ita ciuium fortunas inuaſit, vt nullus eorum ſciret quid ſuum eſſet, aut quandiu rerum ſuarum dominus exiſteret. Conſiliarios, & miniſtros ſibi ſimilimos habebat, per quos ſuæ iniuſtitiæ inſaniam paſſim, & vbique exercens, omnibus ciuibus, qui opulentiores putabãtur, inſidioſos delatores excitauit. Erátque omnibus cuiuſcunque ſortis hominibus liberum, quoſcunque locupletes, etiam in Se-

natu

natu regni conſtitutos,deferre. Nec facilis erat delatis via euaſ-
dendi,cùm conficta crimina eoſdem haberēt iudices, & teſtes,
quos tyrannus ſubornauerat delatores. Quo euenit, vt etiā doſ-
mini à ſeruis coram eo delati,omniū fortunarum,& vitæ diſcriſ-
men ſuſtinerent. Eo nanque ingenio omnium ciuium fortuſ-
nas confiſcauit: putabant'que illi ſecum clementer agi, qui miſ-
ſeræ vitæ reliquias vnà cum opibus non amiſerunt. Nec quicſ-
quam ex tot,tantiſque opibus in regni vtilitatem impendit.
Arces,caſtella,oppida,prædia,villas,poſſeſſiones,quæ ad Regios
prouentus ſpectabant, funditus deſolari permiſit: & dum viſ-
deret proceres,aut ciues domos, ſiue arces erigere, illiberali ioſ-
co ad ſuos conſiliarios ait: Sinamus hos homines domos pro
nobis parare,quas poſteà cùm voluerimus occupabimus.

CAP. XL.

NEQVE ſibi in gerendis bellis diſſimilis erat. Quippe iis ingruentibus, nihil ex illo immenſo theſauro ſuo, pro ſuorum ſubdiſ-
torum ſalute deperire paſſus, adeò intoſ-
lerabilia tributa eis imponebat,vt prius viſ-
tam è ciuibus, quàm guttam ſanguinis ex
hoſtibus eliciturus videretur: compertúmſ-
que erat ipſum prius mille ciues perdidiſſe, quàm vnum hoſtē
inuaſiſſe. Enimuerò vt erat contra fideles ſubditos inexorabiſ-
lis tyrannus,& leonis fortitudinem præ ſe ferre videbatur,ita in
hoſtes bellum geſturus,omni lepore timidior apparebat. Soleſ-
bant ante eius tempora Reges Gothorum primas in acie partes
agere,& ſe viros oſtēdere,at ipſe deſerto exercitu in propinquas
arbores, vel montes aſcendens,belli euentum ſpeculabatur. Sæſ-
pe etiam ad pueros,& calones, qui ob imbelliam retrorſum ad
monticulos miſſi fuerāt,inuētus eſt,dum acerrimis animis belſ-
la cum hoſtibus agerentur. In expugnanda verò matronarū,
virginum,& illuſtriſſimarum fœminarum pudicitia,nulli ſecūſ-
dus habebatur. Vix enim vlla nox in toto anno præteriit, in
qua ab adulteriis,ſtupris, inceſtuoſis nuptiis, & fœdiſſimo conſ-
cubitu abſtinuerit. Quo etiam tempore, operto vultu inter
latrones incedēs,obuios quoſque occidere, vel verberare,inter
ioca ducebat: & ne quid eius enormi petulantiæ deeſſet, muſ-

Tyranni timidi in hoſtes.

liebri veſte indutus, effœminatum ſcurram ſeſe vbique, & totis noctibus oſtentabat. Sed hæc & alia grauiora eius facinora, quæ ſciens prudénſque prætereo, diſſimulanda videntur, partim ob veri Dei ignorantiam, partim ob ſummam illorum temporum infelicitatem. Ethnicus enim erat, & illi infelici tempori reſeruatus, quo ſpurciſſimus Mahumetes ſuæ veſaniæ doctrinam ſeducendis hominibus obtruſit: quam nec Sabinianus Papa ob ſuam ignauiam, nec Imperator Phocas ob ſuam ſtupidam imprudentiam, auertere curauerunt. Nec multum differre illa ſecula ab hoc infeliciſſimo æuo noſtro, in quo Lutheranæ hæreſes ab illis plurimum defenſantur, à quibus (ſi vllus eſſet pietati locus) plurimum expugnari deberent. Hactenus de Goſtago: qui vtinam nunquàm fuiſſet ad tantum patriæ noſtræ opprobrium natus, neque vllos ſuorũ ſcelerum imitatores habuiſſet. Tandem inuentus eſt aliquis optimæ ſpei vir, Arthus nomine, qui tantam patriæ calamitatem diutiús non patiẽs, collecta populi multitudine, peſſimè meritum Regem, & ab omnibus deſertum comprehendit, ipſúmque confeſtim vnà cum peſſimis conſiliariis eius, périnde ac viliſſimos latrones, laqueo conſumpſit, atque inſepultos abiecit.

Mahumetes.

CAP. XLI.

Arthus 91. Rex internus.

ARTHVS iſte optimi Algothi Regis optimus filius, poſt infelicẽ Goſtagi tyranni interitũ, Gothorum Sueonúmque monarchiã digniſſimè aſſecutus eſt. Hic eſt ille Arthus de Suetia, quẽ nõnulli inter nouẽ præſtãtiſſimos Principes collòcare volunt: quamuis nonnulli ſint, qui eum locũ Arthuro Britãno aſſignẽt, Principi quidem ob rerum geſtarum magnitudinẽ incomparabili, cui tamen hic Arthus Sueticus in nullo ceſſiſſe videtur. Præfuit ille multis populis, & regnis: huius autem imperium fluuio Tanai ad Orientem, & Albia ad Occidẽtem, lõgiſſimo terrarũ tractu continebatur. Ille Chriſtianus: hic Ethnicus fuit. Ille circa annos à nato Chriſto quadringentos ſeptuaginta: hic autem anno

Arthi & Arthuri Regũ comparatio.

anno ſexcenteſimo trigeſimo imperabat. Ille imaginem diuæ virginis Mariæ ſcuto ſuo impreſſam: hic tres coronas Suetici regni inſignia habebat: ob quas Germaniæ proceres hunc inter nouem præclaros (de quibus diximus) connumerandum putant. Erat hic Arthus in omni morum honeſtate adeò cõſpicuus, vt eius nomen apud Gothos excellentiſſimo, & optimo cuique adaptetur, quemadmodum facinoroſi à Romanis Nerones dici conſueuerunt. Nec videtur nomen Arthi multũ differre ab illo Scythico nomine Arthe, de quo Ioannes Annius ſupra Beroſum multa adducit. Siquidẽ tota huius Suetici Arthi familia, admirabili morum decentia compoſita incedẽs, nihil vſquam in ſuis factis turpe, aut indecorum admiſit. Veſtitus erat ſimplex, modeſtus, mũdus, nitidus, nihil in ſe vanitatis habens. In verbis ſumma vrbanitas, nullius mẽdacii conſcia, nec vllum turpiloquium, ſiue ſcurrilitatem admittens. Tantam'que in victu frugalitatem habuiſſe dicitur, vt nulla vnquam ebrioſa potione ſibi indulſiſſe putaretur. Et cùm tales eſſẽt Arthi familiares ac miniſtri, ſumma inuicem pace gaudebãt, domíque nõ ſecus ac agni conuerſantes, foris autem, & contra hoſtes, leonũ ferociam imitabantur. Erat tunc prouerbii vice acceptum, vt Germani proceres ſatis laudaſſe viderentur, quem Arthi Suetici familia dignum affirmarent. Sunt adhuc noſtro æuo nonnullæ domus Arthi, quas illuſtres appellant, in oppidis Vandalicis ſecus mare Germanicũ, vtpote Gedani, & Sundis, in quas honeſtiores ciues ſeſe laxandi animi cauſa, périnde ac aliquam ſummæ honeſtatis ſcholam frequenter recipere conſueuerunt. Tali igitur familia Arthus illuſtris, inuictúſque effectus, plurima bella in Moſchos, Liuones, Curetes, & alias vicinas gentes feliciter geſſit, noménque ſuum cunctis per Europam nationibus, formidabile & glorioſum effecit. Fateor tamen plurimam partem geſtorum eius, quæ olim obiter inſpexi, à memoria mea excidiſſe. Silendum verò non eſt, ipſum abſque liberis deceſſiſſe, & poſt fata in Regiis monumentis apud Vpſaliam collocatum fuiſſe.

Ruſſiæ, Liuoniç, Curetum ſubactio.

CAP. XLII.

Haquinus 92. Rex internus.

Carolus 93. rex internus.

Carolus 94. rex internus.

Birgerus 95. rex internus.

Ericus 96. Rex internus.

HAQVINVS deinde Goſtagi tyrãni filius, ad ſceptra peruénit, ſcelerato patre minus ſceleratus. Cui filius Carolus ſuccedens, parũ ſuperuixit, factus ſimilis illi, de quo ſcriptũ eſt: Oſtẽdũt terris hũc tãtum fata, nec vltrà eſſe ſinẽt. Huic ſuccedit eiuſdẽ nominis filius Carolus. Itémque poſt ipſũ Birgerus regnorũ faſtigia conſcendit. Cuius filio Erico ſplendidus in faſtis locus, ob eius præclara in patriã merita, aſſignatus eſt. Siquidẽ eius tẽpore Dania à diutina ſeruitute, qua vicinis regnis ſubiecta fuerat, reſpirãs, Regẽ ſibi præfecerat Biornonẽ: eiúſque ductu Erico Suetico Regi bellũ inferre placuit. Sed nõ erat tãta Danorũ vis, vt cõfirmatã Sueonũ Gothorúmqʒ potẽtiã vel in minimo labefactare poſſet, præſertim hoc Erico regnãte, qui ſubiectos populos nõ aliter ac ĩdulgẽtiſſimus pater chariſſimos liberos foueret, & amaret, rurſúſqʒ ab eis cõtra cuiuſcũqʒ potẽtiſſimi hoſtis impetũ ĩuictus redderetur. Quæ aũt bellorũ materia tũc inter Sueones & Dacos ĩciderit, hiſtoriæ quas ſequor, miro ſilẽtio prætereũt, quæ etiã nec eius mortẽ, nec locũ, in quo poſt vltima fata quieſcit, aſſignare curauerũt.

CAP.

CAP. XLIII.

TORILLVS, ſiue Totillus, parum idoneus poſthac adminiſtrandis regnis præficitur. Is enim ſordidæ auaritiæ mancipium effectus, diuina & humana adeò perturbauit, vt ex delubris Deorum, qui apud Vpſalam magnifico diuitiarum apparatu colebantur, omnes theſauros vſque ad nudos parietes eriperet, omniúmque ciuium fortunis périnde ac publicus prædo inſidiaretur. Quo effectum eſt, vt Haraldo Danorum Regi congreſſus, à ſuis, quibus auarè, & crudeliter imperauerat, deſereretur, vitáque ac imperio priuaretur. Cuius filius Totillus 97. rex internus.

CAP. XLIIII.

BIORNVS circa annos à nato Chriſto ſeptingentos ſexagintaquatuor, Rex à Gothis & Suecis conſtituitur: qui (vt accepi) diuturna pace gauiſus, ſumma cum tranquillitate in fata conceſſit, vno filio Alarico relicto, qui poſt patris mortem ad rerum ſummam peruenit. Biornus 98. rex internus.

CAP. XLV.

ALARICVS igitur ampliſſimo regnorum imperio potitus, iuxta patris exemplum, paci tranquillitatíque magnoperè cōſulebat. Omnes nanque per circuitum Reges & Principes, ſibi prudenter concilians, beneuolētia amicitiáque eos ſuperabat, quos armis (niſi maiorem honeſtatis rationem ha- Alaricus 99. rex internus.

buiſſet) facilè ſuperare potuiſſet. Inter cæteros autem vicinos Principes, Gormonem Daniæ Regem ſingulari beneuolentia complexus, filiam ſuam vnicam Sigritham illi in matrimonium dedit. Deinde vnico filio Biorno regni ſucceſſore ſuſcitato, fatorum neceſſitati ſuccumbere coactus, ſepulchrum apud Vpſalam metropolim in Regum monumentis aſſecutus eſt: de cuius filio Biorno infrà lib. XVII. plura dicemus. Interim exordium ab illis Gothis in alienis terris militantibus, quos in fine ſexti libri reliquimus, aſſumemus.

Biornus 100. Rex internus.

IO. MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM SVEONVMQVE

Liber Nonus.

CAP. I.

MAGNA FORTASSIS ORdinis & temporis ratio, hîc exigere videtur, vt in rebus Gothicis commemorandis primum locum habeant Veſtrogothi, qui primùm in Italiam, & Hiſpaniam ingreſſi fuerunt, deinde Oſtrogothi, qui poſteà vrbem Romam, & totam Italiam ab Odouacris tyrannide liberauerunt. Attamen viſum eſt mihi commodius fore, quòd prius Oſtrogothorum geſta, vſque ad vltimum eorum Regem Teiam, quemadmodum ante concluſionem ſexti libri incepimus, abſoluam: deinde Veſtrogothorum hiſtorias, à principio vſque ad vltimum eorum Regem Rodericum, qui in Hiſpania regnauit, in locis idoneis expediam, vt facilius qui fuerint Veſtrogothi, vel Oſtrogothi, cognoſcatur. Eſt tamen in primis conſyderandum, Oſtrogothos Hunnorum genti confœderatos fuiſſe, antequàm eius Rex Attila diuinæ iracundiæ flagellum, per Europam arma circumferret. Próinde conſtitui prius nonnihil de Attilanis geſtis adducere, vt aptior deinceps illorum Regum memoria, per quos ipſe ad ſempiternam memoriam peruenit, habeatur. Quis autem fuerit Attila, maximè docet Priſcus hiſtoricus. Is enim à Theodoſio iuniore (cuius erat epiſtolarũ magiſter) ad Bledã, & Attilã Hunnorum Reges, orator in Scythiam miſſus,

Priſcus Hiſtoricus

Attila & Bleda Hunnorũ Reges.

Imperatori ſcripſit,ingẽtia ſe flumina,ideſt,Tiſiã,Tibiſiámque, & Driccam trãſiuiſſe,atque ad loca perueniſſe,vbi Indigoia,ſiue (vt aliis placet) Vidicula Gothorũ fortiſſimus, Sarmatûm dolo aliquantò anteà occubuiſſet: nec procul inde vicum fuiſſe, vbi Attilæ regia habebatur. Erat hic vicus à forma, & magnitudine vrbis nihil diuerſus,in quo lignea mœnia, ex tabulis nitentibus fabricata vidit:quarum tabularum compago ita ſolida videbatur,vt vix ab intento poſſet iunctura tabularum comprehendi. Erant triclinia ambitu prolixiore diſtincta,porticúſque in omni decore diſpoſitæ,area verò cortis ingenti ambitu cingebatur, vt amplitudo ipſa Regiam aulam oſtentaret. Fuit Attila breui ſtatura,patenti pectore,capite grandiore, minutis oculis, rarus barba,canis aſperſus,ſimo naſo, tetróque colore,inceſſu ſuperbus,oculorum aciem huc illuc toruè circumferens, extabátque in ipſo motu corporis animi elatio,bellicæ rei cupidus, ſed manu temperans,conſilio vtilis,ſupplicãtibus exorabilis,propitius in fide ſemel receptis:& Attila quidem talis fuit.

Indigoia Gothorum fortiſſimus.

Attilæ ſtatura.

CAP. II.

HVIVS itaque Attilæ,& Bledæ fratris ductu,Hunni Thraciam,Myſiam,Illyricúmque fœdè populantes,Byzãtio imminebãt: victi tamen vno prælio à Theodoſii ducibus,aliquandiu quieuere. Cæterùm Attila (neque enim minus vnquam quieſcebat, quàm cùm victus eſſet) exercitum ſumma ope reparat,validíſque auctus copiis, Valentiniani opes decreto inuadit. Fuit hic motus priore illo multò terribilior, ſed Romanis rebus minus calamitoſus. Nam bellum à Bledæ fratris nece,quem Budæ incautum peremit,auſpicatus,multorum procerum animos ad diuerſa cogitanda commouit. Erat enim Bleda mitioris ingenii, qui & periculoſas prohiberet expeditiones,& Reges Gothorum,& Gepidarum,qui copias coniunxerant,& in quorũ fide ſtaret tota victoriæ ſpes,ſocios tanquam fratres, non ſubditos ab illo haberi, tractaríque contenderet. Ipſo autem Bleda interfecto,Attila ipſos ſibi potius ſubditos, quàm ſocios habere cœpit. Duxítque eos poſteà tanquam ſui exercitus duces,quocunque effrenis libido illum, audacráque traxerunt.

Bleda occidit.

traxerunt. Totum igitur animi ſui ſtudium eò conuertit, quò poſſet primas mundi gentes, Romanos & Veſtrogothos, ſibi ſubiugare: conatúſque eſt apud vtranque gentem odia, diſſenſiones, omniáque inimicitiarum fomenta immittere. Primùm quidem legatos ad Valentinianum Imperatorem mittens, aſſeruit ſe neque eius amicitiam, neque Romanã Rempub. in aliquo violare velle, ſed contra Theodoricum Veſtrogothorum Regem ſibi eſſe certamen, vnde eum, & vrbem Romam libẽter excipi optaret. Cæteram epiſtolæ partem vſitatis ſalutationum blandimentis oppleuerat, vt ipſum, cui ſcripta erat, mendaciis circumuentum, in ruinam præcipitaret. *Attilæ aſtus.*

CAP. III.

EODEM ingenio circa Theodoricum Veſtrogothũ vſus, hortatur vt à Romanorum ſocietate diſcedat, recolátque quanta prælia, & cum quanta feritate ab eis ſuſtinuerat. Sic homo aſtutus, antequàm bella gereret, arte pugnabat, annixus vtroſque tandem quietos reddere, quoad in eorum intima penetraret, ac illis coëundi præriperet facultatem. Preterea AEcium præcipuũ Romanæ militiæ ducem ſibi amiciſſimum tentauit, cum quo aliâs fœdera de tranſitu in Italiam inierat, ipſi'que multa pollicebatur, ſi Veſtrogothos per ſuam, & Romanorum à bello ceſſationem punire liceret. Tunc prudens Imperator Valentinianus, attendens quò tenderet calliđiſſimi hoſtis intẽtio, legatos ad Veſtrogothos, eorúmque Regem Theodoricum confeſtim dirigere curauit: Prudentiæ, inquiens, veſtræ eſt, fortiſſimæ gentium, aduerſus orbis conſpirare tyrannũ: qui optat mundi generale habere ſeruitium: qui cauſas prælii non requirit, ſed quicquid commiſerit, hoc putat eſſe legitimũ: qui ius fas'que cõtemnens, hoſtem ſe exhibet naturæ. Cunctorum próinde publicum hic meretur odium, qui omnibus ſeſe oſtendit inimicum. Recordamini (quod certè nõ poteſtis obliuiſci) quicquid Hunnus agit, inſidiis agit. Vnde & nobis tacẽtibus, poteſtis'ne ferre hanc Hunnorum ſuperbiam? Vos igitur armorum potentes, fauete propriis doloribus, & communes iungite manus, auxiliamini etiam Reipublicæ, cuius mẽbrum

AEcius Romanus.

Valẽtiniani epiſtola ad Veſtrogothos.

Veſtrogothi romanis contra Attilam confœderati.

tenetis. Quàm ſit autem nobis expetēda, amplexādáque ſocietas, nemo prudens ignorat. His & ſimilibus legati Valentiniani Regem permouere Theodoricum. Quibus ille reſpondit: Habetis Romani deſyderium veſtrum: feciſtis etiam nobis Attilam inimicum, & hoſtem: perſequemur vbicunque occurrerit: & quamuis infletur de diuerſis ſuperbarum gentium victoriis, ſciunt tamen Gothi confligere cum ſuperbis.

CAP. IIII.

Veſtrogothorū innumerabilis multitudo.

HIS dictis Veſtrogothus innumerabilem multitudinem contra venturum hoſtem eduxit. AEcius quoque fœderibus cum eo ictis, quantacūque potuit auxilia ex ſubiectis imperio prouinciis, Italiáque cōtraxit, miſit'que ad omnes Romanorum quondā prouincias oratores: quorum ſuaſionibus

Quę gētes Romanis confœderatæ.

adducti Burgundiones, Meroueus Francorum Rex, Saxonéſque, & complures alii populi in eodem fœdere contra Attilam conſentiunt, magis Attilæ odio, quàm Romanorum ſtudio adducti. Erat Hunni ſuperbia & ſeueritas omnibus terris nota: quæ res fecit, vt neque Theodoricus Veſtrogothus magnis pollicitationibus (vt dixi) ad ſocietatem belli inuitatus, flecti ad eum potuerit, nec AEcius promiſſa, quæ ab Hunno repetebā-

AEcius Attilā in Italiā vocat.

tur, præſtiterit. Rumor enim erat, AEcii impulſu res Romani imperii Hunnum (vt iam dixi) inuadere ſtatuiſſe. Igitur Attila conſyderans ſibi introitum ad Italiæ imperium per Romanorū

Attila in Galliā ducit exercitū potentiſſimū.

& Veſtrogothorum concordiam impediri, ad Galliam potentiſſimo exercitu ſuccinctus tranſire decreuit. Habuit nanque ſecum tres Oſtrogothorum Reges, Valemirum, Theodemirū, & Vindemirum: qui nequaquàm ſponte, ſed quia confœderatione cum Hunnis cogebantur, arma in Romanos, & conſanguineos Veſtrogothos conuertebant. Aderat & Gepidarum Rex Ardaricus. Prætereà Marchomāni, Quadi, Heruli, Turingi, copias eius vſque ad quingenta millia armatorum auxerunt. Germaniam itaque cum ſtrage & ruina peruagatus, in

Remenſium clades.

Nicaſius Remēſis Epiſcopus.

Galliam Hunnus irrupit, Remenſéſque primò adortus, miſerabili clade affecit. Periit ea clade Nicaſius vrbis Antiſtes, vir ſanctitate illuſtris: caput ceruice deſectum diuina eloquia pro-

tuliſſe

tuliſſe dicitur. Deínde Hunnus Aurelianam ciuitatem fortiſſima obſidione cingit. Sed cùm eius populus ad piam exhortationem ſui ſancti Epiſcopi Aniani pœnitentiã ageret, magno & ſingulari miraculo liberatur. Anianus Aurelianus Epiſcopus.

CAP. V.

IN Cathalaunicis eſt inde cãpis acerrimè pugnatũ, haud procul à Tholoſa. Sunt autẽ cãpi Cathalaunici, qui & Mauricii nominãtur, centũ leucas (vt Galli vocãt) in longũ tenẽtes, & ſeptuaginta in latũ. Leuca autẽ Gallica mille quingentorũ paſſuũ quãtitate metitur. Fit ergo area innumerabiliũ populorũ pars illa terrarũ. Nulla hominũ memoria maiores in Europa exercitus, infeſtioribúſq; animis acie dimicarũt, niſi fortè in campis Brauellinis in Gothia, quã quidem pugnã ſuperius in hiſtoria Ringonis, eodẽ tempore factã fuiſſe cõmemoraui. Fuit itaque hoc Hunnicũ prælium ab initio cruentũ: tãtáque vis hominũ cõfecta, vt humani ſanguinis riui fluxiſſe dicãtur. Quæ fama eò facilius fidẽ inuénit, quòd tanta ſit vtrinque eo die cædes ædita, quanta vix vllo alio prælio: erátque adhuc Mars anceps, cùm vox quædam ſine certo autore emiſſa, diremit certamen. Qualis autẽ illa fuerit, autores quos ſequimur, non ponũt. Ad CLXXX. millia hominũ ea acie occubuiſſe dicũtur, exceptis XC. millibus Gepidarum, & Francorũ: qui (vt aſſerit Iordanes) ante congreſſionem publicã, nocte ſibi occurrẽtes mutuis cõcidère vulneribus, Francis pro Romanorũ, Gepidis pro Hunnorũ parte pugnantibus. Et ita totus numerus deſyderatorũ eſſet CCLXX. millium: quẽ etiam numerum auxit fortiſſimus Theodoricus Rex Veſtrogothorũ, Toriſmũdi Regis immediatè ſuccedẽtis pater. Fuítque ea pugna Hunnis multò funeſtior, adeò vt Attila de morte ſibi cõſciſcenda poſt pugnã cogitãrit, niſi Veſtrogothi ad imprudens, aut callidum AEcii conſilium in Hiſpanias reditũ maturaſſent. Quo comperto, Hunnus afflictarum virium ſibi conſcius, traiecto confeſtim Rheno, exercitum malè affectum in Pannoniam reduxit. Exercet tamen in eo itinere multa crudelis tyranni facinora. Tungarenſem ciuitatem primò obſedit, deínde captam diruit.

Campi Cathalaunici. Leuca Gallica. Campi Brauellini. Bellum atrociſſimum. Tũgarẽſis vrbs diruta.

CAP. VI.

S. Lupus Epiſcopus.

POST hoc ventum eſt ad Trecas, quarum Epiſcopus erat S. Lupus. Qui Attilæ occurrẽs ait: Tu quis es, qui vaſtas terras noſtras, & populum Chriſtianum affligis? Ego, inquit ille, ſum Attila, diuinæ iræ flagellum. Ad quam vocem ſanctus Epiſcopus iuſſit portas ciuitatis aperiri, dicens: Bene venerit

Attila diuinæ irę flagellum.

flagellum Dei. Miro autem modo Attila, totúſque exercitus eius cæcitate percuſſus, tranſiuit per mediam ciuitatem, ab vna porta ad aliam, neminem lædendo. Eodem'que tranſitu crediderim (inquit Crantzius) occurriſſe agmen ſanctarum vndecim millium virginũ ab vrbe Roma, Vrſula duce: quod apud Agrippinã Coloniã martyrio conſecrauit. Sed ratio temporũ aperte contradicit. Nam ſanctæ virgines paſſæ ſunt anno Chriſti CCXXXVII. tempore Antheri Papæ, & Maximini Gothi Imperatoris. Attila verò incidit in annũ Chriſti CCCCLV. Itaque Hunnus in ſua reuerſus, magis ob acceptã cladem irritatus, quàm à re bellica deterritus apparuit: erátque in bello reparando vehementer occupatus: at'que id vnum præter cætera meditabatur, qua vi, quàue arte Tholoſanæ pugnæ ignominiam aboleret, rependerétque Romano nomini cumulatam cladem. Duo tunc ſuperſtites erant, Toriſmundus Veſtrogothorum Rex, & AEcius Romanus patricius, quorum virtus in prælio Cathalaunico præcipua fuit. Hi Attilam in mora anxium habebant, quominus continuò bellum inferret Italiæ. Ceterùm fortuna Romani imperii, quæ in perniciem omnia trahebat, eam impendentium malorum breui ſuſtulit moram. AEcius enim apud Romanos ob ſuſpiciones affectatæ tyrannidis, & Toriſmundus apud Veſtrogothos, vno ferè & eodem tempore trucidantur. Attila igitur accepto tam læto de duorum maximorum inimicorum ſuorum morte nuntio, Italicam expeditionem maturauit, ratus nihil ſupereſſe amplius, quod ſuis conatibus obſtaret. Regéſque, & primores gentium, qui ad id tempus cum Hunnis confœderati fuerant, ſecum in militiam aſſumens, primùm Illyrici ſinus oram circumuectus eſt, & Tragurum, Sibinicum, Belgradum, Iaderam, Sugniam, Polam,

Vrſula & XI. millia virginũ.

AEcius Romanus occiſus. Toriſmundus occiſus.

Attila vrbes imperij Conſtantinopolitani euertit.

Iam, Parētum, Hemomiam: quæ oppida tunc, cùm in Martiani Imperatoris Conſtantinopolitani cura eſſet, nullo firmata præſidio diripuit, atque incendit.

CAP. VII.

AD Arſiam verò fluuium, & Tergeſtinum ſinum, Italiæ limites, nonnihil reperit copiarum, quas præfectus Liburniæ & Aquileiæ, Valentiniani Dux, vt cōmiſſam ſibi prouinciam tutaretur, adduxerat. Sed illico repulſus miles Romanus intra Aquileiam ſe receſſit: cuius fuga terrori addita, quem nomen Attilæ pridem dederat, effecit, vt ciues Aquileiani mulieres, liberóſque, quorum ætas armorū impatiens eſſet, ad Gradenſem inſulā mitterent, theſauros illuc, & ſacram ſupellectilem tranſportantes: principiúmque erigendæ inclytę vrbis Venetæ eo tempore poſuerunt. Obſedit itaque Aquileiam Attila diu, & acerrimè, atque pertinaciter. Nec minoribus animis à Romanis defenſabatur. Tandem poſt triennalem & duriſſimam obſidionem, vrbs illa in manus Hunnorum deuenit: quam Attila ingreſſus, aduſque ſolum euertit. Inde mouens Paduam, Vicentiam, Veronam, Mediolanum, Ticinum (quæ Papia dicitur) per ſpontaneam ciuium deditionem cepit, & tamen abiecto humanitatis reſpectu, diripuit, & euertit, aut lacerauit. Tum S. Leo Romanus Pontifex commiſeratione Chriſtiani populi ductus, ad Attilam Mincii conſtitutum, ſe contulit, eum'que ab Italiæ vaſtatione per ſummam facundiam, quam à Deo acceperat, confeſtim auertit, mirantibus cunctis, quòd mox ad eius exhortationem in propriam regionem remearet. Sunt qui ſcribunt, Honoriam Valentiniani Imperatoris ſororē, ipſum per eunuchum ad Vrbem (vt eius vxor fieret) clàm reuocaſſe, vt ita (procurante malo dæmone) loca Sanctorum, quæ precibus Summi Pontificis ſeruata fuerant, petulcæ mulieris malignitate corruiſſent. Reuerſus tandem in ſuam regionem Attila, virginē ſpecioſam, poſt multas quas adhuc habebat vxores, in coniugem duxit: in cuius amplexu, prima nocte miſerā animam exhalauit. Reliqua illius ſæuiſſimi Attilæ facinora referant alii: ego iſta ante Oſtrogothorum hiſtoriam obiter, & non ex propoſito commemoraſſe volebam.

Attila Romani imperij terras deuaſtat.

Gradenſis inſula.

Venetæ vrbis origo.

Leo Romanus Pont. Attilæ occurrit.

Honoria Valentiniani ſoror.

CAP. VIII.

Valamirus 35. Rex externus.
THEodemirus 36. Rex externus.
Vindemirus 37. Rex externus.

VALAMIRVS igitur, & Theodemirus, ac Vindemirus, ex gẽte Amala, & ex patre Vandalarico, vno eodémque tẽpore Oſtrogothorũ Reges fuere, multáque egregia facinora primò coniunctim, déinde ſeparatim effecere. Quamuis enim admòdum inuiti in Hũnorum ſocietatem & confœderationem deſcendiſſent, tamen ita prudenter ſe in omnibus geſſerunt, vt & Hunnos ad deteriora non prouocarent, & ſuam libertatem, quoad fieri poterat, à crudelium hominum barbarie tuerentur. Erátque in tribus fratribus mira charitas, & grata intuentibus conſyderatio, cùm Theodemirus pro fratris Valamiri imperio fulciẽdo militaret, Valamirus autem pro ornando germano contenderet, Vindemirus vtrique obſecutus, ab vtroque plurimum amaretur. Nec opinari poſſum ipſum Attilã Hunnorũ Regem, ad tãtam potentiam peruenire potuiſſe, niſi Oſtrogothorum cõfœderatione roboratus fuiſſet. Siquidem (vt habet Sabellicus) auxiliaribus eorum copiis ſuccinctus, Sarmatas, Thraciam, Myſiam, Macedoniam, Illyricum, Germaniam, & Galliam afflixit, & demum Italiam parta vbique victoria peragrauit. Quo tandem poſt aliquot annos in patria defuncto, præfati tres Oſtrogothorum Reges, indignum putantes ſe Hunnis, qui parum humani eſſent, confœderatos eſſe, mox ab eorũ ſocietate primi omnium (teſte Sabellico, & Blondo) defecerunt. Horum exemplum ſecuti ſunt Gepidæ, Marchomanni, Quadi, Heruli, & Turingia

Attila Oſtrogothorũ auxilio inuictus euaſit.

Euricus

Euricus verò,& Hernacus, Attilæ filii, Hũnicis freti armis, Valamiro,& fratribus eius, qui tunc in Pannonia diuiſis quidem locis,ſed vnitis conſiliis habitabant, tanquam defectionis autoribus arma inferebant. Contigit ergo vt Valamirum ſolum,& ſolius familiæ ſuæ præſidio munitum inuenirent: quos tamen ille (quamuis cum paucis ſuis) excepit, diúque fatigatos ita proſtrauit, vt vix pars aliqua hoſtium (teſte Iordane) remaneret, quæ in fugam verſa, eas partes petebat, quas Danubii amnis fluenta prætermeant: Gothicáque & Hunnica lingua Huniuad, hoc eſt, Hunnorum vadum appellantur. Factúmque eſt vno eodémque tempore, vt ambo fratres Valamirus & Theodemirus, quamuis ſeparatis terris agẽtes, ſummo atque deſyderatiſſimo gaudio afficerentur. Cùm enim fortuna Valamiro victoriam peperiſſet, ecce quàm felici euentu Aurilena concubina puerum magnæ ſpei peperit Theodemiro, videlicet Theodericum futurum Romanæ vrbis,& Italiæ liberatorem.

Gothorũ diſceſſio Hunnorũ regnum euertit.

Hunauad.

THEodericus naſcitur.

CAP. IX.

SVCCESSV tẽporis Valamirus, eiúſq; germani, dum ſe viderent ab Imperatore Leone negligi, & dona conſueta ſuæ ſtrenuæ genti, vt pacis fœdera cuſtodirent, non mitti, aut nimium tardari, miſſa legatione apud ipſum conqueruntur, ſe deſpici, & alios nõ ita meritos in ſumma eius gratia verſari. Statim'que dum Leo nihil reſpondet, furore commoti arma corripiunt. Illyricum penè totum diſcurrentes vaſtauere, nec prius quieuere, quàm Imperator animo mutato ad priſtinam amicitiam ſe conuertens, legationẽ mitteret, per quã non ſolùm præteritorum annorum, ſed etiam præſentis anni munera tribueret, déque futuris ſine vlla controuerſia mittendis polliceretur, amicitiámque, & fœdera induciarum cum eis renouaret. Quæ omnia vt fideliter conſtantérque conſeruarentur, Imperator filium Theodemiri Theodoricum, qui iam octauum agebat annum, in obſidem accepit: qui apud ipſum Principem, quòd elegans forma,& moribus eſſet, nõ minorem gratiam, quàm ſi filius eſſet inuénit. Déinde Oſtrogothi, ſiue quòd eis parua viderẽtur munera quæ ab Imperatore accipie-

Oſtrogothi leoni Imperatori bellũ inferunt.

Gothi quietis impatientes.

bant, ſiue quòd ardenti ſpiritu cuperent conſuetam fortitudinē militarem oſtendere, cœperūt circumpoſitas prouincias deprædari. Quod cùm Dinzius Hunnorū Rex, Attilæ filius, cōpertum habuiſſet, ſuos perarmat in Gothos: à quibus ita denuò

Hūni à Gothis victi.

victi, repulſi'que fuerunt, vt iam ex illo tempore qui ſupererant Hunni, in Oſtrogothos arma ſumere formidârint. Taliter Hunni duplici prælio victi, Hernacóque cum tota penè cōſanguinitate Attilana in pugna amiſſo, in Scythiam repelluntur, adeò rebus duplici pugna acciſis, vt iam inde nihil memorabile geſſerint. Et Hunnorum opes breui ſic retro abierunt: quamuis adhuc (vt diximus) in Hungaria feliciores eorum reliquiæ cū gloria, & cōmodo totius orbis Chriſtiani perſeuerēt.

CAP. X.

POST hæc cùm Oſtrogothi iam Hunnis deuictis, & Romanis confœderatis, nullius hoſtis potentiam formidare viderētur, confeſtim bellorum occaſionem à Sueuiæ Rege Hunimundo allatam acceperunt. Hic enim cùm Dalmatias hoſtilitate inuaſurus, per terras Gothorum iter ageret, quidam ex eius

HVNimundus Sueuiæ Rex Gothos ad bellum prouocat

militia armenta Gothorum in campis errantia ſecum abegerūt. Motus ea iniuria Theodemirus, intempeſta nocte Sueuos dormientes inuaſit, eoſ'que ad lacum Pelſodis conſerto inopinato

Sueui à Gothis ſuperati.

prælio, ita oppreſſit, vt etiam ipſo Rege Hunimūdo capto, omnem exercitum eius, qui gladium euaſerat, ſubderet Gothorum ſeruituti. Et cùm multæ eſſet (vt ait Iordanes) miſericordiæ, veniā victis condonauit. Receptiſque in gratiam Sueuis, ipſum Regē Hunimundū, quem iure belli captiuauerat, in filiū adoptauit, atque in Sueuiā remiſit. Sed ille tam inſignis & inſperatæ gratiæ citò immemor, Sciros Danubii accolas, & Gothorum amicos, ad id induxit, vt rupto fœdere, ſecum in Gothos ex improuiſo arma conuerterent. Quibus etiam Hunimundus ſe ipſum præficiens, vt ingratæ, ita etiam ſceleratæ

Hunimūdi ſumma ingratitudo.

militiæ ductor effectus, Gothis (quorum gratia viuebat) mortiſera bella inferre non erubuit. Gothi igitur cùm viderent duas vicinas gentes, quas putabant amiciſſimas, ad bella

conſurgere,

conſurgere, nihilque magis in voto habere, quàm Gothici nominis memoriam abolere, confeſtim (prout neceſſe erat) arma corripiunt, & ſe, ſuámque iniuriam vlciſci contendunt. Interim verò cùm ea belli tempeſtas ardẽtius ferueret, Valamirus dum ad cohortãdos ſuos ante aciem progreditur, perturbatus equus, cui inſidebat, corruit, ſeſſorémque deiecit: qui mox inimicorũ lanceis confoſſus, occubuit, dignior profectò lõgiore & feliciore vita. Erat enim (teſte Iordane) ſuauis eloquio, doli ignarus, fide ſyncerus, & ſeruantiſſimus æqui. Valamiri mors.

CAP. XI.

THEODEMIRVS Valamiri frater, mox ipſius fratris cæde inſigni hoſtiũ ſtrage vindicauit. Gothi enim vbi videbant optimum Regẽ corruiſſe, tam acriter & vehementer præliabãtur, vt penè nulli de gente Sciorum, niſi qui nomen ipſum cum dedecore ferrent, remanſerint. Ita enim omnes ad internecionem deleti fuerũt. Quorum exitium Hunimũdus vindicaturus, maximam Sueuorum, Sarmatarum, Gepidarum, Rugorum, cæterarúmque gentium potentiam contraxit, caſtráque ex ingenti multitudine coacta, ad amnem Bolliam in Pannoniis collocauit. Theodemirus autem vocato in belli ſocietatem Vindemiro fratre iuniore, ad arma coactus acceſſit, conſertóque prælio victor euaſit, adeò vt campus corruentium inimicorum cruore conſperſus, rubeum pelagus appareret: armáque, & cadauera in modum collium cumulata, campum longè pluſquàm decem millibus paſſuum oppleuerunt. Qua victoria Gothi ſummam lætitiam concipientes, putabant ſibi nunquàm aliquid magis gratum accidere potuiſſe, quàm Regis ſui Valamiri ſanguinem, & ſuam ipſorum iniuriam, cum maxima inimicorum ruina vindicatam fuiſſe. De innumerabili verò hoſtium multitudine pauci ad ſua reuerſi, ſempiterna nominis infamia notati manſerunt. Expectabat deinde Theodemirus occaſionem inuadendi terras Sueuorum, à quibus tam iniurioſè iam fuerat prouocatus.

THEodemirus 36. Rex externus.

Sciri per Gothos deleti.

Sueui, & corũ cõfœderati delẽtur à Gothis.

Bellum cruentũ

Danubius congelatur.

Accidit intereà (quod ſæpe accidere ſolet) Danubii fluuiũ adeò dura glacie congelari, vt nihil debilior eſſet ſupportandis plauſtris, & iumentis, quàm fortiſſimus aliquis pons diligentiſſimè structus, & confirmatus.

CAP. XII.

THEodemirus Sueuos et Alemanos denuò vicit.

HANC itaque opportunitatẽ nactus Theodemirus, magnũm exercitum (emẽſo Danubio) Sueuis improuiſis adduxit, & tam Sueuorum gentẽ, quàm etiam Alemãnorũ, vtraſque inuicem confœderatas, denuò vaſtauit, ſubegit. Inde quoque victor ad proprias ſedes, id eſt, ad Pannonias, reuerſus,

Theodoricus à Leone Imp. ad patrem remittitur.

Theodoricum filium ſuum, quem ad Byzantiũ obſidẽ dederat, à Leone Imperatore cum magnis muneribus remiſſum, gratiſſimo animo excepit, Gothis deinde ſecum conſyderantibus, quàm neceſſarium foret ſuam ipſorum iuuentutem in militaris

Gothorũ exercitiũ militare.

diſciplinæ ſtudio exerceri. Per illud enim terras, vrbes, principatus, regna, opéſque maximas acquiſiuerant: illo verò collabente, opes quoque collapſæ fuere. Próinde omnes cũ magno deſyderio Theodemirũ adeuntes rogãt, quacũque parte vellet ductaret exercitum. Qui poſtquàm cum fratre Vindemiro, & Gothorum proceribus de ſuſcipiẽdo bello deliberaſſet, ſortémque more gentis in vrnam cõieciſſet, confeſtim in terras Oriẽtales, Vindemiro in Italiam tranſeũte, exercitum fortem & animoſum deducendum curabat. Primùm igitur tranſmiſſo Sa-

THEodemirus in Sarmatas, et Illyricum.

uo flumine, Sarmatas ſibi occurrentes in amicitiam recepit: vlteriúſque proſperam & vndique felicem militiam promouẽs, primam Illyrici vrbẽ Naiſſum inuadit: in qua cum filio Theo-

Illyrium à Gothis ſubactum.

dorico commoratus, comites circumquaque per Illyricũ tranſmittit: qui vbique victoriam, & maximas opes aſſecuti, non ſine magna lætitia ſe ſuo Regi reſtituerunt. Qui aduertens tam ſuam, quàm filii Theodorici felicitatem creſcere, & cumulari, non contentus erat Illyricum ſubiugaſſe, ſed Nuſſitanam

Theſſalonica obſidetur. Clarianus dux Rom.

vrbem egrediẽs, Theſſalonicã petiit. Quam cùm arcta obſidione cinxiſſet, miſſa legatione, & magnis muneribus à Clariano patricio, quẽ illuc Princeps direxerat, ab obſidione reuocatur.

Initóque

Initóque cum Gothis fœdere, Romanus dux loca eis, quæ incolerent, ſponte conceſſit: vbi cum Rege ſuo armis depoſitis, paceque compoſita quieuerunt. Nec diu poſteà Rex Theodemirus fatali ægritudine correptus, vocatis Gothis Theodoricũ filium regni ſui deſignat hæredem, & ipſe mox rebus exceſſit humanis. Theodemirus moritur.

CAP. XIII.

VINDEMIRVS tamẽ optimus Oſtrogothorum Rex, ſuam præclaram memoriam ante magnifica Theodorici geſta ſibi iure vendicauit. Hic enim etſi duobus præmortuis fratribus ſuis natu minor eſſet, virtute tamẽ, & diſciplina militari, ac morũ probitate eos ſuperabat, aut certè æquabat. Erant enim omnes tres optimi, & prudẽtiſſimi Principes: qui ſi eo tempore Gothis non contigiſſet, actum prorſus de Oſtrogothis fuiſſet, vt vix nomen eorum (niſi fortè in primæua Gothorum patria) remanſiſſet. Quanto autem amore erga ſuam gentem ſemper & continuè ducebatur, partim ex operibus, quæ cõmuniter cũ cæteribus fratribus geſſit, partim ex illis, quæ vltimo fato proximus egit, cõſtare poteſt. Cùm enim à fratre Theodemiro, & Gothorũ proceribus, ac populis rogaretur, vt in Italiã, quæ tũc Anthemii imperio ſubiacebat, partẽ Gothicæ gẽtis ducere curaret, libẽter & quàm primùm paruit, ſpem ei faciente illa graui controuerſia, quæ tũc in Romana Repub. inter hunc Anthemiũ, & Rechimirũ feruesceba t. Credidit enim ſe & Gothos ſuos, ex victoria vnius aut alterius partis, pacificas & ſecuriores ſedes ibi cõſequi poſſe. Verùm cùm poſt lõga itinera, difficiléſque labores, Italiam ingrederetur, vno eodémque tempore limina Italiæ intrauit, & limina humanæ vitæ (vt Iordanes credidit) exiuit, relicto poſt ſe filio regni ſucceſſore eiuſdem nominis Vindemiro: de quo nunc pauca, vt Regum ſucceſſio cognoſcatur, ſubiiciemus.

Vindemirus ſenior 37. Rex externus.

Anthemius Imperator.

Rechimirus Imperator.

Vindemirus ſenior in Italiã.

CAP. XV.

THEODERICVS Oſtrogothorũ Rex, cuius celeberrima memoria in omnibus Italiæ hiſtoriis, & Romanorũ geſtis habetur, antequàm à patre Theodemiro Gothorum Rex deſignaretur, multis præclaris facinoribus adoleſcentiã ſuam omnibus Gothorum proceribus & populis commendauit. Quippe vix ſeptimum annum pueritiæ ſuæ egreſſus, pro publica ſuorum pace (cõſenſu patris Theodemiri) obſes ad Imperatorem Leonẽ ducitur: apud quem totis vndecim annis gratiſſimè conuerſando, ſummam gratiã Principis, & totius curiæ Imperialis aſſecutus eſt. Deinde cùm Leo conſyderaſſet, Theodemiri regnum poſt extinctũ Valamirum, ad maximam potentiam aſcendiſſe, (erat enim Oſtrogothorum, & Daciæ, Mœſiæque, & vtriuſque Pannoniæ Rex) cogitabat vt aliqua ſibi gratia potentiſſimi Regis animũ conciliaret: Theodericum filium vltro ei reſtituit. Theodemirus non ignarus quid ſibi vellet illa Imperatoris beneficentia, ne gratia vinceretur, inducias, quas cum Leone pactus fuerat viuo adhuc fratre, in pacẽ cõmutauit. Theodericus haud multò pòſt, cùm decimũoctauum annũ ageret, aſſumpta patris militia ad numerum ſex millium virorum, inſcio patre, Danubióque trãſmiſſo, terras Sarmatarum inuaſit. Quibus deuaſtatis, & Rege eorum Babaio, qui ſe Romanos viciſſe extollebat, interempto, præda onuſtus, & victoria clarus, ad patrem nihil tale ab adoleſcente expectantem reuertitur.

THEOdericus 39. Rex externus.

Leo Imp.

THEODerici adoleſcẽtis victoria.

CAP. XVI.

INTEREA mortuo Leoni Imperatori ſucceſſit in ĩperio Zeno Iſauricus: qui hunc Theodericum Gothorum Regem, ad ſe in Byzãtium humaniter inuitatum, humaniſſimè excepit, ampliſſimóque honore affectum, in filium adoptauit, deinde Ordina-

ZENO Imp. Theodoricũ filiũ adoptat, & mirificè extollit.

rium Conſulem (quod tunc ſummũ decus in toto orbe credebatur) declarauit. Nec tantum id præſtitiſſe contentus, ſed etiã equeſtrem ex ære ſtatuam, ad ſempiternam gloriam Gothici Principis ante regiam palatii collocauit. Iámque nihil reliquũ eſſe videbatur, quod à prudentiſſimo atque humaniſſimo Imperatore in adoptiuum filium, eundémque optimum Regem conferri potuiſſet, præter imperium, & coronam, quam Theodoricus tantum veneratus eſt, vt potius vitam poſuiſſet, quàm illam ab indulgentiſſimi patris, ſiue Imperatoris capite ante fatalem curſum amoueri ſuſtinuiſſet. Fuerunt ea omnia per ſapientem Imperatorẽ facta, ne fortiſſima illa gens Gothica, quæ omnia præter otium maluit, negotiũ aliquod inſuperabile Romano faceſſeret imperio. Erat ergo per beneuolẽtiam, ſiue beneficentiam, in amicitiæ officiis continenda, quæ armis domari, aut coërceri nequibat. Compertum enim erat, mores Gothorum eoſdem eſſe, quos adhuc habent, videlicet vt bonis rationibus ducantur, cùm omnino nequeãt etiam morte propoſita compelli: quos etiam in eorum generoſis filiis apud Hiſpanos eſſe, per longam conſuetudinem accepi. Summa igitur, & ſummæ humanitatis officia erant omnia, quæ Zeno in Theodoricum contulit, excepta Arriana perfidia, quã illi ad inenarrabile damnum totius orbis Chriſtiani vel impiè, vel nimis imprudenter infudit. At verò Theodoricus non ſolùm erga Imperatorem, ſed etiam Senatum gratiſſimus erat, & quibuſcũque poterat officiis aulicos omnes, Romanámque iuuentutem non minus vrbanis, quàm militaribus ſtudiis amplectebatur, omnibúſque ſe charum reddere curabat, vt nemo non eum tãquam Romanum diligeret.

Gothorum mores.

Hiſpani generoſi filij Gothorum.

Theodericus à Zenone Arrianus efficitur.

CAP. XVII.

DVM hæc apud Conſtantinopolim geruntur, Italia quotidie maioribus afficitur calamitatibus. Siquidem crudelis Odouacer nõ iam eam oneribus premebat, ſed rapinis quicquid collibuit extorquebat, nulli rei parcens ſacræ, aut profanæ. Spes vna ſupererat Romanis in imperio. Poſteà verò quàm Theodorici fama, moréſque ſunt Romam perlati, cum ad Zenonem

Odouacer Herulorum Rex Italiam opprimit.

nonem Imperatorem, tum ad eum quotidie nuntii à primoribus Romanorum ventitabant, afflictis rebus opem poſtulãtes, inſtabántque, vt aduentum Romam acceleret, certus, quòd cùm primùm Romana ſigna attulerit, omnis Italia à crudeli Odouacre defectura ſit. Theodericus autem tot importunis Romanorum literis, & aſſiduis nũtiis ſuperatus, ad Italiæ, & vrbis Romæ liberationem cœpit omnes animi ſui conatus applicare, nihil de ſuis Gothis, quos ad talem militiam vehementer inflammatos nouerat, dubitãs. Sed reſtabat in tam arduo negotio Imperatoris conſenſus: quem opportuno tempore ſic (vt Iuſtinianus Venetus habet) allocutum fuiſſe accepi: Niſi exiſtimarem, optime Imperator, rem de qua ſum dicturus, non minus tibi gloriæ, imperióque, quàm mihi commodo futuram, ſuperſediſſem verbum facere. Ingentia tua erga me, patrémque meum merita depoſcunt, vt imperii gloriam & dignitatẽ, cuicunque meæ præferam vtilitati. Voces quotidie, optime Princeps, ad me ex Italia perferuntur, quonam pacto Herulus ille Odouacer eam terrã, olim imperii ſedẽ, deuaſtet, quibus oneribus, iniuriiſque afficiat. Romanorum procerũ nũtii, in ſummam verſi rerum omnium deſperationem, aliam quantumlibet vel miſerrimam vitæ conditionem ferre ſe poſſe dicunt, tyrannidem huius hominis nequaquàm pati poſſe: implorant auxilium afflictis rebus. Non dubito quin eadẽ quoque ad te perlata ſint. At verò altera ex parte Gothicæ gentis primores, quibus hæc nota ſunt, quotidie meas aures obtundunt, inſtant, vrgent, vt prouinciam iſtam ſuſcipiant: queruntur ſe gentem nec ignobilem, nec inertem, per deſidiam iam annos ferè decẽ torpere otio: homines autem alios neſcio quos, vbique iam terrarũ raptis imperii prouinciis, florere opibus, & dignitate: Veſtrogothos, Sueuos, Alanos in Vaſconia, Aquitania, atque Hiſpania, Vandalos in Africa, Burgundiones in Galliis: & demum Herulos, & Turingos Italiam, præclaram regionem non tantum obtinere, ſed conculcare: ſolos Oſtrogothos omnium gentium infeliciſſimos, deſidia tabeſcere. Fateor, optime Imperator, non poſſe me his vocibus non moueri, vt qui ſeditionem aliquam interdum metuam, moneo tamen eos, & interdum redarguo: Quid vobis vultis? nunquid non ſtipendium vobis penditur? Nihil huiuſmodi querimur, inquiũt. Torpere iners

Romani Gothorum auxilium implorãt.

Theodorici ad Imperatorẽ oratio.

tia,ſordere ignauia,tabeſcere otio non poſſumus. Hæc illi. Nam quod ad me attinet,his me Imperator humaniſſime honoribus afficis,quibus plures,& maiores optare non poſſim. Habes me pluribus annis vt filium: explorare quid iubeas conſtitui,id'q; optimum ducere,quod iuſſeris. Nam ſi fortè hanc imperii nomine prouinciam ſuſcipiendam ſtatueris, nihil poſſum gratius audire: habebis me & pro Gothorum duce,vel pro milite. Sin verò maiorum rerum curæ impedimento ſunt, quominus huic rei animum adhibeas, at ego non dubitabo maieſtatem tuam conſulere,quid hac in re & mihi agendum, & illis reſpondendum videatur. Nam etſi Græcus, aut Italus non ſum, tamen non eſt mihi denegatum ciuilibus moribus informari: nec iam Gothi alieni cenſendi ſunt à moribus Romanorũ, cum quibus annis ferè ducentis conuerſantur. Neque illud negligendum videtur,magnam mihi ſpem eſſe,ſi tu annueris,breui rem hanc feliciter confectum iri. Hoſtis quàm nullius ſit ingenii,optimè noui: nullius conſilii,omnia temerè agit:copiæ modicæ, ac tyronum Italorum ferè omnes. Sed quod maximum eſt, inuiſus omnibus eius terræ mortalibus,in quem bellum gerendum eſt: nobis verò & copiæ validæ ſunt,& auxilia nõ deerunt. Plures fortaſſe quàm velim, ad huiuſmodi bellum concurrent: in primis autẽ Romani imperii dignitas,& exiſtimatio. Spem'que maximam præbet, à quo dignus habitus ſim, quem honeſtet hoc munere: & ſi cætera deſint auxilia, hoc ſolo nomine auſim cœptum aggredi. Itaque tum his rationibus,tum defectione Italiæ,quæ vt ſigna noua conſpexerit,tranſituram ad nos eſſe non dubito, felicia omnia ſperare licet. Puderet præterea ſi nihil aperiam, quod cogitanti animo de imperio ſubierit,plus'ne commodi an incommodi ex hoc bello ſit capturũ. Commoda (vt videtur) plura ſunt. Liberaueris tu ærarium ſtipendio Gothorum,& fructibus latiſſimarum prouinciarum, quibus nunc inſident. Ea pecunia vti poteris ad res Perſicas,& Africanas. Nihil eſt enim quod ab Aquilonis parte, quam inſidemus,metuas. Præterea imperium liberabis inuidia, qua nunc laborat. Latius enim per orbem terrarum fama increbuit, Romanos ſibi rapere omnia,neminem pro ſocio,omnes pro ſeruis habere: vnde fit,vt prouinciæ ſæpius exagitentur. At vero cùm viderint,imperium alios quoque ad cõmunionem admittere,queri

definent

deſinent,& animis etiam atque etiam miteſcent. An illud quo-que parui æſtimandum,quòd imperii dignitas & exiſtimatio, amiſſione Italiæ iampridem depreſſa,non reſtituetur ſolùm,ſed augebitur? cùm qui nunc iactãt plus potuiſſe inimicos imperii, quàm imperium, videbunt amicos etiam imperii nunc plus poſſe,quàm inimicos. Illud autem commemorare officii noſtri eſt,& cogitare ſapientiæ tuæ. Quia ſi res voto reſpondent, ſanè Italia non tam mihi recepta fuerit, quàm imperio. Poteris tu quidem quicquid erit terrarũ, mariúmque, quicquid prætereà copiarum & exercituũ, ad gloriam imperii referre,cuius bene-ficio reſtituta ſit. Neque tua minus erit Roma re ipſa, quàm ti-tulo. Sin verò (vt bellorũ interdum ſe habent euentus) aduerſi aliquid acciderit,nihil erit amiſſum imperio, nullum periculũ tuæ res adibunt. Illud profectò quiſpiam pro commodo ſu-ſcipiat, qui cùm inter aduentitios ea contentio ſit futura,non poteſt imperiũ, niſi de vtriuſque gentis laboribus,tutius ſecu-riúſque reddi. Dixi quæ viſa ſunt. Si quid fortè liberius ex-cidit, aut quod minus maieſtatem,ſapientiámque tuã decuerit audire,accipias pro tua mãſuetudine in bonã partem,veniámq; dabis aut ætati,aut armorũ ſtudio,cui me genitor magis,quàm verbis aſſueſcere voluit. Deus bene vertat quicquid ſtatueris.

CAP. XVIII.

HANC optimi Regis orationem pruden-tiſſimus Imperator attento beneuolóque animo auditam, gratiſſimo reſponſo dignã iudicauit. Próinde negotio tam arduo, tam'que difficili ad Senatum (prout neceſſe erat) relato, mox vniuerſo Senatui viſum erat, non ſolùm honeſtis Theoderici peti-tionibus annuendum eſſe,ſed preces addere,vt quod præſtanti atque integro animo pro Romanorũ & Italiæ liberatione co-gitauerat,ſtudioſo proſequeretur effectu. Déinde Zeno Theo-dericum ſacro velamine (quod erat tunc maximum à Princi-pe factæ conceſſionis ſtabilimentum) inſigniuit. Hìc ſilere nõ poſſum, quomodo Leonardus Aretinus aſſerat, hæc omnia à Zenone ob formidabilem Gothorum potentiam facta fuiſſe, quaſi honeſtum fuiſſet Imperialem celſitudinem in tam arduo

negotio callidius, quàm ſerioſius proceſſiſſe, vt ſe à Gothorum viribus liberaret. Dimiſſurus Zeno Theodoricum, magna pompa eum extra Byzantium comitatur, Senatúmque, & populum Romanum, ac totam Italiam eidẽ cõmendauit. Igitur Theodoricus in Italiam cum ingentibus Gothorũ copiis tranſiturus, primam ſui propoſiti difficultatem inter Pannonias & Noricum ab Attilanæ multitudinis reliquiis expertus eſt. Siquidem Gepidarum Rex, qui fuerat Ardarico defuncto ſurrogatus, & Buſaris Bulgarorũ dux, illum in itinere aggreſſi, magnis incommodis ipſum, atque ipſius exercitum in primis affecerunt: à quo tamen conſtãti atque acri prælio ita ſuperati fuerunt, vt magis neceſſe haberẽt accepta vulnera curare, quàm circa vias obſtruendas inuigilare. Itaque Theodoricus ferro viã aperiens, cum labore in Italiam peruénit: nec longè à Sontio dirutæ Aquileiæ fluuio caſtra communiuit. Cum'que ibi ad reficienda corpora hominum iumẽtorúmque aliquanto tẽpore reſediſſet, Odouacer, qui de Gothorũ acceſſu iam anteà cognouerat, cum expeditiſſimis copiis Herulorum, & Italorum, ac Turcilingorum Theodorico occurrit. Nec multum inde mora fuit, ſed confeſtim eſt ad cruenta arma deuentum, quibus ingens hominum multitudo victa, cæſáque corruebat. Superatus tamen Odouacer, ad Padum, cuius vada & oſtia claſſe præſidiiſque communiuerat, conceſſit.

Theodorico à Zenone Roma & tota Italia cõmendat.

THEodoricus Gepidas & Bulgaros vicit Sõtius fluuius.

Odouacer ſuperatur.

CAP. XIX.

THEODERICVS autem inde progreſſus, Veronam voluntaria ciuium deditione aſſecutus eſt: & iam de Odouacre perſequendo animo cogitabat. Cùm ille ex improuiſo cum validiore adhuc exercitu affuit, tum Theodòricus ob victoriam anteà adeptam, fiducia plenus exercitum eduxit. Pugnatum eſt denuò, atque acrioribus animis in campis Veronianis. Fuit'que ea pugna Herulis nihilo felicior Sontiaca. Odouacer enim ſub primo belli ingreſſu, ab Italorum Padanorum auxiliis (teſte Sabellico, & Blondo) derelictus, parte ſuorum Herulorum multò maxima, quæ pertinacius in pugna perſeuerauit, amiſſa, victus acie exceſſit. Inde Romam cõfugiens,

Verona.

Odouacer ſecũdo à Gothis victus.

fugiens,cùm portas clauſas, ciueſque de mœnibus reſiſtere vi-
diſſet,ſuburbana tecta, & agrum Vrbi circumpoſitum, ferro
vaſtauit,& igni. Iam enim Romani de cura, quam Conſtan-
tinopolitanus Imperator de eorum liberatione gerebat,certio-
res effecti,Odouacris imperiũ cõtemnebant,ipſum'que Oſtro-
gothum Theodoricum, vt legitimum Regem ac Principem,
prompto affectu expectabant. Is omni Tranſpadana Gallia in
fidem recepta,aliquantulum Mediolani conſtitit, dum exercitũ
duobus grauiſſimis prœliis afflictum reficeret, vt reparato au-
ctóque exercitu,fortior in Odouacrem contendat, qui intereà
pluribus diebus fruſtra circa impugnationem Vrbis cõſumptis
Rauennã petierat,cùm his copiis quas reliquas habebat. Cœ-
perat enim exercitus laborare cõmeatuũ inopia. Stabat adhuc
magna pars Italiæ pro Herulis. Et quod plus angebat Theo-
dericũ,plerique ex his qui pridẽ Odouacrẽ in acie deſeruerant,
promiſſis magnis allecti, atque ab Atuſa AEmiliæ & Flaminiæ
præfecto,magnæ autoritatis viro,perſuaſi,in fidẽ eius redierũt.

THEodoricus Trãſpadanam Galliam in fidem recepit.

CAP. XX.

INTERRVPTO itaque victoriæ cur-
ſu,Theodericus Ticinum ſibi belli ſedem
elegit. Cõperto autem quòd Odouacer ſeſe
Rauennæ continere cœpiſſet, audacior fa-
ctus Oſtrogothus, impedimentis cum im-
belli multitudine ad Ticinum relictis, mu-
nita prius arce, & vrbe ipſa mœnibus ac
præſidio confirmata,cum robore copiarũ Rauennã profectus,
Odouacrem triennio obſedit, cepítque primo acceſſu omnes
illius prouinciæ ciuitates & oppida, præter Ariminum,& Cæ-
ſenam. Intereà bis iuſta acie certatum eſt, atque in vtroque
prœlio Odouacer victus, redactúſque ad extremã rerum ino-
piam,ſe & vrbem Theodorico tradidit, ſperans aliquam Italiæ
portionem ſibi,ſuis'que popularibus aſſignandã. Affirmat autẽ
Agnellus in vita Ioannis Epiſcopi Rauennatis,quòd Theode-
ricus Odouacrẽ iuſta acie cõgredi auſũ,in patentibus Candiani
cãpis bis prœlio ſuperauerit,ꝙ́que ea victoria elatus,ſubitò Ari
minum obſederit,& ſine mora in deditionem acceperit, déinde
dromones in Ariminenſi portu captos,ad Rauennatũ portum
(qui Portellio dicebatur) immiſerit. Sũt autẽ Dromones verbo

Ticinum aliàs Papia,Gothorum ſedes.

Odouacer triẽnio à Gothis obſidetur.

Dromones.

Græco,Gothico autē ſermone Promones, naues ſubductiores, tabulatis vndique ad propugnaculi caſtelli'ue ſpeciem cõmunitæ. Itaqꝫ Theodoricus Portellionis oſtio dromonibus clauſo,partem copiarum in inſula,quã Bidens amnis, Padúſque, & mare efficiũt,locauit.Ipſe cum cætero exercitu Rauennã in circuitu obſedit. Vnde ad tantã rerũ penuriã in vrbe eſt deuentũ, vt ſordidas & maligni ſaporis herbas, clauſi comedere cogerētur. Qua impulſus difficultate Odouacer, hortãte vrbis Epiſcopo deditionem fecit.

CAP. XXI.

THEodericus Rauennam ingreſſus.

INGRESSVS eſt autem Rauennam Theodoricus,Epiſcopo Ioanne cum clero, & Sanctorum reliquiis obuiàm prodeunte. Continuítque ſe Odouacer eo die,& poſtero,in palatio quod dicebatur Hılautũ, Rauennæ tunc inſigne,ſperãs aliquã partē Italiæ ſibi,& Herulis attribui poſſidendã. Sed Theodoricus petitis eius annuere nolēs, miſit qui illum, & filiũ adoleſcentem,primoréſque gentis interficerent. Herulorũ verò plebem circa Auguſtam Prætoriã ſub alpibus, dato illis Regulo,collocauit. Breui exinde omni Italia, & demũ Roma, ſummo Senatus populíque Romani applauſu eſt potitus. Enimuerò nullus externorũ Regum libētius eſt Romæ viſus,maiore'ue ſtudio,& congratulatione ciuium in Vrbem acceptus: nullum rurſus in ſe mitiorem eſt aut Roma, aut Italia experta. Quod maximè ex eo euenit,quia præter illam ſuæ naturæ benignitatē, qua ad optima quæque inclinabatur, etiã optimos conſiliarios ſemper ſecum habere voluit,præſertim ſanctos Epiſcopos Catholicos,quanquàm ipſemet Arriani dogmatis aſſertor eſſet: in quorũ numero erat S. Epiſcopus Ticinenſis Epiphanius,cuius conſilio libēter obſequebatur,in illis potiſſimùm operibus,quæ humanã commiſerationem præ ſe ferre videbantur. Hoc enim conſultore & autore,maximã captiuorũ multitudinē (data ingēti Regiorũ prouentuum parte)redemit. Miſſúſque eſt ab eo idem Chriſtianiſſimus Epiſcopus Epiphanius ad Gundobaldũ Burgundionũ Regē,pro redemptione plurimorum Italorum, quos pridem ex Italia in captiuitatem abduxerat. Et cùm

THEodericus ſumma Romanorum gratulatione exceptus.

Epiphanius epiſcopus Ticinēſis.

Gundibaldus Burgundionum Rex.

maxima

maxima auri vis, quam Theodoricus ex fiſco dederat, non ſufficeret ad omnium captiuorum redemptionem, Gundibaldus quinque millia ex eis ſanctiſſimo Epiſcopo gratis & ſine pretio donauit. Theodoricus deinde vrbe Roma Senatui permiſſa, in Rauenna vrbe ſedem ſuam collocauit: vbi ad tantam Regiæ dignitatis, & honoris amplitudinem, opum'que affluentiam conſcendit, vt paucos illi pares Italia poſteà habuerit.

CAP. XXII.

INTER cætera autem, vt externas vires domeſticis adiungeret, Andefledam Clodouei Francorum Regis filiam duxit vxorem: ſororem verò ſuam Amalafredã Honorico Vandalorũ, & filiarum vnam Alarici Veſtrogothorum Regis filio Almarico deſpondit: alterã Gundibaldo Burgundionũ, Amalabergam verò neptem Hermifredo Turingorũ Regibus, in matrimoniũ coniunxit. Euchario etiã nobiliſſimo Gotho, ex Balthorum proſapia oriundo, Veterici filio, tertiam filiã Amalaſuentam in vxorẽ tradidit: quo genero per aliquot (quibus ſuperuixit) annos, tanquam filio vſus fuit. Poſſedit verò, & ex priſco Romanorum Principum inſtituto adminiſtrabat Occidentales Romani imperii prouincias, quæ à nullis dictarũ gentiũ Regibus tenebantur. Necdum enim vnquam cum Frãcis, Burgundionibus, & Veſgothis bella ſuſcepit, ſed eos atque alios exteros imperii oppreſſores, quoad potuit, in pace continuit, miſſis oratoribus cũ epiſtolis, ne aliqua inter eos nata diſſenſio Conſtantinopolitanis Imperatoribus, Romaniſque viã faceret ad Occidentales terras inuadendas. Ipſéque intereà tam dexterè mãſuetéque regnum adminiſtrabat, ciuitates & populos tractabat, vt cum Auguſto Principe, Traiano'ue, aut alio ex iis, qui Patres patriæ, ſiue optimi Principes iudicati ſunt, meritò conferri potuerit. Enimuerò quòd Rauennæ ageret, non tãtum eſt ab eo factum, quaſi Romanorum ferociam (vt tradũt quidam) horreret, deſperarétque poſſe fieri, vt Roma diu Regẽ externum ferret, verùm etiam quòd videbat nunquàm fore, vt Gothis Romaniſque conueniret, quorum diuerſi mores, diuerſáque ſacra eſſent. Erant enim Gothi Arriani, cùm tunc (vt nũc) Romæ Orthodoxæ fidei vigerent inſtituta.

THEodoricus vicinorũ Regum affinitate roboratur.

Amalaſuenta.

Theodorici regnum feliciſſimum.

Rauenna curre gia ſedes.

CAP. XXIII.

AD tollendam igitur omnem diſcordiæ materiam, vel (quod alii ſcribunt) loci opportunitatem ſecutus, Rauennæ (quod ſatis cõſtat) annis fuit circiter quadraginta, Vrbis adminiſtratione (vt dixi) Senatui permiſſa. Nec abſens vnquam deſtitit ipſum ordinem per literas hortari, ne paterentur Vrbẽ multis cladibus aliis ſuper alias deformatam, ſenióque confectam, ſitu & ſquallore coopertam iacere, ſed publica Vrbis ædificia inſtaurarent: iidem'que ſtudioſe prouiderent, vt priuata non corruerent, ſed diruta inſtaurarentur. Eóque præcepto multa ſacra & profana loca, in veterem formam conſurgebãt. Palatiũ, thermæ, Capitoliũ, porticus, cloacæ, aquarum ductus reſtituti. Præfectos, architectóſque diligentes & expertos, cuiuſcunque opificii officiis, vt omnia in priſtinam formam melioremque inſtaurarent, præfecit, qui curam diu noctúque ſuſtinerent, ne Vrbis ornamenta, ſtatuæ, & ingeniorum monimenta, ex ære aut marmore exciſa, extraherentur. Sepulchrum Auguſti in campo Martio inter Tyberim & viam Flaminiam vetuſtate collapſum reſtituit. Saxa Amphitheatri, quod iam maiori ex parte corruerat, loco moueri, niſi in ſolam murorum Vrbis reparationem, prohibuit. Statuas Principum æneas, aut marmoreas, equeſtres, pedeſtréſq; nominatim multas, & generali edicto omnes conſeruari iubebat, adhiberíque curam, ne illæ interirent, quibus fides poſteris aſſereretur, viros fuiſſe præſtantiſſimos, per quos ad ampliſſimum orbis imperium res Romana conſcenderat.

Roma à Gothis inſtaurata.

CAP. XXIIII.

PRAETEREA leges, & inſtituta per manus maiorum tradita ſeruari, moreſque (ſi quid à priſco viuẽdi ritu degeneratum eſſet) caſtigari mandauit. Eſt'que per omnia vetus ciuitatis forma, quam prius Reipub. oppreſſor Cæſar cum libertate euertit, in integrum à Gothico Rege reſtituta, excepta diſciplina militari, à qua Romani non quidem inuiti (vt quibuſdam aſſerere placet) paſſi

Romana libertas per Cæſarẽ euerſa, à Gothis reſtituta.

paſſi ſunt ſe ſub tam diuturna & florentiſſima pace reuocari, ſed vt operam ſapientiæ in toga impendentes, ſcirent magis militibus imperare, quàm onerosa militiæ negotia exercere, ad memoriã reducentes, ſeuerum illum Catonem aliquando dixiſſe, Rempub. Romanam nequaquàm fortitudine militari, ſed conſilio, ſapientia, prudentia, imperium ſuũ ab Ortu vſque ad Occaſũ extendiſſe. Quòd autem Theodoricus vſum armorum vniuerſum prohibuiſſet, haud verisimile apud me eſt: fuiſſet enim illud non parui timoris indicium, à quo lõge abfuit, cùm Romanos & Italos omnes perinde ac chariſſimos filios ſemper amauerit: eſt'que rurſus ab eis non ſecus ac communis omniũ parens, circiter annos quadraginta (vt ſuprà notatum eſt) quibus regnabat, obſeruatus. Omnia ſpectaculorum genera (vt olim ſub Cæſaribus) ipſius Regis impẽſa ſunt ædita. Præterea vt honorem Vrbis ſuæ gloriæ præferret, vetuit ex auro, vel argento monetam cudi alia forma, quàm veteri, dum Romana Reſpub. floruiſſet. Vt autem ciues Romani vel nouis erigendis, vel inſtaurandis vetuſtioribus ædificiis, maiorem haberent commoditatem, parandæ calcis officinas in pluribus Italiæ inſulis fieri procurauit, calcem'que poſtmodum ciuibus, quorum principia ædificiorum cernerẽtur, liberaliter & ſine pretio eſt largitus, multáque alia pro publica & priuata Romanæ vrbis inſtauratione, ſupra hominum fidem effecit. Quod qui à fideli & copioſiſſimo teſte voluerit certius intelligere, legat Caſſiodori eius epiſtolaris ſcriptorum variorum libros, in quibus abundè cõperiet, ipſum Regem religionis Chriſtianæ, ſacrorũ locorũ, cæremoniarúmq;, & Pontificũ Romanorũ dignitatis curã enixius, quàm multi alii Chriſtiani Imperatores geſſiſſe, nihílque vnquam prætermiſiſſe, quod ab optimo Principe optari potuiſſet. Nec ſilẽda eſt eius pietas in S. Petrum, cuius templo Romæ in Vaticano trabẽ argenteã, mille & quadraginta libras pẽſantem, cum duobus ceroſtratis argenteis, quorum ſingula ſeptuaginta libras penſabant, liberaliter obtulit, tempore Hormiſdæ Papæ. Pari quoque humanitate vſus eſt erga vniuerſas Italiæ vrbes: quod maximè oſtendit edictum, in quo ciues iubet toto anni tempore, præterquàm tempore meſſis, & vindemiæ, ciuitates & oppida frequentare, obiréque munera, quibus anteà quietis Reipublicæ temporibus conſueuerant.

Cato.

THEodericus pater patriæ.

Romani Pontt. à Gothis plurimum honorati.

Gothorũ liberalitas in S. Petrũ

Gothorum ingens humanitas in vniuerſã Italię nobilitatem.

Non ſolùm enim agricolæ,ſed etiam honeſto loco nati, ob bellorum motus,quibus Italia diu afflictata fuerat,rura incolebāt, volentes potius ignobiliter villicari,quàm in luce hominū cum vitæ periculo verſari.

CAP. XXV.

Italiæ vrbes Gothorum liberalitate reſtitutę.

SVNT vrbes quædam ab eodem Rege, & Gothis ædificiis excultæ, Ticinum, Mutina, Regia domo vtrobique conſtituta. Arimini templum protomartyri Stephano erexit, vel conſummauit. Rauēnæ D. Martino baſilicam, Spoletum ſumptuoſiſſimo ædificiorum apparatu excoluit. Sipontinis tributa remiſit, vt vrbem ſemirutam reſtituerent. Aponi balnea, quæ ſunt in agro Paduano, muro clauſit, ædéſque balneis apꝑoſuit, vt commodius frequentarentur. Præterea (vt Iuſtinianus Venetus habet) maxima liberalitate vſus eſt erga ipſam Paduanā vrbem, dudum exciſam. Iacuerat enim annos LX. ab Attilæ demolitione dirutis mœnibus, & ſine vllo munimento. Miseratúſque eſt vrbem nobiliſſimam ad tam infelicem redactam cōditionem, vt ipſa per ſe ſurgere non poſſet: deinde vallo, & foſſa eam muniens, in priſtinam dignitatem, atque hominum frequentiam collocauit. Sed Rauenna Theodorici indulgentia, omnium Italiæ vrbium tunc maximè aucta eſt, excultáque ædificiis, ex vrbe Roma & Conſtantinopoli marmoribus aduectis.

Rauenna.

Erat que Theodericus talis in ornanda & conſeruāda Italia, vt & ipſam ab omni externa iniuria tueretur, & ciues in tanta pace & trāquillitate conſeruaret, vt omnes optimos Principes, qui vnquam ante ipſum fuiſſēt, iuſtitia, clementia, bonitate, æquitate ſuperauerit. Fuit enim (inquit Procopius) nemine inferior, qui à principio in dignitate Imperiali probatiores fuiſſent. Gothos quidem ac Italos, pari quadam & ſumma beneuolentia ſuapte humanitate proſequebatur, ita vt omnes (quod vtique difficillimum eſt) eius imperium oblectaret.

THEodericus omnium Imperatorum optimus.

CAP. XXVI.

OBTINVIT interim Theodoricus non ſolùm Italiam, Romámque Italiæ caput, ſed & inſulas, prouinciáſque,

quæ

Gothorum imperium latiſſimum.

quæ ipſi terræ adiacet,& cum his Dalmatiã,Liburniam, eam'qʒ Illyrici partem,quæ ad Hadriam ſpectat. Tenuit & Narbonẽſem Galliam in Comata Gallia. Præterea circa Rhenum gẽtes quaſdam ſuo regno adiecit. Pars ad hæc Pannoniæ,quæ ad Sirmium vergit,eius præſidio defenſa eſt aduerſus Bulgaros, qui relictis ſedibus,quas circa Iſtrum prope Pannoniam & Noricũ habuerunt,Thraciam populati ſunt:quam Zeno iniuriam nũquàm reprimere poterat,tũ quia res imperii nimis afflictæ erãt, tum quia Byzantio nuper conflagrato, Imperialis fiſcus euerſus eſſet. Ad poſtremum vt tutior eſſet Italia ab omni externarũ gentium inſultu,omnia alpium clauſtra, à mari ad Tridentinũ ſaltum,Gothorum Principibus attribuit, Tridentúmque muro cinxit. Verucam etiam(quæ eſt Monſfalco in agro Aquileienſi) à fundamentis erexit. Atque his Theodericus artibus,& prudẽtiſſimo ſtudio aſſecutus eſt,vt diu Italia cum magna Europæ parte,nullis bellorum terroribus fuerit obnoxia.

Tridẽtum à Gothis munitum. Monſfalco.

CAP. XXVII.

Romani diuturnam pacẽ turbant in eligendo Pontifice.

TANDEM Romani tam quieta & felicia ſecula in Summi Pontificis electione turbauerunt. Siquidem defuncto Papa Anaſtaſio, clerus & populus in controuerſiam deuénit. Cùm Symmachus in Lateranenſi (quã appellabant Conſtantinianã) & Laurentius in beatæ Virginis (quæ Noua dicitur) ædibus,vterque Romanus,in Pontifices eligerentur,delata eſt res Rauennam ad Regem Theodericum: qui quamuis eccleſiaſticas cauſas ſuo iudicio minimè ſubiici cognoſceret, conciliandis tamen partibus operas ſuas impẽdit,ratus ad æquitatẽ pertinere,quòd ille qui prius,& à meliore parte fuiſſet electus, in Pontificatu permaneret. Obtinuítque Symmachus: qui Chriſtiana vſus clementia,Laurentium competitorem aduerſariúmque,Nucerinis Epiſcopum dedit. Verùm cùm putaretur illa controuerſia plenè ſedata, Romani ad tumultum conſurgebant: in quibus vtraque pars ſuos defenſores inuénit, ſed diuerſis ſtudiis,& intentione non æquè incorrupta. Symmachi enim pars iure agens,à vindicta & iniuriis temperabat: at Laurentianæ partis defenſores ad vim conuerſi,in virgines,& ſacer-

Sciſma ĩter Symmachũ & Laurentium.

dotes immania exercebant, multúmque innoxii ſanguinis vbi-que eſt perfuſum. Nec quieuere tumultuantes, donec Sym-machus corã ſynodo ſe de obiectis criminibus purgaſſet. Quo facta, vna omnium voce Laurentius condemnatur. Præterea Clodoueus Francorum Rex, non paruum negotium Theode-rico fecit, quando Alarico Veſgotho, Hiſpaniarum Regi, eò quòd Arrianam hæreſim foueret, bellum indixit. Deinde coactis vn-decunque copiis, in Hiſpanias aduerſus eum duxit. Alaricus contrà haud ſegnius à Burdegala Vaſconiæ vrbe mouens, cum valido occurrit exercitu, hoſtem'que ad ſe venientem in Picta-uis excepit. Fuit id prælium atrox, & aliquandiu anceps: ad poſtremum Alarico cadente, victoria partibus Clodouei acceſ-ſit: qua elatus, quotquot Arrianæ ſectæ vrbes reperit, diripuit & deſtruxit. Almaricus Alarici filius, Theodorici gener ado-leſcens, cum quibus potuit paterni exercitus reliquiis, intra Py-reneos ſaltus, vt Hiſpaniam tueretur, ſe recepit.

Clodoueus Frãcorum Rex in Alaricum Hiſpaniarũ Regem pugnat.

Alaricus moritur.

CAP. XXVIII.

TVLIT iniquo atque indignanti animo Alarici caſum Theodericus, & hanc ſoceri ſui victoriam, non magis affinitate motus, quàm Arriano nomine, cuius erat ipſe ſtu-dioſiſſimus: & iam ſua ſponte meditabatur, quomodo Almarico genero opitularetur, vt infrà lib. XVI. dicemus. Intereà Anaſta-ſius Imperator Conſtantinopolitanus, renuntiata ſibi victoria Clodouei, gauiſus eſt vltionem de Veſtrogothis imperii ſui euerſoribus, ſumptam fuiſſe ſuis tẽporibus: miſſáque legatio-ne Clodoueo de proſpero rerum ſucceſſu gratulabatur. Attu-lerunt, qui ad id miſſi ſunt, illi tunicam blatteam dono, qua ſo-li vtebantur Imperatores, & alia quædam inſignia: epiſtoláſque miſit, in quibus eum Patriciũ, Cõſulémq; appellauit. Erat'que Clodoueus Turonis conſtitutus, quando tantum ab Impera-tore Romano munus accepit. Proinde poſt ſolennes Chriſtia-norum cærimonias, eam induit veſtem, & ſedẽs in equo, num-mos in multitudinem, quæ magna ad eam ſolennitatem adue-nerat, diſperſit, acclamante populo, non Patricium fore, & Cõ-ſulem, ſed Auguſtum etiam Clodoueum. Qui ea ſociatus põ-

Anaſtaſius Imp.

pa,

pa, Pariſios accedens, eorum vrbem tunc primam regni Francorum ſedem (prout hodie eſt) conſtituit: ædificauitq; magnificentiſſimo apparatu templum, quod Principi Apoſtolorum pro victoria vouerat. Quæ cùm intellexiſſet Theodoricus Oſtrogothorum Rex, tunc in Italia potentiſſimus, ægerrimè tulit, vel quia ſoceri Clodouei audaciam damnauit, vel quod magis eſt veriſimile, indignè tulerat, quòd tantam cum Græcorum Imperatore amicitiam coniunxiſſet, ratus hæc omnia in ſuam, & Oſtrogothorum contumeliam fieri. Super omnia verò diſplicuit, quòd nepotem ex filia Almaricũ paterna poſſeſſione depulerit. Proinde coactis vndecunque quadraginta millium copiis, quibus Ilbam ducẽ præfecit, eas que in Vaſconiam, quam Veſtrogothis ademptam Clodouei exercitus occupabat, emiſit. Fit igitur inter Oſtrogothos & Francos acerrimus congreſſus: & tandem Oſtrogothi victores euaſerunt, proſtratis & profligatis triginta millibus Francorum in Vaſconia: quæ recepta eſt pro Almarico defuncti Alarici filio, cui iam inde regnum incolume manſit Theoderici præſidio: qui quãdiu deinceps in humanis erat, præſtitit Veſtrogothorũ res tutas in Hiſpania ab omni Francorum iniuria.

Pariſius prima Frãcorũ ſedes.

Oſtrogothorũ & Francorũ bellum.

Franci victi & ꝓfligati à Gothis.

CAP. XXIX.

NEQVE ſilenda eſt Theodorici liberalitas, qui Liguſtinis magnam frumenti copiã ex horreo publico erogauit, quia Oſtrogothorum exercitus per Liguriam in Vaſconiam tranſiens, ipſam nonnihil afflixerat. Ita enim habuit iuſtitiam cum æquitate atque humanitate cõiunctam, vt nullus vnquam magis. Afferuntur ad id probandum duo non prætereũda exempla à Iuſtiniano Veneto. Aſſerit enim Theodericum fures adeò acribus pœnis inſectatum, vt liceret per omnem ferè Italiam apertis ianuis dies & noctes agere. Alterum autẽ, quòd cùm mulier defuncto marito ſecundas nuptias amatori ſpopõdiſſet, & conditionẽ addidiſſet, filium domo eiecturam, queſtus eſt filius de matre apud Theodoricum: negabat cõſtanter mulier ſuum eſſe filium, ſuppoſitũ dicebat. Cùm eniteretur, multis hinc atque hinc argumentis contendebatur. Rex ingenio

Theoderici liberalitas in Ligures.

THEodericus in fures acerrimus.

THEOderici mira dexteritas in iudicijs.

ſagax, vt veritatem erueret: Atqui, inquit, ô mulier, potes ſi me audis facilè iſta te moleſtia liberare: quin tu iuuenem iſtum, qui filium tuum ſe facit, maritum accipe: minor eſt ætate, & facie liberaliore. Mulier omnino commota, primùm ſubſtitit quid reſponderet. Cùm aliquandiu ſe collegiſſet, multis cauillationibus eam rem ſubterfugere, neque ſibi ipſi conſtare cœpit, ſed omnia ambagibus inuoluere. Theodorico maior orta eſt ſuſpicio. Itaque finxit ſe pœnam addere, niſi conſentiret. Tunc adacta mulier ſceleris horrore, ſuum eſſe filiū confeſſa eſt.

CAP. XXX.

MORTVO intereà apud Byzantium Imperatore Anaſtaſio, ſucceſſor, & filius eius Iuſtinus, Chriſtianæ pietatis amantiſſimus, volens omnes hæreſes in Chriſti religione excitatas, & præſertim Arrianā veſaniam radicitus extirpare, omnes eius ſectæ Antiſtites in toto Orientali imperio eiecit.

Iuſtinus Imp. Arrianos Epiſcopos proſcribit.

Tulit eam rem Theodoricus permoleſtè: imbibitā enim à Zenone Imperatore Arrianam labem, vſque ad vltimū diē mordicus tuebatur. Quocirca aduerſarios ſuos exiſtimabat omnes, quos Catholicæ fidei aſſertores inuénit. Hinc optimos ciues Romanos, Symmachum & Boëtium, ad delationem duorum factioſiſſimorum ciuium Romanorum, Opilionis & Gaudētii, ſuſpectos habebat, quaſi Iuſtini partibus ſtuderent, cuius optimam popularémque adminiſtrationem longè ſuſpectiorem timebat. Déinde cùm Theodatum nepotem ex Galliæ Narbonenſis adminiſtratione ad Hetruriæ prouinciæ principatum reuocaſſet, permiſit Senatui, vt vnū aliquē patricii ſanguinis (quē vellent) mitterent, qui prouinciæ præeſſet. Quod ideò fecit, ne Senatus de eius ſolita clementia dubitaret. Sciuit enim verum eſſe, quòd Princeps, qui vni facit iniuriam, omnibus comminari videtur. Attamen ſemel irritatus Regis animus, his ſuſpicionibus ſæuire non deſtitit: quin legationis prætextu, Ioannem Pontificem, & ex Senatorio ordine quoſdam clariſſimos Principes (adiuncto his Eccleſio Rauennate Antiſtite) vt res minus ſuſpecta eſſet, procul Italia ablegauit.

Symmachus & Boëtius.

Eccleſius Rauēnæ Antiſtes.

CAP.

CAP. XXXI.

Theoderici legati ad Iuſtinũ Imp.

HI ad Iuſtinum ire iuſſi, hanc mãdati ſummam ſecum deferebant: Audiſſe Theodericum Iuſtini edictũ de Catholicis, & Arrianis: non dubitare hoc in ſui contumeliã factũ, quem iampridem infenſum habuerint, & Anaſtaſius pater, & Iuſtinus filius, nulla quidem ipſius culpa, ſed ob Italicum regnum iuſtis armis quæſitum, conſeruatúmque, & auctum ſumma cum iuſtitia,& diligẽtia: prouidè quoque agi cum Iuſtino,ſi imperium ipſe ſuum tam diligenter adminiſtret, vt illi ſuperſit tempus, otiúmque ad ſacerdotalia iudicia curanda: cẽſere præſtãtius eſſe,vt Reges,Pontificéſque ſeorſum quiſq; munera ſua obeant: certent inter ſe verbis ſacerdotes, dummodò vi temperent,& armis. Moneant igitur Iuſtinum,vt abſtineat edicto: quod niſi fecerit,certiorem faciant, quicquid ille iniuriæ intulerit Arrianis eccleſiis, idem quoque ſe Catholicis illaturum. Excepit Iuſtinus Pontificem multa veneratione, demiſſúſque ad eius pedes, vt Dei vicarium oſculo adorauit.

Iuſtinus Imp. pedes Papæ oſculatur.

Incidit inde difficilis conſultatio, vtrum Arriani reſtituendi eſſent: eſt'que Pontificis & legatorum lachrymis eò deuẽtum, vt Iuſtinus potius Arrianos diuinæ prouidentiæ permitteret, vti per ſe aliquando veritatem reſpicerent, aut opportuniore tempore omnibus terris ea peſtis exploderetur, ne Roma, & omne Italicum nomen ex ea re maiorem cladem adiret.

Romanus Põt. pro quiete Arrianorũ orat.

Papa orat vt Iuſtinus Arrianos reſtituat.

Datum eſt Pontifici & legatis, vt Arriani reſtituerentur, ſuóque inſtituto viuerent. Dimiſſurus oratores Iuſtinus, vt in illorũ honore etiam ſuo conſuleret, à Ioanne Pontifice (Conſulibus Romanis,Senatoribúſque ſubminiſtrantibus) voluit coronari. Verùm quantò maiore honore legati à Iuſtino afficiebantur,tantò maiore inuidia Theodoricus inflammatus eos redeuntes excepit, quaſi omnia humanitatis officia,ab Imperatoria benignitate in eos collata, in ipſius contumeliam facta fuiſſent.

CAP. XXXII.

Theodoricus fit tyrannus.

PROINDE iam ex optimo Rege ſeuerus tyrannus effectus, nõ erubuit ſanctiſſimum Pontificem, & integerrimos legatos, variis criminibus inſimulatos, in tetrũ atque horrendum carcerem coniicere, deinde fame atque inedia, & pedore cruciatos extinguere. Nec diſſimili furore deſæuit in nonnullos Romani Senatus Principes, in quorum numero Boëtium, & Symmachũ iampridẽ apud Papiam relegatos, interfici iuſſit: Boëtium quidem, quaſi librum illum nobiliſſimum, quem de Trinitate aduerſus Arrianos conſcripſit, in eius contumeliã compoſuiſſet. Ipſe non multò pòſt, vt nõnulli volũt, apoplexia, nonnulli ventris profluuio, magnis cruciatibus extinctus eſt, anno trigeſimooctauo poſt adeptum Italiæ regnum, & toto tempore (excepto nouiſſimo anno) adeò clementer adminiſtratum, & auctum, vt optimum quenque antiquorum Principum non æquaſſe ſolùm, ſed ſuperaſſe videretur. Eſt Procopii autoritate proditum, paucis diebus poſt Boëtii & Symmachi cædem, cum cœnãti Theodorico caput piſcis eſſet oblatũ, refugiſſe Theodoricum, quaſi Symmachi faciem oblatam vidiſſet, quæ inferiore labro mordicus apprehenſo, toruis ſibi oculis minaretur, territúmque eo oſtento in mortiferum incidiſſe languorem, ſtatímque deficientibus membris in cubiculum ſeceſſiſſe, vbi lecto decumbens, & parumper quieſcens, magnam togarum vim vt ſibi ingererent, iuſſiſſe. Deinde Elpidio medico omnibus quemadmodum accidiſſent diligentius explicatis, in Symmachum Boëtiúmque patratum à ſe ſcelus acerbo luctu deflebat: quo deniq; deplorato, ex accepta calamitate dolore ingẽti affectus, haud longè pòſt moritur, cùm primùm id iniuſtitiæ & vltimũ in ſuos ſubditos exẽplũ exercuiſſet. Fuiſſet nimirum longè felicior eius exitus, ſi ſuorum Gothorũ conſilia ita in extremo anno attẽdiſſet, quemadmodum ſemper anteà audiuerat, & illorum ſeditioſorum Romanorum, Gaudentii & Opilionis, delationes ſuſpectas & pernicioſas à ſe longius remouiſſet. Próinde huius tanti viri morte relictum mortalibus exemplum, nullam eſſe rem fortunæ vicibus non ſubiectam,

Boëtius.

Oſtentũ fatale.

THEOdorici pœnitentia.

Theodorici mors.

Gaudentius.

Opilio.

Fortunæ viciſſitudo.

ctam, non opes, non liberos, non imperium, non denique virtutem ipſam, quam Ethnici Philoſophi ſupra omnem fortunam ſtatuerunt: eripiuntur omnia illa, & inuaneſcunt: at conſtans & ſempiterna felicitas eſt, quam optimus Deus mortalibus gratis infundit, nec igni, nec ferro, nec ipſa quoque corporis ægritudine labeſactandam.

IO. MAGNI
GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM SVEONVMQVE
Liber Decimus.
CAP. I.

Amalaſuēta 40. inter Reges externos.

AMALASVENTA déinde paterno imperio potitur, quam nonnulli ob Gothicæ linguæ ignorantiam Amalaſuentam vocant, cùm Sunta apud Gothos in nullo vſu ſit, Suenta verò iuuenculam, & Suen adoleſcentulum ſignificet. Igitur Amalaſuenta iuuenculam ex Amalorum nobiliſſima familia genitam oſtendit. Hæc filia erat Theodorici, eíque non extante prole maſculina, in regno cum filio ſuo Atalarico, ſeptēni puero, quem ex Euchario Gotho, & magnæ nobilitatis viro ſuſceperat, ſucceſſit: de cuius egregiis laudibus plurima à grauiſſimis autoribus ſcripta inueniūtur, præſertim ab integerrimo viro Caſſiodoro, Romanæ vrbis Senatore, à quo nonnulla breuiter excepimus. Inquit enim neminem eam mulierem ſine veneratione videre potuiſſe, audire loquentem fuiſſe miraculū, Græcis Latiníſque literis egregiè fuiſſe imbutam, omnium gentium nationúmque, quibus cum Romano imperio aliqua eſſet conſuetudo, linguam nouiſſe, vernaculæ vocis ſono, quaſi inde duxiſſet originem, locutam: tantæ autem grauitatis, ac in ſimulando & diſſimulando prudētiæ, vt cum improbos redargueret, acriúſque increparet, nihil ſibi quod acerbū eſſet illatū & dicerent, & ſentirent. Quibus ex rebus tantā ſibi cōparaſſe dicit tum autoritatē, tum amorē, vt

Amalaſuētę mirificę laudes.

illi

illi nõ paruiſſe,etiamſi nulla timeretur pœna,nefariũ duceretur.

CAP. II.

HAEC ſapiens mulier primam curam poſt ſuſceptum regnum adhibuit, vt publicam gratiam, quam pater ſuggeſtione maligno-rum hominum imprudẽter deceptus ami-ſerat,prudentius agẽdo recuperaret. Quo-circa Symmachi & Boëtii filiis, ablatũ pa-terna ſeueritate patrimoniũ reſtituit, aliíſqꝫ compluribus operibus ſumma laude meritò extollendis,pater-nam culpam abolere contendit. Filium Atalaricum vt Roma-nis moribus,& diſciplina inſtrueretur, ſummoperè curauit, vt facilè in optimum Principẽ euaſiſſet,niſi tres Gothi illius edu-catores,rapinis (quibus aſſueti erant) inhiantes,prudens id Re-ginæ conſilium peruertiſſent,affirmãtes Gothorum proceribus nequaquàm placere, eorum Regem ſub magiſtrorũ formidine educari,qui minas & verbera incutientes, non fortem Regem, ſed meticuloſum ſeruum efficerent, cùm contrà magis expedi-ret,vitam inter Gothorum duritiem acturum, omni maiorum reuerentia ſolutum,inter coæuos viuere,armáque & equos tra-ctare, quibus animi vigor, generoſitáſque à maioribus accepta indies augeretur. Illúdque ſedulò dicebant, Theodericum ip-ſum liberos ad ludimagiſtros non mittendos quocunque pa-cto cenſuiſſe, id'que frequentius vſurpaſſe: Haudquaquàm eos quos ferulæ timor iam ſemel inuaſiſſet,gladios & lãceas magni-facturos. Vnde par fore ducebant, Amalaſuenta vt minimè præteriret Theodericũ patrẽ, qui cùm tãtarum Rex ſit vrbium factus, & regnum ſuſceperit, nulla ex parte contigerit literas ipſas,nec auditas quidem vſpiam perceperit. Quocirca Regina, inquiunt, pædagogos iſtos miſſos nunc facito,& Atalarico qui ſecum viuant coæuos dato,vt ætate vna & floridà prouehantur, & ad virtutem virilitatémque impellantur.

Amalaſuentæ clementia.

Puerorum cor ruptores.

CAP. III.

HAEC etſi Reginã nõ latebant quorſũ tenderẽt, tamẽ ne refragari eorũ poſtulationi videretur, cõſẽſit. Adoleſcẽnſ-que æqualiũ cõuerſationi traditus,breui admodũ tempore in laſciuiorẽ vitã,ſcortáqꝫ,& libidines,ac cæteras huiuſmodi vo-

Diſsimulatio pe riculoſa.

luptates tranſuectus eſt. Matri verò, præſertim poſt Iuſtini Imperatoris fatum, cuius potentiam formidabat, adeò repugnans eſſe cœpit, propter malos ſuaſores, vt neque adire illam, neque alloqui dignaretur. Quibus artibus cùm prudentiſſima Regina intelligeret ſe ab aduerſariis oppugnari, regnóque priuari, non tulit dolorem magni animi mulier, ſed tres illos Gothorum proceres, qui autores ſuaſoréſque malorum conſiliorũ puero erant, primùm in diuerſas Italiæ prouincias, ne Regiam indolem penitus corrũperent, emittere, déinde miſſis clàm perſuſſoribus occîdi curauit. Quo peracto, adoleſcentem ſibi reconciliauit, ipſúmque melioribus conſiliis imbuens, effecit, vt ſpem de ſe bonam (ſi per fata licuiſſet) polliceretur.

Conſilium malum conſultoribus peſſimũ.

CAP. IIII.

Athalaricus 41. Rex externus.

ATALARICVS igitur paulò adoleſcentior Theodorici ex filia (vt dictum eſt) nepos, quamuis à principio ad quorundam malignorum ſuggeſtionem cõtempta matre regni gubernacula præripere conaretur, attamen prudentia matris ad mitiorem animum reuerſus, talem ſe deinceps exhibuit, vt Caſſiodorus affirmet, ipſum omnia ad exemplar aui Theodorici geſſiſſe, & quãdoque melioribus conſiliis vſum fuiſſe. Quamuis enim ſectã Arrianam à patre acceptam tueretur, Bonifacium tamen, & Ioannem (cui etiam Mercurio nomen erat) Summos Pontifices, qui ſucceſſiuè per eius tempora fuerunt, non ſolùm proſecutus eſt magnis fauoribus, & honore, ſed & à Romano Senatu, ac populo honorandos curauit. Extant etiam eius decreta de Epiſcopis à Romano Pontifice, & nullo alio ordinandis: de rebus ſacris à nemine diſtrahendis: & demũ de eccleſiaſtica libertate ſeuerius conſeruanda. Prætereà Romam, & omnes Italiæ vrbes à ciuibus frequentari, boníſque artibus operam dari præcepit. Salarium in vrbe Roma liberalium artium præceptoribus (quod multis annis omiſſum fuerat) conſtituit. Publica Vrbis ædificia vel fortuito caſu, vel vetuſtate collapſa, quæ pater inſtaurare

Caſsiodorus.

Gothorũ in Sũmos Põtifices, & clerum fauor.

Romani Pont. autoritas.

Eccleſiaſtica libertas.

Studiũ per Gothos reſtitutũ.

ſtaurare inchoauit, adeò diligenter continuauit, vt neceſſarium fuerit aliunde marmora adduci, quæ iam in ruinis, & exhauſtis ruderibus deficiebant. Itaque omnia ad prudentiſſimæ matris conſilia, & materni aui exempla diſponens, nihil ab eo perperàm perpetratũ credimus, præter illius peſſimi delatoris Opilionis, qui optimis viris Symmacho & Boëtio vitã, clariſſimóque Regi Theodorico optimam famam abſtulerat, ſublimationem ad ærarii præfecturam, quem iuſtius legibus puniendum tradidiſſet.

Indigna Opilionis traditoris exaltatio.

CAP. V.

TANDEM eſt ingeſta in regnum pueri non parua difficultas, ob Francorum Burgundionúmque in Italiam irruptionem: quam hunc maximè in modũ factam fuiſſe didicimus. Clodomirus, Childelbertúſque, Clodouei Francorum Regis filii, mortuo patre paternum regnum ita diuiſerunt, vt eorum nepoti Theoberto (quem in Metenſibus Regem conſtituerãt) partes Burgundiæ Germaniæ'que, quas occupauerat Clodoueus, quæ'que in alpibus ad Italiam ſpectant, aſſignarent. Qui quoniam rapinis aſſuetus eſſet, vicinas Italiæ partes moleſtare, atque vaſtare contendit. Quod cùm Amalaſuenta intellexiſſet, miſſis ad Francorum Reges legatis, oſtendit valde neceſſarium fore, vt omnis controuerſiæ materia inter Italiam, & Principes Italiæ vicinos, quantotius aboleatur, ni velint omnes ab Imperatore Iuſtiniano impugnari, & expugnari. Impetrauítque prudens Regina per eam legationem, fœdera inter Atalaricum filium, & Theobertum conſtitui, & confirmari, Theoberto Romanam prouinciam in vim ipſorum fœderum retinente. Nec parum cumulata ſunt pueri Regis incommoda, quòd Regina Theodatum cõſobrinũ ſuum, à populis Hetruriæ ob iniquas exactiones accuſatum, ad reſtitutionem compulerit. Is enim tam iuſtam Reginæ ſententiam périnde ac grauẽ iniuriam interpretatus, cœpit (vt autor eſt Procopius) agere apud Iuſtinianum Imperatorem de Italiæ ad imperium reſtitutione. In his cogitationibus occupato Theodato, Reginâq;

Francorum Regum belli apparatus in Gothos.

in multa rerum perplexitate fluctuante, præmaturus Atalarici Regis obitus omnes eorum cogitationes in noua conſilia permutauit..

CAP. VI.

Atalarici mors.

ANNO enim octauo, ſiue (vt aliis placet) decimo, poſtquàm à Regina matre in regni conſortium aſſumptus fuerat, diem clauſit extremum. Tum Regina in maiore perplexitate conſtituta, cogitare cœpit, quomodo ſuæ orbitati, & publicæ Gothorũ ſaluti melius efficaciúſque conſulere poſſet. Tandem poſtquàm diu multúmque de rerum gerendarum ordine deliberaſſet,

Theodatus Hetruriæ princeps.

Theodatum Hetruriæ, & magnæ partis Italiæ Principem, qui ſolus ex Theodorici ſanguine reſtabat, ad ſe inuitatũ, magna & ſingulari humanitate excepit, eum'que (teſte Procopio) multis idoneíſque verbis ad id inducere contẽdit, vt præteritarum controuerſiarũ oblitus, cogitare velit, quomodo Gothorum regnum ſingulari Theodorici prudentia fundatũ, erectum, & auctum conſeruari poſſit, & ſi iureiurando ſe obligare vellet, vt præteritarum iniuriarũ memoriam à ſe penitus abiiceret, ipſa eum primò in ſuum maritum, deinde Regem, & regni conſortem aſſumeret. His Theodatus omnibus auditis, quæcunque Amalaſuentæ animo eſſent, fraudulenter per ſacra iurans, facturum ſe omnino pollicetur. Hoc pacto Amalaſuẽta

Theodatus fit Rex beneficio Amalaſuẽtæ.

partim propria ſententia, partim Theodati iuramento eluſa, hunc in Regem conſtituit, futurũ credens, vt quẽ pater Theodericus viuens multis magníſque beneficiis (conſyderata eius indole, quæ optima videbatur) affecerat, in nullo prorſus ab auitis vel paternis moribus degeneraret.

Theodati indoles optima.

Videbatur enim adoleſcẽs ingenio eſſe mitiore, & ad diſciplinam virtuteſque liberales accommodo. Erat enim literis Græcis, Latiníſque liberaliter eruditus, multum in Philoſophia verſatus: Platonem plurimum in manibus habebat.

Theodatus hiſtoriã ſcripſit.

Scripſit ſui temporis hiſtoriam. Videbatúrque laudis, & gloriæ cupidior, cæterùm natura imbecillis, & inconſtans, multis vitiis ita laborabat, vt nulli rei præterquàm

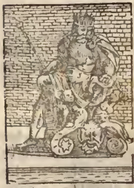
Theodati ſordida auaritia & imbellia.

cumulandæ pecuniæ, cui auidiſſimè inſeruiebat, videretur idoneus. Regina tamẽ impellente, vnicum inuitus regno addidit

virtutis

virtutis officium. Nam dum Amalaſuenta Rauennæ conſtituta ipſum in regni conſortem aſſumpſit, Theobertus Metēſium Rex, multa Burgundionum armatorum millia in Liguriam, atque AEmiliam, Alemannos verò in Venetiam miſit: quibus Theodatus magno Gothorū Italorúmque exercitu ſuccinctus, obuiàm iuit, commiſſóque prælio, vtranque gentem nō ſine illarum cæde Italia eiecit. Deinde miſſo exercitu, quem in vtraque expeditione habuerat, prouinciam Romanam per legatos recuperat. Interim eximia Reginæ virtus multas ipſius Regis ineptias, prudenter omnia adminiſtrando tegebat.

CAP. VII.

THEODATVS ergo ſumma Amalaſuentæ gratia ad Gothici regni faſtigium ſublimatus, quandiu omnia Regiæ maieſtatis negotia ex cōſilio ſapientiſſimæ coniugis exequebatur, tam diu publicæ omnium ſubditorum vtilitati, ſuæ'que propriæ conſuluit honeſtati. Ex eius ſiquidem conſiliis, omnia illa præclara facinora, quæ Caſſiodorus in ſuis Epiſtolis Theodato attribuit, prodierunt. Hinc enim pax à Iuſtiniano Imperatore, & Francorum Regibus, ac eorum nepote Theoberto, per datas multiplices epiſtolas, miſſóſq; oratores, etiam ex Senatu, enixius petita: hinc Summi Pontificis veneratio, & ſuſcepta accuratius cleri, ſacrarúmque rerum protectio: hinc aduecta magnis ſumptibus à Conſtantinopoli marmora, quibus Romam ornari curauit: hinc illa liberalitas proceſſit, qua in Ligures, AEmilienſéſque, & Venetos vſus fuit. Ipſis enim populis ob accepta à Burgundionibus Germaníſque damna, tertiæ partis vnius anni annonam ex publico eſt largitus. Quam quidem annonam Ligures, AEmilienſes, Papienſes, & Veneti, ex Taruiſino & Tridentino horreis acceperunt. Hunc etiam Regem ſcribit Caſſiodorus elephātes tunc ex ære via ſacra, ad naturalem beſtiæ magnitudinem extantes, quæ ruinam minabantur, inſtaurari iuſſiſſe, ea (vt videtur) ratione, quòd pueri adoleſcentéſque Romani, viſa beſtia-

Theodatus aliàs Theodeatus 42. Rex externus.

Theobertus rex Franciæ.

Summi Pontificis & cleri veneratio.

Elephantum ſtatuæ.

rum magnitudine,in quas eorum parentes pro patria & deco- re pugnauiſſent,animos ad fortitudinem maiorum eleuarent. Sed breuis hoſpes erat virtus in corde tyranni. Pauco enim tempore euoluto,optima Regina compertum habuit, ſe nihilò feliciorem fuiſſe in conſobrino,quàm in filio arrogando. Depoſito ſiquidem reſpectu,quem ad illuſtriſſimam Reginam habebat,auarum ignauúmque ſe prodidit,laborẽ fugere, inertiæ ſeſe dedere, odiſſe tam virtutẽ,quàm virtuti deditos,congregãdæ pecuniæ incumbere, vt dicere non dubitaret, ſe ſibi prouidere,ne fortè ſi dimittendum fuerit regnũ, vitam nõ poſſet ducere. Infelix in vtroqꝫ Regina,cũcta vt poterat adminiſtrabat.

Theodatus fit tyrannus.

CAP. VIII.

FEREBAT indignè quoque Theodatus omnia,quæ prudẽs Regina attẽtabat,& iam neque ipſe facere,neque Reginam permittere poterat. Mox'que homo ingratiſſimus, ad ſummam ingratitudinem adactus, quaſi aliena virtus ſibi dedecori eſſet, eam in lacus Vulſinenſis inſulã relegauit: deinde vt atrox facinus atrociore crudelitate cumularet, noluit eam aliquo ſimplici mortis genere interire, ſed crudeliſſimis viris, quorum ipſa propinquos ob filiĳ corruptionem iuſtiſſimè necari fecerat, eam (prout vellent) occidendam reliquit. Quis enim dubitat,quin illi ipſam variis,atqꝫ exquiſitis ſupplicus affixerint,quando per ingratiſſimum Regem licuit eam pro ſua ipſorum voluntate trucidare? Quæ res vt Italos præ cæteris omnibus,ita & Gothos vniuerſos intolerabili mœrore affecit. Erat enim hæc fœmina(vt ſuprà ex Caſſiodoro oſtendimus) quibuſuis humanis virtutibus excellentiſſimè decorata. Quocirca Theodatus omnibus inuiſus, publico atque inextinguibili odio laborare cœpit. Improbum quippe ſcelus omnes deteſtabãtur: tantámque ex eius enormitate inuidiam conflauit, vt nullus propè,aut procul poſitus,ipſum ſine horrore potuerit nominare,aut nominatũ audire. Statímqꝫ Iuſtiniani oratores, qui nuper aduenerant, audita illuſtriſſimæ fœminæ morte tam indignè perpetrata, præſente Theodato,& adſtantibus Gothis, Deum

Amalaſuẽta ab ingratiſsimo Theodato relegatur,et occiditur.

Theodatus omnibus inuiſus.

Deũ & homines ſimul obteſtabantur, eos omnino ob id ſcelus à Iuſtiniani fœdere diſiunctos eſſe, nec ab ipſo aliud quàm cõflictum & vindictam expectaret. Theodatus verò prorſus imprudens, Amalaſuentæ interfectores in ſummo honore cultúq; habebat, illíſque ſe bene velle palàm oſtendebat: & tamen ipſi Imperatori, & Petro inter Imperiales legatos præcipuo, perſuadere contẽdit, Amalaſuentam non ſuo iuſſu, aut conſenſu, ſed quorundam Gothorum temeritate interemptam.

CAP. IX.

IMPERATOR autem vbi iam didiciſſet quemadmodum cum Amalaſuenta actũ fuiſſet, confeſtim ſe ad bellum parabat, vindictam de tam nefario vxoricida ſuſcepturus. Quod cùm Theodatus animaduerteret, cœpit more omnium tyrannorum trepidare leuis & inconſtans homo, nunc per legatos pacem deprecari, nunc, ſi bellum inferat, minari ſe deſenſurum, atque ita ſe tum verbis, tum factis gerere, vt facilè intelligeret Iuſtinianus, ſe bellum ſuſcipere in hominẽ qui minari ſciret, vincere autem neſciret. Pœnituit tunc Theodatũ (ſed erat pœnitentia nimis ſera) quòd optimæ Reginæ pro gratia odium, pro beneficiis iniurias, pro regno necem repẽdiſſet, attamen cùm conſultius exiſtimaſſet, Imperatoris gratiã quàm vindictam expectare, multos nuntios, plures literas, ſeduláſque interceſſiones, quibus inſtans bellum auerteretur, adhibuit, atque inter multas, quas ad Imperatorem, vxorémque eius epiſtolas dedit, vnam diligentius ornatiúſque ſcripſit, in qua Romã, Italiámque loquentes facit, pacem optimo Regi, doctiſſimo Principi, Romæ & Italiæ amantiſſimo patri, mitiſſimóque domino implorarent. Tãtúſque erat illi timor, vt parum putaret Senatores Romanos mittere oratores, niſi etiam Agapitum Summum Pontificem pariter emiſiſſet: quem tamen nullo prorſus commeatu, ſiue viatico iuuit, vt bono Põtifici neceſſariũ fuerit aurea argenteáque vaſa, ſacrorum vſui deputata, ex beati Petri ſacrario accepta, apud vſurarios collocare, quò itineris expẽſas ab eis acciperet. Qui à Iuſtiniano non vt malè meriti Regis legatus, ſed vt Dei in terris vicarius exceptus, atque cum ſumma

Iuſtinianus bellũ in Gothos parat ob cędẽ Amalaſuentę.

Theodatus pacem à Iuſtiniano petit.

Agapitus Papa fit legatus Theodati.

veneratione in Conſtantinopolim introductus eſt. Paſſúſque eſt Imperator ſe ab eo exorari, vt iniuriam nefariæ cædis in Amalaſuentam illatæ, quam Agapitus deprecãdam aduenerat, Theodato remitteret.

CAP. X.

Eutyciana hæreſis.

EGIT deinde Iuſtinianus cum Agapito, vt Eutycianam opinionem comprobaret: à qua pientiſſimus Pontifex labe cùm magnoperè abhorreret, inſtarétq; Imperator minas precibus miſcẽs, Putabam, inquit Agapitus, veniſſe me ad Chriſtianiſſimũ Principẽ, ſed vt deprehendo, veni ad Diocletianum. Tam libera voce delectatus Imperator, vel quia Deus id fecit, in cuius manu ſunt corda Regum, Anthemio huius hæreſis fautore eiecto, Mennã in Conſtãtinopolitanum Epiſcopum ordinauit, tãtũ abfuit, vt ob eam rem iam inde aliquo modo Agapito infeſtus fuerit. Nec multò pòſt Agapitus Conſtãtinopoli mortuus eſt. Deinde corpus eius loculo plumbeo Romam delatũ, & in Vaticano ſepultum eſt: quamuis alii affirment, ipſum in Vrbem reuerſum, continuò deceſſiſſe. Quo defuncto, Theodatus Rex clerum Romanum (quod nullus ante eum tyrannus facere auſus eſt) in electionem, quam faceret, illata vi cõſenſum promittere coëgit, & pecunia per pactionem accepta, Sylueriũ Pontificem creauit. Quod factum adeò diſplicuit Imperatori, vt propter eam iniuriam accenſus fuerit ad inferendum bellum Theodato, cui iam intercedente Agapito (vt diximus) mortem Amalaſuentæ remiſerat. Conſyderans igitur Theodatus ſe in publicum & periculoſum odium propter ſua temeraria facinora deueniſſe, incepit melioris vitæ ſpeciem oſtentare, tributa & Regios prouentus in pleriſque locis imminuens, alibi verò in totũ tollens: liberauítque omnes fiſco obnoxios, & qui ob delicta in Rempub. commiſſa, in publicis vinculis tenebantur. Ille tamen inuiſi Regis conatus ſemper minor reputatus eſt comparatione flagitiorum prius commiſſorum, ideóque nullã autori gratiam poterat conciliare. Maximum verò odium ob annonæ penuriam, quæ per vniuerſam Italiam ſuborta fuit, cõtraxit, quando maiorem vinorum, quàm frumentorum curã

Anthemius hæreticus.

Syluerius Papa Simoniacè electus.

ſe gerere

ſe gerere patenter oſtendit. Cùm enim compertum haberet, in Veronenſi agro Accinaticum eſſe vinum, odoris ſoporiſque ſuauiſſimi, magnam eius vim ſummo cum fiſci impendio Romam adduci curauit. Vinum etenim illud aſſerit Caſſiodorus colore fuiſſe purpureo, ſapore præcipuum, cuius dulcedo ineffabili ſuauitate ſentiebatur, cùm tamen & tactus eius denſitate pinguefceret, vt carneus liquor, aut potio edibilis videretur. Sed annonæ penuriã ſubleuaturus, ad tribunos maritimos Venetiarũ epiſtolam dedit, quæ nouæ vrbis Venetæ paulò antè (vt in hiſtoria Attilæ diximus) inchoatæ, prima incrementa qualia fuerint, ante oculos ponit, & haud ſecus deſignat, quàm ſi ad tanti populi, tamque excellentis vrbis oſtendendam originem, tunc à Caſſiodoro Rauenna oriundo, & qui locum inſpexit, perſcripta fuiſſet.

Vinum optimũ apud Veronã.

Theodatus annonæ penuriã ſubleuat.

Venetæ vrbis origo.

CAP. XI.

CVM enim Theodatus Rex Laurentium quendam miſiſſet in Iſtriam procuraturum annonam, quæ Rauennam aduceheretur, exercitibus & Italiæ populis diſtribuẽdam, dictis Venetiarũ tribunis in hæc verba Theodatus ſcripſit: Data pridẽ iuſſione, cẽſuimus vt Iſtria prouincia vini, & olei ſpecies, quarum præſenti anno copia indulta perfruitur, ad Rauennatem feliciter dirigeret manſionem. Sed vos, qui numeroſa nauigia in eius confinio poſſidetis, pari deuotione grata prouidete, vt quod illa parata eſt tradere, vos ſtudeatis ſub celeritate portare. Similis erit quippe vtrique gratia profectionis, quando vnum ex his diſſociatum, impleri non permittit effectum. Eſtote ergo promptiſſimi ad vicina, qui ſæpe ſpatia tranſmittitis infinita: per hoſpitia quodammodo veſtra diſcurritis, qui per patriam nauigatis. Accedit etiam veſtris commodis, quòd vobis aliud iter aperitur, perpetua ſecuritate tranquillum. Nam cùm ventis ſæuientibus mare fuerit clauſum, via vobis panditur per amœniſſima fluuiorum: carinæ veſtræ flatus aſperos cùm expaueſcunt, terram cum ſumma celeritate contingunt: putantur eminus per prata ferri: contingit alueum non videri: tractæ funibus ambulant, quæ ſtare rudentibus conſueuerãt, & conditione

Theodati ad venetos epiſtola

Venetæ vrbis ſitus mirabilis.

mutata, pedibus iuuant homines naues ſuas: vectrices ſine labore trahunt, & pro panno velorum, vtuntur paſſu proſperiore nautarum. Iuuat referre quemadmodum habitationes veſtras ſitas eſſe proſpeximus. Venetiæ prædicabiles quondam plenæ nobilibus, ab Auſtro Rauennam, Padúmque contingunt, ab Oriente iucunditate Ionii litoris perfruuntur, vbi alternus æſtus egrediens, modò claudit, modò aperit faciem reciproca inundatione camporum. Hîc vobis aquatilium auium more domus eſt: nanq; nũc terreſtris, modò cernitur inſularis, vt illic magis exiſtimes eſſe Cycladas, vbi ſubitò locorum facies reſpicis immutatas. Earum quippe ſimilitudine, per æquora longè patẽtia domicilia videntur ſparſa, quæ non natura protulit, ſed hominũ cura fũdauit. Viminibus enim flexibilibus illigatis terrena illic ſoliditas aggregatur, & marino fluctui tam fragilis munitio non dubitatur opponi, ſcilicet quãdo vadoſũ litus moles neſcit eiicere vndarũ, & ſine viribus fertur, quod altitudinis auxilio nõ iuuatur. Habitatoribus igitur vna copia eſt, vt ſolis piſcibus expleãtur. Paupertas ibi cum diuitibus ſub æqualitate conuiuit: vnus cibus omnes reficit: habitatio ſimilis vniuerſa cõcludit: neſciunt de penatibus inuidere: & ſub hac mẽſura degentes, euadunt vitium, cui mundum conſtat eſſe obnoxium. In ſalinis autem exercendis, tota contentio eſt. Pro aratris, pro falcibus, cylindros voluitis: inde vobis fructus omnis enaſcitur, quando in ipſis, & quæ nõ facitis, poſſidetis. Moneta illic quodammodo percutitur victualis: arti veſtræ omnis fructus addictus eſt. Poteſt aurũ aliquis minus quærere, nemo eſt, qui ſal nõ deſyderet inuenire: meritò, quãdo iſti debet omnis cibus, quòd poteſt eſſe gratiſſimus. Próinde naues, quas more animalium veſtris parietibus illigaſtis, diligenti cura reficite, vt cum vos vir experientiſſimus Laurentius, qui ad procurandas ſpecies directus eſt, cõmonere curauerit, feſtinetis excurrere: quatenus expenſas neceſſarias nulla difficultate tardetis, qui pro qualitate aëris, compendium vobis eligere poteſtis itineris. Hæc de Venetiis ex epiſtola Theodati Regis adduxiſſe volebamus, tum ad oſtendendam illorum temporum ſimplicitatem, quæ vt in verbis parum aſtutiæ, ita plurimum fidei in factis habebant, tum etiam vt ob oculos poneremus tam inclyte vrbis primordia. Eramus enim, cùm has noſtras hiſtorias meditaremur, Venetiis

Venetorũ victus

Sal apud Venetos.

Antiquorũ ſimplicitas præſentia aſtutiæ præferenda.

apud

apud Reuerẽdiſſimum & optimum Patriarchã Hieronymum Quirinum liberaliſſimo hoſpitio recepti, expectantes generalis Concilii in Vicentinam vrbem conuocati, exitum diu deſyderatum.

CAP. XII.

INTEREA verò cùm Theodatus Oſtrogothorum Rex, Romanũ ſimul & Italicum regnum minus prudenter adminiſtraret, cœpit annonæ penuria terras omnes ei ſubiectas multis modis opprimere. Quocirca Iuſtinianus idoneam occaſionẽ ad Italiæ recuperationem ſe aſſecutum ratus, expeditionem in Italiam deſtinauit: quæ etſi diu durauerit, varióque Marte hinc inde pugnatum fuerit, attamen breuius quoad fieri queat, eam exponemus. Poſtquàm enim Belliſarius Patricius bellum Parthicum proſperè geſſiſſet, Africámque expulſis inde Vandalis, imperio reſtituiſſet, triumphúmque ob id Byzantii celebraſſet, cœpit Theodatus maiore affici anxietate, ſciens Imperatorem non minus Italiam, quàm Parthiam, aut Africam ad ſuum imperium reuocare velle, vtpote terram, quæ eſſet prima imperii ſedes: attamen vt erat ingẽti ignauia, aut tarditate obrutus, nihil ſolito prudẽtius efficere curauit, nulla negotia capeſſebat, non arma parabat, non præſidia firmabat, quibus Italia ab inſtantibus bellorum periculis liberari potuiſſet, ſed ſe talem omnibus oſtendit, vt de eo verè dici potuiſſet, quòd multa Philoſophiæ ſtudia ipſum ad ſtupidam ignauiam deduxiſſent. Confugit tamen ad ſuas ſolitas ineptias, legatos ad Iuſtinianum mittens: multáſque epiſtolas ad eum dedit, in quibus pacem ab eo impetraturus, Romam & Italiam inter cætera dicere fecit, Etſi Africa libertatis parte frui cœperat, non tamen debere Iuſtinianum optimum Principem Italiam, à qua imperii nomen decúſque acceperat, in eandem libertatem animis erectam, motibus exponere, qui inter oppugnandum, defendendúmque neceſſariò orirentur.

Annonæ penuria.

Iuſtiniani in Italiam expeditio.

Belliſarius.

Theodati ineptia.

Theodatus minatur Iuſtiniano.

CAP. XIII.

IVSTINIANVS verò reſpõdens Regi, præ ſe tulit deſyderiũ Vrbis & Italiæ liberandæ, miſſiſq; legatis Theodato mãdat, vt Italia, & inſulis Italiæ adiacentibus ad imperium reſtitutis, Conſtantinopolim ſe cõferret, magnas ibi diuitias habiturus, victurúſq; in literario otio, quod ab ineunte ætate fecerat: aut ſi id facere recuſaret, bello (quod ex tunc ſibi indictum eſſet) neceſſaria præpararet. Verùm ille nimium imprudens homo, nec ea, quæ Iuſtinianus poſtulabat, facere curabat, nec ſe contra vim magis ſolito communiuit. Fuiſſet itaque cõtinuò bellum Oſtrogothis illatum, quando ſatis conſtitit, cum quali hoſte res futura eſſet, ſed vt ſine maiore Italiæ motu bellũ illud expediretur, legati in Galliam à Iuſtiniano miſſi ſunt ad Clodomirem, Chilbertúmque, & Clotharium, Frãcorum Reges, quibus literas in hanc ſententiam (teſte Procopio) ſcripſit: Noſtræ ditionis Italiam per vim Gothi ceperunt, neç ſolùm reſtituere hanc nobis haudquaquàm decernunt, ſed iniuria inſuper nos affecere, nec toleranda quidem, nec mediocri. Quocirca exercitus aduerſus hos mittere cogimur: vos verò par fuerit nobis hoc bello vt auxilio ſitis. Quod vtique vtriſque noſtrum commune, rectior illa ac vera de Deo fides facit, in Gothóſque odium, qui ob Arrianam perfidiam deteſtandi ſunt, & caſtigandi. His literis Imperator perſcriptis, & Francorum Regibus magna pecunia condonatis, maiorẽ ſe pollicetur daturum, vbi bellando rem geſſerint. Franci verò hoc pacto illecti, bellum ſe promptius geſturos promittunt, effecerúntque vt Theobertus eorum nepos, ex Narbonenſi Gallia (quam armis obtinebat) nihil moueret, dum in Italia pugnaretur.

Iuſtinianus Galliæ Reges contra Gothos ſollicitat.

Iuſtiniani epiſtola ad Francorũ Reges.

Gothi ob hæreſim Arrianam caſtigati.

CAP. XIIII.

HAC itaque cura leuatus Iuſtinianus, Mũdum Illyriorum præfectum, in Dalmatiam Gothorum imperio ſubiectã, quantotius immittere curabat: Qui Dalmatiam ingreſſus, Salonas occupauit, bellóque & tumultu partes illas inuoluit. Gothi autẽ cõ-

tractis

tractis vndique copiis,ad vrbem Salonas duxerunt. Cum'que in propinquo eſſent,& bellum hinc inde pararetur, pugna tandem committitur,non ex propoſito,ſed præter expectationem vtriuſque exercitus. Occaſio verò pugnandi hoc modo euenit. Habebat Mundus,qui Iuſtinianis præerat, filium Mauricium adoleſcentem egregium, & in diſciplina militari ſatis inſtructũ: is à patre aliqua copiarum parte accepta, ſpeculaturus Gothorum caſtra exierat. Huic caſu quodam nonnulli Gothorũ obuiauere, confeſtímq; vt ſeſe mutuò cõſpexiſſent, in prælium pertinacibus animis ruũt: vbi pugnatum eſt aliquandiu ita vehementer, vt nihil vehementius fieri potuiſſet. Multi præſtãtiſſimi milites ex vtraq; parte corruerũt, ipſeq; Mauricius ad extremum Gothorum telis tranſfixus occubuit. Senſerant vtraque caſtra armorum,& præliorum fragorem,& vtrique ſuis opẽ ferre properabãt. Conſtitutus in ea acceleratione Mundus, didicit filium gladio inimicorum occubuiſſe. Quo comperto, cum contemptu propriæ vitæ non vt bellicoſus, ſed vt furioſus, & rabie quadam percitus in hoſtes fertur. Aduenerant intereà omnes Gothorum copiæ,atque in tota vndique caſtra certamẽ extendebatur. In hac tandem pugna, quæ cruentiſſima & aſperrima fuit,Mundus dum occiſi filii vltionẽ inſatiabili deſyderio quærit,ab imminentibus hinc inde Gothorũ copiis trucidatur. Verificatúmque fuit illud Sibyllinum dictum, quod multos eatenus terruerat,videlicet cùm Africa iterũ à Romanis recuperata eſſet,tunc mundus cum prole ſua periret. Conterriti enim mortales eo vaticinio,formidabant ne cœlum,& terra cum vniuerſis hominibus periret.

Gothorum & Græcorum bellum apud Salonas.

Mundus à Gothis deletus.

Sibyllinum vaticinium.

CAP. XV.

DVM autem Mundus interim in Dalmatiã contra Gothos mitteretur, Belliſarius cum claſſe ex Græcia profectus,Siciliam ex propoſito acceſſit: nec ibi quicquam hoſtilitatis ab initio oſtẽdit,ſed alia atque alia diſſimulans,tãquam inde totius belli molẽ in Africam deportaturus,tempus deducebat. Nacta deinde occaſione ciuitatẽ Cathanenſẽ(quæ inter præclaras Siciliæ ciuitates tũc putabatur)adortus,repẽte occupauit,aliáſq; nõnullas vrbes, naturà magis quàm humano præſidio cõmunitas, ſine aliquo negotio

Belliſarij Græci Stratagema.

Cathanenſis ciuitas à Belliſario occupat, aliæq; vrbes.

Siculi à Gothis deficiunt.

in poteſtatem redegit, ac tum demum alienam perſonã gerere ceſſauit, confeſſus ſe Italiam & Siciliam à Gothorum poteſtate eximere velle. Cauſa igitur aduentus eius cognita, confeſtim ciuitates, caſtella, oppida, villæ, in quibus magis præualuit ratio aſſequendæ libertatis, quàm fidei erga Theodatũ conſeruandæ, à Gothis defecerunt. Quorum defectione Gothi, qui in Sicilia erant, perculſi, Panormum ſe conferunt, quòd is locus ſitu & mœnibus eſſet munitiſſimus: firmitérque ſecum ſtatuebãt, nullo pacto ſe permittere velle Belliſarii poteſtati. Tum idem dux peritiſſimus vrbem in circuitu contemplatus, animaduertit ipſam à continentis regione minimè capi poſſe, quamuis ſatis validum equitatum ſecum adduxiſſet, cui Valentinianum, & Magnum, ac Innocentium præfecerat, cùm pedeſtres copiæ, quæ etiam ſatis magnæ erant, à Conſtãtino, & Beſſa, atque Herodiano ducerentur. Próinde ſuis iuſſit, vt claſſem confeſtim intra portum dirigentes, murum ad mare ſitum ſubirẽt, qui forte tunc erat defenſoribus vacuus.

Panormum oppugnatur, & expugnatur.

Animaduerſúmque fuerat à Belliſario, quibuſdam in locis malorum nauium altitudinem celſius attolli, quàm mœnia. Quare ſagittarii per malos diſpoſiti, ſubiectos hoſtes ſagittis & telis vndique ferientes, mœnia defenſoribus nudauerunt: tum alii ſubeuntes, abſque vllo metu muros rumpere cœperunt. Quo periculo territi Panormitani, ſeſe vltimo loco poſt omnes alias Siciliæ ciuitates Belliſario ſubdiderunt.

CAP. XVI.

Theodatus à Iuſtiniano pacẽ petit.

PERCVLSVS hac aduerſa fortuna Theodatus, legatos ad Iuſtinianum miſit, qui dicerẽt ſe pacis ſtudio vltro Siciliæ poſſeſſione cedere velle: & ſi Italia abſtineret, quoties opus eſſet, tria millia militũ ex Romana, vel Gothica iuuẽtute ei ad bellum daret, tributúmque in ſubiectionis ſignum, coronam auream librarum triginta. Inſuper in Epiſcopos, viróſq; Senatorios iuriſdictionem permitteret, enixiúſque curaret, vt breui Roma cum tota Italia in antiquum libertatis ſtatum ſibi reſtituta videretur. Futurum prætereà, vt Italici Regis ſtatua, non niſi poſt Imperatorẽ locaretur: atq; id ſtatim factũ eſſe creditur.

ditur. Blondus autor eſt, ſpectari Rauennæ in æde D. Martini in Cœlo aureo, quā olim (vt diximus) Theodericus ædificauit, muſæo opere Iuſtinianum cum Theodora coniuge figuratum, Theodatúmque inferiore loco ſtantem, tam elegāti artificio, vt Italia tunc nihil habuerit ea arte elegantius. Has igitur futuræ pacis cōditiones Theodatus nō ſolùm per proprios legatos priſdē miſſos, ſed etiam per Petrū Rhetorem, ipſius Iuſtiniani oratorē, ad Byzantiū tranſmittere curauit. Verùm poſtquàm Petrus emiſſus eſſet, ſtatim ingens trepidatio Theodatū cepit, & in varias quaſdam formidines egit, eiúſque animū nunc huc, nunc illuc diſtorquebat, ſolóque belli nomine territabat, ne fortè ſi Imperatori haudquaquam placerent, quæ inter ſe & Petrum fuiſſent concepta, bello mox agendum eſſet. Quocirca abeūtem Petrum, & vſque ad Albanos profectum, ad ſe reuocauit, perinde ac alia cum eo acturus. Hunc ſeorſum ductum rogabat, num exiſtimaret Imperatorem illis pactis, in quæ nuper conſenſerant, ſtare velle. Ego, inquit Petrus, ſuſpicor, quòd ſtare velit conuentis. Quid igitur agendū, inquit Theodatus, ſi eas pacis conditiones minimè admiſerit? At Petrus: Belligerandum tibi eſt, ô ſtrenuiſſime Princeps. Tum Theodatus: Num id conſultum, & æquum fuerit? Omnino, inquit Petrus, æquum eſt, vt ſtudia animo cuique inſita obſeruentur, & artes. Quid enim ſibi vult ô Theodate? vt ipſe ſtudii plurimum Philoſophiæ impendas, Iuſtinianus verò Romanorum Imperator, animi magnitudini ſtudeat, ſtrenuè vt omnia peragat, in eo tamen differat plurimum, quòd eum qui Philoſophiæ operā dat, mortem afferre hominibus, & his quidē tam multis, haudquaquàm ſat deceat, & ex Platonicis præcipuè diſciplinis, quarum tu profeſſor eſſe cognoſceris, quauis cæde vacare profectò nil ſanctius ſit: ſed illum priſtino, ac ſuo imperio loca ſedulò addere, atque identidem vendicare, nil proraſus dedeceat.

Petrus Rhetor Iuſtiniani orator.

Studiis aſſuetis indulgēdum.

CAP. XVII.

HAC tam callida perſuaſione, Theodatus ceſſurum ſe Iuſtiniano Imperatori principatum vnà cum vxore iurauit: Pétrúmque oratorē adegerūt, vt iureiurādo polliceretur, nō

Theodati ignauia.

ſe prius id æditurum in vulgus, quàm Imperatore cognouerit priores illas conuentiones non admiſſurum. Vnde & Rusticũ quendam ſacerdotem in numero ciuium Romanorum, ad eam rem confirmandam cum Petro Byzantiũ tranſmiſit. Qui poſtquàm Iuſtinianus priora pacta inter Petrum, & Theodatũ cõcepta reiecisſet, poſteriores literas à Theodato ſcriptas oſtendunt. Literæ verò hanc ſententiam præ ſe ferebant: Non ego, inquit Theodatus, ad Regiam maieſtatem vt aduena & peregrinus, ſed ex auunculo Rege genitus perueni, nec meam vitã aut ætatem in diſciplina militari, ſed in optimis diſciplinis, & literis audiendis contriui. Proinde indignũ duco, vt pro terreſtris imperii, & bonorum præſentium cupiditate, in vitæ pericula me coniiciam, ſed vt ab illis procul abſim, ſũmoperè contendo. Ipſe igitur, ſi modò mihi prædia ſint, quæ aureos ducẽtos & mille quotannis ferant, parui equidem ſum regnum facturus, tibíque ſtatim Gothorum & Italorum permiſſurus imperium, vt qui lõgè mallim terræ cultor ſine negotio eſſe, quàm Imperatoriis curis vitam hanc ducere ſolicitam, atque infelicẽ. Imperator acceptis his literis, gaudio ingenti affectus ita reſpõdit: Sapientem te eſſe antehac auditu & fama cognoueram, nũc verò experientia doctus intelligo, cùm in animum tuum induxeris, paci potius quàm bello conſulendum eſſe: nec te quidem pœnitebit, ex hoſtibus nos tibi amicos feciſſe. A nobis verò quæ poſtulas impetrabis. Ad hæc quoque adiiciemus, quòd honoris cauſa Romanorum omnium Princeps deinceps ſcribi, & nominari queas. Quocirca Athanaſium, Petrúmque ad te miſimus, vt res inter vtrunque noſtrum vtiliter inchoatæ, felicius efficaciúſque confirmentur. Aderit & mox Belliſarius, qui omnibus rebus inter nos conuentis finẽ imponet. Hæc itaqꝫ erat legationis ſumma, in qua Petrus, & Athanaſius à Iuſtiniano ad Theodatum mittebantur. Eodémque tempore Imperator Belliſario ex Sicilia ad ſe reuocato, cuſtodiendam tuendámque Italiam commendauit, eiúſque fidei quæ iam reſtituta eſſent, commiſit.

Ruſticus orator Theodati ad Iuſtinianum.

Theodati epiſtola ad Iuſtinianum.

Theodatus Roma. & Italorũ regnum parui facit.

Iuſtiniani reſpõſoria ad Theodatum.

CAP. XVIII.

INTEREA verò dum hæc inter Græcum & Gothũ agerentur, nuntiatum eſt Theodato ſuos Gothos ſatis feliciter in

Dalmatia

Dalmatia contra Iuſtiniani copias pugnauiſſet: primò ſiquidem proſtratis duobus magni nominis ducibus, Mundo & Mauricio, de quibus diximus, deinde (duce Grippa) Salonas, & totã Dalmatiam, excluſis omnibus Imperatoris militibus, recuperaſſe. Id cùm Theodatus plenè compertum habuiſſet, creuit ei animus, vt iam confideret bello ſe vel parem, vel ſuperiorem futurum. Cœpítque oratores, qui ad ſe ex Byzantio aduenerant, vilipendere, per quę ſui animi inconſtantiam palàm oſtẽdere, ſe propenſiorem eſſe ad vitium, quàm ad virtutem, quippe qui neglectis præteritis, omiſſáque futurorum cõſyderatione, ſolam præſentem fortunam temerè ſemper, ac præter decoris & officii dignitatem ſequeretur, ſæpe in nimiam formidinẽ, vel in audaciam inenarrabilem præcipitatus. Cùm enim audiuiſſet ſuos Gothos Mundum ducem proſtrauiſſe, mox ſe totius mundi victorem reputare videbatur. Próinde nullam prorſus conuentarum rerum rationem cum Iuſtiniano habere conſtituit, oratoréſqs ad ſe adeũtes eludere haudquaquàm duxit indignum. Petrus autem, qui inter eos facũdior, & præcipuus erat, liberius loquens oſtendit, quàm minimè deceret datam Imperatori fidem violare, promiſſáque & pacta, literis & nuntiis deducta reſcindere. Nõ tulit hãc loquẽdi libertatẽ diutius Theodatus, ſed vocatis ad ſe reliquis legatis vnà cum Petro, inquit: Magna quidẽ eſt apud omnes gentes oratorũ dignitas, magna libertas, maximáque autoritas, debéntque publico gẽtium iure honorari, atque inuiolati conſeruari, ſunt tamen nõnulli caſus, quibus iure licet oratores pœnis & morte afficere, vtputa ſi Principem, ad quẽ mittuntur, contumeliis affecerint, vel alienũ torum commiſſo adulterio violauerint, aliáque enormia facinora, quæ humanis legibus puniri ſolent, perpetrauerint.

Grippa dux.

Petrus Rhetor.

Theodati minę in oratores Iuſtiniani.

ORATORIBUS quid iure gentium debetur.

CAP. XIX.

QVI. oratores confeſtim reſpondentes: Nequaquàm, inquiunt, ô Gothorum Princeps ita ſe res habet ac ipſe diſſeruiſti: nec tibi ſub tali prætextu perſuadeas, vt contra homines oratores quicquã impiè agere queas: neque tam liberè apud te viuimus, vt volentibus mœchari liceat, nimirum quibus nec aquã

quidē guſtare ſine permiſſione cuſtodū facile ſit. Oratores quaſliacunque Principū mandata perferētes, nullo iure pro alieno delicto culpandi ſunt, ſed qui miſerint, fortè culpandi. Tu ab Imperatore, vt huc ad te mitteremur, impetraſti: quæ iuſſi ſumus, coram te explicauimus. Conandum igitur tibi erit, vt ea potius, quæ Imperatori te facturum ſpopondiſti, feliciter præſtes, quàm in animo voluas, quomodo legatos nihil malè meritos violes: nam vt fidei tuæ ſatisfacias, huc ad te miſſi ſumus. His elegantius quàm efficacius à Iuſtiniani oratoribus adductis, Theodatus nihil eorum, quæ anteà Imperatori pollicitus fuerat, exequi curauit, ipſóſqʒ oratores ſub cuſtodia ſeruari præcepit. Quod cùm vehementer diſplicuiſſet Gothorū proceribus, & populis reclamantibus, ne ius gentium quocūqʒ modo violaretur, ad promptas tyrannorum artes cōuerſus, cœpit multas contra innocentes confingere culpas. Eſt enim apud omnes tyrannos vſitatiſſimū, vt primùm innocentes torqueāt, & perdant, deinde ſparſis in vulgus libellis, ipſos ſempiterna infamia afficere contendant: præterea vt popularem fauorem commodè aſſequantur, vel recuperent, pecuniā rapinis & ſanguine pauperum congeſtam, ignauæ plebi diſpergunt. Hoc modo, poſtquàm Theodatus comperiſſet ſe in publicum odiū deueniſſe, ad conciliandum beneficentiæ famam, ſacra ex argēto & auro vaſa, que Agapitus Pontifex pecuniarum inopia oppignerauerat, ex fiſci pecunia redempta, Vaticanæ baſilicæ reſtituere curauit. Inſuper regiones quaſdam Italiæ, quæ ob frumentorum inopiam inedia laborabant, remiſſo tributo, vel data annona ſubleuabat. Nemo tamen erat, qui nouum in Regē ingenium, inſolitámque in auaro homine liberalitatem nō neceſſitati potius, quàm naturæ aſcriberet. Próinde occulta odia in eum, vt anteà, remanebant.

Oratores pro alieno delicto nō ſunt culpādi.

Tyrannorum mores.

Theodatus ſacra vaſa reſtituit baſilicæ S. Petri.

Theodatus tributa remiſit.

Difficilis ab odio in gratiam reditus.

CAP. XX.

INTEREA Iuſtinianus in Dalmatiā alium ſubminiſtrat ducē Conſtantianū, ſui Regii ſtabuli magiſtrū. Qui Epidānū profectus, ibi aliquādiu moratus, copias coēgit. Deinde omnibus egregiè cōparatis, cū vniuerſa claſſe ex Epidāno diſcedēs, in Epidauri portū (quod oppidū per Ionicū nauiganti ad dexteram

Conſtantianus præfectus Iuſtiniani.

Epidamnus.

Epidaurus.

terã iacet) inuehitur. Ibi tunc fortè Gothorum ſpeculatores à Grippa tranſmiſſi aderant, quibus iam naues & exercitum proſpectãtibus, viſum erat, omnem in circuitu terram milite innumerabili repleri. Itaque ad Grippam properè redeũtes, nuntiãt Conſtantianum infinita hominum multitudine ſuccinctũ aduentare. Tum ille ingenti timore affectus, eò quòd tot, tantiſque copiis longè inferior eſſet, nec Salonarum muris, quorũ magna pars iam corruerat, confidebat, neque etiam incolis ſeſe credere audebat, qui magnum in modum Gothis ſuſpecti erant. Próinde Grippa cum vniuerſis Gothorum copiis Salonas egreſſus, Rauennam incolumẽ reduxit exercitum. Belliſarius autem compoſitis in Africa rebus, quas Storſia vir obſcuri nominis, contra Iuſtiniani Iudices concitauerat, in Siciliam redit: & cùm diutius ſuum tranſitum in Italiam (vrgente Imperatoris præcepto) differre nequiret, militum præſidio Syracuſis & Panormi relicto, ipſe cum reliquis copiis Meſſanam petiit, atque ibi tranſmiſſo freto Rhegyum venit, ſuſceptúſqȝ eſt à Rhegynis, bellum deditione præuenientibus. Quorum defectionem finitimæ vrbes, & populi magno ſtudio ſecuti, non paruam formidinem Embrino Theodati genero, qui Brutiis præſidebat, incuſſerunt, vt vltro ſe cum his, qui adhuc in fide erant, Belliſario committeret. Quem Belliſarius in fidẽ receptũ, ad Iuſtinianũ miſit: à quo magnis donatus muneribus, in Patriciatum eſt aſſumptus. Moturus deinde pedeſtri itinere ex Brutiis Belliſarius, claſſem iuſſit pari ſpatio litori proximã nauigare, quouſque Lucania, omniſque Picentinorum ora manus victas Iuſtiniano porrexiſſet. Tandem ventũ eſt in Campaniam ad Neapolim, cuius ciues quemadmodum nobiliſſimi, ita ad ſeruandam fidem, quam Gothis promiſerant, paratiſſimi erant. Potuiſſent vtique eandem cauſam defectionis prætexere, quam Rhegynenſes, & alii habuiſſe videbantur, ſed honeſtatem vtilitati præferentes, potius pro virtute pericula, quàm pro perfidia præmia aſſequi voluerunt.

GrippaGothus

Salonæ.

Belliſarius ex Africa in Siciliã reuerſus.

Embrinus Theodati gener.

Neapolitanorũ integra erga Gothos fides.

CAP. XXI.

ITAQVE Belliſarius extra ſagittæ iactum in portum iuſſit ex alto naues ſubduci. Ipſe verò non procul ab vrbe caſtris collocatis, ſuburbana omnia in deditionem accepit. Deinde

ne bellum à temeritate auſpicari videretur, poteſtatem Neapo‐litanis fecit, vt ex ſuis quoſdam delectos ad ſe mitterent, qui pro vſu ciuitatis loquerentur, & viciſſim ſuam voluntatem ad ſuos fideliter referre poſſent. Miſſus confeſtim erat Stephanus, vir magnæ in ea vrbe autoritatis, qui (vt Procopius habet) ita Belliſarium alloquitur: Non iure, inquiens, id agis præfecte, vt Romanos viros, & nihil iniuriæ inferētes, traducto exercitu oppugnatum venias, qui ciuitatem paruam incolimus, & dominantium Gothorum ſic in arce præſidium habeamus, vt ſi his repugnare quocunque pacto velimus, haudquaquàm in noſtro arbitrio ſit. Accedit etiam, quòd Gothi liberis, coniugibúſque, & pretioſiſſimis rebus in Theodati poteſtate relictis, ad nos tuendos huc venerint. Quocirca conſultius fuiſſet, vt prius Romam recuperaſſes, deinde ipſa Neapolis ſine vllo negotio in ditionem Imperatoris conceſſiſſet. Quo fit, vt fruſtra nos obſidēdo tempus conterere videaris. Si enim Roma excluſus fueris, nec ſi Neapolim habeas, eam retinebis. Itaque Romam aduerſum Gothos qui ibi ſunt, tibi ducendum fuiſſet, non Neapoli tardandum. Ad hæc Belliſarius, Nihil dubitare ſe inquit, quin ſi Neapolitanorum conſilio ea in re vti voluiſſet, prius Romam expugnare, quàm Neapolim impugnare debuiſſet, verùm vt eorum præſcripto ad illud factum non indigebat, ita neque ipſorum ſententiam ſciſcitari curaſſet. Proinde eam curam omittant, & de ſeipſis prudentius conſulant, vtrum magis conducat Romani Imperatoris exercitum pro ſalute, & libertate propria recipere, an ſub Gothorum imperio (amiſſa libertate) permanere, & tandem expugnari, atque deleri. Hæc dicta ſint Neapolitanis. Gothis verò, qui nunc intra vrbem ſunt, optionē damus, alterum duorum eligāt, aut ſub Imperatoris ſignis pari cum cæteris conditione militare, aut acceptis rebus ſuis, ad propria impunes & liberi cōfeſtim abſcedere. Quòd ſi has tam æquas cōditiones, ſiue Gothi, ſiue Neapolitani neglexerint, atque ſi quę fuerint in nos arma efferre, neceſſariū erit (ſi Deo id placitum fuerit) vt nos ſeueros hoſtes experiātur, qui pacatis amicis vti noluerunt. Conſtituimus enim non prius hinc abſcedere, quàm vrbem expugnatam cæteris Italiæ vrbibus & oppidis in exemplum præponamus, quo digni ſint ſupplicio, qui conſractis iam vbique Gothorum armis, Romanorum Imperatoris

Neapolitanorū oratores ad Belliſarium.

ris beneuolentiam non præponant. Sin verò Neapolitani ad Imperatoris partes accedere maluerint, & ex Gothorum ſeruitute in libertatem ſe tandem vindicare, eas conuentiones (data fide) vobis pollicemur, quas cum volentibus Siculis pepigimus, & ita obſeruamus, vt nos periurii nequeant inſimulare. Hæc palàm. Clàm verò Stephanum hortatus eſt, vt de Imperatore bene ſperaret, eiúſque gratiam potius, quàm indignationem promereri, ac ciues ſuos ad deditionem faciendam inducere conaretur.

CAP. XXII.

QVAE cùm Stephanus à Belliſario perſuaſus, blandiore quàm audiſſet oratione Neapolitanis retuliſſet, ducta eſt res in conſultationem: vbi Stephanus rogatus ſuam ſententiam dicere, reſpondit, Nimis periculoſum ſibi videri, tantam belli molem in vrbem Neapolitanā ſuſcipere, poſtquàm Imperator Africam, Siciliam, magnámque Italiæ partem ſibi ſubieciſſet. Próinde pactis aliquibus, ſiue conditionibus, publicæ omnium ſaluti prouidendum eſſe cenſebat. Aderat quoque in concione Antiochus quidā genere Syrus, mercatoriæ artis peritus, homo diues, & magnæ apud Neapolitanos fidei: hic in ſententiam Stephani conſentiens, multáque bellorum pericula adducens, non ſolùm ſuaſit, ſed perſuaſit optimatibus & populis deditionem facere. Vniuerſa igitur vrbanorum multitudo clamabat portas aperiendas Belliſario. Quod cùm Gothi audirent, grauiter tulerunt ſe à multitudine populi deſeri. Sed quid agerent pauci contra plurimos, exteri contra indigenas, peregrini contra ciues? Próinde ſeſe quantotius contrahentes cogitant, quomodo ſalutem ſuam non minus à ciuibus, quàm ab hoſtibus defendant. Sunt tamen nonnulli nobiles ciues iuuenti, qui ſe pro Gothis furenti plebi obiicerent, affirmantes ſic deditionem fieri debere, ne proditio facta fuiſſe videretur. Memorabant Gothos ſatis moderatum, & æquum imperium in ſubiectos populos exercuiſſe, alienóſque à tyrānide, & violentia ſemper extitiſſe, ab iniuriis & rapinis abſtinuiſſe, vitam pro ciuium ſalute libenter expoſuiſſe, nihilque

Gothi alieni à tyrannide.

omiſiſſe, quo ſe ciuium, & ciuitatis amantiſſimos comprobarēt. Eſto tamen quòd tyranni fuiſſent, nequaquàm ob id continuò eſſent hoſtibus prodendi. Maior enim à nobilibus ciuibus, & maioribus noſtris fides ſeruari conſueuit, etiam inimicis, tantũ abeſſe conuenit, vt fidē noſtris dominis ſemel præſtitã corrũpamus: maior eſt iuriſiurandi ratio, quàm quòd liceat eam primo impetu violari. Nondum aries mœnia concuſſit, nulla adhuc teſtudo muris admota eſt, nulla machina turres inuaſerat, nec telum quidem vllum in hanc vrbem iniectum eſt, nullius cruor effuſus apparuit, immò nec pilus à quoquam auulſus eſt, & iam nondum viſo hoſte cogitamus dedere vrbem, amittere libertatem, inducere ſeruitutem? Hæc imbelliũ non fortium, effœminatorum non nobilium, obſcurorum non illuſtrium virorum ſtudia eſſe videntur. Próinde iuſtum & equum eſt, vt non ſolùm nobis & noſtræ ciuitati, verùm etiam Gothorum incolumitati conſulamus, taléſque conditiones pro noſtra & eorum libertate apponamus, vt intelligat hoſtis nos intra mœnia concordes eſſe, nihílque aliud quàm ſalutarem pacem, vel honeſtum bellum exoptare.

Neapolitanorũ conſtãtia pro Gothis.

Suggillant perfidi & effœminati.

CAP. XXIII.

VISI igitur erant illi ciues pro publico omniũ partium honore & viſu loqui, decretúmque in ſuam ſententiam confici obtinuerunt: cunctáque pacta, quæ à Belliſario fieri vellēt, in libellum diligēter redacta, Stephanus à ciuitate miſſus Belliſario detulit. Qui cùm illa legiſſet, ſingula poſtulatorum capita perbenignè probauit, adhibuítque ſuum iuſiurandum pro his obſeruandis, Stephanúmque ſtatim domum remiſit. Quo legationis ſummam referente, Neapolitani ſtatim perſuaſi, & Belliſarii dicta ſuis gratificantia votis ſuſcipiendo, Imperatoris exercitum in vrbem ſine mora admitti iubent, omnia felicia ex ea re ſibi pollicentes, ſumpto exemplo ex Siculis, qui recens Gothorum principatum in Iuſtiniani imperium commutârunt, eáque commutatione liberi & felices euaſerunt. Iam itaque ingenti tumultu delati ad aperiendas Græcorum exercitui portas proceſſerant. Intereà Gothi, qui iſta nimis grauatè ferebant,

cùm

cùm cœpta furentis populi interpellare non poſſent, ab ea tumultuante turba procul rei exitum expectabant. Hæc igitur cùm duo, qui inter Neapolitanos præcipui habebantur, Paſtor & Aſclepiodotus animaduerterent, mox Neapolitanos ciues in vnum conuocatos, docent temerarium eſſe, tam inclytã vrbem inconditæ plebis multitudini perdendã permittere. Quis enim prudens, inquiunt, non intelligat fluxam eſſe Græcorum fidẽ, apud quos iuſiurandum pro ioco habetur? Si eorum Dux Belliſarius aliquam habuiſſet capiendæ vrbis fiduciã, nunquàm ea poſtulata, quæ ad illum miſimus, ſe ſeruaturum conſenſiſſet: nunc autem omni ſpe deſtitutus, in ea pacta conſentit, & iuramentis confirmat, quæ minimè ſeruare intendit, vt nos noſtro periculo proditionis reos efficiat. Si enim ea beneuolentia, qua ſe tantum extollit, teneretur, nequaquàm hic manens nos in fraudem, atque infamiã impellere, ſed vltrà progreſſus, contra Theodatũ, & Gothos prælio decernere conaretur. Hæc & huiuſmodi perſuadentes, ad reſiſtendum hoſti hortabantur, Gothiſque animos addiderunt ad vrbem defendendam. Intereà quoque Iudæos in medium producunt, qui aſſerebant nihil ſe in rebus neceſſariis ciuitati defuturos: datáq; fuere ipſis Iudæis arma, quibus mœnia vrbis tuerentur.

Paſtor & Aſclepiodotus Neapolitani.

Græcorũ fides fluxa.

Iudæi Gothorũ defenſores.

CAP. XXIIII.

HIS itaque conſiliis Neapolitani ad defenſionem ſuæ vrbis reuocati, iubent Belliſariũ vt quàm celerrimè inde abſcedat. Ille igitur ad bellũ ſe diſponẽs, ipſos terra & aquis obſidione fatigabat. Nam Græca claſſis proximum litus legens, terreſtrium copiarum proceſſum obſeruabat. A terra itaque & mari eodem tempore vrbs circũſepta à Belliſario tentabatur: ipſe tamẽ magno ſuorũ fortiſſimorũ militũ detrimẽto repellitur. Mœnia enim Neapolitana partim mari circũdantur, partim locis arduis, ſaltuoſiſq; eleuãtur, difficiléſque acceſſus præbẽt. Aquæductũ deinde, quo aqua in vrbẽ inferebatur, Belliſarius cũ pauco ciuiũ damno intercepit. Erãt enim cõplures in vrbe fõtes, qui aquã abũdè ſubminiſtrabant. Qui verò obſidebantur, crebros nũtios Romam ad Theodatũ miſſitabant, celerem opem pro periculorum magnitudine poſtulantes. Sed ille quemadmodũ erat in colligẽdis

Neapolitani Belliſarium hoſtẽ declarant.

Auari ad omnes virtutes ignaui.

diuitiis auarus, ita etiam in præclaris negotiis ignauus apparebat. Quis enim vnquam vidit hominem auarum, qui etiã non eſſet ad omnes virtutes ignauus? Itaque Theodatus omnibus auaris tyrannis ſimilimus, nec auxilia mittere, nec vllum belli apparatum facere curabat, ſed conuerſus ad magicas ſuperſtitiones (vt habet Procopius) futuros belli euentus à Iudæo taliũ rerum perito exquirit. A quo cùm didiciſſet futurũ ſuæ Gothicæ gentis exitium, omnia fatis fatuè relinquebat.

Theodatus magica ſuperſtitione ſeductus

CAP. XXV.

BELLISARIVS autem cùm Neapolitanos acrius obſideret, mœrore maximo afficiebatur, vt qui nec illos vnquam ad ſe conceſſuros, nec ciuitatẽ adeò munitam ſe poſſe ſuperare ſperaret. Sed cùm ea de re in animo fluctuaret, fortuna mirabili modo ſibi viam aperuit. Iſauricus quidã Belliſarii miles erat, qui dum intelligeret ducem deſperata vrbis expugnatione obſidionem ſoluere velle, decreuit ante abſceſſum conſyderare, qua arte aquæductus ille, quem anteà Belliſarius obſeſſis interceperat, aquam ciuitati ſubminiſtraret, forſan vt ad ſuos reuerſus, ſimilem aquæductus commoditatem aliquando demonſtraret. Próinde aquæductum iam ob aquæ deriuationem arefactũ ingreſſus, vſque ad mœnia vrbis penetrauit. Erat autem in ea parte, qua mœnibus inferebatur, petra quædam nõ arte, ſed natura poſita, per cuius foramen aqua in vrbem influere conſueuerat: hoc foramen prudens miles contemplatus, intellexit, ſi petra illa magis aperiretur, aditũ in vrbem haud difficulter accõmodaret. Hæc cùm Belliſarius intellexiſſet, ſtatim præ nuntii voluptate reſpirãs, magna eius rei indici pollicetur. Déinde iubet vt petra illa cõfeſtim latius aperiatur, id'que adeò occultè fiat, ne quiſquam hoſtiũ quæ gererentur audiret. Quod cùm factum eſſet, & iam victoria hauddubiè in manibus erat, miſertus tamen Belliſarius vrbis clariſſimæ, in vnius horæ momento ferro & igni perituræ, experiri conſtituit, an ciues ſpõte eſſent imperata facturi. Verùm vbi ſe, & ſua ſalutaria conſilia contemptim audiri vidit, obſtinatiúſque vrbem defendi, quadringentos

Iſauricus Belliſarij miles.

Belliſarius per aquæductum Neapolim deuicit.

cùm cœpta furentis populi interpellare non poſſent, ab ea tumultuante turba procul rei exitum expectabant. Hæc igitur cùm duo, qui inter Neapolitanos præcipui habebantur, Paſtor & Aſclepiodotus animaduerterent, mox Neapolitanos ciues in vnum conuocatos, docent temerarium eſſe, tam inclytã vrbem inconditæ plebis multitudini perdendã permittere. Quis enim prudens, inquiunt, non intelligat fluxam eſſe Græcorum fidẽ, apud quos iuſiurandum pro ioco habetur? Si eorum Dux Belliſarius aliquam habuiſſet capiendæ vrbis fiduciã, nunquàm ea poſtulata, quæ ad illum miſimus, ſe ſeruaturum conſenſiſſet: nunc autem omni ſpe deſtitutus, in ea pacta conſentit, & iuramentis confirmat, quæ minimè ſeruare intendit, vt nos noſtro periculo proditionis reos efficiat. Si enim ea beneuolentia, qua ſe tantum extollit, teneretur, nequaquàm hic manens nos in fraudem, atque infamiã impellere, ſed vltrà progreſſus, contra Theodatũ, & Gothos prælio decernere conaretur. Hæc & huiuſmodi perſuadentes, ad reſiſtendum hoſti hortabantur, Gothiſque animos addiderunt ad vrbem defendendam. Intereà quoque Iudæos in medium producunt, qui aſſerebant nihil ſe in rebus neceſſariis ciuitati defuturos: datáqꝫ fuere ipſis Iudæis arma, quibus mœnia vrbis tuerentur.

Paſtor & Aſclepiodotus Neapolitani.

Græcorũ fides fluxa.

Iudæi Gothorũ defenſores.

CAP. XXIIII.

HIS itaque conſiliis Neapolitani ad defenſionem ſuæ vrbis reuocati, iubent Belliſariũ vt quàm celerrimè inde abſcedat. Ille igitur ad bellũ ſe diſponẽs, ipſos terra & aquis obſidione fatigabat. Nam Græca claſſis proximum litus legens, terreſtrium copiarum proceſſum obſeruabat. A terra itaque & mari eodem tempore vrbs circũſepta à Belliſario tentabatur: ipſe tamẽ magno ſuorũ fortiſſimorũ militũ detrimẽto repellitur. Mœnia enim Neapolitana partim mari circũdantur, partim locis arduis, ſaltuoſíſqꝫ eleuãtur, difficiléſque acceſſus præbẽt. A quæductũ deinde, quo aqua in vrbẽ inferebatur, Belliſarius cũ pauco ciuiũ damno intercepit. Erãt enim cõplures in vrbe fõtes, qui aquã abũdè ſubminiſtrabant. Qui verò obſidebantur, crebros nũtios Romam ad Theodatũ miſſitabant, celerem opem pro periculorum magnitudine poſtulantes. Sed ille quemadmodũ erat in colligẽdis

Neapolitani Belliſarium hoſtẽ declarant.

CAP. XXVII.

Oratio Belliſarij ad milites.

CEPIMVS, inquit, vrbem clariſſimam milites, magis conſilio quàm viribus. Cæterùm quò victoria minus crueta nobis obtigit, eò magis clementer, & moderatè ferenda eſt, ne non ad Italiam ſeruitio liberandã à Iuſtiniano miſſi videamur, ſed ferro & igni deuaſtãdam. Negari non poteſt, quin Neapolitani plurimum deliquerint, quando paſſi ſunt curſum victoriæ noſtræ tanto tempore impediri: quo conatu non tantum nobis, quantum toti Italiæ, ob cuius libertatem reſtituendam aduenimus, nocuerunt. Sed videnda eſt eorum neceſſitas, quã coacti fuerũt nos ſuos liberatores armis potius quàm amicitia excipere. Habebant apud Theodatũ chariſſimas coniuges, dulciſſimos liberos, quos dudum obſides ad eum miſerãt, qui illic pœnas grauiſſimas hauddubiè dediſſent, ſi hæc ciuitas alterius imperio ſe facilè ſubdidiſſet, aut fidem temerè violaſſet.

Fides erga Principem commẽdanda.

Præterea erat in ciuibus integra erga ſuum Regem fiducia, quæ etiam ab hoſte commendari meretur. Vtcunque tamen eorum pertinacia, vel conſtantia æſtimanda fuerit, hoc ad Imperatoris noſtri Iuſtiniani clementiam pertinere exiſtimo, & ad liberationem Italiæ facilius proſequendã, vt ciuitates, & populi Italiæ quocunque modo in deditionẽ recepti, ab omni clade & iniuria à nobis conſeruentur. Quemadmodum enim apud omnes gentes, nihil tam inuiſum atque odioſum eſt, quàm crudelitas, ita nihil magis populare, & omnibus hominibus gratum eſſe ſolet, quàm clementia. Si Neapolis à nobis conſeruata, & non euerſa fuerit, nulla erit in tota Italia ciuitas, quæ non lætabitur nos ſuos liberatores aduenisse: nóſque vt ſuæ libertatis aſſertores vltro excipient, neque vt hoſtes formidabunt, ſed

Belliſarij in Neapolitanos clementia.

prompto obſequio nos ad ſe inuitabunt. Præda veſtra eſt, ferrum, & omnem vim à ciuibus abſtinete. Sit muliebris pudicitia procul ab omni labe: filiæ, & vxores vt ciuibus reſtituantur edico. Pecuniam miles, & ſi quid eſt translatu facile, habeto. Tali enim modeſtia egregiam laudem, & proſperum vbique militiæ curſum experiemur.

CAP. XXVIII.

PARVIT imperio miles, reſtitutíſque captiuorũ corporibus, ab omni deinceps iniuria temperauit. Obſidio itaque per dies ferè XX. continuata, hunc aſſecuta eſt finem. Gothi verò, qui in vrbe ad octingentos numero capti fuerunt, non modò non violati ſunt, ſed in magno etiã honore à Belliſario habiti. Paſtor autem, qui viſus fuerat enixius Gothorũ partibus fauiſſe, populúmque contra Belliſarium animaſſe, poſt captam vrbem apoplexia percuſſus repentè interiit. Aſclepiodotus quoque, qui pari fide erga Gothos permanſerat, à furenti plebe trucidatur. Hactenus Procopium ſecuti, clariſſimæ vrbis Neapolitanæ obſidionem, expugnationémque oſtendimus. Iordanes verò, & Pandulfus, pluréſque alii, qui de ea re ſcripſerunt, Neapolitanos aiunt cum Romanis & Gothis, qui inerant, ab irato hoſte trucidatos, vrbem'que crudeliter direptam fuiſſe. Intereà cùm Theodatus apud vrbem Romã ignauia torpeſceret, Gothi, qui Romæ, & in circuitu degebãt, cùm anteà Theodati Regis ignauam auaritiam occultis verbis damnare conſueuiſſet, auditis his, quæ apud Neapolim geſta diximus, apertis maledictis tam pudẽdam eius imbelliam proſequebantur, aliíque alios hortati, caſtra ad Regetam oppidum (quod nunc Ruglate dicitur) trigeſimoquinto ab Vrbe milliario muniuerunt: vbi magnitudine imminentis periculi ſuadente, poſt maturam deliberationem, Vitigem ſibi, & Italiæ Regem creauerunt.

Neapolis XX. diebus obſeſſa, & expugnata.

Gothi ab hoſte Belliſario in honore habiti

Regeta aliàs Ruglate.

IO. MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM SVEONVMQVE

Liber Vndecimus.

CAP. I.

Vitiges 43. Gothorum Rex externus.

GOTHI igitur Vitigem, poſtquàm eorũ Reſpub. per intolerabilem Theodati ignauiam penè ad irreparabilem ruinam conciderat, in Regem aſſumpſerunt, magis in eo attendentes rerum geſtarum claritudinem, magnámque in re militari experiẽtiam animi magnitudini coniunctàm, quàm blandulã illam humani fauoris cõciliatricem, (quam dicimus ſanguinis nobilitatẽ) quæ ſæpe minus bene inſtituta, Reſpublicas maiorum prudentia prudenter erectas, imprudenter euertit.

Quo euenire neceſſe eſt, vt ſæpe infimæ ſortis homines, ad Regiam vſque dignitatem ob res præclare geſtas digne conſcendant, quando Regius ſanguis patrum virtute relicta, ad ſeruilẽ conditionem deſcendere coactus, nimis verum eſſe demonſtrat, quod doctus Plato ſcribẽs inquit, Omnes ſeruos ex Regibus, & omnes Reges ex ſeruis originem ducere.

Omnes ſerui ex Regibus, & omnes Reges ex ſeruis originem ducunt.

Itaque Vitiges conſyderans, quantam Reipublicæ molẽ in ſuos humeros aſſumpſerat, vniuerſos Gothos, qui tunc conuenire poterant, ad ſe conuocauit: quorum conſenſu mox Optarem præſtantiſſimum inter Gothos militem, cõtra Theodatum iam Gothicæ Reipub. hoſtem declaratum, direxit.

Optares Theodati occiſor.

Qui noui Regis præceptum nequaquàm ſegniter exequens, nec interdiu quidem, nec noctu intermiſſo itinere, fugientem illũ in

Rauennam

Rauennam enixius inſectatur. Quem tandem in via aſſecutus,
ac ſolo fœdè reſupinatum, vt victimam nihil reluctantē occidit.
Periit hoc modo Theodatus tertio anno quàm regnare cœpe- *Theodati mors*
rat, meritáſque luit pœnas Amalaſuentæ manibus, vt qui nobi-
liſſimam fœminam conſortem pati nequiuerit, non regni con-
ſortem, ſed percuſſorem breui inuenerit. Quod cùm Vitiges fa-
ctum didiciſſet, ingenti lætitia ob ſublatum æmulum affectus, *THEODISCLUS*
adiecit etiam Theodati filium Theodiſclum cuſtodiri, ne quid *Theodati fi-*
ob paternam cædem innouare poſſet. *lius.*

CAP. II.

DEINDE præſentibus Gothorum proce-
ribus & populis, orationem pro magnitu-
dine rerum gerendarū idoneam habuit, in
qua maximas ſuæ prudētiæ partes ita om-
nibus declarauit; vt cuncti ad bene ſperandū
confeſtim erigerentur. Damnauit in primis
eorum militiam, qui vel per ignauiam re-
miſſius agendo, vel per temeritatem præproperè præcipitando,
publicam ſeruandæ Reipub. ſalutem euertunt: Res, inquiens, *Oratio Vitigis*
quæ maximæ ſunt, non temporis celeritate, ſed bonis conſiliis *ad Gothos.*
rectius dirigi conſueuerunt. Plerunque enim cunctando re-
ſtituitur Reſpublica, & ſera dilatio, cùm ſe demum opportuni-
tas obtulerit, plurimum vtilitatis affert, nimia verò properatio,
multis rei bene gerendæ ſpem penitus abſtulit. Facilius quippe *Imparati faci-*
aliqua imparata multitudo, viribus oppugnata hoſtilibus vin- *lius vincūtur.*
citur, quàm qui cum minoribus copiis, ſed aliquādo quàm be-
nè inſtructis, in certamen ſe conferunt. Eſt præterea alia cauſa
nos vehementius impellens, vt cunctando potius quàm acce-
lerando, futuri belli exitum prouideamus. Non enim ignora-
tis omnes Gothorum vires, & vniuerſum ferè armorum appa-
ratum, in Galliis ipſis, ſimul & Venetiis, aliíſque quàm procul
hinc diſtantibus locis commorari. Deinde non minus nos cō-
ſyderare oportet, quàm graue belli pondus aduerſus Franco-
rum nationem ſuſtinemus: quo nondum rectè diſpoſito, velle *Franci Gotho-*
aliud aggredi, magnæ eſſe veſaniæ affirmauerim. Quocirca ne *rum hoſtes.*
vtrunque latus noſtrum potentibus hoſtibus impugnandum
præbeamus, operæpretium fuerit, vt nos Rauennā quantocyus

accedamus, indéque aduerſus Francos, bello abſoluto, in cæteris rebus quàm optimè diſpoſitis, tandem cum Belliſario cõtractis omnibus Gothorum copiis confligamus. Neque aliquã formidinẽ de huius vrbis Romæ captiuitate cõcipiatis. Quippe vt Romanorũ nullum hactenus vlla iniuria affecimus, ſed omni fauore & amicitia, perinde ac nos ipſos proſecuti ſumus, ita nũquàm ſuæ gratitudinis immemores, ſeſe à nobis alienari patientur: quibus etiam, ne hoſtem formident, electos propugnatores relinquemus, qui ſanguinem & vitam pro eis, eorúmque Republica in omne periculum libenter exponant.

Gothi nulla iniuria Romanos affecerũt.

Gothi ſanguinẽ et vitã p Rom. ponebant.

CAP. III.

GOTHI verò collaudata Vitigis prudẽtia, ſeſe ad iter accingebant. Intereà verò Vitiges Sylucrium Pontificem, Senatúmque & Populum Romanum multis eſt verbis adhortatus, vt in fide perſeuerarent, teſtatus tãtas eſſe Gothorum opes & vires in Italia, vt res nouas nemo moliri poſſet, niſi in ſuã, & ſuorum perniciem. Prætereà commemorabat Theoderici Regis in vrbem Romam & eius incolas, multa & ampla beneficia: quorum ſi memor eſſet ciuitas, ſi grato in defunctum Regem animo, ſi grata memoria, omnia Gothorũ cauſa velle deberent. Demum Romani, vt Gothos ſecuriores efficerẽt, grauiſſimo iureiurando ſeſe (teſte Procopio) obligauerunt, ne defectionem ab eis ad hoſtes molirentur. His peractis, quatuor millia electorum militum ad cuſtodiam Vrbis reliquit, quibus Luderum præfecit, hominem ſanè vt longa ætate prouectum, ita magnæ prudentiæ opinionem aſſecutum. Deinde cum reliquis copiis Rauennam verſus iter aggreſſus, multis ſecũ Senatorii ordinis obſidum loco abductis. Quò vbi tandem peruenit, Mathaſuentam Amalaſuentæ filiam, Theoderici Regis neptem, quæ à Theodato captiua tenebatur, in matrimonium ſuſcepit, vt Regio ſanguine Regiam dominationem honeſtaret. Gothorum autem copias vndecunque vocare, parareque non deſtitit, armáque, & equos, ac militaria ſtipendia inter ſuos liberaliter partiri, omniáque ad bellum neceſſaria diligenter & prudenter prouidere. Et quia

Syluerius Pp.

Romani iureiurando ſe pro Gothis obligant.

Luderus Gothorũ dux.

Mathaſuẽta Vitigis vxor.

Iuſtinianus

Iuſtinianus Imperator nuper Francos, vt bellum aduerſus Gothos capeſſerent, induxerat, Vitiges ob eam ſuſpicionem oratoribus ad Francos miſſis, delere ab ea parte formidinem ſtuduit: quod & tandem aſſecutus eſt, fœdere cum illis icto, amicitiáque firmata.

CAP. IIII.

HIS curis dum Vitiges occuparetur, Senatus Populúſque Romanus vna cum Pontifice Syluerio nullis bellorum incõmodis affecti, ſed ſponte à Gothis deficiunt. Miſſo oratore quodam Fidelio Mediolanenſi, Belliſarium precibus vrgent, vt ſuũ in Vrbem aduentum acceleret, habiturus pro voto omnia, quæ deſyderaret, nulla ei porta clauderetur, nullas inſidias formidaret, ſine cæde, ſanguine, & ſudore omnia occuparet. Nec clàm illa fiebant, ſed paſſim & publicè inter Romanos iactabantur. Quocirca Gothi ſeſe in graue & anceps periculum deueniſſe conſyderantes, deliberant, quomodo ſe melius efficaciúſque à tot inſidiis eripiant. Quippe vt facile factu exiſtimabant, Belliſario congredi, & de Græcis victoriam reportare, ità difficillimum eſſe perpendebãt, Romanorum potentiam cum hoſtibus conſentientem ſuperare. Proinde conſultatione habita, vrbem Romã potius egredi ſtatuerunt, quàm inter tot inſuperabilia pericula verſari. Quod vt aſſequi poſſent, publicam fidem à Romanis implorare cogebantur. Quà demum impetrata, Rauennam vno agmine omnes ſe contulere, Ludero præfecto relicto, qui forte præſentis fortunæ pudore affectus, in Vrbe permanſit, vel quòd Vitiges ſæuitiã veritus, Romæ eſſe maluit, quàm indubitatum vitæ diſcrimen adire. Accidit autem vt die vna, eodémque tẽpore & Belliſarius cum Imperatoris exercitu per portam Auſtralẽm (quam Aſinariam, ſiue Cæliomontanam vocant) Vrbem ingrederetur, & Gothi per portam Aquilonarem Flaminiam excederent. Quo factum eſt, vt vrbs Roma à Gothis tum primùm capta annum poſt ſexageſimum, Iuſtiniani verò vndecimum recuperata eſt. Belliſarius igitur Ludero Gothorum præfecto, portarúmque clauibus Imperatori Byzantium miſſis, reſtituendis mœnibus

Romani à Gothis deficiunt ſponte.

Belliſarius per portam Cęliomõtanam Romam ingredi͂, Gothis portã Flaminiã egredientibus.

munitiones,quę dirimerētur fluuii alueo, hoſtium caſtris op=ponere. Igitur poſtridie quàm Gothi conſederant, Belliſarius ſumptis ſecum aliquot copiis, vt locum metandis caſtris accō=modum inquireret,& quid hoſtes agerent exploraret, vix orto ſole Roma eſt profectus:at cùm prope pōtem perueniſſet, præ=ter ſpem expectationémque ſuam, Gothorum equites habuit obuios. Illi enim milites,quos pontis & caſtellorum cuſtodes conſtituerat, ſiue minis & apparatu hoſtiū territi, ſiue pecunia corrupti,ſeſe & pontem nocte illa hoſtibus tradiderant. Quæ res vt improuiſa,ita Belliſario penè exitio fuit. Perculit enim inopinata res haud aliter Belliſarii equitatū, quàm ſi in inſidias incidiſſet. Cœpit itaque equos continuò circumagere, atque ad fugam ſpectare. Sed Belliſarius vt erat forti animo, atque in ſubitis rebus imperterrito, ſuos alta voce hortatur, Gothóſque ait eos eſſe,quos ipſi toties viciſſent,nouiſſiméque apud Peru=ſiam grauiſſima clade affeciſſent. Adiecit & illud fore, vt ſe conſpecto, ſuſpicaturi eſſent hoſtes Romanum populum cum ſuo duce ad pugnam prodiiſſe, atque ita euenturum, vt pauci innumeros ſuperarent,aut ſi multitudo ſuſtineri nō poſſet, Vr=bis vicinitate incolumes in tutum abirent. Fit itaque prælium vt inopinatum, ita & atrociſſimum. Eſt'que ſæpe Belliſarius agnitus hoſtium cuneo petitus, qui ab initio quidē ducis mu=nera tantummodò obibat, iubens,& adhortans,& quid agen=dum eſſet oſtendens. Cum verò ſui importunius ab hoſtibus premerentur,tunc neceſſitate cogente ſubitò ex duce ſtrenuiſ=ſimus miles euaſit,nec amplius ducis officium,ſed militis exer=cebat. Aduolans ſiquidē inter primos pugnatores, manu & vi=ribus ſtrenuè rem gerebat,quāuis in maximo periculo,eò quòd à Gothis cognitus eſſet,verſaretur. Tutata verò eſt fortiſſimū ducem tum virtus propria,tum maximè domeſtica familia cir=ca illum ſedulò obuerſata. Niſi enim egregia familiarium ma=nus ſe circa eum conglobaſſet,ac impetum irruentium hoſtium ipſi excepiſſet, corporibúſque & armis equum, & Belliſarium inter mille telorum ictus protexiſſet, nullo modo ſaluus eua=dere potuiſſet. In hoc loco multi atque optimi ex Belliſarii fa=miliaribus ceciderunt: in quorum numero erat armiger eius Maxentius,qui egregia in hoſtes opera præ ſe tulit. Tum Ro=mana iuuentus Vrbem egreſſa,& exercitum Belliſarii adauxit, & Gothos

Belliſarius Gothorū inſidiis incidit.

Bellū inopinatum inter Belliſarium et Gothos.

Belliſarij periculum.

Maxentius.

CAP. VI.

VITIGES igitur, cùm præter defectionẽ vrbium hanc inſuper cladem accepiſſet, non differẽdum ratus, cum totis prorſus Gothorum copiis in bellum deſcendere conſtituit. Itaque Rauenna mouens, Romam ducere perrexit, habens plurimos in tam copioſo exercitu loricatos equites, quos Cataphractos appellant. Cum'que his tantis copiis Romam petebat, nihil magis vereri videbatur, quàm ne Belliſarius nõ expectaret. Quare nec ad Peruſiam, nec ad Spoletum, nec ad Narniam diuertit, ſed Romàm petere feſtinauit. Cum'que in ipſo itinere ex ſacerdotibus quempiam obuium habuiſſet, ſciſcitatum hunc tradunt, num Romæ Belliſarius eſſet, perìnde veritus haudquaquàm ſe poſſe hunc Romæ deprehendere, vel non ſtatim eò ſe peruenturum, quò is fugam cepiſſet: illúmque reſpondiſſe, nil curæ ſibi eam rem fore debere, & ad hæc adieciſſe, identidem affirmando, nunquàm prærepturum Belliſarium fugam, ſed adhuc in Vrbe manere. Tum Vitigem ferunt rurſum ipſum id rogitaſſe, & vehementius, vt maximè cupidum Vrbem prius inuiſere, quàm Belliſarius inde quocũque pacto euaderet. Belliſarius itaque vbi primùm Gothos accepit vniuerſis in ſe viribus aduentare, aliquandiu fluctuans animo eſt, déinde Anieni fluuio non procul à Roma pontẽ imponit, collocatis hinc inde propugnaculis, & turribus, quibus præſidia immittere curauit, vt eo conatu ſaltem hoſtium aduentum per dies aliquot impediret, interímque importatis in Romam frumentis, aliíſque rebus ad perferendum obſidionem neceſſariis, paratior Gothorũ potentiæ obuiaret.

Vitiges Romã obſidere proponit.

CAP. VII.

GOTHI igitur in agrum Romanum per viam Numentanam deſcendentes, ad pontem illum caſtra collocauerunt. Belliſarius autem, poſtquàm vidit hoſtes ad ſuas munitiones ponti trans Aniенẽ impoſitas cõſediſſe, vtile exiſtimauit, caſtra ad eaſdem

Regem apum in lingua Gothica ſignat). Hic primas in acie partes agens, haud prius ſtrenuè pugnare deſtitit, quàm tribus ac decem vulneribus corpore toto exceptis, vt moribundus collaberetur: vnde cum viſus eſſet iam interiiſſe, neglectus à ſociis, & his quidem victoribus, cum mortuis cæteris proiectus iacebat. Poſt tertium diem cùm iuxta muros Vrbis caſtra Gothi poſuiſſent, quoſdam qui ſuos mortuos ſepelirent, miſerunt, legitimáque his & pia pro eorum conſuetudine funera procurarent. Dum itaque mortuorum corpora iſti perquirunt, Viſium adhuc ſpirantem inueniunt: quem cùm ex ſociis quiſpiã compellaſſet, reſpondiſſe ſat conſtat, & ſimul iuſſiſſe aquam ſibi in potum afferri, atque in os infundi (vt licuit) innuiſſe: qua ex potione refectum, & in ſe redeuntem, commilitones elatũ in caſtra protinus retuliſſe, & cùm diu ſuperuixiſſet, maximam apud Gothos famam, & gloriam ſibi comparaſſe. Cùm autem Belliſarius in Vrbẽ rediiſſet, milites ac Romanos ciues per mœnia vigilias agere nocte illa iuſſit: præfectis etiã ſuis portas attribuit, vt ſinguli ſingulas tuerentur. Præterea præcepit, vt ſi quid tumultus oriretur, nemo ex eo loco, in quo collocatus eſſet, abiret, neque ſe commoueret. Per eam noctem pluribus locis tumultus excitati ſunt, & plerique inanes. Clamatum eſt enim per Vrbem, ad Ianiculi portam hoſtes inuaſiſſe, & arma trepidè ob hoc ſumpta: nec prius ceſſatũ à tumultu, quàm nuntii inde redeuntes retulerunt omnia ad Ianiculum quieta eſſe, nec hoſtes per ea loca viſos, vel auditos.

CAP. X.

AD portã verò Salariã alius tumultus exortus: nec is quidem temerè. Gothi enim nocturno tempore, ſub ipſam portam venientes, Romanos ciues, qui in mœnibus ſtabãt, vocauerunt: atque ibi vnus eorum Bacchius nomine, vir Romę notus, quem Vitiges Rex ad hoc ipſum miſerat, verba (teſte Aretino, & Procopio) talia faciens: Quid eſt, inquit, Romani, an non iam pudet vos ſtultitiæ veſtræ? qui Græcis hominibus, nautis, prædonibus, & hiſtrionibus, ac nulli protinus alii rei gerendæ idoneis, vos ac ſalutem veſtram commiſiſtis, ſpreta Gothorum potentia,

Bacchius Gothus cum Romanis expoſtulat.

tentia, quæ primo ſtatim aduentu illos fudit, atque obſedit. Atqui non ita meriti de vobis erant Gothi, vt tantam proditionē (violato iureiurando) aduerſus eos moliri debuiſſetis. Sed adhuc vobis reſipiſcendi tempus conceditur: vnica enim hæc euadendi via eſt, ſi portas Gothis aperiatis, non aduerſum vos, ſed aduerſum Græcos īgreſſuris. Quòd ſi perſeueraueritis in amētia veſtra, impacabile bellum à Gothis vobis inferetur. Hæc Vitiges Rex denuntiari vobis iubet. Quibus verbis nihil reſponſum eſt à Romanis: ſed cùm ſignificaretur Gothos adeſſe, concurſum eſt ad Salariam portam, à qua iam Gothi poſt aliquantam moram in caſtra Regis, quæ inter Vrbem, & Anienem fluuium poſita erant, redierunt. Et prima quidem nox in hunc modum tranſacta eſt. Sequentibus diebus cùm Gothi neminē ad prælium egredi viderent, ad Vrbis obſidionem ſe præparabant. Fuit verò hæc ratio obſidionis: Caſtra circum Vrbem in ſex locis poſuerunt, à Flaminia via vſque ad Præneſtinam: his caſtris quinque Vrbis portæ obſidebantur, & viæ, quæ trans Tyberim ferunt, per ea impediebantur. Caſtra autem ipſa vallo, & foſſa, ac ligneis turribus munierunt, & tam citra quàm vltra Tyberim omnia occupantes, crebris incurſionibus peruadebant.

Roma à Vitige et Gothis obſidetur.

CAP. XI.

CONTRA verò Belliſarius pro defenſione Vrbis hæc prouidit: Pincianam portam, quæ cōtra maiora Gothorum caſtra maximè erat oppoſita, & Salariam huic dextrorſum proximam, & quicquid circa illas muri eſt, ſibiipſi aſſumpſit defenſandum. Præneſtinam verò portā Beſſæ, Flaminiam, quæ eſt ſiniſtra Pincianæ, Conſtantiano attribuit. Cæteris quoque portis alios præfecit. Intereà Gothi auſpicia belli à publica Romanorum pernicie inchoantes, aquæductus omnes interruperunt. Erant hi quatuordecim aquæductus, mirabili arte erecti, & conſummati, per quos aqua in Vrbem labi conſueuit. Afficiebat ea aquarum interruptio Romanos, & Græcos non paruo rerum incommodo, præcipuè tamen in neceſſario vſu piſtrinorū, quæ ſine illis aquæductibus penitus inutilia redde-

Porta Pinciana

Salaria.

Præneſtina.

Flaminia.

Aquæductus interrumpūtur.

Aquæductus ex Ianiculo i Tyberim.

bantur. Quippe ex eo aquæductu, qui ex ſummo Ianiculo per Trāſtyberim defluebat, vtpote decliuo ac rapido, magna vis piſtrinorum conficiebatur. Cæteri quoque aquæductus quibuſdā in locis ad eandem piſtrinorum commoditatem inſtituti, tunc verò interrupti, magnas obſeſſis difficultates afferebant. At Belliſarius tot incommodis occurſurus, remedia excogitauit. Bini lembi paruo inter ſe diſtantes ſpatio tignis coniuncti, molas in medio continebant, quæ rapido fluminis curſu voluebātur, funes verò ab vtraque ripa quàm maximè intenti, lembos in flumine ſuſtentabant: huiuſmodi lembos ſecus pontem, qui trans Tyberim ducit, collocauit. Poſt eos lembos alios eodem ordine poſuit: quibus ne hoſtes mittendo de ſuperiore loco materiam, & ignem, officere valerent, catenæ in flumine ad ipſum pontem obiectæ, omnem materiam excipiebant, exceptam autem homines ab vtraque ripa diſpoſiti auferebant. Itaque lembi piſtrinorū vſum largiſſimè (vt etiā hoc noſtro tēpore fit) cōpenſabant, aquarum verò defectū Tyberis abundè ſuſtentabat.

Molēdina i Tyberi Belliſari' conſtruxit.

CAP. XII.

Belliſarius à Romanis irriſus.

BELLISARIVS interim his īminentibus periculis, equo circūuectus Romanos ad bene ſperandū hortabatur. Qua exhortatione Romanis (vt inquit Procopius) immodicum riſum de ſe præbuit, quòd cùm nuper hoſtes ipſe vix effugiſſet, ad bene ſperandum alios hortaretur, Gothóſq; cōtemnendos affirmaret, quorum primum impetum vix potuerit ſuſtinere. Deinde non longè pòſt imprudenti riſui grauiſſimus dolor ſubſecutus eſt. Erat enim in Vrbe ob diuturnum otium tota populi multitudo bellis inepta, atque adeò bellorū incommodis nihil penitus aſſueta. Vnde cùm corpora nec curare balneis poſſet, nec ſordes abſtergere, præterea neceſſariarū rerum inopia premeretur, cogeretúrque acrius inſomnes ducere noctes, mœnia (vt in peruigilio fit) cuſtodiendo, veniſſéque in ſuſpicionē, Gothos tandē Vrbe neceſſariò potituros: ad hæc omnia immodico mœrore afficiebatur, ægréque ferebat, quòd qui nihil deliquiſſent, obſidione premerētur, & in tantā periculi magnitudinē perueniſſent: vnde agmine facto Belliſariū apertè increpabāt, quòd cùm ab Imperatore nihil viriū, quod ſuperan-

Belliſarius à Romanis reprehēſus.

dis

dis hoſtibus ſufficeret, acceperit, auſus ſit in Gothos exercitum ducere. Hæc eadẽ etiã Senatorii ordinis viri clàm exprobrabãt. Perſenſit Vitiges à transfugis hanc cõtrouerſiam intra mœnia Romana ſubortam, ſtatim'que vt eam foueret, Sallem quempiã magnæ autoritatis virum, ad Belliſarium mittit: qui magno legatorũ comitatu ſtipatus, ad Belliſariũ, Senatúmque Romanũ perueniens, huiuſmodi verba proponit: Qui bellum aliis inferre contendit, alterũ è duobus neceſſariò ſibi proponit: aut enim per audaciam, aut fortitudinem ſe proſperè pugnaturum cõfidit. Vtrum igitur ex his duobus, ô Belliſari, te ad Gothorũ impugnationem induxerit, ſignifices velim. Si enim fortitudine confiſus aduerſum nos veniſti, erumpe aliquando ex Romanis latebris, & quid vtriuſque noſtrum exercitus poſſit experire: ſi autẽ audacia, & temeritate te in has difficultates præcipitatum attenderis, age quãtocyus pœnitentiam, vt à nobis erratorum veniam conſequi merearis. Prætereà, noli Romanis iſtis haudquaquàm de cætero miſeriã protrahere, quos Theodericus Rex per delicias, & vt liberè viuerẽt educauit. Nos quoque vt tibi, ita & tuis nunc ſumus liberam abeundi poteſtatem facturi, veſtra omnia poſſidendi: his nanque, qui ad pœnitentiam, & ſanam mentem redire cupiunt, hoſtiliter inſultare velle, nec ſanctum equidem duxerim, nec humanitatis officio dignũ. Vos verò Romani, quodnam crimen habuiſtis aduerſum Gothos, aut quid vnquam in vos commiſerunt, vt non ſolùm nos, verùm etiã vos ipſos prodere cogeremini? Vobis tamen adhuc, ſi reſipueritis, noſtra benignitas de erratis clementer ignoſcet.

Salles Gothorũ orator.

Oratio legati Gothorum.

Gothorũ cum Romanis expoſtulatio.

CAP. XIII.

CVI quidẽ Gothorum legationi Belliſarius ita reſpõdit: An audacia, an fortitudine fretus ad pugnãdum deſcenderim, ſuperuacuè à me hoſtes inquirunt, cùm non ſoleãt prouidi duces ex hoſtium voluntate depẽdere. Romam verò occupantes, nihil alicui abſtulimus, ſed quod noſtrum erat recuperauimus: & quicunque veſtrum putauerit ſe rurſum hanc vrbem (viuo Belliſario) recepturum, vehementer fallitur, & errat. Romani verò etſi proditionis per Gothos acriter accuſarentur, eorum tamen legatis in nullo contradicere aude-

Belliſarij ad Gothos reſpõſio.

bant, fortè illud animo voluentes: Victi quandoque reſurgent. Legati deinde in caſtra Gothorum reuerſi, ſciſcitanti Vitigi, qualiſnam vir Belliſarius eſſet, qualemq́ue animum ad diſceſſum haberet, reſponderunt eum eſſe conſtanti, atque imperterrito animo, neq; aliter quàm prævalidis armis ab adepta ſemel Vrbe amoueri poſſe. Hac itaque ſpe Vitiges deſtitutus, enixius de expugnanda Vrbe conſultare cœpit, omniáque bellica inſtrumenta & machinas ad expugnationem Vrbis aduehebat. Machinæ verò huiuſmodi, fuerunt primùm arietes quatuor. Eſt autem forma eorum talis: Columnæ ligneæ quatuor in altitudine erectæ, æqualiter inuicē oppoſitæ collocantur, hæ columnæ tignis octo vinciuntur, quatuor ad imum columnarum, totidem ad ſummum: efficitúrque veluti quadratæ cuiuſdam ædiculæ forma. Hæc rurſus corigiis obtegitur, ne feriri de mœnibus, qui intus ſunt, poſſint. Introrſus verò nō paruæ molis ſtipitem, ſiue trabem ſupernè ſuſpendūt, huncq́ue catenis laxatum, in medio machinæ cum opus fuerit dimittunt. Habet verò trabs in capite ferrum ingens, & quadratum ad incudis formam. Machina tota quatuor rotis ad baſes columnarum impoſitis defertur. Mouent autem eam milites intus exiſtentes non pauciores quinquaginta: qui poſtquàm eam mœnibus admouerunt, trabē illam ſuſpenſam machinamēto quodam retrotrahunt, moxq́ue cum impetu dimittunt. Trabs autem violentia, & pondere in murum delata, omnia quaſſat, ac frangit, ita vt aries crebra diuerberatione incuſſus, penetrare, in quæcūque inciderit loca, queat. Quocirca hæc machina cognomētum eſt nacta, quòd ſtipitis huius cacumine, dum prominet, haud ſecus ac arietes inter ſe ſolent, dum colliſione decertant, illidendo & quatiendo vniuerſa diſturbet.

Machinæ bellicæ.

Arietis bellici forma.

CAP. XIIII.

FECERANT etiā Gothi turres ligneas, ad parem mœnibus altitudinē, accepta vera muri dimenſione ex lapidum interuallo. Suntq́ue eiſdem turribus ad baſem in angulos ſingulos ſubmiſſæ rotæ, quarum volutione, quocunque milites vellent, facilè circumagebant. Scalæ prætereà plurimæ, & ad

Turres ligneæ.

Scalæ.

ad pinnas vſque pertingentes,in promptu his aderant. Paraue- Faſces.
rant etiam infinitam quandam vim faſcium ex virgultis, & ſti-
pula,quibus foſſas replere,& ſolo æquare cogitabant,vt machi-
nationes,quas mox producturi erant,re nulla trãſitu prohibe-
rentur. Itaque omnibus paratis,Vitiges ad primam lucẽ om-
nes armatos adeſſe iubet,agmináque diſtribuit, & quid his, vel
illis agendum eſſet,inſinuat. Fit alacritas magna in Gothis, &
incredibilis pugnandi ardor,cùm alii faſces,alii ſcalas ferrẽt,alii
machinas admouerent. Belliſarius verò inſtructam hoſtium
aciem ex aggere contemplatus,ſimúlque Romanos pauore cõ-
cuſſos attendens,immodicũ riſum patulis buccis emiſit,iuſsítq;
milites nihil prius attentare,quàm ipſe ſignum dediſſet. Roma- Romani deriſorem Belliſarii oderunt.
ni autem (vt inquit Procopius) ægrè ferebant eum cum irriſio-
ne loqui,& ſibi illudere: oderant ſimul & increpabant impu-
dẽtiam eius. At ille, ne eorum odio exponeretur,ſeſe Gotho-
rum ſimplicitatem riſiſſe ſimulabat,quòd adiunctis bobus ma-
chinas aduehere poſſe ſperarent, quaſi boues inermes,aut extra
machinam præceſſiſſent,cùm tamen à capitibus vſque ad tibias
ſatis muniti incederent. Quod cùm magis formidandum pu-
taret,iuſſit vt omnes & ſinguli milites tela in pedes iumẽtorum
ſine vlla intermiſſione torquerent. Quo euénit, vt collapſis bo-
bus,milites,qui machinas intus admouebant,ſubſiſterẽt,donec
lixæ,& calones foſſas virgultis, ac faſciculis (prout præceptum
acceperant) replerent. Verùm cùm replendis foſſis intenderẽt,
multitudine telorum ab aggere emiſſorum repulſi, nec foſſas
implere,nec mœnia adire,nec arietes admouere valebant.

CAP. XV.

STABAT nihilominus Gothorum acies immobilis,atque inuicta, quanquàm nun-
quàm potuerit aggerem prærupto aſcenſu munitum ſuperare:tantum quippe ſagittis,
& tragulis,& omnium telorum genere cer-
tabatur. Præceptúmque (vt Procopius af-
firmat) à Vitige habebant, vt nullos facerẽt
in muros inſultus,ſed ordine ſuo manerẽt,& ſagittas in propu-
gnacula adeò crebras iacerent,vt nullam temporis remiſſionem
Belliſario permitterent, ne fortè in alteram mœnium partem,

in quam ipſe ingentibus copiis eſſet inſultaturus, ſuppetias ferret. Cùm enim hæc ad Pincianam,& Salariam portam gerũtur, tribus aliis locis Roma oppugnabatur. Vitiges quippe nullum ſtrenui impugnatoris officium prætermittens, ad Præneſtinam portam multitudine militum comitatus, Vrbẽ acrius impugnat: eodem'que tempore alia Gothorum multitudo cõtra portam Fontinalẽ impetum faciebat: alia inſuper hoſtium manus portam Aureliam (quæ eſt ad ſummum Ianiculum) expugnare nitebatur. Ita quatuor ſimul locis Roma acriter impugnabatur, ad Pincianam,& Salariam portas,quas Belliſarius tuebatur,ad Præneſtinam cui præerat Beſſas,ad Aureliã, & Fõtinalem portam. Sed hi Gothi, qui ad Ianiculum pugnabant, facilè repellebantur;quòd ibi loca ardua & ſaltuoſa difficile iter ad mœnia etiam nullo repugnante permittant. Erat tamen ibi Paulus à Belliſario præfectus,quo ſtrenuè reſiſtẽte,conatus hoſtium in irritum abiuere. Ad viam verò Caſſiam maius periculum fuit. Via ſiquidem porticu contecta fuit, per quam ad templũ beati Petri Apoſtoli aditus erat. Sub ea igitur porticu Gothi latitantes,cùm tempus rei gerendæ aptum exiſtimarent,ex inſidiis repentè egreſſi,ad molem Hadriani occupandã conuolabant,ſcaliſque admotis, primum ambitum, qui figura quadrata molem cingit,repentino impetu ceperunt.

Roma pluribus locis à Gothis impugnatur.

Aureliana porta ad Ianiculũ.

Hadriani moles, nũc caſtrũ S. Angeli.

CAP. XVI.

HAEC moles Hadriani Imperatoris ſepulchrum fuit,ſpectatu procul dubio dignum. Pario nanque ex lapide ædificatum eſt. Saxa quadrata illi inuicem nexa,alia nulla cõmixta materia,& quaternis partitũ pari dimenſione lateribus. In medio verò huius quadrati, moles rotunda inſurgit, excelſa quidem altitudine,latitudine verò tãta, vt in ſuprema eius parte area ſit,cuius diameter vix iactu lapidis trãſigatur. Habet verò pontem ſuper Tyberim amnem, qui ab ipſa mole ad aliam ripam extenditur. Hoc ædificium licet extra Vrbem eſſet, nam Vrbs quidem ad Tyberim finitur,tamen quia põtem habet ad mœnia vſque pertinentem, & erat veluti arx, & propugnaculũ quoddam,Belliſarius militibus ſuis occupandum, cuſtodienſdúmque

dum'que prouiderat: eiúſque rei curam Conſtantinō mādauerat, & vt contigui muri curam ſuſciperet aſſeruandi, vt leuiori & non magni momenti cuſtodia indigentis. Siquidem ea ex parte nequaquàm murus (flumine ſúbterlabente) poterat oppugnari. Itaque, Conſtantinus nullum eò loci hoſtes inſultum facturos ratus, non ſatis validis cuſtodiis ipſum munire curauit, cùm paucos haberet milites, eorum'que maiorem partem in locis admodum neceſſariis diſtribuiſſet, ipſéque eodem tempore Gothis ad campum Martium, vel Aureliam portam inſultantibus occurſurus, ex ea ſtatione exiuiſſet. Gothi ergo per abſentiam præfecti, capto inferiori ambitu, molem ipſam expugnare nitebantur. Milites autem de ſuperiori parte repugnantes, deficientibus aliis telis, permagnas ſtatuas hominum, equorum, quadrigarum, excellenti artificum opere confectas, partim integras, partim confractas, in ſubeūtes hoſtes deiecerunt. Inter hæc Conſtantinus audito molis periculo, per pontem ſuccurrere feſtinat, addítque ſuis animos, dum ipſe hoſtes ab inferiore parte inuadit: illíſque fugatis, ſeſe ſeruauit, & arcem. Statuæ pretioſę deiectæ.

CAP. XVII.

AD Prænestinam quoque portam, vbi Vitiges Rex, & qui cum illo erant Gothi pugnabant, ingens periculum fuit. Erat enim non procul ab ea porta locus, quem Viuariū appellabant: is locus mœnia habebat duplicia, aliquo ſpatio inter ſe diſtantia. Solum inter bina mœnia planiſſimum erat, ipſa verò mœnia non ſatis munita. Vitiges igitur, & Gothi prima aggreſſi mœnia, etſi egregiè repugnabatur, validiſſimè impugnabant. Quocirca Beſſas Paraniúſque, ad anceps periculum deducti, confeſtim Belliſarium ad ſe aduolare precantur. Ille verò ſine mora adeſſe feſtinat, relicto quodā ex fidelioribus amicis ad Salariæ portæ tuitionem. At vbi Belliſarius hoſtes videt Viuarium ſuffodiſſe, & diuerſim mœnia impugnare, quicquid roboris in exercitu habebat, apud ſe continuit, atque in prælιū deſcendit. Gothi iam murum ab inferiori parte perfregerant, ac magna eorum vis ingreſſa, inter bina mœnia verſabatur: pugnatúmque eſt eo in loco, & acriter, & pertinaciter, donec Gothi

per eum ipſum locum quo fuerant ingreſſi, accepta graui ſuorũ ſtrage, euadere cogerentur. Sed nec Græcis incruenta victoria ceſſit, quãuis Gothos à mœnibus ſubmouiſſent, eorum'qʒ machinas & caſtra incendio tradidiſſent. Intereà verò dũ hæc agerentur, eadem belli fortuna ad Salariam portã fuit. Ex ea namque Græci ex improuiſo in Gothos impetum facientes, eos in fugam conuerterunt, deinde incenſis eorum machinis & caſtris, in Vrbem victores redierunt. Per hunc igitur modum Roma eodem die & oppugnata pluribus locis fuit, & defenſata. Ceciderunt autem in his prælijs Gothorum tria millia. Eo tamen damno nihil territi fuere Gothi, quin Vrbem acrius obſiderent.

Romani de Belliſario queruntur.

Romani verò etſi Belliſarij virtutes admirari viderentur, tamen grauem aduerſus eum querelam faciebant, quòd funeſtæ vbique domus per Vrbem eſſent, multis ex Romana nobilitate & populo deſyderatis, quod'que contra tantas Gothorum copias, exiguis ipſe viribus concitato bello Romanam vrbem in præſentes difficultates coniecisset.

CAP. XVIII.

Epiſtola Belliſarij ad Iuſtinianum.

QVOD cùm Belliſarius compertũ habuiſſet, maiorem in modum commotus, mox vehementius quàm aliâs Iuſtiniano in hunc modum ſcribere curauit: Venimus, inquiẽs, vt iuſſeras in Italiã, & ad cætera loca per nos recuperata, Romã quoque recepimus, Gothorũ multitudine inde propulſata, quod nuper ad te miſſo eorum præfecto Ludero ſatis declarauimus. Et quoniam in multis Siciliæ Italiæ'qʒ locis, quæ noſtræ ditionis effecimus, maiorem militum partem neceſſariò collocauimus, ad legionem vnam, eam'que ſemiplenam redacti ſumus.

Gothorum intolerabilis multitudo

Hoſtes verò intolerabili multitudine aucti, nos oppugnatum venêre. Ipſi verò cùm explorandi gratia circa Tyberim obequitaremus, cogebamur vel inuiti cum hoſte confligere, nec multum abfuit, quin telorum & miſſilium multitudine obruti in fata concederemus. Muros deinde Gothi cùm expugnatum veniſſent, & machinas his applicaſſent, impetu vndique facto, non plurimum abfuere, quin Vrbem ſubita irruptione, & nos

pariter

pariter occupaſſent, ni fortuna nos quædã proſpera his immi=nentibus malis ſubtraxiſſet. Ea nanque, quæ excedũt rerum naturam, non humanæ virtuti, ſed Deo ſunt attribuenda. Quæ verò ſiue virtute, ſiue fortuna ad hoc tempus geſſimus, quàm optimè habent. At ea quæ poſthac geſturi ſumus, peruelim equidem tuis vt rebus ſint plurimum cõductura. Quæcunque demum vel explicanda per me decentius ſunt, vel per te facien=da, nequaquàm te latêre permittam, eius rei nihil ignarus, hu=mana omnia ita procedere, vt Deo placitum eſt. Veruntamen (quæ ſummæ rerũ ſunt) Principes vt ſe geſſerint, vel ignominiã, vel laudem perpetuò referunt. Arma itaque, & milites per te ſunt ad nos, & ea multitudine tranſmittenda, vt aduerſus potẽ=tiſſimum hoſtem poſſimus paribus viribus hoc bello cõſiſtere. Non enim omnia fortunæ ſunt permittenda, quandoquidem nõ eadem hæc ſemper offertur. Te verò, ô Imperator, ea ſubeat cogitatio velim, idq́ue animo agites, quòd ſi nos Gothi ſupera=uerint, & de tuæ Italiæ poſſeſſione nunc exciderimus, profectò ad militum ex eo caſu iacturam accedet & dedecus ex re malè geſta non mediocre, quod nobis aſſiduò inhærebit. Præterea videbimur Romanis perniciem attuliſſe, non libertatẽ, qui ſuã minoris fecere ſalutem, quàm fidem erga te præſtitam: & quã=doque eueniret, vt parta ad hoc tempus felicitas, in calamitatẽ & infortunium deſiuiſſe videretur. Si enim ab vrbe Roma, & vniuerſa Campania, Siciliáque pelleremur, omnium illud nimirum, quod vtique leuiſſimum eſſet malorum, nos fortè morderet, quòd haudquaquàm ex alieno diteſcere licuiſſet. Atqui & illud tibi conſyderandum, Romam quondam tanta amplitudine vrbem, multis hominum millibus cuſtodiri haud ſatis potuiſſe, locum ſanè maximo ambitu, & nimia vaſtitate, & vt nequaquàm maritimum, ita & rebus omnibus neceſſa=riis interclusum. Præterea Romani, etſi modo nobis bene=uoli ſunt, malis tamen in longius tendentibus, nulla inter=poſita mora ſibi (prout melius poterunt) conſulere cogentur. Nam qui recens in amicitiam venerint, non infortunio, ſed beneficiis decenter affecti, ſeruare fidem conſueuere. Ac=cedit præterea, quòd penuria rei frumentariæ, ſimul & fame cogentur, quæ minus velint, vt faciant. Ipſe verò cum me ſatis intelligam tibi mortem debere, profectò cum vita

Roma multis millibus vix defēdi poteſt.

nemo me hinc deturbabit. Aduerte tamē quidnam ſit tibi gloriæ Belliſarii mors hæc allatura.

CAP. XIX.

Iuſtinianus liberare Romam parat.

IVSTINIANVS his literis acceptis, valde commotus eſt, ſtatimq; copias, quas paratas habebat, nauigare in Italiam iuſſit, & maiores alias parare conſtituit. Valerianus igitur & Martinus, qui iam paratis copiis præerant, trāſmiſſuri in Italiā, primùm ſeſe in AEtoliam, & Acarnaniam contulere, vbi ob inualeſcentis hyemis incommoda, hyemare cogebātur. Romani verò ea ſpe confortati, leuius belli obſidioníſque moleſtias tolerauere, aduentum eorum primo quoque tempore expectantes. Intereà dum hæc agerentur (vt autor eſt Procopius) patricii quidam Romani quædam Sibyllæ dicta Romæ in medium proferebant, aſſeuerantes ad Iulium vſque menſem ciuitatē in diſcrimine fore, & neceſſarium poſteà, vt Imperator tunc quiſpiam Romanorum exiſtat, cùm demū Roma nil Geticum extimeſcet. Geticam quippe Gothorum hi nationem eſſe affirmant: quod apertè eſt cōtra eos, qui Gothos à Getis ſine ratione & autoritate ſeparare contendunt: eſt quippe vna gens, vt tunc Romani patricii conformiter, & verè ad Sibyllæ dicta aſſeruerunt.

Sibyllæ liber de Gothis & Getis.

Aſiarius & Sigislaus Gothi.

Dum autem Romæ hæc aguntur, Aſiarius & Sigislaus, Gothorum duces, qui iampridē à Vitige cum exercitu miſſi fuerant, præualida claſſe, maximáque Gothorū multitudine contracta, Salonas Dalmatiæ ciuitatem terra maríque obſederunt. Conſtantianus enim eius loci præfectus, cùm tantis hoſtium copiis longè impares vires haberet, ab eorum cōgreſſu prudentius abſtinebat, contentus in vrbe ſatis munita obſidionem tolerare, euētúmque obſeſſæ vrbis Romæ expectare. Quãuis etiam aliquando clàm egreſſus, cœpit hoſtes vrgere, vt qui alios inuaderent, ſe quoque inuadi experirentur, ſed erant leuia prælia, quibus nihil memorabilium rerū ſucceſſiſſe videbatur.

Salonæ à gothis obſidentur.

Conſtantianus.

Vitiges ſecūdò Romā oppugnat.

Inter hæc Roma acrius obſidetur. Vitiges enim, quoniam oppugnatio prius intētata non ſatis feliciter ſucceſſerat, cōmotior inde factus, cūcta rimari, ac diligenter perſcrutari curauit, quibus obſeſſos quàm maximè affligeret. Portus erat iuxta mare à

dextera

dextera Tyberis fluuii ripa, ſuperque eo vrbs valido muro cin-
cta, eo in loco naues cũcta, quæ mari feruntur, deponebant, in-
de rurſus terra, vel fluuio Romam portabantur. Vitiges igitur
facto agmine, eam vrbem Portuenſem ex improuiſo adortus
occupauit, cùm ciues contra ſubitam hoſtium vim imparati
nequaquàm reſiſtere poſſent. Ex qua occupatione intolerabi-
les mox difficultates Roma perſeſit, ſublata omni facultate, qua
frumentum, ac cæteræ res humano vſui neceſſariæ, importari
conſueuerunt. Gothi enim valido militum præſidio ibi relic-
cto, oppidum ac fauces Tyberis omni ſtudio obſeruabant, nec
quicquam Romanis inferri patiebantur.

Portuenſis vrbs à Gothis capitur.

CAP. XX.

QVOCIRCA Romani querelas in ſuã
ipſorum imprudentiam exaggerantes, ſeſe
grauiter accuſabant, quòd Gothis excluſis,
Græcos nihil virium habentes, intra Ro-
manæ Reipub. viſcera facilius, quàm pru-
dentius admiſiſſent. Creuit itaque in Vr-
be fames, & extrema omnium neceſſariarũ
rerum inopia: cui mox adiectũ eſt grauius, & irreparabile ma-
lum. Nam Vitiges dum ſe pertinacibus Romanorum animis à
Roma excludi videt, miſſis percuſſoribus, omnes obſides, quos
à principio à Romana nobilitate ſecum Rauennam abduxerat,
interfici curauit, exceptis admodum paucis, qui ſalutem fuga
inuenerunt. Qua rei acerbitate Romani plurimum conturbati,
vehementius ingemuerunt ſeſe imbecilli Græcorum fidei cre-
didiſſe, à quibus conſolationem nullam, perniciem verò plu-
rimam, euerſa penitus Republica, & libertate, recipiebant.
Nec ſatis erat ad cumulum Romanæ miſeriæ, quòd præſtãtiſſi-
mos ciues, chariſſimos liberos, & conſanguineos Rauennæ tru-
cidatos audiuiſſent, addita eſt eis per Belliſarium grauior, & vix
tolerãda afflictio. Quãuis enim paſſim per Vrbẽ funeſtæ domus
inſpicerẽtur, vixque aliquis locus ſine publico, vel priuato lu-
ctu ob amiſſos amicos eſſe videretur, Belliſarius tamẽ nimis ſe-
uerũ & crudele edictum Romanis proponit, vt neceſſaria pri-

Romani ſeipſos accuſant, quod Gothos excluſerint.

Romani obſides occidũtur.

Græcorũ fides imbecillis.

Belliſarij in Romanos ſeueritas.

mùm mancipia,déinde ſuauiſſimos filios,tandē chariſſimas cō-iuges extra Vrbem confeſtim emitterent, ne cæteri in cōmea-tus penuriā, vitæ'que diſcrimē peruenirent. Quo facto,adeò te-nuem remanētibus victum indulſit,vt ægrè vitā multis miſeriis affectam ſuſtentarent. Tum ingens mortalium turba cum fle-tu & eiulatu à chariſſimorum fratrum,patrū,propinquorū,ma-ritorum,amicorum amplexu auulſa,noctu per viā, quæ ab ho-ſtibus vacua erat,in Campaniam ſe recepit, patria in manibus Græcorum, propter quos extrema pati cogebatur, derelicta.

CAP. XXI.

BELLISARIVS autem, cùm ſuorum militum numerum ad murorum ambitum obſeruandum minimè ſuffecturū putaret, cum ciuibus eos,& priuatis hominibus,qui militiam exercerent, immiſcuit, diuiſitq; ſingulos per cuſtodias,in mercedem certius aliquid priuato cuique,etſi imbecilli,polli-citus. Inuenti tum fuere non pauci,nec infimæ nobilitatis viri Romani, qui præſentem Reipub. ſtatum, & priſtinæ libertatis euerſionem grauiter ferre putarentur: ob quam ſuſpicionem à Belliſario in exilium pulſi,experimento didicerunt,Gothorum modeſtiam Græcorum tyrannidi cum publico Romanæ vrbis excidio ſuccubuiſſe. Quorum è numero fuit Maximus, cuius proauus poſt Valentiniani mortem imperium arripuerat. Præ-tereà venerat in eandē ſuſpicionem Syluerius Papa,quē quon-dā Theodatus(vt diximus)violentius,quàm honeſtius ad Pon-tificatum aſſumi procurauit. Huic Pontifici auſa eſt Theodora Iuſtiniani vxor præcipere,vt Menna Conſtātinopolitano An-tiſtite pulſo, Anthemiū ab exilio reuocet, qui ob Eutycianam ſectam fuerat in illam cladem compulſus. Negat Syluerius id ſe facturum, quod Pontificia pietate incolumi præſtari non poſ-ſit. Excanduit fœmina inſolens, quæ nihil ſibi non licere pu-tabat, ſcripſit'que Belliſario, vt Syluerio pulſo,Vigilium Dia-conum,cuius impulſu petitum erat à Theodora,vt Anthemius reſtitueretur, in eius locum ſubſtituat. Belliſarius,ſiue quòd bellicæ rei intentus eſſet,ſiue planè ſciret, cauſam Pontificis ad ſe minimè pertinere,negotium à muliere acceptum, ad ſuam mulierem

Belliſarius Romanos in exilium mittit.
Maximus.
Syluerius Pp.
Theodora.
Menna Conſtātinopolitanus Antiſtes.
Eutyciana hæreſis.
Vigilius Pp.

mulierem Antoninam transferre curauit: quæ ſubornatis à Vigilio teſtibus, qui Sylueriũ dicerent conſilia agitaſſe de Gothis in Vrbem inducendis, hominem coëgit ſeſe dignitate abdicare, pallióque depoſito, monaſticam ſibi cucullam inducere. Sicque in Pontias inſulas relegatus, in ſanctitate vitæ dies concluſit extremos.

Antoninę mulieri Gręcę cauſa Papæ à Belliſario cõmittitur.

CAP. XXII.

DEINDE veritus Belliſarius, ne quis etiã cuſtodum inſidias ad portas moliretur, vel externus quiſpiam pecunia corrupturus, ad hos clàm ventitaret, bis in ſingulos menſes deſtructis omnibus portarum clauibus, in aliam formam, & à priore longè diuerſam, alias denuò facere curauit. Nec ſecus in muro, & cuſtodiis ipſis, in ſingulas noctes alios præficiebat, quibus id erat iniunctum, muros frequentius obeundo, nomina viciſſim cuſtodum deſcriberent, & ſi quis fortè abeſſet, alium mox ſubſtituerent, ſibíque nominatim referrent, qui fortè tunc à cuſtodiis abfuiſſet, vt decenti velocius pœna afficeret negligẽtem, & vt ad vigilias eſſent attentiores. Iuſſerat muſicis inſtrumentis vt artifices ipſi per noctem in mœnibus vterentur. Milites præterea quoſdam noctu emittebat, quibus ad foſſas erat aſſiduò pernoctandum: cum quibus erant & canes, vt nemo vel è longinquo mœnia inuaſurus lateret. Hoc modo Roma intus & foris periclitante, Martinus & Valerianus (quos à Iuſtiniano miſſos ſuprà diximus) mille quingentorum equitum copias in ſuo exercitu adducentes, Romam peruenère. His fretus viribus Belliſarius, mutata belli ratione, primò leuibus prœliis, & per occaſionem commiſſis, hoſtem ſolicitare, inde cùm aliquot bella feliciter ceſſiſſet, videretúrque miles ſuo ſucceſſu audacior factus, acie decertare auſus, tam proſperè ab initio dimicauit, vt ſub Gothorum caſtris ſit aliquandiu certatum. Ad poſtremum ſuperãte Gothorũ multitudine, Romani, præſidiariíque in Vrbẽ compelluntur: tãtóque impetu fugiendo corruebãt, vt multi portis & muro excluſi, ac maiore ex parte inermes, mœnibus miſerabiliter hærentes, ægrè ſeruati fuerint. Eſtque vno tempore non ſolùm circa caſtra Regia, ſed via etiam Caſſia, vario

Belliſarius claues, & cuſtodias portarum ſæpe mutat.

atque ancipiti Marte dimicatũ. Gothi enim viſa aduenientiũ cõtra ſe Romanorũ multitudine, ad proximos montes ſe extra caſtra retrahentes, pauorẽ ſimulabant: tum Romani diripiendis eorum caſtris nimis imprudenter intenti, à redeuntibus facilè ſuperantur, prædáque exuti, ſalutem fuga captare cogũtur. Perierunt eo die ex Belliſarii militibus permulti, & hi omnium ſtrenuiſſimi: eſſet'que multò maior clades accepta, vbi apertè à Regiis caſtris ad Vrbem inclinauit, niſi duo viri fortes, qui ambo ordinem ducebant, ſua irruentibus Gothis corpora obieciſſent. Principio & Taruunti illis nomina fuere. Ille multis vulneribus confectus pugnando corruit, Taruuntes ad Pincianã portam multo conſperſus cruore concidens animam efflauit.

Romani à Gothis fugantur.

CAP. XXIII.

HAC pugna infeliciter peracta, vario modo trepidauere Romani: ipſéqs Belliſarius ab hoſtium congreſſu plures dies abſtinuit, contentus ſola mœnia defenſare. Laborabatur interim intolerabili frugum inopiâ. Illúdque malum non tantum attigit eos, qui obſidione premebãtur, ſed & Regia caſtra, vniuerſam'que Italiam horrenda fames inuaſerat. Scribit nanque Datius Mediolanenſis Antiſtes, qui per ea tẽpora fuit, tam arcta caritate annonæ in ſua diœceſi laboratum, vt prætérquàm quòd fœda & obſcœna multa ederẽtur, reperta ſit mulier, quæ fame adacta, à filii carnibus non abſtinuerit. Laborabátque per hæc tempora dupliti malo Italia, Vrbis obſidione, & fame teterrima, publicáque terrarum & populorum diſcordia. Belliſarius autem poſt acceptum ex inuaſione Regiorum caſtrorum apud Pincianam portam incommodum, confirmatis paruo tẽpore militum animis, rurſus educere illos cœpit: nec tamen de ſumma rei vna acie decernere audebat, ſuorũ paucitati diffiſus. Tum Gothis obſidione in lõgum trahi cernentibus, viſ ica peruincendi ſpes reliqua videbatur, ſi fame Roma cõtinuè premeretur. Quamuis enim portus Romanis ablatus, magnas difficultates eis attuliſſet, tamen (vt eſt hominũ induſtria, præſertim in indigentia ſolers) onerariæ naues, quæ portũ ſolebãt petere, Antiũ petebãnt: & inde expoſitum frumentũ, & alia neceſſaria, pedeſtri

Roma frugum inopia laborat.

Datius Mediolan. Antiſtes.

Fames horrẽda.

pedeſtri itinere Romã deferebantur. Volentes igitur Gothi cõmoditatẽ quoque iſtam Romanis auferre, octaua circa Vrbem caſtra inter vias Latinam & Appiam poſuerunt. Sunt enim in his locis aquæductus duo altis fornicibus, qui ſe interſecãtes, quaſi in duo brachia ſcinduntur, relictóque in medio aliquanto ſpatii iterum coniunguntur. Diſtat autem ab Vrbe hic locus millia paſſuum circiter quinque. Gothi igitur hunc medium locum occupantes, murum inter columnas arcuum vndequaqꝫ fecerunt ex lapidibus & luto, caſtráque in hunc modum munitiſſima habuerunt, in quibus ſeptem millia equitũ ſtatim collocauerunt, qui ſupra infráque Latinam, & Appiam, ac Oſtiẽſem viam infeſtantes impediebant, omnémque importandi facultatem Romano populo præcidebant.

CAP. XXIIII.

PRAECLVSIS itaqꝫ itineribus, fames multò maior quàm anteà obſeſſam ciuitatẽ inuaſit: nec diu tolerari potuiſſet, niſi milites noctu iam maturis ſegetibus furto aliquid frumenti ex agris corripuiſſent, magnóqꝫ pretio ciuibus vendidiſſent. Sed cùm annona arctior fieret, tum grauis peſtilentia ciuitatem affligebat, nata ex abominandis cibis, ad quos famis magnitudo obſeſſos coẽgerat. Res enim Romana iam in ſummis difficultatibus atque anguſtiis verſabatur, optantibus ciuibus potius mortem, quàm vitam inter ipſos Græcos tot miſeriarum generibus cumulatã, diutius prorogare. Próinde apud Beliſariũ grauiter conquerebantur, ſuam (teſte Procopio) dementiam, quam prouidentiam putabant, iterum vt prius accuſantes, quòd ipſius fidem ſecuti in tantas calamitates incidiſſent: ciues ſuos Rauennæ à Gothis interfectos, Vrbem nõ minus ignominioſè quàm pertinaciter obſideri, totum agrum ſuum, & cætera loca hoſtium manibus occupata, eſſéque ab omnibus bonis interclusos, nec aliquam ſpem (quæ miſeros conſolari ſolet) reliquam haberi. Prætereà ſe liberis, vxoribus, & omnibus quæ mortalibus chariſſima ſunt, priuatos, arctiſſima obſidione teneri, bello, fame, peſtilentia, miſera ciuium corpora iam conſumpta, vel mox conſumptum iri. Demum cùm mortem ipſam, & quoduis mortis genus voluptatis

Peſtilentia Romã infeſtat.

Romanis optabilior mors, quàm vita.

Romanorũ ingens pœnitentia, ꝙ à Gothis ad Græcos defeciſſent.

loco ducerent,rogabant Bellisarium,vt ſe in hoſtẽ ducat, inermésque (ſi ita libeat) armatis hoſtibus obiiciat: ſatius fore ſibi honeſta morte occumbere pro patria dimicantibus, quàm ad tantam miſeriam, & ſæuiſſimos cruciatus ſeruari.

CAP. XXV.

Bellisarij in Romanos ſeueritas, & obiurgatio.

BELLISARIVS verò hæc audiẽs,non ſatis clemẽter (vt inquit Leonardus Aretinus) illis reſpondit. Eos quidem temerè inconſultéque deferri aſſerebat, quòd ea ſit natura populorum, vt impetu magis quàm ratione moueantur: ſe conſilio ac ratione, non impetu animi regi conſueuiſſe: expectare ab Imperatore copias,quibus adiunctis,ſi pugnandũ fuerit,certam ſuis victoriam polliceri valeat: eaſdem illas copias infinitam quandam vim frumenti ſecum afferre. Próinde abirent, & ſibi curam belli relinquerent. Romani per hunc modũ ab homine Græco acriter obiurgati, vehementius doluerunt, ſeſe Gothos,ſub quibus omni felicitate gaudebãt,à ſuis mœnibus excluſiſſe,& rurſus in eorum locum Græculos quoſdam,ad irreparabilem Romanæ Reipub. ruinam,facilius quàm felicius (vt diximus) admiſiſſe. Sed quid facerent, cùm nihil niſi parendi neceſſitas reſtare videretur? Deinde Bellisarius cogitare cœpit, quomodo Gothis quàm plurimas difficultates rei frumentariæ inferret. Cuius rei cauſa ex ſuis ducibus aliquot, ad impediendos hoſtium commeatus, Tybur, Taracinam, Albã cum ſuis equitibus dimiſit,vt omnia itinera hoſtibus redderent infeſta: & ad Paulinam ædem Oſtienſi via conſtituit,vt ſuburbana tecta ab omni hoſtium incurſu tutiora eſſent. Affirmant Procopius & Leonardus Aretinus,Gothos in tota illa obſidione nullum templũ, neque vllũ ſacerdotem violaſſe, ſed omnes ſacerdotes libere,vt prius,in illis permanentes,rem diuinã exequi permiſiſſe.

Gothorũ ſumma pietas in tẽpla, & ſacerdotes.

CAP. XXVI.

INTEREA cùm hæc circa Vrbem agerentur, nouæ à Iuſtiniano copiæ terra maríque ad Bellisarium venêre: equi-

tes

tes Thraces octingenti, alterius generis mille & trecenti, quos ductabant Alexander, Maxentius, Zeno: pedites nauibus aduecti ter mille & trecenti. Præter hos quingenti alii, quos Procopius Cæſarienſis congregatos adduxit. Hæ omnes ſimul copiæ in vnum conuenientes, Romam petere conſtituerãt. Afferebant verò ſecum multum ac magnum commeatũ. Iter equitibus erat iuxta mare, claſſis autem pedites deferebat. Ex eadem quoque claſſe, magna vis frumenti per terram magno vehiculorum numero portabatur. Veritus autem Belliſarius, ne ſi hoſtis illorum ad Vrbem aduentum præſentiret; priuſquàm Romam veniretur, ſubita vi interciperet: igitur ſub id tempus, quo hi erant Vrbem ingreſſuri, hoſtium caſtra adortus eſt. Factáqꝫ eſt eruptio per portã Flaminiã, quam à prima obſidione Belliſarius obſtruxerat. Eſt & ars alia huic cõſilio addita. Equites leuis armaturæ iuſſi ſunt Gothorum caſtris adequitare, tumultuoſéque hoſtem ad pugnam elicere, mox conſerta pugna paulatim cedere, hoſtémque procul à caſtris diſtrahere. Quod cùm illi nauiter feciſſent, eſſet que iam propè ad Vrbem ventũ, tum ſimul ab his, qui per Flaminiam emiſſi fuerunt portam, à tergo oritur clamor: & equites qui fugam ſimulauerant, ſubito equorum circumactu ferociter in pugnam redeunt. Itaque Gothi ancipiti Marte perculſi, ad caſtra vnde imprudẽter exierant, velociter redierunt: ſimul que auxiliares copiæ, & commeatus in Vrbem tutò recepti fuerunt. Vitiges hoc graue & infauſtum prælium expertus, & quia nouas veniſſe Belliſario copias intellexiſſet, laboraretúrque in caſtris fame & peſtilentia, cum Belliſario egit, vt in tres menſes induciæ fierent, quoad legati irent ad Iuſtinianum Imperatorem, & redirent, totum cõponendi belli negotium ſe illi permiſſurũ pollicitus. Nec Belliſarius reſpuit Vitigis poſtulata, pactæ que ſunt vtrinque in id tempus induciæ: quibus ſtantibus, auxilia & commeatus, quæ Oſtiæ conuenerant, terra & fluuio Romam tutò peruenerunt.

Belliſarij ſtrategema.

Gothorum res inclinatæ.

Vitiges nimium fidei Belliſario tribuit.

CAP. XXVII.

SED hic locus poſtulare videtur, vt expoſtulationem, quam Gothorum legati cum Romanis habebant, ex Procopio Cæſarienſi adducam: Iniuriam, inquiunt Gothi, ô Romani, nobis intuliſtis, quippe qui in amicos, & ſocios arma deſumi-

Gothorum cũ Romanis expoſtulatio.

tis. Sed dicturi iam ſumus quæ ſingulos veſtrũ nõ ignorare exiſtimamus. Gothi quődã loca hæc Italiæ ſibi pepererũt, cùm Romanis vobis nil violentius ademiſſent: ſed Odouacer olim, Imperatore ſublato, in tyrãnidẽ Rempub. hãc immutatã obtinuit. Zenõ intereà, qui Oriẽtis tũc tẽporis potiebatur imperio, cùm vindicare alterius vellet, & amoti Imperatoris iniuriã, & has terras tyrãnide liberare, Odouacriſq; vires diſſoluere, de ſe minimè poſſet, cõmemoratis Theoderico Gothorum duci honoribus, quos ab ſe accepiſſet, (fuerat nãque inter Romanos patricios, & Conſulares adſcriptus) facilè ſuadet, etſi obſeſſurus is Byzantiũ erat, vt depoſitis erga ſe odiis, ex Odouacre pœnas ob iniuriam Auguſtulo Imperatori illatã exigeret, quibus exactis, & de tyrannide Odouacre eiecto, ipſe ſibi, & Gothi hæc loca rectè iuſtéque parta haberent. Hunc igitur in modum ipſi Italiæ ſuſcepto imperio, leges ſimul & Rempublicam ſaluas non minus reddidimus, quàm ſuperiorũ alius quiſquã Imperatorũ. Theoderici verò, ſiue alterius qui Gothis anteà imperaſſet, mille nũc extãt vel ſcriptæ, vel ſine ſcripto leges. Quæ autẽ ad diuinũ attinẽt cultũ, fidémque, ſic integrè Romanis ſeruauimus, vt Italorũ opinionem Gothorum nemo in id, quod ipſe ſentiret, vel violenter, vel vltro tranſtulerit: quin potius in eorum plerunque concedentibus Gothis ſententiam, nil prorſus per nos curæ adhibitũ. Accedit etiã, quòd Romanorũ ſacraria eo in honore ſint apud nos habita, vt à nullo noſtratiũ hominũ ſit, qui ad ea conſugerit, violatus. Omnibus præterea Vrbanis antehac magiſtratibus Romani perſungebantur, Gothus vir nemo eorum particeps factus. Vel procedat in medium qui profari nos iſta non verè exiſtimet. Addat & Conſularẽ quiſpiam dignitatem, qua etſi Gothi ab Orientis Imperatore donati, Romanis tamẽ perſungi liberè permiſerunt. Vos verò cùm hæc ita ſe habeant, Italiam quidem per Odouacris barbaros malè tũc habitam, haudquaquàm tuendo veſtri vt iuris vendicabatis, præſertim cùm ad decimum annum grauiſſima illi in Italos, ac nefanda exercuiſſent: nunc verò iuſtè hanc poſſidẽtibus, cùm veſtra nihil interſit, inferre vim vultis. Abite ergo à nobis hinc procul, & vobis quæ veſtra ſunt habetote, ac cætera item, quæ depopulando diripuiſtis, nuda ſaltem quæ reliqua ſunt, nobis relinquite.

Gothi nullum ad ſacra loca cõfugientem violãrunt.

IO. MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM SVEONVMQVE

Liber Duodecimus.

CAP. I.

NECESSARIO IGITVR TRIum menſium induciis vtrinque cõfirmatis, vt oratores vtriuſque partis Byzãtium ad Iuſtinianũ Imperatorem ire, & redire poſſent; adiecta eſt conditio, ne intereà incurſiones vllas inter ſe facerent, aut quicquam dolo vel fraude in mutuam perniciem molirentur. Belliſarius tamen ſuæ Grecanicæ fidei haud oblîtus, pacẽ quam publicè extollebat, occultis machinationibus, vbicunque occaſio dabatur, violáuit, nihílque alienum ab illis mõribus præſtitit, quos Tullius Cicero in Græcorum leuitate dudum anteà reprehenderat: Iuſiurandùm, inquiens, apud Græcos pro ioco habetur. Verùm ne affectione talia loqui videar, Antonium Sabellicum inter præcipuos Italorũ hiſtoricos iure connumerandum adducam. Hic enim inquit: Vicit Belliſarius magis fraude, quàm viribus, cùm parum ſanctè fœdus cum hoſte ictum cuſtodiuiſſet. Bis enim illud non ſatis candidè interrupit; primùm Romæ, deinde Rauennæ. Cùm enim Gothi, qui in Portuenſi præſidio conſtituti fuerant, ſeſe ad Vitigem ſiducia induciarum contuliſſent, conſulturi de importandis in eam Portuenſem vrbem victualibus, mox Belliſarius aſtutius, quàm honeſtius illum locum per ſuos occupauit, iniquitatem ſuam Græca vanitate excuſans, quaſi Gothi illinc diſceſſiſſent, deinceps non redituri. Eiſdem quoque ingeniis circa alias Gothorum ciuitates, & terras vti non verebatur. Vnde factũ

Induciæ.

Græca fides.

Belliſarius fraude vicit Gothos.

eſt,vt etiam vrbem maritimam & magnificam Centumcellas, ciuitatémque Albanam interciperet,& communiret. Præterea vt Datius Mediolanenſis Antiſtes, & totus eius loci populus à Gothis deficerent (vt mox dicemus) effecit. Hæc autem ſtantibus induciis, vafri ingenii dux contra pacta manifeſtè moliendo,arbitrabatur ſe à nullo poſſe de violato fœdere accuſari.

CAP. II.

Gothi de violata fide côqueruntur.

PROINDE Gothi legatis ad Belliſarium miſſis,conquerebantur ſe tempore induciarum grauibus iniuriis ab eo affectos, quòd nequaquàm ipſi ob conditiones, quæ induciis appoſitæ erāt,licuiſſet: itaque ablatorum locorū reſtitutio omnino fieri deberet. Sed iam eò proceſſerāt illæ Belliſarii artes, vt denuò Gothorum ſimplicitatem tumens irrideret, dicens ſe illas Gothorum ciuitates minimè occupare potuiſſe, ſi milites intra earum mœnia reſiſtentes inueniſſet. Próinde Gothorum oratoribus abſcedere iuſſis: Redite,inquit,ad Regē veſtrum,eíque dicite,quòd quia Gothi eas vrbes pro derelictis habebant,licitū mihi fuit ipſas etiam tempore induciarum tali modo occupare.

Belliſarij perfidia.

Igitur cùm Gothi attenderent,Græcos nullam recti & æqui rationem habere,aut curare, ſed omnia perfidè agere, cogitabant & ipſi paria Belliſario referre. Sed iam nimis munitus erat, & permagnas aſſecutus fuerat ad gerenda prælia opportunitates, captis illis tribus vrbibus, in quas ſuam militiam, quæ iam aduectis nouis copiis plurimum creuerat,diſtribuere curauit. Miſit & in agrum Picenum equitū duo millia,præfecto illis Ioanne Vitaliano,quem admonuit,quid in his locis fieri velit. Eſſe quidem in Picentibus vxores,ac filios Gothorum, qui vrbem Romam obſiderent: ſi maneant induciæ,nihil moueat. Quòd ſi Gothi quicquam noui moliantur, ipſum omnia prædari, & diripere, & oppida quot poſſet cápere mandauit. Si quod oppidum repugnet, id obſidere iuſſit, nec vlterius progredi, priuſquàm id ceperit.Neque enim tutum fore,poſt ſe hoſtium oppida relinquentem vlterius proficiſci.

Ager Picenus.
Ioannes Vitalianus.

CAP.

CAP. III.

QVIBVS mãdatis à Belliſario acceptis, Ioãnes in Picẽtes peruenit. Sũt & alii aliò miſſi, ne futura hyberna eſſent Romanis ciuibus grauia. Sub id tẽpus Mediolanẽſes (vti prius occultè machinatum fuerat) ad Belliſarium legatos miſére, & in his Datiũ ſuæ vrbis Antiſtitem (cuius nunc memini) virum vtique magnæ prudentiæ, ac autoritatis: qui vbi Romam venére publico nomine, defectionem pollicebantur, ſi modicum ad ſe præſidium mitteretur. Quos Belliſarius benignè auditos, iuſſit bono & conſtãti animo eſſent, rem'que ob quam aduenerãt, occultam haberẽt, quoad præſidium mitteretur. Quod vt maturè fieret, ſe curaturum affirmauit: qui deinde in apertum diſcrimen vitæ incidit. Cùm enim apud vnum ex ſuis proceribus Conſtantinum acrius inſtaret, vt gladium pretioſè ornatũ, viſque Romano ciui ablatum, domino reſtitueret, id'que Conſtantinus iniuriæ autor, ſe facturũ negaret, orto ſuper ea re iurgio, accerſitiſque à Belliſario apparitoribus, ratus ille fore, vt ad ſuppliciũ trahendus eſſet, ſtricto ferro Belliſariũ paululũ infra ſtomachũ conſauciauit: & niſi circunſtantes ſubitò accurriſſent, ac vi extorto pugione, ipſum in manus apparitorũ tradidiſſent, ſuprema dies illa Belliſario fuiſſet. Nec Conſtantinus impunè tulit illud facinus, qui paucis deinde diebus iuſſu Belliſarii interfectus eſt. Igitur cùm Gothi compertum haberent, Græcos vbique inſidias ſtruere, fœdera frangere, pacémque & inducias eorum quouis bello pernicioſiores eſſe, tentauerunt & ipſi Romam occultis inſidiis occupare, primò per aquæductum quendam via noctu quæſita, deinde occulto Tyberis traiectu, circa Martii campi regionem. Sed vtrunque conſilium fuit illis irritum. Nam per aquæductum conſpecta lumina inſidias detexerunt, & obſtruſo aquæductu facultas eis adempta eſt inuadendi. Quod autem ad fluminis traiectionem attinet: quia duo Romani pecunia corrupti, ſopiferum pharmacum à Vitige acceperant, vt nocturnos vigiles commodius fallerent, re vnius indicio patefacta, proditionis ſocius grauibus pœnis afflictus, in caſtra Vitigis, vt teſtis eſſet patefactæ proditionis, emittitur.

Mediolanenſes à Gothis deſciunt.

Datius Mediolani Antiſtes.

Belliſarij periculum.

Conſtãtinus Belliſarium ferro fauciauit, et occiſus eſt.

Græcorum pax bello pernicioſior.

Romani duo pecuniis corrupti.

CAP. IIII.

Vitiges ad Coſroem Perſarũ Regem legatos mittit.

VITIGES igitur conſyderãs graue bellũ, & ſuis viribus impar, poſt violatas vtrinque inducias imminere, legatos duos (vt autor eſt Procopius in hiſtoria Perſica) ad Coſroëm Perſarum Regem emittere curauit, ſuaſuros vt contra Iuſtinianum bella moueat: & hos non quidem Gothos, ſed Ligures ſacerdotes multa pecunia ad id inductos, quorum alter quidem Epiſcopi nomen præferebat, quem alter tanquam miniſter ſequebatur. Per Thraciam verò iter facientes, quendam inde in amicitiam ſibi conciliant, Syræ Græcǽque linguæ peritum, ac interpretẽ futurum. Qui vt ad conſpectum Coſrois veniſſent, hæc dixerunt:

Oratio legatorum Vitigis apud Perſas.

Cæteros quidem legatos, ô Rex, plerunque de rebus calamitoſis ad te venire contingit, nos autem Vitiges Gothorum & Italorum Rex miſit, vti ſermonem de his, quæ ad tuum regnũ faciunt, habeamus: tantúmque ea de cauſa nos hæc loqui exiſtima. Si quis enim te, regnúmque tuum à Iuſtiniano impugnari affirmauerit, rectè ſentit. Quia is ea eſt natura, vt res nouas, quæ nihil ad eum pertinent, ſemper quærat, præſentibus verò, ac pacatis minimè contentus, vniuerſam terram, & ſingulorum imperium certatim inuadere cupiat. Poſtquàm enim Vandalorum regnum nuper euertit, contra Gothos deinde arma conuertit: quos ſi de medio tollere poterit, nulli dubium, quin vires ſuas contra Perſas extendat. Sed diligenter attendẽdum eſt tibi ex noſtris malis, quanta paulò pòſt Perſas ſequẽtur incommoda. Cogita etiam Romanos illos tibi, tuóque regno nunquàm fore beneuolos, ſi maioribus viribus potirẽtur. Vtere igitur præſenti facultate, quam deſinentem nũquàm recuperabis. Opportuna enim conſilia ſemel elapſa, nunquàm aut rarò redire ſolent. Præſtat enim præuenientẽ in tuto eſſe, quàm bene gerendi rei occaſione amiſſa, turpius aliquid ab inimicis ſuſtinere.

CAP. V.

Coſroës Gothis confœderatur.

HAEC cum Coſroës audiuiſſet, bene & prudenter Vitigẽ monuiſſe affirmans, ſeſe ad rumpendum fœdus, quod cum Iuſtiniano

Iuſtiniano ictum erat, adaptabat. Intereà dum hæc apud Perſas agerentur, Belliſarius ad Ioannem Vitalianum ſcripſit, rem prout anteà præmonitus fuerat, exequeretur. Tum ille duobus equitum millibus comitatus, Picenum agrum peruadens, vxores natóſque Gothorum cepit, prædíſque & rapinis regionem totam inuoluit. Vlitheum verò Vitigis patruum, cum Gothorum copiis ſibi obuiàm profectum, prælio ſuperauit, ipſum'que ducem cum magna parte copiarum occidit. Ita victor factus omnia peruadebat, captis permultis agri Piceni oppidis. Cùm autem Auximo copias admouiſſet, cognouit id oppidum non magno Gothorum præſidio cuſtodiri, ſed eſſe locum valde munitum. Itaque nequaquàm in eo obſidendo tempus terendum exiſtimans, ad vlteriora proceſſit. Idem quoque ſtatuit de Vrbini obſidione: in celeritate enim omnem ſpem collocauerat. Fanum, & Piſaurum cepit. Deínde Arimino copias admouit: indéque Gothorum præſidio amoto, ad Iuſtiniani fidem reuocauit. Perſuaſum habuit ab initio Vitalianus, fore, vt Arimino capto (quia ea vrbs Rauennæ propinqua eſſet) Gothi Vrbem obſidione ſoluerent. Nec ille ſua eſt opinione deceptus. Enimuerò Vitiges audita Arimini alienatione, Rauennæ timens, vbi ſumma rei Gothicæ erat, incenſis caſtris, Romam obſidione ſoluit. Belliſarius autem Vitigem abeuntem ſecutus, vbi medium copiarum ponte tranſmiſſum vidit, extremum agmen à tergo inuaſit, magnámque ſtragem intulit improuiſis. Habuitque obſidio illa Romanæ vrbis hunc exitum: quæ in eum annum incidit, qui humanæ fuit ſalutis quingenteſimus atque vndequadrageſimus, mundanæ originis nonageſimuſnonus ſupra quadringenteſimum ac quater milleſimum, ex quo Romæ imperari deſitum erat ſexageſimus octauus. Durauit autem hæc obſidio vrbis Romæ anno integro, & diebus nouem, cùm ad nonum Kal. Martii incepiſſet.

Auximum oppidum valde munitum.

Vitiges Romã obſidione ſoluit.

539 anno Chriſti.

4499. anno mundi.

mm

CAP. VI.

POST ſolutam Romæ obſidionem, quæ ab vtraque parte facta & prouiſa fuerint, proſequemur. Vitiges enim licet Rauennam ire properaret, vrbes tamen Hetruriæ, & aliarum prouinciarum, continere in poteſtate ſtudebat. Quamobrem mille equites Cluſium, totidem Vrbemueterem miſit, Tuderti quingentos, Auximi quatuor millia collocauit, Vrbini duo millia, Cæſenæ quingentos, Montisferetri totidem: ipſe cum reliquo exercitu ad obſidendum Ariminum profectus eſt. Belliſarius autem poſt receſſum Gothorum, Martinum & Ildigerum cum equitibus mille feſtinare Ariminum iuſſit, indéque Ioannem Vitaliani, & equites qui cum illo erāt, abducere, pedites verò ibi collocare: quod ea ratione faciebat, quòd optimum equitatum nollet ab hoſtibus circumſederi. Si enim peditum copiæ Arimini forent, vix putabat Gothos eam vrbem obſidere velle: & ſi obſiderent, facilius pedites obſidionem, quàm equites toleraturos exiſtimabat, cùm equos in obſidione nutrire difficillimum ſit, pedites autem ex Ancona (quæ vrbs nuper à Gothis ad Belliſarium defecerat) mari Ariminum deferri commodiſſimè poſſe. Ildigerus autem & Martinus, profecti celerius Gothis, qui tardius ob ſuorum multitudinem diuerſo itinere incedebant, Ariminum peruenerunt. At Ioannes neque ipſe Belliſarii præceptis parêre voluit, neque Damianum patruelem cum ſuis equitibus, qui quingenti erant, parêre permiſit. Quare Ildigerus & Martinus Arimino abeūtes, omnem equitatum, quem Belliſarius Ioāni dederat, abduxerunt, relictis ſolummodò peditibus, & equitatu proprio Ioānis & Damiani. Inter hæc Vitiges Ariminum obſidere adortus eſt: ſtatuítque in primis turrim ligneam ante muros, vnde propugnatores inceſſeret: & iam ſtatutæ oppugnationi intētus erat, cùm nocte vna agger, & foſſa ingēs, eſt Gothis ea ex parte obiecta. Irruptione deinde in præſidiarios facta, atrox prælium eſt æditum circa hoſtilem machinam, cecideruntque ex vtra parte quàm plurimi.

Martinus & Ildigerus duces Græcorum.

Pedites facilius obſidionē tolerare quàm equites.

Belliſarius à ſuis contemnitur.

Gothorū apud Ariminū atrox pugna.

CAP.

CAP. VII.

Mediolanũ & oppida ei vicina à Gothis deficiunt.

MEDIOLANENSES verò interim dum Vitiges expugnãdo Arimino intẽdit, acceptis à Beliſario copiis, à Gothis deficiunt. Secutæ eam defectionẽ illuſtres vrbes, Comum, Bergamum, Nouaria, & aliæ quædam, ſed minus clari nominis. Permotus Vitiges Mediolanenſiũ defectione, Vraiam nepotem ſuum ex fratre cum valido exercitu in Ciſalpinam Galliam mittit, vt loca, quæ adhuc in fide erant, in officio contineret, quæ autem ad hoſtem defeciſſent, ſumma ope niteretur, vt ad obſequium retraheret. Affirmat Procopius, quòd Vitiges à Theodemberto Francorum Rege, cum quo ictum fœdus habebat, auxilia petiuiſſet. Blondus verò ex Liguria mauult petita, quàm ex Gallia. Sed neutrũ à vero diſcrepat. Iam enim ſatis conſtat Theodembertum ex Francorum gente ortum, atque alpes Coccias cum Liguribus illius armis ſubactas, eiúſque præſidio retentas. Quin illud meritò in dubiũ venit, à Theodemberto petita ſint auxilia, an à Theodobaldo eius filio, qui haud multò pòſt extincto patri ſucceſſerat. Verba autem Procopii hæc ſunt: Occupato per Romanos Mediolano, Vitiges maximas eodem copias mittit: cui & Francorum dux Theodebertus, vt eius auxilio indigenti, virorũ decem millia ſuppetias miſit, non tamen Francos, ſed Burgundiones, ne videretur Imperatoris rebus (cui etiam iam confœderatus erat) iniuriam intuliſſe. Hi nanque ſua ſpõte perinde ac Theodeberti iuſſa nõ curantes, aduerſus Romanos exiiſſe videbãtur. Quos cùm Gothi ſuis copiis coniunxiſſent, Mediolanum confeſtim aduolant, vrbem'que adeò ſtricta obſidione vndequaque cingunt, vt nulli bi neceſſaria Romanis inferri poſſint. Quorum intolerabili inopia magis, quàm ab hoſte premebantur. Nec ſanè iam militum ſatis erat, qui in muris cuſtodias facerent. Mundilas nanque Romanorum præfectus, quas ſecum duxerat copias, in circumiecta Mediolano oppida, vtpote Comum, Nouariam, & munitiora alia quædam caſtella in poteſtatem redacta, partitus dimiſerat, ita vt non paruifaciẽdam militum manum in ſingulis his cuſtodiæ gratia collocârit. Ipſe verò cum trecentis dũ-

Vraia nepos Vitigis.

Theodẽbertus Frãcorũ Rex Gothis confœderatus.

Mediolanum à Gothis obſidetur.

taxat, quos ſibi reliquos fecerat, Mediolani manebat. Vnde & ciues neceſſariò cogebantur per vices, & aſſiduè cuſtodias facere, multáque aduerſa, quæ pridem minimè cogitauerant, ſuſtinere.

CAP. VIII.

BELLISARIVS verò, vbi primùm ſegetes flaueſcere viſæ ſunt in agris, ex Vrbe cum exercitu profectus, aduerſus Vitigem, & Gothorum copias contendebat, præmiſſis nõnullis Tudertum, & Cluſium, qui caſtris locum pararent. Sed erant debilia intus præſidia, quæ ſua paucitate conſyderata, impugnationem deditione præuenerunt. Intereà Vitiges alias copias cùm Boche præfecto dimiſit, iuſſo in primis Auximum ire, & ſe cum aliis ibi præſidiariis militibus coniungere, atque vnà cum his aduerſus hoſtes procedere, qui tũc Anconæ eſſent. Tum Cono Anconæ præfectus, vbi Bochis exercitum in ſe aduentare accepit, nec procul abeſſe, ſuæ mẽtis ignauiam palàm oſtendit. Quippe munitiſſimo loco cuſtodiis deſtituto, milites omnes ad ſtadium vnum procul inde, & in partem inferiorem deducit, ac in aciem inſtruit, phalangéque parum denſa collis radices venantium more militum corona circundat: qui vbi hoſtes viderent ingenti hominum multitudine ſuperare, terga vertentes, fuga ſe in præſidium recipere conabantur. Quos Gothi acerrimis animis inſectãtes, ferè omnes fœdè obtruncarunt, ſcaliſque admotis, parum aberat, quin præſidium occupaſſent: adeò ingens periculum fuit, quòd ipſe Conon præfectus per funem ſupernè demiſſum intra muros reciperetur. Nec multò pòſt Belliſarius in Picenũ agrum venit: affuerúntque ſub id tempus, Iuſtinus Illyrici limitis dux, & Narſes ille, penes quem finiti belli huius decus fuit. Venerũt & duo Herulorum millia, Sandro & Phanatheo ducibus, qui circa Firmum cum Belliſario copias coniunxerunt. Hîc de ſumma belli conſultatiò inter duces anceps incidit, eſſet'ne Ariminenſibus, & his qui in præſidio erant, ſuccurrendum, an Auximum oppugnandum. Sed Ariminum obſidione leuandum,

Cono Anconæ præfectus.

Iuſtinus & Narſes in Italiã venerunt.

dum, primum omnium viſum eſt, quoniam ſatis conſtabat, qui obſidione tenebantur, rerum omnium inopia ſubactos, breui in hoſtium poteſtatem venturos, niſi maturè ſubueniretur. Adiuuit Iuſtini Narſetíſque ſententiam, qua cenſuerant Ariminum quantocyus liberandum, quòd literæ Ioannis ad Belliſarium ſcriptæ, per hoc ipſum tempus venerunt, quibus fame confectos milites pepigiſſe moram ſeptem dierum ſignificabat, opémque ſibi properè ferri poſtulabat.

CAP. IX.

CONSYDERANS igitur Belliſarius Gothorum copias ſuis viribus inſuperabiles, cenſebat ingenio potius & aſtu eſſe vtẽdum aduerſus eos, quàm iuſta acie dimicãdum. Próinde in montibus prope Ariminum ſe collocans, operam dedit, vt aliquot ex Gothis incautè incedentes apprehenderet, apprehenſóſqꝫ & in faciem vulneratos, ad caſtra Gothorum remitteret. Qui ad ſuos reuerſi, Belliſarium cum toto exercitu adeſſe nuntiàrunt. Ad fidem verò huius rei, vulnera recens accepta oſtendebant. Erat verò meridies, cùm hæc in Gothorum caſtris nuntiarentur: ſtatim'que miles arma capere iuſſus, & in ſuos quiſque ordines redactus. Duces verò ſtructa acie, deſcenſum Belliſarii expectabant, oculos continuò ad montes, vnde venire dicebatur, conuerſos habentes: ea tamen die ad hoſtes non deſcendit. Itaque Gothi fruſtra expectantes, tandem ad occaſum ſolis aciem diſſoluerunt. Sed cùm adueniſſet nox, ignes valde multos in litore diuerſa regione, qua Belliſarius venire nuntiabatur, intuebantur. Erant autem ignes, quos Martinus Belliſarii armiger, atque eius caſtra ad ipſius Belliſarii præceptum faciebant, magno hoſtibus terrori, vt nullus eorum eſſet, qui ſomnum caperet, vel arma exueret. Die autem facta, claſſem inſuper conſpiciunt ſtructam & paratam, Arimino propinquantem. Itaque à duobus ſimul exercitibus, & à claſſe mari terráque circũuentos ſe arbitrati, ſoluta obſidione Rauennam petierunt. Ildigerus

Belliſarius ingenio et aſtu Gothos vicit.

Ignes crebri ad fallendum facti.

cum claſſe primus Arimino applicuit, egreſſúſque in terram Gothorum, in caſtra quæ deſerta erant, irrupit, & quos ibi fortè morbis correptos deprehendit, in numero ſeruitiorum habuit, bellicáque inſtrumenta, ſi qua Gothi reliquerant, collegit. Belliſarius autem meridiano tempore Ariminum veniens, vbi Ioannem, ac cæteros apud hunc milites, pallenti ac ſquallido vultu animaduertit, eius audaciæ temeritate increpita, ſubiunxit, quòd magnas gratias Ildigero deberet. Ioannes verò nõ illi, ſed Narſeti obnoxium ſe eſſe fatebatur. Intellexerat fortè Belliſarium non libenti admodum animo ſibi ſuppetias attuliſſe, ſed hortãte, & perſuadente Narſete. Vnde euénit, vt hi de cætero ſuſpectiores ſibi inuicem eſſent. Vnde & Belliſario aliquid imperãte, tergiuerſando, & alia item atque alia cauſando, quæ iubebãtur repudiare, & inſolenter reniti. Quæ omnia Belliſarius vbi demum perſenſiſſet, principibus omnibus ad ſe conuocatis, Iuſtiniani mox literas profert ad principes datas, & hanc in ſententiam ſcriptas: Narſetem pecuniæ noſtræ, & bonorum cuſtodem, non vt exercitibus præſit, in Italiam miſimus, quippe qui Belliſarium volumus omnibus, & ſolum præeſſe, & quò illi ſit ſatius viſum ductare. Hunc itaque vniuerſos vos ſequi, & eius conſiliis parére iubemus.

Narſes.

Belliſarius queritur ſe contẽni.

CAP. X.

STATIM Belliſarius poſt hæc Peranniũ cũ non parua militũ manu ciuitatẽ Vrbeuetanã obſeſſum dimiſit. Ipſe verò Vrbinũ copias duxit, vrbem ſanè prævalidam, & Gothorum præſidio non mediocri munitam, quæ ab Arimino vnius diei itinere elongatur. Hanc igitur duriore obſidione cingit: & iam bellica opera vrbi admouebantur, cùm repentè fons, vnde ciuitas adaquabatur, ſua ſponte exaruit. Quo velut prodigio territi Vrbinates, continuò deditionem fecere. Cæſena inde oppugnata capi non potuit. Multi enim, qui audacius muros ſubierunt, telis, molibúſque ſaxorũ ſupernè deiectis ſunt atrociter afflicti. In ea quoque oppugnatione Phanotheus Herulorum dux interiit, plurimis ex ſuis anteà deſyderatis. At Forum Cornelii, dedentibus ſe incolis, ſub iugum Imperatoris

Perannius Belliſarij præfectus.

Fons repẽtè exaruit.

PhanotheusHerulorũ Dux.

ſine

ſine bello acceſſit. Per idē tēpus Mundilas, & qui cum illo Mediolani erant, maximis difficultatibus inuolui cœperūt. Theodebertus enim Francorum Rex, à Vitige (vt diximus) ex fœdere poſtulatus, decem millia Burgundionum ad Vraiam miſerat: qua ille multitudine fretus, non procul à Mediolano caſtra faciebat, & importationem frumenti, cæteríque commeatus omnem impediebat. Mundilas copias ſuas (vt dictum eſt) in vicinas vrbes diuiſerat, nec magnum equitum numerum ſecum habebat, incepit tamen in populoſa ciuitate, ad quam nihil inuehebatur, fames acrius quàm vllus hoſtis præualere. Quod Belliſarius intelligens, Martinum & Vliarium cum magnis copiis miſit, vt Mundilæ coniuncti Gothos ſubmouerent. Hi cùm ad flumē Padi perueniſſent, (quod à Mediolano vnius diei itinere diſtat) non auſi tranſire flumen timore hoſtium, diu in his locis deſederunt, ſpem Mundilæ, & obſeſſorum dietim fruſtrātes. Polliciti enim ſeſe tranſituros eſſe Padum, & Mediolanum acceſſuros, nihil promiſſorum exequebātur. Obſeſſi verò indies ad extremam famem redacti, maiorem in modum doluerūt, ſe à Gothis ad Græcos defeciſſe.

Fames Mediolanum acrius quàm hoſtis inuadit.

Martinus, & Vliarius præfecti Belliſarij.

CAP. XI.

NON deſunt qui ſcribāt legatos ob id à Mediolanēſibus ad Iuſtinianū miſſos, & in his Datium Antiſtitem. Qui cùm Corinthum veniſſet (vt Gregorius in Dialogo ſcribit) domum omni humano cultu deſtitutam, malorum dæmonum incurſu liberauit. Tādē cum Mundilas, & milites omnia extrema paterentur, neque eis poſſibile eſſet diutius in tanta miſeria ſpiritum ſuſtentare, Mediolanum Gothorum voluntati tradiderunt, pacti, vt ſalua incolumitate ſibi abire liceret. Gothi autē vrbē ingreſſi, longè humanius victoria vſi fuerunt, quàm Aretinus tradit, qui affirmat eos nulli ætati pepercisse, ſed trucidatis paſſim ciuibus, non modò qui arma ferre poſſent, verùm etiā ſenibus, & impuberibus, mulieres in ſeruitutem Burgundionibus tradidiſſe. Inſuper vrbem ipſam ad ſolum vſque euertiſſe, & quoſdam ex Romanis minutatim conciſos canibus tradidiſſe. Quæ omnia Blondus ex verioribus hiſtoriis falſa eſſe con-

Datius Mediolanenſis Antiſtes ad Iuſtinianum legatus.

Mediolanum à Gothis expugnatum.

Blōdus Gothos à crudelitate alienos aſſerit.

uincit, præſertim quæ de Gothorum ſeueritate commemorantur. Nos quidem, inquit Blondus, tam ſeueram deſtructionẽ nequaquàm tunc à Gothis factam fuiſſe conſtanter aſſerimus. Datius nanque Mediolanenſis Antiſtes multa de ſui ſeculi calamitatibus ſæpe in Epiſtolis commemorat, Mediolanúmque patriam ſuam, pro cuius ſalute Romam, & Conſtantinopolim acceſſit, à Gothis quidem obſidione preſſam, & occupatã dicit, ſed ſolo æquatam, aut direptam, nuſquam refert. Paulus etiã, qui Longobardorum hiſtoriam ſcripſit, captam & poſſeſſam ab Alboino eorum Rege vrbem Mediolanum narrat, & nihil de ea euerſione dicit. Si enim à Gothis funditus deſtructa fuiſſet ea ciuitas, nequaquàm potuiſſet in quindecim annorum ſpatio (quod inter Gothorum & Longobardorũ tempora interceſſerat) ita inſtaurari, vt à ciuibus eam dedi potius, quàm pro derelicta permitti oportuerit. Facit item, vt nihil de hac noſtra opinione quin ſit vera dubitemus, S. Pontifex Gregorius, qui ſæpenumero multa narrat de iis, quæ ſeuerius facta ſunt in Italia, vel paulò ſupra ætatẽ ſuam à Gothis, vel ſe Pontifice à Longobardis, & tamen eam ciuitatis opulẽtiſſimæ direptionem, excidionémque, & occiſa ciuium triginta millia, nec tenui quidem indicat coniectura. Quocirca conſyderare poſſumus, multa crudeliter facta ipſis Gothis non ſatis iuſtè imputata eſſe, quippe cùm teſtimoniũ à pleriſque illuſtribus ſcriptoribus habeant, quòd ſemper fuerint in deuictos hoſtes humaniſſimi, nec vnquàm, niſi magna ratione cogente, bellum in alios ſuſceperint.

Gothi à crudelitate alieni.

Gothi de crudelitate nõ rectè ſuggillantur.

CAP. XII.

POSTQVAM igitur Belliſarius audiuiſſet Gothos Mediolanũ recuperaſſe, de bello diligentius cõtra eos gerendo conſiliũ cepit. Et quanquàm omnis eius cura in Vitigẽ, & Rauennam erat conuerſa, tamen duo oppida prius Gothis adimenda ſtatuebat, quàm aduerſus Vitigem exercitum duceret. Erãt verò hæc oppida, Auximum, & Feſulæ, ambo ſitu locorum munitiſſima, ambo validis Gothorum præſidiis cuſtodita. Neque enim Auximum poſt terga relinquere volebat, cùm eſſent in ea vrbe

Auximũ & Feſulæ, Gothorũ præſidia.

vrbe ſupra tria millia delectorum militum, permagna impedimenta ſociis inferre valentium: neque Feſulas, quoniam tenẽtibus eam vrbem Gothis, nihil per Hetruriam fore quietum exiſtimabat. Exercitu igitur trifariàm partito, vnã partem cum Cypriano & Iuſtino præfectis, Feſulas miſit, alteram copiarũ partem, Martino & Ioanni Vitaliani ducendam commiſit, iubẽs, vt circa Padum cum his copiis caſtra faciant, Vraiámque & copias eius in illis locis quàm maximè fieri poteſt diſtineãt, ne in Tuſcos, vel in Picentes, ad diſſoluendas obſidiones venirent: quòd ſi continere illum ab aduentu nequirent, venientẽ ponè cõſequãtur. Martinus igitur & Ioãnes cum ea (quam diximus) copiarum parte in Galliam profecti, Dertonam vrbem iuxta Padum ſitam occupauerunt: indéque Vraiam, & Gothos infeſtare cœperunt. Cyprianus verò & Iuſtinus cum aliis copiis Feſulas adeuntes, quanquàm difficillimè poterat ea vrbs obſideri, propter naturam aſperitatémque ſitus, tamen de ſuperiori loco, quà planior eſt aditus, caſtris quàm proximè admotis, eam vrbem obſederunt. Belliſarius déinde vndecim millium hominum exercitum ductans, ad Auximum vrbem contendit: quam ſatis conſtat in agro Piceno præſtantiorem cæteris eſſe, quippe quam Romani Metropolim vocant. Abeſt autem hæc ab Ionico ſinu ad ſummum ſtadiis octoginta, & in ædito colle eſt ſita, aditum ad ſe nullum à planitie habens, vnde & hoſtibus eſt omnino imperuia. Eo in loco Vitiges, quicquid inter Gothos roboris erat, in præſidium collocàrat, ratus Romanos, niſi prius hanc occupauerint vrbem, nequaquàm contra Rauẽnam copias educere auſuros.

Vraia Gothorũ præfectus.

Dortona vrbs.

Feſulę.

Auximum.

CAP. XIII.

AT poſtquàm Romanorum copiæ Auximũ perueniſſent, caſtra vndequaque ad collis radices collocabant: in quas Gothi eádem die è regione vrbis in Oriẽtem vergẽte, impetum facientes, ad improuiſum certamen prouocabant: déinde ſubitam fugam verſus vrbem ſimulantes, hoſtilem exercitum ad inſidias protraxerunt, plurimóſque è Romanis ex æditiore loco ferientes, tamdiu obtruncãt, quoad nox ſuperueniens cædem

Auximũ à Græcis obſidetur.

interpellauit. Sic demum prælio intermiſſo diremptóque, per eam noctem vtrique in peruigilio perſtitere. Belliſarius verò cùm animaduerteret Auximum præualidam eſſe, ac munitiſſimam vrbem, & eius ſe nõ alicũde poſſe muros inuadere, haudquaquàm exiſtimabat ſe hũc locum vi vnquam occupaturum: ſperabat tamen arctius obſidendo, redacturum ſe tandem hoſtes ad rerum neceſſariarum inopiam, faméque non longo pòſt temporis interuallo ſubacturum. Et erat fortè haud procul à muris ager irriguus, in quo herba plurima oriebatur: hic locus quaſi campus fuit quotidianorum certaminum, cùm obſeſſores, & obſeſſi pabulationem ex eo quærerent, & accenſis hinc inde animis, nonnunquàm penè totis caſtris eò concurrentibus certaretur. In his prælijs Belliſarii milites, quamuis multitudine præualere poſſe videbantur, tamen à Gothis ſitu, & armis præualentibus repellebantur. Hæc eadem certamina Feſulis erant. Nam & inuaſiones frequentes, & quotidiana propè prælia inter obſidentes & obſeſſos committebãtur, & vnica ſpes obſidentibus erat, fame ac defectu rerum neceſſariarum obſeſſos ſuperare: nam vi expugnare mœnia Feſulana, nulla erat ſpes. Quare vndequaqꝫ circũdantes vrbẽ, ſtationibus militũ opportunis locis diſpoſitis, omnem importandi facultatẽ abſtulerãt.

Feſulæ obſeſſæ.

CAP. XIIII.

INTEREA circa Padum magnus eſt rerum motus ſecutus. Franci, & Burgundi cum Ligurũ appẽdicibus, à Theodobaldo per Apenninum emiſſi, ex improuiſo in Placentino agro conſederunt. Habebat tamen Vraia Gothorum dux caſtra circa Padum ſeptẽm millibus paſſuũ Belliſarii ducibus propinqua. Habuítque Vraias ab initio perſuaſum, auxiliares eſſe copias, quæ à Theodobaldo aduẽtare dicebãtur: nã ſuperiore anno fuerat talibus auxilijs vſus in expugnando Mediolano: ſed illi non magis Græcis hoſtes, quàm Gothis, ad vtriuſque gentis perniciem feſtinabant, vt prouinciam, de qua diſceptabatur, Theodobaldo vendicarent. Is quidem iniquo animo ferebat, vllius gentis opes in ea terra, quæ Liguriæ, & alpibus contigua eſſet, plus creſcere, quàm ſibi, & ſuis tutum putaretur. Erat iis, qui tum miſſi ſunt,

Theodobaldus Frãcorũ Rex Gothos et Græcos inuadit.

galea,

galea,& ſcutum ad tegenda corpora, gladius præterea ad ferien-dum, & bipenis,qua ad ſtuporem vſque refractis hoſtium ſcu-tis & galeis,profunda infligebant vulnera. Primo itaque acceſ-ſu (ex propoſito an ex caſu, parum compertum habetur) cum Gothis manum conſerunt: qui victi,fuſi'que,ac Græcorum ca-ſtra fuga prætervecti, primò hoſtibus miraculo fuere: nam de earum copiarum tranſcenſu nihil adhuc erat his exploratum. Inde Belliſarium rati ex improuiſo ad hoſtem inſinuatum, eos occidioni dediſſe, armis temerè arreptis, cùm nonnihil à ca-ſtris proceſſiſſent,in Francos & Burgũdiones incidunt. Percu-lit res ſubita Græcorum animos, coactíque manum cum nouo hoſte conſerere: ſed multò minore negotio,quàm nuper Go-thi funduntur,& profligantur. Sic eodem die duobus exerci-tibus,biníſque caſtris Franci & Burgundi potiti fuere.

Bellum improuiſum.

CAP. XV.

VRAIAS cum his copiis,quæ ex fuga col-ligi potuerunt,Rauennam properauit. Græ-ci quoque fuga dilapſi, per Placentinorum, & Parmenſium fines, Apennini iugo ſupe-rato,in Hetruriam conceſſerunt. Procopius, qui horum autor eſt,triginta millia armato-rum fuiſſe prodidit,qui duos exercitus im-prouiſo acceſſu vno die deleuerunt. Sunt tamen qui dicant Francos non in Gothos,ſed tãtùm in Græcos impetum feciſſe, eóſque profligaſſe. Vtcunque ſit, ſatis conſtat ipſum Procopiũ ſatis concitato animo in Francos ex hac occaſione improperia exaggeraſſe. Eſt,inquit,ea hominum natio ad fidem prodendã cæterorum mortalium longè promptiſſima. Quod ſi de ſuis Græcis dixiſſet,longè veriorem ſermonem protuliſſet. Hi enim quàm integra fide bellum in Gothos geſſerũt, ſatis apud æquos iudices probari queat. Sed nunc ad Belliſarium redeamus. Qui cùm Gothos Auximi pertinaciſſimè reſiſtere videret, om-niáque duriſſima,quæ taliter obſeſſis euenire ſolẽt,inuicto ani-mo ſufferre,animum ad adimendam eis aquæ commoditatem adiecit: quod & ſe facilè facturum opinabatur. Erat fons Au-ximi quidam in Boream verſus,& loco prærupto exortus,pro-cul ab vrbe ad lapidis iactum,modico curſu inuectus, aquæ re-

Vraias.

Franci à Procopio ſuggillantur.

Auximi fons aquæ inficitur.

ceptaculum influens, à quo licet eius influxus pertenuis eſſet, aquam tamen oppidani ad neceſſitatem hauriebant. Belliſarius igitur volens eam fontis commoditatem obſeſſis adimere, hunc modũ excogitauit: Omnes in primis copias armat, haſq́ue circa muros in pugnam conſtituit, ſpeciémque hoſtibus præbuit, ſe protinus mœnia vndequaque aggreſſurum: vnde & Gothi Græcorum inſultus iam veriti, in propugnaculis taciti conſtitere, tanquam hoſtem inde repulſuri.

CAP. XVI.

BELLISARIVS interim Iſauros quinque achitecturæ peritos, cum dolabris, aliiſque inſtrumẽtis ad lapides excidẽdos idoneis, in illud aquæ receptaculũ prælatis clypeis tectos immiſit, demoliríque illud, & interſcindere omnibus viribus, & quàm celerrimè iuſſit. Itaque Gothi quandiu ſuſpicabantur hoſtes mœnia aggreſſuros, quieti manebant, vt ſubeuntes quàm proximè facilius cæderent. At poſtquàm Iſauros intra aquæ receptaculum proſpexere, confeſtim ſaxa, & omne telorum genus in eos coniiciunt. Vnde Græcis omnibus territis, & curſu citato in caſtra ſe recipiẽtibus, ſoli illi quinque Iſauri in tutum deducti, operi demoliendo incubuerunt. Tum Gothi præ indignatione ſe mœnibus continere nequeũtes, ſtatim ex ea regione portula patefacta, aduerſus Iſauros vno agmine omnes indignabundi feruntur: quibus Græci Belliſario adhortante, celeri ſtudio occurrentes, atrocem pugnam committunt. Pugnatúmque eſt vtrinque pertinaciſſimis animis, dum Græci ob præſentiam Belliſarii, fuga ſalutem quærere recuſarent. Quo euẽnit, vt plurimi eorum à paucis Gothis trucidati interirent. Belliſarius quoque ſagitta impetitus, graui in periculo verſabatur. Tandem poſtquàm à prima aurora vſque ad meridiem acerrimè præliatum eſſet, Romani in ſua caſtra redierunt, æſtimantes aquæductum per illos Iſauros omnino demolitum. Compertum tamen poſteà habuerunt, ne lapidem quidem ex eo detractum fuiſſe. Veteres enim opifices maximam artem fabricandis operibus impendentes, ipſum tam validè ſtrinxerãt, vt nec facilè poſſet temporis diuturnitate corrumpi.

Atrox pugna inter Gothos & Græcos apud Auximũ. Belliſarij periculum.

Veterum opificum diligẽtia.

rumpi. Cùm igitur labore irrito id certamen ſuſceptum appareret, Belliſarius quod reliquum erat, & maligno herbarum ſucco, & cadaueribus iumẽtorum, & lapide, quem Aſueſtum vocant, inficiendam eius fontis aquam curauit, donec eam penitus inutilem reddidiſſet. Gothi iam penuria aquarum laborantes, ægrè atque anxiè puteis quibuſdam, exiguã corruptámque præbentibus aquam, ſuſtentabantur.

Lapis Aſueſtus.

Gothi penuria aquæ laborabant.

CAP. XVII.

POST hæc Belliſarius neqꝫ prælio amplius laceſſere obſeſſos, neque vllas moleſtias inferre curabat, ſed quieſcendo, aſſidendóque finem expectabat. Orta tãdem eſt deditionis mentio, poſtulantibus Gothis incolumitatem, & aſportationem rerum ſuarũ, in vrbem Rauennam profecturis. Quæ audiens Belliſarius, ſecum ipſe ambigebat: nam tot, támque egregios homines dimitti, & augeri hoſtium vires, qui Rauennæ conuenerant, alienum à publica vtilitate æſtimabat, & ſedẽdo ad Auximum, tempus in longum terere, periculoſum arbitrabatur, præſertim cùm Franci dicerentur in auxilium Gothorum venturi: maximè verò refragabantur milites, qui ex lõga obſidionis ærumna, prædam ex oppido affectabant, nec vllo pacto ſe illa priuari patiebantur. Tandem cùm Gothos omnium neceſſariarum rerum inopia, Belliſarium verò tẽporis importunitas vrgeret, cõpoſita res eſt magno Belliſarii labore, vt dimidia rerum pars militibus in prædam daretur, reliquam Gothi retinerent, militaturi deinceps ſub ſignis Imperatoris, æqua cũ cæteris conditione. Itaque Auximo & Feſulis, fortiſſimis vrbibus, in deditionem aſſumptis, Belliſarius Rauennam properauit, Gothorum regiam ac ſedem. Hic primùm omnium vtrãque Padi ripã inſedit, quã Rauẽnæ proximus Hadriæ interfluit, ne cõmeatus ſecũdo fluuio ex Gallia deueherẽtur. Spineticũ dicitur id Padi oſtiũ, à Spina vrbe vetuſtiſſima, quã Diomedes dicitur condidiſſe. Ferunt prodigii loco acceptũ, quòd Padus ſub eo tẽpore tantũ exaruit, vt frumentariæ naues, quæ ſecũdo Pado vehebãtur, in ſicco vado relictæ, prædæ fuerint Græcis militibus. Nec à mari ſpes intereà vlla Gothis prætendebatur, Belliſario hinc Ariminũ & Anconã tenẽte, inde Venetis à Pado ad Iſtros

Auximũ & Feſulę deduntur.

Rauenna Gothorum regia, & ſedes.

Spineticum & Spina.

Padus exaruit.

totam maris oram accolentibus, qui erant in fide Imperii. Itaque omne robur copiarum Rauennæ mœnibus aſſidebat.

CAP. XVIII.

Francorum legat ad Vitigē.

RAVENNA itaque per hunc modum erat circumſeſſa, cùm Francorũ legati ad Vitigem peruenerunt, offerentes Gallorum in Italiam tranſitum, ac liberationem obſidionis, copiarúmque Belliſarii certiſſimã cladẽ, ſi quam Italiæ partem Gothi Francorũ dominationi permitterent, qui iam in promptu haberent quingenta armatorum millia in Italiã tranſitura: quæ Belliſarius, ſi ſapiat, nũquàm ſit expectaturus: vel ſi expectaret, ſecuribus Francorum cum ſuis omnibus, confeſtim mactatum iri prædicabant. Quibus intellectis Belliſarius ſibi, ſuiſque Græcis vehemẽtius timere cœpit, nihilque hactenus in tot bellorum diſcriminibus actum fuiſſe dicebat, ſi ámodo cõtra vnitã Gothorum & Francorum potentiam pugnandum eſſet. Próinde cùm vires ſuas ad tantam belli molem longè impares attẽderet, cogitauit quibus ingeniis, ne dicã fraudibus, Vitigis credulitatẽ à Francis alienaret, alienatámque illaquearet. Nec diu moratus, miſit & ipſe ſuos legatos Rauennam, qui & concordiã Gothis cum Imperatore Iuſtiniano offerrent, ac infidelitatem Francorum commemorando, ab illorum ſocietate deterrerent. Gothi igitur Francorum, & Belliſarii legatis hinc inde auditis, quid optimum eſſet conſultantes, poſt longam diſceptationẽ Imperatoris concordiam prætulerunt. Poſthac frequentes cũ Belliſario tractatus habiti, crebríque hinc inde nuntii, oratoréſque commeabant. Denique tractatarum rerum hic vtriuſque partis conſenſus (interpoſita fide) fuit, vt omnes controuerſiæ ad arbitrium Iuſtiniani Imperatoris delegarentur, & quicquid ille reſcriberet, firmum ſtabiléque apud vtranque partem permaneret. Huius rei gratia oratores ad Iuſtinianum miſſi, & induciæ inter obſeſſos, & obſidentes conſtitutæ fuere: quæ æquè ſanctæ ac pridem Romæ à Belliſario, & à Græcis ſeruabantur. Illic enim Gothorum oppida inſidioſius, quàm honeſtius occupauerunt: hîc verò complura, & fortiſſima Gothorum præſidia, in alpibus ſituata, allectis in ſuam partem Gothis, qui in eis erant, ſuæ ditioni ſubiecerunt, omniáque alia præſtiterunt, quæ ab hominibus

Belliſarii fraus.

Belliſarius publicæ fidei fractor.

ab hominibus magis vtilitati quàm honeſtati deditis, præſtari cõſueuerũt. Siquidẽ Procopius Belliſarii cõſiliarius, ſatis apertè eius fraudẽ oſtendit: Belliſarius, inquiens, cùm magnã vim frumenti Rauennæ in publicis horreis adhuc recondi cognouiſſet, ex incolis quempiam pecunia corrupit, vt horrea cum frumẽto occultius cõcremaret. Quo cõcremato, Vitiges & Gothi multa ſecum in animo volutabant, antè omnia dolẽtes, ſe magis æſtimaſſe Græcorum, quàm Francorum fidem, iampridem à Græcis toties circumuenti.

Procopius Belliſarii perfidiã detegit.

CAP. XIX.

BELLISARIVS enim, mox vt publica horrea incendio periiſſent, per Thomã quempiã ex ſuis militibus, omnia Gothorũ præſidia in alpibus collocata occupauit. Siſigis enim vnus ex Gothorum proceribus, qui in alpibus caſtella quædã habebat, primus omnium Imperatoris, & Belliſarii poteſtati ſe ſubmiſit, & aliis præfectis idem facere ſuadebat. Eo tẽpore Vraias exercitũ in citeriori Gallia parabat, vt obſeſſæ Rauennæ ſuccurrere poſſit. Collegerat autẽ quatuor millia, quorum magna pars alpini erant: qui comperta Siſigis defectione, cœperunt coniugibus, liberiſque ſuis in vicinis caſtellis collocatis plurimum timere. Proinde ante omnia Vraiam eò ducere compulere: qui confeſtim eis cõſentiens, ſeſe alpibus inſinuauit, vt vi & armis, ſi hortatione nequiret, Gothos ad officiũ reuocaret. Sed iam Belliſarii milites nimis præualuerant in caſtella, ac vxores, & liberos eorum Qui cum Vraiã erãt, deuictos tenebãt: ea res in cauſa fuit, vt Vraiani milites ſuorum charitate adducti, alii aliò in ſua oppida relaberentur. Itaque Vraias militum auxilio deſtitutus in Galliam reuerſus, ſpem omnẽ, qua obſeſſis ſuccurri poſſit, abiecit. Intereà dum in hoc rerum ſtatu Italia verſaretur, ex Byzantio Imperatoris ad Belliſariũ legati, Dominicus & Maximinus, Senatorii ordinis viri, Romanorũ in caſtra perueniunt, & cum his quidem Iuſtiniani mandatis, vt Vitiges dimidiam Regiæ opulentiæ partem ſibi haberet, & illis locis, quæ trans Padum fluuium ſunt, imperaret: alteram verò partem Romanorum Imperator teneret, eique cis Padum omnia vectigalia penderent. Legati itaque traditis Belliſario

Siſigis à Gothis defecit.

Vraias à ſuis deſertus.

Pacis conditiones à Iuſtiniano inter Gothos & Græcos præſcriptæ.

literis, Rauennam contendunt. Vitiges verò, & Gothi comperta cauſa aduentus eorum, profitentur ſe libenti animo in cōditiones à Iuſtiniano præſcriptas conſenſuros.

CAP. XX.

Bellisarij perfidia fœda et barbara.

AT Belliſarius quàm maximè angi cœpit, videns ſe nō ſolùm Imperatoris præcepto, ſed publica fide ad compromiſſa pacta vrgeri. Fluctuabāt in Græco homine gemini, & nimiū diſcordes affectus: hinc fides, illinc perfidia: hinc honeſtas, illinc apparens vtilitas: hinc gloriæ appetitus, illinc infamiæ remorſus. Vnde redeuntibus ad ſe ex Rauenna Imperatoris legatis, egregiè tergiuerſari, & planè abnuere ſuis ex ſcriptis conditiones ſe vllas cum Gothis firmaturum. Quod vbi primùm ſenſere Gothi, iterùm vehementer accuſabant ſuam imprudentiſſimam credulitatem, quòd omiſſa Francorum ope, ſeſe Græcorum perfidiæ credidiſſent. Erant tamen complures eximiæ virtutis proceres apud Romanos, qui nō modò clàm, ſed apertè damnabant tam iniquam ſui ducis intentionem, qua fraudibus magis, quàm viribus victoriam aſſequi volebat: valdéque Belliſarii factum indignabātur, videntes eum Iuſtiniani decretis minimè obedire: quod tunc inter nefaria opera iure exiſtimatum erat.

Gothos ſuę credulitatis pœnitet.

CAP. XXI.

Bellisarius vt infamis à ſuis cōtemnitur.

BELLISARIVS itaque cùm accepiſſet ſibi tam enorme crimē apertè per principes exprobrari, omnibus ad ſe in concionem conuocatis, multa pro vtilitate, pauciſſima verò pro honeſtate ſui Imperatoris in medium propoſuit: tantúmque longa & inſidioſa oratione (quam in Procopio inuenies) effecit, vt qui aliàs ſolus fidei violator æſtimari potuiſſet, nunc exterorū principū cōſenſu, nefariū facinus aggrederetur. Sciuit enim Vitigē, & Gothos fame oppreſſos, in quaſcúque cōditiones potius conſenſuros, quàm diuturniore inedia cruciari vellent. Igitur Gothi, vafro Græcorum ingenio, non viribus

ſeſe

ſeſe impugnari conſyderantes, miſſis legatis Belliſarium adhortantur, vt Imperatoris decreto, ſi pacem fieri velit, ſubſcribat. Tum Belliſarius ſolita ſimulatione vſus, reſpondit omnia vtilia fore, quæ proponebãtur, ſi cum ſapientia dirigantur. Verùm cùm adhuc intelligeret, tam vafrũ propoſitum ſuum vehementer diſplicere maximis in exercitu principibus, Ioanni Vitaliano, & Beſſæ, atque Arato, eos confeſtim in diuerſa loca, cũ ſuis quenque copiis ablegauit, ſimulata cauſa, quaſi tantæ ſimul copiæ difficilius alerentur, alibi verò pabuli & commeatus maior facultas præberetur. Hæc fingebatur cauſa, inquit Leonardus Aretinus. Cæterùm illi ablegabantur, ne præſentes doloſam Belliſarii molitionem impedirent, vtpote in quibus eſſet maior honeſti, quàm vtilitatis ratio. Deinde Belliſarius omnibus, qui ordines ducebãt, in vnum vocatis, poſtquàm de Gothorũ difficultatibus multa diſſeruiſſet, Quid diceretis, inquit, ſi non ſolùm ea, quibus Imperator noſter contẽtus eſſe videtur, ſed etiam multò maiora præſenti bello adipiſceremur? Tunc pro ſe quiſque laudauit maiora, ſi fieri poſſint: exiſtimabãt enim quòd nihil contra honeſtatem moliri intẽdiſſet. His ita dictis, & auditis, re non aliter patefacta, conſilium dimiſit. Nec multò pòſt quẽdam è ſuis Rauennam mittẽs, ſignificauit Gothis ſe cõſtituiſſe ea facere, quæ eſſent ex illorum ſententia. Eóſque hortatus eſt ad rem accelerandam.

Gothorum ad Belliſarium legati.

Belliſarij fraudulenta oratio.

CAP. XXII.

GOTHI autem ſine vlla mora legatos cũ autoritate publica ad Belliſarium miſerũt, fidem, promiſſionémque, ac iuſiurandum ab eo ſuſcepturos. Iurauit igitur Belliſarius ſe legitimã gubernationem, inſtitutáqꝫ Gothorum cõſeruare velle, ac nemini ſuccẽſendum eſſe pro his, quæ ſuperiori tempore facta eſſent: & alia huiuſmodi quàm plurima, quæ minimè ſeruare intendebat, iurauit, verbáque in hac parte (inquit Leon. Aretinus) Gothis dedit. Tunc igitur his ita geſtis, Belliſarius volentibus Gothis in vrbem Rauennam vocatus eſt. Ille autem ornato exercitu, claſſéque parata, qua commeatum omnis generis abundè deferret, magna Gothorum exercitúſque lætitia Rauennam ingreditur. Cum verò ingentes

Belliſarius periurus.

Gothorum copiæ Rauennæ eſſent, volēs Belliſarius eas imminuere, paucis poſt ingreſſum diebus, licētiam omnibus, qui ciſtra Padum incolerēt, dedit domum remeandi: qui longa militia defeſſi, libentiſſimè ad ſuos redierunt. Ita Gothorum copiis, quæ maximæ intra Rauennæ mœnia erant, extenuatis, Belliſarii exercitus longè potentior, ac planè dominās intra Rauennæ mœnia remanſit. Hac apparente pace confecta, ſiue verius cōficta, Gothorum proceres, qui vbicunque per Italiam erant, vel ipſi ad Belliſarium Rauennam peruenerunt, vel ſuos oratores miſerunt, omniáque diu deſyderatæ pacis ſtudia ſyncero animo præſtiterunt, parati etiam regnum Belliſario (ſi ambiret) deferre. At ille Græcus erat, cui (vt ſuperius ex Cicerone diximus) iuſiurandum inter iocos exiſtimatum erat. Quippe poſtquàm Rauennam, & proceres Gothorum in ſua poteſtate habebat, Vitigem in primis per ſummam perfidiam captiuabat, deinde arctius quàm honeſtius cuſtoditū ſeruabat: nec principes Gothorum, quos ad ſe fiducia pacis allexerat, Rauennam ingredi permiſit.

Græci iuſiurandū iocum eſſe putant.

Belliſarius contra iuſiurandū Vitigem captiuat.

CAP. XXIII.

Gothi ſæpe ob ſuam credulitatem decipiū tur.

TVM Gothi videntes ſe apertis fraudibus toties deceptos, vehementiſſimè indoluerunt, ſuam fortunam ad tam infelicem, ne dicam turpem cōditionem deueniſſe. Vnde & eorum coniuges, quæ prius audiuerāt Græcos magnitudine corporum præcellere, contemptim primò de Græcis loquēdo, ſuos viros conſpuere, & tantulæ ſtaturæ homunciones illis ad ludibrium & digito oſtentare, eorúmque increpitare ſocordiā, qui à tantulis viris ſuperati fuiſſent. Deinde Belliſarius Regios theſauros Rauennæ repertos, apud ſe cum magna cura ſeruauit, vt eos Imperatori paulò pòſt Byzātium delaturus offerret. Parata igitur claſſe, cum Vitige, ac cæteris Gothorum principibus, atque eiſdem theſauris Regiis Byzātium nauigauit, quinto anno poſtquàm bellum in Gothos inchoàrat. Cumque Byzantium perueniſſet Belliſarius, magna Imperatoris, & omniū lætitia exceptus eſt. Gothi quoque, quos ſecū adduxerat, humanè benignéque à Iuſtiniano excepti fuere, & cum admiratione quadam

Belliſarius Gothorum theſauros cōpilat. Vitiges Byzantium captiuus ducitur cum coniuge Mathaſuenta & Gothis.

quadam conſpecti. Nec id quidem immeritò eis contingere videbatur. Erat enim Vitiges Gothorum Rex, qui nuper vrbem Romam tanta multitudine obſederat, & Mathaſuenta eius vxor, quondam Theodorici Gothorum Regis, qui Italiam poſſederat, neptis. Prætereà Ildouadi tunc Regis filii duo, quos Rauennæ penes Vitigem repertos non dimiſerat Belliſarius, ſed vnà ſecum in Græciam abduxerat. Erant & alii Gothorũ proceres, quos omnes magna cum admiratione ob eximiam corporum ſpeciem, ac magnitudinem intuebantur.Intereà tamen tam Iuſtinianus, quàm ſenatores, & proceres occultè damnabant eam Belliſarii victoriam, tam inſigni perfidia partã.

CAP. XXIIII.

DEINDE opulẽtiſſimi Theodorici gazæ, dignæ quidem ſpectaculo, Iuſtiniano offeruntur, viríſque ſenatoriis ſeorſum viſendæ exponuntur. Veruntamen Iuſtinianus nequaquàm permittere voluit, vt Belliſarius triumpharet, rectè exiſtimans indecorum agi triumphum poſt victoriam talibus & tam indignis artibus procuratam. Vitigem quoque Patricio honore donatum, omni humanitate toto biennio quo ſuperuixit, proſequebatur: eiúſque relictam coniugem Mathaſuentam idem Imperator ſuo germano Patricio ſociauit. Intereà cùm hæc in Græcia agerentur, putaretúrque Gothicam gentem in Italia ita oppreſſam, & exterminatam eſſe, vt nullo modo amiſſam libertatem recuperare, aut ſpem recuperandi habere poſſet, confeſtim magna ignauia eorum ducum, quos Belliſarius regendæ Italiæ abiens præfecerat, effectum eſt, vt quàm maximo tædio, ne dicam odio, tota Italia erga Imperatorem afficeretur. Erant enim duces poſt Belliſarium relicti, Beſſas, Ioãnes, Conſtantianus, in quibus nulla erat comitas, nulla abſtinentia, nullũ conſilium, nulla humanitas, nulla rei militaris diſciplina: vnum erat omnibus illis ſtudium commune, exatiandæ videlicet auaritiæ Imperatoris. Nec priuatarum ſuarum quiſque rerum immemor fuit. Exhauſtæ vrbes ære Gothis promiſſo: exacta ſeueriter ratio ab omnibus, qui per tempora Gothorum in aliqua adminiſtratione fuere: tanta ſæuitum emunctione pecuniæ, vt

Vitiges Patricio honore donatur.

Græcorum præfectorum ignauia, et auaritia.

Itali Gothorū imperium optant.

Gothi vires reſumunt.

Vraiæ modeſtia

omnes Gothorum imperium, etiam Itali iterum inuocarent. Nec melior erat ratio rerum in exercitu Imperatoris. Stipēdia malè & auarè ſoluebantur: in ærarium, & marſupia quiſque ſua congerebat. Itaque milites pariter atque Italici tātis iniuriis compulſi, ruinam imperii affectabant. Creuere (vt fit) Gothis animi ex hoſtium imperitia, ac negligentia. Et ne ſine Rege eſſent, primò Regium nomen in Vraiam deferunt: eóque non recipiente, excuſantéque neceſſitudinem, quæ ſibi cum Vitige intercedebat, inhumanè impiéque ſe facturum affirmante, ſi patruo adhuc viuo, Regiam appellationem in ſe transferri pateretur. Pergrata fuit omnibus Vraiæ modeſtia, laudatúſque eſt à tota concione, vt minimè ambitioſus, & pietate egregia in ſuos: conuerſiſque in alium ſuffragiis, Ildouadum, qui inter Tranſpadanos Gothos dux clariſſimus erat, autore Vraiā, nomen Regium contulere. Is ergo tunc ex vrbe Verona Papiam euocatus, purpuráque indutus, Rex Gothorum appellatur, ac de ſalute gentis ſuæ cogitare iubetur.

Ildouadus Gothorum Rex creatur.

CAP. XXV.

Ildouadus aliàs Ildibaldus 44 Gothorū Rex externus.

ILDOVADVS igitur, qui ab aliis Ildibaldus vocatur, per hunc modum factus Rex, ſtatim poſt Beliſarii ex Italia diſceſſum, ſumma cum diligentia Rempub. ſibi commiſſam reſtituere curabat. Gothos enim omnes & Italicos, qui cum Gothis ſentiebant, arma capere, & ad præſcriptum diem Papiæ conuenire iuſſit. Initio quidem paruus erat exercitus, & qui facilè ab Imperatoriis contemneretur: cùm enim primùm regnare cœpit, non vltra homines mille (teſte Procopio) hunc ſequebantur. Cum'que vnum duntaxat in agro Piceno oppidum Gothi reſiduum haberent, paulatim tamen eorum vires tantum adauctæ fuere, vt iam non cōtemptibiles, ſed formidabiles viderentur. Adiuuabat (vt diximus) vehementer Gothorum partes, acerbitas exactorum, & auaritia Imperatoris, ac intolerabilis Theodoræ Auguſtæ ſuperbia, quæ pro arbitrio mulieroſum Imperatorem in quam voluit partem

Iuſtiniani auaritia, et Theodoræ ſuperbia à Blondo taxātur.

partem facilè flexit. Ait enim Blondus, id'que ſæpius ex ſuis autoribus, quos ſequitur, affirmat, hunc Iuſtinianum maximè auarum, & ſecordis ingenii hominem extitiſſe: qui præter illos tres Italiæ vexatores, quorum meminimus, etiam quempiam Alexandrum in Italiam miſit, procurãdæ Reipub. cauſa. Is vbi primùm Rauennam ſe contulit, multa abſurda, & ab humana ratione, atque omni æquitate aliena animo agitare cœpit: quippe qui Italos homines, qui Regiam pecuniam nũquàm attigerant, nec vlla Rempub. vel iactura, vel iniuria affecerãt, ad pœnas luendas ad ſe euocabat, peculatúſq;, & fraudis ſiue in Theodericum quõdam, ſiue in alios Gothorum principes nuper admiſſæ inſimulabat: vnde & ſine mora depẽdere cogebat, quodcunque is affirmaſſet illos per fraudem occupaſſe, vel in ſuum lucrum vendicaſſe.

Grçcorũ in Italos inhumana ſeuctitas.

CAP. XXVI.

IGITVR cùm omnes ferè Itali publico malo experti deprehendiſſent, ſe in locum moderatiſſimæ gẽtis Gothicæ, auariſſimos Græcos non ſatis feliciter admiſiſſe, facilè ſe à Græcorum imperio retrahentes, Gothorũ opem denuò implorauerunt. Próinde cæteris Imperatoris præfectis quieſcentibus, ſolus Vitalius, qui in Venetos tunc fortè abierat, vt militũ multitudine fretus, & Herulorum ingẽtibus copiis ſtipatus, audebat cum Ildouado manus conſerere. Prælium hoc nõ procul à Taruiſio fuit. Victórque Ildouadus tanta ſtrage Vitalii exercitum oppreſſit, vt ſolus ipſe cum paucis euaderet, reliqui omnes vel interficerẽtur à Gothis, vel captiui ducerentur. Cecidit in ea pugna ingens Herulorum cum ſuo duce Viſandro multitudo. Hac itaque tam magna, & præclara victoria parta, mirabile quantum Gothorum animi creuerint, quãtumque fractæ ſint aduerſariorum vires, vt non ſolùm trans Padum per Venetias & Galliam, verùm etiam citra Padum partes Gothorum confirmarentur, noménque Ildouadi celebre fieret apud Iuſtinianum Imperatorem, aliáſque nationes. Nec multò pòſt grauis & admodum pernicioſa controuerſia illi cum potẽtiſſimo inter Gothos homine Vraia incidit: quæ tandem vtrique

Itali Gothorũ opem contra Grçcos implorant.

Græci contra Gothos bellũ inſtaurant, & vincuntur.

Gothorum victoria contra Græcos.

Gothorum mutua diſcordia.

interitum irrogauit: euertiſſetque, & radicitus euulſiſſet totam Gothorum Rempub. ſi aliqua in Iuſtiniani ducibus rerum gerendarum prudentia apparuiſſet.

CAP. XXVII.

Mulierum rixa Reipub. pernicioſa.

ERAT autem hæc inimicitiarum occaſio ex ſuperba contentione vxoris Vraiæ cum Regina cõiuge Ildouadi ortã. Illa enim Reginã, quòd nõ ſatis in veſtibus, & ornatu culta incederet, non ſolùm reprehendit, & deſpexit, ſed contemptim de ea poſteà loqui audebat. Quocirca Regina ob acceptam iniuriam ingenti perculſa dolore, ad virũ lachrymabũda acceſſit, petiuitq́ꝫ, vt ſe ab iniuria vxoris Vraiæ vindicaret. Ildouadus itaque his querelis ad indignationem prouocatus, multas contra Vraiam cauſas, exemplo tyrannorũ, quando innocentes perdere quærunt, prætexere cœpit, hoc videlicet modo: Vraias eſt Reipub. proditor: Vraias ſentit cum hoſtibus: Vraias omnia interturbat: Vraias diuina & humana confundit: Vraias cœlum & terram commiſcet: demum niſi Vraias de medio viuentium auferatur, omnes ſimul cum vniuerſa Repub. ſubitò euertemur. His verborum præſtigiis, maligna illa humani generis portenta (tyrannos dico) innumerabilem innocentum multitudinem quotidie cruciare, & enecare conſueuerunt. Hac etiam arte moderatiſſimus dux Vraias, qui Regium honorem à ſe in Ildouadum pridem transtulerat, rurſus ab ingratiſſimo Rege circumuentus occiditur, nomen & fortunam referens illius Vraiæ, ſiue Vriæ, qui olim à Dauide Hebræorum Rege ob indignum mulieris facinus fuerat trucidatus. Igitur Gothi tam tetrum Ildouadi facinus ægrè ferẽtes, graui deinceps odio ipſum proſequebãtur. Multi eorum inter ſe coëuntes, apertè tam nefarii ſceleris autori conuitia ingerebant: exegiſſéntque ab eo patratæ cædis pœnas, niſi timuiſſent, quòd ea priuatæ iniuriæ vindicta ſecum omnia in publicam ruinam præcipitaret. Erat tamen inter hos Buillas quidam, qui Vraiæ vxorem iam marito orbatam in vxorem poſtulabat, Ildouadus autem eius intentioni obluctans, ipſum contra hoſtes miſit, illámque interim alteri cuipiam,

Tyrãnorũ mos in perdẽdis innocentibus.

Vraias indignè occiditur.

Buillas Ildouadi occiſor.

cuipiam, quem ſibi fideliorem fore putabat, coniugio ſociauit. Quocirca cùm Buillas è caſtris rediiſſet, vt erat ſuapte natura ad iram propenſior, acceptam ex ea re contumeliam minimè ferẽs, Ildouadum obtruncare animo deſtinat, ratus ſe eo inſigni fauore omnibus Gothis gratificari. Itaque eum cum Gothorum optimatibus epulantem nactus, quod anteà per inſidias agendum duxerat, tunc & apertè tam audax facinus exequendũ decreuit. Sed aderant circa conueſcentem ex Regio more circumfuſi ſatellites. Iam'que Rex ſtratis incumbens, manum cibis admouerat, cùm ipſe Buillas ex improuiſo cibũ adhuc detinentibus digitis, inopinanti illi caput ademit: quod ferme ſupra menſam ſtatim collapſum, conuiuas exterruit, & planè obſtupefecit. Ita Ildouadus ob eam ipſam mulierem, ob quam innocentem & egregium ducem Vraiam occîdit, tandem iuſta fatorum neceſſitate ſuccedente trucidatur, vt conſyderemus à diuino numine fata fatis, peccata peccatis, vindictam vindicta compenſari.

Ildouadus occiditur.

CAP. XXVIII.

ATARICVS intereà cùm ob Ildouadi cædem omnia turbulẽtiora eſſent, Rex à Gothis tunc præſentibus pronunciatur: quod cæteri, qui aberant, eò ægrius ferebant, quò ſemper ſolitũ erat Regis electionem omnium procerum votis colligi, & approbari. Iſte tamen Ataricus nihil quippiam geſſit memoratu dignũ. Nam cùm paucis ſuperuixiſſet menſibus, ex humanis deceſſit. Prius tamẽ vniuerſis Gothis ad ſe vocatis, monere eos pacis & concordiæ cœpit, & ad Iuſtinianum Imperatorem oratores mittere curarent, pacem'qꝫ his conditionibus facerent, quibus & fœdus inire cum Vitige antehac voluiſſent, Gothi ſcilicet vt trans Padum loca tenerent, & reliqua Italia ipſi Imperatori cederet. Ataricus igitur, poſtquàm conſilium ſuum per Gothos comprobatum erat, confeſtim nonnullos ex ſuis amiciſſimis ad Iuſtinianum legauit, in primis admonitos, vt ſub hac legationis ſpecie nihil

Ataricus 45. Gothorũ rex externus.

Ataricus & Gothi ad Iuſtinianum legatos mittunt.

aliud agerent, niſi id duntaxat ab eo depoſcerent, vt vbi ei vniuerſam Italiam tradidiſſet, inter patricios ſe viros conſcriberet.

Athariculus occiditur ob inhoneſtam pacem.

At intereà dum oratores Byzantium accedunt, Gothi Ataricũ, quòd intelligerent eum perniciosa fœdera cum Iuſtiniano cõponere velle, occiderunt. Quæ quidem cædes hac occaſione dicitur eueniſſe: Præſidebat Taruiſii Ildouadi nepos Totila, cùm primùm de Ildouadi morte nuntium accepiſſet, is ad hũc inopinatum caſum conſternatus, mox Rauennam ad Conſtantianum oratorem emiſit, qui pro eius & comitum ſuorum ſalute, fidem ab eo peteret, & acceptaret. Quod cùm Gothi vel coniectura, vel alio indicio compertum habuiſſent, ſtatim nuntios ad Totilã Taruiſium mittunt, & ad Gothorũ imperium ſuſcipiendum hortantur, præfati Ataricum auſpicia regni cum perfidis Græcis inchoare velle, ideóq; ipſum omni iure, & honore Regio iuſtè exuendum. Totilas verò vbi Gothorum mandata accepiſſet, ita reſpondit: Si Ataricum Regem cum Iuſtiniano cõtra publica Gothorum commoda molientem, in tempore obtruncarent, confeſtim ſe hos ſecuturum, facturúmque pro eorum arbitrio vniuerſa. Quo reſponſo Gothorum proceres confortati, & in magnam ſpem victoriæ erecti, Ataricum (vt diximus) inhoneſta fœdera cum Iuſtiniano molientem oppreſſerunt.

Totila Taruiſinus.

IO. MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM SVEONVMQVE

Liber Decimustertius.

CAP. I.

VNVS TANDEM INVENTVS eſt Totilas (aliâs Balduilla) qui poſt cædem Atarici, magno omnium Gothorum cõſenſu, ſed maximo Græcorum malo, Rex ſalutatus eſt. Hic teſtimonio omnium ſcriptorum, quos vnquam legi, ſummis laudibus extollitur. Quemadmodum enim in expugnandis hoſtibus terribilis apparebat, ita erga deuictos pluſquàm credi poteſt humaniſſimus fuiſſe prædicatur: quamuis nonnulli parum in hiſtoriis verſati, Attilæ crudelitatem, ob nominis conſonantiam, Totilæ imponere contendant.

Totilas 46. rex Gothorum externus.

Totila et Attila multum differunt.

Iuſtinianus autem poſtquàm compertũ habuiſſet, Gothos pauco admodum tempore duos ſibi Reges ſucceſſiuè elegiſſe, & trucidaſſe, veniſſeq; in grauem controuerſiam, ob quam facili negotio ſuperari potuiſſet, valde reprehendebat ducum ſuorum imperitiã, & ſocordiam, quòd in tãtis hoſtium diſcordiis, ipſi opportunitatem rerum agendarum nacti, nihil protinus effeciſſent. Erant autem hi duces in Italia XI. ſed omnium primi Conſtantianus, & Alexander. Hi poſtquàm inertiæ & deſidiæ accuſari ſe à Iuſtiniano audiuere, ad eam infamiam abolendam, ad bellum ſubitò cõſurgunt, Veronámque copias admo-

Verona.

Martianus.

uēt,cuius recipiendæ ſpes illis occultè fiebat. Martianus quidā regulus,qui caſtellum ſupra Veronam poſſidebat, Imperatoris partium ſtudioſus noctu Græcorum ducibus portam vrbis patefecit,& iam Artauades Armenus ab Alexandro,& Conſtātiano miſſus,cum lectiſſima militum manu portā,& muros tenebat. Gothi ſentientes hoſtes eſſe in vrbe,per diuerſam portam aufugerunt. Duces verò captam à ſuis portam audientes, iter quidem ſtatim ingreſſi ſunt, ſed antequàm in vrbē peruenirēt, de præda inter ſe diſceptantes,quinque millibus ab vrbe paſſibus conſtiterunt. Inter hæc dies illuxit, & Gothi, qui in arcē vrbi ſupereminentem refugerant, cernentes paucos intra vrbē hoſtes,exercitum verò extra vrbem commorari, necdum mœnibus appropinquare,ſubitò ex arce impetu facto vrbem peruicerunt, & portam,quæ ab hoſtibus tenebatur,receperunt,atque clauſerunt. Milites verò,qui per noctem fuerant ingreſſi, partim oppreſſi ſunt, partim ad mœnia confugientes deſuper repugnabant. Duces interim ſuperuenientes,cùm ſuos prælio occupatos,ſéque ſtrenuè defendentes viderent, nō minus ſtultè quàm nuper auarè, rem ſemiperditam vt magis adhuc perderent,continuò auerſi turpiter abierunt.

Græci Veronā occupant, & inde à Gothis pelluntur.

CAP. II.

ITAQVE milites ſubſidio deſtituti,partim in ipſis muris telorum multitudine cōfixi occubuerunt,partim præcipitati in ſaxa corruerunt, præter que paucos ad vnū aut cæſi ſunt,aut capti. Sic nobiliſſimæ vrbis recipiendæ occaſio per ſummum dedecus, & ſordidam Alexandri auaritiam eſt amiſſa. Hic enim Alexander (de quo ſuperius diximus) ad nihil aliud, quàm ad coaceruandas pecunias idoneus videbatur: ideóque non ad præliandū,ſed ad theſaurizādum à Iuſtiniano in Italiā miſſus,omnia ſuo aduentu turbauit,dum ſordidas diuitias honeſtati præferens, potius voluit ſuum Imperatorem diuitem, quàm honeſtū efficere: Suſcitata deinde inter duces diſcordia, dum alii aliis ſuccenſentes, rem malè geſtā ſibi mutuò improperarent,ad Placentiam tranſmiſſo Pado ſeſe receperunt. Totilas autem per id tempus Papiæ degebat: qui mox poſtquàm

Auaritia in duce execrabilis.

didiciſſet

didiciſſet quæ Veronæ geſta fuiſſent, magnam Gothorum vim ad ſe euocauit: ex quibus ad quinque millia hominum exercitum contraxit: quem ſine mora in hoſtem educere curauit.

Totilæ bellum primum & proſperum.

Qua de re Græcorum duces certiores effecti, cùm de rebus melius gerendis conſilium captarent, Gothorum exercitus ex improuiſo appropinquabat: quem Totilas longa & ſatis prudenti oratione (quæ à Procopio deſcripta eſt) ad pugnam fortiter ac ſtrenuè aggrediendam hortabatur, præfatus ſe haud difficilè ſuperaturum eos hoſtes, qui Romanis, quos in fidem ſuſceperant, omnia mala ingeſſerant, & apud quos nec diuina quidē, nec humana iura curantur.

Totilæ ad ſuos exhortatio.

Igitur poſtquàm Totilas ſuos hortatus fuiſſet, confeſtim trecentos electiſſimos milites ſtadiis viginti trans amnē abire præcepit, & in hoſtium terga ex improuiſo vt comparêrent, atque acrius infeſtarēt, vt turbati & pauefacti nec roboris vllius, nec virium reminiſcerentur.

Strategema.

Ipſe verò cùm tempus erat, ad hoſtes ducere feſtinauit. Nec ſegniter Iuſtiniani duces ſe præparauere: in quorum conſpectu Valarus quidā Gothus, equo inſigni vectus, ipſe quoque inſigniter armatus, in ſingulare certamen omnes Græcos prouocabat.

Valarus Gothus Græcos prouocat ad ſingulare certamen.

Aduerſus hunc (cæteris ſubſiſtentibus) Artauades Armenus, qui nuper Veronenſem portam occupauerat, prodiit: ſpectātibúſqꝫ vtrinque aciebus, concurrunt infeſtis ſeſe cuſpidibus impetentes. Sed erat factum audacius, quàm felicius: vterque enim mortifero vulnere accepto, præmaturum ſibi fatū accelerauit.

CAP. III.

ACIES intereà prælium acerrimū inierūt, omníſque ferri experientia in eo certamine verſabatur: fuítqꝫ diu prælium & cruentum, & anceps: multi, variíque hinc inde conatus: nec tamen adhuc illi, vel iſti fortuna inclinabat, cùm repentè Gothicus equitatus à tergo, vt à Totila iuſſus fuerat, Græcis imminebat, omniáque eorum caſtra cum fremitu & clamore perturbauit. Nec ſolùm duces, ſed & milites, qui in acie ſtabant, eo inopinato inſultu turbati fuerunt, ancipitíque metu capti in fugam conuertuntur: ſolutis enim ordinibus, cùm antè retróqꝫ hoſtis inſtaret, citò diſſipātur, multíque à Gothis perſequētibus

Græci à Gothis victi.

cæduntur, multi etiam ſeſe per deuia præcipitantes euaſere. Captiuorum autem ingens multitudo fuit, & quod victoriã multò inſigniorem reddidit, omnia militaria ſigna Imperatoris eo in prælio (quod nunquàm anteà contigerat) à Gothis capta, & ad Totilam relata fuere. Fuit hæc quoque celebrior victoria, quòd cum duplo maiore hoſtiũ numero Totilas conflixerat, quod'que militari induſtria victor euaſerat, ipſam'que victoriã tam clementer exercuit, vt ab omnibus humaniſſimus diceretur, nemini captiuorum moleſtus, compluribus etiam gratuitò dimiſſis: quæ quidem humanitas famam eius apud omnes optimam effecit. Græcorum verò duces (vt cuique licuit) cum paucis quibuſdam iam fuga euaſerant, & in quæ ſe fortè receperant oppida, vigiliis ſtatim, & cuſtodibus firmant, & copiis quãtum fieri potuit reparandis intenderunt. Totilas & ipſe poſt victoriã, ne quid laxamẽti daretur hoſtibus, alieno ductu præualidum exercitum miſit in Hetruriam, vbi Iuſtinus erat, vnus ex Græcorum ducibus. Hunc Gothi improuiſo acceſſu Florẽtiam compulſum, obſidione cingunt. Terrebat autẽ Iuſtinũ rei frumentariæ defectus: nam importari ad obſeſſos nil poterat, & intus quod erat frumentum, breui defuturum videbatur. Próinde Rauennam ad cæteros duces miſſo nuntio auxilium poſtulauit: qui eius periculo grauiter commoti, ex Rauenna cõtinuò in Hetruriam aduolant. Gothi verò poſtquàm eorum aduentum intellexiſſent, ſoluta paululum obſidione retro caſtra mouerunt, profectíque vnius diei iter in loco, qui Muciola dicitur, conſtiterunt. Secuti ſunt deinde Græci hoſtem abeũtem, ductabátque Ioannes Vitaliani primum agmen. Is ſatis ferociter Gothos adortus, vt ex ædito loco, in quem ſe receperant, deturbaret, in aduerſum montem per iniqua loca militem ſuum ire coëgit. Hæc dum annititur Ioannes, & inter primos pugnatores verſatur, quidam ex comitibus iuxta latus eius pilo transfixus occiditur: falſus'que rumor inde ſubitò exurgit, Ioannem interfectum fuiſſe. Quæ res cùm temerè credita fuiſſet, tantum militibus iniecit terrorem, vt continuò cœpta ſit fuga circumſpectari: eſt'que adeò fœda trepidatio orta, vt fugiens miles reliquas Græcorum copias, quæ à tergo ſequebãtur, cum ipſis ducibus retro auerterint. Sic'qꝫ nullo vrgẽte, numeroſus Imperatoris exercitus turpi fuga ſuperatur. Nec modus

Inſignia Imperatoris à Gothis capta.

Totilas victoria humaniſsimè vſus.

Iuſtinus Græcorum præfectus.

Ioannes Vitalianus.

Græcorum fœda timiditas.

modus vllus fuit in fuga, diſſipatim ſparſim'que in diuerſũ omnes abeũtes, ſigna & ordines deſeruerũt: neque poſthac duces in vnum conuenerunt, ſed alius alibi, prout ſe ex fuga receperant, oppida tenuerunt. Itaque hunc exitum habuit ſeptimus annus huius belli, ex quo cœptum fuerat à Belliſario geri.

CAP. IIII.

PRINCIPIO igitur eius anni, qui proximè ſecutus eſt, vbi miles eſt primùm hybernis eductus, Totilas cum floretiſſimo exercitu in Flaminiã venit. Ibi Cæſena, aliiſq; eius patriæ locis partim vi, partim metu ſubactis, in Hetruriam trãſmiſit. Inde Tyberim trãſgreſſus, per Vmbros, Sabinos, & Marſos in Campaniam deſcendit: vbi Beneuentum vrbem expugnatam mœnibus ſpoliauit. Nolebat enim in vrbe munitiſſima hoſtes, ſi quando contingeret, ſedem habere, à quibus ciues, & Gothi pari moleſtia afficerentur. Neapolim deinde expugnaturus, primò multis & humaniſſimis verbis perſuadere conabatur, vt Neapolitani amicitiam Gothorum, quàm inimicitiam mallet: ſed erat in præſidio eius vrbis Conon Iuſtiniani præfectus, nec pauciores mille militibus ſecum habebat. Itaque nihil in conſcione liberè decerni ab illis poterat, qui Gothis inclinabantur. Quod cùm intelligeret Totilas, poſitis non longè caſtris, vrbẽ obſedit: non tamen inſultus aliquos fecit, ſed quietẽ agens, rei gerendæ occaſionem expectabat. Interim verò parte exercitus miſſa, Cumas, & alia quædam oppida Neapoli circũpoſita, aut vi occupauit, aut vltro oblata in deditionem accepit, ex quibus pecuniarum magnam vim adeptus eſt: venerunt'que matronæ pleræque ex Romana nobilitate in Gothorum poteſtatẽ, quas perhoneſtè, & cum ſumma beneuolentia conſeruatas liberas eſſe iuſſit, atque honeſtiſſimo comitatu gratis Romam ad ſuos dimiſit, dignus profectò ob id vnicum ſummæ humanitatis opus, ſi cætera nulla fuiſſent, æternis laudibus celebrari. Deinde conſyderans omnia ſibi pro voto & feliciter ſuccedere, miſſa maiore copiarum parte, Apuliam, & Lucaniam, & Calabriam cum vniuerſis eorum oppidis in poteſtatem re-

Totilas in Flaminiã, Hetruriã, & Campaniam ducit, & vincit.

Neapolis à Totila obſidetur.

Totilas erga Romanas matronas clementiſſimus.

Totilas Apuliã, Lucaniam, & Calabriam vicit.

degit. His Gothorum ſucceſſibus vehementer perculſi fuere Græcorũ duces, præſertim quia ex illis locis nihil amplius tributi nomine, vnde militibus debita ſtipẽdia ſoluerent, conquirere potuerunt. Quocirca milites neque parêre ducibus, neq; in expeditionem ire volebant, ſed per oppida incluſi res amicorum prædabantur, rapiniſque & maleficiis omnia fœdabant. Duces quoque ob has difficultates intra mœnia conſiſtẽtes, oppida tantummodò ab hoſtibus tutabantur. Partitíque inter ſe vrbes, Ioannes Vitalianus Romam; Beſſas Spoletum, Cyprianus Peruſiam, Iuſtinus Florentiam, Conſtantianus Rauennã gubernabat. Inter hæc Neapolis durius obſideri cœpit. Totilas enim partita claſſe neque terra, neque mari importari quicquam patiebatur: ex quo palàm erat, niſi quis opem ferret, eam demum vrbem in manus hoſtium eſſe peruenturam.

Græci in ſuos tyranni.

CAP. V.

QVIBVS de rebus certior Imperator effectus, calamitatis loco hæc ducens, Maximinum prætorii præfectum, Italiæ hexarchum creat, vt cæteris ducibus in bello præeſſet, & militibus neceſſaria ſubminiſtraret, claſſem'que cum eo militaribus copiis ex Armenis, Thracibus, & Hunnis inſtructam tranſmiſit. Hic in continentem veniens, fruſtra & diu tempus terendo, vno in loco otioſus & torpens conſedit: erat nimirum rei bellicæ imperitus: vnde & formidoloſus, mirúmque in modum cunctator, & negligens. Quocirca Imperator Demetriũ, qui anteà ordines in Italia ſub Belliſario duxerat, denuò mittere coactus eſt. Hic cùm in Siciliam perueniſſet, accepiſſẽtque Cononem, & Neapolitanos arctius obſideri, atque in ſumma rerum omnium anguſtia eſſe, opem eis allaturus, naues ex vniuerſa Sicilia contractas, frumento & aliis neceſſariis rebus compleuit, vt ſpeciem Gothis præberet, magnos exercitus in magna claſſe aduentare. Sic quoque Gothis perſuaſum erat, vt ingẽs claſſis aduerſum ſe ex Sicilia ſoluiſſet. Sed cùm Demetrius ea nauium multitudine Neapolim rectà contenderet, vt hoſtibus terrorem, ciuibúſque conſolationem afferret, conſcius tamen paucorum

Maximinus Italię hexarchus.

Demetrius Gręcus opem Neapolitanis allaturus Romam diuertit.

paucorum militũ ſuorum, Neapolim nauigatione tranſgreſſus, Romanum in portum diuertit: indéque milites cõtrahere ſummo ſtudio nitebatur. Qui cùm à Gothis toties debellati fuiſſent, vehementer eos formidabant, nec vllo pacto contra eos cum Demetrio tranſire audebant: vnde cum his ſolùm, qui ex Byzantio ſecum aduenerant, ire Neapolim cogitur. Totilas naues egregiè veloces in portu ipſo Neapolitano aſſiduè ſtructas paratáſque tenebat. Cùm igitur Demetrium ex vrbe Roma Neapolim nauigare cognouiſſet, & iam propinquo litori applicuiſſe, profectus repentè Totilas cum velocibus nauibus in eum ex improuiſo impetum facit. Subitus Gothorum acceſſus adeò perterruit Demetrianos, vt ne tentare quidem pugnam ſint auſi: ſed paſſim fuga diſiectos Gothi celeritate nauium aſſecuti, velut inertia pecora trucidârunt. Pauci admodum, & in his Demetrius, ſcaphis vſi, in proximũ litus, deinde in Siciliam euaſere: cæteri ad vnum aut ferro cæſi ſunt, aut cum frumentariis nauibus capti. Sub id tempus Maximinus cũ maiore claſſe Siciliam tenuit. Sed cùm omnia ab eo cunctantius fierent, nec proximo Italiæ periculo, oculíſque propemodum admoto moueretur, abſens Iuſtinianus abſentem conuitio carpebat, inſtabátque nunc imperio, nunc minis, vt in Italiã tranſiret. Ille verò ſiue ignauia quadam animi torpens, ſiue quia plus videret, quàm cæteri, nulla vi impelli potuit, vt Italiam peteret, ſed claſſem Demetrio, & Herodiano, & Phaſſæ ducendã tradidit: ipſe in Sicilia remanſit. Erat verò iam planè hyems, cùm hi nauigare cœperunt.

Gothi Græcos velut inertia pecora trucidabant.

Maximini cunctatio.

CAP. VI.

CVMQVE prope Neapolim veniſſent, orta ſubitò tempeſtas claſſem arripuit: neq; remis, neque arte vlla reſiſti potuit, quin ad ipſum litus, vbi Gothorũ caſtra erant, adigerentur. Gothi verò iſta cernentes, concurſu ad litus facto, nulla difficultate naues ceperunt, & ſi qui repugnabant, occiderunt, reliquos verò captiuos duxerunt: in quorum numero Demetrius fuit, Herodiano, & Beſſa caſu potius, quàm conſilio in-

Duæ Græcorũ claſſes à Totila vno tẽpore deletæ.

Demetrius Neapolitanis deditionẽ ſuadet.

perfectis. Atque ita modica temporis intercapedine dux Iuſtiniani claſſes ſunt circa Neapolim deletæ. Totilas Demetrium vinctum Neapolitanis ſpectãdum præbuit: qui Regis permiſſu ad ſuos verba fecit, hortatúſque eſt ad deditionem, quandò duabus claſſibus, vna poſt aliam amiſſis, non eſſet amplius vnde auxilia expectarent. Tum ingens metus, luctúſque ciuitatem inuaſit: vbi ſatis apparuit, nullam ſpem ſupereſſe amplius tolerandæ obſidionis. Nemo erat cui non perſuaſum eſſet, illã eandem diem, qua Totilas Neapoli potiretur, ſupremam fore vrbi, ciuibúſque, qui ex conſcientia præteritorũ operum ſciebant, ſe illum ad impacabilem iram, & vindictam prouocaſſe.

Totilæ humanitas et clemẽtia.

At Totilas memor ſuæ humanitatis & clemẽtiæ, qua ſemper in calamitoſos vti conſueuit, quáque didicerat parcere ſubiectis, & debellare ſuperbos, præter omniũ ſpem ciues Neapolitanos è muris benigniſſimè affatus, in ſpem melioris fortunæ erexit, teſtatus apertè ipſos à ſe gratiam, nõ ſupplicium expectare oportere, quandò ipſi inter omnes Italiæ populos non vltro, ſed vi per Belliſarium expugnati, Græcorum imperium ſubiiſſent: quinimmò in eorum gratiam ſe etiam parcere velle hoſtibus, qui intra eorum mœnia eſſent, vt vel pari conditione inter Gothos militare, vel ſaluis omnibus rebus quocunque vellent abire poſſent. Deinde poſtquàm per hæc humaniſſima verba ſpem veniæ ciuibus effeciſſet, militibúſque incolumitatem, & omnimodam libertatem præſtitiſſet, rogatus tricenos induciarũ dies obſeſſis concedere, ne deditio temerè facta videretur, reſpondit, ſe non tantum tricenos dies libenter conceſſurum, ſed ter tricenos, ſi ita ipſi vellent. Cæterùm ciues, & qui in præſidio erant, tantam in hoſte benignitatem admirantes, non expectato tẽpore præſtituto, Totilam & Gothos poſt paucos dies intra vrbem receperunt.

Totilæ ad Neapolitanos benigna oratio.

Totilas Neapolim victor ingreditur.

CAP. VII.

TOTILAS igitur Neapolim ingreſſus, fidem, quam deditis pollicitus fuerat, tanta humanitate (vt omnes Italorũ hiſtoriæ teſtantur) præſtitit, vt nuſquam per omnẽ hiſtoriã maior, aut ſimilis inueniatur. Quippe non Regem, aut dominum, ſed omniũ & ſingulorum

& ſingulorũ patrẽ ſeſe per ſummã clementiam exhibuit. Nemo ciuiũ, aut militũ violatus eſt: nihil cuiquã ademptũ: nemo malè affectus: nulli aliqua moleſtia illata: ſed vniuerſis pari miſeria laborantibus, par commiſeratio ab optimo Rege adhibita fuit. Cùm enim multi propter inediam deficientibus viribus ægrotarent, ne ſubita affluẽtia cibi immodicè ſumpti perniciem illis afferret, ſumma cura diligentiáque prouidit, vt non ſolis Neapolitanis ciuibus, verùm etiam militibus alimẽta bis in die ad certum pondus traderentur, diligẽtiſſimè obſeruato, ne plus acciperent, & ſingulis diebus modicum adiiceretur. Hic neſcio quis fidelis medicus in ægrotos, aut quis pater, aut quæ mater indulgẽtior eſſe potuiſſet in ſuos chariſſimos liberos, quàm ipſe Gothus in deuictos inimicos. Præterea Cononi præſidii præfecto, & militibus abire volentibus nauigia, & commeatum liberaliter erogauit. Cum'que per aduerſas tempeſtates mare intra præſcriptam diem tractari non potuiſſet, liberam nihilominus poteſtatem illis ſeruauit: quinetiam cùm longius duraret ventus, & illi pedeſtri itinere abire ſtatuiſſent, equos, iumẽtáque, & viaticum illis abundè diſtribuit. Sed cùm Totilas tanta benignitate in alios vteretur, à ſuis diſciplinam militarem ſeueriſſimè exigebat, vt nihil impune delinqueretur. Rapere aliena, aut vim inferre, capitale erat, ſequebatúrq; ſuppliciũ bonorum publicatio: quæ quidem bona violentiam paſſo tradebantur. Itaque & caſtra, & ingreſſus Gothorum per amicas ciuitates, & gentes omni ſcelere carebant.

Totilæ admirãda in deuictos Neapolitanos clementia.

Totilas à ſuis diſciplinam militarem ſeueriſſimè exigebat.

Gothi erga amicos benigniſſimi.

CAP. VIII.

AT contrarium in caſtris Græcorum erat, in quibus non ſolum duces, verùm etiam & milites ipſi res ſubditorum diripiebant, cõtumeliiſque & obprobriis afficiebant, luxui ac temulentiæ inſeruiebãt, nullúmque iniuriæ genus erat, quod non liberè in miſeros ſubditos exercerent. Iam'que omnem pudorem, & omnem virtutis ſpeciem à ſe longius ablegaſſe videbantur, nulláque miſeria maior credi poterat, quàm erat eorũ Italorum, qui Iuſtinianum ſequebantur. Hi enim ab vtroque exercitu grauiſſima patiebantur. Siquidem agros eorum Go-

Græcorũ principatus intolerabilis.

Italorum miſerrima conditio ſub Iuſtiniano.

Itali à Græcis flagris cædebantur.

Gothicum imperium perhumanum.

thi occupabãt,& domi à militia Imperatoris omnibus fortunis, & tota ſuppellectili ſpoliabantur,& verberibus, ac flagris vt viliſſima mancipia ſubiiciebantur. Quo factum erat,vt per vniuerſam Italiam multò popularius eſſet Gothicum nomen & imperium,quàm Iuſtiniani,& Græcorum: immò cùm Gothicum ciuile,& perhumanũ ab omnibus iudicabatur, Græci vt publici patriæ,& omnis virtutis hoſtes,publico odio laborabãt. Totilas intereà Senatui Romanorum literas magno ſerio cõfectas miſit,in quibus magnam eorum ingratitudinem in benemeritos Gothos exprobrando cõmemorat,quomodo videlicet nulla iniuria à Gothis affecti,tam facilè ad Græcos ſine vlla pugna defeciſſent. Deinde præteritorum erratorum veniam pollicetur,ſi occaſionem aliquam inuenerint, qua ſe in reliquum excuſabiliores efficere poſſint:nec finem belli, qui fortè eis omnẽ ſpem adimeret, expectarẽt. Hæc in primis literis ſcripſit:quibus etiam ſecundas adiecit,omni humanitate & clementia plenas: in quibus ſe grauiſſimo iuramẽto apertè obſtrinxerat,nulli vnquam de cætero Romanorum mali quicquam per ſe, vel quempiam Gothorum illaturum; modò Romani ſuæ ipſorum ſaluti in tempore conſulere vellent.

Totilas Romanorum ingratitudinẽ arguit.

CAP. IX.

Belliſarius iterũ in Italiam à Iuſtiniano mittitur.

PER hunc igitur modum cùm ſors bellica intra Italiæ fines diſponeretur, Belliſarius per Iuſtinianũ ex Perſico bello (quod nõdũ finierat) reuocatus, curã Italici belli denuò ſuſcipere cogebatur: traxitque ſecũ ad quatuor millia militũ,& hos quidẽ tyrones,nuſquam anteà militarẽ diſciplinã expertos: veteranos enim circa Euphratẽ reliquerat. Hac itaque militia inſtructior, quàm fortior, tranſmiſſo mari Rauennam peruenit. Hîc omnia ſua opinione deteriora inuenit. Siquidẽ Gothorum opes plus nimio inualuerant: fractíque erant ciuitatum,& populorum animi proſpero hoſtium ſucceſſu. Quidam etiam præſidum iniuria,& ducum auaritia, ſuperbiáque intolerabili, ab imperio alienati, in Gothos ſtudia & fauorem inclinauerãt. Milites laborem militarem horrebant: ignauiæ & inertiæ dediti,ſociorum ſpoliis magis, quàm hoſtium inhiabant: pro fortitudine formido, licentia pro modeſtia placebat. Hæc mala in

la in

la in cauſa fuerunt, vt Belliſarii non ſatis gratus, ſed magis contemptibilis in Italiam fuerit acceſſus. Parum enim eius præſentia erecti ſunt ſuorum animi in ſpem aliquam militiæ felicioris, quandò ne pecuniam quidem ſecum attuliſſe diceretur, qua militibus ſua ſtipendia diu deſyderata perſoluerētur. Exercitus quoque, quem ſecum in Italiam adduxit, ex tyronibus, & inexpertis militibus conſtabat. Ita concionantem Rauennæ, cauſáſque ſui aduentus adducentē, cohortantem denique ad bellū capeſſendum, nec ciues, nec milites læto animo audiuerunt, neque letitiæ, aut bonæ ſpei ſignum vllum oſtēderunt, ſed deſperatio ex ore omnium propalata effecit, vt Belliſarium ſui acceſſus in Italiam confeſtim pœniteret.

Belliſarius contemnitur à ſuis.

Belliſarium pœnitet ſui reditus in Italiam.

CAP. X.

TOTILAS intereà Tyburtinam vrbem parum à Roma diſtantem, per ciuium diſcordiam occupauit: cùm ab alterutra parte, vt opem afferret, inuitatus eſſet, nihilominus pars victrix fruſtra prohibēte Totila, nimis inhumaniter in deuictos ciues deſæuit. Ex hac vrbe Gothi Romā, & vniuerſum Latium, velut ex arce quadam incurſare cœperūt: nec parux difficultates inde Romanis illatæ fuerunt. Poſt hæc Totilas cognito Belliſarii aduentu, in Picenos cum exercitu tranſiit, & circa vrbem Auximum, cui Magnus Iuſtiniani dux præerat, conſedit. Miſit eò Belliſarius mille equites ſub tribus ducibus: horum Racilas poſtridie quàm venerat ad pugnam egreſſus, mortem in prælio accepit. Cæteri verò cùm viderent ſe Gothorum potentiæ inferiores, & ne cum equis (commeatu deficiente) inedia abſumerentur, priuſquàm vndique circumſederetur oppidum, ſilentio noctis vrbe digreſſi, vt ſecurius abirent, in inſidias Gothorum prolapſi: qui primo impetu ducentos ex eis occiderunt: reliqui proiectis veſtibus, & armis, omnibúſque impedimentis, & iumentis, fuga ſibi conſuluerūt: & demum poſt longam ac difficilē viam, ſe Ariminū receperūt. Nec feliciorem belli euentum habuit Vitalis, quem Belliſarius cum ſatis magna manu Illyricorum ad occupandā Bononiam emiſit. Cùm enim eam vrbem in deditionē accepiſſet, deſertus

Tyburtina vrbs à Totila occupatur.

Græci in Gothorum inſidias inciderunt, & occiduntur.

à tota Illyricorum multitudine, Bononiã deſerere cogebatur. Cauſa autẽ cur Illyrici deſerta militia confeſtim ſe in patriã receperunt, hæc erat: Nam cùm foris, & in longinqua militia pro Imperatore occuparẽtur, cõiuges & liberi eorũ, domi & in patria, à præfectis Imperatoris intolerabilibus oneribus affligebãtur. Piſaurũ interea, quod à Gothis mediis mœnibus nudatum, & derelictum erat, à Belliſarii militibus acceptum fuit, & tam diligenti ac citiſſima cura communitum, vt Gothorum viribus nequiuerit expugnari.

Piſaurum à Græcis recuperatũ.

CAP. XI.

TVNC verò Totilas & Gothi animaduertentes, Belliſarium, & Imperatoris copias nuſquam per Italiam in certamen prodire, ſed caſtellis & oppidis incluſos mœnia tantummodò tueri, ſtatuerunt non aſſidere ſolummodò ad Auximum, ſed in alias Italiæ ciuitates vires ſuas extendere: vnde in agrũ Picenum copias ducentes, Firmum, Aſculúmque, dura obſidione cinxerunt. Belliſarius verò cùm obſeſſis opem implorãtibus ferre non poſſet (nec enim tãtas habebat copias, vt egredi aduerſus Gothos auderet) in mœrore maximo verſabatur, eam'que ſui nominis ignominiam permoleſtè ferebat. Ioãnem igitur Vitaliani nepotem Byzantium miſit, grauiſſimóque iureiurãdo adegit, vt ad ſe reditum quoad poſſet acceleraret: vnde & epiſtolam Imperatori in hanc ſententiam ſcribere curauit: In Italiam, Imperator optime, venimus, virorum, & equorum, & pecuniarum inopes. Thraciam ipſi & Illyriam obeundo, milites non paucos demum contraximus, ſed miſerabiles quoſdã, & planè inermes, imbelléſque: veterani autem, qui ante nos in Italia contra Gothos pugnauerant, ita victores Gothos formidant, vt vix aſpectum eorum ferre poſſint: ſtipendiiſque diu fraudati, nec equos, nec arma nuper amiſſa reparare potuerunt, nec in hoſtem ſine his exire conſentiunt. Minores etiam ſunt copiæ, quàm potentiſſimo hoſti congredi audeant: multíque ex noſtris militibus iam ad hoſtes defecerant, tædio denegati, vel nimis dilati ſtipendii affecti. Pecuniarum autem redditus nullos

Firmũ & Aſculum in agro Piceno.

Belliſarius in mœrore.

Belliſarij ad Iuſtinianum epiſtola.

Græci Gothorum aſpectum vix ferebant.

Græci ad Gothos defecerũt ob denegatũ ſtipendium.

los ab Italia ſperes nobis prouenturos eſſe, cùm ſit iterum ab hoſtibus magna ex parte occupata, & ea minima pars, quæ reſtat, adeò attenuata, bellóq; afflicta, vt tributa nullo modo perſoluere queat. Si igitur me duntaxat in Italiam mittere voluiſti, bene habet, ſum enim nunc ferè in media Italia: at ſi tibi voluntas fuerit Gothorum potentiam ſuperare, neceſſarium eſt, vt per te alia pleraque ad id præparētur. Nam dux belli abſque his, quæ opportuna ſunt, nihil efficere valet. Quocirca tã meos milites, quàm cæteram atque ingentem militum multitudinem huc mittas oportet. Illud inſuper à te neceſſariò eſt prouidendum, vt pecuniæ adſint: nam ſine his in bello nihil opportunè fieri poteſt. Hæc Belliſarius.

CAP. XII.

AT Ioannes cùm plurimũ temporis Byzantii contriuiſſet, nil prorſus eorum peregit, ob quorum gratiam per Belliſariũ mittebatur. Totilas intereà Firmum, & Aſculum expugnauit. Quibus deditis, in Vmbros tranſiit: vbi preter ſpem Spoleto cum arce munitiſſima, quæ vrbi incubat, potitus eſt. Siquidem eius præſidii præfectus Hadrianus, qui eam deditionẽ fecit, cũ ſuis ad Gothos defecit. Aſſiſiũ verò aliquãdiu eſt à Sigfredo defenſum: verùm eo poſt multa egregia fortitudinis opera cadẽte, Aſſiſiates ſe, & vrbẽ Gothorũ fidei crediderunt. Deinde Totilas ad expugnandã Peruſiã cõuerſus, multis verbis apud Cyprianũ eius vbris præfectũ, vt deditionẽ faceret, agere cœpit. Sed cùm id fruſtra tentaſſet, omnis lõgioris moræ impatiẽs, Peruſina obſidione omiſſa Romã petiit. Cum'q; eò perueniſſet, opportunis locis eam circũſedit, ſũmoperè cauẽs, nõ ſolùm in ea Vrbis obſidione, ſed toto tẽpore, quo per Italiam tam copioſos exercitus circumduxit, ne ſui milites quacũque iniuria agricolas afficerẽt, ſed eos permitterẽt liberè, & abſq; omni ſolicitudine agros colere, prouentúſque iuſtis dominis & poſſeſſoribus aſſignare. Quo facto inter optimos Principes nomẽ & gloriã meruit ſẽpiternã. Romæ in præſidio erãt, Beſſas vnus ex Iuſtiniani ducibus, & Conõ, qui anteà Neapoli præfuerat. Miſerat quoq; eò Belliſarius Artaſirã Perſam, & Barbatiõnẽ Thracẽ cum non cõtẽnendis militũ copiis, qui cuſtodiæ Vrbis vnà cum cæteris intẽderẽt. Hi

Totilas Firmũ & Aſculũ expugnauit.

Spoletum à Gothis vincitur.

Aſſiſium.

Peruſia.

Totilas in agricolas perhumanus.

cùm videret Gothos Vrbis mœnibus appropinquare, ſumpta ſecū prævalida militū manu, in veniētes ferocius, quàm cõmo= dius irruerūt. Gothi enim ſimulato metu, retro ad inſidias, quas præparatas habebant, abierūt. Quos cùm Græci maiore impetu quàm cõſilio inſectarētur, facilè circūuenti, ad vnum ferè occiſi fuerūt, ſolis ducibus cū paucis aliis difficulter intra Vrbis mu= ros reſtitutis. Quo factū erat, vt nequaquàm de cætero auderent Gothis obuiàm ire, quanquàm ab ipſis acriter prouocati. Vehe= mentior deinde fames vrbē Romam inuaſit, cùm nullæ ex agris fruges inueherentur, nec liceret negotiatoribus quicquam per mare inferre. Gothi enim Neapoli in poteſtatē redacta, minori= bus variiſque nauigiis circa eius regionis inſulas vltro citróque adnauigando diuagabantur, & ſolicitè curabant, ne aliqua nauis ad Romanum portum perueniret.

Græci Gothorū inſidijs opprimuntur.

Fames Romam inuaſit.

Roma iterū durius obſidetur

CAP. XIII.

INTEREA ingens ſuſpicio proditionis intra vrbē Romam verſabatur, ob quā Ce= thegus, quamuis in Senatu princeps, Roma pulſus Centūcellas aufugit. Dum ea Romæ gerebantur, alius Gothorū exercitus, præ= cipiente Totila, Placentiam iuxta Padi ripā obſedit: ea quippe ſola vrbs erat, quæ in ea regione Iuſtiniani partes ſequebatur. Belliſarius autē cùm hæc cõſyderaret, ac de Romanæ vrbis periculo plurimū ſolicitus eſ= ſet, neque ex vrbe Rauenna opem ferre valeret, ob loca interia= centia, quæ ab hoſtibus poſſidebantur, & paucitatē copiarū ſua= rum abire illinc, & alia via auxilium ferre conſtituit. Itaque Iu= ſtino cum paucis quibuſdam ad Rauennæ cuſtodiā conſtituto, inde confeſtim ſoluens, Dalmatiæ litora legens Epidamnum deuènit: vbi exercitum ex Byzantio expectando, aliquandiu quieuit, præſcriptis ad Imperatorē literis, quibus præſentē rerū ſtatū ſignificabat. Inter hæc Roma duriſſima obſidione vrgeba= tur, cūctáque in deterius prolabi, & ad ruinā tendere videbātur. Tūc Belliſarius ex ſuis ducibus Valētinum, & Phocam ad Ro= manū portum mittendos curauit, vt eius loci præſidiū cum cæ= teris præſidiariis militibus, quibus Innocētius præerat, cuſtodi= rēt, & quoad poſſēt crebris eruptionibus Gothorū copias infeſta rēt. Cùm igitur aliquo tēpore proſperè in Gothos incurriſſent, magnáque

Cethegus Romanus.

Placentia à Gothis obſidetur.

Græci inſidijs Gothorū opprimuntur.

magnáque auxilia ob hoc obſeſſis præbuiſſent, tandē in inſidias præcipitati, & à Gothis circumuenti interficiuntur, paucíque ex eorum militibus vix & anxiè in portum refugientes euaſerunt.

CAP. XIIII.

TRAXIT autem hæc calamitoſa præfectorum, & militum cædes ſtatim poſt ſe maiorem calamitatem, propter frumēti amiſſionem. Tunc enim Vigilius Romanus Pontifex, cùm in Siciliam ab itinere, quo Conſtantinopolim ab Imperatrice citatus petebat, diuertiſſet, magnam vim frumēti nauibus impoſitam, ad Romanos (quamuis ab eis graui iniuria affectus) mittebat. Quod cùm Gothi præſenſiſſent, naues eas in portum præueniunt, & poſt turres, ædificiáque latentes inſidias ſtruunt, nihil contra eos audentibus militibus, qui in præſidiis erant, ſed tantum de mœnibus & propugnaculis, veſtibus ſurſum eleuatis, manibúſque, & clamore nautis ſignificabāt, inſidias in portu collocatas: próinde cauerent, ne illuc accederēt. Nautæ verò proditum ſignum non intelligentes, putabant potius Romanos, qui in portu erant, præ gaudio, & ex ſuo aduētu alacres factos id ſignum dediſſe, ſéque ad portum ineundum prouocaſſe, proſpero vento, & celerrimè intra portum cum nauibus peruenerunt, atque à Gothis inſidentibus captiuati, omníque frumento ſpoliati fuerunt, non ſine ſumma deſperatione populi Romani, qui ab expectatione eius frumenti totus pendebat: & fames quidem non tolerabilis iam Romā opprimebat. Gothi autem id ſentientes, acrius obſeſſos impugnabant. Eodem tempore Græci in Placentia vrbe obſeſſi, omnibus iam neceſſariis deficientibus, in tam horrēdam famem deuenerunt, vt (teſte Procopio) ſe inuicem eſitarent. Quo factum erat, vt pacta ſalute ſe, ac Placentiam Gothis tradiderint.

Vigilius Papa.

Gothi frumētū ad Romanos importādū occupant.

Fames Placentina.

Placentia à Gothis victa.

CAP. XV.

ERAT tunc fortè Romæ Pelagius quidam diaconus, cuius nomē apud Romanos erat ſatis illuſtre. Cùm enim eſſet vir optimus, & multa poſſidens, in ſumma annonæ caritate innumeros ciues pecunia releuauit, libentérque ciuiū deſyderiis pro viribus ſatiſfecit.

Pelagius diaconus ad Totilā legatus.

Ad hunc igitur Romani cōueniunt, poſtulant'que ſuppliciter, vt pro ſalute populi Romani legatus ad Totilam proficiſcatur paucorum dierū inducias petiturus, quibus diebus niſi auxiliū ſuperueniat, deditionē Vrbis Totilæ promittat. Pelagius autē (quandò ita neceſſe erat) populo paret, atque in caſtra ad Totilā cum mandatis accedit: à quo quamuis perbenignè exciperetur, tamen cùm iam firmiter ſecum conſtituiſſet, nullam clemētiam Romanis impendere, qui eius clemētiæ literas, & gratioſa promiſſa toties contempſiſſent, antequàm legatus verba faceret, prior ipſe longa & acerba oratione contra Romanos inuectus eſt, beneficia Theodorici Gothorúmque in Romanos exprobrans, ac perfidiam Romanorum in Gothos ſæpe commiſſam redarguens: ad extremum concluſit, nullam eſſe colloquii, vel pactionis viam, niſi euerſis mœnibus efficerent, ne àmodo vrbs Roma intra ſe illos perfidiſſimos Græcos defendēdos includeret, eſſetque tam vilium hominū præſidium, qui ciuibus quàm hoſtibus eſſent ſine comparatione pernicioſiores. Tum Pelagius: Quandò, inquit, Totila vſque adeò legationem aſpernaris, vt ne preces quidem velis audire, nos diuinam opem implorabimus: inuocatū cœli numen (vt ſpero) aderit, humanamque ſuperbiam franget. Atque hæc pauca effatus retro abiit. Poſt Pelagii reditum ciuitas Totilæ ſeueritatem formidās, omnia extrema prius ferēda cenſuit, quàm iratum hoſtem ciuium exitio imminētem in Vrbē accipere. Obſtinatis itaque animis ad reſiſtendum, famem alioqui intolerabilem maiorum ſuppliciorum metu conſtanter ferunt: eſt'que eodem tempore populus Romanus talia, ob ſaluandos illos infelices Græcos, perpeſſus, qualia etiam commemorare miſerrimum ſit.

Romani ꝑ Græcorum ſalute extrema ſuſtinent.

CAP. XVI.

Romanorū cōmiſerāda querela corā Græcis.

ROMANI enim Græcis immixti, exercituum duces Beſſam & Cononem adeūtes, lachrymabūdi, & multo cum gemitu precabātur dicētes: Si nolueritis nos vt Romanos, vel ſocios habere, ſaltē veluti acie victis, bellóque captis, & ex lege in ſeruitutē redactis alimēta præbete, quæ tantummodò ad tenuem vitam ducēdam à quibuſuis etiam duriſſimis dominis in abiecta mā-

cipia

cipia præberentur: nosque rurſus ea obſequia præſtabimus, ad quæ viliſſimi ſerui vix compelli poſſent. Quod ſi id vobis non placuerit, ſaltem nos, quò ſors obtulerit, moribundos abire ſinatis: vnde id lucri eſtis denique habituri, quòd in noſtra ſeruorum veſtrorum ſepultura nullum laborem impendatis. At ſi id quidem nobis permittere non volueritis, ſaltem nos obtruncate, ne videamini nobis ſuauiſſimum vitæ exitum inuidiſſe, vnóque facinore nos Romanos omnium mortalium infeliciſſimos ab infinitis difficultatibus liberate. His itaque grauiſſimis Romanorum querelis (quæ ſaxa in compaſſionem mouere potuiſſent) auditis, Græci immaniſſimi omnium barbarorum reſpondent, commeatus, quos tribuant, nullos in præſentia eſſe: cùm tamen (vt eorum proprius hiſtoricus Procopius, qui tunc aderat, affirmat) maximum frumenti numerum intra mœnia ſibi reconditum conſeruarent. Vnde fraudatis militibus & populis, ingenti pecunia venditabant ditioribus, & primoribus Romanorum, quibus etiam bouem vnũ aureis quinquaginta vendebant: erántque putidà equorum, canum, & huiuſmodi animantium cadauera, inter Romanas delicias computata: promiſcua verò hominum turba vrticas duntaxat edebat, quales circa Vrbis pomœriũ, & locis incultioribus paſſim naſcuntur: quas tamen decoctas, ne vel ſapore, vel innatis aculeis offenderentur, eſitabat. Quandiu itaque Romani aurum habebant, frumentũ & furfures coëmebant: verùm vbi aurum defuit, omnem domeſticam ſupellectilem in forum inferentes, pro diurno victu commutabant. Sed vbi auariſſimis Græcis nihil frumenti reliquum fuit, quod Romanis vendi poſſet, ad vrticas iam vniuerſi circumſpiciebant. Quibus deficientibus, corpore extenuari cœperunt, colórque in palloreṁ, & liuorem ſe paulatim conuertit, vt idolis ſimillimi viderentur. Plerique verò vel incedentes, vel dentibus adhuc vrticas manducantes, ex improuiſo exanimati cadebant: iamque vel purgamentis, & ſtercoribus in cibum vtebantur. Nonnulli etiam fame nimium degrauati, manus ſibimet inferebant, cùm nec canes quidem, nec mures de cætero inuenirent, nec aliud vſquã demortuum animal, quibus in cibum vti poſſent.

Græci omnium barbarorũ immaniſsimi.

Bos vnus quinquagita aureis emptus.

Fames Romæ inaudita & horrenda.

CAP. XVII.

Romanus quinque filiorum pater.

ERAT inter cæteros Romanos vir quidam quinque filiorum pater, hunc omnes liberi circumſiſtendo, prehenſandóque (vt aſſolent) cibum ſibi efflagitabant: tum ille nec ingemiſcens quidem, nec vllo ædito turbationis indicio, ſed fortiſſimo animo dolorem diſſimulans, iuſſit filios ſe ſubſequi, vt cibum mox accepturos. Vbi verò ſuper Tyberis pontem peruénit, capite obuoluto, velatíſque oculis in Tyberis flumen confeſtim deſiliit, ſpectantibus filiis, Romaníſque cæteris, qui ea tũc fortè è regione conſtiterant. Tandem illi nimium crudeles, & barbariſſimi Græcorum præfecti, viſa ea extrema Romanorum ciuiũ deſperatione, omnibus abire volentibus facultatem indulſerũt. Quo factum eſt, vt paucis admodum Romæ relictis, in fugam ſe omnes proriperent, & quò cuique licuit diuerſim abirent. Eorum tamen pars maxima areſcentibus præ inedia viribus, mortem paſſim obibat, nonnulli ab hoſtibus intercepti interiere: quæ omnia Romanus populus pati cogebatur, ob illam inſignem Græcorum perfidiam, qua Vitigem fraudibus circumuentum, & ſuperatum, ad Byzantium pridem tranſportârunt. Venit intereà nouus à Iuſtiniano in Dalmatiam exercitus ad Belliſarium, cui Ioannes Vitalianus præfuit: qui cùm de gerẽdo bello inuicem conſultarent, omnes vno ore ferendã opem Romanis cenſebant. Quo autẽ modo id fieri deberet, anceps conſultatio fuit: quibuſdam placuit terreſtri itinere per Apuliã cum commeatu Romam proficiſci, cùm aliis interim placeret, per mare nauigandum. Ioannes inter eos erat, qui ſuadebant cum omnibus copiis per Calabriam, & Apuliam proficiſcendum eſſe, atque ita Romam petendum: ſimul enim euntes perfacilè victores eſſe poſſe: quòd ſi diuidantur copiæ, & alii terra, alii mari proficiſcantur, neutram partem hoſtibus parem futuram. Belliſarius hanc ipſam ſententiam laudaturum ſe dicebat, ſi Græci in vrbe Roma per Gothos obſeſſi, in tam extrema neceſſitate conſtituti non eſſent. Próinde quia res nullam patiebatur dilationem, placuit vt terra maríque iretur: fore aiebat, ſi ſecundi venti afflarent, vt quinto die claſſis ſubiret oſtia Tyberina.

Conſilium neceſsitati aptandum.

CAP.

CAP. XVIII.

BELLISARIVS igitur cum claſſe in Italiam tranſgreſſus, Hydruntũ obſidione leuat: inde inſtitutam nauigationem celeriter repetens, Romam irrequieto curſu petebat. De huius aduentu factus certior Totilas, quia ſatis apparebat ad quid veniret, Tyberim ab vna ripa ad alteram trabibus, ferreáque catena coniunxit, duodecim millibus paſſuũ ab Vrbe, quâ amnis arctiſſimè fluit, pontémq; fluuio impoſuit, & ſtatuit vtrinque caſtella cum ſuo præſidio, vt omnis importãdi commeatus facultas adimeretur. Nec multò pòſt Belliſarius ad oſtia Tyberina peruẽnit, ſubſedítque circa portum, aduẽtum ſuorum expectaturus, qui duce Ioanne Vitaliani terreſtri itinere incedebant: quibus non licuit ob Gothorum potentiã citius aduolare. Comiſſo enim cum Gothis prælio, Brũduſio potiuntur: vbi paululum commorari cogebãtur, quoad Apuliæ, & Calabriæ ciuitates in fidem, & beneuolentiam reciperentur. Canuſium deinde oppidum in poteſtatem redegit: vnde non longè vicus eſt Cannæ, in quo memorabile illud prælĩũ inter Hannibalẽ & Romanos fuiſſe perhibetur. In hoc loco Tullianus quidam Venantii filius, qui tum in Lucanis magnũ nomen, magnámque autoritatem habebat, Ioannem adit, multáſque querelas aduerſus Græcorum cõtumelias, & grauiſſimas iniurias, quibus incolas affecerant, expoſuit, pro certo affirmãs, quòd ſi fuiſſet aliqua humanitas in Græcorum militibus, neque Brutii, neque Lucani ab Imperatore ad Gothos defeciſſent.

Hydrũtum obſidione liberatur.

Totilas Tyberis ripas catena coniunxit.

Brũduſiũ à Græcis occupatur.

Cãnę vicus Romanorũ ſtrage memorabilis.

Græci in ſubiectos iniurioſi.

CAP. XIX.

MISERAT intereà Totilas Capuã præcipuam partem ſui equitatus: eſt'que equitum ducibus ab eo mandatum, vt Ioannem Vitalianum prætergreſſum eueſtigiò ſequerentur: cætera verò ſibi curæ fore inquit. Hæc res adeò conterruit Vitalianũ, veritum, ne à Gothis circumueniatur, vt omiſſa ad Belliſarium profectione, in Brutios retro abiret: vbi

Io. Vitaliani pauor.

Richmundus Gothus.

circa fretum Richműdum Totilæ ducẽ,qui præſidio eam prouinciam obtinebat,ex improuiſo & tumultuario prælio adortus ſuperauit. Intereà Belliſarius aſſiduè expectans, incredibili dolore afficiebatur,damnabátque Ioannis Vitaliani ignauiam, & aperte carpebat,quòd cùm lectiſſimum equitatũ haberet (nam Heruli,& Hunni cum eo erant) vnam Gothorum equitum alã formidaret. Hæc & huiuſmodi Belliſarius culpabat,& in abſentem plurima verba iactabat: cæterùm querelæ inanes erant. Vitalianus enim dubium metu, an quia id facere conducibilius duxerit,non modò non venit ad Romã; ſed retro in Apuliam reuerſus,ibíque caſtris poſitis quieſcebat,cogitationémque Romam petendi omnino abiecerat. Belliſarius igitur deſperato ſuorum acceſſu,nihil amplius expectandum ratus, experiri cõſtituit,an cum his copiis, quas habebat, poſſet commeatum & auxilia Vrbi importare. Et quia multò erat Gothorum viribus inferior,quàm vt aperta acie congredi auderet, flumen Tyberis,& ingenium ſibi ſpem afferebat, per aquam ad Vrbẽ perueniendi. Quocirca ducẽtas naues (quas Græci dromones,Gothi promones, & Latini(credo)celoces vocant) præparabat. Sunt autem hæ naues,mœnia vndequaque lignea habentes, opportunis locis perforata, ad ſagittas ac cætera tela in hoſtes emittẽda. Aduerſus autẽ pontem,ſiue catenam,ac cætera impedimẽta in flumine oppoſita,hæc excogitauit: Rates duas ferreis repagulis, ac tignis inter ſe quàm firmiſſimè colligatas in flumine conſtituit,ſupérque his turrim ligneam ædificari fecit, maioris altitudinis,quàm eſſent hoſtium turres,ad tutelam pontis conſtructæ. His ita præparatis, dromones frumento onuſtos, lectiſſimíſque militibus in eos impoſitis aduerſò egit flumine. Præcedebat illa lignea turris,quæ ſuos propugnatores habebat, teláque omnis generis,ad hoſtes ex aduerſo conficiendos:reliquæ copiæ cõpoſito agmine ripam tenebant, & cum nauibus, quæ trahebantur,ex æquo procedebant. Primo itaque acceſſu Gothi citeriori præſidio expugnati fuerunt. Leua enim ripa Belliſarius agmina ductabat; quæ Totilanis erãt caſtris auerſa. Intereáque Romam ad Beſſam nũtios miſit, vt ſub id tempus, quo ipſe erat Romam venturus, ille eruptione ex Vrbe facta, Gothos pugna diſtineret. Sed Beſſas neque id fecit,neque quãdiu durauit obſidio,quicquam egit memoria dignũ, niſi quòd ſordidiſſimus

Belliſarius Vitalianũ ſuggillat

Belliſarij ingeniũ militare.

Dromones.

Beſſę Grecorũ ducis ignauia & auaritia.

ſordidiſſimis lucris deditus, talem ſe palàm oſtendit, quòd ad nihil aliud natus videretur, quàm ad diuitias vndequaque, & quocunque prætextu congregandas.

CAP. XX.

BELLISARIVS deinde ſuperato primo præſidio, põtem cum reliqua munitione nititur occupare: fuítque interim atrox vtrinq; pugna, varijq; hinc inde conatus. Ad poſtremũ etiam reliquũ hoſtium præſidium eſt igni expugnatum, nõ ſine clade eorum, qui in eo conſtituti fuerunt. Iam'q; reſciſſo ponte erat inclyta victoria in manibus, ſed fortuna (vt videtur) aliud conſtituerat. Reliquerat Belliſarius Iſaacem ad Portuẽſis vrbis præſidium, cum vxore & omnibus impedimẽtis, illíque mandauerat, vt ad nullos de ſe nuntios, aut de iis, qui in diſcrimen ibant, aliquid moueret, ſed in oppido conſiſtens, ipſum cum militibus, qui ad id dabantur, tueretur. Cùm igitur Belliſarius turrim hoſtium incendiſſet, volant confeſtim nũtii ad Portuenſem vrbem, atque (vt fit) victoriam magnã grãdius extollunt. Quibus nuntiis Iſaaces exultans, ac animo ſeſe attollens quaſi veſanus quidam, præceptorum Belliſarii oblîtus, milites capere arma iubet: ardore & impetu delatus ad inuadẽdum hoſtium ſtationem, quæ erat in oppoſita ripa non procul ab Oſtia, cucurrit, fudítque primo impetu hoſtes, ſed rurſus ab eis ad inſidias protractus captiuatur, trucidatis his, qui cum eo in prælium deſcenderant. His ita geſtis, equites quidam Belliſario detulerunt, Iſaacem captum eſſe ab hoſtibus. Quo quidem nuntio perculſus Belliſarius, nihil vltrà percõtatus eſt, nec vbi, nec quomodo, ſed tantum ratus oppidum cum vxore & rebus omnibus à Gothis teneri. Itaque tãto ſtatim dolore affectus eſt, vt loqui non valeret, retróque conuerſus, claſſem ac militem curſim reduxit, certiſſimo conſilio vel oppidum recuperandi rebus adhuc recentibus, nec ab hoſtibus ſtabilitis, vel in prælio moriendi. Per hunc modum victoria, quæ iam parta videbatur, euanuit.

Iſaacis Belliſarij militis imprudentia.

Belliſarii ingens turbatio.

CAP. XXI.

CVMQVE ad vrbem Portuenſem perueniſſet,& eam ſaluam, ac ſe deceptũ cognouiſſet,tantum dolorem ex hoc errore ſuſcepit,vt in acutiſſimam febrem, qua diu periclitatus eſt,inciderit. Iſaaces autem, cuius occaſione victoria amiſſa fuerat, ad Totilæ præceptum trucidatur, ob vindictam Roderici Gothorum fortiſſimi,nuper à Græcis interempti. Iam enim Totilas ſeuerius agere cœpit, quia vidit tot clementiæ opera, quæ pridem in omnes contulerat, minus exiſtimari. Fuerunt tamen eius verba ſeueriora, quàm opera. Siquidem minas,quas concitatiore animo quàm propoſito profudit,magna clementia poſteà temperauit. Formidabant eius ſeueritatem Romani,quòd tam facilè ad Græcos defeciſſent: magis verò Græci ſibi metuebant, quia Regem Vitigem fraudibus circumuentum in Byzantium tranſportaſſent. Quamobrem potius famem,& omnia extrema pati decreuerunt, quàm iratum Regem,& tot grauiſſimis iniuriis prouocatum admittere. Moriebantur paſſim homines præ inedia: iam'que tota vrbs nihil aliud erat,quàm viuorum, eorundémque infeliciſſimorũ horrenda ſepultura. Cum'que in ea intolerabili miſeria vrbs Roma vndique periclitaretur,quatuor Iſaurici milites Vrbẽ Totilæ prodiderunt,eúmque per Aſinariam portam nocturno tempore introduxerunt. Cæterùm Totilas intra Vrbis mœnia cõſtitutus,totum exercitum ſuum circa Lateranum,vſque ad bonam partem ſequentis diei immotum tenuit:nõ quòd Græcos, aut alios hoſtes formidaret, habebat enim exploratum, nullos aut quàm pauciſſimos eorum in Vrbe remanſiſſe,ſed vera cauſa illius moræ erat,quia complures illorum militum ſecum in agmine habebat,qui pridẽ turpius quàm honeſtius à Roma, cùm Belliſarius ex Neapoli vocatus adueniret, eiecti fuerunt. Hos cùm difficile à cæde & ſanguine ciuium reuocare poſſet, voluit prudens Rex tanto tempore expectare,donec Romani & Græci extra portas,vel ad Sanctorũ baſilicas effugere poſſent. Iam enim omnibus perſuaſum erat, Gothos ea pietate eſſe,vt nullos omnino violarent,qui ſecuritatem à templis Deo dedicatis implorarent.

Iſaaces occidit.

Totilas cur ſeuerus factus.

Græcorum perfidia Vitiges captiuatus.

Iſaurici Romã Totilę prodiderunt.

Totilas à ſanguine abſtinentiſſimus.

Gothorum ingens pietas.

CAP.

CAP. XXII.

PERVASIT interim rumor ciuitatem, Gothos in Vrbem perueniſſe: vnde populi multitudo ingenti luctu conſternata huc illuc'que ferebatur. Romanorū militum pars maxima cum ducibus ipſis, vt facilè cuique fuit, fugam capeſſunt: pauci tamen ex eis cū Romanis ciuibus ſe immiſcentes in templa confugerunt. Conſtat ſanè è plebe homines ad quingentos in Vrbe reſides eo tempore fuiſſe, qui in Sanctorum templis ab omni vi, & iniuria conſeruati fuerunt. Cæteri omnes iam ex Vrbe exceſſerant, vel in ſuprema fata morte abſumpti conceſſerant. Poſteà verò quàm abundè illuxit, Totilas denſo agmine ſtipatus, ex Laterano voti nomine ad Vaticanā diui Petri ædē per mediam Vrbem adequitauit. Hîc nonnulli ſcriptores tragico clamore in Totilam inuehūtur, aſſerentes ipſum in eo trāſitu enormem ſæuitiam in quoſcunque obuios exercuiſſe, cùm tamen ſatis conſtet, Vrbe deſerta, omnes incolas extra portas, vel in templa anteà effugiſſe. Viginti tantum Græcorum milites incautius per Vrbem diuagantes, cum nonnullis ex plebe, eo in tranſitu cæſos fuiſſe Procopius affirmat: cæteros fuga, vel Sanctorum templa tutos effecerunt. Ingredienti Totilæ templum diui Petri, Pelagius ipſe (de quo anteà dictum eſt) ſeſe obuium offert, Chriſti euangelia in manibus geſtans, ſupplexq; omnibus factus, & genu procumbēs: Parce, inquit, ô Princeps tuis. Tum Totilas placido vultu arridens, ita profatus eſt: Nūc mihi ſupplicaturus aduenisti Pelagi? Ita quidem, reſpondit, quandoquidem me ſeruum tuum Deus effecit: ſed ab his iam abſtine manus, qui tibi in ſeruitutem ceſſere. His precibus victus Totilas, veniam dedit Vrbi, & ciuibus, vetuit'que ſeueriter, ne ferrum amplius euagaretur, edixit'que vt præda Gothorum eſſet, corpora ciuium libera ſinerentur. Præcepítque eodē edicto, ne quis muliebri pudicitiæ illuderet, adhibuit'que magnam diligentiam, vt ſexus ille omnis iniuriæ expers permaneret. Prædam pretioſiſſimarum rerum ſibi afferri mandauit, reliquā militis eſſe voluit. Fuere tum permulta in patriciorum ædibus inuenta, ſed omnium maxima extitere, quæ Beſſas relique-

Roma à Totila iterum capta.

Totilas victa Roma primū ad S. Petrum vadit.

Gothi perperàm de ſeueritate culpātur.

Procopius.

Pelagius Totilę ſupplex occurrit.

Totilæ clementia in Romanos.

Beſſæ auaritia execranda.

Ruſticiana filia Symmachi, et Boëtij vxor, Totilę ſummā clemētiam experitur.

rat, vt qui velut omnium perditiſſimus homo, infauſtum illud diuenditi frumēti pretium Totilæ ad inſigniorem prædam accumulaſſet. Eſt'que eodem tempore Ruſticiana, ſiue Iuſtiniana mulier nobilis arrepta in iudicium, quæ Theoderici Regis ſtatuas frangi, deleríque feciſſet, in patris Symmachi, & Boëtii cōiugis vltionem, qui Theodorici iuſſu fuerant interfecti: factū adeò notū omnibus erat, vt nulla poterat excuſatione negari. Cæterùm mulieris pietas & amor in defūctos, plus valuit apud clementem Totilam, quàm Regia maieſtas: eſt'que à Rege abſoluta non minore benignitate, quàm anteà Amalaſuēta liberis Boëtii & Symmachi patrimonium paterna ſeueritate ademptum reſtituit.

CAP. XXIII.

Totilæ oratio pro ſalute Romanorum.

DEINDE cùm Totilas attenderet, ſuorū animos ad ſeueritatē proniores eſſe, quàm clementiam, omnibus ad ſe cōuocatis, adeò benigniter & perhumaniter pro Romanis locutus erat, vt vix credi potuiſſet, ipſū vnquam hoſtilem animū in eos habuiſſe: Videte, inquiens, commilitones inſtabilem rerum humanarum conditionem, cernite fortunæ mutationem. Paucis anteactis annis ducenta Gothorum millia ſeptem millibus expugnauit, & vicit Belliſarius: ego verò non totis quatuor millibus viginti Græcorum millia ſuperaui, & iam vrbem Romam, orbis quōdam dominam, ſub pedibus tenemus. Próinde nequaquàm nobis ſuperbiendum, ſed magis oportet vt Deum timeamus, victoriámque non ſuperbè & crudeliter, ſed perhumanè potius & clementer exerceamus, mutationémque fortunæ, quæ nobis ſuperiore bello totam Italiam, præter Veronam, Ticinum, Taruiſium, ademit, ante oculos continuè habeamus. His & pleriſque aliis humaniſſimis verbis apud ſuos propoſitis, vim omnem atque iniuriam, à deuictis populis prudēter atque efficaciter auertit. Déinde Romanos pro concione affatus, vehementer eos reprehendit, quòd nō minus ſtultè, quàm ingratiſſimè Græcorum gentem omnium leuiſſimam Gothis prætuliſſent, per quos primò ab Odouacris tyrannide, grauíque ſeruitutis

Verona, Ticinū, Taruiſiū, in Gothorum fide perſeuerabant.

Totilas Romanos vehementer reprehēdit ob eorum ingratitudinem.

uitutis iugo liberati eſſent, deinde ſub ſumma Theoderici clementia multos annos, & feliciter, & otioſè egiſſent, tantáque beneficia ab eo ſuſcepiſſent, quanta vix ſciuiſſent optare, demum verò nulla iniuria, nulláque contumelia accepta, contra fidem, ac iuſiurandum ad Græcos defeciſſent, homines vaniſſimos, & ſine vlla virtute: qui ſtatim obſeſſi à Vitige, nunquàm prodire in aciem auſi fuerint, ſed intra mœnia incluſi, ac fame macerati, omne dedecus tolerauerint: qui poſtquàm non armis, ſed proditionibus, & fallaciis facti ſunt domini ciuitatum, publicanis, exactoribúſque, & delatoribus omnia refarſerunt: qui ciuitates, populóſque Italiæ inhumana acerbitate ad ſolutionem eorum tributorum compulerint, quæ iam multis annis à Theoderico, cæteriſque Regibus fuerant eis condonata, atque remiſſa: qui rationes adminiſtratorum ſub eiſdem Regibus à populis, priuatiſque hominibus popoſcerũt, vt Imperatoris ſui inexplebilis auaritia impleretur. Dicite, inquit, Romani ſi quid vnquã mali à Gothorum Regibus paſſi fueritis: dicite rurſus, ſi quid boni à Græculis iſtis vnquam accepiſtis, qui vobis amicis plura mala, quàm hoſtibus intulerunt. Genus vitioſum, ac maleficum, & nulla re magis quàm mentiendo efficax. Atqui Gothi in Italia nati, & vnà vobiſcum educati ſunt: vobis autem peregrini & ignoti magis placuerũt, quàm veſtrates & noti. Nulli igitur mirum videri debet, ſi Romanus populus ſuæ incõſtãtiæ pœnas luat, vt in reliquum diſcat præſtitam fidem & iuſiurandum non violare, & gratitudine non iniuriis accepta beneficia compenſare. Atque his dictis Totilas, cùm nullus erratorum veniam peteret, ſine ſpe vlla melioris ſtatus concionem dimiſit. Procopius tamen affirmat, Pelagium etiam tunc, vt prius, pro Romanis ſupplicem Totilæ factum fuiſſe, nec prius precari hunc deſiiſſe, quàm ille clementiorem ſe in omnes Romanos fore pollicitus fuiſſet.

Græcorũ ſuperba ſeueritas in Romanos.

Gothorum cũ Romanis expoſtulatio.

Græci vt mendaces, & malefici taxantur.

Pelagius iram Totilę mitigat.

CAP. XXIIII.

POST hæc Totilas legatos ad Iuſtinianum mittere decreuit. Fuerũt autẽ legati idẽ Pelagius, cuius nũc meminimus, & Theodorus quidã Romanus orator. Hos Totilas grauiſſimis iuramẽtis obligauit, quòd mãdatis ſuis fideliter executis, q̃ celerrimè ad ſe in Italiã

Totilę ad Iuſtinianum legati.

regant . Hıs deinde præcepit , vt totis viribus niterentur, pacē & amicitiam inter ſe & Imperatorem conciliare , ne cogeretur (ſi pace infecta redirent)vrbem Romam ad ſolum diruere , interfectiſque patriciis viris , in Illyrios bellum trāſferre : literáſque in hanc ſententiam Imperatori ſcribendas curauit : Quæ in vrbe Roma ad hunc diem contigerint,cùm tibi comperta eſſe non dubitem,ſilentio prætereunda videntur. Ea verò, quorū de cauſa ad te hos oratores miſerim,paucis intelliges. Pacis bona optamus & ſuſcipere , & exhibere , vt nuper ſub Anaſtaſio Romanorum Imperatore cum Rege Theodorico fuit , quorū concordia & pax tranquillitatem illorum temporum, & maxima commoda vtriſque peperit . Si igitur hæc tibi placita erūt, meritò meus pater vocabere,& belli nos ſocios in quoſcūque libitū fuerit habebis. His cognitis Imperator mandatis,ea ſecordia (vt ait Sabellicus) qua fuiſſe traditur,reſpondit, Belliſarium in Italia eſſe,illi totum belli negotium à ſe cōmiſſum : nec vltrà verbum addidit. Vnde mirum videri non debet,ipſum à Blōdo durum & ſtupidum appellatum fuiſſe, cùm permiſerit tātæ vrbis,& totius Italiæ fatum ex vnius ſatellitis , videlicet Belliſarii ſententia dependêre. Quo reſponſo vehemēter territi Pelagius & collega,non deſtiterunt plures dies ambire,& cum lachrymis obſecrare eos,qui chariſſimi erant Iuſtiniano, vt Principis animum flecterent , ne bellandi ſtudio eam vrbem perderet , qua euerſa,nulla imperii dignitas in poſterum amplius futura eſſet.

Totilæ literæ ad Iuſtinianū ꝓ pace.

Iuſtinianus ab hiſtoricis tanꝗ durus & ſtupidus reprehēditur.

CAP. XXV.

HANC legationem cùm Totilas fruſtra atētatam fuiſſe , ſibíque pacem tam iuſtè petitam negari intellexiſſet,de euertenda vrbe Roma conſilium ſumpſit. Hîc tamen Procopius Græcus,qui in caſtris Belliſarii erat, ſcribit Totilam tantæ fuiſſe moderationis, vt etiam ab inimiciſſimo Belliſario perſuaſus,nullum Vrbis ædificium publicum, vel priuatum incenderit , nec deſolatam Vrbem reliquerit , ſed aliquam murorum, ſiue mœniorum partem ſolo æquaſſe contentus, cætera ædificiā inuiolata permiſerit. Sunt autem hæc verba Procopii : Totilas ſæpe perlectis literis Belliſarii , & vt bene monentibus magnificatis,

Totilæ in euertenda Roma moderatio & clementia.

ficatis,ſuaſus demum Vrbem inoffenſam ſeruauit,& integram. At longè ſecus Leon. Aretinus,& qui eum ſequuntur affirmãt. Inſurgens,inquiunt, Totilas mirabili crudelitate, mœnia Romæ pluribus locis ad ſolum euertit: Capitolium deinde incẽdit. Fumabat Quirinalis mons: Auentinus flammam incendii euomebat: fragor ruentium domorum vbique audiebatur. Inter hæc incendia multitudo Vrbana cum coniugibus, & liberis ſedibus patriis educebantur, ne deplorandi quidẽ miſerias ſuas libertatem habẽtes. Et populum quidem, ac turbam per oppida Campaniæ diſperſit, Senatores verò, ac Patricios obſidum loco circa ſe retinuit. Roma poſt hæc cum toto exercitu egreſſus,eam deſolatam penitus,ac vacuam dereliquit, vt neque vir quiſquam, neque fœmina in illa remaneret. Hæc illi quidẽ dicere volunt: quibus vtique minorem fidem adhibẽdam puto, quàm Procopio tunc præſenti,contrarium affirmanti. Certum enim apud me eſt,quòd ſi ita penitus deſolata & euerſa fuiſſet, nequaquàm Belliſarius eius mœnia (quemadmodum mox fecit)pauciſſimorum dierum ſpatio reſtituere potuiſſet,nec ædes, in quas ſuum exercitum reciperet, inueniſſet. Eſto tamen ita collapſa fuiſſet,vt omni humano cultu deſerta iaceret,quis non videt eam ruinã iuſtius Græcis,quàm Gothis ſummoperè pacẽ petentibus imputandam eſſe? Plus enim auarus, & imprudens Iuſtinianus temerarium vnius Belliſarii verbum, quàm importuniſſimas omniũ Romanorum lachrymas,& iuſtiſſimas Gothorum preces attendens, Vrbem (quam facilè conſeruare potuiſſet) deſolauit, aut deſolari permiſit.

Gothis non rectè ſeucritas attribuit à Leonardo Aret et eius ſequacibus.

IO. MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM SVEONVMQVE

Liber Decimuſquartus.

CAP. I.

Totilas Romã egreſſus. Algedone.

SALVAM DEINDE, SIVE euerſam Romam Totilas egreſſus, exercitũ ſuum in duas partes diuiſit: quarum vnam Belliſarii copiis in loco, qui dicitur Algedone, obiecit, ne quicquam per eius abſentiam moliri valerent: ipſe cum altera parte aduerſus Ioannẽ Vitalianum properabat. Ille autem cùm compertum habuiſſet, Totilam contra ſe venire, turpiter fugiens, omnibúſque deſertis, non prius expectauit, donec intra Hydrunti mœnia ſe recepiſſet. Eſt autem Hydrũtum vltimum Calabriæ oppidũ, vnde breuiſſimus eſt in Epirũ & Græciam traiectus. Itaque Totilas vbi ad eas partes peruenit, facili negotio Lucanos, & Brutios, ac Calabros omnes, præter Hydruntinos, recuperauit. Intereà verò cùm Gothis in ea parte cuncta proſperè ſuccederent, Spoletum in faucibus Vmbriæ ab eis ad Græcos defecit. Cuſtodiebatur tunc ſolummodò arx, quæ facta erat ex amphitheatro, quod antiquitus in ea vrbe ædificatum fuerat: mœnia tãtum vrbis, ne hoſtibus præſidio eſſent, Totilas euerterat. Fuit ea defectio dolo cuiuſdam Martiani Byzantini procurata: qui conſenſu Belliſarii ſe transfugã ſimulans, ad Totilã peruénit, & cõfeſtim à Rege Gothorũ (quẽadmodũ etiã hodie fit) inter præcipuos, arcis cuſtodes deputatur: arcíſque præfectũ, facta cum decem & octo coniuratione, perfidè trucidauit. Itaque Belliſarius turpi turpiſſimi hominis victoria Spoletum acquiſiuit. Eodem ferè tempore Calabri, & his finitimi domo profugi Tarẽtũ, quod aliquãdiu omni cultu deſertum, deſolatúmque iacuerat, inſtaurarunt, nõ veterẽ vrbis aream, ſed partẽ complexi portui propinquã, quam in cherſoneſi

Vitaliani Græci fuga.

Hydrũti deſcriptio.

Totilas amiſſas terras recuperat.

Martianus Byzantinus transfuga Spoletũ Græcis prodidit.

Belliſarij victoria turpis.

neſi ſpeciẽ mare vtrinq; alluit. Quocirca eius aditũ à tergo faciliter muniuerũt. Deinde Totilas poſtq̃ Lucaniã, & Calabriã in ſuã poteſtatẽ redegiſſet, præſidiúmq; militũ apud Acheruſiã vrbẽ reliquiſſet, Rauennã cum reliquo exercitu petere cõtẽdit. Inter hæc Belliſarius audax facinus (quod multi temerariũ putaſſet) aggreſſus eſt. Vrbẽ enim Romã nõ euerſam, aut deſolatã, ſed ciuibus deſtitutã tãta acceleratione occupauit, atq; muniuit, vt incredibile apud omnes videretur, tantũ laboris pauciſſimo dierũ numero abſolui potuiſſe. Siquidẽ tumultuario opere mœnia refecit, foſſas profundas ante muros egit, aggeres præacutis arborũ ramis ab ſtipite ſub terrã fixis, & inter ſeſe cõnexis cõmuniuit, turres ligneas, & propugnacula ad tutelã refecti muri impoſuit, inſuper ingentem tribulorum vim vndique ſecus mœnia ſparſit. Hæc omnia per ſummum omnium militum ardorem, & deſyderium, atque accelerationem perfecit.

Belliſarius Romam recuperat, & munit.

Tribulorum ingens cõpia circa mœnia Romana.

CAP. II.

TVM multi mortales patriæ deſyderio moti, ex finitimis locis in Vrbẽ rediere: plerique etiã laxitate annonæ illuc recurrerũt. Siquidẽ Belliſarius Vrbe à ſe occupata, cõfeſtim ſibi adeſſe imperauit naues, quæ tritico onuſtæ in portu ſtabant: quo accidit, vt Totilas, qui magnis itineribus Romã recurrerat, certa ſpe Vrbis primo acceſſu recipiendæ, aliquoties conatus vallũ tranſcẽdere, ſemper ſit cum ſuorũ ſtrage à munitionibus reiectus. His Belliſarii ſucceſſibus Græci audaciores effecti, extra Vrbem ad pugnã egreſſi Gothos prælio fatigant: interfectóq; ſignifero, parũ abfuit quin Gothorũ ſint ſignis potiti. His actis Totilas, quia ſe fruſtra conari videbat, præliũ diremit, ac poſtridie quàm venerat abiens Tybur acceſſit. Eam quippe tenebat vrbem, vt ſuprà diximus, maiorémque in modum munita eius arce cõtra Græcos vtebatur. Romani quoque aſſiduas eius incurſiones formidantes, cũctos Anienis pontes euerterunt. Anio flumen in Hernicis oritur, decurrénſque ex altioribus montibus, planitiem inter Tybur & Romã ſecat, nuſquam ferè vadatu facile. Deiectis igitur pontibus, quibus via Salaria, & Numentana, & Tyburtina ſuperabilis erat, Gothi, ne Vrbem infeſtarent, prohibiti fuerũt. Belliſarius poſt Totilæ digreſſum muros Vrbis validius reſti-

Anienis fluminis pontes deiecti.

tuit,portas repoſuit,claues Conſtantinopolim ad Iuſtinianum miſit,vt ſciret Vrbem iterum à ſe occupatã. Et cum his euolutus eſt duodecimus Gothici belli annus. Nec Totilas eſt diu Tyburi commoratus, ſed cum robore copiarum in Vmbriam profectus,Peruſiam decreto petiit.Fuerat ea vrbs multo conatu à Gothis impugnata,ſed diligenter interim defenſata:at grauior oppugnatio ſub Regis acceſſum Peruſinis illata eſt:ferebãt tamen illi fortiter omnem inimicorum impetum, intrepidéque illorum conatibus obuiabant. Sed dum Gothi Peruſiam grauius obſidẽdo moleſtant,Ioannes Vitalianus ex Hydrunto cũ ſuo equitatu erumpens, Campaniæ fines tumultuoſè irrupit. Cuſtodiebantur municipatim Totilæ iuſſu Romani Senatores cum præcipua nobilitate, habuítque perſuaſum ipſe Vitalianus fore,vt hi perculſis ſuo aduentu hoſtibus cuſtodia liberarentur.

Annus Gothici belli duodecimus.

Peruſia fortiter à Totila impugnatur.

Io. Vitalianus Totilã ad bellũ prouocat, &ab eo ſuperatur.

CAP. III.

TOTILAS verò per idipſum tẽpus hæc eadem ſuſpicatus, parte copiarum in obſidione Peruſiæ relicta, ipſe cum reliquo exercitu magnis itineribus per Picentes,& Marſos,& Pelignos in Apuliam admirabili velocitate properauit,tranſuerſis'que viis profectus,non prius deſtitit, quàm Io.Vitalianum in Calabria repertũ repentè inuaſit,& cum toto exercitu profligauit,caſtráque diripuit:& niſi noctis beneficio Græci ſeruati fuiſſent,vix aliquis eorum viuus à Gothorum manibus euaſiſſet. Siquidem Io.Vitalianus, & Arnulphus Herulorum dux,qui cum Græcis militabat, Hydruntum fuga delati fuerunt, quò etiam milites, qui nocturno metu diſiecti fuerant,poſt paucos dies tanquam ad ſigna frequentes conuenere. Reddidit ea victoria Totilæ nomẽ valde inclytum. Præclarum quippe omnibus videbatur, Regem cum exercitu magnam Italiæ partem emenſum tanta celeritate, quanta ne expeditiſſimus quidẽ curſor potuiſſe crederetur: nec ipſe lectica, aut rheda delatus, ſed pari cum militibus labore equo profectus, armíſque ſuis oneratus inceſſit. Nec multò poſt id prælium, aliæ à Iuſtiniano copiæ in Italiam miſſæ, Hydruntum peruenere.

Totilę præclariſsima victoria ob celeritatem parta.

Iuſtinianus denuò militiã in

Imperator

Imperator enim aſſiduis Belliſarii literis, quibus auxiliares copias poſtulabat, permotus reſcripſit, vt in Calabriã ad excipiẽdos milites ſe reciperet, ibíque bellum aduerſus hoſtes aggrederetur. Duces verò nouarum copiarum erant, Valerianus qui Armenos, & Verus qui Herulos ducebat. Quocirca Belliſarius cùm Imperatoris literas mandatáque ſuſcepiſſet, partem copiarum ſuarum, Romæ & apud portum ſub cura & gubernatione Cononis legati reliquit: ipſe cum nongentis militibus delectis, quorum ducenti pedites, ſeptingenti equites fuerunt, mari delatus, Calabriam petere contendit. Erat verò propóſitum eius Tarenti copias exponere, quod ab Hydrunto bidui itinere abeſt, eóque in loco relictum exercitum cogere, ſed vẽto aduerſante coactus eſt copias in portu Crotonis exponere: vbi quoniam pabulandi facultas non erat, equites à peditibus ſeparatos vltrà progredi iuſſit, & in finibus Thurinorum conſiſtere, vbi Ruſtia, locus ad res gerendas opportunus, Græcorum præſidio tenebatur. Beſſas Hiberius, & Barbatio Thrax, præfecti equitum circa Ruſcianum loco ſatis munito conſederunt: vbi ſub primum acceſſum Gothos ex improuiſo adoriuntur, & facilè ſuperant imparatos. Sed cùm de parta victoria ſe ſatis ſecuros putarent, & negligenter omnes hoſtium aditus obſeruarẽt, vtpote qui nec ſaltus explorabant, nec ſtationes ordinabant, nec ſpeculatores diſponebant, denique velut omnia circa ſe pacata eſſent, procul à ſignis euagabantur. Id vbi Totilæ compertum eſſet, pari (qua nuper) celeritate ſaltũ occupat, Græcíſque ex improuiſo terrorem iniicit. Beſſas cum vna equitum parte Gothorum impetum aliquantulum ſuſtinuit, ædidítque intereà præclara belli facinora. Cæterùm eo cadẽte, fuſi fugatíque ſunt alii, ac paſſim à Gothis teterrima cæde profligati. Barbation tamen duobus tantum equitibus comitatus aufugit: cæteri vel capti, vel interfecti fuerunt.

Italiam mittit.

Valerianus. Verus.

Conon Iuſtiniani legatus.

Beſſas Hiberius. Barbatio Thrax.

Gothi ſubita incurſione ſuperari ſolent.

Militum in bello negligẽtia.

Totilæ ex celeritate victoria.

CAP. IIII.

BELLISARIVS autem tantæ cladis nuntium valde moleſtè accepit, præſertim ob illam florentiſſimi equitatus iacturam, credebátque victores Gothos haud multò pòſt affuturos. Próinde confeſtim & trepidè cum ſua vxore (quam

Belliſarius vxorem ſecum in caſtris hēbat.

ſuarum expeditionum plurimum habuit comitem) nauim cō=ſcendit, temereque ſe ventis permittens, Meſſanam caſu delatus

Meſſana.

eſt. Nec Romæ intereà res meliore ſtatu erant, Conone, qui

Conon interfe=ctus militari ſeditione.

ad Vrbis præſidiū relictus fuerat, militari ſeditione interfecto. Cædes à ducis auaritia orta eſt, qui cùm in re frumentaria ne=gotiaretur, arctiorem reddidit annonam. Miſerunt milites ad

Militū legatio minax ad Iu=ſtinianum.

Imperatorem, qui ab eo peterent, vt huiuſmodi motus nemini imputaretur, quæ res niſi impetraretur, futurum dicerent, vt breui Roma à militibus Totilæ traderetur. Fecit hec minaciſſi=ma legatio, vt venia ſit militibus data. Obſeſſi verò Græci apud

Ruſcianum obſeſſum, & ex=pugnatum.

Ruſcianum oppidum, cùm defectu annonæ premerentur, ſer=mone cum Totila habito, certi temporis inducias paciſcuntur, intra quod tempus niſi veniant ſubſidia, oppidum dedere pro=miſerunt. Ex hoc iam apparatus fiebant, à Græcis quidem vt illis opem ferrent, à Totila verò vt prohiberet. Inter hæc Belli=ſarius ex Sicilia Hydrūtum venerat, & Valerianum militéſque nouos à Iuſtiniano miſſos ſuſceperat. Itaque cùm nec militum copiæ, nec nauiū claſſis, qua veherentur, deeſſet, omnibus con=feſtim paratis Ruſcianum nauigant. Obſeſſi verò claſſem cernē=tes (nam oppidum celſo loco ſitum mare proſpicit) ingēti lætitia exultantes, conſtituta die deditionē facere noluerunt. At priuſ=quàm litoribus naues appellerentur, ſubita ſunt tempeſtate diſ=iectæ. Deinde cùm in Crotonis portu ſimul conueniſſent, & rurſus inde mouentes Ruſcianum redire diſpoſuiſſent, To=tilas antequàm naues appropinquarent, Gothos armari fecit: qui per litus contra proras nauium diſpoſiti, haſtis & ſagittis, ne claſſis appelleret, prohibebāt. Quorum apparatū cùm Græ=ci conſyderarent, ac periculum horrerent, commorati aliquo tēpore iuxta litus, quaſi mox deſcenſuri, tandem re deſperata, conuerſis retro pr oris abierunt.

CAP. V.

AT. Belliſarius ad auertendum Gothos ab ea Ruſciana obſidione, Io. Vitalianum in Picenum agrū cum Valeriano & parte co=piarum ire iubet, ibíque res Gothorum ſu=bita vi bellica infeſtare: ipſe cū reliquo exer=citu Romam ad militarē ſeditionem com=primendam

primendam abſceſſit. Totilas etſi bellum ex Piceno nuntiabatur, perrexit tamen Ruſcianum oppugnare, duobus millibus equitum miſſis, qui Picentes à Græcorum armis tuerentur. Nec qui Ruſciani erant diutius hoſtem tulerũt, quin omni ſpe ſubſidii abiecta, cum Totila incolumitatem paciſcuntur: quam nõ ſolùm à clementia Principis impetrârunt, ſed vt omnia ſua haberent, benigno fauore permiſit, ſi cum Gothis militare vellẽt: ſin minus, vt cum ſingulis veſtimentis præſidio decederent.

Ruſcianum capitur.

Magna pars militum elegit potius apud Gothos, quàm Græcos remanere.

Græci ad Gothorum militiam ſe conferunt.

Vnus Cologerius præſidii præfectus, qui autor fuerat vt oppidum poſt primum fœdus contra fidem retineretur, Totilæ iuſſu mutilatus eſt, atque interfectus: oppidanorum bona militi prædæ fuerunt: virorum & fœminarum corpora libera Rex eſſe iuſſit.

Cologerius occiſus.

Totilę in victos clementia.

Hoc modo res Italiæ ſe habebãt, cùm Belliſarius à Iuſtiniano eſt in Græciam reuocatus. Hic enim cùm omnia Imperatoris negotia per Italiam deſperata haberet, effecit vt ſua coniunx Antonina ab Imperatore enixius poſtularet ſuum ex Italia in Byzantium reditum: quod ideò facilius erat, quia bellum, quod Medi Iuſtiniano tunc inferebant, maximæ prudentiæ ducem optare videbatur.

Antonina Belliſarij vxor.

Iuſtiniano à Medis bellum infertur.

Ita Belliſarius ex Italia reuocatus, quinquẽnio ferè poſtquàm venerat, in Græciam rediens, non eadem fortuna fretus in hac vltima expeditione, qua in prima. Enimuerò non tam facilè potuit Totilæ prudentiã, ſicut Vitigis credulitatẽ perfidè capere, & illaqueare, ſed eoipſo toto quinquennio per Italiam, non vt dux exercitus, ſed vt fugitiuus, & ſibi vndique ob prauæ conſcientiæ labem formidans, huc illuc que diuertendo confugit.

Belliſarius perfidia notatus toto quinquennio nihil præclari in Italia egit.

Immò nonnulli fide digni affirmãt, ipſum ante vltima fata ſua à Iuſtiniano occultis orbatum, & omnibus fortunis vſque ad extremam inopiam ſpoliatum, per itinera publica obſoleto habitu ſtipẽ imploraſſe, & tãdẽ in fata cõmiſeranda conceſſiſſe. Relicturus tandẽ Romã, tria millia delectorũ militũ in eius præſidio, quibus Diogenem legatum, virum prudentem, & in rebus bellicis ſatis expertum, præfecit.

Diogenes Iuſtiniani legatus.

Sub Belliſarii profectionem Gothi Peruſiam longo tempore obſeſſam, vi & armis expugnauerunt.

Peruſia à Gothis expugnata.

CAP. VI.

DEINDE Totilas expeditis Calabriæ Apuliæque rebus, ad obſidionem vrbis Romæ redire conſtituit. Faciebant

enim ei animos Belliſarii receſſus, & res Gothorum vbique per Italiam proſperæ, Græcis interim multa aduerſitate confractis. Igitur contracto vndique exercitu, Romam veniens Vrbē obſedit, ſed legati & militum maxima diligētia portæ, & muri cuſtodiebantur. Itaque in lōgum rempus obſidio protrahebatur, nec ſpes vlla Gothis relicta fuit, niſi vt obſeſſi fame expugnarentur. Durante ea Vrbis obſidione, permulti ex Italia viri, qui tunc Conſtantinopoli erant, ſummo ſtudio Iuſtinianum precabantur, vt Belliſarium cum maioribus copiis in Italiam remitteret, ad obſidionem vrbis Romæ diſſoluendam, alioquin res ad manifeſtam ruinam tendere oſtendebant. Hæc eadem Godingus ob id ex Vrbe miſſus, publico nomine poſtulabat. Iuſtinianus autem, etſi reſponderet, res Italiæ ſibi curæ eſſe, attamen differendo & procraſtinando nihil efficiebat, donec importuniſſimis precibus infeſtatus, Liberium quēdam ex nobilitate Romana Italico bello ducem pronuntiaret. Sed quemadmodum ab initio in apparatibus bellicis faciendis vehemens fuit, ita facilè aliis ſuperuenientibus curis confeſtim intermiſit. Quocirca irrita expectatione inter moras & apparatus tempus abſceſſit. At Roma interim durius obſidebatur. Gothi enim expugnata vrbe Portuenſi, ne quid per Tyberim ad obſeſſos importari poſſet, effecerant. Oppida quoque Vrbi finitima ferè omnia in poteſtatem ſuam redegerant, ne quid auxilii inde Romam deferretur. Fuiſſet'que Vrbs facilè, inualeſcente fame, à Gothis ſuperata, niſi Diogenis & eorum, qui in obſidione premebantur, induſtria, tempeſtiuúmque conſilium futuræ inopiæ præcauiſſet. Quicquid enim ſoli intra muros fuit vacuum ædificiis, frumento conſeri fecerant: quo contigit, vt priuſquàm commeatus deficeret, matura ſit ſeges intra Vrbis mœnia collecta. Erant'que per hoc Romani diu laturi obſidionem, niſi aliquot Iſauricorum militum aſtutia ad manus Gothorum perueniſſent.

Roma iterum à Totila obſidetur. — *Godingus.* — *Iuſtinianus in re bellica tepidus.* — *Portuenſis vrbs à Gothis victa.* — *Roma frumēto conſeritur.*

CAP. VII.

CVM enim illi Iſaurici milites portam Capenam (quæ eſt in via Oſtienſi, qua itur ad S. Paulum) cuſtodiendam acceſſiſſent, atque inter ſe cōquererentur, quòd multorū annorū

Iſaurici milites Romam Totilæ tradunt.

ſtipendiis

ſtipendiis fraudarētur, ſimul'que grandia ſperarēt præmia, clàm ad Totilam profecti, pollicentur ſe eum in Vrbem introducturos. Qui etſi iam de tempore, & loco conuenerant, veritus tamē Totilas, ne qua vis interueniret, quominus ſibi porta aperiretur, tale commentus eſt ludibrium, vt duo tubicines fluuiali ſcapha ſedentes nocturno tempore aduerſo Tyberi ſubuecti, Vrbi ſeſe occultè inſinuarent, inde repentè terribile claſſicum æderent. Ipſe verò cùm exercitu ſilentio profectus, non longè ab ea porta (quam diximus) conſedit. Omnia ſucceſſere ſecundum Totilæ optata. Romani enim rati hoſtes eſſe ad eam partē, qua tubarum clangor audiebatur, ad eum locum vndique conuolârunt, & qui vigilias circa Vrbem obibant, eò trepidi concurrerūt. Dum'que omnes concurſant, & cætera negligūt, Iſaurici ſoli relicti, porta refracta Totilam & Gothos intra Vrbē receperunt: ſtatim'que Græci non de reſiſtendo, ſed de fugiendo cogitabant. Diogenes etiam præfectus, quandò nulla remedia ſupereſſe videbat, cum parte militum Roma egreſſus, Centūcellas petere contendit. Sed Totilas hoc fore ſuſpicatus, inſidias eo itinere collocauerat: in quas Diogenes incidens, magna ſuorum militum parte amiſſa, ipſe'que grauiter vulneratus, vix atque anxiè euaſit. Eſt quoque in Vrbe aliquot locis ſatis atrociter dimicatum, ſed vir vnus Cilix genere Paulus, equitum alæ præfectus, prælio pluribus locis commiſſo, vſque ad lucem memorabilem pugnam ædidit circa Hadriani molē, quò omnis Gothorum impetus incubuerat: alibi aut tātum fuga fuerat, aut breui certamen remiſerat. Inſederat ille pontem, moléſque à tergo nonnihil opitulata eſt: inſigniter hîc certatum eſt, Gothis indignantibus, quòd tam pauci victoriā iam partam interpellantes, magnam ſtragem in victores æderēt. Quod cùm Totilas attenderet, receptui cani iuſſit, teſtatus ſtulti & dementis ducis eſſe, à victo quæ gratis aſſequi poſſit velle ſuorū ſanguine redimere. Teneant, inquit, locum, dum fames eos nobis tradat hîc aſſidentibus intra biduum, aut triduum: nam ne in craſtinum quidem paratum habent, vnde viuant. Quibus verbis apparet, ad id tempus Hadriani molem (quam nunc caſtellum Angeli vocant) ſine commeatu & præſidio fuiſſe. Erant cum Paulo Cilice equites quadringenti fortiſſimi, qui poſtridie remiſſa pugna conſultabant quid ſibi potiſſimum agendū

Totilæ ſtrategema in expugnāda Roma.

Græcorum fuga.

Diogenis periculum.

Paulus Cilix.

Hadriani moles

Caſtellum Angeli.

eſſet. Erant qui equorum carnibus ſuſtentādam obſidionem ſuadebant: Hoc rurſus conſilium horrorem quendam inſoliti cibi habere videbatur: fugæ verò ſpem circumfuſa Gothorū agmina auferebant. Reſtabat igitur deditio, quæ eis videbatur plena dedecoris, & terroris.

Mors turpitudini anteponenda eſt.

CAP. VIII.

Pauli Cilicis oratio ad commilitones militari fortitudine plena.

TVM Paulus ad eos verba in hunc modum feciſſe memoratur: Quocunque, inquiens, nos vertamus commilitones, extrema nobis adeſſe videtis. Nam fugæ quidē nulla facultas eſt, circumfuſis hoſtium copiis, ac nos impigrè obſeruantibus: deditio autem ſupra turpitudinem, vilitatémque conſilii, etiam Gothicam ſeueritatem pertimeſcit: durare verò in obſidione, ac carnibus equorū paſci, eorum forſan eſſet, qui auxilia ſibi ventura expectarent: nobis autem ea ſpe carentibus, nulla ratio ſuadere hanc tolerantiam poteſt, niſi viliſſima detractio mortis, ceu pueri formidoloſi dolore confici malunt, quàm ferro ſecari. Ego verò dedi hoſtibus, & tabeſcere inedia, eorum eſſe puto, qui cor & ſanguinem non habent. At nobis manu ſtrenuis, & prælíorum non inſuetis, glorioſa mors eſt complectenda. Sic enim moriamur, vt ſanguine hoſtium madentes, non inulti cadamus. Nec rideat hoſtis noſtro interitu, ſed fleat: nec iugulum noſtrum præbeamus hoſti, ſed iugulum ſuū ferro noſtro perfringamus. Quid enim paucorum annorum acceſſio nobis prodeſſet, cùm etſi nunc ſeruati, paulò pòſt ſimus morituri? Gloria extendere vitam hominibus poteſt, natura non poteſt. Ite ergo mecum ad glorioſam mortem, quam ciues ſimul & hoſtes admirabuntur, ac laudibus perpetuis in cœlum ferent. His dictis equites vehementer incenſi, ſeſe morti deuouerunt. Quare complexi ſeſe inuicem, & oſculati, certiſſimo moriendi propoſito ad dimicandum ſeſe parant. Conſiliū erat in proximam Gothorum ſtationem impetū facere, ac cùm totum exercitum in ſe vertiſſent, fortiter dimicando occumbere. Senſit id Totilas, ac ſimul vt vidit hoſtē ad extremū ſe caſum præparare, veritus ne deſperatio, & virtus paucorum maiorem Gothis cladem afferret, caduceatore ad eos miſſo conditionē obtulit,

Pugna aduerſus deſperatos periculoſa.

obtulit,vellent'ne equis & armis relictis incolumes abire,an omnia retinentes ſecum militare. Lætati eo nuntio equites: præter ipſum ducem,qui cum Mindo Iſaurico ad Iuſtinianum,ob coniugis & liberorum affectum, redire maluit, cæteri conditionem accepere.

CAP. IX.

TOTILAS, quemadmodũ ſemper antea ex Gothica pietate facere cõſueuit, Romanos, qui in templa refugerant, incolumes præſtitit: nec Vrbẽ aliquo modo violauit, ſed ſummam diligentiam adhibuit, vt in priſtinam dignitatẽ aſſurgeret. Aedificia vetuſtate,vel alio caſu collapſa ſtudioſe reſtituit: mœnia Vrbis, quæ Belliſarius ſemiplena reliquit, ſine mora conſummauit: ludos equeſtres, ac cætera magnificentiæ opera, quæ florentibus rebus celebrabantur, reſtituit, quò Romani ciues per ciuitates diſperſi,maiore in patriam deſyderio redirẽt. Iam'que nõ ſecus ac pater cum chariſſimis filiis inter Romanos modeſtiſſimè viuebat,oblitus priſtinæ ſeueritatis,qua in eos,dum pertinaces hoſtes eſſent,vti cõſueuerat. Hæc tanta varietas,incredibiliſque in moribus eius benignitas,ab illo prouenisse credebatur,qui corda Regum in manu ſua continet,& quocunque vult ea conuertit. Alii ex voto Apoſtolis facto proceſſiſſe credunt:alii ad vtilitatem, opportunitatémque belli totum referebant: alii arbitrati ſunt eum permoleſtè tuliſſe,quòd ſe Francorum Regis filiæ nuptias petente, eſſet vulgò à Gallis iactatum,non eſſe Totilam Italiæ Regem,cùm Vrbẽ Romam ciuibus vacuauerit: qua ſuggillatione permotũ ferunt,ad ciues reuocandos animum cõuertiſſe. Sed veriſimilius eſt,quod ſcribit beatus Gregorius,poſt primã Vrbis captiuitatem Totilam cum S. Benedicto Abbate congreſſum in Bauro, vbi ille vetuſtum Apollinis templum in monaſterii vſum verterat. Volens enim Rex experimenta ſumere ſanctitatis, ſi Benedictus incomperta noſſet, & famam prophetici ſpiritus operibus adimpleret, & vno ex comitibus(quem Regia veſte ſua ornauerat) præmiſſo, ipſe inter commilitones ad ſubornati

Totilę pietas in ſignis erga deuictos.

Roma à Totila inſtauratur.

Totilas cũ Romanis perinde ac pater cõuerſatur.

Totilæ cum S. Benedicto colloquium.

Benedictus Abbas ſpiritu prophetico claret

Regis obſequium ſequebatur. Prodierat in templi veſtibulũ Benedictus, magnanimum Regem humillimè excepturus, cùm turba illi obuia ſeſe in duas partes ſcindens medium reliquit illum, qui ſuperbiſſimo inceſſu gradiens Totilam ſimulabat. Sed vir Deo plenus, quem nunquàm viderat cognouit, & ad reliquum comitatum abire iuſſo, Totilam oculis manúque indicatum euocauit, hortatúſque fuit, vt Deum timeat, ſanctimoniam veneretur, iuſtitiam ſectetur. Prædicit quòd Romam denuò caperet, & Siciliam in ſuam poteſtatem redigeret, & demum nono anno regni ſui ſuperatus occumberet. His itaque beati Benedicti ſuaſionibus effectum eſſe credebatur, vt Totilas deinceps ſe omnibus benigniſſimum demonſtraret.

CAP. X.

Totilę in Siciliã expeditio.

EXPEDITIONEM poſt hæc in Siciliã parauit: cuius rei gratia permagnam longarũ nauiũ claſſem effecit: cui etiam multas onerarias naues adiecit. Dum'que ea parat, Centumcellas in ora Hetruriæ terra mariq; obſidere conſtituit. Sola enim ea vrbs in ea parte erat, quæ nõdum in Gothorum venerat poteſtatem.

Diogenes Græcus.

Præerat eidem vrbi Diogenes, quem nuper fugiſſe Roma oſtendimus, erántque circa illum milites haud contemptibiles. Totilas igitur, miſſis ad Diogenem legatis, vel pugna decerneret, vel vrbem dederet, poſtulabat: at vtrunque eſt illis negatum.

Arces non facile hoſtibus tradendas.

Reſpondit enim pugnam ſibi in animo nõ eſſe, dedere verò vrbem (ſalua exiſtimatione ac fide ſua) non poſſe, niſi Imperatore cõmonefacto, ac auxiliis poſtulatis. Atque ita cùm honeſta, & iuſta dicere videretur, conuentio quædam fit inter vtranque partem, niſi Iuſtinianus Imperator certior factus per

Centumcellæ.

ſe, vel per alium opem tulerit, ad conſtitutam diem Centumcellas Diogenem eſſe traditurum. In hoc pacto dantur vtrinque obſides, vt interim Rex nihil in vrbem moliatur. Poſt hæc Totilas obſidione ſoluta, ad bellum Siciliæ conuerſus eſt, tentauítque obiter Rhegyum expugnare: eſt id oppidum in

Rhegyum vrbs tandem expugnatur.

Calabria Siculo freto proximum. Termundus, qui vrbis præſidio præerat, valida manu impugnationẽ Gothorum auertit.

Igitur Totilas inde profectus Tarentum inuaſit,eſtque ea vr- Tarētum à Gothis expugnatum.
be breui potitus. In Siciliam deinde tranſgreſſus,poſt aliquot
parum munita loca partim vi capta, partim dedita, Syracuſas
terra marique obſedit. Per idem tempus Gothi,quos ante ſe- Gothi Græcos denuò vincūt.
cundam Vrbis obſidionem Totilas in Picenū aduerſus Græ-
cos miſerat, militum ſupplemento aucti Ariminum cepere. Verus Herulorum dux.
Necprocul Rauenna conſerto prælio, Verum Herulorū du-
cem cum omnibus copiis deleuerunt. Et qui apud Rhegyum
obſidebantur,deficiente commeatu vrbem Gothis tradiderūt.

CAP. XI.

HAEC cùm in Italia fierent,Cethegus,Al-
binus,& Baſilius viri Cōſulares, Roma pro
fugi,apud Iuſtinianum erant. Horum aſſi- Iuſtinianus Germanū patruelē ſuum ducem aduerſus Gothos cōſtituit.
duis precibus Iuſtinianus fatigatus, ad Ita-
licum bellum reparādum,Germanum pa-
truelē ſuum ducē aduerſus Gothos creat,
magnóſque ſubinde apparatus fieri iuſſit.
Huius rei fama cùm in Italiam perueniſſet, Gothos ad maiorē
rerum gerēdarum curam excitauit. Obtinebātur adhuc à Græ-
cis Hydruntum, Ancona,& Centumcellæ,cætera verò loca per
totam Italiam,& Siciliam erant in poteſtate Gothorum: quæ
etiam multum inclinari cœperunt ad partes aduenturi Germa-
ni, quòd Mathaſuentam Theodorici neptem poſt mortem Germanus Mathaſuentæ maritus.
Vitigis vxorem acceperat. Cùm autē eſſet Germanus in Illy-
rico,Sclauinorum gens tranſmiſſo Danubio Romani imperii
prouincias inuaſit, tantúmque metum Iuſtiniano intulit, vt
Germanum iter in Italiam cœptum intermittere iuberet. Quæ
res magnam præbuit Gothis facultatem, vt rebus ſuis vbique
prudentius prouiderent. Præterea Germanus cùm adhuc in Germani mors.
Illyrico eſſet, fato defunctus eſt. Exibant intereà dies, quos
ſibi Diogenes ad tradendum oppidum Centumcellas præſti-
tuiſſet, & iam tradere monitus,reſpōdit, rem eſſe non ſui iuris,
eſſe ducē in itinere, cuius arbitrio res gerendæ eſſent. Ignora-
bat enim ſe ab homine mortuo auxilium expectare. Impera-
tor deinde factus de morte Germani certior, filios,quos ſecum
duxerat puberes, iuſſit patris loco exercitus curam ſuſcipere,
quòd per illos non minus, quàm per patrem ſperabat gentem
Gothorum ſibi cōciliare, accedente procuratione Io. Vitaliani,

CAP. XIII.

NARSES déinde in Italiam ducere perſeuerauit. Nec Totilas terribilem hoſtium apparatum cōtempſit, quin copiarum parte ſub ducibus ad Siculum bellum exequēdum relicta, ipſe de minaciſſimi belli euētu ſolicitus, in Italiam transfretauit. Hic omnia circumſpiciens, primùm omnium opulentam claſſem ad vexandam Græciam emiſit, & ad oſtentādam Gothorum potentiam id pertinere ratus, & ad hoſtium conſilia euertenda, ſi priuſquàm Italiam inuaderent, audirent ſua domi ferro & igni deflagrare. Diripuit Totilana claſſis Corcyrā, inſuláſque Corcyræ circumiectas: inde in continentem tranſgreſſa, Epirum, Acarnaniam, & AEtoliam incendio, & rapinis deuaſtauit. Obſeruabant adhæc Gothi maris anguſtias, pluribúſque Græcorum nauibus interceptis, omnia illis infeſta reddebant. Cæterùm dum hæc alibi geruntur, Ancona interim in Italia à Gothis terra maríque oppugnabatur. Valerianus Rauennæ præfectus, cùm auxilium Anconitanis ferre proponeret, & viribus ſuis diffideret, Ioanni Vitaliano periculū Anconæ vrbis per literas aperit. Ille etſi præceptum Imperatoris haberet, Salonis ante aduentū Narſetis non moueri, tamē in tanto ſociorum periculo nihil cunctandum ratus, claſſem armis viríſque ſatis inſtructam educit, fit'que in mari obuius Valeriano cum ſua claſſe proficiſcenti. Colloquium inter duces eò contendit, vt iunctis viribus ferantur in hoſtem, ſociis obſidione periclitantibus ſuppetias allaturi. Nec Gothi, qui à mari etiam Anconam premebant, pugnam detrectārunt. Fit igitur nauale bellum magnis vtrinque viribus, & pertinaciſſimis animis: diúque anceps pugna fuit, donec Græci maritimarum rerum expertiores, Gothos ad talem pugnam inſuetos ſuperârunt. Naues aliquot cum militibus merſæ perierunt, nonnullæ fuga elapſæ ad litus peruenerunt: quas Gothi, ne in vſum hoſtium venirent, igne immiſſo combuſſerunt. Déinde relictis caſtris, obſidionémque ſoluentes, ad Auximum vrbem conſternato animo abierunt. Græca

Totilas Græciā inuaſit, dum Græci in eum exercitum ducebant.

Ancona à Græcis obſidetur.

Nauale bellum inter Gothos & Græcos.

Gothi vincunt.

claſſis portum ingreſſa,ingenti Anconitarum lætitia,mutuáque gratulatione excepta eſt, hoſtium caſtra direpta, ac quicquid in eis commeatuum fuit,in vrbem eſt delatum. Ipſi duces Ancona digreſſi, Valerianus cum ſua claſſe Rauennam, Vitalianus Salonas diuerſi petiere.

CAP. XIIII.

Gothicarum rerũ inclinatio.

HAEC pugna vehemẽter effregit Gothorum animos, vt ex hoc tempore magna fuerit inclinatio rerum Gothicarum. Totilas enim hac aduerſa pugna cõcuſſus,magnam copiarum partem ex Sicilia reuocauit. Itaque Artabanes Iuſtiniani præfectus (qui Liberio ſucceſſit)potentior per Siciliam factus,non ſolùm liberauit obſidione ſocios, verùm etiã Gothos pluribus locis per oppida obſedit. Nec multò pòſt Crotoniatas longa obſidione Gothorum fatigatos,claſſis Græcorum ex improuiſo ſuperueniens liberauit,ac hoſtes multa cæde perfregit, & profligauit, quibuſdam ex Gothis ad vrbem Tarentinam, quibuſdam ad Scyllæum montem propinquũ ſe recipientibus. Quæ quidem ſtrages ſuperiori cladi adiũcta, multò magis Gothorum animos afflixit. Et iam præfectus Tarenti Regnaris inter Gothorũ duces præclarus, alterque Morras, qui Acheruſiæ præerat,cùm oppidis quæ cuſtodiebant, & cum militibus qui erant in præſidiis, à Totila ad Imperatorem defecerũt: & motus quidam in Sardinia aduerſus Gothos excitatus nũtiabatur.

Gothorum duces & præfecti ad Iuſtinianũ deficiunt.

Cùm hic eſſet rerum per Italiam ſtatus, Narſes per brumã copiis congregatis ſe ad iter comparauit,ducto ſecum tanto exercitu, quantum vix alii ſimul omnes duces in Italiam hoc bello adduxerant. Erat enim pecuniis abundans, & in largiendo munificus. Multa vndiq; arma non ſolùm ex Thracia & Græcia,verùm etiam ex aliis locis copias ingentes cõtraxerat. Nam & Alboinus Longobardorum Rex, qui Pannoniam ſub armis regebat, duodecim millia lectorum militum ad id bellum in Narſetis gratiam miſerat. Procopius tamen non amplius quàm quinque millia prodidit. Paulus verò,& Sigisbertus,& Guido Rauennas, numerum maiorem poſuere. Affuerunt etiam Nar-

Narſetis exercitus potentiſſimus et penè innumerabilis.

Alboinus Rex Longobardorum.

ſeti

ſeti tria millia Herulorum, Hunnorum quoque maior numerus,& Perſarum multitudo haud contemnenda. Acceſſerunt & Gepidarum copiæ,ne aliqua illarum Orientalium partium natio deſuiſſe videretur. Erant præterea in Illyrico cum Ioanne Vitaliano ingentes copiæ,quæ ſimul cum aliis coniunctæ,exercitum innumerabilem effeciſſe videbantur,aut certè multò firmiorem & inſtructiorem, quàm vllus vnquam anteà ex Byzãtio miſſus fuerat. Viſáque ſunt omnia Orientalis imperii regna ſuis ſedibus auulſa,contra Gothos properare. Iuſtinianus quoque (ait Procopius) miſſo oratore Leontio, Theudibaldum Francorum Regem in Gothos ſolicitauit: quæ omnia ſummè neceſſaria fuiſſe affirmat Sabellicus: nunquàm enim (vt ille inquit) à principio Gothici belli maiores fuere Gothorum opes in Italia, nec cum acriore hoſte erat bellatum, aut ſolertiore, quàm erat Totilas.

Heruli. Hunni. Perſæ. Gepidæ.

Frãcorum Rex in ſocietatem belli à Iuſtiniano ſolicitatur.

CAP. XV.

NARSES igitur vt primum ver aduentaret,ex Dalmatia per Liburniam, Hiſtriam, & Iapidiã Italiæ fines ingreſſus,circa Aquileiam conſedit. Inde duo itinera erant,quæ Rauennã ducebant: aliud breuius per maritima,ſed ibi paludes, & ſtagna,& fluuiorũ oſtia difficultatem plurimam præferebant: aliud mediterraneum per Veronã,& fluminum vada, vbi pauci multorum tranſitum facilè impedire poſſent. Sicut enim ripæ, ita & aquæ in altum deſcendunt, vt difficilè tranſeantur. Totilas eas ſciens itinerũ difficultates, Teiã ex ducibus præſtãtiſſimũ miſit, vt apud Veronã conſiſtens,Narſetem trãſitu Atheſis prohiberet,aut ſi viribus ea fluuiorum impedimenta ſuperaſſet,propè ſequens quocunque vaderet à tergo infeſtaret. Hæc cùm Narſeti inſinuata eſſent,duodecim millia equitum Longobardorum per mediterranea miſit, vt hoſtem diſtineant,donec ipſe cum cæteris copiis maritimo itinere Rauennam perueniret. Itaque Longobardi, gens Gothicam originem & fortitudinẽ referens (vt ſuprà memorauimus) ab Aquileia profecti, nullo prohibiti impedimento ad Atheſim peruenerunt. Erat autem tunc men ſis Iulius (teſte Agnello) quando Narſes Rauennam

Narſetis in Italiã ingreſſus.

Teias dux præſtantiſſimus.

Lõgobardi gẽs Gothica.

intrauit. Quare tunc facile fuit Longobardis vado,aut ponte facto Atheſim trāſmittere. Exinde Tartarum,& Mincium, qui amnes per æſtatis ſydus parum aquis tument, tranſgreſſi, nullo prohibente ad Padi ripam è regione Brixillæ peruenerunt.

CAP. XVI.

Narſes auxilio Venetorũ Gothos vicit.

TEIAS paucitati ſuorum diffiſus,hoſti tot copiis ſuccincto cõgredi nõ audebat. Narſes autē nauibus Venetorum adiutus, foſſas ac paludes,lacus & oſtia fluminum trāſiens, Rauennam cum toto exercitu intrauit. Ibi poſtquàm nouem diebus recreandi exercitus gratia conſediſſet, Romam adire contendit. Euntem Vſdrilas Gothus, vir impiger, cùm eſſet Arimini præfectus,impedire conabatur.

Vſdrilas Gothus Arimini præfectus occiditur.

Dimicatum eſt acriter ante vrbem. Sed cùm Vſdrilas vehementius in hoſtes irrueret, telo transfixus occubuit. Amiſſo duce milites animo perculſi in vrbem refugiunt. Caput Vſdrilæ ad Narſetem relatum eſt. Narſes verò tali eſt lætatus augurio,quòd primo congreſſu dux aduerſæ partis à ſuis interfectus eſſet, atque in maximam ſpem erectus iter ad Romam accelerabat. Quamuis enim facili negotio Ariminum in ſuam poteſtatem redegiſſet, noluit tamen tantas copias vnius oppidi obſidione occupari. At Longobardi,qui iam ad Brixillæ mœnia conſederant, multam ex vicinis agris prædam congerebant. Quo comperto Totilas vltionis cupidus,atque illatarum iniuriarum impatiens, ex Circũpadanis,& tota Ciſalpina Gallia milite euocato, præceps in hoſtem fertur,ne Teia quidē fortiſſimo duce expectato, quem ex Verona accerſiuerat.

Gothorum & Longobardorum pugna.

Longobardi, quia equitum numero præſtabant,etſi magnus erat Gothis peditatus, pugnam ferociter capeſſunt. Totilas (quod pleriſque ſummorum ducum accidit) nullum eo die,vt qui ſibi eſſet vltimus omnium humanorum operum, optimi ducis officium prætermiſit, aut in diſponēda acie,aut ſubſidiis locandis,prælióque reparando: nec vnquam circũſpectius,fortiúſque pugnauiſſe viſus eſt.

Totilas Gothorum Regum fortiſſimus à Longobardis occiſus.

Sed tum fortuna fuit,vt Totilas Gothorum Regum fortiſſimus,à Longobardorum gente ſuperatus occumberet, quaſi in fatis fuiſſet, Gothi-

cam

cam gentem à nullo populo, niſi qui ab eorum prima patria erupiſſet, ſuperari potuiſſe. Enimuerò hi & illi (teſtantibus veteris hiſtoriis) Septentrionalem inſulam Scandianam primā ſuæ originis patriam (vt dictum eſt) agnoſcunt. Periit itaque Totilas nono anno poſtquàm regnare cœperat, quod ei in Bauro à beato Benedicto (vt diximus) longè anteà fuerat præmonſtratum. Fateor tamē Procopium aliter de obitu Totilæ ſcripſiſſe, eiúſque occiſionem poſtquàm vndecimum annū regni ſui attigiſſet, non Longobardis, ſed Græcorum copiis attribuiſſe. Sed ego in hac re maiorem fidem tribuo hiſtoriis Italorum, qui affirmant Procopium lōgè anteà cum Belliſario ex Italia diſceſſiſſe, & ob id Totilæ cædem minus compertam habuiſſe. Vtcūque tamen fuerit, certum eſt, clariſſimum atque potentiſſimum Regem, poſt plurima & admirāda fortitudinis opera ita deceſſiſſe, vt ſit toto memorabilis æuo, ſiue ipſum origine Gothum (prout erat) affirmauerimus, ſiue etiam Venetum dixerimus: quia natus erat Taruiſii in ſua paterna & hæreditaria vrbe, quæ inter clariores Venetiarum ciuitates famam & gloriam obtinet immortalem.

Totilas origine Gothus, natione autē Venetus.

CAP. XVII.

TEIAS deinde Fredigerni filius à Gothis, qui funeſtæ pugnæ ſuperfuere, & Ticinum ſe recepere, Rex creatus eſt. Erat enim is bellicæ rei valde peritus, & aſſuetus, atque in dubiis rebus conſilio circumſpectus. Bellum igitur impigro animo, & vigilanti ſtudio reparare contendens, vicinas gētes in ſocietatem belli acciuit: factíque ſunt eius opera belli apparatus, quos Narſetē oportuit formidare. Nam Bucelinum, Aningum, & Lotharium Francorum, & Burgundionum duces, quos Theobaldus Rex in Liguſtia, & alpibus, ac prouincia Narbonenſi collocauerat, liberali ac magnifico promiſſo ſtipendio aduocauit. Vocatíque maximas aduehentes copias, ad Claſtidium agri Papiēſis oppidum Pa-

Teias Rex 47. externus.

Teias Francorū ſocietatem optat contra Gręcos.

do vicinum conſedere, quò facilè ad eos commeatus vndique apportari poſſent. Teias autem quàm primùm Rex declaratus fuit, theſauros, quos Totilas Papiæ congeſſerat, accepit: quibus acceptis, Gothorum animos in priſtinam & maximã ſpem erexit. Intereà nunciata eſt Narſeti Totilæ mors, cùm oppidum Luceolos, inter ciuitates Vrbinum & Eugubium collocatum, oppugnaret. Eo oppido Narſes in poteſtatem redacto, Narniam quoque occupauit: apud quam paucos dies conſedit, vt priuſquàm Romam iret, ciuitates & oppida, quæ in poteſtatem venerant, ordinaret, prouideretque iis, quæ Gothorum præſidiis defenſata poſt terga remanebant. Spoletinis militem ad præſidium (dum muros reficerent) conceſſit. Eſt & Peruſia in deditionem accepta à Narſete: qui poſt hæc Romam profectus eam obſedit. Sed ad primum eius obſidionis tempus, moleſtiſſimus ad eum nuntius eſt allatus de belli ſocietate à Burgũdionibus, & Francis cum Gothis inita, & copiis, quas Teias Rex ſupra omnium opinionem reparauerat. Quare in maximas ductus difficultates, quid primo vel vltimo loco ageret ignorabat. Iam enim Longobardorum gentem, quàm de Italiæ occupatione ſuſpectam habebat, magnis donatam muneribus domum remiſerat: quæ ſecum omne ferè robur copiarum traxerat. Cæterùm fortuna (quæ in omni re multum poſſe putatur, vt vulgus exiſtimat, ſed in re bellica plurimum) iacentem Narſetis animum in ſpem priſtinam erexit, oblata illi ex inſperato Siſualdi Herulorum Regis ſocietate, ea conditione, vt ſi Gothi Italia eiicerentur, ipſe partem eius terræ, vnde illi eiecti eſſent, circa alpes ſortiretur. Erat Siſualdus ab eo procreatus, quem Theodericus poſt occiſum Odouacrẽ cum Herulorum manu in Taurinis & Eporediis collocauit, atque in generum & filium adoptauit. Sed tunc Gothus videri poterat ſeruaſſe eos, à quibus Gothi tandem perderentur.

Luceolos oppidum à Narſete victum.

Narnia.

Spoletum.

Peruſia.

Narſes Romam obſedit.

Siſualdus Rex Herulorum.

CAP. XVIII.

NARSES itaque nouo ſubnixus fœdere, Valerianoque ex Rauenna Brixellum, & Tannetum cum ſuis copiis occurrere iuſſo, vt Gothos procul diſtineret, omni metu

metu, qui à tergo impendebat, liberatus, Romam aliquantò etiam arctius, quàm anteà vrgebat. Conditio verò vrbis Romæ per ea quidem tempora hæc erat: Ciues ſuperioribus calamitatibus afflicti, non admodum multi in Vrbe verſabantur. Solitudo nonnullas vias totas habebat: ædificia in pluribus locis collapſa cernebantur. Neque enim Totilas reparationi ſuffecerat, & (vt credere par eſt) ciues ipſi, ne toties famem, & alia obſidionis mala experiri cogerentur, priuſquàm Vrbs à Narſete obſideri cœpta ſit, multi in vicina oppida dilapſi, Vrbem admodum infrequentem reddidere. Itaque Gothi magnitudinẽ Vrbis tueri poſſe diffiſi, locũ delegerant non magnũ iuxta Hadriani molem, quem egregiè vallo foſſáque munitum ad cætera mœnia coniunxerant. Cuſtodiebant tamen mœnia, ſed modica ſpe tanti ambitus defenſandi, ſi validior aliqua oppugnatio mœnibus immineret. Nec illi ſua decepti opinione fuere. Siquidem Narſes, dum pluribus eſt locis Vrbem expugnare adortus, facilius quàm putarat expugnauit, ea potiſſimùm parte, qua muri (virorum defectu) propugnatores nõ habuere. Inde clamor factus captam Vrbem oſtendit, Gothíque omiſſa defenſione, alii Portuenſem vrbem fuga petierunt, alii in arcem Hadriani ſe receperunt. Per hunc modum Narſes Romam occupauit: arcem verò tunc obſeſſam, haud multò pòſt tempore pactione, non armis accepit. Ita fortuna hunc nouum ludum luſit, vt paucis annis Vrbs omnium clariſſima ſæpius ſit capta, quàm obſeſſa. Gothi autem poſt amiſſam Vrbem ira atque indignatione ſuccenſi, nõnullos Romanos Senatorii ordinis, & Patricii generis, quos tanquàm obſides in Latii & Cãpaniæ vrbes anteà tranſtulerant, occiderunt. Nec Narſes poſt captã Vrbem in otio fuit, ſed ſolerti hoſtiũ inſectatione primò Portuenſem vrbem illis ademit, inde Centumcellas, & alia loca Vrbi finitima.

Roma qualis erat in aduentu Narſetis.

Gothi iuxta Hadriani molem obſeſſi.

Roma à Narſete expugnatur.

Narſes victa Roma felicius pugnat.

CAP. XIX.

PER id tempus Ragnerius, qui Tarento præerat, cùm Teiam factũ Regem, Francóſque in ſocietatem venturos audiuiſſet, pœnitentia ductus, quòd ad partes Iuſtiniani tranſiſſet, ad Gothos redire cõſtituit. Vt verò obſides reciperet ſuos, hac inceſſit aſtutia:

Ragnerius Gothus, & eius aſtus.

Macurius.

Ad Macurium Hydrunti præfectum mittit, & auxilium poſcit aduerſus Gothorum copias,quas contra ſe venturas cognouiſſe ſimulauit. Miſit Macurius nihil fraudis ſuſpicans quinquaginta milites. Hos Ragnerius in poteſtatem redactos cuſtodiri iuſſit,miſit'que ad Macurium,vt ſibi ſuos obſides reſtitueret, ſi milites,quos Tarentum miſerat,cuperet eſſe incolumes. Senſit ille ſibi grauiter illuſum,ac ſimul ira accenſus,paucíſque militibus in præſidio Hydrũti relictis,ipſe cum cæteris copiis aduerſus Ragnerium profectus eſt: quem etiam in pugnam deſcendere auſum in fugam conuertit. Milites tamen ſuos à periculis eripere nequiuit, omnes enim à Ragnerio ante congreſſum trucidati fuerunt. Déinde Ragnerius,cùm omnes viæ ab hoſtibus præcluſæ eſſent, nec in Tarentũ regredi poſſet, Acheruſiam ad ſuos delatus eſt.

Siſualdus hoſtis improuiſus.

Eodem tempore Siſualdus ex alpibus in Gothorum loca nullo præſidio munita impetum fecit:& quia Gothi ab ea parte nullas inſidias metuebant, vrbes, oppida,caſtella die noctúque patêre ſinebant. Aſportatum eſt itaqꝫ ex Gothorum finibus quantum Siſualdus voluit, aut potuit. Potuit autem multum, quando fraudibus pugnando, magis latronum quàm ſtrenuorum militum morem imitaretur. Vertiſſet Teias in Siſualdum tantam belli molem, niſi eodem tẽpore circa Ariminum ſuos obſidione teneri, atque in Piceno bellum inſtauratum accepiſſet. Quare non Gothorum modò, ſed Theodebaldi Regis copiarum ducibus concione contractis,in hunc modum verba fecit:

CAP. XX.

Teiæ oratio.

QVAMVIS multa ſint, viri fortiſſimi, ad rem bellicam neceſſaria,nihil tamen æquè ac conſilium valere putandũ eſt. Id enim non ſolùm publico omniũ conſenſu,ſed ipſa experientia,quæ rerum eſt omnium magiſtra, compertum habemus. Equi,arma,opes,naues,claſſes,exercitus,corporis robur,animorum magnitudo, fortuna denique ipſa, quæ in bellicis rebus plurimum poſſe exiſtimatur, niſi bono conſilio dirigantur, tanquam fluxa caducáque euaneſcunt, ſæpéque illis perniciem afferre

Conſilii in bellis ſupremavis.

afferre ſolet,qui eis vti neſciuerũt. Stulti quoq; illi milites cẽſẽdi ſunt,qui omnia à fortuna potius,quàm à prouidentia depẽdere affirmant. Nihil eſt enim tam neceſſarium in re militari, nihil tam ſalubre,quàm prudentia,quæ eſt omnium cõſiliorum mater. Quæ cùm ita ſint, conſyderandum eſt nobis,quòd cùm viribus abundemus, ſimúſque multò ſuperiores hoſtibus copia,& virtute armorum,ne imprudenter & temerè pugnãdo ab eis ſuperemur. Quid enim viriũ eſt in Græcis, quod poſſit nobiſcum cõparari? Auxiliares copias permodicas habent, eáſque parum beneuolas,aut obſequioſas, Longobardos cõfeſtim poſt prima bellorũ auſpicia,quia ſuſpecta erat illorum fides,tãquam ſibi potius vellent vincere, quàm Græcis,abire iuſſerũt. Itaque multò maxima copiarũ pars ex Græco milite cõſtat. Quod autẽ genus hominũ ſint Græci,ſatis vobis compertũ exiſtimo. Loquax profectò & garrulũ,plusque verborũ ſecũ ferẽs in prælium, quàm audaciæ. Quãdo enim per tot annorũ ſpatia cũ Gothis feliciter pugnauerũt, quin ſemper victi ſint, & velut viliſſima pecora à noſtris ad ſatietatẽ cæſi, fuſi, fugati, quãuis multò plures numero fuiſſent? Vna naualis pugna illis proſperè ceſſit, nõ eorum,ſed ſociarum nauium virtute. Paucos præterea veteranos milites habent: cætera multitudo tyronum eſt, vt vix deprehendi queat, vtrum dux illis,an illi duci minus noti ſint. His itaque conſyderatis, quis niſi ſtultus illam Græcorum imbelliam cum Gothorum virtute, quis tyronum exercitum cum veteranorum fortitudine, illáque modica & infida illorũ auxilia cum his,quæ nobis aſſunt, fide,virtute,armis multò præſtãtiora cõpararet? At forte quiſpiam veſtrum dicet: Apud nos quidem cætera potiora ſunt, dux tamen apud illos fortior, & prudentior eſt. Sed cum eo duce nobis eſt res, viri fortiſſimi,qui ne vir quidẽ iure dici poſſit, ſed molliſſimus eunuchus, cui in tota vita ſpeculum pro parma fuit,pro ferro calamiſtrũ, pluma pro lorica, pro ſudore vnguentum, vt meritò timeri poſſit, ne cum molliſſima fœmina, & non cum viro bellum geſſiſſe videamur. Cùm igitur Narſes ſit talis, quis illum cum veſtro duce comparet, quem in armis natum, atque in rebus bellicis à pueritia verſatum non ignoratis? aut quis ex noſtris tyronibus (ſi qui ſunt) tali duci non præferatur? cui non ars, non vires, non experientia adeſt vlla: qui præter

Prudentia omnium conſiliorum mater.

Greci ſuggillantur.

Narſes quia eunuchus contẽnitur.

mollitiē nihil ad bellū tulit. Quòcirca cùm in cæteris omnibus hoſti præualemus, conandum eſt nobis, ne conſilium nobis defuiſſe videatur. Conſyderate ergo quid ſit illud, de quo ad vos referendum duxi. Cùm enim hoſtes modò res noſtras non vno in loco impugnant, noſque partim per latrocinia Herulorum infeſtant, partim circa Brixellum ad nos impediendos caſtra collocata cuſtodiunt, Ariminum diuerſa obſidione moleſtatur, Picenus ager indignè vexatur, Romam Narſes eunuchus tenet. Proínde decernendum eſt per vos, viri fortiſſimi, vtrum in vnam partem tota vis belli conuertenda ſit, an diuiſo exercitu omnibus locis occurrendum, lateque tota Italia bellandum. Hoc (vt liberè dicam quod ſentio) multò tutius mihi videtur, atque honeſtius ad noſtræ fortitudinis opera oſtendenda, ſed vos in medium conſulite, & quid magis expedire videbitur declarate.

CAP. XXI.

Teias Gothos in diuerſas Italię regiones diſtribuit.

FVITQVE deinde plurimorum ſententia concluſum, omnibus ſimul locis ſubueniendum eſſe, quemadmodum Narſes ſuas copias in diuerſas partes diuiſerat, ad vexandas omnes Italiæ regiones. Placuit itaque Francos, & Burgūdiones trans Padum aduerſus Siſualdū gerere bellum, Teiam verò, vt cæteram Italiam liberet, reliquas copias educere contra Narſetem. Deliberauerat autem Teias apud ſe ſolum, nullo penitus conſcio, Ariminum ab obſidione Fagæ ducis liberare: ſed in diuerſum iter abiens, viſus eſt velle in Hetruriam proficiſci. Quam profectionem Valerianus Tanneti præfectus irridens, putabat Teiam ad apertas Græcorum inſidias peruenturum: ſed Teias prudentius rebus ſuis conſulens, Bononiæ præter omnium opinionem appropinquabat. Qua ex re Valerianus perterritus, riſum in timorē conuertit, atque vt inſaniens cum copiis aduolauit. Sed Teias intereà tāta celeritate iter cōfecerat, vt prius ipſe Ariminū, quàm Valerianus Bononiā applicuerit. Fagas autē præſentiēs Teiæ aduentum, obſidione ſoluta in proximos montes fuga ſaluatus euaſit. Teias Arimi-num

Fagas Græcus Ariminū obſidet.

Valerianus Gręcus Tanneti præfectus.

Teię celeritas.

num ingreſſus ſuos confirmauit. Deínde caſtris in medio inter Ariminum & Cæſenam poſitis, vtranque vrbem ab hoſtibus tuebatur. Ioannes autem Fagas tempora & occaſiones obſeruabat, quibus poſſet Cæſenam occupare. Quo effectum eſt, vt Teias infelici vſus conſilio, in illis locis nimis diu moraretur, temporáque parum vtiliter contereret, quibus in Picentes ante brumam, quæ imminebat, ducere potuiſſet. Tanta enim nix interim cecidit, quantam nulli homines anteà meminerũt, diúque durans terram contexit, vt neceſſarium fuerit, equos, & iumenta alere culmis, calamíſque tectorum. Quare tum pabuli inopia, tum frigorũ magnitudine magna equorum vis hyeme illa conſumpta eſt, & Græcorum arma liberius per Picenum euagata, maximam eius terræ partem ad Iuſtinianũ protraxere. Narſes enim tam diuturnam ab hoſte quietem nactus, omnes Campaniæ ciuitates, præter Cumas, multáſque in Lucanis, nonnullas in Brutiis per duces ſuos occupauit. Tum'que captæ fuerant in quibuſdam Campaniæ locis aliquot nobiles Gothorum fœminæ, quarum vna Totilæ quondam amica, rem prius Narſeti incognitam indicauit, Totilam, dum viueret, pecunias partim Papiæ congregaſſe, partim Cumis in arcem ſepoſuiſſe. Quamobrem Totilæ frater eidem arci per id etiam temporis præſidebat. Id cùm intellexiſſet Narſes illico copias expediuit, quæ Cumas obſiderent.

Teiæ mora perniciosa.

Nix nimia & diu durans.

Equi fame conſumuntur.

Narſetis victoria in Campania.

Totilæ theſaurus à concubina proditur.

CAP. XXII.

VERE autem exorto, Teias Cæſenæ obſidionem ſponte diſſoluit, & Ariminum delatus per ea loca exercitum reparare curauit. Equi enim partim fame, partim frigore interierant, & qui ſupererãt, inutiles erant. Próinde non ante ſummum æſtatis in Picentes peruénit, cùm hyemem totam ad Cæſenam perdidiſſet. Intereà verò cùm rebus ſuis ſatis ſtrenuè in Hetruria atque Picentibus intenderet, Siſualdus Brenthorum, aliàs Herulorũ Rex, in citeriore ab Vrbe Gallia res Gothorũ, occupata vrbe Eporediẽſi vel Hipporegiẽſi, multis affecit incõmodis, cùm nemo ſe illi ex integro animo opponeret. Duces enim

Siſualdus Herulorum Rex.

Eporedium Pedemõtanum.

Francorũ ducũ defectio à Gothis.

ipſi,quos Teias ex Francia, & Burgundia in belli ſocietatẽ ad-
uocauerat,occultam pactionem cum Siſualdo iniuerũt, fœde-
ráque,quæ Siſualdus cum Narſete,& Bucelinus, atque Amin-
gus,& Lotharius cum Teia Rege ſolẽniter conſtituerant,perfi-
dè violauerunt, partiti inter ſe vniuerſam Tranſpadanæ Italiæ
regionem. Nec ſolas eas ciuitates,quæ Gothis parebãt, ſed quæ
Iuſtiniani partes ſequebantur,maximis iniuriis afflixerũt: im-
mò maiora populis incõmoda ſub amicitiæ nomine intulerũt,
quàm ſi hoſtes aperti fuiſſent. Déinde Cumis obſeſſis Teias opẽ
ferre properauit,cùm theſauros ibi reconditos non ignoraret.
Narſes autem ad primos rumores de Teiæ aduentu,parte vna
copiarum ex Hetruria reuocata, ex vrbe Roma in hoſtẽ cele-
riter mouit: qui licet multum properaſſe videretur, prius tamẽ
Teias Nucerinos ad deditionem cõpulit, quàm Narſes appro-
pinquare diceretur. Qui ea ſpe fruſtratus,ex Cãpania ad Go-
thum ire contendit,vt cum eo acie cõfligeret. Nec Teias à præ-
lio abhorrebat,qui Nuceria potitus in animo habebat, in Cam
paniam contra hoſtem progredi, ſi ab eo præuentus nõ fuiſſet.
Caſtris igitur circa Nuceriam conſtitutis,aliquot dies interceſ-
ſere,priuſquàm in aciem ſit deſcenſum. Sunt'que interim quæ-
dam leuiora prælia ex alterutrius partis occaſione commiſſa,
eáque Gothis plurimum proſpera.

Cumæ obſeſſæ.

Nucerini Teiæ deduntur.

Nucerinum bellum inter Teiã & Narſetem.

CAP. XXIII.

INTEREA Gothorũ claſſis, qua com-
meatus in caſtra vehebantur, cõtra publicã
fidẽ à Brunduſinis intercipitur: eſt'que ob
eam rem non parum in caſtris Teianis rei
frumentariæ inopia laboratũ: faméque pe-
riclitati fuiſſent Gothi, niſi terra in circuitu
maturas fruges præbuiſſet,quas miles prius
quàm demeteretur deſecuit. Cæterùm Teias veritus ne his de-
ficientibus ad extremã famẽ redigeretur, præterquàm quòd ſua
ſponte pugnæ cupidus erat, neceſſitate adactus ſignum pugnæ
propoſuit. Gothi igitur,quia potius ferro,quàm fame periclita-
ri decreuerant,acie ex improuiſo inſtructa,ex monte,quem oc-
cupauerãt,in ſubiectos Græcos in morẽ vehemẽtiſſimæ procel-
læ cũ ſtrepitu & fragore deſcendũt,& primo quidẽ impetu Nar-
ſetis milites loco pellunt,adiuti montis decliuitate. At Græci
collectis

Brunduſini publicam fidem violabant.

Gothorum impetus in milites Narſetis.

collectis animis redeunt in prælium acriter decertantes. Dimicatum eſt à prima luce ad noctem, tanta hominum ſtrage, quāta vllo vnquam memorabili prælio maxima. Erátque hæc pugna non modò ferox, ſed inhumana, cùm nullus hoſtis caperetur, nullúſque modus, aut vlla clementia in cæde haberetur. Teias verò in hoc prælio optimi Imperatoris, & fortiſſimi militis operam pariter ædidit. Ille enim heroica quadam fortitudine præditus, inter primos pugnatores eſſe voluit. Erat autem ſagulo, armíſque egregiè conſpicuus: ſiniſtra ſcutum, dextra pilum quatiebat, à quo plurimi interfecti ceciderunt. Cum'que in eum tela vndequaque volitarent, vigore animi, ac corporis robore incredibili ea repellebat. Cùm tandem in ſcuto eius permulta pila infixa cohæſiſſent, atque ob id verſare ſcutū nequiret, ſtans ad hoſtem conuerſus, aliud ſibi ſcutum (vocato nominatim armigero ſuo) afferri clamitauit: id vbi allatum eſt, priore ſcuto dimiſſo nouum aſſumpſit. Sic ad tertiam diei partē ſtrenuè prælians, duodena iam pila ſcuto cùm affixa geſtaret, nec mouere id quidem quò vellet ſatis poſſet, denuò alium ex armigeris, qui ſcutum ſibi aliud afferret, accerſit, atque interim nō loco motus ne ad veſtigii ſpatium, nec retrocedēs, vel hoſtibus progrediendi locum permittens, vel ad ſuos fortè cōuerſus, nec ſcuto incumbens, ſed ſolo périnde affixus eodem ſe veſtigio tenuit, dextra quidē obuios obtruncādo, leua ſtrenuè repellēdo.

Pugna cruētiſſima.

Theiæ heroica & incredibilis fortitudo.

CAP. XXIIII.

SED cōtigit fortè vt, dum toties ſcuta mutaret, pars pedis inferior illi denudaretur, quam allapſum telum lethaliter vulnerauit. Quo vulnere accepto, multóque ſanguine effuſo, nihilominus fortiſſimè pugnans, & in hoſtem conuerſus dimicans, tandem ad extremum in faciem corruit moribundus, vir vtique dignus, qui fortiſſimæ gētis regno potiretur. Nec Gothi ad Regis mortem territi, ſed pugnā vſque ad noctis tenebras pertinaciſſimis animis continuauerūt. Quibus ſuperueniētibus, in montē denuò ſe recipientes, tota nocte in armis quieuerunt. Redeūte aurora iterū in bellū cruentiſſimū

Teiæ Regis fortiſsimi mors.

redierunt, totúmque illum ſequētem diem pari ferocia (quemadmodum priorem diem) conſumpſerunt: nec pedem ex loco referentes, tam pertinaciter contra maximam, immò (teſte Procopio) infinitam Græcorum multitudinem pugnabant, vt hoſtibus admirabiles & formidabiles viderentur. Secunda demũ nocte iterum in ſua caſtra redierunt. Deinde tertia die oriente, nihil remiſſius in prælium redierunt, donec in vtriſque caſtris pacis mentionem fieri contigit: nimiũ enim cruoris erat vtrinque hauſtum. Gothi tamen viſi ſunt magis ad pacem inclinari, quamuis inter eos complures eſſent, qui indignum putabãt, pacem cum fidifragis Græcis conſtituere. Proinde pluſquàm mille validiores Gothorum equites ex Gothicis caſtris pacem detrectantes abiuerunt. Cæteri verò cum Narſete pacem ineũtes, permiſſi ſunt quò vellēt abire, facta promiſſione, quòd prius in ſuas ciuitates non redirent, donec illæ in poteſtatem Imperatoris perueniſſent.

Gothorũ cruentiſsima pugna toto triduo cõtra infinitam Græcorũ multitudinem.

Gothi cum Narſete pacẽ ineũt.

CAP. XXV.

ERANT enim intra ſeptuagintaduos annos ab introitu Theodorici omnes in Italia geniti, iam'que illam priſcam corporum vim ob Italici cœli naturam remiſiſſe videbãtur. Subortum eſt nihilominus Narſeti nouum bellum cum non contemnendis Gothorum reliquiis, quæ illi maximo prælio Nucerino ſuperfuere: ad quas debellandas Narſes præcipuos ſui exercitus duces miſit, qui Forum Cornelii, & Lucam obſiderent. Quod cùm Burgundionum, & Francorum ducibus compertum eſſet, cœperunt magno terrore concuti, exiſtimantes ſibi proximum imminere periculum, ſi Narſes tota Italia pacificè potiretur, qui eos tãdem nedum Liguria, ſed & alpibus, & prouincia Romana deturbaturus eſſet. Quamobrem rati cõſultius fore, bellum aliena in terra gerere, non expectata vocatione, ſed ſponte ſua in auxilium Gothorum aduenere. Nec tam facile fuit Græcis Oſtrogothorum gentem, & nomen poſt Teiæ occaſum abolere, quemadmodum Procopius, & qui eum ſequũtur, affirmant. Supererat enim non paruus numerus eorum: qui

Gothi arma reſumentes Narſeti negotium faciunt.

qui quantum negotii Narſeti, & Græcis attulerint, ſatis oſtendit Agathius longo & copioſo volumine, quod de Gothorum geſtis poſt Teiæ fata conſcripſit. Ex quibus ſatis apparet, ipſorum hoſtes negotium habuiſſe cum gente, quæ mortem ſeruituti, turpitudiníque anteponebat. Immò adhuc in pluribus Italiæ ciuitatibus hauddubiè Gothorum generatio, quamuis ſub nomine Italorum abſcondita, perſeuerat, præſertim in illis locis, in quibus ciues erga peregrinos ſeſe exhibent benignos, atque humanos. At qui ſibilos, & ronchos poſt terga aduenarũ effundunt, videntur tam corruptos mores ex Græcorum leuitate nimis tenaciter, ne dicam turpiter, imbibiſſe.

Agathius Gothorum hiſtoricus.

Gothi in nomẽ Italorum abierunt.

IO. MAGNI
GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM SVEONVMQVE
Liber Decimuſquintus.
De Veſtrogothis.
CAP. I.

GRATIVS FORTE OPVS FEciſſem, ſi Veſtrogothorum hiſtoriam, quã nunc obiter attingam, ad calcem ſexti libri, vbi eius exordium feci, adiunxiſſem, attamen quia viſum erat vtilius Oſtrogothorum, & Veſtrogothorum geſta ſeparatim, quàm cõiunctim tradere, prius illos, quàm hos adducere curaui, ne legentis animus ob confuſam eorum lectionem tædio aliquo affectus, neutram gentem ab altera diſcernere poſſet. Eſt igitur ad memoriam reuocandum, quomodo Veſtrogothi poſt mortem Armanarici potentiſſimi Regis (de quo in eodem ſexto libro locuti ſumus) ab Oſtrogothis in Hunnorum ſocietatem aſſumptis, ſiue verius in poteſtatem redactis diſcedere, & ſuæ libertati conſulere cogebantur, cùm Hunnorum armis ſe reſiſtere poſſe deſperarent. Quocirca miſſa legatione ad Valentem Imperatorem, quem Valentinianus Auguſtus imperii conſortem fecerat, poſtulârunt, vt trans Danubium Thraciam, Mœſiam'que inhabitare permitterẽtur. Simul etiam, vt ſub vmbra Romani nominis quietius agerent, polliciti ſunt Romano Imperatori cõtra Hunnorum incurſum militare. Et vt illis maior fides eſſet, promiſêre Chriſti religionem accipere, ſi doctores, quorum linguam intelligerent, ad eos Imperator mittere vellet. Quam legationem cùm Valens gratulabundus accepiſſet, permiſſi ſunt cum liberis, & coniugibus Danubium tranſire, & in Thracia Mœſiáque ſedes, quas petiuerant,

Veſtrogothi ab Oſtrogothis diuiſi.

Veſtrogothorũ ad Valentem legatio.

VESTrogothi Thraciã Mœſiámque incolebant.

uerant, occupare. Vidit enim Valens tantam eſſe eius gentis fortitudinem, vt ſi ei petitas regiones negaſſet, armis vendicare potuiſſet, quemadmodum poſteà ſæpe vendicauit. Militiam verò, quam pro Romana Republica pollicebantur, grato animo Valens agnouit. Dedit quoque illis Arrianæ hæreſis Epiſcopos, & doctores, non ſine maximo Chriſtianæ Reipublicæ, & Romani imperii detrimento. *Valens perfidia Arriana Gothos infecit.* Inde enim infinitus fidelium numerus crudeliter enecatus eſt, plurimi Pontifices in exilium miſſi, & quod omnia exuperat incommoda, etiam innumerabiles animæ perierunt. Serpſitque hoc pernicioſum dogma in omnem Gothicam nationem. Enimuerò Veſegothi non tam Chriſtiani, quàm Arriani effecti, Oſtrogothos, & Gepidas congentiles ſuos fermento, quod exuxerant, corruperunt: idque per Vlphilam ſuæ gentis Epiſcopum: quem etſi credebant eſſe verum Chriſti Apoſtolum, erat tamen ſub pelle ouina veræ fidei hoſtis, & indubitatus antichriſtus. *Vlphila Gothorum pſeudo apoſtolus.* Hic vt ſuam inſignem impietatem efficacius ſtabiliret, primùm omnium diuinarum literarum ſacratiſſimum theſaurum in Gothicam linguam transfudit, immixto quod imbiberat pernicioſo veneno. Cuius execrandam impietatem noſtro æuo quidam Laurentius Andreæ Strengenenſis Archidiaconus imitatus, ſanctiſſimum Chriſti euangelium paſſim & in plurimis locis corrupit, corruptúmque ſimplici Gothorum plebi legendum obtruſit, additis etiam ex Regis autoritate grauibus minis, ne quis tam enormibus eius erroribus reniteretur. *Laurentius Andreę hæreſiarcha, & Chriſti euangelii corruptor.* Erat hic Laurentius Romæ inter verſutos homines in adoleſcentia ſua educatus, nihilque ex eo loco præter ignauiam cum ſingulari malitia coniunctam retulit, atque in ea ignauia conſenuit, donec poſt ſeptuageſimum annum ſuæ ætatis factus erat diſcipulus cuiuſdam improbiſſimi adoleſcentis Olaui Petri Neriᴄiani diaconi, qui ex Vittembergenſi gymnaſio nefandam hæreticorum impietatem in patriam, quam in vera Chriſti religione conſeruare debuiſſet, reportauit. *Olauus Petri Nericianus hæreticus.* Hi duo à Rege Goſtauo, poſtquàm ipſum ab honeſtis Chriſtianorum Regũ inſtitutis impiè ſeduxiſſent, & integerrimos patriæ ſyncera religione fũdatæ mores, totámque Chriſtianæ & catholicæ

eccleſiæ autoritatem, ac libertatem funditus euertiſſent, hanc gratiam receperunt, vt eos perinde ac viliſſima mancipia toto tempore, quo regnabat, tractauerit. Siquidem ſcurrilibus irriſionibus, aut probroſis maledictis quotidie afficiebantur, & non raro ferreis malleis, & fuſtibus, veluti abiecta pecora ab eo cædebantur, cunctis bonis congaudentibus, mala cōſilia malis conſultoribus taliter cecidiſſe. Tandem poſt innumeras & intolerabiles miſerias, in numerum nonnullorum, qui vitæ Regis inſidiabantur, inciderunt, fuiſſent'que confeſtim ob id, & corruptam per eos patriæ hiſtoriam, ignominioſa morte in patibulo conſumpti, niſi ingenti ære vſque ad extremam inopiam ſe redemiſſent. Sed his domeſticis portentis omiſſis, ad Vlphilam redeamus, per quem, & eius ſequaces in gente Gothica peſſimum ſeminarium citius, quàm ſalutiferum latè germinabat, perueniens vſque ad Vandalorum latiſſimam nationem, quæ & ipſa in Arrianã perfidiã collapſa, Catholicos ſeueriſſimè tam in Hiſpania, quàm Africa perſequebatur. Tantum valuit error ſemel in animum admiſſus, & poſteà pertinaciter radicatus, donec ſanctiſſimi Hiſpaniarum Pontifices (vt infrà dicemus) ſuos Reges pio, ac diligentiſſimo ſtudio à tam pernicioſa labe liberauerunt.

Vandali Arriani.

CAP. II.

Fridigernus 48. Rex externus.
Alatheus 49. Rex externus.
Safra 50. rex externus.

FRIDIGERNVS, ALATHEVS, SAFRA, Principes Gothorum tunc erant, quando Valẽtis permiſſu in Thraciã, Mœſiámque transmigrabant: quibus ſtatim euénit (quod aſſolet gẽtibus necdũ bene loco fũdatis) penuria famis. Quocirca Valẽs ducibus ſuis, Lupicino ac Maximo præcepit, vt curarent aduenis neceſſaria importari. At duces ſtupida quadam atque inhumana auaritia excæcati, cœperunt (inquit Iordanes) non ſolùm ouium, boumq́ue carnes, verùm etiam canum, & immundorum animalium morticina eis pro ingẽti pretio vendere, adeò vt quodlibet mancipium pro vno pane, aut carnium libra redderetur. Nec longè pòſt mancipiis, & ſupellectili deficientibus, filios & filias, immò & vxores (teſte Blondo) pro parua eſca vendiderũt. Contigit intereà Fridigernum à Lupicino ad cõuiuium doloſè inuitari. Sed Fridigernus doli neſcius, paucorum ſuorum militum numero comitatus acceſſit: dumq́ue ſe ſatis ſecurum putaret, atque interim comitum ſuorũ in alio triclinio moriẽtium clamorem exaudiret, illico apertas inſidias agnoſcẽs, euaginato gladio è conuiuio exiliit, ſuóſque ab imminenti morte ereptos ad necem Romanorum inſtigat: qui votiuam occaſionem adepti, elegerunt viri fortiſſimi bello magis quàm fame deficere. Igitur Romani illi duces cum commilitonibus ſuis ad vnum omnes necantur. Gothi mox ad prædam egreſſi, cœperunt rebus vndique contractis abundare, imperantes pro-

Lupicinus & Maximus duces Valentis.

Fames intolerabilis.

Duces Valentis à Gothis ob crudelitatẽ trucidantur.

uincialibus importare gratis,quod anteà vel magno, vel nullo pretio poterant obtinere. Iam'que non vt aduenæ & peregrini, ſed vt potentes domini totas partes Septentrionales vſque ad Danubium ſuo iure poſſidere. Valens autem hæc audiens, mox armatum exercitum ex Antiochia in Thraciarum partes educit. Iam'que in eo tranſitu ad ſeram ſuorum ſacrilegiorum pœnitentiam conuerſus, Epiſcopos, cæteróſque ſanctos viros ab exilio reuocari mandauit. Itaque quintodecimo imperii ſui anno lachrymabile illud bellum in Thracia cum Veſtrogothis tunc exercitatione virium, rerúmque abundantia inſtructiſſimis geſſit. Vbi primò ſtatim Veſtrogothorum impetu perturbatæ Romanorum equitum turmæ nuda peditum deſeruere præſidia, mox legiones peditum vndique equitatu hoſtium cinctæ ſunt, ac primùm nubibus ſagittarum obrutæ, deinde tanquam amentes metu per deuia fugientes,gladiis inſequentium,contíſque perierunt: fit miſera Romanorũ cædes. Imperator poſtquàm diu & viriliter pugnaſſet, graue ex ſagitta vulnus accepit:deinde amiſſis copiis,& victoria,mœſtus ac ſaucius in quoddam prædiolum iuxta Hadrianopolim aufugit, ſe'que in vili quadam caſula, ne ab inſequentibus hoſtibus interciperetur,abſcondit. At Gothi poſt adeptam de Romanis victoriam omnia longè latéque vaſtantes, inciderunt in caſam, qua illis ignorantibus Imperator delitebat: illi immiſſo igne Valentem nihil reſiſtere valentem cum conſortibus cremauerunt. Hic erat illius Arriani Imperatoris exitus, Deo ſic volente,vt ab illis igne conſumeretur, quos Arriani dogmatis perfidia,cùm veram Chriſti fidem poſtularent, inurere non formidauit. Ita vno eodémq; incendio & diuinæ maieſtatis offenſas,& atroces iniurias ſibi per intolerabilem Romanorum ducum auaritiam illatas, ſeueriter (etiam neſcientes) vindicauerunt, primò Decium cum filio, inde Valentem cum exercitu contrucidantes.

Gothi ex aduenis domini efficiuntur.

Valens bellum in Gothos parat.

Valens & Romani à Gothis vincuntur.

Valẽs à Gothis incendio traditus occiditur.

CAP. III.

HAC igitur victoria Arriani de Arriano Principe potiti, mox iuſto Dei iudicio ſe contra Imperatorem Conſtantinopolitanum erigere ſtatuerunt. Solet enim Deus ea

Gothi cõtra Imperium Conſtantinopolitanum.

via

via Principum ignauiam punire, vt ab illis acerbius puniantur, per quos diuinam maieſtatem impunè blaſphemari permittūt. Obſeſſa per Gothos Cōſtātinopolis ad grauia pericula deuénit: fuiſſet'que ab hoſtibus penè occupata, niſi Dominica relicta Valentis vxor ingēti in populum pecunia diſtributa ciues ad vrbis conſeruationem adduxiſſet. Deinde Veſtrogothi amplisſimas ſortiti regiones, tam potentes euaſerunt, vt maximo terrori eſſent Gratiano Imperatori, Valentis nepoti, & in imperio ſucceſſori. Hic enim videns eos Thraciam, Mœſiam, Daciámque poſſidere, atque indies fieri potētiores, quamuis de ſua potentia diffideret, tamen afflictis imperii rebus prudentiſſimè conſuluit, cùm Theodoſium, ingenti virtute virū ex Hiſpaniis accerſitum, imperii conſortem declararet. Nec fuit poſteà cauſa, aut occaſio, qua Gratianum pœnituerit conſilii tam neceſſarii, & prudentis. Siquidem Theodoſius quàm primùm Imperator eſt declaratus, purpurámque apud Sirmium indutus, ſummo Principe digna geſſit. Veſgothis enim multis magníſqꝫ præliis cōgreſſus, eos magis repreſſit, quàm ſuperauit. Deinde Cōſtātinopolim ingreſſus, militarē diſciplinā in veterē & meliorem ſtatum reponere curauit, excluſa priorū Principum ignauia, & in rebus gerendis tepiditate. Erat enim acri omnino ingenio, prudentiáque & conſilio clarus. Quo euénit, vt præceptorū ſeueritate, & ſtipēdiorum liberalitate, ſingularíqꝫ morū dexteritate, remiſſum exercitū ad fortia & præclara fortitudinis opera reuocauerit. At verò vbi milites Principe meliore mutato fiduciam accepiſſent, Gothos impetere tentant: eos'que fortè ex Thraciæ finibus pepuliſſent, niſi tunc Theodoſius in periculoſam ægritudinē vſque ad deſperationē collapſus fuiſſet: ob quā Gothis maiores animi increuerūt, vt diuiſo exercitu Fridegernus ad Theſſaliā, Epiros, & Achaiā, Romani imperii prouincias bello vexādas, diripiēdáſqꝫ aggrederetur, cùm interim Alatheus & Safra, reſiduis copiis inſtructi Pānoniā impugnarēt. Quod cùm Gratianus Imperator, qui tūc ex Roma in Gallias ob īcurſiones Vandalorū receſſerat, comperiſſet, quia Theodoſio fatali deſperatione ſuccūbenti Gothi liberius imperii terras vaſtarēt, mox ad eos collecto magno exercitu diuertit. Sed cùm attenderet eorū vires non facilè ſuperari, aut reprimi poſſe, nō armis, ſed amicitia, & muneribus cum eis agere decreuit. Itaque

Dominica Valentis vxor.

Gratianus Imp. Valētis nepos.

Theodoſius à Gratiano conſors imperij eligitur.

THEOdoſius Gothos magis repreſſit quàm ſuperauit.

Militaris diſciplina à Theodoſio reſtituitur.

Gothi ſub Fridegerno i Romanas prouincias diffundūtur.

Gratianus cum Gothis fœdera componit.

percuſſo cum eis fœdere liberaliſſima munera, & copioſa victualia eis diſtribuens, pacem vtrique parti vtilem ac neceſſariam prudentiſſimo conſilio reparauit.

CAP. IIII.

Atanaricus 51. Rex externus.

ATANARICVS autem tunc in regno Gothorum Fridigerno ſucceſſerat, quando in Romano imperio duo prudentiſſimi Imperatores, Gratianus & Theodoſius præſidebant: quibus etſi nulla militaris diſciplinæ experientia deerat, tamen plus paci conſulēdū putabāt. Cùm enim ex præteritis Gothorū geſtis attendiſſent, eorum potentiam difficillimè ſuperari poſſe, ambo pariter cum illis amicitiā & fœdus coniunxerunt, muneribúſque liberaliſſimis tam eos, quàm eorum Regem ſibi gratiſſimos effecerunt. Tantáque, & tam firma ſocietas inde prouénit, vt Theodoſius Atanaricū ad ſe in Conſtantinopolim inuitauerit: qui omnino libéter acquieſcens, Regiam vrbem intrauit, magnáque adductus eſt vrbis illius admiratione, & laxatum omnibus curis animum ædificiorum, operúmque, & portuum magnificentiam attēdit. Vrbis præterea ſitum, nauiúmque inſtructiones contemplatus, ac deinceps regiam Imperatoris ingrediens, & obſequia, variáque officia conſpiciens, quaſi in ſtuporem verſus, Ego, inquit, cerno, quod ſæpe incredulus audiebā. Sine dubio deus terrenus eſt Imperator, & ſi quis aduerſus eum manū erexerit, ipſe ſāguinis ſui reus erit. In tali ergo admiratione maiore à Principe honore affectus eſt. Et non multis mēſibus interiectis, graui ægritudine oppreſſus in fata conceſſit: quem Imperator affectionis gratia penè plus mortuum, quàm viuum honorans, dignæ atque honeſtiſſimæ tradidit ſepulturæ. Ipſe quoque in exequiis feretrum eius præcedebat. Quæ humanitas Gothorum animos Imperatori mirificè conciliauit, vt in fide & fœdere, etiam ſine Rege, ſub Imperatore diu feliciterque militarent. Paulò pòſt accidit Gratianum apud Lugdunum in Galliis ciuili bello trucidari. Quocirca Theodoſius viginti, vel (vt Oroſius dicit) decem

Theodoſius Atanaricum in Conſtantinopolim inuitat.

Imperator eſt deus terrenus.

ATANaricus Conſtantinopoli moritur.

Gothi humanitate vincūtur.

Gratianus occiſus bello ciuili.

decem millibus Gothorum ſecum aſſumptis in Gallias profectus eſt, geſſit'que aduerſus Arbogaſtum, & Eugenium tyrãnos ciuile illud bellum Claudiani poëtæ literis celebratum, in quo adeò cruentã victoriã aſſecutus eſt, vt maior Gothorũ pars pro Romana Repub. pugnans occideretur. Vltio tamẽ de prædictis tyrannis exacta, tantã militum iacturam tolerabiliorem effecit.

Gothi pro Romana Repub. pugnantes occiduntur.

CAP. V.

AT poſtquàm Theodoſius pacis, generiſque Gothorum amator, apud Mediolanum immatura Reip. morte præuentus eſt, Arcadiũ & Honoriũ filios eius, & in imperio ſucceſſores, multæ ſuorum perfidiæ atque inſidiæ agitauerunt. Pater enim eorum, cùm adhuc in imperio floreret, tres habebat præcipuos exercituum duces, pares ferme opibus & autoritate, quibus totius imperii ſummã pro impuberibus adhuc filiis adminiſtrandam reliquit. Nam Rufinum Orienti, Gildum Africæ, Stiliconem Occidenti præficere curauit. Illi verò vixdum defuncto Theodoſio rapere ſibi prouincias quiſq; ſuas adoriũtur. Siquidẽ Gildus, comperta Theodoſii morte, mox ſibi Africam, contempta puerorum Principum ætate, vendicare tentauit: ſed in primo conatu ab illis, qui pro Honorii partibus ſtabant, occiſus occubuit. Idem etiam Rufino Orientis imperium affectãti Arcadii iuſſu euénit. Stilico reliquus imperii dux gẽte Vandalus, militari diſciplina excellens, ſucceſſu rerum ingentes opes, ampliſſimámque dignitatem ſibi comparauerat, vtpote factus bis ſocer Honorii Imperatoris, qui duas illius filias, Mariã & Ermantiam, cùm prima obiiſſet intacta, in matrimonium accepit. Fuit & ipſe parum erga iuuenes Principes fidelis, ſed ſuam perfidiam maximis tegens diſſimulationibus, nihil apertè contra Rempub. moliebatur: quinpotius affectatum Eucherio filio imperium non prius inuadere cõſtituit, quàm incautos Imperatores inſuperabilibus calamitatibus inuoluiſſet. Ad quod nõ multis armis opus habebat, cùm compertum haberet, quoſcũque imprudentes Principes nulla alia re citius deſtitui poſſe, quàm pernicioſis conſiliis ſub ſpecie pietatis adductis.

Theodoſii mors. Arcadius et Honorius.

Rufinus. Gildus. Stilico.

Stilico Vandalus Honorij ſocer.

Stiliconis perfidia.

Conſilia pernicioſa.

CAP. VI.

Stilico exteras gentes in Italiā vocat.

ITAQVE primùm omniū occultis machinationibus Sueuos, Burgūdiones, Alanos, Vandalos propriis ſedibus excitos, ad Romani imperii prouincias inuadendas concitauit. Alia verò ex parte ſuadet Arcadio Orientem tenenti, vt miſſas faciat omnes Gothorum copias, quas in Mœſia firmiſſimas habebat, leuaturus ea miſſione ærarium à ſumptu graui, & quotidiano: quæ omnia ad eius præſcriptum potius, quàm conſilium fiebant. Et nedum ſtipendia illis abſtulit Arcadius, ſed ſe eos contemnere, & à propriis eorum ſedibus propellere, palàm oſtendit. Præſenſerat enim Stilico, ipſos Veſtrogothos rerum neceſſariarum indigentia compulſos Romano imperio non leue negotium facturos, vt quàm primùm profecti ex Germania Vandali, Burgundiones, Alani, & Sueui Gallias irrupiſſent, Honorius contra illos exercitum ducere cogeretur, & in tanto bello aut occideretur, aut diſtineretur, ne cæteris imperii partibus ſubuenire poſſet. Eúmque in euentum ſecum in animo conſtituerat, bellum Italicum aduerſus Veſtrogothos ſibi aſſumere, & quicquid copiarum eſſet reliquum Reipub. ſecum rapere, cum quibus Veſgothos (quod ſibi facillimum fore confidebat) deleret, atque eo impetu Roma, ac per ipſam imperio potiretur. Cœpit autem eius propoſiti executio in hunc modum: Anno imperii Arcadii & Honorii octauo, qui fuit ſalutis Chriſtianæ ſeptimus & quadringenteſimus, Stilico ipſe, & Aurelianus Conſules ſunt creati. Quo anno Veſtrogothi ſtipendio commeatúque ſolitis deſtituti, in Pannonias ſeceſſerunt: vbi de Rege creando cogitare cœperunt, caruerant enim proprio Rege poſt defunctum in Conſtantinopoli Athanaricum per annos vigintiquinque. Intereà ſub Gratiano & Theodoſio ſimul ſex annis, & poſteà ſub Theodoſio ſolo vndecim, atque ſub Arcadio & Honorio vſque ad Stiliconis Conſulatū, octo Reipublicæ ſtipendia meruerūt: & in eo tempore nullos gentis ſuæ Reges, alióſue duces habere curauerunt, quàm ab Imperatoribus inſtitutos.

Stiliconis ingēs perfidia.

Arcadius et Honorius anno Chriſti 407 imperant.

Gothi Rege caruerūt ānis 25.

CAP.

CAP. VII.

RADAGASIVS igitur in Pã-noniis à maiore Gothorum parte Rex deſignatur, cùm Alaricus à cæteris Gothis etiam in Regem eligeretur. Fuiſſet hæc controuerſia toti genti nimis pernicioſa, niſi prudentiũ virorum conſilio hoc modo pacata fuiſſet, vt Radagaſius primo atq; idoneo tempore coactis quàm maximis poſſet copiis in Italiam deſcenderet, Alaricus autem euentum rerum in Pannoniis expectaret. Itaque Radagaſius non modò maximis Gothorum copiis, ſed etiam Hunnis, & Vandalis vſque ad ducenta millia ſibi cõiunctis, per Venetianos ſaltus Italiam populabundus ingreditur. At Stilico, qui ſummæ rerum præerat, cognito illius aduentu obuiàm procedit, conſilia hoſtis explorat, & ad illud omni conatu intendit, vt incautum opprimat. Aſſecutus eum in Hetruriæ montibus, atque ad iniquum congrediendi locum per inſidias perductum graui bello adoritur, vſus ſingulari fortitudine illorum Gothorum, qui adhuc duce Saro imperio Romano militabant. Compulſus igitur per eos in montem Feſulanum Radagaſius, inops conſilii, & cibi, vrgẽte vndique timore concluditur, agminaque, quibus anteà anguſta videbatur Italia, latendi ſpe in vnum ac paruum montiũ verticem truduntur. Non diſpoſita in bellum acies fuit, non cædes acta, non ſanguis effuſus eſt, ſed ludentibus Romanis tãti illi, tam'que terribiles hoſtes, eſurientes languentéſque confecti fuerunt. Rex verò Radagaſius ſolus ſpem fugæ concipiens, clàm ſuos deſeruit, atque in hoſtes incidit: à quibus captus, & pauliſper retẽtus, ac deinde interfectus eſt. Tanta verò captiuorũ Gothorũ multitudo ab Italicis hiſtoriis fuiſſe refertur, vt in totam Italiam Gothica mancipia diffunderẽtur. Sed hîc iterum cum hiſtoricis, quemadmodum ſuperius in tempore Claudii, expoſtulo. Si omnes Gothi cum ſuo Rege Radagaſio ſupra ducẽta millia penitus deleti fuiſſent, quomodo rurſus poſteà vix elapſis quatuor annis Alaricus aliis ducentis Gothorum millibus ſtipatus Romam, & Italiam expugnaſſet?

Radagaſius 52. Rex externus.

Radagaſii potentia formidoloſa.

Gothi per Gothos ſuperati.

Radagaſii mors

CAP. VIII.

Alaricus 53. rex externus.

ALARICVS enim ex nobili & antiquiſſimo Balthorũ genere orſus,ſuſcepto Gothorũ regno,cum ſuis deliberando ſuaſit,& facilè perſuaſit,ſuo potius labore regnum quærere, quàm alieno imperio ſubiacere. Statímque inſtructo exercitu, non minore q̃ nuper Radagaſius duxerat, virtutis ſuæ ſpecimen ædere inſtituit.

Alaricus in Italiam mouit.

Quippe hic Alaricus ducentorũ milliũ armatorum agmine ſuccinctus,Thraciã & Pannonias, omnémq; Illyricũ & Noricũ,continentem quoque illi primã Italiæ partẽ magnis ſtragibus,direptionibúſque,ob odium, quod in imperium conceperat, afflixit.

HIERonymus de Gothorum ſeueritate.

Quod quidem beatus Hieronymus ad Paulam & Euſtochium per id temporis ſcribens in Sophoniæ prophetæ expoſitionibus, in hæc verba oſtendit: Iram quoque Domini etiam bruta ſentiunt animalia: & vaſtatis vrbibus,hominibúſque interfectis, ſolitudinem & raritatem beſtiarum quoque fieri, & volatilium, piſciúmque, teſtis Illyricus eſt, teſtis Thracia,teſte in quo ortus ſum ſolo,vbi præter cœlum,& terram,& creſcentes vepres, & condenſa ſyluarum cuncta perierunt. Traxit igitur Alaricus in Italiam manũ illam Veſtrogothorum Romanis ſtipendiis apud Conſtantinopolim aſſuetam. Cuius progreſſum quouſque Romam irrupit, partim ex Guidonis Rauẽnatis,partim ex Iuſtiniani Veneti hiſtoriis exequi conabimur.

Stilico Gothos in Italiã vocat.

Stilico enim (teſte eodem Iuſtiniano) elatus ea victoria,quã de Radagaſio aſſecutus fuerat, quòd ſolus tam facilè omnia adminiſtraret,maiorem in ſpem imperii rapiendi exarſit,Alaricum veterem amicum multis nuntiis hortatus, vt in Italiam armatus tranſcendat. Inde verò Burgundiones, Sueuos, Alanos, qui Rheni ripas inſederant,creberrimis nuntiis ſolicitat,vt in Gallias tranſmittant: ipſe interim Conſul deſignatur. Deinde cùm quotidie nouos in Galliis motus excitari nuntiaretur,ſuadet Honorio,vt ad eos ſedandos proficiſcatur: facilè enim ſua autoritate omnia componere poſſit: ſeſe intereà Alarico occurſurum, quem in Italiam iter inſtituiſſe aſſerebatur.

aſſerebatur. Re igitur per Stiliconem ex ſententia compoſita, eodē ferè tempore & Honorius in Gallias proficiſcitur, & Alaricus apud Rauennam caſtra locat. Deinde colloquio inter eū & Stiliconem habito, pollicetur Stilico daturū ſe operam apud Honorium, vt in Italia, aut Gallia habeat ſedes, & ſtipendium. Grata erat Alarico conditio, quæ afferebatur. At callidus Stilico ſimulat ſe eius conditionis reſponſum ab Honorio expectare, illo tamen vafro conſilio, vt ſi quid de Honori caſu interim intelligere poſſit. Poſteà verò quàm Alaricus bis aut ter Stiliconem de promiſſis appellatum rem differre animaduertit, fraudem aliquam ſubeſſe vereri cœpit, & importunius colloquii finem vrgere. At contrà Stilico trahere omnia, & alias, deinde alias moræ cauſas nectere. Sunt qui ſcribunt, toto triēnio rem à Stilicone ductam, dum concepti ſceleris tempus, & occaſionem quærit. Immò ſunt qui ſcribunt, Stiliconē, quia dux excellens, & rei militaris peritia præditus erat, facilè Gothos vincere potuiſſe, ſi voluiſſet.

Stiliconis inſignis dolus & fraus.

CAP. IX.

CVM verò Alaricus ludos ſibi liquidò dari perpenderet, Honorium clàm per oratores docuit perfidiā Stiliconis, orans, obteſtánſque ſedes ſibi in ea Galliarum parte dari, in quam Sueuos, Alanos, & Burgūdiones (ducibus Vandalis) breui irrupturos a[illegible]at: contra quorum inſultum ſe p[illegible]no imperio pugnaturum promittebat. Reſciuerat ve[illegible]orius, pleriſque aliis deferentibus, quid Stilico moliret[illegible]uare ad eum ſcribens, iuſſit, vt cum Gothis pacē faceret, in[illegible]que diē ſtatueret, infra quam Italia profecti in Gallias ſe conferrent. Literis itaque ab Honorio Imperatore acceptis, Stilico pacem cum Alarico, Veſgothíſque (prout iuſſus erat) illico firmauit, & profecturis quæcunque itineri duxerūt neceſſaria, ſumma cum amoris liberalitatíſque ſimulatione conceſſit. Quos poſteà intelligēs initæ pacis fiducia, & profectionis ſolicitudine omnem belli curam abiicere, nullis caſtris ſe omnino munire, ſed ſalutē ſuam nimia ſecuritate negligere, ſacrum paſchatis diem delegit, in quo partim religione otioſos, partim epulis & vino obrutos,

Alaricus à Stilicone illuditur.

Honorius Gothis i Gallia ſedes concedit.

Stiliconis impietas.

ad vnum omnes confodi poſſe confideret, imperat Sauli Hebræo homini, cui ſummam rerum apud caſtra demandârat, vt cum delecto copiarum flore ſacroſancto paſchatis die Gothica adoriatur caſtra. Ipſe interim Romam proficiſcitur. Iudæus autem, vt imperatum erat, primo die paſchatis Gothorum caſtra inuadit. Oritur ingens in caſtris tumultus: quo Alaricus perculſus, primùm cunctatur quid agatur: at poſtquàm hoſtẽ eſſe armatum cognoſcit, elata voce deprecatur per Chriſti fidẽ, ſi humana non valeat, vt eo die prælio abſtineat, & in craſtinã lucem expectet. Quibus verbis Iudæus magis prouocatus, acrius inſiſtebat, atque vrgebat. Romani verò in ſummam admirationem ducebantur, cùm viderent neminem Gothorũ armatum progredi, ſed vulnera potius, mortémque pati, quàm arma capere, id quoque vnum agere, vt vocibus & manibus in cœlum leuatis, diuinam opem obteſtãdo, auxilium ex alto poſcerent, admirandum cunctis ſeculis exemplum relinquentes, quòd potius mori, quàm ſe defendendo Chriſtianæ eccleſiæ feſtum violare voluiſſent. Cæterùm impellente Iudæo, & pugnam magis atque magis accendente, motus in vindictã Deus animos Gothorum tum impietate, tum perfidia Romanorum oppreſſos erexit.

Saul Hebræus Gothos die paſchali impugnat.

Gothorũ ſumma in Deum pietas, & patientia.

Gothi potius mori, quàm feſtum Chriſti violare voluerunt.

CAP. X.

ALARICVS ſiquidem, poſteaquàm tam impiam videt hoſtis pertinaciam, conuerſus ad ſuos: Perſoluimus, inquit, cõmilitones Domino Ieſu Chriſto quẽ debuimus honorem: ipſe nobiſcum pœnas de tam ſcelerato hoſte requirat, qui niſi noſtrum ſanguinem biberit, nullo modo valeat ſatiari. Agite ſigniferi, educite ſigna, negligite caſtra: non ad tuenda valla nati eſtis: virtutẽ patriam in acie ſagittis, gladiíſque declarate. Hæc fatus ipſe primus cum globo militum vix ſatis armatus in hoſtem fertur: tanta continuò animorum conuerſio facta, vt Gothi velut in rabiem verſi, ex omnibus caſtrorum portis erũperent. Romani (vt diximus) prius incredibilẽ Gothicæ gentis pietatem admirati, cùm primùm aduerſa in ſe ſigna ferri conſpiciunt,

Alarici ad bellũ exhortatio.

conſpiciunt,ſuſpēduntur animo tum religione,tum metu. Sed quod conſilium? quis conatus efficax eſſe poterat aduerſus iratum,& inuictum Deum, & pro innocentia Gothorū tunc agētem? Quamuis enim Romani perfidorum Iudæorum auxilio ſubnixi acerrimis animis pugnarent,tamen inualeſcētibus Gothorū viribus & armis,in vna pedū pernicitate ſalutis ſpem ponere cogebātur. Deinde quocūque ſors tulit diſſipati, palantéſque illi pauciſſimi,qui cæde ſupererant,ferebantur. Quippe ad internicionem penè deleti fuerunt. Caſtríſque Romanorum occupatis & direptis, Gothi ſpolia diuiſerunt. Profligati per hunc modum Romani infeliciſſima omniū pugna, quas octingentis ab annis feciſſent,Stilico interim ad eius ſtragis nuntium animo erat plurimum conſternato,præſertim quia intelligebat Gothos, omiſſo tranſitu in Gallias, in ſe confeſtim exercitum conuerſuros. Proinde exercitum reparaturus, ſupplementum ab Imperatore poſtulauit. Immiſit verò Honorius duces, qui dignam vltionem de perfidia Stiliconis ſumpſerunt. Eóque modo Stilico ipſe, qui (iuxta Oroſii verba) vt vnum puerum purpuram indueret, totius generis humani ſanguinem dedit, cum Eucherio filio,cui parabat imperium,eſt occiſus.

Romanis à Deo terror immiſſ' ob læſam Gothorum innocentiam.

Romanorum exercitus ab Alarico deletus.

Stilico cū filio trucidatur.

CAP. XI.

QVIPPE Alaricus aliquot dies tum recipiendis, tum ſubigendis vrbibus abſumpſit. Deinde ſuperato Apēnino Romā ducit, nullis obuiàm factis. Tandem vrbs Roma gētium domina,Chriſtianæ fidei domicilium, omni ope deſtituta capitur à Veſtrogotho Rege: qui etſi eſſet Arrianus, tamen longè mitius victoriam in deuictos hoſtes exercuit, quàm complures noſtri temporis Principes in ſubditos,& fideles ciues ſuam potentiam extendunt. Quamuis enim direpta fuerit Roma, tamen ſacris ædibus, & omnibus in eas confugientibus quadam incredibili pietate parcebatur: immò ipſi Gothi pleroſque Romanorum ſuis humeris in templa portauerunt, ne in cæteros milites minus clementes inciderent: quanquàm Hieronymus in Epiſtola de obitu Marcellæ ex rumore ſcribens affirmet, hāc

Roma ab Alarico capitur.

Alarici in deuictos hoſtes clementia.

Hieronymus.

vrbis Romæ direptionem non ſine graui ſeueritate,& tum magna armorum licentia perpetratam. Sed audiendi ſunt potius S. Auguſtinus, & Oroſius,qui hanc hiſtoriam ſibi magis compertam tradiderunt. Ille enim in tertio lib. de ciuitate Dei cap. XXVIII. Gothis admirandam clementiã tribuens inquit: Gothi tam multis Senatoribus pepercerunt, vt magis mirum ſit, quòd aliquos peremerunt. Hic verò Oroſius lib. VII. cap. XXVIII. miris exclamationibus in laudem Gothicæ gentis vtitur. Ibi enim videre licet, Gothos vehementer horruiſſe ſacrilegia, & non ſolùm ſacra vaſa aurea & argentea, magnitudine & pondere ac pulchritudine pretioſiſſima, in ſacras ædes retuliſſe, verùm etiam omnes tam Ethnicos, quàm Chriſtianos ad Sanctorum baſilicas confugere volẽtes, è medio interiectu Vrbis exertis vndique ad defenſionem gladiis ſaluos & liberos deduxiſſe. Præterea diuinum furorem ob nimiam eorum clementiam prouocatum, eodem tempore clariſſima Vrbis loca, quæ Gothi inflammare nequiuerunt, fulminibus diruiſſe: immò, vt nonnulli putant, ipſum Alaricum, quòd ſuperbam Romanorum laſciuiã, & blaſphemiam non ſatis corripuiſſet, breui extinxiſſe, quemadmodum olim illum Saulem Hebræum, quòd Amalechitis contra diuinam voluntatem pepercißet.

CAP. XII.

SIVE igitur paruo (vt inquit Oroſius) negotio, ſiue poſt paſſam à Romano populo (vt alii volunt) acerbiſſimam famem, Gothi ſub ductu Alarici Regis vrbem Romam, rerũm ad id temporis dominam occupauerunt, ab ea die (quã Calendarum Aprilis fuiſſe ſatis conſtat) deſtinata hactenus Romani imperii inclinatio inchoauit, anno videlicet à Chriſto nato quadringenteſimo duodecimo, ab Vrbe verò condita ſexageſimoquarto ſupra centeſimum & milleſimum: fuítque hæc ſecunda Romanæ vrbis captiuitas poſt illam, quam à Brenno Gallo olim paſſa fuit. At ſi inuicem comparentur Brenni, & Alarici victoriæ, ſuperat profectò Gothus gloria Gallum. Ille modicam adhuc Vrbem cepit, & paſtorales caſas eius flamma conſumpſit: hic gentium omnium Reginam. Ille arce fruſtratus, atque inde repulſus: hic tota potitus Vrbe, partim ſpoliatam,

Gothi Romam occupant.

Anno Chriſti 412. Anno conditæ Vrbis 1164. Brennus Gallus.

liatam,partim incenſam reliquit. Profecti Vrbe tertia die, quā ingreſſi fuerant Gothi,Campaniam,Lucaniam,& Brutios populati ſunt.Fretum poſteà traiicere,vt Siciliam diriperent, conatos, tēpeſtas exorta prohibuit, quæ nauibus alliſis aliquot cohortes abſumpſit.Ipſis interim in varias ſententias an regrediendum,vel progrediēdum eſſet diſtractis, moritur Alaricus, morbo correptus apud Coſentiam, anno vixdum à Romana direptione circumacto: quem gens iacturam ſepulchri plurimi facere ſolita,ne vltio aliqua in mortua oſſa poſſit exerceri,in deriuati amnis alueo cōdendum curauit, locello ditiſſima Regis ſupellectili completo. Et ne poſt eorum profectionem ſepulchrum eius ab incolis ſciri poſſet,amne in curſum reſtituto,foſſores,qui operi interfuerant,trucidârunt.

Alarici mors.

CAP. XIII.

ATHAVLPHO deinde mortui Alarici conſanguineo publica Gothorū ſententia regni Gothici adminiſtratio defertur: qui etſi proceritate ſtaturæ minus conſpicuus erat, tamen forma,& mētis vigore nulli cedere videbatur. Hic ſuſcepto regno iter denuò Romam reflexit, eamque denuò ſpoliauit, Imperatore Honorio nihil reſiſtere audente, cuius & germanā Gallam Placidam,Theodoſii Imperatoris ex altera vxore filiam, Vrbe captiuam abduxit: quam tamen ob generis nobilitatem,formæque pulchritudinem, & caſtitatis integritatem,apud Forum Cornelii ſuo matrimonio copulauit,vt gētes,hac ſocietate comperta,quaſi adunata Gothis Repub. efficacius terrerentur. Honoriúmque Auguſtum, quamuis opibus exhauſtum, quaſi cognatum grato animo proſequebatur,plurimum ad id per prudentem coniugē Placidam inclinatus. Tradit enim Oroſius ex beatiſſimi Hieronymi teſtimonio, Barchinonenſem virum nobilem narraſſe: Cōcupiuit aliquādo Athaulphus,Roma funditus euerſa, alteram ædificare Vrbem, quæ in locū demortui nominis Roma-

Athaulphus 54 Rex externus.

Galla placida.

Athaulphus Romam euertere, & in eius locū Gothiam ædificare propoſuit.

ni Gothicũ referret, & quemadmodum ea ciuitas Gothia Ro-
mæ ſuffecta eſſet, ſic & ipſe nouæ conditor Vrbis in Auguſtorũ
ſurrogatus locum, poſteris imperii cognomentum relinqueret
Athaulphorum. Sed Placidæ coniugis cõſilio perſuaſus, quod
mente conceperat omiſit. Hæc enim maritum à propoſito re-
uocatura, ad eius memoriam reuocauit, quomodo Romanum
nomen multis & præclariſſimis geſtis ad tantam ſublimitatem
aſcẽderat, vt nequaquàm poſſit aliqua gens eius geſta ſuperare,
aut æquare. Proinde Athaulphus intantum mutauit ſententiã,
vt Romanæ dignitatis, cuius nequiret eſſe imitator, fore opta-
uerit reſtitutor. Præterea ne quicquam omitteret, quod Galla
Placida ab eo poſtularet, Honorio Imperatori libertatem, &
pacem conceſſit, Romámque, & totam Italiã, quam in manibus
habebat, ei per ſummam & nimiam amicitiam, ac liberalitatem
reſtituit, aut potius donauit. Itaque cõſtituta cum Honorio
pace, Italiáque relicta, Athaulphus tota Gothorum gẽte comi-
tatus in Gallias trãſitum accelerauit, inimicos Romani imperii
Sueuos, Alanos, Francos, Vandalos, qui tunc eas trãſito Rhe-
no iuxta Stiliconis machinationem occupauerant, expugnatu-
rus. Cuius aduentum Sueui, & Alani formidantes, iunctis vi-
ribus in Hiſpanias tranſiuerunt. Franci verò ad Pariſios tranſ-
lati ſunt: vbi nomen ſuum inuehentes, regnum fundauerunt,
quod per incrementa plurima hodie quoque floret. Sed Van-
dali audito Gothorũ ex Italia tranſitu, memores adhuc ex rela-
tione maiorum ſuorum, quid incommodi dudum à Gothis, &
Rege eorum Geberico (de quo anteà diximus) ſuſtinuerunt,
non expectato eorum aduentu, in vlteriora Hiſpaniarum con-
tenderunt.

ATHAulphus omnia cõſilio Placidę coniugis faciebat.

Athaulphus romam & totam Italiam donauit Honorio Imperatori.

Athaulphus in Gallias mouit.

CAP. XIIII.

Athaulphus fit Rex Galliarũ.

TALI ergo modo Galliæ venienti Atha-
ulpho patuere, ipſi'que vt domino, & Regi
paruerunt. Sed Athaulphus quamuis iam
confirmatus eſſet in regno Galliarum, atta-
men quemadmodũ prius Romam, & to-
tam Italiam in manus illius Honorii Im-
peratoris, quem hiſtorici inertiſſimũ fuiſ-
ſe affirmant, liberè reſtituerat, ita nunc Gallias ſuorum Gothorũ
laboribus,

laboribus & periculis acquiſitas, expulſis inde fortiſſimis gentibus, ad manus eiuſdem Imperatoris gratis donare non dubitauit. Déinde cùm compertam habuiſſet Vandalorum in Hiſpania tyrannidem, ſtatuit oppreſſæ Hiſpaniæ tam contra Vandalos, quàm contra quoſcunque barbaros opportunum auxilium afferre. Itaque imbelli turba Barchinone relicta, mouit in Vandalos, ſæpiúſque manus cum illis conſeruit, antequàm eos importunè pugnando ſuperaret. Interim euénit, vt quædam conditiones, quæ in pactis habebantur, ab Honorio minimè præſtarentur. Cœpit in Italiam reſpicere, vt eò remearet, armis recuperaturus, quod per imprudentiam amiſerat. Sed audiens poſt ſuum abſceſſum alpium clauſtra ab Imperatore communita, tacitam in corde indignationem reprimens, in Hiſpaniam vlteriorem tranſire diſpoſuit, inde in Africam tranſmiſſurus. Sed hoc eius propoſitum multæ variæ'que difficultates vndecunque emergentes impediuerunt. Nam Imperator Honorius, cùm iam Athaulphi beneficio liberam teneret Italiam, & Gallias, cogitauit per ſummam ingratitudinem, quomodo Athaulphum ex Hiſpaniis eiiceret, Gothorúmque nomen penitus inde amoueret. Sed non erat tam fluxa fides Hiſpanorum, vt ſinerent Gothos tanta iniuria per ingratiſſimum Imperatorem affici. Iam enim ſedes ibi fata quietas pro ſempiterna Gothici regni gloria diſponebant. Igitur Conſtantinus ab Honorio magiſter militum deſignatus, magno apparatu exercitum in Athaulphum expediuit. Quo comperto Athaulphus indignatione non mediocri perculſus, quòd Romanus Imperator, cui ipſe pepercerat, cui libertatem reddiderat, cui Romam, Italiam, & Gallias ſubiecerat, in ſe mitteret exercitum, nullo germanæ (quam coniugem tenebat) reſpectu, nulláque fœderis, aut tantorum beneficiorum contemplatione. Igitur autoritatem, & fauores pro euertendo tam ingrato Principe ſibi comparaturus, Athalum quendam Romanum in Imperatorē (teſte Blondo) erexit: qui Athalus in Hiſpaniam vſque Bethycam nauigio aduectus, iudices in Africam miſit. Sed cùm non ſatis prudenter ſibi proſpiceret, ab Honorianis ſuperatus, ad infelicem fortunam eſt reſeruatus. Attamen hanc eandem Athali ſublimationem

ATHAulphus Gallias Honorio imprudenter donat.

Honorius erga Athaulphū ingratus.

Athaulphus in Hiſpaniā mouit.

Honorius contra Athaulphū

Athalus Romanorum Imperator ab Athaulpho creat.

Procopius Alarico tribuere videtur. Déinde Athaulphus potentem exercitum conſcipturus, Gothorum proceres, vt ſecũ in bellum proficiſcerentur, conuocauit. Sed minimè parêre voluerunt, aſſerentes ipſum vnius mulierculæ blandimẽtis delinitum Imperatori Romano, quem in manibus habuerat, eiúſque delendi facultatem acceperat, pepercíſſet, & omnem Gothicæ militiæ fructum in eum imprudentiſſimè trãſtuliſſet. Igitur tali Gothorum indignatione paulatim gliſcente, tumultus exoritur, & eouſque eorum animi excreuerũt, vt ad caput Regis perueniret.

Athaulphi cædes.

Ille enim à concitatis ſimul & indignantibus proceribus impetitus trucidatur: qui ſi potius ſapientes viros, quàm ſuæ mulieris blãditias attendiſſet, diu felicitérque regnaſſet, & Romanum imperium Hiſpanorum nationi ſubieciſſet.

CAP. XV.

Sigericus 55. Rex Gothorum externus.

SIGERICVS, abſumpto fatorũ violentia Athaulpho, Rex à Gothis conſtituitur. Hunc enim, quia ſemper viſus fuerat Romanorum conatibus obniti, præcipua veneratione colebant, exiſtimantes ipſum potius honeſta bella, quàm turpẽ pacem cum Romanis ingredi velle.

Conſtantius comes cõtra Gothos.

Tunc enim comes Conſtantius, etſi maximis Romanorum armis inſtructus ad bellum contra Gothos procederet, conabatur tamen omnibus ingeniis efficere, vt Gothi aliquas pacis conditiones admittere vellent: in quas cùm Sigericum proponſiorem attenderẽt, pœnitentiam egerunt, ſe Regiam dignitatem ad ipſum deuoluiſſe.

Gothi à pace et quiete abhorrent.

Magnoperè enim à pace, & quieté abhorrebant, dudum experti, maius damnum ab inſidioſa Romanorum pace, quàm ex acerrimis bellis, quæ cum potentiſſimis Principibus geſſerant, prodiiſſe. Próinde Sigericum, cùm ſe mollius, ſiue remiſſius in re militari gereret, pacíſque conditiones enixius amplecteretur, primùm inſidiis, déinde aperta vi eum circumuenientes trucidauerunt.

Sigericus occiditur.

Ita exoſa Gothicæ genti quies erat, quòd ad ſumma quæque comprehendenda,

hendenda belli ardor, & fiducia virium illam animaret: immò tantos animos illi fecerat Vrbs occupata, & Italia in manibus habita, quam ſe ſponte, & tam faciliter deſeruiſſe dolebat.

CAP. XVI.

VALLIA deinde in demortui Sigerici locum concordibus Gothorum ſuffragiis Rex ſurrogatur: qui etſi pronior ad pacem, quàm ad bellum eſſet, veritus tamen priorũ Regũ caſum, deliberauit potius ſuos proceres, & populos in bellorum diſcrimina educere, quàm ab eis (cùm tam pertinaces quietis & pacis oſores eſſent) ad aperta vitæ pericula deduci. Quocirca magnam eorum manũ claſſe armíſque inſtructam, in Africam tranſmittere contendit. Sed hi omnes in Gaditano freto periclitati (nullo ex eis euadente) perierunt. Territus ergo eo maximo & aperto Dei iudicio Vallia, non eſt auſus denuò bellum in Africam transferre, memoriǽque ſubiecit illam inſignem cladem, quam Gothi pridẽ ſub Alarico in Siciliam tranſituri ſuſtinuerunt. Próinde perſuaſis Gothorum proceribus, & conſentientibus, pacem cum Honorio Imperatore datis hinc inde lectiſſimis obſidibus conſtituit, & Gallam Placidam, quam poſt Athaulphi mortem honorificè apud ſe, honeſtéque habuerat, fratri reddidit, ſocietatem belli contra cæteras gentes, quæ Hiſpanias occupauerant, pollicitus. Ea pace firmata, Honorius Conſtantio Cæſari deſignato eandem Gallam Placidam ſororem matrimonio copulauit: ex qua Valentinianum eius nominis tertium ſuſcepit. Exinde Vallia & Conſtantius (vt in fœdere conſtitutum erat) coniunctis copiis in Alanorũ gentem ducentes, eam apud Emeritam Luſitaniæ metropolim incolentem inuaſerũt. Proditum enim eſt in Romanorum hiſtoriis, complures gẽtes (duce Conſtantio, Conſtantini tyrãni filio) Pirenæi clauſtra protẽtibus Honorianis ingreſſas, & illico vlterioris Hiſpaniæ prouincias inter ſe ſortitas fuiſſe: ſolíſque Vandalis Bethyca, Ala-

Vallia 56. Rex externus.

Gothi in Africã tranſituri periclitantur.

Gothi et Honorius cõfœderãtur, & Galla Placida fratri reſtituitur.

Galla Conſtantio nubit.

Valẽtinianus tertius naſcitur.

Emerita Luſitaniæ metropolis.

Gentes diuerſæ Hiſpanias occupauere.

nis Sueuíſque Luſitania ſorte obuénit. Et ſorte iterum inter Alanos, & Sueuos ducta, hi Vlixbonam, ſiue Olyſſipponem, & quicquid vltrà pertinet ad Bethycam: illi Emeritam cum omni Gallicia obtinuerunt. Soli tamen Cantabri & Aſtures, Galliciæ prouinciæ populi, in Romanorum fide permanſerunt.

CAP. XVII.

Hiſpania in libertatem per Gothos ſurrexit.

VNDE ſatis apparet, quantis calamitatibus & vexationibus opprimebatur inclyta natio Hiſpanorum ante Gothorum imperium: ſub quo non ſolùm liberata fuit ab ab omni exterarum gentium incurſu, ſed in eam amplitudinem & gloriam aſcendit, vt nunc aut præcipua, aut inter præcipuas totius orbis nationes meritò exiſtimetur.

Vallia contra Alanos ei Sueuos.

Primum igitur bellum Valliæ, poſt inita cum Romanis fœdera, erat contra Alanos, & Sueuos, in quos vnà cum Conſtantio Honorii genero validum exercitũ eduxit, eos'que graui prælio apud Emeritam (interfecto eorum Rege Achace) ſuperauit.

Achaces Alanorum Rex.

Fuit autem ea victoria cæteris gentibus Hiſpaniam diuexantibus maximo terrori, vt ſolicitè cogitarent, quomodo ſe à Gothorum potentia cum Romano imperio coniuncta defenſarẽt. Quamobrem miſſa ad Honorium legatione poſtulârunt, vt à Gothorum ſocietate diſcedens pacem ſecum conſtitueret, ipſóſque inter ſe ſineret bellorum euentum experiri, & ſe inuicem lacerare, futurum prudentiſſimè memorantes, vt apud quemcunque fuiſſet vel clades, vel victoria, Romanæ Reipublicæ inſtaurationi, amplitudiníque accederet.

Gothi hoſtes Romani imperij deleuerunt.

At tunc Honorius prudentior erat, quàm quòd ſibi tam pernicioſam à Gothis alienationẽ perſuaderi pateretur. Conſtantius enim conſors Occidentalis imperii ab Honorio aſſumptus, Auguſtus conſtituitur: qua dignitate prouectus, nihil magis vtile & neceſſarium duxit, quàm cum Vallia & Gothis fœdera dudum inita renouare, vt in Hiſpaniis reliquam gentium multitudinem delerent, aut effugarent. Itaque eidem Valliæ Toloſam cum aliquot Auxitanæ prouinciæ ciuitatibus ſubiecit: quæ tota regio

Vaſconia

Vaſconia Gothica lingua appellata fuit, id eſt Latinis verbis (teſte Blondo) Gothia Occidentalis. Ego autem puto Gothos Vaſgothiam, non Vaſconiam à principio dixiſſe: quod vocabulum quamuis vſque ad noſtram ætatem tenuerit, tamen magnam (vt conijcimus) mutationem in prouinciæ finibus fecit temporis longitudo. Vaſconia, id eſt, Vaſgothia.

CAP. XVIII.

DEINDE Vallia duodecimo anno regni ſui (teſte Iordane) videns Vandalos in ſuis finibus, id eſt, Hiſpaniæ ſolo, audaci temeritate ab interioribus partibus Galliæ, vbi eos dudũ fugauerat Athaulphus, egreſſos, cuncta deprædando vaſtare, mox contra eos grandi contracto exercitu proceſſit. Quod cùm reſciſſent, timerentque Vandali, de mutandis ſedibus cogitare cœperunt. Iamque Romani imperii fato expoſcente, à Bonifacio comite Gizericus Rex Vandalorum in Africam inuitatur: à quo etiam multa prece exorati ſunt Vandali, vt ſiue mallent ſtipendia, ſiue prædam vrbium, ſiue ipſas Africæ vrbes, in præmium acciperent, vt opem illi aduerſus Imperatorem, præſidiáque afferrent. Itaque Gizericus oblatam illico conditionem amplexus, Vandalos cum vxoribus, & liberis, omníque ſupellectili, factáque per tot annos in Galliis & Hiſpaniis præda, nauibus imponens, per fretum Gaditanum tranſmiſit in Africam, non magis Bonifacio auxilium allaturus, quàm nouas ſedes in ea regione occupaturus. Alani autem, & Sueui manſère apud captas in Luſitania regiones, donec diſtinctis poſteà temporibus ad ſuos protectores Veſgothos confugerent in Bethycam, quam ipſi Gothi diſceſſu Vandalorum vacuam obtinuerunt. Sed fortè operæpretium fuerit oſtendere, qua neceſſitate ductus fuerit Bonifacius, optimus quidem Romanæ militiæ in Africa dux, Vandalos in auxilium contra Imperatorem inuocare. Erat enim origine Thrax, ſed morum humanitate præclarus, quem in Africa tribunum & comitem beatus Auguſtinus Epiſcopus Hipponenſis ſummè dilexiſſe videtur. Sed inter hunc Boni-

Vandali à Gothis in Africã fugantur.

Bonifacius Vãdalos in Africam vocat.

Gizericus Rex vandalorum.

Bethyca.

S. Auguſtinus Epũs Hipponenſis.

Bonifacius & Caſtinus inimici.

facium & Caſtinum Conſulem Romanum, tanta controuerſia ob æmulationem virtutis incidit, vt neceſſe fuerit, vniuerſam Rempub. ob priuatum eorum odium periclitari. Extant cõplures ipſius S. Auguſtini Epiſcopi epiſtolæ ad Bonifacium, & Caſtinum, quibus ſummoperè conatur eos ad concordiam reuocare. Sed quemadmodum tranſitus à gratia in odium quàm facilis eſſe ſolet, ita difficilè ab odio reditur in gratiam. Similis quoque inimicitia inter eundem Caſtinum & AEcium ſuborta, occaſionem præſtitit, vt AEcius Attilam, & Hunnos ad extremam Italiæ ruinam (vt ſuprà diximus) inuitaret.

AEcius Attilã in Italiam vocauit, vt ſupra lib. 9. cap. 4.

CAP. XIX.

ET quia Alanorum nomen hoc tẽpore multam in hiſtoria memoriã habet, quòd Sueuis frequenter iuncti fuerint, ſiue cùm Rhenum tranſirent, ſiue cùm Gallias infeſtarent, ſiue cùm Hiſpanas prouincias inuaderent, nonnulla de eorũ origine cõmemorabimus. Sueuorum quidẽ natio in Germania vſque hodie notiſſima eſt: quãuis etiam dubitari poſſit, an ipſa ex Sueonia Septentrionali originem ducat. Inquit enim Lucanus:

Alani vnde venerunt.

Sueui.

Lucanus.

Fundit ab extremo flauos Aquilone Sueuos.

Non enim Sueui, qui vulgò Suaui dicuntur, in extremo Aquilonis habitant. At Alani qui fuerunt, aut vnde venerunt, maius dubium eſt. Ptolemæus in Aſia longè ad Orientem inter Scythicas nationes deſcribit Alanos montes, & populos: ſed an ea gens populariter egreſſa nouas ſedes quæſiuerit, nemo dicit. Gothorum, Gepidarum, Hunnorum, Bulgarorum, Vngarorũ, Longobardorum, Turcorum, Tartarorũ irruptiones tenemus certis autoribus, tempora ſignantur, nominantur duces, & quò venerunt commemoratur: de Alanis autem, quãdo, & quibus ducibus ſunt egreſſi, dubitatur: niſi quòd Moſcouitæ à nõnullis Roxalani dicuntur, quaſi dicendum eſſet Ruſſi Alani. Aut ſi ad illam gentium vaginam, Scandianam inſulam, referenda fuerit Alanorum origo, credi poteſt eos Alandos fuiſſe, qui in inſulis inter Scandiam & Finningiam habitant, & in vicinam Ruſſiam antiquiſſimo tempore commigraſſe. Facit inopia ſcriptorum

Roxalani Moſcouitę dicuntur.

antiquorum, vt diuinare oporteat in his, & ſimilibus rebus, in quibus libenter ſum ceſſurus probabiliora afferenti. Procopius tamen diſſimulandus non eſt, qui in tertio libro de bello Vandalico Alanos Gothicum eſſe genus apertè fatetur. Ioſephus autem ſeptimo lib. belli Iudaici cap. XLII. affirmat ipſos Scythas eſſe, & iuxta flumen Tanaim, & Mæotides paludes ſedes habere. Sed ad propoſitum redeamus. Vallia Gothorũ Rex adeò cum ſuis Gothis (teſte Iordane) in Vandalos concitatus erat, vt voluiſſet etiam eos in Africa perſequi, niſi eum caſus, qui dudum Alarico ad Africam tendenti cõtigerat, reuocaſſet. Quocirca contentus eos incruenta victoria ſuperaſſe, & profligaſſe, Toloſam reuertitur. Deinde poſt diuturnum, ſed parum tranquillum regnum, rebus exceſſit humanis.

CAP. XX.

THEODERICVS deinde poſt potẽtiſſimi Valliæ Regis fata à Gothis in regni ſoliũ ſublimatus eſt, magna totius Romanæ Reipublicæ ſalute. Niſi enim talis, tantúſque Rex Gothis atque Hiſpanis eo tẽpore contigiſſet, non ſolùm de Hiſpania, ſed Gallia, & Italia, atque toto Romano imperio tunc actum fuiſſet. Enimuerò ille Attila diuinæ iracũdiæ flagellũ, cuius ſuprà meminimus, volens Romanum imperium aut ſibi ſubiicere, aut penitus extinguere, miſſis legatis ad hunc Theodericum Gothorũ Regem, omni ingenio & aſtutia (quemadmodum diximus) conabatur eum à Romano Imperatore Valentiniano in ſuas partes attrahere. Sed tunc Theodericus non ſolùm Gothica fortitudine, ſed Hiſpanica prudentia animatus, callidiſſimi hoſtis legatione contempta, ſeſe partibus Imperatoris (cuius etiam tunc legati aderant) addixit. Quod ſi fortè non feciſſet, profectò illa Cathalanica pugna non libertatem, ſed perpetuam ſeruitutẽ Occidentali imperio peperiſſet. Erat hic Theodericus homo ſumma moderatione compoſitus, animi corporíſque dotibus inſi-

THEodericus 57. Rex externus.

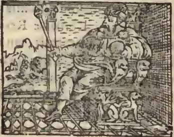
Attilæ aſtutia. Libro 9. ca. 3.

Theoderici inſignis modeſtia.

gnis: qui etſi à Romanis,Romanorúmque Imperatoribus gra=
uibus iniurijs affectus eſſet,vtpote eorum importunis bellis la=
ceſſitus,attamen cùm videret extremam ruinam Romano im=
perio,& toti Italiæ ab Attila Hunnorũ Rege imminere, omniũ
præteritarũ iniuriarũ penitus oblîtus ſeipſum, & totius Hiſpa=
niæ vires contra tam formidabilem hoſtem obiecit. Nam edu=
Campi Cathalanici. cto ex Gothis & Hiſpanis exercitu, tam viribus valido, quàm
numero hominum vix comprehenſibili, ad campos Cathala=
nicos pro Romani imperii libertate pugnaturus acceſſit: in quo
quidem cruentiſſimo prælio quãtum præſtiterit,pugna illa At=
Lib.9.ca.5. tilana, quæ à nobis ſuperius eſt commemorata, ſatis oſtendit.
Cùm enim Theodericus exercitũ exhortaturus hinc inde diſ=
curreret,equo delapſus,pedibúſque ſuorum conculcatus,vitam
præmatura ſenectute concluſit, victoria tamen apud Gothos,
& Romanos remanente.

CAP. XXI.

Thoriſmundus 58. Rex externus.

THORISMVNDVS autẽ Theoderici Regis fi=
lius,patrem in bellum Ca=
thalanicum ſecutus,magna for=
titudinis opera cõtra Hunnos,
eorúmque cõfœderatos, & bel=
li ſocios oſtendit. Nam ſumpto
ſecum AEcio Romanæ militiæ
duce,primùm Attilanos ab opportuno loco, in quo ſibi felicẽ
belli exitum polliceri videbantur,eiecit, déinde eos pugnando
inſecutus,non anteà cedentes cædere deſtitit,quàm atra nocte à
pertinaci pugna ceſſare cogeretur. Qua irruente,cùm crederet
THoriſmundi in bello Attilano periculũ. ſe ad propria agmina redire,ad hoſtium carpẽta ignarus incur=
rit: quem fortiter dimicantem,quidam capite vulnerato, equo
deiecit. Sed ſuorum, qui aderant, prouidentia liberatus, à
AEcij periculũ. præliandi propoſito ceſſauit. AEcius verò ſimili noctis confu=
ſione à ſuis caſtris auulſus, cùm inter medios hoſtes vagaretur,
magna formidine affectus eſt, ne ab hoſtibus circumuentus
caperetur. Tandem ad ſocia caſtra perueniens, reliquum no=
ctis ſcutorũ defenſione tranſegit. Poſtera die luce exorta cùm
campi

campi cadaueribus pleni eſſent, & Gothi ſe victores putarent,
admirari cœperunt vbinam eſſet Theodericus. Quocirca diu=
tius inter denſiſſima cadauera inquirentes, tandem inuenerunt,
inuentúmque cantibus honorabant, atque inimicis inſpectan=
tibus abſtulerunt. Videres Gothorum globos diſſonis voci=
bus concrepare, atque inter furentia bella Regio funeri piam
reddidiſſe culturam: fundebantur quidem lachrymæ, ſed quæ
à viris fortibus impendi ſolent. Mors itaque erat non tantum
moleſta, quantum glorioſa, ad quam etiam hoſtium ſuperbia
frangi putabatur, quãdo Regis efferri cadauer cum ſuis inſigni=
bus inſpiciebant. Siquidem Gothi Theoderico adhuc iuſta
ſoluentes, armis inſonantibus Regiam deferũt maieſtatem: for=
tiſſimúſque Thoriſmundus ad manes chariſſimi patris (vt dece=
bat) exequias eſt proſecutus. Quod poſtquàm peractũ eſt, orbi=
tatis dolore commotus, & virtutis impetu, qua valebat, in Hun=
norum reliquias paternam necem vindicare conſtituit. Tunc
Góthi tam pertinacibus animis Hunnorum cateruas inuadũt,
vt Attilam penè trucidaſſent, niſi prouidus effugiſſet, & ſe ſuóſ=
que illico intra ſepta caſtrorum, quæ plauſtris vallata habebat,
incluſiſſet: in quibus etſi fragile eſſet munimentum, tamẽ quæ=
ſierunt ſubſidium vitæ, quibus paulò antè turres, & mœnia
obſiſtere nequiuerunt.

Theoderici fu- nus.

Thoriſmũdus i Attilam vindi care ꝓpoſuit.

CAP. XXII.

ITAQVE Thoriſmũdus nõ ſolùm mor
tem patris ſeueriter vindicaſſet, verùm etiã
Attilam, & totam eius potẽtiam deleuiſſet,
niſi AEcii conſilio in medio belli ardore à
propoſito reuocatus fuiſſet. Is enim me=
tuens, ne, Hunnis funditus interemptis, à
Gothis Romanum imperium premere=
tur, perſuadet Thoriſmundo, vt ad ſedes proprias remearet, re=
gnúmque à patre relictum quãtocyus arriperet, ne eius germa=
ni, ſumptis paternis opibus, regnum Veſtrogothorum occupa=
rent, grauitérque dehinc cum ſuis, atque infeliciter pugnaret.
Quo conſilio non ambiguè (vt datũ eſt) ſed pro ſua potius vti=
litate ſuſcepto, relictis Hunnis redit in Hiſpanias. Sic hu=
mana fragilitas dum ſe ſuſpicionibus permittit, magnam

Aecij aſtutius quàm vtilius conſilium.

magnarũ rerum occaſionem imprudẽter amittit. Itaque Thoriſmundus Regia maieſtate ſubuectus, Toloſam ingreditur. Hic licet fratrum,& fortiſſimorum cõſanguineorum turba ſuſſultus eſſet, attamen ſui regni initia tam ſapienter moderatus eſt, vt nullius reperiret de regni ſucceſſione certamen. Nec lõgè pòſt Attila non leuiorem belli molẽ in Alanos mouere contendit,vt illis ſuperatis fortior in Gothos progrederetur. Sed Thoriſmũdus fraudem Attilæ pari ingenio præſentiẽs, ad Alanos, collecto in eorum defenſionem exercitu, iter accelerauit, ibíque ſuperueniẽtis Attilæ motibus præparatus occurrit: cõſertóque prælio, penè ſimiliter de eo victoriã, vt prius in cãpis Cathalanicis, reportauit:fugatúmque à partibus ſuis, in ſedes proprias omni ſpe victoriæ fruſtratum profligauit. Sic Attila famigeratiſſimus,& multis victorijs inclytus, dum quærit famã amiſſæ victoriæ recuperare,geminatam cõtraxit infamiam, ingloriúſque receſſit. Thoriſmundus autem profligato tam acri hoſte, ad Toloſam cum incruenta victoria, & ſaluo exercitu remeauit. Deinde compoſita inter ſuos pace, tertio anno regni ſui ægrotans,dum ſanguinem de vena tollit, à proprio cliẽte (ſubtractis anteà armis) trucidatur: vna tamen manu, quam liberam habebat, ſcabellum tenens,aliquot ex inſidiantibus repreſſit, & occîdit.

Thoriſmũdus à proprio ſeruo occiſus.

CAP. XXIII.

THEodericus 59. Rex externus.

THEODERICVS præmortui Thoriſmundi frater, & in regno Gothorum ſucceſſor, etſi ad Regiæ maieſtatis officia dignus ab omnibus iudicaretur, tamẽ hanc ſuæ claritatis æſtimationem plurimũ imminuit illa eius ambitio, qua regnum occiſioni fratris cooperãdo præoccupare, quàm expectare malebat. Sed quod ille commiſit in fratrẽ, coactus eſt à cognato ſuſtinere. Riciarius nãque Sueuorum Rex, cùm conſyderaret huius Theoderici regnum per inſidias, atque fraternam cædem occupatum, occaſionem

Riciarius Sueuorum Rex.

ſionem dediſſe magnæ in Gothica gente cõtrouerſiæ, ſtatuit re- gnum eius domeſtica diſcordia labefactatum impugnare. Non enim contentus eſſe voluit Gallicia, quam à principio beneficio Gothorum poſſederat, Luſitaniam vicinã, & omnes Hiſpanias ſibi ſubiicere cogitabat. Theodericus, cõperta Sueui Regis inſo lentia, cõtinuò miſſis legatis eũ pacificè monere curauit, vt nõ ſolùm ab alienis finibus abiret, verùm etiam nec auderet ea at- tentare, quibus nihil præter perpetuum odium, & irreparabi- le damnum aſſequeretur. Ille verò animo prætumido reſpõ- dit: Si hîc murmuras, & me venire cauſaris, Toloſam, vbi tu ſedes, veniam: ibi ſi poteris reſiſte. Theodericus autem diſſi- mulanter iactabundi hominis verba excipiens, mox contractis copiis mouit in Sueuorum Regem. Ventum eſt ad certamen apud Vrbium amnẽ, qui inter Aſturicam & Iberiam fluit, ibí- que fortiter pugnans iuſtior Gothorũ pars victoriam aſſecuta eſt, Sueuorúmque gentes penè cunctas, vſque ad internecio- nem proſtrauit.

Sueuorum gẽs penè ad inter- necionẽ pro- ſtrata à Gothis

CAP. XXIIII.

RICIARIVS igitur cernens victoriam ad hoſtes inclinari, fuga ſibi conſulturus na- uiculam arripuit. Sed tempeſtas nuſquam abire paſſa fugientem reiecit in litus: vbi à Gothis comprehẽſus ad Theoderici manus viuus peruénit: à quo mox ob ſuæ temerita- tis perfidiam capite plexus occiditur. Sueuis tamen, qui poſt tam cruentam cædem ſupererant, indulgentiſſi- ma clementia pepercit. Quibus fidelem hominem Athulphũ præficiens, iuſſit, vt promiſſæ fidei rationem haberet, & quòd acceptum tantæ liberalitatis beneficium obſequio, non ingrati- tudine compenſaret. Quod quamuis ſe integrè facturum pol- liceretur, tamen cæca dominandi ambitione correptus, Theo- derico Regi rebellans Sueuorum regnum occupauit. Quo- circa Theodericus cõtractas denuò copias in rebellẽ, & eius cõ- plices emittere curauit, exeuntémque in pugnam facilè ſupe- rauit. Captus enim, & in triumphum ductus, fortunæ ludibria pati cogebatur, quia maluit Rex eſſe ridiculus, quàm præfectus

Riciarius ſupe- ratus et occiſus

Gothorum cle- mentia.

Athulphus Sue uis præficitur, & rebellat.

Athulphus ſuperatus occiditur.

ſub potente Rege magnificus. Igitur ob perfidiam vita pariter & regno priuatus, documentum ad poſteros tranſmiſit, ne quis Principum humanitate & clementia facilè abutatur, aut dominorum manſuetudinem & longanimitatem contemnendam putet. Tunc Sueui rectoris ſui nece comperta, pontifices, & ſacerdotes ſuos ad Theodericum pro venia impetranda ſupplices miſerunt: quos ille ob pontificalem reuerentiam ſuſcipiens; non ſolùm impunitatem Sueuis indulſit, ſed vt ſibi de ſuo genere Principem conſtituerent conceſſit: quod & factum eſt. Confeſtim enim Reſimundum ſibi Sueui Principem creauerunt: qui tranquilla temporum pace gauiſus, ſuis quidem præfuit, ſed ſuperiorem Gothorum poteſtatē recognouit: per quæ tempora Theodericus decimotertio regni ſui anno occubuit, vitā pariter & temporalis regni gloriam reliquens. Hîc tamen attendendum eſt, Hiſpanam hiſtoriam, quam Valerius ſcripſit, non rectè affirmare, quòd Eudoxa Imperatrix hunc Theodericum ex Hiſpania, ad vindicandam ſui mariti Valentiniani Imperatoris necem, ad Romam vſque aduocaſſet, ipſéque vocationi ſatiſfaciens, non modò Vrbi, ſed toti ferè Italiæ graues calamitates induxiſſet. Sed erat Genſericus Vandalorum Rex, qui ex Africa per Eudoxam inuitatus, vrbem Romam intolerabilibus calamitatibus affecit.

Pontificū apud Gothos veneratio.

Reſimūdū Gothus Sueuis præficit.

THEoderici mors.

Valerii Hiſpani error in hiſtoria.

Genſericus Vādalorum Rex ab Eudoxa vocatur in Italiam.

CAP. XXV.

EVRICVS déinde Theoderici frater, atque in regno ſucceſſor, tēpora minus turbata expertus eſt. Quippe cùm Romani eodem tempore ciuili diſcordia laborarent; aliorum Regum & Principum quieti, quam turbare conſueuerant, melius conſuluerunt. Multi enim ad Romanum imperium aſpirauere poſt occiſum Valētinianū, quem miles A Ecii nuper iuſſu Imperatoris occiſi trucidauit. Maximus enim tyrannico more imperium inuaſit, Eudoxámque Imperatricem ſibi inuitam copulauit. Sed is audito Genſerici Vandalorū Regis aduentu,

Euricus 60. rex externus.

Valentinianus à milite Aecij occiſus.

Maximus imperium inuaſit, et occiditur.

uentu, dum fuga euadere conaretur, ab Vrſo milite Romano occiſus eſt. Deinde Maiorianus Occidentale imperium occupans, parum imperauit, occiſus paulò pòſt in bello, quod ſuſceperat in Alanos Galliæ vaſtatores. Inde Anthemius Martiani Orientalis Imperatoris beneficio in ſceptra Romana ſucceſſit. Nec multò pòſt Olibrius quidã imperare contendit. Demum poſt omnes Auguſtus (quem alii Auguſtulum vocant) imperium aſſumpſit. Vacabátque exinde Occidentale imperiũ per annos pluſquàm trecentos, vſque ad Carolum Magnum Germanorum, Francorúmque Regem. Intereà Euricus tam crebram Romanorum Principum mutationem conſyderans, Gallias ſibi ſubiicere cõtendit. Quod comperiens Anthemius, qui ſe Imperatorem geſſit, ad Britonum auxilia confúgit: quorum Rex Riothinus cum duodecim millibus armatorum in Biturigenſem ciuitatem contra Euricum pugnaturus aduenit. At Euricus innumerum ducens exercitum, diu contra eum pugnauit, & tandem (antequàm Romani cum eo coniungerẽtur) ſuperauit, adeóque proſtrauit, vt maiore exercitus parte amiſſa, ad Burgundionum gentem Romanis confœderatam fugere compelleretur.

Maiorianus imperium occupat, & occiditur.
Anthemius ad imperium peruenit.
Olibrius imp.
Auguſtus ſiue Auguſtulus.
Imperium treceñtis annis vacat.
Carolus Magnus.
Riothinus Rex Britonum.
Euricus contra Romanũ Imp. triumphat.

CAP. XXVI.

EVRICVS verò Aruerniam Galliæ ciuitatem occupauit. Ita per quamcunque occaſionem Gothi paulatim ſuum imperium propagauere, vt ſi non omnes, ſaltem potiores terras per Hiſpaniam, & Gallias, præter ſolam prouinciam Narbonenſem, & nõnullas illi vicinas poſſiderent. Hoc eſt enim illud tempus, quo Romani Hiſpanias, Galliáſque amiſerũt, nec vnquam poſteà recuperauerunt, & in Galliis Francorum, Germanorum, Burgundionum, Vandalorum, & in Hiſpania Veſtrogothorum orta ſunt noua regna: quorum omnium præcipuũ erat Gothorũ, quẽadmodũ hoc noſtro æuo ipſa Hiſpania, in qua ſedes elegerãt, nulli felici regioni ſecũda eſſe videtur. Debẽt igitur vniuerſa Hiſpaniarũ & Galliarũ regna Gothicæ gẽtis fortitudini nõ paruas gratias, ꝙ tũc primùm per eam à duro Romanorũ imperio liberata, nunquàm poſteà libertatẽ amiſerunt,

Gothi ſuum imperium propagauere.
Romanis Hiſpaniæ & Galliæ per Gothos ademptæ.
Gothorum regnũ per Hiſpaniam & Galliã præcipuũ.
Gothi Hiſpaniarum & Galliarum liberatores.

ſed in maiorem gloriam conſcenderunt. De obitu huius Eu-
rici apud Didacum, ſiue Iacobum Valeram inueni, quòd con-
uocatis ad ſe proceribus ſuis prædixit, ſe ad nonum diem è vita
mortali tranſiturum. Impetrauítque ab illis, vt Alaricum filiũ
ſuum in regni ſolium collocarent: quem etiam multis optimis
conſiliis contra inſtantis temporis pericula præmunire curabat,
in primis vt Deum ſuper omnia diligeret, mandata eius cuſto-
diret, Dei miniſtros honoraret, ſine fidelium procerum conſi-
lio nihil arduum tentaret, ſubditos amaret, iuſtitiam coleret,
clementiam ſeruaret, omnibúſque ſe benignum & libera-
lem exhiberet. Déinde ſuperueniente nono die,
ex temporali regno ad æternum glorioſa
morte migrauit. Elatúſque eſt cum ſum-
mo honore, & publicis ac diutur-
nis lachrymis non ſecus ac
patriæ pater in ciuitate
Arelatenſi tu-
mulatus.

Eurici optima. conſilia.

Eurici mors.

IO. MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM SVEONVMQVE

Liber Decimuſſextus.

CAP. I.

Alaricus 61. rex externus.

OPTIMO IGITVR, ET PRVdenti patri Alaricus minus prudens ſucceſſit: qui defuncti patris virtutes, & monita minus exequi curauit, quàm imminentis temporis diſcrimina requirebant. Pacem enim, quam pater Euricus cum Clodoueo, aliâs Ludouico, Francorum Rege prudenter compoſuerat, imprudenter euertit. Cùm enim Clodoueus N. Romanum ducem Sueſſionis bello vrgeret, & ille tanto Regi impar bello victus ſuccumberet, ad Veſgothorum Regem Alaricum, qui Theoderici Oſtrogothorum, & Romanorũ, ac Italiæ Regis filiã coniugẽ habebat, ſupplex confugit. Quem cùm Alaricus cõtra Clodoueum defenderet, totam belli molem in ſe, & ſuos Veſtrogothos conuertit. Igitur

totis vtrinque viribus cõcurritur, & pertinaciſſimis animis pugnatur: tandem cadente Alarico, cedunt Gothi, occiſa maxima eorũ multitudine, vt teſtatur Rodericus Toletanus. Déinde Clodoueus victoria importunè vſus, victos longè latéque profligando, Tholoſam, & totam Franciam Gothicam, & quicquid anteà Euricus à Franciæ regno victrice manu acceperat, viribus & armis recuperauit, atque in ſuam poteſtatem redegit: fuiſſétque tunc de magna Hiſpaniæ parte actum, niſi Oſtro-

ALARicus 2. à Clodoueo ſuperatus cadit.

Clodoueus latè populatur Hiſpanias.

THEodericus Oſtrogothus Hiſpanias à Gallis liberat.

gothi ex Italia irrumpētes, periclitantibus cognatis Veſtrogothis neceſſariam opem præſto attuliſſent. Theodericus enim ipſorum Oſtrogothorum, & Italiæ Rex, vbi comperit Alaricum ſuccubuiſſe, bellum pro genero ſuſcepit in ſocerum, (tenebat enim filiam Clodouei coniugē) miſſóque duce cum expedito exercitu, graui bello Francis congreditur, atque adeò atrociter iniuriam Veſtrogothis illatam vindicauit, vt in vno prælio triginta Francorum millia (prout lib. IX. ſupradictum eſt) occiſa corruerent. Recuperatæ ſunt ea cruenta pugna (teſte Didaco Valera) omnes ciuitates, & terræ, quas Franci ſuperato Alarico occupauerant, & potentia Theoderici pro Amalrico filio Alarici conſeruatæ. Vnde eueniſſe credo, quòd apud Caſſiodorum inueniantur Theodorici decreta ad Hiſpaniarū gubernationē ædita. Extant & literæ ad magiſtratus in illis cōſtitutos datæ, quibus ſatis apparet Theodericū non ſolùm Romam, & Italiam prudenter rexiſſe, verùm etiam Hiſpaniarum terras à Francorum impugnatione liberas conſeruaſſe.

Francorum 30. millia ab Oſtrogothis occiſa.

THEodericus Italiā et Hiſpanias rexit.

CAP. II.

Amalricus 62. rex externus.

AMALRICVS vix puerilem etatem egreſſus, patri in campis Vagladenſibus in bello Gallico occiſo ſurrogatur in regnū Veſtrogothorum, aui materni (vt diximus lib. IX.) viribus defenſatus, alioquin intolerabili Francorum impetui nequaquàm reſiſtere valuiſſet. Aſſiduè enim Franci Veſgothis infeſti permanſêre. Erat quoque non minus formidabilis illa controuerſia, quam domi ſuſtinuit, diuiſis Gothorum animis in diuerſa erga diuerſos Principes vota. Pars enim mortui Alarici germanum Geſalaricum (quamuis illegitimo toro genitum) in regni ſolium euexit: in quo parū feliciter ad quatuor annos præſedit, & nonnulla prælia magis temere,

Geſalaricus 63. Rex externus.

temerè, quàm prudenter contra Francos attentauit: in quibus tandem periclitatus, vitā pariter & regnum amiſit. Cœperúntq; Franci Gothos, & Hiſpanos, tum propter infelicem Geſalarici fortunam, tum propter Amalrici pueritiam contemnere, copiáſque, quibus eos opprimerent, comparare. Quo comperto Theodericus Oſtrogothorum atque Italiæ Rex, indignè tulit paternum regnum ab Amalrico nepote ſuo auferri. Próinde (vt Didacus Valera aſſerit) potentiſſimo exercitu inſtructus, ſe in Hiſpanias cōtulit, quas totis duodecim annis, donec Amalricus in perfectum virum euaderet, per ſingularem prudētiam & potentiam gubernauit. At poſtquàm Theodericus relicta Hiſpania in Italiam rediiſſet, breuíſque in fata conceſſiſſet, Clodoueus Francorū Rex, qui nouiter ad verā Chriſti fidē cōuerſus fuerat, cōſentientibus proceribus, bellum Veſgothis denuò intulit, non ſolùm quia terras Francorum occupauerant, ſed quia Arrianæ perfidiæ aſſertores erant. Cùm igitur in eo prælio nimis vrgeretur Clodoueus, S. Martino equum, cui inſidebat, deuouit, ſi victor euaderet. Voti compos promiſſum equum offerre non diſtulit. Sed dum eum pretio centum aureorum redimere voluiſſet, nec equus inde moueretur, ducentos impendit, & confeſtim iumentum iam liberum ſequitur expectātem. Tum Rex ait: Martinus quidem bonus adiutor eſt, ſed ſtipendio pretioſus. Procerum deinde conſilio apud Pariſios habito, cùm ſatis de gerendo bello aduerſus Gothos Arrianos conſtitutum eſſet, vouit (vt ſuperius diximus lib. IX.) baſilicam Principi Apoſtolorum (quæ nūc in ea ciuitate inſignis viſitur) ſi victoriam de fidei hoſtibus obtineret.

Geſalanci mors

THEodericus XII. annis Hiſpanias rexit.

Clodoueus bellum Veſtrogothis intulit, q Arriani eſſent.

CLODoueus equū S. Martino vouit.

Clodoueus S. Petro baſilicā ex voto ędificauit.

CAP. III.

IGITVR Veſtrogothi, cognito Francorū propoſito, vicinos & confœderatos ſuos Aluernos in belli ſocietatem aduocàrunt. Quorum copiis ſuccincti, aduerſus Frācos in aciem prodierūt: fit atrox & pertinaciſſima pugna pro regno, atque Chriſtiana fide, quæ omni regno, & ipſa vita charior eſſe deberet omnibus Regibus, & Principibus Chriſtianis. Tandē in ea pugna ſuperatis Veſtrogothis, & Aluernis, vtriuſq; partis duces ceciderunt. Eam victoriam aſſecutus Clodoueus, priuſ-

Aluerni contra Francos cum Veſtrogothis pugnant, et ſuperantur.

Clodouei victoria.

Clodouei victoria.

quàm hoſtes vires reſumerent, cōfeſtim filium ſuum Theodoricum ex ancilla genitum, in Veſtrogothorum & Aluernorum terras immittit. Quibus ſuperatis, in Toloſam (quæ adhuc erat caput regni Veſtrogothorum) Vaſconiámque arma conuertit. Amalricus verò vnicus Alarici filius ſeſe intra Pyrenũ communiuerat: qui etſi Toloſam cum paternis theſauris, & Vaſconiam amiſerit, Hiſpaniam tamen Vlteriorẽ cum Pyreni ſaltibus, prout pater poſſederat, defenſauit, pacémque enixè petiuit: ad quam etiã Clodoueus inclinatus erat. Sed cùm interim audiret, Arrianã hæreſim in Burdegalia, & ciuitatibus vicinis magis, quàm alibi in Veſtrogothorum regno feruere, in eas exercitum ducere non diſtulit, cædémque & direptionẽ in Veſgothos exercuit, donec ſuſcepta ſyncera fide hæreſi abrenuntiarẽt. Quo facto, Epiſcopos illis Catholicos inſtituit, atque cum glorioſa victoria in Franciam remeauit. Quæ victoria quantum diſplicuit Regi Oſtrogothorum Theoderico, tantum placuit Iuſtino Imperatori, vt ſuprà lib. IX. ſatis eſt oſtenſum. Exitus autem Regis Amalrici (iuxta hiſtoriã Valeræ) erat in bello cōtra Gilibertum Francorum Regem, in quo occiſus vitam pariter & regnũ amiſit. Huius autẽ belli occaſio hinc ſuſcepta fuit. Poſtquàm Amalricus ſuperatis quàm plurimis difficultatibus ad paternum regnum peruenit, vt ſuum regnum finitimorum Principũ affinitate ſtabiliret, Totildã Franciæ Regum, Giliberti & Clotarii, qui patri Clodoueo mortuo ſucceſſerant, germanã in coniugem ſuſcepit, & liberaliter primùm, mox contemptiſſimè habuit. Quippe, vt dictum eſt, Arriano veneno imbutus, rectæ fidei mulierem deſpiciebat. Hæc poſtquàm diu paſſa eſſet illuſtriſſima mulier, fratribus per literas ſignificat, quæ à viro infideli toleraret, laturáque eſſet, niſi Amalrici petulantiam temeritatémque compeſcerent. Prouocati igitur crebris & iuſtis ſororis precibus Reges, arma cōparare feſtinãt. Interim Gilibertus vnus eorũ excelſo vir animo, nō expectato Clotario, militẽ in Amalricũ educit: qui etiã magnã quã potuit ſuorũ manũ mari terráque cōtrahit. Pugnatũ eſt æquis viribus diu, acritéique: ſed Gothis cedẽtibus, victoria penes Gilibertũ remãſit. Itaque victus Amalricus, dum fuga ſalutẽ quærere cogitaret, à milite Frãco inter fugiẽdum confoſſus interiit. Quo comperto Rex Francus Gothos incredibili feruore perſequi nō deſtitit, donec ad validiſſimam

Clodoueus Arrianorum perſecutor.

Amalricus rectæ fidei coniugẽ contemnit, & ob id perit.

Amalrici mors.

diſſimã vrbẽ Toletanam perueniſſet: quam obſeſſam, & à ciuibus nõ ſegniter defenſam capit; captámque militi tradidit diripiendam: atque ita ſorore recepta, & mox morbo (dum reduceretur) abſumpta, in paterno monumento tumulatur. — *Toletum à Frãcis ſuperatur.*

CAP. IIII.

TEVDES, ſiue Teuda, difficillimis Gothicæ Reipub. temporibus procerum volũtate in regnum ſurrogatur Amalrico, eò quod ille ſine prole maſcula obiiſſet, cùm nunquàm magis neceſſarius eſſet Rex in rẽ militari peritiſſimus. Quippe Frãcorũ Reges Gothis admodũ graues imminebãt, necdũ plenè recuperata erãt, quæ bello proximo ante mortẽ Amalrici perdita fuerũt. Igitur Teuda reſtituẽdis in priſtinã libertatẽ atque integritatẽ regnis intẽtus, omnia egit, quæ augẽdo Gothorũ regno opportuna videbãtur. Gilibertus tamẽ Pariſiorũ Rex fortẽ illi manũ oppoſuit. Sed cùm par eſſet vtrinque potẽtia, nunc hæc, nũc illa pars victoriã reportauit. Peruẽnit aliquãdo Francus cũ exercitu ad expugnandã Cæſarauguſtanã ciuitatẽ, quòd ibi Arrianã hæreſim vigere putaſſet. Percontatus autẽ hominẽ, quem in agro deprehẽdit, quã religionẽ vrbis habitatores ſequerẽtur, eſſent'ne Chriſtiani Catholici, an Arriani. Ille (vt erat agricola) pro ſuo captu (vt poterat) reſpõdit, Sanctã inibi in Deitate Trinitatẽ, & Vnitatem in Trinitate credi. Gauiſus Rex Gilibertus Pontificem vrbis ad ſe euocat, eum'que alloquẽs ait: Quia Catholicam plebẽ audio hanc vrbem inhabitare, arma, quæ contra Arrianos ſumpſi, inde cõuerto. Sed quem interim hæc vrbs inter cœlicolas patronũ veneratur? Ille refert, Diuũ Vincentium martyrem eſſe præcipuum eius loci defenſorem, quòd eius in terris reliquiæ ibi ſeruarentur. Cui Rex: Ne tantum laboris ex itinere fruſtra ſuſceperim, rogo mihi aliquid ex ſacris eius reliquiis impartiri. Igitur Pontifex, & clerus communi conſenſu ſtolam, & tunicam ſancti martyris Regi donauerunt. Ille ſuſcepta dona quàm ſanctè adſeruata ſecũ duxit Pariſiũ, ibíque eidẽ ſancto martyri Vincentio eccleſiam conſtruxit, & dedicauit, inſtitutis ibi monachis, quibus eaſdem ſancti martyris exuuias

Teudes aliàs Teuda 64. rex externus.

Teudę primum bellum contra Gilibertũ Pariſiorũ Regẽ.

Cęſarauguſtana ciuitas catholica.

S. Vincentius.

diligenter conſeruandas commendauit. Sed ſilendum non eſt, quomodo Valeranus Hiſpanus aſſerat, hunc Teudē cooperatione illuſtriſſimæ Reginæ Amalaſuētæ, Theoderici Regis Oſtrogothorum filiæ, factum fuiſſe Regem Veſtrogothorum, & tandem ob ingratitudinem accepti beneficii, à famulo eiuſdem Reginæ in ciuitate Hiſpalenſi trucidatum.

Teudæ mors.

CAP. V.

Teudiſclus 65. rex externus.

TEVDISCLVS, ſiue Teudegiſlus, poſt mortē Teudis conſenſu procerum in Veſtrogothorū Regem aſſumitur. Sed nihil felicius illi ſucceſſit in adepto regno, quàm occiſo nuper Teudæ. Quippe quemadmodū ille ob ſuam intolerabilem ingratitudinem in fata violenta conceſſit, ita hic Teudegiſlus, qui ſtuduit eius peruerſa opera imitari, exitum haud diſſimilem expertus eſt. Enimuerò poteſtate Regia, quam à Deo in vindictam malorūm, & laudem bonorum acceperat, ad maxima, atque non ferēda vitia abutebatur, vt magis ſuæ Reipublicæ, immò omnis virtutis atque honeſtatis inimicus, quàm Rex videretur. Erat in primis nobiliū virginum, & matronarum corruptor, multóſque proceres, qui tam nefariis conatibus eius reſiſtebant, interficiendos curauit, vt eorum coniuges ſuæ abominandæ libidini liberius, quàm honeſtius inſeruirēt. Itaque nobiles tam iuſto dolore prouocati, ipſum inter conuiuia petulantius exultantem occiderunt.

TEVDegiſlus rex ſceleratus.

Teudiſcli mors.

CAP. VI.

Agilaus 66. rex externus.

AGILAVS poſt Teudegiſli mortem à Gothis ad Regiam dignitatem ſublimatus, primum belli negotium contra Cordubam aſſumpſit. Siquidem cùm Cordubēſes apertè rebellionē molirentur, hic contracto præualido exercitu in eos mouere non diſtulit. Sed quos imparatos opprimi poſſe putabat, nimis paratos, & ad arma promptiſſimos inuēnit. Próinde vehemens, atque atrox

Agilaus contra Cordubā exercitum mouit, & vincitur.

prælium

prælium inire compulſus, poſt longum & anceps certamen ab eius loci ĩcolis ſuperatur, amiſſáque maiore parte exercitus, & filio, in Emeritam fugiendo peruénit. Cætera eius tempora quieta fuiſſe traduntur: quod maximè ex eo prouénit, quia Francorum Reges bella, quæ anteà ſolebant in Veſtrogothos Arrianos pro fide Chriſti extẽdere, tunc in mutuam patriæ, & ſuam perniciem conuerterunt. Sæpe enim Gildebertus & Clotarius, qui ea tẽpeſtate in Francia regnabant, fraternis atque acerrimis odiis inuicem confligebant, qui honeſtius, & maiore cum pietate pro dilatanda Chriſtiana fide in gentes hæreticas gladios ſuos extendiſſent. Sed erat tunc, vt nunc, Chriſti honor poſt terrenum & caducum regnum, atque in infimo ſitu collocatus, qui debuiſſet regnis, & omnibus huius mundi bonis longa intercapedine præferri. Sed tum Deus iuſtus iudex Agilaũ, qui Arrianæ blaſphemiæ ſtuduit eſſe imitator, & defenſor, ita puniuit, vt poſtquàm tempore paruo regnaſſet, eundẽ vita priuaret, & regno: à ſuis enim, quos ad verã fidẽ promouere debuiſſet, iuſto Dei iudicio trucidatur.

Francorum Regum domeſtica ſeditio.

Chriſti honor regno mundano poſthabitus.

Agilai mors.

CAP. VII.

ATHANAGILDVS enim veræ fidei Chriſtianæ aſſertor, quamuis occultus, cùm conſyderaret Agilaũ in adepto regno nimis inſoleſcere, atque Arrianam perfidiam enixius defenſare, cœpit cõſilia inquirere, quibus poſſit tam ingratum diuinæ maieſtatis contemptorẽ à Regia maieſtate deiicere. Erat tunc temporis quidam Amatus Romanæ vrbis ciuis, & patricius, quem Narſes, qui Italiam Iuſtiniani imperio reſtituerat, præfectum Narbonenſis prouinciæ, & aliarum terrarum Gallicarum creauerat.

AThanagildus 67. Rex externus.

Amatus ciuis Romanus.

ATHAnagildi pietas.

Hunc igitur Amatum veræ fidei catholicæ defenſorem, Athanagildus in belli ſocietatem inuocans, bello Agilaum adoritur, eúmque tanquam de diuinis & humanis rebus malè meritum deiecit, & occîdit. Itaque Veſtrogothorum regno occupato, diù feliciterque, vtpote per duos & viginti annos (teſte Blōdo, & Volaterano) regnauit, dignus qui inter optimos Reges cōnumeretur. Enimuerò (vt habet Lucas Tuicienſis) Arrianam veſaniam auerſatus, veram Chriſti fidem, quamuis non ſatis apertè, profitebatur. Huius autem tempore ob diuturnæ pacis commoditatem Gothi, & Alani in vnam gentem (referente Blondo) hoc modo coaluerunt. Ea, inquit, longitudine pacis Veſtrogothis Hiſpanias, Citeriorē Vlteriorémque, pacatiſſimas habentibus, Alani cum Veſtrogothis ita cohabitârunt, vt in illius gentis nomen ſuum ſenſim confuderint, atque immiſcuerint. Eos enim Alanos didicimus à Sebaſtiano Valentiniani Imperatoris duce ex Bethyca, quam ſperauerant retinere, ad Veſgothos confugiſſe: qui quidem Veſgothi ſuſpectos habentes nunquàm ſimul vno in loco ſtatiua habere permiſerūt: immò ne vnquam poſſent, aut per ſeipſos rebellare, aut in Vandalos gentem amicam reſpicere, continuerunt illos in Hiſpania Citeriore: ex qua populorum mixtura, facta eſt gentis vtriuſque nominis compoſitio, quæ etiam noſtra ætate perſeuerat. Et qui eo modò Citeriorem Hiſpaniam incoluerunt Gothi, & Alani, nunc dicuntur corrupto vocabulo Cathalani, gens profectò illius induſtriæ, quæ generi ſuo in omnibus reſpondeat. Et ſiue caſu factum ſit, ſiue ex ingenio, bene habet, quòd in nomine compoſito primam obtinet partem Gothica gens præſtātior, quæ & Romam capere potuerit florentiſſimam, & capta paulò pòſt Hiſpaniæ regna mille iam annos, ſupráque (licet aliquando minus integrè) conſeruauerit. Prætereà in eodem loco Blondus adnectit, quomodo Romani imperii inclinatio tūc per Gothos extra Italiæ fines in Europa facta fuerit, quòd neque in Galliis, neque in Hiſpaniis, aut in Germania, ſiue in inſula Britannia, & prouinciis, quæ Danubium adiacent, aliqualis vltrà fuit Romano Imperatori, aut Romanæ Reipub. iuriſdictio. Cæterùm ad Athanagildum reuerſi, inuenimus ipſum poſt diuturnum ac pacificum regnum, naturali, non violenta morte apud vrbem Toletanam occubuiſſe: quamuis Volateranus

Gothi Alani, nunc Cathalani.

Cathalanica gēs induſtrioſa.

Romani imperij inclinatio à Gothis cœpit.

Athanagildi mors.

nus

nus aſſerat, ipſum ſuorum inſidiis trucidatum, cùm ego interim in hac re magis tribuam hiſtoriis Hiſpanorum.

CAP. VIII.

LVIBA in defuncti Athanagildi locum communibus procerū ſuffragiis ſurrogatur: qui peractis pau cis annis in eo regio principatu, cœpit Regiæ dignitatis onera tantum faſtidire, quantum imprudentiores homines ea concupiſcere, & admirari conſueuerunt. Proinde ne totam libertatem ſuam penitus amitteret, Leonegildum fratrem ſuū, ſiue (vt alii dicūt) filium, in regni conſortem aſſumpſit, atque ita ampliſſimi principatus curas diuiſit, vt per ſeipſum Franciam Gothicam, & nonnullas partes Hiſpaniarum ei vicinas regeret, cætera omnia permitteret Leonegildo. Hi Reges, etſi Arriana hæreſi infecti eſſent, tamen permiſerunt Catholicos Pontifices ſuas ſynodos celebrare. Siquidem eorum tempore non parua controuerſia inter Hiſpaniarum, & Galliarum Epiſcopos de celebratione Paſchalis feſtiuitatis emerſit, quæ difficilè poterat humana induſtria diffiniri, quemadmodum in hiſtoriis Hiſpanorum latius continetur. Tandem Luiba, euoluto pauco annorum numero, mortifera ægritudine affectus, vitam regnúmque in Narbona reliquit.

Luiba 68. Rex externus.

Luiba graue duxit regnare.

Luiba Leonegildum conſortē regni effecit.

Paſchatis celebratio in controuerſiam vertitur.

Luibæ mors.

CAP. IX.

LEONEGILDVS, qui viuente Luiba partem Hiſpaniarum adminiſtrauit, nūc illi mortuo in toto regno ſucceſſit: qui ſi tantus in propagāda fide Chriſtiana fuiſſet, quantum terreno regno augendo, conſeruandóque ſtudebat, clariſſimū inter omnes Principes locum haberet. Erat enim acerrimus Arrianæ perfidiæ defenſor, omniúmque Catholicorum

LEOnegildus 69. Rex externus.

LEONegildus pertinax Arrianus.

hoſtis,& perſecutor. Habebat nanque filium Hermegildum, cui vxorem Gildeberti Frācorum Regis orthodoxi filiā acceperit: quæ cupiens maritum ad veram Chriſti fidem conuertere, egit cum Leandro Pontifice Hiſpalenſi, vt virum ſuum inuiſeret, ſecúmque de vera religione tractare dignaretur. Annuit pius Pontifex tam piis,& iuſtis optimæ fœminæ precibus,& cū illo de vera religione conferens, oſtendit ex ſacræ ſcripturæ teſtimoniis intolerabilem Arrianæ perfidiæ impietatem, tantúmque profecit, vt volētem Chriſto lucraretur. Itaque Hermegildo ad Catholicam eccleſiam,& fidē conuerſo, pater eum ferro vinciri iubet,& in carcerem trudi. Sed nullæ carceris tenebræ poterant veræ fidei lumen in eo accenſum extinguere, quin potius gauderet ſe pro Chriſti nomine contumeliam pati. Perſeuerauítque in ea Chriſti confeſſione, vſque ad vitæ exitum per illuſtre martyrium. Ipſo enim ſanctiſſimo Dominicæ reſurrectionis die orto iam ſole, impius Rex pium & optimum filium in carcere clauſum (miſſo ſpiculatore) ſecuri percuſſit, Chriſtóque pretioſum martyrem conſecrauit. Vxor verò occiſi ſanguinarium Regem abominata, cum paruulo filio effugiens, incidit in manus militum Mauritii Imperatoris, qui tunc per quācunque occaſionem in Galliis verſabantur: à quibus capta in Siciliam perducitur, vt inde Conſtantinopolim ad Imperatorem pro obſide mitteretur. Non tulit fragilis mulier inſolitam marini itineris nauſeam. Vix enim terram Siciliæ attigit,& mortifera ægritudine correpta ſpiritum exhalauit, relicto paruulo filio, qui Conſtantinopolim ad Imperatorem eſt deductus. Interea Gildebertus Rex, vt iniuriam ſororis vindicet, grandem exercitum contra Leonegildū in Hiſpanias educit: nec ſegnior ille occurrit. Itaque acerrimum prælium committitur, in quo vtrinque cadunt quàm plurimi; ſed ex Gothis pars maxima. Nec alia res, quàm iuſti doloris vindicta quæſita videbatur. Et quidem talis erat Leonegildus in Chriſtianā fidem. Cæterùm quæ ad Regis officium ſpectabant, ſtrenuiſſimè exequebatur. Siquidem omnes rebelles ciuitates per Hiſpanias ſubiugauit, regnum

Leander Hiſpalēſis pontifex.

Hermegildi Catholica religio & vera pietas.

Hermegildi martyriū.

Hermegildi vxor in captiuitate moritur.

Gildebertus frācorū Rex contra Leonegildum.

Leonegildus armis quàm religione clarior.

regnum ſuum potenter dilatauit, Cantabriam,& multas terras recuperauit,denique Galliciam,expulſo inde Audeca Rege, & gente Sueuorum (quorum maiores in ea parte centum ſeptuaginta annos regnauerant) regno Veſtrogothorum adiunxit. Quem tandem poſt multa & inſignia facta mors ex infirmitate contracta Toleti ſuperauit,& extinxit.

Leonegildi mors.

CAP. X.

Recaredus 70. rex externus.

RECAREDVS optimus Rex,patri ſuo Leonegildo in regno,nō in moribus ſucceſſit. Ille enim vehemētiſſimū Arrianæ ſectæ defēſorē: hic Catholicæ fidei aſſertorē ſe exhibere curauit. Ille terrenū regnū augere,& conſeruare ſtuduit:hic cœleſtē ſimul & terrenū principatū ita curauit, vt hūc trāſitoriū,illū ſempiternū æſtimaret. Quocirca ne Chriſtianā religionē in poſtremis collocare videretur,effecit, vt ſeptuagintaduorū Epiſcoporū ſynodus anno Chriſti quingēteſimo nonageſimoquarto per Hiſpanias, Franciā, Italiámque cōuocaretur,in qua de religione,déque æterna Chriſti diuinitate cōſtitueretur,quid ſētire oporteret. Ibi Leāder Hiſpalēſis Pōtifex vir fide Catholicus, & in lege Dei exercitatiſſimus,atq; in ſacris ſcripturis doctiſſimus,acerrimè diſputās, adeò cōfutauit ſectam Arrianā,vt Recaredus ipſe cū proceribus,& omni gēte ſua renūtiaret paterno & gētili errori,ſéque cæteris per Catholicā eccleſiā fidelibus religione & fide conformaret. Quæ res per omnes Hiſpanias,Gallias, & Italiam admirabili omniū lætitia, & profuſo gaudio excepta eſt, noménque Gothorum longè glorioſius reddidit, quam prioribus annis vlla in armis claritas efficere potuiſſet. Deinde omnes Arrianos ex omnibus Hiſpaniæ partibus effugauit, Catholicóſque pontifices, & ſacerdotes ab exilio reuocatos in ſuas eccleſias, & prouentus reſtituit. Summo quoque honore eos affecit, qui pro Chriſti nomine contumeliam hactenus ſuſtinuerant. Præcipui autem cooperatores, & autores, quibus Gothica gens, abnegata hæreſi, ad Orthodoxam fidem conuerteretur, erant tres ſanctiſſimi Pontifices ex Gothico,& Regio ſanguine procreati,

Recaredi pietas

Concilium 72. Epiſcopo℞ anno Chri. 594.

Leander Hiſpalenſis Epiſcopus.

Recaredus cū omni gēte Gothica hęreſim Arrianam abiurat.

Arrianis expulſis Catholici reſtituuntur.

Leander. Fulgentius. Iſidorus. Recaredus Romanos ſæpe deuicit. Recaredus 40. millia Francorum occidit. Recaredus mitis in ſuos. Ricaredi mors.

Leander, Fulgentius, & Iſidorus: quorum opera effectũ eſt, vt nũquàm deinceps vera apud Hiſpanos religio ceſſaret. Hoc itaque veræ religionis fundamento poſito, Recaredus manum ad regni defenſionem extendens, ſæpe contra Romanos pugnauit, totieſque victor euaſit. Refert Raphaël Volateranus hũc Ricardum cum Frãcis bellum geſſiſſe, atque ex eis quadraginta millia occidiſſe: cùm interim tantæ bonitatis erga ſuos fuiſſe aſſeratur, vt nullus eſſet in tanto numero ſubditorum, à quo non diligeretur vt pater. Tributa enim, & exactiones à patre Leonegildo impoſitas, in totum ſuſtulit, & remiſit. Quamobrem cùm Toleti diẽ clauſiſſet extremũ, tantus vbique luctus audiebatur, vt vnaquæque domus ſuũ præcipuũ amicũ amiſiſſe putaretur.

CAP. XI.

Luiba 71. rex externus. Luibæ innocentia. Luibę cędes.

LVIBA poſt optimi patris Ricardi mortem in paternũ ſolium aſcẽdit, optimæ quidem ſpei adoleſcens, vtpote qui à Chriſtianiſſimo patre didicerat, totam ſui regni adminiſtrationem ad Dei gloriam, & proximorum vtilitatem applicare. Quemadmodum enim omnium virtutum officia in pio, atque integerrimo patre relucebant, ita nihil aliud in tota filii vita, quàm maiorũ honeſtas, & ſummus erga diuinã religionẽ feruor apparebat. Quocirca nõnulli in Deũ, & patriã impii, in eum ſine vlla cauſa inſurgẽtes, ipſũ nõ ſine publico omniũ luctu trucidauerũt, poſtquàm duos annos in regno Gothorũ cõpleuiſſet.

CAP. XII.

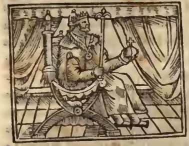
Vitericus 72. rex externus. Regnum paricidio partum infeliciter adminiſtratur.

VITERICVS poſt prææmatura Luibæ fata ad Gothorum regnum celerius, quàm honeſtius peruẽnit. Hic enim cùm nimis ambitioſẽ Regiam dignitatem in ſe transferri optaret, ducem eorum ſe conſtituit, qui innocentis Regis Luibæ ſanguinem per nefarias inſidias effuderunt. Próinde regnum eius paricidio partum, magna vbique infelicitate

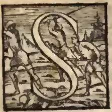
tate laborabat. Sæpe in bellum contra Romanos deſcendit, & Vitericus bello infelix.
toties victus fugatúſque, damna quàm plurima, amiſſa ingenti
militum multitudine,ſuſtinuit. Erat nihilominus ante ſuſcepta
Regiæ maieſtatis inſignia in re militari admodum ſtrenuus, &
fortunatus. Sed poſtquàm eſt ſanguinarius effectus, omnia eius
ſtudia in deterius ſunt prolapſa,adeò vt regnum, quod homi-
cidio acquiſiuerat, occiſus à ſuis citius quàm credidit deſerere Viterici cędes.
cogeretur, relicto ad poſteros documento, vt quod alteri quis
fecerit, ab aliis iuſtè patiatur.

CAP. XIII.

GVNDEMARVS, ſi- Gũdemarus 73. Rex externus.
ue (vt nunc Gothi loquũ-
tur) Gunnarus, Veſtrogo-
thorum regnum poſt occaſum
Viterici ingreſſus, duos hoſtes
in ſui regni auſpiciis non con-
temnendos expertus eſt, Ro-
manos videlicet, & Vaſcones,
contra quos copias non paruas
educendas curauit: primúmque in Vaſcones mouit, quorum Gũdemarus cõtra Romanos & Vaſcones triumphat.
magnam multitudinem acerrimo bello congredientem cæci-
dit,& profligauit. Nec infelicius contra Romanos, & cæteros
ſui regni hoſtes pugnans,ſpem magnam ſubiectis populis de ſe
præſtitit,quòd eſſet futurus Rex ad vtrunque tempus, & belli,
& pacis,plurimum opportunus. Sed non ſiuerunt fata ipſius
regnum tam diuturnum fore,quàm felix ab omnibus ſperaba-
tur. Quippe duobus annis in tranſitorio regno completis,viam Gundemari mors.
vniuerſæ carnis ĩgreſſus,Toleti in Regiis monumẽtis ſepelitur.

CAP. XIIII.

SISEBVTVS deinde,ſublato per mor- Siſebutus 74. rex externus.
tem Gunnaro, ſiue Gundemaro, ad Go-
thorum regnum concordi procerum ele-
ctione circa annũ à Chriſto nato DCXII. An. DCXII.
feliciter peruẽnit. Huius præclara facinora,
& Regios mores conſyderans, nequeo mi-

hi ab inſigni dolore temperare, quòd in hoc noſtro infelici ſeculo à talibus Regibus & Principibus nimium diſtare videamur. Ille nõ dixit, Volo in primis curare regnum meum, & meum ſolium bene confirmare, deinde me ad reſtituẽdam collapſam Chriſti religionem cõuertam. Sed primùm omnium curauit, vt diuinæ maieſtati debitus honor à cuncto populo ſibi ſubiecto integrè ſeruaretur: nihilque omiſit, quod ad augendam, conſeruandámque Chriſti fidem neceſſarium videbatur: tantúſque erat in eo eiuſdem ſanctiſſimæ fidei zelus, vt ad eius piam exhortationẽ nonaginta Iudæorum millia ſuſcepto baptiſmi ſacramento ad Chriſtũ cõuerterentur. Magnus profectò numerus, & digniſſimus, qui laudem Gothico Regi cõciliet immortalem: eſtque ob id in ſacris Decretalibus, præſertim in titulo De baptiſmo & eius effectu, religioſiſſimus Princeps appellatus. Prætereà omnes hæreſes & errores, quibus Chriſtianæ fidei ſynceritas violari, vel labefactari poterat, antequàm altiores radices firmarent, autoritate & ratione extinxit. Siquidem orta per eam tempeſtatẽ hæreſi Acephalorum, mox ſanctiſſimum Archiepiſcopũ Hiſpalenſem Iſidorum in diuina lege eruditiſſimum rogauit, vt conuocato Pontificum, & prælatorum concilio ſuborientes hæreſes iuxta regulam à ſanctis patribus inſtitutam examinaret, & condemnaret. Aderat quoque in eodem concilio Rex Siſebutus, in diuinis & humanis literis inſtructiſſimus, qui cum ſumma eruditione ſummã clemẽtiam cõiungens, omnibus hæreticis, qui tũc apertis rationibus ab Iſidoro conuicti fuerãt, & ad cor redierãt, pepercit. Et cùm tantus eſſet erga diuinæ maieſtatis honorem ampliandum, omnia illi pro voto in temporali regno ſucceſſerunt. Sæpe enim bella in Romanos promouit, & ſemper glorioſam victoriam reportauit, recuperatis ab eorũ imperio terris, villis, oppidis, caſtellis, quæ Romani præſides Narbonenſem prouinciam adminiſtrãtes ſibi ſubiugârãt. Prætereà non minus feliciter in Africanos, quàm in Romanos dimicauit. Deinde hic optimus Rex poſt tot præclara facinora, tótq; admirãdæ virtutis

Siſebuti magna pietas.

Iudæorum 90. millia baptizata.

Acephalorũ hæreſis orta, et extincta.

Siſebutus in lege diuina inſtructiſſimus.

Siſebuti victoria contra Romanos & Africanos.

opera,quæ pro augmento diuini cultus,& ſubiecti populi ſalute perfecerat,nõ ſine publico luctu in fata cõceſſit,memoriámq; de ſe ad poſteros tranſmiſit glorioſam,& immortalem. Hic eſt enim,qui Hiſpanos à Romano imperio ita liberauit,vt nũquàm amplius Romanis ſubiecti fuerint, teſte Matthæo Palmerio in ſupplementis Euſebii, & Hieronymi.

CAP. XV.

RICARDVS quamuis pueriles annos vix egreſſus eſſet, tamen ob egregia patris ſui Siſebuti merita in paternum regnum communi procerum cõſenſu ſurrogatur. Perſuaſum quippe omnibus erat,vt filius optimo patre genitus, nihil à paternis virtutibus degeneraturus eſſet. Sed is celeri & præmatura morte correptus, ampliſſimum regnum, quod vix toto ſemeſtri rexerat,paruo tumulo commutauit, ſuóque fato ſatis oſtendit,momentaneum caducúmque eſſe omne mortalium imperium,pro quo plerique nimis infeliciter digladiãtur.

Ricardus 75. Rex externus.

Ricardi pueri mors.

CAP. XVI.

CINTILA, cùm fatis abſumptus eſſet Ricardus, à Gothorũ proceribus Rex declaratur. Erant enim tanta eius merita ergà Gothicã Rempublicam, vt nulli iuſtius, aut vtilius Regia maieſtas tunc deferri potuiſſet. Enimuerò ſub Siſebuto optimo & potentiſſimo Rege, dux exercituum conſtitutus, multum ſtrenuè & potenter ſe in re militari geſſerat: nec poſteaquàm Rex factus erat, quicquam in armorum exercitio remiſſius egit. Quamobrem non minori hoſtibus terrori, quàm ciuibus amori fuit: in hos enim benigniſſimus pater, in illos terribile fulmen apparuit. Romanos ſæpius, quàm felicius Hiſpanias impugnantes ita repreſſit,

Cintila 76. Rex externus.

Cintilę in armis ſtrenuitas.

Cintilæ in Romanos victoria.

& proſtrauit, vt relictis omnibus ciuitatibus & terris, quas vel olim, vel nuper poſt Siſebuti mortem occupauerãt, in Italiam trepidi remearent, nec vnquam poſteà ſubiugandis Hiſpaniis animum adhiberent. Itaque Cintila primus Gothorum Regum ſua ſingulari virtute, & prudẽtia totam Hiſpaniarum monarchiam integrè libertati reſtitutam, ad ſuum principatum felici victoria perduxit. Deinde Vaſcones in vicinas terras irrũpere auſos, non ſolùm forti manu repreſſit, verùm etiam ſubiugatos coegit, vt ſuis ſumptibus & laboribus ciuitatem Olitenſem ædificarent. Demum toto Reipub. ſtatu domi & foris optimè inſtituto, Toleti extremum vitæ ſuæ diem abſoluit, tanto omnium ſubditorum luctu, quantus vix poſſit in funere vnici, atque optimi parentis impendi.

Cintila Romanos ab omnibus Hiſpaniis diſcedere coegit.

Cintilę victoria in Vaſcones.

Olitenſis vrbs ędificatur.

Cintilæ mors.

CAP. XVII.

Siſenandus 77. rex externus.

Siſenandus tyrannus & parricida.

Dagobertus ſiãcorum Rex Vaſcones expugnat.

SISENANDVS poſt mortem patris Cintilæ, nõ expectato procerum conſenſu, regnum per tyrãnidem inuaſit, excluſo & occiſo primogenito fratre Cintila, ad quem regnum iuſtè deferendũ fuiſſet. Adiuuit huius Siſenandi temeritatem Rex Francorũ Dagobertus, qui interim dum Gothi ob domeſticum & fraternum odium periclitarentur, Vaſconiam ab eorum regno auulſam regno Franciæ adiecit, fratrémque ſuum Arebertum ea prouincia donauit. Poſt cuius mortẽ cùm ſe Vaſcones in libertatem vindicare, & ad Gothorum regnum redire conarentur, magno Dagoberti prælio ſuperati, ad durius Francorum iugum redire compelluntur. Vnde ſatis apparet, illum Francorum Regem ſub ea domeſtica Gothorum diſcordia potentem, formidabilémque euaſiſſe. Siſenandus autem regnum, quod fraterna cæde occupauerat, paruo tempore, & minore vtilitate adminiſtrans, nullam ſuorũ geſtorum memoriam ad poſteros tranſmiſit, niſi quòd ad melioris conſcientiæ vſum reuerſus, quartum concilium Toletanũ celebrari procurauit, in quo multa ad diuinæ maieſtatis gloriã, atque

Toletanum cõcilium quartũ.

atque augmentum, & conſeruationem ſanctiſſimæ fidei Chriſtianæ conſtituta fuerunt, præſidēte in eo ſanctiſſimo Eugenio, poſteà Archiepiſcopo Toletano, qui totam eccleſiam Occidētalium regnorum ſua ſanctimonia, & ſacrarū literarum eruditione plurimum illuſtrauit. Deinde Siſenandus paulò poſt cōcilium Toletanum graui corporis ægritudine Toleti correptus occubuit.

Eugenius, poſteà Archiepiſcopus Toletanus.

Siſenandus breui regnans moritur.

CAP. XVIII.

CINTILA poſt Siſenandi fata concordibus Gothorum ſuffragiis regio ſceptro inſignitus, temporum ſuorum trāquillitatē diuino beneficio conceſſam, ita ad honorem Dei, & ſubiecti populi ſalutem ordinare curauit, vt nō ab hominibus, ſed à Deo electus, & datus crederetur. Cùm enim in tempore regni eius non deeſſent, qui hæreſes ſuſcitare, & errores in Chriſtiana fide ſerere non vererentur, priorúmque conciliorum acta palàm in dubium reuocarent, piam ac ſummè neceſſariam operam adhibuit, vt iterum duo concilia Toletana celebrarentur: in quibus omnes priorū conciliorum conſtitutiones cōfirmatæ, multǽque de nouo additæ fuerunt: quas ſanctiſſimus pontifex Hiſpalēſis Iſidorus, qui in illis conciliis præſedit, non ſolùm ſua Pōtificia autoritate, ſed inſigni ac pia eruditione, qua præditus erat, confirmauit, atque vt ab omnibus piè & efficaciter obſeruarētur effecit: quod ei tunc haud difficile fuit, quando ille Rex in regno præſidebat, qui ſe hominem mortalem, non Deum immortalem more tyrannorū exiſtimabat: qualis hic optimus Cintila erat, qui poſt temporalis regni adminiſtrationem glorioſa morte ſublatus, gloriam meruit immortalem.

Cintila 78. Rex externus.

Cintila duo cōcilia Toleti celebran fecit.

Concilia Toletana duo, quintum, & ſextū.

Iſidorus Hiſpalenſis.

Cintilę mors.

CAP. XIX.

TVLGAS mortuo patre Cintila, nullo procerum ſuffragio diſſentiente, Rex Gothorum deſignatur, talémque ſe

Tulgas 79. Rex externus.

in omnibus virtutum officiis oſtendit, vt illam eximiæ probitatis opinionem, quam de eo omnes cõceperant,nõ inanem fuiſſe monſtraret. Erat enim ſumma modeſtia præditus,liberalitate inſignis, iuſtitia & clementia conſpicuus, prætereà religione,fide,pietate,vitæ'que integritate nulli ſecundus. Próinde cùm erga omnes ſe benigniſſimum exhiberet, ab omnibus non vt dominus, aut Rex timebatur, ſed vt vnicus omnium pater amabatur,& colebatur. Quicquid Pontifices, aut Reges ante eum pro felici Eccleſiæ ſtatu, & Chriſtianæ religionis incremento, ac publica regni vtilitate conſtituerant,confirmauit,autoritatémque ſuam contra quoſuis Eccleſiæ inuaſores adhibuit,omniáque alia optimi Regis officia præſtitit, quibus toti populo perſuaſum erat,ipſum fore Regem bonum,& optimis quibuſque Principibus comparandum. Sed crudelia illa fata, quæ proſperis mortalium ſucceſſibus inuident,hunc optimum Regem præmatura morte in vrbe Toletana, vix expleto biennio à ſuſcepti regiminis cura, ſuſtulerunt: cuius mortem ſubiecti populi adeò dolenter tulerunt, vt vix vllam admitterent conſolationem.

Tulgę virtutes eximię, & pietas.

Tulgę prematura mors Toleti.

CAP. XX.

Cindaſuindus 80. Rex externus.

CINDASVINDVS déinde poſt Tulgæ mortem Gothorũ regnum, non expectata procerum electione, per vim & arma occupauit: quod fortè non alia ratione auſus fuiſſet, niſi quia Reipub. plurimum metuebat, ne ad manus alicuius crudelis Principis deuolueretur. Enimuerò talem ſe in occupato regno geſſit, vt omnes partes optimi Regis diligenter exequeretur. Siquidem ante omnia temporalis regni negotia,totum animum ſuum ad augendum

Cindaſuidi pietas Dei honorem temporali regno prætulit.

Dei

Dei honorem cõuertit,decorémque domus Dei enixius cæteris omnibus dilexit. Pontifices, prælatos,ſacerdotes,& totum ordinem cleri prouentibus,priuilegiis, libertate donauit: contentionem illam,quæ erat inter pontifices,Hiſpalenſem & Toletanũ, de primatu Hiſpaniarum, per Summi Pontificis autoritatem aboleri procurauit,trãſlata ab Hiſpali ad Toletum primatus ſede,& dignitate: ad quod non paruam occaſionem præſtitit Theodiſclus Græcus archiepiſcopus Hiſpalẽſis, qui eccleſiam ſuam multis hæreſibus & erroribus corrupit, ac infamauit, non veritus multas hæreſes in doctrinam, & libros ſanctiſſimi Iſidori immiſcere, abraſis pluribus, quæ veram in Christiana fide pietatem ſapiebant. Ob quam impietatem pontificatu deiectus in Africam cõceſſit,ibíque errores plurimos ſimplici populo prædicauit. Deinde cooperante Cindaſuindo congregatum eſt ſeptimum concilium Toletanum, in quo fuerunt quatuor Archiepiſcõpi,& triginta Epiſcopi cum aliis compluribus prælatis,& nuntiis eorum,qui adeſſe nequiuerunt. In eo concilio poſt multas,& vtiles,ac neceſſarias pro Chriſtiana fide cõſtitutiones, ſanctus Eugenius electus erat in Archiepiſcopum Toletanum,& à Summo Pontifice confirmatus. Præterea idem optimus Rex miſſo ad Summum Pontificẽ idoneo legato (quẽ credo fuiſſe S. Tayonem Epiſcopũ) ſupplicabat ad ſe tranſmitti Morales libros D. Gregorii Papæ. Cui Papa reſpõdit,ſe quidem libros illos libenter mittere velle,ſi inter tot librorum volumina,quæ in Romanæ eccleſiæ archiuio continentur, reperiri poſſint. Mœſtus eo reſponſo nuntius, ſe in templo ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli ad diuinum auxilium orando,& plorando conuertit: factúmque eſt,vt media nocte ſancti Apoſtoli, & cum eis ſanctus Gregorius ineffabili claritate fulgẽtes,illi orãti apparerent,locúmque deſignarent, in quo librũ, quem quærebat,inueniret. Itaque annuente Summo Pontifice, pretioſus illorum librorum theſaurus, in quibus tot integerrimi mores continebantur, in Hiſpanias eſt cum maximo Romanorum damno translatus. Qui ſi in hoc noſtro infelici tempore ad Romanos remitteretur, profectò feliciſſimi fierent, qui cupiunt per Romanos mores inſtrui, & emendari. Cùm autem Rex Cindaſuindus tam integra eſſet erga Deũ,& diuinum cultũ pietate,factũ eſt ſingulari Dei beneficio,

Toletum primatis in Hiſpania ſedes.

Theodiſclus hæreticus primatũ Hiſpalẽſem amiſit.

Concilium Toletanum ſeptimum.

Eugenius Archiepiſcopus Toletanus.

Gregorij libri morales in Hiſpanias tranſportati.

Morales libri Romanis neceſſarij.

Cindaſuindi pacificum regnũ.

vt toto decennio, quo regnauit, nullus hoſtis domi aut foris Gothorum Rempub. in aliquo moleſtaret. Vbique ſyncerus Chriſti cultus, vbique vera inter homines charitas, nuſquam hæreſes, nuſquam in Regem, aut Rempub. rebellio apparuit. Quocirca Cindaſuindus glorioſa morte in vrbe Toletana deſunctus, meruit inter felices, & bonos Reges connumerari.

Cindaſuindi mors.

CAP. XXI.

Recinſuïdus 81. rex externus.

RECINSVINDVS, quem pater Cindaſuindus quatuor annis antequàm moreretur, in regni conſortem aſſumpſerat, à proceribus poſt patris fata in Gothorum regno confirmatur. Hic à paterna probitate, & pietate nihil degeneras, primam curam de augenda, & conſeruanda Chriſti fide, & honorandis Dei miniſtris aſſumpſit: quod ſatis oſtendunt illa tria concilia Toletana, quæ ſucceſſiuè totis decem & octo annis, quibus regnauit, celebranda curauit. Nec minus in bello felix, quàm in Chriſtiana pietate conſpicuus erat. Siquidem ſuo tempore Vaſcones in Hiſpanias irrumpere auſos non ſolùm repreſſit, & profligauit, ſed ſecutus à tergo fugientes, patriam eorum deuaſtando ſpoliauit, magnámque ex eis multitudinem, quæ bella maluerat quàm pacē, occīdit. Itaq; geſto feliciter bello, ſpoliis opulentus ad ſuos cum glorioſa victoria remeauit. Quo etiam tempore extinctum eſt in hoc mūdo illud glorioſum lumen omnium Occidētalium eccleſiarum S. Eugenius archiepiſcopus Toletanus: in cuius locū Ildefonſus non minoris ſanctimoniæ, & eruditionis, digniſſimè ſurrogatur: in cuius tempore duæ hæreſes, Pelagiana & Heluidiana, ex Galliis in Hiſpanias irrumpentes, maximam Hiſpaniarum partem corruperunt, & à recta fide abduxerunt. Quarum aſſertoribus Ildefonſus ſeſe tam viriliter oppoſuit, vt publica diſputatione, petitis ex ſacra ſcriptura euidentiſſimis argumentis, conuinceret eos eſſe intolerabiles Chriſtianæ fidei inimicos: atque ob eam perfidiā ipſos quantocyus extra Hiſpanias eiici mandauit.

Recinſuïdus in Deum pientiſſimus.

Cōcilia tria Toleti celebrata.

Recinſuindi victoria in Vaſcones.

Eugenij ſancti mors.

Ildefonſus Archiepiſcopus Toletanus.

Hæreſes duæ, Pelagiana & heluidiana, exterminatæ.

mandauit. Deínde nunquàm à prædicatione diuini verbi ceſſauit, donec cõfutatis hæreſibus totam patriam Chriſto reſtituiſſet, omnibúſque perſuaſiſſet, ſanctam Dei genitricem Mariam contra eorum impias aſſertiones virginem eſſe perpetuam, & inuiolatam: quæ idcirco tam pio prædicatori ſuo viſibiliter, & miraculoſè apparens, indumentum contulit, quo in ſummis eccleſiæ ſuæ feſtiuitatibus vteretur. Quod autem, vel quale fuerit, non ſatis exprimũt hiſtoriæ Hiſpanorum. Demum ipſe Rex Recinſuindus, poſtquàm toto tẽpore ſui regni ſe omnibus exhibuerat optimum & iuſtum, liberalẽ ac gratioſum, ſummèque affabilem & benignum, contracta apud Palentiam graui ægritudine, vitam tranſitoriam ſempiterna commutauit.

Ildefonſus à S. Dei genitrice indumẽto donatur.

Recinſuindi mors.

CAP. XXII.

BAMBA quemadmodum nobilitate ſãguinis illuſtriſſimus erat, ita in omnibus rebus gerẽdis prudẽs, ac moderatiſſimus viſus eſt. Idcirco cùm poſt mortẽ Recinſuindi magno omniũ procerũ cõſenſu in Regẽ eligeretur, ægre poſt lõgam deliberationem ad id induci poterat, vt ſuam libertatẽ tam graui ſeruitute permutaret. Nec paſſus eſt ſe Regem nominari, donec ſanctorum Regum exemplo per manus Pontificum inunctus, & coronatus eſſet. Facta erat ea coronatio Toleti per officium primatis Archiepiſcopi Toletani: in cuius manibus iurauit ſe fidem Chriſtianam, & Eccleſiæ libertatẽ, legéſque & conſuetudines patriæ integrè ſeruaturum: proceréſque & populi viciſſim ſuam fidem illi obligauerunt. Quo facto, cùm ſe ex omni parte ſecurum exiſtimaret, bella in eum vndique cõſurgũt. Primùm enim Vaſcones, deínde Nemauſenſes rebelles, prætereà Narbonẽſes perdomuit. Ducem quoque Bitirreum in Gallia res Gothorum infeſtantem ſuperauit. Saracenorum naues ducentas ſeptuaginta ad Hiſpaniæ litus primùm applicantes, magna vi animi (claſſe ingenti obuiàm miſſa) partim cepit, partim depreſſit, prout ex-

Bamba 82. Rex externus.

Bambæ ingens modeſtia & pietas.

Toleti coronantur Reges.

Regium iuramẽtum.

Bambæ vndiq; bella inſurgũt.

Bambę victoria

Bamba Saracenos vicit.

tenſius oſtendunt hiſtoriæ Hiſpanorũ, quæ à nobis ſummatim attinguntur. His bellis feliciter geſtis, & pace vndique reſtituta, Toleti (vt autor eſt Volateranus) concilium decimumſeptimum celebrandum curauit. Poſtremò ab æmulis medicata potione accepta memoriam amiſit, regnóque adminiſtrando inutilis effectus, ſe monaſticæ vitæ in cœnobio Pampligenſi addixit, in quo vixit annos ſeptem, cùm prius octo regnaſſet: & tandẽ beato fine quieuit, in eodem monaſterio traditus ſepulturæ. Poſteà corpus eius per Alphonſum Regem X. inde in vrbem Toletanam translatum, in templo D. Leocadiæ collocatur.

Concilium Toletanum 17. Bamba à ſuis venenatus. Bambæ mors.

CAP. XXIII.

Euringius 83. rex externus. Theofredi veri hæredis reiectio multorũ malorum occaſio fuit.

EVRINGIVS Receſuindi cõſanguineus, amoto eius filio Theofredo, poſt funera Bambæ violentius, quàm iuſtius Gothorũ Rex conſtituitur. Quamuis enim procerum electio illi plurimum ſuffragata fuiſſe videretur, tamen præterito vero hærede non ſatis integra apparebat. Próinde regnum eius (quod ſeptennio durauit) nullam clarorum geſtorum memoriam ad poſteritatis notitiam trãſmiſit, niſi quòd eius tempore & cooperatione celebrata fuerint tria concilia Toletana, ad mandatum S. Iuliani tunc Archiepiſcopi Toletani conuocata, in quibus omnia priorum conciliorum decreta non ſolùm Pontificia, ſed etiam Regia autoritate robur & firmitatem acceperunt. Deinde Eurigius filiam ſuam Egitæ (qui Bambæ conſobrinus erat) matrimonio coniunxit, vt ea affinitate Theofredus à legitima regni ſucceſſione coërceretur. Laborabat eo tẽpore Hiſpania intolerabili alimentorum & frumenti penuria, tantáque fame premebãtur incolæ, vt plurimi eorum relicto patrio ſolo nouas per orbem ſedes quærere cogerentur. Tandem Eurigius Toleti in fata concedens, regnum cum filia Cicilia, ſiue Cæcilona, Egitæ ſucceſſori reliquit.

Concilia Toletana tria. Iulianus S. Archiepiſcopus Toletanus. Fames in Hiſpania intolerabilis. Eurigius moritur.

CAP.

CAP. XXIIII.

EGITA déinde poſt mortem Eurigii, non ſolùm quia gener eius erat,ſed quia à Gothorum proceribus electus erat,ad defũcti ſoceri regnũ magno Gothicæ Reipub. malo peruenit. Enimuerò adeò tranſuerſũ animũ ab omni iuſtitia & honeſtate habebat,vt eũ in numero Regũ conſcribere recuſarem, niſi lex hiſtoriæ bonos, & malos complecti iuberet. Siquidem illuſtriſſimos proceres, quorum beneficio ad regni faſtigium euectus eſt,infinito odio proſecutus eſt. Plurimos nanque eorum diris ſuppliciis affectos occîdit, plures proſcripſit, pluréſque dignitatibus deiecit. Præterea alios fortunis, alios prouentibus, alios poſſeſſionibus crudeliter ſpoliauit. Denique totius regni populum inſolitis tributis, intolerabilibus oneribus, iniquiſſimis exactionibus oppreſſit, & vt omniũ diuitum bona in ſe, & ſuum inſatiabilem fiſcũ transferret,literas,chirographa, inſtrumenta, quibus ipſi ſe debitores Regis fateri videbantur,maligno animo confinxit. Nec in propriam coniugem(quamuis illuſtriſſimam)humanior, quàm in cæteros apparebat. Quippe ipſam omnium bonorum iudicio innocentem indignè à ſuo toro repudiauit. Verùm inter tot enormia facinora hoc laude dignum egit, quòd cooperator fuerit, vt tria concilia Toletana pro augenda, & conſeruanda fide Chriſtiana conuocarentur: quæ non ſolùm ſua Regia autoritate confirmauit,verumetiam humi proſtratus ſeſe ſacroſãcti Concilii orationibus ſuppliciter commendauit. De morte huius Egitæ nulla in hiſtoriis memoria habetur, niſi quòd nimis ſerò vitam & regnum morte permutauit.

Egita 84. Rex externus,

Egita peſſimus tyrannus,

Cõcilia tria Toletana.

Egita quamuis ſceleratiſſimus ſupplicem ſe Epiſcopis cõmendat,

CAP. XXV.

VITISA déinde maligno patri Egitæ in paterno regno, & flagitiorum enormitate ſucceſſit. Erat hic pluſquàm credibile videtur facinoroſus, nequaquàm optimis Gothorum Regibus, ſed illis Romanis Caio Caligulæ,& Domitiano,immò ipſi Neroni com=

Vitiſa 85. Rex externus,

Vitiſa peſſimis tyrannis comparandus,

parandus. Quippe vt Nero(teſte Suetonio)moderatiſſimus,& optimus adoleſcens videbatur, ita hic Vitiſa adoleſcens exiſtens, patris tyrannidem blandis precibus mitigauit:ſed ætate prouectior omniũ tyrannorũ rabiẽ ſua ſeueritate ſuperauit: adeóque in ſua adoleſcentia ab omni auaritia alienus erat, vt codicillos & chirographos, quos improbus pater ad occupandum diuitum fortunas confinxerat, flammis aboleret. At poſtquàm Rex effectus eſt, nihil vſquam ab eo tutũ ſecurúmque fuit, ſed omnes ſubditorũ facultates & diuitias ſuas eſſe dicebat: occupauítque ex eis, quantũ ſuæ inſatiabili libidini placuiſſet. Præterea in adoleſcentia magno Chriſtianæ religionis zelo duci videbatur, quando ſanctis Epiſcopis in conuocandis ſacroſanctis Conciliis ſe piũ,ac ſolicitũ cooperatorem oſtendit:

Vitiſa primùm Epiſcopos veneratur, poſteà magnoperè odit, & perſequitur.

at virilem ætatẽ ingreſſus, Epiſcopos, ſacerdotes,& quoſcũque Chriſti Dei noſtri miniſtros perſequitur,ſanctorũ patrum conſtitutiones,& omnem Eccleſiæ autoritatẽ, quæ eius enormibus facinoribus aduerſabatur,ſuſtulit & exploſit. Adoleſcẽtia in eo erat caſta, ſobria, modeſta, benigna, patiens:at in virili ætate ſe

Vitiſæ fœdiſſima libido.

totum in omnia vitiorũ genera,præſertim in fœdiſſimũ mulierũ amplexum immerſit, licentiámque omnibus tam clericis,quàm laicis præſtitit,vt eius exemplo tot mulieres ducerent,quot vellent.

Gothi ſub Rege corrupto corrũpuntur.

Quo factum eſt,vt omnis caſtitas,atque honeſtas proſcripta,& in proſtibula relegata videretur. Tam'que effœminati facti ſunt Gothi ex illis corruptiſſimis moribus, vt priſtinã fortitudinẽ penitus exuiſſe putarentur, facti enormiũ vitiorũ ſeruitores, qui prius regnis & nationibus imperabãt. Intereà Vitiſa conſyderans hos mores pleriſque cordatis ſubditis diſplicere,ne

Vitiſæ veſania in demoliẽdis vrbium mœnibus, & abiiciendis armis.

occaſionem rebellandi aſſumerent, iuſſit ciuitatũ mœnia demoliri, gladios in vomeres conflari,ſcuta,& quicquid armorum erat comburi,pacem ſecuritatẽ'que (quæ nuſquã impiis eſſe poteſt)omnibus ea iuſſione promittẽs,quibus ob illa horrẽda peccata tam in præſenti,quàm in futura vita ab irato Deo ſupplicia horrenda parabãtur. Immò,vt veriſſimè in Hiſpanorũ hiſtoriis ſcribitur,propter ea neſanda ſcelera, quæ ſub iſto Vitiſa fiebant,

Deus

Deus iratus Gothorum regnũ, & omnes Hiſpaniarum terras, occiſa inæſtimabili hominum multitudine deſolari permiſit. Præterea ſanguinarius Vitiſa Theofredũ regni hæredem, quem Egita Cordubam in exilium miſerat, cepit, & oculis effoſſis ſquallido ignominioſóque carceri mancipauit. Quo facto, Rodericus & Acoſta, Theofredi filii, dum eos Vitiſa perſequitur, fuga elapſi ad Romanos confugerunt: quorum auxilio copias contractas, contra Vitiſam mouent, ipſúmque ſuperatum, & captum oculis priuant, regnóque deſtitutum in carcerem, quo patrem eorum afflixerat, Cordubæ detrudunt: in quo (vt meritus erat) infamem vitam infami morte concluſit.

Deus iratus regna ob Regũ ſcelera deſolari permittit.

Theofredus à Vitiſa excæcatur.

Vitiſa excæcatur

Vitam infamem mors infamis comitatur.

CAP. XXVI.

ACOSTA Theofredi filius, poſt expugnatum deuictúmque Vitiſam tyrannũ, à Gothorũ proceribus in auitũ regnum digniſſimè ſurrogatur: ex cuius geſtis pauca ad poſteros miſſa inuenimus, quia regni eius tẽpora triennio completa fuerunt. Eſt tamen veriſimile, ipſum optimam ſpem de ſe toti Reipublicæ præſtitiſſe. Nec eſt ſilentio implicandum, quòd intolerabilem patris ſui ignominiam, mortémque nimis indignã, auxilio Romanorum adiutus, tam potenter, quàm prudenter vindicauerit, ſe que & tota patriã in priſtinam libertatem reſtituerit, occiſo tyrãno, ſub quo nihil liberũ erat, præter id quod flagitiũ erat, & turpitudo.

Acoſta 86 Rex externus.

Acoſtæ optima indoles, & mors præmatura.

CAP. XXVII.

RODERICVS Theofredi filius, poſt Acoſtæ mortem tres annos regnauit: cuius pernicioſa libido finem attulit Gothorũ non tam nomini, quàm pacifico imperio à Saracenorum gente euerſo. Nam cùm filiam cuiuſdam Iuliani præfecti, qui Tingitanam prouinciam adminiſtrabat, vitiaſſet,

Rodericus 87. Rex externus

Roderici pernicioſa libido.

Iulianus præfectus Saracenos in Hiſpanias inuitat.

dolor domeſticus patrē ad vltionem ſolicitauit. Quocirca Iulianus loci cōmoditate fretus, miſſis clàm nuntiis, Saracenos ex Africa, quam nuper poſt ſubactam AEgyptum occupauerant, in Hiſpanias inuitauit: qui anno ſalutis DCC XIIII. Muſa & Tariſa ducibus, à Miramomelino eorum tunc Rege miſſis, atque per anguſtias Herculei freti ingreſſis, biennii ſpatio omnem fere Hiſpaniā occupant, præter Aſtures, & Cantabros: qui ſicut olim nouiſſimi in ditionem Romanorum cōceſſerunt, ita labente Romano imperio ſe ſoli tum natura loci, tum viribus & armis protegentes, fidem Chriſti tutati ſunt, vt neque primùm Gothis, neque deinde Saracenis vſquam ceſſerint. Hæc eſt terra, quæ nunc Gallicia dicitur, in qua habitat genus hominum inuictiſſimum. In eo Saracenico bello ceciſſe dicuntur ad DCC. hominum millia vtrinque abſumpta. Rex ipſe Rodericus, qui filium Sancium cum parte copiarum obuium præmiſerat, atque is occubuerat, ad Xeritiū oppidum occurrens, cum reliquo extinctus eſt exercitu. Saraceni tanto potiti imperio, cùm latè ferro, flammáque omnia vaſtaſſent, regna inter ſe plurà conſtituère. Primum Cordubæ, quod Abenalibeti regnum vocauerunt: alterum apud Hiſpalim: tertiū apud Carthaginem nouam, vſque ad quorundam Principum tempora, quos vocant Almorades: eáque in poteſtate vſque ad Ferdinandum tertium Regem perſeuerauerunt. Hic demum anno ſalutis MCCXVI. Toleto, Corduba, multíſque aliis recuperatis locis, Saracenos regnis ex magna parte deiectos, compulit Bethycam, quam hodie appellant Granatam, & Malacam (quæ prius ſub Cordubæ regno fuerant) ſeſe recipere, ac vſque ad noſtram ferè ætatem retinere: vnde tandem Dei benignitate, ac nouiſſimi Ferdinandi Regis virtute expulſi fuerunt anno Domini MCDXCII. Sed his omiſſis ad Gothos redeamus: quibus poſt vaſtatas à Saracenis Hiſpanias, tenuis quædam portio (quam Ducatum Aquitaniæ dixerunt) remanebat: finitúmque eſt eo tempore regnum, quod annis pluſquàm trecentis in Hiſpaniis Gothi tenuere, quos Veſgothos,

Anno Chriſti 716 finis regni Veſtrogothorū in Hiſpaniis.

Aſtures & Cantabri, nūc Gallicia gens inuictiſſima.

700000 hominum in bello Saracenico conſumpta.

Saracenis Hiſpania ſubiugatur & in plura regna diuiditur.

Anno Chriſti 1216 Hiſpaniæ à Saracenis liberatio.

An. 1492

Gothi 300 ānis in Hiſpaniis regnauerunt.

thos, hoc eſt, Occidentales dixere: non ob eam cauſam, quòd in Occidua mundi parte, in Hiſpania regnauerint, ſed quia hoc nomen ad Danubium renouatum, ex primæua ſua patria Scādiana ſecum extulere, vbi hodie quoque (vt ſuperius diximus) diſcrimen eſt Orientalium, & Occidentalium Gothorum. Ex prima autem illorum de Scandia egreſsione ad hæc vſque tempora Leonis tertii Imperatoris, paulò plus vel minus (teſte Alberto Crantzio) quàm duo millia annorum & centum quinquaginta computantur, quibus primùm ad Vlmerugiam, Cimeriam, Boſphorum: deinde ad mare Ponticum: poſteà in Thracia, atque Mœſia: inde ad ripam Danubii: iterū in Thraciis: poſteà per Italiam, & Hiſpanias res maximas (conſtitutis maximis regnis) peregerunt: quemadmodum etiam perſuaderi queat per ſubſequentem orationem, quam olim doctiſſimus Nicolaus Archiepiſcopus Vpſalenſis in ſacroſancta ſynodo Baſilienſi circa annos Domini MCDXL. proponere curauit. Gothicæ tranſmigrationis epilogus.

PROPOSITIO ET PROTESTATIO Reuerendiſs. patris D. Nicolai Rualli Archiepiſcopi Vpſalenſis, cùm eſſet orator ſereniſs. D. Erici Gothorum, & Suecorum Regis in concilio Baſilienſi, ad oſtendendam præminētiam eiuſdem Regis, & regnorum Suetiæ, & Gothiæ.

CAP. XXVIII.

OPTAVIMVS à principio, Patres Reuerendiſſimi, nihil earum rerum, quæ hanc ſanctam ſynodum aut conturbant, aut diſtrahunt, maximè quæ Chriſtianæ religioni in Chriſto ſolido lapide angulari ſubſiſtenti parum ſeruiunt, longis, aut tædioſis anfractibus agitare. Nos enim, qui è finibus Aquilonis à ſereniſſimo Gothiæ & Suetiæ Rege miſſi, non ſine magno rerū, & perſonarum periculo dudum aduehimus, cum ea humilitate promptiſſimis animis veſtro ſacratiſſimo cœtui interfuimus, vt potius cauſæ aliorū oratorū de ſedibus diſſidentiū, etiam nobis qualitercūque cooperātibus ſedaretur, quàm opera daremus, ne noſtræ eminētiæ iura, quibus illa inſigniſſima regna noſtra decorātur, adduceremus in mediū. Non enim cōgruere videbatur noſtræ Orthodoxæ religioni iam proximè (timendū) perituræ, vt patulis omniū cerni poterit obtutibus, ne prius hoc ſciſcita-

retur, vbi Regum ſedes, aut quis eorum ordo, antequàm de ipſa omnium ipſorum, ac noſtrorum ſalute tractaretur. Tamē quia non paruam diligentiam per aliorum præpotentum Regum & Principum oratores pro ſuis hinc inde locis experti ſumus, ne omnino negligentes reputemur, & ne Regio iuri præiudicium noſtra taciturnitas afferat in futurum, cum benígna ſupportatione pauca dicemus. Memoria tenemus Patres Reuerendiſs. argumenta peritiſſimorum legatorum aliorum Regum, & Principum, ad prioritatem concludendam in hoc ſacro concilio inducta, quibus perſuadebatur, antiquitati tam regni, quàm ſuſceptæ fidei, pro hac cauſa inhærendum eſſe. Quòd ſi ex hac radice iuſta ordinis illatio ſubſumitur, credimus vos prudentiſſimos Patres, qui in omnibus etiam hiſtoriarum ſcripturis promptiſſimi eſtis, meritò pro ſereniſſimo noſtro Rege antelationis ſententiam inter penè omnes mundi Reges iuſtè prolaturos. Et ne fortè hoc iunioribus fictitiū eſſe videatur, ſuccinctiſſimè ea, quæ huius rei veritatē oſtēdunt, patiētes audire deprecamur.

CAP. XXIX.

Qui de Gothorum origine ſcripſere autores.

QVANQVAM de Gothorum origine, & diuiſa eorum gente, ac rebus geſtis, omnes penè libri, & hiſtoriæ plenæ ſunt, tamen Ablabius Gothicè, Dion Græcè, Iordanes Latinè ſingulariſſimum ſtudium pro annalibus Gothorum conſcribendis impēderunt. Tradūt autem ex ipſis Aquilonaribus partibus, videlicet ex ampliſſima peninſula Scandiana (quam Coſmographi alterum orbem affirmant) innumeras exiuiſſe gentes, inter quas de regno Gothorum, quod nunc vulgariter Suetia (ob vicinitatem) nuncupatur. Primi fuere Oſtrogothi, & Veſtrogothi, Suedi, Vinnuli: cum quibus Turcilingi, & Heruli aſſociati, per mare Oriētem petunt, & ſucceſſu tēporis Aegyptum, Aſiam, Ciliciam ſubiugauerūt: è quibus, dum in Aſia viri diutius morati ſūt, Amazones exiere. Poſt hæc Thelephus Herculis filius Gothorum Rex, Priami ſororem coniugio ducēs, cum Danais bellum iniuit, & Teſſandrum ducem peremit. Cui filius Euriphilus ſucceſſit, qui in Troiano bello interfuiſſe, & ibidem

ibidem legitur interfectus. Deinde longo interuallo Tamyris Regina Gothorum cum filio Gothis præfuit, quæ in Scythico bello Cyrum Perſarum Regem peremit. Deinde Darius Hydaſpis filius, ab Antino Gothorum Principe bello victus in fugam vertitur. Neque Xerxes Darii filius Rex Perſarum, cum maximo exercitu contra admirandam potentiam Gothicam quicquam efficere potuit. Philippus Macedoniæ Rex Magni Alexandri genitor, Gudulæ Gothorum Regis filiam Meduppã coniugem duxit, vt ſaltem eo medio Gothorũ amicitia, & pace frueretur. Eo tempore, quo Sylla gubernacula Romanæ Reipub. gerebat, Boroiſta Gothis præfuit: & ille admirandi ingenii Dicineus in Gothicam prouinciam venit, quem Rex Gothorum humaniter ſuſcipiens, permiſit illi parem ſibi in populo poteſtatem: cuius conſilio magna pars Sarmatiæ ſubacta eſt. Poſt quem Commoſitus omni prudentia, & ſciẽtia Rex clariſſimus ſequitur: ſub quo Dacia, Mœſia, & Thracia Gothis acceſſere. Et quia maximã partẽ mũdi tunc Gothi in Aſia, & aliis locis poſſidebãt, duo regna conſtituerũt, Orientale, & Occidẽtale: quæ Romanorũ potentia, poſtquàm ſucceſſu temporis in immẽſum adaucta eſſent, multis & iteratis vicibus eorum Reges ſupprimere conata eſt: ſed nunquàm profecit. Domitiani Imperatoris temporibus à Dorpaneo Gothorũ Rege Oppius Sabinus Romanus primò, & poſteà Cornelius Fuſcus, duces Romani exercitus, diuerſo prælio interempti ſunt: ex qua victoria contra Romanum exercitũ Gothi amplius Anſes, id eſt, diuini, dicti ſunt. Omba etiam (quem alii Cymbam dicebant) Gothorum Rex, Decium Imperatorem bello interemit. Gallus & Voluſianus cum ipſis ad pacis fœdus compulſi ſunt. Quòd ſi cũcta enarrari debeãt, quæ tunc ab ipſis in Aſia acta ſunt, cùm Epheſium Dianæ templum ab Amazonibus cõditum, & ipſam Troiam aliquantulum reparatam denuò vaſtauerunt, ac innumeras gentes ſubiugauerunt, tempus deficeret. Tandem ſucceſſu temporis, Amanaricus Gothis præfuit, qui tantæ nobilitatis extitit, vt Magno Alexãdro in potentia adæquaretur. Viſegothi verò in Mœſia eo tempore habitantes, quo Valẽs imperauit, fidem Chriſtianam ſuſceperunt. Frutigernus Rex Gothorum Danubii partes ſubiecit, Lupicinum & Maximum, duces exercitus Romani proſtrauit, & Valentem Imperatorem Arrianum

incendio concremauit. Thracia, Achaia, Theſſalia, Pannonia, & cæteri illi populi à Gothis ſubacti ſunt. Gratianus Imperator cum Fridegerno, & Theodoſius cum Athanarico ſucceſſore Fridegerni, fœdus pacis timoris cauſa iniere. Sublato Athanarico Conſtantinopoli è medio, Alaricus præficitur: qui recto tramite Italiam petens, Rauennam vſque feliciter peruenit: & cùm impetraſſet ab Honorio Gallias, & Hiſpanias iam à Vandalis penè deſtructas, & ad Gallias properaret, à Stilicone patricio in paſchali die clàm infeſtatur: vnde (non mirum) ad reditum concitatus, Liguriam, Emiliam, Tuſciam, atque ipſam omniũ nationum caput Romanam vrbem potenter ſubiugauit. Pepercit tamen omnibus, qui ad ſacras ædes ſe contraxerant. Athaulphus ſucceſſor Alarici, & conſanguineus, rogatus à coniuge ſua, filia Imperatoris Theodoſii, vt in Gallias (dimiſſa Italia) properaret: vnde ita factum eſt, vt fugatis inde in Africam Vandalis, Gallias, Hiſpaniáſque acquireret. Et tertio poſt anno à ſuis necatus, ſucceſſorem annalem Sigericum habuit. Cui Vallia vir multum eximius ſucceſſit, ac illi Theodericus: à quibus ipſa Gothica ſucceſſio nobilis in Hiſpaniis piiſſimorum Ricardi, Siſenandi, Recinſuindi, & Cintilæ Regum deriuata extitit, ita vt ipſe populus etiam Hiſpaniarum Gothicus diceretur. Quanta religione hi ſanctiſſimi Reges præ cæteris polluerint, hi clarè videre poterunt, qui geſta ſacrorum conciliorum in Toleto, & Bracharenſi ciuitatibus celebratorum perſpexerint: inuenient (ni fallor) quomodo ipſe beatus Ricardus, ſtudioſiſſimus ad ipſum diuinum cultum, Orthodoxam fidem, damnata Arriana hæreſi, quæ penè totum Occidentem tenuit, plurimũ roborauit. Et quomodo feruentiſſimo ſtudio vigilarent illi ſanctiſſimi Gothici Principes, vt religio noſtra ſancta & immaculata in omni ſtudio reformaretur, & cum quanta humilitate conciliis Epiſcoporum in medio in terra proſtrati cum lachrymis bonum Reipublicæ Chriſtianæ perfici ſolicitarent, vix dignè exprimi poteſt. Hanc diligentem curam Præſules ſancti aduertentes, multa pro conſeruanda Gothica ſtirpe Synodica ſtatuta ædidere, maximè ne vnquam alius præficeretur in Regem, quàm de Gothicis Principibus electus, ac alia plura, quæ in geſtis Synodicis cõtinentur. Tempore, quo Odouacer Pannonicus violenter Romanis

manis

manis præfuit, Theodericus Oſtrogothorum Rex Italiæ affli-ctionem miſeratus, à Zenone Imperatore impetrat licentiam liberandæ Italiæ: quam vi armorum à tyranno arreptam, ac Romanam vrbem multo tempore pacificè rexit. Inſuper de noſtris Veſtrogothis, & Hunnis, ac Vandalis (quorum communis erat patria originis, quamuis ſibi inuicem interdum aduerſati ſunt) & de ipſorum victoriis, ac de ipſis Vinnulis (qui & Longobardi, ſiue Burgundiones poſteà dicti ſunt) de noſtris Maſſagetis Africanis, ac Saxonica gente, quæ à nobis primùm exorta eſt, & de eorum notandis geſtis in Britannia, & in Anglia, multa dicenda forent, ſicuti ordo rerũ feliciter poſtularet, ſed nec noſtræ vires, nec tempora ſufficerent longiora. Vnde Reuerendiſſimi Patres, ſi rectè hæc omnia (vt debent) penſentur, vbi noſtro regno antiquius? vbi fortius? vbi nobilius vnquã etiã à quocũque Romano Monarcha ſubactũ legitur? Sed econtrà, vbi nõ veremur adducere & illud beati Hieronymi dictum in quadam epiſtola? Non'ne caput mundi Roma poſt M C L X I I I. annum eius, non tantum tremuit hoc fortiſſimum regnum Gothorum, ſed ſub ipſo ruit? Viget quidem hodie (vt ab initio) in propria patria, licet apud exteras acquiſitas nationes, vt alia mundi imperia, plurimum defecerit. Nec Imperatores Romani (Philippo ſolùm dempto) prius noſtris Regibus fidem Chriſtianam recepere. Cùm ergo iſta ita ſint, Reuerendiſſimi Patres, ſperamus, iudicabitis in ordine ſedium noſtrum regnum primum: & ſi non primum, tamen primo proximũ ſibi iure vendicare. Verùm ne certo huic noſtro iuri videamur pronunc tantũ inniti velle, vt controuerſia propter nos noua inducatur, ac ipſa ſancta Synodus à propoſito longius diſtrahatur, hoc Paternitatibus veſtris Reuerẽdiſſimis inſinuare volebamus cum omni modeſtia, vt de noſtro iure certiores eſſetis, ac etiam, vt hac propalata proteſtatione, quam facimus, vt iuſtam admittat hæc ſancta Synodus: quæ eſt hæc.

Proteſtatio.

CAP. XXX.

QVOD iuxta huius ſacri Concilii ſtatuta per quaſcunque locationes, ſeſſiones quorumcunque ambaſiatorum Regum, Principum, ſiue ſedium aſſignationes eis factas, vel

faciendas, ſiue quoſcunque actus, eminentias, vel honoris exhibitiones, necnon per hunc locum, quem non ea (vt credimus) eminenti ſede, vt de iure deberemus, occupamus, Regi noſtro sereniſſimo, ac ſuis regnis nullum præiudicium generetur, ex hoc nunc, aut in futurum. Sed ſaluum volumus eſſe hoc ius Regis, & regnorum ſuorum, reſeruantibus nobis poteſtatem eo vtendi per nos, & noſtros, in hoc, & futuris Conciliis, & aliis locis, quando nobis ita viſum fuerit. Super quibus omnibus volumus notarios ſacri Concilii rogatos eſſe, hanc noſtram proteſtationem cum narrationis ſerie, pro perpetua memoria, Synodicis geſtis inſcribi, nobis etiam literale teſtimonium ſub bulla dari de eadem. Hoc petimus cum omni qua poſſumus inſtantia, offerentes eundem Regem noſtrum, ac regna ſibi ſubdita, ſeruitio Eccleſiæ Dei, ac omnium veſtrarum Paternitatum. Quas rogamus à Deo in ipſius Eccleſiæ deſyderata reformatione fructuoſè dirigi, & ad vota feliciter conſeruari.

AMEN.

IO. MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM SVEONVMQVE

Liber Decimuſſeptimus.

CAP. I.

TANDEM VT A PRINCIPIO inſtituimus res Gothorum, quas domi & in externa militia geſſerunt, vno eodémq; volumine explicare, ita nunc poſt egregia eorũ facinora, quæ extra patriũ ſolũ pere- gerunt, ad primam ipſorum patriam rede- untes inquiremus, quid poſt fata Biorno- nis, ſiue filii eius Alarici (quibus octauum præſentis volumi- nis librum concluſimus) egerint. Occurrit itaque nobis do- mum reuerſis Biornus, præmortui Biornonis ex eodem filio

Alarico nepos, qui nomen paterni aui referens, regnũ quoque auitũ Gotho- rum, Sueonúmque conſenſu aſſecu- tus eſt, eo felici tempore, & anno Chriſti DCCC. quo Romanum imperium meruit ſumma illius Ca- roli Magni prudentia reſtitui, & gu- bernari: cui gratiſſimum erat, quic- quid iuſtum, pium, & Deo gratũ erat. Siquidem ipſe Carolus omnes ſui in- genii, atque imperii vires ad augendã Chriſtianam fidem conuertens, non ſolùm armis, ſed amicitia, ſocietate, fœderibus, muneribus, quoſcunque poterat Reges, & Principes, etiam tranſmarinos, & Ethnicos, ad ſuæ pietatis vota inducere nitebatur, vt ad agnitionem veræ fidei peruenι- rent, aut ſaltem mitiores eſſent in eos, qui Chriſtum confite-

Biorno 100. rex internus.

CArolus Ma- gnus, & eius magna pietas.

rentur. Immò (teſte Francorum hiſtoria) magnam pecuniæ ſummam quotannis Chriſtianis tranſmarinis pauperibus, qui per duros tyrannos opprimebantur, mittere conſueuit. Tali prudentia, immò tali pietate Biornum Gothorũ Sueonumqꝫ Regem, miſſis legatis in ſuam ſocietatem induxit, vt ex ea gẽte auxiliares copias in Gotricũ Danorũ Regẽ opportuno tẽpore excitaret. Erat enim Gotricus acerrimus Chriſtianæ fidei perſecutor, & ob id totas vires ſuas Carolo eãdẽ fidẽ Saxonibus ſollicitè inferenti ſẽper opponebat, adeò vt Carolus viuente Gotrico continuã rebellionẽ in gente Saxonica experiretur: quamuis Abbas Vſpergenſis aſſerat, pacem inter hunc & illum factam anno ſalutis DCCCXI. Saxo tamen oppoſitum ſentire videtur, cùm affirmet, Carolum audita morte Gotrici effuſo gaudio exultauiſſe, confeſſúmque fuiſſe, nihil eo caſu vnquam ſuæ fortunæ iucundius obueniſſe. Quod vtique veriſſimum erat, non ſolùm quia Gotricus potentiſſimus, ſed quia etiam aſtutiſſimus erat. Inſigni quippe aſtutia iampridem vſus, Refonem quendam (qui iuxta nominis ſui interpretationem aſtuta vulpecula erat) in Sueoniam ſub transfugæ titulo immiſit, ut, ſeminatis inter Sueonum & Gothorum proceres odiis, viam aperiret, qua in mutuam perniciem, & ciuilia bella prouocati ſeipſos perderent, & patriã deſolarent.. Hoc igitur propoſito Refo in aulam Regis Biorni aſſumptus, atque indulgẽtius habitus, primò aperte querulatus eſt, ſe multis iniuriis à Gotrico Dano affectum eſſe: deinde Regiorum ſecretorum in Suetia particeps effectus, quicquid Regia ſimplicitas & fiducia illius fidei occultandum commiſit, mox ad nobilium notitiam (corrupta Regis intentione) ita deduxit, vt breui Regem proceribus, & rurſus proceres Regi infenſiſſimos reddidiſſet, niſi quidam inter eos inuenti fuiſſent illa vulpecula prudentiores, qui deprehenſis eius dolis effecerunt, vt publico iudicio conuictus, ſuſpenſis ad collum eius lapidibus, pelago obrueretur: quaſi talis pœna iuſtior eſſet, qua põderoſum proditoris crimen annexa corpori mole puniretur. Fateor tamen Saxonem aliter de huius Refonis nece ſcripſiſſe, vtpote quòd Sueones ipſum aperta vi necare veriti, ex inſidiis adorti occidiſſent. Sed quæ fuiſſet neceſſitas, vt illum occultè perderent, qui in omnes publicè deprehenſus eſt deliquiſſe? At de illa ingenti auri

Biornus Carolo Magno confœderatus.

GOTricus Danus Chriſtianæ fidei perſecutor.

COnfœderatio Caroli Magni & Gotrici Dani ãno 811.

GOtrici Dani aſtutia.

Refo, id eſt, vulpecula ex Dania in Suetiam mittitur.

Refo proditionis crimine cõuictus, mari ſubmergitur.

auri ſumma,quam Saxo in expiationē vulpeculæ necis à Sueonibus expoſitam fuiſſe affirmat, ita ſentio,vt potius ſileā, quàm me indigna reſpondeam. Idem'que dico de illa Sueonum ſubactione,quæ in eo paſſu affixa conſpicitur. Certum quippe eſt, Biornum Regem nec aurum,nec obſequium vnquam Gotrico exhibuiſſe,ſed in ſuis regnis,tum ob domeſticam potentiā,tum ob Caroli Magni confœderationem,ſecuriſſimum vixiſſe, & in ea ſecuritate legatis ad Carolum miſſis poſtulaſſe, eruditos & pios in Chriſtiana fide doctores ad ſe tranſmitti. Cuius piis votis Carolus ſatisfacturus,complures & pietate, & doctrina præſtantes ad eum confeſtim emiſit: quorum præcipuus erat Herbertus, primus eccleſiæ Lincopenſis in Oſtrogothia Pontifex, qui eiuſdem eccleſiæ fundamenta primò fieri procurauit. Nec multò pòſt Biornus, cùm conſyderaret maiores eſſe labores ad propagandā Chriſtianā religionem neceſſarios, quàm poſſent Herberti, & ſociorum eius diligentia (quamuis ſumma eſſet) ſuperari, denuò per legatos apud Carolum agere decreuit, vt plures erigendæ religionis miniſtros ad ſe iterum mittēdos curaret. Sed quia tunc Carolus in fata conceſſerat, totius legationis partes apud filium eius Ludouicum, qui patri in imperio ſucceſſerat, expoſuerunt, & nihil minus quàm ſperabant impetrauerunt. Quippe hic Ludouicus omnes operas ſuas in obſequium fidei Chriſtianæ diligentes & promptiſſimas oſtenſurus, mox in ſui imperii auſpiciis anno Chriſti DCCCXVII. conſenſu Stephani Papæ quarti celeberrimum plurimorum Pontificum concilium Aquiſgrani (vt habet hiſtoria Francorum) celebrauit: inquo multa pro dilatādo Chriſti cultu decreta, & cōſtituta fuerunt: inter quæ etiam de conuertendis Gothis, & Suecis nonnulla concludebantur.

Saxonis Danici in Sueones impoſtura.

Biorni potentia

Biornus Chriſtianę fidei addictus.

Herbertus primus Epiſcopus Lincopenſis.

Sueonum legati mortuo Carolo Magno à filio eius Ludouico audiūtur.

Anno 816.

Concilium Aquiſgrani.

CAP. II.

DEINDE onus impoſitum erat Anſgario monacho Corbeyenſi, vt Chriſti Euāgelium per Aquilonaria regna prædicaret. Itaque Sueonum Regis legatos confeſtim comitatus, ad Regem Biornum (quem alii Beronem dicunt) in Bircha ciuitate, tunc maxima, conſtitutum peruēnit:

Anſgarius S. Corbeyenſis.

Bircha vrbs maxima.

quod ſatis cognitum erat Lupoldo Lubenburgenſi, qui in libro De zelo Chriſtianæ religionis veterũ Germaniæ Principũ, ex Francorum hiſtoriis confirmat, quòd Ludouicus Imperator Caroli Magni filius, conuertit Suecos ad fidem Chriſti per S. Anſgarium anno ſalutis DCCCXVI: quanquàm à nonnullis falſò aſſeritur, quòd ipſe S. Anſgarius primùm in Sueſtiam veniſſet anno Domini DCCCXXXII. quando iuſſus eſt ab Imperatore Ludouico baptizatum Maguntiæ Haraldum Danorum Regem in Daniam comitari. Vnde cùm Dani nec Haraldum ad regnum, nec Anſgarium ad prædicandam fidem admitterent, Anſgarius confeſtim relicta Dania ad Sueones ſe conuertit, ſuſceptus à Berone Rege (vt dicere cœpimus) humaniſſimè, permiſſúſque eſt ſanctum Chriſti Euangelium cunctis incolis liberè prædicare. Nec ad Danos, niſi poſt euoluta multorum annorum tempora, Chriſtianam fidem extendere ſinebatur, vtpote cùm regnaret in Dania Ericus cognomento Impius, qui poſt Hemmingum Ludouici Imperatoris contẽporaneum ſexto loco ſucceſſerat: quod apud Saxonem ſatis compertum habetur, cuius verba in teſtimonium adduco. Ericus, inquit, ad ſalutares Anſgarii monitus, ſacrilegæ mentis errore depoſito, quicquid per eiuſdem inſolentiam commiſerat, expiauit, tantúmque in excolenda religione ſe geſſit, quantum egerat in aſpernanda. Sed attendendum eſt hunc ſanctum Chriſti præſulem Anſgarium non ſemel, ſed ſæpius (vt autor eſt Albertus Crãtzius) in Aquilonaria regna, ob inſignem dilatandæ fidei amorem, quo ſuccenſus erat, ſe conuertiſſe. Erat enim omniũ illarũ terrarũ Apoſtolus, & veræ religionis enũtiator. Proinde eueniſſe puto, vt nonnulli eum tardius in Sueſtiam perueniſſe affirment, quam nihilominus in primis ſuæ iuuentutis annis diuini verbi enuntiatione plurimum illuſtrauit: de quo etiam nonnulla in hiſtoriis Pontificum Vpſalenſium per me commemorata fuerunt. Cætera autem Beronis Regis tempora pacata quietáque fuere, donec felici commertio vitam caducam, imperiúmque terrenum cœleſti & ſempiterno commutaret. Sepultus in Bircha ciuitate Regia, quam viuens ſua continua præſentia decorauit.

SVEonum ad Chriſtum conuerſio, anno eiuſdem 816.

Anſgarius multis annis conuertit Suetiam antequàm Daniam.

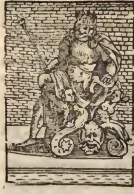
Ericus Impius ab Anſgario conuerſus.

S. Anſgarius ſæpe ad regna Aquilonaria peruenit.

Beronis mors.

CAP.

CAP. III.

BRATEMVNDVS, qui ex deo Fró cognomen, & cognationem ſortitus fuerat, poſt fata Regis Beronis à Gothis & Suecis in regni ſolium ſublimatur, ſed longè minore felicitate, quàm Bero: qui ſicut ad Chriſtianam legem, & optimos mores ſe totum cōpoſuerat, ita illi in tēporali regno omnia pro felici voto ſucceſſerunt. At hic Bratemundus poſtquàm teneras fidei Chriſtianæ radices auelli permitteret, omnia aduerſa experiri cogebatur. Cùm enim inter eū & fratrem eius Siuardum (qui etiam Fró dictus eſt) grauis contentio de regni ſucceſſione ſuboriretur, proceres & populi in diuerſa vota diſtracti, vniuerſam Sueonum & Gothorum Rempublicam ſua diſcordia ad irreparabilem ruinam pertraxerunt, coactúſque eſt Bratemundus auxiliares copias à vicino Rege Noruegiæ Siuardo contra Siuardi fratris rebellionem implorare. Igitur Rex Noruegiæ opem periclitanti amico Bratemundo laturus, validum exercitū ex Noruegianis contractū in Suetiam adducit: fit pertinax & vehemens vtrinque pugna in campis Neritianis, qui Cœleſtes, ſiue Erecti vocantur: nec quocunque pacto pacari, aut interrumpi poterat, donec campi Cœleſtes ſcelerati effecti, fraterno ſanguine cruentarentur. Bratemundus enim à fratre Siuardo occiſus, vitam, victoriam, & regnum pariter amiſit.

BRatemundus 101 rex internus.

Fraterna diſcordia.

Siuardus Noruegiæ Rex.

CAmpi Erecti in Neritia.

BRatemundus à fratre occiſus.

CAP. IIII.

SIVARDVS igitur (quem Saxo Fró cognominauit) quamuis ſuam originem in Deos referret, tamen ſe nimis remotum à bonorum Deorum operibus oſtendit, quādo cōparato exercitu fratrem vita, & regno priuauit. Nec ea victoria contētus, grandē

Siuardus 102, rex internus.

Siuardus Suetię rex in Siuardū Noruegiæ Regem pugnat, & vincit.

bellorum apparatum in Siuardum Noruegiæ Regem educit, qui ex pugna nuper commiſſa fugiendo difficulter in ſuum regnum euaſerat: collatis'que aciebus victor Suecus Noruegiæ Regem oppreſſit, & regno per vim occupato, laxauit frena libidini, Regiáſque fœminas, quotquot apprehendit, abiecta verecundia violauit. Doluere quidem Noruegiæ proceres, ſed quid facerent victori? cuius armis ceſſerant, eius imperia tolerare neceſſe fuit. Sunt tamen inter eos inuenti, qui iuſto dolore permoti, ad Regneri Danorum Regis opem reſpexere: qui etſi ætate adoleſcens erat, animo tamen forti atque audaci meditabatur, quomodo Noruegianum regnum (vnde maternum genus duxerat) à tam graui ignominia, & turpi ſeruitute liberaret. Igitur copias grandes contrahens, opem oppreſſis afferre decreuit.

Noruegiani oppreſſi, ad Regnerum Danum confugiunt.

Cui aduenienti nobiles fœminæ, aut iniuriam paſſæ, aut quæ futuram iniuriam formidabant, inſigniter armatæ occurrerunt. Nec enim tunc primùm in Scandiana inſula armari fœminarum agmina audiebantur, quemadmodum aliquoties ſuprà oſtendere curauimus. Pugna igitur vtrinque atrox & pertinax committebatur: factum'que eſt inſigni fœminarum virtute, vt ipſe Fró honeſtarum nuptiarum violator à fœminis oppreſſus occumberet. Erat quippe ſpecioſum videre, fœminas in acie præliantes cæſariem demittere, & ſexum apertè confiteri, quò illuſtrior virtus eſſet in corpore, quod per naturam creditur imbecillum. Sed iuſtus dolor iniuriæ vel acceptæ, vel formidatæ arma ſubminiſtrauit, & vindicandi furorem in fœmineo corpore tantū accendit, vt victi, victoréſq; faterentur, eam victoriā præliātibus fœminis accidiſſe. Enimuerò adeò ad omnia pericula primæ, adeò ad fortiū virorū arma interritæ cōſpectæ ſunt, vt ſi Græci ſcriptores, qui Pantaſileā efferunt, aut Romani, qui pugnacē Camillā ad ſydera tollunt, talia reperirēt in ſuis antiquitatibus virtutū exēpla, qua voce detonarēt? quanquàm Græci Pantaſileā debeant Gothis, ex quorū illa ſanguine (quod anteà diximus) emerſit. Itaque Fró Sueonum Rex non

Noruegianę fœminæ armatæ pugnant.

Fró tyrannus á fœminis ſuperátur.

Fœminarum inſignis fortitudo militaris.

Pantaſilea.

Camilla.

Fró fratris occiſor occiditur.

non ſolùm geminas, ſed multiplices pœnas in illo Noruegiano bello perſoluit. Quippe & occiſi fratris, & occupati alieni regni, corruptæ'que Chriſtianæ pietatis, & omnis honeſtatis, vindictam ſuſtinere coactus, documentum præſtitit, ne quis in alios ea moliatur, quæ nolit in ſe commiſſa ſuſtinere.

CAP. V.

HEROTVS deinde, cùm Gothia & Suetia poſt cruentum & impium duorum fratrum, Bratemundi & Siuardi, conflictum, nimis lacerata & deſolata iaceret, proceréſque & populi de Rege ſubſtituendo cogitarent, omnium votis in vtrunque regnum ſurrogatur, eo tempore, quo Ludouicus Pius Caroli Magni filius Romano imperio præſidebat. Huic Heroto grauis illa, & peruetuſta bellorum materia cum Regnero Danorum Rege incidit, de limitaneo principatu Schoningiæ, quæ tranſmiſſo freto Danico primis Scandiæ inſulæ litoribus continetur, vt ſuperius eſt ſatis oſtenſum. Factíque ſunt vtrinque maximi bellorum apparatus, & tandem ad pugnam deuentum eſt: in qua diu varióque Marte pugnatum erat, donec induciis poſitis de iure vtriuſque partis diligentius examen haberetur. Intereà Regnerus Danicæ prudentiæ non ignarus, meditabatur, quomodo terram, quam bello vendicare nequiret, ingenio & aſtu aliquãdo poſſideret. Quocirca habito inter ſuos proceres conſilio, Thoram Heroti filiam in matrimonium poſtulare decreuit. Sed non tam facile erat Heroto Regi eas nuptias perſuadere, qui probè noſſet, quam ob cauſam à Dano Rege peterētur. Is enim miſſos ad ſe legatos indignanter excepit, affirmans ipſos non coniugem, ſed pellicem pro Rege ſuo (qui Lantgertham coniugem habebat) temerè poſtulare. Quo accepto reſponſo, Regnerus nihil remiſſius, ſed importunius poſtulandum eſſe putauit. Mox enim à Lantgertha, vt ſe repudiari permitteret,

Herotus Goꝫ rex internus.

Ludouicus Caroli Magni filius.

Herotus bellũ Schonigianũ contra Regnerum Danum mouit.

Regneri Dani aſtutia.

Thoram Heroti filiam Regnerus petit.

Lantgertha

Lantgerthæ repudium.

impetrauit. Quo facto, miſſis denuò legatis conſenſum ab Heroto difficulter aſſecutus eſt, adiecta ea conditione, quæ præſentiſſimum vitæ periculum præ ſe ferre videbatur. Eo enim tempore ex vetuſtiſſimo more obſeruabatur, vt virgines quantò illuſtriori ſanguine natæ erant, tantò maiora pericula, aut difficiliores labores ſubire cogebantur, qui ad earum amplexũ peruenire voluerunt. Aliis enim fortiſſimi gigantes, & pugiles duello ſuperandi opponebantur: cùm interim ab aliis exacta militaris diſciplinæ experientia, aut glorioſum aliquod facinus pro ſalute Reipub. peractum expeteretur. At huius ſpecioſiſſimæ Regis filiæ thalamum duæ immanes belluæ fortiſſimis viris formidabiles obſeratum tutabantur, quæ antè expugnandæ erant, quàm ad virginis nuptias perueniendum. Itaque Regnerus morem amantium, qui nihil inſuperabile putant, ſecutus, ſtatuit omnia difficillima pro ea virgine experiri, veſtémq; dura tã comparat, quam neque ferrũ, neque belluarum dentes penetrare poſſe putabat: qua indutus ferociſſimas belluas nõ minus feliciter, quàm fortiter expugnauit. Quas Saxo Danicus ſcriptor ſerpentes fuiſſe aſſerit tantæ magnitudinis, vt integrũ bouis cadauer quotidiano paſtu abſumerẽt: ego autem ex Sueticis hiſtoriis immanes vrſos fuiſſe deprehendi. Vtcũque ſit, certum omnino eſt horrenda fuiſſe monſtra, quorũ nece Regnerus virginis torum comparauit. Interim Herotus pugnam ex aula contemplatus, interrogat, quiſnam eſſet ille monſtrorum domitor villoſis femoralibus indutus: dedit'que ea quæſtio occaſionem, vt poſteà Regnerus Lodbroch, hoc eſt, villoſarum bracharum cognominaretur. Qui deinde ex hac coniuge complures liberos procreauit: quorum occaſione plurima & cruenta bella inter Suecos & Danos ſuborta, & diu continuata fuerũt, cõnitẽtibus Danis ſuo more, ſecluſa linea maſculina, poſteritatem Thoræ inuitis Sueonibus obtrudere. Præterea Regnerus per has nuptias quietã Schoningiæ poſſeſſionẽ (quã precipuè intendebat) aſſecutus eſt, donec eam Ericus Sueonum & Gothorum Rex cognomento Victorioſus (de quo infrà dicemus) ad Gothici regni coronã viribus & armis reuocaret. Cæterùm de morte, & religione huius Heroti Regis nihil certi in noſtris hiſtoriis habemus, niſi quòd credimus ipſum in vetuſto gentilitatis errore coſenuiſſe, talem'que in fata conceſſiſſe.

Matrimoniũ illuſtriũ fœminarum difficile ſperari poterat.

Duæ immanes belluæ à Regnero occidũtur.

Regnerus Lodbroch.

Regnerus Schoningiam dotis nomine occupat.

Eodem libro cap. 13.

CAP.

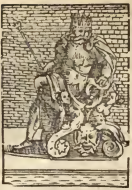
CAP. VI.

CAROLVS (quem Saxo Danicus Sorlum nominare videtur) in defūcti Heroti Regis locum communi procerum conſenſu ſurrogatus, primam bellandi neceſſitatem cōtra Regnerum Danum ſubire coactus eſt. CArolus 104 Rex internus. Cùm enim audiſſet Regnerus mortuo Heroto Carolum ad regni faſtigia ſublimatum, omnes vias attentauit, quibus poſſet aliquem ex filiis ipſius, hoc eſt, Heroti ex filia nepotibus (amoto Carolo) ad Gothici regni ſceptra promouere. Caroli in Regnerum Danū hoſtilitas. Ad quod ſatis idoneum & efficax medium exiſtimabat, ſi Gothorum & Sueorum nobiles in mutuum odium, pernicioſam'que controuerſiam excitaret. Danicum ſtrategema in Sueones. Quod cùm facilè immiſſis in Sueones perfidis conſiliariis effeciſſet, atque in ſuam partem nō paucos ex eorum proceribus attraxiſſet, mox præualidum exercitum conſcripſit, vocatíſque in belli ſocietatem filiis, magna fiducia, quam ex Sueonum diſcordia conceperat, bellum tranſtulit in diſcordes. Acta ſunt in primis belli auſpiciis non parua militaris diſciplinæ præludia: ventúmque erat ex præludiis ad prouocationes: ex quibus poſteà ſecuta ſunt ſingularia certamina: déinde acriter pertinaciter'que totis aciebus pugna inualuit: in qua cùm Carolus à ſuis deſereretur, facilè à Regnero, quem Suetica diſcordia potentiorem effecerat, ſuperatur. Carolus ſuperatur.

CAP. VII.

BIORNVS déinde nulla legitima electione, aut ſucceſſione, ad Gothorum & Suecorū regna peruēnit, ſed peruerſorum quorundam procerum, qui pro Regnero ſtabant, factione callidius, quàm honeſtius alienam hæreditatē inuaſit. Biornus 105 rex internus. Regnerus enim bellum in Carolum parans, clàm miſſis in Suetiā nunitiis ſignificauit ſe pro vero regni hærede Ingeuallo Danica aſtutia.

(qui Heroti primogenitus erat) arma in Carolum iniquũ alieni regni occupatorem promouere velle: eáque promiſſione complures in ſuam partẽ allexit. Sed cùm eorum ope & opera Carolum ſuperaſſet, magnificorum promiſſorum ſuorum protinus immemor, non Ingeuallum, ſed filium ſuum Biornum Regio ſceptro inſigniendum curauit. Valuit quidem ea Regneri prudentia quãdiu præſens rerum ſtatus perdurauit, cùm autem proceres ſe eius promiſſis circumuẽtos attenderent, paulatim à Biorno ad Ingeuallum deficientes, occaſionem inquirebãt, qua Regem violenter impoſitum (collectis viribus) violentius exturbarent. Quorum animos cùm Biornus in ſe infenſiores conſyderaret, nec ſuis viribus contra tantam inimicorum potentiam ſatis confideret, periculoſum bellum ſecura fuga præuénit, profectus in ſuam Daniam, Regneri patris militiam deinceps ſecuturus: quẽ pater magis grato, quàm iucũdo animo excipiens, piratarum principem conſtituit, iuſſit'que vt Britanniam, & Orcades impugnaret, atque expugnatas occuparet. Sed cùm ea expeditio minus feliciter ſuccederet, tentauit pater, quomodo ipſum regno Noruegiæ præficeret: in quo tandem ſenio, deinde morte conſũptus interiit. Sunt qui aſſerunt hunc Biornum illo tempore in ciuitate Bircha, & ea parte Suetiæ regnaſſe, quando S. Anſgarius primùm in eas terras fidem Chriſti prædicaturus aduénit: ſed ratio temporum eam aſſertionem non admittit: quinpotius temporibus Biorni ſecundi (de quo diximus) illa Chriſtianæ legis promulgatio aſſignatur.

Biornus alieni regni inuaſor fugit.

Biornus fit pirata.

Biornus tandẽ in Noruegia moritur.

Eodẽ lib. cap. 1

CAP. VIII.

Ingeuallus aliàs Ingellus 106. Rex internus.

NGEVALLVS, ſiue (vt aliis placet) Ingellus, quem quidam dixere Heroti nepotem, quidam verò eius filium, magno procerum beneficio & conſenſu ad amiſſam paterni regni hæreditatem reſtitutus, totam animi ſui intentionem eò conuertit, quò illi eximiæ & optimæ ſpei, quam de eo omnes

Ingelli indoles optima.

nes patriæ incolæ conceperãt,ſatisface re poſſet. Sed cùm adhuc multi per Suetiam & Gothiã eſſent, qui occultè exacti Regis Biorni partibus fauebant, voluntatem magis bonam, quàm efficacẽ oſtẽdere poterat. Erat enim ad modum difficile tam vaſtum Reipub. corpus ad ſanitatem pridem amiſſam reducere, quando latens in eius viſceribus pernicies, ſuperueniente etiam abextrà grauiore morbo, quotidiana ſuſciperet incrementa. Siquidem Biornus à Sueonum & Gothorum finibus excluſus, non ſolùm patris Regneri, ſed etiam Iuari fratris (qui per Galliam, Britanniam, Hyberniam, omnéſque Occidentales regiones, multa & præclara facinora ædiderat) arma & vires contra Sueones, & Gothos implorauit. Itaque coactis vndique copiis, celerius ad Sueonũ limites peruenerunt, quàm Ingellus eos venturos exiſtimabat: qui nihilominus ſtipatus magna militum multitudine, quam tumultuariè comparauerat, ſtatuit ſe opponere hoſti tam ſubitò irruenti. Sed cùm in eo bellorum procinctu eſſet, ſecum que maiorem procerum partem, ob captanda in tam vrgentiſſimo negotio conſilia, congregatam haberet, ecce repentina flamma vndique per occultos proditores immiſſa aulam ipſam, & Regem, omnéſque eius proceres confeſtim inuoluit, atque abſumpſit.

Sueonum domeſtica diſſenſio.

Biornus Ingello bellum intentat.

Ingellus incendio periit.

CAP. IX.

OLAVS cognomento Tretelia, quãuis per ingẽtes & penè inſuperabiles difficultates ad paterna regna poſt infelicia patris Ingelli fata peruénit, attamen debile principiũ melior fortuna ſecuta, finem regni reddidit glorioſum, cuius initium omnia aduerſa polliceri videbatur. Siquidem Biornus & Iuarus innumeris militũ copiis ſuccincti, vniuerſam Gothorũ & Sueonum Rempub. tunc penè ſub

Olaus Tretelia 107. Rex internus.

uertiſſent, niſi Olaus ſingulari prudentia prædítus, procerum populorum'que animos, laxatis quàm pluribus tributis & oneribus, quæ priores Reges impoſuerant, prudenter & efficaciter ſibi reconciliaſſet. Quo facto & domeſticam pacem penitus labefactatã reſtituit, & victoriam hoſtibus (ad quos inclinari videbatur) potenter, confeſtim'que eripuit. Enimuerò omnem militem, quem pridem pater tumultuariè coëgerat, ſimul'que auxiliares copias vndique poſt patris occaſum contractas, in Biornum & Iuarum educere properauit, commiſſóque acerrimo & pertinaciſſimo prælio, victoriam reportauit. Effectúmque eſt ea felici pugna, vt Dani victi, cæſi, profligatíque in ſuã patriã reuerterẽtur, diu'que & ad multos annos Sueonum terras impugnare non auderent. Interim Olaus pacifica tempora nactus, leges & iuſtitiam ita obſeruari mandauit, vt nullus in tota patria diu viuus eſſet, niſi qui iuſtus & innocens eſſet. Sunt etiam nonnulli, qui affirmant hunc Olauum ad doctrinã Euangelicam, & Chriſtianam fidem perueniſſe, & multa pericula, dum eam propagare contẽderet, à ſuis ſuſtinuiſſe, atque in finem minimè perſeueraſſe, próinde offenſam diuinam maieſtatem ipſum in varios bellorum caſus denuò expoſuiſſe. Vitſercus enim Regneri Danorum Regis filius, exemplo Biorni & Iuari fratrum ſuorum, ius regnandi in Suetia, quòd inde maternum genus duceret, vſurpare proponens, non paruam ſolicitudinem Olauo, qui ob pacis diuturnitatem ab armorum vſu deſiuerat, incuſſit, faciente illi animos magnitudine Ruſſiæ principatus, quem nuper paterna victoria aſſecutus adminiſtrabat. Erat igitur Olaus in graui periculo conſtitutus, cùm ab Oriente Vitſercum, & ab Occidente Regnerum, potentiſſimos vtique Reges, ſibi ingentem belli molem opponere velle didiciſſet. Conſtituit tamen prius omnia aduerſa ſuſtinere, quàm coronam ſuam in alium quantumuis potentem transferre. Itaque magnam Sueticorum militum multitudinem Vitſerco ab Ortiuo latere impugnanti obiicere feſtinauit, ipſéque quàm maximis copiis ex Gothorum regno comparatis Regnero ab Occidua parte irruenti occurrit: in qua quidem parte etſi varia fortuna pugnauiſſet, nunc victo, nunc victori ſimilis, attamen in fine belli ſuperato, fugatóque Regnero, cum glorioſa victoria in Suetiam remeauit. Sueonum verò exercitus non

Tributa tẽpore belli laxanda.

Olaui Tretelia victoria cõtra Biornum & Iuarum.

Olaui Tretelia pietas & innocentia.

Vitſercus Danus Suetiam impugnat.

Olaus Tretelia ab Oriente & Occidente impugnatur, & vincit.

Regnerus victus.

non æquè feliciter contra Vitſercum Rutheno milite ſuccinctũ pugnans, ſuperatur & profligatur.

CAP. X.

DEINDE Vitſercus partã feliciter victoriam proſecuturus, prægrandem exercitum ex Ruſſia ad interiora Finningiæ, ſiue (vt nunc dicimus) Finlandiæ adduxit, omniáque ferro, flamma, cædibus, direptionibúſque inuoluit. Cuius conatibus Olaus potenter obuiaturus, omnem per Sueoniam, & Finningiam militiam armauit: eſt'que ad atrox & cruentum prælium deuentum: in quo poſtquàm multum ſanguinis hinc inde effuſum eſſet, in has pacis conditiones vtrinque conſenſerunt, videlicet, vt Olaus filio ſuo Ingoni filiam Regneri in coniugem aſſumeret, & Vitſercus Finlandiæ partem Ruthenis collimitaneam poſſideret. In qua cùm ſe ſatis ſecurum putaret, dolis Ruthenorũ circumuentus occiditur. Daxon enim Oriẽtalium Ruſſorum princeps, cùm Vitſercum armis ſuperare diffideret, ad dolos conuerſus, pacem cum eo (vt videbatur) integerrimam effecit. Qua facta, à Vitſerco intra confinia ſui principatus ad conuiuium inuitatur: paruit'que inuitãti, non vt vices gratitudinis, ſed vt mortem illi inferret. Quippe omnia ex fœdere ſe agere ſimulans, ſub ſpecie mercatorum multos ſuorum ſecum introire iuſſit. Nemo dolos ſentiebat: excepti in vrbem omnes aduenæ, quaſi merces varii generis importantes: eo'que modo infinita hominum multitudo confluxit: at vbi veſpertinũ tempus aduenisſet, confeſtim Daxon, & ſui arma, quæ occultè inuexerant, corripientes, Vitſercum, & eos, qui cum illo erant, ex inſidiis adoriuntur, paſſim'que in omnes ſæuiunt, proſternunt, captiuant, occidunt. Vitſercus admiranda militaris diſciplinæ experientia præditus, prius incredibilem hoſtium multitudinem proſtrauit, antequàm ab irruentibus Ruſſis poterat comprehendi: cum quo duodecim fideliſſimi milites captiuantur: quibus redeundi in patriam permiſſa optione, eligunt magis cum ſuo Principe mori, quàm illo deſerto viuere. Deinde Daxon victor Vitſerco vitam ea cõditione per-

Vitſercus victor

Matrimoniũ occaſionem pacis præſtat.

Vitſercus à Ruthenis occiſus.

Daxon Ruſſorum princeps.

Daxonis dolus

Vitſerci militaris fortitudo.

Daxon victor.

mittit, ſi patiatur ſe parem in imperio habere. Cui ille: Antequàm precariæ vitæ vſum à te expoſcam, aut meum honorem in te transferam, mortem potius, & ſi quid morte durius fuerit, perferam. Igitur Daxon extructo rogo Vitſercum cum captis comitibus viuum ſuperiecit, & concremauit. Talíſque erat Vitſerci exitus, quem Saxo nō rectè inter Suetiæ Principes adnumerauit. Poſt cuius fata Olaus diu feliciterque regnauit, & tandem ſenio atque egritudine deficiens, Vpſaliæ moritur, & in Regiis monumētis honorificè ſepelitur, relictis poſt ſe duobus filiis, quorū primus erat Haldanus cognomēto Huitbeen, hoc eſt, albi oſſis: quem Noruegiani concordibus votis in Regem elegerunt, gloriantúrque ſe ab illo Regum ſuorum poſteritatem, ſiue generationem ſuſcepiſſe. Alter verò Ingo, cuius memoriam nunc ſubiiciemus, in paterno regno ſucceſſit.

Olaui Tretelix mors.

·ſaldanus Huitbeen rex Noruegiæ.

CAP. XI.

Ingo 108. Rex internus.

Ingo Regneri filiam ducit;,

INGO igitur Olaui Regis filius, non ſolùm patris, ſed vnanimi procerum conſenſu in regnis Gothiæ & Suetiæ ſurrogatur. Hic (vt meminimus) accepta in coniugem filia Danorū Regis Regneri Lodbroch, effecit, vt ſopitis inter Sueones & Danos præliis pax, & tranquillitas, quæ hactenus nō ſine infinita hominum ſtrage fuerat interrupta, reſtitueretur. Ipſéque Regnerus ob eam pacem de ſe, & ſuo regno Daniæ, ne à Suecis impugnaretur, ſecurior effectus, conſtituit bella ad Occiduas Europæ partes transferre. Itaque præualidam claſſem viris & armis inſtructiſſimam educēs, primùm Galliam, deínde Britanniam, Scotiam, Hyberniam victricibus armis penetrauit. Poſteà longinquam militiam ingreſſus, Hiſpaniáſque præteruectus, nō quieuit donec ad mare mediterraneum longo circuitu perueniſſet, omnéſque circumpoſitas regiones vnà cum ipſa Conſtantinopoli diuexaſſet, & tādem eoſdem remenſo itinere in ſuam Daniam cum admirabili victoria rediiſſet. Intereà etiam cùm Ingo à Danorum armis ſecurus eſſet,

Regneri nauigatio vſque ad mare mediterraneum & Cōſtātinopolim.

eſſet,nec ſui Gothi,aut Sueci à bellis quieſcere didiciſſent, ne domeſtico bello cruentarentur, collectum ex eis exercitum in Ruſſos emiſit,qui omnes eius regionis partes ferro,flammáque ita deuaſtauerunt,vt à ſinu Venedico vſque ad Tanaim paucæ domus relinquerentur inuſtæ. Cætera huius Ingonis geſta eodem tumulo,quo corpus eius,obruta fuiſſe videntur.

Ingo Ruſsiam vicit et deſolatam reddidit.

CAP. XII.

ERICVS, ſublato è numero viuorum Ingone patre ſuo,concordibus procerum ſuffragiis Gothicæ & Sueticæ Reipub.ſummam accepit. Hic in arte magica nulli ſuo tẽpore ſecũdus habebatur,tam'qȝ familiaris erat malis dæmonibus,quorum cultui ſummoperè vacabat,vt quocunque verteret pileum ſuum, confeſtim inde optatus ventus aſpirabat. Quo euentu inditum illi fuiſſe nomen accepimus,vt Ventoſus pileus diceretur. Creditúmque à multis erat,Regnerum Daniæ Regem, huius Erici nepotis ſui ductu,in remotiſſimas orbis partes piraticam feliciter extendiſſe,multáſque regiones, & muniſſimas vrbes eius ingenio ſubiugaſſe,& demum cooperatorem fuiſſe,vt tam procerum conſenſu & electione,quàm hæreditaria ſucceſſione in paternum regnum Suetiæ aſſumeretur: quod ei diuturnum felix'que permanſit,donec ſenio, & tandem mortiſera ægritudine confectus, vita priuaretur & regno: quamuis Saxo aſſerere videatur,ipſum ab Oſtano quodã inſidioſè trucidatum. Quod quia in Suecorum hiſtoriis (quas imitandas accepi) non inuenio, inter dubia potius relinquo, quàm fidem grauibus autoribus detraham. Eſt tamen apud Saxonem ſatis perplexa dubitatio,cùm circa hæc tempora affirmet,Regnerum Daniæ Regem bella cum Carolo Magno Imperatore geſſiſſe: & in alio loco dicat,eius anteceſſorẽ Hemmingum cum Imperatore Ludouico Caroli filio,poſt patris funera pacem iuriſiurandi firmitate compoſuiſſe. Sed his Danicis rebus omiſſis, ad noſtram Gothiam redeamus.

Ericus à ventoſo pileo nominatus 109. rex internus.

Magica ars.

Regneri piratica in terras remotiſsimas.

Saxo in vita Regneri reuidendus.

CAP. XIII.

Ericus Victorioſus 110. rex internus.

ERICVS Segerſel præmortui Erici filius, paterni regni ſceptra, nullo procerũ reſiſtente, moderanda ſuſcepit. Hic in omnibus bellis adeò fortunatus erat, vt nullum bellum aggrederetur, quin ſubactis hoſtibus victor egrederetur: quo euentu paſſim, & ab omnibus Victorioſi cognomen eſt aſſecutus. Quippe fortuna, vt eum omnibus Regibus illius tẽporis illuſtriorem efficeret, vbique potẽtiſſimos hoſtes illi obiecit, in primis autem Agnerum Regneri Danorum Regis filiũ: qui poſtquàm bellũ in Anglos infeliciter attentaſſet, nec in Dania, quam duo fratres ſui, Iuarus & Siuardus, inter ſe partitam occupabant, locum ſuæ amplitudini aptum inueniret, decreuit vel totam Suetiam, vel partem eius in ſuam poteſtatem redigere. Sed erat illi nimis difficile, fortem Regem fortiter cuſtodientem atrium ſuum ſuperare. Præmonitus nanque Ericus exercitum præualidum contrahit: cui Oſtanum ex ſatrapis nobiliſſimum præficit, totámque gerendi belli ſummam committit. Itaque ad acerrimum & cruentum bellum deuenitur, in quo Agnerius fortiſſimè pugnans occubuit, cæſa anteà maiore exercitus ſui parte, cuius paruulæ reliquiæ in Daniam concito curſu refugerunt. Nec longè poſt eam victoriam Ericus grauius bellum incidit. Enimuerò bellaces illæ gẽtes Liuoni, Finni, Eſtones, Curetes, Pruſſi, Haraldi Danorum Regis piratica laceſſiti, confœderatione inter ſe facta claſſem prægrandem, quam putabant ſubiugandæ Daniæ ſufficere poſſe, pariter educunt. Hæc claſſis litoribus Gothicis in medio itinere, antequàm Daniã attingere poſſet, neceſſitate ventorũ appulſa, non ſibi temperauit, quin Gothis omnia hoſtilia inferret, quaſi Dani eorũ auxilio freti piraticã in Orientẽ trãſtuliſſẽt. Quocirca Ericus omnẽ regnorũ ſuorũ militiã cõfeſtim in arma cõtractã, irruẽtibus hoſtibus obiecit. Quibus ſuperatis & profligatis, claſſẽ militibus & armis inſtructiſſimã poſt eorũ terga nõ minus feliciter, quàm velociter trãſmiſit, omnéſq; hoſtiũ terras ſine vlla bellorũ ĩtermiſſione impugnauit

Agnerus Danus contra Ericũ Victorioſũ pugnans occidit.

Oſtanus dux exercitus.

Ericus Victorioſus Liuones, Eſtones, Curetes, Pruſſos vicit.

impugnauit,& expugnauit,atque ſub ſua poteſtate toto ſui regni tempore continebat.

CAP. XIIII.

ITAQVE huius Erici nomen nō ſolùm domi, verùm etiam in procul poſitis regionibus celebre habebatur. Próinde Otho Saxonicus eius nominis primus Imperator, miſſis legatis eundem Ericum ſui imperii cōfœderatum effecit.

Otho Saxonicus Imp.

Quod cùm Haraldus Danorum Rex compertum habuiſſet,intellexiſſétque eam Gothorum Sueonúmque cum Romano imperio confœderationem in perniciem regni Danorū excogitatam,cogitabat,quomodo Ericum ab illa imperii ſocietate auelleret,aut illatis bellorū difficultatibus à regno excluderet.

Haraldus Danus.

Ericus imperio confœderatus

Intereà quidam Sturbernus Biorni olim intruſi in Suetiā Regis filius,ad Haraldum Daniæ Regem ex Suetia deſcendit, grauéſque admodum querelas ſuper Erici ſeueritate exaggerās oſtendit,ſe per ipſius potentiam paterna hæreditate, & magna regni parte,quæ ſibi iure debebatur,ſpoliatum.

Sturbernus ad Danos confugit.

Quibus querelis libenter auditis, Haraldus cōfeſtim decreuit totas Danicæ potentiæ vires in Ericū effundere.Sed cùm iam in procinctu eſſet, & Gothiæ Occidentaliora impugnaret,triſtem nūtium accepit, Othonem Cæſarem Occiduas Daniæ partes formidabili exercitu deuaſtare. Próinde reuocato exercitu, quem impugnandæ Gothiæ expediuerat,omne robur Danici regni cōcito curſu in Othonē reflexit. Sturbiornus autē ſine auxiliaribus copiis bellū committere auſus facilè ſuperatur, expertus nihilominus ſummam Erici Victorioſi gratiā, à quo non ſolùm libertate, verùm etiam honorifica præfectura,& prouincia donatus eſt.

Haraldus Danus contra Ericum Victorioſum pugnans repellitur.

Otho Cæſar cōtra Danos.

Sturbernus ab Erico victus in gratiam recipitur.

Déinde Ericus,omnibus ſuorū regnorum terminis in pace & cōcordia poſitis,arma in Suenonē Daniæ Regē,qui exacto patre Haraldo vt præpropero,ita impio ſtudio paternū regnū inuaſerat,cōuertēs,totū eius regnū(teſte Saxone)in ſuā poteſtatē redegit,ipſúmq;,qui patrē à patria impiè eiecerat, à paterno regno iuſtiſſimo bello excluſit,totóque ſeptennio(teſte Saxone)regno Daniæ potitus,ampliſſimum principatum (quē Tanais fluuius ab

Ericus Victorioſus cōtra Suenonē Danum.

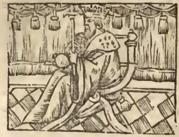
Sueno patrem patria priuās, patria priuat.

Erici Victorioſi pricipatus ampliſſimus.

Oriente, & Albis ab Occidente terminauit) in pace, & magna tranquillitate gubernauit. Tandem euoluto ſeptennio, illa eaſdem fata, quæ Ericum hac mortali vita deſtituerunt, etiam Suenonem poſt multos miſerabiles caſus in paterni regni ſolium reſtituerunt.

CAP. XV.

Ericus Aorſel, aliàs Stenchillus III. Rex internus.

ERICVS Aorſel, aliàs Stēchillus, poſt defuncti patris Erici fata, cūctorū procerū & populorū aſſenſu in paternum principatum aſſumptus, tantò felicius regnauit, quantò maiorem ſolicitudinē propagādæ fidei Chriſtianæ adhibere curauit: quæ eius tempore, diuina clementia palàm & mirabiliter cooperante, nō parua incremēta ſuſcepit. Accidit enim, eo præſente, totáque populi multitudine circūſtante, quòd ſacerdos omnium nomine ſacrificia idolis offerens, repentina cæcitate percuſſus collaberetur: déinde poſtquàm diu & fruſtra à cæcis idolis cæcitatis remediū poſtulaſſet, atque in proprias ædes reductus ſopori ſe tradidiſſet, ecce illa miſericors miſericordiſſimi Dei Mater non dedignata eſt afflictum peccatorē, omni humana ope deſtitutum, viſitare, cōſolari, & de myſteriis ſanctiſſimæ fidei noſtræ Chriſtianæ informare, Chriſtíque Apoſtolum ex impio malorum dæmonum nuntio ſuſcitare. Inquit enim: Quia lumine intellectus, & rationis tuæ abuſus, à Deo vero te ad dæmonū cultum cōuertiſti, iuſtè corporis tui oculis priuari meruiſti. Igitur ſi corporis tui oculos recipere volueris, crede in filium meum Ieſum Chriſtum, qui eſt Deus Chriſtianorū, eiúſque fidem firmiter ſerua, & ab omnibus ſeruādam prædica. Credidit ille, & credendo vſum oculorum perfectè recepit. Statímq; Chriſtianæ religionis diligētiſſimus prædicator effectus, omnem in circuitu regionem peragrando, lumē veræ fidei cordibus omnium incolarum infundere conabatur, vt & ipſi ab illa horrēda perfidæ mētis cæcitate, qua infeliciter tenebātur, liberati, lumen ad reuelationem gentium ab alto exortum aſpicere mererentur. Nec deerat omnis ſalutis autor ſalutarem doctrinam fideliter annuntianti. Quippe breui tempore non paruus fidelium

Ericus fit Chriſtianus.

Idolorum ſacerdos cæcitate percutitur.

Maria virgo excæcatum illuminat, & ad Chriſtum conuertit.

Suetia paulatim ad Chriſtum conuertitur.

fidelium numerus in vineam Domini ab ipſo cœleſti patrefamiliâs vocatus intrauit, vt verum oſtenderetur Chriſti verbum: Meſſis quidem multa, operarii verò pauci. Quamuis enim nōnullæ Chriſtianorum reliquiæ à tempore Beronis Regis ad hæc tempora in Suetia permanſiſſent, attamen petendi erãt ex Bremenſi Metropolitano magis idonei doctores, qui verbum Domini rectè tractare didicerant. Quocirca optimus Rex Ericus Stenchillus, miſſis ſolennibus legatis ab eodem Metropolitano, qui tũc erat Adagarius, aut eius ſucceſſor, impetrauit ad ſe duos ſanctiſſimos Pōtifices in diuina lege doctiſſimos cōfeſtim emitti, videlicet Adaluardum, & Stephanum: qui tãto honore à Rege & populo excepti fuerunt, vt ab hominibus maiorē aſſequi nequiuiſſent. Prædicabant Chriſti Euangeliũ continuè & diligenter, creſcebat quotidie cum magno fructu diuini verbi plãtatio, baptizabatur magna populi multitudo, tantúſque omniũ ardor ad baptiſmum erat, vt euolutis paucis diebus nulli, aut pauciſſimi incolæ in vniuerſa ciuitate Birchenſi (quæ tunc frequentiſſima erat) inuenirentur, qui Chriſtianæ militiæ aſcripti non eſſent, quemadmodum in hiſtoria Pontificum Vpſalenſiũ diffuſius oſtendere curaui. Sed non deerant illi peſſimo humani generis inimico ſuæ ſolitæ artes, per quas tam ipſi optimo Regi Erico Stenchillo, quàm etiã ſanctiſſimis Pontificibus grauiſſimas perſecutiones, & inſuperabilia pericula paſſim ab incolis regni ſuſcitaret, præſertim illis, qui de ſanguinis nobilitate magis, quàm de virtute gloriabantur. Hi enim videntes Chriſti legem ſuis operibus contrariam, cœperũt eius aſſertores primò occultè, déinde palàm apud ſimplicē & ignarũ populum, multis calumniis atque improperiis afficere, ita vt Rex ipſe vnà cum Pontificibus publico vulgi clamore ad interitũ peteretur, quaſi non eſſet veri Dei cultor, ſed nouorũ dæmoniorum annuntiator: tantúmque veſani populi furor à proceribus excitatus inualuit, vt Chriſtiani Pontifices cōprehenſi, & virgis cæſi, ac plurimis iniuriis affecti, ex Vpſala ad Bircham duorum dierum itinere redire compellerentur, cùm interim Rex nunc huc, nũc illuc fugitando latebras captaret, nolens manus ſuas ſanguine ciuium contaminare. Tandem poſtquàm multos labores, & pericula pro augendo Chriſti cultu ſuſtinuerat, ab ingratis ciuibus, & malignis proceribus impugnatus trucidatur.

Stenchillus miſſis legatis petit ab Archiepiſcopo Bremenſi prędicatores S. Adaluardus, S. Stephanus.

Bircha vrbs populoſa ad Chriſtum cōuertitũ.

Stenchillus pro fide Chriſti perſecutionē paſſus.

Pontifices pro Chriſto perſecutiones patiũtur & fugiunt.

Ericus Stenchillus pro fide Chriſti occubuit.

CAP. XVI.

Olaus Schotkonung 112. rex internus.

OLAVS cognomẽto Schotkoſnung, quem alii filium, alii fratrẽ præmortui Erici Aorſel appellãt, magna & memorabili omnium incolarũ felicitate ad Gothorum & Sueonum regna peruénit. Siquidem eius ingenita benignitate, & ſumma prudentia effectum eſt, vt Chriſtiana fides, quæ hactenus in aliquot Suetici regni partibus viguerat, & vigebat, ab vniuerſo Gothorum & Sueonũ principatu efficaciter conſtantérque (abiecto vbique falſorum Deorum cultu) aſſumeretur. Próinde à cõpluribus primus Chriſtianorum Rex, qui apud Sueones regnauit, appellari cõſueuit: cùm tamen compertum ſit, Beronem eius nominis ſecundum, tempore Caroli Magni, & filii eius Ludouici, (nam vtrique cõfœderatus erat) fidẽ Chriſti (vt dictum eſt) ſuſcepiſſe, & in eius vera confeſſione animam exhalaſſe, déinde non paucos Chriſtianos vſque ad tempora huius Olaui, per centum ferè & ſexaginta annos in diuerſis Suetiæ partibus permãſiſſe, cùm interim Dania in vetuſto gentilitatis errore (vt Saxo ſatis oſtendit) perſeueraret. Nullum enim Regem Chriſtianum apud Danos emerſiſſe ſcribit ante Haraldum Gormonis filium, præter Ericũ cognomento Impium, cui S. Anſgarius in fine vitæ ſuæ Chriſti fidem annuntiauit. Sed Erico extincto, lumen fidei pariter extinctum eſt. Frotho autem eiuſdem Erici ſucceſſor, dum à Romano Pontifice Euángelicæ legis doctores expectat, fatis ſuis Romanæ legationis præcucurrit aduentum, animo certè quàm effectu ſuperior. Quòd autẽ Saxo aſſerat, eam legationẽ expectatã fuiſſe ab Agapito Papa, veriſimile non eſt. Duos enim eius nominis Põtifices Romanos fuiſſe accepimus: quorum primus ſedit anno Chriſti D X X X I I I. ſecundus anno D C C C C L. cùm in Dania regnaret idem Haraldus Gormonis filius, quem Otho primus Imperator (teſte Crantzio) armis ad fidẽ Chriſti coẽgit, baptizato vnà cũ patre filio Suenone, quẽ Imperator à ſacro fonte leuãs, Suenoothonem vocauit.

Olaus Schotkonung primus Rex Chriſtianus in vniuerſo regno.

Ericus Impius Danorũ rex, cui Anſgarius prædicauit.

Agapiti Papæ duo.

Otho I. Daniam conuertit ad Chriſtũ.

CAP.

CAP. XVII.

HIC autem Sueno poſteà à via religionis diſcedens, patrem, & ſuſceptam fidem à toto regno Danorum nimis impiè eiecit: vnde & ipſe tãdem eiectus eſt. Sed prius plurimos & difficillimos caſus, périnde ac ſi ad fortunæ ludibrium natus eſſet, experiri cogebatur, toties in ignominioſam captiuitatem ductus, toties per ſuos grauiſſimo ære redemptus, toties per terras, & maria iactatus. Tandem expleto ſeptenni exilio, cùm ſe ad fidem Chriſti ex toto animo conuerteret, regnum paternum (miſerante Deo) recuperauit. Eodem tẽpore Olaus quidam Triggonis Noruegiæ Rex erat, qui nomine magis, quàm re Chriſti fidem amplexus, à Bernardo pontifice Anglico baptiſmũ accepit: primúſque apud Noruegianos in Chriſtianorum Regum numero collocatur. Hic cùm eſſet in bellicis rebus plurimum ſtrenuus, cogitabat quomodo iniurias, quas pridem Dani Noruegianis intulerant, vindicaret, Suenonémque Danorum Regem, ob priſtina fortunæ ludibria contemptibilem, in ſuam redigeret poteſtatem. Sed viſa eſt ad illud negotium maximè neceſſaria fore Suetiæ Regis Olaui cõfœderatio. Quocirca miſſis ad eius matrem illuſtriſſimã princípẽ Sigritham Suetiæ Reginam, olim Erici Victorioſi coniugem, legatis, effecit, vt ipſa in ſuum coniugium cõſentiret. Quo comperto, Sueno ad inſignem aſtutiam conuerſus, impacabile odium inter Suetiæ & Noruegiæ Reges ſuſcitare cogitauit, ne ipſis pariter Daniam impugnantibus opprimeretur, aut denuò in exilium pulſus periclitaretur. Itaque duos ſatellites aſtutia Danica inſigniter præditos ſubornauit, qui transfugarum titulo ad Olaum Noruegianum ſupplices peruenerũt: à quo poſtquàm more gẽtis benigniter excepti, familiariúſque tractati eſſent, cœperunt Suenonem Regẽ multo vituperio afficere, eiúſque filiam Thyram eximia laude extollere, vt falſum proſcriptorum nomen mendaciter aſſumptum, per mendacia ad optatum affectum facilius promouerent. Olaus enim à praui ingenii hominibus perſuaſus, omnem cogitationem ſuam à Sigritha Regina ad filiam Suenonis conuertit, ſtatímque per legatos

Sueno Danus fit apoſtata.

Suenonis grauiſsimę calamitates.

Olaus Triggonis Noruegiæ Rex.

Bernardus pontifex Anglicus.

Olaus Triggonis Sigritham Suetię Reginã in coniugem poſtulat.

Suenonis Danici Regis aſtutia.

Danica aſtutia.

Thyra commẽdatur Olauo Triggonis.

Olaui Triggonis ſtupida ſtoliditas.

Olaui Triggonis maligna in Reginam Sigritham molitio.

Suenonis Dani verſutia.

Olaus Triggonis dignũ ſuæ ſtoliditatis præmium recepit.

eam ſibi deſponſari impetrauit. Quo facto, Sigritham illius rẽi ignaram ad ſe ſub colloquii ſimulatione in nauigium, quo vectus aduenerat, inuitauit: quæ cùm nauem aſcenſura pedem penſili ligno, quod in eum vſum affixum erat, imponeret, mox per ſubornatos miniſtros lignum euertitur, & ampliſſimæ maieſtatis fœmina inter vndas periclitata, difficulter ſuorum auxilio à morte liberatur, & in litus ſemianimis reportatur. Tandẽ recepto ſpiritu, cùm conſyderaret ſe duabus non ferendis calumniis, verecũdia, & periculo affectam, minis (quibus poterat) opprobrii deformitatem inſequebatur. Ita verſuti Suenonis acumẽ magis vtili, quàm honeſto inuolucro tectum, vires, quibus Olaum exuit, ſibi vaferrimè conciliauit. Confeſtim nanque petitæ in matrimonium Sigrithæ benignum conſenſum impetrauit, filiámque Thyram Olauo deſponſatam non imprudẽter denegauit. Ita Olaus duobus illuſtriſſimis coniugiis deſtitutus, dum alterum ſtolidè contemnit, ab altero turpiter repelli merebatur, vt'que hoc repulſa, ita illud inſolentia perdidit.

CAP. XVIII.

Olaus Triggõis temerariũ bellum in Suenonem Danum promouit.

Olaus Trigillus ſe ſubmerſit.

Sigritha Canutum Danorũ Regem omnium potẽtiſſimum genuit.

Olaus Schotkonũg fidei Chriſtianæ ꝓpagator.

RESTABAT igitur vt Olaus poſt tãtam imprudentiam aliquod maioris imprudentiæ opus aggrederetur, quo ſibi temerarium & præmaturum fatum acceleraret. Collectis nanque copiis, & prævalidæ claſſi impoſitis, in Suenonem nauale prælium eduxit. Sed Sueno Sueonum Regis Olaui auxilio fulſultus, facilè ſuperat aduentantem. Qui cùm ſe victum aduerteret, ſtans celſa in puppi ad profunda maris exiliit, malẽs inter marinas belluas, quàm inter Danorum manus periclitari. Quo facto, Olaus Gothiæ & Suetiæ regnis Noruegianum adiunxit. Interiecto tempore Sueno ex Regina Sigritha Canutum Regem, omnium qui vnquam in Dania regnauerunt potentiſſimum, procreauit. Sed his externis rebus omiſſis, ad Olauum Sueonum & Gothorum Regem me conuerto: qui (vt dicere cœpi) admirabili pietate ſuccenſus, fidem Chriſti hoc modo in Gothia & Suetia inſtituit, ſiue verius anteà inſtitutam, & collapſam reſtituit. Cùm enim iuxta morem priorum Suetiæ Regum,

gum,qui cum Anglis contra Danos confœderari conſueuerãt, integerrimam amicitiam cum Mildredo Anglorum Rege coniunxiſſet,diúque inuiolatam conſeruaſſet, tandem per idoneos legatos apud eum egit,vt viros aliquot optimos,in Chriſtiana lege eruditos,ad ſe mittendos curaret.Quam quidem petitionẽ ipſe, tanquã ex pio affectu deprõptã, decreuit optimo effectui quantocyus mancipare. Próinde Mildredus (aliâs Eldredus) vt erat in Chriſtiana fide propagãda ſtudioſiſſimus,ita nulla intercedẽte mora cõgregato omniũ Pontificũ & Prælatorũ concilio,iuſtam & honeſtam Sueonum Regis poſtulationem corã omnibus aperit,hortatúrq;,vt ex ſuo numero aliquot idoneos dilatandæ Chriſtianæ fidei miniſtros eligant,qui labores, & vitæ pericula,ac mortem pro Chriſti gloria ſufferre velint. Actũ eſt hoc pium negotium triduano concilio, dictæ'que hinc inde variæ ſententiæ,nũc de periculorum & laborum magnitudine, nunc de gentium illarum ſeueritate, nunc de dulcedine patriæ in perpetuum exilium commutandæ. Tum ſanctus Archiepiſcopus Eboracenſis Sigfridus,cùm cõſyderaret nullos, aut pauciſſimos eſſe,qui auderent,aut vellent ſe tot, tantíſque periculis committere,in medium omnium ſurgens, longam, & eruditã, ac pietate pleniſſimam orationem habuit,in cuius fine ſe ad tam longinquam & difficillimam peregrinationem ſponte offerens, ſuo exemplo oſtendit, primum in Pontificatu, primũ eſſe debere ad martyrium, & perſecutionem pro Chriſti gloria ſuſtinendam. Excepta eſt ea ſanctiſſimi Pontificis oratio non ſolùm à Pontificibus, verùm etiã ab optimo Rege Mildredo per ſummam congratulationem: actæ'que ſunt ei in publico regni conſiſtorio ſingularibus verbis gratiæ, quòd in humeros ſuos tantam negotii molem ſuſcipere decreuiſſet. Itaque poſtquàm omnia ad tam glorioſam peregrinationem neceſſaria diſpoſita eſſent,videri poterant in Pontificibus,ac proceribus,& præſertim in optimo Rege gemini affectus, vnus mœroris,alter gaudii: gaudebant quidem, per tam inſignem & piiſſimum Pontificem diuinæ voluntati gratiſſimum præſtari obſequium: dolebant verò plurimum,quòd ab eis amplius nõ videndus abiret,quòd tanti paſtoris ſolatio deſtituerentur, quòd dulciſſimã patriam perpetuo exilio commutaret, quòd in totum reliquũ vitæ tempus inter duros paganos in ſummo diſcrimine victu-

Sueonũ & Anglorum Regũ perpetua confœderatio.

Olaus legatos, pro fide Chriſtiana prædicãda mittit.

Concilium Anglorũ pro conuertenda Suetia.

S. Sigfridus Archiepiſcopus Eboracenſis.

S. Sigfridus patriam exilio, propter Chriſtum cõmutauit.

rus eſſet. Quis etiam dubitat maximum in eo Rege fuiſſe dolorem? quando tam propinquum conſanguineum ſuum à ſe, non ſecus ac dimidium animæ ſuæ, auelli pateretur. Sed neceſſe fuit Regi Anglorum, voluntati Regis angelorum ſubſeruire.

CAP. XIX.

S. Sigfridus ad Gothiam Meridionalē peruenit.

HOC igitur modo glorioſus Chriſti pontifex Sigfridus, relicta patria, & ampliſſima proſperitate, quā felix patria ei polliceri poterat, ſuperatis lōgiſſimi & periculoſi maris itineribus, peruēnit ad Gothiā Meridionalē, vbi nūc cernitur eccleſia Cathedralis Vexionenſis, quam tunc angelica viſione in ſomnis præmonitus erigendam curauit. Intereà verò cùm in eodem loco extenſis tētoriis paululum moraretur, Regius præfectus, explorata (vt poterat) conditione aduenarū, Regem apud

Præfecti Regii de aduentu S. Sigfridi apud Regem enarratio.

Veſtrogothos in ciuitate Scarēſi conſtitutum, velociſſimo curſu acceſſit: à quo de peregrinorum moribus aliquid referre iuſſus, reſpondit, Pacificos eſſe homines, & nullas moliri inſidias: ſenem eis præeſſe venerando vultu, & graui autoritate conſpicuum, qui lintea & candidiſſima veſte ad talos demiſſa vtitur: huic omnes aſſurgūt, & genibus flexis ſe ad eius pedes proſter-

Epiſcopales cęremoniæ.

nunt. Præterea vidi, inquit, tabulam, ſiue menſam quandam mappis albiſſimis cooperiri, panémque cādidum, & admodum exiguum ſuperimponi, vnà cum vaſculo, cui potus parciſſimè ab aliquo aſtantium infundebatur: his ita diſpoſitis, nunc ſub-

Miſſa à S.Sigfrido celebratur.

miſſa voce murmurabat, nunc altiore clamabat. Intereà ſenex ille mirum in modum à planta pedis vſque ad verticem capitis indutus, panem illum poſt multa murmura in manus acceptum eleuauit, viſúſque eſt mihi puerum paruulum admo-

Miraculum in eleuatione corporis Chriſti.

dū ſpecioſum, qui eidē ſeni arridebat, eleuare. Tum Rex Olaus ex ea pagani militis relatione prudenter collegit, Anglos eſſe, quos ad ſe pridem à Mildredo mitti petiuerat. Próinde expedita confeſtim ad eos ſolēni legatione effecit, vt ad ſe cum ſummo honore adducerentur, proceſſit'que obuiàm aduentātibus, & nihil omiſit, quo erga eos ſummū amorē ſuū teſtari potuiſſet. Nec diu diſtulit ſe ad veræ fidei ſacramenta conferre. Quippe

auditis

auditis per interpretē eximii & doctiſſimi Archiepiſcopi Sigfridi ſermonibus, quos de fide in Deum omnipotentem, & filium eius, quem pro redimēdo humano genere in terras miſerat, adduxit, mox diuina cooperāte clementia plenè perſuaſus, atque in fide confirmatus euaſit, ſtatímque ſuſcepto per manus Pontificis baptiſmatis ſacramento, arcem Regiam Huſaby, quæ in eodem loco erat, in eccleſiam cōſecrari præcepit: in qua ſanctus Chriſti Pontifex diuturnam moram complexus, totā Veſtrogothiam (quæ eſt tertia Gothiæ regni pars) ad Chriſtū conuertit, conuerſam'que ſacri baptiſmatis vnda perfudit.

Olaus Rex baptizatur. Huſaby arx Regia fit ſacra ædes Chriſti.

CAP. XX.

INTERIM verò, cùm ea apud Veſtrogothos feliciter agerentur, proceres quidā ſanguine quàm moribus nobiliores, tres nepotes S. Sigfridi, Vinamannum, Vnamannum, & Sunamannum, quibus eccleſiam Vexionenſem cuſtodiēdam commiſerat, crudeliter occiderunt, occiſóſqꝫ multis & pretioſis rebus, quas ex Anglia ſecum adduxerant, ſpoliauerunt. Inſuper corporibus eorum in vicinam paludem, ne inueniri poſſint, abiectis, capita in vaſculo impoſita, & grandi ſaxo alligato, in proximum ſtagnum ſubmerſerunt. Quo audito, ſanctus Archiepiſcopus vehementer indoluit: nec minor mœſtitia Regem inuaſit, qui confeſtim ſumpto ſecum Archiepiſcopo, ad terras illas deſcendit, ſumpturus condignū de tam atrocibus ſanguinariis ſupplicium: pro quibus etiam benigniſſimus Pontifex, ne occiderentur, orauit: factúmque eſt ob preces eius, vt vitam, quam iuſtè amiſſuri eſſent, pecunia data redimerēt. Quam cùm Rex Pontifici tam inſigniter offēſo dare voluiſſet, ipſe Pontifex magnanimiter reiecit, & contempſit, atque interim ſe totum in diuinam prouidentiam iactans, deſurſum omnem conſolationem expectabat. Nec Deus ſancto ſuo in tanto dolore laboranti defuit. Cùm enim vna noctium, circa ſtagnum eccleſiæ Vexionenſi contiguum, orans & plorās ambularet, vidit à longè tria luminaria diuinitus micantia ad ſe ſuper aquas afferri. Quæ cùm litoribus appropinquarent, ſubitò in-

S. Sigfridi nepotes occidūtur.

S. Sigfridus pro occiſoribus ſuorū nepotum orauit.

S. Sigfridi tres nepotes tribus lumiaribus declarātur.

S. Sigfridus diuino miraculo conſolatus eſt.

genti deſyderio ſuccenſus aquas inſiliit,rem'que ſtupendam, & ſempiterna admiratione dignam contemplatur,quippe vrnam prægrandi ſaxo alligatam pariter adnatare: in qua capita ſuorũ chariſſimorum nepotum adhuc roſeo cruore perfuſa aſpiciens, flendo inquit: Vindicet Deus. Cui mox vnum ex capitibus reſpondit: Vindicatum erit. Alterum verò inquit: Quando? Tertium déinde nimis horrendum ſubintulit verbum dicens: In filios filiorum. Quod hodie quoque adeò veraciter prædictum fuiſſe experimur,vt paſſim ex illis nobiliũ familiis, quorum maiores tam nefarium ſcelus perpetrauerũt, illæ querulosæ voces audiantur:

Suetica nobilitas diuinæ vltioni ſubiecta.

Sentit adhuc proles quod commiſere parentes.

Immò in omnes Gothorum & Sueonum proceres ea innocentum occiſio quotidie à diuina iuſtitia vindicatur. Nec propterea ceſſant illi innocentum Chriſti miniſtrorum perſecutores, quin eos intolerabilibus iniuriis cõtinuè afficiant, donec iuſtus Deus oppreſſionẽ ſeruorũ ſuorũ, deſtituta penitus tam ingrata nobilitate,grauiter & celerius quàm creditur vlciſcatur, cui etiam ſanctus Chriſti confeſſor Sigfridus ſuam cauſam iudicãdã cõmendauit. Neque interim animũ à Chriſti fide propagãda,& ejus ſancto Euangelio quotidie annuntiando remiſit: qui tandem poſt multiplices labores, & continua ſanctiſſimæ vitæ ſtudia,felicem ſpiritum Deo commendauit. Sepultus in eccleſia Vexionenſi:& demum multis miraculis clarus, in numerum Sanctorum digniſſimè eſt relatus, annuáque feſtiuitate vſque ad hæc noſtra infelicia tempora ab omnibus Gothis, & Sueonibus, cæteríſque Aquilonaribus regionibus meritò honoratus. Cætera huius ſanctiſſimi confeſſoris opera,quæ ſempiternam laudem merentur, doctis Vexionenſium ingeniis ſcribenda relinquo.

S. Sigfridi obitus.

CAP. XXI.

INTEREA ad Olaum Regem (quem alii Iacobi nomine in baptiſmate appellatum fuiſſe affirmant) me conuerto. Qui etſi in ſuſcepta Chriſti fide diligentiſſimus obſeruator eſſet,tamen à iuſtis bellis, quibus ab adoleſcentia aſſueuerat, nõ ceſſauit.

Cùm

Cùm enim nõ ſolùm Gothorum & Sueonum, ſed etiam Noruegianorum Rex eſſet, & nonnullis annis ſatis quietè feliciterque in tam amplo imperio regnaſſet, obiecit ei fortuna in regno Noruegiæ potentem aduerſarium Olaum, filium Haraldi Grenſka, qui poſt multa clariſſima opera in numerum Sanctorum eſt relatus. Hic à primis adoleſcentiæ ſuæ annis, mores ſuos ita ad omnem probitatem accommodauit, vt facilè omnibus perſuaderetur, quòd Reſpub. Noruegiana eius ductu aliquando in priſtinam dignitatem, & libertatem reſtituenda eſſet. Nec qui ſic perſuaſi erant, decipiebantur. Totus enim conatus eius eò contẽdit, vt diuinæ legis præcepto ſatisfieret, quo dicitur: Non poteris alterius gẽtis hominẽ Regẽ facere, qui non eſt frater tuus. Ea'que pietate in patriã ſuã ductus, omnes cõciues ſuos induxit, vt abrogata exterorũ dominatione, ſe prudẽter & celeriter in libertatẽ vindicarẽt. Nec minus ipſo effectu præſtare, quàm verbis cõſulere curauit. Contractis nãque copiis, & valida claſſe inſtructa, ex Noruegianis litoribus ſoluẽs, fretũ illud, quo Cimbri Dani à Gothis ſeparãtur, penetrauit, claſſémq; Auſtralibus & Orientalibus litoribus Gothorum & Sueonum admouens, omnia ferro, flamma, cædibus inuoluit, vt & ipſi bellorum incommodis affecti, pacem libertatémque, quam Noruegianis abſtulerant, reſtituentes, mouerentur, ne aliis ea irrogarent, quæ ab aliis contra iuſtitiam irrogata minimè pati vellent. Nec ſolùm litora, ſed intima regni maximis bellorum calamitatibus implicauit, vt Olaus Sueonum Rex numeroſum exercitum contra eius fortitudinem expedire cogeretur. A quo cùm Noruegianus in arcto maris ſinu (vbi nunc Regia ciuitas Stocholmenſis erecta eſt) concluderetur, & iam omnino victus putaretur, confeſtim diligentiſſimo ſuorum ſtudio, defoſſa partim terra, ſaluus cum tota claſſe ad mare elapſus euaſit, indignante plurimum Olauo Suetico, quòd ſui exercitus duces omnia perfidè & diſſimulanter agẽdo, ipſum, quem in manibus victum habebant, tam liberè elabi permiſiſſent. Qui inde abiens Gothlandiæ inſulam Oſtrogothorũ litoribus vicinam inuaſit: quã etiã flamma & cædibus deuaſtaſſet, niſi incolæ, data magna pecuniæ ſumma, ſe illi ſubdidiſſẽt: à quibus (peracta apud eos hyeme) diſcedẽs, Danos Friſióſq; præteruectus, ad Angliã peruénit: apud cuius Regẽ Mildredũ toto triennio militãs,

Olaus Schotkonũg Sueonũ, Gothorum, et noruegiorum rex.

S. Olaus Rex Noruegianus.

S. Olaui idoles & pietas.

Regem externũ non eligendũ.

S Olaus patriæ libertatis aſſertor.

S. Olaus bellũ in Sueones & Gothos mouit.

Olaus Schotkonung bellum parat in ſanctũ Olaum.

S. Olaui periculum.

S. Olaus Gothlãdiam oppugnat, & ſubiugat.

S. Olaus in Anglia militauit, & Danos inde eiecit.

multa præclara & magnifica opera pro Anglorũ libertate geſſit. Enimuerò Danos à terris, ciuitatibus, oppidis,& caſtris eiiciens,in eorum locum pacem,libertatémque reſtituit. Déinde multis onuſtus ſpoliis, in Noruegiam cunctorum bonorũ applauſu reuerſus excipitur. Sed non multo peracto tempore iterũ in Angliã à Mildredi relicta vidua,vt cõtra Canutũ Danorũ Regẽ,qui Angliã denuò impugnabat, opem ferat, reuocatur.

CAP. XXII.

S. Olaus in prouincia Vichiæ ſedem elegit.

CLASSEM igitur bellicam militibus & armis inſtructã educens,contra Danos pugnaturus Angliam repetiuit. Verùm quia Canutus fortior erat, & iam ad pacta cum Anglis cõuenerat, Olaus in Noruegiã ſine victoria remeauit: ſedem'que in prouincia Vichiæ cõplexus, primùm amicos & cõſanguineos,déinde proceres regni ad ſe vocãs, querelas contra patriæ oppreſſores exaggerabat,nunc Sueones, nũc Danos vehementer accuſando,ſub quibus ad eam ſeruitutẽ turpitudinémq; patria deuenerat,vt nec veſtigium quidẽ libertatis habeat, quæ pridem magna regna,& nationes ſuperauerat. Próinde ſuadet, & perſuadet,vt ſe viros eſſe meminerint,& ad libertatem,nõ ad ſeruitutem natos. Conſyderarent, quibus præſidiis à natura muniti eſſent, quàm inſuperabilibus montibus defenderentur, quantámque ſecuritatẽ à periculoſiſſimi maris acceſſu haberẽt. Prætereà diligenter perpenderẽt,quàm probroſum eſſet fortes & robuſtos homines,armorum induſtria præſtãtes, illorum ſuſtinere iugũ,quos haud difficili negotio non ſolùm reprimere, verùm etiã ſuperare poſſent. Itaq; Noruegiani ab Olauo efficaciter perſuaſi,ipſum in eodẽ loco ad regni ſoliũ extulerũt. Quo cõperto,Olaus Sueonũ,Gothorũ,& Noruegianorũ Rex, miſſo in Noruegiã grãdi exercitu,cogitabat eos armis ad obſequiũ reducere,quos debuiſſet beneuolẽtia,& clemẽtia ĩ officio ꝯtinere. Sed totus ille Sueonũ exercitus, mortuo in via duce,abſq; pugna & victoria redire cogebatur. Déinde Olaus Noruegianus eo Sueonũ inſultu plurimũ prouocatus,edictũ in omnes Noruegiæ fines mittit,quo omnẽ ſocietatẽ & cõmerciũ cũ Gothis,& Sueonibus interdicit. Quo interdicto omnes Noruegiani vehemẽter cõmoti,apud ipſũ importuniſſimè agebãt, vt tam pernicioſum

S. Olaus ſuos ad libertatem hortatur.

Noruegia inexpugnabilis.

S. Olaus in Regẽ Noruegiæ eligitur.

Olaus Schotkonung bellum mouet in Noruegianos.

S. Olaus Sueonum commercium cũ Noruegianis interdicit.

cioſum præceptum quantocyus reuocaret, cùm ex eo publica patriæ pernicies omnino ſecutura eſſet: aliámque viã cũ Sueonum Rege inueniret, per quam amicitia potius, quàm publica hoſtilitas augeretur. Ea enim eſſet Sueonum & Noruegianorum conditio, vt alter alterius cõmodo nequaquàm deeſſe poſſit. Deinde ſubinferunt aptius & honeſtius mediũ eſſe, vt Sueonum Regis filiam in coniugium impetraret. Talem enim affinitatem illa priſtina, & neceſſaria regnorum pax, concordiáque ſequeretur, quæ ab initio regnorum nunquàm fuerat, niſi cum maximo vtriuſque partis damno, intermiſſa.

Noruegiani & Suecones communibus commodis gaudēt

CAP. XXIII.

HOC modo Rex Noruegianus à ſuis conſultus, legatos ad Suetiæ Regem mittit, per quos filiam eius in coniugem poſtulabat. At Sueonum Rex legatis tam honeſta petentibus non ſolùm non fauit, ſed graues minas, vt cœpto ſiſterent, opponebat. Illi tamen rem tam neceſſariã prudentius exequẽtes, occaſionẽ expectabãt, qua fortè per ſuos proceres & cõſiliarios inſtructus cõſyderaret, quàm graue & periculoſum eſſet, publicã pacẽ à tot terris & populis proſcriptam exulare. Sed non erat tãta procerũ autoritas apud Regẽ alioquin optimũ, vt ipſum ad eam affinitatẽ inclinare potuiſſent, donec plebeiæ multitudinis nũtii nomine omniũ incolarũ regni magno ſerio proponerẽt, niſi in amicitiã & pacem cum Olauo Noruegiæ Rege cõſentiret, cogitaret, quòd ipſe in ſuo regno ſecurus nõ eſſet, ſub quo ipſi ſecuri eſſe nõ poſſent. Tãtis igitur, tam'que importunis precibus Olaus Sueonũ Rex ſuperatus, filiam ſuã Regi Noruegiæ, magna nobiliũ multitudine comitatã, ad oppidũ Tonſbergũ in Noruegiam miſit: cum qua etiam miſſa eſt multa & pretioſa ſupellex, quæ digna putabatur à Rege ſocero ad Regẽ generũ mitti. Sed pretioſior cũctis opibus erat ipſa pax, quam illæ nuptiæ inter Reges & regna conciliabant. At de fide Chriſtiana nulla alia adiecta eſt conditio, niſi quòd in vtroque regno liberè prædicaretur, & firmiter obſeruaretur. Iam enim ante aliquot annos ambo Reges, cooperatione Mildredi Anglorum Regis, baptiſmatis ſacramento abluti fuerunt. Quocirca minus verũ ſcribũt, qui aſſerunt filiam Olaui Schotkonung,

S. Olaus filiam Regis Suetiæ Olaui poſtulat, & tandem impetrat.

Plebeia multitudo in Suetia potens.

Nuptiis conciliatur pax inter Reges & regna.

S. Olaus ob amicitiam Olaui Sueonum Regis à multis bellis liberatur.

poſt celebratas cum D. Olauo Rege Noruegiæ nuptias, multū laboris vnà cum marito impendiſſe, vt pater ad Chriſtianam fidem conuerteretur. Immò S. Olaus tam potenti Regi, & optimo Chriſtiano tam arcta affinitate coniunctus, eò efficacius omne regnum ſuum ordinauit, & Chriſti fidē per omnes Noruegiæ fines propagauit, quò maioris amicitiæ præſidium ex eo coniugio contraxerat. Tanta etiam erat eiuſdem Olaui Sueonum Regis autoritas, vt fratrem ſuum Canutum Danorum Regem potentiſſimum, ex eadem matre Sigritha genitum, ab impugnatione generi ſui S. Olaui Noruegiani prohiberet. Quocirca felices erant illi Reges, & feliciores populi, qui ſub tam ſapientibus & potentibus Principibus regebantur, donec Olaus Sueticus, tantæ pacis conciliator & conſeruator, circa annos Chriſti M XVIII. in fata conceſſiſſet. Sepultus in eccleſia Cathedrali Lincopenſi, quam tunc Gothi & Sueones præcipua veneratione colebant.

Canutus tēpore Olaui Schotkonung regnauit in Dania.

Olaus Schotkonung morit, & Lincopiæ ſepelit 1018.

IO. MAGNI
GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM SVEONVMQVE

Liber Decimuſoctauus.

CAP. I.

HOC ITAQVE PATERNO fato Amundus (quem alii à vitæ diuturnitate cognomen ſortitum fuiſſe affirmant) in paterna regna conſentientibus proceribus & populis peruenit. Hic adoleſcentiæ ſuæ annos apud diuum Olauũ Noruegiæ Regem agẽs, in Chriſtiana fide piè inſtructus, & fortè (vt aliqui aſſerunt) à Bernardo Anglicano Epiſcopo (qui pridem in Noruegiam venerat) baptizatus eſt. Ego tamen credo eum prius apud patrem in Suetia baptiſmũ ſubiiſſe:

Amũdus anno ſus 113. Rex internus.

Amundus à S. Olao educatus.

tantáque inter hunc Amundũ, & Olaũ ſororis maritum, amicitia confirmata fuit, vt nulli fratres ſeſe intimius amare potuiſſent: quam niſi Olaus aſſecutus fuiſſet, nequaquàm e tãto tempore ab inſuperabili hoſtium multitudine de endere valuiſſet. Enimuerò poſt ſoceri ſui Olaui Sueonici Regis fata, tam domi à ſuis Noruegianis, quàm foris à Danis cõtinuo bellorũ inſultu impugnabatur. Cuius impugnationis præcipua cauſa erat ſuſceptæ fidei Chriſtianæ defenſio, pro qua dilatanda Olaus omnẽ operam nauans, potius voluit vitam & regnũ, quàm fidem in Chriſtum amittere. Nec ſatis eſſe putabat, quòd Pontifices, & ſacerdotes continuè, & vbique in eius regno Chriſti Euangelium prædicarent, ſed nouo rerum ordine ipſe Rex Apoſtoli vice fungens, circuibat ciuitates, vicos,

S.Olaus ob fidẽ Chriſti grauiſſimas perſecutiones ſuſtinuit.

S. Olaus Rex fidē Chriſti prædicat.

villas, ſalutarem Chriſti doctrinam vbique diſſeminās, nulli eius tranſgreſſori parcendo, ſed illos, qui ab ea ſemel accepta reſilire parabant, acriter punire non diſtulit, ne quiſquam Regem Regum, per quem Reges regnāt, impunè offendiſſe videretur. Quo euénit, vt plerique proceres Noruegiani, cùm cōſyderarent ſibi illicita non licere, decreuerint ipſum regno & patria exturbare. Ad quod externam opem adhibere volentes, Canutum Danorum Regem accedunt, eíque ſupplices facti oſtendunt, ſe, & totam Noruegiam grauibus iniuriis ab Olauo Rege affici, qui patrias leges, & maiorum ſtatuta, ac cōſuetudines abrogare contendit, inducta religione importabili, atque anteactis ſeculis incognita, à qua nullum ſine mortis periculo, & omnium bonorum publicatione deficere pateretur. Spectaſſet profectò tūc ad Canuti pietatem, magis fauere Chriſtiano Regi pro amplianda Chriſti gloria laboranti, quàm veritatis aduerſariis proprium Regem, eundémque optimum Chriſtianum perfidè impugnare volentibus: quorum perditis conatibus tantum fauit, vt non modò opem efficacem pollicitus fuerit, ſed ſe ab eis in Regem Noruegiæ eligi pateretur, auſus per literas optimo & innocentiſſimo Regi Olauo præcipere, vt regno cederet, aut ipſius adminiſtrationem à ſe ſuſcipere curaret. Quo comperto, Rex Olaus ad Amundum Sueonum Gothorúmque Regem, à quo in omni aduerſo caſu opportunum auxilium aſſequi conſueuerat, ſe conuertit: nec ſua ſpe fruſtratus, quicquid optauit, inuénit.

S. Olaus à Danis impugnatur, quia fidē Chriſti ꝓmouet.

Canutus Daniæ Rex S. Olaui hoſtis, & occiſor.

S. Olaus ad Amundi opem confugit.

CAP. II.

INTEREA autem, cùm Canutus tam indignas inſidias in maieſtatem Olaui inſtrueret, non longè aberat, à quo Canutus inſigni cōtumelia, ſiue infamia viciſſim inureretur. Erat enim quidam Vlpho cognomento Sprochaleg, natione Suecus, admodum obſcœna commixtione (vt mox dicemus) procreatus: qui in familiaritatem Canuti tunc in Anglia commorantis aſſumptus, aſtutam operam adhibuit, vt à Canuto ad eius ſororem Eſtritam in Dania manentem literas acciperet,

Vlpho Sprachalegh Suecus.

Eſtrita Canuti Regis ſoror.

peret,quibus à fratre præciperetur,ne ipſa facere omitteret, quæ Vlpho per eam fieri poſtularet. Perſuaſerat enim Canuto, ſe (acceptis ab eą militum copiis) bellum aduerſus Noruegianum Olaum,& eius confœderatum Amundum Sueonum Regem promouere velle. At cùm ad Eſtritam perueniſſet, & illa interrogaret,quid poſtularet,tum Vlpho eius coniugiũ perſeuerantiſſimis precibus petens,facilius quàm putabat voti compos euaſit,cùm ipſa crederet,eam petitionem ex arcano fratris conſenſu prodiiſſe. Peractis igitur nuptiis,Vlpho,ne Canutũ patratæ perfidiæ vindicem in Dania expectaret, ſumpta ſecum coniuge in Suetiam redire feſtinabat,factus ex verſutiſſimo ſatellite acerrimus Canuti inimicus: dedítque Amundo,& Olauo ea idonea conſilia, quibus Canutus,& tota Dania facilè expugnari poſſe videbatur. Ortum verò huius Vlphonis talem, & tam obſcœnum fuiſſe, Saxo ſummatim,& hoc modo cõmemorat. Cuiuſdã,inquit,patriſſamiliâs in agro Suetico filiã liberalis formæ,cum ancillulis luſum egreſſã, eximiæ grãditatis vrſus deturbatis comitibus cõplexus rapuit, exceptámq; vnguibus præ ſe leniter ferens,ad notam nemoris latebram deportauit: cuius egregios artus nouo genere cupiditatis aggreſſus, amplectendi magis,quàm abſumẽdi ſtudium egit, petitámque laniatui prædã in vſum nefariæ libidinis vertit. Continuò enim ex raptore amator effectus,famem concubitu ſoluit, ardorémque gulæ Veneris ſatietate penſauit: quóque eam indulgentius aleret,crebris incurſionibus vicinum acrius inceſſabat armentum:nec niſi lautioribus antè veſci ſolitam,ſparſis ſanguine dapibus aſſueſecit. Adeò enim captiuæ ſpecies efferatam raptoris ſæuitiam fregit,vt quem ſanguinis ſui cupidũ extimeſcebat, amoris auidum experiretur, paſtúmq; ab eo perciperet,cui fore protinus alimonia metuebat. Tandẽ fera à canibus, & retiariis circumuenta, ac venabulis occupata cõfoditur. Vt ergo duplicis materiæ benigna artifex natura, nuptiarum deformitatem ſeminis aptitudine coloraret, generationis monſtrum vſitato partu ædidit, ſylueſtrémque ſanguinẽ humani corporis lineamentis excepit: natóque filio paternum nomen à neceſſariis imponitur. Qui tandem agnita ſuæ propaginis veritate,à patris interfectoribus funeſta exegit ſupplicia. Cuius filius Trugillus Sprachaleg,nihil à paterna virtute deficiens, Vlphonem

Vlphonis Suetici vaferrimum facinus.

Vlphonis ortus

Vrſus puellę amator.

Vrſus à retiariis capitur,& occiditur.

Trugillus Sprachaleg.

Daniæ Reges à fera Suetica geniti.

genuit: à quo Rex Sueno, & cætera Danorum Regum ſtemmata, ceu quodam deriuata principio, longo ſucceſſionis ordidine (teſte Saxone) profluxerunt. Crediderim ego id à vindice Deo effectum, vt Dani, qui de ſanguinis nobilitate plus nimio gloriantur, Suetiámque frequentius, quàm felicius impugnare conſueuerant, Regibus à fera Suetica genitis, obnixos vertices inclinare cogerentur.

CAP. III.

Tres exercitus.

Naues 400.

NVNC à diuerticulo ad Vphonẽ reuerſi, conſyderemus, eius conſilio & opera tres fortes exercitus aduerſus expugnandã Daniam eductos fuiſſe: quorum primus ex nauibus quadringentis conſtabat, quem Olaus Noruegianus in Selandiam, Danici regni partem, exponendum curauit: cùm alterum Amundus in Schoningiam, & tertium ex quadringẽtis nauibus collectum, Vlpho in quendam Blechingiæ ſinum eduxit.

Alter exercitus etiam ex nauibus 400.

Viſa ſunt in primo acceſſu omnia per Daniam Olauo feliciter ſucceſſura. Ipſe enim vt erat pii cordis, ita etiam Danorum animos diſpoſitos eſſe credebat: qui (vt eorum hiſtoriæ fatentur) benigniſſima reſponſione inſidias, quas in eum moliebantur, contegebant.

Dani, teſte Saxone, inſidias benigniſſima reſponſione cõtegebat.

Erat enim eorum intentio, ipſum alternis ſermonibus & promiſſis occupatum tenere, donec Canutus ex Anglia contracto ingenti claſſis numero ſuperueniens, incautũ opprimeret: atque interim ad omnia, quæcũque Olaus imperaret, ſeſe promptiſſimos diſſimulabant: fuiſſétque confeſtim à Canuto nauigationem in Daniam acceleranti oppreſſus, niſi quidam Noruegianorum Danicæ aſtutiæ commenta præſentientes, Olaũ ſalubriore conſilio ab imminenti periculo eripuiſſent: qui vtique in hunc modum credulitatem eius alloqui potuiſſent: Heu fuge crudeles terras, fuge litus auarũ.

S. Olaui periculum apud Danos.

Vix enim in claſſem ſuam fugiendo peruenerat, & Canutus eidem portui appropinquans, penè intercepiſſet fugientem. Sequenti verò die naualem exercitum, quem ex Anglia ſatis grãdem, vtpote mille nauium eduxerat, cõtra Olaũ, qui ſe cum Vlphonis exercitu coniunxerat, ſub duce Haquino expediuit. Ipſe autem Canutus Amundo Schoningiam deuaſtanti occurſurus, terreſtre

Naues mille in exercitu Canuti.

ſtre ductabat agmen: ſit'que inter eos prælium acre & pertinax, neutra parte victoriam aſſequente: quamuis Danica hiſtoria Amundum inſigni pugna ſuperatũ fuiſſe affirmet. Sed vt Dani ſibi licere volũt, ſuos autores ſequi, ita ego meos pari libertate imitari conſtitui. Poſt eam pugnam Schoningianam ventum eſt ad prælium nauale, in oſtio Helgæ fluminis non longè à Calmarnia, in quo Vlpho præfectus erat, homo aſtuti & vafri ingenii. Qui cùm præſentiret Danicarum nauium aduentum, aquas ita in hoſtem armauit, vt earum viribus Danorum vires non ſolùm obruere, ſed penitus delere potuiſſet. Aggerem nãque præualidum aquarum curſui obiiciens, eas prorſus à ſolito impetu cohibebat, donec ſubeunte in fluminis oſtium Danica claſſe, eaſdem rurſus rupto aggere relaxaret, ſimúlque rates vario ignium fomento accenſas dimitteret. Quo euénit, vt ferè tota Danorum claſſis, præter duas naues, quæ Dracones vocabantur, aqua & flamma penitus ſubmergeretur, quemadmodũ in Noruegianis hiſtoriis apparet: quamuis Danici ſcriptores aſſerãt, Danos à ponte quodã per Vlphonẽ deturbatos periiſſe.

Bellum atrox inter Danos & Sueones.

Bellum nauale.

Vlpho aquas in hoſtem armauit.

Danorum ſubmerſio.

CAP. IIII.

VTCVNQVE hæc ſe habeant, nihil dubito, quin pleraque magna flumina ex Occidua & Auſtrali Gothia in Hallãdiã, Schoningiam, & Blechingiam deferantur: quæ ſi à ſuo curſu (quod haud difficulter fieri poſſet) ad maiorem Gothici regni commoditatem diuerterentur, nequaquàm ea oppida præmunirent, à quibus Gothico regno non rarò grauia damna irrogari conſueuerunt. Quod fortè tunc fiet, cùm Suecorum & Gothorum proceres deſiuerint vti conſiliis exterorũ, qui ob enormia flagitia apud Danos, vel Teutones cõmiſſa, iuſtè proſcripti, importunius quàm vtilius ſe in ipſorum familiaritatẽ intrudunt, pacémque domi à ciuibus, & foris à vicinis regnis ac populis ita auferunt, vt maiora damna à potentiſſimis Regibus, & hoſtibus minimè inferri poſſint, quàm ab eis, quos ſtulti præſides ſibi conſtituunt cõſiliarios, & rectores. Prius enim talium ingeniis Sueci & Gothi vinci ſolent, antequàm à fortibus Re-

Flumina ab hoſtibus ad patriæ commoditatem conuertenda.

Externi homines de ſceleribus conuicti ad Suetiam cõfugiunt.

Reges ſtulti peregrinos homines cõſiliarios ſuos cõſtituũt.

Canuti Dani aſtutia.

Transfugę vehemẽter cauẽdi.

Aurei montes.

Naues 600 ad Canutum Danũ defecerunt.

S. Olaus victoriam amiſit.

S. Olaus vt publicus hoſtis à Noruegianis excipitur.

Naues 1200.

S. Olaus profugus ad Neritiã peruenit.

Ierizleus Ruſſiæ Rex ſororius S. Olaui.

gibus, aut populis ſuperantur. Quod etiam eo tempore non ignauiter attendit Danorum Rex Canutus: cui cùm alia conſilia deeſſent, ſubmiſit eiuſmodi aſtutiæ viros in exercitũ Olaui & Amundi, qui ob ſimulata obſequia ad intimam ipſorum familiaritatem admiſſi, quicquid fraudium in propoſito habebant, facilè deducerent ad effectum. Siquidem occultius quò poterant omnes exercituum duces, promiſſis ingentibus ſtipẽdiis, ab illorum Regum militia ad Canutum auerterunt: quem affirmabant non modò aurum, ſed aureos mòntes in ſuos milites erogare. Erat enim ex Anglicano auro ditiſſimus, & in militares homines liberaliſſimus. Quocirca accidit, vt trecentæ naues ab Amundo, & totidem ferè ex Olaui claſſe ad Canutũ ſubitò deficerent. Quibus copiis Canutus fortior effectus, totam ſuam potentiam ad exuperandam Noruegiam conuertit. Quo comperto, Amundus quamuis plurima & grauiſſima dãna pro Olauo hactenus ſuſtinuerat, tamen, quia conſtituerat nunquàm deſerere amicum, adeò intima amicitia coniunctum, obtulit ei partem regni Suetiæ, quamcũque eligere vellet, vt in ea ſecurius, quàm inter tot domeſticas inſidias viuere poſſet. At Olaus vt leo abſque terrorè manens, claſſis ſuæ reliquiis Calmarniæ relictis, per Veſtrogothiam in Noruegiam remeauit: in qua nòn ſecus ac publicus patriæ hoſtis à proceribus & populis exceptus eſt. Erant enim eius mores diuinæ legi cõformes, quã ipſi toto conatu explodere contendebant. Ad quod negotium tam impium, nuſquã opportunius auxilium, quàm apud Danos denuò circumſpiciebant. Siquidem eorum Rex Canutus mille ducentarum nauium claſſe ſecum aduecta, regnum Noruegiæ, non tam vi & armis, quàm incolarum erga optimũ Regem perfidia, facilius quàm honeſtius occupauit: cùm interim Olaus vnico & paruo nauigio, périnde ac profugus, intra ſcopulos Noruegiani maris hinc inde iactaretur, nuſquam de vita ſecurus, immò vbique ad mortem quæſitus, donec relicta naui per deſerta Noruegiæ ad Neritiam, regni Suetiæ prouinciam, difficili & periculoſo itinere perueniret. Déinde in Ruſſiam diuertens, nõ paruo tempore apud Regem Ierizleuum, qui eius ſororẽ habebat, commoratus eſt.

CAP. V.

INTEREA, ſubmerſo duce Haquino, quẽ Canutus Noruegiæ præfecerat, Norſuegiani proceres in nouam controuerſiam redierunt, cùm aliis præſens rerum ſtatus placeret, aliis verò vehementer diſpliceret, quòd tota patriæ libertas ablata eſſet: aliiſque placuit, optimum Regem Olaum ab exilio ad regni ſolium reſtituendum. Qui ſuam ſententiam efficaciter executuri, legatos ad Olaum mittunt. Quibus ipſe perſuaſus claſſem, militéſque ope Ierizleui comparat: quibus ſuccinctus, ex Ruſſia ad Gothlandiæ inſulam celeri nauigatione acceſſit: vnde velis ad Suetiam conuerſis, ad ciuitatem Aroſienſem peruenit: in qua per ſummam omnium Sueonum, coniugíſque ſuæ, & filiæ lætitiam, atque amorem exceptus eſt. Aderat etiam Amundus, qui maxima congratulatione redeuntẽ amicum amplexus, omnia fraternæ charitatis ſtudia in ipſo honorando & adiuuando ſuperabundè impendit, datis ei in auxiliũ mille & quadringentis armatis. Aduenit quoque in occurſum eius illuſtriſſimus Noruegianorum procerum Dagerus Ringonis, mille ducentis equitibus comitatus. Nec parua erat militũ manus, quam frater Olaui Haraldus, aliique amici ad eum in Suetiam adduxerunt. Quibus copiis ſubnixus, reditum in Noruegiam parat. Quo comperto, Noruegiani in diuerſa ac contraria vota ferebantur, cùm magna pars eorũ optaret ipſum in regnum reſtitui: maior verò imprudentium ciuium numerus erat, qui ne in patriam admitteretur, bello venientem excipere decreuerunt: quorum princeps erat quidam Epiſcopus Trugillus, natione Danus. Hic enim nihil omiſit, quo omnes & ſingulos indigenas, & alienigenas in caput innocentis Regis Olaui exacerbaret. Itaque cùm periculoſa, & plus quàm ciuilis pugna inter Noruegianos confeſtim ſuboritura videretur, Canutus Danorum Rex non ſatis honeſto prælio ſanctiſſimum Chriſti amicum, & innocentiſſimum Regem ſuperauit, & occîdit. Nam (teſte Saxone Danico) ipſum per quoſdam pecunia à ſe corruptos, domeſtico bello opprimẽdum curauit. Indignũ profectò facinus, & inexpiabile flagitium, quod nulla vnquam

Haquinus dux Noruegiæ ſub mergitur.

Noruegiani diſcordes in ſubſtituendo Rege.

S. Olaus parat reditũ in Noruegiã ex Ruſſia.

S. Olaus à Rege Amundo & amicis excipitur.

Dagerus Ringonis Noruegianus.

Noruegianorũ pars p̃ S. Olauo, pars cõtra cum ſtabat.

Trugillus Epiſcopus Danus.

Canutus Rex Danorum per inſidias occidi fecit S. Olaum.

S. Olaui mors.

excuſationequantuncunque aſtuta aboleri queat, quódque ſolum Noruegianos impellere poſſet, vt Danicum imperium à ſuis ceruicibus perpetuò remouerent. Tum Haraldus Olaui frater, conſimilem Canuti militiam veritus, adito Byzantio, ſuſpectam Danorum, vel Noruegianorum fidem longinquo declinauit exilio. Noruegianis autē poſt fata S. Regis Olaui (quē pro amplianda Chriſti fide glorioſo martyrio coronatum confitemur) impoſitus erat à Danis Rex quidam Sueno, Canuti Regis filius, qui adeò ſeueriter ſubiectis populis imperabat, vt apertè deprehendi poterat, iratum Deum tam crudelem tyrannum illis hominibus præfeciſſe, quorū crudelis impietas ſummæ ſanctitatis virum tam acerbo odio impugnauerat, & tādem abſque omni humanitatis reſpectu trucidauit. Próinde coacti ſunt Noruegiani ea arma in tyrānū iuſtè conuertere, quæ pridē in Olaum patriæ patrem iniuſtè cōparauerant. Sed ab eo victi rurſus grauiori iugo adiguntur: quod ad plures annos cōtinuo gemitu, & ſuſpiriis ſuſtinebant, donec Magnum diui Olaui filium ex Ruſſia reuocatum, in paterni regni ſolium collocarent: qui adeò prudenter & feliciter patriæ ignominiam abſterſit, vt Danorū colla Noruegiano imperio ſubiugaret. Intereà Amūdus (quem nonnulli Annoſum, nonnulli verò Carbonarium, quia domos delinquentium combuſſit, vocauerunt) comperta integerrimi amici, & educatoris ſui S. Olaui Regis Noruegiæ occiſione, vehementi dolore affectus, diu ægrum ſpiritum ducere nequiuit, ſed tædioſam vitam optatæ mortis ſolatio cōmutauit. Creditúrque in Cathedrali eccleſia Lincopēſi tumulatus.

Haraldus frater S. Olaui fugit ad Conſtantinopolim.

NORVEgiani poſt mortem S. Olaui ſæua tyrannide Danorum opprimuntur.

Noruegiani à tyranno victi grauiorem tyrannidem tolerant.

Magnus S. Olai filius fit rex Noruegię.

Amundi Annoſi mors.

CAP. VI.

Amūdus Vilis 114. rex inter nus.

AMVNDVS à vilitate cognomen adeptus, ad regium ſceptrum poſt fata Amundi Annoſi, aliâs Carbonarii peruēnit. Cuius origo, quia contra leges erat, ſilentio ſupprimi conſueuit. Erat enim præmortui Amundi ex concubina filius: quod tunc adeò vile exiſtimatum fuit, vt qui ea il-

legitima

legitima commixtione nati erant,perpetuo rubore ſuffuſi, vix audebant inter honeſtos comparere,etiam ſi Regū filii fuiſſent. Quod etiam vſque ad noſtra tempora apud Gothos obſeruatū fuiſſe didicimus. Nondum enim elapſi ſunt ſeptuaginta anni à morte Caroli Sueonū,& Gothorū,ac Noruegianorū Regis,qui optimæ ſpei adoleſcentē ex cõcubina procreauerat, eam'que in lecto extremæ ægritudinis agēs,vt filiū legitimū efficeret,deſpõſauerat,attamē idē filius non ſolùm paternis regnis,ſed ab omni alia hæreditate ſecluſus, infami cõditione vixit,& cõſenuit. At preſbyterorū filii in Gothia ſemper fuerāt viliſſimi æſtimati,patréſque eorū ob læſæ honeſtatis infamiā, nõ minus cõtēptibiles effecti, velut ſal infatuatū cõculcabantur. Sed his omiſſis ad Amūdū Vilē reuertamur. Qui etſi defectū nataliū ſūma probitate redimeret,tamē nūquàm valuit perfectā obediētiā à ſubiectis populis aſſequi. Quod cùm Canutus Daniæ Rex, Sigrithæ Sueonū Reginæ filius,attenderet,cœpit varias occaſiones inquirere, quibus ipſum à regno exturbaret:& cùm aliæ deeſſent, ad veterē illā maximorū bellorū occaſionē ſe ꝯuertit,quæ ob Schoningianā terrā infinitas lites párere cõſueuit. Hanc enim Schoningiā Canutus ſibi vēdicare cõſtituens, validū exercitū nõ ſolùm ex Danis,verùm etiā ex Saxonibus, Anglis, Scotis,& Friſiis cõtraxit:ducémque ei præfecit Vlphonē Sprochaleg, Eſtritæ ſororis maritū, iā per cõiugis interceſſionē in gratiā receptū. Sed nõ quieuit Amūdus,qui Sueonibus & Gothis in militiā ꝯſcriptis, ſeſe venienti Danico exercitui obiicere feſtinauit. Cõmiſſū eſt cruentū, & pertinax, ac triduanū præliū,prope villā,ſiue pontē Stangapellæ,vbi anteà contra Amundū Carbonariū fuerat dimicatum. Tandē Amūdus,qui à ſuis parū dilectus erat,ſuperatur, & rurſus in Suetiam, victoria amiſſa, refugere cogebatur.

Illegitimo toro geniti,infames exhæredantur,

Preſbyterorum filŋ viliſſimi.

Canutus Danus occaſiones bellorum meditatur.

Bellū Schoningianum.

Canutus bellū mouit contra Amundum.

Amundus ſuperatus fugit.

CAP. VII.

VLPHO verò totius Danici agminis dux, ad Canutum reuerſus, in ſummam eius indignationem denuò incidit, ſiue quòd victoriam in Sueones minus perſeuerāter executus fuiſſet, ſiue quòd Schoningiam nullis præſidiis muniuiſſet, ſiue etiam quòd ebrietate ſuffuſus, fata Danorum à ſe pridē

Vlpho denuò in indignationem Canuti incidit, & occiditur.

ſubuerſorum licentioſius, quàm vtilius ad pocula cecinisſet. Quocirca à Canuto cõprehendi, & interfici iuſſus, ad templum diui Lucii, quod Roſchildiæ in præcipua veneratione habebatur, cõfugit: in quo, ſine reſpectu ſacris locis debito, trucidatur: ob quod facinus toti ciuitati à diuinis officiis, & ſacramentis eſt interdictum, donec ipſe Rex, ſoluta ingenti pecuniæ ſumma, in gratiam offenſæ Eccleſiæ, cuius libertatem temerè violauerat, reciperetur. Hîc quoque ſilentio implicanda non eſt quædam inſignis fabula, quam nonnulla Danicarũ hiſtoriarum fragmẽta præ ſe ferunt, de terminis (vt dicere volũt) poſitis inter Schoningiam, Veſtrogothiam, & Smalandiam, tẽpore huius Amundi Vilis, & Suenonis eius nominis primi Danorũ Regis. Quæ quidem aſſertio nõ ſolùm Saxoni Danico, verùm etiam rationi temporum, & ipſi veritati omnino repugnat. Dicit enim Saxo, duos potentiſſimos Reges ſucceſſiuè in Suetia regnaſſe, toto tempore, quo Sueno primus nomen Regium in Dania ſuſtinebat: Ericum Victorioſum, qui (vt dictum eſt) Suenone in diuturnum exilium expulſo, totã Daniam diu & pacificè occupauit: déinde Olaũ Schotkonung Erici filiũ, qui nõ minoris, immò maioris potentiæ Rex, non permiſiſſet ſibi eum ludum à Suenone Danico inferri. Nec Suenoni tanta libertas vnquam permiſſa fuit, qui toties à Slauis captiuatus, toties exhauſto patriæ theſauro redemptus, toties infelicẽ belli aleam expertus, toties aliena regna profugus adiit: à Noruegiano Principe repulſus, ab Anglo indignè exceptus, & indigniſſimè tractatus, tandem apud Scotos (quos in eo loco Saxo Danicus efferatos barbaros vocat) vtcunque conſolatus diuturno exilio permanſit. Nec vnquam has miſerias facilè euaſiſſet, niſi in ſpecialem Olaui Sueonum Regis gratiam, ducta in coniugem matre eius Sigritha, vt diximus, perueniſſet: ante cuius obitum Sueno in fata cõceſſit, relicto filio Canuto, qui etiã tẽpore Olaui Schotkonung regnabat in Dania. Quocirca hic Amũdus cognomẽto Vilis, nulli Suenoni in Dania regnanti contẽporaneus erat, ſed eidẽ Canuto ſecũdo Suenonis filio, & ipſius filio Canuto tertio: niſi forte inuincibile argumẽtũ pro Danis faciat, quòd ſextus lapis limitaneus poſitus fuiſſet inter Blekingiam, & Noruegiam. Quod quàm ineptè dictum ſit, facilè nouit, qui longiſſimam

Fabula de terminis Schoningianis.

Scoti à Saxone Danico efferati barbari appellantur.

Schoningiani termini fabuloſi, & impudẽti mẽdacio confićti.

longiſſimam diſtantiã inter eas terras nouit. Próinde nulli prudentes, & cordati viri induci poſſunt, vt eos limites vnquam poſitos fuiſſe credant. Igitur vehementer doleo, talibus commentis ſimplicitati patriæ meæ illudi, quæ ſemper de omnibus viciinis regnis optimè mereri cõtẽdit. Cæterùm ad Amundũ reuerſus, conſydero ipſum poſt multos & difficiles labores, quos pro oĩbus ſubiectis populis diu & continuè ſuſtinuit, viã vniuerſæ carnis ingreſſum, & Lincopiæ in ſepulchris Regum tumulatũ.

Suconũ ſimplicitati à Danis ſæpe illuditur.

Amundi mors.

CAP. VIII.

HAQVINVS Rode, ſiue Rufus, ex nobiliſſima Veſtrogothorum familia ortus, in Gothorum regnũ poſt fata Amundi ſurrogatur: fuiſſet'que iterũ pernicioſum ſchiſma inter Gothos & Sueones renouatum, niſi vtriuſque partis proceres opportuno remedio tantam perniciem prudenter, & celeriter auertiſſent. Siquidem ad ea pacta, & conditiones tunc deuentum fuit, vt Stenchillus (quem tunc Sueones ſuum Regẽ deſignauerant) priuata ſorte contentus maneret, donec Haquinus (qui inualeſcente ſenio maturiora fata expectabat) vtrũque regnum ſua morte vacuaret. Similis quoque cõditio pacis eodem tẽpore inter Magnũ Noruegiæ, & Canutum Daniæ Reges appoſita fuiſſe memoratur. Hi enim de vtroque regno contendentes, tandẽ ad prudentũ, & bonorũ virorũ arbitria, eo modo pacificati fuerunt, vt qui prior decederet, ſuperſtiti vtrũque regnũ relinqueret. Et vt ea pacta firmiora permanerent, adiectũ eſt ab vtriuſque partis proceribus iuſiurãdũ, quo oĩs ꝯtrouerſiæ materia penitus tolleretur. Factúſque eſt eo modo Magnus Noruegianus Danorum Rex, Canuto paucis euolutis annis in fata cõcedente. Haquinus igitur vtrunque regnum ſine cæde & ſanguine aſſecutus, nullius vnquam ſanguine manus ſuas contra leges & iuſtitiam cruentauit, ſed omnibus clemens, & benignus effectus, ſummoperè conabatur, ſe Chriſtianum hominem, non crudelem Ethnicum, Regem non tyrannũ, patrem patriæ, non euerſorem Reipub. exhibere. Próinde ab omnibus ſuis vt pater amabatur, & vt dominus timebatur: nulla'que

Haquinus Rodens. Rex internus.

Schiſma in electione Regis ſuborturum, prudentia procerum ſopitur.

Haquini clemẽtia in omnes ſubditos.

bella totis tredecim annis, quibus regnabat, aliis intulit, nec ab aliis illata ſuſtinuit, ſed domeſtica pace cōtentus, oſtēdit ſe magis curare ſuorū ciuiū ſalutē, quàm quòd eos hoſtiū gladiis mactandos obiiceret. Præclarum quippe verbum, & optimo Principe dignum eſt, malle vnum ciuem ſeruare potius, quàm centum hoſtes ſuperare. Circuiuit ſæpe regna, non ſine maximo ſubditorum populorum commodo. Enimuerò iuſtitiam, & concordiā vbique reſtituit, aut conſeruabat, ſumméque prouidit, ne ſui quenquam contra leges opprimerent, aut moleſtarent. Cæterùm frequētius in Veſtrogothia (vndè ei origo fuit) verſabatur. Eſt enim in ea terra populus ad omnem humanitatem propenſior, habétque commodiorem portum in Occidua ſui parte Lodhuſiam, quàm ſit aliquis in tota reliqua Gothia, & Suetia. Hunc ſi Suetiæ incolæ prudentius conſyderarent, nequaquàm tot irreparabilia naufragia in mari Sueonico, aut in litoribus Curetum ſuſtinerent: quæ nequaquàm ex culpa ſimplicis populi proueniunt, ſed eorū, qui minus experti ad moderandum tam amplum Reipub. ſtatum ſæpius aſſumūtur: qui etiā minus culpandi eſſent, ſi expertioribus integrā fidem accōmodarent. Sed de his aliâs, nūc calamus ad Haquinū reflectatur: qui tandē mortē apud Veſtrogothos (apud quos eſſe, & viuere cœperat) ex graui ægritudine cōtraxit. Sepultus in eccleſia Leuenæ, in cuius vicinia plurimas hæreditarias terras poſſidebat.

Haquinus pacificus maluit vnum ciuē ſeruare, quàm mille hoſtes perdere.

Veſtrogothorū commēdatio.

Lodoſia portus valde cōmodus.

Haquini mors, & ſepultura.

CAP. IX.

Stenchillus 116. Rex internus.

STENCHILLVS deinde Olaui Schotkonūg ex ſorore nepos, quemadmodū anteà inter Gothiæ & Suetiæ proceres concordatum fuerat, in demortui Haquini locū ſucceſſit, inter optimos quoſq; Reges optimo iure cōnumerādus. Quippe nō ſolùm trāſitorii imperii negotia prudēter diligēterq; curauit, verūetiā totas animi ſui vires ad augendā, propagandámq; Chriſti fidē ita accōmodauit, vt prioris Stenchilli nō ſolùm nomen, verūetiā eximiā pietatē in ſe tranſtuliſſe videretur. Quippe vt ille miſſis ad Adagariū Archiepm Bremenſem legatis ſanctiſſimos, & in Chriſtiana lege doctiſſimos Epos, Adaluardum

Stenchilli eximia in Chriſtū pietas.

Adaluardum & Stephanum,ad ſe mittendos curauit, ita hic ſe- cundus Stenchillus ab Alberto Archiepiſcopo Bremenſi diui- næ legis doctores, & ſacerdotes impetrauit. Quamuis enim S. Sigfridus Eboracenſis in Anglia Archiepiſcopus (vt diximus) complures in lege Domini,& moribus Chriſtianis inſtructiſſi- mos in Suetiam,& Gothiam ſecũ adduxiſſet,tamen quia meſſis illa Euangelica nimis multa erat,operarii verò pauci,neceſſariũ fuit,non modò Anglorum,& Saxonum, verùm etiam aliarum nationum nuper ad Chriſtum conuerſarum auxilium à pien- tiſſimo,& Chriſtianiſſimo Rege implorari, ne vinea Dominica neceſſariis cultoribus deſtituta,atque ab eo derelicta areſceret, qui ſe veram vitem dignatus eſt appellare:& quia totum ſtudiũ ſuũ ad augendã gloriã Chriſti cõferebat,cõtulit ei Deus tẽpora, & annos ferè omnes quietos & trãquillos : in quibus optimas leges condidit,concordiã vbique in regno reſtituit,& quicquid ad componendum Reipub.ſtatũ attinebat,ita inſtituit, vt nul- lus eſſet in tam ampliſſimo regno,cui præſens rerum ſtatus diſ- plicere potuiſſet. Omnes quippe ciues & incolæ ab eo magno- perè diligebantur,præſertim Veſtrogothi:apud quos credo ip- ſum continuam moram habuiſſe,nec ſe permiſiſſe ad illum an- gulum Holmenſis ciuitatis (quemadmodum nunc fit) coarcta- ri. Erat enim eo tempore apud Veſtrogothos opportunior Re- gum habitatio,tum quia Anglis confœderati erant, tum etiam quia vicinorũ Danorũ inſidiæ repellẽdæ erãt. Nam tribus præ- liis eos ob regnorũ limites ſuperaſſe dicitur. Tribuũt autẽ Sue- ticæ hiſtoriæ huic Stenchillo inſignem quandã corporis molẽ, & giganteam fortitudinem,atque incredibilem ſagittariæ artis induſtriam , de qua non minora referuntur , quàm Suetonius Tranquillus de ſagittaria arte Domitiani commemoraſſe vide- tur . Tandem hic Stenchillus poſt multa clariſſima geſta apud Veſtrogothos vitam, & regnum morte commutauit .

Albertus Archiepũs Bremen. pdicatores in Suetiam miſit. Li.17.cap.19.

Stenchillus optimarum legũ conditor.

Stenchilli gigãtea fortitudo.

Stenchilli mors.

CAP. X.

INGO poſt fata Stenchilli in Regem Go- thorũ & Sueonũ ſublimatur, nulli optimo- rũ Regũ poſtponẽdus:quippe qui ſummo- perè ꝑtẽdebat omnes priores Reges , tam in rerũ gerẽdarũ magnitudine, quàm in omni bus virtutum officiis ſuperare . Nec minus,

Ingo 117. Rex internus.

concubitus noxam licentis euitatione penſauit. Sed nec inerti otio effluere paſſa, quotidiana conſuetudine exquiſita ſacrariorum ornamenta fingebat, in'que eandem operam continuā ancillarum curam cogebat: inter quæ chlamydem ſacerdotalem ſubtilibus ſigillis exccultam, pretioſæ'que materiæ impenſa, ac mirifici operis arte elaboratam, Roſchildenſi ſacrario doni nomine largita eſt. Alia quoque complura diuini cultus inſignia ſacrorum vſibus operata eſt. Hactenus Saxo. Ego autem cùm pueritiæ annos agerem, atque apud Veſtrogothos bonis literis, & moribus operam darem, ſæpe in monaſterium Guthem ab ipſa fundatum, atque eius ſepultura illuſtratum, ob loci ſanctimoniam, diuertere conſueui.

Giuthem monaſterium virginū in Veſtrogothia.

CAP. XI.

NEQVE parum cooperatus eſt, ad optimos atque integerrimos huius Ingonis, cæterorúmque procerum mores, ſanctiſſimus Pontifex AEſchillus, qui D. Sigfridum ex Anglia comitatus fuerat, aut poſteà Sigfrido in ſenium vergente aduenerat. Hic enim AEſchillus vicem veri Chriſti Apoſtoli gerēs, infatigabili animo Chriſtianam fidem apud Gothos & Sueones, vſque ad vltimum vitæ ſpiritum (quem per inſigne martyrium Chriſto commendauit) prædicabat. Quocirca à Rege Ingone, & omnibus bonis in ſumma veneratione habebatur, donec eodem Ingone in Schoningia occiſo, nefarii homines proſperam ſibi in diuina ſæuiendi occaſionem rediiſſe gauiſi, totā religionis ſtirpē à radice euellere cogitarent. Quendam enim Suenonem cognomento Sanguinarium, in Regem eleuantes, victimas & libamēta denuò idolis offerebant, ſanctúmque Pontificē AEſchillum, impiis eorum conatibus reſiſtentem, lapidibus obruerunt. Sed hæc in interregno perpetrata, confeſtim ſuffecto nouo & optimo Rege Halſtano, ſuum finem accepere. Quòd autem nonnulli putent, hunc Suenonē Sanguinarium fuiſſe eundem, qui erat Rex Danorum, ex Vlphone & Eſtrita genitus, non ſolùm Sueonum, verùm etiam Danorum hiſtoriis repugnare videtur. Sed oportuit aliquem

S. AEſchillus Epiſcopus & martyr.

Sueno Sanguinarius.

illa patientia, & manſuetudo in Rege, quem tot, tantíque nõ ſolùm milites, ſed exercitus circũſtabant. Sed ea erat tunc nouellæ fidei Chriſtianæ vis, vt quiuis Rex, etiã potentiſſimus, cum ſanctiſſimo Iob dicere non dubitaret: Si contempſi ſubire iudiciũ cum ſeruo meo, & ancilla mea, cùm diſceptarent aduerſum me: in vtero enim fecit me, qui & illum operatus eſt. Quocirca Rex Halſtanus omnia publica, & priuata negotia non modò faciliter, ſed cum magna trãquillitate adminiſtrabat. At longè ſecus in regno Denemarchiæ eodem tempore euénit, quando Danicæ Reipublicæ ſumma ſub diſcordia duorum fratrum, Haraldi & Canuti, maximè periclitaretur, ipſéque Canutus optimus Princeps (qui poſteà ob ſua præſtantiſſima merita in numerum Sanctorũ digniſſimè eſt relatus) ſalutem à fuga in Suetiam (teſte Saxone) ad Halſtanum mutuaret: à quo maximis auxiliis & copiis adiutus, bellum in Ruſſiam, & Orientales terras extendit, cùm interim Haraldus in Dania per ſummã ignauiam, & Halſtanus in Suetia per maximam prudentiam omnia adminiſtraret. Ille enim, vt Regiam maieſtatem popularem efficeret, leges magis libertati, quàm religioni conformes promulgauit: noxas quoq; nõ modò venia, ſed etiam licẽtia proſequebatur: tam'que inopẽ iuris Daniam reddidit, vt omnis iuſtitia & æquitas omnino proſcripta videretur. Hic autem Halſtanus præcipuus Chriſtianæ fidei amator, nihil in ſuis legibus immiſceri patiebatur, quod ſanctiſſimi Euangelii inſtitutis contrarium eſſet, aut à bonis moribus alienum. Quocirca infinito amore ab omnibus incolis amabatur, maximóque luctu eius funus omnes affecit. Quippe nullus, aut rariſſimus in tam amplo imperio inueniebatur, qui non potius præcipuum amicum ſibi ablatum voluiſſet. Conſyderandum tamen eſt, in nonnullis hiſtoriis cõtineri, Ragualdum Ingonis filium, poſt paterna fata in paterna regna ante hunc Halſtanum ſucceſſiſſe: cuius geſta quia ab antiquis prætermiſſa video, ſolam nominis eius memoriam hîc inſerere curaui. Quo autem loco Halſtanus mortuus, aut ſepulpultus fuerit, nondum ſcriptum inuẽni.

Danorũ domeſtica diſcordia

S. Canutus Rex Danorum.

Halſtani prudẽtia.

Haraldi Danici regis ignauia, & iniuſtitia.

Halſtani leges ſanctiſſimæ.

Halſtani mors omnibus ſummum mœrorẽ attulit.

Ragualdus Ingonis filius à nõnullis Rex 118. aſſeritur.

CAP. XIII.

PHILIPPVS deinde defũcti Halſtani filius, in paterno imperio digniſſimè circa annos à Chriſto nato MLXXX.

Philippus 119. Rex internus.

ſurrogatur. Siquidem in nullo prorſus ab illa ſumma Halſtani probitate degenerans, effecit, vt omnes, qui in funere patris maximè doluiſſent, viſa ea optimi filii benignitate, acerbum dolorem magnoperè temperarēt, firmiter credētes, diuinam maieſtatem, per quam Reges regnant, omnia proſpera, & felicia illi regno conceſſuram, cui Regem tam benignum præficere curauiſſet. Sub cuius tempore omnia inter Gothos, & Sueones, atque vicinas terras, in ſumma quiete, & concordia, atque ſecuriſſima pace verſabantur.

Philippi regnũ pacificum.

Enimuerò apud Danos eodem tempore totius Reipub. ſumma ad Regem Canutum ſummæ ſanctitatis virum deuenerat: qui ita terreni regni curam gerebat, vt ſatis oſtenderet, ſe maiore, atque excelſiore animo eſſe, quàm quòd vellet Danicæ telluris anguſtias cœleſti, & æterno regno præferre.

S. Canuti Danici Regis ſanctitas.

Próinde Chriſti miniſtros (quorum ductu cœleſtis regni incolam ſe futurũ ſperabat) ita venerabatur, vt nihil, quod ad eorum honeſtatem, vtilitatem'que augendã, tam diuinæ quàm humanæ leges præſcribũt, vnquã prætermiſiſſe videretur: lege quippe piè, & rationabiliter ædita decreuit, vt Pontifices perinde ac Prĩcipes, & Duces, proximo poſt Regem loco vterentur.

S. Canuti pietas in honorãdis Dei miniſtris.

Nec ſolùm erga Pontifices ea Regia benignitas apparuit, ſed etiam priuatorum clericorum ordinem benigniſſimis decretis adornare ſtudebat, ſeuerius prohibens, ne quis militiæ clericali adſcriptus, ad vulgaris fori iudicium traheretur. Indignum quippe eſſe cenſuit, Chriſtianæ eccleſiæ paſtores ab illis iudicibus iudicari, quibus vice Dei præficiuntur. Nec leuis eſt erga diuinã maieſtatem offenſa, alienum ſeruum, præſertim Deo conſecratũ, tam temerè iudicare. Sed hæc Deus, qui noſtro æuo in ſuis miniſtris tam grauiter contemnitur, tandem reſpiciat: & aliquos Reges tandem excitabit, qui ſe homines peccatores, & non Deos eſſe confiteantur, quemadmodum hic Canutus erat: qui cùm ſummo, ac pio ſtudio contenderet, vt Chriſti miniſtris liberalius, & commodius de decimis, & primitiis prouideretur, inſigni cuiuſdam Blacconis perfidia traditus, à conſternata plebe trucidatur. Quo facto, tanta

Libertas cleri à S. Canuto cõceſſa.

S. Canutus à Blaccone proditus occidit.

Fames Daniam inuaſit.

tanta frumentorum penuria vniuerſam Daniam inuaſit,vt maxima populi pars, alimentorum inops, inedia conſumeretur. Nec prius Danicis agris fœcunditas reſtituta eſt,quàm populus ad cor reuerſus,pœnitētiam ageret,ſe tam ſanctum Regem occidiſſe,qui tam iuſta,& honeſta pro Chriſti miniſtris poſtulaſſet:iam'que experimento didicerant,ſe iuſtè nouem frumentorum partes amiſiſſe, qui decimam ex eis Deo, & Dei miniſtris reddere noluiſſēt. Intereà omnia proſpera, & felicia per omnes Gothorum, & Sueonum fines Philippi Regis prudentia agebantur:qui morte ſublatus,gloriam apud omnes poſteros aſſecutus eſt immortalem. Sed hîc conſyderandum eſt,quòd tempore huius Regis Philippi,anno Chriſti M L X X X V I. vna ex filiabus S.Canuti Regis Daniæ Ingertha,tradita fuit nuptui cuidam nobiliſſimo Sueonum Folchoni: quem primum Folchungorum parentem fuiſſe putamus.

Dani pœnitentiam agunt de cæde S.Canuti.

Philippi Regis obitus.

An.1086. Ingertha S. Canuti filia.

CAP. XIIII.

INGO in defuncti patris Philippi imperium concordibus eligentium ſuffragiis ſublimatus,talibus auſpiciis ſuũ principatum inchoauit, atque ad vltimum vitæ exitum continuauit,vt non ſolùm nomen,& regna, verùm etiam illos probiſſimos mores à priore Ingone quadam hæreditaria ſucceſſione aſſumpſiſſe videretur. Erat enim tunc feliciſſimum tempus, ob illam optimam educationē,qua Regum filii apud Gothos, & Sueones, in veris fidei Chriſtianæ moribus inſtituebantur, præſertim à patre,& atauis huius Ingonis, quibus regnantibus, magna vbique trãquillitas in illis terris,tam domi quàm foris, omnem iniuriam ab innocentibus auertebat. Crediderim ego firmiter, diuum Canutum Danorum Regem,illos ſanctiſſimos mores ſuos ab optimo, & Chriſtianiſſimo Halſtano Sueonum Rege (ad quem à fratre Haraldo ad mortem quæſitus aufugerat) contraxiſſe. Habuit hic Ingo coniugem nobiliſſimam Raguildē:quæ quantæ fuerit ſanctimoniæ, ſatis oſtendunt eius re-

Ingo 120.Rex internus.

Ingonis optimi mores.

S. Canutus ab Halſtano Rege Sueciæ educatus.

Raguilda.

liquiæ in oppido Telgenſi depoſitæ,atque in ſūma veneratione hactenus ab omnibus piis incolis habitæ. Nec minor erat ſanctitatis opinio in eorū illuſtriſſima filia Chriſtina, quæ poſteà meruit coniunx effici diui Erici Regis,& martyris, vt infrà dicemus. Præterea vnam filiarum ſuarum Margaretam, ex altera cōiuge Helena genitam,Nicolao Danorum Regi matrimonio ſociauit:qui ex ea filium Ingonem,in puerilibus annis equi caſu mortuū,genuit. Hanc Saxo inter optimas Danorū Reginas ſūmis laudibus extollit. At Margareta, inquiens, nō ſolùm diuinarum ædium opes latifundiis auxit, ſed & totis viribus ad augēdum earum ſplendorem incubuit, ſacerdotaliſque cultus inopiam exquiſito ornamentorum genere permutauit. Enimuerò quò rem diuinam ornatiorem efficeret, pallas laticlauias, cæteráque ſacerdotum inſignia condere,atque ſacrorum vſibus erogare curæ habuit. Erat quippe Margareta admodum diues, non modò in theſauris,ſed ampliſſimo numero prædiorum,& terrarum, ac patrimonio plurimum locuplete, & exuberanti. Quod quia Magno filio, & neptibus ſuis in Dania nuptis, nimis prodigè,& cum maxima cæterorū conſanguineorum ſuorum iactura erogauit,occaſionē dedit maximæ inter Sueones & Danos diſſenſionis:quæ poſteà compluribus inimicitiarum incremētis coalita,ad poſteros per multa ſecula veteris odii tenaciſſima perſeuerabat,& fortè adhuc in nōnullorum animis pertinacius perſeuerat. Cæterùm Margareta magnam vbique curā adhibuit,vt omnia odia inter ſubditos proceres,& populos tollerentur,effecítque,vt grauiſſima odia, quæ eius filius Magnus in virum integerrimum, & patruelem ſuum ducem Canutum pertinaciter fouebat,ad effectum minimè peruenirent, quādiu ipſa ageret in humanis. At ſublata ipſa benigniſſima cōſanguineæ charitatis alitrice,datus eſt locus, quo maxima ipſius Magni perfidia innocentiſſimum Canutum inſigni tradimēto trucidaret. Intereà Ingo,dum omnia pientiſſimi Regis officia diligentius quàm ſecurius exequeretur,domeſticis inſidiis impetitus opprimitur. Tanta ſiquidem erat inter nonnullos proceres malignitas,& perfidia,vt benigniſſimo Regi,cui ſe, & omnē ſalutem ſuā per ſummam gratitudinem impēdere debuiſſent,indigniſſimam mortem præpararent. Enimuerò cùm regnum propter publicam omnium ſalutem, & pacem conſeruandam circuiret,

Chriſtina S. Erici coniunx. Lib. 19. cap. 1.

Margaretę Sueticæ pietas, & opera bona.

Margaretæ maximæ opes.

Odii cauſa inter Danos & Sueones.

Magnus Nicolai Regis filius S. Canutus dux.

Magnus S. Canutum ducem occidit.

Ingonis mors ex veneno.

circuiret, veniſſet'que in eum locum, vbi nũc erectum eſt monaſterium virginum in villa Vretenſi, ecce à quibuſdam perdiſsimis hominibus veneno impetitus occubuit. Vreta villa.

CAP. XV.

RAGVALDVS deinde cognomento Knaphoſde, ab irato Deo in vindictam occiſi Ingonis impoſitus, ad ſceptrum peruenit. Deus enim, poſtquàm Sueci, & Gothi tam ingrati erga optimos Reges fuiſſent, dedit eis talem Regem, qualem habere merebantur. Siquidem primum diuini furoris indicium erat, quòd diſcordantibus incolis aſſumptus, totam Gothorum, & Sueonum Rempub. pernicioſiſſimo diſſidio inuoluit. Gothi enim (ait Saxo) Sueticarum partium Rege Ingone abſumpto, ſummam Magno Nicolai Danorum Regis filio deferentes, oſtenderunt, ſe non minus iuris habere in Regum electione, quàm alia regna, & nationes. Quorum Sueci autoritate contempta, electo hoc nouo Rege Ragualdo, Magni electionem caſſare contenderunt: qui mox à Gothis trucidatus, morte Magno imperium ceſſit. Erat enim Ragualdus (vt nonnulli aſſerunt) præmortui Ingonis filius, giganteo corpore procerus, animo ferox, oculis toruus, aſpectu minax, inceſſu ſuperbus, plus audax quàm prudens, plus fortitudini quàm conſiliis inhærens. Quocirca non ſolùm procerum, & ſapientum conſilia, ſed ipſas quoque patrum leges, & probatas regni conſuetudines temerè contemnens, nunc huc, nunc illuc velut furiis agitatus per ſubiectas terras, & populos ferebatur. Quicquid in nocte ſomniando excogitauerat, hoc pro lege obſeruari volebat: ſemper nouas, & nunquàm bonas leges inuenit: voluítque ſuæ temeritatis arbitrium, périnde ac Deorum oracula, ſummam autoritatem habere, vt nulli prorſus licitum eſſet illi dicere: Cur ita facis? Intereà accidit, vt ipſe ad ter-

Ragualdus 21. Rex internus.

Ragualdi aſſũptio ſeditioſa.

Magnus Nicolai Danorum Regis filius.

Ragualdi gigãtea proceritas, & ferocia.

Ragualdi inſẽſata temeritas.

ras Veſgothorum deſcenderet, negotia priuata, vel publica diſpoſiturus. Quod cùm præter conſuetudinem patriæ illius attentaret, vniuerſorum incolarum indignatione excipitur. Habebant enim vetuſta conſuetudine præſcriptum, ne quis Regum ad eos accederet, niſi præmiſſis nuntiis, & literis, quibus cauſam ſui aduentus declararet, vt præſcirent, an gra-

Veſtrogothorũ mos in admittendo Rege.

tioſum Regem, an crudelem tyrannum deducendum admitterent. Igitur antiquarum legum, & conſuetudinum contemptorem, non ſecus ac temerarium totius patriæ hoſtem excipientes, publicúmque contemptum publicis armis vindican-

Ragualdi cędes

tes, in villa Carlaby occiderunt, vt qui contra eorum voluntatem intrauiſſet, ſua voluntate exire non poſſet, & qui contra leges ingredi non debuiſſet, armis oppreſſus egredi prohiberetur. Probabile tamen apud me eſt, Veſtrogothos vindicare voluiſſe ſui amantiſſimi Regis Ingonis mortem, quam fortè putabant cooperatione huius Ragualdi acceleratã, id'que

An. 1139.

circa annos à Chriſto nato M C X X X I X.

CAP. XVI.

Magnus 122. Rex internus.

MAGNVS igitur ea occaſione, quam diximus, à Gothis in Regem aſſumptus eſt: nõ quòd eis externus aliquis plus, quàm innatus ciuis acceptior eſſet, ſed quòd etiam ab inferioribus terræ partibus auxilia aduocaſſent, quibus iniuriam à Suecis il-

Gothi vindictę cupidi.

latam vindicaſſent. Quãuis enim firmiter perſuaſum haberẽt, quòd Sueonum ſocietas Gothicæ Reipub. admodum neceſſaria eſſet, tamen omnia alia prius ſuſtinere maluerunt, quàm ſuũ, & ſuæ patriæ cõtẽptũ. Próinde non quieuerunt, donec Ragualdum, quem Sueci elegerãt, trucidaſſent, Magnúmque in vtroque regno potenter collocaſſent: quaſi dicere voluiſſent: Quia Sueci ſuper nos inſenſatos tyrannos imponere cõtendunt, nos

viciſſim

viciſſim ſeueriores ſanguinarios capitibus eorum imponemus. Quæ enim alia ratio prudentes proceres, & patriæ ſuæ amantiſſimos impellere potuiſſet, vt tyrannũ cõtra tyrannum ad ſummam vtriuſque regni calamitatem eleuarent? Quemadmodum enim vniuerſas Daniæ partes cruentiſſimis bellis implicauerat, ita Sclauiam, Poloniam, Sueoniam, & Gothiam, vt atra quædam tempeſtas peruaſit, atque inter cætera ſpolia, malleos Iouiales, quos Sueones pagana ſuperſtitione ſeducti (vt prius diximus) coluerant, ſacrilego auſu abſtulit, & profanauit. Déinde occiſo innocentiſſimo conſanguineo ſuo Canuto duce, tot bellorum procellis ſe, ſuóſque inuoluit, vt patri ſuo Regi Nicolao, omnibúſque amicis, & ſubditis populis irreparabilem ruinam accelleraret. Filiam Polonorum præſidis Boſlaui in coniugium, & infinitorum dolorum ſocietatem aſſumpſit. Sæpe ad bellum progreſſus, totiéſque bello victus exceſſit, vt omnibus facilè perſuaſum eſſet, ipſum ob trucidatum pridem Canutum, Dei, & hominum iram meritò contraxiſſe. Confeſtim nanque poſt impiæ cædis euentum, profuſo in gaudium animo vrbem Roſchildiam repetit, regnúmque Daniæ, quaſi iam ſublato æmulo, ſpei firmitate complexus, erubeſcendam facinoris fortunam tripudio proſequi deforme non duxit. Sed breue admodum erat gaudium, in quod conſcientia tam enormiter læſa conſentire nequiret. Quippe ab Erico, occiſi Canuti fratre, viuente adhuc Nicolao Rege trucidatus occubuit, dupliceſque pœnas vna morte perſoluit: & quòd virum omni ſanctitate conſpicuum oppreſſiſſet, & quòd ſacra ſolennitate Pentecoſtes acies in prælium eduxiſſet. Cætera huius Magni facinora apud Danos, quibus nõ minorem perniciẽ, quàm Sueſcis attulit, inquirantur.

Magnus Nicolai tyrannus.

Mallei Iouiales Lib. 1. cap. 13.

Magnus S. Canuti ducis occiſor.

Magnus Polonorũ Regis filiam in vxorẽ duxit.

Tyrannorum gaudiũ breue.

Magni tyranni cædes.

CAP. XVII.

Suercherus 123 Rex internus.

SVERCHERVS ex nobiliſſimo Comitum genere natus, viuente adhuc Rege Magno, & intricatiſſimis bellis(à quibus ſe nequaquàm explicare poterat) implicato, à proceribus, & populis Oſtrogothorum, primùm Rex Gothiæ deſignatur: déinde conſentientibus Suecis, vtrunque regnum ad priſtinam vnitatem reuocauit: frequentius tamē apud Oſtrogothos morabatur, quos vnicè dilexit, rurſus'que ab eis magnoperè dilectus. Prima ſui regni tempora habuit pacifica, & tranquilla: nulli quippe bella intulit, nec ab aliis illata ſuſtinuit. Veruntamen Nicolaum Danorum Regem, plurimis, & domeſticis bellis impeditum, inſigni iniuria affecit. Is enim Nicolaus, mortua nuper illuſtriſſima coniuge Margareta, ad nuptias cuiuſdam nobiliſſimæ, & ſpecioſiſſimæ virginis Vluildæ Noruegianæ peruenire conabatur: iam'que habito virginis conſenſu, nihil præter deductionem reſtare videbatur. Quo comperto, Suercherus miſſis clàm nuntiis ipſam in ſuum amorem, datis pro Regia magnificentia muneribus, allexit, atque ad ſe in Gothiam deducendam curauit: ex qua Carolum in regno ſucceſſorem procreauit. Nicolaus autem, etſi tam graui iniuria affectus eſſet, nihil tamen contra iniuriantem audebat, impeditus domeſticis bellis, quæ non ſinebant eum extra patriæ limites arma transferre. Nec longo pòſt tempore mors Nicolai ſubſecuta litem, atque omnem cōtrouerſiam abrupit. Intereà ſucceſſere in Dania plures Reges poſt fata Nicolai, videlicet Ericus tertius, Emundi filius, Haraldus ſeptimus, Ericus quartus: qui ob ciuiles in Dania diſſenſiones, ab armis in exteros inferēdis retrahebātur. Tandē Sueno eius nominis tertius Danorum Rex, non minores bellorum difficultates apud Sueones expertus eſt, quàm in eos moliebatur. Occaſio autem Suenoniani belli hæc erat: Cùm Suercheri Regis filius Ioānes, à patre indulgentius, quàm honeſtius educatus eſſet, corru-

Suerconis regnum à principio pacificū.

Suerco Nicolaū Danorum regē inſigni iniuria affecit.

Vluilda virgo Noruegiana.

Sueno iii Danorum Rex.

ptóſque

ptóſque mores ex paternis vitiis contraxiſſet, cogitauit magnũ, & præclarum aliquod facinus ſe facturum, ſi vnum paternæ intemperãtiæ crimen gemino ſuperaret. Próinde collectis copiis Hallandiæ terram (inter Schoningos, & Veſtrogothos limitaneam) ex improuiſo adortus, Caroli eius præſidis coniugem, ſororémque viduam, matronas quidem ſpecie pulcherrimas, & ſumma morum honeſtate præditas, ad libidinis cõſortium raptas, in Suetiam vſque deduxit. Quibus non mirtus contumelioſè, quàm intemperanter vſus, alternis noctibus ad ſtupri vices euocabat, auſus ingenuæ pudicitiæ fœminas fœdiſſima turpitudine proculcare. Tandem poſtquàm publicum totius patriæ odium, ob tam temerarium facinus, contraxiſſet, vtranſque remiſit. Sueno autẽ tam enormi flagitio permotus, decreuit totius Daniæ viribus, inſignem contumeliam illuſtriſſimis fœminis irrogatam, in totum Gothorum, & Sueonum imperium ſeueriter vindicare. Quo comperto, Nicolaus Anglicus vrbis Romæ Cardinalis Albanenſis, poſteà Hadrianus Papa quartus, (qui tunc apud Danos Sũmi Pontificis Eugenii tertii legatione fungebatur) ſũmoperè conatus eſt eum ab illo Suetico bello reuocare: adduxit'que plurima impedimenta, quæ ante victoriam ſuperanda eſſent: Penetranda in primis aſperrima, & difficillima loca: ſulcanda periculoſa maria: prius'que cum vaſtis, & immanibus ſcopulis, quàm cum hoſte certandum. Quem ſi ſuperaret, nequaquàm diu in obſequio, aut amicitia continere poſſet, ob connatum inter Sueones, & Danos odium, quod potius beneuolentia, quàm armis abolendum eſſet. Præterea, inquit, aranea ſeſe euiſcerando, ſaltem muſcas venando aſſequitur, Dani verò in Sueones pugnaturi, nihil præter indubitatum vitæ periculum expectabunt. Sunt apud Sueones inexhauſtæ pretioſorum metallorum fodinæ: plus tamen ferri, quàm auri aduentantibus hoſtibus obiiciunt: argentum latebris condent: ferrum inimicorum viſceribus immergent: erepturis pecuniam, vitam citius eripient.

Ioannes Suerconis Regis filius totã patriã bello Danico inuoluit.

Ioãnis Suerconis Regis filij turpiſſima libido.

Sueno iii Danorũ Rex, bellũ mouet in Suetiam.

Nicolaus Cardinalis Albanen. Anglicus bellum diſſuadet.

Sueonũ in Danos odiũ pertinax.

Argentifodinæ apud Sueones.

CAP. XVIII.

Sueno Danicus ſtolidus & iners.

AT Sueno potius dignitatem legati,quàm ſalubrem eius monitionem veneratus,ſeſe (vt ex Saxone elicitur)ſtolidum,& inertẽ oſtendebat,vtpote qui periculoſiſſima bella iucũdiſſimæ paci ſtolida pertinacia præferret. Effecit tamen Nicolaus ea legatione , vt apud Noruegianos Archiepiſcopalis ſedes cum plenitudine Pontificiæ poteſtatis erigeretur. Quod etiam anno Chriſti M C X L V I I I. apud Sueones celebrato Lincopiæ Cõcilio prouinciali, peragere cupiens,Gothis & Sueonibus de vrbe,& perſona tanto muneri idonea cõcordare nequeuntibus, ſpe ſua fruſtratus abſceſſit,ordinato prius ſancto Henrico Epõ Vpſalenſi. Iam enim Suetia tẽpore Amũdi filii Olaui Schotkonung,Archiep̃m ex Polonia acceperat:qui in controuerſiã cum Gothis,& Archiepiſcopo Bremenſi de præeminẽtia deuenerat. Gothi enim potius Bremenſi, quàm Vpſalenſi Archiepiſcopo

Archiepiſcopalis dignitas aliquot annis in Suetia intermiſſa.

obediendum putabant:ob quam diſſenſionem,Archiepiſcopalis dignitas in Suetia ad aliquot annos intermiſſa fuit. Próinde Nicolaus,ne ea legationis ſuæ parte in toto fruſtraretur , palliũ Archiepiſcopalis dignitatis apud A Eſchillum Lundẽſem Archiepiſcopum depoſuiſſe dicitur, vt illi conferret,quem Gothi,

Vpſalen. Archiepĩ in nullo obligãtur Lũdenſi.

& Sueones conformibus ſuffragiis elegiſſent. Sed nullus Sueonum Archipræſulum hactenus inuentus eſt , qui ſe Lundenſi Pontifici in accipiendis Archiepiſcopalibus inſignibus ſubmittere ſuſtinuerit. Et ita titularis illa dignitas, ſi aliquando con-

Lib. 19. cap. 7.

ceſſa fuit,in A Eſchillo extincta euanuit , prout infrà latius deducemus,& in noſtra Metropoli Vpſalenſi latius oſtendere curauimus. Nunc ad Suercherũ redeamus. Qui cùm cõſyderaret

Suerco pacis legatus ad Suenonem Danũ mittit.

Suenonem pertinaciſſimo propoſito bellum in Suetiam moliri, miſſis legatis poſtulat, vt alia via pro amouendis cõtrouerſiis aptior inueniatur,quàm periculoſa bella, in quibus plurimi innocẽtes periclitarentur:ſe autem eſſe ad omnes honeſtas pacis conditiones promptum,& paratũ. Sed erant apud Suenonẽ

Conſiliarii tyrannorum.

tales cõſiliarii , quales habere merentur omnes tyranni,nempe qui volebant ipſum cum potentiſſimo hoſte in prælium deuenire,& perire. Habebat enim Sueno duos grauiſſimos æmulos domeſticos,

domeſticos, & conſanguineos, Canutũ & Valdemarum: à quibus tandem in ſummum diſcrimen vitæ, & honoris deductus, diſperiit. Hi cum Suerchero primùm occultè, deinde apertè ſentientes, facilè effecerunt, vt Suenone externis bellis implicato, liberius ſua negotia per Daniam moliretur. Suercherus igitur conſyderans obſtinatum Suenonis animum à bellis auerti non poſſe, filium ſuum Ioannem coactis, & cogẽdis copiis præficiendum curauit. Qui cùm paternis præceptis ſatisfacturus, coram tota populi multitudine in concionem cõtracta, inſtantis belli onera exponeret, exigerétque, vt ſe contra irrupturi hoſtis impetum quantocyus præpararent, tributáque augerent, & omnia alia facerent, quæ pro defendenda patria neceſſaria eſſent, ſumma populi indignatione excipitur, obiicientibus cunctis, quòd cùm ipſe ſua petulca libidine præcipuam imminentis belli occaſionem præſtitiſſet, aut illud ſua induſtria auertat, aut ſuo impendio ſuſtineat, experiatúrque, an æquè facile ſit, honeſtiſſimas matronas ad ſtupri commercium violentius rapere, & bellacibus hoſtibus manus muliebribus amplexibus aſſuetas conſerere. Nec illi ſpurcæ libidinis facinora obiecisse contenti, impetu facto, ipſum multa pro ſe dicere parantem occiderunt.

Sueno, Canutus, Valdemarus, Daniam in Triũuiratum vertunt.

Ioannes Suerconis filius, dux belli.

Ioannes Suerconis à cõſternata plebe occiditur.

CAP. XIX.

QVOCIRCA audita filii cæde, Suercherus vehemẽter indoluit, ſe filiũ ſuũ in ſpẽ regni genitũ liberius, quàm honeſtius educaſſe: nec minus ſuæ ſaluti timẽs, latebras hinc inde circũſpicere cogebatur. Quod cùm Sueno compeririſſet, tam firma ſpe victoriam cõplectebatur, vt ante militiæ ingreſſum inter milites ſuos Suetiarum prouinciarum iura, tãquam belli præmia partiretur. Sed erat exitus belli admodum inanis, cuius apparatus nimium formidabilis apparebat. Siquidem Sueno maximo Danorum, & Teutonũ exercitu ſubnixus, ad limites vſque Gothorum Meridionalium, videlicet ad Finuidianos, & Verendenſes peruẽnit. At Suercherus prudentiſſimo vſus conſilio, nequaquàm ſeipſum ducẽ in eo bello præbuit, ſed (vt Saxo fatetur) totam belli ſummam agreſtium multitudini credidit,

Suercheri timor & perplexitas. Sueno Danicus triumphat ante victoriam

Suercheri prudentia.

conſtitutíſq; ſuper eam præfectis, quos de agendis inſtruxerat, ipſe ſe intra arces continebat, futurum ratus, vt Rex Danicus Danici regni militiâ ſuccinctus, ab agreſtibus magis, quàm à nobilibus ſuperatus, ad proprias terras fugiendo properaret. Nec ſecus quàm credebat euenit. Vix enim ad limina regni perueniens, cùm videret agricolas vndique ad bellum paratos, celerius quàm aduenerat in Daniam remeauit, relicto poſt ſe exercitu, qui à Finuidianis non ſolùm ſuperatus, ſed omnino deletus eſt: in quo erant non pauci nobiliſſimi iuuenes, quos ruſtici ſub glaciem Niceæ amnis, qui mediã Finuidiam præterlabitur, ſubmerſerunt. Ita (inquit Saxo) paucorum agreſtium numero maximæ expeditionis labor exinanitus eſt, Suenóque in Daniam reuerſus, perpetua verecundia ſuffundebatur, ſe ab inermibus ruſticis ſuperatum, & fugatum. Prætexuit tamen ſuæ fugæ cauſam, ingentia, & horrida frigora, quibus à proſequẽdo bello impeditus fuiſſet: adiecitque Suercherum imbellem ſenem eſſe, qui nõ ſe prælio offerret, non arma, non expeditionem pararet, ſed ignotos locorum receſſus quæreret. Nec longè pòſt Valdemarus, & Canutus, accepta ab eo commeandi licẽtia, quaſi bona ſua apud Suetiam inuiſuri, Regem Suercherum accedunt: re autem vera, Canuto Suercheri filiæ poſtulandæ negotium fuit. Inde in Daniam reuerſi, hòc inuiſiores Suenoni, quò hoſti concordia iunctiores fuere. Eiſdem quoque annis Suercherus ad ſenium deuergẽs, duo clariſſima monaſteria inſtituit, aut conſũmmauit, Aluaſtra & Vern hem, hoc apud Veſgothos, illud apud Oſtrogothos: vtrique monachos ex Claraualle adductos impoſuit. De morte huius Suercheri ita à Saxone Danico ſcriptum inuenimus: Eadem ferè tempeſtate, qua periculoſiſſimus ille Triumuiratus Suenonis, Canuti, & Valdemari, res Danicas vehementer afflixit, Suerco Rex à ſeruo, qui cubiculo eius præerat, noctu dormiens occiſus eſt. Quod ſcelus diuinitas haud ſegnius, quàm iuſtius vindicauit. Nam paruo pòſt tempore Magnus, qui occulta regnandi cupiditate ſeruo peragendi facinoris autor extiterat, in eo conflictu, quo filium Suerconis Carolum, quem patre ſpoliauerat, regno etiam exuere geſtiebat, ſceleratæ machinationis pœnas morte perſoluit. At Sueonica hiſtoria habet, quòd Suercherus nocte, qua Chriſti natiuitas celebratur, à ſeruo ſtabulario trucidatus

Suenonis Danici fuga à facie agreſtium.

Nicea amnis.

Frigora horrenda.

Canutus, et Valdemarus Suercherũ adeunt.

Suercheri pietas in religionẽ

Suerco à ſeruo proprio trucidatus.

Magni ſcelera morte punita.

tus fuerit, dum ad villam, & eccleſiam Tolſtada, nocturnam feſtiuitatem viſurus, adiret. Oſtenditur eius ſepulchrum in monaſterio Aluaſtra, non procul à ſummo altari, ſub lapide magno, teſtimonium Regii funeris referente. Circa tempora huius Suerconis incipiebant erigi vrbes munitæ in litore Teutonico, & ex Aquilonaribus regnis coloniæ in illas deduci. Prius enim Vandalica lingua toto illo tractu, quemadmodum etiam noſtro æuo, homines illi Sarmatici litoris vtebantur. Lubeca enim anno à Chriſto nato M C X L. Roſtoch. M C L X X. & Riga Liuoniæ metropolis M C L X X X V I. initium ſumpſit. Deinde anno Chriſti M C C V I I I. Straleſundium, Reualia autem M C C X X I I I. inchoatæ fuerunt. Poſt quas Viſmaria anno Chriſti M C C X L V I I I. erecta eſt, & munita.

Suercheri ſepultura.

Lubeca erigit.

Roſtoch erigit.

Riga erigitur.

Straleſundium erigitur.

Reualia fundat.

Viſmaria inchoata.

IO. MAGNI
GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM SVEONVMQVE

Liber Decimuſnonus.

CAP. I.

S.Ericus 124. Rex internus.

An. 1150.

VENIENDVM NVNC EST AD illud clariſſimũ patriæ noſtræ lumen, ſanctũ Ericum nobiliſſimi Iaduardi optimũ filium: qui circa hæc tẽpora, in quibus annus Chriſti M C L. agebatur, à proceribus populiſque regni Suetiæ, concordibus ſuffragiis ad regale ſolium apud metropolim Vpſalẽſem digniſſimè ſublimatur. Cuius tot, tantæ'que extitere virtutes, vt in terreni regni faſtigio conſtitutus, cœleſtem & angelicam vitã ducere videretur, mereretúrque per illuſtre martyrium ex hoc mundo ad cœleſtia regna trãsferri, & in Sanctorum catalogum publico totius Chriſtianæ Eccleſiæ conſenſu cõſcribi.

S.Ericus Sãctorum catalogo aſcriptus.

Qualis autem fuerit eius adoleſcẽtia, & quantis virtutibus prædita, ſatis intelligit, qui animaduertit, optimum Regẽ Ingonem Philippi filium, nullius quantumcũque illuſtriſſimi viri matrimonio tradere voluiſſe chariſſimam, atque caſtiſſimam filiam ſuam Chriſtinã, niſi huic illuſtriſſimo iuueni Erico, in timore Domini diligenter educato: quam is ſecũdum diuinæ legis præcepta accipiens, ita amauit, vt iuxta ſanctorum Patriarcharum exempla, liberos ex ea ad laudem Dei procrearet, factus & ipſe omnibus aliis præclarum

S.Ericus filiam Ingonis Regis in coniugem duxit.

rum

rum virtutis exemplar. Quicquid enim honeſtum, & iuſtum, ac pium erat, illud in eo, perinde ac puriſſimo ſpeculo, relucebat: poterántque cæteri nobiles eius bona opera admirari, imitari autem non poterant. Accidit interim periculoſa tempora in omnibus Septentrionalibus terris ſuboriri. Dania enim & domeſticis, & externis bellis vehementer afflicta, ad extremam deſolationem corruere videbatur. Gothi autem mortuo Rege Suerchero, non expectatis Sueonum ſuffragiis, Carolum eius filium in ſuum Regem erexerunt, magis ad Danos (ob Suercheri, & Caroli affinitatem, qua eis coniuncti erant) quàm ad Sueones reſpiciẽtes. Nec Sclaui, aut Liuoni, vel Moſcouitæ ab impugnanda Suetia quieturi videbantur. Tunc enim piraticam in mari Suetico continuè exercebant: immò nihil magis futurum putari poterat, quàm Suetiam in proximo ad domeſticam diſcordiam collapſuram, atque ab omnibus vicinis terris inuicem concordatis diripiendam.

Tempora periculoſa.

Diſſentiunt Gothi à Suecis in Rege eligẽdo.

Suetici regni periculum.

CAP. II.

PROINDE Ericus non tam à proceribus & populis electus, quàm à propitio Deo periclitãti patriæ donatus, in difficillimis temporibus curam conſeruandæ patriæ aſſumpſit: in qua qualem ſe geſſit, ſuccinctis verbis abſoluemus. Primùm omnium concordiã inter proceres, & omnes Suetiæ incolas reſtituit, ſummoperè cauens, ne iuſtitia, & innocentia iniuriis expoſita opprimeretur. Quippe vt ipſe omniũ iuſtiſſimus erat, ita omnes mites, & pacificos in ſumma pace cõſeruabat. Labores continuos, & difficiles ſuſtinuit, vt ſubiectus populus pace, & quiete gauderet. Et cùm potuiſſet magnos theſauros, ſub prætextu gerendi belli, quod à multis, & potentiſſimis hoſtibus contra Sueoniam imminebat, coaceruare, attamen vix poterat induci, vt cõſueta regni tributa ad ſe integro numero, vel pondere deferri pateretur: quinimmò ſubiectos incolas, cùm tributis onuſti ad eius conſpectum adreperent, pia quadam obiurgatione, vt allatos cenſus ſibi retinerent, cogere conſueuit, præfatus: Mihi mea ſufficiunt, vobis veſtra ſint ſalua: non quæro

S. Ericus innocentiæ tutor.

S. Ericus auaritiam ſummoperè deteſtatũ.

veſtra tributa, poſteri veſtri indigebunt. Quam quidem poſterorum indigētiam quàm veriſſimè prædixerit, ſatis experiuntur illi, quos Deus ad hæc infelicia tempora noſtra reſeruauit, in quibus non modò pecunia, ſed caro, & ſanguis miſerabiliū hominum inſatiabilibus tyrānorum dentibus vbique dilaniatur, & abſumitur: quaſi iam reges opprimendis ciuibus magis, quàm reprimendis hoſtibus inſtituti viderentur, idem'que eſſet Regem agere, & prædonem.

Tyrannorū crudelitas & auaritia.

CAP. III.

NEC cōtentus erat Ericus illam ſummam liberalitatē, atque incredibilem humanitatē in ſubiectos populos cōtinuè exercere, ſed leges adeò tolerabiles, & benignas, ex æquo & bono conſtituit, vt non à Rege in ciues, ſed ab aliquo indulgentiſſimo parente in chariſſimos liberos excogitatæ crederētur: ad quas etiam noſtris temporibus iniuſtè oppreſſi, périnde atque vnicum innocentiæ ſuæ præſidium, confugiunt: tametſi nimis fruſtra ab illis leges aliquas implorant, qui præter violentiam, & rapinas, nihil, aut parum didicerunt: qui tamen non rarò ſuam tyrānidem, diui Erici legibus perperam adductis, cōfirmare non erubeſcunt. Cæterùm, qui condendis humanis legibus tam pius, & benignus erat, nequaquàm à diuinis legibus ſolicitè obſeruandis aberraſſe credendus eſt. Siquidem diuina prouidentia actum eſſe non dubitamus, quòd ſanctiſſimæ vitæ, & ſummæ eruditionis Pontifex Henricus, in eius tempora incidiſſet, Pontificatúmque Vpſalenſis eccleſiæ digniſſimè adminiſtraret: ad cuius conſilia, & pias exhortationes, pius Rex omnē vitæ ſuæ curſum ordinauit: quaſi menti ſuæ illud diuinæ legis præceptum à natura inſitum habuiſſet, quo Deus præcepit, vt Principes populi ſui nihil arduum ſine ſūmi ſacerdotis conſilio aggrederētur: quod quoties facere omiſerunt, toties multis incommodis affecti, pœnas ſuæ temeritatis luerunt. Inter cætera autem piæ exhortationis conſilia, Henricus animū optimi Regis ad illam magnam, & memorabilem militiam in Finlandos idolatras, pro dilatanda fide Chriſtiana induxit. Erant enim eo

Leges S. Erici optimæ.

Tyrāni legibus S. Erici abutūtur.

S. Henricus Eps.

Principes conſilio ſummi ſacerdotis obediant.

tempore

tẽpore Finlandiarum incolæ, non ſolùm regni Suetiæ intolerabiles hoſtes, ſed pertinaciſſimi fidei Chriſtianæ perſecutores, continuáque bella, & damna plurima Sueonibus intulerunt. Quocirca Rex Ericus, collecto præualido exercitu, ſumptóq; ſecũ eodem ſancto antiſtite Henrico, bellũ in Finlandos transferre cõtendit: venitúrque ad pertinacem, & cruentam pugnã: qua Finlandi ſuperati, manus victas victori Regi porrexerunt. Tum pius Rex in lachrymas reſolutus, ad circũſtantes familiares inquit: Gaudeo quidem diuinam prouidentiã nobis victoriã de ſuis, & noſtris aduerſariis conceſſiſſe: at vehementius doleo, tot hoſtes in hoc prælio deſyderatos: qui ſi ante mortem ad ſacri baptiſmatis ſacramentum perueniſſent, nequaquàm per hãc mortẽ ad ſempiternam mortẽ corruiſſent. Deinde maiore parte Finlandiæ ad verã Chriſti fidẽ cõuerſa, & per baptiſmũ in Chriſto regenerata, reditũ in Suetiã accelerabat, nihil à tam ſæuis hoſtibus, præter licentiã malefaciẽdi, eripiens: immò potius ſibi dimidiũ animæ ſuæ eripi paſſus eſt, quãdo apud eos chariſſimũ Põtificem Henricũ in tot vitæ periculis remanere ſuſtinuit, vt ſolus maiorẽ pugnã ꝯtra hoſtes animarũ aggrederetur, quàm anteà Ericus cõtra formidabilẽ Finlandorũ potentiã cum toto ſuo exercitu ſubiuiſſet. Cætera huius ſanctiſſimi Põtificis Henrici opera, qualiter ampliſſimã terrã Finlandiæ ad Chriſtũ conuertit, & anno Chriſti M C L I. glorioſo martyrio pro fide, & iuſtitia certans occubuerit, in noſtra Metropoli Vpſalenſi oſtẽdere conabimur.

S. Ericus Finlandos bello adortus, fidei Chriãnæ ſubiecit.

S. Henricus eṕs Finlandię.

An. 1151.

S. Henrici martyrium.

CAP. IIII.

DEINDE Ericus, poſtquàm ſuperatis hoſtibus ad Suetiã cũ memorabili triũpho rediiſſet, cœpit totas ingenii ſui uires eò ꝯuertere, quò poſſet diuinã maieſtatẽ, & Chriſti Eccleſiã in ſuis miniſtris honorare, oĩbúſque honorandam perſuadere. Totũ quippe ſtudiũ eius ad illorũ ſanctorũ Regũ exẽpla, qui in lege Domini ꝯtinuè vixerant, tẽdebat. Quicquid enim Dauid, aut Salomon, vel alii quicũque optimi Reges pro decore domus Dei efficere curauerant, illud magnopere imitari cõtendebat, ſciẽs illud eſſe præcipuũ inter optimos, & peſſimos Reges diſcrimen, quòd hi nunquàm ceſſant diuinã maieſtatem in ſuis miniſtris contẽne-

S.Ericus ſãctos Reges imitat.

aliam eſſe legem humanæ commixtionis, quàm iumentorum: immò nouit, nequaquàm decere filios ſanctorum ita coniungi, ſicut gentes, quæ ignorant Deum: quãuis hoc noſtro infeliciſſimo tempore, homines etiam Chriſto cõſecrati, ita in cõnubia ferantur, vt ab equis, & mulis parum differre videantur. Sed hæc diuino iudicio ſint relicta, & nos calamũ ad Ericũ reflectẽtes, conſyderemus, quàm indigna egregiis ſuis factis recepit.

Lex carnis alia eſt à lege ſpiritus.

Suggillãtur præſentis temporis hæretici.

CAP. V.

CVM enim omnibus palàm oſtẽderet, multíſque & memorabilibus experimẽtis probaret, ſe natum eſſe ad bene merendũ, non ſolùm de patria, ſed de toto humano genere, ecce quidam regni Suetiæ nobiles, abiecto iuriſiurãdi, & omnis humanitatis reſpectu, in necem eius vnanimiter cõſpirauerũt. Sed cùm conſyderarent, ſe pauciores complices in Suetia inuenire poſſe, quàm illius propoſiti magnitudo requirere videbatur, ad Danorum auxilia (quæ in talibus negotiis paratiora exhiberi conſueuerunt) aſtutius, quàm honeſtius ſe conuerterunt: inuenerúntque quendam Henricum Scatelerum, illius Suenonis Danici filium: qui cùm Daniæ regnum in concione Viberſenſi nimium properando ambiret, præmatura morte regni titulum amiſit. Hic Sueno, accepta in cõiugem Ingride Ragualdi Regis Sueonum filia, prædictum Henricum Scatelerũ ex ea procreauit. Qui cùm paucorum bonorum in Dania hæres exiſteret, totum animi ſui conatum eò intendebat, quò poſſet ſe in aliquã partem Suetiæ intrudere: nihílque in votis eius, præter ſolam occaſionem, reſtabat: quam diui Erici Regis oſores non ſatis honeſtè ſubminiſtrabant. Nec ſegniter Henricus cum filio Magno ſe eorum ſocietati coniunxit, collectóque exercitu, Ericum apud Vpſalenſem metropolim ipſo die, quo Dominica aſcenſio celebratur, ex improuiſo, nullóque hoſtilitatis indicio præmiſſo, inſidioſè adoriũtur: quod tunc apud nobiles, & militares hoĩes inter præcipua probra ducebatur. Nihilominus fortiſſimus Chriſti athleta, ↄtracto (vt ſors permiſit) tumultuario milite, obuiàm hoſtibus progreditur: fit que hinc

S. Ericus ab ignobili nobilitate Sueonũ traditur, & tãdem occidit.

Danorum auxilia parata ſunt Suecis, quãdo proditionem moliunt in ſuos dominos.

Henricus Scateler Suenonis Danici filius.

Henrici filius Magnus cum patre S. Ericũ inſidioſe inuadunt.

S.Erici cædes.

An. 1160.

inde cruenta cædes, in qua inclytus Rex impiorum gladiis oppreſſus occubuit, regnúmque terrenum cœleſti, & ſempiterno regno feliciter commutauit, anno à Chriſto nato M C L X. poſtquàm ferè decem annis Sueonum regnum innocenter, & cum ſumma laude adminiſtraſſet. Quanti autem meriti apud Deum in vita ſua fuerit, ſatis oſtendunt ea miracula, quæ Deus in ipſo ſancto ſuo vſque ad noſtra tempora ad multorum ſalutem operatur. Ea igitur cæde peracta, Henricus ſuis complicibus ſociatus, Regias opes diripuit: omnibúſque direptis, & occupatis, filium ſuum Magnum Regem Suetiæ conſtituere moliebatur, conſentientibus proceribus, qui pium patriæ patrē occiderant, vt impius ſanguinarius in eius ſolium eleuaretur. Sed tunc aliud placuit ſummo Regi, qui innocentis Regis ſanguinē confeſtim vindicare diſpoſuit. Continuò enim erumpente in vniuerſum regnum patratæ cædis fama, non minor dolor vniuerſos regni incolas inuaſit, quàm ſi ſinguli paternum funus elaturi fuiſſent. Primíque fuere Helſingi, quos iuſtus dolor ad ſumendam vindictam de ſceleratis homicidis excitabat: Deinde reliquæ omnes Sueonum prouinciæ, quaſi ad extinguendum publicum incendium, ad publica arma conſurgebant: primóque congreſſu Magnus, & pater eius Henricus, ac vniuerſi Dani, eorúmque commilitones victi, trucidatíque fuerunt. Teſtatur eandem inſignem Danorum cladem inſignis eccleſia Denemarcha, quam victores Sueci, nō longè ab Vpſalia in loco conflictus, ex Danicis ſpoliis admodum opimis conſtruxerunt.

Miracula Deus in S. Erico operatur.

Magnus S. Erici occiſor in Regem eligi, & mox occiditur.

Helſingi primi vindicāt mortem S. Erici.

Danorū cędes circa eccleſiā Denemarchā.

CAP. VI.

Carolus 12 ſ. Rex internus.

CAROLVS præmottui Suercheri Gothorum, & Sueonū Regis filius, poſt paterna fata in Gothorum regnum (vt diximus ſublimatus eſt: id'que duobus annis, antequàm Sueones diuum Ericum ſuo regno præfecerūt. Hic Carolus, quia ſibi nō ſatis integrè cū Sueonibus à principio ſui regni

gni

gni conueniebat, conſtituit ſuam potentiam vicini Danorum Regis Valdemari cõfœderatione, & affinitate cõmunire. Quocirca miſſis ſolennibus legatis, neptem eius in coniugem impetrauit, eo tempore, quo Canutus eiuſdem Valdemari filius nuper natus, ſacri baptiſmatis ſacramenta percepit: quod religioſæ executionis officium dux Gothorum Gutthormus, eiuſdem Gothicæ legationis princeps, ſua præſentia plurimum honeſtabat: qui deinde deducta ad Carolum ſponſa, cum ſummo Regis, & patriæ applauſu excipitur. Intereà verò, cùm hæc affinitatis negotia inter Gothum, & Danum agerentur, Ericus Sueonum Rex (quemadmodũ nunc diximus) tum domeſtica ſuorum perfidia, tum malignis exterorum inſidiis pertinaciter impetitus occubuit: veniſſetque eo tempore Suetia in extraneorũ, & crudelium tyrannorum poteſtatem, niſi Carolus opportuno auxilio periclitantibus Sueonum rebus conſuluiſſet. Quamuis enim Sueones Danorum impetum ſine Gothorum auxilio auertiſſent, attamen Carolus ſua plurimum intereſſe putans, ne Dani in Suetia dominarentur, collectis vndique copiis, ad liberandam ab imminente ſeruitute Suetiam properauit, deletiſque omnibus Danorum reliquiis, à victoribus Suecis in Regem Suetiæ aſſumitur. Itaque factus vtriuſque regni Princeps, pacem in primis inter Gothos, & Sueones, quæ præteritis annis plurimum labefactata fuerat, cõciliauit. Deinde apud Danorũ Regem Valdemarum (cuius gener erat) effecit, vt pacem cum Noruegianis (quorum tunc Reſpublica ob domeſticam diſcordiam nimium periclitabatur) componeret, & ſtabiliret. Parta hoc modo domi, & foris pace, leges patriæ à ſancto Rege Erico æditas, vel correctas, vbique, & diligenter obſeruari fecit, nuſquam innocentiam à tyrannide impunè opprimi permittens. Deinde ne diuinæ, & Chriſtianæ leges in aliquo violarentur, diligentiſſimè cauit, & ſi qui errores, aut hæreſes in ipſas ſuborirentur, mox Pontificum arbitrio, & cenſura, ne altiores radices figerent, ſuccidendos curauit: nihilque de Pontificia autoritate ſibi vſurpare contendens, palàm oſtẽdit, ad Regum pietatem ſpectare, Chriſto, & Pontificibus ab eo inſtitutis benigno animo obtemperare, nolléque eis in illis, quæ ſunt Chriſtianæ legis, temeraria impietate reluctari. Prætereà ad Catholicæ Eccleſiæ vnitatẽ toto deſyderio intentus, non quieuit, donec miſ-

Carolus neptẽ Valdemari ducit in cõiugẽ.

Gotthormus Gothorum dux.

Gothus & Danus affinitate ſociantur.

S. Erici Regis occiſio.

Carolus Gothorũ Rex Sueones à Danis liberat.

Carolus fit Gothorũ & Sueonum Rex.

Carolus ꝓ Noruegianorum pace ſolicitus.

Carolus diuinarum & humanarum legum obſeruantiſſimus.

Vpſalenſis eccleſia fit metropolis ab Alexandro papa tertio.

ſis ſolennibus ad Alexandrum Papam tertium legatis impetraret, eccleſiam Vpſalenſem metropolitano honore, & pallio Archiepiſcopali inſigniri. Habuiſſet tunc fortaſſe Lundenſis Pontifex AEſchillus pallium, quod Archiepiſcopo Vpſalenſi conferri potuiſſet: at Carolus, & regni Suetiæ ſenatores, prudētiores erant, quàm quòd paterentur, ſuā metropolim alteri, quàm Summo Pontifici ſubiacere. Quāuis enim (vt ſuperius dicere cœpimus) Nicolaus Cardinalis Anglicus, ab Eugenio Papa tertio, qui ſedit anno Chriſti M C L. in Noruegiam miſſus, pallium pro Archiepiſcopo in Suetia erigendo attuliſſet, illúdque (vt Dani dicunt) apud Lundenſem depoſuiſſet, attamen & honeſtius, & ſecurius erat, ex primo fonte limpidam aquam haurire, quàm eam ex riuo multum à prima ſcaturigine ſeparato poſtulare: immò potius Archiepiſcopali dignitate caruiſſent, quàm ipſam à Lundenſi, qui tunc Danicæ coronæ ſubiectus erat, acceptaſſent: cùm ipſe Lundenſis, aut Dani, nihil vnquam pro plantanda fide Chriſtiana apud Sueones cooperati fuiſſent: immò multis antè annis Chriſti religio (vt dictū eſt) ad Sueones, quàm ad Danos peruénit. Videtur igitur nimis inſolens, & plena ambitionis opinio eſſe, qua nōnulli Dani ſe plantatores fidei Chriſtianæ in Suetia, atque ob id primas partes ſibi à Suecanæ eccleſiæ Prælatis deferri volunt. Si tamen aliqua talis præeminentia Lundenſi Archiepiſcopo permiſſa fuit, ea in concilio Baſilienſi per Nicolaum Raualdi Archiepiſcopum Vpſalenſem abrogata fuit, & extincta. Sed nunc iſta quieſcant: ad Carolum redeamus. Qui vna, eadémque ſummè neceſſaria, & honeſtiſſima legatione apud Summum Pontificem egit, vt eccleſia Vpſalenſis Sueonum metropolis eſſet, & nulli externo Pontifici in aliquo ſubiecta eſſet. Primúſque Archiepiſcopus erat Stephanus, cuius optimam vitam, & integerrimos mores, in Metropoli noſtra Vpſalenſi deſcripſimus.

Lib. 18. cap. 18. Nicolaus Cardinalis Anglicus legatus Eugenij papę iij.

Danorum ambitio ſuggillat.

Stephanus primus Archieps Vpſalen.

CAP. VII.

Caroli pietas in monaſteriis erigendis.

Vreta monaſterium an. 1162. erectum.

HIS peractis Carolus, ad eccleſiarū, & monaſteriorum erectionem ſe cōuertens, primò illud præclarum monaſterium pro virginibus, perpetuum cœlibatum ſub regula diui Bernardi profiteri volentibus, ædificauit, quod in villa Vreta nō longè à Lincopia

pia diſtare videtur. Præterea monaſterium Aluaſtra, à patre Suerchero in honorem eiuſdẽ diui Bernardi fundatũ, muris, & plurimis ædificiis ampliauit: curauítque apud Alexãdrum Papam tertium, vt Stephanus nuper in Archiepiſcopum Vpſalẽſem conſecratus, illuſtriſſimam, & ſanctiſſimam viduam Helenã de Schedui, ob ſummam vitæ ſanctimoniam, & miraculorum operationem, in numerum Sanctorum referret, currente anno à nato Chriſto M C L X I I I I. Nec longè pòſt idem Archiepiſcopus Stephanus, vnà cum AEſchillo Archiepiſcopo Lundenſi, in translatione diui Canuti Danorum ducis conſtitutus, multa pro publica regnorum, & Regum pace prudenter effecit. Nec ſilentio implicandum eſt, quòd pia ſolicitudine Regis Caroli monaſterium in villa Saba erectum fuit: monachíque in ipſum ex ordine S. Bernardi introducti, vitam cœlibem, & Chriſtianæ pietati cõformẽ, vſque ad hæc noſtra infelicia tẽpora, in quibus omnis ſanctimonia prorſus corruerat, obſeruabãt. Tandem inter hunc Regem Carolum, & Canutum diui Erici Regis filiũ, adeò grauis, atque impacabilis controuerſia ſuborta fuit, vt neceſſarium eſſet, aut hunc, aut illum, vel vtrunque in extrema pericula deuenire. Ipſe enim Canutus ſibi perſuaderi permiſerat, Carolum nõnihil cooperatum fuiſſe, vt pater à Danis impugnatus, vitã pariter & regnum præmatura morte cõmutaret. Quocirca collectis hinc inde copiis, Carolum in inſula Viſingiana commorãtem adortus occîdit: occiſúſque in monaſterio Aluaſtra prope paterna funera ſepelitur, anno Chriſti M C L X V I I I. poſtquàm decimũ regni ſui annum attigiſſet.

Aluaſtra.

S. Helena de veſgothia canonizatur.

S. Canutus dux canonizatur.

Saba monaſterium erectum.

Caroli Regis cędes, & ſepultura.

An. 1168.

CAP. VIII.

CANVTVS (quemadmodũ diximus) diui Erici Regis filius, non ſolùm procerum, & populorum electiõe, ſed publico omniũ deſyderio, ob eximia patris ſui beneficia, quæ cùm viueret, in oẽs contulerat, ad vtrũque regnum ſublimatur. Hic etſi à paterna pietate ad tolerandos omnes aduerſos caſus inſtructiſſimus eſſet, tamen omittere nõ po-

Canutus 126. Rex internus.

Canutus paternæ necis vindex.

terat, quin tam optimo patre orbatus, cōtenderet omnem animi, & corporis, ac omniū fortunarum ſuarū vim, in tam cruētos homicidas effūdere. Quãuis enim, moriēte patre, vix adoleſcentiæ annos egreſſus eſſet, tamē omni ſolicitudine (cui vix virilis ætas ſufficere potuiſſet) effecit, vt tota Suetia in illos ſanguinarios conſurgens, vindictam (vt narratum eſt) de innocētis ſanguinis effuſione ſumere properaret. Nec ceſſauit, donec poſt Noruegianum exilium, variósque fortunæ caſus, quibus iactatus fuerat, Regem Carolum (vt diximus) regno, & vita priuaret. Fatendum tamen eſt, optimo Regi Carolo nihil plus ad interitum nocuiſſe, quàm illam affinitatem, & confœderationē, quam cùm Danis habebat. Erat enim diligentiſſimus Chriſtianæ religionis propagator, ciuium amator, æquitatis & iuſtitiæ obſeruator. Nec ſe in aliquo ſecus, quàm patriæ patrem exhibuit: attamen, quia Valdemari Danorum Regis gener erat, publicum Sueonum, & Gothorum odium in ſe contraxit, ſuóque exemplo ſatis oſtēdit, quàm periculoſè in Suetia, & Gothia viuunt, qui etiam ſola Danicæ factionis ſuſpicione notantur, ob quam nonnunquàm innocentiſſimæ vitæ homines periclitantur. Gemina igitur cauſa, eadémque ſatis efficaci, Canutus in Regem potentiſſimum euaſit: vna, quia optimi Regis filius: altera, quia acerrimus erat extraneorum hoſtium inimicus, præſertim Danorum, contra quos prægrandem exercitum denuò eduxit, acerbiorem vltionem paternæ cædis de eis in ipſorum patria ſūpturus, quàm pridē in Suetia apud Vpſalēſem metropolim ſumpſiſſe videbatur. Præfecit autē toti militiæ ſuæ Haraldum quendam, illuſtriſſimo & Regio ſanguine genitum, ſed in re militari minus expertum, quàm gerendi belli neceſſitas exigebat. Erat enim in proſequendo bello nimis cunctabundus, & quod celerius, ac felicius efficere potuiſſet, tardando differendóque elabi permiſit. Veruntamen confeſtim vt Schoningiæ partes irrumperet, Rex ab Achone Schoningorum duce, atque omnibus incolis ſalutatur. Erant tamen non pauci nobiles, qui eius imperiū ſubire detrectãtes, ad Danos, tranſmiſſo freto, confugerãt: quorum poſſeſſiones, & prædia ab Haraldo direpta, combuſta, deſolatáque fuerunt.

Caroli mors ob Danicam cōfœderationē.

Danica factio Suecis periculoſa.

Canutus bellū mouet in Danos.

Haraldus dux ignauus.

Acho dux Schoningianorum.

CAP.

CAP. IX.

QVOCIRCA Canutus in Danorũ Regem nuperrimè poſt fata patris Valdemari aſſumptus, vehementẽ animi moleſtiam ex ea Sueonum irruptione contraxit. Nõdum enim in regno confirmatus, potentes regni impugnatores ſuſtinere cogebatur. Coactis itaque copiis, Haraldo obuiàm ire contendit: fit que atrox, & cruenta pugna, in campis Schoningianis: in qua dum Haraldus imprudẽtius pugnat, ſuperatur: ſuperatúſque, in Suetiã Achone ſociatus remeauit, viréſque auxilio Canuti Regis, & Birgeri Oſtrogothorum ducis reparauit: nec ab impugnanda Dania animum remiſiſſet, niſi prudẽtiſſimus Archiepiſcopus Lundenſis Abſalon (cuius præclara opera ad nos cum immortali eius laude peruenerunt) tum armis, tum conſiliis, tum denique aliis honeſtiſſimis mediis, ipſum à Danorum ceruicibus auertiſſet. Tẽpore huius Canuti, tres ſucceſſiuè Archiepiſcopi in metropoli Vpſalenſi præfuerũt, Stephanus, Ioãnes, & Petrus: quorum optimis monitis ita piè, ac perſeueranter obediuit, vt paternam pietatem in omnibus operibus ſuis æquare, vel imitari videretur. Siquidem à Ioãne Archiepiſcopo non pauca ſalutaris doctrinæ monita accipi ens, vigilantiſſimum Chriſtianæ religionis obſeruatorem ſeſe exhibuit: nihílque omiſit, quod ad ſubiectorum populorum ſalutem, ac pacem, æternámque felicitatem neceſſarium videbatur. Diuini cultus augmento ita inſudauit, vt nõ ſolo nomine, ſed vita, moribus, legibus, Rex Chriſtianus diceretur. Pœnitentiam quoque, quæ ſibi ob necem Caroli Regis ab hoc Pontifice imperata erat, reuerenter excepit, piéque, ac efficaciter expleuit. Nouit enim Chriſtianus Rex, diuina obſequia non viribus propitianda eſſe. Próinde offenſæ religioni ſatisfacturus, duo præclara monaſteria, Saba videlicet (quod vulgariter Iulitha dicitur) & Varnhem, pridem à Rege Carolo inchoata perfecit, & prædiis ſui patrimonii liberaliter dotauit. Nec iſta in augmentũ diuini honoris feciſſe contentus, diuini cultus miniſtros honoribus, prouentibus, priuilegiis cumulatiſſimè prouexit, ſacerdotia inſtituit, ædes ſacras reparauit, aut de nouo erexit. Felix Rex

Schoningianũ bellum.

Haraldus fugit.

Birgerus 1. dux Oſtrogothorum.

Abſolon Archieps Lũdenſis.

Canuti erga Põtifices obediẽtia.

Canuti ſyncera pœnitentia, & opera pia.

Saba, aliàs Iulitha, monaſterium.

Varnhem.

chiepiſcopus Vpſalenſis Clementis Papæ tertii epiſtolis vrgebatur, vt Canutũ Regem, totúmque populum eius monarchiæ ſubiectum hortaretur ad cõmunia arma, cum cæteris Chriſtianis Principibus, & populis in Saracenos Chriſtianæ fidei hoſtes aſſumenda, aut ſumẽtibus commeatu, auxiliiſque prouiderent. Quam piam, paternámque Sũmi Pontificis exhortationẽ optimus Rex maturo conſilio perpendens, decreuit, omnibus modis tam ſancto negotio ſuccurrendum eſſe: decretúmque ſuæ promiſſionis liberaliter executus fuiſſet, niſi præmatura fata ipſum celerius abſtuliſſent. Quo ſublato, Suercherus purpura inſignitus, regni ſolium cõſcendit. Qui etſi eũdem animum cùm Canuto cõſentaneum haberet, velletque religionem Chriſtianam nimium periclitantem efficacius adiuuare, obſtitit tamen eius affectui bellum illud domeſticum, quod à regni nobilibus ob ſeueritatem, quam in Canuti Regis liberos commiſerat, ſuſtinebat.

Clemens Papa iij opẽ contra Saracenos petit.

CAP. XI.

APPETITV enim vindicandi ita concitatus eſt in Suetiæ nobilitatẽ, vt naturæ ſuæ benignitatem ſumma ſeueritate permutaret: nec prius deſtitit, quàm optimi Regis Canuti liberos partim trucidaret, partim proſcriptos omnibus bonis ſpoliaret: è quorum numero Ericus fuga ſalutem aſſecutus, in Noruegiam peruénit. Quocirca omnibus Sueonum proceribus, & populis ad arma conſurgentibus, Suercherus ciuili, & periculoſo bello implicatur. Quod cùm Olaus Archiepiſcopus Vpſalenſis multis ſalutaribus conſiliis auertere conaretur, inde graue odium bene ſuadendo cõtraxit, vnde ſummam beneuolentiam meritò aſſequi debuiſſet. Valdemarus enim Danorũ Rex, à Suerchone auxiliares copias afferre rogatus, præualidum exercitum ex Danis, & Bohœmis comparauit: quẽ ductu nobiliſſimi viri Ebbonis Sunonis Sialandici, Veſtrogothorum terris immiſit. Veſtrogothi autem aduentantes hoſtes tam cruento bello exceperunt, vt pauca bella in eorum terris confecta fuiſſe memorentur, in quibus plus, aut tantum humani ſan-

Suercho vindex in nobilitatem.

Suercherus bello ciuili implicatur.

Olaus Archieps pro dilectiõe odiũ reportauit.

Ebbo Danicus.

Veſgothi cruento bello Danos deleuerũt.

guinis contigerat exhauriri. Quippe tam Bohœmi, quàm Daſni, non ſolùm victi, ſed penitus deleti fuerunt, anno Chriſti M C C V I I I. magnitudinémque acceptæ ſtragis non nuntio aliquo, ſed cõmuni omnium exterminio ad ſuos remittere poſtuerunt. Monſtratur adhuc noſtris temporibus in Falonia terra Veſtrogothorum, prope villam Lena, illiùs memorabilis belli locus: nonnulláque carmina in Danicæ gentis ſuggillationem (quòd ibidem exterminata fuerit) paſſim, & palàm circũferuntur. Deinde reparato exercitu, æquè inſeliciter ſecundò in Geſtilbro, ſicut primò pugnã conſeruit. Igitur Suercho Rex bis in bellum contra proprios ſubditos progreſſus, vt eos temerè ad iracundiam prouocauerat, ita ab eis cruento bello occiſus occubuit, exemplo ad poſteros relicto, quòd nulli Reges vnquam in Suetia feliciter regnare poſſint, niſi qui in bono malum vincere didicerunt. Incidit autẽ huius Suercheri mors, in annum à nato Chriſto M C C X. Sunt nonnulli, qui dicunt, ordinem clericalem ab hoc Suerchone exemptum fuiſſe à iudicio ſeculari. Sed illi vel ſtupida ignorãtia, vel ignaua malicia vehemẽter errant. Talis enim exemptio non à Regum, & Principum indulgentia, ſed à iure diuino, & naturali dependet. Fatendum tamẽ eſt, ipſos Principes diuinæ legis moderatores, & executores eſſe, quando clerum priuilegiis, & libertatibus à Deo conceſſis, vti permittũt: licet hoc noſtro infelici æuo minus liberales ſint erga Chriſti miniſtros, quàm Iudæi, vel Ethnici in ſuos ſacerdotes.

Lena villa ſtrage Danorum memorabilis.

Suercherus occiditur.

1210.

CAP. XII.

Ericus 128 Rex internus.

ERICVS Canuti Regis filius, ab exilio Noruegiano reuocatus, atque in regna Suetiæ & Gothiæ, concordibus procerũ, populorúmque ſuffragiis ſublimatus, primam curam reſtituẽdæ Reipub. Chriſtianæ, quæ nuper ciuiliũ bellorum turbine non parum cõcuſſa fuerat, adhibiturus, venerabilem Pontificem Vpſalenſem Valerium, non ſecus ac patrẽ, à quo Chriſto generaretur, in omnibus audiuit, eiúſque ſalutaria monita

Valerius archieps Vpſalẽſis.

monita piè, ac diligenter amplexus, ab omni populo diligentiſſimè obſeruari præcepit. Quamobrem ſeptem illi anni, quibus Gothia, & Suetia his duobus luminibus illuſtrata fuit, tam felices, & tranquilli, ac omnium neceſſariarum rerum affluentia beati fuiſſe prædicantur, vt vix vnquam diuina miſericordia liberalior in illas terras fuiſſe credatur. Quæ enim eſt felicitas, quam Deus vnquam negaturus ſit populo ſuo, qui ſyncera fide illi Regi paret, qui ſummum omnium Regem fideli obſequio veneratur? Præterea hic optimus Rex ab eodem ſancto Pontifice Valerio perſuaſus, magnum inimicorum numerum, qui in necem fratrum eius cum Suerchero conſenſerant, in gratiam, & amicitiam excepit, nulli ad vindictam imputans, quæ etiam potuiſſent iuſta ſeueritate puniri. Eodem'que Pontifice autore, nullos præfectos, ſiue terrarum præſides, prouinciis adminiſtrandis adhibere volebat, niſi qui magis commodo ſubditorum, quàm implendo Regio fiſco inuigilarent, habeféntque eam rerum experientiam, qua poſſent ignaram plebẽ, & regnicolas de rebus gerendis inſtruere, vtpote, quomodo ædes vtiliores extruerent, quomodo prata extenderent, noualia ferendis frumentis aptiora redderent, agrorum fertilitatem conſeruarent, quomodo piſcatu, venatúque, & aliis quibuſcunque commoditatibus feliciores euaderent. Indignũ quippe viſum eſt tam Regi sereniſſimo, quàm Pontifici prudentiſſimo, vt illi præfecti Regii conſtituerentur, qui nullis prorſus rebus, quàm emungendis pecuniis idonei eſſent, cùm vtique poſtrema in quocunque bono Rege eſſe debeat pecuniarum cura: quam ſi primam habuerit, nihil omnino reliquum in eo erit, quo ſubiectis populis de ſuo principatu bonam ſpem polliceatur. Cæterùm hic Ericus in inſula Viſingiana (quæ in vaſtiſſimo lacu Vether verſus Gothos Auſtrales extenditur) continuam manſionem complexus, Gothos in fide, & obſequio continebat, cùm interim Valerius Archiepiſcopus Vpſalenſis apud Sueones, ne aliquem tumultum molirentur, diligentius prouideret. Erat hic Ericus Danorum Regis Valdemari gener. Ducta ſiquidem eius filia Richeſa, genuit ex ea filium Ericum Balbum, poſteà Regem, & Ingeburgem: ex qua dux Oſtrogothorum Birgerus (vt nonnullæ hiſtoriæ teſtantur) duos filios, Valdemarum & Magnum, ſucceſſiuè

Erici in Chriſti eccleſiam pietas.

Erici tempora feliciſsima.

Erici clementia summa.

Præfectorũ Regiorũ officia.

Regum bonorũ vltima cura de pecunia.

Viſingiana insula.

Ericus Valdemari Danici Regis filiam coniugem habuit.

Birgerus 2. dux Oſtrogothorũ

ggg

Reges (de quibus poſteà dicemus) procreauit. Nec diu per-
miſſa eſt Suetia tam benigno huius Regis Erici præſidio guber
nari. Octauo enim regni ſui anno vitam hanc mortalē egreſ-
Erici mors. ſus, ſepultura in paterno monumento, in monaſterio Varn-
hem apud Veſtrogothos aſſecutus eſt, circa annos à Chriſto
1216. nato M C C X V I. Nec longè pòſt Regina Richeſa deſyderio
Richeſæ Reginæ obitus. optimi mariti tabefacta, fatali neceſſitati ſuccumbēs expirauit.
Credendúmque eſt, integerrimum Pontificem Valerium in-
curabilem animi ægritudinem ex morte amiciſſimi Regis con-
Valerius Archiepiſcopus obiit. traxiſſe. Quippe pauco annorum numero poſt eius fata euo-
luto, vitam tranſitoriam ſempiterna felicitate (vt piè credimus)
commutauit.

CAP. XIII.

Ioannes 129. Rex internus.

IOANNES præmortui Suerche-
ri Regis filius, tam procerum, quàm
populorum conſenſu, ad vtriuſque
regni ſceptra, ſublato è viuis Erico,
ſublimatur: dictúſque eſt, ob defe-
Ioannis pietas. ctum ætatis, Ioannes Iuuenis, ſiue ab
innata pietate Pius. Erat nanque be-
nigniſſimæ indolis, ſpem'que de ſe
maximam, & optimā toti regno pol-
liceri videbatur. Cùm enim ſub tu-
toribus ageret, nihil, quod ab eis ve-
Olaus Archiepiſcopus Vpſalenſis. tabatur, facere audebat: maximè autem ſapientiſſimo Archie-
piſcopo Vpſalenſi Olauo obediuit, eiúſque conſilia, périnde ac
vnici patris præcepta, venerabundus impleuit: cui etiam ma-
ximarum, & difficillimarum cauſarum in ſuis regnis emer-
gentium examinationem, deciſionem'que permiſit, nihil
dubitans, quin is, qui in diuina lege, & Chriſtianis moribus
eſſet inſtructiſſimus, de humanis etiam cauſis, & controuerſiis,
certius, ſapientiúſque iudicare poſſet, & vellet. Ita teneræ
ætatis Princeps prudentiam, quam ex ſe nec præſtare, nec
polliceri poterat, alieno pectori prudentius erutam, ſapienter
ſubditis populis accommodauit. Attamen temporibus huius
Ioannis, inceperunt nonnulli proceres Veſgothorū negotium
facere

facere ſuo Epiſcopo Scarẽſi Benedicto, de prædiis eccleſiaſticis: ſummáque eorum intentio eò tẽdere videbatur, quò Chriſtianum ſacerdotium humilius efficerent, quàm olim erant ſacerdotes Iudæorũ, qui ſuas poſſeſſiones, & colonos ab omni Principum onere liberos, & ſibi ſolis, ac ſuæ iuriſdictioni diuino iure ſubiectos habebant. Cauebántque vehementer Iudæi, ne ipſam ſuorum ſacerdotum libertatem à Deo inſtitutam, in aliquo violarent, ſcientes ſeueram Dei vltionem diuinæ legis trãſgreſſoribus continuò præparatam. At præfato Veſtrogothorũ Põtifici Benedicto ea diuini iuris ſanctio ſuffragari nequiuit, niſi Regio ſigillo confirmata fuiſſet. Quod quàm præpoſterum fuerit, alii prudentius attendant, qui nouerunt Regum iura diuinis legibus non præponenda eſſe, ſed per eas dirigenda: cuius oppoſitum nũquàm ſine publica omnium incolarum pernicie euenire cõſueuit. Sed hæc eſt malignorũ, aut ignauorũ procerũ conſuetudo, vt cùm videant rerũ ſummã vel ad pueros, vel ad imprudentes præſides deuolutam, mox ſibi, quicquid libet, idem etiam licere putent. Próinde nimis infelix eſt regnum, cuius Rex puer eſt, & cuius Principes magis lucra, quàm honeſtatem ſectari didicerunt. Sed euénit huic adoleſcenti Regi Ioanni, quod in ſacris literis dicitur: Raptus eſt, ne malicia mutaret intellectum eius. Quippe anno quarto, poſtquàm regnare, vel regium nomen portare cœpiſſet, præmaturo fato in inſula Viſingiana ſublatus, publicum, & maximum dolorem toti patriæ incuſſit. Sepultus in monaſterio Aluaſtra, anno Chriſti MCCXXII. non longè à patris, & aui ſui monumentis.

Veſgothi ſuũ Epiſcopũ indignè moleſtant.

Iudaici ſacerdotii libertas.

Regum iura diuinis legibus poſtponenda.

Ioannis præmatura mors, & ſepultura.

1222.

CAP. XIIII.

ERICVS, cognomẽto Bleſus, vel Balbus, cùm à ſãctorum Regũ progenie, videlicet à S. Erico abauo, à Canuto auo, & Erico patre deſcendiſſet, talẽ ſe in omnibus ſuis temporibus exhibuit, vt nullus omnino inter proceres, aut plebeios

Ericus Balbus 130. Rex internus.

inueniretur, qui non ſummo deſyderio ferretur, vt ipſe in auitum regnum ſufficeretur. Quamuis enim impeditioris linguæ, & claudi inceſſus eſſet, tamẽ hos naturæ defectus tanta morum probitate cõpenſabat, vt à Deo donatus potius, quàm per humanam electionem aſſumptus videretur. Iuſtitiã cum clementia ita temperabat, vt in dubio relinqueretur, iuſtior'nè, an clementior eſſet. Quippe vt neminem impunè permiſit innocẽtiam opprimere, ita neminem clementia dignum ſeuerius caſtigauit. Próinde inuenti ſunt nonnulli in regno nobiles, qui ea eximia Regis modeſtia abutentes, contra eum inſurgere tẽtauerunt: quorum præcipuas partes Folchungorum familia gerere non verebatur, faciente illis animos illuſtriſſimo matrimonio, quo eorum dux & caput Canutus Helenam, ſororem huius Regis Erici, in coniugem pridem acceperat. Erat enim in ipſo Canuto magna dignitas formæ, præcipuáque morum vrbanitas, & admiranda prudentiæ, atque eloquẽtiæ vis. Quocirca eius conſanguinei paulatim incepere Regem claudum, & balbutientem contemnere, contemptóque primùm occultas, déinde apertas inſidias ſtruere. Primi autem huius rebellionis autores, cum prædicto Canuto fuere alii duo nepotes Erici, quos optimus, & modeſtiſſimus vir Nicolaus de Toffta ex eius ſorore Merita procreauerat, & cũ eis quidã Holingerus magnæ nobilitatis vir, qui magis caſu, quàm propoſito in illam rebellẽ ſocietatẽ creditur cõſenſiſſe. Hi igitur collecto vndiqꝫ prægrãdi exercitu, Regẽ nihil minus quàm bella ciuilia cogitantem, circa villam Alaſtrem anno Chriſti M C C X X I X. adoriũtur: fit'que atrox, & cruentiſſima pugna: in qua Ericus ſuperatus, extra Suetiam effugatur, & Canutus à ſuæ factionis hominibus Rex ſalutatur. Sed diuturnus eſſe nequiuit principatus ſcelere, & impietate quæſitus. Ericus enim, collectis apud Oſtrogothos copiis, Suetiã repetit, magno atque forti animo bellũ reſtauraturus. Conueniunt vtræque acies circa villam Sparſether, non longè à metropoli Vpſalenſi, concurrúntque infeſtiſſimis armis: & non minoribus animis res agitur, quàm ſolet inter eos, qui pertinaciſſimè pro aris, & focis, atque ipſa vita decertant. Tandem poſt grauem ſtragem hinc inde acceptã, Canutus vnà cum ſuæ temeritatis complicibus occubuit, iuſtam in ſe diuinæ vltionis potentiam expertus, qui potentiam ſuam

Erici Balbi virtutes maximæ

Suetiæ nobiles in Ericum Balbũ conſpirãt.

Folchungorum familia.

Canutus Folchungus.

Holingerus.

Anno 1229.

Ericus à regno fugatur.

Canutus regnũ occupat.

Bellum atrox circa villam Sparſether.

Canutus Folchungus cæditur.

ſuam contra benigniſſimi Regis innocentiam temerè extendere contendebat. Potitus hac victoria Ericus, nihil ſeuerius in rebelles egit, niſi quòd quoſdam ſuſcitatæ rebellionis autores in aliorum terrorem occîdi præcepit: in quorum numerum Holingerus iam nominatus, maiore ſua imprudentia, quàm malicia incidit. Hunc Ericus ad Helſingos præcipiti fuga dilapſum, miſſis confeſtim militibus apprehendendum curauit. Deinde capite plexum honeſtiſſima ſepultura in monaſterio monialium (quod Scogh vocant) non longè ab Vpſalia decorari præcepit. Quo facto, viſus eſt pius Rex nobiliſſimi viri caſum dolenter ſuſtinuiſſe: eſt'que à pluribus creditum, hunc Holingerum magis ob alienam, quàm propriam culpam periiſſe, & ob id miracula ad eius ſepulchrum, in teſtimonium innocenter actæ vitæ, aliquando increbuiſſe.

Ericus victoria regnum recuperauit.

Holingeri cædes.

Holingeri innocentia miraculis declarata.

CAP. XV.

SVPERATIS itaque domeſticis, & extraneis hoſtibus, Ericus conceſſam diuinitus pacem, ad augendum ſummi Dei honorẽ conuertere cupiens, cogitabat Taueſtiæ incolis bellum inferre, qui non ſolùm Sueonibus, ſed fidei Chriſtianæ graues, & intolerabiles hoſtes imminebãt. Ad hoc quoque tam neceſſarium negotium, cõtinuas preces adhibuit prudens, & optimus Archiepiſcopus Vpſalenſis Iarlerus, ſiue (vt alii dicunt) Olaus, Iarleri anteceſſor. Qui cùm eſſet huius Regis Erici conſanguineus, oẽs ingenii ſui vires ad hoc pridem intenderat, vt ſopitis periculoſis procerum controuerſiis, in Regem aſſumeretur, ſecurúſque regni gubernacula poſſideret. Deinde non quieuit, donec eius potenti, & efficaci opera interueniente, infinitas animas diabolica fraude deceptas, ad ouile Chriſti perductas videret. Moturus igitur iuſtus Rex iuſtum bellum contra Chriſti hoſtes, ducem toti exercitui præfecit Birgerum Ierl Oſtrogothum, à Bielbo cognominatum. Qui cùm tertiam ſororem Regis in coniugio haberet, atque ex ea magnæ ſpei filios, Valdemarum & Magnum, poſteà

Ericus Balbus bellum in Taueſtiam parat.

Iarlerus Archiepiſcopus Vpſalen.

Olaus Archiepiſcopus Vpſalen.

Birgerus Ierl dux belli in Taueſtios.

Reges, ſuſcitaſſet, maximam in toto regno, hoc eſt, ſecundam poſt Regem autoritatem habebat. Erat præterea in rebus gerẽdis, atque in militari exercitio inſtructiſſimus, vtpote qui nõ ſolùm ob generis nobilitatem, ſed ob eximiam morum probitatẽ, ad Regiam affinitatem perueniſſet. Quocirca paratis omnibus ad nauale, atque terreſtre bellum neceſſariis, claſſem Taueſtiæ litoribus proſpero vento aduexit: ſtatímque erectis ſignis, hoſtes pertinaciſſime reſiſtentes aggrediuntur. Paratiſſimos nanque inuenerunt, quos imparatos obrui poſſe ſperabant. Commiſſa demum pugna, Sueones victoriam non incruentam aſſecuti, legem victis præſcripſerunt, vt, ſi pagana ſuperſtitione abiecta, Chriſti fidem acceptarent, nec in vita, nec in bonis periclitarentur: alioquin nec vita, nec bonis deinceps potirentur. Aſſumpta eſt conditio à compluribus, qui non ſolùm Chriſti fidem integro pectore admiſerũt, ſed regno Suetiæ fidelem ſubiectionem iureiurãdo promiſerũt, eámque hactenus tam incorruptè præſtiterant, vt & optimi Chriſtiani, & fideliſſimi erga Suetiæ Principes ſemper fuerant æſtimati: digni profectò, quòd à Regiis præfectis, & terrarum dominis minus, quàm modò fit, grauarẽtur. Erecta eſt eodem tempore in eodem terra arx fortiſſima, quam Burgũ Taueſtiæ vocant. Hãc prudentiſſimus dux Birgerus muris, & propugnaculis, ac præſidiis impoſitis ita muniuit, vt omnibus perſuaſum eſſet, ipſam humanis viribus vix expugnari poſſe. Sed nec minor erat Iarleri Archiepiſcopi Vpſalenſis cura, quomodo Chriſti fidem in illis terris inexpugnabilem redderet. Quocirca Thomam eccleſiæ Aboẽnſis Antiſtitem, ſiue eius proximũ ſucceſſorem, nouellæ fidei plantationi præficiens, effecit, vt populus ille non minus fidelis erga Deũ, quàm erga Regem inueniretur. Intereà verò Ericus, dũ ſui pro Chriſto tam magnificè triumpharent, ſuperata huius vitæ militia, regnum Sueonum regno cœlorum felici commercio cõmutauit, anno à Chriſto nato M C C L. poſtquàm viginti octo annis cum ſumma laude regnaſſet, multáque ſui optimi regiminis teſtimonia ad poſteros tranſmiſiſſet: inter quæ non infimum locũ habent, quæ in concilio Scheningenſi acta fuere per Gulhelmũ Cardinalem, & Epiſcopum Sabinenſem, Sũmi Pontificis Gregorii IX. legatum, pro reſtituendis moribus fidei Chriſtianæ, tam ipſo Rege, ac proceribus præſentibus, & approbantibus, quàm

Birgeri ducis virtutes.

Sueones cruenta pugna Taueſtos ſuperãt. Taueſti fiunt Chriſtiani.

Querela de oppreſſione Taueſtorum, & Finnorum.

Taueſtiæ arx.

Thomas Epſ Aboẽnſis ab Archiepo Vpſalenſi inſtitutus.

Erici mors. 1250.

Cardinalis Sabinen. cõciliũ Scheningiæ celebrauit.

quàm Iarlero Archiepiſcopo Vpſalenſi cum omnibus coëpiſcopis ſuis, ad omnia eiuſdem Concilii decreta conſentientibus. Quæ ſi hactenus æquè diligẽter obſeruata fuiſſent, quemadmodum piè, & ad publicam concordiam inſtituta fuerunt, non ſolùm Chriſtianam Rempub. felicem haberemus, ſed regnum ex omni parte beatum ad noſtros ſucceſſores trãſmitteremus. Prima intentio, & cura Cardinalis Sabinenſis in eo Concilio erat, reuocare Suecos, & Gothos à ſchiſmate Græcorũ, in quod presbyteri & ſacerdotes ductis publicè vxoribus conſenſiſſe videbantur: effecítque, cooperantibus Rege Erico, & Birgero duce, vt abiuratis coniugibus, & concubinis, cœlibatum amplecterẽtur. Tranſgreſſores verò huius ſtatuti omnibus prouentibus, & dignitatibus, ac priuilegiis, & libertatibus clericali ordini annexis priuauit, grauibúſque pœnis, & cenſuris, ac iudicio ſeculari ſubiecit. Præterea circa hæc tempora vrbs Lubicenſis graui obſidiõe à Danorum Rege, & Holſatiæ duce impugnabatur, catena ferrea per fluuium Traue exitũ, & aditum impediẽte: quam claſſis Suetica ſufferratis nauibus per mediũ ſecans, amicam vrbem ab obſidione liberauit, meruítque, vt in omne reliquum tempus à ciuibus Lubicenſibus ſimili officio iuuaretur.

CAP. XVI.

VALDEMARVS Birgeri ducis filius, cùm pater in Taueſtia contra Chriſti inimicos feliciter (vt diximus) militaret, ipſéque Rex Ericus auunculus eius ſine liberis mortuus eſſet, ad Gothorum, & Sueonum regna concordi procerum electione aſſũptus eſt: ad quod præcipuè cooperatus eſt quidã inter Sueonum proceres nobiliſſimus, nec minus in rebus gerẽdis prudẽs, Iuarus Blao, non longè ab oppido Enecopenſi in caſtro, quod Viridẽ burgum cognominauere, manſionem complexus. Hic defuncto Erico, cùm primum inter regni ſenatores locum, & autoritatem haberet, contractis in concionem proceribus, & popu-

Valdemarus 131 Rex internus.

Iuarus Blao.

lis,docet Regem vacanti regno quantocyus præficiẽdum eſſe. Cuius exhortationi tantum ab vniuerſis concorditer tributum erat, vt Regem, quem vellet, liberè deſignaret. Eo igitur Valdemarum præmortui Regis Erici ex ſorore nepotem (quamuis minorennem) nominante, mox concors procerum, & populi conſenſus, Regium iuuenem à tam prudente ſenatore nominatum approbauit, circa annũ Chriſti M C C L I. Intereà Birgerus ex Taueſtia cũ glòrioſa victoria, & integra claſſe ad Suetiam reuerſus, didicit filium ſuũ in defuncti Regis locum ſurrogatum. Quod etſi grato, atque iucundo animo audire debuiſſet, animum tamen ſuum ambitioni permittens, ſatis oſtẽdit, ſibi potius, quàm filio regni diadema imponi voluiſſe. Próinde coram conuocato regni ſenatu, quaſi electionem caſſaturus, expoſtulat, quòd ſe non expectato noui Regis ſuffectionem acceleraſſent. Deínde interrogat, cuiuſnam audacia effectum ſit, vt is eligeretur in Regem, qui nondum per ætatem ſeipſum regere poſſet. Ad hæc inquit Iuarus: Ego ſum huius electionis autor, qui ſingulari beneuolentia in te vſus, nolui te hominem ſenio confectum, quamuis optimè de noſtra Repub. meritum, tam graui onere adminiſtrandi regni obruere, quod ego ipſe in me collatum recuſaſſem. Attamẽ ſi tibi electio, quæ de tuo filio facta eſt, diſpliceat, tu tibi recipe filium tuum, tuæque, & eius ſaluti, vti volueris, & potueris, melius conſule: & nos interim facilè inueniemus, in quem Regiæ dignitatis honorem, & officium imponemus. Cui Birgerus, nondum depoſita ſpe aſſequendi regni, dixit: Certum eſt, regnum ſine Rege ſubſiſtere non poſſe: quem ergo, caſſata filii mei electione, eligetis? Deſub hac tunica, inquit Iuarus, qua induor, Regem extrahemus. Quo audito, Birgerus magis timuit, ne tam ipſe, quàm filius à Regio honore deiiceretur: conſenſúmque factæ electioni confeſtim præbuit, præfatus, ſe omnia dixiſſe, vt intelligeret, an omnium ſuffragia conformiter in filium collata fuiſſent: egítque ſingularibus verbis gratias tam Iuaro, quàm ſenatui, quòd filiũ ſuum tanto honore extuliſſent, & ornaſſent.

1251.

Birgerus Ierl ambit regnũ.

Iuari Blao magnanimum reſponſum.

CAP.

CAP. XVII.

Tutor minorẽni Regi cõſtituitur.

TVM ex ſenatuſconſulto datus eſt Regi iuueni tutor,ſeu curator, vnus ex optimis regni proceribus, cuius nomen hiſtoriæ per negligentiã, vt multa alia, omiſerant. Hic omnia domeſtica Regis negotia ita fideliter, & diligenter curabat,vt nec Regi, nec eius familiæ quicquã deeſſe pateretur,quod ſua ſolicitudine poterat cõparari. Interim Birgerus regnũ circuiens,omnia publica negotia prudẽter adminiſtrabat,legéſque multas,& bonas conſtituit, vel pridem conſtitutas emendauit, ſummoperè curans, ne quiſquam earum prætextu innocentibus iniuriam inferre auderet, ſed vbique iuſtitia inuiolata ſeruaretur. Omnéſque liberos ſuos ad iuſtitiam, & omne genus virtutis educari fecit. Habebat enim poſt Valdemarum genitos,Benedictum,qui creuit in Epiſcopum Lincopẽſem, & ducem Finlandiæ: prætereà Magnum,poſteà Regem: & Ericum præmatura morte ſublatum. Creuit itaque huius Birgeri autoritas in vtroque regno non minus, quàm ſi Rex eſſet. Nec erant aliqui in toto populo, qui ei reſiſtere auderent, excepta vna familia Folchungorum: qui etſi ſuæ generationis principium ad nobiliſſimum, atque integerrimum principem Folchonem referrent,nihil tamen paternæ, aut auitæ probitatis in eis relucebat. Erant enim ad omnia nefaria opera parati,contẽptíſque legibus nõ vt nobiles, ſed vt prædones huc illuc'que ferebãtur: quaſi dicere voluiſſent: Quid ad nos de iſto Birgero Oſtrogotho,aut eius filio? Quocirca Birgerus tot atrocibus iniuriis laceſſitus,conſtituit eorum violentiam viribus,& armis reprimere: collectóque exercitu,in apertam pugnam cõtra eos deſcendit. Nec illi pugnam detrectabant, ſed coactis vndique militibus,ducem Carolum in ſuæ factionis principem eligentes,ſe aduentanti obiecerunt. Et cùm fluuius inter vtrunque exercitum medius pugnam impediret,Birgerus ad ſtrategemata non ſatis honeſta ſe conuertens, conabatur Folchungos ad ſe ſub ſpe reintegrandæ pacis aduocare. At illi eius fidem ſuſpectam habentes,perſuaderi non poterant,vt ſe ad eius colloquium conferrent,donec Colo Epiſcopus Lincopẽſis de Bir=

Birgerus Ierlo regni adminiſtrator.

Birgerus dux, trium inſigniũ filiorum pater.

Folchungi ab auita probitate degeneres.

Bellũ ciuile inter Birgerum ducẽ, & Folchungos.

Carolus dux Folchũgorũ.

Colo Epiſcopus Lincopē.

Birgerus iuſiurandū violat.

Colonis Epiſcopi Lincopen. pro alieno peccato pœnitentia grauiſsima.

geri integritate confiſus, iuſiurandū de eorū ſaluo acceſſu, & reſ greſſu præſtitiſſet. Sed cùm trāſito ponte in caſtra Birgeri perue niſſent, confeſtim comprehenſi trucidantūr: quod Epiſcopus Colo adeò grauiter tulit, vt nunquàm deinceps eo ore ſanctum Chriſti corpus conſecraret, quo nobiles viri ad interitum deſ ducti fuerant: ſed relicta eccleſia Epiſcopali, & patria, ad Chriſ ſti ſepulchrum profectus, vitā peregrinatione, & exilio finiuit.

CAP. XVIII.

Carolus dux Folchungorū in exiliū iuit.

CAROLVS autem Folchūgorum dux, eo tempore, quo cæteri decepti fuerūt, abeſ rat. Suſceptus tamen in Birgeri amicitiā, nō magis poſteà, quàm anteà ſe ſecurū puſ tabat: fuítque neceſſarium, vt, ſi diutius viſ uere vellet, patriam ipſam exilio commuſ taret. Veniēs igitur in Prutenorum terras, incidit in quoddam graue bellū, quod Pruteni aduerſum idoſ latras Lituanos committebant: ad quod ſe ob defenſionem ſanſ ctæ religionis immiſcens occiditur. Neque enim, vt ab eo bello abſtineret, quocunque modo à Cruciferis militibus perſuaderi poterat: tantus quippe fidei feruor inuictiſſimum cor eius acſ cenderat, vt ſe felicem beatúmque exiſtimaret, ſi pro Chriſti honore tranſitoriæ vitæ reliquias erogaret. Sed non inultus obiuit: nam ingenti numero barbarorum ſua manu proſtrato, admiranda fortitudinis opera ædidit, cunctis Chriſtianis, qui funeſtæ pugnæ ſupererāt, ob eius præmatura funera, collachryſ mantibus. Nec Birgerus, comperta eius morte, ſe à gemitu cōſ tinuit, quamuis mixtum dolore gaudium haberet, quòd à tam potente aduerſario liberatus eſſet: quem etiam, depoſito omni vetere odio, honeſtis exequiis proſequendum curauit. Egítque grauem pœnitentiam à Laurentio Archiepiſcopo Vpſalēſi imſ poſitam, quòd ſtragem nobilium Folchungorum (fracta fide) perpetraſſet. Deínde clementius cum omnibus incolis agens, omnia publicæ pacis negotia ſtudioſè exequebatur. Nec miſ nor in diuino cultu propagando erat. Quippe monaſteria, & templa plurima erexit, ſacerdotiíſque, & prouentibus auxit, rectè exiſtimans, quòd ad piorum Regum, & Principum offiſ cium

Carolus dux pro fide Chriſti occiſus.

Birgerus dux in micū mortuum honeſtis exequiis decorauit.

Laurentius Archiepiſcopus Vpſalenſis.

Birgeri ducis pœnitentia.

Birgeri pietas in diuinū cultum.

cium præcipuè ſpectet, diuinam maieſtatem in Chriſtianæ Eccleſiæ miniſtris honorare. Intereà etiam, habito illuſtriſſimæ coniugis ſuæ, & procerum conſenſu, Sophiam Danorum Regis Erici filiam, Valdemaro in coniugem accepit, reſtituta cum ea magna parte Schoningiæ dotis nomine: quæ (vt prius diximus) ſemper fuerat inter Gothos, & Danos maximorum occaſio bellorum. Celebratæ fuere hæ nuptiæ in oppido Ionacopenſi, quod ſitum eſt in Auſtrali Gothia ad litora vaſtiſſimi lacus Vether: in quod Gothorum, & Sueonum, ac Danorum ingens multitudo confluxerat, pompam nuptialem immenſo apparatu inſtructam contemplatura. Qua peracta, Birgerus magno ſtudio, maximáque prudẽtia ſeſe ad regni adminiſtrationẽ conuertens, nouas denuò leges, approbantibus incolis, condidit, præcipuè de hæreditate inter ſororem & fratrem, ac pace domeſtica non violanda, compluréſque alias non minus neceſſarias, quàm vtiles: quæ ob ſingularẽ earũ æquitatẽ, etiam noſtro tempore, publico omnium conſenſu obſeruantur.

Sophia Danica Valdemari Sueciæ Regis coniunx.

Ionacopia oppidum.

Birgeri Ierl leges.

CAP. XIX.

SED omnia eius præclara, & magnifica opera excedere videtur, quòd præcipuam Sueonum ciuitatem, & regiam Stocholmiã à fundamentis erexit, muríſque, & mœnibus fortiſſimis communiuit, in loco adeò opportuno, & neceſſario, atque inuincibili, vt nihil vnquam commodius per eum excogitari potuiſſe crediderim. Eſt enim locus torrentibus vndique munitus, atque inter aquam ſalſam, & dulcem ita poſitus, vt porta totius Sueciæ appellari poſſit. Prius enim Eſtones, Moſcouitæ, Ruſſi, Taueſti, per eas fauces continuè ingrediebantur, & clandeſtinis incurſionibus Sueones, nullam hoſtilitatem ſuſpicantes, adorti prædabantur, factáque ingenti hominum ſtrage, liberè, & impunè, atque maximis ſpoliis onuſti, in ſuas terras euaſerunt: quo incurſu Ioannem ſecundum Archiepiſcopum Vpſalenſem in ſua propria manſione Almerſtech occiderunt, & nonnullos alios clariſſimæ memoriæ proceres. Sed extructa Stocholmia, ciues perpetuam pacem aſſe-

Stocholmia à Birgero Ierl fundata, & erecta.

Stocholmia præſidium totius regni.

cuti fuerunt: hoſtes verò ſempiternam formidinem, viſo tam inſuperabili præſidio, contrahentes, in omne reliquum tempus à diripiẽdo agro Suetico abſtinuerũt. Sunt præterea quàm plurima alia per Birgerũ Oſtrogothum magnificè geſta, quæ oſtendunt, ipſum plus vtrique regno præfuiſſe, quàm multos ante eius tempora Reges. Inter quæ ſilendum non eſt, quòd ſemper prudentes præfectos per totum principatum ordinauit, à quibus populi magis ad publica, & priuata cõmoda inſtruebantur, quàm exactionibus opprimebantur. Quod ſi noſtro tempore ſeruaretur, felicem Rempublicam haberemus, qui vix eius veſtigium cernimus. Ego audeo polliceri, quòd ſi ſapiẽtes præfecti per terras illas conſtituerentur, qui ſcirent, & vellent commoditates à natura conceſſas, ad publicam patriæ vtilitatẽ conuertere, infra finem decem annorum tam felicia efficerent illa duo regna, vt ad multa centena millia increuiſſe viderẽtur. Quot enim cõmoda accreſcerent ex ſola deriuatione aquarũ? quæ poſſent ab ingratis vicinis auerti, & ad communem vtilitatem, defenſionémque patriæ facili negotio conuerti. Taceo de illis vaſtis nemoribus, & ſaltibus cum magno dedecore, & damno deſertis, in quibus terra eſt optima, & ferendis frugibus aptiſſima. Nec deſunt homines, ſi à prudentibus Principibus rectè in omnes partes terræ diſtribuerentur. Eſſet'que ante omnia prouidendum, ne mancipia ex Finlandia, vel alia parte Suetiæ, in exteras terras cum graui totius regni opprobrio deportarentur. Quis ſapiens vnquam mihi negauerit? quin nimis ineptum ſit illud ignauorum præfectorum præceptum, quo prohibent equos extra patriam efferri, homines verò paſſim, & liberè in alienas terras ad turpem ſeruitutem deportari permittunt: quaſi non eſſet Regi ſummus rubor, plus curare equos, & beſtias, quàm homines in ſpem patriæ genitos, & educatos. Taceo ſimiles vtilitates quaſi infinitas, quibus optimæ patriæ per ſapientes Principes prudenter, & efficaciter conſuli poſſet, modò ſuo officio magis, quàm coaceruandis pecuniis intenderent. Sed de his alibi latius.

Birgerus Ierl prudětes præfectos iſtituit.

Præfecti mali ſuggillantur.

Præfectis malis patria deſolatur.

Aquarum deriuatio.

Terra ob præfectorum ignauiã deſerta.

Finni indigniſſimè tranſportantur, & venduntur.

Principũ ignauia taxatur.

CAP.

CAP. XX.

1266.

Birgeri Ierl mors, & ſepultura.

TANDEM hic clariſſimus dux Birgerus currẽte anno à nato Chriſto MCCLXVI. non ſine publico omnium bonorum planctu diem clauſit extremum. Sepultus apud ſuos Oſtrogothos in monaſterio Aluaſtra, in Regum monumentis, ad latus ſuæ conſortis biennio antè defunctæ. Eodemq́ue anno Guido S. R. E. Cardinalis, & Summi Pontificis Vrbani quarti legatus ad Calmarniam peruenit. Cuius negotia quæ fuerint, & quem effectum acceperint, opportuniore loco dicemus.

Cardinalis Guido ad Calmarniam peruenit

Interim res Sueticas continuaturi, inuenimus regnũ Valdemari poſt prudentiſſimi patris occaſum multis, variiſque modis ad ruinam irreparabilem præcipitatum fuiſſe: ad quod nimium cooperata fuit ſuperbiſſima illa Danica Regina Sophia: à qua cùm tres ipſius Regis fratres, Magnus, Benedictus, & Ericus, non ſolùm non amarentur, ſed vt viles homines contemnerentur, de hæreditariis bonis diuidendis cogitare cœperunt.

Valdemari regnum mortuo eius patre Birgero periclitatur.

Sophia Regina ſuperbiſſima.

Diuiſo igitur patrimonio, quod eis ampliſſimum à patre Birgero relictum fuerat, ad feudalia bona ex æquo & iuſto diuidenda ſe conuerterunt. Itaque Benedictus, cùm eſſet in Epiſcopum Lincopenſem deſignatus, nihil præter ducatum Finlandiæ ambiuit. Erico etiam ad bonorum virorum arbitrium non contemnenda regni portio attributa eſt.

Valdemari fratres paternam hæreditatẽ diuidunt.

Benedictus Epiſcopus Lincopen. dux Finlandiæ.

Magnus autem dux Sudermanniæ, aliarúmque terrarum Princeps effectus, cœpit ſe in omnibus operibus ita magnificè, & ſapienter gerere, vt omnium oculos in ſe cum ſuum admiratione conuerteret. Cùm enim videret, Regem fratrem ſuum ignauos conſiliarios admittere, atque in pretio habere, ipſe diuerſa via incedens, prudentiores, qui in toto regno inueniebantur, in ſuam familiaritatem aſſumpſit: factúmque eſt, vt aula ducis in nullo videretur Regia Maieſtate inferior.

Magnus dux Sudermanniæ clariſſimus.

Quocirca Rex, concepta indies maiore in fratrem inuidia, non ſolùm occultè, ſed palàm oſtendit, ſibi fraternæ fortunæ felicitatem vehementer diſplicere. Regina quoque (ad cuius probitatem ſpectaſſet, odia inter fratres extinguere) non modò conceptum odii fomitem

Magni ducis claritudo Regem ad inuidiam prouocauit.

Sophiæ Danicæ inſolentiſſimi, & peſſimi mores.

non extinxit, ſed additis maioribus fomentis ... vius imprudentem Regem in fratres accendit. Nec id occultè fecit, contenta, ſed palàm; & vbicumque ſermo de eis incidebat, conuitiis, contumeliis, & improperiis eos afficere voluptatis loco duxit, mimam ſe potius, quàm Reginam oſtendens. Enimuerò ducem Magnum, quòd parum candido, & flauo capillo eſſet, faciémque ſubnigram, & macram præ ſe ferret, cacaborum reparatorem; Ericum verò ineptum, atque inſulſum contemptim, & ſcurriliter appellare conſueuit, exemplum cæteris Regis ſatellitibus idem audendi relinquens. Nec eos in colloquium admittere dignata, inextinguibili odio ſe in eos ferri patefecit. Sed Deus omnia iuſtè diſpenſans, permiſit eam vnà cum ſuo marito ad eam infamiam corruere, quam nulla vnquam tempora poterunt abolere. Magnum autem tam glorioſum Regem effecit, vt ante eum pauci, pòſt verò nulli tam probi, & magnifici fuiſſe memorentur.

Reginæ inſolentia cæteros in ſolentes effecit.

Valdemari, & Sophiæ infamia ſempiterna.

CAP. XXI.

Iutha virgo Danica Sophiæ Reginæ ſoror.

ACCIDIT enim Reginæ ſororem Iutham, virginem ſpecioſiſſimam, ex Dania in Sueciam cum magnifico apparatu, & Regia pompa aduenire, viſendæ ſororis cauſa: quam Rex Valdemarus, miſſis in occurſum eius nobiliſſimis proceribus, & matronis, tanta beneuolentia excepit, exceptámque in palatium ſuum induxit, vt maior honor alicui virgini, quantumuis illuſtriſſimæ, à Rege impendi nequiuiſſet. Sed ſuberant maligni dæmonis inſidiæ, quibus Regi, & Reginæ extrema pernicies parabatur. Rex enim familiarius, quàm honeſtiùs cum ea conuerſando, ad nefarii ſtupri libidinem infeliciſſimo caſu deuenit, prolémque ex ea in perpetrati flagitii teſtimonium ſuſcitauit. Quo vno, & enormi ſcelere, ſeipſum omni honeſtatis opinione exuit; legitimi tori iura corrupit, illuſtriſſimam virginem violauit, ſororem ſororis pellicem effecit, Deúmque in publicam totius regni vindictam prouocauit. Tum infelix illa, & nimis ſuperba Regina, ſatis habebat ſuæ faciei rugas ex acerbiſſimo dolore contractas, os miſſo

Valdemari inceſtus flagitioſus.

Valdemari ſcelera.

Sophiæ ingens dolor.

miſſo alienæ ingredientis iudicio, contemplari. Erat tamen mater trium liberorum ex Valdemaro ſuſceptorum: quorum primus erat Ericus, quem præmatura fata (forte ob paterna flagitia) eripuerunt. Filia verò Richeſa tradita eſt in matrimonium Primislao Pomeraniæ duci, qui poſteà factus eſt Rex Poloniæ, ipſáque Regina: & filiam ex eo genuit, Poloniæ & Bohœmiæ Reginam: poſt quam ea generatio (vt hiſtoriæ Polonorum teſtantur) ceſſauit. Altera autem filia Marina maritum ſortita eſt illuſtrem Principem de Deuenholt. Celebratæ ſunt vtriuſque filiæ nuptiæ pariter in oppido Nicopenſi: à quo loco, poſt abũdantiſſimam dotem à patre acceptam, cum Regia, & ſumptuoſiſſima pompa ad terras maritorum ſuorum honeſtiſſime ducebantur. Intereà creſcentibus annis, fraternum illud odium inter Regem, & fratres eius, maiora incrementa ſuſcepit, quàm quòd poſſet aliquo humano ingenio extingui. Habitus tamen eſt maximus in ciuitate Strengenenſi conuentus anno Chriſti MCCLXXV. in quo præſentibus eiſdẽ Rege, & fratribus, omnes regni Pontifices, vnà cum tota procerum multitudine, ſummoperè nitebãtur illam fraternam neceſſitudinem tam periculoſè collapſam, & quaſi radicitus auulſam, reſarcire: maximè autem ad id totos animi ſui neruos frater eorum Benedictus Epiſcopus Lincopenſis, qui ducatum Finlãdiæ, & omnia ſua patrimonialia bona in eorum manus obtulit, vt in mutuã, & fraternam gratiam redire vellent: Sed inane erat, quicquid illi Regi ſuadebatur, quem Deus ne ámodo regnaret, abieciſſe videbatur.

Richeſa Suetica fit Regina Poloniæ.

Marina filia Valdemari.

Fraternũ odiũ inextinguibile.

Comitia Strengis celebrãtur 1275.

Benedictus Epiſcopus Lincopenſis, & dux Finlandiæ.

CAP. XXII.

MAGNVS itaque, deſperata penitus cum obſtinato fratre concordia, ſeſe, accelerato per Oſtrogothiam itinere, recepit in Daniam, datiſque liberaliſſimis ſtipendiis, maximum Danorum, Teutonúmque exercitum conflauit, anno Chriſti MCCLXXVI. Danico etiam Regi 1276.
Erico pro centum armatis mille puri argenti libras rependit, repenſurus poſt victoriam duplum. Deinde tot militum copiis ſubnixus, Veſtrogothiam ingreditur, palàm affirmãs, ſe aut

Magnus ad Daniam fugit.

Magnus dux Veſgothiam ingreditur.

in eo prælio moriturum, aut regnum Sueonum à manibus tam ingrati Regis erepturum. Quo audito, Valdemarus, reſoluta immodico riſu bucca, reſpondit: Aliquid minus in eius ſorte, quàm regnum adueniet. Congregata igitur infinita populi multitudine, conſtituit in Veſgothia belli fortunam experiri: quam etiam ſibi vnà cum certa victoria firmiter polliceri potuiſſet, ſi prudentiam cum tanta potentia coniunxiſſet. Præmiſit enim ſatis imprudenter magnam populi multitudinem, cùm ipſe interim electiſſima militia ſuccinctus, nimis lento gradu, & cunctabundo animo incederet, pauſámque, & ſomnos, ac crapulam (ingruente Marte) in Romundaboda captaret. Intereà enim multitudo, quæ ſine ductore præmiſſa fuerat, ab exercitu ducis Magni in villa Houa anno Chriſti MCCLXXVII. ſuperatur, & repellitur. Magnúſque victoria potitus, viriliter, & animoſè proceſſit, cuncta reſiſtentia proſternens, præfatus, ſe venturum, vt fractos Reginæ cacabos repararet: occupaſſétque ex improuiſo Regem dormientem, & Reginam ad ſcacos ludentem, niſi quidam equitum ex amiſſa pugna ad Regem præcipiti curſu aduolaſſet, vulneráque accepta ei oſtendẽs conſuluiſſet, vt paululũ regreſſus exercitum repararet. Sed ille, vt erat improuidus, & meticuloſus, atque in rebus bellicis minus expertus, confeſtim ad fugam ſe conuertens, non quieuit, donec clàm deſerta ſua electiſſima militia, ad deſerta Vermelandiæ perueniret. Quo comperto, Magnus ex ſuis expeditiſſimos poſt terga fugientis emiſit: qui ipſum in quadam villa cœnantem, & omnia quaſi ſecurè agentem comprehenderunt, atque ad ducem, qui interim ſibi regnum ſubiicere feſtinabat, celerius adduxerunt. Quò adductus Valdemarus, primùm ſupplex effectus, miſericorditer ſecum agi rogabat: deinde regnum ad manus fratris reponens, aſſeruit ſe priuatæ vitæ ſorte contentum, dummodò ſibi ſaltem medietas ex paterna hæreditate permitteretur. Tum dux Magnus ſuæ innatæ bonitatis rationem habens, reſpondit: Scio quia fratres ſumus, & nimis inhumanum eſſe, fraternam neceſſitudinem violare. Quocirca ſi me in meo iure liberum permiſiſſes, nec me tam graui odio ad tuæ coniugis ſuggeſtionem perſecutus fuiſſes, nequaquàm hoc bellum in te ſuſcepiſſem. Agam tamen tecum

Valdemarus in bellum contra fratrem progreditur.

Valdemarus ſuperatus fugit ad Vermelandiam.

Valdemarus capitur.

Magni humanitas in victũ fratrem.

cum ea, ad quæ me deducit humanitas, vt omnes cognoſcant, me maximis beneficiis maximas iniurias compenſaſſe. Statímque conuocatis proceribus, & regni conſiliariis, aſſignauit ei totum regnum Gothorum, contentus in regno Sueonum, ſopitis illius domeſticæ diſcordiæ fomentis, regnare. Itaque reſtituta fratrum concordia, tota patria cumulatiſſimo gaudio affecta exultauit.

IO. MAGNI
GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM SVEONVMQVE

Liber Vigeſimus.

CAP. I.

Magnus Ladalaos 132. Rex internus.

SVCCESSIT DEINDE IN vtroque regno Magnus cognomento Ladalos, anno Chriſti MCCLXXVII. poſtquàm eius frater Valdemarus inutilis, & pernicioſus Rex, publico, & iuſtiſſimo omnium ordinum iudicio à Regio ſolio amotus eſſet: regníq; diademate à Folchone Archiepiſcopo Vpſalenſi die ſancto Pentecoſtes inſignitur. Deinde eodem anno in mediis diebus menſis Nouembris nuptias, in oppido Calmarnenſi, ducta in coniugem Heluige virgine nobiliſſima, Gerardi Holſatiæ ducis filia, celebrauit: quæ tantũ ob ſuas eximias virtutes ab omnibus incolis commendabatur, quantum Sophia Danica ob non ferendam ſuperbiam, & morum difficultatem, à cunctis contemni merebatur. Peractis his nuptiis, Magnus prægrandẽ exercitum aduerſus Ericum Danorum Regem educere feſtinauit. Cuius belli cauſam quidam inde prodiſſe affirmant, quòd Ericus argentum illud à Magno pro centum equitibus ſtipendio promiſſum, nimis importunè extorquere nitebatur, cùm interim Magnus aſſereret, numerum militum ad promiſſum pretium minimè aſcendiſſe. Prætereà Schoningiam, Hallandiámque,

Magnus Regia corona inſignitur ab Archiepiſcopo Vpſalenſi.

Magni Regis nuptiæ.

Heluigis Reginæ optimi mores.

Schoningianũ bellum.

diámque, Gothici regni partes ſibi ante ſolutionem reſtitui poſtularet. Verùm quia illas ſine armis recuperare nequiuit, prælium in Schoningiam transferebat. Vaſtata igitur vtraque terra, victorem ab incruento bello exercitum reuocauit, occaſionémque, & cauſam præſtitit, vt Ericus de vindicta in terras Sueonum inferenda cogitaret. Sed cùm optimè noſſet, Suetiam hoſtilibus armis minimè ſuperari poſſe, niſi prius domeſtica diſcordia labefactetur, miſſis clàm nuntiis, perſuadet Valdemaro, ſe velle eum in amiſſi regni ſolium collocare. Quâ verſutia imprudentiſſimus Valdemarus iterum ſeductus, Danicæ factionis partibus ſe velocius, quàm felicius ſociauit, apertéque ſe Magno opponens, ſignificabat ei, ſe de diuiſione regni pridē facta minimè contentum eſſe: ſed ſecum firmiter ſtatuiſſe, aut totum recuperare, aut toto carere. Deinde venientibus Danorū copiis adiunctus, publicum totius patriæ hoſtem ſe exhibere non erubuit, Veſgothiam, Finuidiam, Verendiam ferro, flammáque deuaſtans. Nec ſacroſanctis eccleſiis, aut locis conſecratis pepercit, immò eccleſiam Cathedralem, & ciuitatem Vexionenſem incendio conſumpſit. Damnum tamen eccleſiæ, datis ei prædiis Tollagarn in ſempiternam poſſeſſionem, compenſauit.

Sueci & Gothi ſine domeſtica diſcordia inſuperabiles.

Valdemari Regis icōſtantia.

Valdemari crudelitas in proprios ſubditos.

Vexio. Tollagarn.

CAP. II.

INTERIM tamen cùm Verendiam tam cruētis armis opprimeret, & auxiliares copiæ ex Dania aduehirent, aderant etiam ex improuiſo Sueci, quos ſtrenuiſſimus princeps Vlfo Caroli addúxit: ſubitóque in Danos comeſſationi, & crapulæ indulgentes irruerunt, & magna eorum parte captiuata, Valdemarus Daniam fuga elapſus acceſſit. Præcipui autem inter Danos captiuos erant, Palno Albus, & Benedictus de Alſne, antè multis victoriis clari. Hos, & cæteram captiuorum turbam, quæ non parua erat, Sueci in Daniam redire permiſerūt, data fide, quòd anno elapſo in Sudercopiam Oſtrogothorum oppidum, more captiuorum reuerterentur. Nec multo pòſt tempore Valdemarus Danico Rege Erico, & immenſo

Dani victi fugerunt.

Valdemarus iterum belli aleā tentat.

exercitu ſociatus, Veſtrogothiam intrauit, totámque incendiis, direptionibus, cædibus inhumaniter deuaſtauit, & penè deſolauit, cùm interim Magnus contra Danos ſe opponere non curaret, aſſerens, ipſam Veſgothiam in diuiſione regni ad Valdemari ſortē deueniſſe, qui etiam potuiſſet ſine Danorum auxilio terram propriam in ſolitudinem redegiſſe. Igitur poſtquàm Valdemarus & Ericus conſyderarent, Magnum apertā pugnam detrectare, per eandem viam, qua venerant, pariter in Daniam redierunt. Adhibuere tamen vtriuſque partis proceres ſuas operas, vt Magnus ſoluto argento, ſiue ſtipendio, quod Danorum militibus debebat, in amicitiam cum Erico rediret. Intereà cùm hæc fierent, aut circa eorum principium, mortuus eſt Ericus, duorum Regum, Valdemari & Magni frater, & ſedes Archiepiſcopalis ex antiqua Vpſalia in nouā tranſlata, ibíque metropolis conſtituta, vbi quondam fuerat præcipua cultura idolorum. Cæterùm Rex Magnus, quò magnificentius ſuam familiam augeret, & Regiam maieſtatē clariorem efficeret, ampliſſima fortibus ſtipendia proponebat. Quo factum erat, vt militaris profeſſionis homines, quorum honor maximè præmiis alitur, certatim in eius famulitiū confluebant: inter quos non pauci ex Teutonibus, & Danis in eius militiam conſcripti fuerunt. Qui quoniam adulando, & applaudendò plurimum valebant, præcipuum familiaritatis gradum in aula Regia ante Sueonum nobiles, qui à talibus artibus omnino ſunt alieni, aſſecuti fuerunt.

Valdemarus & Ericus Reges in Daniam fugiunt.

Concordia iter Reges Suetiæ & Daniæ.

Ericus Birgeri ducis filius moritur.

Vpſalenſis ſedis translatio.

Magni Regis magnificētia.

Filii regni eiiciuntur foras.

CAP. III.

Suetiæ nobiles tardi ingenii.

SVNT quippe noſtri nobiles Sueci tardioris ingenii, at veracioris, quàm ſunt externi. Qui quidem externi, cùm nec leges, nec mores patriæ norunt, ad conſulendum de aliena Repub. imprudentiſſimè admittuntur: plerunque etiam ob enormia facinora, aut ob inſolubiles obligationes, apud ſuos locum honeſtum minimè inuenientes, in Suetia ſuper capita nobilium, & prudentiſſimorum virorum, ab imprudentibus Principibus ſtatuuntur: quemadmodum huic Regi Magno

Externi imprudenter præficiūtur incolis.

gno euénit, ad quem quidam nobilis miles Petrus Porſe, ex Dania ob ſua enormia flagitia proſcriptus, peruénit: qui confeſtim ad ſummum Regiæ familiaritis gradum admiſſus, non ſolùm Regiorum arcanorum particeps effectus eſt, ſed credita eſt illi arx fortiſſima: à qua etiam intolerabilem in ſubditos tyrannidem exercebat. Sed audiamus, quàm egregiè ſeſe, quiſnam eſſet, aperuit. Cùm enim idoneam occaſionem nactus eſſet, vt exquiſitis verborum blandimentis Regiam ſimplicitatem illaquearet, ſupplex orabat, vt in arcem ſibi creditam ſe ſolatii cauſa recipere dignaretur: conſenſit generoſi animi Rex perfidiſſimo proditori tam nequiter ſe humilianti: & paucis comitatus vernaculis, arcem intrauit. Tum Danus ſuæ malignæ naturæ memor, ſummam fraudem ſummis blandimẽtis primùm occultabat: deínde Regem in omnem hilaritatem reſolutum, inter hoſpitalis menſæ ſacra captiuauit, captiuatúmque in arctũ locum detruſit: nec eum inde egredi permiſit, donec argentum Danorum militibus ratione ſtipendii debitũ perſolueret, ſéque iureiurando aſtringeret, ne vnquam hanc offenſam ad vindictã reuocaret. Dura quidẽ hæc erant homini Regi, qui libertatem à fugitiuo, & perfido mancipio redimere coactus, arcem Lodoſienſem eidem cum omnibus Regalibus prouẽtibus aſſignauit, nihílque de ſolito erga ipſum fauore, ne iuſiurandum violaret, imminuit. Quo facto, heroicam ne patientiam, an ſingularem ignauiam oſtenderit, à pleriſque dubitatur. Nec inde cautior effectus, Ingemarum quendam Danum in tantam amicitiam, & familiaritatem aſſumpſit, vt data ei in coniugem ſorore, vel cõſanguinea ſua Helena, omnibus regni nobilibus ipſum prætuliſſe videretur: tam que magnifica dote ornauit, vt ab omnibus prodigus poterat iudicari. Quocirca Sueonum nobiliſſimi, præſertim illi, qui de Folchungorum familia erant, Regem adeuntes, ſummoperè hortabantur, vt, habita ſuorũ procerum ratione, ita externos promoueret, ne incolis, & benemeritis ciuibus iniuriam intuliſſe notaretur. Habet, inquiunt, Suetia, & Gothia viros ad arma magis, quàm ad blandiloquentiã natos, qui ſuã vitam pro te, ô Rex, quandocunque neceſſe fuerit, viriliter exponent. At iſti homines, quos ſcelera, & crimina ad te ex propriis eorũ terris extruſerant, nec veſtigiũ fidelitatis erga te, aut nos, aut patriã noſtrã habere poſſunt, immò

Petrus Porſe Danus Regem inuitat, et captiuat,

Magnus Rex à proditore Dano captiuatur.

Ingemarus Danus ſororius Regis,

Folchungi alienigenas apud Regem criminantur,

nec volunt. Quippe mentiri, & fallere, inter ſordes, & vitia non ducunt. Quocirca sereniſſime Rex conſulimus, vt pro tua, & publica omnium tuorum ſalute, atque honeſtate, meliore, ac honeſtiore inſtituto hos tuos mores commutare cõtendas. His liberius, quàm efficaciùs coram Rege propoſitis, Rex ipſe, perinde ac ſi fuiſſet importuno alloquio offenſus, iram contraxit, vnde ſaniorem animi ſui affectum colligere debuiſſet. Ipſi tamen iuſtiſſimum dolorem ſuum, & totius nobilitatis, ac patriæ ignominiam auerſuri, Ingemarum ſeorſum alloquuntur, monentque, vt ſe modeſtius gerat, nec ſe tam ſuperbè, & temerè aliis, quos nec ſanguinis nobilitate, nec rerum gerendarum induſtria ſuperaret, præferre cõnetur. Sed cùm nullum modeſtius reſponſum ab eo, quàm pridem ab irato Rege aſſequi poterant, ad impacabilem iram prouocati diſceſſerunt, opportuniora remedia contra extraneorum inſolentiam quæſituri.

Magnus Folchungis iraſcitur.

Folchungi Ingemarũ increpant.

CAP. IIII.

INTERIM verò accidit eundem Ingemarum ad ciuitatem Scarenſem in Veſtrogothiã cum Regina Heluige ex Suetia deſcendere: ad quem locum etiam Folchungi conuenientes, omnia conſilia ſua eò conferebant, quò poſſent ſe, & patriam ſuam ab exterorum iniuriis vindicare. Subitáque irruptione in hoſpitium Gerardi Comitis, qui nuper ex Holſatia cum filia Regina locuturus aduenerat, facta, ipſum Ingemarum ibi in primo aggreſſu repertũ, crudeliter trucidauerũt. Gerardum verò Comitem captiuantes, velociſſimóque curſu tranſportantes, in munitiſſimam arcem Impſeborg incluſerunt. Regina autem, dum hæc fierent, in vicinum monaſteriũ Prædicatorum effugiens, periculũ euaſit. His patratis, Folchũgi collectis bellatorum copiis caſtrum Ionacopenſe inuictiſſimum dura obſidione cinxerunt, atque in ſuam partem Valdemarum Regem, anteà à regni adminiſtratione iuſtiſſimè amotum, attraxerunt. Quo audito, Magnus vehementi dolore concutitur, tam ob caſum Comitis, & maximũ Reginæ periculum,

Folchungi Ingemarum occidunt.

Gerardus Comes captiuatur.

Ionacopenſis arx.

lum, quàm ob ſuam, totiúſque regni ſalutem, quam videbat ad graue, & præſentiſſimum diſcrimen adduci. Nouit enim ingẽtem eſſe in regno potentiam Folchungorum, quæ etiam ob Valdemari acceſſum formidabilis, atque inuicta fieri poſſet. Sed erant in conſilio eius Dani, qui ipſum omnia feliciora ſperare iubebant, ſi eorum conſiliis admodùm opportunis obtemperaret. Sciebant enim Sueonum credulitatem verbis decipi poſſe; viribus autem ſuperari non poſſe. Quocirca Rex à talibus conſiliariis perſuaſus, incepit Folchungos plurimum commẽdare, quòd opus feciſſent ſempiterna laude extollẽdum, eóſque de medio ſuſtuliſſent, qui regno plus oneris, quàm honoris, aut vtilitatis afferebant: multáque ſimilia tum per literas, tum per nuntios apud eos agebat: quibus illi imprudentiſſimam credulitatem adhibentes, exercitum à bello, & Comitem à captiuitate ſóluerunt. Tandem anno Chriſti M C C L X X X. ſuauiſſimis literis à Rege inuitati, ad ipſum in ciuitatem Scarenſem, & ad idem hoſpitium, quo cædem Ingemari peregerant (quod vulgò Gellaquiſth dicebatur) conuenerunt: quos confeſtim vt adueniſſent, Rex comprehendi, comprehenſóſque ad ciuitatem Holmenſem duci mandauit: vbi duces eorum præcipuos, Ioannem Philippi, & Birgerum fratrem eius, ac Ioannem Caroli, capite plexos trucidauit. Philippus verò de Rumbi difficulter mortem euaſit: ſiquidem toto patrimonio ſuo confiſcato vitam redimere coactus eſt. Et ita Folchũgorum familia, quæ ciuitates, & regna concutere poſſe videbatur, repreſſa, & penè extincta defecit. Nunquàm enim poſteà ad eam potentiam, à qua tunc cecidit, aſcendit. Prius tamen, quàm hæc fierent, Folcho Archiepiſcopus Vpſalenſis in fata conceſſit: atque in eius locum Iacobus Erlandi anno Chriſti M C C L X X V I I. ſurrogatus eſt: quẽ etiam præmatura mors in quinto anno ſui Pontificatus abſumpſit, ſuccedente in eius locum Ioanne Adolpho, quemadmodum noſtra hiſtoria Metropolitana ſatis oſtendit.

Danica conſilia

Suetica credulitas.

1280.

Folchungi inuitantur, & captiuantur, tandemque occiduntur.

Gellaquiſth.

Folchungi deleti.

Folchonis Archiepiſcopi mors.

Iacobus Erlandi an. 1277.

Ioannes Adolphi.

CAP. V.

MAGNVS igitur à domeſticis illis, & nimis periculoſis inſidiis liberatus, adiecit animum, vt etiam cum vicino Danorum Rege Erico ad firmiorem concordiam rediret: deſcendítque ad limites, quibus Veſtrogothia à Schoningia ſeparatur, expectatus ibi à Rege Erico, qui ad eum locum totius Danici regni nobilitate comitatus præceſſerat.

Conuentus Regum Suetiæ et Daciæ.

Sed non minore Gothorum, & Sueonum pompa Magnus ſociatus acceſſit. Facta fuere in eo Principum conuentu multa pro publica Regum, & regnorum pace, ac concordia. Nec defuere militaris diſciplinæ exercitia, quibus Sueones, & Dani ſeſe hinc inde ad haſtiludia prouocabant. Erat autem inter Daniæ proceres

Magnus Dyſauald Danus.

quidã Magnus Dyſauald, qui verbis, quàm viribus abundantior, ſingulos Sueonum nobiles ad ſingulare certamen expoſtulabat, leoninámque fortitudinẽ præ ſe ferre viſus, equũ, & centum marcas puri argẽti in præmium certaminis reponebat,

Erengislus Plata Suecus.

ſi victus pugna exceſſiſſet: quem ex Sueonibus Erengislus Plata primo impetu procul ab equo deiiciẽs ſuperauit, equúmque, & argentum in victoriæ præmium recipiens, documento Danis eſſe poterat, Sueones magis viribus, quàm verbis inſtructos ad prælia deuenire. Itaque Dani, viſo occaſu ſui Achillis, à torneamentis, & verborum iactantia quieuerunt. Deinde ambo Reges, Magnus & Ericus, tranſacti temporis odia firmiſſimo amicitiæ fœdere permutãtes, vniuerſos vtriuſque principatus populos maxima, & diu expectata lætitia affecerũt.

Valdemarus iterum recõciliatur Regi.

Egítque Ericus apud Magnũ, vt Valdemarus in gratiam receptus, de cætero ex ſolo patrimonio ſuo viuens, vitam ageret priuatam, & tranquillam: quod facilè fuit à benigniſſimo Rege impetratum. Sed inane erat omne beneficium, quod in hominem illum, qui tam inconſtantis, & perditæ mẽtis erat, cõferebatur. Voluiſſet profectò Magnus totius regni gubernacula eius adminiſtrationi reſtituiſſe, ſed obſtabat publica totius patriæ vtilitas: obſtabant etiam omnes regni ſenatores, quemadmodum hæ literæ eorum de verbo ad verbum adductæ, ſatis oſtendunt: BENedictus Dei gratia Epiſcopus Lincopẽſis,

ſis, & Finlandiæ dux, Magnus eadem gratia electus Vpſalenſis, cæteríque conſiliarii. Sanè confitemur, & publicè profitemur nos illuſtri domino noſtro, domino Magno Dei gratia Sueonum, Gothorúmque Regi, ſalubriter conſuluiſſe, & modis omnibus ſuggeſſiſſe, quòd dominum Valdemarum fratrem ſuum (quia omni iure, quod in regno noſtro dinoſcebatur poſſidere, liberè renuntiato, memoratum regnum nihilominus interdum per ſe, & ſuos, necnon alienos attentauerit immaniter perturbare: qui etiam dimiſſa vxore propria, & legitima, quaſi mente captus, & ſuæ famæ prodigus, & antiqui hoſtis ſuggeſtione, & inſtinctu, formidine diuinæ vltionis minimè refrenatus, mulierculis vilibus, interdum per coitum damnatum, quandoque etiam ſceleri adulterii publicè adhærebat, contemnēs ad ſalutarem prælatorum regni monitionem ab earum nefario conſortio reſilire: & ad tantam vergebat ignominiam, atque inopiam, vt in alienis partibus degere cœpit vagabundus, in maximum ſuæ animæ præiudicium, & ſcandalum plurimorum) vſque ad emendationem vitæ ſuæ, & morum reformationem, deputatis ei ſeruitoribus competentibus, faciat cuſtodiri. Datum anno Domini M C C L X X X V.

Cōſiliarii regni Valdemarū cōdemnant ob eius inconſtantiam.

An. 1285.

CAP. VI.

DEINDE Magnus, habitis his literis à toto regni ſenatu, non ſtatim fratrem cuſtodiæ mācipauit, ſed in tertium annum, ſi fortè mores ſuos emendaret, expectādum putauit. Quo termino elapſo, cùm nullā ſpem melioris vitæ oſtenderet, à fratre comprehēſus, atq; in arce Nicopenſi incluſus, ex ignauo Rege captiuū mancipium fieri merebatur. Cæterùm inter eoſdem Reges, Magnum & Ericum, conſtitutū erat, ne alter alterius regni transfugas, & rebelles colligeret, aut vllo patrocinio adiuuaret, ſed ſibi mutuo auxilio contra quoſcūque hoſtes prouideret. Præterea, vt inter regna aliquādo firma, & perpetua cōcordia reſtitui, vel inſtitui poſſet, affinitatis neceſſitudine eā procurare conabātur, promiſſa per Daniæ Regē filia in matrimoniū primogenito Magni Birgero. Silēdū quoq; nō eſt, Regē Noruegiæ Ericū vnà cū Erico Danorū Principe ꝯſtituiſſe hūc Regē Magnū iudicē in cauſis grauiſſimis, quæ inter eos voluebantur:

Valdemarus captiuatur, & cuſtoditur.

Affinitas Principum cauſa pacis.

Magnus duorũ Regũ cauſam iudicat.

quas Magnus in oppido Calmarnenſi ita iudicauit, vt vterque Rex iuſte iudicatum fuiſſe fateretur. Tandem poſtquàm Magnus domi,& foris à diuina benignitate pacem obtinuiſſet, cogitabat reliquũ mundani regni curſum ita ordinare, vt ab æterni regni felicitate minimè ſecluderetur. Quocirca plura monaſteria,& eccleſias fundauit,ſacerdotiáque,& prouentus eccleſiaſticos inſtituit, quàm omnes Reges, qui poſt eum vſque ad noſtra tẽpora peruenerũt. Immò niſi ipſe tam liberalis, & magnificus in augendis eccleſiarum prouentibus fuiſſet,nequaquã noſtri infeliciſſimi temporis Principes, ne dicam ſacrilegi, tam diuites,& inclyti ex eccleſiarum ſpoliis euaſiſſent.

Magnus ad augendũ diuinũ cultum ſe conuertit.

CAP. VII.

Magnus monaſterium S. Claræ erecturus, ſolennem conuẽtum pro internis & externis Principibus Holmiæ inſtituit.

PRIMVM igitur monaſterium virginum in honorem S. Claræ virginis prope mœnia ciuitatis Stocholmenſis fundaturus, magnã Principum multitudinem, etiam ex vltramarinis partibus, ad grande conuiuium in eum locum inuitauit: exhibuítque in loco fundandi monaſterii plurima militaris diſciplinæ ſpectacula:atque inter cætera memorabilia opera, Birgerum filium ſuum primogenitum equeſtris militiæ cingulo decorauit:dedit'que ei autoritatem,vt cæteros,quos dignos putaret, eiſdem militaribus inſignibus decoraret:qui continuò Albertum ducem Brunſuicenſem in eo loco præſentem, ſimúlque alios nobiliſſimos proceres numero quadraginta ad militarem honorẽ prouexit. Deinde monaſterio quàm celerrimè,& ſumptuoſiſſimè completo, diuinóque cultui conſecrato,virgines S. Franciſci regulam profitentes induxit: quarum ſancto collegio filiam ſuam chariſſimam, vix ſeptimum ætatis ſuæ annum ingreſſam adiunxit,collatis abundè in eum locum prouentibus, qui apud omnes poſteros teſtãtur, eum fuiſſe Regem magnificũ. Similíque erga Deum pietate ductus, circa aliud latus eiuſdem ciuitatis,monaſterium pro fratribus S. Franciſci erexit: in quo tandem glorioſam meruit ſepulturam. Tertium verò eiuſdem profeſſionis fratribus in oppido Arbogenſi erigendum curauit. Quartum quoque in ciuitate Lincopenſi ad vſum eorundem fratrũ ab ipſo ædificatũ aſpicitur. Eſt & virginũ monaſterium in honorẽ S. Dominici eius opera, atque impẽſa in

Albertus dux Brunſuicenſis à filio Regis Suetiæ militiæ cingulo decoratur.

Magnus filiam ſuã monachã efficit.

Monaſteriũ minorũ Holmiæ.
Monaſteria Arbogẽſe et Lincopenſe.
MONaſterium virginũ Scheningiæ.

in oppido Scheningenſi fundatũ. Nec longè pòſt monaſterium Montiſmariæ pro virginibus erexit: cæteráque multa, immò plurima templa, & ſacra loca ab eius eximia in Deum, & diuinum cultum pietate conſtructa videntur. Vix enim in ampliſſimo Gothorum, & Sueonum principatu eccleſia, aut monaſterium, immò vix ſacellũ, aut altare aliquod inueniebatur, quod non fuerat eius liberalitate ornatum, aut magnificè dotatum. Cæterùm in clerum, & eccleſiæ libertatẽ pio, atque integerrimo ſtudio ferebatur, ſummoperè contendens Chriſtianum ſacerdotium per omnes terminos imperii ſui adeò felix efficere, vt nec Dani, nec Teutones, aut aliæ terræ, liberaliores in Chriſti eccleſiam videri potuiſſent. Fatendum tamen eſt, inter eum, & diuum Brynolphum Scarenſem Epiſcopum, ex illuſtri Folchungorum familia natum, aliquando grauem controuerſiam incidiſſe. Sed cùm Rex multis argumentis conſyderaſſet eius ſanctimoniam, & vitæ integritatẽ, proſtratus ad pedes eius, ſuppliciter veniam impetrauit. Quas autem, & quàm gratioſas literas ſub ſuæ maieſtatis ſigillis in fauorem, & conſeruationem cleri, atque Eccleſiæ libertatem ædidit, hîc fortè in medium afferrem, oſtenderémque Gothorum, & Sueonũ Principes ſemper fuiſſe ſempiterna laude dignos, quòd ſuæ gentes ſacerdotes in ſummo honore præ cæteris nationibus habuerint, niſi hac noſtra infelici tempeſtate tam infamis licentia ſubirrepſerit, vt inter præclara opera habeatur, antiquorum Regum priuilegia in fauorem eccleſiarum conceſſa, rumpere, aut rapidis flammis abolere. Sed an hæc bonum finem ſortiantur, futura tempora palàm oſtendent.

MONaſterium Mõtiſmariæ.

Magni ingens in diuinũ cultum affectus.

Magni in Chriſti miniſtros pietas.

S. Brunulphus EpiſcopusScarenſis.

Suetiæ & Gothiæ Reges in Chriſti miniſtros olim liberaliſsimi.

CAP. VIII.

TANDEM hic optimus Rex in ſenium vergens, comitia in oppido Scheningenſi celebrauit, & in quibus Birgerum filium ſuum natu maiorẽ, in vtroque regno ſucceſſorem eligi procurauit, anno Chriſti M C C L X X X I I. cõſentientibus omnibus 1282. vtriuſq; regni ſenatoribus: qui etiam ſuã fidẽ nouello Regi Birgero iureiurando obligauerũt, vt ipſũ poſt patris fata in regni ſolio collocarẽt, & ꝓſeruarẽt. Quo facto, miſſi ſunt ſolẽnes oratores, qui Daniæ Regis Erici nuper occiſi filiã

Birgerus in Regem eligitur.

Margareta Danica fit vxor Regis Birgeri Ingeburgis Suetica fit coniũx Regis Daciæ. Danorum Reginæ ex Suetia adductæ, ſemper fuere optimæ.

Birgero coniungendam adducerent: quæ cùm nondum nubiles annos attigerat, in gynæcio Reginæ Heluigis ad idoneam ætatem educatur. Eſt'que viciſſim filia Magni Ingeburgis data Erico Danorum Regi, prioris Erici filio, in coniugem: quæ inter optimas eius regni Reginas meritò connumeratur. Teſtatur Saxo, & reliquæ Danorum hiſtoriæ, omnes Reginas ex Suetia in Daniam adductas, ſemper fuiſſe optimas, & maximã vtilitatem Danico regno præſtitiſſe, earúmque maritos ad ſummam rerum geſtarum gloriam perueniſſe: quemadmodum hic Ericus, qui in Magnopolenſes, & Pomeranos bellum proſperè geſſit, erecta fortiſſima turri in portu Roſtochienſi Vernamynne.

Vernamynne.

Suantopolchus Prutenus.

Iiſdem quoque temporibus vixit in Suetia nobiliſſimus ille Prutenus Suantopolchus, cuius magnifica beneficia in Cathedralem eccleſiam Lincopenſem, immò in totam eccleſiam Suecanam collata, etiam hodie cum ſumma laude memorãtur.

Folco Algoti raptor virginis.

Huius Suantonis filiam Ingridem, quidam Folco Algoti Veſtrogothorum legislatoris filius, raptam ad Noruegiam duxit: ob quod facinus amici, & cõſanguinei eiuſdem Folconis, multis periculis vexabantur. Captus enim pater Algothus, & frater Roricus, multa incommoda tam à Rege Magno, quàm à patre virginis Suantopolcho ſuſtinuerunt, cæteris cognatis in Noruegiam elapſis, & à Noruegiano Rege conſeruatis.

CAP. IX.

1288. Gotlandenſis ſeditio et bellũ. Visby vrbs munitur.

EODEM quoque tempore, cùm anni à nato Chriſto MCCLXXXVIII. numerarentur, inter incolas terræ Gotlandiæ ciuilis, & admodum periculoſa pugna ſuboriebatur. Ciues enim Visbycenſes cæteris terræ incolis congreſſi, victoriam cruentam, & parum honeſtam reportârunt. Nec poterat ea domeſtica lis componi, niſi Magni Regis Suetiæ autoritate, à quo tunc ciues permiſſi fuerunt ciuitatem ſuam mœnibus, & muris, ac foſſis communire.

1290. Magni ægritudo, & mors.

Deinde currente anno à nato Chriſto MCCXC. Rex Magnus conſyderans vitæ ſuæ terminũ aduenisse, cõplures regni proceres ad ſe prouocauit, eóſq; ex lecto ægritudinis, quo decũbebat, multis, & ſaluberrimis cõ-

ſiliis

ſiliis adhortatus eſt ad publicam, & domeſticam concordiam, ac pacem, quæ ſola, atque vnica ſpes eſſet patriæ conſeruandæ. Hac exhortatione præmiſſa, vnum ex præſentium procerum numero, Turgillum Canuti Regium dapiferum, regni gubernaculis, vſque ad maturam filii ſui Birgeri ætatem, admonuit: cui etiam præſentem Reginam, ac liberos, ſub multa verborum elegantia, & grauitate, per manus commendauit. Poſtremò nō ſine aſtantium lachrymis veniam erratorum precatus, rogabat ſuum funus apud pauperes fratres S. Franciſci in Stocholmia ſepeliri. Sic que, ſumptis more Chriſtiani Principis Chriſtianæ fidei ſacramētis, tranſitorii imperii ſolicitudinem æterna felicitate feliciter commutauit, portatus in humeris incolarum, ab inſula Viſingiana ad Stocholmenſem ciuitatem, duodecim dierum itinere, non ſine publico totius patriæ planctu, præſertim eorum, qui innocenter viuere volebant, quorum ipſe inexpugnabile fuerat ſcutum, & præſidium. Omnéſque vtriuſque regni proceres tam memorabile funus proſecuti, fatebantur ſe patrem, non Regem ſepulturæ commendare.

Turgillus Canuti tutor Birgeri Regis.

Magnus Holmiæ ſepelitur.

CAP. X.

BIRGERVS præmortuo patri Magno (quemadmodū anteà electus fuerat) in vtroque regno ſucceſſit. Sed quia minor erat eius ætas, quàm tanti principatus magnitudo poſtulabat, Trugillus regni gubernator à patre deſignatus, totam imperii molem in ſuos humeros aſſumpſit: tātáque prudentia, ac diligentia omnia Reipub. negotia exequebatur, vt nullā eius partem neglexiſſe videretur. Toto nanque tempore, quo regnum gubernabat, maxima vbique concordia erat, nullis in toto principatu vel audentibus, vel volentibus pacificum populi conuictum euertere, aut in aliquo perturbare: erátque omnium neceſſariarum rerum tanta abundantia, quantam priora ſecula vix videre meruerunt. Superuiuens autem Valdemarus olim Rex, poſt fraterna

Birgerus 133. Rex internus.

Turgillus regni gūberuator.

Tempora felicia ſub Trugillo.

ſata,tolerabiliorem captiuitatem indulgentia Trugilli expertus eſt. Enimuerò permiſſus eſt liberè, & ſine vinculis intra mœnia arcis Nicopēſis quocunque vellet deambulare, & in omnes partes ad mare,vel terras proſpicere: familia quoque decens,& neceſſaria eſt ei aſſignata, à qua non vt captiuus cuſtodiebatur, ſed vt Princeps obſeruatus eſt. Enimuerò neceſſarium erat ipſum ab arcis egreſſu reprimi,ob ſummam animi eius inconſtantiam. Quippe nec literarum, nec promiſſionum, nec iuramentorum vllam rationem habere conſueuerat,quemadmodum literæ ſenatorum regni prius adductæ ſatis oſtendunt. Ob cuius etiam demerita Ericus filius eius comprehenſus, atque in arce Stocholmenſi incluſus, ſimilem cum imprudentiſſimo patre ſortem, & captiuitatē experiri cogebatur. Videtur enim iure gentium permitti, vt tyrannorum filii pro paternis ſceleribus caſtigari poſſint, ne paternæ tyrannidis imitatores effecti, innocentem patriam euertant. Rarò quippe tyrannus diſſimilē à ſuis moribus filiū educare conſueuit,quemadmodū Suetonius de illo tyrāno C. Caligula aſſerit: qui cùm videret filiam ſuam paruulam coætanearum oculos ludendo eruere velle,exultans dicebat: Hæc verè eſt filia mea. Quocirca Trugillus regni gubernator valde neceſſarium fore putabat,vt conſentiētibus proceribus, pater & filius à tyrannide pridem amoti,diligenter cuſtodirentur. Eáque diligentia factum eſt, vt omnis diſſenſio, & diſſenſionis occaſio, ab omnibus incolis penitus tolleretur,reſpicientibus cunctis ad vnum Regem Birgerum,& eius tutorem Trugillum Canutum: qui conſtituta domeſtica pace, prægrandem exercitum contra Moſcouitas, & Carelos per mare, & terras eduxit.

Valdemarus liberiorem captiuitatem aſſecutus.

Ericus ob Valdemari patris demerita icarceratur.

Tyrannorum filii ob paterna ſcelera caſtigātur.

Trugillus mouet bellum in Moſcouitas.

CAP. XI.

Carelorū regio.

SVNT autem Careli populi limitanei inter Moſcouitas, & Sueones, qui hactenus gentilitatis errore decepti, idolis ſacrificia offerebant, omniúmque vicinorum Chriſtianorum perſecutores erant acerrimi, & pertinaces. Hos igitur Sueones potenti manu aggreſſi ſuperauerunt, atque regno Sueonum

Sueonũ adiecerunt,erecto in eius cõfinibus munitiſſimo præſidio,videlicet oppido,& caſtro Viburgenſi,contra inſultũ Sarmatarum, & Moſcouitarum: quæ omnia Trugillus conſilio,& prudentia Petri Epiſcopi Aroſienſis feliciter cõſummauit. Hic enim Petrus,cùm eſſet in omnibus rebus gerendis prudentiſſimus,eodem tempore geminam, & memorabilem vtilitatem effecit. Quippe totam Careliam baptizauit,eandémque munitiſſimis præſidiis confirmatam,Sueonum imperio ſubiecit. Sed id mercedis conſecutus eſt,quod plerique alii noſtro infelici tẽpore aſſequuntur. Eſt enim huius Turgilli perſecutione coactus ad Nidroſiã Noruegiæ metropolim in exiliũ cõmigrare:vbi etiam mortẽ ex dolore contrahens, in fata conceſſit. Erecta igitur arce Viburgenſi, & commeatu, ac hominibus bene inſtructa,Turgillus cum victore exercitu in Suetiam remeauit, relicta aliqua parte copiarum,quæ bello acerrimo cum Moſcouitis commiſſo,præclaram victoriã referebat: expugnatúmque caſtrum Kokesholm occupauerunt. Quod cùm minore commeatu prouiſum eſſet,& qui in Suetiam aduectandorũ victualium cauſa tranſiuerant, nimium tardarent, Moſcouitæ intolerabili multitudine collecta aduolabant, paucóſque milites, qui in eò præſidio relicti fuerant,obſidẽtes, pertinaciſſimis animis impugnabant. Nec minore conatu,qui intus erant, ſe defendebant,donec exhauſto penitus commeatu, viribus omninò deſtituerentur: traxerunt tamen vitam in extrema fame ſex diebus continuis pugnando, & nihil deguſtando: quibus finitis,& nulla ſpe apparente, conglobati in Moſcouitarum caſtra irrumpunt,atque admiranda fortitudinis opera exercẽtes, maximam hoſtium ſtragem peregerunt: inter quos nequaquàm ignaui,aut inulti corruerunt.

Careli à Suecis ſuperati Chriſtiani fiunt.

Viburgum erigitur.

Petrus Epiſcopus Aroſieſis ab ingrata patria in exiliũ mittitur.

Petrus Epiſcopus in exilio moritur.

Kochesholm.

Moſcouitarum intolerabilis multitudo.

Sueonum fortitudo admiranda.

CAP. XII.

DEINDE elapſis paucis annis, Birgerus Rex nuptias ſuas cum virgine Merita in ciuitate Stocholmenſi magnifico, & Regio apparatu celebrauit,ſuam'que ſponſam tãta dote locupletem effecit, quantam Danorum Rex Ericus viciſſim in ipſius Bir-

Birgeri nuptiæ cum Regina Merita.

geri ſororem Ingeburgem conferre vellet. Quibus quidem nuptiis peractis, decreta eſt bellica expeditio in Moſcouitas, & Carelos. Quamuis enim priore bello contra Carelos ſatis feliciter dimicatum fuerat, tamen reſtabat adhuc magna pars, quæ Suetiæ regno obedire recuſabat. Quocirca Turgillus, aſſumpta ſecum inſtructiſſima claſſe, ad ipſorum terminos felici vento aſpirante peruénit, ibíque arcem fortiſſimã inter duo maxima flumina, Ny & Suarta, circa limites Moſcouitarũ erexit: quam Landzcronã, hoc eſt, Terræ coronã appellauit. Quo comperto Moſchouitæ, vt præſidium conſtructum deſtruant, exercitum trigintaduorum millium eduxerunt: eum'que in naualem, & terreſtrem diuidentes, conſtituerunt claſſe per mare album (quod Carelos à Moſcouitis ſeparat) Sueones adoriri, cùm interim reliquum agmen terreſtrem pugnam cum eis attentaret. Factúmque eſt, vt quieſcente Sueonum claſſe in portu, qui ab omni vento tranquillus, & ab omni hoſtili inſultu ſecurus videbatur, ſubitò vterque exercitus Moſcouitarum apparuit: ſpecie quidem terribilis, effectu verò inanis euanuit. Quamuis enim primo acceſſu ſatis contenderunt Sueticã claſſem flammis abſumere, demiſſis per torrẽtem ratibus, quæ ignẽ copioſum, & vehementer accenſum in ipſam aduexerunt, attamen ducis Turgilli diligentia prudenter obuiatum eſt periculo imminenti, poſitis in flumine palis, qui igniuomam cõgeriem impediebant. Itaque ea via non ſuccedente, confeſtim feroxcibus animis naues exiliunt, Sueonúmque agmina maiore impetu, quàm conflictu inſiliunt. Continuò nanque ſuperati, cæſi, captiuati, victoria caruerunt. Supererat tamẽ ex eis equeſtris exercitus, qui accenſis latè ignibus per campos, & nemora, ingentem militum multitudinem oſtentabat. Tum vnus Sueonum militum præſtantiſſimus Mathias Chetelmũdi, impetrato ducis conſenſu, hoſtium ſtationes acceſſit, eóſque verbis militari audacia plenis prouocabat, vt vnum, quemcunque vellẽt, ex totis agminibus eligerent, qui ſecum ſingulare certamen iniret: id'que à meridie vſque ad noctem importuniſſimè poſtulans, timorem, atque imbelliã eis ſine intermiſſione exprobrabat: tantúmque vnius valentis militis audacia effectum eſt, vt tota Moſcouitarum caſtra ſequenti nocte penitus deſererẽtur, nullúſque ſequenti aurora ex tanta hoſtium militia compareret.

Trugillus ſecũdò mouet bellum in Carelos.

Landzcrona caſtrum erigitur.

Moſcouiticum bellum.

Mare album.

Sueonum de Moſcouitis victoria.

Mathias Chetelmundi.

Moſcouitæ ad vnius militis Suetici prouocationem fugiunt.

pareret. Itaque ſuperatis, & fugatis Moſcouitarum agminibus, caſtróque Landzcrona præſidiis trecentorum militũ, ſub Stenone arcis præfecto, & victualibus abundè inſtructo, Turgillus reliquum exercitum claſſi impoſitum, in patriam primo aſpirante vento reducere cogitabat. At poſtquàm contrario vẽto obſiſtente tempus ſine aliquo militiæ fructu conſumeretur, reuocatis ex claſſe militibus, Mathias Chetelmundi duas hoſtium terras, Nigriam & Vatlandiam, ferro, ac flamma vaſtauit. Quo facto, Sueones optatum ventum aſſecuti in Suetiam redierunt, adeptámque ex victoria lætitiam noua primogeniti Regis natiuitate cumulauerunt. Natus enim erat Birgero ex Merita Magnus, futurus (vt ſperabatur) in regno ſucceſſor, niſi paterna demerita ei regnum (vt infrà dicetur) ademiſſent.

Nigria & Vatlandia uaſtantur à Suecis.

Birgero filius Magnus naſcitur.

CAP. XIII.

CAETERVM qui in nouello caſtro Lãdzcrona remanſerant, primã, & extremã perniciem ex corrupto cibo contraxerunt. Quamuis enim erectæ arci de victualibus ſatis abundè prouiſum eſſet, tamen humor ex nouitate muri euaporatus, ita omnia infecit, vt humano vſui penitus contraria, & peſtifera redderentur. Quotquot enim ex eis guſtauerunt, grauiſſimos, atque incurabiles morbos inciderunt. Próinde maxima parte præſidiariorum militum morte ſublata, parte etiam fuga ſe à præſentiſſimis periculis eripiente, arx penè deſerta remanſit. Erant tunc nonnulli prudentiores, qui ſuadebant, celeriore nuntio admonendum eſſe Regem, aut Turgillũ, de magnitudine periculi imminentis: quorum conſilia quidam imprudentes ita exceperunt, vt reclamarent, nequaquàm negotiũ faciendum eſſe Regibus, & Principibus, cùm Deus alia via ſubuenire poſſit. Intereà Moſcouitæ, ſiue Rutheni, cõſyderantes ſummum toti patriæ ſuæ exitium ex ea arce imminere, admirãdæ multitudinis exercitum coëgerunt: à cuius ducibus quidam exploratores præmiſſi, ipſos caſtrenſes ad pugnam prouocabãt: confeſtímque ſoli viginti, qui in caſtro remanſerant, egreſſi, pugnam fortiſſimo animo conſeruerunt. Sed inſidiis inſi-

Lãdzcrona ob corrupta uictualia iterum periclitatur.

Conſilia prudẽtum ſæpe ab imprudẽtibus caſſantur.

Moſcouitæ Suecos adoriuntur, & uincũt.

Sueci uiginti cõtra innumerabilem multitudinem Moſcouitarũ pugnãt.

multitudine,rogat,vt adminiſtratione rerum publicarum, quã hactenus cum maximis laboribus,& periculis ſuſtinuerat,abſoluatur. Qui etſi tunc à Rege,& ducibus eſſet multis nominibus commendatus, & bene ſperare iuſſus, tamen eo tempore ab ea cura liberari nequiuit, ducibus ad magis neceſſaria negotia animum intendentibus. Contendebant enim ſui iuris eſſe,habereque bona hæreditaria,& partem regni,quæ filiis Regum aſſignari ſolebat. Elegerant autem ſuorum negotiorum geſtorem Arbernum regni dapiferum, cùm intereà Turgillus conſilia, & negotia Regis pro ſuo voto ordinaret, & exequeretur. Facta igitur hac rerum diuiſione,cœperunt ſinguli ſuis priuatis Rebus magis,quàm publicæ,aut fraternæ concordiæ conſulere. Tunc etiam præcipua cura animum Trugilli inuaſerat pecuniã vndique per fas, & nefas ſub nomine Regio coaceruandi: non tantum vt illum inexplebilem fiſcum Regis impleret,ſed vt faſtui ſuo,qui nuper ducta faſtuoſa coniuge nimium excreuerat, abundantius indulgeret: effecítque, vt omnis laus, quã priore adminiſtratione acquiſiuerat, penitus aboleretur, Rex quoque in publicum totius populi odium collapſus,paſſim,& vbique contemneretur. Hic enim Birgerus primus Rex erat,qui huius Trugilli ſuggeſtione eccleſiã regnorũ Gothiæ, & Suetiæ tributis,atq; oneribus grauare nõ verebatur: archiepiſcopúmq; Vpſalenſem Nicolaum, & reliquos Epiſcopos pro eccleſiaſtica libertate reſpondẽtes,eodem autore captiuaſſet,niſi ſe ad tutiora loca à conſpectu tyranni confeſtim recepiſſent. Sed quem fructũ tunc aſſecutus eſt Birgerus, ex rebus Deo pridem conſecratis, & poſteà in Regium fiſcum ſacrilega audacia trãslatis? profectò nullũ alium, niſi vt ad pericula inſuperabilia deiectus, ſe,& omnes ſuos, atque vtrunque regnum ad extremam ruinã præcipitaret,& tandem poſt infamem vitam infami morte periret. Primò nanque ad inextinguibile odium cum fratribus ſuis deuenit: ſub quo totis ſedecim annis adeò periclitatũ eſt totũ Gothorũ,& Sueonũ imperium,vt nihil vltrà ad illarum terrarum deſolationem addi poſſe putaretur. Cùm enim annus à nato Chriſto quartus ſupra milleſimum trecenteſimum ageretur, Trugillus malorum conſiliorum autor,& executor,Regem Birgerum, & fratres eius in Veſtrogothiam ad arcem ſuã Aranes (cuius fortitudinem alibi proſecuti ſumus) inuitauit:

Duces pro hæreditate inſtãt

Trugilli auaritia ob ductam coniugem Saxonicam.

Birgerus publico odio laborat.

Birgerus eccleſiaſticæ libertatis violator.

Tyrãnorum infamis vita, & mors.

Anno Chriſti 1304.

Aranes lib. 2. cap. 7.

finitóque magnifico conuiuio, Rex vtrunque fratrem indignabũdus alloquitur, affirmãs ſe certa relatione didiciſſe, quòd intẽderẽt ſe extra patriã recipere, inſidiáſque tam in ipſum, quàm in regnum machinari. Próinde ſi illinc ſalui abire vellent, literas (quas tunc paratas habebat) confeſtim ſigillarent.

Birgerus fratres ſuos proditione notat.

CAP. XV.

ITAQVE illuſtriſſimi duces in arcto poſiti, cùm multa ad ſuam innocentiam declarandã dicere pararent, nullam gratiam poterãt inuenire, niſi quòd literis ſubſcriberent, quibus iureiurando ſe aſtringerent, ne patriam ſine obtenta Regis licentia egrederentur, quòd ad Regis conſpectum, niſi vocati, non adirent, nec familiam multiplicarent, aut aliquas inſidias in perſonam Regis, Reginæ, vel eis adhærentium procurarent. Quibus literis datis, minus liberi, quàm aduenerant, abſcedere permittuntur. Nec multi dies interuenerant, antequàm à Rege ad inſulam Viſingianam venire iubentur, reſponſuri articulis, quos popularis fama contra eos diſperſerat. Sed cùm dux Valdemarus Regis fidem ſuſpectam haberet, ſolus Ericus, aſſumpta ſecum pauca clientela, Regis cõſpectui ſe præſentauit, multa præmittens obſequioſæ ſalutationis, & venerationis officia: erat enim magnæ eloquentiæ, & in honore Regi exhibendo valde ſolicitus, & vrbanus. Rex autem, cõtemptis omnibus obſequiis, & humaniſſimis verbis eius, toruo vultu venientem excepit: habebátque in promptu articulos, quos præſenti cuidam Epiſcopo recitandos tradebat: at is, quia in infamiam, & periculum ducis cõſcripti erant, legere recuſauit, præfatus ſe vitæ, non mortis autorem à Deo cõſtitutum eſſe. Tunc à quodam præſente milite lecti, hæc ſummatim continebant: Quòd dux cõtra Regis mandatum victualia extra regni limites tranſportari fecerat. Tranſiuerátque per terras Regis armata manu, violentiã faciendo populis Regi ſubiectis. Deinde quòd famulus ducis alapam Regis portario intuliſſet, quòd in aulam Regiam non admitteretur. Poſtremò quòd curiam ſuam tãta magnificentia inſtituiſſet, vt Regia curia eius comparatione contemptui haberetur. His adductis, Rex non admiſſo ducis reſponſo, ſubitò ſurrexit, & nimia ira concitatus dixit: Niſi

Birgeri fratres literas ſigillare coguntur.

Duces à fratre Rege citãtur.

Ericus dux magnæ eloquentiæ, & comitatis.

Articuli infames.

Primus.

Secundus.

Tertius.

Quartus.

meo

meo ſaluoconductu aduenisſetis, mercedem meritorum veſtrorum continuè reportaretis. Induciæ tamen veſtræ cum præſentis diei occaſu finientur.

Birgeri in duces comminatio.

CAP. XVI.

DVCES igitur nec iuſtè, nec humaniter à fratre proſcripti, præcipitato curſu ad Ericum Danorum Regem confugerunt: à quo ita excepti fuerunt, vt confeſtim pœniteret eos ſe Danicæ fidei crediſſe. Spectaſſet vtique ad Danum pro concordia fratrum, & affinium ſuorum, quorum ſororem in coniugem habebat, fideli intentione laborare: at cùm oppoſitum fieri deprehenderent, iam'que in proximo eſſet, vt per tyrannum tyranno traderentur, ſubita fuga ex Dania in Noruegiam elabuntur: à cuius Rege Haquino per integram, & non ſimulatam beneuolentiam collecti, ſecuritatem, quam quærebant, inuenerunt: acceptóque ab eo in feudum caſtro, & oppido Cungella, inter Noruegianos, & Veſtrogothos limitaneo, ita vtebantur, vt Birgeri Regis ſubditos eidem oppido vicinos, vt potè qui Daliam, Vermelãdiam, Veſtrogothiam incolebant, continuis bellis, cædibus, incẽdiis, direptionibus moleſtarent: eſſétque ob id Birgerus coactus, præſidiariam arcem (quam Aureum montem appellant) ibi contra eorum importuniſſimum inſultũ extruere. Sed obiecto illo fortiſſimo præſidio, duces nihil remiſſius egerunt, immò arcem Daliæ nõ minus fortem molientes, magis potentes euaſerunt, ſempérque Birgeri copiis congreſſi, victores redierunt: nonnunquam etiam decem proceres, cum totis eorum copiis, à Birgero in Daliæ præſidium miſſos captiuabant. Próinde Birgerus exercitu decem millium pugnatorum educto, ſtatuit eos ex tota Noruegia explodere. Sed prudentum virorum interuentu tam atrox bellum interceptum erat, vt Birgerus fratres ſuos in priſtinam, & fraternam gratiam reuocaret, reuocatíſque omnia hæreditaria bona, & partem regni eis debitam aſſignaret.

Duces iniuſtè proſcripti.

Duces pœnitet ad Danos con fugiſſe.

Duces ad Noruegiam fugiũt

Cungella.

Aureus mons.

Ducum victoria de Birgeri militibus.

Duces in gratiã Birgeri redierunt.

CAP. XVII.

PACTA ea concordia, Trugillus Canutus quondam regni gubernator, & Regis Birgeri, ac fratrum eius tutor, præcepto eorum in villa Veſtrogothorum Lena captiuatus, & compedibus ferreis conſtrictus, in regiam Stocholmenſem deportatur: vbi decollatus eccleſiaſtica caruit ſepultura, donec ad petitionem Regis Nicolaus Archiepiſcopus Vpſalēſis permitteret ipſum in monaſterio Minorum ſepeliri, accepta pro eius reconciliatione ingenti copia auri, & argenti, quòd Eccleſiæ perſecutor exiſtens, ipſam grauiſſimis damnis implicaſſet. Deinde currente anno Chriſti M CCCVI. in mediis diebus menſis Septembris, cùm duces Ericus, & Valdemarus in vico Bielbo terræ Oſtrogothorum, nuptias quorundam familiarum ſuorum magnificentiſſimo apparatu celebrarent, magnam ſuorum militum multitudinem occultius quoad fieri poterat, ad ſuperiora regni Suetiæ limina præmiſerunt, præmiſſóſque ex media nuptiarum pompa clanculò ſequebātur, & priuſquàm rumor de eorum tranſitu diffundi poſſet, ad villam Hatunam, in qua Rex Birgerus morabatur, peruenerunt, ipſúmque Regem in penultima eiuſdem menſis Septembris die vnà cum Regina, & duobus filiis, & filia captiuabant. Præterea Nicolaum Epiſcopū Aroſienſem, duóſque & viginti Sueonum nobiliſſimos in captiuitatem redegerunt. Interim tamen, cùm hic tumultus fieret, quidam Regius, & fidelis ſeruus Aruidus de Gothia Auſtrali oriundus, Magnum Birgeri Regis primogenitum ex præſentiſſimis periculis ereptum, in humeris ſuis vſque ad Ericum Daniæ Regem, eiuſdem pueri auunculum, deportauit, atque in eius gremium cum multo lachrymarum profluuio iniecit. Tum Rex Birgerus ad eam extremæ infelicitatis ſortem delapſus, totum Sueonum, & Gothorum imperium Erico duci aſſignauit, cui pridem nec minimam eius partem permittere voluiſſet. Duces igitur captiuum Regem ſecum vſque ad caſtrum, & oppidum Nicopenſe ducētes, arctiſſimæ cuſtodiæ tradiderunt. Deinde vtrunque regnū infra vnius anni terminum ad ſuam obedientiam adducentes, ita ſe in eo firmauerunt, vt difficillimum eſſet ipſos humana

Trugillus Canuti captiuatur, & decollatur.

Turgillus caruit eccleſiaſtica ſepultura.

1306.

Duces ſuorum nuptias agunt

Hatuna.

Birgerus rex & regina à ducibus captiuantur.

Magnus infans, Birgeri filius inſidias ducū euaſit.

Birgerus regno ceſſit.

BIRgerus rex carceri mancipatur.

mana potentia inde amoueri. Attamen Ericus Danorum Rex captiuo Regi auxilium laturus, ingentem exercitũ cõparabat: qui cùm ad limites Veſtrogothiæ circa Boſund perueniſſet, fortiſſima ducum agmina ad pugnam paratiſſima inuenit. Actum tamen eſt prudentum virorum induſtria, vt induciæ vnius anni inter eos firmarentur: quibus durantibus, Valdemarus Finlandiæ dux peregrinationis cauſa vltra mare tranſiens, multa Sanctorum loca viſitauit, & in reditu octingentos equites in arte militari inſtructiſſimos, ſecum ex Teutonũ terris in Sueciam aduexit.

Ericus Danus bellum parat in duces. Boſund.

Induciæ inter duces, & regẽ Ericum.

Valdemari ducis peregrinatio.

CAP. XVIII.

INTERIM dux Ericus Haquinũ Noruegiæ Regem accedens, poſtulabat cum filia eius ſibi aliàs deſponſata matrimonium conſummare. Sed cùm ipſe Ericus caſtrũ Vardbergenſe repoſceti Haquino reſtituere nollet, eo tempore illud affinitatis vinculum perfici nequiuit. Proinde Ericus ab Haquino ad oppidũ Cungellam reuerſus, magnificos illos ſumptus, quos ibi pro nuptiarum apparatu magnificè congeſſerat, liberaliſſimo conuiuio conſumpſit. Quo peracto, duces cùm induciarum finis inter eos, & Danos adeſſet, atque intereà Dani pacem non poſtulaſſent, non ſolùm domeſtica, ſed Teutonica militia ſubnixi cõtra Daniã procedũt: totámque Schoningiam à Danis occupatam ferro, & flamma deuaſtantes, fratrem Erici Regis ibi in præſidiis conſtitutum, cum cẽtũ proceribus, & armigeris, excepta gregariæ militiæ multitudine, captiuabant: terram verò Hallandiæ, quòd minime ad Danos pertineret, ſed eſſet cuiuſdam comitis Iacobi à Danico nomine, & ſocietate penitus alieni, minus vaſtauerunt. Enimuerò flamma, & cædibus abſtinentes; victualia cuncta conſumpſerunt. Quocirca Ericus Danicus, quamuis ingentia agmina ad bellum parata haberet, prudentius tamen egit domi quieſcẽdo, quàm tantum exercitum per terras educendo, in quibus nulla omnino victualia reſidua eſſet. Itaq; duces ab Auſtraliore parte Schoningiam ingreſſi, & per Borealem partem in ſuas terras regreſſi, incruentam victoriam reportârunt. Sed erat ea victo-

Dux Ericus Haquinum Regẽ Norueg. adit.

Duces i Daniã bella mouent. Schonigianum bellum.

Danici regis Erici frater cũ cẽtũ proceribus captiuatur.

Hallandia ad Daniã ſpectat

Ericus Danicus ducibus ceſſit.

Duces incruenta victoria potiti.

ria tàm Gothis, quàm Sueonibus ſatis oneroſa. Quippe illa Teutonica militia per oppida, & ciuitates collocata, non parũ moleſtiæ circumpoſitis agricolis inferebat, ablato per vim cõmeatu, quem debebat iuſto ære comparare: parúmque aberat, quin incolæ regni ea violentia prouocati, in duces arma mouiſſent, eóſque vnà cum tota eorum Teutonica militia regno eieciſſent. Deínde ſequenti anno, qui à nato Chriſto erat octauus ſupra mille trecentos, Ericus Danorum Rex potentiſſimus damna, & iniurias ſuperiore anno à ducibus acceptas vindicaturus, ſimúlque amicum Regem Birgerum à captiuitate liberaturus, immenſum exercitum tam ex Teutonicis, & Holſatis, quàm ex Danis coactum, in Suetiam contra duces direxit: præfecítque tantæ multitudini duos potẽtes principes, videlicet Holſatiæ comitem, & Sleſuicenſem ducem Valdemarum; quos etiam alii complures principes, & proceres comitabantur. Sed nihil aliud ea multitudine effectum eſt, niſi cùm viderent Dani Sueones promptiſſimis, & pertinaciſſimis animis in bellum proſilire, inducias vnius anni & dimidii conſtituerunt, vt duces medio tempore cogitarent, quomodo Rex Birgerus à captiuitate liberari poſſet.

Ducum militia agricolis oneroſa.

An. 1306.

Ericus Danus contra duces bellũ attentat.

Induciis bellũ intercipitur.

CAP. XIX.

DVCES igitur cum Sueonum, & Gothorum proceribus primò in comitiis oppidi Orebroënſis, deínde in Nicopia, ĩ qua Rex captiuus detinebatur, ita conuenerunt, vt libertati reſtitutus, maximam regni partem poſſideret, ſi iureiurando ſe obligaret, ne præteritorum temporum iniurias ſibi illatas quacunque occaſione vindicare vellet: quæ omnia Birgerus æquè prõpte, vt petita fuerunt, iurauit. Sed mox vt ſuæ libertati reſtitutus eſſet, primò in Gotlandiam, deínde in Daniam aufugit. Exceptus à Rege Erico perhumaniter, & benignè, benéque ſperare iuſſus, apud eum aliquantum temporis abſumpſit. Intereà Ericus dux ab Haquino Noruegiæ Rege ad colloquium inuitatus, confeſtim ſe ad iter accinxit, ſperãs ſe filiam eius in coniugem accepturũ. Sed præmonitus ab amicis, quòd non ad filiam accipiendam, ſed ob arcem Cungellam reſtituẽdam vocaretur, ſubitò ab incepto itinere deſtitit. Haquinus autem

Duces comitia celebrant ꝑ liberando Rege Birgero.

Birgerus Rex iuſiurãdũ violat, & ad Daniam fugit.

autem arcem obſidione cingens, tētabat ſi forte eam recuperare poſſet: ſed ſua intentione fruſtratus, arcem alteram fortiorem Bouahus non procul ab eo loco erexit. Proinde Ericus, quaſi fuiſſet ob non traditam ſibi ſponſam ab Haquino illuſus, grauiſſimum bellum intulit Noruegianis: magnámque Noruegianorum multitudinem proſternens, compluꝛes proceres ſecum captiuos abduxit: ſequentíque æſtate nauale prælium cum Haquino iniens, victor euaſit. Deinde ſine intermiſſione cum eo pugnauit, donec accepta in coniugem filia perpetuam pacem inter ſe, & Regem confirmaret. Tandem Ericus Danorum Rex, vt Birgerum in amiſſa regna omnino reducat, ſexaginta millia bellatorum ex Dania, & vicinis Teutonum terris collegit: quibus copiis ambo Reges ſubnixi, bellum graue, & atrox Sueonibus, & Gothis inferre contendebant. Sed poſt multos bellicos labores, & grauiſſima damna, quæ fruſtra ſuſtinuerant, nihil aliud aſſequi potuerunt, niſi quòd Rex Birgerus pacta, & iuramenta, quibus ſe anteà obligauerat, obſeruaret, haberétque regni Suetiæ partem, quæ pridem ei decreta fuerat publico ſenatorum regni conſenſu. Pacta igitur tam neceſſaria concordia, & pace, dux Ericus, antequàm extraneæ militiæ multitudinem à ſe dimitteret, curiam magnificentiſſimam apud Veſtrogothos Lodoſiæ inſtituit, in qua Regio more liberaliſſima ſtipendia ſuis commilitonibus, præſertim Teutonicis, erogauit. Erat enim amantiſſimus Teutonicæ vrbanitatis. Quocirca comites, barones, proceres, omnéſque militares homines, qui ad eum ex Teutonum finibus aduenerant, læti, & locupletes ad ſuas terras redierunt. Quibus autem pactis, & conditionibus ea fratrum concordia ſtabiliretur, reſtabat in comitiis oppidi Helſingborg terræ Schoningiæ inquirendū. Ad eum nanque locum conuenerunt Birgerus Rex Suetiæ cum duobus fratribus ſuis, & Rex Daciæ Ericus cum Chriſtophoro fratre ſuo: aderant etiam Gerardus Holſatiæ, & Henricus Magnopolenſis duces: qui in mediis diebus menſis Iulii anno Chriſti M C C C X. hoc modo omnibus controuerſiis, quæ hactenus inter Regem Birgerū, & fratres eius inualuerant, finem impoſuerunt, vt Birgerus tertia parte regnorum Gothiæ, & Suetiæ, vnà cum inſula Gotlandiæ, & eius ciuitate Vīsbycenſi contentus eſſet: reliquæ autē

Ericus dux bellū Noruegianis infert, & victor euaſit.

Ericus dux fit gener Regis Noruegiæ.

Ericus Danorū Rex iterū bellum contra duces mouet.

Birgerus ad pacem cū ducibus redit.

Lodoſia.
Ericus dux more Regio curiā magnificā inſtituit.

Helſingborg.
Cōditiones pacis inter Regē Birgerum, & duces.

An. 1310.

Gotlandia.
Vīsby emporiū olim maximū

dux Erico, & Valdemaro permitterentur. Adiectæ ſunt huic concordiæ complures conditiones, de non vindicandis iniuriis, de immunitate colonorum, de nunquàm violanda alterius iuriſdictione: Cæterum de mutuo auxilio contra quoſcunq; hoſtes ſubminiſtrando, omnes Principes, qui aderant, conſenſerunt: nihilque prætermiſſum videbatur, quo firma pax, & integerrima concordia reſarciretur.

CAP. XX.

Ericus dux ad exteras nationes proficiſcitur.

Ericus dux à Clemẽte Papa ſui honorificè exceptus.

CONCILIATA igitur pace dux Ericus, ne in paternis laribus ignauiter conſeneſcere videretur, ſumpto ſecũ magnifico comitatu, ad exteras nationes, & loca Sanctorũ viſitãda diſceſſit, perueniq; ad Papam Clementem quartum, qui tunc in Francia reſidebat: à quo non ſecus ac magni Reges, & Principes excipi conſueuerunt, exceptus eſt. Deinde ab eo reuerſus, celebriores Germaniæ ciuitates adiuit: in quibus tanta beneuolentia ſuſceptus, atq; ornatus eſt, vt nihil amplius ab humaniſſimis ciuibus addi potuiſſet: nec minore familia, & pompa inceſſit, quàm ſi aliquis Rex potẽtiſſimus aduenisſet. Erat enim in expenſis ſumptuoſiſſimus, in operibus magnificus, & admirandus, in donis erogandis liberaliſſimus. Tandem in patriam reſtitutus, nuptias Lodoſiæ (quæ eſt Veſtrogothorum portus, & emporium commodiſſimum) celebrauit, ducta in coniugem filia Haquini Regis Noruegiani. Valdemarus quoque filiam Erici Regis Noruegiæ anteà defuncti in tori cõſortem accepit, eodémq; loco, & tempore vnà cum fratre, in magnifica pompa nuptialia feſta peregit. Erant quidem hi duces in apparatu, & ſumptu ſplẽdidiſſimi, quia fortunati erant eorum ruſtici, à quibus etiam maior faſtus continuè ſuſtentari potuiſſet. Eodem tempore incidit quædam controuerſia inter Regem Birgerum, & ſubditos eius in terra Gotlandiæ. Nam cùm eos inſolitis tributis grauare voluiſſet, ad rebellionem conuerſi, Regem bello ſuperatũ à ſe fugauerunt, ſeruata nihilominus erga ipſum obedientia priſtina, cum ſolita eorũ libertate. Silendũ etiã non eſt, quòd poſt tot domeſtica bella ſecutus eſt per totam Sueciam

Lodoſia.

Duces nuptias celebrant.

Birgerus Rex à Gotlandenſibus fugatur.

magnus

magnus annonæ defectus: eſt'que modius frumenti pro viginti ſolidis Holmenſibus emptus, qui anteà vno ſolebat comparari. Sequenti verò anno, qui à Chriſto nato erat decimuſquartus ſupra mille trecentos, Birgero comitia in oppido Sudercopenſi celebranti, ſenatores regni iuſiurandum, quod fraterno bello interruptum fuerat, renouantes, obligârunt ſe, & ſuam fidem Regi, ac Reginæ, & Magno primogenito eorum in omnem caſum, & fortunam.

Annonæ penuria maxima.

An. 1314.

Birgerus comitia celebrat Sudercopiæ, et denuò confirmat in regno.

CAP. XXI.

INTEREA duces, vt commodiorẽ vitã ducerent, ſumptuoſam illam familiam à ſe remouentes, ſeparatim in terris ſuis habitare cœperunt. Accidit autem Valdemarum ex Elandia, in qua manſionem elegerat, ad ciuitatem Stocholmenſem tranſire: ex quo itinere paululum diuertit ad Regem Birgerum in arce Nicopenſi conſtitutum: qui venientem tot beneuolentiæ officiis excepit, vt penè ex Rege & fratre, ſeruum ac mancipium ſe factum eſſe monſtraret. Regina quoque in excipiendo hoſpite ad incredibilem humilitatem tam verbis, quàm operibus deſcendit. Quo euénit, vt Valdemarus Erico perſuaderet, Regem Birgerum nullas omnino moliri inſidias, ſed omnia ex ſyncero pectore operari, ac meditari. Próinde non verendum eſſe eius congreſſum, nec quicquam ex eius ſocietate formidandum. Ericus igitur à Valdemaro perſuaſus, & à Birgero benigniſſimis literis inuitatus, tam humaniter inuitanti obtemperabat. Itaque ambo ad Regis conſpectum in Nicopiam peruenientes, tanta beneuolentia excipiuntur, quanta vix poterat ab vllo mortalium exhiberi: oſculorum, amplexuum, obſequiorum, quibus fratres à fratre excipiebantur, nullus erat modus. Præterea cùm ad conuiuium deuentum eſſet, nullus in apparatu menſæ, aut ferculorum numerus, aut menſura: quicquid oblectamenti pro gula, pro viſu, pro auditu optari poterat, abundè ſubminiſtratum fuit. Sed erat immanis feritas, quam Birgerus, & ſui ſub tam inſolitis blandimentis, & inſidioſis obſequiis occultabant. Siquidem adue-

Duces quieti ſuæ cõnſuiunt.

Birgerus duces benigniſſimis literis inuitat.

Birgeri obſequia inſidioſiſſima.

Birgeri feritas i fratrum captiuitate.

niente nocturno tempore, ducti ſunt magna, ſed pernicioſa ſocietate in cubiculum, in quo putabant ſe optatam requiem accepturos. Sed mox à tergo aderat ſanguinarius Rex, qui ipſos celeriter inde extractos, in profundiſſimam, & teterrimam totius arcis turrim præcipites deiici mandauit, multam'que, & inauditam crudelitatem in eos exercens excruciauit: immò in eos tanta feritate accenſus erat, vt proiectis in profluentem clauibus, iuraret, ſe nequaquàm permiſſurum, quòd ab illo carcere viui egredirentur. Quod cùm velociſſimo rumore in vniuerſos Gothorum, & Sueonum fines erupiſſet, cuncti, qui tam horrendum facinus patratum fuiſſe audiuerunt, autorem, & conſcios adeò execrabantur, vt iurarent ſe nunquàm toleraturos tam perfidum ſanguinarium in regni ſolio reſidere. Quocirca eiſdem diebus properanti ad Stocholmenſem ciuitatem Birgero, ciues collectis armis ipſum, ne ad eos ingredi poſſet, repulerunt: cæteríque fideliſſimi milites, & familiares ducum, comperta tam crudeli dominorum ſuorum nece, militum copias vndique ex omnibus regni finibus contra crudelem paricidam in Nicopiam eduxerunt. Quod cùm Birgerus fieri videret, ſalutem ſuam in ſola fuga reponẽs, à Suetia ad Oſtrogothiam fugaci curſu properauit, ſtatímque filium ſuum Magnum ex Dania, in qua tunc apud auũculum ſuum Regem Ericum agebat, reuocauit, vt Gothorum, & Sueonum regna quantocyus ſub ſuam poteſtatem reducta occuparet.

Succi & Gothi a ſanguinario Rege Birgero deficiunt.

Birgeri fuga.

CAP. XXII.

Magnus Birgeri Regis filius ex Dania reuertitur.

FILIVS igitur paruit literis paternis, & acceptis ab Erico Danorum Rege ſexcẽtis equitibus optimè inſtructis, ad patrem in Oſtrogothia commorantem accelerauit. Quibus copiis, quamuis exilibus, ſtatuit Birgerus cum ducalibus belli aleam experiri: ſed primò aggreſſu ſuperatus, ad Veſtrogothos fugere cogebatur: à quibus pari indignatione ſuſceptus, cogitabat eorum arma (quibus impar erat) aſtu & dolo ſuperare. Enimuerò trium dierum inducias cum eis pactus, occaſionem dedit, vt complures eorum pro aduehendo commeatu

meatu domum remearent: ipſeque interim reliquam multitudinem adortus, ſtragem populi maximã peregit, proximámque villam incendi præcepit, ne occidendi noctis beneficio ſalui elaberentur. Deinde ad Oſtrogothos reuerſus, pari infelicitate vt prius pugnauit. Ducales enim ſub præfecto Canuto Poſe agentes, facto in ipſum impetu, verſus Gotlãdiam fugere coëgerunt, relictúmque filium eius Magnum in arce Stegeburgenſi obſidione cinxerunt: nec prius ab arcis impugnatione quieuerunt, donec ipſa expugnata, filium captiuum ad ciuitatem Stocholmenſem deſtinarent: in qua tandem ob paterna ſcelera trucidatus occubuit: vitáque propter eum priuatur, & regno, qui regnum bonis ciuibus priuare nõ verebatur. Anteà tamen Birgerus ex Gotlandia claſſem magnam, vt obſeſſo filio ſuccurreret, expediuit. Qua per Oſtrogothos ſuperata, ſecundam non minoris potentiæ (cui Brunchonem dapiferum ſuum præfecerat) denuò emittendam curauit. Sed hæc ſecunda æquè infeliciter pugnans, exemplo primæ ſuperatur. Quãuis enim milites ſatis ſtrenuos, & in re militari inſtructiſſimos habuerit, attamen fortitudini ducalium cedere coacta captiuatur. Præcipui autem inter captiuos fuere Bruncho, Vlfo, Luderus, Valramus: qui ad Stocholmiam miſſi, vinculis conſtringũtur, donec rotis impoſiti occiduntur: noménque monti Brũchonis ex illis apud Holmiam inditum eſt.

Birgeri infelix vbique pugna

Birgeri dolus, & crudelitas in agricolas.

Canutus Poſe

Magnus Birgeri filius captiuatur, & occiditur.

Birgerus fugit in Gotlandiã, & à regno excluditur.

Bruncho cũ ſociis captiuatur, & tãdem rotis imponũtur.

CAP. XXIII.

BIRGERO igitur ob enormia crimina à regno ſecluſo, præſtantiſſimus procerum Mathias Chetelmundi ſenatorum cõſenſu in regnum gubernatorem ſurrogatur: qui per ſuam ſingularem prudentiam totum Gothorum, & Sueonum principatum ad tranquillum ſtatum reuocauit. Intereà Regis Birgeri ſatellites, qui in Nicopia à ducalibus obſidebantur, corpora ducum in carcere mortuorum extra portam arcis deponentes, hortabantur obſidentes, vt à bello domeſtico deſiſterent, cùm extincti eſſent, quorum deſyderio tantã belli molem ſuſcepiſſent. At illi magnificis exequiis Principum corpora

Mathias Chetelmundi regni gubernator.

Duces in carcere mortui.

in eccleſia diui Nicolai Stocholmiæ procurantes, conſtanter negabant, ſe aut tyranno, aut tyranni filio regni ſolium permiſſuros, ſed pro filio ducis Erici ſe vſque ad extrema fata pugnaturos. Quocirca pertinacibus inſultibus obſeſſos ita vrgebant, vt caſtro manibus eorum relicto, ſalutem corporum pacti egrederentur. Ducales autem paricidii enormitate permoti, deuictam arcem funditus deſolatam reddiderunt. Déinde arce Stegaborg (vt diximus) in ſuam poteſtatem redacta, atque funditus deſtructa, Mathias regni gubernator prægrandi exercitu ſuffultus, bellum graue, & atrox in Schoningianos transferebat, quòd hi anteà Veſgothos vnà cum Birgero contra pacta, & fidem trucidaſſent. Tum Dani copias ingentes tam ex Teutonum terris, quàm ex ſua Dania contrahentes, obuiàm procedunt hoſti aduentanti: factáque pugna, Gothi victoriam aſſecuti, trecentos milites, ac militares ex Danis captiuabant, cæteris omnibus aut fugatis, aut occiſis. Déinde direpta tota Schoningia, prædáque maxima congeſta, victores in Suetiam, & Gothiam redierunt. Quibus compertis Birgerus, & Regina ex Gotlandia in Daniam ſeſe recipere feſtinabant, depoſita omni ſpe amplius ad Suetiam redeundi. Tunc Chriſtophorus Rex, qui nuper defuncto fratri Erico ſucceſſerat, manſionem quandam in caſtello Spicaborg Birgero, & Reginæ eius conceſſit: in qua poſt paucum infelicis vitæ tempus, incomparabili dolore deficientes, morti, quam diu optauerant, ſuccubuerunt.

Nicopiæ arx ſuperatur, & deſolatur.
Stegaborg arx deuicta deſolatur.
Schoningianũ bellum.
Gothi Danos vincunt, & captiuant.
Birgerus & Regina ad Danos fugiunt.
Spicaborg.
Birgeri mors.

CAP. XXIIII.

HACTENVS de tragica hiſtoria Birgeri, & fratrum eius, nunc paucis illa attingamus, quæ eorum temporibus acciderũt. Annus Chriſti M C C X C I. fuit apud Gothos, & Sueones admodũ grauis, & infelix. In primis enim extinxit illud clariſſimum lumen totius eccleſiæ Suecanæ Benedictum Epiſcopum Lincopenſem, Finlandiæ ducem, duorum Regum Valdemari, & Magni fratrem: déinde Amundũ Epiſcopum Strengenenſem violenta morte abſtulit, qui eandẽ eccleſiam

An. 1291.
Benedicti Epĩ Lincopenſis mors.
Amundi Epĩ Strẽginenſis mors.

eccleſiam conſecrauit. Sed viſum eſt portento ſimile, quòd eccleſia vno eodémque die conſecrata fuit, & igne caſuali conſumpta. Simile quoque fatũ Bono Epiſcopus Vexionẽſis, pluréſq; alii tam eccleſiaſtica dignitate, quàm ſeculari poteſtate præditi ſuſtinuerũt. Duo etiam rapidiſſimi, & profũdiſſimi torrẽtes apud Oſtrogothos in Motala, & Norcopia à ſolito curſu cõtra omnẽ naturæ diſpoſitionem quieuerunt. Nec diu pòſt, videlicet anno Chrĩ M C C X C I I I I. frigus hyemale tantũ inualuit, vt equites à Iuthia, ſiue Cimbria Danica per mare cõgelatum in Noruegiam itinere longiſſimo tranſirent. Nec longo pòſt tempore Nicolaus Alonis, accepta à Bonifacio Papa octauo cõſecratione, & pallio Arẽpali, ex Roma in Vpſaliam eſt reuerſus. Sed multa aduerſa ſub illa pernicioſiſſima Birgeri, & fratrum eius diſcordia pati coactus eſt, nunc ab vna, nunc ab altera parte impugnatus, quemadmodum in noſtra Metropoli extenſius inuenitur. Eodémque tempore duo præcipua emporia combuſta fuerunt, Stocholmia apud Sueones, & Lodoſia apud Veſtrogothos, fortè vt fatali incendio oſtenderetur, neutrum ſine altero periclitari poſſe. Cæterùm anno Chriſti M C C X C V I I. Nicolaus Archiepiſcopus Vpſalenſis Concilium prouinciale in oppido Arbogenſi celebrauit: de quo alibi latius eſt enarratum. Præterea cùm immineret horrenda calamitas in totum Gothorum, & Sueonum imperium, ob intolerabilem Birgeri, & fratrum eius diſcordiam, nolens Deus ſuos fideles ad ea futura mala imparatos eſſe, ſuſcitauit in ſanctiſſima vidua Birgitta ſpiritum prophetiæ: quam ſi incolæ diligentius audiuiſſent, profectò a maxima tunc, & nunc imminentium periculorum clade præſeruati fuiſſent. Anno Chriſti M C C C X V. Olaus Sapiens, mortuo Nicolao Catilli, in Archiepiſcopum Vpſalenſem ſurrogatur, & à Ioanne Papa X X I I. cõfirmatur. Anno verò ſequenti Finlandenſes, poſtquàm viderent ſe à Sueonibus plus iuſto grauari, nullúmque finem inſolitis oneribus imponi, vt ſuæ tandem conſulerent libertati, Buggonem quendam ex ſuis in Regem elegerunt. Sed eo per Birgerũ Regẽ occiſo, ad duriorem ſeruitutem redierũt. Nec ſilentio implicandum eſt, quòd anno Chriſti M C C C X V I I. ille ſanctiſſimus eccleſiæ Scarenſis pontifex Brynulphus, poſt multos labores, atque eximia ſanctitatis opera, hoc

Strengenẽſis eccleſiæ conflagratio.
Bono Epiſcopus Vexionẽſis moritur.
Motala.
Norcopia.
1294.
Frigus ingens.
Nicolaus Alonis Archiepiſcopus Vpſalenſis.
Stocholmia cõbuſta.
Lodoſia incinerata.
1297.
Concilium Arbogenſe.
S. Birgitta vidua.
1315.
Olaus Sapiens Archiepiſcopus Vpſalenſis.
BVggo Rex Finlandiæ.
1317.
S. Brynulphus epiſcopus Scarenſis.

tranſitorium ſeculum felici curſu conſummauit. Sepultus in ſua eccleſia Scarenſi, & tandem miraculis clarus, in numerum Sanctorum digniſſimè eſt relatus. Præterea hoc loco diſſimulandi non ſunt quidam nouelli patriæ ſuæ calumniatores, qui affirmant Regem Birgerum abſtuliſſe quandam legem de venditione mancipiorum: quaſi id anteà lege conceſſum fuiſſet. Nunquàm enim vel gentilium, vel Chriſtianorum temporibus ad eam ſeruilem conditionem depreſſi fuere Gothi, vel Sueones, qui ab initio rerum ſuam libertatem gladio, & armis tutari conſueuerunt. Abeant igitur illi ſoli ſcioli in turpem ſeruitutem, ad quam ſe ſua ignaua ſuperbia, vt totam patriam euerterent, temerè ſubmiſerunt.

IO. MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM SVEONVMQVE

Liber Vigeſimuſprimus.

CAP. I.

MAGNVS igitur occiſi ducis Erici filius, amoto à regni ſolio Birgero, per ſummam ducalium militum induſtriam Rex Gothorum, & Sueonum deſignatur. Mathias enim vtriuſq; regni gubernator anno Chriſti MCCCXIX. non ſolùm ſenatores, & proceres, ſed totius plebeiæ multitudinis nuntios ex vniuerſo principatu ad Vpſalenſem metropolim pro ſufficiendo nouo Rege conuocauit. Eſt autem non procul ab eo loco lapis, quem Moraſteen appellant, Regiæ electioni ab antiquiſſimo tempore dedicatus: ad quem innumerabilis incolarũ multitudo confluxit.

Magnus Smeeck 134. Rex internus.

1319.

Moraſteen.

Tum quidam ex ſenatu regni præcipuus orationem grauem, & elegantem coram congregata multitudine proponens, oſtendit, quàm neceſſarium eſſet, poſt tot domeſticas, & periculoſas controuerſias, in vnum Principem, & Regẽ conſentire, id'que in eo loco, quẽ antiquorum autoritas Regiæ electioni deputauerat. Demũ verba ſua ad diuinã miſericordiã conuertens, rogabat, vt Deus periclitanti populo ſuo talem Regẽ præficere dignaretur, qualem deſolatæ patriæ neceſſitas magno deſyderio poſtularet. Qua oratione finita, Mathias gubernator hunc Magnum Erici filium, vix tertium annum egreſſum, coram proceribus, &

Oratio pro eligendo Rege.

Magnus minorennis eligitur

tota populi multitudine videndum eleuauit: tantúmque ſua eloquentia, qua magnifica ducum geſta, & aui eius Magni Re-gis merita ad cœlos efferebat, profecit, vt tandem poſt plura conſilia hinc inde propoſita, vnanimi omnium conſenſu in Re-gem aſſumeretur. Aderant quoq; Noruegianorum legati, qui oſtenſo omnium illius regni procerum conſenſu, ipſum poſt materni aui fata Regem elegerunt. Non enim Haquinus ali-um poſt ſe Regem, quàm filiam huius Magni matrem reliquit. Aduenerunt etiam à terra Gotlandiæ (quam Birgerus in Da-niam fugiens reliquerat) oratores, à quibus Magnus in tam te-nera ætate Rex ſalutatus, prius potentiſſimus Princeps conſti-tutus eſt, quàm illa intolerabilia onera, quæ boni Reges ſuſti-nent, cogitare potuiſſet.

Magnus fit rex Noruegiæ.

CAP. II.

SChoningiani à Teutonibus grauiſſimè affliguntur.

ACCIDIT paulo pòſt tēpore Schonin-gianos ſub grauiſſimam ſeruitutem Teuto-nicorum, & Holſatorum deueniſſe: nec ha-bebant aliquam humani auxilii ſpem, cùm etiam Dani ab eiſdem hoſtibus grauiſſimè vexarentur, vt nec ſuæ propriæ libertati cō-ſulere poſſent. Quocirca Schoningi, miſſis in Suetiam oratoribus, auxilium in tantis calamitatibus im-plorabant, ſe, ſuam'que patriam (quemadmodum ab ini-tio fuerat) regno Gothorum ſubiicientes. At Sueonum, & Gothorum proceribus viſum eſt, nihil in eo difficili negotio fa-cere, niſi Danorū Rex Chriſtophorus, cōſentiente ſui regni ſe-natu, eandem Schoningorum, & Hallandorum, ac Blechin-gorum liberationem poſtularet. Qui cùm perpenderet im-poſſibile eſſe, vt ſe;, & Daniæ regnum tam acriter ab vtro-que latere impugnatum in libertatem vindicaret, conſenſit: immò per literas, & nuntios rogabat, vt Schoningia cum Hallandia, & Blechingia ad regni Gothici coronam, à qua abſtracta fuerat, reſtitueretur. Próinde Hemmingus Ar-chiepiſcopus Vpſalenſis cum omnibus ſuis coëpiſcopis ſe ad Vardbergum, terræ Hallandiæ oppidum, in medio menſis No-uembris contulit: ibíque ſumma prudētia vſus, hoſtiles turmas, quæ

Schoningi à Gothis & Suecis auxilium implorant.

Hemmingus Archiepiſcopus Vpſalenſis in Rempub. patriæ uigilatiſſimus.

quæ iam illas terras penitus deſolauerant, data eis ingenti pecunia, à calamitoſorum ciuium capitibus amouit. Continuò nāque acceptis à Sueonibus, & Gothis ſeptuaginta millibus marcarum argenti puri ad graue pondus Colonienſe, terras illas in manibus Sueonum, & Gothorum reliquerunt. Prætereà tenebantur eodem tempore Schoningi regno Sueonum in magna auri ſumma pro trecentis militibus, & ducentis equitibus à captiuitate redimendis. Quo facto, Hemmingus Vpſalenſis, & Petrus Lundenſis Archiepiſcopi, vnà cum cæteris Pontificibus, & Prælatis, qui aderant, plenámque facultatem à Danis habebant, iudicabant, & declarabant, Schoningiam cum reliquis nominatis terris, omni via iuris, adeóque indiſſolubili pacto vnitam eſſe debere regno Gothiæ, vt de cætero perpetuis temporibus cenſenda eſſet regni Gothiæ, & non Daniæ pars, repoſitis terminis eiuſdem regni Gothiæ, vt ab initio regnorum fuerant, in medio freto Ereſundiano, quo Daniæ regnum ab Aquilonaribus terris, & regnis ſeparatur. Hanc opē niſi tunc Gothi, & Sueones Schoningianis præſtitiſſent, futurum omnino fuiſſet, vt Teutones non ſolùm Schoningiam, ſed totam Daniam occupaſſent. Deinde Archiepiſcopus Lūdenſis, cæteriq; prælati Schoningiani ſeſe ad perpetuam fidelitatem regno Gothiæ, conſentiētibus Danis, aſtrinxerunt, omniáque legitimo contractui neceſſaria, quæ apud bonos, & fideles valere ſolent, præſtiterunt, quemadmodum literæ in archiuo eccleſiæ Vpſalenſis reconditæ, & hic inſertæ ſatis apertè demonſtrant.

Schoningia redimitur.

Petrus Archiepiſcopus Lundenſis.

SCHoningiani ſe, & poſteros ſuos Regibus, & regno Sueciæ perpetuo iureiurando obligant.

SEQVVNTVR literæ de redemptione Schoningiæ.

VNIVERSIS præſentes literas inſpecturis, Petrus Lundenſis, & Hemmingus Vpſalenſis diuina miſeratione eccleſiarum Archiepiſcopi, Petrus Lincopenſis, Siggo Scarenſis, Frenderus Strengenenſis, Odgyslus Aroſienſis, Henningus Aboenſis, & Boëtius Vexionenſis eccleſiarum eadem miſeratione Epiſcopi, Ioannes monaſterii Sanctorum omnium in Lundis, Ragnaldus in Aluaſtro,

Sueno in Hergede, Vinmarus de Varnhem, Andreas de Sinth, Folcho de Nouaualle, Michaël de Biackaſkog, Henricus de Saba, N. de Thomatorp, & Andreas de Aſylo Abbates, Petrus Dalbienſis, & Godefredus de Ekilſtuna Priores, necnō capitula eccleſiarum Cathedralium, & conuentus monaſteriorum prædictorum. Salutem in Domino ſempiternam. Cùm regnum Suetiæ, & terra Schaniæ ita legaliter, & indiſſolubiliter vnita ſint, & coniuncta, quòd vnum de cætero regnum cenſeri debent perpetuis temporibus, ac vnius Regis præſidio gubernari, ſicut patentes literæ, & manifeſta inſtrumenta ſuper hoc ædita lucidius edocent, & declarant: nos vnionem memoratam prompto, & beneuolo amplexantes affectu, firmiter promittimus, quòd magnifico Principi domino noſtro chariſſimo D. Magno Suetiæ, Noruegiæ, ac Schaniæ Regi illuſtri, ſuiſque ſucceſſoribus, & hæredibus, pro dicto regno Suetiæ & Schaniæ in vnione præfata retinendo, necnon pro eodem cum ſuis iuribus, & iuſtitia contra omnem hominem defendendo, aſtabimus fideliter verbis, factis, conſiliis, & auxiliis, quantum poſſumus, iure eccleſiæ, ordine, et officio noſtro ſaluis, habituri deinceps limites dicti regni Suetiæ, qui antè citra Schaniam tenebantur in ipſo paſſagio Oraſund, eoſdem'que vſque illuc vnà cum aliis confiniis, & limitibus eiuſdem regni Suetiæ & Schaniæ, vbicunque illud hoſtiliter inuadi contingat, cum omni fidelitate, & toto poſſe noſtro viriliter, & vnanimiter cum Dei adiutorio defenſuri. Cæterùm reuoluentes ſedulò in intimis cordis noſtri, quàm plena ſit periculis, & onuſta diſpendiis inteſtina diſſenſio, ea potiſſimùm, quæ ſolet multoties ex vacillatione regiminis prouenire: & tantis malis, quantum Deus permiſerit, proſpicere circa regni regimen cupientes, firmiter promittimus, quòd inclytum domicellum Ericum filium dicti domini noſtri Regis ſeniorem, iuxta conſilium, & voluntatem eiuſdem domini noſtri, in Regem, & dominum noſtrum ſupra dictum regnum Suetiæ, & Schaniæ terras, prouincias, & inſulas tributarias ad idem regnum pertinentes, omni quo decet honore, ſecundum debitam formam, & conſuetudinem ab antiquo iure in regno Suetiæ approbatam, in loco pro electione Regis deputato, vnanimiter, & concorditer eligemus, obligantes nos, & noſtrum quemlibet

Gothici regni limites in Eraſund.

quælibet extũc ad ſeruandũ ſibi cum omni obediẽtia, fidelitate, ſeruitiis, homagiis, & fauore, prout ex debito veri ſubditi tenentur domino ſuo facere, & vero Regi, ſaluo per omnia eidem dnõ noſtro Regi Magno patri eius iure regendi vt prius, præcipiendi, ordinandi, & ſtatuendi toto tempore ſuo, quo ſuperſtes fuerit, circa nos ſubditos ſuos, & regni res, ac negotia, quæ pro commodo, & vtilitate ipſius regni viderit expedire. Item promittimus firmiter, vt prius, quòd ſi præfatum dominũ noſtrum Regem Magnum (quod Deus auertat) nobis viuentibus migrare contigerit ab hac luce, inclytæ dominæ noſtræ Blãcæ, & dicto domino noſtro Regi Erico ad honorem, & ſeruitium omnibus fideliter erimus, eíſque in ſuis iuribus in Suetia & Schania fideliter aſtabimus, iuxta poſſe: & ſi idem Ericus Rex noſter protunc minor annis fuerit, ſibi, & regno ſuo Suetiæ & Schaniæ iuxta conſilium, conſenſum, & ordinationem nobiliorum eiuſdem regni Suetiæ & Schaniæ, tutor indigena deputetur, & caſtra omnia, & regni munitiones cum eorundem conſilio, & prouiſione per indigenas gubernentur, donec eum ad legitimam ætatem Deus dederit peruenire. Si verò dictũ dominũ noſtrũ Regẽ ſine liberis exiſtentibus decedere contingat, tunc alium de filiis domini noſtri Regis prædicti Magni ſuperuiuentibus, qui conuenientior, & aptior habeatur, in Regem, & dominum noſtrum ſuper antedictum regnũ Suetiæ & Schaniæ, terráſque, prouincias, & inſulas memoratas, & nullum alium ritè, & rationabiliter, vt conuenit, eligemus. Item ſi, ipſo domino noſtro Erico Rege ſupradicto ſuperſtite, vel eius liberis exiſtentibus, contingat dominum Haquinum fratrem eius, quem idem pater ipſorum dominus noſter Rex Magnus regno ſuo Noruegiæ præficiendum duxerat, principatum, ſeu regnum regni Suetiæ & Schaniæ contra iſtud patris ſui, & matris factum velle vſurpare, tunc eidem domicello Haquino totis viribus reſiſtemus: quod etiam proceres, & domini in regno Noruegiæ promiſerant, quòd eidem domicello Haquino in nullo penitus conſilium, auxilium, vel fauorem miniſtrabunt, quorum prætextu contra hanc conſtitutionem veniat, vel contrauenire attentet in futurum. Similiter ſi contingat dominum noſtrum Regem Ericum ſupradictum ad regnum Noruegiæ velle ſe intrudere, domicello Haquino, &

eius liberis exiſtentibus pari modo promittimus, quòd ſi in hoc facto ipſi domino noſtro Regi Erico memorato nullatenus coadiutores erimus, aut fautores. Et ſi continget quòd vterque dictorum fratrum, vel eorum alter contra præmiſſa patris eorundem, & noſtra facta venire voluerit, & alienigenarum, ſeu extraneorum ad hoc auxilium adduxerit, & per hoc regnorum prædictorum aliquod hoſtiliter inuadere, ſeu ſubintrare attentauerit, extunc regnum vtrunque, ſcilicet Noruegia, Suetia & Schania, vnanimiter & inſimul totis viribus, & poſſe huic eorum voluntati efficaciter reſiſtere laborabit. Quodcunque regnorum prædictorum prius, vel pluries circa talia fuerit neceſſitatum, ad hoc finaliter, & intentè, vt eorum paterna tam prouida pacis, ſimul & concordiæ prærordinatio in ſuis viribus, & pleno robore irrefragabiliter perſeueret. Et ſi memoratum dominum noſtrum Regem Magnum plures contingat habere liberos, protunc promittinus, vt ſuperius, quòd ipſorum quemlibet vtriuſque ſexus in ſuo iure, & honore iuuabimus, prout ipſis, & eorum ſtatui, conditioni, ſimul & ſexui congruerit, & competit, ſecundum leges, & ſtatuta regnorum prædictorum, tam Suetiæ & Schaniæ, quàm Noruegiæ, & iuxta conſuetudines in eiſdem regnis approbatas. Verùm ſi quis cuiuſcunque conditionis, aut ſtatus contra præmiſſa, vel eorum aliquod in parte, vel in toto ſe opponere, aut ea annihilare, vel infringere quomodolibet noſtris temporibus attentauerit, promittimus firmiter, ſicut ſuprà, quòd eidem, quominus id efficiat, totis viribus & poſſe noſtro, viriliter & vnanimiter reſiſtemus conſiliis, & auxiliis; quantum poſſumus, iure eccleſiæ, ordine, & officio noſtro ſaluis. Quamuis autem libera, & ſpontanea voluntate, ac affectanti animo huiuſmodi negotium pro bono pacis feciſſe dinoſcimur; per hoc tamen iuribus, & conſuetudinibus in regno Suetiæ & Schaniæ ab antiquo tempore de Regia electione obſeruatis, in nullo penitus volumus derogari, quin ad nos, & ſucceſſores noſtros Regum electio cum iuribus ſuis omnibus, poſt mortem dicti domini noſtri Regis Erici, vel alterius domini noſtri domini Magni filii, quē ipſo domino noſtro Erico Rege prædicto ſine liberis (quod abſit) mortuo, in Regem (vt præfertur) eligemus, liberè reuertatur. Vt autem præmiſſa omnia, & eorum quodlibet maioris

ioris habeat roboris firmitatem, ſigilla noſtra præſentibus duximus apponenda. Datum Vardbergis anno Domini MCCCXLIII. in octaua beati Martini Epiſcopi.

CAP. III.

HAC igitur indulgentiſſima fortuna Magnus trium regnorum potentiſſimus moderator effectus, principium ſui imperii glorioſum habebat, finem autem nimis difficilem, atque infortunatum. Quamdiu enim prudentiſſimus regnorum gubernator Mathias Chetelmundi viuebat, & vnicuique, quod iuſtum, & æquum erat, faciebat, nulla in regno diſcordia, nulla bellorum formido, neque vlla innocentum, & pacificorum hominum oppreſſio vſquam emerſit. Interim Magnus conſenſu, & conſilio procerum, præſertim Mathiæ gubernatoris, coniugem ſibi ex Regio ſanguine in Francia Blancam nomine accepit: ex qua pater factus eſt duorũ filiorum, & trium filiarum. At ſublato è viuis Mathia, paulatim Magnus deſiit eſſe virtute, & probitate magnus. Cœpit enim comeſſationibus, deliciiſque magis, quàm Reipub. vtilitatibus inſeruire. Nec pati poterat conſilia ſapientum, qui ad vanitates ſe abiecerat perditæ iuuentutis: maiorem quippe rationem voluptatis, quàm honeſtatis præ ſe ferre non erubuit. Factúmq; eſt, vt quantum Rex à virtutum officiis ceſſauit, tantum tota Reſpub. tenderet ad ruinam: & quantum erat imminutus numerus ſapientum conſiliariorum, tantum adauctus eſt numerus fatuorum: ſub quibus tandem tota patria non modò periclitata, ſed penitus deſolata iacebat. Interim tamen viſum eſt Magno bellum contra ſchiſmaticos Moſcouitas præparare, Quod cùm ſanctiſſimæ viduæ Birgittæ tunc in Suetia clareſcēti cōpertum eſſet, fideliter, & ex diuina reuelatione eum admonere curauit, vt à ſuo exercitu eos milites amoueret, qui ſibi alium belli finem, quàm publicam Chriſtianæ plebis pacē propoſuiſſe viderentur, vtpote qui magis rapinas, incendia, & vrbium direptiones, quàm verum veri Dei cultum ad ſchiſmaticas gentes extendere curarent: quod maximè de Teuto-

Pacis officia

Blanca Gallica vxor Magni Smeech.

Mathias Chetelmundi moritur.

Magnus à probitatę degenerat.

Conſiliarii tyrannorum.

Moſcorum bellum.

Militia inutilis amouenda.

nica, & Danica militia Deum præmonuiſſe dicebat: eligerétq́ue in eorum locum Sueones, & Gothos, qui nihil aliud ab hoſtibus, quàm licentiam malè faciendi auferrent. Sed imprudens Rex non ſolùm hanc, verùm etiam omnes alias reuelationes à Deo inſpiratas contemnens, colluuiem ingentis, atq; inconditæ militiæ ſecum trahens, primo inſultu magnam Moſcouiæ partē victrice manu ſubiugauit, occupata eorum præcipua arce Pechenſe. Sed non deerat vaferrimis Moſcouitis ingenium, quo hoſtium auaritiæ callidiſſimis promiſſis illuderēt. Cùm enim intelligerent Regem nimia auri fame laborare, tantum auri, & argenti ſe quantocyus allaturos ſpondebant, quantum ipſe, & totus exercitus eius vix optare potuiſſet. Sed quid accidit? Credidit infelix Rex perfidiſſimis ſchiſmaticis, qui prius credere noluit Birgittæ mulieri ſanctiſſimæ. Confeſtim igitur ſuæ temeritatis pœnas luens, vidit infinitam Moſcorum, Tartarorum, & Lituanorum multitudinem aduolare, non aurum, aut argentum, ſed ferrum in aculeos ſagittarum conuerſum afferre, & mortem inferre paratam.

Magnus diuinarum reuelationum contemptor.

Moſcouitæ ſuperantur.

Moſcouitarum fraus.

Ferrum pro auro affertur.

CAP. IIII.

ITAQVE cùm ad extrema, & penè ineuitabilia pericula deductus eſſet, à ſolis Sueonibus, quos in poſtremo ſtipendio collocauerat, ſeruatus euaſit. Hi enim magno labore, & non minore induſtria vicini fluminis meatum effodientes, Regem (quamuis malè meritum) à mille periculis non ſine omnium admiratione eduxerunt. Qui verò in præſidio arcis remanſerant, à Moſcouitis crudeliſſimo mortis genere affecti, trucidatíque corruerunt: quorum caſum ingratus Rex inter parua damna reputans, palàm oſtendit, ſe maiorem turpiſſimorū hiſtrionū, quàm fortiſſimorū virorū æſtimationē habere. Quippe morū ſimilitudine turpibus amicitia adiūctus, prudentes, & ſani cōſilii homines abiecit, factus enormium vitiorum, & nefariæ libidinis portentum. Ea nanque flagitia relicto Reginæ toro cōmiſit, quæ à verecundo ingenio nequeant nominari. Quæ enim ſcelera tam horrenda eſſe poſſunt, quæ

Magnus periculum maximū euaſit.

Sueones à perfidis Moſcouitis circunuēti trucidantur.

Magnus portētoſa libidine inficitur.

non committũtur à Regibus, & Principibus, quando relicto Dei timore, viliſſimorum hominum conſiliis ſe permittunt? Iuſto igitur dolore Regina commota, coram Hemmingo Archiepiſcopo Vpſalenſi clàm conqueritur, Regem violata matrimonii lege ad nefariæ libidinis conſuetudinem ſe penitus contuliſſe.

Blanca Regina de ſceleribus mariti apud Archiepiſcopum conqueritur.

CAP. V.

QVOCIRCA Hemmingus ſuo officio ſatisfacturus, aſſumptis ſecum coëpiſcopis ſuis, & quibuſdã ex regni proceribus, Regem piè, paternéque admonet, vt publicam ſuæ vitæ infamiam publica morum conuerſatione caſtiget. Quæ quidem honeſtiſſima admonitio ita ab indurato Rege excepta eſt, vt nulla ſuæ Regiæ dignitatis, aut Pontificiæ autoritatis ratione habita, iuraret, ſe inceptæ vitæ inſtitutum nequaquàm mutare velle. Hoc pertinacis animi reſponſo accepto, Pontifices, & cæteri Gothorum, Sueonúmque proceres formidabant, ne diuina indignatio ob tam horrenda Principis facinora in omnes eius ſubditos prouocata deſæuiret. Próinde duos ipſius filios, Ericum Sueonum & Gothorum, Haquinum verò Noruegiæ Reges, ſiue regni conſortes conſtituunt, exiſtimantes, quòd pater filiorum honorem, périnde ac propriam dignitatem æſtimaturus eſſet, quemadmodum à principio æſtimaſſe, & conſenſiſſe videbatur. Sed ea erat in facinoroſo Principe inconſtantia, vt non longo pòſt tempore filium Ericum à regni conſortio amouere, & perdere conaretur. Quendam enim militẽ non ſolùm ducẽ, ſed dominum totius regni conſtituens, edicto præcepit, vt Ericus non Rex, ſed Dux vocaretur. Ericus autem auxilio procerum ſubnixus, arma in aduerſarium ducem mouens, omnia caſtra, & ciuitates, & terras ab eo recuperauit, atque in Schoningiam abire coëgit. Cuius eiectionem Regina adeò graui animo tulit, vt Superos, & Acheronta pro eius reductione flectere cogitaret. Nam Valdemarũ Danorũ Regem celeriter accedens, promiſit, vt ſi eundẽ ducem in priſtinum ſtatum, à quo deiectus fuerat, reſtitueret, ipſa protinus

Magnus iuſta admonitione deterior factus eſt.

Ericus & Haquinus Reges conſtituuntur.

Magnus in filium Ericũ deſæuit.

Blanca Regina Schoningiam Danis prodidit.

efficeret, vt Schoningia facilè, & ſine armis ad coronam Daniæ rediret. Gratiſſima fuit aſtuto, & auaro Regi Valdemaro tam grandis, & inſperata promiſſio. Sed cùm voluntati Reginæ ſatisfacere conaretur, dux ille ab Erico impugnatus occiditur. Tunc Regina vehementi dolore afflicta, immò nouercali dolo affecta, apud Regem Magnum effecit, vt Ericus ad deſignatum diem compareret, perinde ac ſi de regnorum negotiis tractandum eſſet. Paruit autem Ericus ab vtroque parente vocatus. Sed venientem ita excepere parentes, vt tutius ſe ad tigrides, & quaſcunque immanes belluas, quàm ad eos contuliſſet. Nam à crudeliſſima matre toxico impetitus extinguitur, præfatus ſe ab eadem matre mortem accepiſſe, è qua vitam ſuſceperat. Infamis profectò mulier, quæ potius ab extrema barbarie, quàm à regno Galliæ illuc perueniſſet. Hanc enim omniũ primam lego, quæ venena apud noſtros miſcere docuiſſet. Sed diuinæ benignitati debemus, quòd nullas, aut certè pauciſſimas hactenus habuerit in noſtris terris imitatrices.

Ericus Magni filius adulterinũ ducem ſuperat, & occidit.

Ericus à matre Blanca ueneno extinguitur.

CAP. VI.

Magnus recuperato regno crudelior euaſit.

RECVPERATVM igitur infami ſcelere regnum Magnus nihil prudentius, quàm anteà adminiſtrabat. Enimuerò nobiliores regni proceres, qui incorruptam Erico fidẽ ſeruauerant, graui odio inſectatus eſt: illíq; viciſſim ſanguinarium Regem, qui eorum Regem tam nefariis inſidiis auferri permiſerat, nequaquàm poterant non odiſſe: nec poterat eius contaminatiſſima vita, niſi in ſummo contẽptu, & publico omnium odio verſari. Creuítque indies ea ciuilis controuerſia, vſque ad præſentiſſimam totius Reipub. perniciem. Quod cùm Valdemarus Danorum Rex ſatis compertum habuiſſet, confeſtim Danicæ conſuetudinis memor, cogitabat ea domeſtica Sueonum, & Gothorum diſcordia ad aliquam eximiam Danici regni vtilitatem vti. Primùm itaque miſſis literis, & legatis, Regem Magnum ad ſuas partes, & ſingularem amicitiam inclinare contendit. Nec ſua ſpe fruſtratus, plura, quàm honeſtè ſperare potuiſſet, aſſecutus eſt. Siquidem Magnus, viſis dulciſſimis

VALDemarus Danus Rex Sueonum diſcordia utitur

ciſſimis literis, & magnificis promiſſis Valdemari, quieſcere nō potuit, donec ad eius colloquium in terram Schoningiæ deſcenderet: vbi ab ipſo tam blandis obſequiis, & ſuauiſſimis colloquiis exceptus eſt, vt putaret ſe in ſinum indulgētiſſimæ matris rediiſſe. Valdemarus enim ita egregiis verbis ipſum lactabat, vt Magnus in omne reliquū tempus Blanditus, & Lactatus per conuitium vocaretur. Quippe tam effœminatè ſe geſſit, vt omnem Gothicam ſeueritatem penitus abieciſſe videretur. Nec dubitabat plus fidei apud virum blandiloquum Danum reponere, quàm apud omnes Gothorum, & Sueonum proceres, quorum ſudore, & ſanguine factus fuerat tot terrarū, & regnorum Princeps: immò abiecta omni erga patriā charitate, cum illo Rege in propriorum regnorum deſolationem omnino conſenſit, factus ſuorum ſubditorum inſignis hoſtis, prædo, & proditor. Enimuerò illarum literarum exemplaria, quibus terrarum Schoningiæ, Hallandiæ, Blechingiæ liberatio, vel redemptio inſerta erat, ſponte, & liberè in manus tam inſignis hoſtis aſſignare non erubuit, nihil ab eo pro tam ingenti argenti ſumma repoſcens, niſi quòd toto ſtudio conaretur Suetici regni proceres, à quibus pro ſuis enormibus ſceleribus tā liberè rephēſus fuerat, opprimere, & in abiectā aliq; cōditionem redigere: propter quod ſi Valdemarus æquā mercedem ex terra Schoningiæ non haberet, permitteret etiam illi duas optimas inſulas, Elandiam, & Gotlandiam, quæ ſemper fuerant regnis Gothiæ, & Suetiæ obedientiſſimæ, diripiendas, & deſolandas. Hìc meritò, & iuſtè exclamare poſſem: O inſenſate, & dire tyranne, nimis ingenti pretio duros carnifices in capita tuorum fideliſſimorum ciuium conducis.

MAGnus Rex Blanditi nomen aſſecutus.

Magnus proprii regni proditor, & ſuorum carnifex efficitur.

Exclamatio in tyrannum.

Cap. VII.

COMMOVIT ea Gotlandiæ deuaſtatio omnes Germaniæ ciuitates, præſertim illas ſeptuaginta capitales, quæ miſſis legatis hoſtilia Valdemaro, ob direptum eorū inſignè emporiū Visbycenſe, nuntiabant. Sed iam Valdemarus ob confœderationē, quam cum Magno iniuerat, audacior effe-

Germaniæ ciuitates hoſtilia nuntiant Valdemaro Danorum Regi.

ctus, earum legationem quibuſdam ludicris verbis reiecit, & contempſit, ſumpta reſponſione ex ſeptuaginta anſeribus, quis as principes, & totidem gallinis, quibus imbelliam ciuitatum enotare volebat. Quam quidem reſponſionem Dani etiam hodie magno applauſu extollunt. Nec minus, immò maximè commoti fuerunt omnes Suetiæ incolæ, conſyderantes ſuum Regem Magnum omnia temerè, & nihil prudenter agere, totóque ſtudio in ſuorum ſubditorum exterminium ferri. Quocirca Pontifices, & proceres filium Regis Haquinum adhortantur, vt deſolatæ patriæ miſereatur, prouideátq;, ne tam ipſe, quàm pater eius ex toto imperio, citius quàm credi poſſit, amoueantur. Perſuaſus igitur Haquinus tantorum virorum autoritate, & conſilio, patrem in eccleſia maiore ciuitatis Calmarnenſis captiuat, atque in arce eiuſdem ciuitatis cuſtodiri fecit. Quo facto, principes optimè conſolati, ſuadebant Haquino, vt imperium à patris tyrannide liberatum ita confirmaret, vt accepta ex Holſatia coniuge, ſeſe aduerſus futuras hoſtium inſidias Holſatica affinitate præmuniret. Paruit Haquinus optimè ſuadentibus proceribus, legatóſque, qui ſponſam Elizabetham Henrici Holſatiæ comitis germanam adducerent, expediuit. Intereà tamen, cùm illi impoſitam prouinciam diligenter proſequerentur, Haquinus patrem à captiuitate abſoluit, abſolutúmque quocunque vellet abire permiſit. Confeſtim igitur Magnus ad ſuauiſſimnm amicum ſuum Valdemarum Danum acceſſit, effecit'que, vt eius filia Margareta Haquino deſponſaretur, inſidiæ'que in mari, & terra ponerentur, quibus legati pridem in Holſatiam miſſi interciperentur. Quæ omnia, vt Sueonibus erant nimis odioſa, ita Valdemaro gratiſſima, & iucunda. Statímque filiam Haquino deſpondit, & proceres ex Holſatia cum nouella ſponſa ad Suetiam per mare regredientes comprehendit, comprehenſóſque multis contumeliis affecit, & hinc inde per arces regni Daniæ cuſtodiendos diſtribuit. Cuius rei indignitate vehementer commotus eſt dux Albertus Magnopolenſis, qui Regis Magni ſororem Euphemiam habebat: erátque eidem virgini ex Holſatia ductæ proximo conſanguinitatis gradu coniunctus. Proínde inſtantiſſimis precibus apud Valdemarum egit, vt Sueonum proceres, illuſtriſſimámque virginē libertati reſtitutos abire pateretur.

Magnus ab Haquino filio captiuatur.

Haquino Margareta deſponſatur.

Magnus à captiuitate liberatur.

Haquinus Valdemari Dani filiam Margaretā deſpōſat. Sueonum legati à Valdemaro Dano captiuantur.

CAP.

CAP. VIII.

Albertus dux Magnopolēſis Sueonum legatos à captiuitate Danica liberat.

SED cùm precibus nihil effici poſſe videbat, armatam claſſem Daniæ litoribus imponit, totíſque quatuordecim ſeptimanis ferro, flammáque Danicas inſulas deuaſtauit, donec Valdemarus captiuos ſequenti cap. nominatos, ad naues ducis aſſignaret. Qui mox à duce in Suetiam abire permiſſi, nō patriā, ſed exiliū intrauerunt. Iam enim Magnus à Valdemaro perſuaſus, nō ſolùm illos, ſed pleroſque alios præcipuos Gothorū, & Sueonū proceres omnino proſcribēdos decreuerat: in quorum numero non poſtremum locum habebat Magnus Store, ex Gyltharum familia in Veſgothia oriundus: quem meum in paterna linea atauum agnoſco. Hic vt erat patriæ ſuæ amantior, ita à tyranno maiorem perſecutionem ſuſtinebat. Cauſa autem, ob quam tam illuſtres viri proſcribebantur, nulla alia erat, niſi quia Regem à perditis moribus ad vitam Regia maieſtate dignā reuocare conabantur. Hi igitur vigintiquatuor erant, qui tyrannide Magni à patria expulſi, primò inſulam Gotlandiæ adierunt, deinde peracta hyeme ad ducem Magnopolenſem ſe conferentes, in primis ſe excuſare cœperunt, quòd illuſtriſſimæ virgini ex Holſatia adductæ, non tam feliciter ſucceſſerat, quemadmodum ab ipſis, & omnibus bonis magno deſyderio fuiſſet optatum. Quorum excuſationem optimus Princeps benignè admittens, reſpondit, eis non eſſe imputandum, quod aliena culpa eſt commiſſum. Deinde ipſis bene ſperare, & in ſua terra manere iuſſis, de omnibus vitæ neceſſariis liberaliſſimè, & ad plures annos prouidit. Intereà tamen ſummū ſtudiū apud Magnum tum per literas, tum per nuntios adhibuerunt, vt ſuorum iuramentorum, & promiſſorum memor, melius terris, & populis ſibi ſubiectis conſuleret, terrámque Schoningiæ ad Gothici regni vnitatem reuocaret: nec putaret Regiæ honeſtati conuenire, auulſas regni partes in eorum poteſtatem transferre, à quibus mala ſæpiſſimè, bona autem nunquàm, aut rariſſimè rependi conſueuerunt. Præterea dux Magnopolenſis ſummam diligentiam apud Magnum adhibuit, vt tot, taléſque proceres de patria optime meritos,

Magnus nobiles proceres proſcribit.

Tyrānos admonere eſt operā perdere.

Sueones proſcripti ducem Magnopolenſem adeunt.

Sueones proſcripti tyrannum ſui officii admonent.

Magni ſtupida pertinacia.

in priſtinam gratiã aſſumeret, eorúmque conſiliis potius, quàm aliorũ de negotiis regni minus expertorum vteretur. Sed erat inane, & vacuum, quicquid apud Principẽ omnis humanitatis expertem agebatur, maximè talem, qui ſine ratione, & lege viueret, ac regeret, vt omnium, præſertim fidelium ſubditorum vitam euerteret, aut perderet libertatem.

CAP. IX.

SVEOnes proſcripti Magnum diffidãtes, Albertũ in Regẽ eligunt.

TANDEM poſtquàm aduertiſſent eum nullo obſequio, nullis precibus, nullíſq; ingeniis mitigari poſſe, ad nouiſſima conſilia conuerſi, apertas ei literas miſerunt, quibus ſignificabant, ſe poſt ea tempora eius gratiam, aut amicitiam minimè curaturos, ſed efficacius quò poſſent in ipſius deſtitutionẽ cooperaturos. Et ne tantum minis potentes eſſe viderentur, confeſtim Albertum eiuſdem ducis Magnopolenſis filium natu maiorem, ipſius Magni Regis ex ſorore nepotem, in Regem Suetiæ elegerunt.

Albertus Crantzius.

Crantzius tamen cauſam potiſſimam huius electionis eam fuiſſe affirmat, quòd Magnus inter dotalia pacta cũ Henrico Holſatiæ duce ita conueniſſet, vt ſi ipſe Magnus cõiugium Haquini filii ſui cum ſorore germana Henrici detrectaret, mox regnum Suetiæ ad Henricum, vel quem ipſe Henricus vellet, translatum eſſet, omnéſque proceres à iureiurando, quod Magno præſtiterant, abſoluti, & ipſi Henrico obligati cenſerentur. Qui demum ab Henrico ad Albertum (cuius filiam nuper duxerat) miſſi, filium eius Albertum in Regem elegerunt.

Sueonum nomina qui proſcripti erant.

Erant autem inter hos electores duo præcipui Pontifices, vnus Lincopenſis Nicolaus regni Archicamerarius, alter Vexionenſis proximus regni conſiliarius, Dominus Carolus de Topta regni Marſcalcus, Nicolaus Sture Dapifer, Ericus Caroli Camerarius, equeſtri dignitate inſignes, cum non paucis eiuſdem regni proceribus, Albertum fortiſſima claſſe ſubnixum aſſumentes, nauigationem'que ex Varnæ fluminis per Roſtochium

labentis

labentis oſtio inſtituentes, ad inſulam Gotlandiæ primò applicuerunt, effecerúntque, vt omnes eius incolæ eidem, perinde ac legitimo, & indubitato Gothorum Regi, obedientiam, fidelitatémque præſtarent. Deinde eum vſque ad Stocholmiam Sueonum regiam deducentes, prompto omnium conſenſu recipiuntur, abhorrentibus cunctis Magni ignauiam, & intolerabilem in omnes ordines tyrannidem. Tum Pontificum, & ſenatorum regni edicto tam nobiles, quàm plebeiæ multitudinis nuntii ex vniuerſo Gothorum, & Sueonum imperio ad ciuitatem Stocholmenſem conuocantur: ipſique Regi Magno, ſi ſuam cauſam ex æquo, & iuſto defendere vellet, plena facultas eſt conceſſa. Sed eo non comparente, nec aliquò pro eo reſpondere volente, lectæ ſunt contra eum in publico regni conſiſtorio grauiſſimæ querelæ, videlicet, quod eſſet abominandis criminibus notoriè infectus, atque in eis ita obſtinatus, vt nec fidem Chriſtianam nec Catholicæ Eccleſiæ autoritatem in aliquo æſtimaret, eò deterior Ethnicis, & barbaris principibus factus, quò diuina maieſtate, & ſapientia contempta, ſeſe (Deo reſiſtens) pariter & regnum ſuum iuſto regimine deſtitutumſubiiceret inopinatæ calamitati, id'que iuſto vindice Deo factum eſt vt qui vellet alios in præcipites caſus, ruinámque emittere, ipſi certus foret pariformiter interire. Præterea iuramenta, quæ in ſua coronatione ex more regni fecerat, non ſolùm multipliciter violauerat, ſed pro ioco, & ludo reputauerat: terras regni pro ſua voluntate ad manus hoſtium tradere, inter egregia facinora duxerat: ſubiectos populos omni vexationis genere moleſtare, nec vllum finem tributis, & oneribus imponere, ad Regiam gloriam ſpectare aſſeruerat. Inſuper nec iudiciis, nec legibus alicubi in toto regno vllum veſtigium reliquerat: immò non ſecus ac publicus regni hoſtis, ad ſe omnium ciuium fortunas, nulla iuſtitiæ, aut æquitatis ratione habita, paſſim tranſtulerat. Quocirca totius ſenatus autoritate iudicatus eſt ipſo nomine Regio indignus: omnéſque regnorum Gothiæ, & Suetiæ incolæ, ab eius obedientia ſenatus decreto abſoluti. Deinde amoto à regni adminiſtratione Magno, proceres ipſi, ne in alienam familiam Regia dignitas translata videretur, eiuſdem

Gotlandi Sueonum primi Albertum Regē aſſumunt.

Holmiæ comitia inſtituūtur pro amouendo Magno.

Querelæ contra Magnum grauiſſimæ.

Magnus ut publicus prædo habitus eſt.

Magnus ab honore Regio deponitur.

Magni ex ſorore nepotem Albertum in Regio ſolio collocauerunt. Haquinum verò ſimiliter vt patrem, quia eius ſceleribus plus, quàm patriæ fauerat, præterierunt.

CAP. X.

Albertus 135. Rex internus. 1363.

Albertus Magno concordiam offert.

ALBERTVS igitur anno Chriſti MCCCLXIII Gothiæ & Suetiæ Rex creatus, in eam liberalem concordiã cum Magno conſenſit, vt ei tãtam regni partem permitteret, quanta ad honeſtum ſtatũ eius conſeruandum ſatis idonea videretur. Sed non æqua gratitudine Magnus Alberti liberalitatem compenſabat. Nam cùm Albertus grauibus prælijs in Finlandia contra eius terræ incolas implicaretur, Magnus filii Haquini Noruegiani, & Valdemari Danici Regis auxilio fretus, ingentem exercitum tam ex Gothis ſibi ſubiectis, quàm ex Danis, & Noruegianis contraxit: eóque ſuffultus ex Gothia in Suetiam bellum transferre contendit, præfatus ſe aut totam Suetiam recuperare, aut tota omnino carere velle. Nec Sueones ſuæ fidei erga Albertum præſtitæ immemores, copias vndique colligunt, & venięti Magno circa pontem Oſteni, non lõgè ab oppido Enecopenſi occurrunt: fit'que atrox, & cruenta pugna: quæ etiam non minus impia, & crudelis erat. Nam ex vtraque parte Sueones pertinaciſſimè pugnantes, nec parentibus, nec amicis obuiàm venientibus pepercerunt. Tandem victoria ipſum Magnum iam ter quater'que infelicem deſerens, ad partes Alberti aduolauit. Quod conſyderans Haquinus filius, diſſipato poſt tergum ponte, in Noruegiam ſaluus euaſit, patre interim in miſerrimam captiuitatis ſortem deducto. Nam Albertus exprobrata prius tam inſigni eius ingratitudine, ipſum in arce Stocholmenſi toto ſeptennio

Magnus ad pertinaciam verſus bellũ Suecis infert.

Magnus vincitur, & Haquinus fugit in Noruegiã.

nio incluſit, donec filius eius Haquinus, collecto ex tota Noruegia exercitu, Veſtrogothiam, ac Oſtrogothiam deuaſtando, vſque ad Stocholmiam perueniret, ipſúmque ab illa dura, & diuturna captiuitate faceret relaxari, reſignatis in manus Alberti arcibus, quæ hactenus fuerant pro Magno conſeruatæ. Liberatum itaque patrem Haquinus ſecum in Noruegíam perduxit: vbi reſiduum infelicis vitæ ſuæ tempus abſoluens, tādem infeliciore fato in aquis Bolmfiord ſubmerſus interiit: de quo quid rectius dixerim? niſi quòd melius illi fuiſſet, ſi aratro, & non ſceptro genitus fuiſſet. Tunc enim ſine tanta infamiæ nota corpus, & ſui nominis memoriam eodem tumulo obruiſſet, nec modò poſt tot ſecula fœtorem nominis eius ſentiremus. Deinde Haquino defuncto, ſucceſſit in regno Noruegiæ eius vxor Margareta, Valdemari Danorum Regis filia: mortuóque patre etiam Daniam Noruegiano regno coniunxit.

Magnus toto ſeptennio captiuus detinē

Magnus à captiuitate liberatur.

Magni Regis mors.

Margareta Noruegiæ Regina.

CAP. XI.

ALBERTVS igitur mortuo Magno in imperio confirmatus, ad multos annos regnauit: & interim ſolenni, ac Regio inſtructus apparatu, in Magnopolim ſuam enauigauit: ibíque curiam indicit vrbe Viſmaria cunctis principibus Germaniæ inferioris. Cōfluxerat quicquid erat nobilitatis ab Herciniis montibus vſque ad mare, Marchiones, Duces, Comites, & quicquid vbique erat præcipuum. Et primùm quidem ratio habita eſt in conſilio, vt pax & tranquillitas inter omnes ſeruaretur: inde conuiuiis, & tripudiis indultum eſt. Haſtiludia, choreæ, militares & fœminei plauſus, diuerſáque muſicorum genera vbique perſonabant: non erat qui triſtium rerum vllam memoriam faceret: omnia in pompis, & magnificis apparatibus, ac multiplici principum, & dominarum honore agebantur. Quibus peractis, Albertus maxima Teutonum multitudine comitatus, claſſeque inſtructiſſima vectus ad Suetiam remeauit. Sed erant in eo comitatu nimis multi, qui ad ſempiternā Regis Alberti

Albertus in regno confirmatus Magnopolim adit.

Viſmariana comitia.

Albertus in Suetiā reuertitur.

perniciem adducti videbantur. Tales enim ſe in conſiliis erga Regem, & in conuerſatione erga incolas præſtiterunt, vt ab inimicis Alberti in eius familiam intruſi viderentur. Quippe ſub prætextu aſſiduorum obſequiorum, breui tempore effecerunt, vt Rex ab incolis, & incolæ à Rege penitus diſſentirent, omnémque amorem, & gratiam, quam Sueones à principio in Albertum oſtenderant, publico odio commutarent. Cùm enim ad vtilitatem, honeſtatémque Alberti ſpectaſſet, vt Sueonum proceres in ſumma eius gratia, quem tot vitæ periculis in regni ſolio collocauerant, verſarentur, atque ex ipſorũ conſilio omnia Reipub. negotia iudicaret: hi tamen extranei homines, rerum Gothicarum penitus ignari, eò Regem perfidiſſimis conſiliis abduxerunt, & nulla publica negotia per regnum ſenatores, ſed omnia per priuata ſuorum Teutonum iudicia decerneret, & exequeretur: caſtra omnia, & munitiora loca, officiáque publica ſuis Teutonicis aſſignaret. Prætereà Sueones, & Gothi ſuas cauſas coram Rege, vel eius iudicibus dicturi, cachinnis, & improperiis, immò non raro verberibus excipiebantur, atque ſine omni conſolatione reiiciebantur. Nobiliſſimæ quoque virgines, & viduæ, ſæpè in extraneorũ, & indigniſſimorum coniugium conſentire cogebantur: quos etiã Albertus ſuos conſanguineos appellauit, vt digni haberentur illuſtriſſimo matrimonio decorari. De quibus poſteà cõpertum erat, quòd eſſent cerdonum, & vilium hominum filii.

TYR. Annorum ſerui & conſiliarii peſſimi.

Sueones ab Alberto contemnuntur.

Sueci cauſas ſuas dicturi cachinnis & uerberibus reiiciebantur.

Albertus illuſtriſſ. fœminas cogit filiis cerdonum nubere.

CAP. XII.

INTEREA regni proceres non ſecus ac vilia mancipia æſtimati, prædia, & poſſeſſiones ſuas venditabant, vt Regi in bellicis negotiis, quæ continuè contra Danos promouit, inſeruirent. Tributa quoque, quæ iidem imprudentes Regis conſiliarii ſine intermiſſione incolis imponebant, grauiſſima, & intolerabilia erant, nullúmque finem habebant: videntúrque Sueticæ hiſtoriæ magno conſenſu affirmare, quòd nunquã anteà à principio regni tanta fuiſſet violẽtia in Sueones irrogata, quantã ſub hoc Alberto ſuſtinuerunt: quod nõ perſonæ eius,

Albertus in Suecos intolerabilis.

ſed

ſed perfidiſſimis cōſiliariis eius iuſtius aſcripſerim: qui cùm poſſet ſua marſupia infarcire, & maxima munera ſuis cognatis trāſmittere, nihil prorſus curabant, an Rex glorioſus, an infamis remaneret. Tandem poſtquàm talium hominum tyrannide ita euacuatum eſſet regnum, quod anteà fortunatiſſimum fuerat, vt nuſquam alicuius auri, vel argenti veſtigium appareret, coactus eſt Rex vim & violentiam ſuis ſubditis inferre, quos tenebatur ab omni aliorum vi, atque iniuria liberos conſeruare.

Albertus ex Suetia omnē theſaurū corraſit.

Contractis ſiquidem ad publica comitia Pontificibus, proceribus, & omnibus, qui in regno prædia poſſidebant, quodlibet tertium prædium ab eis pro ſua curia ſuſtentanda poſtulabat, ſtatímque ſine conſenſu poſſeſſorum omnia, quæ voluit, nullo ſeruato numero, occupauit.

Albertus tertiū prædium poſtulat.

Ob quam quidem intolerabilem violentiam Magnus Store atauus meus iterum exul effectus eſt: & quemadmodum olim ab iniquo Rege Magno Smeech in numero XXIIII. procerum (quorum ſuperius memini) proſcriptus fuerat, atque in Magnopolim diſceſſerat, ita nunc nōnullis regni nobilioribus ſociatus in Pruſſiam à facie crudelis Alberti euaſit: vbi à Pruſſiæ Magiſtro, & ordine Teutonicorum totius inſulæ Gotlandiæ, quam conſenſu Alberti obtinebant, præfecturam aſſecutus eſt: in qua non multis annis ſuperuiuens, in fata conceſſit.

Proſcriptio nobilium.

Hanc igitur Alberti temeritatem, ſiue tyrannidem cùm Noruegiæ, & Daniæ Regina Margareta Regis Haquini relicta comperiſſet, mox ſuorum prudentum conſilio vſa, nuntios, & literas quantocyus, & quàm occultiſſimè ad Sueonum proceres mittere curauit, quibus eos diligenter, & aſſiduè monebat, vt priſtinæ libertatis memores, nequaquàm paterentur, ſe ab hominibus Teutonicis tam iniuſtè opprimi, & ad ignominioſam ſeruitutem redactos conculcari: ſed ſe viros ad arma natos meminerint, cogitaréntque, honeſtius eſſe glorioſa morte occumbere, quàm ſeruituti, turpitudinique ſucumbere: nec dubitarent, quin ipſa eos à præſenti tyrannorum iugo potenter, & celeriter eriperet, ſi eam in regni Principem aſſumere vellent, quemadmodum maritus eius verus Suetici regni hæres ante mortem declaratus fuiſſet.

Margareta Regina regnum Suetię ambit.

Audiuerunt quidem Sueonum proceres has Margaretæ exhortationes, ſed plenam eis fidem adhibere nequiuerunt, in recēti memoria habentes, quomodo pater eius Valdemarus non

Sueci Danicam Reginam auerſantur.

omnes aduerſarias virtutes procul dubio facilè ſuperaſſet. Prôinde experiri cogebatur, longè aliud ad principum felicitatem requiri, quàm magnifica aſſentatorum verba in conclaui audire. Cùm enim annus à nato Chriſto M C C C L X X X V I I I. ageretur, prævalidum exercitum ex Suetia in Veſtrogothiam deduxit. Sed non dormierunt illi, contra quos tanta vis auri, & argenti in militare ſtipendium erogabatur. Margareta enim fœmineo ſexui virilem animum inſerens, nullas prudentiæ partes ad imminẽs bellum proſperè gerendum neceſſarias omiſit: à prudẽtibus conſilia ſolicitè perquiſiuit: expertis, & in re militari diu verſatis totam gerendi belli ſummam cõmiſit: magnifica ſtipendia omnibus fideliter certantibus promiſit, præfata ſe nihil enixius intendere, quàm quòd Chriſtianus populus duro tyrannorum iugo nimis diu oppreſſus, in priſtinam libertatem reſtituatur. Verùm quamuis militia ipſius, & fortiſſimæ militũ copiæ, optimúſque in exercitu ordo, & obſequendi promptitudo, certam victoriam ei polliceri viderentur, attamen maiorem, & certiorem ſpem ex illa pertinaci diſcordia inter Albertum, & ſubditos eius dudum ſuborta concepit, ſciens nullum Regem diu, & feliciter apud Sueones, & Gothos viuere poſſe, niſi qui populari fauore, & auxilio conſeruetur. A quo cùm Albertus, ob ſuorum conſiliariorum ſeueritatem, pridem exciſſet, nihil dubitabat, quin à ſuis deſertus facilè ab externo hoſte vinceretur. Ad bellum igitur atrox, & cruentum, ac pertinaciſſimum, in Falonia Veſtrogothorum terra, in die Matthæi Apoſtoli vterque exercitus deuénit: certatúmque eſt diu, & acriter, donec victoria, relictis Alberti partibus, ad Reginam inclinaretur. Tum ipſe Rex cum Erico filio, & cæteris principibus, quos ſecum in pugnã duxerat, captiuatur, & ad Reginam in arcem Bohuſs (quæ eſt inter Veſtrogothos, & Noruegianos limitanea) deportatus, arctæ cuſtodiæ per totum ſequẽs ſeptennium vnà cùm filio mancipatur. Aſſignatur autem locus carceris eius in arce Lindholm in terra Schoningianorum. Duces verò, & comites, ac proceres, data ingenti pecuniæ ſũma, relaxari iubentur.

TYRAnnorum conſiliarii. Anno Chriſti 1388. bellũ Alberti in Veſtrogothia.

Margaretæ prudentia in adminiſtrãdo bello.

Albertus à ſuis ob tyrannidẽ deſeritur, & captiuatur.

Sueones Regem volunt popularem.

Bellum cruentũ in Falonia Veſtrogothorum

Albertus captiuatur cum filio, & principibus.

CAP. XIIII.

Sueones & Gothi de eligēdo Rege diſſentiunt.

CAETERVM captiuato Alberto, ſuborta eſt inter Gothos, & Sueones domeſtica, & periculoſa diſcordia, quibuſdam aſſerētibus, ad noui Regis electionem properandum eſſe, aut Margaretam regno præficiendam. Alii verò (quorū ſentētia præualuit) conſtanter affirmabant, minimè honeſtum eſſe, Regi captiuo ſucceſſorem aſſumere, quouſque diligentius eius cauſa examinaretur. Quocirca vtrunque regnum, Gothorum & Sueonum, toto ſeptennio, quo Albertus captiuus detinebatur, Rege carens, infinitis calamitatibus ob domeſticam diſſenſionem laborabat, donec ipſe Albertus (teſte Crantzio) Sueonibus ſcripſit, gratiáſque egit de fide ad extremum impleta: ſemper illi fuiſſe in animo vitam efflare, quàm ab illis diſcedere: necdum poſuiſſe ſpem ad illos aliquādo meliore fortuna redeūdi: nunc tempori cedendum, & neceſſitati. Quando non eſt altera via perueniendi ad id, quod quæritur, tradant ſe Reginæ Margaretæ inpræſentiarum, meliora futura tempora expectaturi, quando illos non pœnitebit ſeruatæ ad finem fidei. Intereà verò nullo exiſtente Rege, qui inter diſſidentes iudicaret, Sueones Teutonicis, Teutonici rurſum Sueonibus captiuitatem Regis Alberti improperant. Teutonici nanque, præſertim qui Magnopolenſes erant, & qui Stocholmenſes ciues erant, affirmabant ad Sueonum fidem ſpectaſſe, Regem à captiuitate præſeruaſſe, aut captiuatum in libertatem reſtituere. Quibus illi reſponderunt, ſe nec conſilium, nec conſenſum ſuſcipiendi belli præſtitiſſe, immò nec ſemel in concilium vocatos fuiſſe. Próinde quorum temeritate Rex corruerat, eorum opera, & prudentia ad amiſſam felicitatem reſtituendus eſſet, maximè cùm tota Suetici regni nobilitas per eius quæſtores tantum extenuata eſſet, vt ſuæ ipſius libertati cōſulere nequiret. Sed quicquid Sueones pro ſua iuſta defenſione adducebant, ita ab aduerſa parte acceptum fuit, vt culpa malignorum conſiliariorum, quibus Albertus ſeductus fuerat, ad innocentes patriæ incolas, præſertim nobiles trāsferretur, eóque breui deueniretur, vt totus ducatus Magnopolenſis, adiuuantibus

Albertus Sueones à fidelitate abſoluit.

Sueones cū Teutonicis diſſentiunt.

Conſiliarii peſſimi ſuam culpā deriuant in innocentes.

tibus Germaniæ principibus, grauiſſima bella in totam Suetiã, ſicut in Daniam, & Noruegiam ob captiuitatem Alberti molirentur. Sed cùm reliqua regna ſub Margareta Principe fortiſſimè ſe tueretur, & Suetia Regium præſidium non haberet, atque ob præterita bella penitus extenuata eſſet, totam Teutonici belli mollem in ſe conuerſam experiebatur. Curſitabant enim Magnopolenſes per totum regnum nullo reſiſtente, vicóſque, & oppida, ac ciuitates, & quicquid obuium erat, incendio, direptionibus, & cædibus deuaſtabant. Accidit intereà ingentem incolarum multitudinem circa villam, & eccleſiam Tillinge congregari, vt ſe, & patriam à tanta violentia liberaret: ac dum ſine principe, & ſine ordine rem difficilem aggrederetur, circumuenta ab hoſtibus ſuperatur, & diſſipatur. Eſt'que ab eo euentu nomen loco inditum, vt Mons ruſticorũ vſq; in præſentẽ diem appellaretur. Sunt quoq; aliæ quàm plurimæ, & abominandæ iniuriæ Suetiæ incolis per ea tempora à Teutonicis irrogatæ, quas ob rei indignitatem, & horrorem prudens, & ſciens prætereo: attamen illam crudeliſſimam cõbuſtionem optimorum ciuium, quam Stocholmiæ perpetrârunt, ſilere non poſſum.

Magnopolenſe bellum in Septentrionales parant.

Sueonum grauis ruina.

Teutonum crudelitas in Suecos.

Tillinge.

Mons ruſticorũ

CAP. XV.

EST autem Stocholmia emporium regni Suetiæ celeberrimum, in quod ex omni gẽte, & natione, maximè autẽ ex Germania inferiori ciues conſcribi conſueuerunt: & inter eos non rarò miſcentur illi, qui vel ob æs alienum, vel turpe aliquod facinus in ſua patria nequeant commorari. Hi creſcentibus diuitiis, ſolent ſæpe naturam, quam paupertas occultauerat, aperire, & patriæ, à qua benigna hoſpitalitate excepti fuerant, extremam moliri perniciem, maximè quando Principem talem aſſequuntur, ſub quo omne libitum licitum eſſe putauerint. Tales igitur Teutones in ciuitate Stocholmenſi tempore Regis Alberti centum ſeptuaginta inuenti fuerunt, qui occulta cõſpiratione colligati, ſe Cucullatos fratres appellitabãt: creuítque poſteà eorum numerus vltra mille quingentos. Ho-

Stocholmiæ emporii deſcriptio.

Externorum ciuium ingratitudo.

Cucullati fratres 170.

CVcullatorum ſtudiũ erat in Sueones conuitia ingerere.

rum ſtudium præcipuum erat, coniectis in Sueones, & indigenas conuitiis, ad rixas, & lites prouocare, vt demum apud Regem delatos vita, aut fortunis ſpoliarent. Nec paruus erat numerus illorum ciuium, quos tali, tam'que maligno ingenio perdiderunt. Sunt enim Sueones ad verbales iniurias omniũ mortaliũ impatientiſſimi: confeſtim enim iniurioſa verba verberibus compenſare ſolent. Origo autem, & fomentum tam impacabilis odii, ex nullo alio ſurrexit, niſi ex commerciis, quorum lucra alienigenæ ad ſe ſolos transferre nitebantur, nulla facta æſtimatione reliquorum ciuium, quibus maior, aut certe æqualis Reipublicæ cura incumbebat. Erant autem inter cæteros Suetici generis mercatores centum ſeptuaginta, qui nõ ſolùm magnitudine diuitiarum, ſed ſumma morum honeſtate maximam ſibi inter Sueones autoritatem comparauerant. Hos totidem illi cucullati in libello deſignatos Regi Alberto occultè deferebant, aſſerentes, niſi ipſi quantocyus è medio viuorum tollerentur, actum omnino eſſet de Teutonico nomine in ea ciuitate. Tum Albertus examinata quàm diligenter, & prudenter ſuorum Teutonum intentione, inuénit eos omnia querelarum capita ex calumniis congeſſiſſe, nullóque iure contra Sueonum vitam, aut fortunas procedi poſſe. Quocirca cõtractis concione actoribus, oſtendit nequaquàm decere, vel expedire, vt innocentes ciues ad mortem, aut tormenta rapiantur, contra quos nulla legitima accuſatio hactenus fuerat inſtituta, quinpotius habenda eſſet Germanicæ nationis ratio, & honeſtas; ſimul'que perpendendum fuerit, quanta tragœdia ad poſteros tranſmitteretur, quando in huius terræ acta relatum iniretur, Teutones regnum iſtud beneuolentia incolarum adeptos, tanta, & tam crudeli innocentum ciuium cæde cruẽtaſſe. His, & ſimilibus verbis Teutones à Rege iuſtè obiurgati abierunt. Sed in nullo animi ſui propoſitum remittentes, cogitabant, etiam Diis, hominibus'que inuitis, eos, quos deſignauerant, penitus exterminare, etiam ſi ex eorum horrendo facinore non ſolùm Germania, ſed tota Europa, immò totus orbis ſempiternam execrandi operis infamiam contrahere debuiſſet.

Sueones impatientiſſimi ad iniurias verbales.

Origo odii inter Suecos & Teutones.

Albertus calumnias Teutonũ contra Suecos confictas reiicit.

Teutonum pertinax odium in Suecos.

CAP.

CAP. XVI.

INTEREA Albertus (vt diximus) infeliciter pugnans captiuatur: & Teutones ab eius terrore liberi, conceptam animo feritatem ad opus diu optatum deducere cogitantes, conuenticula frequentius coëgerunt, in quibus denuò colligati, intermiſſa aliquantulum cõuitia iterũ Sueonibus in conuiuiis, & triuiis obiiciebant. At Sueones futurum rati, vt poſt tot contumelias, & improperia, etiam extremam perniciem ab illis irrogatam aliquando paterentur: quocirca ſe mutua confœderatione confirmantes, ſtatuerunt ingratos aduenas à ſua Repub. penitus amouere. Sed non deerant eiſdem aduenis fraudes, & doli, quibus Sueonum ſimplicitati tunc, vt ſæpe anteà, illuderent. Enimuerò coram ciuium multitudine comparentes, ſe multis modis excuſabant, & poſt multa excuſationis verba iurabant, ſe nunquàm contra eos quicquam molituros, ſed périnde ac chariſſimis fratribus ſyncera fide cum eis conuerſaturos. Credidit Sueonum ſimplicitas, & armis depoſitis pepercit eis, à quibus mox crudeliter exterminanda erat. Quippe non longo pòſt tempore tres ex ciuibus nobiliores, Petrus Alandus, Albertus Carſen, & Bartollus Brhun, ab eis vincti, in arcem Stocholmenſem ſine omni iudicio præuio includuntur: clauéſque domorum, quibus eorũ theſauri includebantur, ab ipſorũ vxoribus violẽtius, quàm iuſtius eripiebantur. Quo comperto, iterum Sueones ad arma conſurgentes cum Teutonicis expoſtulant, cur præter morem, & contra leges patriæ, tam honeſti ciues, & nuſquam malè meriti, captiui eſſent. Sed eadem calliditate, qua prius, pacati, immò illuſi, à vindicanda libertate deſtiterunt. Tum Teutones vlterioris moræ impatientes, vix elapſo biduo, totam ſuam multitudinẽ tam ex arce, quæ ab Alberto eorum cuſtodiæ relicta fuerat, quàm ex ciuitatis angulis, nocturno tẽpore in arma cõtraxerũt, & ductu cuiuſdam Alphi Greueradh Sueones imparatos adoriuntur. Captiuantur ſine reſpectu boni ciues patriæ ſuæ amantiſſimi, & in arcem

Teutonum fœda vafricies in Suecos.

Sueonum ſimplicitati ſæpiſſimè illuditur ab externis.

Petrus Aaland Albertus Carsõ Bartollus Brhũ.

Sueones iterum cõtra cucullatos armantur, & ab eis illuduntur.

Teutonũ inenarrabilis perfidia in ſuos cõciues.

Alff Greueradh

Teutones Sueos ferris ligneis inhumaniſsimè mactant.

ſine vlla cauſa deducuntur. Deinde, vt eos exquiſitis tormentorum generibus crudeliſſimè dilaniarent, aptant ex ligno ſerras, quibus eorum præſtantiores ita vſque ad mortem tormentabant, vt magis ad horrorem tam crudelis facti ingemiſcere, quàm ſcribere queam.

CAP. XVII.

Teutones Suecones magno numero inhumaniſsimè comburunt.

HIS patratis, Alffus Greueradh cum præfecto arcis cõuénit, vt reliqui ciues ſub media noctis ſilẽtio ex arce per naues ad proximam inſulam Cheplingam portarentur: vbi primùm inſigni ludibrio, deinde grauiſſimis tormentis affecti, poſtremò viui in domo quadam incluſi, & vinculis alligati, ſuperiniecto igne cõbuſti fuerunt, maiore quidem numero, quàm auſus fuerim affirmare. Fuit hæc inſignis, & crudeliſſima clades optimis profectò ciuibus contra omnem rationem, & æquitatem, immò contra iuſiurandum, quod perditi aduenæ toties præſtiterant, irrogata, anno Chriſti MCCCLXXXIX.

An. 1389.

ipſa nocte, qua Chriſticolæ feſtum Corporis Chriſti celebrare conſueuerunt. In eadem autem hora, qua hæc fiebant, ſuboriebantur tot fulgura, tot coruſcationes, tot portentoſa tonitrua, tantáque inundatio pluuiarum, vt ipſa ciuitas Stocholmenſis mox ſubmergenda crederetur. Hæc enim erat ea calamitas, cuius meminiſſe videtur Albertus Crantzius in hunc modum ſcribens: Stocholm inſigne Suetiæ emporium, inſigni clade afficiebatur. Nam de cœlo fulmine tactum penè totum conflagrauit: perierunt incendio mille ſexcenti homines. Miſerabilius, quod ſequitur: Fœminæ, proles, & ſine numero puellæ, nauibus res ſuas inuexerunt cum paruulis: aderant quoque viri non pauci. Sed priuſquàm ſoluerent, ingruebat promiſcuum vulgus incendia declinans. Tanta itaque multitudine naues (quamuis maximæ) oppletæ fuerunt, vt omnis illa multitudo in ictu oculi ſubmergeretur. Res calamitoſa certè, & ſine exemplo, quando diuina maieſtas illam belluinam ſæuitiam contra innocentes perpetratam, tam

Teutones iram Dei apertè ꝑuocabant.

Albertus Crantzius de inſigni clade Stocholmenſi.

Deus innocentium mortem grauiter vindicat.

tam ſeueriter in eiuſdē ciuitatis reliquias vindicaret. Hinc ego vehementi,& iuſto dolore commotus ſuadeo, vt,qui ſecuri in ea ciuitate viuere velint, nullos prorſus aduenas in numerum ciuium admittant,niſi longa conſuetudine probatos, literíſque ſuorū Principū,& Magiſtratuū ex omni parte cōmendatos:caueántque ſummoperè, ne eos ad mercimonia tractanda permittant,quos Principes,vel Magiſtratus Germaniæ ob cōmiſſa ſcelera,vel magnitudinē alieni æris proſcripſerant. Attendant quoque eius incolæ,ne ſibi perſuadeant illa peccata leuipendēda eſſe,quæ noſtris annis in diuinam maieſtatem, & eius fideles miniſtros nimis audacter commiſerant. Temerariū quippe eſt, alienum ſeruum iudicare. Sed hæc alibi latius adducemus. Intereà verò cùm Sueones,& Gothi tam domi, quàm foris intolerabili aduerſitate laborarent,Margareta Noruegianorum,& Danorum Regina,nullam,aut certè tenuiſſimam opem, quam promiſerat,periclitantibus accommodabat, ſed omnia Danicis conſiliis ſubnixa diſſimulabat, futurum rata, vt Teutonicis, & Sueonibus mutua cæde conſumptis,ipſa nullo reſiſtente prædā ex faucibus vtriuſque partis eriperet,ereptámque quietius poſſideret.Nec ſua intentione decepta, imperium tandē ſupra eos mortuos aſſecuta eſt, quos viuos aggredi formidaſſet. Sunt enim quandoque ipſi Dani valde audaces in afflictos, & deſolatos, aduerſáque fortuna laborantes: quemadmodum in illa clade Stocholmiana, quam Chriſtiernus ſecundus anno Chriſti M D X X. peregit, latius explicare intendo.

Conſilium pro cōſeruāda Reipub. Stocholmenſi.

Stocholmenſes pœnitentiā agant de admiſſo Luteraniſmo.

Margareta incōmoda Sueorum diſſimulat.

Danorum ſuggillatio.

Chriſtierni ſecūdi crudelitas.

CAP. XVIII.

MARGARETA igitur Haquini Regis Noruegiæ relicta, quæ pridem Daniæ regnum poſt paterna fata Noruegiæ coniunxerat, tandem ad Suetici regni ſceptra (modo, quem nunc ſubiicio) peruenit. Quamuis enim ſpem habuerit, poſt captiuatum Albertum ad eius ſolium mox conſcendendi, tamen ſeruata eſt integra fides Alberto toto ſepten-

Margareta 136. Princeps in regno.

nio, quo captiuus detinebatur, donec à vinculis ſolutus Gothos, & Sueones à præſtitis ſacramentis (teſte Crantzio) abſoluit. Itaque abſoluti ab Alberti imperio Sueonum proceres, iterum deliberauerunt, an Margareta aſſumenda eſſet in Principē & Reginam. Multi profectò erant, qui eius aſſumptionē iuſtè damnates affirmabant, tam ipſam, quàm patrem eius Valdemarum nuſquā de Suetica Repub. bene meritos, ſed continuis inſidiis tam occultè, quàm manifeſtè eam ſemper impugnaſſe. Sed aderant plerique in ſenatu regni, quorum conſanguinei anteà ob ſeueritatem Alberti ad ipſam confugerant, eíque non ſecus ac Reginæ fidem ſuam obſtrinxerant: quorum præcipua opera effectum eſt, vt cedentibus melioribus conſiliariis, ipſa Sueonū, & Gothorū Regina deſignaretur, anno Chriſti MCCCXCV. qui ſeptimus erat ab Alberti captiuitate. Conditiones autem plurimæ, & magnæ, ac ſummè neceſſariæ in eius aſſūptione per Sueonum proceres adiectæ fuerunt, quas illa promptius ſigillis, & iuramentis confirmabat, quàm proponi poterant, aut nominari. Inter cætera autem cautum erat, ne publica regni officia, ſiue arces, & caſtella aliis, quàm in regno natis committerētur: neque Danos in cauſis Sueonum iudicandis præficere vellet, ſed Sueonum controuerſias Sueticorum procerum iudicio examinandas, & terminandas eſſe. Præterea nulla inſolita tributa, aut onera incolis imponenda, niſi regni Suetiæ ſenatu cōſentiente. Cæteráque omnia de patriis legibus, & conſuetudinibus obſeruandis ita iurauit, vt ſi effectus par iuramēto ſecutus fuiſſet, nunquàm Sueticæ Reipub. melius conſultum fuiſſet.

Sueonum controuerſia in eligenda Margareta.

An. 1395.

Margareta conditionibus fit regni Priceps.

CAP. XIX.

SED erant Dani, cum quibus Gothi, & Sueones negotium habebāt, vtpote homines, cum quibus à regnorum initio ſemper in controuerſia fuerant. Eorum nanque conſiliis Margareta in omnibus obſecuta, nihil prorſus efficere curauit, quod tam liberaliter, & magnificè promiſerat: ſed ſe talē apud Sueones (teſte Sueonum hiſtoria) exhibuit, vt putent eam apud inferos

Margareta cōſilio Danorū à pactis diſcedit.

ſempiterno

ſempiterno ſupplicio dignã, Dani verò ipſam ita venerentur, vt in numerum Dearum referendam affirment. Commiſit quidem à principio regni ſui arces, & caſtra, officiáque publica Sueticis hominibus moderanda, ſed cùm hi eius inexplebilem auaritiam exatiare nequirent, confeſtim amouentur, & Dani (qui pecuniæ per fas, & nefas congregandæ aptiſſimi erant) ſurrogantur: illis caſtra, illis præfecturæ, illis denique ciuitates, oppida, magiſtratus committuntur, nulla alia ratione, niſi quia eos nouerat grauiſſimos, & verſutiſſimos Suetici populi oſores, atque ob id magis idoneos, vt ipſum euiſcerarent, & dilaniarent. Inſolitorum onerum, & tributorum nullus erat finis: tamque ꝯtinuè, & importuniſſimè exigebãtur, quaſi in ſingulis totius regni gurguſtiis theſauri recõditi fuiſſent, aut inſtar pluuiæ pecunia de nubibus deſcẽdiſſet. Nullíque parti Reipub. interim vtiliter cõſulebatur, ſed perſuaſum videbatur Margaretæ quæſtoribus, quòd nihil aliud eſſet ſubiectos populos regere, quàm ab eis pecunias, & tributa extorquere. Inter cætera autem grauiſſima onera, certã pecuniæ ſummam pro qualibet cauda iumentorum extorſit. Deinde impoſito vno floreno pro quolibet foco, per vniuerſum regnum Suetiæ ingentem auri vim conflauit: ex cuius parte terram Gotlandiæ ab ordine Teutonicorum in Pruſſia redemit. Præterea eodem anno marcam vnam Stocholmenſem à quolibet coniugio ſine omni humanitatis reſpectu exegit. Cætera tributa, quæ ſingulis menſibus, & ſeptimanis extorquebantur, vix poterant numerari. Et hæc omnia ad releuandam Danorum auaritiam ex Suetia, & Gothia emittebantur. Nec viuos depauperaſſe contenta, etiam mortuorum teſtamenta irritans, ſe eorum fecit hæredem, quorum fortunas nũquàm in vno ſaltem teruncio adauxiſſet. Nam inter cæteros mortuos, quos ea violentia affecit, erat Henricus Archiepiſcopus Vpſalenſis, qui vix ſepulturæ traditus eſt, antequàm ingentem eius theſaurum, quem ad pia loca diſtribuerat, violenter, quamuis in Dania conſtituta eſſet, occupauit. Quo facto non tam defuncto Pontifici, quàm Chriſti pauperibus, quibus ea pecunia legata fuit, inſignem, immò impiam iniuriam irrogauit.

MARgareta à Suecis et Danis diuerſã æſtimationem ſequitur.

Dani Suecorum & Gothorum oſores.

Margaretæ auaritia iexplebilis.

Tributi nouum genus de qualibet cauda.

Tributũ aliud pro quolibet foco, quo redẽpta eſt Gotlandia.

Tributũ à quolibet cõiugio

Margareta nullum finem facit tributis.

Margareta Henricum Archiepiſcopum Vpſalenſem mortuũ ſpoliat.

CAP. XX.

Succos pœnitet Margaretam elegiſſe.

VIDENTES igitur Sueones ſe nihil feliciores fuiſſe in Danica muliere eligēda, quàm pridem in aſſumendo Alberto Teutonico, grauiter doluerũt vices ſuas, quòd nunquàm ad amiſſam libertatem reſpirare permitterētur. Quocirca Reginam ſupplices adeunt, rogántque quàm ſynceriè, vt fidelium ſubditorum ſuorum rationem habeat, cui étque ea efficaciter ſeruare, quæ à principio liberaliter, & magnificè promiſerat, literíſque, & iureiurando ſeſe ita obligauerat, vt contrarium moliri non poſſet ſine publico dedecore, & enormiter læſo Regiæ maieſtatis honore.

Sueci fruſtra apud Margaretã cõqueruntur de violatis pactis.

Próinde ſi quid eſſet in eiſdem literis, vel promiſſis hactenus omiſſum, emendetur, caſtráque, & oppida, ac ciuitates, & terræ, vt à Sueonum proceribus regantur, efficere dignetur. Sed erat in ea Regina admodum exilis modeſtia. Enimuerò tali reſpõſo generoſos proceres iuſtiſſima monentes excepit, vt apertè videretur iuſiurandum pro ioco habuiſſe.

Margareta iuſiurandum pro ioco habuiſſe videtur.

Inquit enim: Habetiſ'ne vos literas noſtras optimè ſcriptas, & obſignatas? Habemus, inquiunt. Et illa rurſus reſpõdit: Suadeo vobis, vt literas vobis datas diligenti cuſtodia obſeruetis: nos autem caſtra, ciuitates, & omnes regnorum noſtrorũ partes diligentius obſeruari faciemus. Quo reſponſo ſatis perpēdere potuerunt Suetiæ proceres, quid ſibi in reliquum tempus de Margaretæ regimine pollicerentur.

Principes violatis pactis fiunt prædones.

Quid enim aliud ſunt principes, & magiſtratus, poſtquàm iuſiurandum ſponte violauerint, aut pro ioco habuerint, quàm prædones, & ſuorum ſubditorum hoſtes? Quid enim aliud habent fideles ſubditi, quo ſuorum principum licentiam à maleficiis reprimãt, quàm iuſiurandum? quod poſtquàm prudentes viri violatum vident, volunt potius in perpetuo exilio, quàm in patria tam periculoſa manere.

Exilium tutius eſt omni exlege patria.

Próinde nihil dubito, quin plurimi, & eximii viri ſub ea Danica tempeſtate patriam exilio commutauerint, ſimiles illis effecti, qui peſtiferam auram declinantes, vitam à præſentiſſima morte eripiunt.

Margareta prouentus Sueticos hoſtibus regni cõtulit.

Intereà Margareta caſtella, & arces Sueticas nõ ſolùm alienigenis aſſignauit, ſed grauiſſimis Reipub. hoſtibus, qui nuper innocentes ciues Stocholmenſes tam incredibili

incredibili feritate combuſſerũt. Erant autem quatuor atrociſſimi piratæ, Sticho, Henricus, Albertus, Arnoldus, ex Magnopoli orti: qui paulò anteà omnia Sueonum, Gothorúmque litora, & portus deuaſtauerant, ferróque, & flamma, ac cædibus deſolauerant. His Margareta, périnde ac ſi pro ea pugnauiſſent, quatuor arces ſingillatim tradens, non erubuit ciuibus iniuriam, & eorum hoſtibus gratiam oſtendere.

Magnopolẽſes 4. inſignes piratæ.

CAP. XXI.

PRAETEREA Anglis, & Italis non ſolùm arces, ſed & publica officia adminiſtrãda commiſit. Iñ omnibus autem negotiis ſuos Danos ita præferebat, vt Teutones, & Gothi, ac Angli eorum comparatione abiecti, & viliſſimi putarentur. Quidam tamẽ equeſtris ordinis vir Abraham Broderi natione Suecus, tantum ab ea dilectus erat, vt illi arces, & terras, quas optaret, cõtinuò permitteret. Sacerdotiúmqꝫ prouentibus amplum ſub eius nomine in eccleſia Roſchildẽſi inſtituit, quod præbendam Abrahæ appellari iuſſit. Nec deſunt teſtimonia, quibus oſtenditur, ipſam fuiſſe ſatis benigno animo erga eccleſiam Suecanam, quam prouentibus, & priuilegiis auxit, & ampliauit: ea tamen gratia poſteà à proceribus regni Suetiæ odio Danici nominis caſſata fuit, & penitus ſublata. Eſt enim apud Sueones lex, & conſuetudo, quæ tyrannorùm geſta publico ſenatus edicto irrita, & inanĩa decerni iubet, vt tyranni ea lege reprimantur, ne quid temerè contra leges, & inſtituta maiorum conſtituant, quod poſteà cùm dedecore conſtituentium fuerit abrogandum. Sed quæ lex, quis timor, quæ verecundia ſatis eſſe poteſt, ad ſuperandam audaciam tyrãnorũ? Próinde Sueones, cùm omnia iuſta, & honeſta media apud Reginam fruſtra attentaſſent, ad nouiſſima conſilia animum applicantes, cœperunt ſe mutuis exhortationibus ad recuperandam libertatem confortare: iam'que in proximo erat, vt ad arma, & ciuilia bella ex omnibus Sueonum, & Gothorum angulis conſurgeretur. Quo comperto Dani, qui in præcipuo Margaretæ conſilio verſabantur, ſuadent, vt ipſa confeſtim mu-

Angli in Suetia militantes.
Itali in Suetia militant.

Abraham Broderi.

Abrahæ præbẽda Roſchildię

Tyrannorũ geſta per ſucceſſores abrogari ſolent.

Sueci contra tyrannide Margaretæ inſurgunt.

Dani docent Margaretam uerba Suecis dare.

tato animi ſui inſtituto, contractis in concionem Sueonum proceribus, omnia feliciora polliceatur, caſtra optioni eorum exponat, nec quicquam in conditionibus ſuæ aſſumptionis appoſitum eſſet, quod ipſa nollet promptiſſimo effectui mancipare: & ſi vnquam didicit verba dare, tunc præcipuè ſeſe ad illud ſtudium accõmodaret, vt bene perſuaſi abſcedãt, puténtque ſe omnia ex voto aſſecutos fuiſſe. Paruit prudens Regina conſiliariis prudentiora, quàm efficaciora conſilia afferentibus: nec minora, quàm ab eis audiuerat, præſentibus Sueonum ſenatoribus proponens inquit: Conſyderamus, viri nobiles, hoc noſtrũ imperium vobis admodum graue videri, eſſéque in animis veſtris firmiter conſtitutum, aliquid in nos moliri velle, vt vobis, & Reipub. veſtræ melius, vtiliúſque conſulere valeatis. Statuimus igitur etiam nos nequaquàm velle vobis moleſtiam aliquam inferre, ſed terras, caſtra, villas, oppida, ciuitates, totũ denique regnum vobis relinquere, atque in noſtram Daniam, vnde nobis origo eſt, remeare. Verùm quia ſine Rege ſubſiſtere nequeatis, cogitauimus ad ſummũ Reipub. veſtræ decorẽ, vtilitatémque ſpectare, vt noſtrum ex ſorore nepotem Ericum Pomeraniæ ducem, in Regem veſtrum aſſumatis. Is enim in adoleſcentiæ ſuæ annis conſtitutus, apud vos educari, moribúſque veſtris aſſuefieri, atque vobiſcum périnde ac cum fratribus ſuis conuerſari poſſit. Et ita hæc patria in ſuam priſtinam libertatem ſine cæde, & ſanguine facilius reſtituatur. Nos enim omnia iſta pro veſtræ Reipub. ſalute magis, quàm pro noſtra vtilitate meditamur, temporáque docebunt, nos iſtis conſiliis noſtris veſtræ libertati ſummoperè conſulere voluiſſe.

Margareta ad Suecorum petita reſpondet

Margareta Ericum Pomeraniæ ducem eligendum proponit.

CAP. XXII.

Suecones belli propoſitum remittunt.

HIS igitur auditis, ipſi proceres, etſi propoſitum ab armis aſſumendis reuocarent, attamen de conſenſu in nouellum Regem præſtãdo plurimum perplexi, planè ignorabant, quomodo ſe à tam intricato negotio prudentius, meliúſque expedirent. Volebant quidem Reginam (quam putabant aliud loqui, & aliud intendere) à ſuis ceruicibus amotam eſſe,

non

nõ tam propter ipſã, quàm propter eius ↄſiliarios ex Dania adductos, quos putabãt ex inueterato odio omnia ad Sueonum deſolationem cõſulere, & meditari. Volebãt præterea aliũ quęuis rerum ſtatum, quàm præſentem, à quo ſibi nullum libertatis veſtigiũ poterãt polliceri. Volebãt denique liberiorẽ eligẽdi Regis facultatẽ ſibi permitti: ſed erãt tunc, queadmodum nũc, nõnulli in regni Suetiæ ſenatu, ex cõmixto Suetico, & Danico ſãguine procreati, qui vel ob Danicam affinitatẽ, vel ob hæreditaria bona apud Danos ſituata, in Danicæ factionis partẽ facilius trahebantur, ſecúmque alios, qui ex præteritis futura colligere neſciebant, aut nõ curabãt, attraxerunt. Itaque factus eſt numerus ſenatorum rectius ſentientium longè minor, quàm rei, de qua conſulebatur, magnitudo requirebat. Quod cùm Henricus Archiepiſcopus Vpſalenſis attenderet, Futurum eſt, inquit, ô generoſi proceres, vt hæc noſtra pernicioſa controuerſia nos, & vniuerſum regnum miſerabili, & diuturnæ ſeruituti exponat. Sed quid curarent illi de publica incolarũ ſalute, qui ſolã ſolius corporis ſui curã agere didicerunt? Iam enim maior nobilium ſenatorum pars, contempta Pontificum, & cæterorum procerũ autoritate, cum Regina in aſſumendo Erico Pomerano cõſenſerat: immò non ſolùm Pontificum, ſed diuinæ legis autoritatem apertè contempſiſſe videbatur, qua dictum eſt Domino ad ipſum Moſen: Non poteris alterius gentis hominem Regem facere. Cui præcepto per nos etiam ſuperius adducto, ſi Gothi, & Sueones hactenus diligentius paruiſſent, nequaquàm in tot pericula ſeipſos, poſteróſque ſuos præcipitaſſẽt, neque poſt Caligulas, tot Nerones, Domitianos tam temerè elegiſſent. Quis enim tã ſtupidæ, tam'que excæcatæ mẽtis eſt? vt credat Danos, vel Teutones, ſiue alios quoſcunque alienæ nationis principes ad Suetici regni ſceptra aſpirare, vt præcipuam intẽtionem habeant erga illius Reipub. vtilitatem. Quinimmò de augẽda regni felicitate, & gloria, de erigendis ciuitatibus, de muniendis portubus, de inſtruendis populis, & ſimilibus Regum officiis, ſemper fuerat vltima quæſtio: at circa inexhauſtas metallorum fodinas, circa augenda tributa, circa coaceruãdas pecunias, circa extenuandas ciuium, & incolarum fortunas, ne vnquam ſeruitutis iugum abiicere poſſint, præcipua Principum cura verſari videtur. Sed de his alibi ſermo latior habebitur.

Margin notes:

Margareta odium Suecorũ propter Danos incidit.

Sueci Danicati pernicioſi sũt in patria.

Hẽricus Archiepũs Vpſalen. diſſuadet Erici Pomerani electionem.

Præceptum Domini de non eligendo Rege alienigena.

Alienigenę Reges ob ſuam, nõ regni vtilitatẽ præfici ambiunt.

IO. MAGNI

GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM SVEONVMQVE

Liber Vigeſimuſſecundus.

CAP. I.

Ericus Pomeranus 137. Rex internus.

ERICVS EX POMERANIAE ducibus, & Margaretæ ex ſorore nepos (vt dicere cœpimus) Gothorum, & Sueonum Rex ab his, qui plus Margaretam, quàm publicam patriæ felicitatem curabant, electus eſt. Huic omnes patriæ noſtræ hiſtoriæ inter ſeueriores Principes, quos vnquam pertulit, locum aſſignant. Siquidem anno Chriſti M C C C X C V I. corona Regia inſignitus, vario fortunæ euentu, & multiplici ſubditorum incõmodo, totis quadraginta tribus annis regnauit, donec ab omnibus Aquilonaribus regnis ob ſuam, ſuorúmque tyrannidẽ, vno impetu excluſus, ad paternã domum (in qua conſenuit) remearet. Incidit eius coronatio in præſignato anno ad diem vigeſimumſecundum mẽſis Iulii, ſub Pontificatu Henrici Archiepiſcopi Vpſalenſis: in cuius manibus grauiſſima præſtitit iuramẽta, quæ à Chriſtianis Regibus ab antiquiſſimo tempore præſtari conſueuerunt: videlicet, vt fidem Chriſtianam fideliter, firmiterque ſeruaret, atque ab omnibus ſuis ſubditis integrè faceret obſeruari. Præterea Pontificum, ſacerdotúmque autoritatem, & libertatem in nullo violaret: nec ſe in iura eccleſiaſtica

Erici coronatio anno Chriſti 1396. per Hẽricum Archiepiſcopum Vpſalenſem.

Erici iuramenta in ſua coronatione.

ſtica quocunque modo implicaret,ſed ius ſuum vnicuique tribuens,nihil Regium eſſe putaret,niſi quod iuſti, & æqui rationem haberet. Prouideret quoque ex indigenis viros ſapientes,& timentes Deum,in quibus eſſet veritatis amor, & auaritiæ odium,atque ex eis iudices populi conſtitueret: nullis inſolitis tributis,aut exactionibus ſubiectos populos oneraret: bella in vicina, aut remota regna, niſi grauibus iniuriis coactus, non transferret: neque ea ſine ſenatus conſenſu,dum pax nullo alio modo haberi poſſet, exequeretur: aliáque quàm plurima iuramenta præſtitit,quæ ſi effectui mancipaſſet,modò apud Deũ, & homines gloriam haberet immortalem. Coniugem autem duxit Philippam illuſtriſſimi Anglorum Regis filiam:quæ tandem ſolutos mariti mores peroſa, monaſticæ ſolitudini in monaſterio S. Birgittæ in Vaſteno ſe totã mancipauit, atque in eo vitæ genere ibidem conſenuit,& ſepelitur. Intereà currente anno Chriſti M C C C C X I I. Margareta omnium Aquilonarium regnorum Regina,poſt conſtitutam cum Holſatis pacem, cùm ad Daniam nauigaret,contracta ex marino fœtore nauſea, antequàm ex naui egrederetur,occubuit. Poſt cuius fata, hic Ericus Sueonum, Gothorúmque Rex,Noruegiam, Daniámque ſuæ poteſtati ſubiecit. Sed quid profuit Principi multis viſtis ſubiecto,multa ſibi ſubiecisse regna? Quippe (vt Sueticæ hiſtoriæ tradunt)ſolutis,& vanis moribus deditus,parum rectè de Chriſtiana fide ſentire videbatur:erátque admodum promptus ad hæreſes,& ſchiſmata,parui pendens ſe à Catholicæ Eccleſiæ vnitate ſeparari. Próinde omnia illa, quæ prius per diuinũ numẽ iurauerat, nõ ſolùm nihil curare,ſed penitus contẽnere cœpit,factus ſimilior duris tyrannis, quàm Regibus modeſtia, & benignitate conſpicuis. Prima ſiquidem audacia in inuiolabilem cleri libertatem ferebatur. Quicquid enim libertatis, aut priuilegiorum ipſe clerus à diuina lege, aut humano iure, vel publico Chriſtianæ Eccleſiæ conſenſu, ſiue Principum, ac Regum indulto habebat,id vel caſſauit,vel ad ſuum modũ interpretatum tenuiter obſeruauit. Quod cùm proceribus regnorum pergratum eſſe videret, immò cùm nonnulli eorum ipſum ad cleri perſecutionem multis perſuaſionibus inducerẽt, ad ſuos conſiliarios conuerſus: Bene (inquit) habet, quòd hi Suetici homines ſeſe mutuis odiis inſectantur: quibus ſi mu-

Philippa filia Regis Angliæ Erici coniux.

An. 1412.

Margaretæ Reginæ mors.

Ericus à Chriſtianis moribus alienus.

Ericus cleri perſecutor.

Sueonum proceres imprudẽter perſuadẽt Erico oppſitio nem cleri.

Sueonum inter ſe odium perniciosum.

tuus amor ineſſet, forſan difficile negotium nobis aliquando generarent.

CAP. II.

Ericus poſt oppreſſum clerũ militiam opprimẽdam aggreditur.

POSTQVAM igitur Eccleſiæ autoritatẽ in ordinẽ redegit, conſilia apud ſuos diſquirebat, quibus etiã proceres, totámque regnorũ ſuorũ nobilitatẽ vel exterminaret, vel omnino extenuaret, ne qua illi ad rebellionẽ facultas relinqueretur. Próinde ſuſcitatis hinc inde, præſertim apud Holſatos, & Teutones, maximis bellorum occaſionibus, effecit, vt omnes equeſtris ordinis viri ſuis propriis ſtipendiis continuè, & abſque vlla excuſatione militarent, eáque militia nullo tempore interpolata, ad extremam inopiam redigerentur. Neque enim arces, aut præfecturæ, immò nec vicus, aut villa aliqua Sueticis proceribus pro ſuſtinendis militiæ oneribus aſſignabatur, ſed ſuis prædiis, & poſſeſſionibus venditis, vel impigneratis, prius ſibiipſis, & liberis ſuis perniciem afferre, quàm hoſtibus bellum inferre cogebantur. Sed & coloni eorum interim, cùm ipſi in longinqua militia occuparentur, damnáque, & captiuitates paterẽtur, nihil minus à Regiis præfectis domi vexabantur, adeò vt ſæpe ob intolerabilia onera, quæ eis ſine intermiſſione imponebantur, prædia deſolata relinquere cõpellerentur. Nec raró accidit ipſos nobiles in tot importunis bellis captiuari. Sed cùm nulla captiuitatis eorũ ratio apud Regẽ haberetur, in duriſſimis vinculis conſenuerunt, & tandem ſine omni ſpe conſolationis, in alienis terris occubuerunt. Qui verò propria induſtria, vel pecunia ſe ab hoſtium captiuitate abſoluerunt, nec obolum quidem à Regio fiſco, quo perpeſſæ captiuitatis expenſas ſoluerẽt, impetrare potuerunt. Immò non raró Ericus dolere videbatur, quòd à carcere, & vinculis ſalui, ac liberi rediiſſent, quorũ libertatẽ ſibi inſidioſam exiſtimabat. Narrat quidem hiſtoria Suetica, ipſum aliquando trecentos nobiles & militares viros, grauiſſimo præcepto impuliſſe, vt inſurgente ſæuiſſima, atque perhorrenda tempeſtate, ſe in naues confeſtim conferrent, & in quempiam locum ſubitò nauigarent. Tum ex eis quidam cæteris

Sueticæ nobilitatis conditio ſub Erico Pomerano miſertima.

Erici horrenda barbaries in nobiles.

teris audacior dixiſſe fertur: Vrges nos, ô Rex, ad indubitatam mortem: attamẽ vt intelligas nos pro te mortem ſubire paratos, paremus duriſſimis præceptis tuis, mox morituri: tu autẽ miſerere coniugum, & liberorum noſtrorum, à quibus tua iuſſione auellimur. His ore omnium dictis, vela ventis committuntur, & ſubita tempeſtate obruti, omnes pariter in ipſo portu ſubmerguntur. Res profectò incredibilis eſſet, niſi à ſanctis, & integerrimis viris in hiſtoricam veritatem relata eſſet. Sed nunquid nobilium procerum coniuges, aut liberi, tot charis parentibus orbati, à Regia clementia aliquid gratiæ, aut conſolationis reportârint? Nihil profectò, præter duriorem, atque intolerabilem ſeruitutem: de qua magis obſtupeſcere, quàm ſcribere poſſum. Scribam tamen modeſtius quoad potero, ne ſola Roma ſuos Tarquinios, aut Sicilia ſuos Dionyſios, vel AEgyptus ſuos Ptolemæos habuiſſe videatur.

Nobiliũ Sueonum ſubmerſio ad præceptum Erici.

Tyranni in Suetia.

CAP. III.

SIQVIDEM poſtquàm bellũ Holſaticũ, ſiue Teutonicum, maiore ſubditorũ, quàm hoſtium ſtrage peregerat, ciuitates Vandalicas temerè ad arma prouocauit, nulla alia ratione (vt putabatur) adductus, quàm quòd ſuos fideles ſubditos ita aſſiduè opprimeret, ne contra inuectæ tyrannidis iniuriam ſaltẽ mutire auderent. Quo facto palàm oſtendit, ſe malle miſeris, & ad extremam inopiã redactis, quàm potentibus, & felicibus ciuibus imperare. Quod etiã ſatis oſtẽditur per illa intolerabilia tributa, quæ Suecis, & Gothis continuè imponebat, nihil prorſus à priorũ tyrãnorũ inſtituto diſcedẽs, qui ob inexhauſtas metallorũ effoſſiones, quæ in mõtibus Sueonũ inueniũtur, putant, etiam infimæ ſortis homines argento, & metallis vndique circũſeptos, nec poſſe tot onera, vel tributa eis imponi, quin plura, & maiora ſufferre poſſent. Quocirca ſæpe mecũ cogito, ipſam vicinam Daniam, ob ſuarum fortunarum tenuitatẽ, vel mediocritatẽ, longè felicius ſub tyrãnis viuere, quàm Sueonũ regnũ, quod ob diuitiarũ abũdantiã ſæpius, & acrius ab illis impugnatur. Certũ quippe eſt, felicia regna bellis aſſiduis vexari, quando minus opulenta ob ſoli infelicitatem contemnuntur. Sed hoc rurſus euenire ſolet, quòd fœcundiora regna negligẽtes, ſterilia

Ericus bellũ in ciuitates Vandalicas prouocat.

Argentum Sueticum tyrãnos prouocat.

Regna felicia à tyrannis opprimuntur.

Suecorũ & Danorum diuerſa ſtudia.

verò aſtutos homines producant. Quo fit, vt Dani ingeniis, Sueones diuitiis confidant: Dani aſtutia, Sueones, ſiue Gothi potentia pugnent: Dani multiloquio, Gothi taciturnitate res arduas aggrediantur.

Danorum aſtutia.

Et ſi vnquam Danica aſtutia Sueticã credulitatem ſuperauerit, profectò huius Erici tempore id veriſſimè accidit. Maxima ſiquidem importunitate Dani, qui in cõſilio Erici frequentius verſabantur, ipſum induxerunt, vt continuis tributis Suetiã ad inopiam redigeret, præfati, facilius eſſe terram inopem regere, quàm opulentã.

Ericus Danorũ conſilio fit tyrannus.

Credidit Ericus aſtutius, quàm vtilius ſuadẽtibus, duriſſimóſque ex Dania quæſtores, & præfectos elegit, quorum opera omnẽ pecuniam à Suetia ita corraſit, & in Daniam tranſtulit, vt nec teruncius in toto regno aliâs locupletiſſimo inueniretur. Et nihilominus Sueonum proceres continuè (vt diximus) pro ſuo Rege naualem, & longinquam militiam exercentes, durius domi à Regiis præfectis, quàm foris à crudelibus hoſtibus vexabantur: id'que Dani prætextu fidelis erga Regem obſequii peregerunt, cùm tamen graui admodum odio in ipſum ferrentur, vellent'que eum à Sueonibus ad iracũdiam prouocatis expugnari, & à ceruicibus omnium regnorũ magis Suetica, quàm Danica ope amoueri.

Danorum artes.

CAP. IIII.

INTER cæteros autem ſanguinarios, & auaros præfectos, quos Ericus euiſcerandæ Suetiæ præfecerat, erat quidam Danus Iuſſe Ericſen. Is ſuper Dalacarlorum regionẽ conſtitutus, tam crudelem ſe in omnibus exhibuit, vt putarẽtur omnes omniũ malignorũ tyrannorũ ſpiritus, qui vnquã anteà fuerãt, in hunc perditiſſimũ nebulonẽ cõfluxiſſe.

Iuſſe Ericſen Danus crudelis carnifex.

Narrat Cicero crudelẽ Verrẽ fumo ex putridis lignis educto, vnũ hominẽ innoxiũ perdidiſſe: at hic Iuſſo eiuſdẽ malignitatis ſpiritu obſeſſus, nõ vnũ innocentẽ, ſed ex Dalacarliæ incolis ſine numero innocẽtiſſimos fumo ſuſpẽſos occidit. Quo peracto, ne nõ ſatis ingenioſus carnifex in exquirendis nouis tormẽtorum generibus videretur, vxores maritorũ tam crudeliter occiſorũ, in loca iumentorum trahendis aratris applicare non erubuit: immò inter primas delicias duxit, videre, & audire eas inter tantas anguſtias fœtus ex ſe mortuos abiicere, & rurſus aratro apponi, donec

Danicæ crudelitatis tormenta inaudita i Suecos, & Teutones.

donec mortuæ, aut ſemianimes collaberentur. Poſſent hîc complura,& horribiliora eiuſdē Danicæ tyrannidis facinora in medium adduci, quæ tunc non ſolùm per illum Iuſſonem, ſed per omnes Regios præfectos committebātur: ſed nolo meos Suecones tam ingenti dolore, & Danos tam enormi lætitia afficere. At diceres: Abſit Danos eſſe tantæ feritatis, vt de tam belluina crudelitate aliquam lætitiā concipiant. Deberet quidem non modò ab eis, ſed ab omni homine procul eſſe tanta ſeueritas: ſed ſi eorum Saxonicam hiſtoriam (quæ videtur in ſuggillationem omnium gentiū compoſita) inſpexeris, videbis atrociora ibi cōſcripta, de quibus forſan multi eorum ſibi plus nimio applaudunt. Inter cætera autem videbis Pomeranos olim à Danis comprehenſos,& crudeliſſima morte ita conſumptos, vt Dani eos, reuinctis poſt terga manibus, primùm palis affigerent, deinde ventrium caua cultro rimati, nudatis extis, primáque viſcerum parte protracta, cætera ſtipitibus explicarent: nec antè ſupplicium remiſerunt, quàm tortos, extis funditus aluo egeſtis, ſpiritum profundere coëgiſſent. Præterea videbis Frotonem eius nominis quartum Danorum Regem, adeò inſolenter Saxonibus imperaſſe, vt pro quolibet membro indicem ſeruitutis ſtipem quotannis pendere cogerentur. Nec mitior erat Iarmericus in Teutones, quorū quadraginta principes captos, applicatis totidem lupis, laqueo adegit: deinde reliquos eorū optimates, primò tibias loris traiectos, moxque immaniū taurorū vngulis alligatos, moloſsíſque inceſſentibus raptim in cœnum, voragineſque pertractos, lachrymabili ſpectaculo conſumpſit. Sed nolo diutius in re omnibus expoſita, & notiſſima immorari: hoc dixiſſe contentus, quòd fortaſſe Danicæ Reipub. conducibilius fuiſſet, Saxonis libros in anguſtis latuiſſe, donec pari ingenio, quo primùm ſcripti erant, ante omnium ora deueniſſent. Quippe non leue negotium ex eorū cōtextu (ni fallor) aliquādo in eam ipſam Danicā Rempub. generari poſſit. Nulli enim generoſi animi homines libēter patiūtur ſe contemni, & improperiis tam liberè affici. Sed nūc de his ſatis: ad Iuſſonē Danū tyrannum reuertar: cuius inhumanā feritatē quicunque attenderit, nihil mirabitur, ſi ego, vel alius quiſpiā, vices afflictæ patriæ meæ turbatiore animo cōmemorauero. Si enim originē, & incremēta ſepiternæ diſcordiæ inter potē Diſcordia perpetua iter Gothos, & Danos.

Conſiliarii tyrãnorum peſſimi.

Dalacarli ad libertatem aſpirant.

ſes nationes Gothorum,& Danorum inquiſiuerimus, deprehẽdemus profectò nullos in cauſa eſſe, niſi tam inhumanos Regũ conſiliarios, & præfectos, in quibus de congreganda pecunia ſũmmũ ſtudiũ habetur, de honore verò nulla penitus cura inuenitur. Quocirca Dalacarli,poſtquàm totis triginta annis tam huius Iuſſonis,quàm aliorum ſimilium ſanguinariorum præda fuiſſent,cõſilium à ſuis ſacerdotibus acceperũt,vt toto corde diuinam opem implorarent. Tandem propitiata diuinitas, quæ filios Iſraël à Pharaone duriſſimè oppreſſos liberauit, etiã Chriſtianam plebem ſuam à iugo intolerabilis ſeruitutis eripuit.

CAP. V.

Engilbertus publicæ libertatis aſſertor.

ERAT eo tempore in Dalacarlorũ regione Engilbertus quidam mediocri nobilitate cõſpicuus,vtpote libertino patre natus. Hic veluti alter Moſes, ſe non ſemel, aut bis,ſed ſæpius coram indurato Rege pro populo Dalacarlorum magnis periculis expoſuit. Et tandem à facie Erici perinde ac Moſes à cõſpectu Pharaonis eiectus,magna,& memorabilia prælia contra omnes tyrannos,qui libertatem patriæ euerterant, feliciter, & ſumma omniũ admiratione peregit. Cùm enim videret Chriſtianum populum durius à tyrannis tractari, quàm ſi fuiſſet de lapide emptus, aut in terram hoſtilem tranſportatus, humana compaſſione ductus, ſecum conſtituit pro libertate patriæ, & ciuium mori velle. Itaque multo, & difficili itinere ſe à Dalacarlorum regione ad Regem cõtulit,eíque ſine formidine omnes afflicti populi calamitates exponens,oſtẽdit, quomodo ille Iuſſo Danus, euerſa iuſtitia, ſeueriter atque inhumanè regnaret, nec aliquod diſcrimen inter fas, & nefas duceret, immò tam importunum omnis innocentiæ perſecutorem ſe palàm exhiberet, vt ſubiecti populi ſecuriorem vitam ſub publico hoſte, aut inter ſæuiſſima bella ſeſe agere poſſe putarent. In primis ſiquidẽ inſolẽter,indomitéque ſe geſſit,vt cõſtupratis aliorũ nuptis,ac filiabus,proſcripſiſſe pudicitiã, atq; in proſtibula relegaſſe videretur, corruptiſque matronarũ fulcris, ne toris quidem

Moriendum ꝑ libertate patriæ.

Engilbertus de tyrannide Iuſſonis queritur.

quidem virginalibus abſtineret. Præterea omnium ſubditorũ ſortunis ita inſidiaretur, vt non ad regendam, ſed deprædandam patriam poſitus crederetur, immò poſt direptas omnium fortunas, vitam, ac ſalutem omnium ad extrema pericula expeteret. Iam'que quàm plurimos optimos ciues fumo, flamma, gladio ad vltima fata perduxerat, apertè oſtendens, ſe totã patriã in ſolitudinẽ redigere velle. Próinde ſupplicãt Regiæ clementiæ omnes eius regionis incolæ, vt tam furioſus tyrãnus quantocyus ab eorũ ceruicibus amoueatur, dignámque tam enormibus factis mercedem accipiat. His ab Engilberto animoſius, quàm efficacius propoſitis, Ericus ad tam graues ciuiũ ſuorum querelas verba dediſſe contentus, iuſſit, vt Engilbertus, cæteríque Dalacarli bono animo eſſent, nec dubitarent, quin propediem viſuri eſſent crudelem illum ſanguinarium aliquo ſingulari, & horrendo mortis genere conſumptum. Sed quàm longè illa verba à Regio corde diſtabant, ſatis ex literis Regis, quas Engilbertus ad ſenatum Sueonum reportauit, apparebat. Scripſit quidem Ericus, ſe Engilberti, & Dalacarlorum querelas audiuiſſe: próinde curaret ſenatus eam controuerſiam ita examinare, vt Iuſſo Danus in ſuo officio conſeruaretur. Paruit ſenatus Regio mandato, & ferocem præfecti animũ magis precibus, & muneribus, quàm præcepto Regio mitigauit. Ad eã enim infelicitatem tunc res Suetica corruerat, vt, nullo exiſtẽte iuris remedio, cogerentur iniuriam paſſi, gratiam, & miſericordiam à ſuis calumniatoribus poſtulare: quemadmodum aliquando mihi euénit, qui Goſtaui Regis præfectos, ne me, & clerum meum iniuriis obruerẽt, datis muneribus mitigare cogebar. Sed de illa tragœdia alibi latius.

Ericus Engilberto verba dedit.

CAP. VI.

IVSSO autem, poſtquàm ſibi paululum ab illa tyrãnica rabie temperaſſet, ad priſtinos mores, immò longè crudeliores reuerſus, non iam ſe hominem, ſed immanem, & furioſam harpyiã vbique exhibuit, ita vt in quancũque domũ vẽturus putaretur, mox omnes inhabitatores confeſtim fugerent, &

Iuſſo denuò fit tyrannus peſſimus.

à ſyluarum latebris ſalutem mutuarent. Ipſe verò vacuas domos ingreſſus, omnia, quæ in eis inuénit, deuaſtauit, & penitus deſtruxit, atque incēdio conſumpſit, vt omnibus modis ſe Danum eſſe monſtraret. Quibus viſis Engilbertus iterum ſe ad Ericum celerius quò poterat contulit, & audacius, quàm vnquam prius, miſeriam ſuæ gentis exponit. Sed ſurdo fabulam narrans, nihil effecit, niſi quòd poſt multam ſolicitudinē, quam pro aſſequenda iuſtitia impenderat, à conſpectu irati Regis eiectus audiret, ſibi extrema quæque comminari, ſi amplius redire tentauerit. Sed vt erat corpore paruo, ita animo imperterrito, atque conſtanti, ſubmurmurans inquit: Aliquando reuertar. Videntes igitur Dalacarli penitus induratum eſſe cor Regis Erici, nec aliquod eſſe humanitatis veſtigium, quo poſſet ad aliquam clementiam inclinari, ſtatuerunt potius honeſtè moriendum eſſe, quàm turpiſſimæ ſeruituti diutius ſuccumbendū. Quocirca Engilbertum in Principem erigentes, vnanimiter decreuerunt, non ſolùm illum Iuſſonem, ſed omnes alios eiuſdem crudelitatis miniſtros à toto regno amouere: decretóque ſuo ſtatim ſatisfeciſſent, niſi quidam ſenatorii ordinis viri, cōperta illorum voluntate, ſeſe quantocyus inter Regem & eos, arbitros obtuliſſent: quorum interuētu & prudentia, Dalacarli iterum pacati, ad propria redierunt, palàm affirmātes, ſe nequaquàm in Regiam dignitatem inſurgere velle, ſed id ſolùm totis viribus conari, vt Ericus ſuos præfectos à tyrannica violentia ad modeſtiam reuocaret. Sed cùm viderent animum Regis ita in ſuo propoſito firmatū, vt putaretur prius omnia regna, quàm tyrannicos mores deponere velle, non vltrà expectandum rati, ſed inſuperabili multitudine egreſſi, primo impetu impium illum carnificem Iuſſonem Danum in arce Aroſienſi adoriūtur: qui mox more tyrannorum, ex rugiente leone fugax lepus effectus, in ſola fuga ſalutis ſuæ remediū ponens, ad ſuam Daniā quàm celerrimo curſu aduolauit. A quā tandem reuerſus, & à ruſticis prope Vaſtenum comprehēſus, admota ſecuri diſſectus eſt. Cæteríque tyranni hinc inde per Gothorum, & Sueonum terras diſperſi, audita Dalacarlorum potentia, & firmo ad recuperandam libertatem propoſito, nequaquàm auſi ſunt contra eos arma præparare. Non enim ad præliandum, ſed ad prædandum docti erant. Itaque intra arces ſe claudentes, ancipitem

Engilbertus iterum in Daniā ad Ericum properat.

Engilbertus à Dalacarlis princeps eligitur.

Dalacarlorū egreſsio contra Danos.

Erici in tyrannide pertinacia.

Dalacarlorū egreſsio ſecunda.

Tyranni timidi

Iuſſo occiſus.

belli euentũ pauidi expectabant: nec erat difficile ipſos ab iner= mibus agricolis ſuperari, & ſub iugũ mitti, qui enormiũ ſcele= rum ſuorum conſcii, nequaquàm dubitabant, ſe iuſto Dei iu= dicio, ob diu perpetratam ſæuitiam, confeſtim exterminãdos.

Mala conſcientia graue tormentum.

CAP. VII.

ENIMVERO ipſe Engilbertus tam po= tens, & formidabilis repentè euaſit, vt omni= bus regni ſenatoribus, & proceribus manda= uerit arma in quoſcunque tyrannos aſſume= re, præfatus, ſe nihil aliud, quàm patriæ liber= tatem optare: cuius violatores ita violare, aut reprimere intenderet, vt futuris ſeculis com= pertum fieret, maximos tyrannos maxima ſuſtinuiſſe ſupplicia, nec omnino gratis Chriſtianos populos tot iniuriis, atque lu= dibriis affeciſſe. Reſpondit verborum magnitudini operum magnitudo. Pluribus nanque ex ſenatu regni in ſuam ſenten= tiam clàm adductis, tam potenter, & feliciter pugnauit, vt pau= corum dierum numero pluſquàm triginta arces natura, arte, & præſidiario milite ſatis munitas expugnauerit, tyrannóſque, à quibus occupatæ fuerant, vel occiderit, vel proſcripſerit. Inte= reà verò cùm ei pugnanti omnia feliciter, & pro voto ſuccede= rent, accidit ſenatum vtriuſque regni, Sueonum & Gothorum, apud Oſtrogothos in oppido Vaſtenenſi conuocari: ad quem locum accedens Engilbertus, cœpit vniuerſos & ſingulos pro= ceres diligenter adhortari, vt vices deſolatæ patriæ doleant, vt innocentium ciuium calamitates perpendant, vt iniquas ty= rannorum leges abrogent, vt tam fœdam, indignámque ſerui= tutem amoueant, libertatémque nimis diu amiſſam reſtituant. Cui Canutus Lincopenſis eccleſiæ Pontifex, qui tunc, abſente Olauo Archiepiſcopo Vpſalenſi, in ſenatu præſidebat, tam ſuo, quàm cæterorum Pontificum, & procerum nomine reſpondẽs, inquit: Honeſtum quidem, & pium negotium eſt, ô Engil= berte, patriam à ſeruitute, innocentiam ab oppreſſoribus, in= colas ab iniuriis liberare: attamen iuſiurandum violare, fidem Regi præſtitam infringere, crimen læſæ maieſtatis incidere, in= ter turpia facinora ſemper fuerat reputatum. Próinde conſtan=

Engilbertus ſenatores contra tyrannos excitat.

Engilbertus 30. arces paucis diebus expugnauit.

Comitia Vaſtenis celebrata.

Engilberti oratio.

Engilberto reſpondit Canutus Epiſcopus Lincopẽ.

ter negamus nos tali modo ad reſtituendam libertatem coope-rari velle, ne, dum liberi eſſe quæramus, parũ honeſti inueniamur. Ad hæc rurſus Engilbertus: Scio (inquit) reuerendi Pontifices, & illuſtres proceres, Regibus, & Principibus, immò omnibus hominibus, etiam hoſtibus ſeruandam eſſe fidem. Próinde nũquàm in animum induxi rebellionem in Regem excitare. Nec mihi nomen Regis, aut Principis aſſumo, ſed libertatis aſſertorem me profiteor: eíque nomini ita ſatiſfacere conabor, vt qui hactenus noſtram patriam, atque innocentiam tanto tempore, tam que crudeliter, & impiè oppreſſerant, adiſcant, aliter regendos eſſe liberos homines, quàm iumenta: quorum tyrannorum nefaria facinora ſi Rex Ericus tot importuniſſimis precibus, & obſecrationibus monitus repreſſiſſet, nequaquàm illi nobis moleſti fuiſſent, nec nos eius Regiæ maieſtati aliquod negotium faceremus. Cæterùm de iureiurando erga Reges obſeruando, hoc à vobis reuerendi Pontifices ſcire velim, an aliqua lex diuina vel humana, Chriſtiana vel Ethnica, tam ſeuera & crudelis eſſe poſſit, quæ nos cogere poterit omni tyrannorum libidini obtemperare, videlicet, ſi filium in conſpectu patris dilaniarent, ſi coniugem in conſpectu mariti conſtuprarent, ſi ciues ſine legibus & iudiciis trucidarent, ſi diuinas, & humanas leges, perínde ac aniles fabulas æſtimarent, nec licitum eſſet, tam atroces omnis humanitatis hoſtes reprimere, & percutientibus dicere, Cur me cæditis? cùm tamẽ diuina, & humana lex vehementiſſimè in tyrannos, & nequaquàm contra innocẽtes feratur. Propterea tam apud Ethnicos, quàm apud omnes Chriſtianos, maximis præconiis tyrannicidæ extolli conſueuerunt. Igitur ſi plus Regi quàm patriæ, ſi plus tyrannidi quàm innocentiæ, ſi plus prædonibus quàm incolis fauere contenditis, ego vos non vt ciues, ſed vt publicos patriæ hoſtes habendos ſtatuam: iuróque per ipſum Deum omnium innocentum defenſorem, quòd parem mercedem cum atrocibus hoſtibus, quos defendendos creditis, recipiatis.

Engilberti oratio ſecunda.

Engilbertus in perorando vehemens.

Engilberti in ſenatores regni comminatio.

CAP. VIII.

QVIBVS in ſenatu liberè propoſitis, deliberauerũt proceres potius pro patria, quàm tyrannorum defenſione periclitandum

periclitandum eſſe: ſeque cum Engilberto ad omnem rerum gerendarum euentum coniunxerunt. Deinde iuxta exemplar ab eo præſcriptum, ſignificabant Regi, ſe non poſſe liberandæ patriæ negotium omittere, niſi velint vnà cum eius Regia maieſtate ad extrema pericula ſine aliquo fructu deuenire. Iam enim eò proceſſerat Regiorum præfectorum audacia, & violẽtia, vt ob eorum intolerabilem ſeueritatẽ vix aliquis ex Sueonibus, aut Gothis inueniretur, qui ſe iratis Dalacarlis pro Rege obiicere auderet. Aderant quoque in his comitiis complures nobiles, & generoſi Veſtrogothi: inter quos etiam aduenerat paternus auus meus Petrus Store: quod Latinè magnum, ſiue robuſtum ſignificat. Ii omnes ob grauiſſimas iniurias ab Erici præfectis acceptas, in Engilberti militiam pro patriæ liberatione iurauerunt. Petrus autem Store, cùm cæteris maiorem à tyranno iniuriam accepiſſet, vtpote tota paterna hæreditate ab ipſo ſpoliatus, vehementiore ſtudio ſeſe Engilberto addixit: factúſque eius indiuiduus comes vſque ad vltima illius fata, nõ ſolùm ordines duxit, ſed ad ſupremi vexilliferi gradum peruenit. Idem quoque, mortuo Engilberto, nobilem virginem Helenam, ex nobili Biſianorum apud Oſtrogothos familia, cõiugem accepit. Nec diu pòſt ſuperuiuens, genitum ex ea patrem meum Magnum cõſanguineo ſuo Catillo Epiſcopo Lincopenſi educandum commendauit. Mortuo autem Catillo, ad familiam Epiſcopi Henrici, qui illi ſucceſſerat, adſcriptus eſt: in qua totis duodecim annis ſub liberali ſtipendio militauit. Demum ad eiuſdem optimi Pontificis interuentum, cum nobili virgine Chriſtina ex generoſa Cuſonum domo, matrimonium cõſummauit, primóſque vigintiquatuor annos vnà cum ipſa ſatis feliciter tranſegit: in reliquis autem ſedecim annis ipſam fortunam nimis aduerſam expertus eſt, quemadmodum etiam mea olim feliciſſima conditio corruerat, qui iuxta eiuſdẽ patris, auorúmque, & atauorũ meorum exemplum, ex primo regni ſenatore, & feliciſſimo Archiepiſcopo, propter tuendam fidem Chriſti, factus ſum humilis exul, & peregrinus. Sed his in aliud tempus remiſſis, ad Vaſtenenſem conuentum reuertor. Quo per regni ſenatores feliciter acto, Engilbertus ad exercitũ, quem in expugnandis arcibus reliquerat, reuerſus, quicquid Danicum in toto regno erat, obruit, & deleuit, factus totius

Senatores regni cum Engilbertus cõſentiũt.

Petrus Store, vnde Magnorum familia.

Magnus Store vexillifer Engilberti.
Biſiana familia.

Cuſonũ familia

regni Princeps, & publicæ libertatis aſſertor. Immò ſi grati eſſe voluerimus, ipſum ſempiternis laudibus perinde ac patriæ patrem extollere obligamur. Quippe vt tyrannorũ memoria, cum eorum inextinguibili infamia, ad poſteros transmitti conſueuit, ita honeſtũ eſt, vt optimè de publica omnium ſalute meriti, gloriam apud Deum, & homines aſſequantur immortalem. Nec Sueones, & Gothorum partem libertati reſtituiſſe contentus, totam belli molem in Hallandiam, & Schoningiam transferens, nullam arcem, nullam ciuitatem, immò nullum tyrannum ibi reſiſtentem inuenit. Tanta ſiquidem nominis eius formido omnes tyrannos inuaſerat, vt quocũque venturus nuntiaretur, mox illi perinde ac meticuloſa animalia ad ſolitudines confugerent. Parta igitur tam glorioſa contra tyrannos victoria, Engilbertus in Suetiam eſt regreſſus, mirantibus omnibus ſeculis, inermem agricolarũ multitudinem potentiſſimis hoſtibus tam facilè præualuiſſe, atque de eis incruentũ triumphũ reportaſſe. Veruntamẽ illud omnẽ humanam admirationem excedere videtur, quòd tam numeroſus Engilberti exercitus, qui centũ mille homines in ſe habebat, nullũ penitus ex incolis, per quorum fines toties eundo, & redeundo diſcurrebat, læſerit, aut damnũ aliquod intulerit, vt in publico prouerbio adhuc cõmemorari ſoleat, Engilberti exercitũ nec valorẽ quidẽ vnius gallinæ alicui violenter abſtuliſſe.

Engilberti laudes immortales.

Schoningianũ bellum, et victoria.

Engilberti exercitus 100000.

CAP. IX.

INTEREA Rex Ericus, videns tantam imperii ſui partem ad arma conſurrexiſſe, & vbique proſperè pugnauiſſe, nec facilè ad obſequium reuocari poſſe, vehemẽter ſuos præfectos increpare cœpit, quòd Sueones tam ſtupida crudelitate ad iram prouocaſſent, quos debuiſſent callidius oppreſſiſſe. Coactus igitur erat ingentem ex Danis, & aliis confœderatis principibus. exercitum comparare, atque immenſum theſaurũ in oneroſam, & parum vtilem militiam profundere, qui amotione vnius ſanguinarii præfecti, tam grauem belli materiam anteà auertiſſet. Sed ex tam pernicioſa huius Erici imprudentia

Erici Regis pœnitentia.

Ericus bellum parat in Suecones.

tia inſtruimur, maximum eſſe diuinæ iracundiæ ſignum, quã-do à Regibus, & Principibus prudentiam auferri permittit: cõ-feſtim enim, & neceſſariò omnium ſubditorum ſalus in ſummũ aliquod diſcrimen adduci conſueuit. Nam cùm totum illum exercitum claſſi impoſitum ad Suetiam tranſportaret, eueſtigio horrida tempeſtas cœlum commouit, & vndas: ex qua tandem ægrè ereptus, amiſſáque maxima commilitonum parte, ad ciui-tatem Stocholmenſem peruénit: in qua mox duriſſima obſi-dione concluſus eſt. At cùm videret ſuam potentiam longè mi-norem eſſe, quàm quòd poſſet Sueonum vires ſuperare, erecto per caduceatorem ſigno fœderis, in colloquiũ cum Engilber-to, & cæteris Suetiæ proceribus, qui tunc aderant, deſcendit. Primúmque expoſtulat, cur violato iureiurando arma in pro-prium Regem ſuſcepiſſent. Cui poſtulationi Engilbertus per-humaniter reſpondẽs, ait: Non eſt noſtra intentio, ô sereniſſi-me Rex, tuum detrectare imperium, aut tuam maieſtatem in aliquo lædere: neque vt iuſiurandum violaremus, ad arma cõ-fugimus: ſed cùm videremus tuos præfectos nullam tuorum iuramentorum rationem habere, immò ſemper, & vbique ea agere, quibus palàm oſtẽdebant, tuam maieſtatem nihil prorſus de iureiurando nobis præſtito curare. Iuraſti enim, te Sueti-cas, & Gothicas leges, præſcriptáſque cõſuetudines, & libertates nobis inuiolatas obſeruare velle: at præfecti, quos nobis impo-ſuiſti, cùm Dani ſint, noſtras leges nunquàm didicerunt, ſed ea ſeueritate, qua Dani in ſuos ſeruos, & dedititios vtũtur, in nos quoque abuti contendunt. Nos Gothi, & Sueci ſumus, & Da-nicum nomen, aut leges minimè agnoſcimus. Próinde liberi ſumus, & libertatem noſtram à maioribus nobis relictam, iuxta eorum exempla vſque ad ſanguinem, & mortem defenſamus. Et ſi in Dania tam infelix ſeruitus eſſet, vt eius proceres viuere nequirent, niſi ſeruorum ſuorum ſanguinem abſumerent, no-biſcum tamen alia, & humanior libertas eſſe deberet, quippe apud quos nullus naſcitur ſeruus. Sunt nobiſcum prouentus ſatis liberales, quibus & Rex, & proceres abſque ciuium iniuria honeſtè, ac magnificè viuere poſſint, nec cogũtur ob terræ ino-piam humano ſanguine paſci. Quocirca, ô Rex, parati ſumus tibi, vt noſtro vero Regi, obſequiũ, & prius omnia aduerſa pa-ti, quàm fidem tibi præſtitam violare, præſertim ſi tua maieſtas

Erici exercitus naufragio pe-rit.

Ericus obſide-tur.

Ericus cũ En-gilbertq expo-ſtulat.

Engilbertus Eri-co humaniter reſpondet.

Seruitus apud Gothos nulla.

ſuam fidem,& iuſiurandum nobis rurſus præſtitum integrum, inuiolatúmque conſeruet: alioquin nunquàm tam imprudētes erimus,vt putemus illa iuramenta inter te,& nos viciſſim præſtita, plus noſtram fidem,quàm tuam obligaſſe. Prętereà ſi putaueris nos ſine iuſto dolore,& ſine iure omnium gentium ad arma confugiſſe, parati ſumus corā æquis iudicibus, & arbitris ſufficientem noſtrorum operum rationem aſſignare: etiam,ſi opus fuerit,cauſam noſtram in theatro totius orbis iuſtam, & æquam fuiſſe probabimus.

Engilbertus cauſam patriæ ad iuſtos iudices limitat.

CAP. X.

QVA Engilberti oratione audita, Ericus ad ſuos Danos conuerſus,& ab eis cōſultus reſpondit, Indignum eſſe, quòd ſubditi ſuorum Regum, & Principum facta ad iudiciū reuocare contendant,cùm potius parēdi neceſſitas ſubditis competat, quàm reſiſtēdi facultas. Parúmque abfuit, quin exemplo impudentiſſimi Caracallæ,aut nouercæ eius dixiſſet,Quicquid libet,licet: quia Imperatorem legem dare, non accipere cōuenit. Immò iuxta conſilium imprudentiſſimi Roboam reſpōdiſſet, Hactenus vos cæcîdi virgis,ámodo cædam vos ſcorpionibus:præfecti à me poſiti aggrauauerunt iugum veſtrum, ego autem addam iugo veſtro. Erat enim Ericus ita in ſuo propoſito firmatus, vt omnino nequiret iuſtiſſimis Sueonum querelis quicquam pacificè reſpondere. Próinde Sueones videntes animum eius nullo ingenio mutari poſſe, non ſecus ei reſponderunt, quàm filii Iſraël ipſi Roboā, cui dixerunt: Quæ nobis pars in Dano? vel quæ hæreditas in Pomerano? Reuertere in tabernacula tua Suetia,redde te tibi ipſi: fruſtra ab illis iuſtitiā, & ſalutem poſtulas,qui tibi extremam perniciē parant. Itaque eo tēpore nihil aliud pro tollēda illa controuerſia fieri poterat, niſi quòd poſitis vnius anni induciis,Rex Ericus ea via,qua venerat,in ſuam Daniam remearet, relictis in arce Stocholmenſi militibus ſeptingentis,qui illam ab hoſtium inſultu defenſarēt. Déinde Sueones vnà cum Gothis, ne ſine Principe in tam dubiis Reipub. temporibus diutius manerent, Engilbertum in

Erici pertinax tyrannis.

Quicquid libet, licet tyrānis.

Sueones cum Erico annales inducias ſtatuunt.

ſummum

ſummum Principem, & gubernatorem elegerunt, comitiáque in oppido Sictuna celebrantes, multa pro reſtitutione collapſæ patriæ prudenter ſtatuerunt. Acceſſit etiam in eum locum Ioannes Kropelinus, qui Regis Erici locum in arce Stocholmẽſi tenebat, comitatus vno ex Commendatoribus Pruſſiæ. Hi multa agere cœperunt pro concordia inter Regem Ericum, & Suecos reſtituẽda: ad quam Sueonum, & Gothorum proceres, ſe paratiſſimos offerebant, aſſerentes, ſibi nihil magis gratum eſſe, quàm quòd Rex eis, & ipſi rurſus Regi promiſſam fidẽ integrè conſeruent. Quo audito Kropelinus, & commendator aſſerebant ſe fideles inter vtranque partem cooperatores. Datíſque ab Engilberto pro ſecuritate ductoribus, ad Regem Ericũ in Daniam deſcenderunt: quem cum Danico ſenatu in oppido Halmſtadẽſi inuenientes, omnia, quæ à Sueonibus pro cõcordia dicta fuerant, propoſuerunt. Eſt'que ibidem decretum, quòd Ericus ad calcem futuri menſis Iulii, ſe ad ciuitatem Stocholmenſem conferat, accepturus ibi eas concordiæ partes, quæ ex ratione, & æquitate inueniri poſſent. Iam enim Olaus Archiepiſcopus Vpſalenſis ad ſuam ſedem reuerſus, cœpit pro publica totius patriæ pace, & tranquillitate diligenter laborare, oblitúſque omnium grauiſſimarum iniuriarum, quas diu, & multum ab Erico ſuſtinuerat, plus omnibus aliis pro eo ſolicitus erat, vt proceres regni cum illo in gratiam redirent, ſe'que tales erga ipſum præſtarent, vt innocentia, atque integritas eorum omnibus regnis, & nationibus comperta fieret, & commendata.

Engilbertus de nuò Princeps regni eligitur. Comitia in Sictuna. Ioannes Kreplin. Sueci & Gothi ad pacẽ parati

Io. Kropelinus arbiter pacis.

Olaus Arepũs Vpſalen. pro reditu Erici laborat.

CAP. XI.

ADVENIT igitur Ericus ad ciuitatem Stocholmenſem in capite menſis Septẽbris, magna pompa, & potentia ſuccinctus: à quo Sueonum, & Gothorum proceres, nihil niſi iuſtiſſimum, atque honeſtiſſimũ poſtulabãt, videlicet, quòd leges, & cõſuetudines patriæ, ac Regiũ iuramentum in omnibus partibus obſeruaret, Regémque gratioſũ, & clementẽ ſeſe omnibus re-

Ericus ad Holmiam venit.

Sueones iuſtiſſima ab Erico petunt.

incolis exhiberet. Quod cùm ille omnino ſe facturum polliceretur, & denuò per Regium iuramentum promiſſa ſua confirmaret, Engilbertus regni gubernator, cæteríque ſenatores, & proceres, admiranda quadam magnificentia, & magnanimitate erga ipſum, à quo tot incommodis affecti fuerant, vſi, totum Gothorum, & Sueonum imperium ei liberaliter reſtituerunt, facta prius amneſtia, hoc eſt, lege obliuionis omnium iniuriarum.

Sũma Sueonũ beneuolẽtia erga ingratiſsimum Ericum.

Ericus igitur, recuperato tam amplo imperio, confeſtim ad priſtinos mores ſuos reuerſus, cœpit cum ſuis Danis conſilia inquirere, quomodo Sueones grauiore ſeruitute opprimeret, quàm vnquam prius oppreſſi fuiſſent: ſtatímque caſtra, arces, præfecturas, ciuitates, oppida, territoria Sueonum nobilibus adempta, crudelioribus ſanguinariis, quàm priores fuiſſent, aſſignauit.

Ericus ſtupidã ĩgratitudinem Suecis oſtẽdit.

Sueonum ſimplicitas deteſtanda.

Quo viſo Suetiæ proceres, etſi vehementer dolerent, ſibi tam indignè illuſum fuiſſe, atque ex magnis periculis ad maxima pericula ſeſe iterum deueniſſe, attamen lætabantur ſuam innocentiam per ſummam Erici ingratitudinem omnibus manifeſtari. Quis enim non videt hunc Ericum ſummam ignauiam, & quandam ſtupidam ingratitudinem à ſuis malignis conſiliariis contraxiſſe? qui eum prorſus ab omni Regia dignitate deſtitutum optarent.

Tyrannorũ cõſiliarii.

Tum Sueticus ſenatus primò per Danos, qui primas partes apud Regem habebant, ipſum admonere curabat, vt in conditionibus pacis, ad quas tanto labore, & poſt tot diſcrimina rerum peruentũ eſſet, perſeuerare dignaretur. Verùm poſtquàm ſenatores regni ea via nihil proficerent, acceſſerunt & ipſi Regem, ſuppliciter orantes, & obſecrantes, ne à ſuo Regio iuramento, & promiſſionibus deficeret, ſed illis conſtanter obſeruatis, publicam regnorum pacem tot bellis, & cædibus nimis diu labefactatam, ac tandem magno labore reſtitutam, diligentius cuſtodiret.

Sueci Ericũ iterũ admonẽtes lauant laterẽ.

Ad quæ conſilia, quamuis ſaluberrima, & neceſſaria eſſent, Ericus ſeuerius, quàm modeſtius reſpondens, inquit: Veſter aſſentator eſſe nolo. Statímque Ioannẽ Kropelinum Teutonicũ ab arce Stocholmenſi, eò quòd Sueonũ æquitati fauere videretur, amouit, atque in eius locũ quendam Ericum Nielſen à Iuthonia Danorũ terra, cum quingentis præſidiariis militibus ſurrogauit.

Ericus iuramentum ſuum ſeruare recuſat, ne aſſentator videatur.

Ericus Nielſon Iutho crudelis.

ſurrogauit. Sicque in ſuam Daniam diſceſſit, & in omnibus Gothorum, & Sueonum litoribus, quæ nauigãdo legere cogebatur, ſpolia, & incendia exercebat. Nam inter cæteras iniurias, quas egit, etiam villas, & terras monaſterii Vaſtenenſis incẽdio dedit. Plurimi igitur incolarum variis iniuriis, incommodíſque affecti, Engilbertum adeuntes, acceptas ab Erico iniurias gemebunda voce proſequebantur. Quippe non minus crudeliter ab eo, quàm à trudeliſſimo hoſte ſeſe afflictos fuiſſe commemorabant.

Rex magis hoſte nocet.

CAP. XII.

HIS auditis, Engilbertus ſenatum regni ad oppidum Arbogenſe conuocauit: à quo loco omnes regni proceres magno cõſenſu Regem enixius rogabant, obſecrabant, obteſtabantúrque, vt ſuorum iuramentorũ memor, ad animum reuocaret, quàm inuiti pridem ad arma conſurrexiſſent, & cum quanto deſyderio pacis ea rurſus depoſuiſſent. Proinde nollet eos ad ſimilia negotia amplius coarctare. Et vt ſciret, ipſos in firmo propoſito conſeruandæ libertatis perſeuerare, cõditiones literis addiderunt, quibus aſſerebant, quòd niſi, infra duorum menſium terminum oſtenderet, ſe maiorem ſui Regii iuramenti rationem habere, deinceps ſciret, ſe non cum ſubditis, ſed cum hoſtibus negotium habiturum. Intereà verò cùm hæc legatio, & hæ literæ in ſenatu decernerentur, aderat quidam occultus Stocholmenſis ciuitatis nuntius, qui Engilbertũ ſeorſum de imminentibus ciuium ſuorum periculis, qui pro Sueonum partibus inclinati erant, informabat: formido nanque vehemens ipſos Sueones, qui Stocholmiam incolebãt, inuaſit, ne illa, aut ſimilia, quæ alii Sueones poſt captiuatum Albertum in ea ciuitate paſſi fuerant, deniuò paterentur. Quo cognito Engilbertus, ſumptis ſecum omnibus regni conſiliariis, qui Arbogis aderant, confeſtim ad ciuitatem Stocholmenſem maximo comitatu ſociatus accelerauit, præmiſſo ad Regales miniſtros nuntio, ſe ob publicam pacem aduenturum. Sed Dani, qui in ciuitatis præſidiis collocati erant, cùm ſatis

Engilbertus Arbogii comitia celebrat.

Sueonũ poſtulatio iuſtiſsima à Rege Erico.

Sueonum ciuiũ in Holmia periculum.

ENGILbertus Holmen. à Danorũ tyrãnide liberatur.

conſcii eſſent Regem à pactis diſceſſiſſe, portas ciuitatis aduẽtantibus clauſerunt. At cæteri ciues, qui Gothi, vel Sueci erãt, indignã rem rati, ſuos proceres à propria ciuitate excludi, præſertim cùm nulla hoſtilitas inter Regem, & eos adhuc publicata eſſet, facto vnanimi concurſu, portas per vim clauſas viriliter aperuerunt. Ingreſſi itaque proceres, vexilla regni in publico foro collocant, edictúmque proponunt, vt quicũque ciues ſub ſuæ patriæ ſignis pro libertate militare vellent, quantocyus ſuã voluntatem declararent. Quo viſo, tota ciuitas ſe cum ſenatu regni coniunxit, exceptis aliquot Danis, quibus maior erat cura de Suecorum ſeruitute, quàm libertate. Próinde ſine mora à turribus, & propugnaculis ciuitatis ſunt deiecti, atque in eorũ locum fideliores incolæ ſurrogati.

Engilbertus libertatis vexillũ in Holmia collocat.

Dani à præſidio Holmen. deiiciuntur.

CAP. XIII.

DEINDE Engilbertus, & regni ſenatores, miſſis ad præſidem arcis Stocholmenſis Ericum Iuthonem nuntiis, expoſtulant, cur eis aduenietibus portas clauſerit, ſagittáſque, & bombardarum globos in ipſos immiſerit, cùm ad nihil aliud, quàm ad tractãdum de publica pace adueniſſent. Quibus expoſtulationibus cùm Iutho nihil, quod honeſtè reſponderi poſſet, haberet, ad minas, & conuitia ſe conuertens, perpetuam Sueonibus hoſtilitatẽ indixit. Quocirca Engilbertus duobus à ſenatu præcipuis, Carolo Canuti, & Erico Puche, negotium obſidendæ, & impugnandæ arcis Stocholmenſis imponit, cùm ipſe interim totius regni curam gereret, & aſſiduã operam recuperandis caſtris, & reſtituendæ libertati accommodaret. Et quod ſumma admiratione dignum eſt, ſolis tribus menſibus tam Gothorum, quàm Sueonum regnum à manibus potentiſſimi Regis Erici potẽter, & prudenter eripuit: immò, niſi freto Oereſund (quod Gothos à Danis ſeparat) prohibitus fuiſſet, totum Daniæ regnum ſub ſuam poteſtatem redegiſſet. Tanta ſiquidẽ illi in rebus bellicis induſtria, atque experientia erat, vt quocunque ſe verteret, omnia pro voto obtineret: nullam arcem quantumuis fortiſſimam impugnauit, quin continuò expugnaret: tam'que velociter à victoria ad victoriam

Ericus Iutho præfectus arcis Stocholmẽſis.

Carolus Canuti Ericus Puke.

Engilbertus iterum patriam liberat.

peruenit

peruénit,vt fulminis impetum imitari videretur. Nomina autem aliquot fortiſſimarum arciũ, quas an fortius, an mirabilius breuiſſimo temporis ſpatio expugnauerit,hîc placuit annotare.

Arces ab Engilberto expugnatæ.

Borganes	Stocholm	Stegeholm
Eedzholm	Vardberg	Kœpung
Oerebro	Rumblaborg	Agaaholm
Falchenberg	Saxaholm	Nykœpung
Trulleborg	Dalaborg	Oeſthammar
Caſtelholm	Ringſtadaholm	Piksborg
Apenſten	Staek	Gripsholm
Stegeborg	Axeual	Oereſten
Korsholm	Brymshuſſ.	

Sed accidit ei id,quod frequentiſſimè,atque in omni terra euenire ſolet,videlicet,qui ſe totos pro patria,& incolis in mille pericula conijciunt. Poſtquàm patriam non ſemel, ſed bis,immò pluribus vicibus ab intolerabili tyrannide, & turpiſſima ſeruitute liberaſſet, nihil'que reſtabat,niſi quòd publico omniũ ciuium conſenſu patriæ pater, & liberator,immò conſeruator, & fundator appellaretur,ecce quidam Magnus Beuctſon ipſum in quadã inſula non procul à curia Goxholm inſidioſius,quàm honeſtius impetitum trucidauit, non ſine acerbiſſimo, atque inconſolabili totius patriæ luctu. Eius nanque funus ab omnibus incolis non ſecus exceptum erat, quàm ſi tota patria ad ſepulturam efferẽda fuiſſet. Ipſéque occiſor ad animum reuerſus,tantum de commiſſo facinore doluit,quantũ Magnus Alexander Macedonum Rex de Clyto, quem per ebrietatem occiderat,doluiſſe commemoratur. Hic enim Magnus, niſi ab amicis prohibitus fuiſſet,vim ſibi ipſi ob patrati paricidii conſcientiam intuliſſet. Manſit tamen in eo vſque ad vitæ exitum grauiſſima animi pœnitudo, pluréſque ex Danis, quos ſceleris autores habuerat, occîdit, ſibíque, & toti poſteritati ſuæ ſempiternum cum Danis odium indixit: quod etiam poſteri eius vſque in præſentem diem fouere non deſinũt. Noui ego eius filium Ioannem Magnum, arcis Calmarnenſis præſidem, qui adeò inſigni Danici nominis odio tenebatur, vt vix potuerit Danos ſine conuitio, & contemptu nominare: continuéque eos maledictis, & execrationibus inſectatus eſt: filiúmque

Patriæ liberatores ſępius indignè tractantur.

Engilbertus patrię pater indignè occiditur.

Magni occiſoris Engilberti pœnitentia.

Ioannes Magnus præfectus Calmarnen. acerrimus Danici nominis inimicus.

Magnus Ioannes diſcipulus Archiepiſcopi Io. Magni

Magnum Ioannem nihil à paterna probitate, & amore patriæ degenerantem, & adhuc, dum hæc ſcribo, viuentem poſt ſua fata reliquit. Cuius præclaram indolem bonis literis, & optimis moribus aliquando inſtituendam curaui.

CAP. XIIII.

Carolus Canutus regni gubernator.

Caroli optima educatio.

POST mortem verò Engilberti conſenſu procerum, Carolus Canutus vtriuſque regni Gothorum, & Sueonum Princeps, & gubernator ſurrogatus eſt. Hic ex Finlandia natus, illuſtriſſimum parentum ſuorum ſanguinem clariſſimis virtutibus, atque inſigni eruditione illuſtrauit. Qui ſi tūc in Regem aſſumptus fuiſſet, quemadmodum poſteà, & nimis tardè accidit, profectò aliquod Reipub. veſtigium relictum fuiſſet. Sed adhuc reſtabat aliqua grauiſſima pernicies, quam Suetia ab exteris Principibus ſuſtinere debebat, antequàm ad innati Regis conſolationem peruenire ſineretur. Sed nō deerant Carolo æmuli, qui potius ſibi, quàm illi principatum ceſſiſſe voluiſſēt: inter quos præcipuus, & primus apparuit Ericus Puche, vir in militari diſciplina admodū ſtrenuus, qui cum Engilberto res magnas, & præclaras pro liberanda patria peregerat, ob quas non minorem mercedem, quàm ipſum regnum repoſcere videbatur. Nec parua erat plebeiæ communitatis multitudo, quam ſibi ex Dalacarlorum gente attraxerat: qua ſuffultus, in bellum contra Carolum non procul ab Aroſienſi ciuitate deſcendit.

Ericus Puke Caroli æmulus

Arepūs Vpſalen. pacis conſultor.

Commiſſóque prælio, Olaus Archiepiſcopus Vpſalenſis, & Thomas Epiſcopus Strengenenſis, nonnullíque regni proceres, ſuadebant vtrique parti ad concordiam potius deueniendum eſſe, quàm propriam patriam ciuili, & pernicioſo bello cruentare.

Ericus Puke modeſtus.

Annuit Ericus ſalutaribus illuſtrium virorū conſiliis, præfatus, ſe ad patriæ ſalutem, & non ad perniciē natū eſſe. Erant tamen nonnulli ſub ſignis eius militantes, qui omnino diſſuadebant, ne ſe aduerſariorum fidei leuiter committeret, ſed ex omni parte ſuæ conſuleret ſecuritati, antequàm inciperet in alterius poteſtatē deuenire. Quorum conſilia Ericus, cùm eſſet magno, atque imperterrito animo, non multum curans,

Ericus ob bonã fidem ſuam periit.

Caroli Canuti aſtutia.

Ericus Pùke captiuatur, et decollatur.

Epiſcoporũ grauis pœnitẽtia ob crimẽ alienum.

rans; affirmabat, inter nobiles & illuſtres viros, non ſecus atque ex iuſto, & æquo agi poſſe. Proinde ad procerum conuentum in Aroſiam deſcendens, non ſolùm liberè, ſed inſolenter quæcunque in animo habebat contra Carolum loquebatur. At Carolus non omnino ab aſtutia alienus, clàm fumum, & fœtores in eo loco, quo comitia agebantur, fieri procurauit: quibus excitatis, monuit reliquas negotiorũ partes in propinqua arce explicandas. In quam cùm peruentum eſſet, Ericus liberius, quàm ſecurius, quæ prius dixerat, denuò iterauit. Tum Carolus, accepta ex eius verbis occaſione, ipſum captiuauit, captiuatúmque, & ad Stocholmiã miſſũ capite plecti procurauit. Quo facto, præfati Pontifices, Olaus Vpſalẽſis, & Tomas Strẽgenenſis, tantum doluerunt ſe illis comitiis interfuiſſe, vt nunquàm poſteà ſanctum Domini corpus conſecrare auderent, rectè exiſtimantes, ab illo ore tantùm ſacramentum cõfici non debere, à quo occaſio mortis contra tam illuſtrem virum (quamuis præter eorum intentionem) emanauit. Immò neque amplius, vt ſenatui regni intereſſent, induci potuerunt.

CAP. XV.

Chriſtiernus Nicolai contra Carolũ inſurrexit.

Nicolaus Stenonis in Carolũ arma mouit.

DEINDE alius ex præcipuis ſenatoribus Chriſtiernus Nicolai regni Dapifer, contra Carolum inſurgens, occultíſque viis plebeiam communitatem ſibi attrahens, meditabatur ipſum à principatu amouere: atque interim ſummam amicitiam, quæ eſt patris ad filium, ſimulauit. Carolus autem rei veritate comperta, miſſis ſatellitibus ipſum captiuauit, arcéſque, & feuda, quæ à Regio fiſco habebat, ab ipſo extorſit, antequàm eum priſtinæ redderet libertati. Egit tamen cum illo ciuilius, quàm ſperabatur. Magnam nanque Finlandiæ partẽ vnà cum arce, & ciuitate Viburgenſi ei in feudũ permiſit. Tandem Nicolaus Stenonis, quamuis Caroli ſororem in coniugẽ haberet, negotium tamen non ſatis facile contra ipſum ſuſcitauit. Cùm enim Oſtrogothiam nimis ſeueriter, & auarè adminiſtraret, Carolus plus iuſtitiam, quàm affinitatem attendens, ipſum frequentius admonere curauit, vt ab omni ciuium iniu-

ria ſibi temperaret, nec contra ſe leges, & iura patriæ tam audacter prouocaret. Sed cùm minimè tam piis, & honeſtis præceptis parêret, ſtatuit Carolus arma in rebellem, & cõtumacem conuertere. Nicolaus autem celeri fuga elapſus, ad Regem Ericum tunc circa Gotlandiam commorantem acceſſit: acceptíſque ab eo aliquot militum copiis, rediit ad Oſtrogothos. Sed ab exercitu Caroli ſuperatus, & captus ad Norcopiam oppidum, cum ſuis eſt deportatus, diéque tertia morbo ex dolore contracto, expirauit: magnáque pars familiæ eius, quæ pridem rapinis, & iniuriis ciuium vixerat, gladio percuſſa occubuit. Sed neque his omnibus ſublatis permiſſus eſt Carolus regnum in pace adminiſtrare. Erat enim nobilis quidam illuſtriſſimo ſanguine natus Broderus Suenſon, qui vnà cum Engilberto plurima, & præclara pro libertate patriæ geſſerat. Hic cùm importunius apud Carolum de diuiſione feudorũ expoſtularet, confeſtim à Carolo périnde ac rebellionis autor comprehenditur, & decollatur. Interim autem, cùm Carolus tot domeſticis periculis à patria, & Repub. amouẽdis neceſſariam operam impenderet, omnem etiam diligentiam adhibuit, vt Rex Ericus amiſſos patriæ fauores recuperaret, atque in regnũ reſtitutus, ſe talem exhiberet, qualem ſe futurum iurauerat. Et in ea cauſa celebrata fuerũt multa comitia, multæque legationes hinc inde miſſæ. Sed ea ſumma, & ſuperabundanti cura nihil aliud effectum eſt, quàm quòd Ericus indignum putaret, Regiam maieſtatem iuramentis obligari, qui (vt ei videbatur) omne, quod libêret, ſibi permitti deberet: alioquin ſe iureiurãdo, & literis continuò aſtrinxiſſet: vel fortè quia à Danis perſuaſus erat, vt apud Sueones nomen regni vnà cum præſcriptis eorum legibus aboleret.

Nicolaus Stenonis capitur, & moritur.

Broderus Suenſoni Carolo rebellat, & decollatur.

Carolus pro Rege Erico intercedit.

Ericus negat Regiam maieſtatem iuramentis obligari

CAP. XVI.

EST quippe admodum veriſimile, ipſos Danos, cùm conſyderent ſui regni prouentus adeò tenues eſſe, vt nequeant ex eis ſui Regis maieſtatem ſatis commodè ſuſtẽtare, magno, & perpetuo deſyderio ferri, vt Sueonũ theſauris (quos forſan nimios eſſe putant) ſubſulciantur. Sed illud eorum propoſitum

Dani ob tenuitatẽ ſui regni vicinis regnis inſidiantur.

nec

nec hactenus feliciter, nec ámodo felicius ſuccedet. Próinde prudentius facerent, ſi ſibi ab eo conatu temperarent. Erat tamen Olaus Archiepiſcopus Vpſalenſis vehementer pro ſalute, & honore Erici ſolicitus: impetrauítque à ſenatu regni tum autoritate, tum induſtria, tum etiam minis, vt ipſo in Archiepiſcopatu viuente, Ericus tanquam verus Rex obſeruaretur, imò ſi vellet iuriiurando ſatisfacere, liberum ad regnum haberet ingreſſum. Eóque conſtanti propoſito Olaus, ſumpto ſecum Magno Epiſcopo Aboënſi, & pluribus Prælatis, ac proceribus regni, ad Lundenſem metropolim in terram Schoningiæ deſcendit, reducturus ſecum Regem Ericum, ſi ad pacta ſeruanda ſe induci pateretur. Sed erat omnis ille labor inanis, expenſæque ſumptuoſiſſimæ, quas Olaus Archiepiſcopus ex bonis eccleſiæ Vpſalenſis faciebat, omni vtilitate caruerunt. Iam enim Dani Erico grauiſſimum negotium facientes, eiúſque tyrannidem apertè detrectantes, fidem illi præſtitam reuocabant. Quocirca Archiepiſcopus ad ſua reuerſus, effecit, vt in oppido Calmarnenſi comitia pro publica omnium Aquilonarium regnorum tranquillitate indicerentur. Ad quæ dum ex Vpſalia deſcenſurus eſſet, in Nicopiam diuertit: vbi à quodam Magno principante venenum in amygdalino lacte propinatũ accepit: ſtatimque mortuus in Vpſaliam refertur. Quibus inſidiis nequaquàm impetitus fuiſſet, niſi pro Erico tam conſtans permanſiſſet: quem tamen ſuum, ſuǽque Metropolitanæ eccleſiæ, & cleri acerrimum hoſtem, atque inexorabilem perſecutorem ſemper expertus erat, prout in noſtra Metropolitana hiſtoria latius eſt deductum. Conuentus igitur procerum Calmarniæ inſtitutus, ob præmatura Archiepiſcopi fata, ſine aliquã vtilitate abſolutus euanuit. Venerant quidem in eum locum Regis Erici legati, nullas alias conditiones Sueonibus afferentes, niſi quòd Regem ſine iuriſiurandi obligatione in regnum admittant: quæ quidem legatio per Danos propoſita, eò tendere videbatur, vt Sueonum animi in Ericũ magis exacerbati redderentur, & aliquando deſinerent cum eo de concordia tractatus habere. Ex altera autem parte Dani Erico ſuadent, vt ſe in Suetiam cõferat, verbáque cum Carolo gubernatore, & proceribus faciens, meliorem rerum euentum per ſe, quàm per legatos experiatur. Itaque Ericus à Danis perſuaſus, ad Suetiã

Olaus Arepũs Vpſalen. ſummoperè pro Erico Rege ſolicitus.

Olaus Arepũs ad Schoningiã ꝑficiſcit̃.

Dani clàm ab Erico deficiũt

Comitia Calmarniæ idicta

Olaus Arepũs Nicopiæ veneno extinguitur.

Erici Regis ſtupida & ſtulta legatio.

Danica aſtutia.

toto triennio apud eos ancipiti ſententia fluctuabat, neſciens prorſus, quid rerum aggrederetur: putabat enim amœniſſimas Bauariæ terras non ſatis commodè, aut prudenter, Danicæ telluris anguſtiis commutari, prout olim Frotoni Danorum Regi regni Angliæ ſplendor commutari viſus eſt. Nec aliquam ſpem de Gothis, aut Suecis, vt ab eis in Regem aſſumeretur, habebat. Quippe dum ad eos legatos, ſuper eo negotio aliquid perſuaſuros, deſtinaret, durioribus verbis affectos recepit. Quippe vehementer diſplicuit Suecis, quòd Dani de eis, etiam inſciis, quaſi tutores de pupillis, cum externo Principe conditionem adduxiſſent. Habemus, inquiunt Sueci, Regem Ericum: cui, ſi legibus obediuerit, libenter obediemus: ad quas ſi redire noluerit, & nobis de ſufficiendo Rege cura incubuerit, non deſunt nobis, qui dignè ad Regiam dignitatem eligantur. Próinde Dani ſibi habeant Regem, quem nobis ignorantibus elegerunt. Digna quidem hæc vox erat, quæ à Suetico ſenatu in Danicam temeritatem, vel imprudentiam obiiceretur: ſed deerat Sueonibus in tam iuſto propoſito diligens perſeuerantia, quæ non tam faciliter fuiſſet per Danicam aſtutiam ſuperata. Cùm enim præcipua cooperatione Nicolai Archiepiſcopi Vpſalenſis, omnium Aquilonarium regnorum ſenatores ad Calmarniam in negotio publicæ pacis reſtituendæ conueniſſent, ſpeſ'que Sueonum eſſet, vt Ericus omnium procerum exhortatione ad meliorum morum inſtituta conuerſus, patriæ reſtitueretur, aderant quoque in eiſdem comitiis Danorum legati à Chriſtophoro, & ſenatu eiuſdem regni deſtinati: quorum præcipui erant Archiepiſcopus Lundenſis, & magnificus princeps Nicolaus Nicolai, ipſius Caroli Canuti Suetiæ gubernatoris gener. Hi cùm ex conſanguinitatis neceſſitudine pro Erico Chriſtophori auunculo, omnem vim perſuadendi adhibere debuiſſent, mutata ſanguinis obligatione, vt Ericum penitus deſtituerent, & Chriſtophorum in omnia eius regna inſtituerent, magnoperè contendebant: nihílque omittebant, quo ſui Chriſtophori laudes non ſolùm ad ſydera, ſed ſuper omnes cœlos extollerent: immò inter alia præconia ad ſuũ propoſitum accõmodata, hos verſus aſtutius,

CHriſtophorus dubiã Danorum fidem expertus.

Sueones Danorum temeritatẽ deteſtantur.

Nicolaus Archiepiſcopus Vpſalenſis.

Comitia Calmarniæ pro reducẽdo Erico.

Danorum legati p Chrõph. eligendo.

Dani Chriſtophorum mirè laudant.

quàm doctius compoſitos,omnium auribus inculcabant:

Si linguæ centum reſonarent, oráque centum,
Ferrea Chriſtophori vox laudes dicere neſcit.

CAP. XVIII.

Dani Carolum pro Chriſtophoro inclinant.

DEMVM poſtquàm credebant Sueonum proceres,& populos,qui tunc aderãt, abũdè perſuaſos, totam ſuæ legationis vim, & induſtriam ad Carolum gubernatorē cõuertentes, affirmabant adhuc longè maiores Chriſtophori laudes omiſſas, quæ nullis humanis verbis ſatis explicari poſſent. Deinde Nicolaus ipſum Carolum (cuius gener erat) ſecretius admonens,inquit: Vides,Carole frater,taliter agi apud Danos contra Ericum,vt ipſe tandem,ob maligna ſuorum conſilia, in ſumma pericula ſeductus deficiat: eſt'que illud deſtitutionis eius negotium tam remotũ ab omni honeſtate, vt, qui in ipſius locum tali modo fuerit ſubſtitutus, plus dedecoris, quàm honoris,plus laboris & difficultatis,quàm quietis aut vtilitatis inde aſſequetur. Próinde,quamuis tibi, vt mihi ipſi omnia felicia faueã, velim'que tuam fortunam ad eam ſublimitatem efferri, vt nullus in toto orbe Rex,aut Princeps te felicior,& ſublimior exiſtimari poſſit, tamen nequaquàm vellē te cum tanta tui honoris iactura in locum viuentis Regis extolli. Meo igitur conſilio prudentius egeris, ſi hoc negotium adeò odioſum in Chriſtophori perſonam transferri patiaris: quod vtique cum tuo ſummo cõmodo,& ſempiterna nominis tui gloria efficies. Is enim ſolo nomine Regio contentus, ſub tua poteſtate totum regnum gubernari permittet: tu ipſum in omnibus regni negotiis, perinde ac pater filium, diriges,& ille tibi non ſecus ac obſequentiſſimus filius optimo patri parebit: nullus cõtra nutum tuum in toto regno quicquam attentabit. Quæ igitur maior gloria tibi accidere queat? quàm Regi,& toti regno imperare. Nec putes iſta ſine ſolido fundamento dici, aut me tibi, cui tam arctiſſima affinitate coniunctus ſum,verba dare velle. Chriſtophorus me arbitro,& autore,te literis,& ſigillis Regiis in omnibus his certum,ſecurúmque efficiet. Carolus autem,

Danica perſuaſio.

tem, etſi optimè ſciret, quantam vim Danica verba haberent, aut quorſum tenderent, prudenter diſſimulauit, & omnia, quæ dicta, promiſsáque fuerant, ſeſe magnifacere oſtendebat. Veruntamen neceſſarium fore aſſerebat, tam arduum, difficiléque negotium in ſequentem procerum cõuentum differri, cùm bona eorum pars ad Calmarniam non peruenerat, erant'que adhuc non pauci in regno, qui pro Erici reſtitutione laborarent.

Carolus technis Danicis captus i Chrõph. cõſentit.

CAP. XIX.

ITAQVE Danorum legati bene ſperare iuſſi, ad ſua, vnde venerãt, redierũt. Chriſtophoro tamẽ omnia pro eius voto neceſſariò futura pollicebantur, ſummoperè curãtes, ne crederet Sueones aliter, quàm Dani vellent, facere poſſe. Celebratis illis comitiis Calmarniæ, & omnibus ſenatoribus ad ſua redeuntibus, Carolus quandam ſanctimonialem in arcto pœnitentiæ loco incluſam adiiſſe fertur, ipſámque de futuro Rege, & regnorum ſtatu conſuluiſſe. Quæ reſpondit, eum omnino futurum Regem, quamuis non pauci pro Chriſtophoro aſſumendo laborarent: qui etiam ad paucum tempus præualerent, darentque occaſionem diuino furori, qui ſolet Sueonum, & Gothorum regna, ob aſſumptionem extraneorũ Regum, vehementer affligere, & punire: quemadmodum cõfeſtim poſt coronatũ Chriſtophorum euenit. Vbique enim tam apud Gothos, quàm apud Sueones grauiſſima peſte, & fame laboratum eſt. Sunt etiam qui ſcripto prodiderunt, infantulum quendam in monaſterio Vaſtenenſi dixiſſe matri ſuæ, Se videre coronam auream in capite Caroli gubernatoris. Elapſis deinde aliquot diebus, totus Gothorum, & Sueonum ſenatus ad oppidum Arbogenſe conuenit: in cuius medio Carolus exurgens, orationem ſuccinctam, & luculentam de publicis regni negotiis habebat, atque in eius calce omnium ſenatorum iudicio conſyderandum propoſuit, quos labores, & quantas difficultates pro publica totius patriæ ſalute ſuſtinuerat, poſtquàm eorum præcepto regni gubernationem aſſumpſiſſet. Iam'que regni libertas eius opera eò peruenerat, vt ipſi ſenatores liberam haberent facultatem Regem, quemcunque

Dani arbitri cõſtituũtur inter ſeipſos, et Sueones.

Carolus iclusã monialẽ conſulit.

Sueones ſub externis regibus iram Dei experiuntur.

Carolus vaticinio pueri Rex prænuntiatur.

Comitia Arbogis celebrãtur Oratio Caroli ꝓ Republica.

Caroli iuſta poſtulatio.

mallent, eligendi: immò, quicquid vellent, de tota ſua Republica liberè diſponere poſſent. Quocirca rogabat ſuos diuturnos, & difficiles labores, ea ſenatus gratitudine compenſari, ne ipſe, & ſui poſteri, ob publicam patriæ ſalutem, quam multis laboribus reſtituerant, ad extremam inopiam redacti fuiſſe viderentur. Placuit ſenatui tam iuſta, & honeſta Caroli petitio. Monitúſque ſpeciatim explicare, quæ poſtularet: reſpondit, ſe terram Finlandiæ, in qua natus erat, ad tempus vitæ ſuæ, ſub nomine feudi poſtulare: & inſulam Elandiæ pro tota ſua poſteritate, quæ tamen poſſet ad coronam regni, ſolutis quadraginta millibus marcarũ Stocholmenſiũ, redimi. Non fuit hæc Caroli petitio aliter, quàm iuſta, & æqua à ſenatoribus terræ exiſtimata. Quippe æquiſſimum erat, vt ei talis regni portio concederetur, qui totum regnum ſuis præclaris operibus meruerat, & quẽ fata toti regno potius, quàm parti regni genuiſſe videbantur. Fit igitur in ſenatu decretum, vt Carolus eas terras, quas poſtulauerat, poſſideat, eis'que iuxta legem, quam appoſuerat, vtatur.

Carolus ex Finlandia ortus. Elandia.

Caroli magna ĩ patriã merita.

CAP. XX.

Sueonũ in Reges externos propenſio.

DEINDE iidẽ regni proceres, non quòd aliquid boni ab externo Rege ſperabãt, ſed mutuo odio excæcati, ne quem innatum Regem aſſumerẽt, legatos ad Chriſtophorum dirigunt, legationíque conditiones, & articulos addunt, quos per Chriſtophorũ iureiurando, & literis, ac ſigillis confirmari petunt. Quo facto, nihil dubitaret, quin in proximis comitiis Calmarniæ celebrandis, in Regem Suetiæ aſſumeretur. Omnibus itaque Sueonum articulis æquè citò propoſitis, & per Chriſtophorum cõfirmatis, Sueones plurimum exhilarati, putabãt iam certum omnium calamitatum ſuarũ finem adueniſſe: ſéque ad conuentum procerum Calmarniæ indictum accingebant. Interim autem Chriſtophorus, ſciens omnes arces, & terras, immò totum regnum à Carolo occupari, ipſum ad oppidum Halmſtada amiciſſimis literis, & importunis

Sueones ĩ Chriſtoph. conſentiunt.

nuntiis

nuntiis inuitat: aduenientémque tantis obſequiis, & beneuolentiæ officiis excepit, vt vix maiora obſequia ab aliquo mortalium expectari potuiſſent. Ibi enim Carolus à Chriſtophoro in patrem cum Regio iuramento eligitur: obſignantúrque, & promittuntur, ac confirmantur à Rege omnia, quæcunque Carolus poſtulabat. Déinde tam Carolus, quàm cæteri regni ſenatores Chriſtophorum diu in oppido Calmarnenſi expectatum, & tandem circa principium menſis Septembris aduenientem, cum ſummo honore excipiunt: exceptúmque ab eo loco, vſque ad ciuitatem Stocholmenſem, cum Regio apparatu, & magnifica pompa deducunt: deductúmque primò in eccleſiam primariam S. Nicolai, déinde in arcem Regiam inducunt. Sed ſilendum non eſt iudicium præſentis populi, quod tunc Carolo acclamatum fuit. Cùm enim ipſe ad ſiniſtrum Regis latus, & Archiepiſcopus pro dignitate ad dextrum incederet, auditæ ſunt voces confuſæ multitudinis, Carolum Regia corona digniorem, quàm Chriſtophorum eſſe. Quæ vox ad aures Regis perueniens, nonnullum odii fomitem ſubminiſtrauit. Incidit autem huius Chriſtophori coronatio ad profeſtum Exaltationis ſanctæ Crucis, circa annum Chriſti M C C C C X L I I. celebrata in metropoli Vpſalenſi per Nicolaum Rauaidi eiuſdē loci Archiepiſcopum, & ſupremum regni Conſiliarium: cuius hiſtoriam inter Pontifices Vpſalenſes aliàs per nos ſcriptam, modò (vt breuitati conſulamus) præterimus. Quanta autem fuerit gloria, & magnificentia in coronatione huius Regis, ex eo probari poteſt, quòd poſt militares ludos, & torneamenta, ac plurima Regii apparatus ſpectacula, ſeptuaginta illuſtres proceres cingulo militari decoratos ad equeſtrem ordinem promouit.

CHriſtophorus Carolum loco patris habet.

Carolus & ſenatores Regem Chrōph. à Calmarnia ad holmiā deducūt.

Carolus regno dignior quàm Chrōphorus.

An. 1442.

Chrōphori coronatio.

Chrōph. 70. equites auratos creat.

CAP. XXII.

ERAT hic Rex à principio ſui regni erga omnes ſuos ſubditos benignus, & perhumanus: & fortè in ea benignitate vſque ad vltima fata perſeueraſſet, niſi per Sueonum diſſenſiones in mores longè diuerſos ductus fuiſſet. Cùm enim videret,

Sueonum nobiles in mutuũ odiũ propẽſi. Sueonum nobiles in mutuum odium, & perniciem continuè ferri, cœpit eos perinde ac parum validos contemnere. Quos ſi mutuo amore vnitos conſyderaſſet, perpetua dilectione complexus fuiſſet: timuiſſetque eos iniuria afficere, quos vidiſſet ad propulſandas iniurias concordibus votis animatos. *Chriſtiernus Nicolai, de quo ĩ codẽ li. ca. 15.* Siquidem ille Chriſtiernus Nicolai, quem ſuperius à Carolo captiuatum meminimus, reuocatis ad animum iniuriis, quas à Carolo ſuſtinuerat, omnem operam tum per ſe, tum per amicos apud Regem adhibuit, vt Carolus ab eius fauore, & gratia penitus ſepararetur, ſeparatúſque potentum inimicorum inſidiis continuò exponeretur. Nec parum in eo propoſito profecit. *CHriſtophorus Carolũ deſerit.* Quippe ipſe Rex à Chriſtierno perſuaſus, animum, amicitiámque, quam paulò antè iureiurando confirmauerat, à Carolo reuocauit, multáſque occaſiones, quibus ipſum perderet, diligenter inquiſiuit. *Caroli prudẽtia in cuitãdis iſidiis Chrõph.* At Carolus, ſentiens ſe longè aliter ac promiſſum fuerat, à Rege æſtimari, prudenter omnes inſidias, quas ſibi præparari videbat, euaſit, ſummoperè cauens, ne talem filium experiretur, qualem ille Romanus *Cicero Romanus.* Cicero, quem Octauianus Auguſtus loco patris venerari videbatur. *Sueonũ nobiles indiſcretè feuda coronæ ambiunt.* Præterea cùm Chriſtophorus ſatis conſyderaret, Sueonum nobiles quadam importuniſſima ambitione pro feudis, & prouentibus coronæ contendere: nec ſibi inuicem deferre, ſed occultis ſuggillationibus ſeſe mutuò lacerare: nec inter eos erubeſcerent filii, viuentium patrum præfecturas inuitis parentibus, & ignorantibus, à Rege poſtulare: nullámque, aut nimis tenuem conſanguinitatis, & neceſſitudinis rationem inter tot generoſos nobiles haberi. *Chrõphori cãcellaria.* Quocirca tales ſuæ cancellariæ regulas ædidit, vt omni poſcenti feudum confeſtim, & ſine quocunque præuio examine concederetur, literæque latæ, & amplæ, quibus gratia Regia confirmaretur, in promptu expedirentur, vt imprudens regni nobilitas ſaltem tam confuſa, vel ancipiti conceſſione diſceret, non decere gratiam alteri collatam præripere, aut reuocare. Sed cùm neque ea induſtria poterat animus imprudentum hominum compeſci, addidit aliam aſtutiam non obliuiſcendam, vtpote, quòd literæ ſuæ

per conceſſo

per conceſſo feudo conſcriptæ, tanto auro à Regia cancellaria redimerentur, quantum vix à toto feudo corradi potuiſſet. Nec diutius ea gratia durauit, quàm alter, data maiori, aut pari auri ſumma, in idem feudum induci poſtularet: factúmque eſt cæca cõtendentiũ importunitate, vt ſæpe vno anno, immò vno menſe, vel vno die complures, data ingẽti pecunia, in idem feudum inſtituerentur, nec quicquam prouentuum ex eo reportarent. Sed neque eo modo poterant à mutua ſupplantatione deterreri, donec magna eorum pars nec aurum, nec feudum, immò nec vllam poſſeſſionem reliquam haberet. Quo euénit, vt Chriſtophorus eis non iniuſtè, & palàm tam impacabile, atque inhumanũ odiũ, quo ſe mutuo deſolabant, exprobraret.

Feuda à Chriſto. pho. cariſſimè empta.

Chrõph. Sueonũ odium deteſtatur.

CAP. XXII.

ENIMVERO cùm in ſenatu regni rogaretur, vt piraticam exacti Regis Erici, qua Sueonum, Gothorúmque litora continuè, & atrociter vexabãtur, reprimeret, reſpondit, ſe nec commodè, nec ſecurè contra eorum hoſtem arma induere poſſe, interim cùm ea inciuili, atque pernicioſa controuerſia domi laborarent. Quis enim non crederet, complures eorum ob odium, quo in conciues ſuos ferebantur, ad hoſtem facilè defecturos? Próinde nunquàm ſperarent ſe, aut domi, aut foris, tranquillam vitam agere poſſe, niſi domeſtica concordia penitus reſtituta, ſe magis in hoſtes, quàm in conciues armatos eſſe monſtrârint: alioquin nullum vnquam Regem inuenient, cuius ope conſeruari poſſent: atque interim cùm mutuis armis ſe confodiunt, permittant ſuum auunculum Ericum, & quoſcunque alios hoſtes liberè in Suetiam, & Gothiam digraſſari, vt habeant ex Sueonum bonis vnde paſcantur. Incidit quoque grandis hoſtilitas inter hunc Chriſtophorum, & Anglorum Regẽ: peruentúmque eſt ad naualem pugnam: ex qua Chriſtophorus victor excedens, magnam Anglicanorũ mercatorũ claſſem inuaſit, & diripuit: ex cuius ſpoliis admodum locupletatus, ſtatuit Vandalicis ciuitatibus,

Sueones inteſtino odio ſe, & patriam deſtituunt.

Sueones à Chriſtoph. ob mutuum odium taxantur.

Chrîph. Vandalicis ciuitatibus bellum minatur.

præſertim Lubicenſi bellum inferre, id'que magis per inſidias, quàm aperto Marte. Quippe contracta ingenti claſſe, nuntios ad Lubicenſes mittit, qui affirmarent, ipſum ex voto peregrinationem ad ſanctum Chriſti cruorem in Vilſnacho inſtituiſſe, & ob id liberum tranſitum pro ſe, & quinque millibus armatorum poſtulare. Sed prudentiores erant Lubicenſes, quàm quòd tales peregrinos, qui magis ob effundendũ Chriſtianorum ſanguinem, quàm venerandum Chriſti cruorem peregrinabantur, admitterent. Intereà tamen non parua militum multitudo à ſuperiore Germania emiſſa, ſub ſpecie negotiatorum Lubecam intrauerat, ibíque tempus, & occaſionẽ, qua Chriſtophorus copias muris admoueret, expectabat. Suboritur interim fortuitò incendiũ ad ciuitatis portas. Quod cùm iſti inſidioſi negotiatores à Chriſtophoro iniectum putarent, confeſtim armis, quæ in vaſis magnis ſub vinorum ſpecie inuexerant, induuntur, ſe'que ad locum incendii celeri curſu conferunt. At cùm eam ſpem inanem fuiſſe deprehẽdiſſent, retrocedunt. Interrogati autem, cur arma in ciuitatem intuliſſent, dixerunt, ſe militaris exercitii cauſa arma ſemper in promptu habere. Iuſſi igitur ſine mora ciuitatem egredi, & alibi ſuos militares ludos exercere, ea via, qua venerant, abiuerunt. Quo comperto Chriſtophorus, claſſem in ſuas terras reuocans, animum ab expugnandis Germaniæ vrbibus pro eo tempore deſpondit. Nec longo pòſt tempore inter Gotlandiam, & Calmarniam naufragium paſſus, ægrè in litus ſaluus euaſit, ſubmerſis compluribus Aquilonarium regnorum nobilibus, & plebeis. Viſa eſt propitia diuinitas eum taliter præmonuiſſe, vt ad meliores mores reuerſus, abominandæ libidinis infamiam, quam, contempta illuſtriſſima Regina Dorothea, filia Marchionis Brandeburgenſis, inciderat, abolere conaretur. Creditum enim fuit à ſapientibus, & piis viris, famem, & peſtem, aliáque complura aduerſa, ab irato Deo ob Principis peccata (quæ nec parua, nec occulta erant) toti regno irrogata fuiſſe. Refert tamen Crantzius in hoc loco, ipſum Chriſtophorum ingentem theſaurum ex Suetia, & priorum Regum Suetiæ promptuariis extractum, atque illi naui impoſitum, amiſiſſe. Sed non diu pòſt ſuperuiuens, regna pariter & vitam amiſit. Incidit autem obitus eius in annum Chriſti MCDXLVIII.

Inſidiæ ſub ſpecie mercatorũ

CHriſtophorus non ſuccedentibus inſidiis ad Daniam reuertitur.

Chriſtoph. naufragiũ paſſus.

Principis peccata iram Dei in omnes ſubditos prouocant.

Ingens theſaurus Sueticus ſubmerſus.

MCDXLVIII. ad diem Epiphaniæ, qua Trium Regũ feſta à populo Chriſtiano celebrantur, in arce Schoningiano freto appoſita, quam Helſingburgum etiam noſtro tempore appellant. Comperta autem Regis morte, duo gubernatores, qui regnis Gothiæ, & Sueciæ vſque ad noui Regis electionem præeſſent, à toto proceru᷑ ſenatu inſtituuntur, Benedictus Ienſon, & Nicolaus Ienſon: qui vt erant Germani fratres coniunctiſſimi, ita etiam ad res præclaras nulli Sueticorum procerum ſecundi habebantur.

An. 1448. Chrõph. mors.

GVbernatores duo. Benedictus Ieñſon. Nicolaus Ieſon

IO. MAGNI
GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM SVEONVMQVE
Liber Vigeſimustertius.

CAP. I.

Carolus Canuti 139. Rex internus.

CAROLVS Canuti ex antiquis Gothorum Regibus originem ducens, poſt Chriſtophori fata ad Gothorum, & Sueonum regna, procerum, populíque electione in difficillimis, & pene deſperatis Reipub. tẽporibus peruenit. Enimuerò poſtquàm totis quinquaginta annis, & amplius, regni

Sueones periculoſè ſe, ſuámque Rempub. Danis coniungunt.

Suetiæ conſiliarii ſeſe nimis imprudenter cum Danico regnò implicaſſent, eáque implicatione neutri parti bene conſultum fuiſſet, immò parum aberat, quin eadem regna ſe mutua impugnatione penitus deſolaſſent: tandem aperti ſunt Sueonum

oculi, vt prudentius perpenderẽt, quid commodi, vel incommodi ea Danica ſocietas in ſe haberet. Si enim verum fateri liceat, nunquàm ab omnium rerum exordio Suetia peius valuerat, quàm eiſdẽ quinquaginta annis, quibus viſa fuerat Danis confœderata: quod non vna ratione, ſed integro hiſtoriarum volumine probari poteſt. Hæc tamen nunc quieſcant. Et nos ad Caroli electionem redeuntes, conſyderemus eum non ſine magna difficultate ad regni ſolium conſcendiſſe. Cùm enim anteà gubernator regnorũ exiſtens, multas procerũ inſolẽtias iuſtè caſtigaſſet, multi potentes proceres ſe eius electioni obiecerunt. Et

Caroli electio difficilis.

cùm

cùm viderent maiorem ſenatus, populíque partem pro eo inclinari, tentabant electionem (quam facilè caſſare non poſſent) in longius tempus differendam eſſe, vt interim ad illas pernicioſas Danorum intricationes conuerſi, occaſionem haberent, qua denuò totũ Sueticæ Reipub. ſtatum ſurſum, deorſúmque ferrent, atque omnibus periculis inuoluerent. Præualuit tamen ea pars, quæ erat patriæ amantiſſima: & electus eſt Carolus, iuſtitia, æquitate, probitate, & rerum gerendarũ prudentia conſpicuus, immò, quod rarius eſſe ſolet, in Philoſophicis diſciplinis, præſertim, quæ Mathematicæ dicuntur, excellenter inſtructus. Hic igitur poſt acceptam in eccleſia metropolitana Vpſalenſi coronam, confeſtim prævalidam claſſem inſulæ Gotlandiæ litoribus ſub ducibus Magno Green, & Birgero Trolle aduehendam curauit, exacturus inde Ericum Regem, qui totum circumpoſitum mare piratico terrore vexabat. Tentabant quidem Erici milites aduenientem Caroli militiam repellere, ſed cæſi, fugatíque intra mœnia ciuitatis Visbycenſis, ſe vnà cum ſuo Erico obſideri permiſerunt. Durauit ea obſidio à media æſtate, vſque ad caput menſis Decembris: in quo Sueci admotis quàm occultiſſimè ſcalis, ciuitatem incruenta victoria occupauerunt: occupaſſent etiam arcem, ſi ſe paulò prudentius, immò ſi fidelius ſe geſſiſſent, illi duo Suetici exercitus ductores, qui ſub Suetica chlamyde animũ Danicum abſcondebant. Quippe cùm Ericus conſyderaret in proximo eſſe, vt capta arce ipſe quoque caperetur, inuénit idoneum modum, quo Sueonum credulitas frequentius capi conſueuit, vtpote per inducias aliquot menſium: quibus poſitis, victualia in arcem omnino exinanitã abundè importari fecit: miſſiſque clàm literis, & nuntiis, auxilium à Danis implorabat, promittens, quòd eos totius Gotlandiæ dominos efficeret, ſi in tãta rerum anguſtia opem quantocyus contra Sueones afferrent.

Senatorum Sueticæ imprudẽs diſſenſio.

Carolus in phĩa & mathematica peritus.

Caroli coronatio.

Carolus Gotlãdiã impugnat

Ericus obſidet.

Sueci Gotlandiam & Viſby occupant.

Suetica credulitas dolis ſæpe circũuenitur.

Ericus Danorũ opẽ implorat.

CAP. II.

DANI igitur, quamuis de ſemetipſis, & ſuo regno ſatis ſoliciti eſſent, timerentque noui Regis Caroli potẽtiam, ne tota in vniuerſam Daniam diffunderetur, attamen, miſſis legatis, ſeſe arbitros inter eum, & Regẽ Ericum offerebant, aſſerentes, Ericum de

Dani ſuis rebus timent.

Dani cõtra aper tam veritatem Gotlãdiã ſibi attinere affirmant.

Saxo Daniæ fines deſcribit.

Gotlandia, prout vellet, diſponere poſſe. Neque deerat eis animus contra apertam veritatem loquendi, & affirmãdi, quòd Gotlandia ad ſuam Daniam iure pertineret. Quod quàm veraciter dixerint, ſatis oſtendit eorum hiſtoricus Saxo, qui Daniæ terminos deſcribens, Gotlandiam inter eos ponere nõ audebat: immò in toto hiſtoriæ illius cõtextu ſæpiſſimè apparet, Gotlandiam Gothico regno, non Danico adſcribi. Obſtat etiam nominis etymologia, quæ dicit, Gotlandiam terram eſſe Gothorum. Obſtat præterea loci propinquitas, præſcriptionis diuturnitas, morum, linguæ, ac legum, & religionis ſub eodem Epiſcopo Lincopenſi conformitas. Et ſi aliæ rationes deeſſent, ipſa Danica ſeueritas ſatis probaret, Gotlandiam ad Gothos, & Sueones pertinere. Dani enim toto tempore, quo eam inſulam occupauerant, ita ipſam vexauerant, vt non veri patroni, aut domini, ſed grauiſſimi hoſtes eius videri potuiſſent. Quippe, quæ anteà omnium ciuitatum Germaniæ feliciſſimum emporium habebat, & ab illa ius maritimum petebatur, nunc in quam miſeriam deuenerit, quis ſatis deplorare queat? Enimuerò talis iam effecta eſt, vt nulli Principi vſui eſſe queat, niſi qui ditiſſimus eſſet, & qui poſſet, & vellet miſerabilibus incolis eius, ne prorſus fame intereant, eleemoſynas elargiri. Negauit igitur Carolus ſe exercitum ab ipſa Gotlandia reuocaturum, ſed totis viribus id efficere velle, vt in priſtinã libertatem reſtituta experiretur, ſe ad veros patres, & protectores ſuos rediiſſe. Nec quicquam eorum, quæ magno animo promiſit, omiſit. Sed erat magna, & non ſufferenda culpa in præfectis, qui nec animo Regis, nec ſuæ ipſorum fidei militari ſatis reſponderunt. Dani igitur, videntes Carolum verbis eorum minimè moueri, domum reuerſi, arma in ſuam, & ſui regni defenſionem præparabant, futurum rati, vt Carolus Gothorum, Sueonúmque potẽtia ſuccinctus, inſuperabilem belli molẽ in eos transferret. Sed cùm conſyderarent ipſum applaudẽte fortuna non ita efficaciter vti, collectas, quas habebant, militum copias, claſſi impoſitas ad terram Gotlandiæ aduexerunt, liberóque ingreſſu in arcem Visbycẽſem admiſſi, Regem Ericum cum omni theſauro, quem apud ſe ingentem habebat, fruſtrata omni Sueonum intentione, extraxerunt. Deinde impoſitis in arcem præſidiis, Ericum in Daniam deducere conſtituerunt. Sed is pru-

Gotlandia multis rationibus probatur ad Suetiam, & Gothiã pertinere.

Gotlãdia inhumaniter à Danis deſolata.

Carolus propitia fortuna vti non curabat.

Dani Ericũ ab obſidione liberant.

dentius

dentius de ſe cogitans, occulta fuga eorum inſidias euaſit, reuerſúſque in Pomeraniã, reliquum vitæ ſuæ (vt prædiximus) in paterna domo peregit. His itaque artibus Dani arcem Visbycenſem adepti, Regi ſuo Chriſtierno nouiter aſſumpto nuntios dirigunt, quibus tam ei, quàm ſenatui regni perſuadent, mittendum eſſe quantocyus potentem exercitum in Gotlandiam, ne Carolus etiam arcem inuaderet, & occuparet. Quo audito Danicus ſenatus, cùm arma in promptu non eſſent, ad ingenia (quæ eis promptiſſimè adeſſe cõſueuerant) cõuerſi, Olauũ Abſolonem equeſtri ordine inſignitum, confeſtim in Gotlandiã expediũt, dantque præceptũ, vt verbis admodũ placidis Sueones aggrediatur, omniáque tranquilla, & optima eis polliceatur: fiant induciæ, eligantur arbitri, decernatur conueniendi locus ex Sueonum beneplacito, tranſigatur cauſa, & cõtrouerſia ſine cæde, & ſanguine. Parati ſunt Dani ob publicam pacem etiam de ſuo iure cedere. His, & ſimilibus præceptis Olaus abundè inſtructus, ad portum Gotlandiæ Veſtragarnum peruénit, primúmque exercitus ductorem Magnum Green ad familiare colloquium inuitauit: qui mox eius ſuauiſſimis ſermonibus ſuperatus, induciis aliquot menſium, quas Olaus callidè poſtulabat, ignauiſſimè, ne dicam perfidiſſimè, cæteris belli ductoribus minimè conſentientibus, aſſenſit.

Ericus in Pomeraniam reuertitur, & ibi moritur.

Dani ingenio vtuntur.

Olaus Abſolon Danus.

Magnus Green proditor.

CAP. III.

QVO factum eſt, vt Olaus Danus commeatum, & populum, quem claſſe aduexerat, in arcem quoque liberè inueheret, caſtráque, & propugnacula, quæ Sueci ad impugnandam arcem erexerant, conſentiente prædicto Magno Green, flamma deleret, præfatùs, nulla hoſtilia ámodo formidanda eſſe, ſed omnia tranquilla, & pacata ſine vllo dubio expectanda. His itaque aſtutius, quàm honeſtius peractis, Olaus occultiſſimis literis, & nuntiis apud Regem ſuum Chriſtiernũ egit, vt potenti claſſe inſtructus quãtocyus adueniret, & non modò arcem, ſed ciuitatem, & totam terram pro voto occuparet. Chriſtiernus igitur, omnibus acceleratis citius, quàm Sueonum credulitas

Olaus Abſolon Sueonum imprudentia callidiſsimè vtit.

Chriſtiernus Danmæ Rex Sueones fractis induciis ſubitò inuadit.

opinabatur, aduēnit: ſtatímque exercitus eius armatus impa-ratos Sueones (vtpote, qui ſe ob poſitas inducias ſecuros æſti-mabant) adortus, quoſcunque obuios habuit, trucidauit. Tum

Sueones ſuā imprudētiam iuſtè accuſant.

Sueci meritò ſuam imprudentiam accuſantes dixiſſent: Nos in-ſenſati, & toties anteà illuſi, fidē Danicā conſtantiorē eſſe pu-tauimus. Sed quænam prudentia tanta eſſe potuiſſet, quæ per tantam aſtutiam, ne quid durius dicam, ſuperata non fuiſſet.

Sueones Danos potenter trucidant.

Sueci autem, ne ſic morerētur inulti, arma ſubitò corripientes, ſexcentos Danicæ militiæ ſtipendiarios in ipſis plateis ciuitatis primo impetu occiderunt. Déinde munitioribus domibus ſe includentes, ſtragem non paruam in ſubeuntes hoſtes perege-runt. Dani verò, videntes eos à domibus ſine magna ſangui-

Dani ad inducias cōfugiūt.

nis effuſione extrahi non poſſe, ad ſolita ſua remedia, vtpote ad inducias confugerunt. Pactis itaque induciis, Sueones,

Sueones Gotlādiam 1449. amiſerunt.

amiſſa per ſummam imprudentiam Gotlādia, circa finem mē-ſis Iulii anno Chriſti MCCCCXLIX. ad Suetiam redie-runt. Dani verò ſuis ingeniis vſi, alienam terram maiore iniu-ria, quàm iuſtitia occupantes, poſſederunt, poſſidéntque, donec Sueonum, Gothorúmque oculi iterum aperiantur, diſcántque

Gotlādia Sueonum iniuria à Danis occupatur.

eos exercituum duces conſtituere, qui ſciant, & velint potiùs honeſtum bellum cum hoſte gerendum eſſe, quàm turpem, & infamem pacem admittendam.

CAP. IIII.

AT Carolus ad vnius inſulæ amiſſionē, tur-batus quidem fuit, ſed nequaquàm pertur-batus: nam forti, atque inuicto animo ad maiora progrediens, vix euoluto bimeſtri

Carolus Noruegiæ Rex conſtituitur.

poſt amiſſam Gotlandiam, totum Noruegiæ regnum ſuæ coronæ adiecit. Suſceptus ab illius regni incolis per ſummam omnium beneuolentiam, & in metropoli Nidroſienſi corona Regia in-

Duo gubernatores Norue-giæ.

Aslacus Turonis.

Enarus Muſca.

ſignitus. Qua feſtiuitate peracta, & omnibus eius regni negotiis optimè conſtitutis, duos gubernatores ex Noruegiano ſenatu, Aslacum Turonis, & Enarum cognomento Muſcam, elegit: quibus totam illius regni adminiſtrationem addixit. Déin-de in Suetiam reuerſus, quemadmodum omnibus bonis ama-

bilis erat, ita non ſolùm domeſticis, ſed extraneis hoſtibus ob adeptum Noruegiæ regnum formidabilis apparebat. Quocirca tam ipſi Dani, quàm nonnulli ex Sueonibus cogitabant, quo-modo eius potentia vel tolli, vel minui poſſet. Quod quamuis prudentiſſimum Regem non lateret, attamen diſſimulandum putabat, ne cõtra nobiles viros iudicium ex ſola ſuſpicione ferre videretur. Intereà cautiſſimè ſe in omnibus gerens, maleuolorum inſidias cum ſumma omnium admiratione caſſauit: nihil'que commiſit, quo putari poterat, præparatas inſidias cognouiſſe. Nam confeſtim poſtquàm ex Noruegia rediiſſet, comitia in oppido Arbogenſi celebrauit, ex quibus duodecim proceres ad comitia, quæ Dani in oppido Halmſtadenſi mox celebraturi erant, mittendos curauit, vt de omnibus ad publicam regnorum pacem conducentibus informati redirent, conſiliáque ſubminiſtrarent, quibus vni parti ita fieret ſatis, vt altera in ſua iuſtitia non periclitaretur. Sed cùm poſteà conſyderaret, eos non ita ſyncerè pro Suecorum, & Gothorum libertate egiſſe, quemadmodum Dani pro ſua Repub. quam in extremos orbis terrarum fines extendi vellent, iuſſit, vt ſe domi ſuæ interim continerent, cùm ipſe ea comitia cum Danorum Rege Chriſtierno, quæ Calmarniæ celebranda cõſenſerāt, celebraret.

Carolus' domeſtica īuidia laborare incipit

Caroli ſumma prudentia.

Comitia Arbogenſia.

Comitia in oppido Halmſtada.

Comitia Calmarniç celebrantur.

CAP. V.

AT Chriſtiernus, conſyderans maiorem eſſe in Carolo prudentiam ad cauendas inſidias, quàm in eius inimicis aſtutiā ad inferendas, ſubſtitit in oppido Rotnaby, non longè à Calmarnia: nec vltrà proceſſit, donec illum nuſquam inſidiis opportunum aduerteret. Tunc inde rediēs, & fruſtra ſe veniſſe putās, in ſuam Daniam ſe recepit. Sed non longo pòſt tēpore Olaus Abſolon Danicæ claſſis præfectus, litora Suetica prope Stocholmiam, nullo præmiſſo hoſtilitatis indicio, flāma, ferro, direptionibus deuaſtauit. Tum denique Carolus, depoſita illa ſingulari modeſtia, qua ſemper præditus fuerat, prægrādem exercitum ex Gothis, & Suecis eduxit, totam'que Schoningiā, Blechingiā, Hallādiā, latiſſimas quidē terras, ita deſolauit, vt omnīo in ſolitu

Chriſtiernus in oppido Rotnaby ſubſtiſit.

Olaus Abſolon contra fœdera pugnat.

Carolus formidabilē exercitum educit, et Daniam in ſolitudinem redigit.

dinem redactæ, diúque ſine cultore manentes, horridæ vaſtitatis ſitum induiſſe viderentur. Hoc loco Laurentius Aroſienſis hiſtoricus affirmat, Carolum numeraſſe decies octies centena millia ex Gothis, Suecis, & Finnis, ad bellum, cùm opus eſſet, idonea. Chriſtiernus igitur tam graui bello impugnatus, ſtatuit cōfœderatorū principum auxilio arma in Carolum promouere, & acceptam ab eo ſtragem grauiori ſtrage vindicare. Quocirca multos inferioris Germaniæ principes in oppidum Vilſnacum conuocatos, inſtantiſſimis precibus rogat, vt contra Carolum Sueonum, Gothorúmque, ac Noruegianorum Regem, arma ſuſcipere vellent. Quibus aſſentientibus, & maximas militum copias præbentibus, Chriſtiernus Veſtrogothiam inuaſit, eiúſque præcipuum portum Ludoſiam interceptum, præſidiario milite communiuit. Deinde vaſtata Veſtrogothia, cogitabat arma in Oſtrogothos transferre: ſed Nicolaus cognomento Koning, Epiſcopus Lincopenſis, ſua familia, & nōnullis incolis adiutus, potenter occurrit venienti, inſidiiſque in ſylua Holueden collocatis, magnam ſtragem in Danos commiſit: & niſi Chriſtiernus ſubita fuga in Daniam properaſſet, eiſdem inſidiis obrutus interiiſſet. Interim autem, cùm Nicolaus tam præclaram victoriam de Danis reportaret, Rex Carolus Chriſtierni claſſe, quæ, ductoribus Olauo Abſolonis, & transfuga Magno Green, ſuperiores Suetiæ partes inuaſerat, effugauit. Deinde miſſo valido exercitu cum Tordone Bonda milite ſtrenuiſſimo, Ludoſienſem portum, & arces, quæ apud Veſtrogothos à Danis occupabantur, eripuit, captiuatis pluribus eorum ſub medio noctis tempore, qui ſe putabant ſatis ſecurè in aliena, & hoſtili terra dormitare.

1800000. pugnatorum.

Chriſtiernus cōtra Carolū comitia principum Vilſnaci celebrat.

Chriſtiernus Veſtrogothiā inuaſit, et Lodoſiam occupat. Nicolaus Koning Eps Lincopen. Chriſtiernum fugere in Daniam cogit.

Carolus nauali prælio Danos expugnat. Tordo Bōde à Veſgothia Danos expellit.

CAP. VI.

Carolus ad plures annos quietè regnat.

PARTA igitur ea victoria, Carolus ad plures annos ampliſſimis regnis quietè, & feliciter imperabat, donec neceſſe fuerit ipsū non ob propriā cauſam, ſed peſſimorū præfectorum flagitia periclitari. Habebat enim præfectos ad omnē nequitiā audaciſſimos, & ad

ad omnem virtutem, res'que præclaras imbelliſſimos. Hi tam auarè, & atrociter ſubiectum populum opprimebant, vt tãdem coactus fuerit, fideliſſimam ſubiectionem pertinaci rebellione commutare. Erant in legibus patriæ taliter eruditi, vt magis iuris, quàm iuſtitiæ conſulti haberentur: nullus erat patrii iuris titulus, quem non cogerent ſuæ auaritiæ inſeruire: omnia verba legis ita interpretabantur, vt nihil prorſus ad intentionem legislatoris accedere viderentur: ſummum ius, ſummam æquitatem eſſe dicebant. Seueritas voluit iuſtitia videri: immò, vt conſuetiſſimus tyrannorum mos eſt, omnibus nefandis ſceleribus nomina ſummarum virtutum imponebant, dicẽtes ſe omnia ob publicam totius patriæ ſalutem facere, cùm tamen totam patriam deſolare, & funditus euertere contendant. Igitur poſtquàm incolæ ad plures annos à Regiis præfectis tam inhumaniter tractati, ſpoliati, vexatíque fuiſſẽt, vt iam nihil præter ſanguinem reſiduum haberent, quem ne tyranni impunè ebibituri eſſent, diligentius prouidere vellent. Quocirca preces, & lachrymas coram Ioanne Benedicti de Saleſtada Archiepiſcopo Vpſalenſi, quem ſciebant eam tyrannidem in ſummo odio habere, ſæpe, & importunè effundunt, rogantes, & obſecrantes, vt eorum extremæ calamitati de aliquo opportuno remedio conſulere dignaretur. Factus igitur Ioannes oppreſſi populi ductor, ſtatuit non modò in Regios præfectos, ſed in ipſum Regem, cum quo longo tempore in graui controuerſia ſteterat, patratæ tyrannidis iniuriam vindicare: ipſúmque Regem multitudine incolarum ſuccinctus, in ciuitate Stocholmẽſi obſedit.

Carolus ob præfectorum auaritiam in publicum odiũ incidit.

Tyrannorũ mores.

Ioannes Benedicti Archiepiſ. Vpſalen. patriæ liberator.

Carolus obſidetur ab Archiepiſcopo Vpſalenſi.

CAP. VII.

OBSESSVS itaque Rex ſpem totam in ſuis præfectis, qui adhuc liberi per regnum vagabantur, reponebat. Sed fruſtra: nihil enim aliud didicerãt, quàm ſuperbè dominari ſupplicibus, pecuniã extorquere pauperibus, iniurias irrogare miſeris, ſupplicio afficere innoxios: at arma pro ſuo Rege aſſumere, aut vires viribus opponere, nunquàm didicerunt: immò ſtatim vt audirent Regem obſidione incluſum, ſupplices Archiepiſcopum accedunt, ſe'que captiuandos ſponte offerunt,

Carolus à ſuis præfectis deſeritur.

digni profectò ita captiuari, vt ſimilibus traditoribus ſempiterno terrori eſſent, & exemplo. Tum Rex in arcta neceſſitate poſitus, ad memoriam reuocabat amicitiam, quam aliâs in principatu Viburgenſi conſtitutus, cum Caſimiro magno Lituaniæ duce iniuerat, conſiliúmque cepit, ſe ad ipſum iam Regem Poloniæ effectum, pro auxilio conferre. Diſpoſitis igitur nauibus, cùm iam ſola anchora leuanda reſtaret, quidam ex præfectis Regem interrogat, an quicquam in terra neglexiſſet.

Carolus fugam parat ad Regem Poloniç.

Caroli pœnitentia ob tyrannidẽ præfectorum.

Quo verbo audito, Rex ſuſpirans reſpondit: Neglexi profectò ante plures annos te, & tui ſimiles in furcã ſuſpendere: quod ſi tunc feciſſem, nunc quietius in tranquilla Repub. remanerem.

Carolus ad Gedanum nauigat.

Deinde erectis velis in Gedanum celeberrimum Pruſſiæ emporium magis grata, quàm iucunda nauigatione peruenit: exceptúſq; eſt à Rege Caſimiro ſumma humanitate: à quo bene ſperare iuſſus, mãſit in ea ciuitate, aut eius vicinis locis, aliquot annis.

Io. Benedicti Arcẽps Vpſalen. fugato Carolo Chriſtiernum vocat.

Intereà Archiepiſcopus, comperto Caroli diſceſſu, cogitare cœpit, ſe periculoſum belli negotium contra prudentiſſimum Regem ſuſcepiſſe: próinde maximè ſibi prouidendum eſſe, ne à redeuntis potentia, & fortitudine obruatur. Mittit igitur quàm occultiſſimum nuntium ad Chriſtiernum Danorum Regem, pollicetúrque ſe effecturum, vt ſi quantocyus cum potẽti claſſe aduenerit, regni diadema eius capiti imponat. Chriſtiernus autem, cùm eſſet in rebus gerendis admodum circumſpectus, eam Archiepiſcopi oblationẽ à principio non magnoperè curauit, ſciens parum vtilem, aut honeſtam fore eam coronationem, quæ viuente adhuc Rege Carolo per ſeditioſos proceres ſine publico ſenatus, & populi decreto exhiberetur. Sed erant in eius conſilio, quibus plus placuit, quòd Rex fieret, quàm quòd iure fieret: ſuadebántque, quòd parum ad illius regni conſiliarios attenderet, ſed ſatis putaret, ſi à complicibus Magni Green eligeretur, & à Ioanne Archiepiſcopo coronaretur.

Chriſtiernus in regnum intruſus.

Ea igitur facilitate Chriſtiernus perſuaſus, potẽti claſſe ad Stocholmiã nauigationem accelerauit, nuntióſque ad Archiepiſcopum, & ſuæ factionis proceres, qui ibi aderãt, mittendos curauit: quibus ſignificabat, ſe cõpertũ habere, quomodo Rex Carolus maxima Polonorum Regis ope ſuffultus, intẽderet totam Suetiã manu hoſtili recuperare, aut deuaſtare: ſéque ideo adueniſſe, vt Suetiam à tanto periculo præſeruet.

CAP.

CAP. VIII.

TVNC confeſtim Archiepiſcopus cum ſuæ factionis ſociis Chriſtiernum in ciuitatem Stocholmenſem introductum corona Regia donat: id'que nimis temerè, ſine aliquo ſenatus, aut populi decreto, nulla lege, nullo ordine, nullo denique maiorum more obſeruato. Itaque incertum apud pleroſqꝫ erat, illa'ne coronatio plus ignominiæ, an honoris Chriſtierno contuliſſet: immò nihil in ipſa, honore aut laude dignũ inuenio, niſi quòd eorũ, à quibus tam temerè coronatus fuerat, intolerabilis perſecutor euaſit, eóſque (cùm nulla alia ſubeſſent delicta) ob rebellionem, quam in Carolum commiſerant, ſeueriter caſtigauit, aſſerens eos perfidè proprium Regem excluſiſſe, & ſe magis ad ludibrium, quàm ad regnum inuitaſſe. Cùm enim videret maximam regni partem Caroli reditum expectare, Ioannem Archiepiſcopum pro conciliando ſibi incolarum fauore emittere curauit. Sed cùm is nihil, aut parum proficeret, ipſum, quamuis optimum, & integerrimum Pontificem hactenus apud ſe æſtimatũ, inter præcipuos hoſtes reputauit: immò ignominioſè captiuatum ſecum in Daniam trãſportauit, perpetuóque carceri mancipauit, & iureiurando ſe aſtrinxit, ne ipſum inde viuum eripi pateretur. Ita ſatisfactum fuit nobiliſſimo Archiepiſcopo pro regni titulo, quem in Danum imprudenter transferre contendebat. Silendũ quoque non eſt, Chriſtiernũ ingentẽ theſaurũ à Carolo apud fratres Prædicatores, & Minores in Stocholmia derelictũ, prodentibus fratribus accepiſſe, & ſeptem magnis vaſis incluſum in Daniam ſecũ adduxiſſe: nõ vt ipſum tanquam rem alienam contra æquitatem conſeruaret, ſed vt in aculeos ſagittarum conuerſum rurſus Sueonibus (qui neſcirent ſuis fortunis felicius vti) reſtituat. Intereà dum Chriſtiernus ea ſeueritate, immò ſumma ingratitudine in Ioannẽ Archiepiſcopum ferretur, Catillus Lincopenſis Epiſcopus, eiuſdem Archiepiſcopi nepos, ſumma prudentia, & ſtrenuitate præditus, collectis vndique copiis, omnes Chriſtiernianæ factionis homines à Gothorum, Sueonúmque finibus potenti prælio ſuperatos eiecit, miſſis'que

Arep̃i imprudẽtia in coronatiõe Chriſtierni.

Chriſtierni igratitudo in ſuos benefactores.

Chriſtiernus Arep̃m Vpſalen. ꝑ ſummã ingratitudinã captiuat.

Chriſtiernus theſaurum Caroli occupat, & abducit.

Catillus Ep̃us Lincopen. Danos à Suetia expellit.

Carolus ab exilio ad regnum reuocatur.

literis,& legatis, Carolum ex Pruſſia in patriam, & ad regni adminiſtrationem reuocauit. Eſt quidem memorabile,& ſempiterna laude dignum, quomodo is Catillus, viſa Danorum tyrannide,& patriæ deſolatione, necnon ignominioſa ſui Archiepiſcopi captione, omnia pontificalia indumenta, præſente ſuorum Canonicorum collegio,induit,quaſi rem diuinam ſolenniter peracturus: eáque rurſus,& ſine mora ſingillatim exuens, & ad ſummum in eccleſia Lincopenſi altare reponens,votum vouit Deo, ſe non prius ea recepturum, quàm oppreſſam patriam à tyrannorum ſeruitute liberaſſet. Déinde ex eodem loco omnibus militaribus armis inſtar cataphracti militis ad præparatam militiam extra eccleſiæ ſepta egreſſus, comites habuit Canonicos, eam rei nouitatem lachrymis, & gemitibus proſequentes: ad quos conuerſus, vix ſalutationis verba, ob ſolicitudinis magnitudinem, exprimere poterat: immò ductis ex alto pectore ſuſpiriis, in calce omnium verborum dixiſſe fertur illud,quod in Pſalmis cani conſueuit: Propter miſeriam inopum,& gemitum pauperum,nūc exurgam, dicit Dominus.

Catilli Epiſcopi facta memorabilia contra Danos.

CAP. IX.

Catillus Epiſcopus fugam ſimulat.

Glacialis pugna.

DEINDE, quamuis eſſet valido exercitu munitus,fugam tamē ſimulans,Chriſtierni exercitū ad loca inſidiis opportuna ſeduxit. Haracher villam vocant, vbi ſtationem firmauit,& venientes Danos glaciali pugna excepit, atrocíque bello ſupra lacum latè congelatum cōmiſſo, clariſſimam, & memorabilem victoriam adeptus eſt. Cæſos nanque, & fugatos hoſtes ita inſequebatur,vt fulmine,ac turbine diſiecti viderentur: vix'que aliud præclarius officium ab aliquo Pontifice in patriam vnquam collatum fuiſſe memoratur. Ea enim pugna effectum eſt, vt ſecluſa Danorum factione, tota patria in libertatem, & Carolus (vt dicere cœpimus) in patriam, atque Archiepiſcopus in ſuam metropolim reſtitueretur. Chriſtiernus enim,comperto Regis Caroli in Suetiam reditu,mox Archiepiſcopum à captiuitate liberum ad Vpſaliam redire permiſit,ea potiſſimùm ratione inductus, quia ſciuit odium eſſe impacabile,

Catilli Epiſcopi de Danis inſignis victoria.

Carolus in regnū reſtituit. Io. Arcpūs à captiuitate liberatur.

pacabile, quo in Carolum ducebatur. Próinde ſpem maximã habebat, vt ambo ad veterem controuerſiam reuerſi, totam Gothorum, & Sueonum Rempub. extrema pernicie implicarent. Sed ſua opinione deceptus, nullum amplius commodũ poterat ex Sueonũ diſcordia reportare: & ita oportuit eum in ſua Dania contentum permanere. Carolus autem omnia circumſpectius agens, populares fauores (quos præfectorum imprudentia amiſerat) pauco tempore recuperauit, factus omnibus chariſſimus, qui anteà publico odio laborabat: præfectóſque inſtituit, qui virtutes vitiis, iuſtitiam iniuriis, honeſtatem vtilitati præferebant. Præterea quicquid ad augendam, conſeruandámque patriæ libertatem, & commoditatem ſpectabat, infatigabili animo exequebatur. Nullus enim priorũ Regum tam diligentem curam pro agricultura, pro extendendis pratis, pro excidẽdis ſyluis, pro noualibus ampliandis, pro extruendis oppidis, & villis adhibuit, quantum hic Carolus: qui ſi Eccleſiæ libertatem pari diligentia conſeruaſſet, paucos meliores Reges Gothi, vel Sueones anteà, vel poſteà habuiſſent. Sed ſunt præfinita à Deo tempora, & Principes, ſub quibus Chriſtianæ Eccleſiæ paſtores in varias perſecutiones exponuntur, qui déinde rurſus ſub magnificis, & piis Principibus, ad omnem honorem, & gloriam extolluntur. Tandem Carolus poſt multa glorioſa facinora, quæ tum ante adeptam Regiam dignitatem, tum poſteà peregerat, in ſenium, & vltima fata devergens, vocatum ad ſe Stenonem ex ſorore nepotem, virum vtique nõ ſolùm ſanguine illuſtriſſimũ, ſed omni morũ probitate cõſpicuũ, ita alloquitur: Scio te poſt mea extrema fata, quæ iam imminere ſentio, à proceribus, & populis in Gothorum, & Sueonum Principem aſſumendum. Placeat igitur tibi conſilium meum, vt oblatum principatum ad Dei gloriam, & publicam patriæ ſalutem aſſumas. Sed omnibus modis diſſuadeo, ne coronam, aut Regium nomen tibi imponi patiaris. Vides enim quanta iuſtitia, æquitate, & modeſtia his populis præfuerim, & tamen à pleriſque mihi obiicitur, quòd tyrannidem, non Regiam maieſtatem in liberam patriam exercuerim: à quibus quidem calumniis te omnino liberabis, ſi optimum Principem te ſine Regio nomine omnibus incolis præbueris, præſertim cùm Gothi noſtri nomen Regium non mi-

Carolus circumſpectior factus eſt.

Caroli ſtudium in agriculturã, & publicũ bonum.

Carolus ad mortem appropinquans Stenonem nepotem inſtruit.

Gothi Romanorum exemplo Regium nomẽ oderũt.

nore odio,quàm olim Romani inſectantur. Poſt hæc Carolus, acceptis Chriſtiano more ſacramentis, vitam, & regna morte commutauit, anno à Chriſto nato M C D L X X. circa principium menſis Maii. Sepultus Stocholmiæ in monaſterio Fratrum,quos S. Franciſci,ſiue Minores appellant.

Caroli mors anno 1470. à Chriſto nato.

CAP. X.

Steno Sture Senior 140. Princeps internus.

STENO Sture Caroli (vt diximus) nepos,poſt auunculi fata maximo omnium procerum,populorúmque conſenſu Gothorum, Sueonúmque Princeps eligitur. Hic totis triginta annis ſubiecta regna tāta trāquillitate,& felicitate adminiſtrabat,vt Traiano melior, Auguſtóque felicior dici potuiſſet. Sed non deerant potētiſſimi aduerſarii, quos diuinæ prouidentiæ permiſſio idcirco eius felicitati obieciſſe videbatur, vt Steno ipſis deuictis, magis illuſtris redderetur. Primus autem hoſtis,qui hunc lapidem(nam Steno Gothica lingua lapidem ſignificat) adoriri tentabat, erat Chriſtiernus Danorum Rex, qui fortè putans ſibi nōnihil iuris ad Suetiam, ob illam quorūdam factioſorum coronationē, de qua diximus, acceſſiſſe, exercitum prævalidum collegit, eúmque bellica claſſe in Stocholmiā Suetiæ regiam perduxit. At Steno futuri belli nō ignarus,copias ex propinquiore Suetia contrahit, eiſque ſuffultus, aduentantibus Danis obuiàm vadit. Concurrit igitur vterque exercitus in monte Brunchonis,qui Stocholmenſem regiam à Septentrione ſpectat. Nec leuis pugna inter fortes gentes committitur. Dani,vt diuites fierent, proprium ſanguinem in periculum ponebant, Sueci verò, & pro fortunis, & pro libertate certantes, importunius, & vehementius pugnabant: ad quos victoria tandem conuerſa,Danos in præcipitem fugam conuertit. Plurimi ex eis occiſi,multi fugati,& complures captiuati. Nec paruus erat Danorum numerus, qui ſe in proximam aquam immergentes ſuffocabant. Ipſe quoque eorum Rex ictu muralis tormenti, quam

Chriſtiernus Danus Stenoni minatur.

Sup. eodem li. cap. 7.

Steno Chriſtiernum vicit, & fugauit.

quam bombardam vocitant, impetitus, quatuor anteriores dentes vnà cum magno, & ferè toto exercitu amiſit. Dani igitur tam inſigni iactura affecti, in ſuam Daniam redierunt, atque in Danicas hiſtorias retulerunt, eam aduerſam belli fortunam ſibi non tam viribus Sueonum, quàm magicis artibus cuiuſdam doctoris Ryttingi proconſulis Stocholmenſis obueniſſe: quaſi nulla alia ratione ſummam illorum ignauiam, qui ſe ſponte ſubmerſerant, excuſare potuiſſent.

Doctor Ryting proconſul Holmẽſis.

CAP. XI.

TVM Christiernus, poſt acceptã eam ſtragem, animum ab occupanda Suetia penitus deſpondit. Compertum quippe habebat, ſummam inter Stenonem, & Sueones concordiam eſſe, qua perſeuerante, temerarium admodum eſſet, illos homines impugnare, qui ſola domeſtica diſcordia ſuperari conſueuerunt. Quod etiam in ea principum Germaniæ confœderatione, quam contra Suetiam ſub ipſa Romana peregrinatione ſua iniuit, ſatis oſtendit, aſſerens ſe confœderatorum auxilium inuocare nolle, priuſquàm Sueci domeſtica diſcordia laborarent: tunc enim diligentiſſima adhibenda eſſet opera, vt concordes principes diſcordes populos facilius ſuperarent. At Steno ſummoperè, & prudentiſſimè cauit, ne vel tenuis diſcordiæ ſignificatio intra Sueticæ Reipub. viſcera ſuboriretur. Vix enim credi queat, quanta beneuolentia, & moderatione, ac prudentia in omnibus moribus ſuis vtebatur. Legimus complures Reges, & principes ita fuiſſe populares, & à ſubiectis populis dilectos, vt patres patriæ, & humani generis deliciæ meritò appellarentur. Immò quidam eorum in numerum Deorum referendi putabantur, quòd ſuam ipſorum ſalutem, & quicquid fortunarum vſquam habebant, ſponte, & promptiſſimè pro ſuis impenderent. Sed hic Steno talem ſe ſuis ſemper, & vbique præbuit, vt inter quoſcũq; præcipuos, & optimos heroës cum immortali laude cõnumeraretur. Quippe ſi pietatem eius erga Deum, & Dei miniſtros attendimus, nulli in Chriſtiana religione ſecundus erat. Pontifices, & ſacerdo-

Chriſtiernus ab occupãda Suetia animũ deſpondet.

Sueci cõcordes expugnari nõ poſſunt.

Chriſternus Germaniæ princi pes cõtra Sueones ſolicitat.

Stenonis ſumma prudentia erga ſubditos.

Reges & principes populares.

Stenonis laus ſumma & immortalis.

Stenonis ſumma pietas, & obſeruãtia in clerum.

tes Chriſti tanta veneratione proſequebatur, vt ſe nunquàm (quamuis tot populorũ Princeps eſſet) prætulerit infimo Pontifici: immò inter pios, & præclaros mores æſtimabat, minores Eccleſiæ Prælatos, vtpote Præpoſitos, Decanos, & ſimiles, ad dexteram ſuam venerando obſequio deducere, & primas ſedes nedum in templis, ſed in prætoriis, & aliis publicis locis eis cõcedere. Feudalia quoque bona libenter, & liberaliter ipſis aſſignauit, rectè exiſtimans, eos regendis hominibus aptiores eſſe, qui diuino obſequio mancipati, diuinam legem (ſine qua humana iura conſeruari nequeunt) continuo ſtudio profitẽtur. Sciebat enim ſuam, & totius patriæ ſalutem, conſeruationémque, & honeſtatem in ſumma Pontificum ſalute, & autoritate conſeruari. Sciebat præterea à maioribus ad poſteros traditum eſſe, ipſum ſacerdotium in Suetia nunquàm ſine vniuerſali totius patriæ ruina corruiſſe. Neque Pontifices ingrati erga eum erant: quippe qui omni ſtudio prouidebant, ne aliqua domeſtica, aut extranea bella in ipſum præualerẽt. Sæpéque vnà cum cæteris ſenatoribus nomen, & coronam Regiam ei offerebant, etiam ſupplices rogantes, vt, qui omnem Regiam autoritatem haberet, nomen quoque, & maieſtatẽ Regiam aſſumere vellet.

Pontificum autoritate regna cõſeruant.

Põtificum ope Steno glorioſè regnat.

Steno oblatam coronam contemnit.

CAP. XII.

Steno maximè popularis.

SED erat tanta moderatio in illuſtriſſimo Principe, vt omnia mallet, quàm nomen Regium (quod ob ſeueritatem priorum Regum, ad publicum patriæ odium deuenerat) ſibi adaptari pateretur. Quinpotius gaudebat, ſe infimorum ciuium, & incolarum amicum, ac fratrem æſtimari. Non erat aliquis tam humilis conditionis paterfamiliâs, in cuius domũ cùm hoſpitii gratia introiſſet, quin ipſum vnà cum coniuge, & liberis porrecta manu officioſiſſimè ſalutaret, ſecúmque tam hanc, quàm illum decentiſſimè ad menſam collocaret, & de eorum ſalute, ac proſpero rerum ſucceſſu diligenter interrogaret.

Stenonis rigor in præfectos.

Summáque ſolicitudine prouidit, ne ſui præfecti quenquam iniuriis afficerent, aut affici paterentur. Habebátque in omnibus regni angulis fideles exploratores, qui præfectorum fidẽ,

&

& æquitatem erga ſubiectos populos inquirẽtes, omnia eorum facta ad ipſum occultè, & fideliter deferrent: tamque ſcrupuloſa examinatione de ſubditorum quiete inquirebat, vt potius ſibi ipſi vitam, quàm ſubiecto ciui vnam ouem contra iuſtitiã auferri permiſiſſet. Quo factum erat, vt nullus inter Gothos, & Sueones inueniretur, qui non libẽtius pro eo fortunas, & vitam expoſuiſſet: immò vbi aliqua bellorum opinio emerſit, & Steno vnum ex tota familia pro defenſanda patriæ libertate ad bellum euocaret, confeſtim non vnus, ſed omnes, quotquot armis idonei erant, armati ad pugnam prodibant. Erupit igitur verax in omnes regiones fama, Stenonẽ nulla humana potentia ſuperari poſſe, qui in tam ampliſſimo principatu, quotquot incolas, totidem haberet milites in omnem caſum pro eius defenſione præparatos. Erant tamen duo potentiſſimi principes, qui hanc ſolidam petram à loco, cui firmiter inhærebat, amouere contendebant, vtpote Ioannes Danorum Rex, & Baſilius Magnus Moſcouitarum Princeps, eidẽ Danico Regi cõfœderatus. Nec paruus, aut imbecillis erat eorum principum numerus, qui cum eiſdem Danis, & Moſcouitis contra Sueones, & Gothos conſpirabant: ſed totus eorum conatus, vt ſpecie terribilis apparebat, ita inani exitu diſparuit. Tentabat quidem Danus aliquoties arma in Veſtrogothiam inferre, præſertim cùm didiciſſet Stenonem longo terrarum ſpatio ab eo loco ſeparatum: ſed cùm prima Veſgothorum limina intrauiſſet, & iam arcem Erby (quæ eſt in Marchia Veſtrogothorum) obſidere cœpiſſet, ecce Steno valido Sueonũ agmine ſuffultus, adeò celeriter ex Stocholmia aduénit, vt volaſſe potius, quàm equitaſſe putaretur: ſignúmque ſui ſubiti aduentus tubarum clangore dari præcepit, ne dolis, aut inſidiis, ſed aperto Marte ſe pugnare velle ſignificaret. Tum Ioannes ad ſuos proceres conuerſus, dixiſſe fertur: Commendanda profectò eſt in hoc hoſte tanta magnanimitas. Cùm enim nos dormientes, & imparatos facilè adoriri poſſet, vult tamen ea virtute præliari, qua palàm oſtendat, ſe illam militarem gloriam in memoria habere, quam maiores noſtri à dolis, & fraudibus alieni, diligentius obſeruabant.

Stenonis eximia in ſubditos beneuolentia.

Steno tot milites quot incolas habebat.

Ioannes Danorum Rex. Baſilius Moſcouitarum Princeps.

Io. Danorũ rex Veſtrogothiã impugnat.

Stenonis admirãda celeritas.

Io. Rex Stenonis magnanimitatẽ laudat.

Militaris gloria antiquorũ.

CAP. XIII.

DEINDE Steno ſuis in ordine conſtitutis, præcepit, ne prius in hoſtem ferantur, quàm videant ipſum diſpoſitis agminibus vndique præparatum. Itaque Ioannes periculoſam belli moram ratus, cōfeſtim ſuos perarmat, atque in hoſtem educit. Pugnatum eſt vtrinque diu, & acriter, donec Steno inſigni ſagittariorum ope adiutus, victoriā reportaret. Cæſi, fugatique ſunt Dani: quorū etiam plurimi per Sueones in captiuitatem redacti fuerunt: quos Steno liberaliter habitos, Regi Ioanni gratis, & nullo redemptionis pretio interueniente remiſit, apertè ſui animi magnanimitatē eo facto oſtendens, quòd didiciſſet arma in hoſtes, & non in calamitoſos exercere. Quo magnifico officio Ioannes prouocatus, cœpit in hoſte non ſolùm fortitudinem, & in rebus bellicis induſtriam admirari, ſed eximiam morum probitatem venerari. Tranſiuerúntque complures anni, in quibus, ob conſtitutas inter Sueones, & Danos inducias, pax, & ſecuritas ſeruata fuit. Quibus durantibus, Steno Henningum Gaddum Oſtrogothum Lincopenſem, ad Summum Pontificem in vrbem Romam legatum deſignauit, vt ibi circumſpectius prouideret, ne Dani, cùm ipſis arma deficerent, ad callida Romanorum ingenia cōuerſi, Suetiam moleſtarent. Erat hic Gaddus homo ad omnem aſtutiam natus, tanquam ad Romanos mores idoneus, vt nullus eo aptior ex tota Suetia in Romam emitti potuiſſet. Nec ſolùm apud infimos, & mediocres Curiales, ſed apud Summos Pontifices, & ampliſſimum Senatum Cardinalium ſummam gratiam inuenit: multáque, & memorabilia opera in laudem ſui illuſtriſſimi Principis Stenonis in eo Chriſtiani orbis capite peregit, quibus oſtendit, ſe patriæ amorem omnibus huius vitæ fortunis prætuliſſe. At Danici nominis odium tam pertinaciter imbibiſſe videbatur, vt vita comite illud minimè abiicere potuiſſet. Intereà vero Ruſſi, Siue Moſcouitæ, Danorum confœderatione inducti, arma in Sueones transferre contendunt. Quorum conatus Steno repreſſurus, magnas vndique copias contrahit: quas, ductore Suantone, nobiliſſimo regni conſiliario, in hoſtilem

Steno Ioannem Danorum Regem vincit, et fugat.

Stenonis humanitas i Danos captiuos.

Induciæ diuturnæ inter Sueones, & Dacos.

Henningus Gaddus Licopen.

Henningus Gaddus inſignis oſor Danici nominis.

Moſcouitæ bellum in Suecos mouent.

hoſtilem terram emittit. Progreſſus Suanto, omnia pro ſuo voto egit. Nam etſi Moſcouitæ ſatis potentem exercitum coëgiſſent, tamen poſtquàm ad pugnam deuentum erat, & aliquãdiu acribus animis certatum eſſet, Suecones victoriam adepti, in magnam Moſcouiæ partem ſe diffundebant, cũctáque obuiãtia ferro, & flamma conculcantes, eam ſtragem commiſerunt, quæ etiam hodie in hominum memoria perſeuerans teſtatur, ipſos ad impacabilem iracundiam prouocatos pugnauiſſe. Enimuerò complures arces, oppida, villæ, quæ tunc funditus euerſæ fuerunt, ſatis admonuiſſe videntur Moſcouitarum proceres, ne amplius Sueonum patientiam ad arma compellant. Quippe poſt eum diem Suecones ab illorum impugnatione ſecuri degentes, gratias Stenoni agunt, quòd tam viriliter agẽdo, poſteris tam gratam, & neceſſariam, ac diuturnam pacẽ procuraſſet.

Suanto militiæ Sueticę princeps Moſcouitas vicit, & eorum terras deuaſtat.

CAP. XIIII.

PARTA ea victoria, Suanto ingẽtem theſaurum ex ditiſſima præda congeſſit. Cuius partẽ cùm Steno ad ſe pertinere affirmaret, Suanto ab eo deficiens, non paruum procerum, & militum numerum in ſuæ defectionis ſocietatem allexit. Factúmque eſt, vt Gothica, & Suetica Reſpub. quæ tot annis ſub optimo Principe florentiſſima, & pacata fuerat, ad ciuilem, & pernicioſam diſcordiam collaberetur. Nec diu moratum eſt, antequàm Ioannes Danorum Rex, exemplo patris ſui Chriſtierni, à factioſis quibuſdam proceribus inuocatus, ad Stocholmenſem ciuitatem peruenit. Eſtque eodem iure, & ordine, quo pridẽ pater eius, à ſuæ partis proceribus corona Regia inſignitus. Sed Steno extenuatas domeſtico diſſidio vires reſumens, ipſum Danum ad ſuam Danemarchiam redire coëgit, breuíque tempore totum regnum in priſtinam libertatẽ reſtituit. Ad quod non parũ cooperatus eſt Hemmingus Gadus, de quo diximus. Hic enim, cùm Romæ conſtitutus audiuiſſet, pericoloſas in patria controuerſias ſuboriri, confeſtim inde in patriam remeauit, primámque curam adhibuit, vt Steno, & Suanto, depoſito omni odio, in veram amicitiam

Suanto à Steno ne deficit.

Domeſtica inter Suecos diſcordia.

Io. Danorum Rex in Suetiã intruſus.

Steno Io. Danorum Regẽ in Daniã fugat.

Hẽmingus Gaddus electus in Epum Lincopen. mira geſſit.

redirent. Quo facto ipſe Gaddus, ab vtroque in maximam gratiam receptus, meruit præcipua eorum cooperatione eligi in Epiſcopum Lincopenſem. Nec facile fuit Danicæ factionis hominibus, hunc triplicem funiculum diſſoluere. Hic enim Lincopenſis eccleſiæ Prælatus infulam galea, baculum gladio, togam pelta commutans, tam formidabilis erat inimicis, vt plus eum, quàm Stenonem regni Principem formidare viderentur. Erat enim animo audax, conſilio prouidus, in philoſophica eruditione præcipuus, & in re militari ĩſtructiſſimus: ſed parum religioni, & Eccleſiaſticis rebus inclinatus. Hoc enim autore Steno, depóſita illa eximia patientia ſua, bellum in Pontifices, & proceres, qui Danici Regis introductionẽ procurauerant, promouit, effecit que facili negotio, vt ſeipſos patriæ, & patriam antiquæ reſtituerẽt libertati: humaniter quippe bella gerens, oſtendit ſe nimis inuitum arma in ciues conuertere. Siquidẽ deuictos Pontifices non minore reuerentia, quàm anteà cùm liberi eſſent, tractabat, contentus, quòd ſe ad vnitatẽ patriæ reductos faterentur. Paſſim que de eo canebatur:

Steno humaniter bella geſſit.

Parcere ſubſtratis eſt nobilis ira Stenonis.

CAP. XV.

Stenonis bellũ contra Iacobũ Arepm Vpſalenſem.

ACCIDIT etiam eodem tempore, ipſum non paruum exercitum ad debellandum Iacobum Archiepiſcopũ Vpſalenſem, quòd Danis inclinatus videretur, coëgiſſe: & iam ad locum deuentum erat, in quo non minores copiæ pro Archiepiſcopo pugnaturæ conuenerant. Tum Steno benignæ ſuæ naturæ memor, clàm inſciis proceribus ad Archiepiſcopum in propinqua villa Nees apud arcem Stecham commorantem acceſſit, & confeſtim ſine arbitris cum eo in gratiam reuerſus, admirabili lætitia omnes, qui in mutuã cædẽ parati ſtabant, affecit. Volebat enim potius optimus Princeps, ſe corã integerrimo Pontifice ſupplicẽ exhibere, quàm quòd tot innocẽtes ciues, ob cauſã ſatis dubiã, præſentiſſimo periculo inuoluerẽtur. Nec ſilentio implicandũ eſt, quod alio tempore nõ minus prudenter

Steno in gratiã cum Iacobo Arepo reuerſus.

prudenter egiſſe videtur. Cùm enim conſyderaſſet, complures regni proceres fortunis eccleſiarum, & clericorum inceſſabiliter inhiare, conuocato regni ſenatu, ſimulabat ſe Pontifices, & Eccleſiæ autoritatem in ordinem redigere velle. Quod cùm ipſi proceres magno applauſu annuiſſent, mox vehementi obiurgatione eorum temeritatem reprehendens, inquit: Iam non miror hanc patriam noſtram ad plurima incommoda corruiſſe: ſed magis miror, quòd ſaltem aliquod Reipub. veſtigium relictum habeamus, cùm impoſſibile ſit, ipſam Chriſtianæ Eccleſiæ autoritatem corruere, niſi totum regnum pariter collabatur. Próinde quicunque velit regnum penitus deſolare, is primò in terris noſtris manum apponat, vt Eccleſiaſticus ſtatus (qui in toto orbe Chriſtiano ſuos propugnatores habet) deſoletur. Prætereà eius ſyncera in Deum fiducia, maximè ex eius literis in publicum miſſis, apparuit. Quippe ad omnia publica negotia ſanctæ Trinitatis nomen præmittere conſueuit. Tandem poſtquàm tantam patriam tot annis tam benè, & feliciter rexerat, ipſam'que Danica factione labefactatã rurſus liberauerat, memorabile ſuæ magnanimitatis teſtimonium ad poſteros tranſmittere volens, Danici Regis coniugem Chriſtinam, quam in arce Stocholmenſi captiuauerat, non ſolùm ſumma veneratione ab omni iniuria liberam conſeruabat, ſed comitante tota Sueonum, & Gothorum nobilitate, ſaluam vſque in Hallandiam deduxit, mirantibus multis, quòd acerrimo hoſti liberè, & gratis coniugem reduxiſſet, quæ fortè ante confirmatas publicæ pacis conditiones liberanda non fuiſſet. Sed erat in Stenone magnus, atque excelſus animus, quo didicerat vincere in bono malum: quamuis per illam ſuam eximiam bonitatem extrema fata ſibi accelerauit.

Steno eccleſiaſticæ libertatis aſſertor.

Eccleſiæ Suecanæ ruina ſecũ regni ruinam trahit.

Steno ſanctiſsimę Trinitatis nomen in capite ſuarum literarum ponebat.

Chriſtina Regina Regi Daciç Io. à Stenone liberaliter reſtituitur.

Stenonis ſtudiũ vincere in bono malum.

Nam in eo vltimo conuiuio, quod cum Regina in terris Smalandiarum celebrauerat, peſtiferam ægritudinem, qua infra paucos dies in villa Scheflingaryd mortuus eſt, contraxit, anno Chriſti M D I I I. circa principium menſis Decembris.

Stenonis mors.

An. 1503.

CAP. XVI.

Suãto 141. Princeps internus.

SVANTO déinde noſtra ætate hoc modo poſt fata Stenonis, ad Gothorum, & Sueonum regna peruénit. Cùm enim Steno in loco, quem diximus, animã exhalaret, aderat ipſe Gaddus Lincopenſis Electus, qui mox præſentibus militibus ſub pœna capitis cõminatus eſt, ne cuiquam eam Principis mortem patefacerent, donec ad regiam Stocholmenſem perueniſſent. Si enim fama eos præueniret, nõ ſolùm à Regia arce ſecluderentur, ſed omnium præteritorum annorũ ſtipendio priuarentur. Perſuaſi igitur proceres, & milites, funus Principis quàm occultiſſimè ab eo loco vſque Stocholmiã, itinere ſedecim dierum deducunt, poſito in eius loco viro corporis habitudine non diſſimili.

Gaddi admirãda prudentia in morte Stenonis.

Suãto Oſtrogothorum princeps aſtutia Gaddi regnũ occupat.

Erat in media via Suãto Oſtrogothorum Princeps: hunc Gaddus clanculò de Stenonis morte informatum admonet, vt ſub ſpecie comitandi Principem ſe in Stocholmiam conferat, facilè totum Sueonum, & Gothorum principatum (ſi conſiliis paruerit) aſſecuturus. Grata erat Suãtoni amiciſſimi Antiſtitis admonitio. Perueniénſque in arcẽ Holmenſem, à Gaddo, & à tota caterua Princeps regni cõſalutatur. Quod etſi præter leges, & patriæ conſuetudinem factum fuiſſe videbatur, attamen approbãte regni ſenatu, in locum defuncti Stenonis ſurrogatur.

Suanto à ſenatu regni Prīceps eligitur.

Erat enim de tota patria optimè meritus, natúſque ad res præclaras, & magnificas, vtpote qui animũ excelſum, & Regnũ ſemper, & vbiq; præ ſe ferebat.

Suantonis familia honeſtiſsima.

Tota quoque eius familia ſplẽdida, & bonis moribus ornata incedebat: nullus in ea mimus, nullus ſcurra. Quippe quẽadmodũ ipſe morũ grauitate pollebat, ita nullos effœminatæ leuitatis homines in ſuam familiaritatẽ admittebat, ſed audaces, fortes, validos, & ex aliorũ procerũ curiis electos. Erat enim publico prouerbio receptũ, ꝙ nullus in familiã Suantonis aſcriberetur, qui ſecuri in faciẽ cæſus conniueret.

Suantonis liberalitas.

Erat prætereà in ſuos familiares adeò liberalis, vt ſæpe veſtes ſibiipſi detraheret, & illis donaret. Plus enim in homines militares indulgens erat, quàm in ſeipſum: ſæpéque in largiendis ſtipendiis fiſcum exinaniuit. Neque enim vllam

vllam diuitiarum curam habebat, ſed virtutem,& gloriam ſordidis diuitiis longè præferendo, potius fame periiſſet, quàm ex incolarũ iniuriis,aut eccleſiarum,ſiue clericorum ſpoliis victitaſſet,rectè exiſtimans,Suetiam adeò opulẽtum regnum eſſe,vt eius Princeps ſatis magnificè viuere poſſit,abſque eo,quòd cogatur rapinis, & ſacrilegiis vitam infelicem, atque infamem ſuſtentare.

Suãto plus virtuti,quàm diuitiis indulgebat.

Suetia regnum opulentum.

CAP. XVII.

SED ſilendum non eſt, quàm acerrimo odio inſectatus ſit mẽdaces, & detractores. Cùm enim aliquem abſenti obloqui audiuiſſet, iuſſit continuò abſentem aduocari, vt detractor, qui abſentem ſuggillauerat, coràm proponeret, quæ vellet, & probare poſſet. Quo facto optimorum ciuium innocentiam mirificè eſt tutatus, & immortalem gloriam apud omnes bonos eſt adeptus. Erat prætereà in delinquentes valde clemens,& mitis,quamuis verba eius ſummam ſeueritatẽ præ ſe ferre videbantur. Non enim loqui,ſed fulminare viſus eſt,cùm milites ſuos neglecti officii argueret,& obiurgaret: quibus etiã nonnunquàm alapam inflixit. Sed continuò,quos duris verbis affecerat,mox ſingularibus donis,& beneficiis afficere nõ omiſit. Quo euénit, vt feliciores ſe putarent,qui ab eo tam benigniter reprehendi merebantur. At in templis, cùm diuino officio intẽderet,vix minores lachrymas,quàm Dauid Hebræorum Rex effudit, vt nullus id conſyderans dubitare potuiſſet, quin totam ſpem ſuam in Deo,per quem Reges regnãt, collocaſſet. Eſt'que à diuina clementia cõſecutus,vt illis octo annis, quibus regnauit, nullum atrox prælium fuerit in Suetiæ incolas illatũ,quamuis Ioãnes Danorũ Rex ipſa Gothorũ,& Sueonũ litora claſſe bellica nõ rarò inſiliuerit,& ſpolia nõnulla in mari,& terra reportauerit,ipſúmque Moſcouitarũ Principẽ,vt Sueones impugnaret,ſũmoperè ſolicitauerit. Sed maior erat in Moſcouita pactorũ,& iuramẽtorum ratio, quàm quòd pateretur ſe à Danis in aliquod nefarium bellũ rupto fœdere induci. Quin potius cùm didiciſſet Reipub.ſummam ad Suantonẽ,qui pridẽ

Suanto mendaces deteſtabatur.

Suantonis clementia.

Suãtonis i Deũ pietas.

Ioannes Danus Rex piraticã in Suecos extendit.

Moſcouita pactorum rationem habebat.

dux belli contra Moſcouiam fuerat, deueniſſe, ſolennes oratores ad ipſum in Stocholmiã mittere, & fœdera, quæ anteà cum Stenone iniuerat, renouare curauit. Itaque Suanto ab Orientalibus Suetiæ partibus ſecurior effectus, totas vires ſuas ad Occidentalem Daniam conuertit. Nec diu moratus, antequàm copiis ex Suetia, & Veſtrogothia contractis, bellum in Hallandos, & Schoningianos trãsferre cõtendit, vt iniurias, quas Dani paulò antè, violatis ĩduciis, intulerãt ciuitati Aboënſi, vlciſcatur.

Suãto Daniam impugnat.

Dani violatis induciis pugnant.

CAP. XVIII.

Vardbergum.

PRIMVM igitur belli impetũ in propinquius Vardbergiæ oppidum mouens, comperit incolas illud ob Sueticæ potentiæ terrorem nouiter vallo, & propugnaculis communiuiſſe. Quocirca ex eo loco progreſſus, totam Hallandiam, & Schoningiam cæde, flamma, direptionibus cõculcauit, exercitúmque ſpoliis onuſtũ, & incruenta victoria ouãtem reduxit. Deinde in Suetiam regrediens, negotiũ laceſſendæ Daniæ nobiliſſimo Veſtrogothorum præſidi Achoni Ioannis imponit: qui ſequenti anno in Hallandiam deſcendens, duas munitiſſimas arces, Lagaholm, & Vallen, vno eodémque die, admirabili quadam celeritate occupauit, occupatáſque incendio conſumpſit: & cùm nullus contra eum in campum prodiret, nobilem virum, & Regiæ arcis præſidem Mauritium Ipſon captiuatum, vnà cum incolumi exercitu in Veſtrogothiam reportauit. Sequentibus etiam annis idem Acho continuo bellorum inſultu Danos laceſſiuit, donec ab ipſis in terra Schoningiæ ad inſidioſa loca pertractus, in floridæ iuuentutis ætate trucidatur: dignus profectò, cui fata longiorem vitam conceſſiſſent. Erat enim natura benigniſſimus, & in re militari peritiſſimus, immò etiam patriæ ſuæ, pro qua obiit, amantiſſimus. Incidit autem mors eius in annum à Chriſto nato M D X. Poſt cuius occaſum, cùm Rex Danorum Ioannes putaret Veſtrogothiam omni præſidio vacuam eſſe, conſtituit ipſam in ſuam redigere poteſtatem.

Schonigianum bellum.

Acho Hanſon Danos impugnat.

Acho celerrima victoria vſus Mauritiũ Ipſon captiuat.

Acho tandem à Schonigianis occiditur.

An.Chri 1510.

CAP. XIX.

COLLEGIT igitur tā ex Danis, quàm Saxonibus, & Vandalicis ciuitatibus præualidum exercitum, quem filius eius Chriſtiernus Veſtrogothorum terris maiore apparatu, quàm felici bellorum ſucceſſu inuexit. Suanto enim, quamuis magno, & potenti exercitu ſuccinctus, ex Suetia in Veſtrogothiam Chriſtierno congreſſus deſcendiſſet, attamen à pugna prudentius abſtinens, retro ad ſyluam Tiueden abiit, ſperans ſe Chriſtiernum ad inſidias perducturum. Sed Chriſtiernus nihil minus cautus, à Veſtrogothia per Smalandos ad Oſtrogothiam ire contendit. Oſtrogothi autem, quos imparatos putabat, maxima multitudine ad arma conſurrexerant. Quod cùm Chriſtierno, dum in oppido Ionacopēſi morā traheret, nuntiaretur, ſubita fuga in ſuam Daniam remeauit. Nec longè pòſt Cæſareæ ciuitatis Lubicēſis ſenatores, cùm compertum habuiſſent Danos tam potenter à Gothis profligatos, expedita ad Suantonem Principem legatione, opem contra Ioannem Danorum Regem poſtulabāt. Ad quam quidem legationem, cùm in Gothorum, ac Suecorum ſenatu propoſita eſſet, Hemmingus Gaddus Oſtrogothus, eccleſiæ Lincopenſis Antiſtes, palàm omnibus reſpondens, perorauit: cuius quidē orationem in calce huius voluminis annectendam curaui.

Chriſtiernus Ioannis Regis filius Veſtrogothiam impugnat.

Chriſtiernus ab Oſtrogothis in Daniā repellitur.

Lubecen. legati Suecones ſibi contra Danos conciliant.

CAP. XX.

OBTINVIT enim eadem oratione, vt Suecones cum Lubicenſibus, & Vandalicis ciuitatibus ſtatim confœderarētur. Eſt'que bellica claſſis pro eis contra Danos ex Suetia ſine mora expedita: cui idem Hemmingus Gaddus, Principis, & ſenatus decreto præfectus, tanto animi ardore bellum in Danicam gentem aſſumpſit, vt nihil vnquā ſuæ fortunæ felicius accidiſſe fateretur. At cùm educēdæ claſſi inuigilaret, literas Iacobi Archiepiſcopi Vpſalenſis celerrimo nuntio allatas accepit: in quibus ſic

Gaddus Sueticæ claſſis dux cōtra Danos.

ſcriptum fuiſſe memoratur: Syncerisſima ſalute præmiſſa. Orationem illam, quam R. P. V. nuper in ſenatu regni contra Danos, & pro Lubicēſibus, eorúmque cōfœderatis proſuit, cupidè ad nos mitti poſtulamus. Nec minus gratum eſſet nobis, illas Saxonis Danici hiſtorias quantocyus videre, vt ex eis ſufficiētius informari poſſimus, quomodo de cætero à Danorum artibus nos, noſtrámque Rempub. prudentius præſeruare, & tueri valeamus. Valete. Ad quas quidem literas Gaddus æquè breui Laconiſmo in hunc modum reſcripſit:

Iacobus Archiepiſcopus Vpſalen. orationē Gaddi poſtulat, et Saxonis hiſtorias.

Gaddus Arepō reſpondet.

Syncerisſima reuerentia præmiſſa. Orationē illam nō tam pro Lubicenſibus, quàm pro noſtra Repub. factā, tradidi ſereniſſimo Principi: is eam, cui voluerit, permittet. Saxonis Danici hiſtorias apud præfectūm curiæ meæ in Lincopia Dominum Torchillum præbendatum depoſui: cui etiam præcipiam, vt nuntium Reuerendiſs. P. V. ipſas, cùm illuc venerit, liberè trāſcribere permittat. At mea commentaria, quæ tam de Sueticis, quàm de Danicis antiquitatibus lōgo tempore collegerā, vſque ad meum in patriam reditūm, in abditis repoſitoriis conſeruari mandaui. Feliciſſime valete Pater Reuerendiſſime. Extant præterea complures aliæ orationes, quas idem Gaddus tam in patria, quàm Romæ apud Summos Pōtifices, præſertim Alexandrum ſextum pro patria ſua, & contra Danos perorauit. Erat enim orator non parum vehemens, & multa audēs, vtpote qui aliquādo coram eodē Alexādro Papa in pleno Cardinaliū Conſiſtorio vniuerſos Danos, nullo excepto, canes rabioſos appellauerit, quòd fœdus cum ſchiſmaticis Moſcouitis contra Chriſtianiſſimos Suetiæ incolas pepigiſſent. Sed nunc his omiſſis, ad expeditionem bellicam, cui Gaddus præerat, me cōuertam. Is enim ferè ad medium luſtrūm pro patria militans, nunc Danicas inſulas vario bellorum apparatu vexabat, nunc ciuitates Vandalicas vt ſocias, & amicas viſitans, quietem à bellicis laboribus captabat. In Lubicenſium autem conuerſatione plurimum gauiſus, diuturniorem apud eos manſionem elegit. Dedit'que operam periclitantibus patriæ rebus, vt ex turbatis tranquillæ fierent, & felices, cùm interim Ioannes Braſcho Præpoſitus Lincopenſis eccleſiam Lincopenſem (eo à ſede Epiſcopali excluſo) occuparet. At pugnax in Gaddo animus plus bella, quàm Pontificias inſulas curans, ſe totum in vitam, & militare

Gaddus vehemens orator, cōplures oratiōes, pſertim contra Danos ędidit.

Alexander Papa VI.

Gaddus medio luſtro in Danos pugnat ꝓ patria.

Ioānes Braſcho eccleſiam Lincopen. abſente Gaddo occupat.

litares mores coniecit. Nam claſſem Sueticam cum Lubicenſi coniungens, impetúque in Daniam facto, damna plurima innocuæ plebi inferebat. Eodémque tempore ipſe, & Lubicenſes Lalandiam, & in ea monaſterium diuæ Birgittæ incendiis, & direptionibus vaſtauerunt, affirmantes ſe illis paria referre, quæ Dani nuper in terram Finlandiæ commiſerunt. Putabant quidem Sueci ea Lubicenſium confœderatione ſe ſatis ſecuros: ſed cùm illi ſeclufis, vel inconſultis Suecis, denuò in Danorũ amicitiã conſenſiſſent, occaſionem præſtiterunt pertinaciori inter Sueones, & Danos hoſtilitati: quæ vtique in publicam Aquilonarium regnorum perniciem emanaſſet, niſi futuri belli ſtrages, quam Suanto in Danos meditabatur, eius præmaturo fato intercepta fuiſſet. Euênit autem huius optimi Principis Suantonis mors in principio anni à Chriſto nato M D X I I. in ciuitate Aroſienſi: in qua etiam ſepultus, nominis ſui gloriam ad poſteros tranſmiſit immortalem.

Gaddus monaſterium S. Birgittæ diripit.

Lubicen. deſerta Suecorum ſocietate Danis confœderantur.

Suãtonis mors anno Chriſti 1512.

ORATIO HEMMINGI GADDI ECCLESIAE LINCOPENSIS ANTISTITIS,

pro fœdere Suecorum cum Lubicenſibus, & eorum confœderatis incundo, in ſenatu regni propoſita, de qua ſuprà præſenti lib. cap. XIX. facta eſt mentio.

CAP. XXI.

QVANDO mecum cogito Reuerendiſs. Archiepiſcope Iacobe Suetiæ Primas, & Sereniſſime Princeps Suanto, cæteríque Reuerendi Pontifices, & Illuſtres Proceres, ac Nobiliſſimi Senatores, quàm graue, & perplexum negotium ſit, de noſtræ Reipub. ſalute conſulere, præſertim cùm in conſultatione vertitur, ferre'ne debeamus noſtris veteribus amicis Lubicenſibus, & eorum confœderatis neceſſariam contra Danos opem, an cum eiſdem Danis in pacem, ſiue inducias conſentire. Vellem potius hanc dicendi prouinciam in alicuius alte-

Hẽmingi Gaddi vehemens contra Danos oratio.

rius humeros, quàm meos, impoſitã eſſe, cùm fortaſſe nonnulli in hoc ampliſſimo conſeſſu inueniantur, qui ſub pallio Sueſtico animum planè Danicum agere non verentur, quaſi eis pro hoſte cõtra patriam ſentire, abſque ſempiterno infamiæ opprobrio, liceret. Verùm ego ita ab adoleſcentia inſtitutus ſum, talémque me annis ferè triginta Romæ in legatione patriæ, cõtra inimicos patriæ, exhibere curaui, vt omnibus mecũ conuerſantibus plenè compertum foret, me nunquàm pro Danico nomine vel in minimo ſenſiſſe, immò ſemper meditatum fuiſſe, quomodo tam infeſti nominis fautores è medio noſtræ patriæ (quam nimis impiè prodere contendunt) explodantur, ſuóque exterminio, vel exilio, cæteris Danicæ factionis complicibus, ne ámodo ſimilia audeant, terrores incutiant. Sed hîc fortè operæpretium fuerit, apertioribus argumentis oſtẽdere, quibus ingeniis, moribúſque Danica aſtutia Sueticam ſimplicitatẽ perpetuò irretire, & euertere conatur, vt, ſi noſtri temporis homines à pernicioſa Danorum vicinia ſeſe minus cautè ſeruare voluerint, ſaltem nati natorum, vel qui naſcentur ab illis, noſtro malo addiſcant, quàm parum fidei, & ſocietatis, apud ipſos reponant. Poſſem hîc plurima nimis vera noſtri æui teſtimonia adducere: ſed ne videar illorum hominum odio calumnias ſtruere, ipſas Danicas hiſtorias contra eos pro nobis aſſumam: id'que ſatis idoneo exemplo diui Pauli Apoſtoli: qui cùm Cretenſes, vt malas beſtias, reprehendere vellet, proprium ipſorum prophetam Epimenidem Cretenſem cõuenienter aſſumpſit. Ita enim ex ipſo ad Titum ſcripſit: Cretenſes ſemper mendaces, malæ beſtiæ, ventres pigri. Teſtimonium hoc verũ eſſe de Danis, ſatis probat eorum hiſtoricus Iohannes de Saxonia, quem adoleſcens, dum Roſtochii bonis literis operã nauarem, vnà cum Alberto Crantzio Hamburgenſi inſpexi, ac trãſcripſi. Ille enim in fine libri quarti de ſe, & ſuis Danis ait: Nos mentiri & fallere, inter vitia ſordéſque non ducimus. Sublato igitur apud eos humanæ ſocietatis fundamento, quod fidẽ (quæ fieri dictum iubet) vocamus, quis prudens eorum fidei (quam idem Saxo in pleriſque locis fluxam confitetur) ſecurè ſe committere queat? Quo effectum eſt, vt Dani, deprehendentes ſe, périnde ac perfidos, à vicinis populis euitari, ad iuramenta nimis vana ſe cõuertant, vt eorum magnitudine, aſſiduitatéque

mentiendi

mentiendi conſuetudinem tegant. Et ſi omnia alia argumenta deeſſent, quibus probari poſſit, ipſos Danos mendaces eſſe, profectò illa horrenda eorum iuramenta, quæ ad ſingula ferè verba nimis impio, & blaſphemo ore annectunt, ſatis declararent, ipſos à corrupta natura ad mentiendum impelli. Enimuerò, quemadmodum veraces homines ſine iuramento loquũtur, & eis ſemper integra fides adhibetur, ita mendaces ſemper nomen Dei inuanum, vt vanitati ſuæ aliquam veritatis ſpeciem concilient, aſſumere non verentur. Nec tamen quouis modo aſſequi poſſunt, vt prudentes viri ſe eorum fidei cõfidant. Ego iam ad eam ætatem prouectus ſum, qua mihi cõdita ſit ſeptuageſima meſſis, magnam'que totius Europæ partem peragraui, atque interim in nulla eius regione fui, quæ tot ſanguinariis iuramẽtis paſſim aſſueuiſſet, quemadmodum vniuerſi Daniæ incolæ. Quippe ſi agricolam & ciuem, ſi proceres & principes, ſi ſacerdotes & Pontifices eorum, etiam in re minima alloquaris, mox tibi cum terribili iuramẽto reſpondentes dicent: Per Deũ viuum ſic eſt: per quinque Chriſti vulnera non eſt: per diuinum ſanguinem: per Dei mortem non feci: plurimáque ſanguinaria iuramenta his ſimilia, & horribiliora, tam frequenter ingeminant, vt nullus prudens dubitauerit, ipſos eſſe homines ad omnia mendacia promptiſſimos. Nec rarius eſt apud eos, ſtupenda mille dæmoniorum atteſtatione, in re etiam minimi momenti, vti. Nec vt cæteri homines loqui dignantur, immò more tuſſientium, aut verba in medio gutture formantium: ita de induſtria proloquuntur, vt ſuperius labium in ſiniſtrum, inferiúſque in dextrum latus diſtorquentes, ex ſingulari oris deformitate, ſingularem gloriã ſeſe aſſequi poſſe exiſtiment. Teutonicam linguam (quam ignorant) balbutiendo reſonare geſtiunt. Gothica verò adeò contemptim, & corruptè vtuntur, vt à noſtris Gothis vix intelligantur. Nos ſiquidem Iacobum, Iacob appellamus: quem Dani Ippum, Ieppum dicunt. Iohannéſque à noſtris Iohan vocatur: quem Dani Iuſſe, Ieſſe nominant. Nicolaus autem à nobis Claus, & à Danis Niſſ, Neſſe dicitur: qualis etiam corruptio eſt in aliis compluribus verbis, à Danica vanitate corruptis. Sed iſta nunc ſileantur, illæ'que perfidæ, & nimis multæ artes mentiendi, quas Saxo eis non rarò tribuit, diſſimulentur: videamus qualem, & quantam cru-

delitatem eiſdem artibus coniunctam habeant. Primùm tamē ex eodem autore nos aduertere oportet, quàm crudeles inter ſe ſemper fuerant, vt minus mirum videri debeat, ipſos in extraneas, & hoſtiles gentes, nullo tempore non fuiſſe crudeliſſimos. Documento eſt in primis Haldanus Frothonis primi Danorū Regis filius, de quo Saxo ſic habet: Frotho in Suetia ſtrangulatus interiit, Haldano, Roë, & Scato filiis relictis. Horum maximus Haldanus, Roë, & Scato interfectis, naturam ſcelere polluit: regnum paricidio carpſit. Et ne vllum crudelitatis exemplum omitteret, comprehenſos eorum fautores prius vinculorum pœna coërcuit, mox ſuſpendio conſumpſit. Idem ante ipſum fecit Lotherus, Dani primi Regis filius, qui fratrem ſuum Humblum inſidioſo bello captum, regni depoſitione ſpiritum mercari coëgit: regnúmque ſcelere partum ita auſpicatus eſt, vt nequaquàm tolerabiliorem Regem, quàm militem agere videretur. Siquidem illuſtriſſimum quenque vita, aut opibus ſpoliare, patriámque bonis ciuibus vacuefacere, probitatis loco duxit, regni æmulos ratus, quos nobilitate pares habuerat. Simili quoque fraternæ felicitatis inuidia Fengo in fratrem ſuum Horuendillum Regem accenſus, eum inſidiis trucidare conſtituit: at vbi datus paricidio locus, cruenta manu funeſtam mentis libidinem ſatiauit. Trucidati quoque fratris vxore potitus, inceſtum paricidio adiecit. Deinde atrocitatem facti impudentiſſimo mendacio excuſaturus, affirmabat ſe fratrem occidiſſe, vt innocentiſſimam eius vxorem Gerutham, Rorici Sueonum Regis filiam, ab eius tyrannide liberaret: cùm nec maritus illam, nec illa maritum vnquam exoſum habuerit. Erat quippe illa coniunx tantæ manſuetudinis, vt neminem vel tenui læſione commouerit: ſed mitiſſima, & ſine felle fœmina (teſte Saxone) omnibus complacebat. Præterea Frotho quintus, cùm fratris Haraldi Regis claritate deformem ſe fieri, contemptúmque ſibi ſtrui iudicaret, à quodam familiarium occultè eum interfici iubet, ne quem ætate vinceret, ab eo virtute ſuperari videretur. Poſt hæc, vt innocentiæ ſibi fidē pararet, notámque ſceleris euitaret, fœdiſſimo mendacio vſus, latè inueſtigari præcepit, quiſnam rerum caſus inopina rerum clade fratrē ſuſtuliſſet. Deinde eiuſdem fratris liberos vix infantiam egreſſos, ad mortem corripuiſſet, niſi ab eorum tutoribus

bus callidior ſeruandorum pupillorum ratio excogitata fuiſſet. Item Rex Ericus cognomento Emundus, vt ad regni ſolium perueniret, non erubuit infami paricidii nota ſe crudeliter implicare. Enimuerò fratribus, nepotibus abſque vllo humanitatis reſpectu trucidatis momentaneum regnum, & ſempiternum opprobrium ſibi vno eodémque ſcelere infeliciter cōparauit: qua etiam arte, atque impietate ſceleſtiſſimus Abelus fratri ſuo Regi Erico admirandæ ſanctitatis viro, vitam pariter & regnum eripuit. Nec ſilet Saxo Haraldi Regis cognomento Blotham tyrannidem, qui pecudalibus iugis Danicas ceruices alligauit. Próinde exercitus eius tam probroſi officii contumelia laceſſitus, pro quo pecudum more iugum tulerat, arma capere recuſauit. Neque enim maieſtatis imperio, aut prece adduci potuit, vt eius capiti incolumitatem quæreret, qui omniū ceruices erubeſcenda iuſſione damnaſſet. Sed quid tantum impiorum, & crudelium hominum catalogum, qui ad immenſum volumen creſcere poſſet, commemorē? Taceatur igitur impiiſſima ſanctiſſimi Canuti Regis, atque eiuſdē nominis Ducis occiſio, tam indignè ab ingratiſſimo populo perpetrata, vt nihil ad ipſum infandū ſcelus addi potuiſſe credatur. Taceatur quoque, ꝙ ſāctiſſimi Reges, Olaus Noruegiæ, Edmūdus Angliæ, Ericus Suetiæ, truculēta Danorū machinatione interempti ſint, & inter diuos Martyres relati, ſuos occiſores ſēpiterna infamia dignos oſtēdant. Sileātur præterea cōplures aliæ crudelitates, quæ per oēm Danicā hiſtoriā diſperſæ occurrūt, præſertim quàm ſeuerè ipſi Daniæ proceres in miſerā plebē ſuā dominētur. Quippe vt apud noſtros Sueones, & Gothos nullus omnino naſcitur ſeruus, ita apud Danos tota cōmunitas plebis ad perpetuā, & miſerā ſeruitutē nata eſſe videtur: adeóque ab illis nobilibus illa īfelicia māncipia ꝯtemnūtur, & opprimūtur, vt ſæpe accidat, vnū colonū pro vno cane venatico inter eos per ludibrium venūdari: cogitúrque is, qui ſic venūdatus eſt, cum vxore, & filiis in poteſtatē emptoris cōcedere, omniáque contēptiſſimi māncipii opera perpetuò ſuſtinere. Hæc autem quomodo vera, & mihi comperta ſint, paucis oſtendā. Cùm enim paulò ante mortē Chriſtierni primi Regis, quæ apud Danos in annos Domini MCDLXXXI. incidit, per ipſā Daniā ad Germaniā, & Italiā, vrbémq; Romā proficiſcerer, ſatis deprehendi, quàm miſerā ſeruitutem

Daniæ incolæ ſeruire cogerētur, panéque puluerulento, & potu adeò inſipido vterentur, vt cibus crudeliſſimi Pharaonis in oppreſſos Iſraëlitas collatus, ſi Danico victui compararetur, in numero deliciarum æſtimari poſſet. Immò neque in nobilium curiis delicatior victus præparatur, ſed ex Vandalicis ciuitatibus panis, potúſque perenni commercio comparatur: quando intereà nobis ex noſtris Sueticis, & Gothicis terris, diuináque liberalitate omnia pro voto, atque abundè ſuppeditantur. Sufferrent fortè infelices Dani patientius tam duræ ſeruitutis iugum, ſi eorum nobiles ſaltem à conuitiis abſtinerent. Paſſim enim, & contemptim patrio ſermone Trellos, & Trellas appellant: quod parum modeſtius ſonat, quàm ſi Latinè per contumeliam dicerent, Fleccos flaces floces: cùm tamen ipſimet fœdiſſimæ ſuperbiæ dedititii, atque, ob non ferendam eorum arrogantiam, per cunctas Teutonum terras adeò inſigni odio habeantur, vt Danum vocari inter grauia conuitia æſtimetur. Danus quippe Cimbrum (quem Galli latronem, & Itali giottonem dicunt) exprimere videtur. Proinde non rarò accidit, vt Dani Teutonum terras prætereuntes, ſeſe non Danos, ſed Noruegianos, vel Gothos, aut Sueones eſſe fateantur. Prouenit profectò tam pertinax odium in Danos, non ob inciuiles Teutonum mores (quid enim Teutonibus ciuilius?) ſed, vt credo, ob hiſtorias Danicas nimis ſuperbè ad æternam Teutonici nominis ſuggillationem ſcriptas, in quibus Teutonum æſtimationem ita abiectam efficere contendunt, vt prorſus indigni putentur, qui cum Danis comparentur. Inquit enim Saxo inter cætera plurima, quomodo Helgo Rex Danus apud Saxoniam ingenui, ac liberti necem pari ſumma rependendam conſtituit: périnde ac liquidò conſtare volens, quòd cunctas Teutonum familias æqua ſeruitus teneret, omniúmque corrupta libertas parem cōditionis ignominiam redoleret. Sed longè grauior, quàm ea ignominia, erat ipſa Danica crudelitas, quæ Teutones nouis, & horrendis ſuppliciis ſæpius affligebat. Narrat Saxo de Rege Nicolao, qui ad preces cuiuſdā Haraldi ſanguinarii voluptatis loco duxit, Teutones abſciſſis naribus deformes efficere. Similíque voluptate affectus Valdemarus eius nominis tertius Rex, non ſolùm nares, ſed aures à magna Teutonū multitudine abſcindēs, ſummoperè lætari videbatur, quòd

quòd cruenti tyrãni nomẽ à tam cruento,atque infami facinore contraxiſſet. Nec ſilet Saxo atrociſſimam Iarmerici Danici Regis tyrãnidẽ,qua Teutones exquiſitiſſimis tormẽtis ſæpe afflictos trucidauit. Regem nanque, & Reginã eorum, à quibus in adoleſcentiæ ætate iure belli captus, & ſummæ libertati reſtitutus,atq; in numerum,& primum familiaritatis locũ tranſlatus, admoto furtim incendio per ſummam ingratitudinem occîdit. Deinde Rex Danorũ factus, X L. Teutones captos,applicatis totidem lupis,laqueo adegit. Nec ſic poterat eius ſanguinaria mens ſatiari. Quippe optimates eorum primò tibias loris traiectos,mox'que immaniũ taurorũ vngulis alligatos,moloſſis'que inceſſentibus raptim in cœnũ,voragineſque pertractos,lachrymabili ſpectaculo conſumpſit. Demum Comites,Duces,Principes Teutonicæ gentis captos,traiectis fune tibiis, equis in diuerſa raptantibus præbuit lacerandos. Sed nec in ea ſumma feritate ſibi ſiſtendum putauit. Nam propriã Reginam Hunnorum Regis filiã,quamuis innocentiſſimã,& pudiciſſimã,ac pulcherrimã, humi alligatã equinis obterendam calcibus præbuit: cuius corpus adactus iumentorũ grex crebris veſtigiis cõfodit, & lacerauit. Immò etiã ſuis ex ſorore nepotibus inſidioſè comprehenſis,laqueo ſpiritum eripere non dubitauit. Optimates quoque, qui eorũ tutores erant, conuiuii ſimulatione contractos,eodem exemplo conſumendos curauit, nihil minus Teutonico nomini infeſtus, quàm Frotho quartus Danorum Rex, qui in Saxones adeò inſolenter (inquit Saxo) imperabat, vt primò pro quolibet homine, deinde pro cubitalium membrorum quolibet, indicem ſeruitutis ſtipem quotannis pendere cogerentur. Demum pro ſingulo membro tributa pendentes, non minore ignominia, quàm ſeruitute à Danis opprimebantur. Nec ſilendum eſt Gotrici Gormonis ſuperbum imperium, de quo Saxo ſic ſcribens ait: Gotricus inter cætera factorum monimenta, hanc quoque Saxonibus tributi legem indixit,vt eorum duces, quoties apud Danos regni mutatio obueniſſet, centum equos niuei coloris ſuffecti Regis initiis dedicarent. Quòd ſi nouum Saxonibus ducem variata rerum ſucceſſio peperiſſet, is quoque prædictæ penſionis obſequio poteſtatis principium Danicæ maieſtatis titulis inclinaret, eiuſdem'que gentis Danicæ fateretur imperium,

& ſubiectionis ſuæ ſolenne præberet initium. Idem quoque Gotricus Friſonibus adeò inuſitatum, & intolerabile tributum impoſuit, vt nihil enixius voluiſſe videretur, quàm per inauditam crudelitatem omnem eorum terram, omni ære ſpoliatã, penitus deſolare. Miror'que Saxonem hiſtoricum non erubuiſſe, tam fœdam tyrannidem in ſua ſcripta retuliſſe. Sed nec tolerabilior tyrannus erga eandem Friſicam gentem erat Haraldus ſecundus Rex, qui eius Principem Vbbonem compedibus conſtrictum, in triumphum duxit, Germaniámque vſque ad Rhenum variis cladibus afflixit. Canutus quoque eius nominis VI Danorum Rex, Prutenos, Pomeranos, Ditmertzios, & Holſatos, non minus ignominioſa, quàm duriſſima, diuturnáque ſeruitute oppreſſit. Præterea Rex Valdemarus ſecundus, prædicti Canuti frater, Liuoniæ, & Eſtiæ incolas ad perpetui tributi penſionem adegit. Sed quid intolerabilia tributa, & miſeram ſeruitutem à Danis in vniuerſam Alemanniam, & ſingulas eius partes commemorare cõtendã? cùm illa inhumaniſſima feritas, qua Ericus ſecundus Alemãnos diſcruciatos trucidauerit, omnẽ fidẽ excedere videatur. Nam Dani, quò violentiore eos morte (inquit Saxo) ꝯſumerẽt, reuinctis poſt terga manibus, pàlis primùm affigendos curabant, déinde ventriũ caua cultro rimati, nudatis extis, primáque viſcerũ parte protracta, cætera ſtipitibus explicabant: nec ante ſuppliciũ remiſerunt, quàm tortos, extis funditus aluo egeſtis, ſpiritum perfundere coëgiſſent. Ite nunc quicunque eſtis Danicæ ſocietatis cõſultores, & crudele Danicæ feritatis ferrum in veſtra, atque innocentum ciuium veſtrorum viſcera accelerantes, confœderationem cum ea gente, quæ publicum totius Europæ odium in ſe contraxerat, ſine mora contrahatis. At fortaſſis hîc nonnulli Pontificum mihi reſpondentes, dicant: Eſto quòd Dani ſint cruenti, ſint ſanguinarii, ſint omnium, quos totus orbis produxerat, peſſimi, & ſceleratiſſimi: tamen non audebunt in Chriſti Eccleſiam, & clerũ, multò minus in Pontificiã dignitatẽ tam cruentas manus extendere. Sed audiant illi, qui ſibi tantam libertatem perſuadent, non quid ego, ſed quid Saxo de Danorum Regũ in Chriſtum, & Chriſti Eccleſiam impietate dicat: & primùm de Erico primo, quem omnes Danicæ hiſtoriæ cognomento Impiũ vocant. Hic (inquit Saxo) vtinã in

abolendo

abolendo Chriſtianiſmi cultu temerarium Regneriani ſpiritus non egiſſet hæredem. Siquidem religioſiſſimum quenque, aut ſuppliciis inſequi, aut rebus exuere, exilióque multare perſeuerauit. Cæteræ autem Danicæ hiſtoriæ, quarum autoribus pulchrum, & egregium videtur, atrocia ſuorum tyrannorum facinora atrocioribus ſcriptis extendere, ita habent: Ericus fidei Chriſtianæ perſecutor, eccleſias deſolauit, altaria ſubuertit, eccleſiarum prouentus fiſco applicuit, Epiſcopos occîdit, tyrannidẽ in Gallos, & Alemannos exercuit, Cæſarem Ludouicum, & Brennonem Brunſuicenſem ducem trucidari fecit, Friſióſque ad turpẽ ſeruitutẽ, & grauiſſima tributa pendenda coëgit. Prætereà Rex Gormo (teſte Saxone) ſemper infenſi erga religionem animi exiſtens, Chriſticolarum, périnde ac teterrimorum hominum, reſpectum extinguere cupiebat, omnéſque huiuſce normæ participes, variis iniuriarũ generibus fatigatos, quibus potuit calumniis inſequi non quieuit: quinetiam templa à religioſis condita, tanquam aliqua ſacrilega impietatis domicilia, ab imis fundamentorum partibus demolitus eſt. Déinde Sueno eius nominis primus Danorũ Rex, proſperã (vt teſtatur Saxo) in diuina ſæuiendi occaſionem ſibi veniſſe gauiſus, totam religionis ſtirpem ab radice conuulſit: eo'que autore Dani ſuſceptum diuinitatis cultum repetita ſuperſtitione mutârũt. Nec Sueno tertius in Chriſti Eccleſiam, & Dei miniſtros minus ſeuerus fuit: de quo idem Saxo ſic habet: Sueno properantem à Lundenſi vrbe AEſchillum archiepiſcopum ſubſecutus comprehendit, captúmque, quia publica cuſtodia non ſuppetebat, ſub excelſam Laurẽtianæ ædis teſtudinem in corbe, périnde ac gallum gallinaceum attollit, eíque templum ergaſtulo fecit. Similíque impietate fraternam charitatem violans, Canutum Regem dolis, & inſidiis circumuentum trucidauit. Nec modeſtioris animi erat Chriſtophorus primus, quem Danicæ hiſtoriæ affirmant nihil prudentiæ ad regni adminiſtrationem attuliſſe: ſed omnia per ſummã temeritatẽ, atq; impietatẽ ꝓfundẽdo, Iacobũ Archiepiſcopũ Lundenſem, virũ vtique innocẽtiſſimum, ignominioſe captiuatum indigno carceri, & vinculis mãcipare nõ dubitauit. Poſt cuius fata filius eius Ericus Clipingus, omniũ tyrãnorum peſſimus, in Danico regno ſucceſſit: qui etſi oĩum ordinũ hominibus intolerabiles iniurias inferret,

attamen in illos, qui in clericalem militiam aſcripti erant,adeò crudelis perſecutor,& ſacrilegus prædo erat, vt filii Iſraël tutius ſub duriſſimi Pharaonis iugo, quàm infelices Danicæ Eccleſiæ ſacerdotes ſub hoc Clippingo vixiſſe credantur. Neque minore perſecutione ab eius fratre Erico,qui illi immediatè in regno ſucceſſit,opprimebantur. Is enim arbitratus ſe perpetuæ gloriæ famam ob cleri oppreſſionem aſſecuturum, non quieuit,donec inſignem pietate virum Iohannē Grand Archiepiſcopū Lundēſem, fraudibus & dolis circumuētū captiuaret, tetróque carceri incluſum multis iniuriis afficeret,& cruciaret,quando intereà nihil omitteret,quo Magnopolenſes variis iniuriis,& cladibus afficeret, períndc ac ſi decorum,magnificúmque eſſet, cruentam tyrānidem in vicinos, & innocentes homines crudeliter exercere. Deínde æquè aduerſa fortuna, & ſiniſtra fata dedêre Danis Regem Chriſtophorum ſecundum,qui fœdiſſimam patris,& fratrum ſuorum crudelitatem ita ſuperauit,vt ne veſtigiū quidem humanæ diſcretionis in ſe relictum eſſe oſtenderet. Siquidem Daniam, quam ab eis miſeram accepit, miſerrimam effecit: nobiles quippe,& proceres regni ita oppreſſit, atque in ordinem redegit, vt ipſos nihil,aut parum amplius, quàm empta mancipia æſtimare videretur. Preterea toti plebeiæ communitati adeò moleſta,atque intolerabilia tributa imponebat, vt vix nudam carnem turpiſſimæ ſeruituti obnoxiam eis relinquere cogitârit. Nec minus ſeuerus in Pontifices, & totum ordinem clericalem exiſtens, quoſdam eorum, qui eius peſſimis facinoribus obuiabant, capi,& carcere affligi præcepit:in quorum numero erat Tycho Burglanēſis Antiſtes:qui etſi tot virtutibus illuſtris eſſet, quot abominandis ſceleribus ipſe tyrannus obſcurus habebatur, nequaquàm tamen euadere poterat, quin ignominioſæ captiuitatis incommoda ſuſtineret. Hîc tandem animum,atque orationem à tam inhumaniſſimis portentis reuocans, credo abundè ſatisfactum eſſe illis,qui aſſerunt, Danicos Principes nihil prorſus in Eccleſiæ libertatē auſuros. Et ſi hæc minus ſufficiant,offero me ex Danorum hiſtoriis iuſtum volumen (quod iam paratum habeo) allaturum: quo demū toti orbi perſuaſum fiet, vniuerſos Daniæ Principes (paucis admodum exceptis) ſemper crudeles fuiſſe bonorum hominum perſecutores. Nec lac lacti tam ſimile dici poteſt,quàm ipſi

Caligulis, Neronibus, Domitianis, Heliogabalis, Dionyſiis, Pharaonibus, cæteriſque ſimilibus, qui ſub ſpecie humana feritatem exercuere belluinam. Præcipuè autem fuerant Pontificũ, & ſacerdotum carnifices, Chriſtianæ'que Eccleſiæ perſecutores. Eóque facto palàm declarauerant, ſe nequaquàm in tam tenui regno ſine ſacrilegiis, & rapinis viuere potuiſſe: cùm interim noſtris Suetiæ, & Gothiæ Regibus, omnia à diuina liberalitate, & regionũ felicitate, adeò abũdè ſuppeditentur, vt nequaquàm neceſſe habeãt clericorum, & monachorum ſemicinctia pro ſuo ſtatu conſeruando perſcrutari: tantúmque abeſt, vt ob egeſtatem aliena regna, nulla laceſſiti iniuria, contra ius, & fas inuadere cogantur. Probat eam Danicam inopiam Saxo, cùm aſſerat, ipſam Daniam eſſe paruulam, & anguſtam tellurem, paſſim'que oſtẽdat, eius præſides ſine piratica, hoc eſt, marino latrocinio viuere non poſſe. At ſi quis mihi obiiciat, dicátque: Tu'ne illos inopes, atque miſeros affirmare audeas? qui ſibi in ſuis chronicis tam vulgaribus, quàm Latinis, tantã rerum geſtarum claritudinem aſcribunt. Siquidem illic apertè deprehendes, quomodo omnes nationes tã remotas, quàm propinquas, magno, atque præſtanti animo ſui comparatione contemnant. Illic quippe videbis Germanos, Teutones, Sclauos, Vandalos, Saxones, Obotritos, Holſatos, Pomeranos, non modò vt tributarios, ſed vt viliſſima Danorum mãcipia æſtimari: ibi Curetes, Pruteni, Samogethi, Liuoni ſæpe ſub iugum, vti abiecta pecora, à Danis miſſi leguntur: ibi Flandros, Hollandos, Freſios, Veſtphalos, périnde ac imbelles homunciones ſæpe ſubactos, & ad intolerabilia tributa Danis pẽdenda cõpulſos, inuenies: præthereà Scythas, Moſcouitas, Eſtios, Taueſtios, Finlandos, Carelos à Danis in triumphum ductos conſpicies: ibi Carolus Magnus ſuperatus, & tota Francia non ſemel, ſed ſæpe manus victas victricibus Danorum armis porrexiſſe legitur: ibi Valẽtinum Imperatorem à Danis occiſum, vrbem'que Romam funditus euerſam, & totam Italiam deſolatam aſpicies. Quinetiam eædem hiſtoriæ vniuerſas Europæ nationes vſque ad mare Mediteraneum, Danis tributa præbuiſſe commemorant. Nec ſilentur Scoti, quos Saxo in vita Suenonis primi efferatos barbaros per contemptum vocat. Anglos quoque, & Hybernos talibus hiſtoriis proſequuntur, vt eos in primo im-

bellium hominum loco æſtimaſſe videantur. Et ne omnia adducere velle videar, vnum ſaltem Danicæ hiſtoriæ verſum ſummatim adducam:

Vincit opus famam, nec ſermo ſuppetat actis.

Illud'que Ouidianum carmē ex primo Faſtorum libro ſibi attribuere velle videntur:

Quicquid vbique vides, cœlum, mare, nubila, terras:
Omnia ſunt noſtra clauſa patent'que manu.

Eſt igitur attendenda Danici ſermonis conſuetudo, qua homines illi rerum à ſe geſtarum gloriam petulantius iactare, ac facinorum ſuorum memoriam verboſo laudum relatu inceſſanter oſtentare conſueuerunt. Proinde, quantum in me fuerit, non patiar æquo animo, ipſos inanem ſuam gloriam cum tanto cæterarum gentium vituperio exaggerare, preſertim quia (vt ex teſtimonio Saxonis dicere cœpi) mentiri & fallere, inter vitia ſordéſque non ducunt. Fatetur quidem ipſe Saxo in ſuis hiſtoriis, Danos à Sueonibus ſæpe ſubactos fuiſſe, totiéſque fidem præſtitam turpiter violaſſe. Primò cùm Hotbrodo Sueonum Regi manus victas porrexiſſent, ſe'que iureiurando illi obligaſſent, præſides ab eo immiſſos, miſſis per oppida ſatellitibus, inſidioſè, ac perfidè trucidauerunt. Deinde altera vice Dani à Suecis ſub iugum miſſi, Hiartuarum Gothorum ſatrapam ſibi medio iureiurando Regem conſtituēre, & non longo pòſt tempore rupta fide occiderunt. Ob quod facinus Saxo ſuis Danis egregiam laudem tribuit, eóſque ad ſydera vſque extollit: at in alio loco Saxones ſimili clade Frothonem quartum Danicum tyrannum afficientes, multo vituperio afficere non omiſit: Etſi, inquiens, patriæ libertatem quærere perutile videbatur, ad hanc tamen dolo, ac proditione contendere non licebat. Nec tertiæ deditioni, qua Hotherum Suetiæ Regem ſibi præfecerāt, integriore fide ſatiſfecere. Eo ſiquidem per ſummam perfidiā ſecluſo, Balderum quēdam promptiſſimis ſuffragiis ſine cæde, & ſanguine ſubſtituerunt. Tam ancipiti (inquit Saxo) cenſura maiorum noſtrorum ſententia fluctuata eſt. Verebatur fortè dicere, corruptam eſſe ſuorum Danorum fidem. Secuta eſt poſthac quarta Danorum ſubactio, quando Sueones ſibi, & eidem ſuo Regi Hothero ipſos denuò ſubiecerunt: in qua ſubactione etſi vſque ad vltima fata Hotheri nimis inuiti perſeueraſſent,

raſſent,tamen eo ſublato, impudentiſſimum mendacium Saxo de Sueonibus ſcribit: Mortuo, inquiens, Hothero, Sueones perinde ac tributariæ ſortis onere liberati, Daniam, quam annuis vectigalium obſequiis amplecti ſolebant, armis aggredi animum induxerunt. O Danice Saxo, hîc tecum iure expoſtulo,qua impudentia aſſeras, Sueones Daniæ tributa ſoluiſſe, cùm ipſi eam tribus ſuis Regibus,Hotbroto,Hothero,& Rorico ſucceſſiuè in Suetia regnātibus, & nihil Danici ſāguinis in ſe habentibus,manu armata ſubieciſſent. Deinde tres ſucceſſiuè Danorum Reges,ſiue verius præfectos,Horuēdillum, Fengonem, Amlethum, tributa ad Roricum in Suetia regnantē illo ipſo tempore miſiſſe aſſeruiſti. Itaque ſi quis rectè eas Saxonis hiſtorias inſpexerit,deprehendet ipſas aut contradictorias eſſe, aut Danos Sueonibus tributa,ſaltem per tempora ſex Regum, quos nominaui,attuliſſe, exceptis aliorum Regum tēporibus, qui ſparſim per Danicas hiſtorias continentur. Quinta deinde Danorum ſubactio à Saxone ponitur, qua Atislus Sueticus Rex totā Daniam, vſque ad Sleſuicum penetrādo, ſubiugauit: proſtratóque in ſingulari certamine Frouino Sleſuicenſi duce, non quieuit,donec priuatæ victoriæ publicā iūgeret,paſſim'que diuulſa Danorum agmina profligaret. Sed cùm putaret victos promiſſæ fidei rationem habituros, fraudibus & dolis eorum, niſi in Suetiam reditum acceleraſſet, circumuētus occubuiſſet. Idem quoque Erico Frothonis filio, Sueonum Regi, apud Danos contigiſſet,poſtquàm eorum Regem Haraldum tribus deuictum preliis,quarto occidiſſet, Daniámque Sueonum imperio ſexta vice ſubiugaſſet. Próinde Hacho Sueticus atrociſſima iniuria prouocatus,ſempiternam Danorum ſubactionem (teſte Saxone) tanta ſeueritate proſecutus eſt, vt occiſo eorum Rege Sigaro,victoriáque in crudelitatem verſa, promiſcuæ cædis auidus,nihil conditioni,aut ſexui deferendum putaret. Sed neque miſerationis, aut verecundiæ reſpectui indulſit,quominus fœmineo ferrum cruore reſpergeret, matréſque cum liberis communi ſtragis ſæuitia violaret. Præterea Haquinus Ringo Suetiæ Rex, cui Saxo octauam Danici regni ſubactionem attribuit, antequàm Danos ſub iugum mitteret,triginta millia nobilium Danorum, excepta plebeia multitudine (cuius numerus comprehendi nequiuit) vno prælio extinxit. Deinde

cùm ad memoriam reuocaret, quòd duo Dani pridem contra ſingularis certaminis legem, Atislum Regem per inſidias turpiter trucidaſſent, & nihilominus ſe tam ſuperbè efferrent, vt vnum Danum duobus Teutonicis congredi, & prævalere poſſe iactarent, iuſſit vt, périnde ac effœminati viri, Hetham virginē loco Principis obſeruarent. Sed nec Ringoni, nec Hethæ diutius paruerunt, quàm Danica fides (quæ citius quauis araneæ tela rumpi conſueuit) integra permanebat. Poſtremò Ericus Victorioſus Sueonum Rex, cùm ad nouam ſubactionem Danos (teſte Saxone) coëgiſſet, toto ſeptennio illis imperabat. Sed cùm tandem eorum fluxam fidem ſuſpectam haberet, nec placeret ei in tam tenui regno cum maximo vitæ periculo cōmorari, ad Suetiam reditum accelerauit. Itaque ex confeſſione, & teſtimonio Saxonis (quem obiter inſpexeram) ſatis probatum habemus, quòd Dani, ſaltem nouies à Suecis victi, ſubactíque ſint: quanquàm dubium non eſt, quin apud Saxonem, & cæteras Danorū vulgares hiſtorias ſæpius inueniantur à Suecis ſubiugati. Immò etiam in Gothicis, ac Sueticis geſtis paſſim intueri licet, quomodo Dani pluſquàm triginta apertis, & iuſtis bellis ſub iugum Sueonum miſſi legantur: at viciſſim Dani, ſi vnquam Sueonibus præualuiſſe, aut eos viciſſe deprehendantur, id nunquàm aperto, & honeſto Marte, ſed dolis, inſidiis, mendaciis ſuperiores euaſiſſe, adeò vt aliquando per tales technas coëgerint Attilum modeſtiſſimum Suetiæ Regem, quòd eis latrantem belluam in Regem præficeret. Quo facto quid aliud eum aſſequi voluiſſe putemus? quàm vt plenus ſuperbiæ populus, inſolētiam ſuam manifeſtius puniri cognoſceret, dum obnixos latranti vertices inclinaret. Et ne quid contumeliæ deeſſet, ſatrapas procurauit, qui ſub eius nomine (eſt enim Raccho appellatus) priuata, ac publica negotia tuerētur: cuius etiam iugi, conſtantíque cuſtodiæ diſtinctos procerum ordines applicabat. Statuit inſuper, vt, ſi quis aulicorum ducis ſui deſpicabile duxiſſet obſequium, varióſque diſcurrentis inceſſus plenis venerationis obſequiis inſequi ſuperſediſſet, mēbrorū clade ſupplicia lueret. Hæc etſi Saxo diſſimulet, aſſerátque iſta illi cani, quē Gunuarus Sueticus Noricis præpoſuit, cōuenire, attamē verius de Racchone Danis præfecto affirmatur, qui iuxta alias, & vetuſtiores Danorum hiſtorias, à canibus

diſcerptus

diſcerptus interiit. Quibus autem ingeniis patriam noſtram Suetiam oppugnare,& expugnare contendant, paucis(ſi potero)aperire curabo. In primis igitur apud omnes nationes tam remotas,quàm propinquas,perſuadere nituntur, ipſum Daniæ regnum adeò amplum, inclytum, potens, ac forte,& inexpugnabile eſſe, vt nullum ſit in tota Europa, quod ei meritò poſſit comparari. Afferunt ad id probationes complures, atque inanes titulos ſuper gentes,& nationes,à quibus nec hilum,nec pilum in ſubiectionis teſtimonium aſſequuntur. Qui enim Sueci, ſiue Sueones? qui Gothi? qui Vandali? qui Slaui? qui Ditmertzi? qui Holſati?qui Oldẽburgenſes? qui Delmenhorſtii? qui Sleſuici non detrectent? immò etiam quàm maximè contemnant, Danico nomini vel in minimo obſequi, vt ſuam arrogantiam teſtatiorem efficiant, eorũ titulis ſuperbius,quàm verius abutantur. His ſibi miris modis complacent: his imprudentium principum confœderationes ſibi conciliant: his illuſtriſſimas Regum affinitates, & magnifica matrimonia importunè impetrant: his denique ſe inclytos,glorioſos, inuictos, & ex omni parte beatos exiſtimant. Nec deſunt eis aliæ artes, quibus Daniã ſuam apud exteros, & ignaros populos amplificent: inter quas etiam locum habet illa impoſtura minimè negligenda,qua apud eos religioſi Frãciſcani, & Dominicani noſtras terras inurunt. Nam cùm primùm ex Danicis inſulis ad nos perueniſſent, & hîc nonnullos ſui ordinis homines inueniſſent,cœperunt noſtras regiones Danicæ prouinciæ nomine defœdare, arbitrantes ſe titulos regnorum noſtrorum,cùm aliquot gurguſtia in eis extruxiſſent,tollere poſſe, perinde ac ſi in Moſcouiam,Poloniam,Tartariam,Scotiam duos, vel tres ſuæ regulæ conſortes immiſiſſent, mox Dania ex rana AEſopiana in Lucam bouem excreuiſſet, & tot nationes, & regna ſuo nomini aſcripſiſſet. Cenſeo igitur ad vos Pontifices, & proceres ſpectare, vt titulus ille Dacicus parum honeſtus, à noſtris terris penitus explodatur: ſint'que illi fratres, qui nobiſcum commorari velint,appellatione Gothicæ, vel Sueticæ prouinciæ contenti: qui autem ſecus fecerint, confeſtim cum ſuo Danico nomine in Daniam retrudantur,victuri ibidem iuxta Danicas leges,& conſuetudines,quæ à noſtris moribus, & iuribus adeò alienæ ſunt, vt citius cœlum terræ miſceatur, quàm Go-

thi Danicas leges, quæ nil niſi tyrannidem ſapiunt, vel in mi-nimo imitari, vel æſtimare velint. Sunt prætereà non paucæ aliæ artes, quibus Dani ſibi longè plura arrogant, quàm tolerari, ignoſcique poſſit. Quamobrem operæpretium fuerit eas ita reprimere, vt de cætero ſuos terminos, ſiue illos inanes titulos, abſque vicinarum gentium iniuria extollant, cùm nullus ſit Suecus, ſiue Gothus, aut Teutonicus, qui non potius velit Tar-tarus, vel Scytha, ſiue Turca, aut neſcio quis immanis barbarus, quàm Danus appellari. Diſtribuit quidem Saxo ſuam Daniã in tres partes, quarum Ortiuas Schoningiam, Occiduas verò Iuthoniam, quæ à Iuthonibus habitatur, affirmat, mediam'que Selandiam collocat: non negat tamen idem Saxo, eãdem Iu-thoniam ad Saxoniam verius, quàm ad Daniam pertinere, cùm aſſerat, Helgonem Daniæ Regem ipſam olim à Saxonia eri-puiſſe, & Daniæ adieciſſe. Eadémque, immò debiliore ratione Dani Schoningiam à regni Gothiæ integritate abreptam occu-pant. Quod autem in medio eſt, adeò exiguam Daniam oſtẽ-dit, vt ne nomen quidem regni mereatur, præſertim cùm nullã in ſe metropolim, ſine qua regni titulus eſſe nequit, contineat. Fatentur enim Dani in ſuis titulis, Lundenſem metropolim ad Gothiæ regnum pertinere. Quos enim alios Gothos, quàm Schoningianos habent, à quibus ſibi titulum Gothicum minus iuſtè arrogant? Oportebit igitur, quòd aut deſinant ſe de illo alieniſſimo titulo efferre, aut fateantur ſe nullam in Dania me-tropolim habere. Sed nequaquàm credendum eſt, quòd Da-ni talem ſuæ patriæ anguſtiam confiteri velint, quinpotius ip-ſam callidè diſſimulantes, ampliſſimam, potentiſſimámque, & omnibus in circuitu regnis iure dominari, quantum poterũt, perſuadere contendant. Déinde cùm ſe id ſatis perſuaſiſſe cre-diderint, non vi leonina, ſed aſtu vulpino noſtros Sueones, ſi-ue Gothos adoriuntur. Nam cùm compertum habeant, nul-lam prorſus gentem tam liberalem in aduenas, & peregrinos eſſe, quàm ſunt noſtri Sueci, & Gothi, vt idem Saxo Danicus confitetur, cuius hæc verba in vita Regis Suenonis tertii inue-niuntur: Neque enim, inquit, vlla gens exules promptius re-cipit, quàm Suetica. Idem'que ſocius meus Albertus Crãtzius in principio ſuarum hiſtoriarum teſtatur, dicens: Quãuis om-nes Hyperboreæ gentes hoſpitalitate ſunt inſignes, precipui ta-men

men ſunt Sueones, quibus eſt omni probro grauius, hoſpitiũ negare tranſeuntibus, ita vt ſit certamen, quis aduenam hoſpitiò excipiat: cui gratuita liberalitate omnia exhibent hoſpitalitatis iura, quotquot diebus permanſerit: egredientem commendant amicis in itinere, quod inſtituit, commorantibus. Proinde tria hominum genera, & ea quidem pernicioſiſſima, frequẽtiſſimè in Suetiã à Dania cõmigrare ſolent: in quibus primi ſunt adoleſcẽtes ſcolaſticis diſciplinis addicti, qui paſſim, ac magno numero ad noſtra gymnaſia accedunt, prætextu quidem, vt bonis literis operam impendant, re autem vera, vt exploratis noſtrarum regionum ſemitis, & diuerticulis, ad ſuas terras reuertantur, ducéſque hoſtium noſtrorum effecti, arma in nos, pro noſtra imprudentia, ne dicam ſtulta beneficentia, conuertant. Secundi verò non minorem in noſtram Rempub. perniciem afferunt milites illi, qui maximo numero ad nos ex Dania omni tẽpore, præſertim cùm nullis bellis vrgemur, perueniũt: hi cũ ſciãt ſe nequiter humiliare, omnia pro ſuo voto à vobis, ò proceres, facilè cõſequũtur: his prima fides, & familiaritas apud vos tribuitur: his publica, & ſecreta negotia, ac cõſilia, à quibus maxima regni ſalus dependet, cõmittũtur: his denique (cùm ſint crudeles ſanguinarii, & maximè nouerũt ſubſtãtiam fideliũ ſubditorũ veſtrorũ vſque ad carnẽ, & oſſa extorquere) amplæ adminiſtratiões, ſiue præfecturæ credũtur: in quibus quàm ſuperbè, auarè, ſcelleratè viuãt, piget, pudétque dicere. Et demũ poſtq̃ per illã ſummã, & nõ ferendã crudelitatẽ ſuã ex fidelibus ſubditis veſtris rebelles, ac pertinaces hoſtes vobis effecerãt, diſcordiáſque, & ſeditiões, ac impacabilia odia inter vos ſeminauerãt, cõfeſtim in ſuã Daniam eorundẽ ſubditorum veſtrorum ſudore, & ſanguine locupletati, auolant, auerſũ ſcutum de cætero, quoad vixerint, in noſtram imprudentiam, noſtráſque terras geſtaturi. Prætereà tertii generis homines ex illa magna monachorũ multitudine cõflãtur, qui cateruatim, & quotidie ex Dania ad nos accurrũt: hi noſtræ Reipub. tãtò magis nocẽt, quãtò maiorẽ pietatis ſpeciẽ præ ſe ferũt. Quippe interim, cũ ſuorũ ordinũ monaſteria circũſpiciãt, & nobiliũ, ac procerũ regni cõſciẽtias per cõfeſſionis ſacramẽtũ examinẽt, quicquid ſecreti vſq; in ſenatu, vel alibi latitat, aſtutè deprehendũt, ſuíſque Danis (vt non rarò cõpertum eſt) aperire feſtinant. Nec

ſilenda ſunt illa meritoria ſcorta,quæ in modum magni, & fœ=
diſſimi gregis ex Danicis inſulis ad nos erumpunt, nec prius
quieſcunt,donec noſtros nobiles,& adoleſcentes ſuis illecebris
irretitos,ad rapinas, ſacrilegia,homicidia, paricida, proditio=
nes, cæteráque abominanda, & nefaria facinora,prout præcep=
tum à Danis acceperant, pelliciant. Sed hîc aduertendum
eſt, nullum hominum genus ex his, quæ numeraui, pernicio=
ſius in nos, & Remp. noſtram eſſe poſſe,quàm illos,qui matri=
monia, affinitatéſque inter Sueones, & Danos perſuadent.
Enimuerò ex hac peſtifera radice, quicquid bellorũ & diſſen=
ſionis, quicquid odii & rancoris cum Danis gerimus, originẽ,
fomentúmque trahit: hinc illa ingens multitudo proditorum
in patriam conſurgit,qui ſub pallio, & nomine Suetico animũ
Danicum occultantes,plus detrimẽti, quàm reliqui omnes ex=
tranei inimici nobis afferre conſueuerunt. Próinde Reuerẽdiſs.
Pontifices,& Illuſtriſs.proceres oro,obteſtórque vos vniuerſos,
& ſingulos,ne minorem prudentiam adhibere velitis, vt patriã
noſtrã, fideléſque ſubditos veſtros defendatis,quàm Dani om=
nem calliditatem inquirunt,vt nos circumuentos expugnent:&
quemadmodum illi dolis,fraudibus, mendaciis, periuriis vos
adoriuntur, ita vos vigilantia,diligẽtia,domeſticáque cõcordia
eis reſiſtere curetis,& ante omnia decernatis, ne tanta explora=
torum turba, pernicioſáque hoſtilis gentis colluuies in viſcera
noſtræ Reipub. & ſuper capita fidelium ciuium veſtrorũ ámo=
do admittantur: ſit́que lex firma,& ſempiterna, ne quis ſcho=
laſticus ob diſciplinã,neque miles ob militiam, neque vllũ mo=
nachorum genus ex Dania ſine ſpeciali Principis gratia terras
noſtras vnquam ingrediatur:at illæ lamiæ,ſiue harpyiæ Danicæ,
quæ corrũpendæ Sueticæ iuuẽtutis cauſa aduentare ſolent, ſine
vlla mora fuſtibus affectæ reiiciãtur. Cõiugia verò noſtræ gẽtis
cum Danis tanta legũ ſeueritate prohibeantur,vt,quicunq; vir,
ſiue mulier ex noſtris Suecis,ſiue Gothis,vel Finnõibus,matri=
moniũ cum eis contraxerit,mox omni nobilitatis titulo, & ho=
nore priuatus habeatur,omniáque prædia, & poſſeſſiones eius
ipſo facto ad coronã regni deuoluta cenſeãtur. Hîc fortè aliqui
ſe mihi obiicientes dicant: Ergo nobis continua bella, & odia
cum vicina Danorum gente perſuadere contendas. Quibus
reſpondeo, me nequaquàm id moliri, ſed quòd Dani ſuis
terminis

terminis contenti, tandem deſinant noſtra patientia, & noſtri populi ſimplicitate abuti. Vobis tamen, ô Senatores, omnibus modis conſulo, vt potius cum eis honeſtum bellum, quàm turpem pacem habeatis. Enimuerò quotieſcunque inter Suecos, & Danos aperto Marte pugnatum fuerat, toties Sueci victores euaſerant, & Dani victa colla iugo eorum ſubmiſerant: ſi verò controuerſia per comitia, & conſilia tranſigenda fuerat, ſemper noſtri populi, cùm nihil niſi ex candido, & bono animo agere voluerant, Danicis artibus decepti, & deluſi fuerant: confeſtímque ad arma proſilientes, pacem, quam imprudente credulitate amiſerant, acerrimis bellis recuperant. Itaque longè vtilius, honeſtiúſque nobis ſemper fuerat, nullos pacis tractatus cum Danis habere, quàm fluxa eorum fide, literiſ'que, & ſigillis, ſiue magnificis promiſſis, quibus nos miro artificio, & frequentiſſimè irretire conſueuerant, circumueniri. Sunt apud eos tam vafra ingenia, tam aſtuta ad fallendum conſilia, tam intricatæ fraudes, omnéſque artes, quibus bonarum mentium homines facilè capi ſolent: & hæc omnia blandiſſimo colloquio, præſertim quando nos fallere intendant, abſcondunt. Cùm enim nobis, & noſtris dixerint: O gratioſi domini, ô ſuauiſſimi fratres, ô dulciſſimi amici, ô chariſſimi vicini, ô confines, & affines nullis mortalibus poſtponendi, nos vna caro, vna gens, vna ſocietas ſumus: ſi confœderati fuerimus, nullus hoſtis nobis reſiſtet, omnes inimicos noſtros facilè ſuperabimus, & quicquid nobis obuiàm iuerit, ſine aliquò negotio obruemus. Hæc palàm omnibus loquentes, plurimos in ſuam factionem ſeducũt: de quibus, clàm inter ſe ridẽtes, dicũt: Cùm plenã occaſionẽ nacti fuerimus, confeſtim abciſa iſtorũ capita, quò turpiore eos morte cõſumamus, igni ſocianda curabimus: literas, ſigilla, promiſſa, iuſiurandum, & quicquid nos ipſis obligare poteſt, callidè contra eos interpretabimur: crimina horrenda mortuis imponemus, & eadem noſtris hiſtoriis tanquam veriſſima aſcribemus: coniugéſque eorum vnà cum liberis ab omni hæreditate ſecluſos proſcribemus, aut inter viliſſima ſcorta proſtituemus: & demum omnem occiſorum ſuppellectilem inter nos diuidemus, vt Sueticis diuitiis onuſti, in noſtram Daniam reuertamur. Hæc autem occultè inter ſe conſti-

tuētes, vehementer cauent, ne quis Sueonum ſubdolas eorum machinationes deprehendat, ipſáſque in autores retorqueat, donec ſcelerata conſilia ſceleratiſſimo effectui mancipârint. Nec putandum eſt illam gentem Danicam aliis armis terras, & regna vnquam expugnaſſe, vel impugnaſſe, ſed ſemper in regnis expugnandis domeſticas diſcordias prius ſuſcitaſſe, aut ſuſcitandas expectaſſe, deinde potentiori parti ſe coniungentes, aliena manu magis, quàm propria virtute deuictis hoſtibus præualuiſſe. Quis enim credere poteſt, Angliam, Hyberniam, Scotiam, Franciam, Normanniam, Noruegiam, Alemanniam, adeò inualidas fuiſſe, vt ſolis Danis nulla aliena ope ſubnixis ſuccubuiſſent, quinimmò minima harum terrarum tribus Danorum regnis tam multitudine populorum, quàm armorum, & diuitiarum potentia, ſi concordiam in ſe habuerit, & ſuis viribus integrè fideret, præualere poſſit. Nec putandum eſt Danos tam forti, & præſtanti animo eſſe, vt ob aliquam immortalis nominis claritatē bella in exteras natiões promoueant: ſed quia nimis macera rura poſſideant, continuè, & ſine vlla intermiſſione cogūtur ex rapto uitam infelicem ſuſtentare. Si autem quærat quiſpiam, cur in tot diuerſas mariũ, & terrarum partes ſe diffundant? profectò inde venit, quia plurimi eorum, qui Daniam incolunt, aliunde in ipſam aduenire ſolent. Siquidem illæ ampliſſimæ nationes, Germania, Anglia, Scotia, Hiſpania, Gallia, Flandria, non rarò magnum malefactorum numerum, tanquam perniciosam peſtem ex ſuis viſceribus euomere, & proſcribere conſueuerũt: tum omnes illi ſic proſcripti ad alienas terras cōmigrare coguntur: eorúmque non pauci ſe ad Danias inhabitandas conferunt, intra quas périnde ac in ſtrictas, ac miſeras inſulas relegati, vitā vtcunque poſſint conſeruant, & in omnium nationum incolas, à quibus extorres iudicati fuerant, deſæuiunt, nunc in has, nunc in illas claſſe bellica inſultando, continuáque piratica (vt Saxo de eis ſcribit) tam Occiduum, quàm Orientale, ſiue Gothicum mare infeſtant, palámque ſe Cimbros oſtendunt. In hoc autem loco dies prius me deficeret, quàm iuſtæ querelæ, ſi omnes illas inhumaniſſimas vexationes commemorare velim, quibus mercatores omnium nationum vltro citróque nauigantes, quadam belluina feritate diſ-

poliant

poliant, vectigalíque adeò intolerabile ab eis extorquent, vt nullibi immanius extorqueri poſſe credatur. Immò plerunque accidit, vt totas naues pretioſiſſimis mercibus onuſtas occupent, conficta aliqua culpa in naucleros, qui pro magno munere ducunt, ſi albo baculo in manus dato, viui abire permittantur. Sed reſtat adhuc alia incredibilis Danorum crudelitas (quæ nec inter vllos ferociſſimos barbaros, neque inter immaniſſimas, & rabioſas belluas parē habere poteſt) quam in miſerrimos naufragos ſine omni humanitatis reſpectu exercent. Enimuerò queadmodū inter vaſtiſſimū Oceanū, & noſtrū Gothicum, ſiue Germanicum mare habitant, ita omni tempore importuoſa eorum litora infeliciſſimos naufragos iactari contingit: quibus cùm ex humana compaſſione opem ferre deberent, extremam perniciem confeſtim afferre non erubeſcunt. Siquidem ipſi Dani ferociſſimi, & nefandi nominis, Deo, hominibúſque inuiſi, ad eos, qui deſperatis omnibus fortunis ſemimortui iactantur, tam atrocibus animis turmatim adnauigant, vt lupi in agnos ferocius inſilire non poſſent. Et ſi illi infortunati naufragi nondum vndis vndequaque obruti, ſpem aliquam ſeſe ab arenis, & ſyrtibus explicandi habuerint, nequaquàm id eis permittitur: ſed à Danis in proram, puppim, & foros inſilientibus continuò trucidantur, vel in mare, omni ſpe ſalutis adempta, præcipitantur, nulla alia culpa contra eos adducta, niſi quòd arenæ Cimbrici litoris inhæſiſſent. Tum deſperati nautæ tabulis (vt ſors cuiuis fauerit) corripientes, vndas inſiliunt, infelicis vitæ reliquias natando ſeruaturi. At ſi fortè in litus viui peruenerint, mox ab armata Danorum turba inermes, nudi, ſemianimes, & vix vllas ſpiritus reliquias habentes captiuantur, cæduntur, trucidantur: tantúmque ab immaniſſimis ſanguinariis in miſerrimos naufragos deſæuitur, vt nullus, cui humani cordis compaſſio affuerit, tam horrendam miſerorum cladem ſine vberrimis lachrymis cogitare poſſit. Nec rarum eſt hoc apud Danos exercitium. Pauci enim dies in ſingulis annis prætereunt, in quibus hanc militiam in calamitoſos nō exercent: gaudéntque magnoperè ſe talibus triumphis diuites, nobiles, inclytos æſtimari. Ventus enim Circius, omnium ventorū vehementiſſimus, illuc ferè quotidie adeò magnam naufragorum multitudinē impellit, vt facile cre-

di poſſit,tãtum hominum numerũ in illis Cimbricis arenis per aliquot ſecula ſepultũ,quanti ſunt hominum, qui hodie in vniuerſa Europa viui inueniantur. Quippe non vna,aut altera nauicula,ſed ingẽs nauiũ multitudo ex ſola Gallia, ſiue Hiſpania ad Cimbricas terras quotannis adacta periclitatur. Simili quoque fato Angli,Scoti,Hollandi,Flandri,Noruegiani illuc maximo numero,& ſæpe nauigare coacti,vix vnquam ſine grauiſſimo hominum,& nauium, omnium'que rerum periculo inde euadunt. Taceo maximas,& frequentiſſimas Friſiorũ, Hamburgenſium, Lubicenſium, Magnopolenſium, Prutenorum, Gedanenſium, cæterarúmque Vandalicarum terrarum claſſes, quæ ſæpiſſimè infeliciter,rariſſimè autem feliciter Cimbrica litora legunt. Omnes enim, qui ad ea perueniunt, mox illam horrendam vocem ſeſe mœſtis auribus audire putant: Heu fuge crudeles terras: fuge litus auarum. Propterea firmiter credo,quòd omnes illæ nationes,quarum incolæ, & cõſanguinei tam crudeliter,& per multa ſecula à Danis ſpoliati,trucidatíque fuerant, aliquando illas atrociſſimas iniurias ad memoriã reuocent, ſe'que mutua,& indiſſolubili confœderatione contra Danos componant,vt tandem ipſos vnà cum omnibus eorum cõfœderatis extra illas inſulas,quas ob publicam omnium nationum perniciem occupare videntur, exterminent, & explodant. Tunc (ni fallor) valde profuerit nobis, & vniuerſæ Reipub.noſtræ, nullam prorſus ſocietatem cum Danica gente cõtraxiſſe, quam nunquàm de nobis, vel maioribus noſtris bene meruiſſe deprehendi, ſed omnia mala, quæ vnquam nos, vel patres noſtri paſſi ſumus,ex eius damnoſa vicinitate in noſtram Rempub. plus nimio erupiſſe. Quamobrem Reuerendi Pontifices,& Illuſtres proceres, ſatis abundéque ex præmiſſis perſuaſum exiſtimo,quàm minimè deceat,aut conueniat,nos cum Danis aliquam ſocietatem inire. Quis enim,niſi omnino imprudens, ſe,& ſuam vitam, publicáſque,vel priuatas fortunas talibus moribus confidat? Quis dextras ſuas illis dextris tutò coniungat, quæ à corde, & humana ratione adeò remotiſſimæ ſunt? Quis ſapiens tot artibus ad fallendum, mentiendum, circumueniendum inſtitutis ſe committat? Quis mortalium non ſummè exhorreat, tãtam non modò in exteros, & peregrinos, verùm etiam in proprios eorum ciues, immò in Chriſtia-

nam

nam Eccleſiam, Chriſtique miniſtros crudelitatem intolerabi-li ſuperbia cumulatam? Quis etiam ſecuram cum ea gente ſo-cietatem componere queat? quæ tot potentes hoſtes habere putatur, quot ſunt in toto orbe Chriſtiano principes, & magi-ſtratus. Quis denique Suecorum, vel Gothorum cum illis ho-minibus honeſtam confœderationem inibit? qui ſummæ vo-luptatis loco ducũt, nos, & maiores noſtros, patriam'que no-ſtram in ſuis hiſtoriis tãto, & tam miro mendacio ſuggillare. Et ſi nulla alia exempla eſſent, quæ vos à Danica ſocietate penitus auertere deberent, ſaltem illæ atrociſſimæ iniuriæ, quas Dani Noruegiano regno (poſtquàm ſe illis infeliciſſimo fato comũ-xit) irrogârant. Siquidem Noruegiani, qui pridem diuites, locupletéſque, & felices fuerant, nunc ad Danicam ſocietatem adducti, amiſſa prorſus omni libertate experiuntur, quàm miſerrimum ſit, ſeſe miſeris hominibus credidiſſe. Profectò ſi minimum virtutis, aut humanitatis veſtigium in Danis fuiſ-ſet, nequaquàm Orchades inſulas à Noruegia abſtractas, Scoti-co regno dotis nomine in tempore adoleſcentiæ meæ addixiſ-ſent, factúmque ſuum ridiculoſius, quàm iuſtius in ſuis hiſto-riis excuſantes, dixiſſent: Chriſtiernum Danorum Regem, Io-annis, qui ibi inpræſentiarum regnat, patrem, conſenſu Da-nici ſenatus Orchades Noruegianas abſtuliſſe: quaſi Noruegi-cus ſenatus indignus fuiſſet, qui de abſtractione tertiæ partis ſui regni requireretur. Si hoc eſt Regem eſſe, quid rogo tandem erit tyrannum agere? Conſulo igitur, & etiam atque etiam ro-go, & obteſtor omnes Suetiæ, & Gothiæ incolas, ne vnquam fluxæ, ac vaferrimæ Danorum fidei ſe credere velint, etiam ſi illi ſeſe vſque ad poplites ſubmiſerint, lachrymáſque crocodili ſuo more, vt ipſorum fidem ſibi obligent, vbertim effuderint. Si verò neque hæc mea conſilia, neque meæ iuſtiſſimæ preces admiſſæ fuerint, tũc omnium ordinum hominibus, qui has no-ſtras regiones incolunt, prædico, quòd illa mellita Danicæ lin-guæ promiſſa in ſummam, & amariſſimam amaritudinem, non ſolùm eis, qui nunc viuunt, ſed omnibus eorum poſteris, con-uertetur. Nunc tandem ad orationis calcem accelerans, non ſolùm eos, qui in hoc celeberrimo conuentu aſſunt, verùm etiã vniuerſos & ſingulos, qui eam vnquam lecturi ſint, rogo, ne pu-tent me ipſam concitatiore, quàm iuſtiore animo in Danos

pronuntiaſſe,ſed plurima eorum ſacta lõgè atrociora ex induſtria ſiluiſſe,ne,dum ipſis digna dixiſſem, me prorſus indigna attuliſſe viderer. Nec me quiſquã quaſi nimis prolixa oratione vtentem increpet: ſed ad memoriam reuocet Romanum Ciceronem,qui multò extenſioribus actionibus in vnum Verrem, atque alterum Catilinam vſus fuiſſe probatur, tot'que Philippicas in ſolum M. Antonium exaggerat. Ego autem cum innumerabilibus Verribus, & Catilinis, Antoniíſque adeò ingens bellum aſſumpſi, vt,ſi integra volumina adducerem, nequaquàm omnes ſcelerum formas comprehẽdere poſſem, quas Dani in noſtram Remp. intulerant, aut ſe illaturos comminantur: qui propterea meritò ſuſtinere debent, ſe ſaltem libera voce perſtringi, quando ſibi liberè permitti volunt,vt omnibus mortalibus nocere, nullis autem prodeſſe poſſint.

DIXI.

IO. MAGNI GOTHI ARCHIEPISCOPI VPSALENSIS HISTORIAE GOTHORVM SVEONVMQVE

Liber Vigeſimusquartus.

CAP. I.

STENO STVRE IVNIOR præmortui Suantonis filius, poſt patris funera difficulter ad paternum principatum peruenit. Erant enim in comitiis Stocholmenſibus, quæ pro conſtituendo Principe celebrabãtur, multæ, & variæ, ac penitus cõtrariæ ſenatorum ſententiæ, quibuſdam aſſerentibus operæpretium fore, Regem, aut Principem aliunde accerſendum: quibuſdam id nequaquàm Reipublicæ expedire dicentibus, ſed ex procerum ſenatu, iuxta maiorum decreta, & patriæ conſuetudinem, aſſumendum. Quo factum eſt, vt nobiliſſimus Sueonum Ericus Trolle, à magna ſenatus parte Princeps deſignaretur. Erant in hoc Erico plurimæ partes, ob quas nõ ſolùm Princeps, ſed Rex creari meruiſſet. Nullus enim iuſtè negare poterat, quin moribus eſſet integerrimus, & in rebus gerendis prudentiſſimus: immò, quód rarum in noſtræ ætatis nobilibus eſſe ſolet, eximiam in diuinis, & humanis legibus eruditionem cum ſumma laude, & multorum annorum ſtudio ſibi cõparauerat. Sed hæc omnia non tantum ei prodeſſe poterant, quantum illi oberat, quòd Trollorum familia publicum patriæ odium, ob Danicæ factionis ſtudium, contraxiſſet. Habebat

Steno Sture iunior 142. priceps internus.

Ericus Trolle priceps regni deſignatur.

Trollorũ familia publico odio ſubiecta. Vincẽtius Epus Scarenſis.

enim hæc familia non paruum apud Danos numerum prædiorum: quæ ne amitteret, Danorum partibus ſtudioſius, quàm vtilius inſeruiebat. Quocirca Vincentius Epiſcopus Scarẽſis, cæteríque Prælati, & proceres, qui ſe magis Sueticæ, quàm Danicæ Reipublicæ debitores conſyderabant, eam Erici nominationem magno conſenſu caſſauerunt, affirmantes ſe nulla ratione induci poſſe, vt aliquem ſibi præficiãt, in quo etiam minima Danicæ factionis ſuſpicio inueniri poſſit, præſertim cùm nullo vnquam tẽpore Danicæ originis homines Sueticis rebus fideliter, atque ex animo conſuluiſſent. Tanta etiã eſt in Sueonũ, & Danorum moribus diſparitas, vt qui eos coniungere velit, nimis imprudentem, aut contra patriam inſidioſum ſe eſſe probabit. Sed de his alibi, nunc ad comitia Stocholmenſia redeamus: in quibus Steno, tum ob paterna merita, tum etiam quia patriæ amantiſſimus habebatur, à maiore, & saniore ſenatorum parte Gothorum, Sueonúmque Princeps efficitur. Eodem anno Chriſti M D X I I. quo pater viam vniuerſæ carnis intrauit, incidit inter hunc Stenonẽ, & Goſtauũ præfati Erici Trolle filium, Archiepiſcopum Vpſalenſem, diſcordia nimium perniecioſa: ob quam non ſolùm illi duo, ſed tota patria ad extremã ruinam deuenit. Erant ambo iuuenes, ambo illuſtriſſimo ſanguine nati, ambo vehementis ſpiritus: ſed Steno iuſtior, & modeſtior in ſua cauſa videbatur, vtpote qui legibus eccleſiaſticis, & bonorum virorum arbitrio ſe parẽre velle affirmabat. Fecítque Goſtauum tam per Leonem Papam X. quàm per regni Suetiæ Pontifices ſufficienter admoneri, ne patriæ tranquillitatem tolleret, aut turbaret. Sed durior erat in Archiepiſcopo animus, quàm quòd permitteret ſibi aliquam concordiam perſuaderi cum Stenone; qui patrẽ Ericum à tam amplo principatu ſecluſiſſet: ſpem'que maximam in Danorum Rege Chriſtierno ſe reponere oſtendebat.

Danicæ factionis homines ſemper in Suetia pernicioſi.

Danos & Sueones coniungere, eſt Belial cum Deo cõparare.

Steno Sueonũ gothorũq́; princeps eligitur.

Stenonis et Goſtaui Archiepiſcopi Vpſalẽſis cõtrouerſia

Goſtaui Arepi pertinacia.

CAP. II.

Steno Goſtauũ Arepm in arce Stech obſedit.

TVM Steno, conſyderans Archiepiſcopum nullo ingenio, nulláque admonitione ab illo impacabili odio reuocari poſſe, collectis militum copiis ipſum in caſtro Almerſtech

Almerſtech incluſum obſedit, exercitúmque Danici Regis (qui, vt eum obſidione liberaret, aduénit) debellatum profligauit. Deinde obſeſſum, & Danica auxilia fruſtra expectantem, ad deditionem coëgit, euerſáq; funditus arce, ipſum in monaſterio Aroſienſi (quòd Inſulenſe vocant) incluſit. Quo facto, cauſam eius coram Summi Pōtificis legato Ioanne Arcimboldo, in comitiis Arbogenſibus exponi fecit. Eſt'que, intercedente legato, & regni ſenatu, à Stenone ſub ea conditione in gratiam receptus, vt de cætero ſe in Vpſalenſem Archiepiſcopatum nō ingereret, ſed in paternis bonis paci, & tranquillitati ſtudens reſideret. Patrem quoque eius Ericum, vt nonnullos alios Danicæ factionis proceres, in arce Stocholmenſi captiuū incluſit. Deinde regnum circuiens, publico omnium incolarum fauore excipitur, ſe'que illis, & illos ſibi iureiurando obſtringit. Factus enim erat in oculis omniū ſubditorum ſuorum gratioſus, & maximè popularis, quia aliâs patri Suantoni, cùm populum tributis oneraret, ad genua procubuit, & tributorum laxationem impetrauit. Quocirca iam in Principem aſſumptus, non modò tributa à beneuolis ſubditis, ſed ipſam eorum vitam pro ſuaipſius ſalute in mille mortis pericula paratam, & promptam expertus eſt. Itaque tot populis ſuffultus, tam potens euaſit, vt multorum Regum, ac Principum viribus reſiſtere potuiſſet, præſertim ſi parem prudentiam in ſuis quotidianis cōſiliariis cum magnitudine potentiæ ſuæ coniunctam habuiſſet. Sed erant in eius Camerario conſilio ad aſſentationem plurima, ad publicam verò vtilitatem minima loquentes, quippe qui nec ſatis prudentes erant, nec alios prudentiores in Principis conſilium admittebant, ſed detractionibus, ſuſurrationibus, ſuggillationibus cæteros innocentes apud iuuenem Principem lacerabant. Vnde breui effectum erat, vt ob eorum malignam imprudentiam, & imprudentem malignitatem, plerique optimi, & prudentes viri ab eo ſe remouentes, alium rerum ſtatum, quàm præſentem expectarent.

Steno Danos fugauit.

Steno Goſtauū Archiepm captiuat.

Ioannes Arcimboldus ſedis ap. legatus.

Goſtauus Archiepiſcopatum Vpſalen. renuntiat ad manus legati.

Ericus Trolle captiuus detinet à Stenone.

Steno maximè popularis.

Stenonis cōſiliarii ignaui & ſeditioſi.

CAP. III.

QVOD cùm Chriſtierno Danorum Regi compertum eſſet, cogitabat idoneum tempus adueniſſe, quo Danicæ

Chriſtiernus ſecūdus Danorum Rex Suetiā ambit, & inuadit.

telluris anguſtias erumpere, & ſpatioſa Gothorum, Sueonúmque regna potēter ſubiugáre poſſet. Magnum igitur, & potentem exercitum ex Saxonibus, Friſiis, Veſtphalis, Scotis, Danis, Gallis educēs, Stocholmiam Sueonum regiam valida manu obſedit. Sed non poterat Steno tot populorum fauoribus, & obſequiis præmunitus à Dano ſuperari, cuius nomen apud Sueones publico odio laborabat. Immò Chriſtiernus in ea obſidione, qua Stenonem obſidere videbatur, tam duriter à fame, à commeatuum penuria obſidebatur, vt magna exercitus pars inedia periclitaretur. Próinde reuocatis ab obſidione copiis, claſſem, qua venerat, in Daniam reducere parat. Sed poſtquàm ſe ad reditum paraſſet, & ventis vela committenda eſſent, ventus vehemens, & contrarius eius profectioni obiectus eſt: qui cùm totis quatuor menſibus pertinaciſſimè flaret, Chriſtiernum ad intolerabilia incommoda adegit. Nam regredi in terram, obſiſtente Stenone, & progredi in Daniam, reſiſtente vento, impoſſibile erat. Tum Steno generoſi, & magni animi Princeps, comperta extrema inimici neceſſitate, rariſſimæ humanitatis officio in ipſum vſus, tantum commeatuum, & expenſarum ad eum liberaliſſima donatione miſit, quantum ſuſtentando toto eius exercitui ſufficiebat. Chriſtiernus autem, percepto eo beneficio, legatos ad Stenonem dirigit, aſſerens ſe cum eo ad familiare colloquium ſuper publica pace deſcendere velle. Parúmque aberat, quin Steno Danica aſtutia perſuaſus, ad ipſius claſſem ſe contuliſſet. Sed ſuorum fidelium cōſilio reuocatus, Hēmingum Gaddum, & nobiliſſimum adoleſcentem Goſtauū Ericſon, ad eum pro pace, aut induciis inter vtranque partem componendis emittit: quos ipſe confeſtim erectis velis ſecum in Daniam captiuatos deportauit. Et hic quidem erat finis belli, quod anno Chriſti M D X V I I I. contra Stenonem, & ciuitatem Stocholmenſem per Chriſtiernum geſtū erat. Qui deinde euoluto anno, exercitū maiorem, quàm vnquā anteà congregatum, per congelatas aquas in Sueтiam direxit. Quem Steno animoſius, quàm circumſpectius in terris Veſtrogothorum pugna glaciali excipiens, primáſque in acie partes ſtrenuiſſimè agens, ictu bombardæ in femore accepto vulneratur, ſtatímque vehiculo impoſitus ad Stocholmiam defertur: ad quā cùm ferè perueniſſet, animā ſuper conſtrictum

Dani apud Sueones publico odio laborāt.

Chriſtiernus aduerſo vēto impeditur.

Stenonis admiranda in hoſtē humanitas.

Stenonis periculum.

Gaddus. Goſtauus Ericſon.

Stenonis mors.

ſtrictum glacie lacum Meler exhalauit, dignus profectò longiore vita: quàm vtique habuiſſet, ſi imprudentes, & malignos conſiliarios à ſe longius remouiſſet. Intereà Stenonis relicta vidua Chriſtina, paucorum procerum partes eius tuentium perſuaſa conſilio, per ſpeciales nuntios, liberali promiſſo ſtipendio, pro vlciſcendi mariti ſui morte, fruſtra à Rege Poloniæ Sigiſmundo eius nominis primo copias poſtulat auxiliares. Mortuo igitur Stenone, numeroſus Sueonum exercitus, cùm à nullo dirigebatur, diſſipatus eſt. Datáque eſt proceribus, qui Danico Regi fauebant, occaſio, vt mox eum in Suetiam aduocarent, & Regia corona in ciuitate Stocholmenſi inſignirent. Sed cùm conſyderaret ſe à minima procerum parte in regnum acceſſitum, atque ob id ſuam coronationem à cæteris in libertatem reſtitutis caſſari poſſe, plurimos regni ſenatores, & proceres eadem coronationis die, ſcilicet ipſa Dominica infra octauas Omnium Sanctorum, anno Chriſti M D X X. conuiuio contractos, & ſe ob Regiam fidem ſecuros putantes apprehendit, & nimis ſeueriter trucidari fecit. Quæ quidem ſeueritas cùm iam in omnem hiſtoriam diffuſa videatur, nolo me in enarranda huiuſmodi tragœdia diutius occupare: quæ non minora incommoda Danis, & eorum Regi, quàm Sueticæ Reipublicæ inferebat. Quippe ipſe Rex, in tanto procerum numero, bonam eorum partem occidiſſe fecit, per quos fuiſſet in ampliſſimo principatu diu conſeruandus: à quo confeſtim, & eodem menſe, quo venerat, excluſus, in ſuam Daniam eſt reuerſus, documentum ſingulare omnibus Regibus, & Principibus effectus, qui ſeuerius imperare, quàm clementius præeſſe contendunt.

Chriſtiernus ad regnum per factioſos aſſumitur, & ſtatim ob tyrannidē effugat.

Chriſtierni ſeueritas in occiſione prælatorum, & procerum regni.

Chriſtiernus mēſe vno regnat in Suetia.

CAP. IIII.

GOSTAVVS modernus Gothorum, Sueonúmque Rex, Caroli vltimi Regis conſanguineus, & Stenonis Sture ſenioris Principis nepos, poſt illam procerum ſtragem, quam Chriſtiernus perpetrauit, ad Reipub. ſummam peruenit. Cuius geſta, cùm ſint varia, & multiplicia, in aliud op-

Goſtauus 143. Rex internus.

opportunius tempus ſeruabũtur. Solent enim hiſtoriarum ſcriptores ab enarranda viuentium Principum hiſtoria prudentius abſtinere:ea fortè cauſa inducti, quia plerique Principes,cùm iam ſint optimi,poſteà peſſimi euadere poſſint: & rurſus,qui iam videntur peſſimi, nonnunquàm ad optimos, & clariſſimos mores ante vltima fata conuertantur. Quocirca eandem Goſtauianam hiſtoriam illis ſcribendam relinquo, qui fatis eius ſuperuiuentes, efficacius teſtimonium perhibere poſſint, an per illum rexerit, qui dicit: Per me Reges regnant, & legum conditores iuſta decernunt. Et hic interim ſit Gothicæ,& Sueticæ hiſtoriæ finis: quam nouem menſibus in Patriarchatu Veneto ad hanç formam redegi, cùm generale Catholicæ Eccleſiæ Concilium ſolicito animo expectarẽ,anno à Chriſto nato MDXL. tertia die menſis Iunii.

SVEONVM GOTHORVMQVE HISTORIAE autore Io. Magno Gotho Archiepiſcopo Vpſalenſi.

FINIS.

ADDITIO OLAI
MAGNI GOTHI FRATRIS ET SVCCESSORIS EIVSDEM D. IOANNIS MAGNI GOTHI ARchiepiſcopi Vpſalenſis.

TANDEM huius operis autor idem D. Archiepiſcopus, à Papa Paulo III. anno Domini MDXLI. menſe Ianuario ægritudine febrili laborans, è Venetiis in Vrbem vocatus, triennio euoluto, MDXLIIII. XI. Cal. Aprilis expirans, in Eccleſia S. Petri (cuius amore infinitos labores, & perſecutiones pertulerat) apud Vultum Domini extitit tumulatus.

QVAMVIS in hoc volumine mixtim optimi, & peſſimi Principes, inſigni diligentia, & fide prędicti autoris annotati ſunt, vt meritò de optimis, tanquam deliciis gentium diuino honori, atque omnium ſaluti, & paci conſulentibus, omnes exultare poterint, & rurſum de peſsimis vniuerſos conturbantibus horrere, & ingemiſcere: tamen in hoc Dei miſerentis admiranda benignitas multiſariè laudatur, & colitur, quòd bonos, ne ſemper decidant, ſuauiter corroborat, & malos, vt pœniteant, patienter expectat: ne illico ob impietatem, & ſæuitiam immenſi ſceleris (quaſi violenti, & importabiles) eiiciendi deficiant, ſed ſanis conſiliis, immò diuinæ inſpirationi inceſſanter ad oſtium conſcientiæ pulſanti, libero corde obediant, & iuſta, manſuetáque gubernatione ſeſe, ſuáque dominia ſeruent: neque, ſi ſua fragilitate prolapſi, vel alieno errore ſeducti ciciderint, ad priſtinam impietatem reſiliant, ſed more peccãtium humiliter pœniteant, quemadmodum malignius ſe deliquiſſe cognoſcũt. Verùm ne Principes Aquilonis (quibus hic appendix præcipuè aſcribitur) tam externorũ, quàm internorum iuſtè viuentium, vel iniquorum fideliter pœnitentium, exemplis careant, nonnullorum nomina, mores, & exitus, pro augenda bonorum gloria perpetua, & malorum delenda æterna infamia, præſentibus apponentur.

HENRICVS Imperator eius nominis III. in primis annis largus, facundus, fortunatus, glorioſus, ingenio acutus: verùm ſuſcepto imperio elatus, Deo &

NEC omittendũ eſt (autore Theodorito in Hiſtoria tripartita cap. III. per D. Lipomannũ modernũ Epiſcopũ Veronenſem vniuerſorũ ſaluti inſudantẽ, collecta) quomodo THEODOSIVS Imperator per octo menſes, ob offenſionem Eccleſię irrogatã, beato Ambroſio iubente excluſus fuit, & pœnitentia facta Catholicæ Eccleſię cunctis congaudentibus miſericorditer reſtitutus. Pax, & benedictio ſuper omnes imitatores eius in pœnitentia ſalutari.

REX Angliæ HENRICVS eius nominis II. quia S. Thomam Archiepiſcopum Cantuarienſem Eccleſiaſtica iura defendentem in exilium detruſiſſet, occaſionéque poſt eius reſtitutionem data, mortis eius cauſa fuiſſet, ad eam culpam eluendam, expiandámque, ducentos milites ad ſacrum bellum contra infideles in Syriam ſuis ſumptibus ſe miſſurum promiſit, ac ſemet intra triennium eius expeditionis ſocium cum aliis principibus ſubſecuturum. Quinimmò legem tulit, qua perpetuò cautum eſſe voluit, neminem poſterorum Regum in Anglia Regium nomen, inſigniáque deinceps geſturum, niſi quem Romanus Pontifex ritè iuſsiſſet, & deſignaſſet.

IOANNES Rex Angliæ, quia crudeliſsimus tyrannus erat, totique regno importabilis, ãnno MCCVIII. ab Innocentio IIII. excommunicatus, aggrauatus, & reaggrauatus, ac ſubditi à iuramento fidelitatis abſoluti, vt ipſe ab omni adminiſtratione eſſet eiectus, & principes deputati forent executores: fucoſam agendo pœnitentiam, legato Papæ diadema tradidit, & demum reaſſumpſit: omnibus factus oneroſiſsimus, ob inaudita flagitia, & intolerabilem cariſtiam inde excitatam inuiſus, vitam miſerrimè, veneno eidem in poculo ceruiſiæ propinato, cunctis collætantibus conſummauit.

RICHARDVS, quia filios fratris ſuæ fidei commiſſos, vt ſolus regnaret, occidi iuſsit, & ipſe pœnitere contemnens, ab incolis eſt occiſus.

HENRICVS VIII. quantam impietatem in religionem, & inhumanitatem in ſubditos, ac innocentiſsimam filiam, ſæpius oblatam à Pontificibus pœnitentiam contemnens, etiam morti appropinquans exercuerit, ſatis fideliter oſtendent Anglorum hiſtorici, quibus verior fides, tanquam teſtibus oculatis, veniet adhibenda.

SVENO Rex Daniæ LXXVI. (teſte Saxone lib. XI.) quód principes aliquot ad Regale conuiuium inuitatos, ob leuem detractionis ſuſpicionem, in Eccleſia S. Trinitatis, tanquam loco ad homicidium perpetrandum ſecretiore, orantes, miſsis ſicariis duplicato ſacrilegio interemiſſet, cùm ab Antiſtite ſacra in feſto Circumciſionis celebraturo, ne Eccleſiam ingrederetur, repulſus eſſet, conſcientiæ rubore perfuſus, Regia veſte depoſita obſoletam accepit, mœrorémque deformitate cultus, quàm ſplendore contumaciam teſtari maluit, abiectiſque Regiæ maieſtatis inſignibus, inſigne pœnitentiæ ſagulum ſumpſit: quin etiam cum veſte potentiam exuit, atque ex ſacrilego tyranno fidus ſacrorum venerator euaſit. Siquidem nudatis pedibus ad atrium regreſſus, in eius aditu ſe proſtrauit, terrámque ſuppliciter oſculatus, dolorem, qui ex contumelia acerrimus infligi ſolet, verecundia, ac moderatione compreſsit &c. Tandem criminis confeſsione facta, religioni ſeſe ſatisfacturum promittens, remiſſa execratione lachrymis abſterſis, depoſitiſque doloris inſignibus, Antiſtitis amplexu, & venia in cõmunionem Eccleſiæ (cui ob hoc ampliſsimas poſſeſsiones tribuit) eſt reſtitutus. Nec erubuit multorum auribus ſingularem flagitii ſui committere notionem. Hincq; factum eſt, vt regni, ſacerdotiique roboraretur concordia, quæ vtriuſque ſtatui, immò omnibus indigenis, pariter & alienigenis viſa eſt profutura.

TRADIT etiam idem autor Saxo lib. XIIII. duos Reges Daniæ ſceptratos, MAGNVM ſcilicet, & ERICVM, Regia veſte mutata, monachos factos fuiſſe cucullatos, eò quòd abolendis piaculis pœnitentiæ religione nihil valentius inquiritur, aut diligentius obſeruari meretur.

POSSENT hic eiuſdem Daniæ, aliorúmque vicinorum Regum Aquilonarium, Suecię, Gothiæ, & Noruegiæ, longè plura adduci exempla, quomodo Dei

miſerentis ope pœnitẽdo,& ſatisfaciendo,humaniſsimi,ac piiſsimi facti ſunt, dum vbique Eccleſias ad honorem Dei,& ſanctorũ eius bene dotatas à nouo cõſtruerent, vel deſolatas magnificis impendiis repararent: ſed breuitati conſulendo,reſeruabũtur in aliud volumen Metropolis Vpſalenſis eiuſdem autoris D. Io. Magni Archiepiſcopi ſupradicti. Intereà tamen modernos Principes Aquilonares,immò & reliquos admonuiſſe ſufficiat,vt potius pietatem,religionem,iuſtitiam,clementiam, magnanimitatẽ, liberalitatem, cæteráſque virtutes optimo cuique Regi congruentes,pro conſecutione æterni honoris, amplectantur,quàm ſæuitiam,crudelitatẽ, impietatẽ,ferociã,& ſimilia portẽtoſa vitia dæmonibus,beſtiis,& apoſtatis inhęrẽtia, pro deſpectione, increpatione, ac perpetua infamia ſuſtinenda ſequantur: memores ſeſe homines fore, vt manſuetudine, & commiſeratione valeant aſsimilari Deo, cuius ſemper meminiſſe oportebit, qui etenim vti ſummus, & potentiſsimus eſt,ita cuncta ſuauiter diſponens,ac omnia contemplans, vitæ, vel mortis ęternæ pro bene, vel malè tranſactis operibus dat retributionem, nullo vnquam fine, etiam ſi per innumeras annorum myriades redierit, carituras.

QVOD ſi his,& ſimilibus heroum exemplis, piiſsimiſque exhortationibus errantes, vel ſeducti Principes admiſſos exceſſus, offenſa religiõne, & Chriſtiana variata lege, celerius emendare noluerint, diſtulerint, aut contempſerint, ſaltem ne glorientur in peccatis, & dicant, vt habetur Eccleſiaſt. V. Eſt mihi ſufficiens vita: quis me ſubiiciet propter facta mea? Deus enim vindicans vindicabit. Neque dicat: Peccaui,quid mihi accidit triſte? Altiſsimus enim eſt patiens retributor. Ideò non tardes conuerti ad Dominum. Et ita de ſimilibus aureis literis annotãdum.

INSVPER attendere dignẽtur prædicti Principes,quàm fideliter diuus Ambroſius inter alios ſanctiſsimos Eccleſiæ doctores laborauerit pro ſalute omniũ,maximè Imperatorũ,Regum,& Principum,vt ad Deum conuerſi, glorioſa ad poſteros emiſſa memoria, gaudiis fruerentur ſempiternis. Nouit enim vir Dei ſpirituſancto repletus, Regum conuerſione facillimam omnium ſubiectarum gentium ſolere ſequi reductionem,veluti de Regibus à paganorum ſuperſtitione, vel poſtmodum ab hæreticorum verſutia liberatis, præſertim in Aquilone, vbi plurima extant glorioſiſsima exempla ſempiterno æuo apud Deum, & homines commendanda. Idémque beatiſsimus autor Ambroſius in XVII. capitulis Apologiæ Sancti Dauid cunctis pœnitentibus ſaluberrimum iter oſtendens,quàm ſanctè hortatur, ne diſputemus otioſi de peccato Dauid,cùm eius anima ob commiſſum peccatum turbata eſt valde,vt laboraret in gemitu,& ſingulis noctibus lauaret lectũ ſuum, & lachrymis rigaret ſtratũ ſuũ. Demũ ſubiungit: Vnuſquiſque noſtrũ per ſingulas horas quàm multa delinquit,& tamẽ vnuſquiſque de plebe peccatũ ſuũ confitendum non putat. Ille Rex tantus,ac potens (nempe vndecies centena millia armatorũ educẽs) ne exiguo quidẽ momento manere penes ſe delicti paſſus eſt cõſcientiã, ſed præmatura cõfeſsione,atque immenſo dolore reddidit peccatũ ſuum Domino. Quẽ mihi nunc facilè reperies honoratum, ac diuitẽ,qui ſi aggrauatur alicuius culpæ reus,non moleſtè ferat? at ille Regio clarus imperio,tot diuinis probatus oraculis, cùm à priuato homine corriperetur,quòd grauiter deliquiſſet, non indignatus infremuit,ſed confeſſus ingemuit culpæ dolore &c. Alii homines, cùm à ſacerdotibus corripiuntur, peccatum ſuum ingrauant, dum negare cupiunt, aut defendere: ibique eorum lapſus eſt maior,vbi ſperatur correctio. Beatus autem eſt, qui ſe potuerit reparare poſt lapſum. Præterea cap. IIII. inſertur: Peccauit Dauid, quod ſolent Reges, ſed pœnitentiam geſsit,fleuit,ingemuit,quod vix ſolent Reges: confeſſus eſt culpam, obſecrauit indulgentiam, humi ſtratus deplorauit ærumnam, ieiunauit, orauit, confeſsionis ſuę teſtimonium in perpetua ſecula vulgato dolore tranſmiſit: quod erubeſcunt facere priuati, Rex non erubuit confiteri: qui tenentur legibus, audent ſuum negare peccatum, dedignantur rogare indulgentiam, quam petebat,qui legibus imperabat: quòd peccauit, humanum erat: quod ſupplicauit, correctionis lapſus communis, ſed ſpecialis confeſsio. Culpam itaque incidiſſe naturæ eſt, deleſſe virtutis,

Quòd

QVOD autem DAVID interpellanti prophetæ Nathan de vnica pauperis oue, quæ ſecũ in ſinu nutrita fuerat, & de calice eius biberat, per vicinum diuitẽ multis ouibus propriis parcentem, pro conuiuio venienti peregrino exhibendo, rapta, ac deuorata foret, ſententiam tulerit, quòd raptor ille reus eſſet mortis, & quadrupli reſtitutione conſtrictus: & audito, ac oſtenſo, quòd ipſemet Rex is diues, & raptor eſſet, in gemitum mox prorupit, ac veniam continuis lachrymis, ieiuniis, orationibus, ærumnis, & caſtigationibus proprii corporis, ac perturbationibus animi inceſſabili dolore à Domino poſtulauit, ac dixit: Tibi ſoli peccaui, qui me ad virtutem prouocaſti, legem dediſti, de manu Saul liberaſti, coronari iuſsiſti, & occulta ſapientiæ tuę manifeſtaſti, & malum coram te feci &c. Auerte faciem tuam à peccatis meis &c. cum ſimilibus ſanctiſsimis obſecrationibus dignè pœnitentis peccatoris ex intimo corde veniam, & gratiam ſupplicantis, vt cor mundum habeat, quo Deum videat, & ne proiiciatur à facie eius. Grande enim ſupplicium eſt proiici à facie Dei, vt Adam, qui ſe abſcondit, & Cayn, qui putabat fallere Deum, ac Ananias, & Saphira ſpirituiſancto mentientes.

IGITVR exemplo Regalis huius pœnitentię, Reges, & Principes humanę imbecillitatis, ac ſtricti iudicii Dei memores, attendant, ne occaſione peregrinorum dogmatum amplius offendant altiſsimum, qui coli vult, & debet puriſsima, ac caſtiſsima religione, vt aucto diuino honore etiam eorum ſecuritas, & magnificentia glorioſior exinde reſultet, vtq; fide, & bonis operibus conuerſi, ſalubrioris doctrinæ remediũ ſuſcipiant ingrediendi vias Domini rectas, in quibus erroris nullos anfractus, nulla diuerticula præcipitis lapſus offendant. Sicut enim bonę vitæ virtutis exemplar in viris cõſtantibus, quòd inoffenſa vitæ ſuæ tempora percurrerint, iuſteq;, & ſanctę vixerint, extollitur, ita eorum vita, qui pernicioſis exemplis, ac vanis doctrinis illuſi, ſeductiq;, ac flagitiis irretiti fuerint, erroribus, & moribus emendandis apud Deum, & homines ſempiterna memoria, & laude illuſtrior oſtendetur. Ergo ô Principes, qui vſque in hunc diem hæreticorum inſanis conſiliis ſeducti, Eccleſiam Dei duriſsimis legibus afflixiſtis, ad cor reuerſi, reſtituite, quæ tenetis, ne proiiciamini in tenebras exteriores, vbi fletus, & ſtridor dentium manebit impios, quemadmodum iuſtis, piis, & bonis veram religionem amantibus, apud ſuperos præparata eſt gloria, laus, requies, amor, & concordia dulcis.

RELIQVA pie Lector de geſtis Regum, & præſidentia Præſulum
Septentrionalium regionum in Metropoli Vpſalenſi eiuſdem autoris repetentur, & his ſimilia in libro meo de
ritu gentium, ac natura rerum, & hyemalibus
bellis eorundem Aquilonarium regionum
in proximo imprimendorum, ſi
placet Deo, in quo
VALE.

ERRATA INSIGNIORA INTER
LEGENDVM ANIMADVERSA.

Fol. 66. li. 25. nihil lege mihi. ſo. 83. in marg. Attilam le. Attilum. ſo. 85. li. vlti. in aliquibus. uram le. auram. ſo. 101. in prima periodo cap. 32. ſenſus eſt imperfectus, adiectione verbi putauit, aut ſimili, complendus. ſo. 108. li. 22. conſpectui le. conſpectu. ſo. 112. in marg. Adulatori le. Adulatoris. fol. 176. li. 25. in aliquibus fueri le. ſucci. eo. ſo. li. 28. etiam in aliq. ſucci le. ſecuti. ſo. 178. li. 13. obſtanta le. obſtantia. ſo. 192. li. 11. fumus le. funus, ſo. 199. in marg. ſortitudinis le. ſortitudine. ſo. 239. li. 10. innumerum le. in numerum. ſo. 248. li. 14. geſsit le. geſsiſſe. ſo. 296. li. 29. poſt verbum dicebantur, ſupple applicaret, vel conuerteret. ſo. 332. li. 4. facta le. facto. ſo. 338. li. 3. poſt verbum ignorantiam, Amalaſuentam lege Amalaſuntam. ſo. 369. li. 27. Vitiges le. Vitigis. ſo. 446. li. 1. regant le. redeant. ſo. 453. li. 28. occultis le. oculis. ſo. 514. li. 34. Danubium le. Danubio. ſo. 515. in mar. Leonegli dus le. Leonegildus. ſo. 521. in mar. Cinitla le. Cintila. ſo. 526. li. 13. degeneras le. degenerans. ſo. 531. li. 25. tota le. totam. ſo. 559. li. 27. aſtuti le. aſtutia. ſo. 594. in mar. legatus le. legatos. ſo. 614. li. 4. ſepultura le. ſepulturam. ſo. 625. li. 26. ſuum le. ſumma ſo. 645. in mar. pugnat le. pugnant. ſo. 672. dematur poſtilla: Haquinus Valdemari Dani filiam Margaretam deſpondet. Et ſubſtituatur in eius locum poſtilla ſuperior: Haquino Margareta deſponſatur. ſo. 683. in mar. Magnopolenſe le. Magnopolenſes. ſo. 705. in mar. Engilbertus le. Engilberto. ſo. 709. li. vlti. re le. regni. ſo. 711. in mar. liberatur le. liberat. ſo. 773. li. 1. vectigalique le. vectigalque.

CAETERA DISCRETVS LECTOR SVPPLEAT.

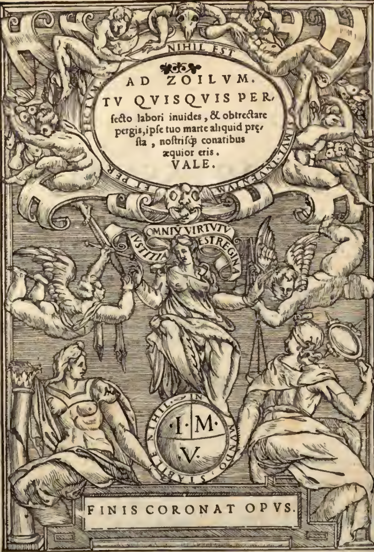
ABCD. abcdefghiklmnopqrſtuxyz.
aa bb cc dd ee ff gg hh ii kk ll mm nn oo pp qq rr ſſ tt uu xx yy zz. aaa bbb ccc ddd eee fff ggg hhh iii kkk lll mmm nnn ooo ppp qqq rrr ſſſ ttt uuu xxx.

Omnes ſunt terniones, præter a b c. qui ſunt duerniones.

IMPRESSVM

ROMAE APVD IOANNEM MARIAM DE VIOTTIS PAR= MENSEM IN AEDIBVS S. BIRGIT- tæ anno à Chriſto nato M. D. LIIII. menſe Ianuario. Sedente IVLIO III. Pont. Max. Pontificatus verò eiuſdem anno quarto.

IAMQVE OPVS EXEGI, QVOD NEC IOVIS IRA, NEC IGNES, NEC POTERIT FERRVM, NEC EDAX ABOLERE VETVSTAS.

BIBLIOTECA VITTORIO EMANUELE IN ROMA